DETKEN & ROCHOLL
NAPOLI
Piazza Plebiscito
LIBRERIA

STATUTI
181,
1
12
BIB NAZ NAPOLI

BIBLIOTECA NAZ.
STATUTI
337
NAPOLI

COMMENTARIA AD CONSVETVDINES AVERSANAS.

VTILIA ADMODVM, ET NECESSARIA OMNIBVS tàm iuris peritis, quàm in foro verſantibus, etiam in toto Regno Neapolitano, prout legentes facillimè hoc percipere poterunt.

AVTHORE

D. NVNTIO PELLICIA

Iuriſconſulto Præclariſsimo.

CVM ADDITIONIBVS EIVSDEM AVTHORIS.

Nunc recens in lucem edita.

CVM NOVA ITIDEM REPETITIONE AD C. I. De ſucceſsio. feu. Celebrrimi Iur. Conſ. D. Bartholomæi Camerarij.

Et cum Indice more ſolito copioſiſſimo, atque locupletiſſimo.

CVM PRIVILEGIIS.

Della Libraria de' PP. Capuccini della Concezione di Napoli

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

BIBLIOTHECA CAPUCCINORUM CONCEPTIONIS NEAPOLIS BIB. NOV.

VENETIIS, Apud Iuntas. MDCV.

1407634

ILLVSTRIS.MO ET EXCELL.MO

DOMINO,

DON IO. ALPHONSO PIMENTELLO

BENEVENTANORVM COMITI,

Et in Regno Neapolitano Prorege

PHILIPPI III. VICA. GENERALI

Nuntius Pellicia S. P. D.

DECREVERAM, Princeps ampliſſimè, laborum meorum; & inter manus verſatilium quæſtionum ſtudio inter tot ſcriptorum turbam abnuere, ac ſilentio præterire, & ne inter gigãtes ipſe quaſi nanus apparerem, cum ſubitò duo occurrunt, & amor erga patriam, pietasq́;, cui quantum proficere atq; prodeſſe cuperē; dicant, qui pro patria pugnauerũt, occubuerunt, illudq; imprimis in animum ſubijt legum, & inſtitutorum ipſius vrbis, ex quibus optima quæq; Reſpublica regitur, ac gubernatur enucleatio; hæc enim ſunt primordia præcipua, ac verus, diuinusq́; cultus, in quibus quantum elaborauerim, inſudauerim, meum non eſt dicere; multum enim fuit, paruum vero pro deſiderio. Secundum, tuus in Regnum aduentus; cui opus dicarem, tum ob præcipuas virtutes, animi moderationem, ac ſummam prouidentiam, cum Regnum hoc ferè deſtitutum, collapſum ſingulari tua iuſtitia reparaſti, mores compoſuiſti, vt ſub te viuant honeſtè perſonæ, quàm quiete, improbi metuant; cui enim magis dicarem, quàm bonorum patrono, virorum officioſorum amatori? non quod dignum putarem amplitudine, ac dignitate tua, ſed eò feci, vt obſeruantia in te mea nunquam defutura videatur, atque vt inuidiæ, & maledicti periculum nullo meo labore declinarem, cum mihi eligere patronum certum fuit, qui ſingulari virtute, nominiſque authoritate plurimum inter mortales enitens, maleuolorum omnium voculas comprimeret. Cape igitur paruum ex paruo, licet magno animo datum, et boni conſule, viuaſque Neſtoreos annos.

PRAEFATIO AVTHORIS.

INTER munus aduocationis diutius verſatus, à ſcribendo abſtinuiſſem libentiſsime, cum ſubito ſe obtuliſt nubiloſa caligo conſuetudinum Auerſanarum, quarum interpretatio cum ab exordio ferè vrbis deſideraretur, vix inter tot proceres iurium interpretes, facũdiſſimos Aduocatos, magiſtratus, quibus ipſa ciuitas ſemper ſcatuit, interpretatio nodoſarum conſtitutionum, ne vſus quidem ſe obtulit, qui verborum ambiguitates ſenſus proprietatem exprimeret, rationem redderet, cum in dies dubietas oriretur, & occaſio litis, ac frequens diſceptatio; amicorum igitur iuribus deuictus, Ego NVNTIVS PELLICIA inter Doctores minimus, volui calamum arripere currentem, & vix biennij meta decurſa opus properaui qualecunque, vt habeant poſteri, qui de his curant ad riuulum, condeſcendere interpretationis, indeque haurire, non quantum ſufficit, ſed pro ſiti modicum, & pro breuitate temporis ſitientibus accomodatum. Cape igitur libenter id quod diu deſideratum, à cœleſti numine infuſum traditur Lectori beneuolo, & quæ breuitate ſunt ſcripta parcendum, & condonandum inter anguſtias temporis, addat, & minuat, corrigat, & emendet id, quod inter laborioſum munus, & circa plurima laborem non licuit, & boni, æquique conſulat. Super omnia tamen ſit ipſe Deus Optimus, Maximus Benedictus. Amen.

ODE

O D E

NVNTIO PELLICIAE

Iuris Conſulto eruditiſsimo.

D. STEPHANVS ROSA AVERSANVS CANCELLARIVS OLIVETANVS.

NONDVM coactis Ciuibus Vrbium
Sub tecta, viſum (ceu fera cernitur
Errare ſyluas per latentes)
Durum hominum genus euagari,
Nulliſque doctum legibus, eſt nefas
Quodcumque moliri auſum, et amabili
Virtutę ſpreta, Barbarorum
More ferox ſcelus experiri,
Jllud libido dira peremerat,
Jllud furores, & iuuerant neces,
Jntemperatis ſic ruebat
Moribus ✶ Iapeti propago;
Vates, ſed olim Thracius aſperum
Vulgus docebat, dictus ob hoc truces.
Mulciſſe tygres, ac virentes
Jſmario modulante plectro
Traxiſſe quarcus, & genus auium,
Lymphas moratum, & cornigerum pecus
✶ Duxiſſe dicuntur Choreas,
Et pauidi ſaliere Damæ;
Nec non et Amphion, quod agreſtium
Cultus ad æquos corda redegerit
Muſis amica voce, mirus
Eſt habitus fabricator Arcis
Thebanæ, acutis cantibus inſequi
Chordas peritis, & Cythara ſonum,
Centum prius non iura Minos
Vrbibus intulerat ſeuerus,
Nec dum furentum iura repreſſerant
Mentes virorum, nec Siculos Ceres
Firmarat almis inſtitutis,
Nec Lacedæmonios Lycurgus;

Tandem, ſed æquo qualibet auſpice,
Vrbs aucta longè, ac legibus oppida
Inſtructa; degebant beata
Sorte dies, placidos et annos;
Oblita leges rurſus, & aureos
Mores, agebant, quod vetitum foret,
Aſtræa tunc fertur relictis
Gentibus, ad ſuperos volaſſe,
NVNTI, Deorum, ſed tibi Nuntius
Dat iura Charæ ſcribere Patriæ,
ATTELA quò numquam putetur,
Præcipuo caruiſſe iure,
Aſtræa charo rurſus ab æthere
Delapſa terras viſere dicitur,
Quando vrbis haud quanquam per æuum
Iura tua peritura ſcribis,
Dum tu ergo pellis PELLICIA aſperos
Mores, & vrbem legibus inſtruis,
ATTELA, lætetur, nec vnquam,
Parthenopæ inuideat propinquæ.

PROSPERI CAYNI
AVERSANI.

DEBEBVNT tibi, Iuriſconſultiſsime Nunti,
Chalcidicæ gentis clara propago viri.
Nam patrios ritus, & quæ obſcurauerat ætas,
Ingenij mira fertilitate doces.
Nunc Auerſa (operis tanta eſt præſtantia docti)
Extollet nomen ſplendida ad aſtra ſuum.
Viuas, ò viuas Cumææ ſecula Vatis,
Pellici, patriæ gloria prima tuæ.

NVNTIO PELLICIAE I. C. CLARISS.

Ioannes Paulus Vallonus V. I. D.

NON pellis de pelle datur, nec carnis imago:
Oſſa, ſed & ſenſus reſpicit ipſa ſatus.
Nuntiat ecce viro pellis non viſa cuique:
Sicq; patet clarè, vt pergere quiſque queat.
Lectores viſum properate, & currite curſum,
Pro dono, & grates Lilia ferte Roſis.

Eiuſdem Authoris.

En vices rerum, redeunt beata
Secla; iam vellus potuit decorum
Vellere e ſacris adytis Gradiui
Aeſone natus:

Nomen, vnde illi fuit orbe magnum:
Thracij, & ſummum ſtudium canendi
Extitit vatis; cythara, modiſque
Qui mare fecit.

Lene, nunc te ſuſpicimus recentem
Nunti, Atellæ iam decus, atque lumen;
Qui patent mores patriæ, viæque
Iuris, & æqui.

Tu nihil nobis penitus relinquis
Abditum leges reſeras: nouuſque
Typhis, & cautes ſcopulos, & altos
Remige tentas.

IVLII CAESARIS MELE AVERSANI

Hendecaſyl.

VORES Euboici ſinus tenebris
Olim ſuppoſitos vigil, ſcienſq;
Iuris ſub nitidos viros reportas
Nunti, nuncius vtilis, boniq;,
Cumarum tibi debet vrbs, perennè,
Quòd Cælum feriet tuus libellus.

IO. BAPTISTÆ CARDINI NEAPOLITANI,

In vtroq; Iure Conſulti, & Philoſophi,

AD NVNTIVM PELLICIAM, I. C. CELEBERRIMVM,

Conſuetudinum Auerſanarum gloſſatorem;

EPIGRAMMA.

CVLTORES legum, vobis en aurea ſæcla
Attulit è ſumma Nuntius Arce Iouis.
Ardua per quàm Auerſæ, per quàm ſoluitur omnis
Pellicia à Docto quæſtio difficilis.
Iura Napodanus complectens ſacra, paternas
Diſſoluit lites viribus ingenij:
Ipſe ſuam claro patriam luſtrauit honore,
Et patria illius nomen, & oſſa colit.
Hic Princeps legum Auerſæ gratiſſimus vrbi,
Splendor erit patriæ Nuntius altus honos.
Parthenope, toto ſi ſurgis lætior orbe
Laudibus immenſis concelebrata virum:
Laudibus æternis ciuis decorata diſerti
En Auerſa ſuum tollit ad Aſtra caput.
Fama, decus, nomen, mi Nunti, Solis ab ortu,
Solis ad occaſum currit, & aſtra ferit.
Pelliciæ ſcriptis faueas, quin tempora lauro
More triumphali cinge, Minerua, caput.

INDEX RERVM ET VERBORVM, QVAE TOTO HOC OPERE Commentarij ſuper conſuetudines Auerſanas continentur, copioſiſsimus.

A

AVERSANA Ciuitas ex priuilegio allicit in ciues.præludium.nu. 131
Auerſana ciuitas originem ducit à Cumis.prælud.nu.201
Auerſana ciuitas vixit, quandoque legibus Normandorum,ibid nu.202
Auerſana ciuitas iura Longobarda reſpuit ibid nu.204
Auerſana ciuitas multis gaudet prærogatiuis, ibid. nu.205
Auus,an teneatur dotare neptem ex filio, & quando? prælud. num.256
Auus ſic tenetur dotare neptem ſi filius ſit inops, prælud. num.257
Aptitudo rei conſiſtit circa rem, & propoſitum negotium,c.2. num.38
Aptitudo requiritur in matrimonio contrahendo,c.2.nu.39
Aptitudo requiritur in matrimonio, ne mulier ſit arcta,vir frigidus,c.2 nu 44
Anulus quid ſit,& ſignificet c.2 nu. 56
Anulum,quis primo inuenit? c 2 nu. 57
Anuli ſubarratione contrahuntur ſponſalia.c. 2.nu. 58
Antinomia ſoluitur iurium,quæ videntur contraria,c.2 nu.93
Affinitas non contrahitur per oſculum.c.2.nu.109
Appoſitum.quod non conuenit effectui habetur pro non appoſito.c.2.nu.137
Anima eſt in toto corpore,& in qualibet ipſius parte, cap 3. num.63
Actio in dote putatiua eſt priuilegiata ſicut in vera dote. c. 3. num.159
Animæ fauore,quod non valet, vt agitur,valet tamen vt valere poteſt.c 3 nu 376
Anima cunctis rebus eſt præferenda.c.3.nu.383
Animæ ad ſalutem retardari non debent ob moram hæredis. c.3.num.417
Apud Deum non perit, quod pro mortuis in exequiis diligentia hominum perſoluit.c.3.nu 520
Aſſignare idem eſt, quod conſignare prælu.nu.209
Annui reditus empti ex pecunia dotali, an reſtituantur ſtatim? prælu.nu.239
Annexorum, & connexorum idem eſt iudicium, prælud. numero 313
Alimentorum fauore pubertas extenditur ad decimum octauum annum.c.1.nu.17
Item fauore regalis dignitatis.ibid nu.18
Vel ſi fiat mentio de plena pubertate.ibid nu.19
Actus dependens a voluntate duorum ſi nō valet eo modo quo agitur,non valet eo modo,quo valere poteſt.c.1.nu 23
Ablatiuus abſolutus importat conditionem. c.1.nu.38
Abortiuus dicitur,qui mortuus naſcitur.c 3.nu. 50
Alienationis verbum, ſeu alienatum largo modo comprehendit omnem alienationis ſpeciem.c.3.nu.308
Alteri ſtipulari nemo poteſt.c.3 nu.467
Auus dotando neptem,an,& quando præſumitur dotaſſe contemplatione filij,vel neptis? c 3 nu 471
Auus tenetur dotare neptem, quando filius eſt inops. cap. 3. num.472
Auariſſimum eſt genus mulierum.c 3 nu.156
Animalia ſi dentur in dotem inſpicitur valor tempore mortis, non traditionis.c 3.nu 568
Adulterium ſi mulier commiſit, & matrimonium ſit declaratum nullum,an dotes amittat? c.4.nu.10
Adulterij crimen ſi ſit notorium, vxor non debet expelli.c. 4. num 17
Niſi publicè commoretur cum adultero, vel niſi quieta eſſet per ſententiam,vel in iudicio crimen confeſſa.ibi. nu. 18
Aduerbium,integre, rem perfectam denotat c 4 nu.51
Actus,qui peccat in forma ea omiſſa non valet.c 4. nu.88
Actus, qui requirunt ſcripturam c 4 nu.96
Actio in rem datur mulieri pro ordinatione propter nuptias. c.4.nu.129
Alienatio rei dotalitij fieri non poteſt etiam de conſenſu mulieris.c.4.nu.134
Limita dupliciter. ibid. nu.135.136
Archidiaconus de iure communi eſt prior poſt Epiſcopum.in prælud nu.174
Arra nil aliud eſt,quàm pignus, & quod datur etiam pro emptionibus firmandis c. 1.nu.28
Arra dicitur, quod dat ſponſus ſponſæ, vel è contra pro matrimonio firmando c.1.nu 29
Arra ſiue in ſpetie, ſiue in quantitate, permittitur in ſponſalibus ac matrimonio c.1.nu.30
Arrarum confeſſio. & promiſſio non valet c.1.nu.33
Arratum hincinde datio ſubſtituetur pro firmando matrimonio aduerſus Bartoli opinionem.c.1.nu.34
Authoritas ſuperioris requiritur in diſſolutione ſponſaliorum, niſi in caſibus c.1.nu 84
Arras perdit, qui ſine cauſa reſilit a ſponſalibus c.1 nu 87
Arras non perdit ſi iuſto impedimento ſponſus ſponſalia non contrahit,nec cauſam impedimenti dederit. c 1.nu.88
Vel ſi matrimonium ſequi non debuit propter cauſam legitimam interdictum ibid nu.89
Vel ſi arras accipiens eſt minor. nec veniam impetrauit ætatis,tunc enim non tenetur niſi ad ſimplum ibi nu.90
Arræ reſtituuntur, vel non perduntur in caſibus expreſſis, & alijs ſimilibus c.1.nu.91
Argumentum a pacto ad conſuetudinem valet affirmatiue c. 3.nu 21.& vide nu.379.& 382
Actus ſollemnitas ſemper præſumitur. c.5.nu.133
Actus,& contractus requirentes ſcripturam.qui.c.5 nu.142
Aſſecuratio.quid ſit? c.3 .nu.606
Aſsecuratio dotium vtrum facienda ſit per appretium? c. 2. num.610
Aſſecuratio non eſt vera reſtitutio c 3 nu.612
Aſsecuratio dotis, num militet in matrimonio putatiuo? c. 3. num.617

Aſsecu-

INDEX.

Aſſecuratio an militet, viro eius culpa ad inopiam vergente? cap 3.nu. 618

Aſſecuratiõnis iudicio cepto ſi vir moriatur nouatur actio, non tamen inſtautia c.3.nu 622.

Aſſecuratio an procedat ſi mulier contraxit cum viro inope? c 3.nu. 624

Et quid ſi ſocer vergat ad inopiam? ibid.nu. 625.

Aſſecuratio an eueniat per cautionem oblatam? capit.3.numero 625

Aſſecuratio an militet ſine inſtrumento dotali? ſed ex ſola viri confeſſione facta conſtante matrimonio? c.3.nu. 628

An autem maritus huiuſmodi confeſſionem reuocari poſſit? ibid.nu.629

Aſſecurationis actio an cedi poſſit? c.3.nu 631

Auerſani viuunt iure francorum.c 4.num 84

Anuli dati ſponſę in eccleſia cenſentur donati ca.4.nu.234

Anuli dati ſponſę in eccleſia ſunt aduentitia, nec conferuntur fratribus per ſororem reuerſam in domum patris.capit.4. nume. 255

Argumentum validum eſt de pacto ad ſtatutum.c.5. nu.3

Abortiuus habetur pro non nato.c.5.nu.15

Abortiuus partus dicitur imperfectus.c.5.nu.16

Et an rumpat teſtamentum? vide ibid, remiſſiue nu.17

Auth.dos data C.de dona.ante nup.eſt correcta per iſtas conſuetudines,c.5.nu.95

Aliud promittere, aliud eſt conſtituere, c.5.nu. 125

Aliud eſt vendere, aliud eſt promiſſio de vendendo, capitu.5. numero 126.

Aliud eſt donare, aliud eſt promiſſio de donando, ca.5.nu.128

Aſſenſus legis, & aſſenſus hominis ęquiparantur, cap.5.numero 177.

Augmentum dotis reſpicit dotem, & tacitam conditionem ſi dos ſoluatur, c.5.nu 213

Antiſatum ſi eſt conſtitutum, nunquid reducatur ad conſuetudinarium dodarium? c 6 nu.20

Alimenta ſuccedunt loco intereſſe, c 7 nu. 12

Alimenta præſtita uxori ſecundum has conſuetudines ab extraneo poſſunt repeti ab hæredibus viri, c.7.nu. 13

Alimenta pręſtita mulieri debentur pro præterito ab hærede viri, c.7.nu. 14

Alimenta conſuetudinaria an ſint præſtanda in rebus, vel in pecunia? c.7.nu.15

Alimenta non fuiſſe præſtita cui incumbat probandi onus? c. 7.nume.16

Alimenta veſtes, lectus vidualis dantur ſecundum dignitatē perſonarum iudicis arbitrio Iacob. Menoch.de arbi. quæſt.lib.1 centu.2 caſu 169

Alimenta debentur viduę ab hæredibus viri quemadmodum debentur viro viuente, c.7.nu.53

Alimenta debentur mulieri vſque ad reſtitutionem dotis, cap. 7 nume 55

Alimenta debentur mulieri etiam pendente iudicio reſtitutionis dotis, c.7.nu.56

A ſententia præſtationis alimentorum appellari non poteſt, c.7.nu 57

Alimentorum cauſa agitur etiam die feriato, c.7 nu 58

Alimenta non imputantur in ſortem dotis, c.7.nu. 62

Alimentorum appellatione venit victus, veſtitus, habitatio. c. 7. numero 66

Alimenta quomodo ſint taxanda.c 7.num.70.71.72

Alimenta quomodo taxentur de re magni valoris parui tamen redditus, c 7 nu.73

Alimenta quando, & quomodo taxentur, c.7.nu. 74

Alimenta vbi vidua habere debet? c.7.nu.77.78

Et quid ſecundum iſtas conſuetudines? c.7.nu.79

Alimenta an poſſit mulier capere propria authoritate? an vero a manu hæredum? c.7.nu.80

Limita, vt ibidem in duobus caſibus, nu. 81

Alimenta conſuetudinaria num debeantur extra domum, ca. 7.nume.89 90

Alimenta an debeantur extra domum ſi mulier cum hæredibus viri ſtare non poteſt? c.7 nu.91.

Alimenta debentur mulieri extra domum, ſi hæredes viri ſunt extranei, nec ſine periculo honeſtatis cohabitare poſſet c.7.nu. 92

Alimenta an debeantur annua, menſtrua vel diurna? cap 7 numero 96.

Alimenta conſiſtentia in frugibus, debentur ſingulis menſib. c.7.nume.97

Alimenta debentur iuxta redditus, c.7.num. 100

Alimenta vtrum debeantur reſpectu redditnum, vel quantum ex venditione proprietatis redigatur? c.7 nu.101

Alimenta debentur mulieri alimentandę in loco vbi moratur, ſi ſit exul, vel banita, c.7.nu.102

Alimenta mulieri debita ſi fructus non ſufficiunt, proprietas vendi non debet c.7 nu.107

Alimenta ſunt commenſuranda cum dote, c.7.nu.108

Alimenta debentur viduæ etiam pendente lite reſtitutionis dotium, c.7.num.114

Alimenta debentur, ſiue in ſecunda, ſiue in prima inſtantia c.7.nume.116.

Alimenta ſi debentur de carne pomis, & ſimilibus quę corrumpuntur, pro eis ſit ęſtimatio in pecunia c 7.nu.121

Alimenta debentur mulieri ſingulis menſibus de his quæ recipiunt commodam diuiſionem, ſecus in veſtibus, quę debentur cum imminet neceſſitas, c.7.nu. 122.

Actio pro dote quando datur mulieri contra patrem viri, datur etiam pro alimentis c 7.nu. 145

Actio hypothecaria pro alimentis competit mulieri, capit. 7. numero 146.

Alimenta præterita an debeantur mulieri, & quando, cap.7. numero 160

Alimenta num recuperet mulier ſi tranſeat ad ſecunda vota, & matrimonium ſit nullum? c.7 nu 161. 162

Alimenta an debeantur mulieri, ſiue fuerint legata, ſiue non? c.7.numero 163.

Alimenta ſi legentur per virum vxori, non duplantur, & quare, c 7 nu 164.165

Alimenta legata per virum debentur etiam ſi mulier cum hærede morari nolit, c.7.nu.167

Alimenta in domo relicta num debeantur ſi ſecundo nupſerit mulier? c.7.nu.171

Alimenta legata per virum vxori non debentur ſi ſecundo nubat, & quare? c 7 nu.174.

Alimenta legata per virum, num debeantur ex bonis fratris viri communibus cum viro? c 7.nu.175

Alimenta ſi vir legauit & ſimiliter filius, vel alius, num duplicentur? c.7.nu.182

Alimentorum legatum non eſt multiplicabile, c.7.num.183

Aliud eſt relinquere vſum fructum prędy, aliud eſt relinquere prædium pro alimentis vel pro vſu, c.7.nu 188.189

Alimenta debentur viduę ex diſpoſitione iſtius conſuetudinis, c.7 num.204

Alimenta ſunt appendices dotis, c.7.nu.206

Alimenta viduę debenter conditione ex l.c.3.nu. 207.

Anima viri contriſtatur cum vxor tranſit ad ſecunda vota, 7.numero 202.

Alimenta legata vxori, & non pręſtita an tranſmittantur ad hęredes

hæredes ? c.7.num.261
Aſſiſtentiæ promiſſio quid importet ? c. 8 nu.51
Aſſenſus directi domini an requiratur in aſſignatione rerum vxori facienda ? c 8 nu. 77
Aſſignatio rerum mulieri facienda ex iſta conſuetudine videtur ex cauſa neceſſaria, c.8.nu.79
Aſſenſus in primæua obligatione non requiritur in conſecutiuis, & dependentibus. c 8.nu.81
Aſſignatio rerum in corpore, vel ad menſuram differt, capi.8. numero 91
Actio dotis regulariter excludit compenſationem, & reſtitutionem niſi in matre tranſeunte ad ſecunda vota, capitu.8. numero 176
Aduerbium integre, integraliter, quid importet? c.8. nu.209
Actiones, & iura veniunt appellatione fructuum, c.8.nu.219
Annuus redditus legatus debetur quando fructus percipitur, c.8.num.230
Aſſignatione bonorum mulieri facta, fructus pendentes diuiduntur pro rata, c.8.nu.250. & penſio diuidetur, & quomodo ? ibid.num.251
Appellatio non datur a iudicio ſortis, c.8.nu.293
Anni ſpatium ad reſtitutionem dotis datur hæredibus mariti miſerationis cauſa, c 9.nu.48
Actio non competit mulieri ante annum reſtitutionis dotis conceſſum, c.9.num.51.
Alimenta interim debentur mulieri repetenti dotem, capi. 9. numero 143.
Annus diuerſimode conſtituitur ſecundum diuerſas regiones, cap 9.num. 185
Annus duplex c.9.nu 186
Annus cæptus an & quando habeatur pro completo? cap. 9. num. 187. & nu 198
Annus completus num dicatur in principio vltimi diei ? capi. 9.nume. 188
Annus completus infert exceſſus temporis, ca.9.nu.197
Anno elapſo hæredes viri ſunt in mora abſque interpellatione, cap.9.nume.211
Aſſignatio bonorum facta vxori cõſtante matrimonio, nullum creditoribus mariti parat præiudicium, c.9 nu.230
Aſſignatio mulieri vtrum fiat primo ſuper mobilibus deinde ſuper ſtabilibus ? c.9.nu. 244
Aſſignatio num fiat ſuper nominibus debitorum? c.9.nu.245
Aſſignatio fit mulieri ſuper annua perceptione canonis emphyteutici, c. 9 num 247
Aſſignatio ſi fit mulieri etiam ex inordinato proceſſu, & nullo, an competat retentio, c. 9 nu 248. 249
Aſſignatio an ſit facienda pro rata conſequente debiti ? cap.9. numero 250
Aſſignatio eſt facienda mediante appretio, c. 9.nu.251
Alimenta vxori tam in primo anno, quam in ſequentibus conſtituerunt ciues Aueſani, c.9.nu.226
Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, c.9.nu.229
Aſſignatio mulieri de bonis viri transfert dominium etiam, ſine traditione, c 9.nu.332
Aſſignatio eſt ficta traditio, c 9 nu 33
Acceſſoria num veniant in aſſignatione bonorum mulieri facta pro dotibus ? c 9 nu 336
Annui redditus an computentur inter immobilia ? c.10.num. 17 18.19 20
Annui redditus dati in fundum dotis iidem reſtituendi inter ſtabilia connumerantur, c.10.nu.21
Annui redditus empti ex pecunia dotali extantes tempore ſoluti matrimonii, nec petantur per hæredem mulieris infra annum, an repetantur cum intereſſe ? & quid ſi eſt data electio marito, c.10.nu.22.23
Affectio non cadit in pecunia, c.10.nu. 43
Aliud eſt eſſe tale, aliud haberi pro tale c. 10.nu.64
Aſſignatio ſeu aſſignamentum quando transferat dominium non poſſeſſionem ? c. 10.nu.94 & 95
Aſſignare verbum varie ſumitur in iure, c.10.nu.96
Aſſignatio dotis importat dominii, & poſſeſſionis translationem etiam ſine traditione, c.10.nu.97
Aſſignationis dotium materia, vbi in iure tractatur, ca.10. numero 100
Actio dotis contra promiſſorem quæ detur, & quando ? cap. 10 numero 101
Aſſecurationis dotium materia, vbi tractetur ? capit.10.numero 115.
Annua bima trima die verba, in l.3.in princi. ff de ann.lega. declaratur, c.10.nu 121
Annexorum, & connexorum idem debet eſſe iudicium, capi. 10.numero 162
Authen. res quæ, C.comm de legu. vtrum ceſſet per dationem fideiuſſionis de dote reſtituenda ? c.10.nu.211
Amen verbi ſignificatio. Finis.nu.13
Aſſenſus regius in Regno Neapolitano, num requirat ſcripturam ? Finis.num. 34
Actus ſeu contractus num requirat ſcripturam ? Finis. numero 36.
Actus ſeu contractus non requirit ſcripturam niſi ad memoriam. & releuamen probationis. Finis.nu.37
Apochæ duæ de ſoluto an præſumantur de eadem, vel diuerſa quantitate ? Finis.nu.54
Archiuus quid ſit ? Finis.nu. 70

B

BONORVM *poſſeſſio ex capite, vnde vir, & vxor ita competit vxori non cognitæ, nec traductæ, quemadmodum ſponſæ de præſenti, c.1.nu.119*
Beneficium vacat per matrimonium contractum itidem per ſponſalia. c.1.nu.132
Bona ſtabilia ſi dentur in dotem ceſſat fideiuſſoria cautio de qua in tex c.2.nu.64.
Bona ſtabilia ſi dentur in dotem, in aſſignatione, lucrifactione, & reſtitutione obſeruantur iura communia, capitu. 2. numero 107
Baptiſmus an teneat de eo qui in vtero matris exiſtens medius capite, & collo, reliquis partibus extra poſitis, ita vt ſit rebaptizandus, c.3.nu.62
Baptizandus eſt ſi manus, pes tantum appareat quamuis poſtea natus ſit ad cautelam baptizandus c.3 nu.64
Baptiſmus a laico conferri poteſt in caſu neceſſitatis cum ſacerdos deficit, c.3.nu.65
Imo a muliere, eadem cauſa, & neceſſitate ſubſiſtente, ibid. numero 66
Bona patris ſunt obligata pro adminiſtratione bonorum filii, id tamen quo ad res ipſas c.3.nu. 303
Patris ſunt fructus bonorum maternorum filii, & aduentitiorum, c.3,nu.304
Bartoli opinio, in l. quamuis, ff. de auro & argen. legato, limitatur.
Bona ſtabilia ſi dantur in dotem æſtimata ea æſtimatione, quæ facit emptionem, maritus lucrifacit dotem, cap.5.nume.55
Bona quando dicantur prouenire ex ſubſtantia paterna ? cap. 5. numero 212
Barones non poſſunt compellere vxores vaſſallorum ad tripudiandum

diandum in eorum feſtinis, c.7.nu.21
Bona hæredum viri an veniant in obligatione? capitu. 8. numero 52.& 54
Bona matris tranſeuntis ad ſecunda vota ſunt tacite hypothecata filijs prioris matrimonij pro conſecutione dodarij per eam lucrifacti, c.8 nu 145
Bona minoris vxorem ducentis num obligentur? capitu. 10. numero 105.
Bona ſtabilia ſi dantur in dotem maritus non lucratur dotem & ſeruatur diſpoſitio iuris communis, & mulier poterit de ea diſponere, c. 3.nu 369
Bona extra dotem quæ nō ſunt dotalia, nec paraphernalia, quæ ſint? c. 3. nu 547
Bona redempta non deſinunt eſſe antiqua, c 8.nu 283
Bona mariti etiam pro dodario mulieri ſunt obligata, capitu. 8.numero 314
Beneficio l ut vitum, ff ſol matri renunciari non poteſt etiam cum iuramento cap.9.nu 36. Etiam ſi dicatur in inſtrumento dotali integras dotes ſolues ibid.nu.37
Bona exiſtentia extra diſtrictum num poſſint aſſignari mulieri? c 9 num 240
Bona æſtimantur pro valore rerum conuicinarum, capitu. 9. num. 163 Item pro quantitate fructuum, & reddituum. ibid.num.264
Bona unde dicta? c.10 nu. 1.2
Bonorum naturalis appellatio, & ciuilis, c.10 nu 3
Bonorum appellatione nomina continentur, capitulo 10.nu 4.
Bonorum appellatio continet omnem vtilitatem, cap.10.nu.5.
Bonorum ſignificatio, c 10.nu.6.7
Bonorum, & hæreditatis idem iudicium, c.10.nu 8
Bonorum appellatio continet emphyteutica, c.10 .nu.9
Bonorum appellatio continet feudalia, c. 10 nu.10
Bonorum appellatione quæ veniunt? c 10.nu.13
Bonorum appellatio an comprehendat æs alienum? capitulo 10 numero 14
Bona ſtabilia ſi dantur in dotem nulla fit innouatio, nec correctio iuris communis.c.10.nu 15
Bona omnia ſtabilia ſi dantur in dotem non veniunt feudalia, cap.10.num 74
Bona ſtabilia alienari in exterum vetita, non cenſentur ex cauſa dotis, c 10 nu.75
Bona ſtabilia ſi dentur in dotem, num mulier teneatur de euictione cum fideiuſſore? c. 10.nu 76.77 78.79
Bona ſtabilia conſignantur in dotem per ipſaliam, c.10.n 154
Bona ſtabilia in dotem data cenſentur cum oneribus, & obligationibus, c 10.nu 157
Bona ſtabilia æſtimata data in dotem reſtituenda in pretio ad electionem mariti, nū teneatur eligere ſtatim, an vero poſt annum? c.10.nu. 166
Bona ſtabilia ſi culpa mariti perierunt, tenetur ad pretium, nū debeatur ſtatim, c.10.num.167 168
Bona corredalia ſunt vxoris ad vſum communem conceſſa, c. 11.nu.2 & nu.12.13
Bona corredalia per maritum alienari nequeunt, capitulo 11. numero 3.
Bona corredalia reſtituuntur vſu conſumpta, & inueterata, prout inueniuntur, c.11.nu 4 5
Bona corredalia reſtituuntur vſu conſumpta, & ſi nihil reperitur, nihil reſtituitur, c.11.nu.6
Et ſi totum, totum reſtituitur, & pars tantum, ſi pars reperitur, ibid nu.7 8
Bona ſtabilia non corroduntur, c.11.nu.15
Bona ſi dentur in dotem per inuentarium non facit emptionem, c.11.nu.38

C

CONSVETVDO quid ſit eiuſque definitio, prælud nume.1.
Conſuetudo vnde dicatur eiuſq; ethimologiā, prælud. nu.2.
Conſuetudo quid ab vſu, ſtilo, ſtatuto differat prælu nu.3
Conſuetudo ſit ne ius ciuile an prætorium. prælu.nu. 6
Conſuetudini ineſt bonum, & æquum, præln.nu.7
Conſuetudo iniuſta non eſt conſuetudo, ſed vetuſtas erroris, prælu.num.9
Conſuetudo quid differat a ritu, moribus, ſolito, conſueto, prælud.num. 10
Conſuetudo redacta in ſcriptis non deſinit eſſe conſuetudo, prælud.num.11
Conſuetudo tanquam notoria non indiget probatione, prælud. numero 12
Conſuetudo producta in alio tribunali producitur, vt inſtrumentum, prælu.nu.13
Conſuetudo non releuat ab onere probandi, prælu.nu.14
Conſuetudo eſt ius municipale, & ſecundum eam iudicandū prælud num.15
Conſuetudo inducitur a maiori parte, & quomodo, prælud. numero 16
Conſuetudo fortior eſt gratia principis prælu.nu.17
Conſuetudini ſicut matri debetur reuerentia, prælud. numero 18.
Conſuetudo quomodo, & qualiter probanda, prælud. numero 19.
In probanda conſuetudine non admitti artiulos generales, ibid.num.20
Et deponant teſtes de actibus vniformibus, ibi nu.21
Nec de actibus varijs diuerſimode obſeruatis, ibid.nu.22
Conſuetudo ex archiuo publico non eget probatione, ibidem, numero 23
Et tanquam notoria allegari poteſt, ibid.nu. 24
Licet probandi ſint actus eſſe factos in vim conſuetudinis, ibid.nu. 25
Conſuetudo excludendi fæminas ſtantibus maſculis probatur ſi id expreſſim in vim conſuetudinis. ibid.nu.26
Non ſufficit probatio, ad id ſimplicis poſſeſſionis maſculorum, ibid.nu.27
Conſuetudo quod primogonitus ſuccedat in feudo probanda in competentia aliorum fratrum exiſtentium, ibidem, numero 28.
Conſuetudo probanda per teſtes, conteſtes non ſingulares, ibid. numero 29
Conſuetudo quanto tempore inducatur? ibid.nu. 30
Et an ſpatio decem annorum inter præſentes viginti inter abſentes? ibi.num. 31
Conſuetudinis dubietas ceſſat ex antiquiſſima præſcriptione, ibi.num. 39
Conſuetudo ſine ſuperioris authoritate non eſt tantæ authoritatis? ibi nu.40
Conſuetudo ſtrictè interpretanda, nil in ea ſupplendum, ibid. numero 42
Conſuetudo approbata. & confirmata per principem per alium tolli non poteſt, ibi. nu.43
Conſuetudo, vbi non diſponit, nec nos diſponimus, ibidem, numero 44
Conſuetudo ad vnguem eſt ſeruanda ibi.nu.45
Ac tenaciter obſeruanda, ibid num.46
Conſuetudo recipit interpretationem paſſiuam, ibid nu.47
Conſuetudinis verba, vbi ſunt clara, nil addendum, ſupplendum ve eſt, ibi.num. 48

INDEX.

Conſuetudini tenaciter inhærendum, nec ei addendum, nec interpretanda aliter quàm loquatur.ibid.nu 49
Conſuetudines non redactæ in volumen egent aliquali probatione, ſecus verò ſi ſunt publicatæ,& notoriæ, ibidem numero 50
Conſuetudo ualet abſque ſuperioris authorĩtate, operatur tamẽ confirmatio, vt reuocari non poſſit,ibid.nu.51
Contractus recipit vim à conſuetudine,ibid.nu.52
Conſuetudinem inter ſeſe inducere poteſt vna familia, ibidem num.53
Conſuetudo inducitur etiam ſine actu, & frequentia iudiciali. ibid.nu.54
Conſuetudo non valet niſi inducta,& obtenta in contradictorio iudicio,ibid.nu.55
Conſuetudo tollitur per actus contrarios,prælud.nu.56
Non tamẽ per vnicum actum pluribus actibus contrarium, prælud.nu.57
Niſi cum vnico actu pluribus contrario concurrat idem tempus quo fuit inducta,prælud.nu.58
Conſuetudines Auerſanæ ſunt vniformes, nec inter ſeſe differentes prælud.nu.59
Conſuetudo ciuitatis vtrum extendat vires ſuas ad comitatenſes.caſtra,& vicos ciuitati ſubditas? prælud nu.65
Conſuetudo vtrũ obſeruanda in curia Eccleſiaſtica? præl n 66
Conſuetudo laicorum vtrum liget clericos? prælud.nu.67
Conſuetudo laicorum non ſtringit clericos in foro laicorum litigantes, prælud.nu.68
Clericus an ſit,& dicatur ciuis de vniuerſitate,prælud.n.69
Clericus coniugatus numquid ligetur conſuetudinibus laicorũ? prælud.nu.71
Clerici coniugati retinent tantum priuilegium fori,& c.ſiquis ſuadente diabolo 17.q 4 prælud nu.72
Conſuetudo vtrum ſtringat aduenas,exteros? prælud.nu.73
Conſuetudo vtrum liget ciues foris habitantes? prælud.nu.76
Conſuetudo vtrum liget ciues contrahentes extra ciuitatem, prælud.nu 77
Contrahens matrimoniũ in ciuitate,vbi habitabat deinde alio domicilium transferat,quod domicilium attẽdatur,prælud. num. 78
Ciuis nouiter aßumptus, an habeatur pro vero ciue, vt etiam ſubdatur conſuetudini ciuitatis,vbi eſt aſcriptus? præl.n.79
Et,an id procedat ſi per ſtatutum eſt electus in ciuẽ? ibidem num.80
Et an teneatur ad onera ciuitatis? ibid.nu.81
Contractus initus ſecundum conſuetudinem ciuitatis, deinde contrahens alio ſe transferat, vbi eſt diuerſa conſuetudo, vel viget ius commune, vtrum eximatur a cenſura conſuetudinis.ibid.nu.82
Conſuetudo, an liget habitatores? & quis dicatur habitator, ibid.nu.86
Ciuis vt quis dicatur non ſufficit naſci, ſi alibi domicilium habeat, prælud.nu 88
Caſtrum vel villa nouiter conſtructa, vel etiam vnita vtrum ſubdatur conſuetudini ciuitatis cui vnitur,prælud nu 89
Caſtrũ unitur ciuitati,vel vt acceſſoriũ, vel vt principale, prælud.num.90
Conſuetudine iudicandum inter ciues etiam coram alio iudice, quàm ciuitatis, prælud nu.91
Conſuetudo diuerſa exiſtẽs in domicilio viri,& vxoris.quæ attendatur in reſtitutione dotis? ad l.exigere dotem ff.de iudi. prælud nu 92
Limitationes,& declarationes remiſſiuè ad d.tex.prælu.n 95
Textus in d l.exigere non vendicat vbi locum in ſtõſa, prælud.nu.96
Diſpoſitio dicti tex.eſt exorbitans.prælud nu 97
Conſuetudo ligat infantes minores,& furioſos.prælud.nu 98
Conſuetudo vbi viget poteſt dici ius commune,prælud nu 99
Conſuetudo ſicut ius ciuile allegari, & in libello non deducta, in articulis deduci,& articulari poteſt,prælud nu.101
Conſuetudo,quæ ſit attendenda, cum diuerſa ſit in foro actoris.rei,& iudicis, prælud. num. 102
Conſuetudo vim ſuam extendit etiam ad particularia prælud. num.103
Conſuetudo ligat fiſcum,ne dum priuatos,prælud nu.106
Conſuetudo ligat etiam inclitos filios Regis.ibid nu.107
Ciuitas dicitur quaſi ciuium vnitas. prælud.nu.108
Ciuitas apud vulgum dicuntur muri,& ædificia,prælu.n 109
Ciuitati non muris dicitur fieri mandatum. prælud.nu 110
Ciuitas dicitur,quæ habet Epiſcopum. prælud nu.111
Ciuitas oppidi,caſtrum quid inter ſe differant,prælud.nu.115
Ciuitas interdicta,an extendatur ad ſuburbia, prælu.nu.116
Ciuitas interdicta habetur pro mortua,prælud.nu.117
Et perdit priuilegia ibid.nu.118
Et per coniurationem ſubijcitur aratro ibid.nu.119
Ciuitate deſtructa amittuntur priuilegia, prælud.nu.120
Id tamen ſi ex delicto,ſecus ſi iniuria temporis. Nec ea recuperat etiam ſi reædificetur. ibid nu.121.& 122
Ciuitas,vicus,villa,pagus,caſtrum,oppidum vnde dicantur? prælud.num.123
Ciuium appellatione, an veniant ſpurij, prælud.nu.127
Ciuitas num poſſit de iure quem ciuitati aſcribere, prælud.numero 128
Ciuis nouiter aſcriptus,an teneatur ad onera preterita prælud. num.129
Ciuis verè,an dicatur,qui allicitur in ciuem, prælud.nu.130
Ciuilitas amittitur per deportationem prælud.nu. 149
Cadauer deportati inconſulto principe in ciuitatem deferri nequit. prælud.nu.150
Ciues.vt oneribus ſic honoribus ciuitatis gaudent.prælud numero 151
Curatores ſeu defenſores ciuitatis quomodo eligantur? prælud. num.152
Et quod ſit eorum officium? ibidem remiſſiue, nu.153
Ciues an poſſint contrahere cum ipſa vniuerſitate, & licitari gabellas? & an per interpoſitam perſonam, prælud. numero 163
Conſuetudo in honorantijs ſeruanda eſt, prælud. numero 165. & 169
Cantoris in Eccleſia quale ſit munus,& eius officium, prælu. num.175
Cantoris officium dignius eſt decanatu cum Epiſcopus celebrat hoc tamen ex more. prælud nu.176
Cantoris dignitas ſeu officium poſt decanatum in eccleſia Auerſana alios præcellit ibid.nu.177
Cantoris officium alios præcellere conſuetudine induci poteſt, ibid nu.178
Ciuium appellatione in materia odioſa, an veniant comitatenſes? prælud.nu.182
Ciuium appellatione veniunt clerici, prælud nu.185
Clerici neceſſitatis tempore ad quæ munera teneatur? prælud. num.186
Ciuium nullus excuſatur a murorum cuſtodia, prælud. numero 187
Ciuitas non dicitur rebellis ſi exercitui potenti non potuit reſiſtere, prælud.nu.196
Claues ciuitatis portarum debent eße penes ſeniorem, prælud. num 198
Niſi ciuitas, vel caſtrum eſſet recommendatum alteri tunc

enim debent eſſe pænes cuſtodem caſtſi, præl**u**d.nu.199
Conſuetudines iſtæ quid induxerint? prælud.nu.210
Conſuetudo induxit, vt vera aſſignetur dos, num militet in dote promiſſa? prælud.nu.211
Et quo ad lucrum dotis non ſufficit dotis promiſſio præl.n.212
Conſuetudo auerſana, quæ induxit? prælud.nu.213
Conſuetudo Auerſana induxit lucrum dotis in certis caſibus, prælud.nu.214
Clericus de fructibus beneficij tenetur dotare ſororem, prælud.num.261
Id reſtringe in ſorore germana, vel conſanguinea, ibi.n.262
Confeſſio dotis receptę per maritum, an teneat? prælud.n 290
Vtrum cenſeatur facta in fraudem creditorum? ibid.n. 291
Conſuetudo Auerſana a iure francorum deriuat.præl.nu 316
Cauſæ continentia quot modis dicatur? prælud.nu.357
Cauſa iuſta & rationabilis in quolibet actu, & contractu cenſetur eſſe excepta.c.1.nu.54
Cauſa iuſta reſiliendi, vel reclamandi a ſponſalibus, quæ ſit. c.1.nu.57
Caſus enumerantur ex quibus ſponſalia diſſoluuntur.c.1.n.65
Conſenſus coniugalis, an præſumatur per traductionem vxoris in domum viri, c.1.nu.83
Conſuetudo iſta loquens de duobus tantum modis diſſolutionis ſponſaliorum mortis ſcilicet, & licitę reclamationis, nunquid extendatur ad alios caſus, c.1.nu.85
Copula & eſt coniunctiua, & præmiſſis additiua, & quot modis ſumitur, c.1.nu.98
Copulæ, & natura eſt augere non diminuere.c.1.nu.99
Cultus exterior mulieris qualis, c.1.nu.103
Conſenſus ſolus facit matrimonium.c 1.nu.127
Conſenſus ſigna ſunt feſtiuitas læta c.1.nu.136
Caro dicitur ſemicorrupta propter oſculum.c.1.nu.145
Cauſæ legitimæ ſeparationis thori, quæ ſint, c.2.num.29.30.31.32
Caſus vbi matrimoniũ de facto cõtractum ſeparatur c.2.n.36
Conſenſus in matrimonio poteſt adhiberi per procuratorem. c.2.nu 43
Clam dicitur fieri matrimonium quando omittitur ſollemnitas requiſita.c.2 nu.50
Clandeſtinitas qualiter conſideretur in matrimonio per Tridentinum Concilium? c.2.nu.51
Conſuetudo iſta non cogit virum ad præſtandam fideiuſſoriam cautionem.c.2.nu.72
Conſuetudo poteſt approbare actum ſiue contractum a iure prohibitum c.2.nu.74
Cautela vt ceſſet diſpoſitio titu.C.ne fid.doti.dent, c.2.num.91
Conſuetudo iſta indiſtincte dat lucrum iſtorum ornamentorum mulieri tactæ, & oſculatæ.c.2 nu.102
Contractus cenſendus eſt ſecundum naturam illius actus cuius effectus poſitus eſt.c.2.nu.136
Conſuetudo eſt optima legum interpres.c.2.nu.148
Conſtitutum operatur traditionem licet ſit ficta traditio. ca.2. nu 159 & 160
Conſuetudo iſta dat lucrum iocaliorum mulieri nõ diſtincto ſint pretioſa ſi perſonæ ſint nobiles, ſi fuerit dos magna uel non, ſi fuerint expreſſe donata c.2 nu.171
Conſuetudo generaliter loquens generaliter eſt intelligenda. c.2.nu. 172
Cognitio verbum eſt iuriſdictionale c.2.nu.173
Cognitio ſi committitur, non committitur diffinitio. c.2.n.174
Cultellus plicatus quid ſignificet in conſtitutione dodarij? c.2.num.181
Conſuetudo iſta limitat iura communia, nam mulier ita lucratur dodarium ſi fuit deuirginata, poſt non ante ſollemnia nuptiarum.c.2.nu.184 185
Copula carnalis probatur ex coniecturis et quibus? c.2.nu.190
Copula carnalis non probatur concludenter.c.2.nu.191
Conſuetudo iſta intelligit de morte naturali vxoris, quid autẽ de ciuili? c.2 nu.221
Conſuetudo de morte loquens intelligitur etiam ſi ingrediatur monaſterium, & ſæculo renunciet c 2 nu.226
Conſuetudo recipit interpretationẽ a iure communi. c 2.n.263
Conſuetudo in caſibus in quibus non loquitur, nec aliquid diſponit relinquit regulis iuris veteris. c.2.nu.264
Conſuetudo iſta eſt correctoria iuris communis in hoc ſcilicet, nam maritus prole ſuſcepta lucratur dotes in pecunia, & ſic mulier priuatur dote.c.3.nu.7
Conſuetudo iuris communis correctoria ſtricte interpretanda, & propriè intelligenda.c.3 nu.15
Conſuetudo interpretanda iuxta ſenſum non verba c 3.nu.16
Conſuetudo correctoria tollens mulieri facultatem teſtandi de dote.c.3.nu.17
Conſuetudo extra caſum in quo loquitur nõ extẽditur.c.3.n.18
Conſuetudo dicitur pactum ciuium, c.3 nu.21
Conſuetudo deferens lucrum dotis marito valida eſt.c.3.nu 23
Concubitus vel inductio non facit matrimonium c.3 nu.33
Conſuetudo iſta non dat lucrum dotis marito niſi dos promiſſa conſtituatur, aſſignetur & vxor ſit in domum viri inducta. c.3.nu.35
Conſuetudo, quòd vxor habet medietatem bonorum mariti, & è contra valet.c.3.nu.43
Conſuetudo iſta requirit. vt naſcatur fœtus, & viuus naſcatur, alioquin ad lucrum dotis marito non proficit.c.3.nu.68
Conſuetudo dat lucrum dotis marito prole ſuſcepta etiam mortua, etiã, quòd mater deceſſerit ante vel poſt partũ.c.3 n 71
Et ſi filius premoriatur matri, maritus lucrifacit dotèm. c.3.ibid.nu.72
Conſuetudo an habeat locũ ſi dos fuit conſtituta tantũ.c 3.n.99
Contractus debet interpretari ſecundum diſpoſitionẽ iuris cõis, atq; etiã ſecundum diſpoſitionem ſtatuti, c.3.nu.119.120
Limita.num.121.ibid.
Conſuetudo iſta ligat etiam Principem, & Regem degentem in ciuitate conſuetudinaria.c.3.nu.122
Conſuetudo dãs lucrum dotis militat æque in vidua, ac virgine, c 3.nu.123
Et de ratione vide, ibid nu.124
Contractus fieri poteſt in teſtamento.c.3.nu.145
Contractus probatus per duos teſtes.c.3 nu.145
Conſuetudo iſta num militet mulier ingreſſa monaſterium? c.3.nu.172
Conſuetudinis verba requirunt mortem naturalem non ciuilem c.3.nu.173
Conſuetudinis verba intelligenda ſunt in caſu vero & proprio. c.3 nu 174
Conſuetudo de lucranda dote vtrum maritus externus lucretur ſtante ſtatuto in ciuitate, quòd exteri non acquirant bona? c.3.nu.182
Conſuetudo de lucranda dote, num habeat locum in feudis & feudalibus rebus, c.3.nu.183
Cauſa lucratiua, quæ dicatur, queuè oneroſa? c.3.nu.195
Conſuetudo de lucrando dotem, habet locum in marito non autem in ſponſo.c.3.nu.215
Conſuetudo, vt maritus lucretur dotem non habet locum ſi duxerit uiduam habentem filios ex primo matrimonio.cap.3.num.218
Conſuetudo deferens lucrum dotis marito, non habet locum in præiudicium filiorum ex primo matrimonio.c.3.nu 220
Cautela pro ſecundo viro contrahente cum vidua, vt habeat

conſenſum

conſenſum filiorum ex primo marito, ſic enim lucrabitur dotes,& de ratione.c.3.nu.223.& nu.224

Conſuetudini renunciatum, an videatur ſi maritus pepigerit de lucrando medietatem dotis? c.3.nu.238

Cauſa dotis non includitur in generali diſpoſitione.c.3.n.243

Conſuetudo diuerſa ſi eſt in foro viri, & vxoris num attendatur forum vxoris vbi eſt contractum matrimonium, ſi promittitur reſtitutio tam in loco mariti, quàm vxoris, & in quacumque parte terrarum ſeu vbique locorum? c.3.n.252

Conſuetudo de dote lucranda militat etiam in dote præſumpta.c.3.nu.269

Culpa,& negligentia patris remouet patrem ab adminiſtratione bonorum filij.c.3.nu.299

Culpa tamen ſit talis, vt liberis non ſit conſultum. ibi.nu.300

Idque procedit ne dum in bonis mobilibus, verum etiam in ſtabilibus,ibid.nu 301

Conſuetudo iſta dat lucrum dotis ſi fuerit conſtituta & tradita.c.3.nu.319

Conſuetudo prohibens mulieri diſpoſitionem dotis niſi de certa quantitate,num ſit fauorabilis,vel odioſa? c.3.nu.354

Conſuetudo quatenus reſtringit poteſtatem mulieris de diſponendo de dote eſt odioſa.c.3.nu.356

Conſuetudo iſta prohibet diſpoſitionem dotis niſi de decima, non autem de alijs bonis extra dotem.c.3.nu.365

Conſuetudo odioſa eſt reſtringenda non amplianda.c.3.n.367

Conſuetudo diſponens, quòd mulier poſſit relinquere decimam partem dotis,loquitur in dote conſiſtente in pecunia,vel mobilibus tantum, ſecus in ſtabilibus,c.3.nu.368

Conſuetudo habet vim pacti publici.c.3.nu 380

Cōſuetudo generaliter loquēs,generaliter eſt intellig.c.3.n.426

Cauſæ duę lucratiuę non poſſunt ſimul concurrere.c.3.nu.431

Compenſatio non inducitur per legatum cum lucro debito habente cauſam a contractu.c.3.nu 433

Compenſandi animus quando cenſeatur? remiſſiue.c.3.n.439

Corpus eſt prius deferēdū ad parochialē eccleſiam.c.3.n.450

Conſuetudo loci viri,an vxoris attēdatur? remiſſiue.c.3.n.484

Conſuetudo diſponens, quòd vir lucretur dotem videtur remouere omnem legē per quā remouetur lucrū dotis.c.3 n.488

Cultra ſeu culcitra ſerici non ſpectabit marito ſecundum conſuetudinem iſtam.c.3.nu.497

Conſuetudo, an valeat, quòd curati certum quid capiant pro mortuorijs? c.3.nu.525

Conſuetudo an valeat vt curati percipiant pro oblationibus,et candelis? c.3.nu.526

Cerei debent remanere fratribus ſepellientibus.c.3.nu.527

Corredum,& res corredales quid? c.3.nu.558.& c.4 num.33

Corredalia bona qualiter præſumātur conſumpta? c.3.n.559

Corredalia bona conſiſtentia in auro, et perlis atque etiam æſtimata qualiter reſtituantur? c.3.nu 560

Corredalia bona æſtimata pereunt periculo viri. c.3.nu.561

Corredalia bona æſtimata non diminuunt dotem.c.3.nu.562

Corredalia bona ſi ſunt conſumpta, et nil reperitur,nil reſtituitur.c.3.nu.563

Corredalia bona per maritum vendita,vel pignorata, per virum reſtituuntur.c.3.nu.564

Corredi deterioratio æſtimati cedit damno mariti. c.3. nu 567

Colloquia inboneſta,oſcula luxurioſa,& tactus impudici infamant matrimonium.c.4 nu.26

Ideoque agi poteſt ad ſeparationem thori,& amiſſionem dotis,ibid nu.27

Idem ſi vxor reperiatur in balneo cum aliquo,ibid.nu.28

Et ſimiliter ſi extra domū cū extraneo pnoctauerit. c.4.n.29

Corredum iudicatur,vt de ipſa dote.c.4.nu.34

Corredare quid ſit? c.4.nu.35

Corredum reſtituitur vſu conſumptum, & inueteratum pro vt reperitur.c.4.nu.36

Niſi detur æſtimatum,ibid nu.37.& 38

Conſuetudo concordat cum iure communi.quo dodarium quęritur mulieri pleno iure filijs non exiſtentibus.c.4 nu.70

Vel ſi ſuſcepti deceſſerint.ibid.nu.77

Cautela vt dos per filiam alienari non poſſit.c.4.nu.150

Caſus in quibus vxor viro debitum carnis reddere non tenetur remiſſiue c 4 nu.160

Copula nimis feſtina punitur.c.4.nu 170

Conſuetudo defert lucrum iocaliorum vxori indiſtincte ſiue ſint pretioſa ſiue quotidiana.c.4.nu.217

Conſuetudo iſta requirit factum c.4.nu.220

Conſuetudo eſt ſtricti iuris & nihil in ea eſt ſupplendum, vel addendum.c.4.nu.241

Conſuetudo Auerſana deuiat a iure comuni quo cauetur, quòd maritus ſi ex pacto,vel ſtatuto lucratur dotem propter liberos,non lucratur ſi vir prædecedat vxore ſuperſtite.c.5.n.1

Conſuetudo iſta defert lucrum dodarij vxori indiſtincte etiam, quoad proprietatem filijs exiſtentibus ſiue non c.5.nu.5

Conſuetudo eſt ſeruanda quamuis ſit dura c.5.nu.6

Conſuetudo iſta,an intelligat de hærede ſanguinis? c.5.nu 47

Conſuetudo lucrādi dotem in pecunia conſiſtentem,num vigeat in rebus alijs mobilibus? c.5.nu.53

Corredum eſt pars,& ſequela dotis.c.5.nu.79

Corredum eſt quid diuerſum a dote.c.5.nu.80

Corredum an reſtituatur ſtatim,vel elapſo anno? c.5.nu 81

Corredalia bona ſunt tertia ſpecies inter dotem conſiſtentem in ſtabilibus, & mobilibus.c.5.nu.82

Corredalium bonorum dominium numquam diſcedit à muliere c.5.nu.83

Corredalia bona ſi per maritum ſunt dilapidata,num teneatur ad pretium? c.5 nu.84.& 87

Corredalia bona promiſcuo vſui iugalium deſeruiunt.c.5.n.86

Circuitus eſt euitandus.c.5.nu.123.& nu.129

Cōſuetudo iſta requirit expreſſā dodarii cōſtitutionē.c.5.n.130

Commodum qui ſentit,incomodum ſentire debet c 5.n.202

Coniuges ſuccedunt filijs,quoad vſumfructum in lucris nuptialibus ſi tranſeunt ad ſecunda vota, atque etiam in alijs bonis parentum,niſi aliunde ſint quæſita.c.5.nu.210.211

Conſuetudo tollit diſpoſitionem iurium diſponentium æqualitatem dona.propter nuptias.c 6.num.5

Cautela ad euitandum conſuetudinem iſtam.c.6.nu.21

Conſuetudo iſta habet locum in dodario conſtituto ſuper quantitate,vel pecunia c 6.nu.23

Corp' ſeu ſpecies ſēper eſt certa,quātitas vero īcerta.c.6.n.24

Conſuetudo iſta certam tradit regulam.c.6.nu.54

Conſuetudo iſta num militet in vidua? c 6.nu.62

Contrahentes cum viduis renunciant expreſſe, vel tacite huic conſuetudini.c.6.nu.67

Caſus quibus debentur alimenta lite pendente.c.7.nu.115

Conſuetudo iſta ad euitandū opiniones, ac pro tuta conſcientia prouidit mulieri de alimentis ex reb.pro dote hypothecatis. c.7.nu.120

Cautela,vt pater recipiens dotes liberetur a nuru. c.7.nu.159

Cautela,vt mulier vidua conſequatur alimenta extra domum. c.7.nu.168

Conditio adiecta donec thorum viduale cuſtodiat,num cenſeatur repetita in ſubſequenti legato? c.7.nu 169 & 171

Cautela vt quis vltra legatum alimentorum alimenta conſequatur.c.7 nu.184

Conditionem ſufficit ſemel extitiſſe.c.7 nu.192

Creditor recipiendo ſortem ſine intereſſe ſimpliciter,præiudicat ſibi.c.7.nu.197

INDEX.

Cauſa impulſiua dicitur qua ceſſãte nõ ceſſat effect.c 7 n.233

Cautela pro muliere adeuitandum præſtationem cautionis in vſufructu.c.7.nu. 251.252

Cõditio adiecta per conſuetudinẽ de cuſtodiendo thorũ vidualẽ perpetua nõ eſt ſed tẽporalis.merito nõ reijcẽda.c.7. n.270

Conſuetudines iſtæ abhorruerunt vſuras.c.8.nu 3

Cauſæ cognitio, an requiratur in ceſſione alimentorum conſuetudinariorum c 8.nu.5

Cauſæ cognitio. & decretum requiritur in remiſſione alimentorum ex teſtamento debitorum.c 8.nu.6

Cauſæ cognitio non requiritur in remiſſione huiuſmodi alimentorum. & cur diuerſum? c.8.nu 7.8

Creditor non poteſt ingredi poſſeſſionem contra omnimodam voluntatem debitoris c.8 nu.20

Alioquin dicitur vim inferre, ibid.nu.21

Creditor non tenetur recipere inſolutum res ſiue mobiles ſiue ſtabiles.c.8.n.31. Limita in creditore inuito ſecus in volente, ibid.nu.32. & niſi debitor ſit impotens ad ſolutionẽ rei mobilis uel pecuniæ ibi n.33.Limita ẽt in caſibus,ibi.n 34.35

Creditor exercere poteſt actionem perſonalẽ,& realẽ c.8 n.36

Creditori plenius cõſulitur p clauſulã cõſtituti.q̃ p̃carij.c.8 n 42

Creditor fructus ex pignore compenſat cum intereſſe.c.8.n.44

Creditor de certo intereſſe conuenire non poteſt c.8.nu.45

Creditor vigore hypothecæ agit contra tertium poſſeſſorem vigore.l.ſi C.de acqui.poſſ.et l creditores.C.de pign.c 8.n.46

Creditor ex clauſula conſtituti agit contra tertium poſſeſſorem non diſcuſſo principali.c.8 nu.47.& ſimiliter cum datur poteſtas ingrediendi propria authoritate,ibid nu.48

Creditor in regno vtitur remedio nouæ prouiſionis Regiæ ſcilicet pragmaticæ c 8 nu.50

Conſuetudo iſta videtur aliquatenus immutare ius commune, & quomodo? c 8.nu.58

Cõſuetudo ĩd ſtrictè loquẽs,indiſtincte eſt intelligẽda.c.8.n.59

Creditor vtrum præſumatur poſſidere iuſto titulo ſi data eſt facultas capiẽdi propria authoritate accedente antiquitate tẽpis.c.8.n 62.et vtrũ p̃ſumatur poſſidere iuſto t̃tio? ibi.n.63

Creditor dicitur poſſidere pignus naturaliter. & ciuiliter ca.8. nu 88. Declara,vt procedat ad hoc,vt ei competat interdictum poſſeſſorium ibid.nu 89. ſecus quo ad effectus vſucapionis, vel concernentes dominium, vel acquiſitionem fructuum ibid.nu 90

Caſus quibus tranſit dominium ſine traditione.c 8 nu.130

Caſus quando mater non excluditur à ſucceſſione filij non petito tutore.c 8 nu.186.187

Continere difficillimum eſt c.8 nu.194

Cautelę ne ſecũdo nubẽs incidat in penas c.8.n.196.197.200

Colonus partiarius non deducit expenſas.c 8 nu.232

Confiſcatio bonorũ,an veniat fructus appellatione: c 8.nu 243

Confiſcatio bonorum vtrum reſpiciat tempus delicti, vel condemnationis? c 8.nu 244

Creditor immiſſus per hypothecariam ſuper una re num poſſit variare.c.8.nu.271 272

Creditor de iure communi imputat fructus in ſortem.c 8.num. 296 etiam in cauſam dotis ibid.nu.297. Niſi in caſu quando maritus ſubſtinet onera matrimonij.ibid.nu.298 299

Conſuetudo inducit,vt fructus nõ imputẽtur in ſortẽ c.8.n 302

Contractus ad gaudimentum eſt vſurarius, & in foro conſcientiæ non tutus.c.8 nu.303

Crimen vſurarum,quomodo probetur c.8.nu.307

Caſus in quo creditor non imputat fructus in ſortem, c.8. num. 319 & 320

Conſuetudo quæ dat aliquid pro intereſſe, num valeat, & num intereſſe poſſit in pactum deduci? c 8.nu.324

Conſuetudo conformis iuri communi.c.9.nu.1

Conſuetudo iſta differt à iure communi c.9.nu.2

Conſuetudo iſta loquitur in dote conſiſtente in quantitate ſiue in pecunia.c 9.nu.3

Copulatiuorum natura eſt, vt æque copulet.c 9.nu.10

Contractus non autem ſolutionis tempus attenditur de qua moneta dos ſit reſtituenda.c.9.nu.27.& nu 29

Conſuetudo, an militet in matrimonio putatiuo? c 9 nu 30

Cõſuetudo generaliter loquẽs,generaliter eſt ĩtelligẽda c.9.n.31

Caſus ſpeciales quibus maritus tenetur inſolidum c.9 nu 35

Creditores num poſſint opponere dotem non eſſe datam in eorum fraudem? c.9 nu 62. Et quid ſi magnam maritus habuit dotem ab vſurario? ibid.nu.63.64 65

Cõpenſatiõ an opponi poſſit agẽti ad reſtitutionẽ dotis.c.9 n.83

Compenſationis exceptio opponitur etiam poſt ſententiã tranſactam in rem iudicatam c.9 nu 84

Compenſatio habet vim ſolutionis.c 9.nu.86

Cedens bonis conuenire,nec conueniri poteſt c.9.nu.92

Ceſſioni bonorum renunciari non poteſt.c 9 nu.93

Caſus ſingulares in quibus non opponitur exceptio inuentarij. c.9.nu 111.& 112

Creditor nõ tenetur recipere aliud pro alio debito.c.9.nu.130

Conſenſus mulieris non porrigitur ad alium contractum, rem vel perſonam cui conſenſit c 9 nu 149

Commodum repreſentationis quid ſit.c.9.nu.181

Contractus noctis tempore celebratus ad diẽ refertur. c.9. nu. 192. Nec ob id Notarius in pęnã incidit falſi ibid.nu.193

Cautela, vt mulier alimenta & intereſſe dotis petere poſſit. ca. 9 nu.217

Creditores an ſint vocandi in aſſignatione bonorum mulieri pro dotibus facienda? c 9.nu.229

Creditor cogitur in ſolutum recipere bona debitoris carcerati.c. 9.num.232

Creditor conſtituitur in mala fide ob aſſeuerationem debitoris. c 9.nu.286

Creditori volenti aliud pro alio ſolui poteſt.c.9.nu.288

Creditori cuilibet morã paſſo indiſtinctẽ debetur ĩtereſſe.c 9 n.321

Creditor moram paſſus an obijcere poſſit debitori quòd emiſſet territorium vnde percepiſſet introitus? c.9 n.322.323. 324.325

Caſus in quo denegatur mulieri reſtitutio dotis & intereſſe. c.9.num 327

Creditor qui habet pignus in caſtro poteſt exercere iuriſdictionem in eo.c.9.nu 334 335

Conſuetudo loquens de dote data in ſtabilibus, num ſe extendat ad bona, quæ ſtabilibus annumerantur? c.10.nu 63

Conſuetudo & ſi ſit ſtricti iuris, recipit tamen interpretationem paſſiuam c.10.nu.65

Conſtitutũ transfert naturalẽ,et ciuilẽ poſſeſſionem,c.10 n 81

Caſus non deciſi per iſtas conſuetudines, deciduntur ſecundum ius commune.c.10 nu.102

Caſus in quibus de iure cõi maritus lucrifacit dotẽ,c.10.n.108

Caſus in quibus dos mulieri non reſtituitur,ca.10.nume. 116. 117.118.119 120.

Conſuetudo num militet ſi dos conſiſtat partim in ſtabilibus partim in pecunia? c.10.nu.158

Cautionis verbũ a l prolatum intelligitur de nuda,c.10.n.185

Caſus indeciſi, & omiſſi per has conſuetudines deciduntur per iura communia c.10.nu 215

Cõſuetudines iſtę quib. in caſib. differant a iure communi? ca. 10 num.226.227.228.229. 230 231.232. 233 234.

Corredum in auro, & perlis ẽt inæſtimata erunt periculo viri. c.11 nu.9. Et ſi non reperiatur tenetur maritus ad eorum pretium ibid nu.10

Corredum quid ſit? remiſſiue,c.11.nu.11.

INDEX.

Corredum conſiſtit in rebus mobilibus.c.11.nu.14
Corredum reſtituitur vna cum dote.c.11.nu 16
Corredum quandoque datur, vt dos. c.11.num. 17.18.19.20. 21.22.23.24
Cautela pro notarijs in contractu corredi.c.11.nu.27
Corredum, quod portat mulier in domum viri ſi conſumatur non repetitur.c.11.nu.28
Corredum dicitur, quod mulier infert ea intentione, vt conſumatur (vt eſt conſuetudo in pannis lineis.c.11.nu.29. ſi tamen in vita vxoris conſumatur.ibid.nu.30
Corredi conſumptio quomodo probetur? c.11.nu 31
Creditor, num teneatur, ſi pignus corrodatur quia puluis non excutitur.c.11.nu 50
Conſuetudo iſta, num militet in permutatione? c.11. num.61. Et quid ſi vendiderit, & alia ex pretio emerit? ibid.nu.62
Corredalia ſunt appendices dotis.c.11.nu.69
Conſuetudo Auerſana facta eſt ad perennem memoriam, cũ conſenſu omnium ciuium. Finis, nu.1.2
Conſuetudines non requirunt ſcripturam, quoad ſubſtantiam. Finis, num.3
Conſtitutio proprie dicitur lex imperialis. finis nu 6
Conſtitutio dicitur quaſi communis ſtatutio. finis, nu.7
Confirmatio ſi petitur, & conſequens opus ſit noua conceſſio, ſi nõ valet, vt confirmatio, valebit vt noua conceſſio. finis, num.17
Contractus in inſtrumento deſcriptus non dicitur in ſcriptis, ſed in ſcripturam redactus. finis, nu.39. Niſi partes conuenerint de contrahendo in ſcriptis.ibid nu 40.41.42.43
Clauſula ex certa ſcientia dat robur actui atque illum extendit. finis, nu.63
Confirmatio in forma communi nihil iuris tribuit. finis, n.64
Confirmatio Principis his conſuetudinibus maiorem tribuit authoritatem. finis, nu.67
Conſuetudo in quibus caſibus ſit ſeruanda? finis, nu.69

D

Dignitas ſeu nobilitas quid, vnde oriatur, qualiter acquiratur præludnu.136
Vtrum ex diuitijs? ibid.nu.137
Vtrum ex legali ſcientia? ibid. nu.138
Defenſores ciuitatis ad id munus nõ eliguntur niſi elapſo quinquennio prælud nu.154
Defenſores ciuitatis non excuſantur a muneribus realibus ſecus a perſonalibus.prælud.nu.155
Defenſores ciuitatis non ſe excuſant niſi ex cauſa legitima prælud.nu 156
Defenſores ciuitatis, an præſtent iuramentum? prælud. n.157
Decretum iudicis non requiritur in creatione defenſorum ciuitatis, ſed cõfirmatur per ſuperiorem Illuſt.Proregem.n.159
Decurionibus ſeu ſindicis vniuerſitatis defertur adminiſtratio inſolidum prælud.nu 160
Quod intelligit author in minimis ſecus in grauibus negotijs, ibid.nu.161
Decanatus in capitulo Auerſano eſt maior dignitas poſt pontificalem prælud nu 170
Decanus eſt caput collegij alios authoritate, & iudicio præcellens, ibid.nu.171
Decanus habet primam ſalutationem primã vocẽ, ibi.n.172
Decanus in capitulo habet primum locum, ibid.nu.173
Dignitas cantoratus in Heduarum ciuitate Galliæ eſt prima poſt decanatum, prælud.nu 179
Deo & patriæ parentibus debetur ſupremum obſequium, prælud nu.190
Domus priuati capi põt pro ampliãdis menijs, quæ ſi iterũ ampliarẽtur domus illa reſtituetur priori domino, præl.n.197
Dos eſt ius vniuerſale eiusque definitio, prælud.nu 221
Dos dicitur ẽt ſi matrimonij onera nõ ſubſtineat præl nu 222
Dos dicitur etiam promiſſa non dum tradita, prælud nu.223
Dos exigi põt ex ſola promiſſione, licet olim ſecus præl.n.224
Dos reſtituta an dicatur proprie dos? prælud.nu.225
Dotis priuilegia remiſſiue, prælud.nu.240
Dotis titulus ſitne lucratiuus an oneroſus? prælud.n.241
Dotis contractus, an ſit iuriſgentium? prælud n.242
Dotis contractus, an ſit nominatus? prælud.nu.243
Dos profectitia, quæ ſit? prælud.nu.244
Dos aduentitia quæ ſit? prælud.nu.245
Dos ſuccedit loco alimentorum, prælud.nu 255
Dos cenſetur data animo compenſandi, prælud nu.265
Dos confeſſata an habeat priuilegia veræ dotis? prælud n.276
Dos an ſuccedat loco legitimæ? prælud.nu.277
Dos quanta ſit in muliere nupta? prælud.nu.278
Dos ſi cõſiſtat in pecunia qualiter ſit aſſecurãda? præl.nu.279
Dos in nupta eſt legitima non vltra prælud nu.280
Dos quando conſtitui poſſit conſtante matrimonio? præl.n.281
Dos quando dicatur inofficioſa? prælud.nu 292
Dos & alimenta, an pari paſſu ambulent, prælud.nu.295
Dotis cauſa, an dicatur pia? prælud nu.297
Dotis priuilegium, an habeat locum in dote confeſſata? prælud.nu 299
Dotis in ſtabilibus dominium ſoluto matrimonio, an tranſeat in mulierem? prælud nu.300
Dos putatiua, an habeat priuilegia veræ dotis? prælu.nu.301
Dos profectitia tranſit ad hæredes filios filiæ, prælud.nu.307
Dodarium quid ſit? prælud nu.314
Dodarium ſuccedit in locum donationis propter nuptias, prælud.nu.315
Donatio propter nuptias, non lucratur mulier, niſi vir lucretur dotem, prælud.nu 320
Dotem non lucratur uir de iure communi niſi ex pacto, prælud. num 321
Donatio propter nuptias non fit ad lucrum mulieris, ſed vt ſit ſecurior, prælud.nu.322
Donatio propter nuptias, etiam de conſenſu mulieris alienari non poteſt, prælud.nu.323
Donatio propter nuptias ad virũ redit, ſicut dos ad mulierem, prælud nu.324
Niſi pactum expreſſũ intercedat de ea lucranda, ibi.nu.325
Donatio propter nuptias cauſatur titulum conſeruatiuum non lucratiuum, prælud.nu 326
Donatio propter nuptias ſicut dos petitur conſtante matrimonio viro ad inopiam vergente, prælud.nu 327
Donatio pp nuptias ſemper conſtituitur poſt dotẽ, præl nu 328
Donatio propter nuptias dicitur antipherna, prælud nu.329
Dodariũ conſtituitur ad lucrũ et cõmodũ mulieris, præl.n.330
Atque etiam vt mulier ſit tutior in dote, ibid nu.331
Dodarium non excedit dotem, imo in dubio eſt medietas dotis, prælud nu.332
Diſpoſitio Auth dos data.C.de don.ant.nupti.hodie non eſt in vſu, prælud nu.334
Donatio propter nuptias de iure cenſetur conſtituta æquiualẽs doti, prælud nu.335
Dodarium per has conſuetudines conſtituitur pro medietate dotis prælu nu.336
Dos a donatione propter nuptias in quo differat? prælu. n 337
Differentia inter don.propter nuptias, antifatum dodarium remiſſiue, prælu nu.343
Dodarium ſecundum has conſuetudines dicitur ſiue conſtituatur in feudo ſiue in allodio, prælu.nu.345

INDEX.

Dodarii conſtitutio eiuſque forma. prælu.nu.346

Dodarium lucratur mulier ſecundum has cõſuetudines quoad uſumfructum & proprietatem etiam ſtantibus filijs. prælu. num.347

Dodarij in ſtabilibus conſtitutio facta à minore num teneat? prælu.nu.350

Dictio alius eſt repetitiua ſimilium prælu.nu.351

Dictio integre rem perfectam ſignificat,c.2.nu.254

Dictio prout,denotat tempus & qualitatem.c.2.nu.265

Dodarium de iure francorum idem eſt, quòd donatio propter nuptias de iure communi prælu.nu.317

Donatio propter nuptias non debet excedere nec excedi a dote prælu.nu.318

Dodarium conſtitutum lucratur ſponſa cognita morte ſponſi, vel alijs legitimis modis ſolutis ſponſalibus.c.1.nu 9

Dictio imprimis, quid ſignificet? c.1 nu.14

Dos non eſt,vbi non eſt matrimonium.c.1.nu.26

Dos vbi non eſt,matrimonium numquid habeat priuilegia dotis? c.1.nu 27

Dominus fleuit Lazarum ſuſcitandum, ad huius vitæ miſerias.c.1.nu 49

Donare eſt perdere.c.1.nu 97

Dictio(ſi vero)eſt aduerſatiua præcedentibus.c.1.nu.115

Deſponſare in facie eccleſiæ.quid ſit? c.1.nu.116

Dodarium quid? & quæ eius differentia? c.1.nu.117

Dodarium indifferenter conſtituitur in pecunia, ſeu alijs rebus quibuſcunque.c.1.nu.118

Dodarium ad hoc, vt debeatur, debet eſſe conſtitutum.cap.1. num.119

Dodarium vbi non apparet conſtitutum dote iam conſtituta, num præſumatur conſtitutum? c.1.nu.120

Dodarium non conſtitutum, poteſt peti conſtante matrimonio conſtitui,non poſt mortem.c.1.nu.121

Dodarium ſecundum has conſuetudines conſtituitur ſollemniter.c.1.nu.122

Ducta dicitur mulier, ſiue ducatur in domum viri, ſiue vir tranſierit ad commorandum in domum ſponſæ.c.1 nu.124

Dodarium quæritur mulieri ob virginitatem amiſſam.cap.1. num.143

Dodarium,vt lucrifiat num ſufficiat eſſe promiſſum, nec conſtitutum? c.1.nu.165

Dodarium mulieri quæſitum.an cenſeatur ex cauſa onerosa,an vero lucratiua.c 1 nu 166

Dodarium & dotalitium eiuſque diffinitio.c.1.nu.167

Dictio item quotupliciter ſumatur? c.2.nu.5.

Dictio item inducit repetitionem;idemque ius in repetito. c.2. numero 6

Dictio item,an ſit qualitas? c.2.nu.7

Dictio omnes eſt dictio affirmatiua, vniuerſalis affirmatiua. c. 3.num.95

Deus quos coniungit homo non ſeparat.c.2.nu.17

Dos quid ſit & an ſine dote matrimonium eſſe poſſit? cap.2. num.63

Dos ſiue conſiſtat in pecunia, ſiue in rebus mobilibus, ſiue in pecunia eadem eſt huius conſuetudinis cenſura.c. 2. nu. 65

Donatio ſimpliciter facta præſumitur ex liberalitate mera ſecundum ius antiquum c 2.nu.119.

Donatio ſimpliciter facta præſumitur, ex cauſa futuri matrimonij.c 2.nu.120

Donans ex cauſa futuri matrimonii ſi illud non ſequatur,amittit donatum,acceptumque reſtituit.c.2.nu.122

Niſi concurrant in eandem voluntatem,ibid.nu.123.id declara ibid.nu.124

Donatio facta inter ſponſos ſecuto matrimonio confirmatur. cap.2.num.131

Donatio tamen facta inter ſponſos,ita confirmatur,non tamen, quòd res donatæ ſtatim efficiantur donatariæ, ſed pendet a futuro euentu.c.2.nu.132

Donatio eiuſque lucrum inter ſponſos requirit, quòd ſequatur matrimonium c.2.nu.133

Donatio non inducitur etiam per verba expreſſa per ſponſum,vel eius internuntium,niſi quoad vſum tantum.cap.2. num.134

Donandi animus præſumitur in nobili.c.2.nu.142

Donatio non præſumitur in ſponſo rerum pretioſarum,ac magni valoris c.2.nu.145

Donatio facta ſponſæ poſt traductionem num valeat? cap. 2. num.151

Donatio inter coniuges facta eſt prohibita, ne mutuo amore ſe ſpolient c.2.nu.152

Nec ex ea tranſit dominium licet tranſeat poſſeſſio, ibidem num.153

Donatio inter iugales ſi matur iuramento.c.2.nu.154.

Donatio inter coniuges ita firmatur iuramento ſi fuerit vera, non autem præſumpta c.2.nu.155

Donatio inter iugales morte donantis firmatur ſi non fuerit reuocata.c.2.nu.156

Donatio inter coniuges morte firmata valet in vim legati potius quàm contractus c.2.nu 157

Donatio inter virum & vxorem ita firmatur morte donatoris, ſi præceſſit traditio vera, vel ficta, non ſi ſola traditio.c.2. num.158

Donatio inter iugales ſic non valet ſi donatarij meliore, donatoris deterior fiat conditio.c.2.nu 162

Donatio inter iugales valet pro dote filiæ c.2 nu.163

Donatio inter iugales valet ſi eſt remuneratoria. cap. 2.numero 164

Donatio inter iugales ualet in beneficium tertij.c.2.nu.165

Donatio inter virum, & vxorem ualet ex cauſa dotis. cap 2. num. 166

Donatio facta per vxorem marito ualet cauſa adipiſcendi honoris doctoratus c 2.nu.167. 168

Donatio inter iugales ualet in multis caſibus remiſſiue. cap.2. num.169

Dodarium conſtitui in facie eccleſiæ quid ſit? c.2.nu.177

Dodarij conſtituendi forma remiſſiue c 2.nu.179

Dodarij conſtitutio ſit irrita per mortem uxoris viro ſuperſtite.c 2.nu.149

Donatio reuocatur ob mortem vxoris viro præmortuo. cap. 2. num.262

Dos de iure communi ſoluto matrimonio redit ad dotantem mulierem vel heredes mulieris & donatio propter nuptias ad virum.c.3.nu.9

Dos quamuis ſit reſtituenda vxori. vel hæredi, hoc tamen niſi pactum,vel conſuetudo lucrandi dotem intercedat.c. 3.nu. 13 & 14

Dos proprium eſt mulieris patrimonium c.3 nu.19

Dos promiſſa non conſtituta, an habeat vim veræ dotis ad finem lucrandi.c.3.nu.30

Dodarium qualiter conſtituatur? remiſſiue.c 3.nu 31

Deportatio eſt mors ciuilis.c.3.nu.40

Deportatio aufert ciuitatem & ſecundum aliquos etiam libertatem.c.3.nu.41

Dare & tradere differunt,aliud enim eſt dare,aliud tradere.c. 3.num.73

Dare eſt dominium transferre & accipientis facere. cap. 3. num. 74

Dos ſiue conſiſtat in pecunia ſiue in ſtabilibus de iure communi

muni redit ad dotantem.c.3.num.93.
Dos cenſetur,vt æs alienum non hæreditarium mulieris.cap.3. num.103
Donatio vxori facta quæ diuerterat,vt redeat,non valet. c. 3. num. 113
Dos & augmentum eius eſt vna eademque res, quæ non debet diuerſo iure cenſeri.c.3.num.117
Dotis conſtitutio ſiue in ſtabilibus ſiue mobilibus pretioſis requirit cauſæ cognitionem.c.3.nu.126
Diſpoſitio ſtatuti reducitur ad intellectum pacti.c.3.nu.130
Dotis datio non eſt ſimplex donatio,ſed ob cauſam.c.3.nu.133
Dos putatiua eadem habet, quæ dos vera priuilegia, cap 3. num.158
Dotis materia eſt fauorabilis,& extendenda.c.3.nu.161
Donatio inter viuos, inter coniuges non valet etiam in matrimonio putatiuo c.3.nu.164
Dilatio anni ad reſtitutionem dotis non habet locum in matrimonio putatiuo.c.3.nu.165
Donatio inter coniuges putatiuos morte non confirmatur. c. 3. num.169
Dos data tutori per pupillam nõ valet neque tenet.c.3.nu.177
Dos non eſt ſequela neceſſaria matrimonij.c.3.nu.180
Dos lucrifacta per maritum ex conſuetudine iſta remanet viro ex cauſa onéroſa, non autem lucratiua in recompenſam onerum matrimonij c 3 nu.191
Dos data per mulierem ſecundo nubentem de facto, reuocabitur a filijs primi viri dempta virili.c.3.num.225
Dos ſi tempore ſoluti matrimonij reuertatur ad hæredem grauatum,num maritus eam lucretur? c. 3.nu.228
Diſpoſitio quælibet eſt intelligenda, ne contineat iniquitatem. c.3.num.229
Dos de iure comuni acquiritur marito ob adulterium. cap. 3 num.246
Dos marito non quæritur ob adulterium in præiudicium filiorum ex primo matrimonio.c 3.nu.247. Limita,vt ibid. num.248
Dos eadem cenſetur conſtituta ſecundo viro. ſi tamen liberi ex priori matrimonio non ſuperſint.c.3.nu.271
Dos vtrum dicatur tradita ſi do tibi filiam vel ſororem meam vxorem,& tu ſororem, vel filiam tuam mihi, vel filio meo ita,vt nullam dotem des? c.3.nu.320
Diſponendi facultas per pactum adimi non poteſt.c 3.nu.378
Diſpoſitio de dotis decima,num in dote profectitia,vel aduentitia indifferenter militet? c.3.nu.415
Decima dotis eſt immunis ab impenſa funeris vxoris. cap.3. num. 440
Dos ſuccedit loco legitimę c.3.nu.464
Dos data ab auo,mortua nepte,cui reſtitui debeat,auo,an verò filio patri ſcilicet mulieris? c.3.nu.469
Dos data ab auo, mortua nepte redit ad auum viuentem. c.3. num.470
Dilatio anni ad reſtitutionem dotis datur humanitatis cauſa potius,quàm obligationis.c.3.nu.474
Dos promiſſa viro ad certum tempus quo etiam ſuperuenit diſſolutio matrimonij, num per virum peti poſſit? cap. 3. num.480
Dos cauta,ac pro ea præſtatio annua habetur pro numerata. c.3.nu.481
Dos reſtituta deſinit eſſe dos.c.3.nu.614
Dotes, an debeantur vxori,quæ virum occidit.c.4.nu.9
Donatio uxori facta reuocatur ob commiſſum adulterium. c. 4.num. 30
Dos a patre profecta ad patrem redire debet.c 4.nu.45
Dos a patre profecta, filijs exiſtentibus vxore mortua, de cõſuetudine maritus retinet dotem pro filiis.c.4.nu.46
Dos aduentitia redit ad dotantem.c 4.nu. 47
Dos aduentitia reſtituitur dotanti etiam ſtantibus filijs. cap.4. num. 49
Dos data a fratre,num in dubio cenſeatur data animo compenſandi cum legato paterno? c.4.nu.50
Dos data filię ſpuriæ per patrem presbyterum, mortuo presbytero,ad quem redibit? c 4.nu.51
Dos conſcripta & in inſtrumento confeſſata.quæ non probatur ſoluta non repetitur ab vxore, ſi mariti bona fiſco ſunt addicta.c.4.nu.53
Nec creditur inſtrumento dotali, niſi docto de reali ſatisfactione.ibid.nu.54
Dos integre non reſtituitur. ſed diminute ob impenſas utiles, & neceſſarias.c.4.nu 55
Dos uera dicitur,quæ ad maritum cum effectu peruenit cap 4. num.58
Dos conſiſtens in bonis mobilibus cum inuentario marito datis, ſi conſumantur conſtante matrimonio, ceſſat reſtitutio. c.4.nu.59 Limita,ut ibid nu 60
Dotis reſtitutio ceſſat ſi maritus conſtante matrimonio reſtituerit in caſibus c.4.nu.61
Dotis reſtitutio ceſſat ſi maritus a patre uxoris dotem non exegit & quando.c.4.nu.62
Dos data in minuta pecunia debet reſtitui in bona pecunia. c. 4.num.65
Dotis actio,ut mulieri competat requiritur uerum matrimoniũ. c.4.num.67
Dos ſine matrimonio eſſe non poteſt.c.4.nu.68.
Dos qua actione repetatur? c.4 nu.72
Dodarium acquiritur mulieri in bonis uiri pleno iure, quo ad uſumfructum,& proprietatem. c.4.nu.74
Dodarium lex communis uocat antipherna c.4.nu.82
Dodarium uocabulum eſt gallicum.c.4.nu.83
Dodarium quærit mulier etiam, quo ad proprietatem etiam ſtantibus filiis ſecundum iſtam conſuetudinem.c.4.nu 85
Dodarium conſequitur uxor uiro præmortuo.c.4 nu 86
Dodarium,num ex antiquitate temporis cenſeatur cõſtitutum. cap 4.nu 89
Dodarium non debetur niſi ſit conſtitutum.c.4 nu 92
Dote conſtituta,an dodarium cenſeatur conſtitutum ipſo iure c.4.nu.93
Dodarij conſtitutio qualiter probetur? c.4.nu.95
Dote conſtituta per inſtrumentum dotale, conſtitutio dodarij etiam per inſtrumentum probanda c 4 nu 98
Dodarij conſtitutio per maritum ex confeſſione facta mulieri abſenti,num teneat in præiudicium mariti, an etiam creditorum? c 4.nu 99
Dodarium promiſſum conſtitui, non autem conſtitutum, utrũ debeatur? remiſſiue c.4.nu.100
Dodarium uiro occiſo,an mulieri debeatur? c. 4.numero 101. Niſi mulier uirum occiderit.ibid.nu.102
Dodarium,num mulier conſequatur ſuper una re,uel pluribus hæreditarijs? cap.4.nu.103
Dodarium conſtitutum in pecunia reſpicit totum patrimonium viri.c.4.nu.104
Dodarium conſtitutum ſuper re, ſpecie uel corpore ſuper eodem debetur.c 4.nu.105
Dodarium ſi non eſt conſtitutum,ſed antiſatum eius loco,num eius uires ſortiatur? c.4 nu.109
Dodarium,num mulier uiro mortuo capiat propria auctoritate? c.4.nu 110
Dodarium, num debeatur ſtatim, uel elapſo anno? cap.4.numero 111

Diſpo-

INDEX.

Diſpoſita in dote cenſentur diſpoſita in dotario.c.3 nu.112

Dodarium quæſitum mulieri reſeruatur filijs tantum eius matrimonij, vnde dodarium illud prouenit.c.4 nu.119

Dodarium num conſtituatur conſtan. matrimonio? cap.4.nu. 120.& 127

Donatio propter nuptias fit etiam conſtante matrimonio. ca. 4 nu.124

Donatio ſimplex tantum, non autem propter nuptias inter iugales prohibetur.c.4 nu.125

Dos & donatio propter nuptias nõ ſolum augeri verum etiam conſtitui poſſunt conſtante matrimonio c.4.nu.126

Donatio propter nuptias conſtante matrimonio facta valet etiam, quòd præceſſerit pactum de lucrando.c.4.nu.128

Dodarium conſtante matrimonio num per vxorem poſſit remitti? c.4.nu.132

Dodarij alienatio cũ conſenſu geminato & poſt biennium mulieris valet.c.4.num.138

Dos in ſtabilibus per maritum alienari non poteſt.c.4.nu.140

Dos in mobilibus conſiſtens ita per maritum alienari poteſt ſi is ſit ſoluendo c.4 nu.141

Dominium rei dotalis nulliter alienatæ non tranſit in eum in quem facta eſt alienatio etiam iuramento vallata. cap. 4. num.142

Id tamen de iure ciuili, ſecus de iure canonico, ibid.nu.143

Dotalis rei alienatio de vtriuſque viri & vxoris conſenſu valet, ſi alienatio ſit expediens c 4.nu 145

Dotis alienatio nulliter facta confirmatur morte uxoris, & valebit cum vir lucratur dotem.c.4.nu.146

Dos alienari non poteſt, mulier tamen ſpem dotis poteſt cedere conſtante matrimonio.c 4 nu 147

Dodarii dominium tranſit in vxorem ex ſola conſtitutione. c. 4 num.151

Donatio valet inter ſponſos.c.4.nu.168

Dodarium non lucratur vxor, quæ ſe cognoſci non eſt paſſa. c. 4 num.169

Dodarium non lucratur, quæ viro mortuò minor quamuis cognita reperitur.c.4 nu.171

Dodarium non lucratur mulier pendente lite ſuper diuortio & infra biennium maritus vxorem non cognouerit. cap. 4.numero 174

Dodarium non lucratur vxor ſi dotem conſtante matrimonio maritus reſtituerit in caſibus a iure determinatis c.4 n 177

Dodarium non lucratur vxor, quæ non ſubſtinuit onera matrimonii.c 4 nu 178

Dodarium amittit mulier ob adulterium. c 4 nu.180

Dodarium an conſtitui poſſit per virum ſuper terra feudali? c.4.nu 182

Dodarium conſtituitur ſuper feudo ſine domini aſſenſu.cap.4. num.183

Dodarium ſuper feudo mulieri quæſitum num ſecundo viro dabit in dotem? c 4.nu.184

Dodarium non lucratur mulier niſi ſoluta dote, & pro quantitate ſoluta.c.4.nu 187.& nu 201

Niſi muliere offerente dotem maritus recipere renuiſſet.ca.4. num.188

Vel vir dotem recipere, vel exigere neglexiſſet, ibid nu 189

Dos promiſſa habetur pro numerata quando elapſa ſunt tempora opponendi exceptionem dotis non numeratæ.c.4.num. 196.197

Dos promiſſa ad certum tempus interim mortuo viro mulier lucratur antefactum. c 4.nu.198

Dos promiſſa habetur pro ſoluta in caſu.c.4.nu.199

Reſtringe tamen vt ibid.nu.200.& 201

Dodarium lucratur mulier dote etiam non ſoluta ſi id expreſſe in pactum eſt deductum.c.4.nu.204

Dodarium lucratur mulier dote depoſitata quam maritus ſine iuſta cauſa accipere renuit c.4 num.203

Dote conſtituta in ſpecie ſeu in ſtabilibus num mulier lucretur iocalia? c.4 nu.210

Dotes conſiſtentes in rebus mobilibus numquid reſtituentur ſtatim an vero elapſo anno? c.4 nu.252

Deciſio ſacri regij conſilij Neapolitani c 5.nu 42

Dos ſi conſiſtat in ſtabilibus non habet locum conſuetudo de lucro dotis, ſed ſeruantur iura communia.c.5 nu.54

Dos viro mortuo prole ſuſcepta vtrum reuertatur ad patrem mulieris dotantis? c.5.nu 65

Diuiſio dotis lucrifactæ, vel dodarij qualiter fiat inter filios primi & ſecundi matrimonij? c.5.nu.74

Dos quæritur filijs, quo ad proprietatem patre tranſeunte ad ſecunda vota.c.5.nu.78

Dodarium cur lucretur mulier, & eius conſtituendi ratio. c.5. num.88

Dodarium quomodo, & qualiter conſtituatur ſecundum iſtas conſuetudines.c.5.nu.89

Dodarium ſuccedit loco quartæ.c.5.nu.90

Dodarium non debetur vxori ſi non eſt conſtitutum. c.5. n.93

Nec ſufficit fuiſſe promiſſum conſtitui ibid.nu.94

Dodarium qua actione recuperet vxor? c.5.nu.90

Dodarium num habeat mulier, quæ dotem dedit in ſtabilibus. c.5.nu.97

Dodarium in rebus allodialibus lucratur mulier pleno iure ſecus in feudalibus c.5 nu 101

Dodarium in feudo conſtituendum non requirit aſſenſum domini c 5.nu.102

Donationem propter nuptias de iure lucratur mulier etiam ſi nullam dotem dat, vel conſtituat c.5 nu.103

Donatio propter nuptias cum ſit non reſpicit dotem, quæ non eſt promiſſa.c.5.nu.105

Dos promiſſa habetur pro ſoluta marito nolente recipere. c. 5 nu.106

Dodarium an debeatur ſi dos ſit conſtituta, & de dodario nulla ſit facta mentio? c 5 nu.110

Dodarium amittit mulier, quo ad proprietatem ſi tranſit ad ſecunda vota filiis ex primo matrimonio exiſtentibus. c.5. num.120

Dodarium in capitulis matri. promiſſum cõſtitut, num habeatur pro conſtituto.c.5 nu.122

Dodarium mulier non lucratur ſecundum iſtas conſuetudines niſi conſtitutum ſit c.5.nu.131

Dodarium vtrum ex diuturnitate temporis præſumatur conſtitutum? c.5.nu.132.& 138

Dodarii conſtitutio, ſicut cæteri contractus ſunt facti, non iuris.c.5.nu 137

Dodarii conſtitutio, num requirat ſcripturam? c.5 nu.140

Dodarium conſtante matrimonio, num conſtitui poſſit? cap 5. num.143

Dodarium an debeatur vxori præmortuæ? c.5.nu.144

Dodarium debetur uxori uigore conſtitutionis. c.5.nu 146

Dodarium conſtante matrimonio, num uxor petere poſſit.c.5. num.147

Dodarium an poſſit mulier uni tantum ex filiis legare? cap.5. num.151

Dodarium conſtitutum, an debeatur ſi matrimonium non fuit ſecutum? c 5.nu 154

Dodarii conſtitutio tacitam habet conditionem ſi matrimonium ſequatur.c.5 nu.155

Dodarium conſtitutum non debetur non ſecutis nuptiis.cap.5. num.156

Doda-

Dodarium poteſt conſtitui in minori quantitate c.5.nu.159

Dodari a minoribus in rebus ſtabilibus, num conſtitui poſſit abſque iudicis decreto? c.5 num. 160

Dodarium num lucretur mulier in matrimonio contracto inter perſonas prohibitas.c.5.nu.164

Datum a merito vxori cenſetur ſub conditione ſi matrimoniũ ſequatur & ſequatur diſpenſatio.c.5.nu.166

Dodarij conſtitutio inualida abſque ſollemnitate. c.5.nu.167

Dodarium tranſit ad mulierem mortuo viro abſque traditione. c.5.nu.168

Dominium regulariter non tranſit ſine traditione.c.5.nu.169

Dodarium ſi mulieri non ſit promiſſum nec conſtitutum, recuperabit ſuas dotes.c.5.nu.170

Dodarij conſtitutio ſuper re feudali non valet de iure communi ſine aſſenſu domini, ſecus de iure municipali iſtius regni. c. 5.nu.171 & 172

Dodarium ſi à filiofamilias ſit conſtitutum patre in matrimonio conſentiente, num expectanda ſit mors ſocri? cap.5. num. 178

Dodarium feudale num mulier ſecundo viro in dotem dare poſſit? c.5 nu.180

Dodarium ſecundæ vxoris debitum, an ſoluendum de tota hæreditate, an verò de portione tangente filijs ſecundæ vxoris? c.5 nu.196

Dodarium eſt debitum hæreditarium.c 5.num 198

Dodarium habent filij ſecundæ vxoris tanquam ex prouidentia legis.c.5 nu.201

Dodarium debetur filiis eius matrimonii, unde debetur dodarium.

Dominus feudi an poſſit renunciare iuri caducitatis in præiudicium mulieris vſufructuariæ dodarii? c.5.nu.242

Dos legata per virum vxori, an debeatur, vt dos? c.5 nu.252

Dos per virum lucrifacta, et vxori legata debetur uigore legati, & in ea præferuntur creditores c.5.nu 253

Dos data donationem propter nuptias meretur.c.6.nu.1

Diſpoſitio tex. in auth. dos data. C.de don.ant.nupt.non eſt in uſu.c.6.nu.2

Donatio propter nuptias hodie nulla fit, uel fit minor dote. c. 6.num.6

Diſparitas pactorum in dote & don. propter nuptias circa lucra eorum tolerantur ſi fiant ante matrimonium.c 6.nu.10

Dotis conſtitutio valet quamuis nullum conſtituatur dodariũ. c.6.nu 12

Dodarium conſtitutum ſecundum expreſſam quantitatem eſt ſeruandum.c 6 nu.13

Dodarium conſtitutum non expreſſa quantitate, cenſetur conſtitutum pro medietate dotium ſecundum iſtam conſuetudinem c 6.nu.14

Dodarium ſi ſit conſtitutum in minori ſumma, num maritus lucrabitur integram dotem? c.6 nu.15

Dos & donatio propter nuptias pari paſſu ambulant. cap.6. num.18

Dos differt a donatione propter nuptias quando maritus, non tenetur conſtituere donationem æqualem doti.c.6.nu 19

Dodarium ſufficit conſtitui quamuis non tradatur.c.6.nu.20

Dodarium ſi conſtituatur vltra medietatem dotium, num reducatur ad quantitatem per hanc conſuetudinem præſcriptam? c.6 nu.25

Dodarium conſtitui poteſt in minori quantitate, quàm iſta cõſuetudo diſponit c 6.nu.33

Dodarium ſiue conſtituatur in pecunia ſiue in ſtabilibus ſemper cenſetur conſtitutum pro medietate dotis c.6.nu.36

Dos ſi non eſt expreſſa. vel quia in ſtabilibus, vel quia in genere, quid iuris? c.6.nu.38

Dos æſtimatur arbitrio iudicis, quomodo & quando c 6 nu.39

Dos prima cenſetur data ſecundo uiro.c.6 nu 40

Dote declarata declaratur dodarium c 6.nu.41

Dos ſi non eſt promiſſa, nec conſtituta, num cenſeatur conſtitutum dodarium? c.6.nu.44

Intellige quando vxor, vel pater eius eſſet ſoluendo, nec ſolueret dotem. ibid.nu.45

Dodarium cur in dubio cenſeatur conſtitutum pro medietate dotis? c 6.nu.46

Dodarium triens conſtituitur pro ſemiſſe dotis in nonnullis partibus.c.6.nu.48

Dodarium ſi eſt promiſſum, ſed non conſtitutum, quid iuris? c 6.nu.49

Dodarium an conſtituatur habito reſpectu ad dotem? cap. 6. num 50

Dodarium ſi conſtituatur, tam reſpectu dotis, quàm matrimonii & virginitatis quid operetur? c.6.nu.51

Dodarium conſtituendum eſt, ſecundum confeſſionem dotis receptæ per maritum factum.c.6.nu.52.53

Dos de qua moneta ſit conſtituenda? c 6.nu.57

Dodarium cenſetur conſtitutum in damnum virginitatis amiſſæ.c.6.nu.63

Dodarium datur principaliter habito reſpectu ad dotem.c.6. num.64

Dodarium conſtituitur, vt mulieri ſit magis cautum in dote.c. 6.num.65

Dodarium inæquale ſolet conſtitui ex conſuetudine c.6 nu 68

Dodarium ſi non apparet conſtitutum, quid iuris? c.6. nu.73

Dodarium non conſtitui, vel minus legitimè conſtitui paria ſunt c.6.nu.75

Dos multa habet priuilegia, quæ non communicantur dodario. c.6.nu.79

Dote reſtituta, mulier de iure communi alimenta non habet, ſed ſe de ſuo alet; non reſtituta dote, diſtingue.c.7.nu.2.3.4

Mulier ſi non habet, vnde ſe alat cauſa ſufficiens eſt compellendi hæredem ad dotis ſolutionem etiam intra annum.c. 7.num.5

Dos ſi eſt parua non ſufficiens ad alimenta, quid fiet? cap.7. num.9 10

Et quid è conuerſo ſi fructus dotis excedunt alimenta, ibid. num.11

Dotis fauore quilibet in dubio tenetur in ſolidum.c. 7.nu.140

Dotibus ſolutis, num mulier poſſit alimenta præterita petere? c.7 nu.196

Dilapidationis timore proceditur ad ſequeſtrum, qui vſufructuario correſpondeat de fructibus c.7.nu.256

Donec dictio importat conditionem.c.7.nu.268.269

Domus habitatio dicitur de continua, non de ea in qua teſtator tempore epidimiæ diuerterat.c.7.nu.284

Dos ſoluto matrimonio, an & quando, quibus & in quibus caſibus reſtitui debet.c.7.nu.293.& 294

Dos redit ad mulierem, dodarium ad virum de iure communi, niſi aliter ex conſuetudine ſit inductum.c.7.nu.296.

Dos qua actione repetatur? c.7.nu.297

Dotis reſtitutio fit conſtante matrimonio octo caſibus. cap. 7. num.300

Dos quandoque ſequeſtratur.c.7.nu.302

Dos quandoque conſtante matrimonio exigitur.c.7 nu.303

Dotis reſtitutæ vxori conſtante matrimonio, cuius ſit periculum? c.7.nu.323

Dotis aſſecuratio habet locum etiam in matrimonio putatiuo. c.7.nu.324

Amplia in caſibus, ibid.nu.325.326.327.328.329.330. 331.332

Dotis

INDEX

Dotis conſtitatio regulariter non requirit ſcripturam niſi in caſibus,c.8.aum.39

Debitor per longum tempus non moleſtatus non poteſt niſi pro reliquo moleſtari ob diutinum tempus, c.8.nu.67. imo præſumitur in toto ſatisfactum etiam pro reſiduo, ibidem. numero 68.

Datio in ſolutum etiam temporalis rerum feudalium eſt nulla ſine aſſenſu directi domini,c.8.nu 78

Domini directi plures quidam aſſentiunt, quidam diſſentiunt, quid ſit agendum? c.8 nu. 83.

Dos maior debetur viduæ,quam virgini,c.8.nu. 164

Dona & xenia vaſallorum non ſunt in fructu,c.8. nu.237

Decima debetur de fructibus non deductis expenſis, cap.8.numero 149.

Dotis in reſtitutione de iure fructus imputaatur in ſortem, ca. 8.num.304.

Dos datur ad onera matrimonii ſubſtituenda c. 8.nu.321.

Dos ſi conſiſtit in quantitate,vel in pecunia,interim ſi p·omittitur certa quantitas pro intereſſe non eſt licitum, cap.8.numero 325.

Dos & dodarium legatum vxori,debentur ſtatim propter cõmodum repreſentationis, c.9. nu.3

Dos & dodarium elapſo anno ſoluitur vxori remittenti alimenta,c.9.num.4.

Dos ſi conſiſtat in rebus ſoli. vel ſtabilibus ſeruantur in reſtitutione iura communia,c. 9.nu.8

Dodarium num infra annum ſit ſoluendum, cap.9. numero 9. 11.12.13.

Dos cum reſtituitur etiam pęna eſt reſtituenda, c. 9.nu.23.

Dos in qua moneta eſt reſtituenda? c. 9.nu.24

Et cuius erit electio? ibi nu 25

Dos putatiua an habeat priuilegium, ne eius debitor teneatur niſi in quantum facere poſſit? c 9. nu.34

Dos ſi in ſtabilibus conſiſtat æſtimatis, an hæredes viri habeant anni ſpatium ad reſtitutionem dotis? c.9.nu.39.40.

Dilatio anni ad dotis reſtitutionem datur ad differendum ſolutionem,c.9.nu.50

Dotes ſæpe conſtituuntur ex vſuris ac bonis turpiter quæſitis, c.9.num.66.

Dos inofficioſa non reuocatur niſi ſoluto matrimonio,c.9.n. 68.

Dos qua actione petatur? c.9.nu.70.71

Dilationes coarctandę ſunt in iudicio dotis, c.9.nu. 76

Dodarium conſtitutum in re ſoli ſeu ſtabili, num ſtatim debeatur non expectato anno? c.9.nu. 136

Dotis & eius augmenti eadem eſt diſpoſitio, c.9.nu. 137

Dos ſi conſiſtat in nomine debitoris,an hæres viri habeat anni ſpatium, an vero teneatur ſtatim cedere iura? capi 9. numero 139.140

Debitor legando creditori non videtur animo compenſandi, niſi aliter ex coniecturis appareat,c.9.nu. 171

Dos legata debetur ſtatim propter commodum repreſentationis,c.9 num.180

Dos legata vxori debetur ſtatim etiam. quod teſtator ſe referat ad inſtrumentum dotale,c.9.nu.182

Amplia vt debeatur cum intereſſe,ibid.nu.183

Dies vnde dictus? c.9.nu.189.

Dierum diuiſio,c.9 nu 190.191

Dies capitur a ſummo mane.vſque ad veſperas, c.9.nu.194.

Dies termini an computetur in termino? c.9.nu. 195.

Decretum an requiratur in remiſſione alimentorum? capit. 9. numero 202.

Dos ſi non reſtituitur fit aſſignatio mulieri tot bonorum viri,vel ſoceri, vt ſit ei cautum,c.9. nu.223

Declara quando bona ſoceri ſunt expreſſe, vel tacite obligata, ibidem,numero 224

Debitori licitum eſt res ſuas vendere, & ex his pecuniam redigere.c.9.nu.236.237

Diuiſio peti poteſt per minorem habentem rem communem, cum rixoſo,c.9 nu.262

Dos conſiſtens in re ſoli,vel ſtabilibus, ſtatim debet reſtitui, non expectato anno,c.9.nu.297

Dos legata debetur vxori non expectato anno etiam ſi habet unde viuat, c.9 nu.301

Donatio omnium bonorum vtrum contineat nomina debitorum? c.10.num.12

Dos conſtituta percipienda ex mõte alicuius familiæ inter immobilia computatur,c.10 nu. 24

Deciſionis ratio in conſuetudine,c.10.nu.41

Dos eſt proprium patrimonium mulieris,c.10.nu. 42

Deſtinatum habetur ac ſi eſſet factum.c.10.nu. 46

Deſtinatio non attenditur,nec habetur pro facto,c.10. nu.47.

Dare eſt accipientis facere.c.10.nu.67

Dotis conſiſtentis in ſtabilibus dominium non tranſit in virũ, ſed vſus tantum, & adminiſtratio,c 10.nu.68.

Dominium, & poſſeſſio rei venditæ ad menſuram non tranſit non facta menſura c. 10.nu. 82

Dotem dans uel promittens quando teneatur de euictione? c 10.num.104

Dos ſoluto matrimonio redit ad patrem dotantem,c.10.n.107

Dos amiſſa ob adulterium conſeruatur filijs,c.10 nu.110

Dotis reſtitutio fit duobus caſibus morte nempe viri atq; eius inopia,c.10. nu.114

Dos in ſtabilibus conſiſtens æſtimata quando faciat emptionem? ca.10.nu.131.132.133.134.135

Dos eſt vnica licet plura ſint corpora,c.10. nu.163

Dos ſi promittatur a patre,& matre communi filiæ,a quo præſumitur peruenisse? c. 10.nu.177

Dominium rerum dotalium num tranſeat ad mulierem ipſo iure ſoluto matrimonio? c.10.nu.202

Deciſio ſacri Regij Conſilij Neapolitani,c.10.nu.243

Donatio inter virum, & vxorem collata in tempus ſoluti matrimonij num ſit prohibita? c.10.nu 249

Diminutio patrimonij prohibetur debitoribus in fraudem creditorum,non autem lucri omiſſio.c.10.nu.252

Differentia ſubſtantialis nulla eſt inter pignus,& hypothecã, c. 11.num.42

Datio in ſolutum æquiparatur venditioni.c.11.nu 56

Datio inſolutum etiam venditionĩ comparatur in caſu iſtius conſuetudinis,c.10.nu 60

Dotis & corredi eadem eſt iuris cenſura,c.11.nu.70

Deo gratias verbi efficacia.Finis.nu 8

Deus eſt principium,medium & finis cuiuſque rei Finis.n.9.

Deus facit leges quas diabolus conatur deſtruere. Finis.n 12

Debitor an cogatur conficere, vel reficere inſtrumentum caſu perditum? Finis.nu.52

Debitor non poteſt petere inſtrumentum ſolutionis perditum iterum refici.Finis.nu. 55

Data,nomen regnantis,indictio,videtur in l.requiri. Finis.numero 76.

Data in primo an ſecundo reſcripto attendatur? Finis. numero 77.

Datæ omiſſio in bulla purgatur eam reſcribendo. Finis, numero 79.

Data literarum Papæ quando attendatur? Finis. nume 80.

Datæ tempus regulariter attenditur.Finis.nu. 81.

Dies an,& quando ſit de ſubſtantia in inſtrumento,& in libris rationum? Finis nu.83

E

EXTERI contrahentes ligantur conſuetudine ciuitatiſ, prælud nu.74.
Exterus qui venit ad habitandum ſubditur cenſuræ conſuetudinius,ibid.nu. 75
Ædificare in muris ciuitatis non permittitur,prælu. nu.194.
Epiſcopus Auerſanus eſt exemptus ex priuilegio,prælud.numero 206.
Epiſcopus Auerſanus in concilio prouinciali primus ſedet, prælud.nume. 207
Emergentia,incidentia,dependentia quæ ſint? prælu.nu. 352.
Aequalitas donationis facit,vt præſumatur donatio, capit. 2. numero 140
Eccleſia multipliciter ſumitur,c.2.nu.178.
Aes alienum an ſit prius deducendum de dote, ut eo deducto diſponat mulier de decima? c.3.nu.357
Exequiæ pompaticę plus ſunt ſolatia viuorum, quam ſuffragia mortuorum,c.3.nu.519
Electio ſepulturæ probatur etiam per teſtes ſingulars,cap.3. numero 534.
Emere quis non compellitur certo pretio, c.3 nu.585
Ex quantitate pretii arguitur quid,& quantum venerit iuemptione,c.3.nu 587
Electio eſt debitoris in obligationibus alternatiuis,c.3.n. 602
Extraneus dans dotem ſi ſtipuletur ſibi.uel mulieri.uel cui ius & caſus dederit in futurum, uidetur donare,c.4. nu. 48.
Aequalia debent eſſe lucra.et damna nuptialia,c.4.nu.80 Limita & declara,vt ibid.nu.81
Ementes a filiaſam.maritata,conſenſum habeant patris, cap. 4.numero 148
Aeſtimatores ſi non concordant cogendi ſunt, & quomodo? c. 4 nume. 246
Aeſtimationes,& appretia nunquam tranſeunt in rem iudicatam,ca.4 nu 249
Aeſtimatio in dubio facit emptionem,c.5.nu.56
Aeſtimatio in dubio facit emptionem niſi maritus ſit inops, cap.5.num 57
Aeſtimatio ineſt rei,c.6.nu.37
Aetas legitima quo ad contrahendum matrimonium dicitur in quartodecimo anno in mare, & duodecimo in femine, c.1.nume.11. & nu.51
Aetas legitima in materia indifferenti tam in maſculo, quam in femina dicitur in anno vigeſimoquinto,c.1.nu.12
Aetas legitima in regno Neapolitano dicitur in anno decimo octauo,c.1.nu.13
Aetas ſeptem annorum,nec ſufficit tetigiſſe ſeptimum annū, ſed debet eſſe completum c.1.nu.20
Aetates hominis quot,& quæ ſint? c.1.nu. 114
Extrinſeca quæ non ſunt de ſubſtantia matrimonij quæ ſint? cap.2 nume.55
Exempla non reſtringunt regulam,c.1.nu.225
Expenſæ funeris in vxorem per maritum erogatæ,ſunt deducendę de dote etiam,quod mulier habeat alia bona, capitu. 3.numero 343.
Extraneus dotans cenſetur donare niſi incontinēti fiat pactum de reſtituendo,c.3.nu.411
Expēſarum retentio non obijcitur dotem repetenti,c.3.n.505 Limita vt ibid.num.506
Expenſa funeris de hæreditate deducitur,c.3.nu.508
Expenſa funeris priuilegiata eſt inter actiones perſonales, ca. 3.nume. 509
Expenſa funeris an præferenda creditoribus hypothecam expreſſam anteriorem habentibus? c.3.nu. 110.
Expenſæ funeris quæ ſint? c.3.nu.514
Expenſæ magnæ Hebræorum circa funera,c 3.nu.515
Expenſæ funeris cui ſpectent an ad ſucceſſorem in beneficio,an vero ad hæredem in patrimonio? c.3 nu. 516
Expenſę factę in recuperanda dote,an minuant dotem,cap.4. numero 56.
Expenſę funeris vxoris minuunt dotem,c.4.nu. 57
Aequalitas ſeruatur in dote ac dodario c.5 nu. 148
Aequalitas quandoque non ſeruatur in dote, & donatione propter nuptias ſi iuuenis,& nobilis ducat vetulam,c.5.nu 7
Aequalitas pactorum in dote, & dona. propter nup.militat conſtante matrimonio,c.5.nu.11
Aedificanti ſine neceſſitate dandus eſt curator ad inſtar furioſi,c.7.num.316
Effectus reſtitutionis dotis conſtante matrimonio,qui ſint? ca. 7. numero 322
Effectus hypothecarię eſt,vt res relaxetur creditori loco pignoris poſſidenda,c.8.nu.43
Electio,præſentatio ſunt in fructu,c.8.nu.225
Emolumenti appellatione quid veniat,c 8.nu.234
Error in appretio facit venditionem nullam, & emptor, vel immiſſus in poſſeſſionem non facit fructus ſuos,c.8.nu.270
Effectus & diſcrimina inter actiones bonæfidei, & ſtricti iuris,c.9 nu.74
Electio datur mulieri elapſo anno habere alimenta,vel dotes, c.9.num.199
Electio eſt debitoris in alternatiuis,c.9.num.200
Electio eſt creditoris cum ad eum verba legis diriguntur, cap. 9.num.201
Electio quando conceditur a l. videtur concedi per verbum futuri temporis,c.9.nu. 206
Electio eſt creditoris in alternatiua exigendi,c.9.nu.209
Aedificia magna domuſque amplę æſtimandæ ſunt non prout valent ſed conſiderato redditu,c.9.nu. 270
Aeſtimatio fit a lege cum arbitri extimant c.10.nu. 136
Aeſtimatio non inducit emptionem marito exiſtente inope, ſed remanet fundus dotalis,c.10.nu.151.
Vtrum autem attendatur inopia tempore conſtitutionis dotis ibid.nu. 152.153
Excambium an ſine aſſenſu domini poſſit dari per virum pro feudo dotalitio? c.5. nu.173
Expenſę factæ gratia fructuum quærendorum deducuntur ex ipſis fructibus,c.5.nu.248
Expenſæ fructuum querendorum, quæ dicantur,ibid. nu. 151
Exemplis maiorum mouemur,c 6.nu.47
Exceptio compenſationis non tollitur ēt ſtāte ſtatuto,quod contra inſtrumētum dotale nulla opponatur exceptio,c.9.n.85
Exceptio compenſationis non tollitur etiam ſi cum iuramento fuerit renunciatum. c.9.num 88. Limita in dote ſi inſtrumentum dotis præceſſit,ibid.nu 89
Exceptio inuentarij impedit litis conteſtationem c.9.nu.109
Executio ſuper bonis extra diſtrictum quomodo fiat? cap. 9. num.243
Excipere & dominum in iudicio nominare differunt, capitulo 9.num.341
Aeſtimatio rei ſtabilis dotalis attenditur tempore dotationis. c.10 num.155
Expenſę neceſſarię vtiles,& voluntariæ,quæ dicantur? c. 10. num.171
Expenſæ factæ in exigenda dote conſiſtente in nominibus debitorum,an minuant dotem? c.10.nu.178
Expreſſum dicitur illud quod ex verbis infertur. c.10. nu.256
Expreſſum dicitur illud, quod venit ex vi verborum. cap. 10, num.257

Em-

Emphyteuta an teneatur nouum inſtrumentum facere? Finis.num. 51

Exempla faciunt fidem, quæ exemplantur ex archiuo publico. Finis.num.74. Præſertim ſi non ſponte ſed coactè mandato ſuperioris exhibentur. Finis,nu.75.

F

F*IDEIVSSORIA cautio de dote de iure communi eſt prohibita,c.3.nu 1*

Et quænam ſit vera ratio? ibidem, nu. 2

Fideiuſſoria cautio ſecundum has conſuetudines permiſſa pro tempore,c.5 2.nu. 4

Facta non præſumuntur niſi probentur,c 4.nu.90

Filij in dodario num ſuccedant vti filij,an vti hæredes patris? c.4 nu.113

Filio a patre exhæredato mulier quæ lucratur dodarium, an expectare debet mortem ſoceri,qui matrimonio conſenſit filio conſtituenti dodarium? c.4.nu.131

Filij an priuentur legitima in dote materna vbi dos ipſa eſt per maritum lucrifacta? c.5 nu 66

Filij in dodario num ſuccedant,vt filij an vt hæredes? capi. 5. num.149.150

Feudum dotalitium ſi aperiatur regię curię, quomodo ſuccurratur vxori? c.5 nu.174

Filij ex pluribus maritis vnius vxoris quomodo ſuccedent? c. 5.num.195

Filiusfamil.alimenta præterita petere non poteſt, c 7 n 198

Filius an poſſit ſi vult habitare ſeorſum a patre.c 7.nu.277

Familia ſi petatur a iudice pro capiẽda poſſeſſione, citationem partis non requirit,c 8. nu.23

Secus ſi petitur licentia ingrediendi,ibid nu.24

Filius,a nilias ex voto obligatur.c.8 nu. 107

Fructus dicuntur deductis expenſis ſi datur fundus in dotem cum fructibus.c 8 nu.247

Fundus ſi venditur cum fructibus intelligitur non deductis expenſis.c 8.nu. 248

Fructus qualiter diuidantur inter proprietarium, & vſufructuarium finito vſufructu? c.8.nu 2 5.& inter hæredem ac fideicommiſſarium,ibi.nu.256.& inter maritum,& vxorẽ? ibid nu 257.& inter hæredem clerici, & ſucceſſorem in beneficio,ibid.num.258.& inter hæredem vaſſalli, & dominum, feudo aperto domino? ibid.nu.259.& inter emptorẽ cum pacto de retrouendendo, & venditorem redimentem? ibid.num.260

Fauorabilis dicitur conſuetudo dum permittit diſpoſitionem dotis de certa quantitate,c. 3.nu.355

Fructus bonorum extra dotem an reſtituendi per maritum,& quando? c.3 nu.148

Fructus dicuntur deductis expenſis,c 5 nu.239.& c.8.n.231

Fructus dotis ſi excedunt alimenta, cedunt lucro hæredum viri.c 7.nu. 88

Fructus ex re pignorata licet alias extenuent ſortem, ſecus tamen per iſtam conſuetudinem,c. 8.nu.60

Fructus dotis utrum compenſentur in ſortem,c.7.nu.76

Fructuum perceptio iuxta hanc conſuetudinem non eſt alienatio c.8 nu 86

Niſi eſſet pro tanta quantitate,quod non ſit ſpes luendi, capi. 8.nume.87

Fructuum perceptio ex bonis mulieri pro dodario obligatis debetur etiam quod excederint alimenta,c.8.num.210.211. & de ratione vide ibid nu 212

Fructus naturales qui dicuntur? c.8 nu.213

Fructus induſtriales qui dicantur,c.8.nu.214

Fructus ciuiles qui dicantur? c. 8.nu.215.216 217.218

Fructus appellatione venit omne inductum ad vſum hominis, c 8.num.228

Fructus dicuntur deductis expenſis,ſiue proferuntur a l.ſiue ab homine.c 8.nu.231.233.& nu.245

Fructus,penſionis redditus, & obuentionis appellatione quid veniat? c.8 nu.235

Fructus appellatione non venit quod datur pro iocundo aduentu,c.8.nu.236

Fructus prouenientes ſecundum iura feudalia qui? c.8 n. 240

Fructus dicunt deductis expenſis quæ fiunt cauſa fructuũ quærendorum,& percipiendorum,c.8.nu. 246

Fideiuſſor quando poſſit capere de bonis debitoris, vt ſatisfaciat creditori? c 8.nu.188

Filij tenentur alere matrem ſicut,& defunctus.c.1.nu.221

Filius eximi an debeat antequam perueniatur ad patrem; c. 9.nu.225.226

Facultas iuris luendi ceſſa de re ſtabili,cenſetur ſtabilis,c.10. nu.26.Et in eius alienatione requiritur ſolemnitas,vt in re ſtabili,ibid.num.27

Fideiuſſio de dote danda conſeruanda reſtituenda an de iure valeat? c.10.nu.103

Fiat verbum eſt regium,& quid importet? finis.nu.14

Fiat verbum denotat gratiam perfectam finis.nu.15

Fiat iuſtitia clauſula nihil iuris tribuit parti finis.nu.22

Fiat iuſtitia per hoc verbum conceditur exercitium iuriſdictionis.finis.num.23

Forma literarum eſt probatoria.non eſſentialis.finis.nu.31

Fiat verbum regis num inducat confirmationem? finis. num. 60 61.62

Factum a maiori parte, an & quando cenſeatur factum ab omnibus? finis nu.85

Feudalia bona æſtimantur minori pretio,quam allodialia,c.9. num.255 Et pro tertia parte ualoris rerum liberarum,ibi. numero 256

Fructus pendentes num veniant aſſignato fundo? c.9.nu.338

Fructus in ſolo pendentes nondum ſeparati connumerantur inter immobilia c.10 nu.29

Fructus pendentes ſunt pars ſoli, niſi ſint de proximo recolligendi,c 10.nu.30.31

Fructuum diuiſio fundi dotalis,quomodo fiat? c.10.nu. 186

Fructuum diuiſio qualiter fiat inter dominum, & hæredem vaſſalli feudo aperto? cap 10.num.187.Inter vſufructuarium,& proprietarium, hæredes clerici, & ſucceſſorem in beneficio,emptorem, & venditorem cum pacto redimendi, ibidem.numero 187.vſque ad num.90.& in c 8.nu.255. cum ſequentibus.

Frater tenetur ſororem dotare de bonis paternis ſecundũ Conſtitutionem regni c.3.nu 409

Frater fide proprio dotet ſororem cum pacto expreſſo,quod dos redeat ad dotantem,nec mulier de dote quicquam diſponere poteſt.nec maritus dotem lucratur,c.3.nu.410

Funus unde dicatur,c.3.nu 448

Funeralia dicũtur ea quæ cum corpore ducuntur ad eccleſiam, c.3 nu. 449

Filius in legitima grauari non poteſt,c.3.nu.463

Fratres an habeant actionem ad repetendam dotem ex ſtipulatione ſororis? c.3.nu.466

Fideicommiſſarius non eſt legitimus cõtradictor ad impediendum hæredem ſcriptum, ne immittatur in poſſeſſionem, c. 3.num.478

Fructus bonorum dotalium ſpectant viro.c 3.nu.542

Fundus dotalis dicitur etiam ſoluto matrimonio, ante tamen reſtitutionem.c.3.nu.615

Facultates

INDEX.

Facultates viri ad reſtitutionē dotis non ſufficere, qualiter probatur, c. 3. nu 619

Factum dicitur ab omnibus id quod ſit a maiori parte, prælu. nume. 535

Filia tenetur dotem reſtituere creditoribus fraudatis, prælud. numero 248

Frater tenetur dotare ſororem inopem, prælu. nu 260

Frater tenetur dotare ſororem vterinam pauperem tamen eique alimenta præbere, prælu. nu. 263

Frater dotādo ſororem cenſetur dotare de bonis communibus, prælu num. 264

Frater an iterum dotare teneatur, prælu. nu. 267

Filij an mortua matre agant contra patrem dotem diſſipantem prælu. num. 274

Filia ſi cedat omnia iura quæ habet in hæreditate patris an cēſeatur cedere iura dotis materna, prælu. nu. 285

Filia renuncians an cenſeatur facere partem alijs fratribus in legitima, prælu. 286

Filiaſfamilias vtrum de dote poſſit teſtari de conſenſu patris, prælu nu. 302

Filiaſfamilias an in dote profectitia habeat hæredem, præludi. numero 306

Feſtinantia quandoque punitur, c 2. nu. 212

Feſtinantia ad ſecundas nuptias punitur. c 2. nu 213

Feſtinans nimis in loquendo reſpondendo, & faciendo taxatur c 2. num 214

Fatum mors dicitur, c. 3. nu. 44.

Fatales dies qui, c. 3 nu. 45

Fatum eſt quod per diuinę voluntatis ſeriem accidere ſolet, c. 3 numero 46

Filiæ Regis, & ſorores dotatę ſubduntur conſuetudini, capitu. 3 nume. 123

Feudalia bona non veniunt in generali diſpoſitione. c. 3. n. 184

Feudum ſi ſit tranſitorium ad hæredes quoſcunque tranſit ad maritum lucrantem dotem, c. 3 nu. 185.

Item tranſit ad maritum quando feudum eſſet datum in dotem de conſenſu domini, c 3. nu. 186

Feudum in dotem dari an poſſit ſine aſſenſu domini in Regno Neapolitano, c. 3. nu 187

Frater ſi nuptui tradit ſororem quæ promiſit reſtitutionem dotis fratri dotanti, num poſſit mulier diſponere de decima dotis c 3 nume. 408

Fructus percepti lite pendente, ueniunt in actione dotis eadem actione non autem iudicis officio, prælu. nu 232

Licet ſecus ſit in alijs iudicijs particularib ibid num. 233.

Formę conſtituendi dodarium an renunciari poſſit, prælud. numero 349.

Fideiuſſoria cautio in dote ſecundum has conſuetudines pro tēpore eſt permiſſa. c 2 num. 4

Fideiuſſoria cautio dotis, licet ſit de iure communi prohibita, id tamen conſuetudine permitti poteſt. c 2 nu. 73

Fideiuſſor in cauſa dotis obligatur ex nudo pacto, capit ſecundo, numero 75

Fideiuſſores dotium prohibentur ſiue pro dote conſeruanda ſiue reſtituenda c 2. nu. 76

Fideiuſſores dotium dari poſſunt ſoluto matrimonio de dote reſtituenda, c. 2. nu. 77

Fideiuſſores dotium dantur ad inſtantiam extranei dotantis, c 2. num. 79

Fideiuſſores dotium donatur ſi vir uergit ad inopiam, capitu. 2. numero 79

Fideiuſſores dotium dantur cum præſtantur abſente marito, c. 2 numero 80

Fideiuſſores dotium dantur à marito recipiente dotem, ante contractum matrimo. de ea reſtituenda ſi matrimonium nō ſequatur, c. 2. nu. 81

Fideiuſſoria cautio dotis de qua in iſta conſuetudine, fuit permiſſa ad modicum tempus ante, ſ traductionem vxoris, & quæ ſit ratio, c. 2. nu. 86

Fundus dotalis alienari non poteſt in dote putatiua ęque ac in vera c 3. nu 162

Forum viri attenditur, non autem contractus fauore dotis, recipit tamen hoc multas limitationes, remiſſiue, c. 3. nu. 200

Fauori pro ſe introducto quilibet renunciare poteſt, capitulo tertio, num. 241

Faciens actum cenſetur ſe aſtringere legi de illo actu loquente c 3. nume. 279

Filiusfam. in vndecim caſibus teſtari poteſt, c. 3. nu. 404

Filiusfam. per ſtatutum habilitari poteſt ad teſtandum, capi. 3 nume. 405

Filiusfam. habilitatus ad teſtandum, num cenſeatur etiam ad donandum cauſa mortis, c. 3. nu 406

Filij nati ex matrimonio nullo an ſint legitimi, c. 4. nu. 71

Forma conſtituendi dodarium, c. 4. nu. 87.

Feſtinantia nuptiarum punitur, c. 4 nu. 172

Feudum in dotem datum vtrum amittatur, ſi maritus ſeruitiū domino non præſtiterit, c 4. nu. 185

Fundo dotalitio ſi mulier abutatur, num id probat, c 4. n. 186.

Factum non præſumitur niſi probetur c. 4. nu. 222

Factum non dicitur illud quod non durat, c 4 nu. 228

Fideicommiſſum num expiret ſi filius natus ſtatim deceſſerit, ca. 5 num 11

Filius adulterinus probatur ex abſentia mariti per annum, c. 5 num. 21

Filij an poſſint repudiata hæreditate paterna habere dotes, ca. 5. nume. 38

Filij ſuccedunt in dote materna, vt hæredes patris c. 5. nume.

Filij ex primo matrimonio an reuocare poſſint ſi mater ſecundo viro omnia eius bona dedit in dotem, c. 5. nu. 69

Frater fratri quomodo ſuccedat in bonis maternis, paternis, vel aliunde quæſitis, c. 5. nu. 75

Factum non præſumitur, niſi probetur, c. 5. nu. 135

Filij prioris matrimonij retinent proprietatem dodarij matre tranſeunte ad ſecunda vota, c 5 nu. 203

Filia renunciando patri videtur donare patri, & conſequenter filijs eiuſdem ex quocunque matrimonio ſuſceptis, capit. 5. numero 217 218

Fructus et obuentiones obuenti a ſuffeudo excadenti, an pertineant mulieri poſſidenti feudum dotalitium, c 5. nu. 237

Fructus omnes ex re ipſa naſcentes, & obuentiones feudi dominantis, & illius occaſione ſpectant ad vſumfructuarium, c. 5. num. 238

Feudum deuolutum non pertinet mulieri poſſidenti caſtrum dotalitium, ſed proprietario, c 5 nu. 239

Frater moriens ſi inſtituerit hæredem extraneum diuitem, & fratrem pauperem prætereat, an hæres diues poſſideat bona illa tuta conſcientia, c 5 nu. 257.

Fructus non imputantur in ſortem in ſolito negociari, capitu. 8. numero 305

Fructus non imputantur in ſortem cum creditor ratione nō numeratæ pecuniæ ſubierit labores notabiles, c 8. nu. 308

Amplia in venatore, piſcatore, & aucupe. ibid. nu. 309

Fiſcus ſuccedens priuato præſtat onera quæ priuatus præſtabat c 9 nu 95

Fundus datus in dotem ſub redimendi facultate, an cenſeatur inter immobilia. c. 10. nu 49. 50 51

Fundus datus in dotem ea tamen lege, vt ſolutis decem reſtituatur, an dos conſiſtat in ſtabilibus, c. 10 nu 52

c Fundus

Fundus ſi eſt traditus marito pro mille in dotem promiſſis, an ſit dotalis, c.10.nu.61.62
Fundus in dotem datus intelligitur cum omnibus oneribus, ca. 10.nume.70
Fundus dotalis non deſinit ſoluto matrim. c.19.nu.71
Fundus dotalis eſt inalienabilis, c.10.nu.72. Limita, vt n.73

G

GABELLA non debetur per maritum ex hoc lucro dotis ſtante ſtatuto, quod de ea ſoluenda in cauſis lucratiuis, c.3.nu.296
Gabella non ſoluitur de legato pio per ſtatutum debita, capitu. 3.nume.421
Gloſa in Conſtit.regni, mulier quæ dotarium, bene declarat iſtã conſuetudinem.c.5.nu.92
Grauamina feudi dotalitij emendantur per iuſtitiarium regionis, vel alium delegatum c.5.nu.236.
Gagia & emolumenta ſunt fructus iuriſdictionis, c.8.n.242.
Gratia an ſit perfecta per verbum fiat Finis, nu.25
Gratia dicitur informis ſine literis.finis, num.26

H

HABITATOR quis dicatur. præl.ud.nu.86
Habitantes lege ciuitatis obligantur.ibi nu.87
Hypotheca tacita vtrum contrahatur in bonis minoris in receptione pecuniæ, vel arræ in ſponſalibus, c.1.nu.35
Quid in muliere minore, ibid.remiſſiue.
Hypotheca. vel prælatio num detur pro reſtitutione pecuniæ, vel arrarum datarum ſolutis ſponſalibus, c.1.nu.92.
Hæres præſumitur deceſſiſſe ſine liberis, c.3.nu.328
Hæredes vxoris repetunt ea quæ vxor detulit in domum viri, cap 3.nume.352
Honor quæſitus vxori ex dignitate viri, non extinguitur morte viri, c 3 num 458.
Hęres mariti an excuſetur per exceptionẽ inuentarij c.4.n.63
Hęredes viri lucrantur dotem in pecunia, mulier lucratur dodarium quo ad vſumfructum, & proprietatem ſecundum has conſuetudines, c.4.nu.117
Hypotheca rei dotalis viro non permittitur, c 4 num.144.
Hęredes viri lucrantur dotes in pecunia prole ſuſcepta, et ſi ſtatim moriatur, & ſufficit momento vixiſſe, c.5.num 9.
Hermaphroditus an veniat prolis appellatione, c.5.nu.32
Hæres dicitur, ſiue ab inteſtato, ſiue ſcriptus qui hæreditatem adiit.c.5.nume.43
Hæres ſãguinis, hæres hęreditatis qui ſint? remiſſiue, c.5.n.44.
Hæredis nomen quando qualitatem ſucceſſoris, quando vero qualitatem ſucceſſionis denotet, c.5 nu.45
Hęredis nomine venit filius in paterna diſpoſitione ſi tamen is hęres inſtituatur c.5.nu.51
Hęres unde dicatur, eiuſq; ęthymologia c.5 nu.258
Hęreditatis diuiſio in duodecim vncias, c 6 nu.60.
Honeſtas ſemper attendenda, c.7.nu 17
Habitatione legata in domo hęredum, debet vnitè habitare, ca.7.nume.95
Hęres particularis in re certa poteſt propria authoritate, capere, c.10 7 nu. 215
Honor teſtatoris ſeruatur dum vxor ingreditur religionem, c. 7.numero 227
Honeſtas quid ſit, c.7 nu.265
Honeſtatis æthymon, c 7 nu 266
Heres locat domum habitationis, an uxor petat tatam penſionis, c.7.num.282
Habitatio domus in ciuitate debetur, c.7.nu.285
Habitatione permiſſa domus, an liceat mulieri uariare, capit. 7.nume.290
Et an defuncto promiſſore liceat uariare, c 7.num.291
Habitatio domus in qua ſunt larue, poſſit ne a muliere renunciari, c.7.nu.292
Hypotheca tacita naſcitur ex ſola conſtitutione dotis, capitu. 8.numero 37
Hypotheca inducitur per clauſulam dans poteſtatem ingrediendi, &c.c. 8.nu 51
Hypotheca inducitur ſi pepigerit, vt non ſoluta pecunia liceat rem vendere, c 8.nu.55
Hypotheca an competat ſuper fructibus rei obligatę; capitu. 8 nume.56
Hæredes mulieris an continuabunt perceptionem fructuum ex iſta conſuetudine, c 8 nu.74
Hæredes plures ſi ſint viri quorum pars aſſignauerit mulieri bona cum promiſſione, quod alij cohęredes minores ratificabunt, an ſecuta ratihabitione, ob lęſionem petant in integrum reſtitutionem, c 8 nu.75
Hypotheca datur mulieri pro alimentis, c. 8 nu.102. Et bona viri mulieri pro alimentis ſunt obligata ibid nu.103.
Hęredes viri ſi redimunt bona aſſignata mulieri, fructus de proximo colligendi cui competant, capit.8.numero 252.
Et quid ſi mulier collegit fructus intempeſtiue, ibid. nu 253.
Et quid ſi fructus ſunt iuriſdictionales, & condemnatio facta temporis mulieris, exactio vero poſt redemptionem, c. 8 numero 254
Hęredes uiri ſi plures ſint, & vnus vult ſatisfacere alter vero non, quid faciendum c.8.nu.279
Hęredes viri ſi ſunt plures, & vnus ſoluit de propria pecunia mulieri cedenti iura, num bona acquirantur aliis cohæredibus, c.8.num.281
Hæres emens rem pro ære alieno communi uenditam cenſetur etiam pro conſocijs redimere, c.8.nu.282
Hæreditas viri ſi tranſit ad fiſcum, tranſit cum ſua cauſa. cap. 9.nume.94
Hęreditas tranſit in fiſcum cum onere legatorum c.9 nu 96.
Hęres mariti clericus num decliuet forum c.9.nu.101
Hęres durante tempore confectionis inuentarij alios conuenire poteſt quamuis ipſe conueniri non poſſit.c.9.nu.113. 114
Hęres opponit exceptionem inuentarii.c.9.nu.115
Hęres impropriè dicitur qui adiit confecto inuentario, capitulo 9.numero 116
Hęres promittens de ſuo ſoluere, intelligitur de hęreditate, & tanquam hęres.c 9 nu.117
Hęredes plures viri tenentur in iudicio vnum tantum procuratorem conſtituere c.9.nu.134
Hęredes viri habent annum ad ſolutionem dodarii conſiſtentis in pecunia, uel re ſoli, c.9 nu.138
Hypotheca dotis a quo tempore incipiat, a die promiſſionis, an vero contracti matrimonij, c 9.nu.142
Hęredes viri num teneantur alere vxorem, quę dotem non dedit, c.9.num.220
Hęres uiri, uel pater renitens compellitur per iudicem aſſignare bona mulieri non ſolutis dotibus, c.9.nu 227
Hypothecaria competit etiam ſuper rebus ſuis extra diſtrictum c.9.nu.141.142
Hęredes uiri habent anni ſpatium ad reſtitutionem dotis abſque intereſſe.c,9.nu.298
Hæredes viri primo anno tenentur alere mulierem non habentem redditus bonorum ſuorum, c 9 nu.299.300
Hæredes uiri ſi ſunt diuites, an teneantur ſtatim reddere dotes, c.9.nu.302.303.& 304.

I N D E X.

Hęredes viri num euitent indicium ſi opponant de iure tertij, c.9. nu. 340

Hypotheca tacita ſicut expreſſa trahitur ad bona futura non tamen trahitur ad nomina debitorum, c.9. nu. 344. 345.

Hæres promittens ſoluere legata, non cenſetur renunciare falcidię, c.10 nu. 247

I

IVS eſt ars æqui & boni. prælud nu. 8

Iudæi vtrum ligentur conſuetudine patriæ, prælud. nu. 83

Iudæi viuunt iure Romano, prælud. nu. 84

Iudæi comprehenduntur inter ciues quoad onera, ibi. nu. 85.

Incola quis efficitur ciuitatis ſi in ea habet maiorem partem fortunarum. prælu nu. 147

Inſtrumentum cuſtodia debet eſſe penes maiorē, prælu. n. 200

Inſtrumētum dotis vtrum probet matrimonium. prælu n 308

Inductio, ſeu traductio vxoris in domum viri quid operetur? quid ſit? remiſſiue, c 1. nu 13

Impuberes dicuntur infra ętatem quatuordecim annorum in maſculo, duodecim vero in femina, c. 1. nu. 15

Impuberi ſponſi ſi perueniant ad pubertatem ambo; transeūt ſponſalia in matrimonium ac ſi verbis expreſſis contraherent, c 1 num 50

Inuitus & reclamans differunt, c. 1. nu. 62

Inductio ad validitatem matrimonij non eſt neceſſaria, nec etiā carnalis copula, c. 1. nu. 126. & nu. 128.

Idem iuris eſt de toto quo ad totum, quod de parte quo ad partem, c. 1 num. 148

Impuberes ſi contrahunt ſponſalia per verba de præſenti, per aduentum pubertatis non transeunt in matrimonium, niſi ſequatur copula carnalis, c. 1 nu. 157

Inſtrumentum dotale inter mutum qualiter fiet; capitulo 2. numero 41

Iocalia donata per virum conſtante matrimonio morte confirmantur de iure communi, c. 2. nu. 95

Limita ac reſtringe ibid nu. 96. 97

Iudicis officium verſatur in hoc maxime quæ ſint veſtes pretioſæ, quæ quotidianæ reſpectu nobilitatis, & diuitiarum, c. 2. nu 98. & nu. 146

Iniuria quodammodo afficitur maritus ſi eius vxor inſepulta remaneat, c. 1 nu. 507

Iura dotalia quæ ſint? prælu. nu 235

Iudęus an teneatur dotare filiam Chriſtianam. prælu. nu 288.

Iuſtinianus Imperator ex cauſis diuortium permiſit, ca. 2 numero 23.

Iocalia quæ mittuntur a conſanguineis ſponſi, præſumuntur donari ratione conſuetudinis. c 2. nu. 150

Iura communia dant lucrum dodarij ob virginitatem amiſſā, c. 2 nu. 183

Iuramento coniugis ſtatur interueniſſe copulam, cap 2. nu. 194

Limita quo ad præſumendum matrimonium. non autē quo ad præſumendum lucrum dodarij in præiudicium hæredum mariti, ibid 195

Ius idem ſeruatur in ſponſa quod in vxore, c. 2 nu. 134

Ius ciuile tantis vigilijs excogitatum non tollitur vnico obiectu c. 2. num. 260

Ius ciuile contrario iure ciuili ſtatutario tolli pōt, ca. 3. nu. 28.

Inducta, deducta introducta vxor quādo dicatur, ca. 3. nu. 32.

Iocalia & ornamenta ſunt appendices dotis, c. 3. nu. 107

Idem iudicatur de ſupplemento dotis quod de dote, c. 3. n. 108.

Iocalia, & ornamenta ſunt pars dotis, c 3. nu. 109

Inſinuatio an requiratur in dote excedente ſummam quingentorum aureorum, c. 3. nu. 131

In ore duorum, vel trium ſtat omne verbum, c 3. nu 144

In commiſſione requiruntur duo teſtes, c 3. nu. 148

Inſtrumentum dotale ex forma ſtatuti habens executionem paratam, militat etiam in dote putatiua, c. 3 nu. 160

Ius canonicum permittit matrimonium inter tutorem & pupillam, c 3. nu. 177

Inuentarium facere de bonis filiorum non eſt onus patris, ſed probatio, c. 3. nu. 295

Idque reſpicit reſtōnem faciēdam poſt mortē patris ibi. n. 296

In re eſſe dicitur id quod eſt in veritate c 3. nu. 321

Indefinita oratio æquipollet vniuerſali, c. 3. nu. 325

Intellectus ad l. celſus ff. de relig & ſumpt. fun. c. 3. nu. 344

Intellectus ad l. ſic pro rata, ff. de reli & ſumpt fun. c. 3. n. 345

Inuitus dicitur non ſi ſolum contradicat, verum etiam ſi conſenſiſſe non probetur, c. 3. nu 426

Impenſa funeris deducitur vt æs alienum, c. 3. nu. 441

Intellectus conſuetudinis ponitur, c. 3. nu 502

Intellectus gl. in l. 2. ff. de pri cred. c. 3. nu. 511

Intellectus ad tit. de pri. cred. c 3 nu. 512

Iactare ſuum nemo præſumitur, c. 3 nu. 549

Inopia viri quomodo probetur, c. 3. nu. 633

Inſtrumentum quo aſſeritur patrem, vel matrem tradidiſſe dotem num probet traditionem, c 4. nu. 44

Intellectus ad l. 2. C. ad Tertu. c. 4. nu. 154

Iocalia miſſa per ſponſum ſponſæ videntur miſſa, vt magis ornata accedat, nec videntur donata, c 4. nu. 207

Iocalia cenſentur donata facta per maritum de conſuetudine iſta, ſecus de iure communi c 4. nu. 218

Iocalia lucratur vxor ſi ſunt facta non aliter, niſi expreſſe ſit cantum, c. 4 nu. 219

Iocalia an ex tempore præſumantur, c. 4. nu. 221

Iocalia facta ſi non apparent, præſumuntur conſumpta, capit. 4 numero 224

Iocalia pręſumūtur facta ex diuturnitate temporis, c. 4 n 226

Iocalia per virum perdita an vxor lucretur in pecunia, capitu. 4. numero 217

Iocalia miſſa per ſponſum ſponſæ cenſentur donata, & miſſa in executionem conſuetudinis iſtius, & præcedentis ſtipulationis, cap. 4. nume. 230

Iocalia, & huiuſmodi miſſa ad domum ſponſæ cenſentur uxori donata ſi non excedunt medietatem valoris dotis ſecundum has conſuetudines, c. 4 nu. 238

Licet ſecus ſit de iure communi quo remanent in dominio viri ibid. num. 239

Iocalia ſi ſunt minoris ualoris quam medietas dotis, num ſuppleatur in pecunia, c 4 nu. 240

Iocaliorum ualor num attendatur tempore contracti matrimonii, uel ſoluti, c 4 nu. 242

Iudex ſemper corrigere poteſt id quod per æſtimatores, tabularios architectos fit, c. 4. nu. 248

Iura ſanguinis tribuuntur ſucceſſoribus pro virili, ſed iura hæreditaria pro hæreditaria portione c. 5 nu. 46

Inſtitutus in re certa non dato cohærede eſt hæres in totum, ca. 5. numero 52

Intellectus, & ampliatio, ad l. hac edictali, C. de ſecun. nupt cap 5 nume. 70

Ius pręſentandi rectorē in eccleſia hēt mulier quę lucrifecit dodarium in caſtro ubi eſt eccleſia iuriſpatro. c 5. n. 111. et 231

Ius præſentandi eſt in fructu c. 5. nu. 112

Integrum dicitur quod non eſt mutilatum, c. 5. nu. 117

Inuidia inter fratres eſt tollenda, c. 5. nu. 197

Iuramentum fidelitatis quid contineat c. 5. nu. 225

Iuramentum aſſecurationis non præſtatur filio per matrem in feudo dotalitio, c. 5. nu. 226

Iuuenis & nobilis ſi nubat ſine dote plebeio, & ſeni, videtur remuneratio [illegible] c.8. nu. 8.9
Intellectus ad conſuetudinem, c. 6. nu. 174
Intereſſe dotis debetur elapſo anno non ſoluta dote, c.7. nu. 69
Intereſſe dotis non [illegible] conſummationem [illegible] debetur [illegible] ipſo anno ſed tantum alimenta. c.7. nu. 7
Iuſ [illegible] fructus alienari non poteſt, c.7. nu. 185
Iura plura circa aſſecurationem dotium, c.7. nu. 306
In [illegible] videtur, vt [illegible] non habuiſſe dotem? c.7. nu. 318
Iudicium aſſecurationis & reſtitutionis, ſeu [illegible] dotium ſunt diuerſa, c. 7. nu. 333
Iudicium tranſit [illegible] eadem ſola qualitate iudicij mutata, c. 7. numero 336
Intellectus ad conſuetudinem. c. 8. nu. 4
Inſinuatio non requiritur in [illegible] alimentorum, capit. 8. numero 10.
Inſtrumentum cum clauſula conſtituti, & præcariæ ingrediendi habens, ſi eligat viam ordinariam, an obſtet, ne poſſit propria authoritate capere? c. 8 nu. 25
Inſtrumentum dotale non habet executionem paratam, c. 8. numero 26
Inueſtitura verbalis non transfert poſſeſſionem, cap. 8. nu. 94.
Operatur tamen, vt inueſtitus capiat poſſeſſionem propria authoritate, ibid. nu. 96
Inſtrumentum rei venditæ, vel donatæ apud quem remanere debeat, venditorem, vel emptorem, c. 8. nu. 100
Inſtrumentum debet remanere penes hæredem, non autem penes legatarium [illegible] c. 8. nu. 101
Iuriſdictiones, & mulctæ ſunt in fructu, c. 8. nu. 274
Iura ſunt cedenda poſſeſſori ſoluenti [illegible] c. 8. nu. 274
Intereſſe dotis [illegible] debetur, c. 8. nu. 3 [illegible]
Intereſſe dotis non ſolutæ a quo tempore currat, c. 8. nu. 329
Intellectus ad gl. in [illegible] prudentia, ex. de don. inter virum, & vxorem, c. 9. nume. 32
Iudicium reſtitutionis dotis plenam, non ſummariam requirit cauſæ cognitionem, c. 9. nu. 75
Inſtrumentum non impugnatum, [illegible] comprobat ille qui compenſat, c. 9 nu. 87
Inuentarij conficiendi tempus, c. 9. nu. 108
Inuentarij conficiendi forma, c. 9. nu. 118
Inuentarium conficiens quid obſeruare debeat? c. 9. nu. 119
Inuentarium dicitur legitime confectum quando continet omnia diſtincte, c. 9 nu. 120
Inuentarij copia an danda ſit colligitanti cum tutore, vel curatore adulti hæredis viri, c. 9. nu. 121
Inuentarij copia non eſt danda per tutorem rerum mobilium, vel immobilium, c 9. nu. 122
Inuentarij copia non [illegible] ſed principium, & finis dandum eſt per tutorem, c. 9 nu. 123
Niſi pars [illegible] tutorem arguere de dolo, ibi. nu. 124
Inuentarii exceptio opponitur poſt ſententiam, capitulo nono, numero 134
Iudicium reſtitutionis dotium eſt vniuerſale, cap. 9. nu. 144
Intellectus ad [illegible] c. 9. nu. 150
Integraliter intelligitur quo ad vſumfructum, & proprietatem, c. 9. nu. 230
Iudicium [illegible] in [illegible] c. 9. nu. 238
Inſtrumenta fundi num [illegible] in aſſignatione fundi, capit. 9. nume. 256
Iuriſdictio non æſtimatur niſi reſpectu redditum, capitu. 9. numero 269
Iudex in dubio debet eligere viam per quam vtrique parti conſulatur, c. 9. nu. 281
Intereſſe dotis an debeatur [illegible] dote, nec aſſignatis bonis? c. 9. num. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296
Intereſſe dotis an debeatur mulieri elapſo anno quæ non eſt [illegible] 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320
Ius patronatus, cauſæ appellationis, molendina, & huiuſmodi an veniant aſſignato fundo, c. 9. nu. 339
Intereſſe an debeatur mulieri non reſtituta dote nec aſſignatis bonis, c 9. nu. 348
Intereſſe [illegible] debeatur, c. 9. nu. 349
Iura & actiones an veniant publicatis bonis, c. 10. nu. 12
Iura & actiones [illegible] ad rem ſtabilem, connumerantur inter ſtabilia. c. 10. nu. 15
Ius portorii, ſeu portulaniæ pedagii, gabellæ, connumerantur inter ſtabilia, c. 10. nu. 28
Iura [illegible] conſiſtant, c. 10 nume. 125. 126. 127. 128. 129. 130
Iura abhorrent violentiam, c. 10 nu. 199
Iura [illegible] ante litem conteſtatam, c. 10. nu. 206 207. Extendit [illegible] nu. 208
Iuramentum in litem datur [illegible] fundum dotalem, c 10. num. 209
Iuramentum in litem datur ob [illegible] & dolum malum, [illegible]
Ius francorum eſt ius ſpeciale in regno, c. 10. nu. 213
Ius longobardorum eſt ius commune in Regno Neapolitano. c. 10. nume. 214
Ius longobardorum [illegible] obſeruatum in ciuitate [illegible]
Ius longobardorum non ſeruatur in regno niſi in locis, [illegible] c. 10. nu. 217
Ius longobardorum in paucis locis ſeruatur, c. 10. nu. 218
Ius longobardorum ſeruatur in feudis, & illorum ſucceſſione. c. 10. nume. 219
Iura communia de quibus in iſta conſuetudine, [illegible] c. 10. nu. 220
Iura communia [illegible] conſtitutionesque regni, c. 10. nu. 222
Iudæi tenentes pignora tenentur de culpa, c. 11. nu. 58
In [illegible] c. 11. nu. 60
Ius conſiſtit in ſignatura, non autem in [illegible], expeditione. Finis. num. 27
In [illegible] probatio [illegible] probanda. Finis. 38
Inſtrumentum [illegible] per teſtes. Finis. nu. 48
Inſtrumentum a muribus corroſum, vel caſu deletum, an probet? Finis. num. 53

L

L[illegible] tempus [illegible] ibi nu. 33
L[illegible] regulariter eſt attendendus, non tamen [illegible] ibid. num. 94
Liber cenſus eccleſiæ, capituli, vel canonicorum fidem facit ex conſuetudine. [illegible]
Si [illegible] ibi. nu. 105
Legatum ciuitati poteſt conuerti in vſum [illegible] c. 2 [illegible]
Legitima [illegible] de iure regni, [illegible] capitu. 2. nume. 90
Vide in verbo [illegible]
Lex [illegible] nu. 88
Lex non corrigitur niſi expreſſe [illegible] capitulo ſecundo,

numero

numero 259
Lex una diſtinguitur per aliam, c.3.nu.94
Licentia data filio per patrem donandi an requirat ſcripturam c.3.nume.142
Licentia teſtandi data per maritum uxori an requirat ordinariam probationem, an vero ſeptem teſtes quot in teſtamento, c.3.num.143
Legitima filiæ ſi ſufficit ad dotem, bona data in dotem ultra legitimam veniunt reſtituenda fideicommiſſario, capitulo 3.numero 236.
Lex magnam habet confidentiam patris in filios, capitulo 3. numero 291
Legatum ſi fiat diuiti, qui credebatur pauper, debet legatario auferri, & in alios pios uſus conuerti, c.3.nu.390
Legatum pium debetur etiam non adita hæreditate, capitu.3. numero 391
Legatum pium nutu debetur etiam non condito teſtamento, nec facta hæredis inſtitutione, c.3.nu.392
Legatum pro anima in fraudem præſumitur ſi fiat amico, vel coniunctæ perſonæ, c.3.nu.395
Licentia per patrem filio conceſſa donandi cauſa mortis an poſſit reuocari, c.3.nu.407
Legata pia, ut ſoluantur a quolibet inſtari poteſt, capitulo 3. numero 418
Legatum pium etiam in teſtamento cancellatum debetur, ca. 3.numero 419
Libellus generalis procedit, ubi dos petitur, præludi. numero 231.
Libellus repudij apud Iudæos pluribus ex cauſis mittebatur, c.2.nume.22
Laudes virginitatis, & num excelſior matrimonio, capitu. 2. numero 211.
Lucrum dotis dicitur de patrimonio mariti non uxoris, capit. 3.nume.97
Lucrum dotis defertur marito propter onera quæ ratio ita militat ex teſtamento quam ab inteſtato, c.3.nume.104
Lucrum dotis non defertur marito ob mortem uxoris, capit.3. numero 132
Lucrum dotis eſt inductum in fauorem mariti, c.3.nu.150
Lucrum dotis num procedat in matrimonio putatiuo, capit.3. numero 153.
Lucra conſtante matrimonio quæſita ex forma ſtatuti diuiduntur etiam ſi matrimonium fuerit putatiuum, cap.3.numero 154
Lucrum dotis an habeat locum data licentia per Summ. Pontificem alteri nubendi? c.3.nu.175
Lucrum dotis marito delatum non eſt ſimpliciter lucrum, ſed onus, c.3 nu 208
Lex hac edictali, C.de ſecun.nup.non cenſetur ſublata per conſuetudinē per quam diſponitur, ut maritus ſuſcepta prole dotem lucretur c.3.nu.219.& nu.489
Lucrum dotis ex pacto ſicut reſeruatur filiis ex priori matrimonio patre tranſeunte ad ſecundas nuptias, ita & conſuetudinarium, c.3.nu 281
Lucrum dotis debetur quo ad uſumfructum tantum patre tranſeunte ad ſecundas nuptias, c.3.nu.282
Lucrum dotis an veniat communicandum cum fratribus mariti, c.3.nu.284
Lucrum dotis marito quæſitum num ueniat communicandum ſocijs omnium bonorum cap.3.nu.283
Lucrum dotis mariti cenſetur aduentitium, c.3.nu.285
Lucrum quæſitum filio notario vel actuario cenſetur quaſi caſtrenſe c.3.nu.318
Legatum pium cum onere in aliam translatum eccleſiam num cenſeatur cum eodem onere? c.3.nu.420.
Legatum pium non requirit inſinuationem, c.3.nu.422
Legatum pium non fit ludęo, ca.3.nu.423
Legatum per uxorem viro factum, num cenſeatur factum animo compenſandi cum dotibus? c.3.nu.427
Lucrum dotis originem habet a cauſa voluntaria, ſcilicet a matrimono, c.3.nu.428
Legatum dicitur cauſa lucratiua, c.3.nu 429
Lucrum dotis prouenit in recompenſam onerum matrimonij, c.3.nu.432
Lucrum dotis eſt debitum neceſſarium tanquam introductum a conſuetudine, c.3.nu 434
Legatum factum per uxorem marito, cenſetur factum animo compenſandi cum lucro dotis, c.3.nu.436
Luctus quantum duret? c.3.nu.452
Legatarius, & fideicommiſſarius debent capere de manu hæredis legatum, c.3.nu.479
L.hac edictali, C.de ſec.nup. quādo poſſit derogari, c.3.n.490
Lectus quid ſit, & eius appellatione quid ueniat, c.3.nu.493
Lectus argenteos poſterior ætas recepit, c.3.nu.494
Lectus conſideratur ſecundum nobilitatem, & diuitias coniugum, c.3.nu 495
Lecto legato viduæ non debetur de ſerico, c.3.nu.469
Legatum per maritum factum uxori num in dubio cenſeatur factum animo compenſandi cum dodario debito? capitu.4. numero 205
Legatum ſpeciei non videtur factum animo compenſandi cum quantitate, c.4.nu 206
Legitimus partus dicitur ſecundum has conſuetudines ne dum de legitimo natus matrimonio, ſed de apto nato ad uiuendum, c.5.nu.13
Legitima iure naturę debita non recipit onus vel grauamen, c.5.numero 67
Legitima debetur in dote materna etiam filiis ex ſecundo matrimonio, c.5.num.68
L.hac edictali, C.de ſec.nup.an limitetur ſi ſecundus vir ſtipuletur pro filiis naſcituris, c.5.nu.71
L.hac edictali, C.de ſec.nup.num tollatur ſi fiat pactum de lucranda dote ſecundum iſtas conſuetudines, c.5.nu.72.73
Leges abhorrent caſus remanere indeciſos, c.5.nu.85
Locatio per mulierem facta de reb. feudi dotalitii finitur morte mulieris.c.5.nu.114
Lucra nuptialia dicuntur ſubiacere reſtitutioni, c.5.nu.207.
Libra quot aureis conſtet, c.6.nu.59
Legatum ſi vidualem uitam ſeraauerit amittit mulier ſi ad ſecunda uota migrauerit, c.7.nu.41
Item que filii ſucceſſione priuabitur.ibi.nu.42
Lectus uidualis venit uerbo victus.c.7.nu.50
Lectus uidualis, & ueſtes num de iure communi viduæ debeantur.c.7.nu.52
Legatum ſpeciei nunquid inducat compenſationem debitæ quantitatis c.7.nu.166
Legatum annum uxori donec in viduitate permanſerit, num ſit unicum vel plura.c.7.nu. 178
Legatum annuum ſubijcitur falcidiæ & æſtimabitur iuxta legem hæreditatum, ff. ad legem Falcidiam, capit. ſeptimo, numero 179.180.
Legatum fundi ad alimenta continet proprietatem non uſumfructum c.7 num 186.187
Legatum fundi ad alimenta tranſit ad legatarium, capitu.7. numero 190.
Legatum uxori factum ſi vidua permanſerit, debetur etiam ſi ad ſecundas nuptias tranſeat, c.7.nu.191
Legatum viduę ne debeatur ſi tranſeat ad ſecundas nuptias

cautela c 7 nu.193

Legato vſufructu prædij, ne tamen alienetur prædium, cenſetur legata fundi proprietas, c.7.nu.195

Legatum alimentorum non videtur animo compenſandi cum dote, ſed differendi dotis ſolutionem, c.7.nu.209

Niſi dixerit teſtator, ſi dotem non petierit, ibidem. numero 210. 211.

Legatarius propria authoritate capiens legatum, eius commodo priuatur, c.7.nu.213

Et id quidem ſpecialiter inductum eſt in debito ex cauſa lucratiua in vltima voluntate, ibid nu.214

Limita niſi teſtator conſtituat ſe legatarij nomine poſſidere; ibid.num.216

Limita ſecundo ſi detur poteſtas capiendi, ibi.nu. 217

Legitimã legatum, adminiſtrationem tutelæ quis propria authoritate capere non poteſt, c.7.nu.221

Legatum annuum vxori ſi ſteterit cum hæredibus num c ſpitet tanquam continens conditionem impeditiuam libertatis matrimonij? c.7.nu 222

Et an in huiuſmodi legato præſtabitur cautio? ibi.nu. 223

Legatum alimentorum non debetur ingreſſę monaſterium, c.7.nume. 226

Legatum vxori factum ſi vidua remanſerit num requirat perpetuam viduitatem? c.7.nu.228

Et an præſtabitur cautio de viduitate ſeruanda? ibidem, numero 229

Legatum alimentorum ſi vidua remaneret, an verificetur ſtatim? c 7.nu 230.231

Legatum marito factum, quod ſit domus, dominus, & vſufructuarius, erit eiuſdem vigoris propter correlationem ex identitate rationis. c 7.nu. 243

Legatum vxori factum, quod ſit domina domina. cenſetur factũ animo compenſandi cum alimentis. c.7.nu. 246

Licentia per teſtatorem præſtita mulieri vendendi bona pro alimentis, operatur vt poſſit vendere ex cauſa indigentiæ, et pretium non refundet hæredibus, c.7.nu 253

Lectum viduale ſeruare non ſufficit niſi cum honeſtate, capit. 7.num. 267

Lex maxima prouidentia conſuluit, vt dotes mulieribus conſeruentur, c 7.nu. 301

Licentia debitoris operatur, vt creditor poſſit ingredi poſſeſſionem bonorum obligatorum etiam non citato debitore, capit. 8 nume 19

Licentia ingrediendi ſi concedatur a iudice, non videtur tradita poſſeſſio niſi realiter apprehendatur. c.8 nu.97 98

Legatum pro filia maritanda cui debeatur primo nuptę, an primo natæ? c.8 nu.154

Legitima in bonis filij debetur ſine onere ſi non tranſeat mater ad ſecunda vota c.8. nu.155. 156

Legatarius alimentorum non conſequitur ſolidum ob non confectionem inuentarij, c.8.nu.165.166

Legatum amiſſum ob tranſitum ad ſecundas nuptias non recuperatur ſi iterum viduetur, c.8.nu.173

Licentia mariti ſecundo nubendi infra annum luctus, quid operetur? c.8.nu 198.199

Lucri ceſſantis ratio non habetur in piſcatore, venatore, & aucupe c. 8.nu.224

Laudemia an ſint in fructu, & cui competant, hæredi viri, an mulieri. c.8.nu 261

Lis per ſolutionem videtur ſopita, c.9. nu.91

Locupletior effectus quis præſumitur niſi contrarium probetur, c.9 nu 154

Legatum vxori factum an compenſetur cum dote? capitu. 9. numero 170

Legatum factum vxori ſi non nupſerit an repetatur ſi nubat? capitu 9 nu 173

Et an cum fructibus, uel intereſſe, ibid.nu.174.175

Legatum factum mulieri pro bonis ſeruitijs num ſubiaceat diſpoſitioni, l fęminę, C de ſec.nup. c 8.nu.177

Legatum dotis debetur integre, & inſolidum, c. 9. nu. 384

Lex permittens principale permittit etiam acceſſorium, capit. 10.nume. 106

Leges Romanorum non ligant regnicolas, c.10.nu.223

Leges Romanorum in Regno allegantur pro ratione, cap. 10. nume. 224

Lucrum dotis non eſt radicatum in patrimonio mariti, capit. 10 num. 253

Lex debet eſſe perpetua ſtabilis, & incommutabilis. finis.nu.4

Literę non dant ius in re nec ad rem finis.nu.28

Literę dant formam gratię finis nu. 30

Literæ expectatiuæ ad beneficia regularia ſunt neceſſarię. Finis.nu 32 33

Litera ſine ſigillo pendente non valent finis.nu.35

M

MVRI ciuitatis an poſſint reparari, ſine ſuperioris licentia, pręlud.nu.124

Et an refici inconſulto principe. ibi.nu.125

Monachus non deſinit eſſe ciuis ſuæ ciuitatis, pręlud numero 140.

Sed quærit etiam ciuilitatem loci in quo eſt ſitum monaſterium. prælud.nu.141

Monaſteria, & clerici non excuſantur a conſtructione, & reædificatione mæniorum, pręlu.nu.193

Muri & portę ciuitatis dicuntur Sancti, prælu.nu.193

Muros ciuitatis tranſcendere belli tempore pęna eſt capitis, pręlu. nu.195

Maritus prole non ſuſcepta reſtituit dotes hæredibus mulieris defunctæ retento ſibi lecto, pręlu nu. 215

Item reſtituit res mobiles, vti reperiuntur tempore ſoluti matrimonij, ibi.nu.216

Item mortuo marito reſtituuntur dotes una cum iocalibus, a marito factis quamtumuis ſint pretij, & valoris ſi tamen medietatem valoris dotium non excedant, ibidem. numero 217

Mulier uiro mortuo donec dotes reſtituantur debet habere victum & ueſtitum, & alia neceſſaria, prælud. numero 218.

Mulier pendente reſtitutione dotium ſi vult alimenta remittere, uel ad ſecunda vota migrare, percipiet fructus de rebus pro dote obligatis, pręlu.nu.219

Mulier elapſo anno a die ſoluti matrimonij, vel habebit dotes, & dodarium lucrifactum, vel aſſignabuntur tot bona viri, vel ſoceri de quibus ſufficienter ſit cautum, prælud.num.220

Mater an teneatur dotare filiam, pręlu.nu.266

Mulier minor unica hęres patris an poſſit omnia bona dare in dotem, pręlu nu.271

Maritus vxorem a domo expellere num poſſit dote promiſſa non ſoluta, pręlu.nu.282

Et quid ſi aufugerit a domo viri ob verbera teneatur redire pręſtita cautione, ibid.nu.283

Et quid ſi vir teneat concubinam, ibi.nu.284

Maritus, & uxor an poſſint in dotem dare communi filiæ fundum dotalem, pręlu.nu.287.

Mulier ſterilis an habeat priuilegia dotis, præludi. numero 295

INDEX.

Mulier an poſſit renunciare iuri hypothecę dotis? prælud. num 309

Et quid ſi maritus tempore renuntię habeat alia bona, non tamen tempore diſſoluti matrimonij? prælud.nu.310

Mulier ſemel dotata & amiſſa dote, an excludatur à ſucceſſione? prælud.nu. 311

Mulier quæ minus dat, minus lucratur, prælud.nu.319

Maritus de iure tantum dare cogitur de donatione quantum ipſe accipit pro dote, prælud.nu.333

Mulier non lucratur fructus donationis propter nuptias cõſtante matrimonio prælud.nu.338

Mulier cum ſit domina rei donatę propter nuptias, habet tamen in re tacitam hypotecam prælud.nu 339

Morgincap dicitur a viuentibus iure longobardorum, prælu. num.340

Mulier an lucretur dodarium promiſſum conſtitui non tamen conſtitutum? prælud.nu.341

Minor ætas in dubio intelligitur infra vigeſimum quintum annum.c.1.nu.16

Mors eſt diſſolutio animæ a corpore.c.1 nu 40

Mors dicitur à morſu vetiti pomi Adam.c.1.nu.41

Mortis appellatione venit occiſio, c.1 nu.42

Mortis appellatione venit naturalis non ciuilis, capitulo 1.numero 43

Mortis appellatione venit quandoque mors ciuilis, capitulo 1.num.44

Mors ciuilis æquiparatur naturali.c.1.nu.45

Mors ciuilis non æquiparatur naturali niſi in caſibus a iure expreſſis, c.1.nu.46

Mors qualiter probetur? c.1.nu 47

Morte noſtrorum charorum triſtari non debemus, cum eos præmittamus non amittamus.c.1.nu 48

Mulierem indotatam quis ducere non præſumitur, cap.1.numero 71

Minimè ſunt mutanda, quæ diutinam interpretationem ex more acceperunt, c.1.nu.123

Mulier ſicut priuatur tutela filiorum ob ſecundas nuptias, ita etiam per ſponſalia.c.1.nu.131

Mulier oſculata, num ſecundum has conſuetudines lucretur medietatem dodarij? c.1 nu.148

Mulier oſculata lucratur iocalia ſecundum has conſuetudines, c.1.nu.149

Munera ſponte per ſponſum miſſa, an ſolutis ſponſalibus lucrifiant per ſponſam? c.1.nu.150

Mulier ducta ad domum viri, an præſumatur ab eo cognita? c.1.nu 152

Matrimonium immaturum, non eſt matrimonium, capitulo 1.num 153

Mulier impubes cognita lucratur dodarium ſecundum has conſuetudines, quamuis alias in hoc variauerit Bart.de Capua, c.1.nu 158

Malitia ſupplet ætatem.c.1.nu.159

Matrimonium quando cenſeatur contractum? capitu. 1.numero 160

Mulier cognita lucratur dodarium integrum, quod intelligitur ſine diminutione.c.1.nu.161.& 162

Mulier non conſtituta dote nec ſoluta, vtrum lucretur dodarium? c.1.nu.163

Mulier lucratur dodarium pro rata tantum dotis ſolutę c.1.num.164

Mulier inducta in domum viri, ſi ſe ab eo abſentauit, nec cum eo reperitur tempore mortis, an lucretur dodarium? capitulo primo, numero 168

Maritus non lucratur dotes ex conſuetudine ſi mulieri non prouidet de neceſſarijs alimentis, c.1.nu.169

Mulier, quæ non ſtetit in obſequio viri, non lucratur dodarium c.1.nu.170

Mulier, an lucretur dodarium ſi ſoluatur matrimonium morte ciuili per deportationem? c.1.nu.171

Mulier ſi non ſtetit in obſequio viri culpa tamen viri, adhuc lucratur dodarium c.1.nu.172

Mulier non tenetur cum viro vagari per orbem terrarum. c.1. num.173

Mulier, an lucretur dona a ſponſo miſſa? quòd ſic per oſculum, c.1.nu.174

Niſi oſculum præceſſerit donationem, ibid nu.175

Munera miſſa a ſponſo ſponſæ, vtrum lucrifiant per ſolam amplexationem ſine oſculo? c.1.nu.178

Maritus, & vxor ſunt ſocij diuinæ, & humanæ domus, cap.3. numero 2

Matrimonii definitio.c.2 nu 8

Matrimonium cur potius à matre, quàm a patre denominetur? c.2.nu.10

Matrimonium præſumitur de iure ciuili ex ſola cohabitatione, ac contubitu c.2.nu.11

Secus eſt de iure canonico, ibid.nu.12

Matrimonium diuina inſtitutione indiuiduum vinculum, c.2.num.16

Matrimonium ſignificat dilectionem inter coniuges futuram, quam Deus per gratiam eiſdem veſtit.c.2 nu.18

Matrimonium ſignificat coniunctionem Chriſti cum eccleſia, c.2.num.19

Matrimonium diuortio dirimitur, c.2.nu. 20

Matrimonium non ſoluitur, etiam per adeptam epiſcopalem dignitatem, c 2.nu.24

Matrimonium conſumatum profeſſione religionis ſecuta non dirimitur.c.2.nu.25. Limita, nu.26

Matrimonii diuortium etiam apud vetuſtiſſimos Romanos fœdum viſum eſt, c.2 nu.21

Matrimonium ratum, non tamen conſumatum, num poſſit ex diſpenſatione Sum.Pontificis dirimi? c.2.nu.27

Matrimonium ſeparatur, quo ad thorum ob ſodomiam, cap. 2 num.33

Matrimonium quo ad Thorum ſeparatur ob adulterium, c.2. num. 34

Matrimonium non dicitur quando contrahitur inter ineptos, ſed potius ſponſalia c.2.nu.37

Matrimonium contrahitur per verba ad id apta, capitulo 2. num.40

Matrimonium fit per tacitum conſenſum, anuli ſubarrationem mulieri tacenti.c.2 nu.42

Matrimonium per quæ verba contrahatur? c.2.nu.45

Matrimonij appellatione, an veniat putatiuum? capitulo 2. num. 46

Matrimonium vtrum ſit ſacramentum? c.2.nu.47

Matrimonium intelligitur de valido, c.2.nu.48

Matrimonium clandeſtinum quando dicatur? capitulo 2.numero 49

Matrimonium ſi contrahitur, quis prior ſit interrogandus? c.2 num.54

Matrimonium probatur per legitima documenta, capitulo 2. num. 59

Mobilium rerum maximè ſupellectilium, quæ vſu conſumuntur, nec dantur æſtimatæ non conſtituitur dodarium, c.2.num.66

Imo reſtituuntur ſoluto matrimonio vſu conſumptę, pro vt reperiuntur, ibidem numero 67

Mulier intercedit ĩ cauſa dotis, nec iuuatur velleiano c.2 n.83

INDEX.

Mar itus qui non poteſt dare fideiuſſorem dotis, num poſſit dare corr eum? c.2 nu. 87

Maritus ſi vergit ad inopiam, an peti poſſit ſatisdatio? c. 2. num. 89

Maritus an poſſit conſtante matrimonio dare fideiuſſorem ſeu ex promiſſorem pro dote animo nouandi obligationem? c. 2. nu. 90

Mulier lucratur iocalia facta per virum ſiue de pecunia dotali ſiue propria c.2.nu.92

Matrimonium ſi ſoluatur morte viri poſt inductionem, & carnalem copulam, an mulier lucretur iocalia? capit. 2 numero 94

Munera miſſa & iocalia vxor de iure non lucratur, niſi ſint expreſſe donata vel legata c. 2 nu. 104

Mulier lucratur iocalia ſiue dos conſiſtat in quantitate ſiue in ſpecie, c. 2. nu. 106

Mulier numquid lucratur veſtes, & iocalia ſi non ſunt factæ, c 2. nu 103

Mulier ob oſculum, quid lucretur de iure communi? capit. 2. num. 115 & nu. 116

Mulier num lucretur munera ſibi miſſa per ſponſum ante traductionem, & latè diſcutitur c. 2. nu. 117

Mulier lucratur dona expreſſe per ſponſum donata, capitulo 2 nu. 118

Munera ſponſę miſſa per conſanguineos, amicos & clientes ſponſi præſumuntur ex cauſa futuri matrimonij, cap. 2. numero 121

Mulier nobilis & pulchra nubendo ſeni, vel plebeio, videtur ei munus facere c 2 nu. 143 & illatio, ibid. nu. 144

Munera data ſponſę præſumuntur donata ſi viget in loco conſuetudo, c. 2. nu. 147

Mulier oſculata lucratur iocalia, c. 2 nu 178

Modus conſtituendi dodarium per cultellum plicatum, cap. 2. num 180

Mulier quare non lucretur dodarium non conſtitutum, vt decet, c. 2 nu 182

Matrimonium fuiſſe conſumatum probatur ex confeſſione iugalium, c. 2. nu 187

Matrimonij conſumatio probatur, & ſtatur dicto vxoris, & mariti, quo ad lucrum conſuetudinarium, capitulo 2. numero 188

Mulier non dicitur matura ante annum duodecimum, cap. 2. num. 196

Maturitas in tribus præcipue in viro oſtenditur, capitulo 2. numero 197

Mulier deſponſata cum eſt in domo patris vir non debet eam cognoſcere, c 2 nu. 219

Mors prolata à l. ſiue à principe ſiue à teſtatore, de naturali in dubio intelligitur, c. 2. nu. 220 & c. 4. nu 31

Mortis appellatione in dubio intelligitur de naturali, c. 2 numero 222

Niſi in caſibus à lege æquiparatis, ibid. nu. 223

Mors in hac conſuetudine ponitur cauſa demonſtrationis, c. 2. num 224

Monialis quantum ad matrimonium mori videtur, c. 2 num. 227. 228

Matrimonium ſi declaratur nullum, an reſtituetur dos, ac ſi verum eſſet matrimonium? c. 2. nu. 233

Maritus ex hac conſuetudine uxore mortuà reſtituet integras dotes & non detrahet pretium iocaliorum factorum, cap. 2. nu 250

Idem ſi dos conſiſtat in ſpecie ſeu in re ſtabili, ibidem numero 251

Maritus an habeat anni ſpatium ad reſtitutionem dotis? capitulo ſecundo numero 252

Et quid ſi eſt inops? ibid nu. 253

Maritus in reſtitutione dotis non tenetur niſi in quantum facere poteſt, c. 2. nu 258

Muliere mortua veſtes, & iocalia remanent marito, & euacuatur donatio c. 2. nu. 261

Matrimonium legitimè contractum cum aſſignatione dotium, & conſtitutione dodarii, uxore in domum viri inducta mortua ſoluatur morte vxoris cum ſuſceptione prolis, quamuis ſtatim ſit mortuus dum tamen in ſuo ortu viuus naſcatur, maritus lucriſacit omnes dotes, c. 3. nu. 1

Et remanent eidem marito robbæ, & ornamenta defunctæ vxoris ibid. nu. 2

Maritus tenetur honorifice ſepellire vxorem, & vxor poteſt legare pro anima ſua decimam partem dotis, in pecunia conſiſtentis, c. 3. nu. 3

Et in hoc legato expenſæ funeris non computantur, ibidem num. 4

Maritus retinet lectum cũ minori cultro vxore mortua prole non ſuſcepta & deducet expenſas de dote quas fecit in funeranda uxore, c. 3. nu 6

Mulier de iure communi filiis exiſtentibus habet vſumfructũ in donatione propter nuptias, qui uſusfructus mortua redit ad filios c. 3 nu. 10

Maritus de iure communi eſt uſusfructuarius dotium maternarum, ideſt, ſuę quondam uxoris, c 3. nu 11

Maritus tenetur ſeruare filijs lucra, unde bona proceſſerunt, c. 3. num. 12

Marito defertur lucrum dotis propter onera matrimonij c. 3. num. 25

Matrimonium quomodo, & qualiter legitimè contrahatur, c. 3. nu. 29

Maritus non lucratur dotem ſi in domum non ducatur ſponſa, 3. num. 34

Maritus non lucratur dotem ſi cum uxore coire non potuit, c. 3. num. 36

Mors eſt animæ à corpore ſeparatio, c 3. num. 37

Maritus lucratur dotem uxore mortua morte naturali, cap. 3. num 38

Monaſterium ingreſſa pro mortua habetur, c. 3. nu. 39

Maritus lucratur dotem propter ſuſceptionem prolis, cap. 3. num. 42

Maritus ita lucratur dotem ſi filius uiuus naſcatur, cap. 3. numero 47

Maritus lucratur dotes in caſu iſtius conſuetudinis ſiue conſiſtant in pecunia ſiue in mobilibus, c. 3. nu 90

Siue conſiſtant in ſpecie ſiue in quantitate ibid. nu. 91

Maritus ſecundum has conſuetudines non lucratur dotes in ſtabilibus, c. 3 nu. 91

Maritus lucrum dotis per eum non petitę tranſmittit ad heredes, c 3. nu 96

Maritus lucratur dotem uxore etiam præmortua condito teſtamento alio inſtituto hærede, c 3. nu. 100

Maritus non uenit ad lucrum dotis ex iudicio teſtatoris, ſed ex prouiſione huius conſuetudinis, c. 3 nu. 102

Maritus lucratur dotes, ſiue proles deceſſerit, ſiue ſuperuiuat, c 3 num. 105

Maritus lucratur dotes iocalia, & ornamenta c 3. nu. 106

Maritus lucratur cum dote etiam bona corredalia, capitulo tertio numero 110

Maritus non lucratur bona vxoris paraphernalia atque extra dotem, c. 3. nu. 111

Mulier a marito non poteſt impetrare remiſſionem huius lucri dotis, c. 3. nu. 112

Mari-

Ma[illegible] vendi[illegible], capitulo tertio, numero 114

M[illegible] promiſit, nec per hoc cenſetur remiſſum lucrum? capitulo [illegible]

Maritus lucratur dotem, & augmentum dotis matrimonio [illegible] c. 3. nu. [illegible]

Maritus lucratur dotem etiam ſi fuerit promiſſum in omni [illegible] 3. nu. [illegible]

Minor ſi dat in dotem mobilia pretioſa, quæ ſine decreto alie[illegible] maritus dotem lucrifaciet? cap. 3. numero 125

M[illegible] conſuetudinem dotis im[illegible] moderatè, c. 3. nu. 127

M[illegible] conſuetudinem, quæ dat lucrum dotis, c. 3 nu. [illegible]

M[illegible] capitulo 3. numero 136

M[illegible] in partem, vel in totum de dote, num poſſit [illegible] c. [illegible]

Maritus num poſſit paciſci de parte dotis per pactum expreſſum? [illegible]

M[illegible] & integram dotem, videtur renunciare lucro conſuetudinario? [illegible]

M[illegible] non habet beneficium ne teneatur niſi in quantum facere poteſt [illegible]

M[illegible] non lucratur fructus dotis, capitulo 3. num. 167

Matrimonium inter tutorem, & pupillam de iure ciuili [illegible] capitulo 3. numero 170. & num. 178

Marito & vxore ſimul repentino [illegible] locum conſuetudo de lucro dotis? c. 3. nu 181

Mulier etiam obtenta diſpenſatione à principe teſtandi [illegible] ex conſuetudine c. 3 nu. 188

M[illegible] c. 3. num. 190

Matrimonio contracto cum muliere [illegible] ex ea proles non [illegible] vt omnis tollatur macula, ea tanta, ex [illegible] qui filij ſint legitimi [illegible] c. 3. nu. 190. 191

Mulier extera ſi contrahat matrimonium in ciuitate [illegible] maritus lucratur dotem? c. 3. nu 192

M[illegible] ex conſuetudine [illegible] c. 3. nu. 194

Matrimonium ſi contrahatur inter perſonas diuerſo [illegible] ſi diuerſa [illegible] c. 3. nu. 197

Maritus expellens vxorem è domo ſine cauſa priuatur lucro dotis conſuetudinario, c. 3. nu. 201

Ampliæ etiam in [illegible] caſibus [illegible] ibid. nu. 202. 203. 204 205. 206. 210 211. 212 214

Maritus ſi vxorem occidit [illegible] ex cauſa adulterij num dotem lucretur? c. 3. nu. 207. & 209

Maritus ſecundus non lucratur dotem in præiudicium filiorum primi viri, c. 3. nu. 221

Mulier ſecundo nubens non poteſt dotis nomine conferre [illegible] quàm vni ex filiis primi matrimonij, c. 3. numero 222

M[illegible] lucratur dotem datam de bonis alienari prohibitis? c. 3 nu. 226

M[illegible] dote poterit agere ſuper reliquis bonis, cap. 3. num. 227

Mulier [illegible] dotem de bonis fideicommiſſo ſubiectis ſi eas recuperauerit, mortuo viro non amplius tenetur fideicommiſſario, c. 3. nu. 2[illegible]

Maritus lucratur dotem eius vxoris ſpuriæ, licet de tali dote mulier diſponere non potuiſſet, c. 3. nu. 234

Mulier de bonis ſubiectis fideicommiſſo, & quæ poſt eius mortem alicui venduntur reſtituenda, diſponere non poteſt, c. 3. num. 235

Maritus non lucratur dotem in pignore tantum conſtitutam? c. 3. nu. 237

Maritus impubes non lucratur dotem, cum matrimonium inter impuberes non conſiſtat, c. 3. nu. 24[illegible]

Maritus an lucrifaciat dotes ſi conſiſtant in iuribus, & nominibus debitorum? & quid ſi mulier det ſe & ſua ſuaſu dotem? & quid ſi nulla fieret mentio dotis? & quid ſi incerta ſit dos? c. 3. nu. 245

Mulier minor dans dotem ſtringitur conſuetudine, & [illegible] c. 3. [illegible]

Mulier [illegible] & res mobiles atque res quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, dare poteſt in dotem, capitulo 3. num. [illegible]

Mulier minor in dote mobilium rerum, & quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, habetur pro maiore, c. 3. nu. 255

Mulier minor non poteſt dare in dotem bona immobilia ſine auctoritate curatoris, & decreto iudicis, c. 3. nu. 256. amplia vt ibidem [illegible]

Mulier minor poteſt moderate ſe dotare abſque curatore, & iudicis decreto, c. 3. nu. 258

Mulier poteſt ſe obligare cauſa dotis, & oritur tacita hypotheca, c. 3. nu. 259

Maritus [illegible] videtur cum dote omnium bonorum c. 3. nu. 261

M[illegible] poteſt eſſe ſine dote quamuis mulier ſit diues & habeat bona, c. 3. nu. 262

Mulier habens bona paraphernalia non videtur ea in dotem dare, c. 3. nu. 263

Amplia vt in num. ſequenti 264. ibid.

Limita vt nu. 265. 266

Maritus ducens viduam in dubio cenſetur cum dote quã primo viro dederat, c. 3. nu. 267

Mulier ſi facto diuortio redit ad virum, cenſetur cum eadem priori dote, c. 3. nu. 268

Matrimonium nullum, ſi ex diſpenſatione Pontificia reconualidetur, cenſetur cum eadem dote, c. 3. nu. 270

Mulieris ad prudentiam [illegible] in dotem cuncta quæ habet, c. 3. nu. 272

M[illegible] ſi proceſſit ad traditionem, cenſetur omnia bona ſua dediſſe in dotem, c. 3. nu. 173

Licet per hanc traditionem nomina debitoris non veniant, ibid. nu. 174

Maritus lucrifaciens dotem ſi tranſit ad ſecundas nuptias num perdat hoc lucrum? c. 3. nu. 280

Mol[illegible] principio occurrere, quàm poſt vulneratam cauſam remedium quærere, c. 3 nu. 302

Maritus vltra dotes lucrifacit vestes & ornamenta mulieris prædefunctæ, c. 3 nu. 322

Sed [illegible] quotidianas? ibidem numero 323. 324

Modus

Modus probandi negatiuam, & quomodo? remiſſiue, cap. 3. nu. 329
Maritus lucratus dotem tenetur vxorem honorificè ſepellire, c. 3. nu. 332
Maritus de iure communi non tenetur de proprio vxorem ſepellire, ſed de dote & patrimonio vxoris c. 3. nu. 333
Maritus mortua vxore amplius onera ſubſtinere non debet, c. 3. nu 334
Maritus vxori infirmæ tenetur ſubuenire de alimentis medelis, & omnibus neceſſarijs, c. 3. nu. 335
Maritus ob id tenetur vxorem ſepellire, quia lucratus eſt dotem, c. 3. nu. 337
Mulieres quaſi de patrimonijs ſuis ita de dotibus funerari æquiſſimum eſt c. 3. nu 338
Maritus prole non ſuſcepta cum dotem lucretur tenetur de dote ſepellire vxorem, & in reſtitutione id deducet, cap. 3. num. 339
Maritus qui vxorem ſine dote duxit, non tenetur vxorem ſepellire de proprio, ſed pater vxoris, & quid ſi non ſit pater? c 3. nu 340
Maritus ſi pater vxoris, vel hæredes non ſint ſoluendo, tenetur vxorem ſepelire de proprio in quantum facere poteſt, c. 3. nu. 341
Maritus qui lucratus eſt dotem, et vxor habet alia bona, numquid ſit funeranda tam ex dote, quàm ex cæteris bonis? c. 3 nu. 342
Maritus de dote tantum expenſas erogare debet in funus vxoris, c. 3. nu 346
Maritus ſi ratam dotis ex pacto lucratur, pro rata tantum expenſas funeris vxoris facere tenetur, capitulo tertio, numero 347
Modus honeſtus eſt ſeruandus nec immoderatus in funere, c. 3. nu. 349
Maritus vxorem ſepulturæ tradens caueat ne pretioſas veſtes & ornamenta in ſepultura condat, cum hæres mulieris ea repetere poſſit, c. 3. nu. 350
Mortui ducendi ad ſepulturam non ſunt induendi veſtibus cõmunibus c. 3 nu. 353
Maritus ſi ex conſuetudine lucretur quartam, mulier deducto æ[illegible] nostre & alijs oneribus diſponet de decima, capitulo 3. num. 358
Mulier an poſſit diſponere vltra decimam ad pias cauſas, c. 3. nu. 359
Mulier diſponendo ad pias cauſas non tollit conſuetudinem, c. 3 nu. 360
Mulier an inter viuos poſſit diſponere de iſta decima? capit. 3. num. 361
Mulier infirma ea infirmitate de qua moritur, ſi donat inter viuos, nõ debet iudicare, vt diſpoſitio inter viuos, c. 3. nu. 362. & 363
Mulier prohibita diſponere de dote, num de alijs bonis extra dotem poſſit? c. 3. nu. 364
Mulier ſecundum hanc conſuetudinem, an diſponet de corredo? c 3 nu. 366
Mulier quæ poteſt relinquere pro anima, an poſſit etiam per modum vniuerſalis inſtitutionis? c. 3. nu. 370
Mulier an de decima poſſit diſponere per modum quantitatis, non quotæ? c 3. nu. 374
Mulier ſi relinquat vltra decimam, an corruat legatum in totum, nec ne? c 3 nu. 375
Mulier contrahendo ſecundum conſuetudinem, quaſi contrahit cum eius viro? c. 3. nu. 381
Mulier ſub patria poteſtate, an poſſit teſtari, vel legare? c. 3. num. 396
Mulier an poſſit teſtari patre permittente, & conſentiente? c. 3 nu 391
Mulier poteſt donare cauſa mortis patre permittente, cap. 3. num. 398
Mulier filiafamilias rerum ſuarum adminiſtrationem non habet, c. 3. nu. 399
Mulier nupta adhuc remanet in patria poteſtate nec ob matrimonium ſoluitur ab ea, c. 3 nu. 400
Mulier non habet aliquod priuilegium teſtandi de dote, cap. 3. num 401
Mulier de dote teſtari non poteſt etiam patre permittente, c. 3. nu 402
Etiam ſi ad hunc tantum actum emancipetur, ibidem numero 403
Mulier prohibita vltra decimam relinquere directo, num poſſit per fideicommiſſum? c. 3 nu. 412
Mulier ex hac conſuetudine habet arbitrium independens relinquendi decimam dotis c. 3. nu. 424
Maritus legans vxori cenſetur animo compenſandi, & eſoluendi debitum c 3. nu 437
Mulier legans rem in ſpecie marito, non cenſetur animo compenſandi, c. 3 nu 438
Mulier de iure communi diſponit de tota dote, c. 3 nu. 443
Maritus inſtitutus hæres ab vxore ſi eam ſepellit, nũ uideatur eius hæreditatem adiiſſe? c. 3 nu. 445
Maritus ſepeliens vxorem cautius facit ſi proteſtetur ne videatur hæreditatem adire, c. 3. nu. 446
Maritus lucrans dotem non tenetur ad alia onera hæreditatis niſi ad ſepeliendam vxorem, c 3. nu. 447
Mortui fideles, an ſint lugendi? c. 3. nu. 451
Mulier an poſſit diſponere de integris dotibus, quando maritus non lucratur dotes? c. 3. nu. 461
Amplia vt ibidem, nu. 462
Mulier an poſſit diſponere de dote a fratre recepta cum pacto de reſtituendo dotanti? c. 3 nu 465
Maritus qui non lucratur dotem cautam tantum ei non ſolutam, num dotem poſſit petere, vt vtatur commodo medij temporis, c 3 nu 473
Marito qui dotem non lucratur dotem petenti obſtat regula dolo facis, &c. c 3. nu. 475
Secus ſi dotem eſt lucratus, ibid. nu 476
Marito datur conditio dotis etiam, quòd dotem non ſit lucratus contra Alberici ſententiam, c 3. nu. 477
Maritus cui dos non fuit ſoluta, & dotem petens à promiſſore dotis, excuſandus eſt ab onere funerandi, capitulo 3 numero 482
Maritus ita arctatur ad ſepelliendam vxorem ſi dos ſit ei ſoluta, vel ſit penes eundem, c. 3. nu 483
Maritus vxore mortua tenetur reſtituere dotem filijs vxoris ex priori marito, c. 3 nu. 485
Maritus prole ſuſcepta atque etiam exiſtentibus filijs vxoris ex primo marito, vtrum tota dos, vel pars ſit reſtituenda, & quid lucretur maritus? c 3. nu 486
Mulier habens filios, & ad ſecunda vota migrans tenetur tantum dare filijs ex primo marito quantum confert ſecundo viro, c. 3. nu. 487
Maritus lucratus lectum ſecundo nubens, num teneatur reſtituere lectum filijs primi matrimonij, capitulo tertio, numero 503
Maritus tantominus reſtituit quantum de dote in funus expendit c. 3. nu. 504
Maritus num retinere poſſit expenſas in infirmitate vxoris? c 3 nu. 513
Maritus curabit funera vxoris, c. 3. nu. 517

Maritus ſi totam dotem reſtituit, an expenſas in funere repetat? c 3 nu.518
Maritus quid, & quantum expendere debeat in ſepellienda vxore? c 3 nu.530
Mulier habere poteſt bona triplicis generis, capitulo tertio, num.541
Maritus admittitur ad agendum pro vxore etiam ſine ſatiſdatione pro bonis paraphernalibus, c.3.nu.545
Mulieres debent viuere ex bonis maritorum non è contra, c.3. num.551
Mulier debet viro reuerentiam, c.3.nu 552
Mulier quicquid acquirit, patri, non viro acquirit, capitulo 3. num 556
Maritus recipiens bona corredalia æſtimata centum, & confitens recepiſſe centum, tenetur integrè reſtituere, non autem prout inueniuntur, c 3.nu. 565
Æſtimatio tamen eorum attendetur tempore matrimonij, ibid nu 566
Maritus num electionem habeat retinendi res corredi, & ſoluere pretium? c.3.nu.601
Mulier vel hæres eius pro conſecutione bonorum corredalium, num habeat priuilegium ſicut in dote? capitulo tertio, numero 603
Mulier in caſu huius conſuetudinis, quo vir lucratur dotem, nũ habeat remedium aſſecurationis viro uergente ad inopiamę c.3 num 604
Marito qui lucratus eſt dotem nullum fit præiudicium per vxoris aſſecurationem c.3.nu.605
Maritus lucrifacta dote non priuatur ob aſſecurationem ipſius, c.3 nu 607
Mulieri repetenti dotem ob vergentiam viri ad inopiam, creditores non offerunt pecuniam, c 3.nu.608
Limita vt ibid.nu 609
Mulieri aſſecuratę eſt interdicta alienatio, capitulo tertio, numero 611
Mulier an aſſecuranda ſi maritus eſt bannitus, vel foriudicatus? c.3 nu.620
Et quid ſi eſt excommunicatus? ibid.nu 621
Mulier petens aſſecurationem impedit executionem ſententiæ latę ad inſtantiam creditorum viri c.3 nu.623
Maritus non liberatur ab hypotheca ob aſſecurationem vxoris, c 3 nu 630
Mulier obtinuit aſſecurationem ſuper re quæ caſu fortuito perijt, vel deterioratur, cuius erit periculum? capitulo tertio, num.634
Matrimonium perficitur concubitu, c.4.nu. 1
Matrimonij, quæ debeat eſſe prima cauſa? c.4.nu.2.
Item quæ ſecunda? ibid nu. 3
Matrimonij cum ſit mentio per has conſuetudines intelligitur de matrimonio carnis copula confirmato, capitulo quarto, numero 4
Matrimonio agnati mulieris ſi conſentire nolint quid ſit agendum? c.4.nu 6 & 7
Matrimonium vbi non eſt, ibi nec adulterium, capitulo quarto, num.11
Mulier tunc amittit dotes quando eſt conuicta, non autem indiciata de adulterio, c.4.nu.13
Mulier vt priuetur dote ob adulterium debet præcedere cauſæ cognitio, & ſi de facto ſpoliatur, ante omnia debet reſtitui, c 4.nu.14
Maritus vxorem de adulterio ſuſpectam a domo expellere nõ debet, c.4.nu.15
Maritus non eſt audiendus contra reſtitutionem coniugis expulſæ, c.4 nu.19
Maritus ſi poſt ſuſpicionem adulterij cum vxore concubuit ſibi præiudicat, eamque accuſare non poteſt, capitulo quarto, num.21
Maritus vxorem a domo expellens qua pœna puniatur, cap. 4 num. 22
Maritus in quibus caſibus teneatur dotem, vel fructus eius reſtituere? c.4.nu.23
Mulier viuente viro an poſſit donare dotem, vel eius ſpem c. 4.num.66
Matrimonium non legitimè contractum pluribus de cauſis dicitur, c.4.nu.69
Mulier de dodario in vita, & in morte poterit diſponere ſi filios non habet, c.4.nu 78
Mulier conſtante matrimonio agere poteſt, vt dodarium cõſtituatur, c.4.nu.94
Maritus ſi pro dodario aſſignet aliquid vxori ad vitam pro ſtatu ſuo tenendo, num ſit vſufructuaria, capitulo quarto, num.106
Mulier ſi tranſit ad ſecundas nuptias habebit vſumfructum tantum, c.4 num.114
Mulier an poſſit vnum ex filijs de hoc dodario meliorare? c.4.num.116
Mulier de lucro dodarij, an poſſit teſtari, capitulo quarto, numero 118
Maritus licitè dotat vxorem ea propria ſubſtantia, capit.4. num.121
Limita vt ibid.nu.122
Maritus dotando vxorem nobilem, videtur contemplatione nobilitatis, c 4.nu.123
Mors mariti tantum an patris, qui conſentit filio conſtituenti dodarium ſit expectanda c.4.nu.130
Mulier ſi permanſit in viduitate habebit proprietatem pro numero filiorum c.4 nu 115
Mulier ſiue ex pacto, ſiue ex conſuetudine lucratur dodarium, c 4 num.137
Maritus nec in vita, nec in morte dodarium alienare poteſt, c 4 num.139
Mulier ſoluto matrimonio habet rei uendicationem dodarij abſque traditione, c.4 nu.152
Mulieri in dodario ſuccedunt filij eius viri vnde dodarium peruenit, non alij, c.4 nu.153
Mulier non cognita, parata tamen ad obſequium uiri, num lucrifaciat dodarium? c.4 nu.155
Mulier inducta in domum uiri, ut uiro coniungatur, habetur pro copulata quo ad lucrum, c.4.nu.156
Limita ſi fuerit mulier in culpa ne cognoſcatur, ibidem numero 157
Sublimita niſi mulier eſſet infirma, uel maritus, ibidem numero 158
Maritus uxori, uel contra debitum propter infirmitatem reddere non tenetur, c.4.nu.159
Mulier non lucratur dodarium ſi cognita non fuit ex defectu naturali quia arcta, c.4.nu.161
Mulier arcta poteſt à uiro dimitti c.4.nu. 161
Mulier in domum uiri, non inducta culpa uiri, an lucretur dodarium, c.4.nu.162
Mulier ſterilis an lucretur dodarium? c.4 nu.164
Mulier quæ acceſſit ad domum uiri. qui erat infirmus ſi moriatur uir, num habeat dodarium? c.4.nu.165
Mulier minor non apta ad matrimonium, num lucretur dodarium? c.4.nu.166
Matrimonium immaturum non eſt matrimonium, c.4 n 173
Maritus, qui non ſubſtinuit onera matrimonii, non lucratur dotem, c.4.nu.179

INDEX.

Mulier viro gratiam dilationis citra vitium ingratitudinis improperare non poteſt, c. 4. nu. 202

Maritus ſi legat veſtes an veniant aurea, vel argentea ornamenta? c 4 nu. 214

Malitijs hominum eſt occurrendum, c. 4. nu. 229

Munera & xenia miſſa ſponſę per conſanguineos, & clientes viri cenſentur donata c. 4 nu. 232

Munera miſſa ſponſæ per nuntium, num cenſeantur donata ſi non conſtat de mandato donandi? c. 4 nu. 233

Maritus duplici onere eſt grauandus, c. 4. nu. 244

Maritus num poſſit diſponere de his mobilibus dotalibus in dotem acceptis, c. 4. nu. 251

Mulier num poſſit diſponere de dodario, & id relinquere cui voluerit? c. 4. nu. 253

Matrimonio ſeparato, quo ad thorum alia, quàm adulterij cauſa, num mulier ſtatim habeat dodarium? capitulo 4. numero 254

Maritus lucrifacit dotes ex iſta conſuetudine ſiue prædecedat vxori, ſiue non, c 5. nu 4

Mulier amittit dotem in pecunia, habet tamen æquiualens per iſtas conſuetudines, c. 5. nu. 7

Mulier habet electionem recuperandi dotes, & dimittere dodarium, c. 5. nu. 8

Momentum temporis eſt in conſideratione, capitulo quinto, numero 10

Maritus lucratur dotes etiam ſi momento durauerit matrimonium, c. 5. nu. 12

Matrimonium contractum cum concubina valet etiam in vltimo vitæ ſpiritu, c. 5. nu. 24

Maritus prole ſuſcepta ſiue ſuperuiuat, ſiue moriatur lucrifacit dotes in pecunia, c 5. nu. 41

Mulier viro mortuo filijs ſuſceptis, & deinde etiam mortuis non recuperat dotes in pecunia, c. 5. nu. 58

Mulier de conſuetudine iſta lucratur dodarium quod ſuccedit loco dotis amiſſæ, c. 5. nu. 59

Mulier lucratur dodarium, quo ad plenum ius, capitulo 5. num. 60

Mulier de dodario diſponit, & ad hæredes tranſmittit, cap. 5. num. 61

Mulier recuperat dotes quando ei conſuli non poteſt per retentionem dodarii etiam liberis ſuſceptis, c. 5. nu. 62

Mulier quando dodarium conſiſtit ſuper caſtro, vel terra feudali non quærit illud, quo ad dominium, ſed quo ad vſumfructum tantum c. 5. nu. 63. & nu. 100

Mariti hæredes tunc lucrifaciunt dotes quando à muliere, vel patre fuit data, ſecus ſi ab extraneo cum pacto incontinenti appoſito de reſtituenda dote dotanti, capitulo quinto, numero 64

Matrimonium ſine dote eſſe poteſt, c. 5. nu. 104

Mulier lucratur dodarium ſolutè tamen dote vera, vel præſumptiuè lapſu temporis dati ad opponendum exceptionem non numeratæ dotis, c. 5. nu. 108

Mulier lucratur dodarium etiam dote non ſoluta ſi ad diem fuit promiſſa, & ante diem matrimonium fuit diremptum, c. 5. nu. 109

Mulier in feudo dodarii concedet excadentias, capitulo quinto, num. 113

Mulier lucrata dodarium ſuper feudo, petet adiutorium, & ſubuentionem à vaſſallis in caſibus notatis in conſti. regni, quamplurium, c. 5. nu. 115 & 232

Mulier lucratur dodarium integrum etiam filio ſuperſtite, c. 5. nu. 116. & 119

Mulier agere poteſt, vt dodarium non conſtitutum conſtituatur, c. 5. nu. 139

Maritus vtrum in teſtamento poſſit indicere legem mulieri in dodario, vt id lucretur ſi non nubat? c. 5. nu. 145

Mulier num poſſit teſtari de dodario? c. 5. nu. 152

Mulier ſoluto matrimonio, an poſſit petere, ut ſibi conſtituatur dodarium? c 5. nu. 153

Mulier an habeat reſtitutionem in integrum ſi dodarium minus medietate fuerit conſtitutum? c. 5. nu. 157

Mulier tam de iure communi, quàm municipali Regni in contractibus non habet reſtitutionem in integrum, capitulo 5. num. 158

Minor maior factus ſi tacuit, vel ratum habuit ſibi præiudicat, c. 5. nu. 161

Mulier minor num lucrifaciat dodarium? capitulo quinto, num. 162

Mulier ad petendum dodarium habet condictionē, id eſt, actionem perſonalem, c. 5. nu. 175

Mulier num pro vſufructu quem habet in feudo dotalitio cauere debeat? c. 5. nu. 181

Mulier in feudo dotalitio poteſt locare baiulationes, & præſentare rectores in eccleſia iuris patronatus, c. 5. num. 182. 183. 185. & nu. 231

Mulier pro dodario poteſt petere ſibi aſſignari terras vicinas, c. 5. nu. 186

Mulier in multis caſibus amittit dodarium, capitulo quinto, nu. 187. 188

Mulier an perdat dodarium ſi tranſit ad ſecunda vota infra annum luctus, c. 5. nu. 189

Matrimonij libertas non impedienda, c 5. nu. 190

Metus pęne retrahit à contrahendo matrimonia, cap. 5. numero 191

Mulier num amittat dodarium ſi renubat ſtatim infra annum luctus, c. 5. nu. 192. 193

Mater non tranſiens ad ſecunda vota retinet dodarium in proprietate c. 5. nu. 200

Maritus lucrum dotis tenetur reſeruare filijs prioris matrimonij, c. 5. nu. 204 206. & 213

Mater ſuccedit in ſolo vſufructu filio morienti exiſtente fratre vtrinque coniuncto, c. 5. nu. 201

Meta vocatur dodarium in nonnullis partibus, capitulo 6. numero 55

Mater ſuccedit filio in vſufructu tantum ſtantibus alijs filijs ſi ſecundo nubat, c. 5. nu. 208

Eadem cenſura ſeruatur in patre tranſeunte ad ſecundas nuptias, ibid. nu. 209

Mulier non lucratur augmentum dotis per maritum factum niſi dote ſoluta, c. 5. nu 221

Mulier pro feudo dotalitio tenetur præſtare domino feudi iuramentum fidelitatis. c. 5. nu. 224

Mulier pro terra feudali dotalitia tenetur domino ad ſeruitiū ſeu adhoha, c. 5. nu. 227

Et ſi grauat vaſſallos tenetur ad omne intereſſe, ibidem, numero 228

Mulier ob ſeruitium militare domino debitum in feudo dotalitio, debet habere ſubuentionem à vaſſallis, capitulo 5. num. 234

Mulier pro feudo dodarij non ſubeſt Domino Baroniæ, vel caſtri comitatus ſub quo eſt feudum, non ratione vaſſallagij, ſed tantum ratione vtilis dominii, capitulo quinto, numero 235

Mulier in feudo dotalitio creat magiſtratus & alia, cap. 5. numero 243

Niſi in conſtitutione dodarij fuerint proprietario reſeruata, c. 5. nu 244

Vel niſi aliud eſſet de conſuetudine, ibid. nu. 245

Vel

Velviſi mulier non per ſe, ſed per manus hæredis viri fructus perciperet, ibid.num. 246.
Mulier poſſidens dodarium pro communi, & indiuiſo cum alijs num contribuat in expenſis pro rata, c.5.nu.247. & numero.248 & 250
Maritus lucratur integram dotem. quamuis dodarium conſtituatur minoris quantitatis, capitulo ſexto, numero decimoſexto.
Maritus vltra dotes lucratur iocalia aſcendentia ad valorem medietatis dotium non vltra.cap. 6.nu.17.
Maius redducitur ad minus pro æqualitate dotis, capitu. 6. numero 26.
Maritus lucratur minus de dote ſi minus conſtituat dodarium, cap 6.num 29.
Mulier num habeat reſtitutionem in integrum ſi minus dodarium ſit conſtitutum, c.6.nu.31
Mulier in contractibus, tam de iure communi, quam regni non habet in integrum reſtitutionem, capitulo 6. numero 32
Maritus recepta dote ſi donat mulieri intelligitur donare propter nuptias, c.6.nu. 42
Mulier nupta an in dubio præſumatur dotata, capitulo ſexto, numero 43
Mater excluſa a dodario ob adulterium, num ſuccedat filio in eo, c.6.nu.69
Mater excluſa ſuccedit filio in dodario non tanquam in dodario, ſed vt in hæreditate filij, capitulo ſexto. numero 71.
Mulier an habeat electionem petendi dotem, vel dodarium, c.6. nu.76.& 78
Mulier amittit dotem in pecunia ſecundum conſuetudines iſtas quam lucratur maritus c.6 nu.77.
Mulier in viduitate cuſtodiens thorum viduale interim habet victum, & ueſtitum, & alia neceſſaria etiam ſi alimenta a viro non fuerint relicta c.7.nu. 1
Mulier elapſo anno non reſtituta dote poteſt ſibi alia via conſulere, c 7 nu. 8
Mulier inhoneſte viuens poteſt expelli de vicinia. capit.7.numero 18.
Meretrices cogi poſſunt ad deferendum aliquod ſignum, vt ab honeſtis diſcernantur, c 7 nu. 19
Maritus cogi poteſt ad dimittendum concubinam per uxorem eiuſque coniunctos, c 7.nu.20.
Mulier honeſte viuere debet, vt habeat alimenta conſuetudinaria, c. 7.numero 24
Mulier uidua amittit priuilegium fori mariti ſi inhoneſtè viuit, c.7.num.25
Mulier amittit tutelam filiorum ſi inhoneſtè viuat, cap 7. numero 26
Mulier amittit executionem teſtamenti ſi inhoneſtè viuat, c 7.nume.27.
Mulier amittit priuilegia mariti ſi inhoneſtè uiuit, capitulo 7. numero 28
Mulier plebeia nupta baroni adipiſcitur eandem dignitatem, quam retinet etiam poſt mortem viri, capitu. 7. numero 29
Mulier nupta comiti efficitur Comitiſſa, c.7.nu.30
Mulier gaudet omnibus mariti priuilegijs, capitulo ſeptimo, numero 31
Mulier etiam ſi dotem non dederit alenda erit de bonis mariti, c.7 num. 32
Mulier inhoneſtè viuens perdit omnia quæ a quondam marito habuit. c.7.num. 33.
Mulier an per tranſitum ad ſecunda vota amittat familiam & ciuilitatem viri, c.7.nu.43
Mulier viro mortuo an retineat nomen regium, capitu.7 numero 44.
Medele, pharmaca, & alia quæ conferunt ad valetudinem veniunt victus appellatione, c.7 nu 46
Mulier pendente reſtitutione dotium an poſſit petere intereſſe, & remittere alimenta, capitulo 7. numero 59 & numero 60.
Mulier poteſt compellere hæredes viri ad reſtitutionem dotis, vel præſtationem alimentorum, c.7.nu 61.
Mulier vidua eſt alenda etiam ſi habeat patrem, capitulo 7. numero 63
Etiam primo anno dato ad reſtitutionem dotium, ibidem.numero 64
Mulier elapſo anno poteſt remittere alimenta, & cogere hæredes uiri ad reſtitutionem dotis, c.7.nu.65
Mater inops alenda eſt a filijs etiam primo anno, & filij lucrantur fructus dotis, c 7.nu.75.76.
Mulier cui debentur alimenta an teneatur operari hæredib.uiri, c.7 nu 82.83.84.
Mulier cui debentur alimenta legata, tenetur ad operas obſequiales non autem artificiales, c 7 nu 85
Mulier alimentanda non debet ſtare ſicut corpus mortuum nil operando. c.7. nu.86
Mulier nobilis, & magna domina non tenetur operari hæredibus uiri c 7.nu. 87
Mulier cui debetur habitatio, num petat totam domum, capit. 7.nume.93.
Mulier pro conſecutione habitationis domus non poteſt expellere proprietarios c.7.nu.94
Mulier ſi recedit a domo hæredum uiri num alimenta conſequatur extra domum, c.7.nu. 103.104
Mulier eſt alenda ex bonis hæredum viri deducta legitima filiorum primi matrimonij, & bonis emphyteuticis, cap. 7. num.105.106.
Muſtum an debeatur ad alimenta, uel uinum uetus, capitu.7. numero 109.
Muſtum uel uetus uinum a quo tempore dicatur, capitulo 7. numero 110
Mulier non habens unde ſe alat, eſt alenda per hæredes uiri in recompenſationem fructuum, c. 7.nu.117
Mulieri paſſæ damnum debetur intereſſe dotium, capitu. 7. numero 119
Mulier uidua alenda eſt de bonis uiri, uel patris uiri, & quando nurus a ſocero ſit alenda, capitulo 7. numero 124. 125. 126.127.128.
Mulier pro alimentis an debeat diſcutere bona filij, cap.7. nu. 129 130.131.132.
Mulier an habeat optionem alendi ſe de bonis uiri, uel patris uiri c.7.nu.133 134 135
Et quid ſi pater, & filij eodem inſtrumento confeſſi ſunt dotes recepiſſe. ibid.nu 136
Et quid ſi pater regit filium an præſumatur, quod pater recepit dotem, ibid.nu 137 138.139
Mulier nubendo facit ſe ſuſpectam maxime in educatione liberorum, c.7.nu.172.173
Maritus ſi mandauit filiis, ut tractarēt matrem prout ipſe tractabat, num debeat indui ueſtib. ſpecioſis c 7 nu.176
Mulier an capiat alimenta conſuetudinaria ex ui legati, uel conſuetudinis differt, c.7.nu. 181
Monachus alimenta præterita petere non poteſt, c.7.nu 199
Niſi præcedat proteſtatio & ſi æs alienum conflauerit, ibid numero 200
Mulier alimenta conſuetudinaria præterita petit etiam poſt

dotem receptam, c 7.nu. 203.
Mulier quemadmodum paciſcendo conditionem dotis ita etiam alimentorum deteriorem non facit, c.7.num. 205
Mulier an alimenta legata per virum poſſit capere propria authoritate, c. 7 nu. 112
Mulier relicta donna domina extraneo hærede inſtituto, videtur relicta proprietas, & vſusfructus quæ cum ſint incompatibilia mulieris erit electio, c.7.nu. 242
Mulier tenetur præſtare cautionem mutianam de ſeruanda viduitate, & honeſtate etiam parte non petente ſi vult ingredi poſſeſſionem bonorum ad percipiendum vſumfructũ. cap 7.nume. 247
Mutiana cautio cur ſit introducta, c. 7.nu. 248
Mulier ſi tranſit ad ſecunda vota, an & quando, & a quo tempore teneatur ad reſtitutionem fructuum, capitu ſeptimo, numero 249
Mulier vſufructuaria an vero hæres proprietarius præferatur in præſentando in eccleſia patronata, c 7.nu. 260.
Mulier an perdat legatum alimentorum ſub conditione factum ſi habitauerint cum hæredibus ſi mulier nolit, vel non poſſit ſtare cum hæredibus, c. 7.nu. 262
Mulier de iure communi an perdat legatum vſusfructus, vel alimentorum, ſi tranſeat ad ſecunda vota, c 7.nu. 263.
Mulier num cum habitatione habeat alimenta c.7.nu. 271.
Mulier non habebit totam domum pro habitatione, capitu. 7.nume. 272
Militibus datur media, vel tertia pars domus pro habitatione, c 7.num. 273.
Militibus nil aliud debetur præter oleum, ſal, culcitra, lectus, cap 7.num. 274
Mulier habens habitationem an ſi non poſſit habitare ob hæredis ſæuitiam, c.7.nu. 275.
Muliere habente habitationem mortua, quando currat intereſſe dotis, c 7 nu. 280
Maritus ſi habet plures domos, an mulieris ſit electio, capi. 7.numero 281.
Mulier an locare poſſit domum habitationis, capitu. 7.numero 285. 287 288
Mulier debet eſſe contenta vna parte domus pro habitatione, c.7.nu. 289
Mulier aſſecuratur pro dote nedum cum maritus diſſipauit, verum etiam ſi diſſipare ceperit, c 7.nu. 304
Mulier aſſecuratur pro dote cum dubium eſt maritum vergere ad inopiam c.7.nu. 305
Mulier pro ſuis dotibus aſſecurandis poteſt eligere de pluribus remedijs vnum, c.7 nu. 307.
Maritus num poſſit conſtante matrimonio cogere vxorem, vt dotem recipiat, & inſtrumentum dotale rumpat, capitu. 7 numero 317.
Maritus ex certis cauſis reſtituit dotem vxori conſtante adhuc matrimonio, c.7 nu. 320
Maritus reſtituendo dotem vxori conſtante matrimonio non liberatur, nec reſtitutio tenet, c.7.nu. 321
Mulier loco alimentorum poteſt percipere fructus, & prouentus de rebus ſibi hypothecatis, c.8.nu. 1
Mulieri ex perceptione fructuum, & prouentuum nil derogatur circa ſortem dotis, & dodarij, capitulo octauo, numero 2.
Mulieri magis intereſt nubere iterum, & ſoboli procreandæ operam dare, c.8 nu. 9
Mulier an poſſit propria authoritate occupare bona hypothecata, c.8.nu. 11. & 13
Mulier propria authoritate capiens bona hypothecata, dicitur occupare, & vim committere, capitulo octauo, numero 14
Niſi ex pacto in inſtrumento adiecto, vel licentia ingrediendi, c.8 nu. 15. 16
Vrbanus tamen agendo iudicis officio implorato, & ubi daretur reſiſtentia ibid.nu. 17. 18
Mulier creditrix miſſa in poſſeſſionem bonorum obligatorum de iure communi non facit fructus ſuos, capitulo 8 numero 27
Niſi per ſententiam fuerint adiudicata, ibidem, numero 28.
Mulier poteſt petere ſibi adiudicari bona pro dodario, capi. 8. numero 30
Mulier vigore tacitę hypothecę poteſt ingredi poſſeſſionem bonorum viri c. 8.nu. 38
Mulier elapſo anno non reſtitutis dotibus quale remedium habeat, c.8 .nu. 57
Mulier an poſſit petere ſequeſtrationem bonorum obligatorum, c.8.num. 61
Mulier poſt mortem viri quæ reperitur in poſſeſſione bonorum pro dote obligatorum an præſumatur iure familiaritatis, c 8. numero 69.
Mulier quæ ſecundum conſuetudinem iſtam percipit fructus de bonis ſibi hypothecatis, num ſit vſufructuaria, vel proprietaria. c. 8.nu. 71
Mulier ſi in libello proponat ſe eſſe proprietariam, probaret tamen de vtili dominio, ſuccumberet, ſecus ſi diceret ſe dominam, c. 8.nu. 72
Maritus minor num poſſit pro dote bona obligare, capitu. 8. numero 73
Mulier quæ percipit fructus ex re obligata ſecundum iſtam conſuetudinem, non tenetur ad laudemium, capitulo octauo, numero 82.
Mulier quæ iuxta iſtam conſuetudinem pignori incumbit, non allegat debitorem ſuſpectum, capitulo octauo, numero 84.
Mulieri non competit præſentatio rectoris in Eccleſia iuriſpatronatus caſtri ex quo fructus percipit, capitulo octauo, numero 85
Menſura in dubio præſumitur iuxta morem regionis, capit. 8 .numero 92.
Mulier licite percipit fructus pro alimentis pendente reſtitutione dotis, c.8.nu. 104
Mulier de iure petit intereſſe dotis etiam, quod aliunde ſe alere poſſit, c 8.nu. 105
Mulieres contrahentes matrimonium infra annum luctus primi viri, pœnis afficiuntur c. 8.nu. 110
Melius eſt nubere, quam vri ſecundum Apoſtolum, capitu. 8. numero 111.
Mulier ſecundo nubens in lucris nuptialibus pleno iure quæſitis amittit proprietatem .c.8.nu. 114
Mulier ſecundo nubens non amittit dona, & munera ſibi miſſa contemplatione viri, c.8 nu. 115
Mulier ſecundo nubens non poteſt quoquo titulo plus dare ſecundo viro, quam vni ex filijs primi matrimonij, capitu. 8. numero 117
Mulier ſecundo nubens liberalitatem collatam filijs primi matrimonii reuocare non poteſt vitio ingratitudinis, niſi in tribus caſibus, c 8.nu. 118. 119
Mulier tranſiens ad ſecunda vota priuatur omni priuilegio, quod habet a primo viro, c. 8.nu. 121
Matri non committitur educatio filij ſi tranſit ad ſecunda vota c 8.num. 124.
Mater ob tranſitum ad ſecunda vota amittit tutelam, capit. 8.nume. 125

Mater

INDEX.

Mater tranſiens ad ſecunda vota exactam rationem adminiſtrationis tutelæ reddere tenetur, c 8.num.126

Mater ſi iterum viduetur, non recuperat tutelam amiſſam ob tranſitum ad ſecunda vota, c.8 num.127

Mater ob tranſitum ad ſecunda vota amittit legatum a viro factum ſub conditione ſi ſecundo non nupſerit & ſtatim priuatur legato, cap.8.num.128

Mulier tranſiens ad ſecunda vota non ſuccedit filijs prioris mariti ab inteſtato in bonis paternis, ca.8.num.131

Mulier ob tranſitum ad ſecunda vota perdit alimenta à viro legata. cap.8.num.132

Mulier ſecundo nubendo non dicitur amplius eſſe in domo viri, cap.8.num.133

Mulier ſecundo nubens non perdit vſumfructum relictum, c.8. num.134.135

Mulier ſecundo nubens nec debet ali nec veſtibus lugubribus indui, cap.8.num.136

Mulier ſecundo nubens tenetur reddere veſtes quas recepit adhibita diſtinctione an ſint precioſę vel quotidianę, capit.8. num. 138. 139

Mulier ſecundo nubens amittit ea quæ habebat cauſa viduitatis & applicantur filijs prioris matrimonij, capit.8 numero 140

Mater per tranſitum ad ſecunda vota excluditur per ſubſtitutionem pupillarem tacitam ſub expreſſa contentam quæ alias non excluderetur, cap 8.num 141. Niſi aliter ex coniecturis appareat, ibid.num.142

Mater ob tranſitum ad ſecunda vota excluditur per ſubſtitutionem compendioſam per verbum commune factam, quæ alias non excluderetur, cap.8.num.143

Mater per tranſitum ad ſecunda vota dodarium lucrifactum reſtituit filijs prioris matrimonii ſi conſiſtat in pecunia vel mobilibus, niſi ſatisdet de reſtituendo, capitulo 8. numero 144

Mulier perdit alimenta debita ab hærede viri per tranſitum ad ſecunda vota, cap 8.num.146.147

Mulieris tranſeuntis ad ſecunda vota bona ſunt tacite obligata eiuſque ſimiliter ſecundi viri ſi tutelam geſſerit mulier nec reddiderit rationem, cap.8 num.150

Maritus tenetur pro vxore in caſu notato, capitulo 8. numero 151. Et quod dicitur de viro, idem eſt in vxore, ibidem numero 152

Mulier migrans ad ſecunda vota non reddita ratione tutelæ, non poteſt dare ſecundo viro in dotem vltra tertiam partem bonorum eius, cap.8.num.159

Mulier ſecundo nubens dando nomen debitoris in ſolutum, non tranſit dominium ſine ceſſione, quod in primo matrimonio alias tranſiret, cap.8.nu 160

Matri migranti ad ſecunda vota munus nuptiale non debetur, cap 8 num.161

Mulier migrans ad ſecunda vota deplorat primum virum, cap. 8 num 162

Mulieres multæ gaudent de morte mariti, capitulo 8. numero 163

Mater ſuſpecta amittit tutelam nec non ius petendi tutorem filijs cap.8 num.167.168

Mulier ratione cautionis præſtita in aſſumptione tutelæ filiorum ſi tranſit ad ſecunda vota poteſt carcerari, capitulo 8. numero 177

Mulier executrix num amittat executionem ob tranſitum ad ſecunda vota? cap.8 num.179

Mater tutrix antequam tranſeat ad ſecunda vota quid facere debet, cap.8 num 180

Mater an petat pupillo tutricem auiam ſi migret ad ſecunda vota? capitulo 8. numero 182. Et quid in matre tutrice teſtamentaria? & quid ſi fiat monialis? ibidem numero 183

Mater non petens tutorem filijs num excuſetur ignorantia iuris vel facti? cap.8.num.184

Mater non petens tutorem filijs excuſatur in caſibus, cap. 8. numero 185

Morbis nouis noua remedia ſunt adhibenda, capitulo 8. numero 195

Mulier ſecundo nubens habeat conſenſum filiorum. cap.8. numero 201

Modus & cautela impediendi immiſſionem, capitulo 8. numero 262

Mulieri agenti an obſtet exceptio cedendarum? capitulo 8. numero 275. Et quid in fideiuſſore? ibid.num 276

Et num id ſibi vendicet in quolibet creditore? ibidem numero 277.278

Modus vt creditor cogatur accipere ſolutionem pro parte tantum, capitulo 8. numero 275. Et quid in dote? ibidem numero 276

Mathias per ſortem fuit electus in apoſtolatum, c.8.nu.294

Mulier non imputat fructus in ſortem dodarij & dotis ex iſta conſuetudine cap 8.num 300

Mulier fructus percipit ex re hypotecata ratione alimentorum etiam infra annum reſtitutionis dotis, cap.8.num.310

Mulier recipiendo fructus poſt annum reſtitutionis dotium illos percipit ratione moræ pro intereſſe, cap 8.num.311

Matthæi Afflicti opinio damnatur, cap.8 num.313

Mulier num teneatur ſtare colono vel inquilino rerum hypothecatarum, cap 8.num.316. & num.318

Maritus ratione retardatę dotis num poſſit emolumentum vel intereſſe petere maximè in ſolito negociari, capitulo 8. numero 323

Maritus viuens ſi intereſſe dotis non petit, donaſſe videtur, capit 8.num.326 & numero 328, remiſſiuè. limita in vſuris otioſis, ſecus ſi ſubeunt vicem fructuum ibid num.327

Mora ipſo iure contrahitur & abſque interpellatione per lapſum biennij dotis non ſolutę, c 8 nu 330.

Maritus ſubſtinens onera matrimonij non impeditur ſtatim petere dotes, cap.8.num 331

Mulieri dotem repetenti an obijciatur quòd non ſit domina, cap.9 num.14

Mulieri dotem repetenti an obijciatur exceptio adulterij, c.9. num.15. Et quid ſi adulterium ſit ignoratum, ibid num.16 Et an hæres id obijcere poſſit, ſi defunctus non eſt cõqueſtus, ſi repente deceſſit, ibid. num.17

Monetę mutatio quo ad bonitatem intrinſecam uel extrinſecam, cap.9.num.26

Mutatio monetę an & quando fieri poſſit ca.9.num.28

Marito dimittendum eſt tantum quod de fructibus ſubſtentari ualeat, ca 9.num.38

Maritus an teneatur ſatiſdare de reſtituenda dote elapſo anno, ca 9.num.42

Mulier num agere poſſit ante annum ad reſtitutionem dotis, cap.9 num.47

Mulier an teneatur recipere dotem nondum elapſo anno, ca.9. numero 54

Mulier an petat ab hærede uiri ſatiſdationem de reſtituenda dote adueniente tempore, c 9.num.56.57.58.59.60

Mulier an uariare poſſit ſi petijt ſatiſdationem de dote adueniente tempore ſoluenda cap.9.num.61

Mulieri petenti dotes ante annum an fiat deductio interuſurij medij temporis, cap 9.num 55

Mulier ſocerum abſque uenia non uocat in ius c.9.num 77.

Mulier in actione dotis aget cum authoritate patris, cap. 9. numero 79. & tam in iudicio ordinario quàm ſummario, ibidem numero 80

Mulier non habet intereſſe dotis quando creditum non eſt liquidum & hæres eſt cum beneficio l. ca. 9. num. 99

Mulieri ſi fuit tutrix & ſibi de dote non ſatisfecit non debetur intereſſe, cap 9 num 100

Mulieri agenti ad reſtitutionem dotis obſtat exceptio inuentarij conficiendi, cap 9 num. 107

Mulier ſi cœpit habere dotes in pecunia, hæres tamen cum beneficio l pecuniam non habeat, an & quando teneatur recipere inſolutum bona hæreditaria? cap. 9. numero 126. 127. 128. 129

Minor reſtituitur aduerſus non confectionem inuentarij vel minus ſolemniter factam, & quid in muliere? cap. 9. numero 131 132

Mulieri agenti ad dotes num obſtet exceptio dilationis quinquennalis? cap 9 num. 133

Mulier num dotes petat à fideiuſſore? cap. 9 num. 135

Mulier pro alimentis habet bona viri tacite obligata, capit. 9. numero 145

Mulier an agat contra vnum tantum ex pluribus hæredibus viri? cap 9 num. 146

Mulieri agenti pro dote contra tertios poſſeſſores num obſtet exceptio excuſſionis? cap 9. num. 147

Mulieri agenti ad dotes num obſtet exceptio compenſationis, ſeu quòd mulier conſenſit viro alienanti? capit. 9. numero 148

Mulieri agenti ad dotes num obſtet exceptio cedendarum? cap 9 num. 155. 156

Mulieri obſtat exceptio cedendarum ſi doloſè verſatur, cap. 9. numero 157

Mulier pro dote agit contra poſſeſſorem etiam ſi patri vel fratri mariti alienanti conſenſit, cap. 9 num. 158, limita niſi conſenſui acceſſerit iuramentum ibid. num. 159, ſublimita non procedere in hærede mulieris, nam aget in ſubſidium, ibid. num. 160. Declara vt num. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169

Maritus legando mille pro dotibus cum dotes eſſent quingenta, quid & quantum debeatur? cap. 9. num. 172

Menſis quid & quot ſit dictum? cap 9. num. 196

Mulier ſi remittit alimenta & vult dotes, num debeantur cum intereſſe? cap. 9. num. 203. 204

Mulier eligens dotes num poſſit variare? cap 9 num 205

Mulier poſt ius parti quæſitum facta electione non poteſt variare, cap 9 num. 208

Mulier an alimenta debita infra annum non præſtita, deinde petere poſſit? cap. 9. num. 215. 216

Mulier quæ habet alimenta an habere poſſit fructus dotis? capit 9 numero 218

Mulieri petenti dotem num obijci poſſit retentio, ſi fuerit tutrix nec rationem reddiderit, cap 9. num. 219

Mulier creditrix dotium in pecunia num compellatur recipere de bonis immobilibus, cap 9. num 231

Mulier creditrix rem meliorem debitoris ſibi aſſignari facere poteſt, cap. 9 num. 233

Miſſus in poſſeſſionem poteſt petere conſeruatorium pro eius poſſeſſione tuenda, cap. 9. num. 271

Miſſus in poſſeſſionem ex l. municipali, tuendus eſt in poſſeſſione rei in qua fuit miſſus, cap. 9. num. 272

Mulier aſſignataria bonorum viri poterit nihilominus reuocato precario ingredi poſſeſſionem, cap. 9. num. 273

Mulier aſſignataria poteſt adhuc impetrare ius dominij, cap. 9. num. 274

Mulier aſſignataria poterit ſeruatis ſeruandis bona vendi facere, cap. 9. num. 275

Mulier an poſſit petere ſibi aſſignari de bonis melioribus, c 9. num. 276. 278. 279

Mulier aſſignataria num exerceat iuriſdictionem, cap. 9. numero 277

Mulier quæ reperitur in poſſeſſione bonorum viri debitoris, an præſumatur poſſidere iure adiudicationis, an iure creditoris. cap. 9 num. 280

Mulier agens contra hæredes viri, num debeat citare alios concreditores, c 9. num 282. 283. 284

Mulier recipiens bona aliena in ſolutum, an teneatur ad intereſſe. c. 9. num. 285

Mala fides cauſatur ex fama publica quòd bona ſint aliena, cap. 9. num. 287

Mulier quæ perdit dotem ob adulterium, num petat intereſſe, cap 9 num. 330. 331

Mobilia deſtinata ad vſum fundi num veniant aſſignato fundo mulieri creditrici dotium, cap. 9. num. 337

Molendina connumerantur inter ſtabilia, niſi ſint conſtructa ſuper naui & tabulis, capit. 10. numero 33. 34. tunc enim poſſent per prælatum, tutorem alienari, ibid. numero 35 36. 37. 38

Maritus vxoris actionem querere non poteſt, c. 10. num. 56. limita, num. 57 58. 59 60

Menſura non facta num tranſeat dominium territorij ad menſuram dati, cap. 10. num. 80

Maritus poſſidens bona ſtabilia dotis an releuetur à ſatisdatione, cap 10. num. 83

Maritus eſt dominus & poſſeſſor rei dotalis, cap. 10. numero 85

Maritus non poteſt arbores fundi dotalis frugiferas cedere, cap. 10 num 89

Muliere mortua, maritus ſi lucratur dotem, non habet locum muliere mortua in ſecundo matrimonio ſuperſtitibus filijs ex primo matrimonio, c. 10. num. 111. 112

Maritus ſecundum iſtas conſuetudines lucratur dotes in pecunia vel mobilibus conſiſtentes prole tamen ſuſcepta, capit. 10. num. 113

Maius dignum trahit ad ſe minus dignum, ca. 10. num. 160

Maritus in reſtitutione dotis, num retineat ſumptus in re factos, cap. 10 num. 169. 170

Mulier quæ viro conſentiente alienauit fundum & confeſſa eſt pretium recepiſſe, num mortuo viro poſſit pretium repetere, cap. 10. num. 174

Maritus an poſſit retinere fundum dotalem pro recolligenda inſtanti vindemia vel fructibus, capit. 10. numero 179. 180. Limita & amplia, ibidem numero 181. 182. 183. 184

Mulier viro mortuo num poſſit ingredi bona ſtabilia dotalia propria authoritate, capit. 10. numero 191. 192. 193. 194. 195. 196

Mulieri expedit intrare bona mariti authoritate iudicis, c. 10. numero 197

Mulier intrans bona mariti propria authoritate incidit in pœnam l. ſi quis in tantam, C. vn vi.

Maritus num teneatur reſtituere cum fundo dotali id quod iure alluuionis vel congrui acceſſit, capit. 10. numero 200

Mulier an lucretur dodarium integraliter an dos conſiſtit in ſtabilibus, cap. 10. numero 235. 236

Mulier lucratur dodarium integraliter quando dos conſiſtit in pecunia, cap. 10. num. 237

Mulier num poſſit de dotibus teſtari, cap. 10. num. 238

Mulier nupta non exit de patria poteſtate, cap. 10. numero 239.

Mulier nupta in multis ſubijcitur poteſtati mariti, cap. 10. numero 240

Mulier indiſtincte teſtari poteſt de dotibus, cap. 10. numero 241

Mulier non poteſt teſtari de dotibus quando maritus eas lu trifecit, cap. 10 num. 242.

Maritus promittens reſtituere dotes in omnem caſum, num cenſeatur renunciaſſe conſuetudini? c. 10. num. 246.

Maritus ſi in vtilitatem propriam conuerterit vel conſumpſerit corredum, tenetur rationem reddere cum teneatur ad vſum communem, c. 11. num 32. 33.

Mobilia in dotem data quibus in caſibus æſtimentur? c. 11. numero 36

Maritus an habeat anni ſpatium ad reſtitutionem corredalium? c. 11. num 68.

Mulier ſi ex pacto lucratur bagas & maritus eas pignorauerit, an eius hæres teneatur illas reluere ad vtilitatem vxoris? cap. 11. num. 71.

N

N*OBILITATIS cetui num popularis allici poſſit? præl. num. 132*

Nobilitas an perdatur per ingreſſum monaſterij? prælud. numero 134

Nobilitas non naſcitur in ictu oculi, prælud numero 143.

Tamen mutatur ſtatus per acquiſitum feudum, ibidem numero 144

Notarius vel epiſcopus non deſinit eſſe per adeptam dignitatem, prælud num. 145

Pedona effecta regina non deſinit eſſe Pedona, prælud. numero 146

Nobilis alios præcedere debet & quare? prælud. numero 166

Nobilitas amittitur per exercitium mecchanicę & artis vilis, prælud num. 167

Nobilitas non amittitur ſi proprijs manibus in proprijs, poſſeſſionibus quis laboret. prælud numero 168

Natus in villa vel caſtro cenſetur de ciuitate, prælud. numero 181

Natus in villa dicitur originarius ciuitatis, ibidem numero 182

Nati in ciuitate admittuntur ad honores & collegium cum quis vxorem prægnantem adducit ad ciuitatem, prælud. numero 183

Nati in ciuitate in qua pater geſſit officium, dicuntur nati in eorum patria, prælud. numero 184

Normandia prouincia eſt Franciæ, prælud. num. 203

Nemo præſumitur abuti ſubſtantia ſua, capit. 2. numero 100

Nobilitas facit vt cenſeatur donatum id quod non fuit donatum, cap. 2. numero 139

Naturaliter dicitur naſci qui viuus naſcitur quamuis vocem non emiſerit, cap 3 numero 48

Naturaliter natus de iure canonico ille dicitur qui naſcitur viuus & baptizatur. cap 3. numero 49

Natus dicitur qui totus non pro parte naſcitur, cap. 3. numero 54

Natus pro parte non dicitur natus nec rumpit teſtamentum, cap. 3. numero 55

Natus viuus etiam ſi momento viuat rumpit teſtamentum eſto quòd illico deceſſerit & vocem non emiſerit, cap. 3, numero 57

Natus abortiuus non rumpit teſtamentum etiam quòd exceſſiſſet tempus quo fœtus eſt animatus, capit. 3. num. 58

Natus ſi non poteſt viuere de eo iudicatur vt de abortiuo, ca. 3. numero 60

Nec facit deficere fideicommiſſum, ibid. num. 61.

Eadem ratione ſi natus non ualeat uiuere, ibid. num. 59

Neptis ex filio an concurrat in ſucceſſione cum amita? prælud. numero 312

Et quid ſi fuerit dotata à patre communi, ibidem numero 313

Nuptias non concubitus, ſed conſenſus facit, capit. 11. numero 9

Nuptiæ implent terram, virginitas paradiſum, capit 2. numero 206

Natus non dicitur qui natus, ſtatim eſt mortuus, capit. 3. numero 70

Nominatio facienda per executores teſtamenti probatur per duos teſtes, cap. 3 numero 147

Negatiua propoſitio de iure eſt improbabilis, capit. 3. numero 327

Notarius tanquam perſona publica alteri ſtipulari poteſt, capit 3. numero 468

Nuptiarum mentio cum fit de iure ciuili, intelligitur deſponſacio per verba de præſenti cap. 4. numero 5.

Nupta non videtur quæ virum pati non poteſt, capit. 4 numero 167

Natus in ſexto vel octauo menſe dicitur legitimus, capit. 5. numero 18, & 27

Natus in ſexto vel octauo menſe non rumpit teſtamentum, capit. 5. numero 19

Natus in ſexto vel octauo menſe non operatur defectum fideicommiſſi, & ſi mater decedat relicto tali partu cui dos debeatur? capit. 5. numero 20

Natus in nono vel ſeptimo menſe dicitur legitimus aptus ad uiuendum, cap. 5. numero 26

Natu in octauo menſe non ſufficit ad lucrum dotis, ca 5. nu. 29.

Natus dicitur qui ex ſecto uentre educitur, c. 5. num. 35.

Natus propriè non dicitur qui ſtatim deceſſit, capit. 5. numero 35

Natus uiuus & ſtatim mortuus dummodo legitimus ſufficit ad lucrum dotis, cap. 5 numero 37

Nouerca non tenetur ſtare cum priuignis, c. 7. num. 276.

Nuptię ſecundę dicuntur etiam poſt tertias & ultra, capit. 8. numero 108

Nepotes ex præmortuis filijs conſentire ſecundo nubenti operatur remiſſionem pęnæ, cap. 8 num 203

Nomina debitorum ex. l. 12 tabularum, ſunt diuiſa ipſo iure, cap. 9. numero 284

Negatiua appoſita iuxta uerbum, negat actum & potentiam, cap 9. numero 52

Nouerca habenda eſt loco matris, cap 9. numero 81

Nomen debitoris præſtare ſeu bonum facere, ad quid teneatur, cap. 9 numero 141

Nomina debitorum ueniunt appellatione bonorum, capit. 9. num 246

Naues an connumerentur inter ſtabilia? cap. 10. num. 40.

Nomen debitoris datum in dotem an uideatur datum æſtimatum? cap. 10 num. 53

Niſi dictionis efficacia, capit 10. numero 244

Notarius cogi poteſt iterum inſtrumentum in publicam formam redigere iuſta tamen ex cauſa. Finis, numero 56

Notarius non cogitur iterum reaſſumere inſtrumentum ſemel reaſſumptum. Finis, numero 57. 58

Niſi in caſu fortuitę amiſſionis, ibid. num. 59.

O

OPINIONVM diuerſitas circa tempus inducendæ conſuetudinis quando eſt, dubia populi voluntas. prælud. numero 35
Secus ſi clara tunc enim inducitur conſuetudo, quæ dicitur expreſſi conſenſus, ibid nu. 36
Officialis & Prælatus an veniat appellatione ciuis, ibid. numero 70
Ordo ſeruandus in ędificanda ciuitate, ibid nu. 126
Onus patris dotandi filiam, an tranſeat ad hæredes? prælud. num. 769
Ornamentorum appellatione non venit veſtis, c. 1 nu. 100
Ornamenta mulierum quæ ſint? c. 1. nu. 102
Ornamentorum appellatione non venit anulus ſignatorius, c. 1. nu. 104
Ornatus quando ſit licitus? c. 1. nu. 113
Oſculum datum ſponſæ gratia ipſius dum eſſet grauiter infirma non operatur lucrum, c. 1. nu. 151
Oſculum ante ſponſalia illicitum eſt, c. 1. nu. 176
Amplia vt ibid. num. 177
Oſculum eſt ſignaculum concludentis, ab eo cepit benedictio, c. 2. num. 110
Oſculum interuenit in pace & cur? capitulo ſecundo, numero 111
Oſculum inditium eſt charitatis, & amicitiæ, capitulo 2. numero 112
Oſculum præbere, an ſit peccatum mortale? capitulo 2. numero 113
Oſculans mulierem per vim qua pęna puniatur? capitulo 2. num. 114
Oſculum ſi interuenit medietas rerum donatarum remanent ſponſæ, vel eius hæredibus, c. 2. nu. 125
Limita vt ibid. nu. 126
Onus probandi prolem fuiſſe ſuſceptam nec ne, cui incumbat? c. 3. num. 326
Ornamenta & pretioſas veſtes cum cadauere ſepelire ſimpliciores homines ſuccunt, c. 3. nu. 351
Obſtetricibus dicentibus mulierem eſſe corruptam, quàm negantibus credendum magis eſt, c. 2. nu. 193
Onera matrimonij plura ſunt ad quæ ſi aduertentur, cupidi iuuenes raro, aut numquam vxorem ducerent, capitulo 3. num. 26
Ornamentorum appellatione, quæ veniant? capit. 4. nu. 209. & 213
Ornamenta quæ tegendi ornandiuè ſint capitis? capit. 4. numero 214
Oblatio ſimilis eſt ſolutioni, c 5. nu. 107
Opinio Phili Decij repellitur. c. 7. num. 202
Ortus an veniat cum habitatione domus? c. 7 num. 278
Obligatio non debet immutari per mortem defuncti, capit. 7. num 281
Occupans propria auctoritate rem ſibi hypothecatam perdit omne ius, quod habet, c 8 nu. 12
Opera ſeruorum ſunt in fructu. c. 8 nu 220
Oblatio debiti admittitur etiam poſt ſententiam immiſſionis, c 8 nu. 264 & antequam fiat appretium ibid. nu. 265. niſi in appretio ſit erratum, ibid nu 266. & in quantitate debita ibid. nu. 267. & facta ex vera non falſa cauſa, ibid. num. 268 269
Oblatio ſola non inducit regulariter liberationem niſi adſit etiam depoſitio, c. 9 nu. 212
Oblatio verbalis non ſufficit ad euitandum moram, c. 9. n 213
Omnia quæ facimus ad Dei honorem facienda. Finis nu. 10
Omnia quæ in honorem Dei fiunt, conuertuntur in vtilitatem noſtram. Finis, nu. 11
Officiales debent ſeruare iſtas conſuetudines. Finis, nu. 68

P

POPVLVS ſemper eſt idem vniformis, et præſens, prælud. num. 32
Populus Auerſanus non habet poteſtatem condendi ſtatuta, niſi à principe confirmata, ibid. nu. 37
Populus non recognoſcens ſuperiorem condit ſtatuta citra tum ſuperioris, ſeu principes confirmationem, ibid. nu. 38
Populi ſubiecti ſibi legem condere non poſſunt, ibid. nu. 41
Populus onus eſt quamuis in plures curias dipartitus, ibidem, numero 64
Princeps ſolus confert nobilitatem, prælud. nu. 133
Popularis an efficiatur nobilis ſi creatur comes, prælud. nu. 142
Patriam ſuam, vt propriam ſalutem quis tuere debet, prælud. numero 188.
Pia cauſa dicitur ſi relinquatur ad refectionem murorum Ciuitatis vel Caſtri, pręlu. nu. 189
Patria nobili nato redundat in gloriam, prælud. nu. 208
Pater cogitur dotare filiam, prælu. 246
Pater in præiudicium fraudemque creditorum dotare an poſſit, prælu. num. 247
Pater non tenetur redotare filiam dote dolo Latavè culpa aſſumpta, prælu. nu. 249
Limita vt ibid. nu. 250
Pater an cenſeatur dotare filiam de bonis proprijs an de bonis filiæ, prælu. nu. 251.
Pater naturalis an teneatur dotare filiam. prælu. nu. 252
Pater naturalis tenetur alere filiam, quæ non habet, vnde ſe alat. prælu. nu. 253
Pater naturalis tenetur dotare filiam pro modo alimentorum, prælu. num. 254
Patruus vel auunculus non tenetur dotare neptem, prælud. numero 258.
Patruus cohabitans cum fratre præſumitur dotare de communi, prælu num. 259
Presbyter ſi dotauit filiam, an ſucceſſor beneficij reuocet, prælud nume. 289
Pater non poſſit emancipare filium ad finem teſtandi, prælud. numero 303
Patria poteſtas eſt indiuiſibilis. pręlu. nu. 304.
Pretium in dote ſuccedit loco rei pręlu. num. 226
Pretium in particularibus non ſucceditur loco rei, niſi in certis caſibus, ibid. num. 227
Pretium in dote ſuccedit loco rei, & id ſpeciali fauore, ibid. numero 228.
Id tamen duobus concurrentibus, ibid. nu. 229
Pretium ex re ſtabili dotali ſuccedit loco rei, nec manibus lucratur, quam alias lucretur dotes in pecunia, præludi. numero 230.
Pater, & filij confeſſi recepiſſe dotem an teneantur inſolidum, prælud. nu. 268.
Pater an minorem dotem pro filia monacanda legare poſſit, prælu. nume. 270
Promiſſio dotis facienda ad libitum ſi in teſtamento legetur poſt nonagintaſex annos, an maritus ſtatim petat, prælud. num. 275
Priuilegia dotis, ratione fori, inſtantiæ. perſonæ, prælu. nu. 294
Priuilegium conceſſum minori extenditur ad maiorem ratione connexitatis, prælud. nume. 356.

Pecuniæ

INDEX.

Pecuniæ verbum in larga ſignificatione comprehendit res tam ſoli, quàm mobiles, c. 1 nu. 24

Pecuniæ verbum ſecundum conſuetudines Auerſanas intelligitur de pecunia ſtrictè, & numeratæ ac in proprio ſignificatu atque etiam de dotibus conſiſtentibus in rebus mobilibus c. 1. nu. 15. & c 4. nu. 32

Præſumitur ſponſus volens ſi tamen, nec voce, nec nutu declaret, c. 1. nu. 60

Pecunia reſtituenda ſolutis ſponſalibus recedit à natura dotis quo ad actionem atque etiam tempus reſtitutionis capit. 1. num. 93

Pecunia data ſponſo ſolutis ſponſalibus non conſideratur, vt dos, c. 1. nu 94

Prærogatiua ſucceſſionis ex auth. Præterea, C. vnd. vir. et vxor. ita competit vxori cognatè traductæ quemadmodum, & ſponſæ, c. 1 nu. 130

Præſumitus matrimonium ex traductione, c. 1 nu. 133

Præſumitur vxor ex traductionem in domum viri, capitulo 1. num. 137

Pueri ante annos legitimos conſentire non poßunt, capitulo 1. num. 155

Pueri per ſola verbo non contrahunt, cum minimæ conſentire videantur, c 1. nu. 156

Petitor o an poſſeſſorio agi in cauſa matrimoniali refert, c. 2. num 60

Poſſeſſorio agenti ad iugalem, an obſtet exceptio proprietatis, c. 2. nu 61

Pactum in matrimonio initum de cohabitando cum vxore in certo loco vel aliqua ciuitate valeat? c. 2 num. 62

Pater viri poteſt fideiubere pro viro pro dote nurus ſuæ conſeruanda ſeu etiam reſtituenda c. 2. nu 82

Pecuniæ verbum generale omnia comprehendit, capitulo 2. num. 105

Plebeius vel ſenex ducens nobilem uel iuuenem ſi mittat ſponſæ munera, vel confitetur dotem recepiſſe præſumitur donatio, c. 2. nu 141

Probationes leuiores recipiuntur in his, quæ ſunt difficilis probationis, c. 2 nu 191

Prematuræ dicitur quando mulier non expectat traductionem in domo viri nec ſollemnia nuptiarum ſolita, capitulo 2. numero 198

Promißor integrorum fructuum intelligitur ſine diminutione ſeluinis c. 2 nu. 255

Et quarumcunque expenſarum ibid. nu. 256

Promiſſio de reſtituenda integra dotæ intelligitur de reſtituenda ſine diminutione c 2 nu. 257

Pactum de lucranda dote viua vxore non valet, capitulo tertio, num. 20

Pactum de lucranda dote intelligitur vxore mortua, capit. 3. numero 22

Partus natus non aptus aduiuendum, & qui pro non nato habetur, an tranſmittat hæreditatem, c. 3 nu 67

Pater ſubſtituere poteſt in dote vltra legitimam, in caſibus in quibus dos reuerteretur ad grauantem, vel eius hæredes, c. 3. num. 138

Secus ſi dos ad filiam reuerteretur iure conſolidationis, tunc non reciperet grauamen niſi tantundem filiæ relinqueretur, ibid num 139

Pater poteſt reuocare conſenſum filio præſtitum donandi, c. 3 num. 141

Pactum contra ſtatutum eſt nullum, & quando id operetur? c. 3. num.

Priuilegia dotis extenduntur ad matrimonium putatiuum, c. 3 num. 155

Cum declaratione & ampliatione, vt ibid. nu. 156. & 157

Promittēs tradere aliquid in genere, tenetur ad dominij tranſlationem c. 3. nu. 76

Promiſſio ſimplex, an intelligatur de dominij tranſlatione, an vero de traditione? c 3. nu 80

Precarium, & conſtitutum ſunt actus ficti, per eos tamen tranſit in conſtitutarium poſſeſſio vera, c. 3 nu 86

Etiam quod lex, vel ſtatutum requireret actualem traditionem, ibid. nu. 87

Nec ſufficit ſi in inſtrumento aſſeratur rem eſſe traditam, ibid. nu. 88

Præſertim ſi in inſtrumento ſeu contractu ſuſpicio eſſet fraudis tunc vera requiretur traditio ibid. nu 89

Pactum & conſuetudo a pari procedunt, c. 3 nu. 170

Princeps ignarus conſuetudinis loci non videtur voluiſſe præiudicium inferre marito ſubſtinenti onera matrimonij, cap. 3. num. 189

Pater ſi dat dotem filiæ ſpuriæ de tali dote diſponere non poteſt, nec ad hæredes tranſmittit, c. 3 nu 233

Prouiſio generalis ceſſat cum adeſt ſpecialis c. 3 nu. 239

Cum declaratione tamen, vt ibid. nu. 240

Prohibitus acquirere non cenſetur ex cauſa dotis capitulo 3 numero 242

Princeps & Rex ligatur conſuetudine c 3 nu. 260

Princeps ſalarium conſtituens aſſeſſori ſecundum quòd præceſſor ſuus & ſecundum conſuetum, cenſetur ſecundum proximum præcedens, c. 3. nu. 275

Pater naturalis tenetur dotare filiam vſque ad quantitatem concurrentem alimentorum c. 3. nu 276

Et huiuſmodi dos ſoluto matrimonio venit reſtituenda dotanti, vel eius hæredibus, ibid nu 277

Et maritus lucratur iſtam dotem, & de ratione ibid. nu. 278

Pater eſt legitimus adminiſtrator lucri antenuptialis filij. c 3. num. 286

Et habet pleniſſimam adminiſtrationem, ibid. nu. 287

Et maiorem quam habet vſufructuarius capitulo tertio, numero 288

Pater non tenetur ſatiſdare de vtendo fruendo lucro nuptiali eius filii c 3. nu. 289

Pater in lucro dotis non tenetur filiis ex primo matrimonio rationem reddere, c. 3. nu 290

Pater habet vſum fructum in his bonis ex primo matrimonio lucrifactis, atque etiam in alijs bonis maternis, capitulo tertio, nu. 292

Nec pater de his tenetur conficere inuentarium, ibid nu. 293

Licet honeſtius fiet ſi id conficiat, ibid. nu. 294

Pater ſi dolum committat in adminiſtratione bonorum maternorum filius eius bona obligantur, & tenetur reddere rationem, c 3. nu 297

Pater ſi diſſipet bona filiorum, ſuccurri ut eis, vt priuetur adminiſtratione c. 3. nu 298

Pater remouetur ab adminiſtratione bonorum filij ſi fuerit valde tenax, vt deficiat in neceſſariis, c 3. nu. 305

Pater bona filiorum in quibus habet vſumfructum alienare non poteſt, c 3. nu. 306

Nec hypothecæ ſubmittere nec ſeruitutem imponere ibi 3 7

Pater ſi alienet bona filiorum ex iuſta cauſa non requiritur decretum. c 3. nu 310

Pater poteſt alienare bona filiorum ex cauſa neceſſaria æris alieni, c 3 nu 309

Niſi pater alienet, vt tutor filiorum, tunc enim requiritur decretum iudicis, & quomodo id procedat? c. 3. nu 311

Pater de bonis filijs aduentitijs, nec compromittere, nec tranſigere poteſt, c 3 nu. 312

Pater non prohibetur exercere iura, & actiones in bonis filii aduentiis, vt pater & legitimus administrator, capitulo 3. numero 313

Imo quandoque proprio nomine agere poteſt, ibidem, numero 314

Pater nobilis donare non prohibetur bona filii licet cum aliquo moderamine, c 3. nu. 315

Licet ea alteri procuratori, vel adminiſtratori non ſint permiſſa, ibid. nu 316

Pater lucratus dotem tranſiens ad ſecunda vota, perdit proprietatem filiis ex primo matrimonio exiſtentibus adminiſtratione, & vſufructu apud patrem remanentibus, c. 3. num. 317

Prohibitus teſtari, an poſſit pro anima diſponere? cap. 3. numero 377

Pium legatum dicitur, quod fit pro exoneratione conſcientiæ, c. 3. nu. 384

Pium dicitur legatum, quod conſanguineo pauperi legatur, c. 3. num. 385

Pia legata, quæ dicantur? c. 3 nu. 386. 387. 388. 389

Pactum & conſuetudo æquiparantur, c. 3. nu. 435

Præſumitur quis prolem non ſuſcepiſſe, c. 3. nu. 492

Prolem eſſe ſuſceptam alleganti incumbit probatio, cap. 3. numero 491

Paraphernalia bona mulieris, quæ ſint? capitulo tertio, numero 543

Paraphernalia bona, & eius adminiſtratio viro quando concedatur? c 3. nu. 544

Paraphernalia bona præſumuntur quæſita ex bonis patris mulieris, c. 3. nu 546

Præſumitur mulieris diſſenſus non conſenſus, capitulo tertio, numero 553

Paraphernalia vſu communi attrita reſtituuntur, prout inueniuntur, c. 3 nu. 570

Paraphernalia bona, & corredalia differunt, c. 3. nu. 571

Pretium dicitur propriè, quod conſiſtit in pecunia numerata, c. 3 nu. 575

Pretium dicitur ex vera æſtimatione, non ex ſingulari affectione, c. 3. nu. 576

Pretium variatur ſecundum regiones c. 3. nu. 577

Pretium conſideratur ex redditu, c. 3. nu. 578

Pretium conſideratur per relationem expertorum, cap. 3. numero 579

Præſumitur emptio, vbi fit mentio de pretio, c. 3. nu. 580

Pretium probatur ex qualitate rerum. c. 3. nu. 581

Et verum vetera vel noua, & per quot ſpecies probationis, ibid. num 583

Pretium iuſtum quod ſit? c. 3. nu 584

Pretium propriè dicitur in contractu emptionis, capitulo 3. numero 585

Pretium iuſtum an vero id quod ab aliis reperitur debeatur nec ne? c. 3 nu. 588

Pretium an ſuccedat loco rerum corredalium? capitulo 3. numero 589

Pretium an & quando ſuccedat loco rei? c. 3. nu. 590

Pretium in particularibus iudiciis non ſuccedit loco rei, cap. 3. num. 591

Pretium an ſuccedat loco rei obligatę? c. 3. nu. 592

Pretium feudi non eſt feudale, c. 3 nu. 593

Pretium ſuccedit loco rei in ſubſidium, quando res præſtari non poteſt, c. 3. nu. 596

Pretium ex re antiqua pertinente ad agnatos ex ſtatuto, an ſuccedat loco rei? c. 3. nu. 597

Pretium rei feudalis ſuccedit loco rei in caſu notabili, cum limitatione, c. 3. nu. 598. 599

Probanda quæ ſint in iudicio aſſecurationis? c 3. nu. 632

Paria delicta mutua compenſatione tolluntur, c. 4. nu. 20

Pęna mulierem oſculantis quæ ſit? c. 4. nu. 25

Pecuniæ verbum propriè intelligitur de numerata, capitulo 4. numero 32

Pecuniæ laudes, c 4. nu. 39

Pecunia eſt fideiuſſor futuræ neceſſitatis, c 4 nu. 40

Pecuniam qui habet, omnia habere videtur, c 4 nu. 41

Pecunia eſt belli neruus, c. 4 nu. 42

Pecunia eſt de rebus, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, cap. 4. numero 43

Pecuniæ reſtituendæ valor cuius temporis attendatur? cap. 4. num. 64

Priuilegium prælationis in dote, num ad extraneos tranſeat hęredes? c. 4 nu 73

Priuilegium dotis in prælatione, non datur pro dodario, cap. 4. num. 79

Proprietarius tenetur ad onera cenſuum, & collectarum, capit. 4. num. 107

Pactum etiam ſoluto matrimonio initum pro muliere in præiudicium dodarii non ualet c 4. nu. 133

Pretium rei dotalis per coniuges alienatæ præſumitur in dubio ad maritum ſolum perueniſſe, c. 4. nu. 149

Pretioſius quandoque accedit principali minus pretioſo, capit. 4. num. 216

Panni lanei lini, & ſerici non præſumuntur durare ultra decennium, c. 4. nu. 225

Pretia ſi ſint plura ſed diuerſa quid faciendum? cap. 4. numero 247

Partus non eſt legitimus ſi naſcatur intra duos, vel tres menſes poſt contractum matrimonium, c. 5. nu. 22

Niſi mulier prius fuiſſet concubina cum qua poſtea contractum eſt matrimonium, ibid nu. 23

Planetæ poteſtatem maximam habent atque operationem in generatione hominis, c. 5. nu. 27

Proles dicitur propriè, quæ naſcitur ex iuſtis nuptiis, capitulo 5. num. 30

Prolis appellatione venit etiam femina, c. 5. nu. 31

Poſthumus an veniat prolis appellatione? c. 5. nu. 33

Pater lucratus dotes poteſt de illis facere quicquid vult, capit. 5. num. 40

Pactum ſi fiat, quòd pecunia dotalis conuertatur in emptionem ſtabilium pro ſecuritate dotis, num habeat locum ſoluta dote prole ſuſcepta, & ſic facto caſu lucrifactionis dotium? c. 5. nu 76 77

Pactum de iure non tenet, quòd mulier amittat dotē, c. 5. nu. 99

Plenitudo non indiget adiectione, c. 5. nu. 118

Promittens ſe obligare ad decem, habetur pro obligato & poteſt ſtatim conueniri, ac ſi ſe obligaſſet, c. 5. nu. 124. & 127

Præſumitur factum id quod fieri ſolet, c. 5. nu. 134

Paria ſunt probare per ſcripturam, ac per teſtes. c. 5. n. 141

Proteſtatio patris nolentis ſe obligare in totum, ſed pro parte tantum num eum releuet? c. 5. nu 179

Pęnę ſecundo nubentium, an hodie ſint ſublatæ? c. 5. nu. 194

Portio filiæ renunciantis in hæreditate paterna mortuo patre, num ſpectet ad filios primi an ſecundi matrimonii, vel ad omnes æqualiter? c. 5. nu. 214

Pactum de non petendo hæreditatem paternam factum per ſororem vni ex fratribus, non prodeſt alteri, c. 5. nu. 119

Pactum cum vno factum non extenditur ad aliam perſonam non nominatam. c. 5 nu. 220

Pacta debent eſſe æqualia de iure communi in dote, & donatione propter nuptias, c. 6. nu. 3

Pacta

INDEX.

Pacta inæqualia in dote & donatione propter nuptias tolerantur ex conſuetudine, c.6.nu.4
Pacta inæqualia dotis, & donationis propter nuptias poſſunt moderi, c.6.nu.22
Pactum inæquale reducitur ad æquale per modum diminutionis, non autem augmenti c 6.nu.27
Pactum ſi fiat de minori quantitate, non poteſt redire ad conſuetudinariam, c.6 nu.28
Pecunia largo ſumpta vocabulo c.6 nu.56
Patri mulieris non præiudicat in dote profectitia inhoneſtas filiæ, c.7 nu.23
Pater qui dotem recepit an teneatur filio viuente reſtituere, ca. 7 nume.141
Pater & filii ſi pro dote inſolidum ſe obligant, & dos ad vnum peruenit, alter habetur pro fideiuſſore, c.7.nu.142
Et poterit fieri diſcuſſio contra principalem ſumptibus correi, ibid.num.143.144
Pater pro filio regulariter non tenetur, c.7 nu.137
Pater qui conſentit filio ducenti vxorem, eius bona ſunt tacitè obligata c 7.nu 148
Pater qui dotem recepit, quomodo poſſit illam filio ſecure reſtituere c 7.nu.149.
Pater tenetur dotes receptas reſtituere filio in duobus caſibus, c.7 num.150.151
Pater recipiendo dotes, vel aliter ſe obligando pro filio ducente vxorem, num obligetur pro rata filio tangente, & num id expreſſe conueniri poſſit c 7 nu.152
Pater ſi matrimonio filij emancipati conſentiat, num dotē conſeruare, & reſtituere teneatur, & quid ſi emancipatum aſſerat, c. 7.nu.153 154.155
Pater tenetur ſe obligare pro filio etiam emancipato vxorem ducente, & qua actione, c.7.nu 156
Pater ſi patitur nomen ſuum inſcribi in actis dicitur fideiubere etiam ſi nihil dixerit, c.7. num. 158
Pater habet vſumfructum in bonis maternis filiorū c 7 n 244
Palatio vendito, an veniat ius patronatus, c.7 nu.279
Pactum & licentia ingrediendi non poteſt exerceri contra tertium poſſeſſorem c.8 nu.22
Præſumitur quis in dubio poſſidere iure creditoris, non autem dominii c 8.nu.29
Poſſeſſio naturalis tranſit per clauſulam præcarii, c.8.nu.40
Poſſeſſio naturalis, & ciuilis tranſit in creditorem per clauſulam conſtituti, c.8. nu.41
Probationes quæ requirantur in iudicio hypothecariæ, cap.8. numero 49
Præſumitur diuiſio in eo qui poſſedit diu rem quæ olim fuit cōmunis c 8.nu 64
Niſi partes ſint inæquales, ibid num 65
Poſſeſſio rei dotalis vel pro dote obligatę eſt penes virum ipſo viuente, c.8 nu.70
Poſſeſſio num transferatur in creditorem per licentiam ingrediendi in inſtrumento adiectam, c.8.nu.91
Paria ſunt poſſeſſionem tradere, uel eam relinquere, ut alter ingrediatur c.8 nu.94
Priuilegia multa dantur primis quæ non dantur ſecundis nuptiis c.8 num. 109.
Pęnę ſecundo nubentium concernentes odium mulierum hodie ſunt ſublatę, c 8 nu 112
Pœnę ſecundo nubentium reſpicientes fauorem filiorum primi matrimonii non ſunt ſublatæ, c 8.nu.113
Pœna l hac edictali. C de ſec.nup.non habet locum in muliere habente filios vulgo quęſitos, c 8.nu.120
Priuilegium conceſſum patri pro ſe & filiis maſculis, & fęminis, intelligitur donec virgo, vel vidua ſit, ſecus ſi nubat, ca. 8.nume. 122. Atque etiam priuilegium conceſſum ob filium, ibid num. 223
Pater tranſiens ad ſecunda vota perdit proprietatem lucrorū acquiſitorum, & filii familias prioris matrimonii poterunt de eis teſtari.c.8 nu.149
Parens qui lucratus eſt aliquid de bonis coniugis non poteſt diſponere in præiudicium filiorum prioris matrimonii, capit. 8. numero 158.
Pœnę ſecundo nubentium, remiſſiue, c 8.nu.178
Proximior pupillo non ſuccedit ſi non petiit tutorē, c.8.nu 181
Pater efficitur ſuſpectus circa adminiſtrationem bonorum filii ſi tranſit ad ſecunda vota c.8 nu.188
Præſentia, & taciturnitas filiorum ſola non operatur conſenſum in actu odioſo, c.8.nu.204.
Et quid ſi aliqui conſentiunt, aliqui non, ibid nu.205
Et an ſufficiat tutoris conſenſus, nu. 206
Pęnę ſecundo nubentium euitantur mortuis liberis, c 8.n.207
Pęnę ſecundo nubentium euitantur ſi nubat petito aſſenſu principis.c 8.nu 208
Perceptio ex lapidicinis et huiuſmodi ſunt in fructu.c.8.n.221
Paſcua. ſaltus, nemora, ſunt in fructu, c.8.nu 222
Protocollorum quęſtus ſunt in fructu, c 8 nu 226
Prouentus appellatio eſt generaliſſima, c 8 nume.238.
Et ad omnes fructus naturales, & induſtriales, & artificiales, ibid.num. 239
Prouentus appellatione non veniunt quotidianę ſtipulationes, c 8.num 241
Pignus, & hypotheca ſoluitur ſatisfactione, c 8.nu.263.
Poſſeſſor num poſſit offerre mulieri pro valore tantum rei poſſeſſę c.8 nu.277
Pactum valet in certis caſibus, vt fructus non imputentur in ſortem, c.8 nu 301.
Priuilegium conceſſum doti conceditur etiam eius augmento, c 8 num.315
Petens pręmaturè videtur plus petere.c.9 nu 49.
Pecuniæ dotalis conſumptę creditori non datur auocatio, capit. 9.numero 67
Publicatio bonorum fit cum ſua cauſa c 9 nu.97
Paupertas uiri excuſat a debito, c.9 nu. 102
Paupertas appellantis excuſat ne appellatio deſeratur, capi. 9.numero 103
Priuilegia paupertatis, quæ? remiſſiue c 9.nu.104.
Paupertas excuſat a fideiuſſoria cautione, c.9.nu 105
Paupertate legata venit tota hæreditas.c 9 nu 106
Proceſſus non eſt nullus ſi exceptio inuentarij conficiendi non opponatur, c 9 nu 110.
Pietas erga matrem ſeruanda eſt ex naturali ęquitate, & ratione.c 9 nu.232
Priuilegio Authen.hoc niſi, C.de ſolu. an renunciari poſſit, c. 9.nu.234.235
Pauperior reputatur is qui poſſidet bona fideicommiſſo, vel maioratui ſubiecta, c 9.nu.247
Pretium dicitur iuſtum quod eſt taxatum ex communi loci, uel prouinciæ vſu, c 9.nu.268
Poſſeſſio corporalis pręſumitur vera non abuſiua.ca.9. nume. 342. Niſi ſit quæſita lite mota, vel cum titulo, de vniuerſis bonis, ibid nu 343
Poſſeſſor nouus ex tacita hypotheca conueniri non poteſt indiſcuſſo principali debitore, c 9 nu.346
Niſi dolus committatur in fraudem paratæ executionis, ibidem, numero 347
Pacta recipiunt legem de communi partium conſenſu, capitu. 10 numero 16.
Pecunia in banco repoſita deſtinata ad emptionem ſtabiliū,

num

num habeatur pro re ſtabili, c. 10. nu. 39
Pecunia & res conſiſtentes in pondere numero, & menſura recipiunt functionem in genere ſuo c. 10. nu. 44
Pecunia ſi detur in dotem ita ut conuertatur in emptionem ſtabilium, & ſoluatur matrimonium, utrum maritus lucretur dotem, c. 10. nu 45. & 48
Præſentatio rectoris in iure patronatus exiſtēte in re dotali cui ſpectet viro an vxori c. 10. nu 84.
Præſentatus a uiro, & uxore uter præferatur, c. 10. nu. 86
Promittens facere emptionem in dubio cenſetur in loco cōtractus c 10 nu. 156
Pecunia connumeratur in rebus quæ ſeruando ſeruari nō poſſunt c. 10 nu. 161
Pecunia præſumitur ad virum perueniſſe non ad vxorem, capi. 10 nume 175
Pecunia dotalis præſumitur ad patrem perueniſſe, c. 10. n. 176
Pactum an ualeat quod maritus lucrifaciat dotes in pecunia in præiudicium filiorum primi matrimonij, c. 10. nu. 245.
Pacta omnia ſunt ſeruanda in contractu dotis, c. 10. nu. 250
Pactum inter virum, & uxorem de aliquid vxori dando, vt inde ſe alat, num valeat, c. 10 nu 254
Pactum per quod efficitur deterior conditio dotis, non valet, ca. 10. nume. 255
Præſcribere quid ſit, c. 11. nu. 1
Pignus, & hypotheca quid ſit, & inter ea diſcrimen? cap. 11. numero 39
Pignus dicitur a pugno c. 11. nu. 40
Pignus id proprie dicitur cum eius poſſeſſio tranſit ad creditorem c. 11. nu. 41
Pignori res aliena dari non poteſt licet bene vendi, c. 11 n. 44.
Pignus pignori dari poteſt ſed non ultra tres uices, capit. 11. nume. 47. 48
Pignus ſi detur Iudæo, an maritus poſſit inuito Iudæo aliud ſubrogare, c 11. nu 49
Permutatum habet vicem permutati dominij, c. 11. nu. 63.
Perenne dicitur quaſi per annos multos durans Finis. nu. 5
Principis cōfirmatio reſtringitur ad actus validos. Finis n. 65.
Priuata ſcriptura diem non requirit. Finis nu. 84

Q

QVARTERIVM ſeu regio ciuitatis dicitur ciuitas, prælud nu 61
Qui non poteſt eſſe in duplici ſtatu contrario, prælu nu. 305
Quod vna via prohibetur non cenſetur alia permiſſum, capit. 3. numero 413
Quæſita per vxorem conſtante matrimonio præſumuntur ex bonis uiri, ſi aliud non apparet. c. 3 nu 554
Limita niſi mulier eſſet induſtria, obſtetrix, chyrurga, ibid. numero 555
Querela adulterii paratur hæredi, quia maritus in vita expulit uxorem, c 4. nu. 181
Qualitas perſonarum, temporis diuturnitas inducunt probationem ſolutionis, c. 4 nu. 223
Qualitas iuncta uerbo intelligitur ſecundum tempus verbi, c. 4 numero 243
Quarta debetur vxori in bonis viri de iure regni, c. 5. nu. 91
Quantitas eſt unum de decem prædicamentis, c 6 nu 34
Quantitas qualiter ſumatur in iſta conſuetudine, capit. 6. nume. 35 & nu. 37
Quæſtio pulchra, c 6 nu 61
Quantitas quomodo diuidatur, c. 6 nu. 80
Qualitas viduæ eſt inſpicienda circa alimenta, & ueſtes viduales, ca. 8. numero 137.
Querela inofficioſæ dotis non competit niſi mortuis dotantibus cap 9. num 69
Quantitas rerum, pretium, fructus, damna, intereſſe probantur iuramento, & quando, c. 10. nu. 204
Quarta quæ debetur coniugi inopi quæ ſit, prælu. nu. 342.
Quarta de iure conſuetudinario Ciuitatis Neapolis quæ ſit. prælud num. 344
Quarta parochialis vtrum debeatur de mortuorijs, cap. 3. numero 522
Quarta epiſcopalis quæ ſit, c. 3. nu. 523
Quarta parochialis quanta ſit ſtatur conſuetudini, c. 3. n. 524

R

RES & merces empta de pecunia dotali, nunquid ſuccedant in locum dotis, prælu. nu. 236
Res empta de pecunia dotali non eſt dotalis niſi in ſubſidium, prælud. nu. 237
Reclamatio in ætate maiori non eſt licita, vbi ſunt contracta ſponſalia præcedentia, c. 1. nu. 52
Reclamatio a contractis ſponſalibus licita eſt ex iuſta tamen cauſa, c. 1. nu 53
Reclamatio a ſponſalibus quamuis iuſta ex cauſa proponi, & diſcuti debet coram epiſcopo, c. 1. nu. 58
Reclamatio fit ne dum verbo, verum etiam nutu, & ſignis denotantibus reſilitionem, ſeu reclamationem, capitulo 1. numero 59
Reclamatio terminus eſt genericus, c. 1 nu 63
Reclamatio dicitur proprie a ſententia præfecti prætorio a cuius ſententia propter perſonæ excellentiam non licet appellare, c. 1. nu. 64
Ratio cur mulier inducta, & non cognita non lucrifacit dodarium, c. 1. num. 146
Res miſſæ per futurum ſponſum ante cōtractum matrimonium per verba de præſenti, an cenſeantur donatæ, capitulo ſecundo, numero 101
Regularis quo ad mundum pro mortuo habetur, capitulo 2. numero 229.
Ratio deciſionis conſuetudinis, c. 3. nu. 23
Et quæ ſit diſcutitur ibid nu. 24.
Relictum omne pro anima debetur a quocumque ſucceſſore, ca. 3. numero 393.
Receſſus omnis a iure communi eſt odioſus. c. 3. nu 441
Regina retinebit nomen a viro adeptum etiam mortuo viro, c 3. num. 459
Rei appellatio eſt generaliſſima c 3 nu. 540
Res conſiſtentes in pondere numero, & menſura datæ in dotem, cenſentur datæ æſtimatæ etiam ſi non ſint æſtimatæ, ca. 3. numero 574.
Recurritur ad æſtimationem, quando id quod præſtari debet, eſſe deſiit per mortem, vel per conſumptionem, & in alijs caſibus, c. 3. nu. 594 595
Reſtitutio dotis uera dicitur cum fit ſoluto matrimonio, cap. 3. numero. 613
Res ſtabilis empta de pecunia dotali, non efficitur dotalis, ca. 10 numero 54.
Nec quæritur dominium vxori, ibid. nu. 55.
Remedium, l. ſi conſtante, ff ſolu. matr. an concurrēs cum prouiſione, cap per veſtras, extra de donat. inter virum, & vxor. c. 3 nume 627
Reſoluto iure debitoris, reſoluitur ius creditoris, ca. 5. nu 176.
Renunciatio filiæ in manibus patris operatur, vt bona renunciata ſint in hæreditate patris, c. 5. nu 215.
Renunciatio filiæ patri prodeſſe debet, ibid. nu. 216.

INDEX

Res data in dotem poteſt eueniente conditione, per mulierem vendicari, c.7 nu.298

Res diuiſa ſi tenetur in communione habetur ac ſi diuiſio facta non eſſet, c 8 nu.66

Ratihabitio filiorum primi matrimonij operatur idem quod conſenſus, c.8.nu.202

Ratio deciſionis iſtius conſuetudinis c.8.nu. 322

Retentio num poſſit opponi mulieri dotem repetenti c.9.nu.22

Ratio fauendi viro putatiuo ſicut vxori eſt diuerſa, c.9.nu.33

Ratio cur mobilia infra annum ſtabilia ſtatum reſtituantur? c.9 num 41.

Res mobiles emptæ pretio rerum ſtabilium dotalium an reſtituendæ ſtatim tanquam ſubrogatæ? c 9 nu.43

Reſtitutio dotis an militet in ſponſa, c.9 nu.44.45.46

Res quando tranſeat in aliquem cum onere? c 9 nu.98.

Renunciatio mulieris excludit eam a re ſuper qua renunciauit etiam ſi maritus alia bona non habuerit c 9.num.151.

Declara id procedere in caſibus quibus conſtante matrimonio dotis reſtitutio fieri poteſt ibid nu. 152.

Et niſi vxor ſit effectu locupletior.ibi.nu.153

Res æſtimantur minoris ob aeris intemperiem, c.9 num 258. item cum locus eſt ſuppoſitus angariis, ibid. nu. 259. Item ob malum, & rixoſum vicinum, ibi.nu.260. Item quia bona ſunt communia cum homine rixoſo, ibi nu. 261

Res tantū valet quantū de fructib reſpondet, c.9 nu. 265

Res tantum valet quantum daret emptor qui ſcit qualitatem rei, c 9.nu 267

Rei ſtabilis in ſolutum datio pro quantitate dotis promiſſa facit emptionem, c.10 nu.137.

Amplia etiam ſi apponatur clauſula, vt reſtituatur bis modis, & forma prout data eſt, ibid nu.138.139.

Limita niſi daretur æſtimata cum pacto quod reſtituatur pro eodem pretio. ibid.nu.140 vſq; ad nu.145

Ratio decidendi iſtius conſuetudinis, c.10.nu. 146

Res ſtabilis æſtimata in dotem data ſi per maritum vendatur num mulieri agenti in ſubſidium contra poſſeſſorem, vel hypothecaria, poſſit dos offerri, c.10.nu.148.149

Res noſtras inuitis nobis alius tenere non debet, c.10.n.205.

Regnum Neapolitanum eſt exemptū ab Imperio c 10 n.221

Renunciatio, & conuentio lucri dotis per maritum facta, num teneat. c.10. nu.248

Renunciatio lucri dotis per maritum, num poſſit impugnari per creditores mariti, c.10 nu.251

Ruſtici dant mobilia in dotem æſtimata, c.11 nu.25. 26

Ratio deciſionis iſtius conſuetudinis, c.11.nu 34

Res conſiſtentes in pondere numero, & menſura datæ in dotē reſtituuntur in pretio, c.11 nu.35

Res ſi dentur in dotem cum pacto, quòd fiat appretium, mulieri non præiudicat ſi id non fiat, quia habetur pro facto, c.11. numero 37.

Ratio cur res aliena vendi poteſt non autem pignori dari, cap. 11. numero 45.

Reſtitutio rerum venditarum, vel pignori per maritum datarum qualiter fiat, c 11 nu.65.66.

Reſcriptum illud iuſtitiam fieri non negamus, quid importet? Finis num.24

Regula magiſtralis quando ſit attendendum tempus datæ? Finis.numero 82.

S

STILVS quid ſit, præl.nu.4

Statutum quid ſit.prælu.num.5.

Sermo indefinitus æquipollet vniuerſali, ibid.nu.60

Statutum de compromiſſo inter coniunctos litis decidendæ ſecundum ius commune, intelligitur ſecundū ius conſuetudinarium, ibid.nume.100

Socius in re communi propter ſocium acquirit ſeruitutem, præl. num 354

Idem iuris eſt in fratribus quorum vnus eſt clericus, ibi.n 355

Subſtitutio expreſſa potentia eſt, quam tacitum lucrum proueniens ex conſuetudine, c.3.nu.134

Subſtitutio expreſſa num operetur excluſionem mariti a lucro infra legitimam, c.3.nu.135.

Subſtitutio facta filiæ per patrem in dote intelligi debet in caſu quo operari poteſt, c 3 nu 137.

Succeſſio inter coniuges putatiuos non habet locum, c.1.n.168

Statutum non extendit vires ſuas ad matrimonium putatiuū quod habet perpetuam cauſam prohibitionis c.3.nu.171.

Statutum loci viri attenditur non autem contractus niſi vxor ducat virum ad eius forum, c.3.nu.198.

Statutum loci vxoris attenditur ſi id agatur, c.3.nu 199.

Statutum de vxore non trahitur ad ſponſam, c.3.nu.216.

Statutum auferens poteſtatem diſponēdi non valet, c 3.n 425

Statutum odioſum reſtringitur, vt minus lædat ius commune cap:3.nume.442

Suffragia mortuorum pro nullo ſunt omittenda, & cur, capit. 3 numero 521.

Sepultura an poſſit ligari, c.3.nu 528

Sepelliri quis debet in ſepultura patris etiam, quod non ſit eius hæres c 3.num.531

Scriptura in monumento poſita cuique nullam ius tribuit, cap. 3 numero 532.

Singularitas teſtium non nocet cum locus, & tempus non ſunt de ſubſtantia probationis, c.3.nu.535.

Singularitas non nocet cum aliquid in genere probatur, capit. 3.numero 536.

Singularitas non nocet cum agitur de probanda iuriſdictione, cap.3.num.537.

Singularitas non nocet cum agitur de re litigioſa, c.3.nu.538.

Sententia condemnatoria ad dotes valet licet quantitas non exprimatur, præla.nu.234

Stipulatio an cenſeatur intercesſiſſe in contractu dotis, prælud. numero 293.

Sponſalitia largitas quid ſit, prælu nu.341.

Sponſalitia ſunt futuri matrimonij promiſſio, c.1 nu.1.

Sponſalia vnde dicantur, c.1 nu. 2.

Sponſor dicitur qui pro alio promittit c. 1 nu.3

Sponſalia etiam dicebantur munera, quæ a ſponſo ſponſæ mittebantur, c 1 nu.4.

Sponſalia impropriè dicuntur de ipſo matrimonio, c.1 nu. 5.

Sponſalia ſunt obligatio de futuris nuptiis, ca.1 nu 7.

Sponſalia contracta ſi diſſoluuntur morte vnius ex ſponſis, vel licita reclamatione, vel retilitione. pecunia data ꝑ dote, vel arra pro ea reſtituetur mulieri, deducta expenſa facta in veſtitu, & ornamentis ſponſæ eidem ſponſæ remanentib. dictis veſtib & ornata, c.1.nu 8.

Sponſalia ſoluuntur ex reclamatione ſponſi, vel ſponſæ minoris peruenientis ad ætatem legitimam, in maſculo, 14. annor. & 12.in fœmina, c.1.nu.10

Sponſalia cōtrahuntur verbis tamen denotantibus non præſens ſed futurum matrimonium, c.1.nu 21

Sponſalia contracta per impuberes per verba denotantia matrimonium non valebunt, ſed nunquid valeant, vt ſponſalia, c.1.nu.22

Sponſalia per parentes contracta pro impuberibus valent, ca. 1 numero 31.

Sponſalia contracta pro impuberibus per tutores, & actores

valent,

valent, c 1. nume. 52.
Sponſalia ſicut matrimonium morte ſoluuntur, c. 1. nu. 39
Sponſalia diſſoluuntur ex licita reclamatione, c. 1. nu 55
Iuſta tamen cauſa ſubſiſtente, ibi. nu. 56
Sponſalia ſoluuntur mutuo conſenſu, prout cæteri contractus, cap. 1. num. 66
Etiam iuramento firmata, cum id per partes remitti poſſit, ibid. num. 67.
Sponſalia ſoluuntur per fornicationem ne dum ſpontaneam verum etiam inuitam, c. 1. nu. 69.
Sponſalia ſoluuntur ſi dos promiſſa minime ſoluatur, & quomodo, c. 1. num. 70
Sponſalia ſoluuntur ſi ſponſus vagetur per mundum & ſi eſt abſens, c. 1. nu. 72.
Sponſalia non diſſoluuntur per abſentiam ſponſi neceſſariam, c. 1. numero 73
Sponſus abſens neceſſario expectandus eſt, c 1 nu. 74.
Sponſalia diſſoluuntur per lapſum termini in ſponſalibus adiecti, c. 1. num. 75
Sponſalia ſoluuntur per ſubſequens matrimonium etiam abſque copula, c. 1. nu. 78
Sponſalia ſoluuntur ob ſuperuenientem lepram, paraliſim, vel ſi quid turpius eueniret, c. 1. nu 79
Sponſalia ſoluuntur ob ſuperuenientem inimicitiam, c. 1. n. 80.
Sponſalia diſſoluuntur ob affinitatem ſuperuenientẽ, c. 1. n. 81.
Sponſalia ſoluuntur ob ſæuitiam ſponſi, c. 1. nu. 82
Sponſalia ſoluuntur ob ſuſceptionem ſacri ordinis, c. 1. num. 83
Sponſus an teneatur reſtituere fructus pecuniæ datę in dotem, c. 1. nume. 95
Et an valeat pactum de illis lucrandis, ibid.
Sponſa a communiter accidentibus non ducitur ad domum viri niſi contracto matrimonio, c. 1. nu. 134
Sponſalia tranſeunt in matrimonium vxore ducta in domum viri etiam citra carnis copulam, c. 1 nu. 135.
Sponſalia de futuro tranſeunt in matrimonium de præſenti per traductionem, c. 1. nu 139
Spõſa in domum viri ducta non lucratur dodarium viro mortuo niſi fuerit cognita, c. 1. nu. 142
Sponſa lucratur medietatem donationis propter nuptias propter oſculum, c. 1. nu. 144.
Sponſus ſponſam immaturam cognoſcens tenetur pęna ſtupri, c. 1. num. 154
Sponſus præſumitur donare illa quæ donari conſueuerunt ſecũdum morem regionis, c. 2. nu. 149.
Sponſus dormiens cum ſponſa præſumitur eam cognouiſſe, ca. 2. num. 189.
Sponſa dum eſt in domo patris, vel propria non eſt in plena poteſtate ſponſi, c. 2 nu. 215
Sponſa dum eſt in via, vt traducatur non debet per ſponſum opprimi. c. 2. nu. 216
Sponſus ſi rapit ſponſam, punitur ante traductionem ſecus ſi poſt, c. 2. nu. 217. 218
Sponſa non dicitur amplius contracto matrimonio. c. 2. n. 235
Sponſa proprie dicitur de futuro matrimonio, c. 3. nu. 217
Singularitas non nocet cum agitur de præſtatione decimæ, & in alijs multis caſibus remiſſiue, c. 3. nu. 539
Sententia tranſacta in rem iudicatam habetur pro veritate, c. 4 numero 12.
Scientia impedimenti matrimonij vtriuſque coniugis impedit reſtitutionem dotis quæ fiſco applicabitur, c. 4. nu. 91
Statutum municipale quoad fieri poteſt iuri communi eſt conciliandum. c. 4. nu. 211.
Statutum eſt ſeruandum niſi aliter inter partes ſit conuentum, ca 4. nume. 212
Solutio cenſetur facta in cauſam pręcedentem, c 4. nu. 231.
Statutum, & pactum ęquiparantur, c. 5. nu. 2.
Semel pro ſemper ſufficit aliquid fuiſſe. c. 5. nu. 13
Specialia plura circa idem non debent concurrere, c. 5. nu. 121
Solemnitas extrinſeca non præſumitur, c. 5. nu 136
Sponſalitia largitas in multis differt à donatione propter nuptias, c. 6 nu. 66.
Semel excluſa ſemper cenſetur excluſa c. 6. nu. 78
Sententia non conformis libello, eſt nulla, c. 7. num. 334
Sententia ex prima inſtantia poteſt fieri contra hæredem, capit 7. num. 335
Sors quid ſit, & qualiter accipiatur, c. 8. nu 289. 290.
Sortes ſunt illicitę. & quare, c. 8. nu. 291
Sortilegium eſt prohibitum, c. 8. nu. 292
Sors dotis, & dodarij non diminuitur per perceptionem fructuum a muliere creditrice, c 8 nu. 295
Stipulatio pręſumitur intercessiſſe fauore dotis, c 9. nu. 72.
Stipulatio eſt ſtricti iuris, tamen fauore dotis mutat naturam, ca 9. num. 73
Socer habetur loco patris, c. 9 nu. 78
Seruitia maritalia tanquam debita non merentur remunerationem, c 9. nu. 178. Niſi eſſent præſtita extra cauſam maritalem ibid. num. 179.
Socer num teneatur nurui ad intereſſe dotis, c. 9 nu 228.
Sententiæ tot ſunt quot ſunt res, c. 10 nu. 164
Stipulationes ſunt plures reſpectu diuerſarum rerum in ea deductarum, c 10. nu. 165
Sumptus in cuſtodiendo Caſtro, vel recuperanda re dotali an maritus retineat, c. 10. nu. 172.
Et vtrum minuant dotem ibid nu. 173
Socero uel alio non reſtituente dotes, poterit iurari in litem, c. 10. nume. 203.
Statutum de emptione non trahitur ad dationem inſolutum, c. 11. numero 57.
Supplicatione ſignata ſtatim eſt ius quæſitum. Finis. nu 16.
Scriptura non requiritur ad eſſentiam gratię. Finis nu. 26.
Statuta iniuſta, & priuilegia iniqua non firmantur ex confirmatione principis. Finis nu 66.
Sumptum ex archiuo, publicum habet teſtimonium. Finis. numero 71.
Scripturę ſumptę ex archiuo fidem faciunt etiam pro ipſa ciuitate. Finis. nu. 72.
Scripturę archiui notoriam fidem faciunt Finis nu. 73.
Sponſa ſi ſponſo donauit, ſiue oſculum interuenit, ſiue non, totum reuocabit ad eam, ſiue ad eius hæredes, c. 2. nu. 127.
Amplia vt ibid. nu 128. & de ratione, nu. 129. Limita, vt ibid nu. 130.

T

TEMPVS longiſſimum eſt triginta annorum quo tuti ſunt fines, pręl. nu. 34
Theſauri dignitatum ſunt penes principem, pręlu nu. 134.
Terminus appoſitus in contractu ſponſaliorum in dubio cenſetur appoſitus cauſa reſtringendę obligationis, ita vt eo lapſo non duret c. 1. nu. 76
Limita niſi contractis ſponſalibus ex interuallo agatur de die nuptiarum, tunc enim lapſus illius diei non liberat ſponſum a ſponſione, ibid. nu. 77.
Traductio tunc operatur effectus, quando eſt facta cum ſolita ſolemnitate, c 1. nu 140
Traductionis effectus qui ſint, remiſſiue, c. 1. nu 141
Thori ſeparatio ex cauſa eſt hodie permiſſa, capitulo ſecundo numero 28.

Titu-

Titulus, ſ. ne fidei. doti. den. limitatur, c. 2. num. 84.
Et ibidem, numero 85.
Titulus dotis eſt oneroſus etiam in matrimonio putatiuo, cap. 3. numero 163.
Teſtator cenſetur voluiſſe bona ſubiecta fideicommiſſo reſtitui detractis detrahendis c. 3. nu. 231
Etiam ſi talis bona veniant reſtituenda pijs locis, ibi. n. 232
Teſtis caueat tanquam ab igne deponere in negatiua non coarctata loco & tempore, c. 3. nu. 330
Teſtis deponens ſuper negatiua eſt ſuſpectus, c. 3. nu. 331
Teſtamentum ad pias cauſas valet etiam coram duobus teſtibus etiam non rogatis c. 3. nu. 394
Titulus legati includit inſtitutionem, legatum, & fideicommiſſum, c. 3. nu. 414.
Titulus dotis eſt lucratiuus, c. 3. nu. 430.
Teſtator vni tantum ex pluribus hæredibus poterit applicare iura ſepulchri, c 3. nu. 533.
Thori ſeparatio iudicio eccleſiæ eſt facienda, c. 4. nu. 16
Theſaurus inuentus in fundo dotalitio ſpectat domino, non autem mulieri, c. 5. nu 240
Theſaurus non eſt fructus naturalis, nec ciuilis, ſed donum fortunæ, c. 5. nu. 241
Traditio vtrum cenſeatur facta tempore donationis, uel promiſſionis, c. 2. nu. 161.
Tradere eſt poſſeſſionem transferre, c. 3 nu 75
Traditio plurib. modis fit, c 3. nu. 81. & nu. 82 83. 84. 85.
Teſtatoris verba, quod fiat æqualis diuiſio inter filios non porriguntur ad bona dotalia lucriſacta, c. 5 nu. 254
Operantur tamen, vt ſi dos eſt in pecunia, alius frater non vtetur perceptione ibid. nu. 255
Niſi teſtator expreſſerit vt diuidatur etiam prædia, vel quod omnia communicent, ibi nu 256
Titulus ſuperueniens nouum ius tribuit. c 6. nu. 72
Thorum mariti cuſtodit, quæ religionem eſt ingreſſa, capit. 7. numero 34.
Thorum vidualem cuſtodire nil aliud eſt niſi vidualiter viuere, c. 7. num. 35.
Thorum viduale eſt habitum nigrum deferre, c. 7. nu. 36.
Thorus unde dicatur, c. 7. nu. 37
Tela ordinata ad veſtes venit verbo victus, c. 7. nu. 48
Tranſactio alimentorum non porrigitur ad habitationem, nec ad veſtiarum, c. 7. nu 69
Niſi id exprimatur, ibid. nu. 70
Tranſactio alimentorum cur abſque prætore fiat cum debentur in contractu, non ſi debentur ex vltima voluntate, capi. 7. numero 71
Teſtator ſi legat alimenta donec ſoluantur dotes, vel ſi dotem non petat, & dotes ſoluuntur ſponte, num finiatur legatum, & controuerſia in hoc inter Barto. & Bald. cap. 7. numero 224. & 225.
Teſtator non poteſt remittere cautionem præſtandam ab vxore vſufructuaria, c. 7. nu. 50
Traditio inſtrumenti transfert poſſeſſionem rei in inſtrumento contentæ, c. 8. nu. 99.
Tutor petitus a matre ſuſpecta non præfertur legitimo, capit. 8. numero 169
Tutela amiſſa nō recuperabitur etiam ſi mulier iterum viduetur, c. 8. num. 174
Teſtatus quis pro parte decedere non poteſt, fallit tamen in caſu, ca. 8. num. 175
Theſaurus num proprietario an vſufructuario competat, cap. 8. numero 229.
Titulus diſpenſatiuus non eſt potens ad acquiſitionem fructuum, c. 9. nu. 176
Turris, & fortellitium debet reparari expenſis viri cum ſit dotale, non autem expenſis ciuium, c. 10. nu. 87. 88.
Taciti & expreſſi an eadem ſit vis, cap. 11. nu. 258. 259.
Teſtis de valore ſecundum ſuam opinionem deponens, an probet, c. 11. nu. 67
Teſtes debent eſſe valde periti cum deponunt de ſubſtantialibus inſtrumenti. Finis. nu. 45. 46. 47. 48. 49. 50
Tempus datæ an præſentationis attendatur in mandato. Finis. numero 78.

V

V*ILLA, & pars caſalium conſtituit ſyndicum etiam inuita ciuitate, prælu. nu. 62*
Nobilitas inuita plebe, & econuerſo, prælu nu. 63
Vrbis appellatione an veniant ſuburbia, prælud. nu. 112
Vrbs propriè dicitur, quæ clauditur murorum ambitu, prælud. numero 113
Vrbis appellatione largè veniunt ſuburbia quando alias diſpoſitio redderetur eluſoria, prælu. nu. 114
Vniuerſitas quando dicatur delinquere, & ex delicto obligetur & quando, prælu. nu. 164.
Vtrum priuilegium dotis in tacita hypotheca, & prælationis tranſeat in extraneum, prælu. nu. 298
Veſtitus, & ornamentorum appellatione quæ veniant, capi. 1. numero 36
Veſtibus legatis an veniant ornamenta c. 1. nu 101
Veſtis, vel ueſtitus appellatione quæ ueniant, c. 1. nu. 105.
Veſtis appellatione an veniant olobera, uel de auro, c. 1. n. 106.
Veſtis dicitur cuiuſcunque materiæ vſus gratia facta, capit. 1. numero 107.
Veſtis nondum completa an veniat appellatione veſtis, capit. 1. numero 108
Veſtibus legatis an veniant feſtiuæ, c. 1. nu. 109
Veſtibus legatis an veniat lectum c. 1. nu. 110.
Veſtibus legatis an veniant prohibitæ per ſtatutum, ſeu regiam pragmaticam, c. 1 nu. 111
Veſtes quo tempore hyemali, vel æſtiuo mutentur, c 1. n. 112.
Verba dubia an matrimonium ſit per verba de præſenti, vel futuro, declarantur per traductionem, & præſumitur de præſenti, c. 1. nu. 138
Vir & mulier cogendi ſunt ad contrahendum matrimonium, ex quo cohabitant, vel a tali cohabitatione recedere, capitu. 2. numero 13
Niſi cohabitatio ſit diutina 10. annor. & vltra, ibid. nu. 14.
Contra tamen hanc præſumptionem admittitur probatio in contrarium, ibid. nu. 15
Vxor dicitur poſt nuptialem benedictionem, cum ante dicatur ſponſa, c. 1. nu. 6
Voluntas apparet ne dum per verba, verum etiam per ſigna, cap. 1. nume. 61
Vxor quando ducit virum infæliciſſimum eſt, c. 1. nu. 125
Vir poteſt vxorem adulteram expellere, nec expulſæ competit interdictum aliquod recuperandæ, c 2 nu. 35
Verbum volo contrahere tecum matrimonium vtrum efficiat ſponſalia de præſenti c. 2. nu. 52
Et quid ſi dicatur non habebo aliam, niſi te in vxorem, ibid. numero 53
Vir præſtat fideiuſſoriam cautionem, nec ſufficit iuratoria de dote conſeruanda, & reſtituenda, c. 2 nu. 68
Verbum cautio in dubio intelligitur de ſimplici cautione, capit. 2. numero 69
Niſi dicatur idoneè, vel
Niſi proferatur a iudice, ibid. num. 70. 71

Veſtimenta

INDEX.

Veſtimenta prodigalia perlæ, lapides pretioſi in dubio non cenſentur donata, c. 2. nu. 99
Vxor non lucratur veſtes, & ornamenta per viſum, obloquiū, & amplexationem, c 2. nu. 108
Vitbum duno impropriatur ſecundum ſubiectam materiam, ca. 2. num. 135
Venditio fundi ad vſum, plena eſt venditio c 2. nu 138.
Vxor cognita in domo ſua, vel patris ante traductionem non lucratur dodarium & quare e 2 nu. 175
Vxor ſeu ſponſa an in dubio cenſeatur cognita ante, vel poſt traductionem, c. 2. nu. 186
Virgo dicitur quia de viro ſumpta eſt, e. 2 nu. 199.
Virginitas nuptiis antefertur, c. 2. nu. 200
Virgo quid ſignificet in diverſis idiomatibus, c. 2. nu. 201
Virginitas an amittatur ob violentiam, c. 2. nu. 202
Virginitatis priuilegia, & prærogatiuę, remiſſiuè, c. 2. nu. 203.
Virginem eſſe quomodo probetur, c. 2 nu. 204
Virginitas cum humilitate Deo eſt valde accepta, c. 2 n. 205
Virginitas filiorum prodeſt ad ſalutem parentum; capitu. 2. uumero 207
Virginitas non eſt de præcepto, ſed de conſilio, c. 2. nu. 208
Virginitas amiſſa non reparatur, c. 2. nu. 209
Virgines per vim corruptæ an poſſint conſecrari, e. 2. nu. 210
Viro bannito, ſeu forinducato uxor ſtatim petit a fiſco dotem, c. 2. nume 230.
Et quanam actione? Vide ibid. num. 231
Et reſtituitur dos non expectato anni lapſu, c. 2. ibi. nu. 232
Vxor an veniat appellatione ſponſę, vel contra, c. 2 nu. 236
Vxore nondum traducta mortua vir dotem non lucratur ex hac cōſuetudine cum idem ſit de iure communi in ſimili ſtatuto dictante, c. 2. nu. 237.
Vxor dicitur traducta in domum viri non ſi obiter, ſed cum animo permanendi, c. 2. nu. 238
Vxor inducta in domum viri ſi moriatur, quid inducat conſuetudo iſta e. 2. num. 239
Vir mulierem præcedere debet, e. 2. nu. 240
Vir quot modis ſumatur, c. 2 nu 241
Viri appellatione fęminę non veniunt, c. 2. nu. 242
Vir in iſta conſuetudine ſumitur pro marito, c. 2. nu. 243
Vir bonus ideſt iudex, c. 2. nu. 245
Vir bonus dicitur qui alteri facit quod ſibi vult fieri, capitulo 2 numero 245.
Vir ſumitur quandoque pro ſponſo c. 2. nu. 144
Vir ab uxore uocandus eſt dominus e. 2. nu. 247
Vxor doctoris domina uocari debet non tamen a marito, capi. 2. numero 248
Vxor ſi moriatur prole non ſuſcepta, dotes reſtituentur hæredi mulieris, uel alteri danti pro ea una cum aliis rebus mulieris ſicut inueniuntur, uel earum pretium, e. 3. nu. 5
Vxor non lucratur dodarium ſi a marito diuertit, & ſecum ſua culpa commorata non eſt, e. 3 nu. 213
Vendito fundo in quo eſt cappella, an videatur etiam vendita cappella, c. 3. nu. 519
Viuus natus, quamuis ſtatim decedat non dicetur abortiuus, e. 3. numero 51
Viuus naſci dicitur etiam ſi naſcatur cum aliqua coactione obſtetricis, c. 3. nu. 51
Vel cęſo matris vtero, ibid. nu. 53
Viuum non naſci, vel viuere non poſſe, paria ſunt, capitu. 3. numero 56
Viuus naſci dicitur qui uocem emiſit, vel alias diſcurritur viuere habens formam humanam, c. 3 nu. 69
Venditio cum promiſſione dandi, non eſt vera venditio, ſed potius contractus innominatus, e. 3. nu. 77
Vendens aliquid in genere, & quantitate an teneatur ad tranſlationem dominij, & de ratione, c. 3. nu. 79
Vxor non poteſt de dote per maritum lucrifacta diſponere, nec maritum in ea grauare, c. 3. nu. 101
Vxor ſi incidit in hæreſim poſt contractum matrimonium, delictum eius non nocet marito, e. 3. nu. 250
Vxor non tenetur de proprio maritum ſepellire, c. 3. num. 336
Verbum honorifice quid importet, e. 3. nu. 348
Verbum lego trahitur etiam ad inſtitutionem, e. 3. nu. 371
Verbum lego trahitur ad donationem cauſa mortis, capitulo 3. numero 372.
Quid autem, an trahatur ad donationem inter viuos pro anima, ibid num. 373
Vxor ubi ſit ſepellienda, e. 3. nu. 453
Vxor aſſecuta domicilium viri, in ſepulchro viri eſt tumulanda c. 3. num. 454
Vxor eſt una caro cum viro, e. 3. nu. 455
Vxor etiam reuerſa ad patrem poſt mortem viri, ſepelietur in ſepulchro viri, c 3. num. 456
Vxor etiam ſi alio transferat domicilium, adhuc retinebit domicilium viri præmortui, e. 3. nu. 457
Vxore mortua prole non ſuſcepta, maritus dotes non lucratur, ſed illas reſtituet deductis expenſis per eum factis in funere, & retento ſibi lecto cum minori cultro, c. 3 nu. 460.
Viro mortuo debetur vxori lectus vidualis condecens, capitu. 3. numero 498
Item veſtes lugubres, & magnatibus panni lugubres pro ſternendis cameris, ibi. nu. 499
Niſi aliter ſe haberet conſuetudo loci ibi. nu. 500
Verborum conſuetudinis interpetratio, e. 3. nu. 501
Vxor tenetur operari viro, c. 3 nu. 557
Veſtes corredales exiſtentes penes ſartorem, uel artificem, an reſtituenda, c. 3. nu 569
Valor bonorum corredalium attenditur tempore ſoluti matrimonij c. 3. num 572
Id tamen non procedit in auro, & perlis, ibid. nu. 573.
Vendere an, & quando quis cogatur, c. 3. nu. 589
Vel dictio quid ſignificet c. 3. nu. 600
Vxor a marito vergente ad inopiam, an a promiſſore dotis cā repetere poſſit in caſu vergentiæ viri ad inopiam, capit. 3. numero 616
Verbum filij, hæredis, prolis, quid ſignificet e. 4. nu. 8
Vxor ſi oſculum luxurioſum extraneo libidinis cauſa præbuit qua pœna puniatur, e 4 nu 24
Verbum habere importat dominium, e. 4 nu. 75
Vſufructuarius an proprietarius teneatur inueſtire, & laudare, & cui competant laudemia & commiſſa e. 4 nu. 108
Vir ſi verberat uxorem, poteſt uxor licitè aufugere, capitulo 4. numero 175
Vir tenetur uxorem alere extra domum ſi licite aufugit, fecus ſi eius culpa, e. 4 nu. 176
Viro an imputandum ſi dotem a ſocero non exegeris, capit. 4. nu. 190. 191. 192. 193. 194. 195
Vxor ex hac conſuetudine lucratur iocalia facta per uirum, ca. 4. numero 208
Veſtes quotidianę, & alia ad uſum per uirum uxori facta cedunt in cauſam alimentorum, c 4 nu. 236
Veſtes feſtiuę quotidianæ pretioſa quæ ſint arbitrarium eſt iudici, c. 4 num. 237
Valor bonorum mobilium quomodo conſideretur, capitulo 4. numero 245
Vxor ſi mortuo uiro effecta eſt concubina unius ſcholaris, natus an præſumatur ex uiro uel ſcholari, e. 5. nu 25
Vxorem prægnantem relinquens non dicitur decedere ſine liberis,

liberis,cap.5.nu.34
Verbum hæres intelligitur nedum de primo, verum etiam de ulteriori, & de extraneo.c 5.nu.48.49
Verbo hæredis num veniat hæres particularis,capitulo quinto, numero 50
Vir ſi præmoritur vxori, num mulier amittat dotem,& de intellectu conſuetudinis c.5 nu.98
Uxor putatiua tenetur reſtituere uiro quicquid ab eo accepit, c.5. numero 165
Vaſsalli terræ dotalitię tenentur præſtare mulieri iuramentum aſsecurationis,c.5.nu.229.
Vaſſalli dotalitiæ terræ, uel caſtri tenentur iurare comiti, vel baroni a quo terra tenetur.c.5.nu.230
Vaſsallorum ſuorum appellatione non veniunt vaſsalli terræ, in qua quis habet vſumfructum,c.5.nu.233
Vncia quid,& quot vnciæ faciant libram auri, capitulo ſexto, numero 58
Vidua amittit dotem ſi viuit inhoneſte,c.7 nu.22.
Vidualis vita dicitur non tranſire ad ſecundas nuptias,capit. 7.numero 38
Uidua dicitur eſſe in priori matrimonio c.7 nu 39
Victus appellatione quid veniat,c.7.nu.45
Victus appellatione venit aqua venalis,c 7.nu 47
Veſtes nigræ, & lugubres veniunt verbo victus,c 7.nu.49
Vidua cenſetur durare in matrimonio c.7.nu.54.
Veſtes debentur in principio anni,c 7.nu 58
Veſtes æſtiuę, & hyemales quo tempore debeantur, capit. 7. numero 99.
Veſtes mulieri viduæ an debeantur quotannis, vel ſemel,ca 7. num. 111.112.113
Uſura eſt aliquid accipere dotibus ſolutis.c.7.nu. 118
Verba teſtatoris intelligi debent inſpecto tempore viduitatis. c.7 nume.177
Vſufructus prædij legati morte finitur c 7 nu.194
Vidua eſt alenda ſi interpellat hæredes uiri, & ad domum fratris educenda conceſserit c.7 nu.201
Vxor num legatis alimentis dotem petere poſſit,capitulo ſeptimo,numero 208.
Uxor poteſt propria authoritate capere legatum quando relinquitur donna domina,&c.c.7 nu.218.
Vxor ut capiat alimenta debet induci per hæredes uiri, capi.7. numero 219
Uel habere licentiam a uiro,ibid.nu.220.
Uxor relicta vſufructuaria vniuerſalis alio hęrede non inſtituto erit hæres uniuerſalis, c.7.nu 234.
Et ſi habet filios erit uſufructuaria omnium bonorum pręterquam in legitima filiorum,c.7.nu.235
Vxor relicta uſufructuaria omnium bonorum an petat dotem, & habere alimenta,c.7.nu.236
Et ſi contrarium ſenſerit Bart cuius opinio communiter damnatur ibidem.nu 237
Vxor relicta donna domina,habet præeminentiam in domo uiri,c.7.num.238
Atque inſtituto extraneo hęrede erit uſufructuaria, ibid nu. 239. Filys vero exiſtentibus habebit alimēta tantum cum præeminentia, c.7.nu 240
Quę procedunt ſecundum conſuetudinem,& communem obſeruantiam ibi.nu.241.
Vſumfructum in bonis maternis patrem habere in multis caſibus magis expedit iure proprio.quam iure legati, capit. 7. numero 245
Vſufructuarius ſi non eſt perſona ſuſpecta liberatur a præſtatione fideiuſſionis per ſolam iuratoriam obligationem,ca.7. numero 254.
Vſufructu bonorum omnium legato an ueniant merces, & alia uenalia,c.7.nu.257
Vſufructu bonorum legato quę domi teſtator habebat, non ueniunt venalia, c.7 num. 258.
Uſufructu legato an ueniant fœtus ancillarum exemplationes protocollorum, mulctæ,condemnationes, xenia, & iuriſdictionalia c.7.nu 259
Vxor ſolutis dotibus non habet amplius alimenta,ſed ſolam habitationem domus,c.7 nu.264
Vxori ſine liberis,& propinquis decedenti ſuccedit uir, capit.7. numero 295
Vxor ex conſuetudine iſta lucratur dodarium,c.7.nu.299
Uir quando dicatur diſſipare.c.7.num.308
Vir dicitur male uti ſubſtantia, ſi paternam hæreditatem uoluntarie expendit. Item alij caſus enumerantur, ca 7.nu. 309.310.311.312 313.314.315
Uxor iniuſta dicitur quæ dotem non dedit,c.7.nu.319.
Vir an poſſit confiteri ſe uergere ad inopiam,c.7.nu.337.
Vir an huiuſmodi confeſſionem uergentię ad inopiam reuocare poſſit,c 7.nu.338
Vxor petens aſsecurationem pro ſuis dotibus impedit executionem ſententiæ latæ in fauorem creditoris,c.7.nu.339.
Votum quid ſit,c.8.nu. 106
Vir ſecundo nubens eandem patitur pœnam quam patitur mulier,c.8.num.116.
Vaſſalli non tenentur pręſtare adiutorium pro maritanda filia domini ſecundo nubente,c.8.nu.153
Vſusfructus bonorum maternorum amittitur per patrem tranſeuntem ad ſecunda uota,c.8.nu. 157
Viduitatis cōditio adiecta cenſetur repetita in alio legato diuerſo & quando,c.8.num.170.171
Idemque iuris erit in legato habitationis domus ſub conditione, ſi caſte uixerit.c 8.nu. 172
Vtilitas mulieris non tranſeuntis ad ſecunda uota, & in uiduitate permanentis,c.8.nu.189.190.
Vita continentię eſt arctiſſima,c.8 nu.191 192.193.
Venatio, aucupatio, piſcatio non ſunt in fructu c.8 nu.223
Variatio quando liceat in contractibus, iudicio, ultima uoluntate,c. 8.num.273.
Veriſimile non eſt mulierem, unam partem uelle ſine alia, ca. 8 numero 280
Vir conſtante matrimonio dicitur dominus, & adminiſtrator rei dotalis,c.8.nu. 317
Vxore mortua num poſſit obijci exceptio adulterij, c 9 num.18
Vir ſi conſenſit adulterio committendo lęnocinium, num exceptionem adulterij obijciat,c 9.nu.19. 20. 21
Variare non poteſt actor poſtquam elegit quando unum eſt in obligatione, aliud in ſolutione,c.9 nu.207
Verba non ſufficiunt ubi facto opus eſt,c.9.nu. 214
Valor rei diminuitur propter qualitatem temporum, & pericula belli imminentis,c 9 nu.251.
Item ob malum ſitum in quo bona exiſtunt,ibi.nu. 252.
Item ob prætenſam qualitatem feudalem, uel fideicommiſſariam,ibid.nu 253
Uſura centeſima quid ſit.c.9.nu.350
Vſusfructus rerum ſtabilium connumeratur inter ſtabilia, cap. 10.nume 32
Verbum dare importat dominij translationem, c.10.nu.66
Verba impropriantur ſecundum ſubiectam materiam,capitulo 10.nume.69
Vſufructuarius, colonus, uaſsallus, creditor, num poſſint cedere arbores frugiferas.c.10.nu.90. Limita,ibi.nu.90. 91.
Verbum aſſignare prolatum a Papa transfert poſseſſionem, ca. 10.numero 98.

Verbum

INDEX.

Verbum aſſigno quomodo operetur traditionem, capitu. 10. numero 99.

Uxore dante corpora in dotem æſtimata, vel ineſtimata, num militet iſta conſuetudo, c. 10. nu. 150.

Vna eademque res non debet diuerſo iure cenſeri, capi. decimo, numero 159

Vxor dicitur viuo marito poſſidere bona mariti iure familiaritatis, c. 10. nu. 192.

Vxor poteſt propria authoritate res ſuas capere per virum detentas, c. 10. nu. 201

Vxor num lucretur dodarium dote data in ſtabilibus, capit. 10. numero 212

Venditionis verbum proprie, & improprie, c. 11. num. 52. 53

Venditionis verbum a l. prolatum intelligitur de omni actu per quem dominium transfertur, c. 11. nu. 54

Verbum venditionis ſi apponatur in contractu locationis, arrendamenti & appalti, non per hoc mutatur natura contractus, cap. 11. num 55

Verba conſuetudinis non trahuntur de caſu ad caſum, nec de contractu ad contractum, c. 11. nu. 58. 59

Venditionis appellatione num veniat alius contractus, capitu. 11. num. 64

Verbum fiat denotat gratiam de præſenti. Finis. num. 21.

Verbum fiat in reſcriptis pleniſſimam denotat principis voluntatem. Finis, nu. 18

Verbum fiat prægnans eſt verbum. Finis num. 19.

INDICIS FINIS.

COMMENTARIA
AD CONSVETVDINES AVERSANAS.

AVTHORE
NVNTIO PELLICIA V. I. D.

Cum Additionibus eiuſdem Authoris.

Quibus acceſsit interpretatio capit. 1. de ſucceſsio. feudi. Eximij Iuriſc. Bartholomæi Camerarij.

NVNC PRIMVM IN LVCEM EDITA.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo quid ſit, eiuſque definitio.*
2 *Conſuetudo vnde dicatur, eiuſque ethymologia.*
3 *Conſuetudo quid ab vſu, ſtilo, ſtatuto differat.*
4 *Stilus quid ſit.*
5 *Statutum quid ſit.*
6 *Conſuetudo ſit ne ius ciuile an prætorium?*
7 *Conſuetudini ineſt bonum, & æquum.*
8 *Ius eſt ars æqui & boni.*
9 *Conſuetudo iniuſta non eſt conſuetudo, ſed vetuſtas erroris.*
10 *Conſuetudo quid differat a ritu, morib. ſolito conſueto?*
11 *Conſuetudo redacta in ſcriptis non deſinit eſſe conſuetudo.*
12 *Conſuetudo tanquam notoria nõ indiget probatione.*
13 *Conſuetudo producta in alio tribunali producitur, vt inſtrumentum.*
14 *Conſuetudo non releuat ab onere proponendi.*
15 *Conſuetudo eſt ius municipale, & ſecundum eam iudicandum.*
16 *Conſuetudo inducitur à maiori parte, & quomodo.*
17 *Conſuetudo fortior eſt gratia principis.*
18 *Conſuetudini ſicut matri debetur reuerentia.*
19 *Conſuetudo quomodo, & qualiter probanda.*
20 *In probanda conſuetudine non admitti articulos generales.*
21 *Et deponant teſtes de actibus vniformibus.*
22 *Nec de actibus varijs & diuerſimodis obſeruatis.*
23 *Conſuetudo ex archiuo publico non eget probatione.*
24 *Et tanquam notoria allegari poteſt.*
25 *Licet probandi ſint actus eſſe factos in vim conſuetudinis.*
26 *Conſuetudo excludẽdi fœminas ſtantib. maſculis probatur ſi id expreſſim in vim conſuetudinis.*
27 *Non ſufficit probatio ad id ſimplicis poſſeſſionis maſculorum.*
28 *Conſuetudo quod primogenitus, ſuccedat in feudo probãda in competentia aliorũ fratrũ exiſtentium.*
29 *Conſuetudo probanda per teſtes conteſtes, non ſingulares.*
30 *Conſuetudo quanto tempore inducatur?*
31 *Et an ſpatio 10. annorum inter præſentes viginti inter abſentes?*
32 *Populus ſemper eſt idem, vniformis & præſens.*
33 *Longum tempus cenſetur decem annorum.*
34 *Tempus longiſſimum eſt 30. annorum quo tuti ſunt fures.*
35 *Opinionum diuerſitas circa tempus inducendæ conſuetudinis, quando dubia eſt populi voluntas.*
36 *Secus ſi clara, tunc enim inducitur conſuetudo, quæ dicitur expræſſi conſenſus.*
37 *Populus Auerſanus non habet poteſtatem condendi ſtatuta, niſi a Principe confirmata.*
38 *Populus non recognoſcens ſuperiorem condit ſtatuta, citra tamen ſuperioris, ſeu Principis confirmationem.*
39 *Conſuetudinis dubietas ceſſat ex antiquiſſima præſcriptione.*
40 *Conſuetudo ſine ſuperioris confirmatione non eſt tantæ authoritatis.*
41 *Populi ſubiecti ſibi legem condere non poſſunt.*
42 *Conſuetudo ſtricte interpratanda, nil in ea ſupplendum.*
43 *Conſuetudo approbata, & confirmata per Principem, per alium tolli non poteſt.*

44 *Conſuetudo vbi non diſponit, nec nos diſponimus.*
45 *Conſuetudo ad vnguem eſt ſeruanda.*
46 *Ac tenaciter obſeruanda.*
47 *Conſuetudo recipit interpretationem paſſiuam.*
48 *Conſuetudinis verba vbi ſunt clara, nil addendum, ſupplendumuè eſt.*
49 *Conſuetudini tenaciter inhærendum, nec ei addendum, nec interpetranda aliter quo loquatur*
50 *Conſuetudines non redactæ in volumen egent aliquali probatione, ſecus verò ſi ſint publicata, & notoria.*
51 *Conſuetudo valet abſq; ſuperioris authoritate, operatur tamen confirmatio vt reuocari non poſſit.*
52 *Contractus recipit vim à conſuetudine.*
53 *Conſuetudinem inter ſeſe inducere poteſt vna familia.*
54 *Conſuetudo inducitur etiam ſine actu, & frequentia iudiciali.*
55 *Conſuetudo non valet niſi inducta, & obtenta in contradictorio iudicio.*
56 *Conſuetudo tollitur per actus contrarios.*
57 *Non tamen per vnicum actum pluribus actibus contrarium.*
58 *Niſi cum vnico actu pluribus contrario concurrat idem tempus quo fuit inducta.*
59 *Conſuetudines diuerſæ ſunt vniformes, nec inter ſe ſe differentes.*
60 *Sermo indefinitus æquipollet vniuerſali.*
61 *Quodlibet quarterium, ſeu regio ciuitatis dicitur ciuitas.*
62 *Villa, & pars caſalium conſtituit ſyndicum etiam inuita Ciuitate.*
63 *Nobilitas inuita plebe, & è conuerſo.*
64 *Populus vnus eſt, quamuis in plures curias dipartitus.*
65 *Conſuetudo ciuitatis vtrum extendat vires ſuas ad comitatenſes, caſtra, & vicos ciuitati ſubditas?*
66 *Conſuetudo vtrum obſeruanda in Curia Eccleſiaſtica?*
67 *Conſuetudo laicorum vtrum liget clericos?*
68 *Conſuetudo laicorum non ſtringit clericos in foro laicorum litigantes.*
69 *Clericus an ſit, & dicatur ciuis, & de vniuerſitate.*
70 *Officialis & prælatus, an veniat appellatione ciuis?*
71 *Clericus coniugatus nunquid ligetur conſuetudinibus laicorum?*
72 *Clerici coniugati retinent tantum priuilegium fori, & c. ſi quis ſuadente diabolo, 17. q. 4.*
73 *Conſuetudo vtrum ſtringat aduenas, exteros?*
74 *Exteri contrahentes ligantur conſuetudine ciuitatis.*
75 *Exterus qui venit ad habitandum ſubditur cenſuræ conſuetudinis.*
76 *Conſuetudo vtrum liget ciues foris habitantes.*
77 *Conſuetudo vtrum liget ciues contrahentes extra ciuitatem?*
78 *Contrahens matrimonium in ciuitate, vbi habitabat, deinde alio domicilium transferat, quod domicilium attendatur?*
79 *Ciuis nouiter aſcriptus, an habeatur pro vero ciue, vt etiam ſubdatur conſuetudini ciuitatis in qua eſt aſcriptus?*
80 *Et an id procedat ſi per ſtatutũ eſt allectus in ciuẽ?*
81 *Et an teneatur ad onera ciuitatis?*
82 *Contractus initus ſecundum conſuetudinem ciuitatis, deinde contrahens alio ſe transferat, vbi eſt diuerſa conſuetudo, vel viget ius commune, vtrum eximatur a cenſura conſuetudinis?*
83 *Iudæi vtrum ligentur conſuetudine patria?*
84 *Iudæi viuunt iure Romano.*
85 *Iudæi comprehendũtur inter ciues quo ad onera.*
86 *Conſuetudo an liget habitatores? & quis dicatur habitator?*
87 *Habitantes lege ciuitatis obligantur.*
88 *Ciuis vt quis dicatur, non ſufficit naſci, ſi alibi domicilium habeat.*
89 *Caſtrum vel villa nouiter conſtructa, vel etiam vnita, vtrum ſubdatur conſuetudini ciuitatis cui vnitur?*
90 *Caſtrum vnitur ciuitati, vel vt acceſſorium, vel vt principale.*
91 *Conſuetudine iudicandum inter ciues etiam coram alio iudice quàm ciuitatis.*
92 *Conſuetudo diuerſa exiſtente in domicilio viri, & vxoris, quæ attendatur in reſtitutione dotis? ad l. exigere dotem, ff. de iud.*
93 *Locus contractus regulariter eſt attendendus, non tamen hoc procedit in contractu dotis reſtituendæ, num. 94.*
95 *Limitationes, & declarationes remiſſiuè ad tex. in l. exigere, ff. de iud.*
96 *Textus in l. exigere de iudi. non vendicat ſibi locum in ſponſa.*
97 *Diſpoſitio tex. in l. exigere, ff. de iudic. eſt exorbitans.*
98 *Conſuetudo ligat infantes, minores, & furioſos.*
99 *Conſuetudo vbi viget poteſt dici ius commune.*
100 *Statutum de compromiſſo inter coniunctos litis decidendæ, ſecundum ius commune, intelligitur ſecundum ius conſuetudinarium?*
101 *Conſuetudo ſicut ius ciuile allegari, & in libello non deducta, in articulis deduci, & articulari poteſt.*
102 *Conſuetudo quæ ſit attendenda, cum diuerſa ſit in foro actoris, rei, & iudicis.*
103 *Conſuetudo vim ſuam extendit etiam ad particularia.*
104 *Liber cenſus & redditus eccleſiæ, capituli, vel canonicorum fidem facit ex conſuetudine.*
105 *Si non quo ad plenum ius, ſaltem in poſſeſſorio.*
106 *Conſuetudo ligat fiſcos, ne dum priuatos.*
107 *Conſuetudo ligat etiam inclitos filios Regis.*
108 *Ciuitas dicitur quaſi ciuium vnitas.*
109 *Ciuitas apud vulgum dicuntur muri ac ędificia.*
110 *Ciuitati non muris dicitur fieri mandatum.*
111 *Ciuitas dicitur quæ habet epiſcopum.*
112 *Vrbis appellatione an veniant ſuburbia.*
113 *Vrbs proprie dicitur, quę clauditur murorum ambitu.*
114 *Vrbis appellatione large veniunt ſuburbia, quando alias diſpoſitio redderetur eluſoria.*
115 *Ciuitas, oppidum, caſtrum, quid inter ſe differant?*
116 *Ciuitas interdicta, an extendatur ad ſuburbia.*
117 *Ciuitas interdicta habetur pro mortua.*
118 *Et perdit priuilegia.*

119 Et per coniurationem ſubijcitur aratro.

120 Ciuitate deſtructa, amittuntur priuilegia.

121 Id tamen ſi ex delicto, ſecus ſi iniuria temporis.

122 Nec ea recuperat etiam ſi reędificetur.

123 Ciuitas, vicus, villa, pagus, caſtrum, oppidum vnde dicantur?

124 Muri ciuitatis, an poſſint reparari ſine ſuperioris licentia?

125 Et an refici inconſulto principe.

126 Ordo ſeruandus in ædificanda ciuitate.

127 Ciuium appellatione, an veniant ſpurij?

128 Ciuitas num poſſit de iure, quem ciuitati aſcribere?

129 Ciuis nouiter aſcriptus, an teneatur ad onera prætenſa?

130 Ciuis vere, an dicatur qui allicitur in ciuem?

131 Auerſana ciuitas ex priuilegio allicit in ciues.

132 Nobilitatis cetui num popularis alliei poſſit?

133 Princeps ſolus confert nobilitatem.

134 Theſauri dignitatum ſunt penes Principem.

135 Factum dicitur ab omnibus id quod ſit a maiori parte.

136 Dignitas ſeu nobilitas quid, vnde oriatur, qualiter acquiratur?

137 Vtrum ex diuitijs?

138 Vtrum ex legali ſcientia?

139 Nobilitas an perdatur per ingreſſum Monaſterij?

140 Monachus non deſinit eſſe ciuis ſuæ ciuitatis.

141 Sed quærit etiam ciuilitatem loci, in quo ſitum eſt Monaſterium?

142 Popularis, an efficiatur nobilis ſi creatur Comes?

143 Nobilitas non naſcitur in ictu oculi.

144 Tamen mutatur ſtatus in meliorem per acquiſitum feudum.

145 Notarius, vel epiſcopus non deſinit eſſe per adeptam dignitatem.

146 Pedona effecta regina non deſinit eſſe Pedona.

147 Incola quis efficitur ciuitatis, ſi in ea habet maiorem partem ſuarum fortunarum.

148 Incola præſumitur ſi probetur aliquid poſſidere in ciuitate.

149 Ciuilitas amittitur per deportationem.

150 Cadauer deportati inconſulto Principe in ciuitatem deferri nequit.

151 Ciues ut oneribus ſic honoribus ciuitatis gaudent.

152 Curatores ſeu deſenſores Ciuitatis, quomodo eligantur?

153 Et quod ſit eorum officium remiſſiue.

154 Deſenſores ciuitatis ad id munus non admittuntur, niſi elapſo quinquennio.

155 Deſenſores ciuitatis non excuſantur à muneribus realibus, ſecus à perſonalibus.

156 Deſenſores ciuitatum non ſe excuſant, niſi ex cauſa legitima.

157 Deſenſores ciuitatis an præſtent iuramentum?

158 Decretum iudicis non requiritur in creatione deſenſorum ciuitatis, ſed confirmentur per ſuperiorem, ſeu Ill. Proregem, num. 159.

160 Decurionibus, ſeu ſindicis vniuerſitatis defertur adminiſtratio inſolidum.

161 Quod intelligit author in minimis negotijs, ſecus in grauibus.

162 In negotijs graue præiudicium vniuerſitati importantibus, deliberatio requiritur, quæ per vnum fieri non poteſt.

163 Ciues an poßint contrahere cum ipſa vniuerſitate, & licitari gabellas, & an per interpoſitam perſonam.

164 Vniuerſitas quando dicatur delinquere, & ex delicto obligetur, & quando.

165 Conſuetudo in honorantijs ſeruanda eſt, &c. 169

166 Nobiles præcedere debent alios, & quare.

167 Nobilitas amittitur per exercitium mechanicę, & artis uilis.

168 Nobilitas non amittitur ſi proprijs manibus in proprijs poſſeſſionibus laborent.

170 Decanus in capitulo Auerſano eſt maior dignitas poſt Pontificalem.

171 Decanus eſt caput collegij alios authoritate, & iudicio præcellens.

172 Decanus habet primas ſalutationes, primam vocem.

173 Decanus in capitulo habet primum locum.

174 Archidiaconus de iure communi eſt prior poſt epiſcopum.

175 Cantoris in ecclesia quale ſit munus? & eius officium?

176 Cantoris officium dignius eſt decanatu, cum epiſcopus celebrat. hoc tamen ex more.

177 Cantoris dignitas ſeu officium poſt decanum in eccleſia Auerſana alios præcellit.

178 Cantoris officium alios præcellere conſuetudine induci poteſt.

179 Dignitas cantoratus in Hadua galliarum Vrbe eſt prima poſt decanatum.

180 Natus in villa vel caſtro cenſetur de ciuitate.

181 Natus in villa dicitur originarius ciuitatis.

182 Ciuium appellatione in materia odioſa, an veniant comitatenſes.

183 Nati in ciuitate admittuntur ad honores, & collegium, cum quis vxorem prægnantem ducas ad ciuitatem.

184 Nati in ciuitate, in qua pater geſſit officium, dicuntur nati in eorum patria.

185 Ciuium appellatione veniunt clerici.

186 Clerici neceſſitatis tpe ad quæ munera teneãtur?

187 Ciuium nullus eſt exemptus à murorum cuſtodia.

188 Patriam ſuam, vt propriam ſalutem, quis tueri debet.

189 Pia cauſa dicitur ſi relinquatur ad refectionem murorum ciuitatis, vel caſtri.

190 Deo, patriæ & parentibus debetur ſupremum obſequium.

191 Legatum ciuitati poteſt conuerti in vſum, & reparationem ciuitatis, vel mœnium ex iuſta cauſa.

192 Monaſteria, & clerici non excuſantur à conſtructione, & reædificatione mœniorum.

193 Muri, & portę ciuitatis dicuntur ſancti.

194 Edificare in muris ciuitatis non permittitur.

195 Muros ciuitatis tranſcendere belli tempore, pœna eſt capitis.

196 Ciuitas non dicitur rebellis, ſi exercitui potenti non potuit reſiſtere.

197 Domus priuati capi poteſt, pro ampliandis mœnibus, quæ ſi iterum ampliarentur, domus illa reddetur priori domino.

198 *Claues ciuitatis portarum, debent eſſe apud ſeniorem.*

199 *Niſi ciuitas, vel caſtrum eſſet recomendatum alteri, tunc enim debent eſſe penes cuſtodem Caſtri.*

200 *Inſtrumentorum cuſtodia pœnes maiorem ex fratribus.*

201 *Auerſana ciuitas originem ducit a Cumis.*

202 *Auerſana ciuitas vixit legibus quandoque Normandorum.*

203 *Normandia prouincia Franciç.*

204 *Auerſana ciuitas iura Longobarda reſpuit.*

205 *Auerſana ciuitas, multis gaudet prærogatiuis.*

206 *Epiſcopus Auerſanus eſt exemptus ex priuilegio,*

207 *Epiſcopus Auerſanus in prouinciali concilio primus ſedet.*

208 *Patria nobili nato redundat in gloriam.*

209 *Aſſignare idem ſignificat quod conſignare.*

210 *Conſuetudines iſta quid induxerint in aſsignatione dotis.*

211 *Conſuetudo induxit, vt vera conſignetur dos, non autem militet in dote promiſsa.*

212 *Et quo ad lucrum dotis non ſufficit dotis promiſſio.*

213 *Conſuetudo Auerſana, quæ induxerit remiſſiue.*

214 *Conſuetudo Auerſana induxit lucrum dotis marito in certis caſibus.*

215 *Maritus prole non ſuſcepta, reſtituit dotes hæredibus mulieris defunctæ retento ſibi lecto.*

216 *Item reſtituet res mobiles vti reperiuntur tempore ſoluti matrimonij.*

217 *Item mortuo marito reſtituuntur dotes, vna cum iocalibus à marito factis quantumuis ſint pretij, & valoris; ſi tamen medietatem valoris dotium minime excedant.*

218 *Mulier viro mortuo, donec dotes reſtituantur, debet habere victum, & veſtitum, & alia neceſſaria.*

219 *Mulier pendente reſtitutione dotium, ſi vult alimenta remittere, vel ad ſecunda vota migrare, percipiet fructus de rebus pro dote obligatis.*

220 *Mulier elapſo anno à die ſoluti matrimonij, vel habebit dotes, & dodarium lucrifactum, vel aſſignabuntur tot bona viri, vel ſoceri, de quibus ſit ei ſufficienter cautum.*

221 *Dos eſt ius vniuerſale, eiuſque ponitur diffinitio.*

222 *Dos dicitur etiam ſi matrimonij onera non ſubſtineat.*

223 *Dos dicitur ẽt ſi fuerit promiſſa, nondum tradita.*

224 *Dos exigi põt ex ſola ꝑmiſſione, licet olim ſecus.*

225 *Dos reſtituta, an proprie dicatur dos?*

226 *Pretium in dote ſuccedit loco rei.*

227 *Pretium in particularibus non ſuccedit loco rei, niſi in certis caſibus.*

228 *Pretium ſuccedit loco rei in dote, & id ſpeciali fauore dotis.*

229 *Id tamen duobus concurrentibus.*

230 *Pretium ex re ſtabili dotali ſuccedit loco rei, nec maritus lucratur, quamuis alias lucretur dotes in pecunia.*

231 *Libellus generalis procedit, vbi dos petitur.*

232 *Fructus percepti lite pendente veniunt eadem dotis actione, non autem iudicis officio.*

233 *Licet ſecus ſit in alijs iudicijs particularibus.*

234 *Sententia condemnatoria ad dotes valet, licet quantitas non exprimatur.*

235 *Iura dotalia, quæ ſint?*

236 *Res & merces emptæ de pecunia dotali, nunquid ſuccedant loco dotis.*

237 *Res empta de pecunia dotali non eſt dotalis, niſi in ſubſidium.*

238 *Dos dicetur in pecunia, etiam quod ſit conuerſa in emptionem ſtabilium.*

239 *Annui redditus empti, ex pecunia dotali, an reſtituantur ſtatim.*

240 *Dotis priuilegia remiſsiue.*

241 *Dotis titulus ſit ne lucratiuus, an oneroſus?*

242 *Dotis contractus, an ſit iuris gentium?*

243 *Dotis contractus, an ſit nominatus.*

244 *Dos profectitia quæ?*

245 *Dos aduentitia quæ?*

246 *Pater cogitur dotare filiam.*

247 *Pater in præiudicium fraudemuè creditorum dotare an poſſit?*

248 *Filiam tenetur dotem reſtituere ſoluto matrimonio creditoribus fraudatis.*

249 *Pater non tenetur redotare filiam dote dolo, vel lata culpa abſumpta.*

250 *Quod limita, ut num. 250.*

251 *Pater, an cenſeatur dotare filiam de bonis proprijs, an de bonis filiæ?*

252 *Pater naturalis, an teneatur dotare filiam?*

253 *Pater naturalis tenetur alere filiam, quæ non habet vnde ſe alat.*

254 *Pater naturalis tenetur dotare filiam pro modo alimentorum.*

255 *Dos ſuccedit loco alimentorum.*

256 *Auus an teneatur dotare neptẽ ex filio, & quando.*

257 *Auus ſic tenetur dotare neptem ſi filius ſit inops.*

258 *Patruus, vel auunculus non tenetur dotare neptem.*

259 *Patruus cohabitans cum fratre præſumitur dotare de communi.*

260 *Frater dotare tenetur ſororem inopem.*

261 *Clericus de fructib. beneficij tenetur dotare ſororẽ.*

262 *Id reſtringe in ſorore germana, vel conſanguinea.*

263 *Frater tenetur dotare ſororem vterinam pauperem tamen, cui alimenta præbere.*

264 *Frater dotando ſororem, cenſetur dotare de bonis communibus cum eadem.*

265 *Dos cenſetur data animo compenſandi.*

266 *Mater an teneatur dotare filiam?*

267 *Frater an iterum dotare ſororem teneatur?*

268 *Pater & filius confeſſi recepiſſe dotem, an teneantur in ſolidum?*

269 *Onus patris dotandi filiam, an tranſeat ad hęredes?*

270 *Pater, an minorem dotem pro filia monacanda legare poſſit?*

271 *Mulier minor vnica hæres patris, an poſsit omnia dare in dotem?*

272 *Pater an teneatur dotare filiã ĩuito patre nuptam?*

273 *Mulier permittẽs ſe oſculari, an priuetur ſpe dotis?*

274 *Filij an mortua matre agant ad dotem contra patrem diſſipatorem?*

275 *Promiſsio dotis facienda ad libitum, ſi in teſtamento legetur poſt nonaginta ſex annos, an maritus ſtatim petat?*

276 *Dos confeſſata, an habeat priuilegia uera dotis?*

277 *Dos an ſuccedat loco legitimæ?*

278 *Dos quanta ſit in muliere nupta?*
279 *Dos ſi conſiſtat in pecunia qualiter ſit aſſecuranda?*
280 *Dos innupta eſt in legitima, non vltra.*
281 *Dos quando conſtitui poſſit conſtante matrimonio?*
282 *Vtrum dote promiſſa non ſoluta vir poſſit vxorem à domo expellere?*
283 *Quid ſi aufugerit à domo viri ob verbera? teneatur redire praſtita cautione?*
284 *Quid ſi vir teneat domi concubinam.*
285 *Filia ſi cedat omnia iura, quæ habet in hæreditate patris, an cenſeatur cedere iura dotis maternæ?*
286 *Filia renuncians, an faciat partem alijs fratribus in legitima.*
287 *An maritus, & vxor poſſit fundum dotalem dare in dotem communi filiæ?*
288 *Iudæus, an teneatur dotare filiam Chriſtianam.*
289 *Presbyter ſi dotauit filiam, an ſucceſſor beneficij reuocet.*
290 *Vtrum confeſſio mariti dotis recepta teneat?*
291 *Vtrum cenſeatur facta in fraudem creditorum?*
292 *Dos quando dicatur inofficioſa?*
293 *Stipulatio, an cenſeatur interceſſiſſe in contractu dotis.*
294 *Priuilegia dotis ratione fori, inſtantia, perſonæ?*
295 *Mulier ſterilis, an habeat priuilegia dotis?*
296 *Dos & alimenta, an pari paſſu ambulent?*
297 *Dotis cauſa, an dicatur pia?*
298 *Vtrum priuilegium dotis in tacita hypotheca, et prælationis tranſeat in extraneum?*
299 *Dotis priuilegium, an habeat locum in dote confeſſata?*
300 *Dotis in ſtabilibus dominium ſoluto matrimonio, an tranſeat ad mulierem?*
301 *Dos putatiua, an habeat priuilegia veræ dotis?*
302 *Filiafam. vtrum de dote poſſit teſtari de conſenſu patris?*
303 *Vtrum pater poſſit emancipare filium ad finem teſtandi?*
304 *Patria poteſtas eſt indiuiſibilis.*
305 *Quis non poteſt eſſe in duplici ſtatu contrario.*
306 *Filiafamil. an in dote perfectitia habeat hæredem?*
307 *Dos profectitia tranſit ad hæredes filios filiæ?*
308 *Inſtrumentum dotis, vtrum probet matrimonium?*
309 *Mulier, an poſſit renunciare iure hypothecę dotis.*
310 *Et quid, ſi maritus tempore renunciæ habeat alia bona, non tamen tempore diſſoluti matrimonij.*
311 *Mulier ſemel dotata, & amiſſa dote, an excludatur a ſucceſſione?*
312 *Quæſtio pulchra, an concurrat neptis ex filio cum amita?*
313 *Et quid ſi fuerit dotata à patre communi.*
314 *Dodarium quid ſit?*
315 *Dodarium ſuccedit in locum donat. propter nuptias.*
316 *Conſuetudo Auerſana à iure Francorum deriuat.*
317 *Dodarium de iure Francorum, id quod donatio propter nuptias de iure communi.*
318 *Donatio propter nuptias, non debet excedere, nec excedi a dote.*
319 *Mulier quæ minus dat, minus lucratur.*
320 *Donat. propter nuptias non lucratur mulier, niſi uir lucretur dotem.*
321 *Dotem non lucratur uir de iure communi, niſi ex pacto de lucrando.*
322 *Donatio propter nuptias non fit ad lucrum mulieris, ſed vt ſit ſecurior.*
323 *Donatio propter nuptias, etiam de conſenſu mulieris alienari non poteſt.*
324 *Donatio propter nuptias ad virum redit, ſicut dos ad mulierem.*
325 *Niſi pactum expreſſum intercedat de ea lucranda.*
326 *Donatio propter nuptias cauſatur titulum conſeruatiuum, non lucratiuum.*
327 *Donatio propter nuptias ſicut dos petitur conſtante matri. viro vergente ad inopiam.*
328 *Donatio propter nuptias ſemper conſtituitur poſt dotem.*
329 *Donatio propter nuptias dicitur antipherna.*
330 *Dodarium conſtituitur ad lucrum, & commodum mulieris.*
331 *Atque etiam vt mulier ſit tutior in dote.*
332 *Dodarium non excedit dotem, imò in dubio eſt medietas dotis.*
333 *Maritus de iure tantum dare cogitur de donatione, quantum ipſe accepit de dote.*
334 *Diſpoſitio authentica, Dos data, C. de donatio. ante nup. hodie non eſt in vſu.*
335 *Donatio propter nuptias de iure cenſetur conſtituta æquiualens doti.*
336 *Dodarium per has conſuetudines conſtituitur pro medietate dotis.*
337 *Dos a don. propter nuptias in quo differat?*
338 *Mulier non lucratur fructus donationis propter nuptias conſtante matrimonio.*
339 *Mulier cum ſit domina rei donata propter nuptias, habet tamen tacitam hypothecam.*
340 *Morgincap. dicitur à viuentibus iure Longobardorum.*
341 *Sponſalitia largitas quid?*
342 *Quarta quæ debetur coniugi inopi, quæ ſit?*
343 *Differentia inter donatio. propter nuptias, antifatum, dodarium remiſſiue.*
344 *Quarta de iure conſuetudinario fideliſſimæ ciuitatis Neapolis quæ?*
345 *Dodarium ſecundum has conſuetudines dicitur ſiue conſtituatur in feudo, ſiue in allodio.*
346 *Dodarij conſtitutio, & eius forma.*
347 *Dodarium lucratur mulier, ſecundum has conſuetudines quo ad vſumfructum, & proprietatem etiam ſtantibus filijs.*
348 *Mulier an lucretur dodarium promiſſum conſtitui, non conſtitutum?*
349 *Formę conſtituendi dodarium, an renunciari poſſit?*
350 *Dodarij in ſtabilibus conſtitutio facta a minore num teneat.*
351 *Dictio, alius, eſt repetitiua ſimilium.*
352 *Emergentia, incidentia, & dependentia quæ ſint?*
353 *Annexorum, & connexorum idem eſt iudicium.*
354 *Socius in re cōi propter ſocium acquirit ſeruitutem.*
355 *Idē iuris in fratribus, quorum vnus eſt clericus.*
356 *Priuilegium conceſſum minori extenditur ad maiorem ratione connexitatis.*
357 *Cauſa continentia quot modis dicatur.*

Conſuetudines obtentæ, & approbatæ, in Ciuitate Auerſana, in aſſignatione dotium, lucrifactione, & reſtitutione ipſarum, Conſtitutione dodarij, & ipſius lucrifactione, & alijs ex eiſdem contingentibus.

Conſuetudines. Hæc dictio prouocat nos ad quærendum, quid ſit cõſuetudo? & quamuis varij varias aſſerant definitiones, vt per Gratianum in cap. conſuetudo. 8. diſt in. Innocent. in rub. ext. eo. Hoſt. in ſum. eo. §. quid ſit, Panor. & cæteri. in rubr. Rocc. de Cur. in c. fin. illo tit. & alij in varijs locis, Barto. tamẽ, cuius ſententiã ſequimur in l. de quib. ff. de leg. ita diffi
1 ni. † Cõſuetudo eſt ius
nõ ſcriptum, moribus, & vſu populi vel maioris partis initiatum, introductum, & continuatum, habens vim legis, quam definitionẽ omnes tenent ſecundum Angel. in §. ex non ſcripto. Inſti.
2 de iure nat. gent. † & ciui. dicitur autem conſuetudo à duabus dictionibus corruptis con, ſcilicet, quod eſt ſimul, & ſuetudo, quaſi communis vſus, vt dicit tex. in d. c. conſuetudo. 8. diſtinct. quæ quandoque ſonat nudum factum. l. 3. §. fin. C. de epiſ. aud. l. 1. C. de ſerui. l. 1. cõm. de manu. l. ſuper creandis. C. li. 10. de iur. fiſci. l. vt Alphenus. ff. de verb. ſigni. quandoque ſonat ius. d. §. ex non ſcripto. & l. 1. C. quæ ſit long. conſuetu. l. prima, ff. de legi. licet ea in facto conſiſtat.
3 Differt † autem ab vſu, ſtilo, & ſtatuto; ab vſu nempe tanquam cauſa à cauſato, & eius effectu, quia per vſum inducitur conſuetudo:
4 item à ſtilo, † cum ſtilus propriè dicatur circa ea quę tangunt modum ordinandi acta iudicialia: idque à ſtilo, id eſt penna quo ſcribuntur. l. 1. C. de ſacr. ſan. eccleſi. facit l. 2. C. de vet. iur. enucl. §. ſed ſi. de quo plenius p Aretin. in d. §. ex non ſcripto. col. 2. 3. Fely. in cap. 2. extr. de tre. & pace. omnino in iudicijs obſeruandus. l. obſeruandum. ff. de iudic. Barto. in l. iuris peritos. ff. de excuſ. tuto. a ſtatuto itidem differens, cum
5 ſtatutum expreſſo, † conſuetudo autem tacito populi conſenſu inducatur. l. omnes populi. ff. de iuſtit. & iur. & d. §. ex non ſcripto. inter ſeſe differentia reſpectu modi, & formæ. Bald. in l. 2. C. quæ ſit long. conſuet. ac maioris authoritatis, quam ſtatutum. teſte Alex. in conſ. 52. Incip.
6 viſis his. volu. 6. † An autem conſuetudo ſit ius ciuile vel prætorium, tangit Bald. in l. fin. col. 5. C. vnde legitimi. concludens, quod aut fuit inducta conſuetudo per officiales terrarum, & dicetur ius prætorium, an à populo, & cenſebitur ius ciuile, igitur cum hæ conſuetudines a populo Auerſano fuerint inductæ, merito dicentur ius ciuile, non autem prætorium, ſequitur Bal. Caſ. ad cõſuet. Burg. circ. procem.
7 Dicitur † in definitione ius, ergo in ea includi-
8 tur bonum, & ęquum. ius. n. eſt ars æqui, & boni. l. 1. §. ius. ff. de iuſtit. & iur. alias non eſſet con-
9 ſuetudo. † ſed vetuſtas erroris. viij. diſt. ca. conſuetudo. & c. eod. tit. lib. 6. vbi vide, & ſicut pernicioſa euitari deberet. capit. mala autem, ead.
10 quæſtione, & cau. Quomodo † autem differant conſuetudo, obſeruantia, ritus, mores, deſuetudo, ſolitum & conſuetum, late diſcutit Curt. in capitu. fina. extra. eod. ad quem breuitatis cauſa lectorem remitto. Dicitur non ſcriptum, nã in ſui primordiali introductione non requiritur ſcriptura, cũ veniat tacito cõſenſu populi, ſecus tamen quo ad ſui reformationem, & ad futurã rei memoriam, & innuitur in fi. harũ conſuetudinum, ibi, ad
11 perẽnem † rei memoriam, nec per huiuſmodi ſcripturam deſinit eſſe conſuetudo, nec dicitur ius ſcriptum, Bal. in l. 1. C. ad Velle. Iac. de S. Georg. in l. de quibus, ff. de legi. licet ex hac ſcriptura bene inducatur notorium non indigens probatione, ſecundum Bal.
12 ibi, colu. fi. & † quod tamquam notoria non indigeat probatione, idem Bald. affirmat in ca. 1. de his qui feud. dar. poſſ. & Card. in capitu. fina. extra eodem, ſicut ſi quis allegaret, ff. vetus, vel Codicem, Bald. in conſ. 208. incip. eundum eſt. volum. 3. Monſer. in rubr. ff. de oper. noui nun. nume. 66. Barb. conſil. 33. columna penul. lib. 1. Philip. Dec. conſil. 445. numero 10. & producta
13 in alio tribunali, † producitur tanquam inſtrumentum publicum, Zabar. conſ. 72. numero 14.
14 tamen non releuat ab onere proponendi, † licet releuet ab onere probandi, glo. in clemen. appellanti, de appellat. Bartol. in l. penult. ff. de exceptio. Ex quo fit, vt dicantur hæ conſuetudines
15 ius municipale huius ciuitatis, † & ſecundum eas iudex iudicare debet, Caſſan. in conſue. Burgun. in procе. col. 4. vbi vide Alfan. collect. iur. c. 483.
Dicitur autem moribus, & vſu populi, vel maioris partis, quia debent ad hoc vocari om-
16 nes de populo, † ſed duæ partes adeſſe, & maior pars illarum duarum partium nobilitate dignitate, & ſcientia, ff. quod cui. vni. nom. l. nulli, vbi no. & glo. conſuetud. Neap. in procem. illarum conſuetudinum, num. 17. prout ſic ciues Auerſani ſecerunt, quia de conſenſu omnium factæ ſunt, vt dicitur in fine harum conſuetudinum, & ex his verificatur diffinitio Barto. Denique dicitur, vim legis habens, nam quantę ſit authoritatis, dicit tex. in l. 1. C. quæ ſit long. conſuet. & c. in his. & cap. conſuetudinis, 11. diſtinc. Panorm. in cap. conſuetudo, extra eodem, & di
17 cebat Bald. quod fortior è conſuetudo, † quàm gratia principis, in c. 1. de natu. feud. & ꝙ conſuetudini ſicut matri debetur reuerentia, Bald. in
18 conſ. 185. columna 2. volum. 1. & † quod magna ſit vis conſuetudinis, teſtatur Luc. de Pen. in l. miſſi opinatores, C. de exact. tribu. libro 10.
¶ Si quæritur, quomodo, & qualiter proban-
19 da ſit conſuetudo? † dic, quod probatio nõ debet eſſe generalis, & incerta, vt puta ſic eſſe conſuetum, vel ſic eſſe de conſuetudine, ſed de actibus reſpicientibus caſus conſuetudinis, & de tempore

pore

pore, ex quibus inducitur conſuetudo, vt tradit
Cyn. in l. 1. C. quæ ſit long. conſuet. colum. 12.
Bal. in l. de quibus. colum. 15. ver. poſtremo qua
liter, ff. de legi. Alexan. conſ. 45. col. 1. & conſ. 131.
colum. pen. vol. 2. Corn. conſ. 293. col. 4. lib. 1.
Curt. iun. conſil. 184. Amplius dico, quod non
ſolum non probant teſtes, ſic genericè depo-
20 nentes, † imo nec admitti debent articuli gene
rales, quibus deducitur ſic generaliter, ita eſſe
de cõſuetudine, niſi in ſpecie articulẽtur actus,
ſuper quibus conſuetudo ſeruata ſit, cum tem-
poris diuturnitate. Oldrad. conſ. 254. quia tota.
colu. 2. & pulcherrime omnium tradit Bellam.
conſ. 27. vtrum prior. colum. 2. dubio 2. & Aim.
Crauet. conſ. 134. columna 3. num. 6. Secundo
21 requiritur, † quod teſtes ſe reſtringant, atque
deponant de actibus vniformibus, & inſuper
de pluribus actibus. vt per Aimo. conſ. 313. nu. 4.
22 non autem de actibus varijs, † & vario modo
23 obſeruatis. † Aym. conſ. 96. nu. 6. quibus equi-
dem hæ noſtræ conſuetudines probationibus
non egent, cum extractę ſint ex publico ipſius
Ciuitatis Archiuo. plene probant. Authent.
ad hæc. C. de fid. inſtr. & cum ſint redactę in
24 publicam ſcripturam, † tanquam notorię allega
ri poſſunt, nulla indigentes probatione, vt ſu-
pra dictum eſt, & dicetur inferius. Non tamen
eſt omittendum, quod actus pręmiſſi proban-
25 di ſunt eſſe factos in uim conſuetudinis. † An-
char. in conſilio 333. pro maiori intelligentia.
colum. 5. vbi exemplificat in conſuetudine ex-
cludendi fęminas propter maſculos, non ſuffi-
26 ciat probare † quod maſculi excluſerunt fęmi-
nas ſimpliciter, niſi probetur quod excluſe-
rint in vim illius conſuetudinis: nec ſequitur,
maſculi excluſerunt fęminas, ergo probata
eſt conſuetudo eas excludendi, quia potue-
runt excludere ex cauſa teſtati, vt puta per te-
ſtamentum maſculi eſſent prælati, ac inſtituti,
fęminis excluſis, vt voluit Corne. conſilio 125.
27 col. 2. † ad fi. lib. 4. & ſic ſecundum prædicta non
ſufficeret probare ſimplicẽ poſſeſſionem ma-
ſculorum, niſi probetur, ex qua cauſa poſſede-
runt, & quod in vim allegatæ conſuetudinis,
Aimo. conſ. 171. nu. 14. ſicut etiam non probatur
28 conſuetudo, † quod primogenitus ſuccedat in
feudo, niſi probetur in ſpecie ſucceſſiſſe in com
petentia aliorum fratrum, quandoque ſuper-
exiſtentium. Andr. de Iſer. in cap. Imperialem. §.
Præterea ducatus. nu... de prohi. feu. ali. per Frid.
29 Inque † ea probanda debere eſſe teſtes conte-
ſtes, non autem ſingulares, vt per Philip. Deci.
in conſ. 215. vbi quod eſt cõis opinio. vide de
prædictis latiſſime Iacob. Meno. lib. 2. centur. 1.
quæſt. 81. cũ ſequentibus. de arbitr. iudi. quæſt.
30 Quanto † autem tempore inducatur con-
ſuetudo? in hoc variauerunt doctores, nos au-
tem breuiter, & concluſiue loquendo, præ-
mittam quod l. de quibus. ff. de legi. dicit, in-
ueterata conſuetudo alibi diuturna. l. diutur-
na. ff. de legi. ſed tempus non determinauit
lex, ex quo dixerunt aliqui, quod ſit in iudi-
cis arbitrio, prout ſenſit glo. conſ. Neapol. in
proœ. nu. 35. Alij requirunt tempus decem an-
31 norum inter pręſẽtes, † viginti inter abſentes, vt
nota. in d. l. diuturna. quod non placet, cum
32 ſemper ſit † idem populus præſens, & vnifor-
mis, l. proponebatur. ff. de iudic. Iccirco Ioan.
33 dixit, † decem annorum tempus ſufficere, cum
longum tempus cenſeatur eſſe decem annorũ.
Inſtit. de vſucap. in princip. & in rub. C. de præ-
ſcrip. long. tempor. Alij requirunt tempus 30.
34 annorum. tali enim tempore tuti ſunt fures † &
malęfidei poſſeſſores. l. ſicut. C. de præſcri. trig.
vel quadragin. ann. Alij tempus, cuius princi-
pij non extat memoria, vt not. in d. l. inuetera-
35 ta. l. de quibus. ff. de legi. & † quippe proce-
dit hæc opinionum diuerſitas, quando eſt du-
bia, ac voluntas populi ſimiliter dubia, ſecus
ſi clare populus, vel ciuitas conſentiendo aſſe-
reret ſe velle, illud pro conſuetudine ſeruari,
36 tunc † enim eſſet conſuetudo expreſſi conſen-
ſus, non taciti, ſecundum Napoda. in proœm.
conſuet. Neapo. numero 50. & hoc clare innuit
textus in d. l. de quibus, ibi, nam quid intereſt
an ſuffragio populus voluntatem ſuam de-
claret, an rebus ipſis, vel factis? pro vt ſic expli-
cari poteſt in præſentibus conſuetudinibus
Auerſæ, quæ conſenſu omnium factæ ſunt,
vt in earum fine dicitur, quæ clauſula tollit du-
bium prædictum ac diuerſitatem opinionum
præallegatarum, cum de introductione harum
cõſuetudinum conſtet per expræſſam volunta-
tem, & conſenſum ciuium, vt in d. l. de quib.

Dubium tamen remaneret in hoc, quia po-
pulus Auerſanus non habuit poteſtatem con-
37 dẽdi ſtatuta, niſi a principe confirmata, † & pro
inde non potuit inducere conſuetudines ſine
ſcientia principis. Alex. conſ. 173. num. 8. volumi
ne 6. Corn. conſ. 193. columna 10. verſic. nec ob-
ſtat dicta obſeruantia, volu... quod ſecus eſſet in
38 populo non recognoſcente ſuperiorem, † & non
egente principis confirmatione, quod pro regu
la tradit Duen. regu. 141. conſuetudo. Roland.
a Valle. de lucr. dot. quæſ. 99. nume. 12. quia pri-
mo caſu requiritur tempus annorum quadra
ginta, nec ſufficit decennale, vt per Aret. conſil.
23. colum. 4. verſicu. ſed quando vniuerſitas. vbi
dicit, quod ſic notabiliter diſtinguit Bald. ſi is
recte inſpiciatur, in rubr. C. quæ ſit long. con-
ſue. vide Duen. reg. 140. Bart. in conſ. 136. Lapus
in fine. ſequitur Aimo. de antiq. temp. in 4. part.
in princip. in 45. differentijs. num. 7. & ſeq. Ceſ-
39 ſat igitur ex prædictis difficultas, & † dubietas ha
rum conſuetudinum ex antiquiſſima, & im-
memorabili præſcriptione, cum vigeant ex
tanto tempore, & ſecundum eas ſemper iudica-
tum, & in iudicio frequenter obtentum, vt dici-
tur in verb. obtentæ. quoniam ſic ſemper, vt per
eas diſponitur, eſt iudicatum, & obtentum, non
ſemel, ſed bis & pluries. facit l. obtinuit. ff. de con
di. & demon. ſequitur in textu.

Et Approbatæ. Approbatæ dupliciter ta
cito vel expreſſo populi conſenſu, vel etiam
ab ipſo Rege tunc regnãte, de qua approbatio-
ne

ne, & confirmatione ſubijciuntur verba Ci-
nium pro approbatione ſupplicantium, quæ
ſubnectuntur,& ſunt videlicet: Deuotiſſime ſup
plicatur præfatæ veſtræ Maieſtati pro parte Auer
ſanorum omnium prædictorum, quod digne-
tur ipſa veſtra benigna Maieſtas ad abundantio-
ris cautelæ ſuffragium, quæ in cunctis prodeſſe,
& non officere cõſueuit, eiſdẽ vniuerſitati, & ho
minibus ciuitatis veſtræ Auerſæ,& omnium ca
ſalium eius prædictorum confirmare, ratificare,
& acceptare, ac de nouo concedere omnes,& ſin
gulas eorum conſuetudines infraſcriptas Auer
ſanas, vſque in præſentem diem ab antiquiſſi-
mis temporibus inter eos obſeruatas,& per præ-
deceſſores reges,& regias Maieſtates veſtras rati
ficatas, acceptatas,& confirmatas in matrimo-
nijs, videlicet inter eos, vel alios contractis, &
contrahendis, prout, & quemadmodum in ip-
ſis infraſcriptis cõſuetudinibus inter Auerſanos
pręſcriptos obſeruatis continetur ad plenum,
cuius conſuetudinis Auerſanæ in dictis matri-
monijs contractis,& contrahendis tenor, & ſe-
ries per omnia ſeqnitur in hunc modum.

Hactenus verba ſunt ſupplicationis pro habẽ-
da confirmatione,& iam habita dum enarratis
conſuetudinibus ſequitur confirmatio per ſub-
40 ſequens verbum Regis, † Fiat. nec enim ſine hu-
iuſmodi confirmatione, tantæ fuiſſent autho-
ritatis. per l. ſi quid extraordinarium. C. de lega.
lib. 10. vbi Barto.& Ioan. de Plat.& in §. iuſiuran
dum verò. in Authen. de defen. ciuit. Anchar. in
capitu. canonum ſtatuta. de conſtit. Bertran. con
41 ſil. 48. li. 1. † maxime in populis ſubiectis, qui ſibi
legem, non vſqne adeo ſibi condere poſſunt.
vt per Arn. Ferro. in princip. ad conſuetu. Burde-
42 ga. Operatur etiam, vt approbatę, † & cõfirmatæ
per principem, per alium tolli non poſſunt, per
uulg. regulam, cuius eſt condere, eius eſt tollere,
& eodem vinculo qno ligamur abſolui debe-
mus. l.& ſi nuptijs. cum ſimil. C. de nupt. Caſſ.
rub. 4. §. 7. colnmna 4. Circa vero conſuetudinis
43 interpretationem nihil in ea eſt ſupplendum, †&
ſtricte interpretãdum, maxime cũ de ea agitur,
quæ contra eſt ius commune, vt per Bart. in l. ſi
quis hoc interdicto. ff. de itin. actu. priua. & in
auth. qui rem. in fin. C. de ſac. ſan. eccl. Inno. in ca.
tua nos. de decim. Paul. de Caſtr. in conſil. 340.
quia ſupra, colum. 2. in fin. lib. 2. Bald. in conſil.
275. quod per regula. circa fin. par. 2. & quod vbi
44 nõ diſponit, nec nos diſponere debemus. † Aim.
conſ. 30. nume. 5. nec eſt extendenda. Benedic.
in cap. Raynutius, in verbo,& vxorem nomine
Adelaſiam, deciſ. 5. num. 167. extra de teſtam.
45 & ad vnguem obſeruanda † quia eſt actus practi
cus. Bal. in l. quicunque, col. 7. uerſic. ſcias autem
46 quod C. de ſerui. fug. † ac tenaciter obſeruanda.
Bald. in cap. 1. de his, qui feu. dar. poſſ. tamen re-
47 cipit interpretationem, † & extenſionem paſ-
ſiuam: Bartol. in l. omnes populi. ff. de iuſt. &
iur. & per Ozaſcum, qui coaceruat omnes in
48 deciſ. Pedemont. 142. num. 1. † & vbi verba con-
ſuetudinis ſunt clara, nihil eſt ſubaudiendum
nec addẽdum, nec debemus addere ad textum,
nec requirere plusquam litera requirat, illique
49 tenaciter inhærẽdum, † nec illi addere, nec detra
here nec aliter interpretari quam loquatur, Bal.
in l. maximum vitium. columna penultima,
C. de lib. præ. & in capitulo ſignificante. extra
de appella. Alber. in prima parte ſtatu. quæſt. 1.
Tiraq. in l. ſi vnquam, num. 4. cum ſequ. C. de re
uoc. donat. & adde prædictis, quod cum con-
50 ſuetudines non ſint redactę in volumen, † ſed di-
ſperſę, nec in aliquod volumen redactę egent ali-
quali probatione; modo vero cũ ſint publicatæ
notorię probatione Deo annuente, nõ egent, ſm
Iac. But. in l. ſi. C. quę ſit lon. conſu. Bal. in l. vnica.
C. ut q̃ deſunt aduo. par. Phi. Dec. cõſ. 402.& 540.
51 Et † quamuis ad corroborationem conſuetudi-
nis ſuperioris confirmatio operetur, ut ſupra di-
ctum eſt, tamen valet ea abſque ſuperioris ſcien
tia. Abb. in c. fin. extra eo. titu.
52 Cuius † conſuetudinis tanta eſt vis, atque po-
teſtas, vt ab ea contractus recipiat interpreta
tionem l. quod ſi nolit. §. qui aſſidua. ff. de ædil.
ædi. l. ſemper in ſtipulationibus, ff. de regul. iur.
gloſſ. not. in l. ſi fundus. §. in commiſſoria. ff. de
l. commiſ. Bartol. in l. nemo. ff. de duo. reis. &
vide multa ad hoc per Anton. Gabr. in commu.
opin. tom. 2. concluſio. 1. 2. 3. vbi ad ſaturita-
tem. vbi etiam in concluſione 5. quærit & con-
53 cludit, † vtrum vna familia poſſit inducere con
ſuetudinem inter ſeſe, quod ſic. Imo. Iaſ. & Cro.
in l. omnes populi. ff. de iuſtit. & iure. Andr. in
ca. 1. §. præterea ducatus. verſi. ſed quomodo pro
batur. de prohi. feu. alie. per Frid. Loffr. conſ. 14.
54 Inducitur † etiam conſuetudo etiam ſine actu,
& frequentia iudiciali. vt per Bartol. in l. de qui
bus. ff. de legi.& in l. 1. col. 14. C. co. quamuis alias
dicatur non valere, niſi fuerit inducta, & ob-
tenta in contradictorio iudicio. l. cum de con-
ſuetudine, ff. de legi. glo. in cap. cum cauſa. de iu-
di. ſecundum Bald. in d. l. de quibus. & gloſ. 8.
diſtin. ca. fruſtra. quæ anſinomia tollitur, ſcilicet
ſi allegatur adeſſe conſuetudinem, altera parte
negante, iudex tamen pronunciat adeſſe con-
ſuetudinem, ſecundum glo. in capitu. Abbate.
extra de uerb. ſig.& per Archid. in d. cap. fruſtra,
8. diſt. add. Affl. deciſ. 321. poſt nu. 17.
56 Tollitur † autem per actus conttarios, glo. in l.
nemo, §. temporales, ff. de regul. iu. Paul. de Caſt.
in l. cum conſuetudo, ff. de legi. & per Bald. in
57 marg. in ver. ſtatutum, verſ. fin. † licet non per v-
nicum actum pluribus actibus contrarium, Bal.
in l. prima, columna prima, vet. frequenter, iun-
cto verſiculo tu dic, in l. ſecunda, in vltima co-
lumna, in verſi. deinde quærit gl. C. quæ ſit long.
conſue.& in Specu. de conſuetud. & per Abb. in
58 in ca. ſi. † extra eodem, niſi cum vnico actu con-
trario pluribus, concurrat tempus idem, quo fuit
inducta cõſuetudo, vt per Ale. de Im. in l. nemo,
ff. de reg. iur.& per Abb. in ca. illorũ. ext. de præb.
His conſuetudinibus ſic diffinitis, inductis,
præſcriptis, & ad futuram memoriam in ſcri-
pturam redactis, de pluribus quærendum eſt.
59 ℭ Et † Primo, an hæ conſuetudines ſint vni-
formes,& inter ſeſe differentes: & dubium ori-
tur

turex hoc, quoniam nonnulli diuidunt hanc
ciuitatem per portas, & quatteria, ſed non lo-
quuntur rationabiliter, quoniam in textu di-
citur, conſuetudines obtentę, & approbatæ in
60 Ciuitate Auerſana,†ſermo eſt indefinitus æqui
pollens vniuerſali.l. ſi pluribus,ff. de lega.3.cum
61 ſimi.†& quia quodlibet quarterium dicitur ciui
tas.l.3. ff. de offi. aſſeſ. vbi not. & Barto. in l. pri-
ma,C. de cur. & cohart. lib. 11. & in conſi.79.
colum. 1. Anchar. in conſ.414. Annan.ſing.83.
Io. Oinotomi. in §. conſtat. inſtit. de iur. natur.
genti. & ciui. num. 16. quod adeo verum eſt, vt
62 quęlibet villa,†& quęlibet pars caſalium poteſt
conſtituere ſindicum de per ſe inuita ciuitate,
63 & nobilitas inuita plebe,†& è contra.Bal.in l. Te
ſtatrix.§.ſi plures.ff. ſi ſer.vendi. Ange.in l.ſi plu-
res.§.ſi parti, vbi etiam Iaſ.ff.de leg.1.Flo.in d.§.
ſi plures.quod de facto ſeruatum vidiſſe refert
Anna. ſing.76.addit D. Fab. de Anna. in conſil.
64 264. vol.1.†vnde cum vnus ſit populus in plures
curias diuiſus.l.2.§.poſtea aucta.ff.de ori.iur. vni-
ca,& vniformis debet eſſe lex. & ſic puto tenen-
dum, vt liget vniformiter etiam vicos ſeu villas,
& caſalia, vt ſuo loco inferius dicetur.

65 Secundo† quæro, nunquid hæ conſuetudines
ligent comitatenſes, & ſic habeat locum in ca-
ſtris, & vicis ſeu caſalibus (vt dicunt) eiuſdem
ciuitatis? dic quod ſic, vt per Bartol.in l. cunctos
populos.C. de ſumm. Trinit. & fide cathol. Iaſ.
in §.rurſus.inſti. de actio.num.42.Soci.conſ.271.
Incip.in præſenti,vol.2. Alex. in l.ſi cōuenerit. §.
ſi nuda. ff. de pig. acti.Bar.in l.2.quæſt.36.C.quæ
ſit longa conſuet. Seuerinus in l.omnes populi.
num. 236.& 237.ff.de iuſt. & iur. .

66 Tertio †quæro, vtrum hæ conſuetudines de-
beant obſeruari in curia eccleſiaſtica ſeu epiſco-
pali,cum ſint iura laicorum,quæ non ligant cle
ricos? dic quod ſic, vt not. Barto. in l. ex ea. ff. de
poſtu. & faciunt dicta per eundem Barto. in d.
l.cunctos populos. C. de ſu. Tri. & fi.cat.& vi.ibi.

67 Quarto † quæro, nunquid hæ conſuetudines li-
gent clerum, & clericos ac eccleſiaſticas perſo-
nas? dic quod non.c. eccleſia ſanctæ Mariæ,extra
de conſti.& ibi Doct. & Henric. Boich.& latiſſi-
me addentes in proœm. conſuetudinum Neap.
in gl.in verb.præfatis.ſuper glo. quæ incip. an hæ
conſuetudines ligēt eccleſias,clericos,& eorum
bona.& per Cyn. in l.1. C. quæ ſit long. conſue.
Brun.in tract.ſtat. exclu. fęmi.artic.6. nume. 32.
immo conſuetudo Laicorum quamuis genera
68 liter loquens,†non ſtringit clericos in foro eccle
ſiaſtico litigantes. Capp.Tholo.deciſ.153. & ibi
Aufrer. in additio. An autem clericus dicatur ci
69 uis,†& de vniuerſitate, vide Oldr.conſ.32.Ale.in
l.in prouinciali. §. ſi in publico. ff.de oper. nou.
nunci. & conſ.41.num.4.vol.7.Phi. Franc.in ca.
hac conſtitutione.de offi.dele.lib.6.Bal.in c.1. de
mili.vaſ.qui arm.belli.dep.& in l.ſenatores. in 2.
lectura.ff.de ſenato.& in conſ.45.volum.3. & an
70 officialis,&† Prælatus veniat appellatione ciuiū.
Bal.in l.obſeruare.§. proficiſci.ff. de offi.procon.
71 Loffr.in conſ.4.num.7.Angel.conſ.23.† Et quid
ſi clericus coniugatus duxit vxorem, nunquid
72 ligetur †his conſuetudinibus,iux. textum in c. 1.
de cler.coniug.dic quod ſic. nam clerici coniu-
gati nullum aliud retinent priuilegium,niſi de-
clinatoriæ fori,nam remittitur æquè in ciuilibus
cauſis,& criminalibus ad iudicē eccleſiaſticum,
& priuilegium c.ſi quis ſuadēte diabolo.17.q.4.
cum eius percuſſor incidat in cēſuram, & pænā
illius canonis,dummodo incedat in habitu, &
tonſura. vt habetur per doct.in d.c.1.de cler.con
iug. lib.6. & dummodo contrahat matrimo-
nium cum vnica, & virgine, alias non gaudet
etiam his duab. prærogatiuis,vt per Syl. in ſum.
in ver.Clericus. il 1.§.6.& clericus.3.col.fi.nu.7.

73 Quinto † quæritur, vtrum hę conſuetudines li-
gent exteros, ſiue aduenas? dic quod conſue-
tudo localis non ligat forenſes ſeu exteros, ſed
tantum ciues ſubditos, vt per Oldr. conſil. 248.
Roman. conſ. 163. & late Barba. in rubri. extra
de conſuetu. vide etiam per Hippoli.de Marſi. in
l.fin.ff.de iur.omn.iudic. & Doctores, & quotas
74 per eum allegatas, † quæ faciunt ad hanc quæ-
ſtionem. Verum ſi forenſes, ſeu exteri contrahāt
matrimonium in hac ciuitate, vtique ligan-
tur his conſuetudinibus. Caſſan.in conſue. Bur-
gun.rub.4.§. 2. fol.134. Idem dicas in extero,qui
75 venit ad habitandum in ciuitate,†vt ſubdatur cē
ſuræ conſuetudinis,vt not. Archi.in c. Romana.
in glo.bene dicit.de ſent. exco. in ſexto, Glo. Na-
pod.in conſuetu. Neapol. vbi fundus,ſub titu.de
iur.congrui.in verb.cōtra ciuem. Rurſus quęro,
76 nunquid liget ciues †qui foris habitant atq; aliò
domicilium tranſtulerunt? quod videtur, vt in l.
1. C.lib. 10. de muni. & origina., in fin. Roman.
conſ.59.in primo dubio, & Gloſ. Neapoli. in lo-
co proxime allega. in conſuetudine,vbi fundus.
Inſuper quęro, quid ſi contractus dotalis eſſet ini
77 tus extra ciuitatem inter perſonas ciuitatis,†vbi
eſt conſuetudo, an cenſeatur initus, ſecundum
conſuetudinem patriæ? dic quod ſic, ſi contra-
ctus eſſet relatinus ad conſuetudinem, vt habe-
tur per Ant.de Alex.in additio. in proœm. con-
ſuetudinum Neap.fol.55.incip.nota ex hac gloſ.
78 & † Maritus ſi cōtrahat in hac ciuitate matrimo
nium,in qua ciuitate habitabat tempore contra
ctus, deinde alibi transferat domicilium, tem-
pore reſtitutionis dotium attenditur primum
domicilium contractus,Crot. in l. omnes popu-
li; in fine,ff.de iuſt.& iur.

79 Et † ſi quis eſt aſcriptus, & receptus in ciuem
cum clauſula, vt habeatur pro originario ciue
A quo ad omnia, an ligetur conſuetudine ciui-
tatis, ad quam nouiter ſit allectus, & nunquid
poterit eſſe de prioribus, vel electis, Bartol. quod
80 ſic,in l.omnes populi,† ff.de iuſt.& iur. idem di-
co in eo,qui electus eſt in ciuem per ſtatutum,
vt dicatur vere ciuis ciuitatis.vt per Bart.in conſ.
128.Incipi.punctus talis eſt alias viſa petitione
81 data per ſer Ciccum.†& tenetur ad onera ciuita
tis.Bal.in l.quod fauore C.de legi.

82 . Quæritur †etiam, quid ſi mulier contraxit ſe-
B cundum has conſuetudines, & fuit dotata ſe-
cundum has conſuetudines, deinde ſe confert
cum viro ad aliam ciuitatem, vbi eſt diuerſa
con-

conſuetudo, vel viget ius commune, vtrum hoc caſu eximatur à cenſura, & vinculo conſuetudinis? Reſp. quod Ant. de Alex. in ſimili quæſtione determinat, quod non eximitur, alias eſſet aperta fraudi via, vide eum in proœ. conſuetud. Neap. in addi. incip. nota ex hac gloſ. cum ratio diuerſitatis inter vtrūq. caſū aſſignari nō poſſit.

83 Quæro† nunquid Iudei ligentur his conſuetudinibus? cum habitent in ciuitate conſuetudinaria eiuſque diſtrictu, maxime ſi cauſa vertatur inter Hebræos, videbatur cauſam eſſe decidendam ſecundum legem eorum, & ſecūdum l. Moyſis, vt per Calder. conſ. 10. Tiraq. de iur. primog. quæſt. 66. Marant. de ordi. Iudic. par. 3. num. 49. Bal. conſ. 328. vol. 5. & per ea quę ſcribunt Moder. Mantuani. deciſ. 133. in princ. Tamen contrarium eſt dicendum in caſu propo-

84 ſitę quæſtionis, † quod ligentur hac conſuetudine, quia Iudęi viuunt iure Romano, vnde cū litigant coram iudice ordinario, ſeruare debent ius Romanum, & proinde conſuetudinem patriæ, ſecus ſi iudicent coram iudice hebręo, quia tunc ſeruare debent legem Moyſis, vt probat

85 tex. in l. Iudęi. C. de Iudę. † vnde dicas quod comprehenduntur inter ciues quo ad onera, & honores. Andr. Barba. in conſ. 63. vol. 4. & conſ. 15. vol. 1. Soci. in conſ. 70. vol. 1. & conſ. 62. & Alb. Brunum in ſtatu. exclu. fœminas. arti. 6. num. 55. verſi. Tertio quęritur an talia ſtatuta.

86 Nunquid † conſuetudo hæc liget habitatores, & quis dicatur habitator, vide Matth. ab Affli. deciſ. 384. & ibi addentes, vbi quod habitantes

87 perpetuo lege ciuitatis obligantur, † & quis dicatur habitare, vltra Affli. vide Fel. in c. quoniam. de offi. ordi. & Bart. in l. cum de Lanionis. §. Sa-

88 binus. ff. de fun. inſtru. & ibidem Affl. † videtur concludere quod non ſufficit quem natum in aliqua ciuitate, vt dicatur eius illius ciuitatis, vt eius gaudeat priuilegijs, ſi alibi habeat domicilium. Tu tamen vide Alex. in l. huiuſmodi. §. legatum. ff. de leg. 1. cōcludentem hunc fore ciuē originarium, potirique priuilegijs, originarijs, indultis ac conceſſis, & hanc opinionem comprobat Felin. in c. Rodulphus. col. 8. num. 13. de reſcrip. decidens hunc eſſe ciuem originarium tam in loco vbi ortus eſt, quam originis paternæ. quod dicit practicaſſe in proprio facto, vt ibidem exemplificat. quod quidem limita, vt per Catel. Cott. in ſuis memo. in verbo. ſtatuto cauetur. & vide Vrſillum in d. deciſ. 384. Affli&i.

Et quia ſupra dictum eſt conſuetudinem extendere ſuas vires ad vicos, & caſalia: nunc quæ-

89 ro, nūquid ſi aliquod † caſtrum vel villa de nouo conſtruatur in diſtrictu ciuitatis, vel etiam aliquod caſtrum vniatur ciuitati conſuetudinariæ, ſubdatur his conſuetudinibus, & ad ea ſe extendat? dic quod ſic, in 1. caſu; in 2. vero idem,

90 ſi caſtrum vnitum eſt acceſſorium, † non idem ſi ſit æquè principale, vt per Aim. Craue. de antiq. tem. 4 par. nu. 55. ver. 5. limitat non procedere.

Inſuper ſi lis eſt non in prætorio ciuitatis con-

91 ſuetudinariæ, † ſed ī alio tribunali ſuperiore magna Curia Vicariæ, vel in Sacro Regio conſilio, nunquid ſit procedendum, vel determinandū ſecundum conſuetudinem, an verò ſecundum ius commune? in quo dic, quod abſque diſcrimine iudicandum eſt ſecundum conſuetudinem, nam in reſpicientibus litis deciſionem, attenditur locus contractus, & lex contrahentium, vt per Doctores in l. cūctos populos. & ibi Iaſ. num. 22. 24. C. de ſumm. Trin. & fid. cath.

Quæritur, contractum eſt matrimonium in-

92 ter Bertam mulierem Auerſanam, † & Titium exterum, deinde ſoluto matrimonio ob mortem viri, mulier repetit dotes, & dodarium ſecundum has conſuetudines, hæredes viri opponunt dodarium non eſſe lucrifactum, vel allegant conſuetudinem diuerſam in eorum patria, & quoniā nō apparet, quomodo ſit contractum, prætendunt cauſam eſſe decidendam ſecundum conſuetudinem fori viri, muliere dicente eſſe attendendam fori conſuetudinem, quæ viget in patria mulieris. quæritur quid iu-

93 ris? † Reſ. quod licet alias de iure communi attēdatur forus cōtractus, & locus contrahentium, per nota. in l. ſi fundus. ff. de euicti. late Ant. Gabriel. in cōmu. opi. de conſuetu. concluſ. 2. Iaſ. in

94 l. cunctos populos. C. de ſum. Tri. n. 24. † Tamen hoc non procedit in dote, & contractu dotali, vbi agitur de reſtitutione dotis, nam quamuis contractus ſit celebratus Auerſę, attendit tamē locus, & conſuetudo vigens in foro viri. per tex. in l. exigere. ff. de Iudi. & per Iaſ. in d. l. 1. C. de ſum. trini. vbi illum textum exornat eundem li-

95 mirādo, † & declarando multis modis, quos per te ipſum videre poteris. Inter cæteras autem limitationes propoſitæ noſtrę materiæ pertinen-

96 tes, † limitatur, illum tex. in d. l. exigere. non procedere in ſponſalibus contractis, & ſuſque diſſolutis, vbi agit, rerentis eiſdem terminis, de repetitione dotis, ſeu potius pecuniæ pro dote aſſignatę, tunc enim inſpicitur locus contractus, & ſic conſuetudo patriæ mulieris, non autem

97 viri. † ſecundum Iaſ. in d. l. 1. num. 27. cum diſpoſitio d. l. exigere, ſit exorbitans à regulis iuris communis, quo attenditur locus contractus, igitur non extendenda, ſed reſtringenda in caſu de quo loqnitur proprio verę dotis, & vbi eſt contractum matrimonium, non autem quando ſterit in finibus ſponſaliorum. quam concluſionē, & Iaſ. & Gabriel. in locis ſupra allegatis multis

98 comprobant. † Et denique conſuetudines iſtæ ligant minores, infantes ac furioſos, ſicut, & leges ſcriptæ, vt not. Cyn. & Bart. in l. 2. & Saly. in l. 1. C. quæ ſit lon. conſ. quod comprobat multis Rol. a valle in tract. de lu. dot. quæſt. quadrageſima. quod facit ad infra dicenda in locis ordinarijs quibus Deo fauente tractabimus de lucris dotium, & Dodarij, has perſonas comprehen-

99 dentib. † poſſumus enim dicere, conſuetudines, vbi vigent, eſſe ius commune. c. cum veniſſent, extra de eo. qui mitti. in poſſe. Alex. Imol. in l. de quibus. ff. de legi. inferendo ad ſtatuta, ſeu

100 pragmaticam † ſanctionem, diſponentem, cauſam eſſe compromittendam inter coniunctos, & decidendam ſecundum ius commune, nullo alio

alio dicto intelligitur ſecundum ius conſuetu-
dmarium, vt ibi, & per Areti. in §. conſtat. Inſt.
de iur. natu. genti. & ciui. & ſicut ius ciuile alle-
101 gari, † imo non allegata in libello poteſt deduci,
& articulari conſuetudo in termino atque in
proceſſu cauſę. Bal. in authen. & generaliter, col.
2. C. de epi. & cle. & per Alex. in l. 1. §. idem ſcri-
bit. ff. depoſi.

102 Adde † quod ſi diuerſæ ſint conſuetudines in
foro actoris, & rei, aliaque in foro iudicij, vel iu-
dicis vbi, & corã quo cauſa ventilatur: quę ſit
attendenda? vide Bal. in l. 1. C. quæ ſit long. con-
ſuet. & per Card. Zabbar. in clem. ſæpe. §. & quia,
quæſt. 2. de verb. ſigni. vim etiam ſuam extendit
103 conſuetudo ad particularia, † vt ſupra etiã teti-
gimus in familia, ſeu caſata ius aliquod ſibi pro-
prium conſtituente: & inſuper, vt libro in quo
104 redditus, † & cenſus eccleſiæ, capituli, vel canoni
corum ſtetur: & faciat fidem, & hoc potius ex
quadam conſuetudine, vt per Bald. poſt Nicol.
de Mattarellis in l. exemplo. C. de proba. Panor-
mi. in conſ. 84. lib. 1. Alex. conſ. 124. vol. 5. & ibi
additio. quod intellige ſecundum præſcriptos
105 Doctores, ſi non quo ad plenum ius, † ſaltem in
poſſeſſorio, vt interim manuteneantur in poſ-
ſeſſione perceptionis cenſualium, &c. ligat etiã
106 fiſcum, ſicut priuatos. l. vẽditor. §. conſtat. † & ibi
107 Flor. ff. com. præd. & † inſuper ligat inclitos filios
Regis. And. in rub. de conſuet. recti feu.

108 In Ciuitate. Dicitur † autem ciui-
tas, quaſi ciuium
vnitas, ſecundum Iſid. 15. ethymol. & ſic ciuilis
ſocietas non ſolum ſimul viuendo, uerum etiã
bene viuendo, & ſecundum Azon. in ſum. ff. in
prin. dicitur hominum multitudo ſocietatis
vinculo adunata ad iure uiuendum, licet vul-
109 gus appellet ciuitatẽ muros, † ac domos è lapi-
B dibus, & lignis conſtructos, cum re uera con-
ſtet hominum moribus; vt cum quis ciuitati
110 quid mandat † ciuibus non muris. l. ſi quando,
C. de bon. vac. lib. 10. Hinc ciuitate donare, hoc
eſt ius ciuium conferre, & ciuitas dicitur pro-
111 prie quæ habet epiſcopum. c. epiſcopus. † 80. di.
112 c. 1. de priuile. † an autem appellatione vrbis ve-
113 niant ſuburbia? † dic quod vere ea proprie vrbs
dicitur, quæ clauditur murorum ambitu. c. ſi
ciuitas. de ſen. excom. l. vrbis appellatione, vbi
114 not. ff. de verb. ſign. † large tamen veniunt ſubur-
bia, vbi alias diſpoſitio eluſoria redderetur. vt
per Iaſ. in l. cum quidam. ff. de lib. & poſt. & Ca-
tell. Cotta. in verb. ciuitatis appellatione, & vide
textum in l. in continentibus, & l. pupillus. §. in-
cola. ff. de verb. ſigni. quid autem differat ciui-
115 tas, caſtrum, † oppidum, vid. textum in c. Rodul
phus. de reſcript. & quid ſit diæceſis. plene per
Archid. in c. ſtatutum. §. 1. de reſcrip. vbi ponit
diuerſitatem inter iſta, & an ſi propter delictum
116 fuerit interdicta, extendatur ad ſuburbia, † vt ibi
poſſint celebrari diuina. vide gl. in l. vrbis appel
117 latione, † & ibi doct. & Fel. in d. c. Rodulphus. de
reſcrip. Iac. Meno. de arb. iudi. quęſt. lib. 2. centur.
2. caſu. 155. & interdicta ciuitas habetur pro mor
tua, Innoc. in cap. , . de ſent. excommun. & per-
118 dit priuilegia, † Ioã. Andr. in cap. non poteſt, de
119 re. iur. in ſexto. † Sicut etiam perdit per coniura-
tionem, & inobedientiam dum ſubijcitur ara-
tro, vt Troia, & Carthago. gloſ. in l. vſusfructus
ciuitatis, ff. quibus modis vſusfr. amit. vt per Ale
xand. conſ. 43. volum. j. Curt. ſen. conſ. 26. vol. 2.
Bertran. conſ. 192. Incipit. multi, quòd vniuerſi-
120 tate deſtructa amittuntur eius priuilegia, † imo
121 nec recuperantur, etiã ſi reædificetur: † hoc tamẽ
intellige ſi facto ſuperioris deſtruatur, ſecus ſi
122 iniuria temporis, † vel tempore bellorum ab ini
micis, tunc nõ amittit ea. Bello. in conſ. 1. a nu. 7.
123 † vnde autẽ dicantur vicus, villa, ciuitas, pagus,
• caſtrum, oppidum. And. de Iſer. in conſt. Regni.
Proſequentes. de pugn. ſubla. & an muri ciuita-
124 tis poſſint reparari, † vel reædificari ſine ſuperio-
ris licentia. vide conſt. Regni. Caſt. & Lu. de Pen.
in l. fi. C. de quib. mun. li. 11. vbi plura in materia.
& l. Sacra. §. fi. ff. de ter. diui. vide Caſſ. in conſue.
Burg. in §. Incip. on ne peul. verſi. 2. limito. vbi an
125 refici poſſint inconſulto Principe, † & quod in
126 conſtruenda ciuitate † ante omnia ædificandus
eſt furnus, ſecundo menia, & 3. eccleſia, & tem-
plum domino, & talis ordo ſumitur ad literam
Eſdr. lib. 3. c. 2. ſecundum Luc. vbi ſup. vide Caſſ.
in ſuo cath. glor. mundi, parte 12. quæſt. 69. circa
127 fin. † Et an appellatione ciuium veniant ſpurij?
Bal. in conſ. 267. dicit quod non comprehendun
tur ſtatuto, ſi ſit fauorabile.

128 Nunquid † ciuitas de iure poſſit aliquem exte
rum aſcribere in ciuem, & vt dicunt, allicere
129 ſeu aggregare? & an † ciuis aſcriptus teneatur ad
* onera ciuitatis ex cauſa de præterito, vel de futu
ro tantum, vide Alexand. in l. ſi Ruffinus, C. de
130 teſtam. mil. & † quando quis allicitur in ciuem,
vere dicatur ciuis, Afflict. deciſ. 384. numero 14.
131 ciuitas † tamẽ Auerſana habet hoc ex priuilegio
aſcribendi quem in ciuem ipſius, quod priuile-
gium conſeruatur in eius archiuo.

132 Inſuper † an nobilitas, ſeu nobiles Ciuitatis,
* poſſint aggregare cætui nobilitatis aliquem nõ
133 nobilem? † videtur quod nõ, nam conferre nobi
134 litatẽ † ſoli competit Principi, pęnes quem ſunt
omnes theſauri dignitatum, vt per Bald. in ca. j.
quis dica. Dux March. vel com. quod verum eſt.
Tamẽ credo, vel ex priuilegio, vel antiquiſſima
prę̨ſcriptione, vt videmus, contrarium ſeruatur,
nam aſcribuntur in ſedilibus a nobilitate ſeu eo
135 rum maiori parte, † & quod maior pars facit, om
nes facere videntur. l. quod maior ff. ad munici.
l. ſicut. §. 1. ff. quod cui. vni. nomi. & vide D. de
136 Franch. deciſ. 2. † quid autem ſit dignitas ſeu no-
bilitas, vnde oriatur, quot modis acquiratur,
137 Bart. in l. 1. C. de digni. lib. 10. vtrum † ex diuitijs
quæratur nobilitas. plene Tiraq. in tra. nobili. in
138 princ. † vtrum ex ſcientia legali quęratur nobili-
tas. Bal. in l. nobiliores. C. de neg. & mer. & per in-
139 greſſum † monaſterij perdatur nobilitas mũdi,
glo. in c. fi. de ſta. mona. & perditur titulus ſuæ
caſatę, vt ibi, quam gl. ſequitur Phi. Franc. in c. fi.
140 de off. dele. in 6. † nihilominus monacus non per
hoc deſinit eſſe ciuis ſuę ciuitatis, licet quęrat ci-
141 uilitatem loci, in quo ſitum eſt † monaſterium. c.

rogationes

rogationes.de conſe.diſt.4.Bart. in l.1.ff. ad mu-
ni.Lapus alleg.10. faciunt dicta per Soci. in cõſ.
153. vol. 2. & popularis creatus comes? uidetur
142 quod ſic, quia † acquiritur paradogiũ, ſi habeat
annexum feudum, c.1. de feu.cogn. vide Minad.
in conſtit.Regni. In aliquibus, in verbo comitũ,
143 & ſic mutatur ſtatus, † quamuis nobilitas nõ na
ſcatur ictu oculi, vt Bald. dicit in dicto cap.1. quis
144 dica. Dux March. † vel com. mutatur tamen qui-
145 dam ſtatus in meliorẽ. † Licet Notarius, vel epi
ſcopus per gradum Doctoratus aſſumptus non
deſinat eſſe Notarius, vel Epiſcopus, Imo. in l. fal
ſa, ff. de condi. & demonſt. vbi ponitur quæſt. per
146 Bar. de pedona effecta regina, † nõ deſinit eſſe pe
dona, ad quæſtionem ludentium ad ſcacchos, &
promittentium dare ſcaccum mattum de pedo
na. Add. qui dicantur nobiles, qui Illuſtres, Iaco.
Menoch. libro 2. centur. 1. caſu 67.68. de arb. iud.
quæ nobilitas non præſumitur in dubio, quia eſt
qualitas, quæ non exiſtit a natura, Curt. ſen. conſ.
18. in princ. & quia ſupra dictum eſt incola liga-
ri his conſuetudinibus, videndum eſt quis dica
tur, vel efficiatur? & quidem efficitur quis inco-
la ciuitatis, ſi in ea habet maiorem partem fortu
147 narum ſuarum, † ſi ibidem conſtituit ſedem, l. ci
148 ues, † & ibi Bar. C. de incol. li. 10. vbi ꝙ præſumi-
tur incola, ſi probatur, quod quis habet aliquid
in ciuitate.

149 Amittitur tamen ciuitas, † & deſinit eſſe ciuis
per deportationẽ, cum quis ob delictum in inſu
lã perpetuo relegatur, vel triremibus addicitur,
150 & † quemadmodum nec viuus ſic nec mortui
cadauer in eam ciuitatem in ſepulturam deferri
poteſt, abſque principis diſpenſatione, ſecũdum
Bart. per illum tex. in l. ſi quis in inſulam, ff. de ca
da. puni. Petr. Rauen. ſing. 898. incip. nota quod
illæ, &c.

151 Subduntur † etiam ciues onerib. ciuitatis, quẽ-
admodum honoribus, cum eliguntur ex eis qui-
dam, qui per certum tempus anni, ſcilicet rem
publicam, & patrimonium ciuitatis curent, qui
proprio nomine defenſores ciuitatis appellan-
tur, vt in auth. de defenſo. ciuit. de modo tamen
eos eligendi, per circulum, ſcilicet quòd quili-
152 bet ſuo loco, & tempore, † licet in hoc attenda-
tur conſuetudo, glo. in l. ita tamen, circa princip.
ff. ad S.C. Trebel. quod ſit eorum munus, ſeu of-
ficium, vide Goffred. de tra. uot. in ſum. qui agit
de officio ſindicorum, ſeu electorum, & de mo-
153 do eligẽdi, † vide tex. in §. ſi qua uero, in authen.
de defen. ciui. quamuis in hoc non obſeruetur di
ſpoſitio iuris prædicti, vt per d. gl. in l. ita tamen.
Ad qđ munus non eſt quis admittendus, niſi ela
154 pſo quinquennio, † licet bene ad aliud elapſo, tã-
men triennio, vt in l. ſecunda, C. de mune. & ho.
non continu. Nota tamen quòd huiuſmodi de-
155 fenſores, † ſeu electi non excuſantur ob tale mu-
nus a muneribus realibus ciuitatis, licet bene ex-
cuſentur à perſonalibus, vel mixtis, puta cuſto-
dia caſtrorum, murorum, hoſpitio militum, &
huiuſmodi contributionib. l. actores, C. de exac.
tribu. lib. 10. vbi gl. not. de officialibus Bononiæ,
quòd teneantur ad ſolutionem collectarum, &
eſt tex. in l. curiales, C. de decur.

156 Nec tales poſtulati, † ſeu nominati, vel electi,
poſſunt hoc munus renuere, & ſe excuſare ſine
cauſa legitima, paupertatis, ſenij, numeri filio-
rum, vel morbi, vel alterius legitimi impedimen
ti præſtantis excuſationem, cum rebus proprijs
intereſſe non poſſint, l. 1. C. qui nu. liber. & l. pri-
ma, C. qui æta li. 10. vide Bar & Luc. de Pen. in l.
1. C. lib. 10. de immu. nemi. conceden.

157 An † autem ante ſuſceptum officium tenean-
tur præſtare iuramentum? vide Guid. Pap. q. 452.
158 vbi † etiam quòd in creatione iſtorum nõ requi
ritur decretum iudicis, per glo. in l. actor, ff. rem
rat. habe. tamen contrarium ſeruatur, vt confir-
159 mentur per ſuperiorem, † vt per gloſ. in rubr. de
decr. decur. C. lib. 10. & Ioan. Andr. in additio. ad
Specu. in tit. de ſind. vide tamen pro concordia
iſtarum gloſſarum, Guid. in d. quæſ. 452. & quod
160 vnus † poſſit inſolidum negotium vniuerſitatis
gerere, gloſ. in l. j. C. ſi vnus ex plu. tuto. & Specul.
in tit. de procu. §. tatione, verſic. quid ſi ſunt plu-
res conſules, quod ego intelligerẽ procedere de
161 iure communi, † ſecũdum præallegata, & in ne-
gotijs minimis, ſecus tamen in rebus grauibus,
& importãtibus graue præiudicium vniuerſita-
162 ti, tunc enim deliberatio requiritur, † quæ per v-
num fieri non poteſt, iuxta not. in l. ambitioſa,
ff. de decre. ab ord. fac. & in l. prima, C. de uend.
rer. ad ciui. pertinentium.

163 Quæritur etiam, † an ciues poſſint contrahere
cum ipſa ciuitate, & licitari gabellas, & datia ip
ſius vniuerſitatis, & per interpoſitam perſonã,
& an ſubſtineatur talis licitatio, & cõductio, ſeu
arrendamẽtum? vide per Ozaſcum Chacher. in
deciſ. Pedemon. 109. ad quem lectorem remitto
breuitatis cauſa.

164 Vbi etiam † quãdo vniuerſitas dicatur delin-
quere, & delictum ratificare tacite, vel expreſſe,
& quando obligetur ex delicto, an requiratur cõ
cilij congregatio, & deliberatio, in dec. eiuſdem
Octa. Cacher. 139. incip. anno 1529. Milis. in reper
tor. ſing. vniuerſitas.

¶ Et quia hic ſermo fit de ciuitate, quæ conſtat
ex nobilibus, & plebe, vt in §. plebs, Inſti. de iure na
tu. gen. & ciu. atque nobiles maiori (vt decet) præ
rogatiua vtantur, vt primi ſedeant, ſecundũ mo-
rem, & conſuetudinem patriæ, quæ conſuetudo
165 in his honorantijs eſt ſeruanda, † ſecundum Ioã.
Fab. in §. aliam, Inſt. de bon. poſſ. Imol. in l. qui ſol
uendo, la prima, ff. de hær. inſtit. Bald. in l. obſer-
166 uare, † §. antequã uerò, ff. de off. procon. & leg. &
non immerito alios præcedere debent ob nobi-
litatem, quæ magno labore fuit quæſita uirtute
armorum, vel ſcientia, non in ictu oculi, ſecun-
167 dũ ſuperius dicta, † quæ nobilitas amittitur per
exercentes mercaturam, & artem vilem, l. nobi-
168 liores, C. de comm. † & merc. Gui. Pap. quæſ. 391.
non ſi laborent in proprijs poſſeſſionibus, vt per
eundem Guid. Pap. quæſt. 392. & adeo ſit verum
quòd in hjs honorantijs conſuetudo attenditur,
169 ſecundum Fel. in rubr. de maio. & obe. † & Boer.
in tract. de auth. & præemi. mag. conſilij, & Car-
di. Floren. in conſ. ſuo 33. & conſ. 63. & videmus
in

in capitulo Aucrſano maioris Ecclcſiæ , quòd
170 decanus eſt † maior digniias poſt põtificalem,
ſecundum Calixtum , quem allegat Zodericus
Zamorenſis in eius Speculo humanæ vitæ,lib.2.
ca.13.vbi ample loquitur de Decano maioris ec
clcſiæ,& Caſſan.in cathal.glor.mun.quarta par.
conſidera.37.vbi poſt prædictos Doctores dicit,
quod Decano poſt pontificem maior, & princi-
palior cura , & collegij adminiſtratio congruit,
& proximior eſt epiſcopo dignitate, & honore
cui propinquior eſt in concilio, & aſſiſtentia,(&
ſubdit)ipſe collegium, necnon perſonas, ac res
collegij iudicat,& tractar, eſt enim caput colle-
gij,de quo ſcriptum eſt,cõſtituit eum Dominus
171 in caput,nõ in caudam,†eo quòd cæteris mem
bris corporis authoritate, ac iudicio præcellit:
habet denique decanus in collegio, & capitulo
172 primam vocẽ, † primas ſalutationes, primos re
cubitus,quæ intelligunt prædicti Doctores pro-
prie de Decano maioris Eccleſiæ,qui alius eſt,&
diuerſus ab archipresbytero, vt dicit Io. de Tur-
recrem.in cap.in capite,50.diſt.& talis habet pri
173 mum locum,† vr dicunt Domini de Rota dec.
447.incip.fuir dubitatum,in nouis.
174 Poſt † decanum de iure communi eſſet Ar-
chidiaconus,immo eſſet prior ante Decanum,
& immediate poſt Epiſcopum, vt eſt texr.in cap.
ad hęc,& cap.mandamus,de off.Archid.& præ-
eminentias huius recoli, idem Sodericus in ſuo
Speculo humanæ vitæ,lib.2. cap. 14. Vltimo lo-
co eſſet ponendus de iure Cantor,cuius ſecundũ
prædictum Sodericum eſt ſingulare honoris, &
dignitatis prærogatiua in eccleſia munus, cuius
175 miniſterium † ad cęleſtes laudes,ad cultus diui-
ni augmentum ordinatur,accolitos, & cæteros
eccleſiæ inferioris gradus, ac miniſtros ad diui-
na officia dirigit canendi, & legendi hymnos,
ac pſalmodiam præuidet,atque inſtruit,& quic-
quid diuini laudis in communi choro decanta
tur,per eum ſollicite præordinatur pſallendi or-
dinem, orandi modum ipſe committit, negli-
gentes, aut diſcolos punit, & eius oneri incum-
bit,' ut diuina officia grauiter, & ordinatè
Altiſſimo perſoluantur, vt ſecundum Apoſto-
lum omnia in eccleſia ſecũdum ordinem fiãr.
Tanto igitur Cantoris dignitas apud Deum di-
gnior acceptiorque eſt, quanro pluribus cęleſti-
bus laudibus occupatur. Et ſic videmus quod
cum Cantor Reuerendi capituli Auerſani ſo-
lum exerceat officium in feſtis pręcipuis,& tunc
cum maxime quando epiſcopus, & Decanus fa
176 ciunt officium,† ex inde clare colligimus,quod
dignius eſt eius officium ex cõſuetudine potius
ſic inducta, vt ſupra dictum eſt: cætera autem
quæ congruunr Cantoris officio, ac miniſterio,
vide per Oldr.in conſ.166. factum eſt tale,& per
Zamorren. vbi ſupra,& per Bart.Caſſ.in cathal.
glor.mundi in pręalleg.4.parte conſid. 37. mihi
tamen ſufficir demonſtraſſe uim,ac poteſtatem
conſuetudinis derogantis iuri communi , vt ui-
diſtis,vt quamuis prima ſit dignitas Decanatus,
177 tamen †Cantoris poſt Decanatum ex conſuetu
dine potius,atque inſtitutis pontificalis eccleſiæ
178 Aucrſanæ †ſit prima;quod quidem ipſa conſue
tudine introduci potuit, ſecundum Io. Andr. in
c.fin.de offi.de leg.lib.6.qui dicit ſe ita conſuluiſ-
ſe, & idem dicit in addir.Specul. in Rubrica de
pręben.refert, & ſequitur Andr.Siculus dictus
Barba.in conſ. 5. vol. 2. quemadmodum refert
idem Caſſan. in d. tract. Cathal. glor.mund.ea.
179 par.4. conſid. 42.† quod in Gallia, & proprie in
Heduorum vrbe eius prima dignitas Cantora-
tus eſt prima poſt Decanum, in Ducatu illo Bur
gundiæ,quo olim tempore meę infantię in con
trouerſiam fuit deductum inter has duas digni-
tates,ſcilicet Archidiaconum,& Cantorem,nil
aliud quàm auditum habeo,quæ notanda ſunt,
dum loquimur,& ſermo noſter eſt de ciuitate.
180 Cui†cõuenit nec ſilentio prętereundum erit,
natum in villa,uel caſtro quoquo modo ciuitati
ſubdito,cenſeri de ciuitate, & de dominio ciui-
tatis,quamuis locus ille habeat ſeparatam iuriſ-
dictionem,ſecundum Paul. de Caſtr. conſ. 234.
Incip. notandum,col.4. Ang. per illum textum,
in l.1.C.de Metro.Berit. lib.11.in addi.ad Barto.
vbi dicit quod eſt ſubdirus, & Sil. Nupr. in verb.
181 eſt nubendum.fol.144.& † natus in villa dicitur
originarius ciuitatis,licet habeat iuriſdictionem
182 ſeparatam,† & in materia odioſa,an ciuium ap-
pellatione ueniant comitatenſes, vide Catellia.
Cott.in eius memora. in verbo,comitatenſes,&
rurſus,in ver.repreſaliæ.
183 Non † omittendo vnum,quod ſi quis vxorem
pręgnantem ducat ad pariendum in ciuitatem,
ad hoc, vt filij admittantur ad conſilium , &
alios honores ciuitatis, atque collegium docto-
rum,aliter non admittendi,ſtante ſtatuto quod
non admittantur,niſi ij qui ſunt originarij pro-
pria, vel paterna , eſſe admittendos, Silu.Nupt.
184 in loco proprie allega. Nec †eſt prætereundum,
ſi pater acceſſit magiſtratus gratia gerendi in
aliam ciuitatem,filij ibidem nati in ciuitate,qua
pater geſſit magiſtratum, vel alia per quam tran
ſit,dicentur nati in eorum propria patria, unde
eorum parer diſceſſit, non autem in ea qua tran
ſiuit, uel nati ſunt, nam animo redeundi, non
permanendi pater acceſſit, ita Lancill. in l. hæ-
res,§.proinde.ff.de iudi.& in l.cætera.ff. de lega.
1.Iaſ.in l.huiuſmodi.§.legatum.ff.de leg. 1. ſecu
tus ibi Felyn. quem allegat, quamuis Alex.de
Imol.ibi uideatur contradicere.
Aliquando tamen ad ciuitatis rem expedire
185 operepretium eſſe duxi,& principio †clericos ci
uium appellatione compręhendi, atque ad quę
dam uti alios ciues teneri, excubias murorum,
portarum ciuitatis facere non eſſe immunes. c.
2.extra de immu.eccle.quod intellige neceſſita-
186 tis imminẽtis,† & periculi imminentis tempo-
re, vt habetur ibi per Abb. qui adcitat tex. in l.
nullus pęnitus.C.de cur.pub.lib. 12. quo proba-
tur etiã eccleſiam tempore expeditionis non ex
cuſari ab angarijs, vel perangarijs, quippe cum
nullus tunc dẽt eſſe immunis a vigilia,& muro-
rum defenſione, id cogente neceſſitate, cum
187 vnuſquiſq; patriam ſuam, † imo propriam ſalu
tem tueri debeat,& not.in l.fi.C.de abol.& Luc.

188 de Pen.in l.in filijs.C.de decur.lib.10.† & relicta
189 ciuitati ad refectionem murorum ciuitatis,† &
Caſtri, dicuntur ad pias cauſas. Specul. in tit. de
inſtr.editi.§.nunc uerò, verſi.& ſcias quòd inter,
190 cum Deo,† patriæ,& parentib. debeatur ſupre-
mum obſequium, quod propriè pietas nuncu-
patur,l.veluti,ff.de iuſt.& iur. Hinc relictum ali-
191 quod vel legata pecunia ciuitati, † vel alias debi-
ta,poteſt in his iuſta ratione cōuerti,ac commu-
192 tari,l.fi.C.de oper. pub.Sicut † etiam nec clerici
excuſantur, nec monaſteria a conſtructione, &
reędificatione męniorum Caſtri,& aliorum ſot
tellitiorum (vt ſic dicam) ipſius ciuitatis, vel ab
expenſis eorum. l.omnes. & l. ad portus. C. de
oper.publi.& l.fi.quib.mun.vel præſt.nemi.lice.
ſe excu.lib.10.& c.non minus.c.aduerſus, extra
de immu.eccle.Guid.Pap. quæſt. 78. quod ſem-
per intelligas,ſecundum iura prædicta,& ibi per
doct.magna neceſſitate ſubſiſtente,& ubi defice
ret res ciuitatis, & hoc ad tutamen ciuitatis ab
153 imminenti hoſtium inſultu,& inuaſione.† Nec
ab re,cum ſancti dicantur muri,& portæ ciuita-
194 tis ac huiuſmodi, † nec priuatis perſonis iuxta
ea aliquid ædificare permittitur,ob caſus fortui
tos incendij,quod culpa inhabitantium euenire
ſolet, vel ob ſuſpicionem remouendam prodi-
tionis.l.neque muri,neque portæ. ff. ne quid in
195 loco † ſacr. fiat. cum l. prec. nec tempore belli
ea męnia tranſcendere, nec aliunde, quam per
portam ſub interminatioue capitis. l.fin. ff. de
rer.diui.Iaſ.in l.ſi quis nec causā. ff.ſi cert.peta.
Caſſ.in eius Cathal.glor.mundi. parte 12. con-
ſidera.70.hoſtibus maxime circum circa exiſten
tibus,ac potenti exercitu, cui ſi Ciuitas reſiſtere
196 non potuit,† non dicitur rebellis contra iura-
mentum ſuo Regi,& principi præſtitum, vt per
Aſſli.in Conſtitu.Regni,iuriſperitorum dubita-
197 tionem.in quo notab. † Quæ ſi pro ampliandis
mænijs domum priuati cuiuſpiam cępit, ſi ite-
rum męnia ampliarentur, domus illa poſt tot
annos, & tempus reddetur primo domino, vt
per Abb.& Modern.in cap.quia plerique,de im
mu.eccle.& in c. quæ in eccleſiarum, de conſt.
Soci.conſ.164.col.5.vol.2. quæ refert Anna. in
ſingu.84. & de facto Neapoli ſic fuiſſe ſeruatum
refert.

198 Claues autem ciuitatis portarum, vel Caſtri,
apud quem cuſtodiri,& conſeruarl debeant.tex.
in l.cum pater. §. pater pluribus, ff. de leg. 2. &
Bal.in l. procurator. C. de eden. vbi quod apud
ſeniorem,niſi caſtrum eſſet alteri commenda-
tum ac conceſſum,tunc enim ſecus eſſet dicen-
dum, cuſtiodia enim ad Caſtri cuſtodem per-
199 tineret,per not.per † Andr.de Iſer.in c.1.de feu.
guard. & caſtal. faciunt nota. in l. fi. C. de fi. in-
ſtrum. & l. ſi quæ cautiones. ff. famil. erciſ. & ibi
200 Flor. vbi de cuſtodia inſtrumentorum commu
nium pęnes maiorem ex fratribus, & cohęredi-
bus adhibenda, ſi quidem cum cautione, vt ibi
per Doct. pręd ictos de illa exhibendo, quoties
opus id fuerit. Ad quæ omnia aduertat, qui ſe
nouum ciuem, in aliqua ciuitate aſcribi aſpi-
rat, cum ea, & alia onera ſubire debeat, vt &
ſuperius dictum eſt.

201 Auerſana. Ciuitas † Auerſana origi-
nem ducit à reliquijs Cu-
marum in Italia, quæ conditæ ſunt trecētesimo
& vno anno ante vrbem Romanam, ſecundum
computationem Glareani Regnante in Indęa
Dauid rege, ante uerò Chartaginem per ſex, uel
ſeptem annos, regnante Latino Siluio.v. Latino
rum rege, ſecūdum ueram Chronologiam einſ-
dem authoris. Vnitis deinde reliquijs Atellarū
Raymundo ſub Duce Normādorum cum eius
exercitu, nouam hanc noſtram Auerſæ ciuita-
tem condiderunt, vt per ſuffectionem, idem cen
ſeatur populus. l. proponebatur. ff. de iudi. inde
Cumani,& Atellani dici poſſent, inde quoque
Epiſcopus Cumanus,& Atellanus à ſede nun-
cupatur apoſtolica. Cumana ciuitas à Calcidēſi-
bus Peloponneſſi Græcię populis origine, Virg.
Aeneidos ſexto, tandem Euboicis Cumarum al
labitur oris, viuebat ſub proprio Rege, & pro-
prijs legibus, Ariſtodemo ipſarum Rege, teſte
Liuio lib.2.deca.1.in qua ſuperuixit,& mortuus
fuit Tarquinius ſnperbus Septimus Romano-
rum Rex eijectus ad l. 2. §. eijectis regibus. ff. de
202 origi. iur. † Poſt tamen interijectum tempus
Normandorum vixit legibns, ſeu Francorum.
203 Normandia enim † Francię eſt prouincia vltra
ſequanam flumen, ſecundnm Cæſaris in com-
mentarijs deſcriptionem, ſuperuenientibus de-
inde Lōgobardis, qui leges in regnum intulerūt
204 proprias, † Auerſa ſic proprijs inhæſit iuribus,
vt iura illa Longobatda reſpueret expreſſe, illa-
que abijecerit, ſecundum Mari. de Carama.in
eius ad conſtitutionem Regni, cuius eſt initium
Puritatem ſub titu.63.lib.1.de ſacra.præſt.Baiul.
& Camer.quam tulit Guglielmus tunc Regni
Rex, cuius ſucceſſor, licet non immediatus com
pilator Regni conſtitutionnm, Federicus ſecun
do ex uarijs, & Romani, & Longobardici iu-
ris, vt ita dicam fragmentis, ciuitas tamen hęc
cum eius genuino primęuo Francorum iure in
205 vſum, † & conſuetudines inuexit, multis gau-
206 det prærogatiuis, eius † epiſcopus exemptus eſt
a Metropolitis per diploma Martini Quinti,
Pontificis maximi, quod in archiuo dictæ ciui-
tatis cuſtoditur, de cuius exemptione teſtatur
Albericus Roſatus Bergom.in rub.ff.de ſtat.ho-
mi.ſed illud ſumpſit ex libello quod prouinciale
207 curiæ † Romanæ nuncupatur, ſedet in prouin-
ciali concilio primus, alioſque antiſtites præcel-
lit, ſecundum Montan.in tra.de præem.mag.cō
ci.in ſecundo rati. primæ part. & Caſſan. in ſuo
cathalo. gloriæ mund. 4. parte, conſider. 24. &
non nihil de hac ciuitate per Mari.Frecc.in tract.
ſuffeud.titu.de prouinci. & ciuita. Regni, nume.
26. Hęc ſufficiat dixiſſe de primordio huius ciui
208 tatis, eiuſque † laude, eſſe ortum in nobili pa-
tria redundat in gloriam.Saly.per illum textum
in l.ſi quis,C.de natu.liber.quamuis per priuile-
gium ciuilitas acquiri poſſit, ſed ſi acceptat unū
uidetur acceptare aliud ſcilicet, & onera. Paul.
de Caſt.in l.ſi duo.ff.de acqu. hære. Pet.Ranen,
in ſing.522.

209 **In aſſignatione.** Aſſignare. † idẽ eſt quod conſi-
gnare. Cic. pro domo. Infeⁱiorem ædium par-
tem aſſignauit genti ſuæ Clodiæ, & attributæ pe
cuniæ, quas modo aſſignationes dicimus, vt per
Iac. Spic. in eius lexico. in verbo, attributæ pecu-
niæ, & latius diſſeruimus infra. c. 3. in conſue. ſi
matrimonio legitime contracto.
Sed quæro, quid induxit conſuetudo in aſſi-
210 gnatione † dotium? dic, quod induxit, ut mari-
tus præſtet fideiuſſoriam cautionem de reſti-
tuenda dote vſq; ad certum tempus, vt habetur
infra in conſuetudine, ſi matrimonium contra
211 hatur inter aptos. † Item induxit quod, vt uera
dicatur, dos non ſit promiſſa, ſed aſſignatio re-
quiritur. primum eſt præter ius, imo contra titu.
C. ne fid. doti. den. ſecundum quia de iure ſola
212 promiſſio, † & conſtitutio dotis, ſufficiebat, ſed
per has conſuetudines quo ad lucrandam do-
tem non ſufficit ſola conſtitutio, ſed requiritur
aſſignatio, vt habetur in c. 3. in conſuetudi. incip.
213 ſi matrimonio legitime † cõtracto. vbi dicemus.
multa alia induxit conſuetudo iſta, quæ in di-
ſcurſu ſuo loco dicentur.

214 **Lucrifactione.** Circa † lucrifactio
nem induxit hæc
conſuetudo, vt maritus contracto matrimonio
in certis caſibus, & ſimiliter hæredes mariti lu-
crifaciant dotes, vt habetur in conſuet. ſi matri-
monio legitime contracto. c. 3. & in conſuet. ſi
matrimonium morte uiri. & in conſuetudi. ſe-
quen. quæ ſunt quinta, & ſeptima, ut latius in eis
explicabitur, ibi uidendum eſt.

Et reſtitutione ipſarum.

Sed cum reſtitutio dotium fiat ſecundum has
conſuetudines dotis conſiſtentis in pecunia, uel
in mobilibus infra annum, vt habetur in c. 9.
in conſuetudi. incip. In quolibet caſu quo dotes,
ubi habetur, quod dotes peti, & exigi nõ poſſunt
niſi elapſo anno a die ſoluti in matrimonij: & ſi
conſiſtant in immobilibus ſeu ſtabilibus, in reſti
tuendis illis obſeruentur iura communia, vt di-
citur infra. c. 10. in conſuet. ſi bona ſtabilia, & ſic
erat diſpoſitum de iure communi, quod dotes
in pecunia, uel mobilibus reſtituantur elapſo an
no, ſtabilia autem ſtatim. l. vnica §. exactio. C. de
215 rei vxor. actio. † Quid ergo induxit noui hæc cõ
ſuetudo circa reſtitutionem dotium? dic quod
ſatis induxit, nam maritus prole non ſuſcepta
reſtituit dotes, retinet tamen lectum, & ſic reſti-
tuit dotes diminute, vt habetur in c. 3. in cõſue. ſi
216 matrimonio legitime contracto. † Secũdo, quia
ſi date ſunt in dotẽ res conſiſtentes in certis mo
bilib. reſtituentur eo modo, vt reperiuntur tem
pore ſoluti matrimonij, non autem tempore cõ
ſignationis, ut habetur in prędicta conſuet. ſi
217 matrimonio. † de quo ibi plenius, & clarius di-
cetur. Item aliud eſt inductum, videlicet quod
mortuo uiro reſtituũtur nedum integræ dotes,
uerum etiam robbæ, corrigiæ, & alia ornamẽta
à uiro facta quantumuis ualoris, & pretij, dum-
modo non excedant ualorem medietatis do-
tium, quia in eo quod excedit, deducetur de do-
te. vt habetur in c. 4. Incip. ſi matrimonium car-
218 nali copula. † Pręterea donec dotes reſtituantur,
mulier debet habere victum, & veſtitum, & alia
219 neceſſaria. † vt habetur c. 7. in conſuet. In quoli-
bet præſcriptorum caſuum. Item quia pen-
dente reſtitutione dotium, ſi mulier uelit alimẽ
ta remittere, vel ad ſecunda uota migrare, perci
piet fructus, & prouẽtus de rebus pro dote obli-
gatis, nil derogando ſorti dotis, & dodarij. Vlti
220 mo uidetur inductum, quod mulier completo
anno, vel hẽbit ſuas dotes, & dodarium lucrifa-
ctum, uel aſſignabitur tantum de bonis uiri, uel
ſoceri, de quo ſufficiẽnter ſit mulieri cautum, vt
habetur c. 10. in conſuet. incip. In quolibet caſu
quo dotes, &c. quæ omnia in multis diſcordant
a iure communi, vt dicetur in prędictis ſuis lo-
cis, ne ſepius id repetam.

221 **Dotium &c.** Dos eſt ius † vniuer-
ſale, continens quod à
muliere, vel eius parte, uiro, vel eius parti tradi-
tur, vel pro tradito habetur, propter onera ma
trimonij ſubſtinenda, ſecundum Bart. qui ita
diffinit. in rub. ff. ſolu. matri. pro qua diffinitione
poteſt allegari tex. in l. ſi pater mulieris. ff. de iur.
222 doti. licet ibi † Ang. dicat, quod dos etiam dica-
tur, ſi onera non ſubſtineat. quod quidem ex pa-
cto fieri poteſt, l. ſi. in princ. ff. de doli mali excep.
l. 3. ff. de pact. dotali. ſed Bart. conſiderauit id
223 quod principaliter, † & frequentius fieri con-
ſueuit, & dos dicitur etiam ſi fuerit promiſſa, nõ
autem tradita: quod hodie de plano procedit,
cum ante tempora digeſtorum dos proprie non
dicebatur, niſi eſſet tradita, quod patet, quia an-
te l. ad exactionem. C. de dot. pro. nõ poterat agi
224 ex ſola † promiſſione, quod ſecus eſt hodie, ſe-
cundum Ang. & omnes in d. l. ad exactionem.
225 Sed an dos reſtituta dicatur dos? † uidetur
quod non, nam ubi non eſt matrimonium, ibi
non eſt dos. l. 3. ff. de iur. doti. l. fi. C. de don. antę
nupt. Contrarium eſt uerius, quia prædicta pro-
cedunt, vbi nunquam fuiſſet contractum matri
monium, ſecus eo contracto, & poſtea ſoluto, vt
per Bart. in l. ſi marito. §. 1. ff. ſolu. matri. & l. filię
dotem, ff. de coll. do. Quæſtio hęc facit ad multa
vt per Bald. in l. 1. in fi. C. unde uir, & vxor. & l.
filia legatorum. C. de lega. & per Io. Campeg. in
tra. doti. par. 1. q. 3. niſi ſit reſtituta, tunc enim de
226 ſinit eſſe dos, non autem prius, † vt uidentur lo-
qui prędicti doctores. Dicitur, & ius vniuerſale,
& pretium ſuccedit loco rei. l. ita conſtante, & l.
227 res, quæ ex dotali. ff. de iur. † doti. quod eſt indi-
228 ſtinctè verum in † vniuerſalibus, ſecus in rebus
particularibus, in quibus regulariter pretium
non ſuccedit loco rei. l. ſi ſeruum. §. fi. ff. de uerb.
oblig. niſi in certis caſibus nota. in l. Labeo, & Sa
binus. ff. de verb. ſig. & per Bal. in l. mater tua. C.
de rei vend. & per Bart. in l. ſi rem, & pretium. ff.
de pet. hær. Affli. deciſ. 369. Inſuper eſt ſciendũ,
non ſuccedere pretium loco rei dotalis, quia ſit
229 ius vniuerſale, † ſed quia id eſt ſpeciali fauore
dotis inductum: quod ſanè intelligendum eſt
duobus concurrẽtibus. primo quod hoc ſit actũ

expreſſæ inter virũ, & vxorem: ſecundo dum
ſit expediens mulieri, alias his non concurren-
tib. huiuſmodi conuerſio, ſeu ſucceſſio non cau
ſatur, vt probatur ex tex. & ibi glo. in l. ex pecu-
nia. C. de iur. doti. & l. ita conſtante. ff. ſol. matri.
& Bal. Nouel. in tra. priui. dot. in ſecunda parte,
230 priui. ſexto. † Quod nota. ad conſuetudinem in-
fra. c. 10. ſi bona ſtabilia, vt maritus non lucretur
dotem in pecunia in caſu iſto, cum pretium ſuc-
cedat loco rei ſtabilis, & ſic limita conſuet. c. 3. &
c. quinti infra, per quas defertur lucrum dotis
marito, vel hæredibus mariti, quando dos con-
ſiſtit in pecunia, nam hoc non procedit, quando
pecunia peruenit ex re ſtabili dotali, in qua non
231 datur lucrum, ſecundum prædicta. † Procedit
libellus vniuerſalis, ſeu generalis quo dos peti-
tur, quamuis quantitas certa dotis non exprima
tur, ſicut, & in cæteris iudicijs vniuerſalibus, ad
232 nota. in l. 1. ff. de eden. Hinc fructus percepti lite
pendente, ueniunt eadem actione, non autem
iudicis officio, vt ibidem in d. l. 1. not. licet ſecus
233 eſſet in alijs iudicjis † particularibus. l. ſciendum,
234 ff. de edi. ædic. † & ualet ſententia condemnato
ria ad dotes, licet quantitas, vel res dotales non
ſpecificentur, ſecundum Ang. & Cum. in l. 1. ff.
ſol. mat. maxime cum ex actis precedentibus,
vel in ſeruo liquidationis conſtet de certitudi-
ne, iux. l. 1. C. de ſen. quæ ſin. cer. quanti. & quãdo
certus eſt iudex per informationem dotem fuiſ-
ſe datam, quamuis non ſit certus de quantitate,
vt per Campeg. in tra. dot. parte prima, quęſt. 4.
235 Quæ autem ſint iura dotalia, † cum agitur de
dote, & iuribus ipſius? dic quod iura dotalia ſunt
augmentũ dotis. l. etiã. C. de iur. do. donatio pro
pter nuptias: & ſecundum has conſuetudines
dodarium: tertio fructus extãtes in fundo dota-
li tempore reſtitutionis: quarto ius alimento-
rum debitum vxori pendente reſtitutione do-
tium, vt in cap. 7. in conſuet. In quolibet præſcri-
ptorum caſuum, &c. dicuntur iura dotalia, &
ſimilia, vt per Io. Petr. de Ferr. in forma lib. quo
vxor. ag. ad dotem. in glo. ſimul cum omnibus.
236 Quid † autem ę conuerſo, ſi ex pecunia dotali
ſunt emptę res alię, & merces, nunquid ſuccedãt
in locum dotis in pecunia datę, vel teneatur in
reſtitutione ad pecuniam quæ non extat? dic
quod quamuis vere pecunia non extet, tamen
videtur extare per id, quod ex ea pecunia em-
ptum eſt, nam id quod ex dotali pecunia em-
ptum eſt, dotale eſt. l. ſi cum dotem, in fin. ff. ſo-
lu. ma. & ff. de iur. dot. l. res quæ, & alibi dicitur ſi
pretio rerũ hęreditariarum cõparat, diminuiſſe
quæ uendidit, non videtur, ſed quod inde com-
paratũ eſt uice permutati dominij reſtituetur,
l. Imperator, in §. fi. cum l. ſeq. ff. de leg. 2. Nap.
Seb. glo. conſue. Neap. in conſuet. ſi mulier. in
glo. ſi non extant. & not. in l. ſi ex ea. pecunia. C.
237 de rei uend. quod intelligunt † Doctores, vt ſint
dotales in ſubſidium mulieris. l. in rebus, C. de
238 iur. dot. † Tamen dos conſiſtere dicetur in pecu
nia, & habebit locum diſpoſitio noſtrarum con
ſuetudinum, vt maritus lucretur eas dotes, licet
pecunia ſit conuerſa in emptionem ſtabilium,
attendetur primordium. ad l. ſi quis id quod, ff.
de don. & l. ſi quis nec cauſam, ff. ſi cer. pet. quod
not. ad conſuet. c. 3. & ad conſuet. c. 5. & ad limi-
tationem conſuetudinis c. 10. ſi bona ſtabilia,
239 vbi dante domino dicetur. † Item quid ſi ex pe-
cunia dotali empti fuerint annui redditus, qui
tempore diſſoluti matrimonij exiſtant, & hæ-
res mulieris non petat, niſi elapſo anno, an poſſit
petere cum tertijs, ſeu fructibus perceptis, & de-
curſis, vel ſi petat ſtatim anno nondum elapſo,
debeant ſtatim reſtitui non completo anno, &
ſic an iudicabitur, vt de pecunia mobili, vel de
ſtabili. ad nota. per me in conſuetu. 10. ſi bona ſta
bilia. dicas quod ſi a principio conſtitutæ dotis
initum, & conſuetum eſt, quod pecunia dotalis
cõuertatur in emptionem ſtabilium, uel etiam
annuorum introituum, tunc quia habẽtur pro
ſtabilibus, mulier petet ſtatim, & habebit interu
ſuria, ſeu tertias, & perceptiones annuas. Vel nil
eſt dictum, & dic, vt in pręcedenti quæſtione per
ea, quæ ibi dicta, vel allegata ſunt. Aut fuit data
electio uiro de reſtituẽdo introitus emẽdos aut
pecuniam ad eius libitum, & tunc cum electio
ſit mariti debitoris. per regulam iuriſ. in alterna
tiuis. de reg. iur. in ſexto, nõ tenetur maritus, vel
eius hæredes ad tertias, vel fructus perceptos ex
introitibus emptis ex pecunia dotali, vt fuiſſe de
ciſum refert additio. Incipi. quid ſi ex pecunia,
ad conſuetud. Neap. Inci. ſi mulier in qua nomi
natur cauſa, & perſonæ litigantium.
240 Quæ autem, † & quot ſint dotis priuilegia, ple
ne per doct. in l. 1. ff. ſolu. matri. & Catell. Cotta.
in ſuis memor. in verb. dos, & pleni ſunt tracta-
tus per Campeg. in tract. doti. & per Bal. de Bar-
tolinis, quem Nouellum nuncupant. de priuil.
doti. ad quos lectorem remitto, vbi pro intelli-
gentia harum conſuetudinũ opus erit, & alias
ad libitum.
241 Vtrum autem dotis titulus ſit † oneroſus, vel
lucratiuus ſecundum varietatem doctorũ? con-
cluſio ſit uera, quod ex parte mulieris dicitur ti-
tulus lucratiuus, etiam ſi dos a patre detur, licet
ex parte uiri dicatur oneroſus, vt per Bart. in l. fi.
ff. de his quæ in frau. credi. Gloſ. Nap. in conſuet.
ſi quis, vel ſi qua. tit. de ſucc. ab inteſt. in verb. præ
terquam, in fi. num. 217. verſi. licet enim ex par
te, & per Iaſ. in §. item ſi quis, num. 30. Inſti. de
acti. Alex. & alij in l. ſi donaturus. §. 1. ff. de cond.
ob cauſam Luc. de Pen. C. de imp. lucr. deſcrip. l.
1. lib. 10. Capici. deciſ. 128. & addentes ad dictas
conſuet. Neap. ſi quis, quæ deſeruient ad multa,
vt non ponatur in æſtimo, ſeu cataſto, niſi de-
ducto onere matrimonij, & vide quid ſupereſt.
242 Vtrum autem dos ſit † contractus iuriſgẽtium
comprehenſus inter alios contractus, de quibus
glo. in l. ex hoc iure. ff. de iuſti. & iur. Campeg. in
tra. dot. parte 1. quæſt. 5. & quod ſit contractus
243 nominatus, † & elegans, Bal. in l. ad exactionem,
244 C. de dot. promi. Dos autem duplex, profectitia
cum peruenit a patre, & in alijs caſibus notabili
bus expreſſis in l. profectitia. ff. de iur. dot. vbi Sa
li. & Azo. in ſum. C. de iur. doti. & per Hoſti. ple-
nius in ſum. de do. inter uir. & vxor. §. fi. Aduen-
titia,

titia, quę præter patrẽ ab alijs prouenit perſonis.
245 Item conſtituitur dos †aliquando ex voluntate,
ſcilicet mulieris, vel alterius cuiuſcunque, eius
mulieris nomine, etiam extranei.l.promittẽdo,
ff.de iur.doti.l.1.§.extraneum, C.de rei vxor acti.
Aliquando, ex neceſſitate ſcilicet à patre, cuius
eſt officium dotare filiam.l.fi.C.de dot. promiſ.
& not.in d.§. extraneum, glo. in l.obligamur.§.
246 lege.ff.de act. & oblig. ad eamque † dotandam
officio iudicis pater cogi poteſt regulariter, niſi
in certis caſibus, quos per te videre poteris apud
247 Campeg. in tra. dot. parte 1.quæſt.13. † Nec in
præiudicium, fraudemue creditorum pater fi-
liam dotare poſſit, cum æs alienum legitimam
antecellat.l.Papinianus.§.quarta.ff.de inoffi. te-
ſta.Sed eſto, quod dotauerit, ergo nec de fraude
non particeps fuerit, non tenetur: alias ſecus.l.2.
248 C.quæ in frau.cre.† bene tamen filia tenebitur,
cum ad eam dos ſoluto matrimonio fuerit re-
uerſa.l.fi.§.1.& ibi Bar. ff.de his quæ in frau. cre-
di. quod nota. quia quotidie poterit iſte caſus
contingere, ad quod aduertere debent credito-
res patris, vel eorum hæredes.
249 ℭ Nec bis pater filiam †dotare aſtringitur dote
culpa filię lata, & multo magis dolo cõſumpta:
ſecus ſi negligentia, ſecundum Cyn. in authen.
quod locum, C.de collatio.quod tamen limita,
250 niſi dos filiæ abſenti, vt puta † viro fuiſſet conſi-
gnata, vel abſque patris voluntate, tunc enim
pater regreſſum habet contra virum, & tenebi-
tur iterum dotare, de quo vide Campeg. vbi ſu-
pra, quæſt.15.
ℭ Vtrum autem filia dotata a patre cenſeatur
dotata de proprijs bonis forte aduentitijs, vel de
251 bonis paternis? glo.& ibi † Bar.in l.1.ff. ſolu.ma
tri.dicunt præſumi dotatã à patre, etiam ſi pater
dicat ſe dotare de bonis filiæ, & facit tex. in l. fi.
C.de dot.promi.niſi tamen pater eſſet inops, vel
niſi filia certiorata, & ex certa ſcientia, non etiã
per metum, conſenſiſſet, vel niſi filia eſſet diues,
& pater gereret filiæ negotia, vel niſi eſſet pater
naturalis, qui in dubio, non uidetur dotare de
bonis proprijs; præſertim id verum eſt, ſi filia
haberet bona aliunde quęſita, vt per Campę.in
252 d.tract.do.par.1.quæſt.16.† Cum pater natura-
lis non teneatur dotare filiam, vt per Bart. in l.
vxorem, §.pater naturalis, ff.de leg. tertio.Bal. in
auth.res, quæ, C.comu.de leg. ſed quia tenetur
253 eam alere ſi filia aliunde non habet, l. licet, † C.
de natu.lib.& ibi not.& c.cum haberet, extra de
eo. qui duxit vxor. quam prius poll. per ad.uti-
254 que pro modo † alimentorum tenebitur dota
255 re, cum dos ſuccedat † loco alimentorum.Lup.
in c.per veſtras, §.24. extra de don. inter uir. &
vxor.

Et quod dicimus in patre, idem in auo pater-
256 no dicendum † eſt, vt neptem ex filio omnimo
do dotare teneatur, duobus tamen cõcurrenti-
bus, ſcilicet ſi neptis careat patre, vel cũ habeat
inopem, non autem in auo materno, ſecũdum
glo.& ibi Bar. in l.1. C. de dot. pro.quemadmo-
257 dum † & de alimẽtis dicimus, vt auus ea pręſtet
nepoti, ſi filius ſit inops: alioquin patri ea incum
bunt, non auo. Bar. in l.non quemadmodum,
ff.de lib.agn.Rom.in l. 1.ff.ſol.matri. Sali. in l. ſi
filius in id.ff.ad Macedo.Lup.in c. per veſtras.§.
258 24.de do.inter vir.& vxor.† multo minus tene-
bitur patruus, vel auunculus dotare neptem,
Ang.& Imol. in l. 1. ff. ſol.ma.niſi loquamur de
259 patruo ſimul † cũ fratre, qui ſit pater mulieris,
inhabitante, qui ſi dotet neptem, fratre ſciente,
& non contradicẽte, pręſumitur dotare de com
muni, non autem de proprio.vide tamẽ Io.Fab.
260 in l.fin.C.de dot. promi. † Frater tamen ſororẽ
dotare debet, quando ſoror eſt inops, nec legiti-
mam, ſeu paragium haberet, glo. in l. cum plu-
res, §.pen.ff.de admi.tuto.Bart.in l.quęſitum, ff.
vbi pup.edu.deb.Cyn.in l.non omni, C.de adm.
tuto.&.in l.1.C.de alen.lib.Bal.in auth.res quæ,
261 C.comu.de † leg.imo clericus de fructibus be-
neficiorum tenetur dotare ſororem. Abb. in
cõſ.12.Inci.vt clare materia Thematis, in ſecun-
262 do, & ſeprimo dubio.† Reſtringe tamen præ-
dicta in ſorore germana, vel conſanguinea, ſe-
cus tamen in vterina, niſi ſoror uterina eſſet in-
ops, frater diues, quia teneretur alere, ergo, & do
263 tem reſpectiue † ad alimenta dare, vt per Ang.
in l.a filia.ff.ad Treb.& Bart.in auth.res, quæ, C.
comu.de lega.

Quod autem ſupra dixi, fratrem debere dotẽ
præſtare ſorori germanæ inopi, vt ſupra, proce-
dit, niſi tamẽ ſoror haberet communia bona cũ
fratre, eamq; frater dotaret, nã cenſeretur de bo
264 nis ſororis dotaſſe, † & ideo poterit frater in diui
ſione repetere, & dotatio videretur facta ani-
265 mo repetendi.† Io.Faber.& Bal.in l.fin.C.de do-
tis promi.

266 Vtrũ † mater teneatur de proprio dotare filiã,
vel filius, filiaue matrem, vide Cyn. & Bal. in
auth.res, quæ, C.comu.de lega.

267 Sed quid? dicit conſtitutio Regni, † In aliqui-
bus, de ſucceſſ.com.& Baro. quòd mortuo patri
ſuccedunt filij excluſis ſororibus, quas tenentur
dotare de paragio, prout iam nuptui tradiderũt,
& dotauerunt, amiſſa deinde dote, abſque dolo,
culpa, factoue fratrum, vtrum teneantur iterũ
eam dotare? In quo dicas, quòd non: nam ſemel
dotata, amplius non eſt dotanda, ſiue dos debea-
tur ex diſpoſitione hominis, puta legati, ſiue ex
diſpoſitione legis, & ſic dictæ conſtitutionis Re-
gni, In aliquibus, ad quod facit textus in l.boues,
§.hoc ſermone, ff.de verb.ſignifi. vide Campeg.
in tract.dot.parte 1. q.26.

268 Quæro † pater & filius confeſſi ſunt recepiſſe
dotes, an quilibet teneatur inſolidum, an vero
pro rata, vel ſi filius ſit, vt principalis, pater vt ac-
ceſſorius fideiuſſor, vide Oct.Cach. in deciſ. Pe-
dem.44.

269 Sed † ſi pater filiam non dotauit, an onus iſtud
dotandi tranſeat ad hæredes patris, ſiue ſint ſui,
ſiue extranei, vide Imol. in l.poſt dotem, ff. ſolu.
matr. vbi arguit à ſufficienti partium enumera-
tio, de qua quæſtione videndus eſt Campeg. in
tract.dot.parte prima, quæſt.27. & an pater mi-
270 norẽ † dotem relinquere poſſit pro filia mona-
canda, maiorem autem pro ea maritanda? dic,

quòd cũ dos ſuccedat loco legitimę, vt per Do-
ctor.in l.Titio centum,§.Titio genero,ff. de con
dit. & demonſtr. æqualis debet eſſe diſpoſitio,
Alb. de Roſa.in ſecunda par.ſta.quæſt.104. poſt
Thomam de Formaginis de Bononia.
271 Quæritur,† an mulier minor annorum decẽ,
& octo,ſecundum Conſtit.Regni,minorum iu-
ra,nubens poſſit dare totam hæreditatem pater
nam,in qua ſola ſucceſſit in dotem?dic,quòd ſi
vir ſit dignus tanta dote,& mulier cum iuramẽ-
to promiſit,poterit abſque dubio, maxime ſi cũ
decreto iudicis,vt notatur in l.ſiue generalis, ff.
de iur.dot.& per Saly.in l.Titia,ff.co. Bart. & alij
in l.j.C.ſi adu. dot.
272 Vtrum ſi filia nubat patre inuito, † teneatur
pater eam dotare?dic quòd non, dummodo vi-
ro inhoneſto nupſerit, ſecus tamen ſi honeſto,
per nota. per Io. Andr.in cap.accedens,extra de
procur.gl.ord.in cap.fin.32.quęſt.2.& 36. quæſt.
1.capit.de raptoris,& vide l.qui liberos,ff.de ritu
nupr.Cin.in l.fin.C.de dot.pro. & latiſſimè Au-
frer. ad deciſ. Cappel. Tholoſ.289. & quòd mu-
273 lier permittens ſe oſculari,& conſentiens raptui
ac raptori, puniatur amiſſione dotis, quam ha-
buit,vel habitura erat,atque etiam priuatur ſuc
ceſſione paterna, vel materna, eſt conſtitutum
per capitulũ Regni,incip.non ſine mortalis, vbi
vide Neap. & Modernos Campanos.
274 Et † an poſſint filij mortua matre agere cõtra
patrem inopem,& diſſipatorem ad reſtitutionẽ
dotis,vt ea ſalua fiat?quòd ſic, Pract.Pap.in for-
ma lib.quo vxor agit ad dot.in gl.in verb.procu
ratorio,circa finem.
275 Quæro † de quæſtione, quæ euenit in facto,
quidam conſtituit ſi debitorem in mille pro do-
tibus ejus filiæ,& eas promiſit ſoluere ad ſui libi
tum,deinde in teſtamento voluit eius hæredes
nõ teneri ad ſolutionem, niſi poſt nonagintaſex
annos,ſed maritus petit hodie dotes; quæſitum
fuit, quid iuris?deciſum fuit poſt controuerſiã,
hæredes ſtatim cogi poſſe ad ſolutionẽ, ea nem-
pe ratione, nã obligatio, ſeu diſpoſitio,eſt pura,
licet executio ad libitum eſſet collata promiſſo-
ris,quo caſu ſtatim naſcitur actio.ex regu.l.fin.ff.
qui ſine ma.ad liber.perue.& l.vtrum,§.cum qui
dam.ff.de reb.dub.& Bar.in l.centeſimis, §.fi.ff.
de verbor.obligat. & ſic fuit deciſum referente
Ozaſco deciſio. Pedemontana centeſima vn-
decima.
276 Subſequenter eſſet† vidẽdum de multis quæ-
ſtionibus circa hoc verbum, dotium,de quo in
textu noſtro,in quibus eritis contenti ſola remiſ
ſione breuitatis cauſa,& primo an dos confeſſa
ta habeat priuilegia verę dotis, & quando ad ſi-
militudinem dotis numeratæ, de quo vide Bar.
in l.aſſiduis. C.qui poti.in pig. hab. & per Affl.
277 deciſ.402. nu.12.† & an ſuccedat loco legitimę
278 per eundẽ Affl.deciſ. 111. † & quãta ſit in mulie
279 re nupta,in deciſ.160.† & ſi cõſiſtat dos in pecu
280 nia,qualiter ſit tractanda, † & aſſecuranda. de
quo per Matth.Affl. deciſ. 221. in nupta poteſt
281 eſſe legitima,non vltra,vt in d. deciſ. 160. & an,
& quando poſſit dos conſtitui conſtante matri
monio.Afflict.deciſ.369.Menoch.lib.2.centu.2
caſu.149.de arb.iud.quæſtio.
282 Vtrum autem dote promiſſa,†& non ſoluta,
poſſit vir expellere vxorem a domo,eique dene
gare alimenta.Lup.in c. per veſtras, verſi. Ter-
tio ſequitur in textu.extra de donat. inter uir. &
vxor.tenet,maritum vxorem ſine dote ductam
alere debere,& maritali affectione proſequi.quĩ
loquitur quãdo ſine dote vxorem duxit,& quid
283 ſi fugerit a domo uiri ob verbera,† teneatur re-
dire oblata ſufficiente ſecuritate, vel ſi concubi-
284 nã domi tenet,† niſi uir caueat de expellẽdo eam
dem,vide de his,& alijs pluribus, quæſtionibus,
docto.Palatios Ruuios in d.cap.per veſtras.in 3.
nota.de don.inter vir. & vxorem, ſed de his ha-
ctenus.Sequitur in textu,omiſſis alijs quæſtioni-
285 bus, † ſcilicet ſi filia dotata cedat omnia iura,
quæ habet in patris hæreditate, cenſeatur ce-
dere iura dotis maternæ? eadem ſi renunciet
cum iuramento dicens ſe eſſe dote contentam,
286 an faciat partem alijs fratrib.in legitima?†de pri
mo vide Bar. in l.vt iuſiurandi.§.1. ff. de oper. li-
ber.de ſecundo Bal.& Ang. in l. pater filium. ff.
de inoffi.teſta.& Bart.in l.1.ff.de bon. poſſ. con-
tra Tabu.& Bal.in l.1.C.quando non peten.par-
287 tes. An maritus,† & vxor poſſint dare fundũ do
288 talem in dotem filiæ communi? † an Iudæus
teneatur ad dotandum filiam effectam Chriſtia
nam. de vtraque vide Campeg.in prima parte,
289 quæſt.46.47. † ſi Presbiter maritauit eius filiam
ſpuriam de bonis paternis,vel eccleſiæ, eo mor-
tuo,utrum illa dos reuocetur per ſucceſſorem
in eccleſia,an per coniunctos presbiteri? de qua
per Bart.& Ang. in l. fin.§. ſi a ſocero. ff. de his,
290 quæ in frau.credi.†Vtrum confeſſio dotis rece-
ptę teneat:de qua uide Io.And.in add.Spe.in tit.
de don.inter vir.& vxor.in fi. Bal. Imol. & alios
291 in l.penult.§.mulier.ff.ſolu.matri.† & vtrũ cen-
ſeatur facta in fraudem creditorum uiri. glo. &
doct.in auth.ſed iam neceſſe.C.de don.ant.nup.
292 Afflict.in deciſ.401.quando dos dicatur inoffi-
cioſa,& habeat locum reuocatio?vide Afflic.in
293 deciſ.86.& † D.Vin.de Franc. deciſione 104.&
An hodie in promiſſione dotis fingatur inter-
ceſſio ſtipulationis ex parte viri? glo.in l.1.§.1.C.
de rei vxor.act.Imol.in l.1.ff.ſol.mat.
294 Quæ ſint priuilegia dotis,† ratione fori,iſtan-
tiæ perſonę mulieris? Camp. in j.part. quæſtio.
295 80.† an mulier ſterilis habeat priuilegia dotis?
296 Bart.in l.1.ff. ſol. matri. an dotis, † & alimento-
rum ęquiparetur, & pari priuilegio potiantur?
Bar. in l.1.col.4.ff.ſolut.matr. & eundem videas
in l.ſi certis annis.C.de pac.Dotis cauſa an dica-
297 tur pia?† Imol.in l.1.ff.ſol.mat. Bart. in l. ſi con-
ſtante.8.quæſt.1.quæſt.princip.ſol.matr.& in l.ſi
ego.ff.de iure dot. Bal.in l.mandatum.col. 4. C.
298 mand.† Vtrum priuilegium tacitę hypothecæ,
ac prælationis detur extraneo.Imol.in l.1.col.3.
ff.ſol.matr.Cyn.in §.ſed,vt plenius.l.vnica.C.de
rei vxor.act.Paul.de Caſt.in l.de diuiſione.ff.ſol.
299 mat. Dotis priuilegiu min pr ælatione hypothe
cæ competens mulieri,an detur pro dote confeſ
ſata,ſi non probetur vere,& realiter ſoluta. Glo.
in

in l.aſſiduis. C.qui poti.in pig.hab.Cyn.in auth. ſed iam neceſſe. C.de don.ant.nupt. vide Camp-
300 peg.in tra.dot.parte prima,† quæſt.93. Dotis eõ ſiſtentis in rebus ſtabilibus dominium ſoluto matrimonio,vtrum tranſeat ad mulierem? dixi infra.in conſuet.incip.ſi bona ſtabilia.c.10.
301 Dos putatiua,† & quæ ea ſit, nũ habeat priuilegia veræ dotis, & quæ, vide quæ dixi infra in
302 conſuetu.ſi matrimonio legitime.c.3. in † dote nunquid filiafamilias poſſit cum conſenſu patris teſtari? Bald.quod non,in l.ſenium C.qui te
303 ſta. face. poſſ.† nec poſſet emancipari ad hunc
304 effectum, † & actum tantum, cum patria poteſtas ſit indiuiſibilis,nec poteſt quis eſſe in duplici
305 ſtatu cõtrario ad l.1.§.1.† C.de lat.lib.toll.ſecundum Bal.in d.l.ſenium,& tetigi in conſuet.3.incip.ſi matrimonio lege contracto.
306 An in dote profectitia filiafam.† habeat hæredem,quando ipſa filia eſt ſtipulata patre volẽte, vel pater eius nomine,vel pater donauit ipſi filiæ actionem de dote,cum eius vita durante non ſit dubium quod ſit filiæ,ſecũdum Din. in l. ſi cum dotem,ff.ſol.mat.l.Pomponius Philadelphus,ff.
307 famil. erciſ. † ea tamen mortua, quod tranſeat ad filios filiæ vti hæredes, ſecundum Din. in l. poſt dotem,per illum textum.ff. ſol.matr. & ibi Bart.firmat in quarta quæſt. Bal. in l. ſi extraneus,ff.de cond.ob.ca.& l.quod ſcitis.C.de bon. quæ lib. & videtur hodie expeditum in §. 1. in auth.de hær.quæ ab inteſt.defer. & Campeg. in
308 tra.doti.parte 1. quæſt. 103.† & rurſus parte 3. quæſt.135.Dotis inſtrumentũ vtrum probet matrimonium? in quo dic, quod aut quæritur,an probet,dum agitur de reſtitut.dotis,& tunc probat.per caſum expræſſum in §. illud, in auth. vt fratr. filij. Aut vero quo ad iudicandum ſuper matrimonio,an fuerit,uel non fuerit contractũ, & tunc plene non probet,ſed præſumptiue,glo.
309 in l.ſi in concubinã, † .ff.de concub. Dotis hypothecæ an mulier renunciare poſſit? vide Bar.in l. Mæuia §. ſi fundus,ff. ſol.mat.quod non,niſi uir habeat alia bona,ſuper quibus mulieri poſſit eſſe cautum,Campeg.in tra.doti.parte prima, quæſ. vltima,& Afflict.deciſ.311.& quando habet correum inſolidum cum viro obligatum. Afflict. dec.312. & quod ſupra dixi, ſi non habeat alia
310 bona vir,† quid tamen, ſi tempore renunciationis maritus habeat alia bona,tempore verò reſtitutionis dotium,ſeu ſoluti matrimonij non adſint bona,an mulieri dabitur regreſſus ſuper bonis alienatis,ſuper quibus ceſſit iuri hypothecæ? In quo dic quod requiritur vtroque tempore ſupereſſe bona, ſuper quibus mulieri ſit cautũ, ſecundũ lo.de Imol.in c.peruenit, extra de empti.& vendit. quem ſecutum eſt Sacrum Regiũ Conſilium Neapolitanum in deciſ. Afflict. 313. poſtpoſita opinione Pauli Caſtrẽſis in d.§.ſi fundus,l. Mæuia.ff.ſol.matr.vide Campeg.in tra.doti.parte 3.quæſt.13.

Conſtitutio Regni dictat,quod ſoror dotata non ſuccedat cum fratribus,an ſi ſemel fuit dotata,& deinde dotem perdidit, teneatur frater iterum eam dotare,& non dotando non excludatur a ſucceſſione? quod non teneatur iterum dotare,facit textus in l.ſi quis teſtamento.§. 1. ff. de leg.1.diſtinguetamen ſecundum Bart. in l. ſi cum dotem,§.ſi poſt ſolutum.ff.ſol.matr.diſtinguentem,an perdiderit ſine culpa,& dolo,& teneatur iterum dotare,alias ſecus. Sed aduertendum eſt,quod Bart. loquitur in patre, cuius eſt officium,& onus dotandi filiam,l.fin. C. de dot. promi. quæſtio noſtra loquitur de fratre,quem
311 Conſtitutio prædicta arctat ad dotandũ,† vt tũc de prima vice intelligatur.l.boues,§. hoc ſermo ne.ff.de verb.& rer.ſigni.& cum diuerſa ſit ratio in patre,quæ in fratre, qui ad hoc arctatur ob vnicum,& ſingularem caſum ſucceſſionis, vnde ſufficit ſorori ſemel fuiſſe dotatam,nec caſus & aduerſa fortuna debet nocere fratri quicquid dixerit Campegius in tract.dot.par 5.quæſt. 21.
312 Sed retenta diſpoſitione dictæ † Cõſtitutionis Regni,quid ſi frater antequam dotem præſtet ſorori,deceſſit,relicta fœmina, an concurrat in ſucceſſione filia filij,cum amita? Iſta quæſtio eſt de indubitabili,ſi ponimus,quod frater adita paterna hæreditate, deceſſit relicta filia fœmina, tunc enim non quæritur de hæreditate paterna, ſed fraterna, quo caſu prima cauſa eſt liberorũ, & ſic filia excludit amitam eundemque ſororem patris,in auth.de hær. ab inteſt. veni.in prin. Aante vero aditam hæreditatem,an tunc tranſmittat ad ſuos deſcendentes, & ſic ad filiam, & tunc diſtinguendum eſt ſi frater deceſſit antequam pater, & tunc vera eſt opinio, quod concurrat amita ad ſucceſſionem, quia ceſſat ratio excluſionis ipſius,ſcilicet maſculinitatis, vt per Cyn.in l.1. C. de adulte.aut frater deceſſit poſt mortem patris, & tunc cum ei ſit ius quæſitum in perſona filij,tranſmittit illud ad hæredẽ etiam fœminam l.cum antiquitas.C. de iure delib.& l.prima C.de his,qui ant.aper. tabu. & l. 1. §.in nouiſſimo. C. de cadu. toll. & pro hoc facit Alb.de Roſa.in ſecunda parte ſtatut. quæſt. 101. referẽs ſe ita obtinuiſſe. Sed maius eſt dubium,
313 quid ſi fuit dotata a patre communi, † deinde mortuo patre relicta filia nupta, & filia filij præmortui concurrat amita, & ſic per ſacrum Conſilium fuit deciſum, quod amita collatis dotibus admittatur ad ſucceſsionem cum filia, eiuſdemque amitæ nepte, vt per Thomam Gram. in deciſi.63.incip. Honorabilis Ant.

Cõſtitutione dodarij,
314 & ipſius lucrifactione. Quid † autem ſit dodarium,quid differat a donatione propter nuptias, Antefato, Quarta, Morgincap? Concluſiue loquendo, Dodarium ſecundum iura communia,& conſtitutiones Regni propriè conſtituitur ſuper re feudali per feudatarios, & barones,de quo loquitur Conſtitutio Regni, mulier quæ dotarium,& capitulum regni ſimiliter incip. Mulier dotarium,quod quidem ſic certum eſſe debet,quod nec minuitur, nec augetur ex bonis acquiſitis,vel deperditis,vt habetur in Cõſt. Regni,licentiam, ſub tit.de feud.in dotat. conſtitut.

ſtitut.quod dotarium competit mulieribus vi-
uẽtibus iure quodam ſpeciali Frãcorum, quod
315 dotarium † quandoque ſuccedit loco donatio-
nis propter nuptias,ſeu antefati, quandoque ve-
ro dotis,cum diſtinctione tamen, nam aut dos,
& dotarium,eſt in pecunia, & tunc alterutrum
tantum,non vtrumque habebit mulier,& ſucce
dit tunc in locum dotis, niſi actum ſit,quod ha
beat mulier vtrumque. Aut dos eſt in pecunia,
& dodarium in ſtabilibus, & tunc mulier habet
vtrunque,& ſuccedit loco antefati, & habet ip-
ſum mulier eius vita durante, quo ad vſumfru-
ctum.Aut e conuerſo. dos eſt in ſtabilibus,& do
darium in pecunia,& tunc habet vtrunque mu
lier indiſtinctè. Aut vtrunque dos,& dodarium
conſiſtit in bonis feudalibus, & tunc mulier nõ
habet dodarium, & eſt ratio,quia ſiue maritus
habeat filios ex ea, ſiue nõ,mortua ipſa nihil lu
crifacit maritus ex dote,eadem ęquitate mulier
nil debet lucrifacere ex dotario viro præmor-
tuo,vt hæc omnia habentur ad literam per gloſ.
in dicta conſtitut.Regni,licentiam, in glo. ma-
gna.quam gloſam refert nil addendo nec dimi-
nuendo Napodanus Sebaſtianus Illuſtris gloſa-
tor conſuetudinum Neapolitanarum in Rubr.
de iure quartæ,& merito, ne forſan falcem im-
mitteret in meſſem alienam, ſcilicet in conſue-
tudinem inductam a iure illo Francorum,a quo
316 primordium,† & originem duxit Auerſana cõ-
ſuetudo, quæ in multis conformem ſe reddit illi
iuri,eoque uinit in dubio ſecundum gloſ.in Cõ-
ſtitut.Regni Puritatem, ex cuius authoritate at-
que etiam in d.conſtitut. licentiam,& in Conſt.
Mulier,quæ dotarium,probantur hæ conſuetu-
dines Auerſanæ in pleriſque pro, vt inferius ſe-
riosius ſuis in locis demõſtrabimus in exemplis
317 in caſibus,† & quæſtionib. proponẽdis,deciden
diſque. Ab illis vero, qui Romano iure viuunt
non dotarium dicitur, ſed donatio propter nu-
ptias,vt Inſtitut.de donatio.§. eſt & aliud, & C.
de don. ante nup. in rubrica, & per totum titu-
lum, in hoc diſtãs a donatione propter nuptias,
318 videlicet quantitate,† cum donatio propter nu
ptias non debeat excedere nec excedi à dote, vt
in Auth.æqualitas,C.de pact.conuen.Item quę
319 minus dedit de dote † conſtituta minus lucra-
tur,& pro quantitate præſtita lucrum accipit,in
auth.ſed quæ nihil.C.eo.& in auth. de non elig.
ſecun.nuben.§.fi.col. 1.& per Afflict. deciſ.242.
320 deciſ.333.† & non lucratur mulier donatio-
nem propter nuptias,niſi maritus lucretur do-
321 tem,† & dotem nunquam lucratur maritus,ni-
ſi ex pacto expreſſo de lucrando, vt in d.§.fi. in
322 auth.de non elig.ſecundo nuben.† Item differt
à donatione propter nuptias, cum illa non con-
ſtituatur mulieri ad lucrum, niſi fiat expreſſę pa
ctum de lucrando,ſed ad hoc,vt mulier ſit ſecu-
rior in dote,iam quod etiam conſentiente mu-
323 liere eam alienare non poſſit,† imo ad virum re
324 dit, ſicut dos ad mulierem, † prout primum
habetur in auth. ſiue a me. C. ad Senat. C. Vel
le.ſecundum vero probatur in glo.in auth.dos
data.C.de don.ant.nupt.& in d.§.fi. in auth. de
non eli.ſecun.nub.alioquin niſi pactum expræſ-
325 ſum intercedat de † lucranda donatione pro-
pter nuptias, ſicut viro præmoriente dos redit
ad domum mulieris, ita pariformiter donatio
propter nuptias redit ad ipſum virum , vt in §.
aliud vero quoddam. verſiculo, ſed propterea
iudicamus, in Authentico de non elig. ſecund.
336 nub.† & ſic ex donatione propter nuptias non
cauſatur titulus lucratiuus,ſed cõſeruatiuus do-
327 tium , † & propterea donatio propter nuptias
conſtante matrimonio petitur, ſicut dos,ſi ma-
ritus incipiat male vti ſubſtantia ſua , vt not. in
authent. donationes,C.de iure dot.
328 Item † differunt,quia ſemper conſtituitur poſt
dotem,vt ibidem habetur,& proinde nuncupa
329 tur antipherna, † ab antiq. quod eſt contra, &
pherna,quod eſt dos,quaſi contra dotem,vt no.
in l.cum multæ,C.de donat.ante nup.circa prin
330 cipium.† Dodarium vero conſtituitur etiam ad
lucrum,& commodum mulieris,nedum,vt tu-
331 tior ſit pro data dote.† Item dodarium non exce
332 dit dotem,immo in dubio eſt medietas, ſecun-
dum has conſuetudines,niſi aliter ſit conuentũ;
vt in conſuetu.infra,c.6.incip.ſi de quantitate,&
vide Napod.in titu.de iure quartę, in rub. & ſic
333 vides † quòd de iure maritus cogitur tantum
dare vxori, & cauſa donationis propter nuptias,
quãtum ipſe ex cauſa dotis ab vxore, accepit, &
hoc ex diſpoſitione d.auth.dos data,C.de dona.
ante nupt.vbi communi calculo Doctores,licet
334 † hodie diſpoſitio illius authenticæ, quòd fiat
contra dos,vel donatio propter nuptias, non ſit
in vſu,vt teſtatur glo.fina. in authen. æqualitas,
C.de pact.conuen.quam refert,& ſequitur Parl-
ſius in conſilio 95.numero 35.libro 2.Bald. in d.
authen.dos data,num.2.in fine, Alba. in conſil.
22.num.8.Iul.Clar.libro 4.recep.ſent.titu. de do
natio.§.vndecimo,Benedictus,in ca.Raynutius,
in verbo,dotem,quam ei dederat, colum.j. ext.
de teſtam. licet de iure communi aliter eſſet, vt
335 ſupra dictum eſt,† imò cenſetur huiuſmodi do-
natio propter nuptias ipſo iure conſtituta, & æ-
quiualens doti,ſecundum Azo.relatum per glo.
in dicta authen.dos data, quicquid tamen ſit de
iure,& ſecundum conſuetudinem relatam per
336 gloſam illam,& relatos Doctores,† aliud eſt per
has conſuetudines,vt dodarium cõſtituatur pro
medietate dotis,vt habetur, vt dixi in conſuetu-
337 dine,cap.6.incip. ſi de quantitate dodarij. † In
quibus autem differat donatio propter nuptias
à dote,vide per Gugl.de Bened.in d.cap. Raynu
338 tius,in verbo,dotem,† quam ei dederat,num.4.
vbi quòd mulier non lucratur fructus donatio-
nis propter nuptias conſtante matrimonio:alio-
quin onera matrimonij eſſent ſine fructu, &
339 quod† vxor cum ſit domina rei propter nuptias
donatæ,in ea habet hypothecam,contra omnes
regulas,contra textum in l. neque pignus, ff. de
regu.iur.& de ratione,ibi vide ſi libet.
340 Ab † illis vero,qui viuunt iure Longobardo,vt
in multis regni partibus viuitur, dicitur barbaro
vocabulo Morgincap. vt in Longobard. de his,
quæ à vir. dantur vxor.l.prima,§.fin.& glo.in ca.
primo,

primo,in fine,de inueſt.de re ali.facta.prout iſta
ſic declarat Lucas de Pen.in l.prima,colum. pri-
ma,& fin.C.quando,& quib.quarta par.debe.&
Bal.in l.auth.dos data.C.de don. ante nup. Alia
eſt ſponſalitia largitas, impropriè tamen, quia
341 ſponſalitia largitas,quæ fit a ſponſo ſponſę, † vt
in auth.eo decurſum,vbi gl.in verb. ſponſalitia,
C.de don.ante nupt & Io.Faber.in §.eſt.&aliud,
342 inſt.de don. Eſt † & alia quarta, quæ debetur de
iure communi vxori inopi, viro mortuo exiſten
te diuite.de qua loquitur textus in auth. Præte-
rea,C.vnde vir.& vxor.quæ quomodo,& quan-
do debeatur,vide ibi per docto. & per Corne. in
343 conſili.4.vol.4.† & de his donationibus diſtin-
ctè qualiter inter ſe differant.Ample Napodan.
in glo.conſuetud.Neap.in Rubrica de iure quar
tæ.vbi etiam differit de iure quartæ quæ ſecun-
dum vſum fideliſſimę Ciuitatis huius Neapolis
344 conſtituitur, in cuius locum ſuccedit, † vt no-
ſtrates dicunt Antefatum.

345 Dodarium vero,ſecundum has conſuetudi-
nes indifferenter dicitur, ſiue conſtituatur ſuper
bonis feudalibus,ſiue etiam ſuper alijs, dodariũ
nuncupatur,vt perpromiſcue hoc vocabulo do
darij vtuntur hæ conſuetudines, vt paſſim in eis
legitur.

346 Qualiter † autem dodarium conſtituatur for-
ma, & modus conſtituendi dodarium habetur
in Conſtitu.Regni,licentiam,& per gl. in conſt.
Mulier,quæ dotarium,& per Andr.de Iſer.in ca
pitu.j.§. donare,quali.olim feud.pot.alien.& ex-
planabitur inferius in opportunis locis, & in ex-
poſitione textus.

347 De ipſius dodarij autem lucrifactione,† licet
ſuperius aliqua dixerimus pro intelligentia ip-
ſius, tamen adhuc dicimus,vxorem mortuo vi-
ro lucrifacere hoc dodarium, quo ad vſumfru-
ctum,& quo ad proprietatem indifferenter ſtan
tibus,vel non exiſtentibus filijs,vt habetur in ca.
348 quarto, & quinto. † An autẽ mulier lucrifaciat
dodarium non conſtitutum,ſed ſolum promiſ-
349 ſum conſtitui?† & ſi formę,ſeu ſolemnitati con
ſtituendi dodarium poſſit renunciari?& ſi omiſ
ſa ea ſollemnitate de qua in gloſ.in d.Conſt.mu
lier,quæ dotarium,teneat,& valeat eius dodarij
350 conſtitutio?† nunquid ſuper ſtabilibus conſtitu
tio dodarij valeat a minore facta ſine decreto?
& pluribus alijs quęſtionib. opportunis in locis
in contextu dicetur.

Et alijs ex eiſdem contingentibus.

351 Et alijs,dictio, † eſt repetitiua
ſimilium.Dec.in l. ſi fugitiui,
C.de ſer.fugit. de qua vide gloſ. Napod. in con-
ſuetud.Neap.ſi qua moriens,in verbo,alijs.Caſ-
ſan.conſil. 39. numero 99. facit textus in l. qui-
dam relegatus,& ibi gloſ.ff.de reb. dub. Contin
352 gentia ſunt ea, † quæ notan.in c.exhibita.extra
de iud.vbi vide ſicut incidentia, & emergentia,
quæ inter ſe differunt; vt not. per Inno. & Hoſt.
in c.1.de ordi.iud.de quibus vide Bart. in l. 1. C.
de ord.iudicio.& in l. viro atque vxore. ff. ſolu.
matr.& per Fely.in c.ſuborta.de re iud.& ſic de-
ciduntur multa alia dependentia,& incidentia,
præter contingentia in aſſignatione,lucrifactio-
ne,& reſtitutione dotium, & conſtitutione do-
darij,& illius lucrifactione, quaſi connexorum,
353 & annexorum, quorum idem † eſt iudicium,c.
translato,extra de conſtitut.c.præterea, vbi glo.
ordinaria,de offi.& pot.iu.deleg.l.2.ff.de iuriſd.
om.iud. cum ſimilibus Bal. in l. cum neceſſita-
tem,C.de fideicommi.Aret. conſil. 25. diligen-
ter,in ſecundo dubio,& in vltimo dubio.col.an-
tepen.verſi.tertio principaliter. facit textus cum
ſua regula in l.ſi communem,in princip. ff. quē-
354 ad.ſer. ami. † vbi ſocius acquirit ſeruitutem eã-
que retinet propter ſocium in re communi, &
pro ornatu huius regulæ vide late Felyn. in c.1.
col.3.de reſcript.& in rubrica extra de offi.& po
te.Iud.deleg.col.1.verſi.dicunt hic moderni, &
in c.2.de iud.col.pen.& Iaſ.in l.ſi emancipati,C.
de collatio.col.3.4. & in pulchro caſu conſuluit
Bald.in eius conſilio.398.punctus talis eſt, ad fi-
355 nem. vol. 3. † & in pluribus fratribus, quorum
vnus eſt clericus,tradit Are.vbi ſup.& an priuile
356 gium † conceſſum minori competat etiam ma
iori ratione connexitatis, & indiuiduitatis, vt
per Matth.de Afflict.in deciſ.Sacri Conſilij 213.
357 alibi † quot modis dicatur continentia cauſæ,
per eundem Afflict.deciſ.354.num. 5. & nu. 15.
& vide Catellia. Cotta in eius memoralib. in
verb. Connexorum, vbi latiſſime hanc regu-
lam exornat, & infert ad multos notab. & pul-
cherrimos caſus, & emergentia cauſarum, quæ
tractantur in ſacro Regio conſilio,debẽt etiam
tractari iunctis aulis. D. de Franch.deciſio. 252.
Gerar.ſing.23.& D. de Franch. deciſ.513.num.
1.vide alleg.per Afflictum in eius deciſ.285.nu-
me.5.verſic.& maxime Rebuff. lib.2. ad Conſti.
reg.fit,vt cõtract.art. 1. gloſ.10. & to. 1.de execu.
ſent.art.17.gloſ.1.num. 13.

Et quid ſi teſtis fuerit interrogatus in contin-
gentibus negotium principale, ſed tamen extra
articulum,num probet?Bal.conſ.50.videndum,
volum.2. & quomodo iudex in incidenti pro-
nunciare debeat,Menoch.de arbitr.iudi. quæſt.
libro 2.centur.2.caſu 167.& quæ dicantur emer-
gentia,& incidentia per eundem lib. 2.q.45.vbi
etiam dependentia.

ADDITIONES.

A ¶ QVomodo intelligantur illa verba priuile
gij,quòd quis tractetur,vt ciuis, vel pro
vero,& originario ciue?vide Bal.con
ſil.29.num.1. volum.5. Quotuplex ſit ciuilitas,
Bald.conſ.64.nu.2.volum.5 & qui neſciunt no-
minare patrem,non ſunt ciues,Bald. conſil.457.
eodem volumine 5.& quòd mulier ſit origina-
ria loci,vbi nupſit,conſ.100.vol.5.& quis propriè
dicatur ciuis,vel de ciuitate,vel prouincia,Bald.
conſ.129. volu.5. & an ciuitas poſſit legitimare,
vel etiam habilitare ſpurios,vide Bal.in d. conſil.
457.volum. 5.& vagabundi non contrahunt do-
micilium,Bald.conſ.300.volum.4. & ibidem quod
domicilium conſtituitur per decennalem, &
con-

continuam habitationem,& acceptans ciuilitatem,cenſetur cum omnib. oneribus illius etiam ignoratis, Alex.conſ.102.colum. 2. volumine 2. Ripa in l.quòd te,num.16.ff.ſi cer.pet. & an poſſit facere ſtatuta ſine licentia domini? Bald. conſil.292.nu.j.volum.11.

B Adde quòd ex deſtructione mœnium,& ædificiorum cognoſcitur malus ſtatus ciuitatis,vnde alias dicitur Roma,quanta fuit, ipſa ruina docet,Philip.Franc.in cap.fundamenta,de elect. in ſexto,per illum tex. & in tribu. caſibus priuatur epiſcopus, Nic.Miliſ. in ver. ciuitas.

C Adde quod regimen ciuitatis debet eſſe apud nobiles, nō autem penes plebeios,nec mechanicos,§.1.in auth.de defen. ciui. vide plene per Io. Lup.in §.9.col.4. in rubr.ext.de donat. inter vir. & vxo.

D Adde de officio, & dignitate primicerij, præcentoris,& ſuccentoris,Pet. Grego. Tholo. ſintag.vni.iur.lib.15.cap.23. De Archidiacono tamen obſeruandum eſt,pro dignitate, officio, & gradu honoris ſequendam eſſe legem capituli proprij , & conſuetudinem qua vſi fuerūt in ſua eccleſia Archidiaconi, & eis potius deferēdum quàm præſcriptis,& conceſſis à iure pontificio, vt per Hoſt.in ſum.de offi. Arch.dum quærit de officio Archidiaconi,facit c.fi.eo. titu. & ſtatuit Tridentina ſinodus in c.perlectus, §.Archidiaconus,25.diſt.vt Archid.ſint.ſeſſ.9.in decret.de reforma. magiſtri , ſeu doctoris, aut licentiati in Theologia,vel iure Canonico , vide ibi c. 12.& vide de officio cantoris,& ſuccentoris per eundem in Syntagma.lib.15.ca.22.

Adde ſuperioribus de Iudęis,quod tenentur dotare filias,& conſtituere dodarium filio, & ſi legitima non ſufficit,poſſunt diminuere fideicommiſſum,vt per Io. Lup.in repet. rub. extra de don.inter vir.& vxor.§. 35. num.2.& quod ligentur legibus , & ſtatutis loci, vide late Pariſi. conſ.2.in princip.lib.4. Dec.in l. ſi fugitiui.C.de ſer.fugiti.Corn. conſ. 114. lib. 1. Roman. conſ. 155.ad fin.Iaſ.in l.3.§.in earum.nu.10. ff. de iur. iur.Bern.Alfan.collecta.iuris.ciui.c.58.

Adde,quod rectores,gubernatores iuſtitiæ,& poteſtates iuramentum præſtare debent de obſeruando ſtatuta, & proinde non habent poteſtatem ſtatuendi cōtrarium, vt per Dec. in rub. qui admitti. in tertia lect. num. 20. niſi noua ſuperuenerit cauſa,quia in iuramento intelligitur clauſula rebus in eodem ſtatu permanentibus.l. quod ſeruus.ff.de cond.ob.cau.l.fi.qui ſatis cog. limita etiam,vt per Thom.Ferra. caut.3.non habere locum in impoſſibilibus, Soc. in l.Centurio. nu.20.ff.de vulg.& pup.ſubſt.

* Adde,an decuriones poſſint vendere res vniuerſitatis ſine decreto? dic quod non, cum alios contractus facere poſſint vide Bart.in l. fi. & ibi Iaſ.num.57.C.de iur.emph.Dec.in l. 2. ff. ſi cer. peta.in prima lectu.in prin.col.4.num. 15. & in 2.lectu.num.19.Fab.de Mont.in tra. de empt.& vend.in vlt.quæſt.4.quæſt.princip. num.21.

Circa num.286.adde vtrum filia fœmina dotata,vel quæ renunciauit per ſtatutum excluſa a ſucceſſione patris,quæ non admittitur ad partem,faciat partem fratribus in legitima,& computetur in numero filiorum,vide Bal.Imol.in l. huiuſmodi,§.ſi Titio.ff.de leg.1.Corn.conſ.197. volu.primo, Cap.deciſ.158. & 211. Boer.deciſ. 104.Gui.Pap.deciſ.295.Tiraq.de retra.ligna.§.1. gloſ.8.num.15.Areti.conſ.19.Cagno.in l.vni.C. quando non peten.partes,Anna. ſingu.215.

Adde circa nume. 256.an auus præſumatur dotare neptem contemplatione filij , & an id quod datum eſt,computetur in legitima,ad leg. auus,ff.de iur.doti.& l.dedit dotem. ff. de colla. bon.vid.Ripa.in l.in quartam, nu. 202. ff.ad leg. falci.vbi Picus.num.83.cum ſeqq.412. Alcia. in tra.præſumpt.reg.1.præſump. 17. Bartol. conſ. 131.Dec.conſ. 81.num.5.Rui. conſ. 138. col. 11. vol.4.Fortu.Garzi.in l.Gallus , §. quidam recte. num.41.ff.de lib & poſtu.Coraſi.in l.frater à fratre,num.114. ff. de cond. inde. Alex. in l. qui in aliena.§.interdum,num.4.ff.de acqui. hære. vbi Iaſ.nu.28.Bern.Alfan.in collectan.iuris.283.

¶ Adde circa nu.192.quod presbyteri tenētur ad gabellam pro reficiēdo ponte, vide Dec. in c. eccleſia ſanctæ Mariæ , in fi.extra de conſt. Gui. Pap.ſingul.409.Ripa reſp.1 nume. 5. 6. de mun. & honori.vbi teſtatur de communi,& quod lex ad inſtructionem C. de ſacr. ſan. eccleſ. non ſit hodie correcta.vide Cachera. in deciſ. Pedem. 68.nume.3.& nouiſſi.Bernar.Alfan.collect.iur. ciui.c.111.

¶ Adde circa nu. 165.quod conſuetudo attenditur ſedendi,ſtandi, vel loci in præcedentijs,ſecundum quam, etiam minores præcedunt maioribus,& ſi non adeſt conſuetudo, aſſignantur loca ſecundum qualitatem perſonarum, Bal. in l.obſeruare , §.antequam,ff. de offi.procon.in fi. Natta.conſ.26.lib.1.& conſuetudo aſſignat loca ſtandi,& ſedendi,Bal.in c.cum olim. primo notabi.de conſuetud.Ange.conſ.111. ordo conſuetudinis,& Barones ſedere debent penes regem ordine conſueto.Bald.in c.1.§.marchio.num.5. de his qui feu. dar. poſſ.ſequitur Felyn.in c. ſtatuimus,de maio.& obed.& ſufficit conſuetudo decennalis.Areti.conſ.23.num.11. tertio dub. ampliſſime ſcripſit D.Fab.de Ann.Regius conſiliarius meritiſſimus in conſ.40.vol.1.

¶ Adde circa nu.124.an muri, ſeu mœnia dicantur ciuitatis,vel Principis , & ad quem ſpectet reparatio eorum,ad dominum , an vero ad Vaſſallos,per D.Fab.de An.patritium Neapolitanum in conſil. 72. volum. 1. vbi etiam apud quem claues ciuitatis debent eſſe,an apud nobi-

les,

les,vel populares, poſt Rebuff. Ripam, & modernos per eum allegatos.

¶ Adde,quid differat obſeruantia à conſuetudine,& quæ requirat?pulchre per Dom.Io.Franc. de Ponte, Regium collateralem conſiliarium, & cancellariæ regię Regentem.in coſili 41.

¶ Adde circa num.94. quod in dubio contractus matrimonialis, & promiſſio reſtitutionis dotis,eſt facienda ſecundum conſuetudinem loci viri,non autem vxoris,vt per Afflict. in deciſ. 226.Sereniſſimus Rex Ferdinandus.

¶ Additio.in textu.in fin.ibi alijs, quod iſta dictio facit poſitionem eiuſdem qualitatis, quando ponitur inter ea,quæ ſunt eiuſdem rationis, Abb.in c.officij,ſecundo notab.de pen.& remiſſio.& in c.mulieres,de ſen.exco.& eſt dictio implicatiua, Ang.in conſ.83.inci.ſubtiliter, & eleganter,Afflict.in deciſio.244.Illuſtriſſimus,col. 1.nume.1.

¶ Adde circa quartam quæſtionem nume.67. num ſtatutum,vel aliqua conſuetudo poſſit habilitare clericum regularem,vel monacum,qui ſunt inteſtabiles, ad teſtandum? de quo vide laſ. poſt alios in authen.ingreſſi,ſecundo notab. C. de Sacr.San.eccleſ.An autem clerici poſſint teſtari de fructibus ſuorum beneficiorum, & de ſpolio ipſorum,vide tex.in c.præſenti,§. porrò, de offi.ord.lib.6.Specu.in tit. de fruct. §. 1. verſ. pone prælatus,& not.12.q.1.c.duo ſunt genera, in gloſ.in verb.proprietarem,& Arch.in c.ſtatutum,§.aſſeſſorem,in verbo, ſuo proprio,de reſc. in 6.Hoſt.in cap.fi.de pecu.cler.vbi plene de materia. Ex quorum dictis elice,quod ſimplex clericus,vel ſacerdos adminiſtrationem,vel curam animarum non habens, poteſt diſponere, & ratio,eſt quia talis clericus beneficiatus æquiparatur vſufructuario,qui facit fructus ſuos,& de his poteſt teſtari,vt ibi per Hoſti.Epiſcopus vero abbas, rector, vel quiuis alius curam animarum, vel adminiſtrationem habens,de his teſtari non poſſunt,niſi de his, quæ obuenerunt ex ſucceſſione iure conſanguinitatis, vt in auth. licentia. C. de epiſ.& cleri. & iſta diſtintio ſeruatur de conſuetudine, vt teſtatur Gui. Pap. quæſt. 110. vbi etiam de iſto verbo ſpolium, prout mortuis prælatis accipitur,quæ nota cóntra çollectores.

Additio in verbo illo textus, Auerſana.

De conditore Vrbis Auerſæ Gulielmus Apulienſis Poeta illius temporis, libro 1. rerum in Italia, ac Regno Neapolitano Normannicarum,ſic cæcinit.

Poſt annos aliquot, Gallorum exercitus vrbem
Condidit Auerſam, Rannulpho conſule tutus,
Hic opibus plenus locus,vtilis eſt, & amanus.
Non ſata, non fructus, non prata, arbuſtaque deſunt.
Nullus in orbe locus iucundior, hunc generoſi
Conſulis eligit prudentia præmemorati.
Huius præclara proceſſit ſtirpe Ricchardus,
Qui poſt ſucceſſit, quo non animoſior vllus,
Nemo magis largus,qui non virtute minorem,
Iordanum genuit, Iordanis & inde Ricchardũ.
Iamque viro vires condignas ferì adoleſcens:
Manibus Auerſa Rannulphus ab vrbe peractis,
Ad patriam miſit ligatos, qui properare
Normannos facerent, & quam ſit amana referrent.
Appula fertilitas, &c.

Huius authoritati aſſentitur Leo Hoſtienſis Epiſcopus in Cronica Caſſinenſi,libro 2.cap.59. author eiuſdem ætatis,his verbis.

Defuncto autem Auguſtæ memoriæ Henrico,anno Domini 1025.& Conrado Duce, qui & Cono dictus eſt,eiuſdem Henrici electione in Regnum aſſumpto, precatu Guaimari ſolutus tandem à debito ſibi perpetuo vinculis Pandulphus Princeps reuertitur,virumq; ſe totius man ſuetudinis,ac lenitatis oſtendens ad Monaſteriũ venit, omnemque amicitiam,ac fidem abbati iureiurando promittens,vt patrem, & dominũ de cætero habitum pollicetur: Mox itaque priſtinis illis fautoribus Appulis vna cum Baiano Catapano Gręcis accitis Guaimario,item cognato ſuo cum Normannis Rainulfo, & Arnolino Comitibus Marſorum,omni conatu annitentibus Capuam vno ſemis anno obſeſſam,& expugnatam ingreditur.Pandulphus autem Teanenſis,quem Principem Capuæ factum ab Imperatore prædiximus à Catapano Boiano in fidem receptus vna cum Ioanne filio, & omnibus ſuis Neapolim perductus eſt, ſed ſequenti anno,& ipſa quoque Neapolis à Principe capta, & Sergio Magiſtro militum exinde pulſo, rurſum Teanenſis Pandulphus à facie ipſius Romam fugiẽs ibidem exul defunctus eſt, tenuitque Neapolim Capuanus Princeps annos fere tres: Dehinc Sergius recuperata Neapoli, Raynulphum ſtrenuũ virum ſibi affinitate coniunxit, illumque Auerſæ Comitem faciens cum ſocijs Normannis ob odium,& inſeſtationem Principis manere conſtituit:tuncque primum Auerſa habitari cæpta eſt. Interea Pandulphus,&c. Hæc Cronica Caſſinenſis,& de eadem Ciuitate loquitur in pluribus ſubſequentibus locis, ad quæ curioſum Lectorem delego. De viris autem illuſtribus ciuſdem ciuitatis nil dico:ſcripſit enim liricọ,atque eleganti carmine Iulius Cęſar Mele conciuis,vir æquidem variæ lectionis, & in iure ciuili verſatus,Doctoratus inſignijs neglectis muſis additus.

¶ Adde numero 155.an ſindici poſſint confirmari inuito domino,ſeu Barone ciuitatis? dic

quod

quod non, cum officia etiam non iuriſdictionalia ſint annalia, §. fina. in authent. de defen. ciuit. Rom. ſing. 680. glo. in l. honor, §. gerendorum, ff. de muner. & honor. Barb. in cap. cum omnes, num. 63. de conſt. Bald. conſ. 318. in princ. vol. 3. Loffred. conſ. 51. num. 2. Boet. deciſ. 149. num. 4. vide omnino Anna. allegatio. 15.

¶ Adde numero 118. an ciuitas poſſit habere, & facere proprium, & burſam communem, vide l. in omnibus, & l. ciuitatem, ff. de leg. 2. & not. Odofred. in l. 1. §. quibus autem, ibi, res communes, arcam communem, ff. quod cuius vniuer. Et an poſſit ſe congregare pro conſtituendo procuratores ad agendum, ſine licentia iudicis, Guid. Pap. q. 106.

¶ Adde quid ſit conſuetudo, quid a lege, & præſcriptione differat, an ſit lege ſcripta potentior, pulchre Conna. Commentar. iur. Ciuil. ca. 10. libro 1. & plura in materia conſuetudinis per Petr. Rebuff. ad Conſt. Regias, tomo 3. titu. 1. de conſuetudine.

¶ Adde circa nume. 107. vtrum conſuetudo liget reges, & principes, Rebuff. ad conſtitutio. Regias, libro tertio, tract. de conſuetudine, art. ſecundo, gloſ. 25. in verbo, & Leſquelles coſtumes, &c.

¶ An autem dodarium, vel donatio propter nuptias fieri poſſit inter Regem, & Reginam, vide Igneum in l. donationes, C. de donat. Pet. Rebuff. ad conſtitut. Regias, tomo 1. de ſenten. prouiſi. art. 1. gl. 3. numero 3. vbi etiam ſubdit, quod quãdo Rex concedit Reginæ aliquod caſtrum donatione propter nuptias, & dodario, eo mortuo filius durante vſu Reginæ, poterit iure Regio per tranſitum habitare, per Aufrer. in ſtilo prola. arreſto. 285. Domina Regina.

In domo tamen Regis mulier non habet dotalitium. Rebuff. in loco præcitato, nu. 5. verſic. in domo. &c.

¶ Adde ꝙ conſuetudo eſt vnus caſus, qui poteſt probari per turbam, non per teſtes, ita ſigillatim deponentes, Ioan. Fabr. in l. ſecunda, verſic. circa quintum, C. quæ ſit long. conſuetud. & in §. ex non ſcripto, Inſtitut. de iur. nat. gent. & ciui. Boer. in §. 2. de conſuetud. matrim. in conſuetud. Biturig. Maſuer. in titulo de probatio. §. item conſuetudines, quibus in locis habes, quid ſit probare per turbam, ſeu in confuſo, & quaſi tumultuariè, & quaſi obiter, & non ſic diſtinctè.

¶ Adde circa num. 187. an relegati, vel habitantes in Ciuitate cauſa negotiationis teneantur ad cuſtodiam ciuitatis, vide Luc. de Pen. in l. tertia, C. li. 10. de incol. & vbi quis domi. & num teneantur hoſpitalarij? quòd non. Bal. conſ. 378. volum. 2.

¶ Adde circa numerũ 96. 97. quid ſit, ſi diuerſa ſunt ſtatuta in loco, ſcilicet originis mariti, & domicilij, quod ſtatutum eſt attẽdendum? vt puta, quia maritus eſt origine . . . & poſt contractum habitauit ibi per aliquod tempus, poſtea mutauit domicilium, & contulit ſe . . . & ibi habitauit cum coniuge, ibique ſolutum eſt matrimonium? videtur quòd ſtatutum originis, cuius cauſa eſt potior, l. libertus, §. ſed eodem, ff. ad municip. Sed dic contra, nam attenditur ſtatutum domicilij: etenim lucrum delatum ex iſta conſuetudine prouenit ex morte vxoris, ergo debet attendi ſtatutum loci, in quo vxor habitauit cum marito, & mortua eſt, pro quo videtur tex. in dicta l. exigere, & firmat Salyc. in l. prima, C. de Summa Trinita. quam ſententiam ſecutus eſt Hieron. Schurff. in l. de quibus, ff. de legi. ſed durum videtur, quòd ſit in poteſtate mariti eludere ſtatutum originis per mutationem domicilij.

¶ Adde circa num. 143. quòd nobilitati natura virtuſque initium dedit, ius Romanum incrementum, ſummam vero mores beneficiorum, vide Egui. Baro. ad titu. de ingenuis, Inſtit. Commentarij particula poſteriore.

¶ Adde numero 84. tunc Iudæos viuere iure Romano, quando ſcilicet litigant cum Chriſtiano, vel circa ordinem iudiciorum, vt in dicta l. Iudæi. Secus tamen inter eos, tunc enim per l. Moſaicam aſtringuntur, vt per Alexand. & Iaſ. in l. prima, ff. ſi cert. petat. & Iaſ. in l. qui ſe patris. C. vnde lib. Felyn. in capitulo Iudæi, ſupra de Iudæis, Ioan. Campeg. in tracta. de dote, vltima quæſtione, Ioan. Licerier. libro primo, de primogen. in decimaſexta quæſtione, an autem Dux, vel Princeps, poſſit Iudæos expellere de ſuo territorio: vide Oldrad. conſilio 87. & conſilio 264. Iacob. de ſancto Georg. in tracta. feud. in verbo, Carolus Dux, verſiculo vltimo quæro, Iaſ. in l. apud Iulianum, §. conſtat, ff. de leg. primo, Ioan. Oinotomi, Inſtit. de hæred. quæ ab inteſta. defe. §. primo, numero vndecimo, cum ſeqq. Cepol. caut. 24.

¶ Adde in textu dotium lucrifactione, & paulo inferius dodarij lucrifactione, quòd quamuis huiuſmodi pacta dotalia, quæ plerunque fieri ſolent, quòd maritus ſoluto matrimonio lucretur dotem, vel vxor dodarium, vel alia bona coniugis defuncti, non videantur valere, tamquam pacta de ſucceſſione ſuper hæreditate, per text. in l. hæreditas, C. de pact. con. tamen per iſtas conſuetudines valent, & ſeruanda ſunt, ac ſecundum ea ſuccedendum, nec curatur de diſpoſitione iuris communis, prouiſio enim hominis tollit prouiſionem legis, l. finali, C. de pact. conuen. vt conſiderat Ioan. Oinotomi, inſtitut. de hære. quæ ab inteſta. defer. de ſucceſſio. inter virum, & vxorem, numero primo, verſiculo primus caſus.

¶ Adde numero 164. in fine, an vniuerſitas poſ-

poſſit agere pro iniuria, vel damnis ſuo ciui illatis; Miſis in repert. in verbo, vniuerſitas, an poſſit? & quid ſi vna pars expulit aliam, an poſſint ſtatuta facere, & obligare totam vniuerſitatem, Bartol. in l. omnes populi, tertia columna, ff. de iuſt. & iur. & in l. ſi quis, §. finali, ff. de leg. 1. Bald. in capitulo primo, quibus mod. feud. amit. & capitulo primo, de pae. iur. fir. ſuper verbo, pro tali proceſſu, & an quilibet de vniuerſitate poſſit agere pro his, quæ tendunt ad honorem vniuerſitatis, licet in priuati vtilitatem vergant, puta in legato pauperibus, vel puellis maritandis, vide Bartol. in l. ciuitatibus, & ibi etiam Bald. ff. de leg. primo, & in l. ſi quid relictum, illo titulo, & per Bar. in tract. alimentorum.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia ſunt futuri matrimonij promiſſio.*
2 *Vnde dicantur ſponſalia?*
3 *Sponſor dicitur, qui pro alio promittit.*
4 *Sponſalia etiam dicebantur munera, qua ab ipſo ſponſo ſponſa mittebantur.*
5 *Sponſalia improprie dicuntur de matrimonio.*
6 *Vxor dicitur poſt nuptialem benedictionem, cum ante dicatur ſponſa.*
7 *Sponſalia ſunt obligatio de futuris nuptijs.*
8 *Sponſalia contracta ſi diſſoluuntur morte vnius ex ſponſis, vel licita reclamatione, vel reſilitione pecunia data pro dote, vel arra pro ea reſtituetur mulieri, deducta expenſa facta in veſtitu, & ornamentis ſponſa, eidem ſponſa remanentibus dictis veſtibus, & ornatu.*
9 *Dodarium conſtitutum lucratur ſponſa cognita morte ſponſi, vel alijs legitimis modis ſolutis ſponſalibus.*
10 *Sponſalia ſoluuntur ex reclamatione ſponſi, vel ſponſa minoris peruenientis ad atatem legitimam in maſculo 14. annorum, in famina 12.*
11 *Aetas legitima, quo ad contrahendum matrimonium dicitur in 14. anno in maſculo, & 12. in fæmina.*
12 *Aetas legitima in materia indifferenti, tam in maſculo, quam in fæmina dicitur in anno 25.*
In Regno tamen Neapolitano, atas legitima dicitur decem & octo annorum.
13 *Inductio, ſeu traductio vxoris in domum viri, quid ſit, & quid operetur? remiſſiue.*
14 *Dictio, imprimis, quid ſignificet?*
15 *Impuberes dicuntur infra atatem 14. annorum in maſculo, 12. in fæmina, poſt eam atatem dicuntur puberes.*
16 *Minor atas in dubio intelligitur infra vigeſimum quintum annum.*
17 *Alimentorum fauore pubertas extenditur ad decimum octauum annum.*
18 *Item fauore regalis dignitatis.*
19 *Vel ſi fiat mentio de plena pubertate.*
20 *Aetas ſeptem annorum apta ad contrahendum ſponſalia, nec ſufficit tetigiſſe ſeptimum annum, ſed debet eſſe completum.*
21 *Sponſalia contrahuntur verbis, tamen denotantibus non praſens, ſed futurum matrimonium.*
22 *Sponſalia contracta per impuberes per verba denotantia matrimonium, non valebunt, ſed nunquid valent vt ſponſalia?*
23 *Actus dependens à voluntate duorum ſi non valet eo modo quo agitur, non valet eo modo quo valere poteſt.*
24 *Pecunia verbum in larga ſignificatione comprahendit res, tam ſoli, quam mobiles.*
25 *Pecunia verbum, ſecundum conſuetudines Auerſanas intelligitur de pecunia ſtricte, & numerata, & in proprio ſignificatu, atque etiam de dotibus conſiſtentibus in rebus mobilibus.*
26 *Dos non eſt, vbi non eſt matrimonium.*
27 *Dos vbi non eſt matrimonium, nunquid habeat priuilegia dotis? remiſſiue.*
28 *Arra nil eſt aliud, quam pignus, & quod datur etiam pro emptionibus firmandis.*
29 *Arra dicitur quod dat ſponſus ſponſa, & è contra pro matrimonio firmando.*
30 *Arra ſiue in ſpecie, ſiue in quantitate permittitur in ſponſalibus, ac matrimonio.*
31 *Sponſalia per parentes contracta pro impuberibus valent.*
32 *Sponſalia contracta pro impuberibus per tutores, & actores valent.*
33 *Arrarum confeſſio, & promiſſio non valet.*
34 *Arrarum hincinde datio ſubſtinetur, pro firmando matrimonio aduerſus Bartoli opinionem, ſecundum Bald.*
35 *Hypotheca tacita, vtrum contrahatur in bonis minoris in receptione pecunia, vel arra in ſponſalibus?*
36 *Quid in muliere minore? remiſſiue.*
37 *Veſtitus & ornamentorum appellatione, qua veniant? remiſſiue.*
38 *Ablatiuus abſolutus importat conditionem.*
39 *Sponſalia ſicut matrimonium morte ſoluuntur?*
40 *Mors eſt diſſolutio anima à corpore.*
41 *Mors dicitur à morſu vetiti pomi Adam.*
42 *Mortis appellatione venit occiſio.*
43 *Mortis appellatione venit naturalis, non ciuilis.*
44 *Mortis appellatione venit quandoque ciuilis.*
45 *Mors ciuilis aquiparatur naturali.*
46 *Mors ciuilis non aquiparatur naturali, niſi in caſibus à iure expraſſis.*
47 *Mors qualiter probetur.*
48 *De morte noſtrorum charorũ triſtari non debemus, cum eos pramittamus, non amittamus.*
49 *Dominus fleuit Lazarum ſuſcitandum ad huius vita miſerias.*
50 *Impuberes ſponſi ſi perueniunt ad pubertatem ambo, trahunt ſponſalia in matrimonium, ac ſi verbis expreſſis contraherent.*
51 *Aetas maior in matrimonio intelligitur in pubertate annorum 14. in maſculo, 12. in fæmina.*
52 *Reclamatio in atate maiori non eſt licita, vbi ſunt contracta ſponſalia pracedentia.*
53 *Reclamatio a contractis ſponſalibus licita eſt, ex iuſta tamen cauſa.*
54 *Cauſa iuſta, & rationabilis in quolibet actu, & contractu cenſetur eſſe excepta.*
55 *Sponſalia ſoluuntur ex licita reclamatione.*
56 *Iuſta tamen, & rationabili cauſa ſubſiſtente.*

C 57 In-

57 Iuſta cauſa reſiliendi, vel reclamandi a ſponſalib. quæ ſit?

58 Reclamatio à ſponſalibus, quamuis iuſta ex cauſa proponi, & diſcuti debet coram epiſcopo.

59 Reclamatio fit nedum verbo, verum etiam nutu, & ſignis denotantibus reſilitionem, ſeu reclamationem.

60 Præſumitur ſponſus volens, ſi tamen nec voce, nec nutu declarat.

61 Voluntas apparet nedum per verba, verum etiam per ſigna.

62 Inuitus, & reclamans differunt.

63 Reclamatio terminus eſt genericus.

64 Reclamatio dicitur proprie à ſententia præfecti prætorio a cuius ſentẽtia propter perſonæ excellentiam non licet appellare.

65 Caſus enumerantur ex quibus ſponſalia diſſoluuntur.

66 Sponſalia ſoluuntur mutuo conſenſu ſicuti etiam cæteri contractus.

67 Etiam iuramento firmata, cum id remitti poſſit ab eiſdem partibus.

68 Sponſalia ſoluuntur per fornicationem nedum ſpontaneam, verum etiam inuitam, num. 69.

70 Sponſalia ſoluuntur ſi dos promiſſa minime ſoluatur, & quomodo?

71 Mulierem indotatam, quis non præſumitur ducere.

72 Sponſalia ſoluuntur ſi ſponſus vagetur per mundum, & ſi eſt abſens.

73 Sponſalia non diſſoluuntur per abſentiam ſponſi neceſſariam.

74 Sponſus abſens neceſſario expectandus eſt.

75 Sponſalia diſſoluuntur per lapſum termini in ſponſalibus adiecti.

76 Terminus appoſitus in contractu ſponſaliorum in dubio cenſetur appoſitus cauſa reſtringendæ obligationis, ita, vt eo lapſo non duret.

77 Limita niſi contractis ſponſalibus, ex interuallo agatur de die nuptiarum, tunc enim lapſus illius diei non liberat ſponſum à ſponſione.

78 Sponſalia ſoluuntur per ſubſequens matrimonium etiã abſque copula.

79 Sponſalia ſoluuntur ob ſuperuenientem Lepram, Paraliſim, vel quid turpius eueniret.

80 Sponſalia ſoluuntur ob ſuperuenientem inimicitiam.

81 Sponſalia ſoluuntur ob affinitatem ſuperuenientem.

82 Sponſalia ſoluuntur ob ſæuitiam ſponſi.

83 Sponſalia ſoluuntur ob ſuſceptionem ſacri ordinis.

83 Conſenſus coniugalis an præſumatur per traductionem vxoris in domum viri?

84 Authoritas ſuperioris requiritur in diſſolutione ſponſaliorum, niſi in caſibus.

85 Conſuetudo iſta loquens de duobus tantum modis diſſolutionis mortis ſcilicet, & licitæ reclamationis, nunquid extendatur ad alios?

86 Exempla non reſtringunt regulam.

87 Arras perdit, qui ſine cauſa reſilit a ſponſalibus.

88 Arras non perdit ſi iuſto impedimento ſponſus ſponſalia non contrahit, nec cauſam impedimenti dederit.

89 Vel ſi matrimonium ſequi non debuit, propter cauſam legitimam interdictum.

90 Vel ſi arras accipiens, eſt minor nec veniam impetrauit ætatis, tunc enim non tenetur niſi ad ſimplum.

91 Arræ reſtituuntur, vel non perduntur in caſibus expreſſis, & alijs ſimilibus.

92 Hipotheca, vel prælatio, an detur pro reſtitutione pecuniæ, vel arrarum datarum ſolutis ſponſalibus.

93 Pecunia reſtituenda ſolutis ſponſalibus recedit à natura dotis, quo ad actionem, atque etiam tempus reſtitutionis.

94 Pecunia data ſponſo ſolutis ſponſalibus non conſideratur, vt dos.

95 Sponſus, an teneatur reſtituere fructus pecuniæ datæ in dotem? & an valeat pactum de illis lucrandis?

96 Legitima ætas, quæ ſit de iure communi, quæué de iure municipali huius Regni Siciliæ.

97 Donare eſt perdere.

98 Copula, & eſt coniunctiua, & præmiſſis additiua, & quot modis ſumitur?

99 Copulæ, &, natura, eſt augere, non diminuere.

100 Ornamentorum appellatione non venit veſtis.

101 Veſtibus legatis, an veniant ornamenta?

102 Ornamenta mulierum quæ ſint?

103 Cultus exterior mulierum qualis?

104 Ornamentorum appellatione non venit annulus ſignatorius.

105 Veſtis, vel veſtitus appellatione, quæ veniant.

106 Veſtis appellatione, an veniat olobera, vel de auro?

107 Veſtis dicitur cuiuſcunque materiæ vſus gratia facta.

108 Veſtis nondũ completa, an veniat appellatione veſtis?

109 Veſtibus legatis, an veniant feſtiua?

110 Veſtibus legatis, an veniat lectum?

111 Veſtibus legatis, an veniant veſtes per ſtatutum, vel regiam pragmaticam prohibitæ?

112 Veſtes, quo tempore nutentur æſtiuo, vel hyemali?

113 Ornatus, quando ſit licitus?

114 Aetates hominis quot ſint, & quando incipiant.

115 Dictio, ſi vero, eſt aduerſatiua præcedentibus.

116 Deſponſare in facie eccleſiæ quid ſit?

117 Dodarium, quid? eiuſque differentia, remiſſiue.

118 Dodarium indifferenter conſtituitur ſuper pecunia, ſeu alijs rebus quibuſcunque.

119 Dodarium ad hoc, vt debeatur, debet eſſe conſtitutum.

120 Dodarium, vbi non apparet conſtitutum, dote iam conſtituta, vtrum præſumatur conſtitutum.

121 Dodarium non conſtitutum peti poteſt conſtante matrimonio, vt conſtituatur, non poſt mortem.

122 Dodarium ſecundum has conſuetudines debet ſolemniter conſtitui.

123 Minime ſunt mutanda, quæ diutinam interpetrationem ex more acceperunt.

124 Ducta dicitur ſponſa ſiue ducatur in domum viri, ſiue vir tranſiuerit ad commorandum ad domum ſpõſæ.

125 Vxor, quandó ducit virum infelicíſſimum eſt.

126 Inductio ad validitatem matrimonij non eſt neceſſaria, neque carnalis copula.

127 Conſenſus ſolus eſt qui facit matrimonium.

128 Inductio non eſt de eſſentia matrimonij.

129 Bonorum poſſeſſio ex capite, vnde vir, & vxor, ita competit vxori non cognitæ, nec traductæ quemadmodum ſponſæ de præſenti.

130 Prærogatiua ſucceſſionis, ex auth. Præterea. C. vnde vir & vxor, ita competit vxori cognitæ traductæ quemadmodum, & ſponſæ.

131 Mulier ſicut priuatur tutela filiorum ob ſecundas nuptias, ita etiam per ſponſalia.

132 Beneficium vacat per contractum matrimonij atque

itidem

itidem per ſponſalia.

133 *Præſumitur matrimonium ex traductione.*

134 *Sponſa à communiter accidentibus non ducitur ad domum uiri, niſi contracto matrimonio.*

135 *Sponſalia vxore ducta in domum viri, tranſeunt in matrimonium, etiam citra carnis copulam.*

136 *Conſenſus ſigna ſunt feſtiuitas læta.*

137 *Præſumitur vxor per traductionem ad domum ſponſi.*

138 *Verba dubia, an matrimonium ſit per verba de præſenti, vel ſuturo, declarantur per traductionem, & præſumitur de præſenti.*

139 *Sponſalia de futuro tranſeunt in matrimonium de præſenti per traductionem.*

140 *Traductio tunc operatur effectus præmiſſos, cum eſt facta cum ſolita ſolemnitate.*

141 *Traductionis effectus alij, qui ſint? remiſſiue.*

142 *Sponſa inducta in domum viri non lucratur dodarium viro mortuo, niſi fuerit cognita.*

143 *Dodarium quæritur mulieri ob virginitatem amiſſam.*

144 *Sponſa lucratur medietatem donationis propter nuptias propter oſculum.*

145 *Caro dicitur ſemicorrupta propter oſculum.*

146 *Ratio cur mulier inducta, & non cognita non lucrifaciat dodarium.*

147 *Mulier oſculata nunquid ſecundum has conſuetudines lucrifaciet medietatem dodarij?*

148 *Idem iuris eſt de toto quo ad totum, quod de parte quo ad partem.*

149 *Mulier oſculata lucratur iocalia ſecundum has conſuetudines.*

150 *Munera ſponſæ per ſponſum miſſa, an lucrifiant per ſponſam, ſolutis ſponſalibus?*

151 *Oſculum datum ſponſæ gratia ipſius ſponſo, dum eſſet grauiter infirma, non operatur lucrum.*

152 *Mulier ducta in domum viri, an præſumatur ab eo cognita?*

153 *Matrimonium immaturum, non eſt matrimonium.*

154 *Sponſus ſponſam immaturam carnaliter cognoſcens tenetur pœna ſtupri.*

155 *Pueri ante annos legitimos conſentire non poſſunt.*

156 *Pueri per ſola verba non contrahunt, cum minime conſentire conſeantur.*

157 *Impuberes ſi contrahant ſponſalia per verba de præſenti, per aduentum pubertatis non tranſeunt in matrimonium, niſi ſequatur copula carnalis.*

158 *Mulier impubes cognita lucratur dodarium, ſecundum has conſuetudines quamuis alias variauerit in hoc Bart. de Capua.*

159 *Malitia puellæ ſupplet ætatem. &*

160 *Matrimonium quando cenſeatur contractum?*

161 *Mulier cognita lucratur dodarium integrum: quod intelligerem ſine diminutione, nu. 162.*

163 *Mulier non conſtituta dote, nec ſoluta, vtrum lucretur dodarium?*

164 *Mulier lucratur dodarium pro rata tantum dotis ſolutæ.*

165 *Vtrum autem dodarium ſufficiat eſſe promiſſum, nec conſtitutum, vt mulier id lucretur?*

166 *Dodarium mulieri quæſitum, an cenſeatur ex cauſa onerosa, an verò lucratiua.*

167 *Dodarium, & dotalitium eiuſque nominis diffinitio.*

168 *Mulier inducta in domum viri, ſi ſe ab eo abſentauit, nec reperitur cum eo tempore mortis, an lucretur dodarium?*

169 *Maritus non lucratur dotes ex conſuetudine, ſi mulieri non prouidit de neceſſarijs alimentis.*

170 *Mulier quæ non ſtetit in obſequio viri, non lucrari debet dodarium.*

171 *Mulier an lucretur dodarium ſi ſoluatur matrimoniũ morte ciuili per deportationem.*

172 *Mulier ſi non ſtetit in obſequio viri, culpa tamen ipſius viri adhuc lucratur dodarium.*

173 *Mulier non tenetur cum viro vagari per orbem terrarum.*

174 *Mulier an lucretur dona a ſponſo miſſa? quòd ſic per oſculum.*

175 *Niſi oſculum interueniſſet ante donationem: tunc lucratur, ſecus ſi oſculum præceſſiſſet.*

176 *Oſculum ante ſponſalia illicitum eſt.*

177 *Ampliatur etiam ſi fuerit carnaliter cognita ante miſſionem munerum ex eadem ratione.*

178 *Munera miſſa a ſponſo ſponſę, vtrum lucrifiant à ſponſa per ſolam amplexationem ſine oſculo? quòd non, cum ſint penitus diuerſa.*

IMprimis ſi ſponſalia, &c. Diuiditur hæc litera in duas partes principales. In prima, quando ſunt contracta ſponſalia inter impuberes, vel alterũ puberem, non tamen in facie eccleſiæ. Secunda pars loquitur retentis ijſdem terminis, quando ſunt contracta ſponſalia in facie eccleſiæ: ſecunda incipit ibi, ſi vero impubes. Rurſus ſecũda pars ſubdiuiditur in duas alias particulas. nam in prima loquitur, quando muliere deſponſata inducta in domum viri, moritur vir ea incognita. Secunda quando cognita moriatur eius vir: Secunda incipit ibi, ſi vero remanſerit. Hoc modo deducit̃ in cõpendium. Spõſalia cõtracta inter ambos impuberes, vel alterutrũ impuberem, ſi morte vnius diſſoluãtur, vel ex licita reclamatione alterius, qui peruenit ad ętatem legitimam, pecunia data pro dote, vel arra pro ea reſtituatur danti, & ſponſę remanent veſtitus, & ornamenta, deductis expenſis in eis factis: & ſi inducta muliere in domum viri ſponſalibus factis in facie eccleſiæ, & conſtituto dodario per virum, vir moriatur, ſponſa non cognita, non habet dodarium, ſecus ſi fuerit cognita, quia tunc habet integrum dodarium.

CAP. I.

IMprimis ſi ſponſalia inter impuberes, vel alium ex contrahẽtib. puberem contrahantur, & pecunia data fuerit in dotem, vel arra pro ea, & expenſę factæ fuerint in veſtitu, & ornamentis ſponſæ, ſolutis ſponſalibus morte alterius intra tempora impubertatis alterius contrahentium, vel ex licita reclamatione alicuius ad pubertatem venientis, pecunia data pro dote, vel arra ipſius reſtituatur, deductis expenſis factis in veſtitu, & ornamentis ſponſę, ipſi ſponſæ remanentibus veſtitu, & ornamentis eiſdem. Si vero impubes à viro in facie Eccleſiæ deſponſetur, & dodarium ſibi conſtituatur ab eo, & in eius domum ducatur, & incognita à viro remanſit, eo defuncto, vel aliter diſſolutis ſponſalibus dodarium ipſum non habeat: Si vero remanſerit cognita, integrum habeat dodarium conſtitutum.

Pro euidentia dicendorum præmittendum eſt, ſponſalia authore Iuriſconſulto, nil aliud eſſe, niſi futu-
1 ri matrimonij promiſſio, † ex eo ſic dicta, quia
veteres per ſtipulationem futuras vxores ſpon-
2 derẽt, † atque promitterent, l. prima, & ſecunda,
ff. de ſponſ. l. ſponſio, ff. de verb. & rer. ſignifi. vbi
Andr. Alc. in cap. noſtrates, 30. q. 5. & hæc quidẽ
ſponſalia ſæpiſſime pręcedebant nuptiarum, ſeu
matrimonij fœdera, quæ varijs gentium moribus ſanciebantur, de qua ſolemnitate annuit Iuriſconſultus in l. pen. ff. de do. inter vir. & vx. vbi
Gugl. Bude. id eleganter explicat, hinc ſponſorẽ
3 dici eum, qui pro alio promittebat, & inde ſpon
ſalia dicta, quia is, qui vxorem ducturus erat,
nõ ab ipſa ſpõſa, ſed a patre, vel fratre ſtipulabatur, vt ex Aulo Gellio deducit Andr. Alcia. lib. j.
4 parergor. ca. 2. † Inde etiam ſponſalia dicuntur
munera, quæ ab ipſo ſponſo ſponſæ dabantur, l. prima, C. ſi nup. ex reſcrip. pet. in rub. & l. prima, ſi rector proui. ſponſ. dedc. libro 3. C. Theodoſiani, ſic primo Regum, c. 18. ſcribitur. Non habet Rex ſpõſalia neceſſe, niſi tm̃ centum præputia Philiſtinorum, & hęc in prima ſignificatione tãtum, quo ad noſtrã conſuetudinẽ ſponſalia dicuntur: non tamen negatur, quòd aliquando
5 ſponſalia † impropriè dicũtur de matrimonio,
& ſpõſam dicimus, quę vere matrimonio addicta eſt, quod iura canonica paſſim obſeruant, cap. tertio loco, extra de præſump. cap. 2. cap. fin. de ſpon. duo. cap. coniuges, cap. qui deſponſatã, 27. quæſt. 2. Sed propriè loquẽdo in materia noſtræ cõſuetudinis diſtin-
6 guitur, † quia vxor poſt
nuptialem benedictionem, & ſolemnitatem, ante verò ſponſa appellatur, ſecundum Abb. in cap. ex publico, de cõuer. coniug. per textum ibi not. Anchar. conſil. 21. colum. pen. Felyn. in rub. de ſponſ. Phil. Dec. in conſ. 540. quæ intelligentia eſt propria, & deſeruit ad interpretationem multorum iuriũ, vt latiſſime deducit Didac. Couar. Hiſpanus in epito. ad 4. lib. Decr. c. j. a num. 5. cum ſequentibus, & breuiter in hac materia duæ ſolent interuenire obligationes, vna quæ vocatur nexus matrimonij, & iſta eſt effectiua, & realis iuris inductiua, quia ex ea reſultat ipſum matrimoniũ. Altera obligatio perſonalis ad contrahendum, & in hac conſiſtunt ſponſalia, vt per Bald. in conſ. 194. volum. tertio, & nil
7 aliud ſunt, niſi obligatio de futuris nuptijs, † vt di
cit Archid. in cap. j. de ſponſ. in ſexto, vnde ſtatutum in nupta, non verificatur in ſponſal. vt per Sign. Homod. in conſ. 143. & Bald. in d. conſ. 194.

His ſic prælibatis pro aliquali introductione ad intelligentiam textus pro tironibus.

8 Nota primo, quòd ſi ſponſalia contracta diſ-
ſoluntur, vel morte vnius ex ſponſis, vel quia licite reclamauerit, vel reſilierit à ſponſalibus, quod quid ſit, & quando liceat, declarabimus inferius in apparatu, & quia fuit data pecunia pro dote, vel arra pro ea, & de pecunia prædicta factę fuerint expenſæ in veſtibus, & ornatu mulieris,

ris, pecunia, vel arra reſtituitur danti mulieri,
vna cum veſtibus, & ornatu factis de pecunia
dotali, ſed non integra pecunia pro dote data re
ſtituetur, ſed tantum minus, quantum fuerit ero
gatum in veſtitu, & ornamentis.

Secundo Nota ex verſ. ſi vero, quòd ſi ſpon-
ſalia ſunt contracta, & ſponſa in facie eccleſiæ
deſponſata (quod quid ſit ſimiliter in apparatu
dicetur) & conſtitutum dodarium a viro, & mu
liere, deinde inducta ad domum viri, & ſoluun
tur ſponſalia morte viri, vel alijs legitimis modis
de quibus inferius dicemus, mulier ſi remanet
incognita, non lucratur dodarium, ſecus autem
ſi fuerit cognita: tunc enim habebit dodarium
conſtitutum, de qua conſtitutione, & forma cō-
9 ſtituendi † diximus in præludijs citando gloſ.
in conſt. Regni, Mulier quæ dotarium, & And.
de Iſern. in cap. 1. §. donare, quali. olim feud. pot.
alien.

Tertio Nota, quòd arra data pro dote reſtitui
tur danti, neque aliter amittitur, nec ille qui re-
ſtituit, ſoluit duplicatas arras, & ratio eſt, quia
nulla culpa diſſolutionis ſponſaliorum poteſt
imputari ſponſis, ex quo ſoluta ſunt ſponſalia,
vel morte vnius contrahentium, & ſic caſu, vel
iure permittente ex licita reclamatione impube
10 ris, ſtatim vbi peruenit ad pubertatem, † & annū
duodecimum in muliere, in maſculo quartum-
decimum, quę ætas in hoc dicitur legitima ętas,
11 licet † in alia materia indifferenti ætas legitima
12 dicatur in anno vigeſimo quinto, l. finali. C. de
his, qui ven. æta. impetran. & in Regno in anno
decimooctauo, per Conſtitut. Regni, Minorum
iura.

Quarto Nota, quod ad hoc, vt mulier ſolutis
ſponſalibus per mortem viri, vel alijs modis lu-
crifaciat dodarium, duo requiruntur per hanc
conſuetudinem, primum quòd ſit a viro legiti-
me conſtitutum in facie Eccleſiæ, & quòd ſpon-
ſa remaneat cognita traducta in domum ſpōſi,
quòd ſi non fuerit cognita, dodarium non ha-
bet. Vtrum autem ſi fuerit conſtitutum, non ta
men fuerit inducta in domum viri, & rema-
neat cognita, lucretur dodarium? dicetur in pro-
xima ſequenti conſuetudine, vbi quòd non lu-
13 cratur, † & ibi ponitur ratio, quid ſit traducere,
& traductio in domum, & quos effectus tradu-
ctio in domum viri pariat, atque producat, vide
pulchre per Lupum in rep. rubricæ, extra de do-
nat. inter virum, & vxorem. §. 57. cum alijs plu
ribus, §§. ſubſequentibus, ad quem breuitatis
cauſa Lectorem remitto, ſequitur declaratio
textus.

14 **Imprimis.** Id eſt ante omnia. † l. 1. ff.
de diuer. & tempo. actio.
quādoque imprimis ſumitur ante ſententiam.
l. omnes, C. de iud. & habetur in l. 2. §. fuit autem.
ff. de orig. iur. & Inſtit. de eo, cui bon. libert. cau.
add. in princip. 2. q. 1. c. imprimis, quandoque
iſta dictio, imprimis, ſumitur. i. inter principalia,
Inſt. de offi. iud. in princip. quandoque verò eſt
inceptiuum. ita ſumitur hic, & ff. de teſtamen.
l. ſi quæramus.

Si ſponſalia inter impuberes, vel alium ex contrahentibus impuberem contrahantur.

15 Impuberes dicuntur infra ætatem duodecim
annorum in fœmina, quatuordecim in maſcu-
lo, §. 1. Inſt. de nupt. quib. mod. tute. fini. in princ.
vltra eam ætatem dicuntur puberes, pubertas,
& adulti proprie, licet quandoque impropric
impuberes dicantur adulti. l. ſed, & militis, §. iā.
ff. de excu. tuto. l. impuberibus, ff. de acqui. hære.
16 vbi † Iaſ. Maynus, quandoque minor. 25. annis,
l. non ſolum, §. ſi libertus, ff. de excu. tuto. & vidi
glo. in l. 1. C. de his, qui veni. æta. impetr. Quibus
tamen, & ſi honor, & dignitas non deferatur
nec officium, l. 2. §. impuberes, ff. de iur. immu.
nec in ius vocari. l. neque impuberes, ff. de in ius
17 vocan. † fauore tamen alimentorum extenditur
ad decimum octauum annum. l. item mela. §. fi.
18 ff. de ali. & ciba. lega. † & in Rege cuius pubertas
extenditur vſque ad decimum octauum annū.
19 vel ſi fiat mentio de plena pubertate, † vt per Ol
dr. conſ. 18. ea tamen ætas ad ſponſalia contra-
henda eſt ſufficiens, & legitima, cum non ſic
matura ac prouecta requiratur ſicut ad matri-
monium, cum ſatis ſit ipſos ſponſos quid agant
intelligere, l. in ſponſalibus, ff. de ſpon. ſeptem an
nos requirens, quod iura canonica paſſim pro-
bant. c. literis, c. ad diſſoluendum, extra de deſp.
impube. quæ ætas præueniri non poteſt etiam
ſupplente malitia, vel præcoci iudicio, quia vbi
certa ætas à iure requiritur, Abb. in c. iuuenis, de
ſponſa. l. qua ætate, ff. de teſtam. Franc. in rub. de
teſtam. in ſexto, glo. in c. ſi pater, de teſt. in ſexto,
quicquid ſenſerit Dida. Couar. in c. 2. ad 4. librū
20 decreta. in eius epitome: † verum tamen eſt,
quod non ſufficit tetigiſſe ſeptimum annum,
ſed debet eſſe completum, c. literas, c. ſequenti.
de deſp. impub. vt idem author Couar. inibi. ſa-
tis parum ſibi conſtans probat. Cum igitur ſint
contracta inter impuberes ambos, erunt ſponſa
lia, vel alterum tantum impuberem, & ratio eſt,
vt cum matrimonium conſiſtere non poſſit,
cum vnus tantum ſit maior, erunt tamen ſpon-
ſalia, vt eſt textus conſimilis, in d. l. in ſponſali-
bus, ff. de ſponſa.

21 **Contrahantur.** Contrahuntur †
autem ſponſalia
verbis denotantibus non præſens, ſed futurum
matrimonium, vt promitto aliquam ducere in
vxorem, vel eiſdem quo matrimonium verbis
celebratur, nil aliud eos impediente niſi ætatis
defectu. c. penult. vbi Abb. & Præpo. c. ſicut, c. ex
literis, de ſponſa. c. iurauit, de pro. Sed quid ſi im
puberes contrahant per verba denotantia ma-
22 trimonium, certe non valebit: ſed nunquid va-
lebit, vt ſponſalia? diſputat gl. in c. à nobis, extra
eo. & refert glo. in c. vnico. de deſp. impub. lib.
ſexto, in verbo de futuro: ſed cum actus depen-
23 deat à voluntate duorum, ſi non valet eo modo
quo agitur, non valet neque etiam valere deber
eo modo quo valere poteſt, vt per Bart. in l. 1. §.

ſi quis, ff. de verb. oblig. quod videtur probare textus in l. eo tempore, verſi. fideiuſſorem, ff. de peculi. l. 1. §. deinde, ff. quod iuſſu. Sed dic nō eſſe recedendum ab opinione dictarum gloſſarum, imo textus, vt ſaltem ſi non valet vt matrimonium, valeant vt ſponſalia. Nec obſtat id quod dicitur a Bart. in d. §. ſi quis, cum ibi agat de obligatione diſſoluenda, ſecus tamen quando agitur de obligatione inducenda, ſiue contrahenda, tunc enim valet eo modo quo valere poteſt, prout ſic declarant Alex. Socin. Iaſ. Galiau. in d. §. ſi quis ita. & Franc. in d. c. vnico. §. 1. col. 1. Butr. & Præpo. in d. c. à nobis, & Fely. in c. cum ſuper. col. 3. . . . . , vt quando actus non valet ex defectu cauſæ efficientis. i. perſonæ, valeat eo modo quo valere poteſt, & late comprobat Dida. Couarr. in epit. ad 4. librum Decretal. par. 1. c. 3. attenta maxime intentione cōtrahentium qui voluerunt ſpōſalia contrahere, & attenta eorum ætate, quod conſiderat Henric. in d. c. à nobis. Verum cum de ſponſis fit mentio a iure, aut quauis alia diſpoſitione, quæ ſit explicanda, de his intelligitur, qui nondum matrimonium cō traxerunt, vt per Fely. in Rub. de ſponſa. & P. Pariſius conſ. 62. col. 3. vol. 4.

Et pecunia data fuerit
24 in dotem &c. Quamuis † pecuniæ verbum in larga ſignificatione ſignificet nedum pecuniam numeratā, verum etiam res ſoli, quam mobiles, & tam corpora, quam iura, l. pecuniæ nomen, & l. pecuniæ verbum, ff. de verb. & rer. ſigni. tamen in his
25 conſuetudinibus dum † fit mentio de dotibus in pecunia, intellige de pecunia ſtrictè, & in proprio ſignificatu, & intelligitur etiam de dotibus conſiſtentibus in rebus mobilibus, ſeu ſeſe mouentibus, vt ſit eadem iuris cenſura in vtriſque, & hoc ſecundum has conſuetudines, quod in materia odioſa, & ſtricta intelligit Andr. Alciat. in d. l. pecuniæ verbum, & nota, quod textus nō dicit, dos data, ſed pecunia data, prout etiam dicitur infra eodem contextu, quia vbi non eſt
26 matrimoniū, ibi non † eſt, propriè dos, cum dos non ſit ſine matrimonio, licet matrimonium poſſit eſſe ſine dote, l. 3. & ibi nota. ff. de iure doti. & l. fi. C. de don. ante nupt. & l. quod ſi nulla, ff. de relig. & ſumpt. funer.
27 Nunquid † autem habebit priuilegium dotis? diximus infra c. 3. in conſuetu. ſi matrimonio legitimè contracto, vide Alb. in l. 2. §. ſi ſponſa, ff. de pri. cre, Neg. de pig. par. 2. memb. 4. num. 71.
28 Vel arra pro ea. Eſt autem † arra pignus ſecundum idoneos authores, tamen ſecundum iura arra, vel arrabo, eſt id, quod datur pro emptionibus firmandis, de qua loquitur tex. in l. 2. C. quando
29 lice. ab emp. † diſce. hic tamen ponitur pro eo, quod ſponſus, & ſponſa mutuo dant pro confirmando matrimonio, de quo habetur C. in rub. de ſponſa. & arr. & nota, quod quamuis matrimonia debeant eſſe libera ab omni metu, & pœna, capitu. gemma, extra de ſponſ. vbi glo. & Docto. & in l. Titia, & ibi per legiſtas, ff. de verb. oblig. de quo vide Grat. conſil. 120. volumine 1. & ſunt qui impugnant leges, & ſtatuta diſponentia contra libertatem matrimonij, vel ſaltem illud intimidant, de quo late per Lup. in capit. per veſtras, §. 19. extra de do. inter vir. & vxor. & per Fely. in cap. eccleſia ſanctæ Mariæ, colum. 38. de conſtit. Tamen ad exemplum eius, quod in venditione cæteriſque huiuſmodi contractibus traditur in pignus quaſi rei contractæ. l. ex empto, §. ſi is qui vina, ff. de act. empt. l. ſecunda, C. quan. lice. ab empt. diſce. l. contractus, C. de fide inſtr.
30 igitur non mirum eſt, ſi permittitur in ſponſalibus, & matrimonio, ſiue arra detur in quantitate, ſiue in ſpecie, Præpoſit. in d. capit. gemma, columna penul. Bal. & Salic. in l. fina. C. de ſponſal. Imol. Cuma. Paul. Aret. Iaſ. in d. l. Titia, ff. de ver. oblig. contra Bar. ibi, cuius opinio communiter damnatur, ſecundum Doctores prædictos, & Di dac. Couarru. in epitom. ad 4. lib. decretali. 2. par. c. 3. ſiue arræ dentur hinc inde, ſiue ex vna tantū parte, ſecundum Bald. in dicta l. fi. C. de ſponſal. Voluntē tam prædicti Doctores, arram non debere excedere quātitatem dotis, vel donationis propter nuptias, l. iubemus, C. de repud. Nec non requirunt, quòd arra realiter tradatur, non autē promiſſa, vel cauta, vt per Bart. & cæteros in d. l. Titia. ff. de verb. oblig. quicquid dixerit, glo. in c. accedens, de procu. licitam eſſe arrarum promiſſionem in contractu ſponſaliorum, de qua materia, vide Lup. in repet. rubricæ, de donat. inter vir. & vxor. in §. 2. incip. quo ad primam igitur partem, & §. 12. & per Roder. Suarez. in titu. de las arras.

Sed quid ſi parentes contraxerunt pro his im-
31 puberibus ſponſalia? † dic, quod valent & tenēt ſponſalia, & ratio eſt, nam in iſtis ſpiritualibus ſicut eſt matrimonium, promittens factum alienum, quamuis alias de iure non teneretur, tenetur tamen hoc caſu, quia videtur promittere ſe facturum, & curaturum, quod eius filius, vel filia impubes contrahat, vt per Bald. in l. fi. columna 1. C. de non numer. pecu. & in l. mulier, C. de ſponſ. vbi addit Andr. Barb. in ver. Doctores iuris Canonici, vnde quandocūque reſiliunt, abſque cauſa legitima de enumeratis in d. l. mulier, C. de ſponſ. punientur in duplo arrarum, vt ibi
32 dicitur. † Et quod dictum eſt de parētibus, idem intelligas de tutoribus, atque actoribus, vt ſupra pro eorum impuberibus ſponſalia contrahentibus, atque promittentibus, quia ibi datur caſus, quo huiuſmodi perſonæ de proprio tenentur in duplum ſi promittūt, quòd fiat matrimonium: quod intellige ſanè, quando ſimpliciter promittunt: ſecus vero ſi nomine pupilli pupillæue: tūc enim tenentur in ſimplum, vt ibi ſentit gl. cum qua diſtinctione tranſeunt ſimpliciter Cin. & Saly. ibi.
33 Sed quid ſi non fuerint datæ arræ, † ſed partes confeſſæ fuerunt illas receepiſſe, nunquid teneat? promiſſio, vt ꝙ nō, cum tex. in d. l. mulier, loquatur per verbum, accepit, quod veritatē ſignificat, l. pe. & l. fi. C. man. Tu dic bene valere, ſi huiuſmo

di

di confeſſio fuerit iuramento vallata, cum re-
nunciatione exceptionis, non numeratę pecu-
niæ, & rei non traditę, ſecundum Docto. & ſi-
gnanter Bald. in ſępe allegata.l. mulier, C. de
ſponſa.

Succeſſiue quæritur, quid ſi vnus ex contra-
34 hentibus numerauit ſponſę mille, † & è cōuerſo
ſponſa ſponſo totidem alia mille numerauit ar
rarum nomine, nunquid teneatur? videbatur,
quod ratione paris quātitatis nihil nec hinc ne-
que illinc eſſe receptum, ſed id, quod datum eſt,
cenſeri eſſe recuperatum, l. qui ſic ſoluit, ff. de ſol.
per Bart. in l. Titia. ff. de verb. oblig. Bald. autem
contrarium decidit, quod bene valeat, & reſpō-
det Bartoli obijectioni, cum in caſu per Bart.
propoſito, ageretur de actu aliquo reſoluendo
ac reſcindendo, nimirum ergo ſi nihil agitur cū
in continenti reſoluitur, cum ibi duo actus com
patibiles fierent, hic vero in caſu propoſitę quæ-
ſtionis neuter actus reſoluitur, ſed per ſe ſtat, vn-
de bene ſubſtinetur, & dicit ibidem Bald. quod
de conſuetudine ſic obſeruatur accedente ma-
xime inſtrumento guarentigiato, & liquido, &
ſubdit ita ſeruari.

Vtrum autem tacita hypotheca contrahatur
35 in † bonis huius minoris recipientis hanc pecu-
niam nomine dotis, & pro arra? iſta quæſtio eſt
valde dubia, ſecundum Bart. in l. ſi conſtante, in
quarta quęſt. tertię partis, videtur concludere ad
partem negatiuam. Tamen communis opinio
eſt contra Bart. vt ſint tacite obligata, vt per eun
dem Bart. ſibi contrarium, Angel. Raubē. Alex.
in l. item, quia ff. de pact. Cin. Bal. Ang. in l. fi. C.
de leg. tuto. vbi Bal. teſtatur de communi opinio
ne, & idem Bald. in l. vnica, §. ſed vt plenius, C. de
rei vxor. acti. & in l. 1. col. 2. C. de priui. dot. & in
l. certi iuris, quæſt. 8. C. locati, & Neguſ. 2. parte,
36 memb. 4. num. 73. † verſi. primo igitur quæro,
Quid autem in muliere minore ſigillatim, vide
Bal. Nouel. in 58. priuilegio, & Neguſan. in loco
proprie citato. num. 74. 75.

Et expenſę fuerint factę in veſtitu &c.

Intellige † huiuſmodi expenſas factas per vi-
37 rum, vel eius parte: quæ veniant appellatione ve
ſtitus, & quæ ornamentorum, alias ſuo loco di-
cemus, hic non pertinet, vide parum inferius.

Solutis ſponſalibus morte alterius intra tempora impubertatis alterius contrahentium.

Solutis ſponſalibus, abſolutus eſt ablatiuus,
38 qui facit conditionem, † l. a teſtatore, ff. de cond.
& demon. & l. euictis, ff. de euict. ideſt ſi ſponſa-
lia ſoluantur, ſeu reſoluantur morte alterius,
39 quemadmodum † matrimonium morte fini-
tur, ac diſſoluitur, cum mors omnia ſoluat, §. de-
inceps, in authen. de nupt. & vitæ terminus, in
40 auth. de hære. & Falc. §. his omnibus, & eſt diſſo-
lutio corporis, & animæ, de pęn. diſt. 2. mori. &
41 dicitur a morſu, quia per eſum pomi vetiti Adā
primus noſter parēs mortem incurrit, vide Arc.
42 de præben. c. præſentium, lib. 6. in verb. mori. &
Gugli. Bened. in c. Raynutius, in verbo, mortuo
itaque teſtatore, num. 4. extra de tut. & eius ap-
pellatione venit occiſio, l. qui duos. ff. de reb.
dub. l. 1. §. ſin autem. ff. de don. inter vir. & vxor.
43 & l. fi. de vſur. † & nota, quod mortis appellatio-
ne ſimpliciter, venit mors naturalis, non ciuilis,
l. ſi ita quis, in fi. ff. de leg. 2. in auth. de nupt. §.
ſecundum occaſionem, in gloſa, & l. ex ea parte,
§. 2. ff. de verb. oblig. l. cum pater, §. hæreditatem,
44 ff. de leg. 2. † quandoque etiam ciuilis venit, l.
actione, §. publicatione, ff. pro ſoci. l. 1. §. fi. ff. de
bon. poſſ. contr. tabu. & l. ſi necem. §. 2. ff. de bon.
45 liber. † & quando ciuilis mors æquiparetur na-
turali, vide per Abb. in c. cum ſis, de conuer. con-
iuga. glo. in clem. ne Romani. de elect. per Bal.
in l. Deo nobis, C. de epi. & cleri. Bart. in l. 1. §. fi-
lium, ff. de bon. poſſ. contra tabu. & in auth. ſi
46 qua mulier. † C. de Sac. ſan. eccle. dic, quod non
æquiparatur naturali, niſi in caſibus à iure ex-
præſſis, & qui ſint hi caſus, Præpo. in c. fraterni-
47 tatis, † extra de frigi. & malefi. & qualiter mors
48 probetur, † vide Henr. Boich. in c. præſentia, de
ſponſa. Nec quis debet triſtari de morte ſuorum
charorum, cum ipſos non amittamus, ſed præ-
mittamus, 13. q. vltima, c. quam præpoſterum,
alioquin videntur deſperare de fęlicitate futuro
rum bonorum, 13. q. vltima, c. habent, nec Do-
49 minus fleuit Lazarum mortuum, † ſed ſuſcitan
dum ad huius vitæ miſerias, quod innuit pro
mortuis plus eſſe gaudendum, quam dolēdum.
c. qui diuina, 13. q. vltima, vide multa in Seneca.
lib. de conſolatione ad Martiam, & Albinam
matrem, & in epiſtola ad Lucillum.

Et nota verba textus (ibi alterius intra tempo-
ra impubertatis alterius) ſi enim ambo puberes
eſſent, vel ad pubertatem perueniſſet vterq. apti
50 fuiſſent † matrimonio, & tūc tranſiſſent ſponſa
lia in matrimonium ac ſi verbis expreſſis fuiſſet
contractum, per no. per docto. in c. is, qui fidem,
extra eo. etiam ſi ſponſalia fuiſſent ſub conditio
ne contracta, c. de illis, c. ſuper eo. c. per tuas, de
cond. apposi. Tiraq. de retra. conuenti. ad fin. tit.
nume. 77. & hoc innuunt verba prædicta noſtri
contextus.

Vel ex licita reclamatione alicuius ad pubertatem venientis.

Hæc verba dupliciter intelligi poſſunt, pri-
mo quando licitum eſt, vtrique recedere a ſpon-
ſalibus, contractis per mutuum conſenſum,
& contrariam voluntatem, dummodo intra
minorem ætatem, & dum ſunt minores, an-
tequam ratificentur ſponſalia in ætate maiori,
quæ ætas maior conſideratur in hac materia
51 duodecim annorum † in fęmina, quatuorde-
cim vero in maſculo, in ea enim ætate maiori
52 illicita eſſet pęnitentia, † & reclamatio, dum
minores ſponſalia contraxerunt, vel inita in mi-
nori, & pupillari ętate, ſeu impubertate, poſtea in
maiori ætate ratificauerunt tacite, ſecundum Io.

Andr.

Andr. in c. fin. extra co. & videtur textus in l. mu-
lieres ff. de ritu nupt. Dida. Couar. in epi. ad 4. lib.
Decretal. parte prima, §. 2. cap. 4. Secundo intelli-
gi poſsũt, quando ſiquidem alter ex ſponſis per-
uenit ad ætatem pubertatis peractis annis duo-
decim in fæmina, quatuordecim in maſculo, &
53 ex cauſa iuſta reclamat, † nec vult cõtrahere ma
trimonium, quod poteſt ſecundum Inno. in c.
ſicut ex literis, extra eo. Sed altius exordiendo di
cendum eſt, quod ſi ſponſalia ſunt contracta in-
ter maiores, ſi de iure ea non tenent impediente
forte cõſanguinitate in gradu prohibito, & tunc
ſine dubio, nec cogi poſſunt ad contrahendum
matrimonium, & perſeuerandum in ſponſalib.
c. ex literis, vbi Inn. Io. Andr. Hoſti. de deſponſa.
impub. Aut ſponſalia tenent, & nullum ſubeſt
impedimentum, & tunc aut vterque ſponſus, &
ſponſa diſſentit, & vult a ſponſalibus reſilire, &
vtique poſſunt, nec cogi poſſunt per ſuperiorem
ſponſalia adimplere, quamuis ſint etiam iureiu-
rando firmata, vt not. per docto. in c. de illis, de
deſp. impu. Aut vnus ſolus diſſentit, altero volen
te, & petente, ea adimpleri, & tunc aut renuit il-
le ex iuſta, & rationabili cauſa ſponſalia adim-
plere, & tunc nõ eſt compellendus, vt per Henr.
Boich. in c. requiſiuit, extra de ſpõſ. cum in quo-
54 libet actu, & contractu cauſa iuſta, † & rationa-
bilis ſemper cenſeatur eſſe excepta, vt de reſcrip.
c. ſi quando, & l. fi. ff. qui ſatiſ. cog. Aut ſine iuſta
& legitima cauſa renuit adimplere, & tunc aut
ex ipſius compulſione timetur ſcandalum veriſi
militer peruenire, & tunc non cogitur, vt in d. c.
requiſiuit, aut non timetur ſcandalum ex illius
coactione, & tunc compellitur, vt in cap. ex lite-
ris, & cap. de illis, extra de deſp. impub. Hoc autẽ
an ſit metus ſcandali, vel non, arbitrabitur iudex
ſecundum Hoſt. & Henric. in d. capit. requiſiuit;
quæ procedunt in ſponſis, & ſponſalibus contra-
ctis, & inter maiores, & puberes: Si vero ſpon-
ſalia ſunt contracta inter ambos impuberes, vel
alterum tantum impuberem, & hæc propriè eſt
materia conſuetudinis, & tunc quæritur quan-
do poſſint reſilire, & reclamare à ſponſalib. per
eos iam contractis intra tempus impubertatis;
& minoris ætatis annorum duodecim, vel qua-
tuordecim, vel poſt in tempore pubertatis, quia
diſtinguitur, aut ambo ſunt impuberes, & tunc
aut vterque, vel alter tantum vult reclamare an-
tequam aliquis eorum ad annos matrimonij
aptos peruenerit, & nõ poteſt, vt habetur expreſ-
sè in d. capitu. de illis, primo reſpon. de deſponſ.
impube. & hoc verum eſt, ſiue pariter, ſeu æqua-
liter diſtent a pubertate, vt puta, quia maſculus
erat annorum duodecim, fęmina decem, ſiue
inæqualiter, puta quia maſculus eſt annorum
tredecim, fęmina decem, ſecundum Innocent.
Hoſt. Henric. in d. cap. de illis. Aut vero vterque,
vel alter ſolum vult reclamare, poſteaque vterq;
ad annos aptos matrimonio peruenerit, & tunc
aut quilibet eorum reclamat, vel alter tantum,
& tunc poteſt, ſi eodem tempore, vterque ad pu-
bertatem peruenerit, vt puta quia vterque tem-
pore ſponſaliorum æqualiter diſtabat a puberta

te, vt in exemplo ſupra poſito, ſiue inæqualiter,
vt in dicto c. de illis, §. ſi vero, & in cap. a nobis,
& in c. duo pueri, extra de deſpon. impuber. Aut
quilibet eorum reclamat ex interuallo, poſtquã
ad annos matrimonio aptos, ſeu pubertatis per-
uenit, & non poteſt, ſiue vterque ad pubertatem
eodem tempore peruenit, vt quia tempore con
tractorum ſponſaliorum, vterque diſtabat ęqua
liter a pubertate, quia maſculus erat annorum
duodecim, fęmina vero annorum decem, vt ſic
biennio reuoluto, vterque eſt pubes; ſiue diuer-
ſis, quia maſculus erat annorum tredecim, & fę-
mina decem, vt ſic maſculus reuoluto anno eſt
pubes: vnde tunc poterit maſculus reclamare, vt
habetur in d. cap. de illis, §. ſi vero, de deſp. impu.
quod niſi fecerit, ideſt non reclamauerit, impu-
puret ſibi, cum potuerit reſilire, & reclamare,
nec reclamauerit, etiam ſi ſeorſum, & ſeparatim
habitent. Vnde quãdo pueri ſunt diſparis ætatis,
in voluntate illius eſt, qui prior ad legitimam æ-
tatem peruenerit, ideſt pubertatem ſoluere ſpõ-
ſalia, ſi reclamauerit, quòd ſi tacuerit, ad eũ qui
minor eſt deuoluitur hęc facultas, atque pote-
ſtas reſiliendi, & reclamandi, ſecundum Hoſt.
& Henric. atque alios, in d. ca. de illis, de deſpon.
impub. Aut vero vnus contrahentium ſponſalia
eſt pubes, alter vero impubes, & tunc refert, aut
quæris vtrum ille, qui erat pubes tempore ſpon
ſaliorum, poſſit reclamare, & dic quòd non, vt
In dicto cap. de illis, §. mulier autem. Aut ille, qui
erat impubes, nunc autem factus pubes velit re-
clamare, & dic quòd ſic, dum tamen reclamatio
ſit eo, quo pubeſcit tẽpore, vel incontinenti poſt
reclamauerit, vt in d. §. ſi vero, dicitur, & ſic cum
diſtinctione præmiſſa habes omnes caſus deci-
ſos in hac materia, & ſic quando dicitur in hac
conſuetudine, quòd pubes cum impubere ſpon
ſalia contraxit, ſtatim tenent ſponſalia, quoad v-
trumque, & vterque expectare tenetur, quo vſq;
impubes ad pubertatem peruenerit, & tunc ſi re
55 clamat, licita eſt reclamatio, † & ſoluuntur ſpon
ſalia ex hac licita reclamatione, alioquin non re
clamando, ab eccleſia contrahere compelleren-
56 tur, ſecundum Doct. in d. cap. de illis, † vbi in ſpe-
cie Henric. de deſp. impub. ſemper intelligendo,
niſi iuſta, & rationabilis cauſa ſubſit, quare com-
57 pellendi non ſint, quæ autem ſint iuſtæ cauſę, no
ta. in cap. pręterea, & cap. ex literis Syluani, & ibi
Hoſt. & Ioan. Andr extra de ſponſ. Aduertendo
tamẽ, vt hęc reclamatio, quamuis licita, de qua
58 loquitur † hęc conſuetudo, debet fieri coram epi
ſcopo, vel eius vicario, vel officiali eccleſiaſtico,
vt habetur in d. cap. de illis, §. ſi vero, ibi iudicio
eccleſiæ, extra de deſp. impu. & cap. 2. de regular.
& c. j. de frig. & malef. & his deficientibus coram
parochis, & presbyteris, vel alijs honeſtis perſo-
nis, vt per Doct. & pręcipuè Henric. in d. cap. de
illis, vbi plene de materia pro intelligentia iſto-
rum verborum textus huius conſuetudinis, vn-
de videntur per noſtros ciues compilatores ver-
59 ba deſumpta. Et reclamare quis dicitur, ne dum
verbo, & voce, verum etiam nutu, & ſigno de-
monſtrantibus, & denotantibus velle a ſponſa-

libus

libus teſilite,atque recedere,arg.c. ſi quis diaco-
nus, 50.diſ.& quamuis eſſet inuitus in ſponſali-
60 bus,† ſi tamē nec voce,nec ſigno declararet,præ
ſumeretur volens,54.diſtinct.ca. ſi ſeruus,per ſi-
gna enim quemadmodum per verba apparet
61 voluntas,† arg.20.quæſt.2.cap.1.2.in glo.diſtin.
62 74.cap.1. eſt † tamen differentia inter inuitum,
& reclamantem,l.inuitum,ff.de ſer.vrb.præd.&
63 reclamatio † terminus eſt genericus,etiam cum
quis a ſententia principis reclamat, vel præfecti
64 prætorio,a quorum ſententijs propter perſonæ
excellentiam,non licet appellare, ſed ſupplicare
tantum,vt apud eundem ex eiſdem actis nego-
tium recidatur,ac decidatur,de quo ample Ro-
bert.Marant.in eius Spec.aduocat.parte 6. in ver
bo,reclamatio.Et licet hic textus exemplifican-
do dicat ſolui ſponſalia morte vnius ex ſponſis,
65 vel licita reclamatione, † dantur tamen & alij
caſus, quibus ſponſalia diſſoluūtur,nedum mor
te naturali,verum etiā ciuili, vt puta per ingreſ-
ſum religionis ſecuta, cum monachus mundo
mortuus dicatur.l.Deo nobis,C.de epiſc.& cler.
nam ſi matrimonium ita ſoluitur etiam quo ad
vinculum,cap.2.ca. ex publico, extra de conuer.
coning.c.ex parte,eodem tit.ergo a fortiori ſpō-
ſalia ſoluentur, quod quidem omnes fatentur,
ſecundum Didac.Couar.in epit.ad 4 lib. decret.
66 parte prima,cap.5.num. 11. † Soluuntur itidem
mutuo conſenſu ſicut cæteri contractus, vt ar-
gnit tex.in cap.2.extra de ſponſ. etiam ſi fuerint
iuramēto firmata,ex quo per partes remittitur,
67 & remitti poteſt iuſiurandum interpoſitum ſu-
per contractu in earum fauorem, vt pulchre Di-
dac.docet,in proxime allegato loco, capitulo 1.
numero primo, ex Oldra. Abb. & alijs per eum
citatis,Lupus in repet.rub.de donat. inter vir. &
vxor. §. 45. Sanctus Thomas ſecunda ſecundæ,
68 quæſt.89..artic.9† Item ſoluuntur ſponſalia pro-
pter fornicationem, ſi ſponſa cum alio fornice-
tur,& ex eo non tenetur amplius ſponſus cōtra-
here,immo abſoluendus eſt a promiſſione, cap.
quemadmodum,de iureiuran.vbi Panormi. &
alij,etiam ſi ſponſalia fuiſſent iurata,per gl.in ca.
ſi quippe,27.q.2.Præpoſ.poſt alios in cap.de illis,
69 de ſponſ.† immo etiam ſi per vim fuiſſet cogni-
ta,glo.in cap.raptor,27.quæſt.2.glo.in d. capitu.
70 quemadmodum,verſic.oculos.† Itidem ſoluun
tur ſponſalia ſi promiſſa dos per ipſam mulierē,
non per alium,minimè ſoluatur:tunc enim ſpō-
ſus non tenetur cum ea contrahere, niſi dos pro
miſſa conſignaretur,ita Ioan.Andr. Ant. Imol,
& alij in d.cap.quemadmodum, extra de iureiu
ran.etiam ſi contrahere iuraſſet, maxime ſi mu-
lier eſſet diues,& renitens eſſet ſoluere dotē con-
gruam etiam nulla dotis promiſſione facta,cum
71 non præſumatur vir maxime nobilis ducere vxo
rem indotatam,Lup.in repet.cap.per veſtras, 3.
notab.§.2.de don.inter virum,& vxorem. Item
72 ſoluuntur † ſponſalia ſi ſponſus vagetur per or-
bem,modo expectetur per triennium,ſi neſcitur
in quo loco ſit,l.ſecunda, C. de repud. ſi vero ſit
infra prouinciam, & Regnum, expectandus eſt
73 per biennium,l.ſecunda,C.de ſponſal.quæ limi-
tanda ſunt,niſi abſentia eſſet neceſſaria: tunc e-
74 nim expectandus eſt donec,& † quouſque ceſſet
impedimentum,l.ſæpe,ff. de ſponſ. niſi propter
timorem fornicationis iudex circunſpectus da-
ret licentiam cum alio contrahendi, vt firmant
Hoſt.Ioan.And.& Ant.Butrig. in d. cap. de illis,
de ſponſ.& Sylueſ.de prier.in eius ſum.in verbo,
ſponſalia,quæſt.10.& latiſſime comprobat Did.
Hiſpanus,in epit.ad 4.lib.decr.parte prima,ca.5.
75 Soluuntur † etiam per lapſum termini in ſpon-
ſaliorum contractus adiecti ad matrimonium
contrahendum,tex.in cap.ſicut, extra de ſponſ.
vbi glo.id firmat,aſſeritque id eſſe ſpeciale in ma
trimonio, vt poſt lapſum termini promittens
non ſit obligatus ex quadam quaſi tacita condi-
tione,vt mutuo diſſenſu diſſoluantur. Vnde ſi
ſponſus requirat a ſponſa,vt certa die contrahat,
& ipſa nolit,requirens ipſe liber videtur a ſpon-
ſalibus,ſi ipſe velit diſſenſui conſentire, vt ſen-
tiunt Cardin. & Prępoſ. in dicto capitulo ſicut,
quod intellige quando ſimpliciter diceret nolle
amplius contrahere, ſecus ſi diceret nolle, vel
non poſſe illo conſtituto die contrahere.Secun-
do id intellige, quando illud tempus apponitur
ad limitandam obligationem, eandemque re-
ſtringendam ita,vt lapſo termino expiret, tunc
enim extinguitur obligatio ſicut ex glo. Butrio,
& alijs in d.c.ſicut,clare deducitur, & probatur,
& probat Dida.vbi ſupra, c.5. num. 8. terminus
76 tamen appoſitus † ad conttahendum,in dubio
cenſetur appoſitus cauſa reſtringendæ obliga-
tionis,ita,vt eo lapſo,non duret,vt voluit Archi
dia.in c.nuptiarum.27.quæſt.2. Abb. & Imol.in
c.cum dilecti.de dol.& cont.ſecus tamen, ſi con
tractis,iam ſponſalibus, ex interuallo agatur de
die nuptiarum,nam lapſus illius diei non liberat
77 ſponſum à ſpōſione,† vt per eundem Dida.in ſę-
pius alleg.loco, parte 1. cap.4.num.8.
78 Item ſoluuntur † ſpōſalia per ſubſequens ma-
trimonium,etiam abſque copula.c.ſicut,c.ſi in-
ter,c.de illis, de ſponſ. etiam ſi ſponſalia eſſent
iuramento vallata,nec in hoc neceſſaria eſt iudi
cis autthoritas ad diſſoluenda ſponſalia, licet
matrimonium à periuro ſit cōtractum,vt aper-
79 te in d. † c. ſicut,de ſponſ. probatur. Soluuntur
etiam ſponſalia,quando alter lepram,paraliſim
incurreret, viſum amitteret,vel quid ſimile tur-
80 pius eueniret,† c. literas, de coniug.lepro. Item
interueniente capitali inimicitia, ſecundum
Hoſt.in ſum.eo.titulo.
81 Item propter † ſuperuenientem affinitatem.
82 Item propter ſęuitiam ſponſi.† Item propter ſu-
ſceptionem ſacri ordinis, & alijs modis,de qui-
bus,per doctores in locis præallegatis, & per Syl
ueſt.in eius ſum.in verb. ſponſalia, §. 10. & per
Did.Couar.in epit. ad quartū librum. Decr.par.
1.cap.5.6.vbi,& in quibus locis plures alij caſus
notantur, ex quibus ſponſalia contracta diſſo-
luuntur.
83 An autem per traductionem † ſponſę ad do-
mum ſponſi præſumatur conſenſus coniugalis?
communis eſt opinio,quod non, niſi in duobus
tantum caſibus,vt per eundem Dida. Couarru.
in

in loco præcitato, parte prima, § 10. nu primo, & effectus traductionis, & quid ſit traducere, Lupus in repet. rubr. extra de do. inter vir. & vxor. §. 57. & 58. cum pluribus ſequentibus, ad quem lectorem breuitatis cauſa remitto, & dixi etiam ſuperius.

Vnum tamen nota, quod in diſſolutione ſponſaliorum authoritas requiritur ſuperioris, † alioquin à peccato non excuſatur, niſi quis cum alia matrimonium contraheret, vel religionem intraſſet: his autem exceptis ad ſuperiorem recurrendum eſt, ſecundum Io. Andr. in c. de illis, extra de ſponſali. Hiſce igitur terminis iuridicis conſideratis noſtri primores ciues compilatores harum conſuetudinum ſtatuerunt modum reſiliendi, ſeu recedendi a ſponſalibus, dummodo intra tempora impubertatis, ſecundum terminos iuris communis, ſecundum dicta ſuperius, & ſecundum diſpoſitionem text. in c. de illis, il primo, extra de deſponſ. impub. & ſecundum docto. ibidem.

84

Sed cum hæc conſuetudo duos tantum diſſolutionis ſponſaliorum meminerit, † mortis nempe, & licitę reclamationis intra tempora impubertatis, nunquid ſi alijs modis diſſoluantur ſponſalia, habebit locum hæc conſuetudo circa arrarum reſtitutionem, & pecuniæ? & videbatur, quod non, cum conſuetudo ſit ſtricti iuris, nec ſit extendenda, l. conſtitutionibus, ff. ad mun. l. tertia, §. hæc verba, ff. de nego. geſt. cum ſimil. & dictum eſt ſupra in præludijs. Tu dic contra, nã licet duo ſint expreſſi modi diſſolutionis, tamen dantur alij ſimiles, qui caſu fortuito, & ſine culpa ſponſorum eueniunt, vt ex ſuperioribus caſibus per nos ſuperius enumeratis, & per doctores in locis proxime allegatis, cuique promptũ eſt videre: iccirco id, quod cõſuetudo expræſſit,

85

86 fuit exempli gratia, † exempla enim regulam nõ reſtringũt, nec arctant ad exemplificata, ſed ſuas vires extendunt ad alios caſus expræſſis ſimiles, l. damni infecti, in pri ff. de dam. infec. vt tamen id dilucidius lector iuuenis intelligat, al-

87 tius exordiar. † Illud enim primo præmittam, ſi dans arras recedit a ſponſalibus ſine cauſa legitima, arras perdit, & ſi arras recepit, & ſine cauſa reſilit, duplicatas imo quadruplicatas (ſi ita ſit conuentum) reſtituit, vt habetur in l. mulier, C. de ſponſa. & l. arris. Ceſſat igitur arrarum perditio, ſi ſponſalibus tempus ſit appoſitum, intra quod debet matrimonium contrahi, & ſit elapſum, vt in caſu ſuperius dicto, quo caſu is, per quem nõ ſtetit, impune contrahit, licet alteri de rur pænitentia de fide mentita, cap. ſicut, extra

88 de ſpon. & ſupra dictum eſt. † Secundo ceſſat perditio arrarum, ſi ſponſus fuerit impeditus, & cau

89 ſam non dederit impedimenti: † tertio ſi de iure matrimonium ſequi non debuit, propter cau-

90 ſam legibus interdictam, l. fin. C. de ſponſa. quar to ſi accipiens arras eſt minor, nec veniam impetrauit ætatis, quia tunc nõ tenetur niſi ſimpliſ reſtituere l. fin. C. de ſpõſa, quamuis eius defectu matrimonium non fuerit ſecutum. & ſic clare cernis ex his exemplis, multos eſſe caſus, præter enumeratos in textu noſtro, in quibus non datur arrarum amiſſio, & per conſequens in his alijs habet locum id, quod dicitur in textu videlicet de arrarum reſtitutione, vt reſtituãtur, nec

91 perdantur nedum in caſibus expræſſis, † verum etiam alijs non expræſſis his ſimilibus, vt ſupra dictum eſt.

Pecunia data pro dote, vel arra ipſius reſtituatur.

Supra tetigi, & remiſi in hoc eodem verbo, pecunia, nunc decidendum eſt, an retento themate, de quo in textu, ſolutis ſponſalibus per mortem, vel alias, detur annus hæredibus ſponſi ad reſtituendum hanc pecuniam pro dote datam? in quo dic, quod quamuis hæc pecunia, quantum ad priuilegium prælationis, aſſumit

92 naturam dotis, † l. ſi ſponſ. ff. de iure dot. l. 2. §. fi. cum l. ſeq. ff. de priuil. cred. & Neguſ. in 2. parte mem. 4. tract. pign. & hypot. tamen quãtum ad

93 tempus † reſtituendæ dotis recedit a natura dotis, dabitur enim condictio ob cauſam, quaſi data pro dote cauſa non ſecuta, d. l. ſi ſponſa, etiam ſi de iure non potuit inter eos contrahi matrimonium, l. auunculo, ff. de cond. ob cauſ. & proinde condictio, ſeu repetitio ſtatim non expectato anno intentari poteſt, quia nõ fuit ſecuta cauſa ob quam pecunia data fuit, vel cauſa fuit recta ad non cauſam, vt ff. de condict. ob cauſ. l. 2.

94 & † ſic recedit a natura dotis, & nõ conſideratur vt dos, ſecundum Napod. in conſuetu. viro mortuo, in gl. vxore ſuperſtite, in conſuetudin. Neap. Nec obſtat infra, capitu. 9. in conſuetud. incip. In quolibet caſu, quo dotes, &c. vbi videt̃ diſponi, quòd cum dotes ſint in caſu reſtitutionis, non poſſunt exigi, nec peti, niſi elapſo anno, nam ibi loquitur in caſibus, vbi fuit matrimonium, & per conſequens vera dos, vt clare apparet ex eo tex. ibi, a die ſoluti matrimonij, non dicit ſponſaliorum, arg. l. Titius, ff. de teſt. mil. l. hos accuſare, §. omnibus, ff. de accuſ. l. 4 §. totiens, ff. de damn. infec. qualitas adiecta verbo, intelligitur ſecundum tempus verbi.

95 Sed † an ſponſus debeat reſtituere fructus dotis, & pecuniæ in dotem datæ, quia ſponſa fecit pactum ſponſæ, quod ipſe lucretur fructus pecuniæ ante matrimonium, & an tale pactum valeat? in quo concluſiue dic, quòd ſi ſponſa eſt minor vigintiquinque annis, hæc enim eſt legitima ætas de iure communi. l. finali, C. de his, qui veni. ætat. impetrau. & decem, & octo de iure regni, per Conſtitutio. minorum iura. tunc

97 nec expræſſe donare poteſt, cum donare ſit perdere, l. filius familias, ff. de donat. & minori non eſt permiſſa donatio, ergo nec tacite, paciſcendo de lucrando fructus, vt per Barto. in l. ſi ante nuptias, ff. ſolu. mat. niſi ſponſus eſſet in bona fide, quia putabat ex aſpectu ſponſam eſſe maiorem, vt per Imol. in d. l. ſi ante nuptias, ſecus ſi eſſet maior, & expræſſe donaret, tunc enim valebit donatio per tex. in l. dotis fructus, §. 1. ff. de iure doti. vt per Imol. & Rom. in d. l. ſi ante, & Campegius in tra. de dot. quæſt. decima.

De-

Deductis expenſis factis in veſtitu, & ornamentis ſponſæ, &c.

Et ſic pecunia data, pro dote reſtituitur mulie
ri, vel danti pro ea, non integre, ſed deducta expē
ſa facta, & erogata in veſtitu, & alijs ornamentis
ipſius ſponſæ: ſi enim dedit mille pro dote, & ar
ra, ſponſus impendit in veſtibus, & iocalibus ſpō
ſæ trecenta, reſtituuntur ducati ſeptingenti, &
veſtes cum ornamentis: ſed quid ſi ſponſalia fue
re contracta de facto inter infantes, & conſequē
ter non tenent, nec cadunt arræ ſponſalitię, qua-
liter poterit in eis fundari obligatio? Bald. in l.
mulier, C. de ſponſ. determinat. quod fundari po
terit obligatio non in re, ſed in ſpe, cum conſe-
rantur arrę ad tempus, & in ætatem legitimam,
quemadmodum, & dos poteſt conferri in æta-
tem legitimam, vnde infantes poſſunt dotari de
ſtinatione. & nota, quod in textu veſtis, & orna-
menta ponuntur, vt diuerſa, propter illam co-
98 pulam, † &, quæ eſt cōiunctiua, & præmiſſis ad-
ditiua, l. ea tamen adijectio. ff. de leg. tertio, non
tamen ſemper facit coniunctionem, vt in l. ſi ita
quis hæres, ff. de hær. inſtitu. vide ca. 2. & c. inter
cætera, extra de reſcrip. aliquando tamen diſiun
git, & ponitur, pro, vel, in auth. vt frat. filij circa
medium, l. cum quidam vbi Alberi. C. de verb.
& rer. ſign. Aliquando ponitur, pro etiam, & ſic
incluſiue, §. quibus, C. de nou. cod. compo. Ali
quando pro, quia. l. ſi. C. de cura. furio. Aliquan-
do expoſitiue, pro idest, l. ſi in venditione, ff. de
euictio. c. cupientes, de elect. lib. 6. aliquando po-
nitur continuatiue, l. Senatoris filius, ff. de ſena-
to. & cadit inter diuerſa, l. fin. C. per quas perſ.
nob. acqui. & de iſta copula notatur in l. Seiæ. §.
Caio. ff. de fund. inſtr. & l. auia, in princip. ff. de
99 cond. † & demonſtr. cuius natura eſt augere, nō
diminuere, vel reſtringere, d. l. ea tamen adiject.
& diuerſa copulare, & vt diuerſa ſumere, vide de
hac dictione P. Paulum Pariſium, conſ. 7. num.
29. vol. 3. & conſ. 63. vol. 3. & aliquid per Soci. iu-
100 nio. conſ. 181. num. 32. volum. 2. † & appellatio-
ne ornamentorum, non venit veſtis, l. ornamen
torum, vbi not. ff. de aur. & arg. lega. quid autem
101 e conuerſo, † veſtibus legatis, an veniant orna-
menta, vide Bar. in l. 1. C. lib. 12. ne lice. in fren.
102 Quæ autem ſint † ornamēta mulierum, dic mo-
raliter, non figmenta, vel fucamenta. i. colora-
tio rubedinis, non auri, vel veſtis pompa, non
ſuperſtitio ligaturarum, non anuli, vt in c. fuca-
re. de conſecra. diſt. quinta, quæ ſine peccato eſſe
103 non poſſunt. † Quæ verò circa exteriorem cul-
tum in mulieribus requiruntur, quod non ſint
præter conſuetudinem, neque inordinato affe-
ctu, & hoc modo mulier poteſt operam dare li-
cite, vt placeat eius viro per ornatum, ne per eius
contemptum labatur in adulterium, j. ad Corin
th. 7. Mulier, quæ nubit, cogitat quomodo pla-
ceat viro, vt per doctorem Angelicum in ſum.
104 2. 2. quæſt. 169. † vbi vide. ornamentorum tamē
appellatione non venit anulus ſignatorius, l. ſi-
105 gnatorius, ff. de aur. † & arg. lega. veſtis, vel veſti-
tutus appellatione, quæ veniant? dic vt in l. veſti-
mentum, & l. ſequenti, & l. veſtis, ff. de aur. & ar-
106 gen. lega. † & an eius appellatione veniat veſtis
de olobero, ſeu morcato, † & auro, l. quamuis,
ff. de aur. & arg. leg. & an appellatione veſtitus,
veniant ornamenta, Barto. in dicta l. quamuis,
107 veſtis autem † dicitur cuiuſcunq; materię vſus
gratia facta, vt dictis legibus, veſtimentum, cum
l. ſequenti, & l. veſtis, de aur. & arg. leg. ff. vtrum
108 autem veniat veſtis adhuc non completa, † dic
proprie non eſſe veſtem. d. l. veſtimentum, & an
109 veſtibus legatis veniāt feſtiuę, † & an veniat le-
110 ctum, Bart. in l. fin. C. de auro, & arg. leg. & an in
111 legato veſtis veniat veſtis † prohibita per ſtatu-
tum, ſeu per regiam pragmaticam? in l. fin. C.
112 lib. 10. de veſt. olober. & quando, † ſeu quo tem
pore mutentur veſtes, & aſſumi hyemalis, &
quando æſtiua? Bar. in l. 1. C. de milita. veſte, lib.
113 12. Adde quando ornatus ſit licitus, † & quan-
do non, per Siluest. de Prier. in verb. ornatus, nu.
2. 3. 4.

Si uero impubes in facie eccleſiæ deſponſetur.

Impubes quis ſit, & in qua ætate dicatur, ſu-
pra ſatis dictum eſt, ætates hominis a iure con-
ſiderantur per tempora, & annos, a cunabulis
enim vſque ad ſeptemnium, tam in maſculo
114 quam in fæmina infantia eſt, † & prima ætas: ſe-
cunda ætas, dicitur impubertas, vſque ad duo-
decimum annum incluſiue in fæmina, in ma-
ſculo vſque ad quartum decimum. Tertia ætas,
dicitur a prædicto tempore, vſque ad annum vi-
geſimumquintum, æque in fæmina, vt in ma-
ſculo, & nuncupatur adoleſcentia: quarta ætas
dicitur iuuentus, vſque ad annum quadrageſi-
mum. Quinta verò ætas, eſt ſenectus vſque ad
ſeptuageſimum: vltima dicitur decrepitas, ſe-
cundum gloſ. & docto. in §. primo, Inſt. de nupt.
Cyn. in l. ſi. infanti, C. de iure deli. Areti. in l. ge-
rit. ff. de acqui. hæred. Flori. in l. inuiti. ff. de teſt.
Aul. Gelli. nocti acticarum lib. 9. capit. 28. & vi-
de per Fely. in c. cum exemplum, extra de offi.
& pot. iud. deleg. circa finem, licet alij aliter com
putent attendentes morem regionis in hoc nō
ſpernendam, vt per doctores in locis prędictis, &
Varro inter cæteros, vide Calepinū in ver. ætas,
& latiſſime Iac. Menoc. lib. 2. cent. 1. de arb. iud.
caſu 57.

115 Nota dictionem, ſi vero, quæ eſt aduerſatina
præcedentibus, cum in ſuperiori parte textus ſit
dictum, quando ſunt contracta ſponſalia ſim-
pliciter: in hoc verſiculo, ſi verò, cum ſequenti-
bus dicuntur, quando ſponſalia ſunt contracta,
& deſponſatio in facie eccleſiæ, iſta verba ſunt
ſumpta ex textu in capitulo quod nobis, extra
de cland. deſpon.

116 Et idem eſt, † dicere in facie eccleſiæ, quod
publice, palam, & coram teſtibus fidelibus;
non autem clandeſtine, vt exponunt ibi Ho-
ſtien. & cæteri, & dicetur amplius intra pro-
xima ſequenti conſuetudine, ſuper ſimili ver-
bo.

Et

Et dodarium ſibi conſti-

117 **tuatur ab eo.** Quid ſit † dodarium, qualiter differat à dona
tione propter nuptias,a quarta, ſeu morgincap.
& qualiter dodarium conſtituatur, & qua for-
ma,ſeu ſolemnitate,diximus ſuprà in præludijs,
ſuper verbo,conſtitutione dodarij,glo.& Andr.
in c.1.§.donare,qual.olim.feu.poter.alien.& de-
clarat Luc.de Pen.in l.1.col.5.& col.fin.C.lib.10.
quando, & quib.quarta pars debea. Secundum
118 has † conſuetudines dodarium vocatur, ſiue cõ
ſtituatur ſuper feudo,ſeu terra feudali, ſiue etiã
ſuper allodio,ſeu bonis burgenſaticis, ſiue in pe
119 cunia,† & debet conſtitui,alioquin ſi non eſt cõ
ſtitutum, non debetur,vt per glo.in conſtit.Re-
gni,Mulier quæ dotarium, & in conſtitutione li
centiam , quæ gloſa multum attulit intelligen-
tię,ac lucis interpetrationi,ac elucidationi harũ
conſuetudinum, & latius dicemus ſuis loco, &
tempore opportunis in ſequentibus conſuetudi
120 nibus.† Vtrum autem dodarium ſi non appa-
ret conſtitutum, dote iam data,præſumatur con
ſtitutum,& certe de iure cõmuni videtur quòd
cenſeatur conſtitutum , ſecũdum Azo. relatum
per gloſ.in auth.dos data,C.de don. ante nup. &
eſſe communem opinionem aſſerit additio ad
Bal.in d.auth.dos data,quamuis de hoc nonnul
li dubitauerint,& ſig.Clar.libro 4.recept. ſent.§.
donatio.q.11.

121 Poteſt tamen peti , † vt conſtante matrimo-
nio conſtituatur,nõ autem ſoluto matrimonio,
vt per gl.in dicta auth.dos data , vide Afflict. de-
ciſ.242.& deciſ.353.Gram.deciſ.97.nume.4.per
122 has † tamen conſuetudines expreſſe debet eſſe
cõſtitutum,& ſolemniter,vt ſupra diximus , per
authoritates ibidem,& in pręludijs in hoc eodẽ
123 verbo citatas,† & minime ſunt mutanda, quæ
ſic diutinam interpetrationem acceperunt ex
more,l.minime,ff.de legib.

Et in eius domum duca-

124 **tur.** Inducta † in domum ſponſi dicitur ſpon-
ſa,non ſolum,quando ſponſus eam ad do
mum ſuam deduxit,verum etiam quando ſpon
ſus tranſiuit ad commorandum cum ſponſa in
domo ipſius ſponſę,quoniam vtroque caſu ſpõ-
ſa dicitur traduci,non traducere, Lupus in repe.
rub.de do.inter virum,& vxorem,§.55.& quan-
125 doque † vxor ducit virum quod infeliciſſimum
eſt,l.ſi ignorans,ff. ſolu. matrimon. Et quamuis
126 ad † validitatem matrimonij,nec de iure ciuili,
nec canonico ſit neceſſaria ad domum tradu-
ctio,neque carnalis copula,vt voluit gl.in l. cum
te,C.de don.ante nup.& in l.mulierem , & l. de-
nique,ff.de ritu nupt.& in l.nuptias,ff. de reg.iu.
127 ſolus † enim conſenſus eſt , qui facit matrimo-
nium,c.1.& c.cum locum,extra de ſponſ.cap. fi.
de ſpon.duo,c.ſufficiat,c.cum initiatur, cũ mul-
tis ſequentibus.27.quæſt.2.& ca.vni. de vo.lib.6.
128 vnde † ad eſſe matrimonij non eſt neceſſaria ad
domum viri ductio,vt ſupra dictum eſt, & tenet
glo.in l.cum fuerit,ff.de cond. & demonſtr. ita vt
dixerit Bal.in l.certum,colum.5.de bon. poſſeſſ.
129 quòd † ſucceſſio ex capite,vnde vir, & vxor , ita
competat vxori non cognitæ , nec traductæ , ſi-
cut etiam ſponſæ de præſenti , & idem Bald. in
capit. vnde vir,& vxor,ſequitur Lud. Bolog. in
addit.ad ſing.Matheſilani,in tract.ſucceſſ.& Ni
col.de Vbal.in tract.ſucceſſ.ab inteſt 4. parte, in
130 princ.† Sicut etiam & prærogatiua ſucceſſionis;
quæ datur vxori inopi pro quarta bonorũ viri di
uitis ex diſpoſitionis auth.præterea, C. vnde vir,
& vxor,competat,nedum vxori traductæ,& co-
gnitæ,verum etiam ſponſæ ſecundum Franc.de
Pepis in dicta auth.præterea, colum. 2. & ſequi-
tur Lupus in dicto §.55.inferendo etiam ad ma
trem tutricẽ,quæ conuolat ad ſecundas nuptias;
131 vt † ſicut priuatur tutela filiorum propter nu-
ptias ſecũdas,ita etiam ſi ſponſalia contraxerit,
prout de primo ſunt iura,l.omnẽ, ad S. C. Tert.
& l.2.cum auth.ibi poſita,C. quando mul. offic.
tutel.fungi poteſt,de ſecundo Specul.in tit.de tu
tore,§.nunc dicendum,colum.5.verſi. item exci
pitur,& ſequitur Bar.in l.ſi quis ſub conditione,
colum.8.ff.de teſtam.tutel. Lud.Rom.ſing. 221.
Bald.in §.nos autem,colum 9. Inſtit.de attil.tut.
Luc.de Pen.in l.fi.C.de incol.lib.10 columna 1.
132 Afflict.deciſ.357.Et † vacat beneficium contra-
cto matrimonio, licet vxore non cognita , nec
traducta,per Dominos de Rota, deciſ.26.in no-
uis,incip.ſi impetratur beneficium , ſub titu. de
133 cler.coniug. † Operatur tamen traductio in do-
mum viri,quod ex traductione præſumatur ma
trimonium proceſſiſſe,vt probat textus, & per
eum ibi Bald.in l.cum inter.C.de don.ante nup.
in finalibus verbis,& hoc ideo,ſecundum eum,
quia communiter accidit,quòd ſponſa non du-
134 citur ad domum ſpõſi, † niſi prius matrimoniũ
135 contrahatur, † immo eo ipſo,quòd ſponſus du-
cit ſponſam in eius domum,tranſeunt ſponſalia
in matrimonium, etiam citra carnis copulam ,
vt voluit Ioan.Andr.in cap.fin.extra de ſponſal.
136 Signa † enim conſenſus ſunt feſtiuitas læta,arg.
l.ſi quis inſtructi,ff ad munic.& l.vnica, C. pub.
læti, vel conſul.lib. 12.ad idem eſt textus in l.mu
lierem,ff.de ritu nupt.vbi glo.vbi per traductio-
137 nem † ſponſæ ad domũ ſponſi præſumitur vxor;
quod ibi Bald. intelligit,quando verba ſunt du-
bia,vel nõ apparet,an de præſenti,vel futuro ſint
prolata,tunc enim per traductionem declaratur
138 quod † fuerint de præſenti,quod voluit Salyc.in
dicta l.cum inter,C.de don. ante nup.Itaque per
traductionem ad domum ſponſalia de futuro
139 tranſeunt in matrimonium de præſenti,† & de
hoc eſt tex.in ſingularis,in auth.quibus mo.nat.
effic.legit.§.quoniam,collatio.6.& ibi hoc notat
Ang.& meminit Præpoſ.in cap.is qui fidem,ex-
tra de ſpon. Quæ omnia intelligenda ſunt proce
140 dere,† quando traductio eſt facta cum ſolemni-
tate,quæ ſolet adhiberi in traductione vxoris,vt
not. Abb.in cap.ex parte,colum.penul. de reſtit.
ſpol.& vide multa de traductione, quid opere-
141 tur , † & quot effectus producat per Doctorem
Palatios Ruuios in rubrica,extra de donat.Inter
virum,& vxor.§. 56. & pluribus §§. ſequentibus
ad

ad quem pro intelligentia huius verbi, & quæſtiones occurrentes, circa idem potes recurrere, quantum tamen ſpectat ad enucleationem huius conſuetudinis.

Et incognita à viro remanſerit, eo defuncto, vel aliter diſſolutis ſponſalibus, dodarium ipſum non habeat.

Nota, quod ſponſa etiam ducta ad domum
142 viri, ſeu ſponſi ſui, † ſolutis ſponſalibus morte ſponſi, vel alijs legitimis modis, de quibus ſupra diximus, non lucratur nec habet dodarium, ſi non fuerit a ſponſo cognita, & ratio licet in tex-
143 tu, † non ponatur, eſt, nam dodarium acquiritur mulieri ratione virginitatis amiſſæ. D. de Franch. deciſ. 182. circa finem, quæ ratio ceſſat, cum non fuerit cognita, vt pulchrè per Nepod.
144 in conſuetud. Neap. † Quartam de iure quartæ, in gloſ. quondam viro, nu. 29. quia, ſecundum aliquos propter oſculum ſponſa lucratur medietatem donationis propter nuptias, l. ſi a ſponſo,
145 C. de don. † ant. nup. nam ob oſculum caro dicitur quaſi ſemicorrupta, cum ſit actus carnis, iuxta illud Ouidij, poſt oſcula factum, & hæc poteſt
146 eſſe vera ratio, † quod mulier incognita quamuis traducta ad domum viri, non habebit doda-
147 rium. † Sed quid ſi fuerit oſculata tantum, nunquid lucrabit dodarium ſaltem pro medietate, & videbatur, quod ſic per proxime allegata, & per Nap. vbi ſupra, in d. l. conſuet. quartam, in d. gloſ. a quondam viro ſuo, & per Afflict. in conſt.
148 regni, Mulier quæ dotariũ, col. 5. † vt idem iuris ſit de parte, quoad partem, quod de toto quo ad totum, l. quæ de tota, ff. de re. vend. l. quod per manus, de iure codicil. cum ſimilibus, & fuit de eiſum per ſacrum regium conſilium Neapolitanum, vt habetur in nouiſſimis deciſionibus, per D. Vincentium de Franch. eiuſdem ſac. Conſilij præſidem, in deciſ. 505. Tu dic contrarium, vt
149 mulier oſculata lucretur robbas, † & ornamẽta, & iocalia tantum, vt habetur infra in proxima immediate ſequenti conſuetudine, ibi, quia tacta, & oſculata remanſit a viro, lucrifaciat robbas, & ornamenta.

150 Sed quid dicendum eſt † de muneribus ſponſæ miſſis per ſponſum, vel matrem ſponſi contractis ſponſalibus, an illa lucretur ſponſa mortuo ſponſo, vel aliter ſolutis ſponſalibus, retentis terminis, & retento Themate huius conſuetudinis? quod videbatur, vt ſponſa ſit lucrata prædicta dona, vt videtur innuere Salyce. in l. cum veterum, C. de don. ant. nupt. qilamuis non fuerit inducta, nec cognita, nec aliter oſculata per virum. Sed tamen contrarium eſt verum, & ſic fuit deciſum, quod imo mulier, hoc caſu non lucrifacit hæc munera, vt apparet deciſum in eadem met cauſa in prædicta deciſ. 505. in ſecundo dubio, verſi. quo vero ad bona, & ratio eſt, nam talia huiuſmodi dona cenſentur trãſmiſſa, non ſimpliciter, ſed cauſa futuri matrimonij, quod cum effectu non fuit ſecutum, alias non donaſſet, vt in d. l. cum veterum, & ibi omnes doctores. In qua etiam deciſione notatur aliud ſingulare, quod ſi ſponſa dum eſſet grauiter infirma, fuiſſet a ſponſo oſculata, ad huc mulier talia dona non lucratur, cum tale oſculum non fuerit datum gratia ipſius viri, ſed ſponſæ, dum eſſet infirma de proximo moritura, ſecundum
151 Fulgoſ. in d. l. ſi ſponſo, † C. de don. ante nup. reſpondendo ad tex. in d. l. ſi ſponſo, quod procedat in caſu ſuo, quando oſculum daretur gratia ipſius viri.

152 An autem mulier † ducta ad domum viri præſumatur ab eo cognita? Petrus de Ancha. in eius conſ. 209. Incip. facit, decidit, quod præſumitur cognita, tamen transfertur onus probandi contrarium alleganti, non fuiſſe cognitam per alias præſumptiones, ac probationes, de quibus ibi per eundem in d. conſ.

Si vero remaneat cognita integrum habeat dodarium conſtitutum.

Nota quod mulier impubes cognita a viro, eo mortuo habet dodarium conſtitutum, hæc conſuetudo eſt facta, ad remouendum dubium, quod erat apud doctores in hoc, quoniam feſtinantia matrimonij debet potius puniri, ne dũ eſſe cauſa lucri. l. 1. C. de ſecun. nupt. immatu-
153 rum matrimonium † non eſt matrimonium, l. cum hic ſtatus, §. ſi quis ſponſam, ff. de don. inter vir. & vxor. imo ſponſus talem mulierem
154 minorem annis duodecim † carnaliter cognoſcens, tenetur pęna ſtupri. vt habetur per gloſ. in
155 §. 1. Inſt. de nup. ante † enim annos legitimos pueri conſentire nõ poſſunt in matrimonium, quia
156 per ſola verba non contrahunt, † cum minime cenſeantur conſentire, vt in c. 1. de deſp. impu. lib. 6. vbi ſi impuberes minores contrahant ſpõſalia per verba de præſenti, per aduentum puber-
157 tatis non † tranſeunt in matrimonium, niſi ſequatur coniunctio, & copula carnalis, vt per hæc, & alia iura, & rationes ſic firmat gloſ. conſuet. Neap. in tit. de iure quattæ, in cõſuet. Quartam autem, in glo. a quondam viro, in verſi. ſed quid ſi hæc mulier, num. 36. vbi quod Bartolomęus de Capua ſic firmauit, quamuis aliter te-
158 nuiſſet, † mutauit tamen poſtea cõſilium in melius, & firmauit nõ lucrari quartam, vel dotariũ, quare ad remouendum hoc dubium iuriſperitorum, & ambiguitatem, ſtatuerunt conſuetudinarij Auerſani, quod mulier habeat dodarium conſtitutum, & poteſt defendi diſpoſitio huius conſuetudinis valida ratione, vt conſideretur in hoc ius canonicum, quo iure ſecus vi-
159 detur, † quia malitia puellæ minoris duodecim annorum ſuppleat defectum minoris ætatis, & proinde per carnalem copulam perficiatur matrimonium, c. puberes, extra de deſpon. impub. vbi Hoſt. & per Inno. in c. continebatur, c. de illis, & c. fin. ibi, prudentia, i. carnalis concupiſcentia
160 minoris ſupplet ætatem, † vt ſic matrimonium cenſeatur contractum, & facit tex. in l. ſi ff. de

D dote

dote præleg. & l. Præfectus, ff. de ritu nupt. quæ
iura pro hac opinione allegat Bart. de Capua, re
latus per Napod. in d. conſ. Quartam, in gloſ. a
quondam viro ſuo, nu. 40.
161 Nota etiam ex textu,† quòd mulier cognita lu
cratur dodarium integrum, & integrum intelli
gitur ſine aliqua diminutione, ſcilicet quo ad v-
162 ſumfructum, & quo† ad proprietatem, prout la
tius declarauimus infra, c. 5. in conſuetudine in-
cipiente. Si matrimonium morte viri.
163 Sed quid †ſi nulla dos fuit promiſſa, nec con-
ſtituta, an mulier habebit hoc dodarium conſti
tutum? Et videtur quòd non, quia dos data, do-
nationem propter nuptias meretur, Authẽt. dos
data, C. de donat. ante nupt. & inter ea ſeruetur
æqualitas, Auth. æqualitas, C. de pa. conuen. & c.
& quę nihil de dote dedit, nihil de dodario ha-
bere debet, auth. & quę, nihil. C. de pact. conuen.
& faciunt Deciſiones Afflict. in deciſ. 242. & de-
ciſ. 333. Tu dic contrarium, vt habeat integrum
dodarium iſtud conſtitutum, quamuis dos non
ſit, nec promiſſa, nec conſtituta, vt eſt textus, &
ibi not. glo. in l. lege Leonis, C. de pact. conuent.
nec obſtant allegata in contrariam partem, lo-
quuntur enim in caſu, quo dos fuit promiſſa, vel
conſtituta: tunc enim ſi non ſoluatur, nec mu-
lier habebit dodarium conſtitutum, & pro ca
164 parte doris† ſoluta lucrabitur dodariũ, ſecus ſi
nulla dos pęnitus fuit conſtituta, vel promiſſa;
nam tunc habebit dodarium conſtitutum, quã-
uis nulla dos fuerit conſtituta, vel promiſſa: tũc
enim dodarium cenſebitur conſtitutum, non re
ſpectiuè ad dotem, vt conſiderant Doctores in
dicta l. lege Lęonis, C. de pact. conuent. & c. & vi-
de Afflict. pro hoc in conſtitu. regni, Mulier quæ
dotarium, & Nigrum in cap. Regni, Mulier do-
165 tarium.† Vtrum autem dodarium ſufficiat eſſe
promiſſum conſtitui per capitula matrimonia-
lia, vel vltra promiſſionem, debeat ſolenniter
conſtitui, alias non lucrifiat, ſecundum has con-
ſuetudines dictum eſt in ſuperioribus, poſt gloſ.
& Andr. in cap. 1. §. donare, quali. olim ſeu. pot.
alien. & dicetur amplius in ſequenti proxima im
mediate conſuetudine.
166 An †autem iſtud dodarium acquiſitum mu-
lieri ſit titulus oneroſus, an lucratiuus? dic eſſe lu
cratiuum, vt per Caſſan. ad conſuetud. Burgun.
rubr. 4. §. 6. de iure pertinente ad perſonas matri
monio coniunctas, in textu ibi. Eſt douhęc. folio
mihi 149. colum. 3. verſic. quæro quid ſit, vbi de
Aethimologia huius nominis dodarij, de quo
in iure nulla bona videtur ſignificatio, videtur
167 tamen † proxime accedere huic verbo dotali-
tium, de quo habetur in capit. plerumque, extra
de don. inter vir. & vxor. & ibi gloſa, ſecundum
vnum intellectum exponit, quod eſt id, quod
mulier lucratur de bonis viri ſoluto matrimo-
nio per mortem viri ex pacto, vel ex conſuetu-
dine.
168 Sed pone, quod † hæc mulier inducta in domũ
viri ſe abſentauit ab eo, & tempore mortis, non
erat cum eo, ſed erat abſens culpa ſua, an habere
debeat hoc lucrum dodarij? Bald. in l. quod in
vxorem, C. de nego. geſtis poſt glo. in l. ab hoſti-
bus, §. ſi vir. ff. ſolu. matr. & in d. §. ſi vir. vbi Paul.
169 Caſtren. dicit † quod ſi mulieri non prouidit de
alimentis neceſſarijs, maritus non lucratur do-
170 tes, idẽ † in muliere, & multo fortius, vt eadem
ſit ratio, mulier non lucrabitur dodarium con-
ſuetudinarium, Aret. in conſ. 130. & Curt. iuni.
in conſ. 6. poſt tract. feudorum, & ſequitur Bart.
Caſſan. in conſue. Burg. in proxime allegato lo-
co titu. 4. §. 6. fol. 149. col. 3. vbi etiam quęrit, &
171 decidit, nunquid habebit† hoc lucrum mulier,
ſi ſoluatur morte ciuili per deportationem, vel
ingreſſum religionis.
172 An autem lucrifaciat dodarium, † ſi non ſte-
tit mulier in obſequio viri, ſi per virum ſtetit nõ
per mulierem quo minus eſſet in obſequio viri,
& opera maritali? dic, quod lucratur, & quod
173 non per hoc tenetur † cum uiro vagare per or-
bem terrarum: datur tamen ad cautelam conſi-
lium, vt ante receſſum viri, proteſtetur mulier,
quod prompta ſit, & parata eſſe in obſequio vi-
ri. ita Napod. in glo. quondam viro, in conſuetu.
Quartam. de iure quar. ad conſuetud. Neapo. in
finalibus verbis.
174. Et quia ſupra tactum eſt,† de muliere oſcula-
ta, nunquid lucretur dona, & munera ſibi a ſpon
ſo miſſa, intellige prædicta, quod ita tamen mu-
lier lucretur talia munera, quando poſt dona-
175 tionem interuenit oſculum, nõ autem †ſi prius
quam eam deſponſaret, oſcularetur, & deinde
donaret, illa enim munera tunc non lucraretur,
vt voluit in Bal. in l. ſi a ſponſo, C. de don. an. nup.
176 tale enim oſculum ante † ſpõſalia illicitum eſt,
& reprobatum, vt dicit glo. notab. in clem. fi. in
verb. ſeptimo, de hæret. glo. in l. 1. ff. de var. & ex.
crimi. Bald. in l. ſiquis non dicam rapere, C. de
epi. & cleri. col. 2. vnde magis eſt deteſtandum
177 quam præmiandum. Idem dicendum † eadem
met ratione de ſponſa carnaliter cognita ante
ſponſalia, ne ſecutis ſponſalib. acquirat huiuſ-
modi donata a ſpõſo, vt comprobat Lupus in l.
52. num. 9. ad l. Thori.
178 Vbi etiam ad lucrum horum donorum, † nõ
ſufficit amplexatio ſine oſculo, cum hæc ſint pę
nitus diuerſa, vt ibidem num. 18. Finis D. G.

ADDITIONES.

¶ ADDE quòd quamuis ſponſalia de fu-
turo, tranſeant in matrimonio de præ-
ſenti per traductionem vxoris ad domũ, §. quo-
niam, in auth. qui. mo. natu. effi. legi. vbi id expreſ
ſe notat Ang. & Præpoſ. in c. is qui, extra de ſpon.
hoc tamen intellige, quando traductio eſt facta
cum ſolemnitate, quæ adhiberi ſolet in tradu-
ctione vxoris, Abb. in capit. ex parte, colum. pen.
de reſtit. ſpol. & ſi ſponſi ſint ætatis legitimæ, vt
in d. c. ex parte, & in c. ex literis, de deſponſ. impu
ber. Lup. in reper. cap. per veſtras, carta 104. extra
de donat. inter vir. & vxor.

¶ Adde, ſponſus, ſponſalia, proxenetæ, vnde
dicantur, qua ætate ſponſalia contrahantur, qui

&

& cum quibus ſponſalia contrahantur, qui diſſoluere ſponſalia poſſunt, an donationes ſpõſalitiæ valeant, ac de arris ſponſalitijs, vide Fran. Conna. libro 8. Comment. iur. ciuil. de ſponſ. capitu. 2. vbi etiam de arris ſponſalitijs earumque vſu in matrimonijs contrahendis, & vnde mos iſte arrarum proceſſerit.

¶ Adde circa num. 47. qualiter mors probetur, dic per librum Curati, vel alterius, in cuius eccleſia quis ſepultus eſt, item per teſtes qui deponant ſe vidiſſe eum ſepelliri. Bal. in c. cũ cauſam, nu. 27. col. 5. de teſti. & in l. conuenticulam, C. de epi. & cleri. item ſi deponant ſe vidiſſe quẽ proijci in mare, vel in puteum, vel ex alto loco præcipitari, vt per Bal. in d. l. conuenticulam, in fin. Item iuſta & veriſimilis eſt probatio, ſi quis commiſit ſe bello, & poſt bellum non reperitur, nam in bello mortuus cenſetur, & illum lugeri permittitur. l. vlt. ff. de his, qui notan. infam. vbi id firmat Bart. Corn. conſ. 251. in hac, columna ſecunda, volum. primo, & ſi de præiudicio reparabili agatur, ſatis dicitur probata mors ſi fuerit probatum, quòd inter agnatos, & cognatos habebatur pro mortuo, & inter eos factus luctus de morte illius, vt in d. l. fina. Secus ſi de præiudicio irreparabili agatur, vt puta de puniendo occiſorem, tunc plene probanda eſt mors, l. inde Neratius, in fine, cum l. ſequenti, ff. ad l. Aquil. l. j. §. illud, ff. ad S.C. Sillan. Alex. conſ. 27. conſideratis, columna 2. volumine 7. Interdum probatur mors per conijecturas, ſi de leui agatur præiudicio, vel de homicidio dudum perpetrato, & in loco longinquo, vbi plena non poteſt haberi probatio, vt plene per Corn. conſ. 10. viſa fuit, col. 1. & 2. volum. 1. Alexand. conſ. 4 videtur, colum. 4. volum. 2. Decius conſ. 652. viſo conſilio, colu. 1. Boer. dec. 288. vide Bart. in tra. qual. probe. mors.

¶ Adde circa num. 22. 23. ad illam regulam, quod non valet, vt ago, valet vt valere poteſt, vide Alcia. lib. 1. paradoxo, c. 6.

¶ Adde in materia ſponſaliorum ad iſtam conſuetudinem, Io. Oinoromi. Inſtit. de nupt. in prin. vbi latiſſime pertractat materiam ſponſaliorum, quæ de præſenti, quæuè de futuro, item quæ publica, & quæ clandeſtina, quæ ſit inter ea differentia, & effectus.

¶ Adde ſi matrimonium eſt nullum impedimento ætatis, quia vnus minor, an ex poſt facto perficiatur probata perſeuerantia maioris, vide Bald. in eius conſil. 200. in cauſa, num. 2. & 4. volumine 3.

¶ Adde quod matrimonium, non cenſetur, ſed ſponſalia de futuro intelliguntur, quando pubes cum impubere per verba de præſenti contrahunt. Tenetur tamen pubes impuberem expectare, donec ad pubertatem veniat: tamen ſi matrimonium cum alio pubere contrahit per verba de præſenti, matrimonium tenet etiam, ſi cum impubere iuraſſet contrahere, vt per Roma. in conſil. 448. Nic. Miliſ. in alphabeto in ver. Matrimonium non cenſetur, num. 10. Si autem pubes cum impubere contrahat, licet impubes ætate adueniente reſilire poſſit, vt minor, ſi tamen maior cum alio contrahat matrimoniũ, quid ſit agendum, vide glo. Inno. & Hoſt. in c. de illis, de deſp. impub. Rota deciſ. 348.

¶ Adde circa, nu. 47. qualiter probetur mors in omnibus caſibus diſtincte per Bar. in l. 2. §. ſi dubitetur. ff. quemadm. teſta. aperi. & ff. de his qui not. infam. l. genero, & l. ſi. C. ſolu. marr. & l. ſiquidem, vbi Cyn. C. eo. Io. Andr. in add. Specu. in titu. de noto. crimi. §. fama. ver. quid ſi ageretur. in caſibus tamen, quibus mors probatur per famam, non tamen probatur dies mortis, vt per Bart. in tract. de teſtib. §. mortuum.

S V M M A R I V M.

1 *Fideiuſſoria cautio in dote de iure communi probibita.*
2 *Et quæ ſit ratio?*
3 *Maritus, & vxor ſunt ſocij diuinæ, & humanæ domus.*
4 *Fideiuſſoria cautio, ſecundum has conſuetudines permiſſa pro tempore.*
5 *Dictio, item, quot upliciter ſumatur?*
6 *Dictio, item, inducit repetitionem, idemque ius in repetito.*
7 *Dictio, item, an ſit qualitas?*
8 *Matrimonium eſt maris, & fæminæ coniunctio indiuiduam vitæ continens conſuetudinem.*
9 *Nuptias, non concubitus, ſed conſenſus facit.*
10 *Matrimonium cur potius a matre, quam a patre dicatur?*
11 *Matrimonium præſumitur de iure ciuili ex ſola cohabitatione, & concubitu.*
12 *De iure canonico in dubio præſumitur illicita, & fornicaria, potius quam coniugalis cohabitatio.*
13 *Vir & mulier cohabitantes cogendi ſunt ad matrimonium, vel a tali cohabitatione recedere.*
14 *Niſi diutina fuiſſet cohabitatio decem, & vltra annorum: tunc enim licita, etiam de iure canonico præſumeretur.*
15 *Licet poſſet contra hanc præſumptionem contrarium probari.*
16 *Matrimonium diuina inſtitutione indiuiduum vinculum.*
17 *Quos Deus coniunxit homo non ſeparet.*
18 *Matrimonium ſignificat dilectionem inter coniuges futuram, quam Deus per gratiam eiſdem nectit.*
19 *Matrimonium repræſentat coniunctionem Chriſti cum Eccleſia.*
20 *Matrimonium diuortio dirimitur.*
21 *Matrimonij diuortium, etiam apud vetuſtiſſimos Romanos fœdum viſum eſt.*
22 *Apud Iudæos libellus repudij pluribus ex cauſis mittebatur.*
23 *Iuſtinianus quoque ex cauſis diuortium permiſit.*
24 *Matrimonium non ſoluitur etiam per adeptam epiſcopalem dignitatem.*

25 Matrimonium conſumatum profeſſionc religionis ſecuta non dirimitur.
26 Secus ſi non ſuerit conſumatum.
27 An antem matrimonium ratum non tamen conſumatū, poſſit ex diſpenſatione Sum. Pontificis dirimi?
28 Thori tamen ſeparatio eſt hodie permiſſa ex cauſa.
29 Si alter alterum venenare tentauerit.
30 Item ob ſurorem.
31 Item ſi alter labatur in hæreſim.
32 Amplia etiā ſi reſipuerit et ad gremiū ecclcſiæ redeat.
33 Matrimonium quo ad thorum ſeparatur ob ſodomiam.
34 Matrimoninm quo ad thorum ſeparatur pp adultcriū.
35 Vir poteſt vxorcm adulteram expcllere, nec expulſæ competit interdictum aliquod recuperandæ.
36 Caſus vbi matrimonium de facto cōtractum ſeparatur.
37 Matrimonium non dicitur quando contrahitur inter ineptos, ſed potius ſponſalia.
38 Aptitudo rei conſiſtit circa rē, & propoſitā negationē.
39 Aptitudo requiritur in matrimonio contrahendo.
40 Matrimonium contrahitur per verba ad id apta.
41 Inſtrumentum dotale inter mutum, qualiter fiet?
42 Matrimonium fit per tacitum conſenſum per anuli ſubarrationem mulieri tacenti.
43 Conſenſus in matrimonio poteſt adhiberi per procuratorem.
44 Aptitudo in matrimonio reqniritur in perſona, ne ſit arcta, vel frigida, &c.
45 Matrimoninm per quæ verba contrahatur.
46 Matrimonij appellatione, an veniat putatiuum, vel figura matrimonij.
47 Matrimonium vtrum ſit ſacramentnm? remiſſiue.
48 Matrimoniū cū dicit hæc cōſuetudo intelligit de valido
49 Matrimonium clandeſtinum, quando dicatur?
50 Clam dicitur quando omittitur ſolemnitas requiſita.
51 Clandeſtinitas, qualiter conſideretur in matrimonio per Concilium Trid.
52 Verbum, volo contrahere tecum matrimonium, vtrum efficiat ſponſalia de præſenti?
53 Et quid ſi dicatur, non habebo aliam, niſi te in vxorem.
54 Matrimonium dum contrahitur, quis prior ſit interrogandus?
55 Extrinſeca quæ non ſunt de ſubſtantia matrimonij, quæ ſint?
56 Anulus quid ſignificet?
57 Anulum quis primo inuenit?
58 Per anuli ſubarrationem contrahuntur ſponſalia.
59 Matrimonium probatur per alia legitima documenta.
60 Petitorio an poſſeſſorio agi in cauſa matrimonij refert.
61 Poſſeſſorio agenti ad iugalem, an obſtet exceptio proprietatis.
62 Pactum in matrimonio initum de habitando cum vxore in certo loco, vel aliqua ciuitate, an valeat?
63 Quid ſit dos, & an matrimonium poſſit eſſe ſine dote.
64 Si bona ſtabilia dantur in dotem ceſſat fideiuſſoria cautio de qua hic dicitur.
65 Dos ſiue conſiſtat in pecunia, ſiue in rebus mobilibus, eadem eſt iuris conſuetudinarij cenſura.
66 Mobilium rerum maxime ſuppellectilium, quæ vſu conſumuntur, nec dantur æſtimatæ, non conſtituitur dodarium.
67 Immo reſtituuntur ſoluto matrimonio vſu conſumptæ, prout reperiuntur.
68 Vir præſtat fideiuſſoriam cautionem, nec ſufficit iuratoria de dote conſeruanda, & reſtituenda.
69 Verbū, cautio, in dubio ītelligitur de ſimplici cautione.
70 Niſi dicatur idonee, vel
71 Niſi proferatur a iudice.
72 Conſuetudo iſta non cogit virum ad præſtandam fideiuſſoriam cautionem.
73 Licet de iure communi ſit prohibita fideiuſſoria dotis cautio, id tamen conſuetudine permitti poteſt.
74 Conſuetudo poteſt approbare actum, ſeu contractum a iure prohibitum.
75 Fideiuſſor in cauſa dotis obligatur ex nudo pacto.
76 Fideiuſſores dotium prohibentur, ſiue pro dote conſeruanda, ſiue reſtituenda.
77 Fideiuſſores dotium dari poſſunt, ſoluto matrimonio, de dote reſtituenda.
78 Fideiuſſores dotium dantur ſi vir vergit ad inopiam.
79 Fideiuſſores dotium dantur ad inſtantiam extranei dotantis.
80 Fideiuſſores dotiū dantur cū præſtatur abſente marito.
81 Fideiuſſores dotium dantur a marito recipiente dotem ante contractum matr. de ea reſtituenda, ſi matrimonium non ſequatur.
82 Pater etiam viri poteſt fideiubere pro viro pro dote nurus ſuæ conſeruanda, ſeu etiam reſtituenda.
83 Mulier intercedit in cauſa dotis, nec iuuatur S. C. Velleiano.
84 Titulus C. ne fideiu. dot. dent. limitatur niſi interueniat iuramentum.
85 Item ceſſat diſpoſitio illius titu. ex parte mulieris, ſeu alterius dotem pro ea promittentis.
86 Fideiuſſoria cautio de qua in hac conſuetudine, fuit permiſſa ad modicum tempus, & ante traductionem vxoris, & ponitur ratio deciſionis.
87 Maritus, qui non tenetur dare fideiuſſorem, num poſſit dare correum?
88 Lex eſt impoſita rebus, non verbis.
89 Marit⁹ ſi vergit ad inopiā, an peti poſſit iſta ſatiſdatio?
90 Maritus an poſſit conſtante matrimonio dare vxori expromiſſorem pro dote animo nouandi obligationem.
91 Cautela, vt ceſſet diſpoſitio illius tit. ne fid. dot. dent. remiſſiue.
92 Mulier lucratur iocalia facta per virum, ſiue de pecunia dotali, ſiue propria.
93 Antinomia ſoluitur iurium, quæ videntur contraria.
94 Matrimoninm ſi ſoluatur morte viri, poſt inductionem, & carnalem copulam, an mulier lucretur iocalia?
95 Iocalia donata per virum conſtante matrimonio morte confirmantur de iure communi.
96 Niſi ſimpliciter ſint tranſmiſſa, tunc enim ad heredes vxoris non tranſmittuntur, & videntur traditæ, vt magis ornata incedat.
97 Idque militat in veſtibus feſtinis, & pretioſis, non autem in quotidianis, & ad vſum quotidianum.
98 Iudicis officium verſatur in hoc maxime quę ſint veſtes pretioſæ, & quę quotidianę, reſpectu nobilitatis, & diuitiarum.
99 Prodigalia veſtimenta, perlæ, lapides pretioſi in dubio non cenſentur donata.
100 Nemo pręſumitur male vti ſubſtantia ſua.
101 Res miſſæ per futurum ſponſum ante contractum matrimonium per verba de pręſenti, an cenſeantur donatę?
102 Cōſuetudo iſta indiſtincte dat lucrum iſtorum ornamentorum

torum mulieri tacte, & oſculatę.
103 Mulier nunquid lucrabitur veſtes, & huiuſmodi ſi non ſint factę?
104 De iure communi iſt hęc bona mulier non lucratur niſi expraſſe donata, vel niſi legentur.
105 Pecunia verbum generale omnia comprendit.
106 Mulier lucriſacit iſta iocalia ſiue dos conſiſtat in quantitate ſiue in ſpecie.
107 Si bona ſtabilia dantur in dotem, in aſſignatione, lucrifactione, & reſtitutione obſeruantur iura communia, nec id obſtat pręmiſſis.
108 Vxor non lucratur veſtes, & ornamenta per viſum obloquium, vel amplexationem.
109 Affinitas non contrahitur per oſculum.
110 Oſculum eſt ſignaculum concludentis, ab eo cępit benedictio.
111 Oſculum interuenit in pace, & cur?
112 Oſculum inditum eſt charitatis, & amicitia.
113 Oſculum prabere, an ſit peccatum mortale.
114 Oſculans mulierem per vim qua pęna puniatur?
115 Mulier ob oſculum quid lucretur de iure communi.
116 Limita ſi oſculum ſubſequatur donationem.
117 Mulier num lucretur munera ſibi miſſa per ſponſum ante traductionem, & late diſcutitur.
118 Mulier lucratur dona expraſſe donata per ſponſum.
119 Donatio ſimpliciter facta pręſumitur ex mera liberalitate, ſecundum ius antiquum.
120 Hodie tamen praſumitur facta ex cauſa futuri matrimonij.
121 Idem dicendum de muneribus ſponſa miſſis per conſanguineos amicos clientes ſponſi.
122 Donans ſi matrimonium eius culpa non ſequatur amittit id quod donauit, & acceptum reſtituit.
123 Niſi concurrant in eandem voluntatem, vt ibi.
124 Et ſi caſu ob mortem, ſcilicet vnius matrimonium non ſequatur, donatio reuocatur ſi oſculum non interuenit, & reſtituuntur donata hęredibus ſponſi, &
125 Oſculum ſi interuenit, medietas rerum donatarum remanent ſponſę, vel eius haredibus.
126 Niſi ſponſa fuerit ſciens impedimenti ipſius matrimonij ob quod fuit declaratum nullum, tunc nil habebit ratione oſculi.
127 Sponſa ſi ſponſo donauit ſiue oſculum interuenit ſiue non, totum reuocabit ad eam ſiue eius hęredes.
128 Et habebit medietatem eorum, quę habuit a ſponſo ſi oſculum interuenit, alioquin totum reſtituit.
129 Et ratio omnium prędictorum ponitur.
130 Niſi oſculum daretur gratia ipſius ſponſę.
131 Donatio facta inter ſponſos, ſecuto matrimonio confirmatur.
132 Donatio tamen facta ita confirmatur, non tamen quod res donatę ſtatim efficiantur donatarię, ſed pendet a futuro euentu, vt ibi.
133 Donatio eiuſque lucrum requirit, quod matrimonium ſequatur.
134 Donatio tamen huiuſmodi non inducitur etiam per verba expreſſa per ſponſum, vel eius internuncium, niſi quo ad vſum tantum.
135 Verbum, dono, impropriatur ſecundum ſubiectam materiam.
136 Contractus eſt cenſendus ſecundum naturam illius contractus cuius effectus potius eſt.
137 Appoſitum quod non conuenit effectui, habetur pro nō appoſito.
138 Venditio fundi ad vſum, plena eſt venditio.
139 Nobilitas facit, vt cenſeatur donatum id quod alias non eſt donatum.
140 Equalitas donationis facit, vt pręſumatur donatio.
141 Plebeius, vel ſenex ducens nobilem, vel iuuenem, ſi mittat ſponſę munera, vel cōfitetur recepiſſe dotem, pręſumitur donatio.
142 Donandi animus pręſumitur in nobili.
143 Mulier nobilis, & pulchra nubendo ſeni, vel plebeio, videtur ei munus facere.
144 Vnde ob id mariti conceſſio, vel confeſſio pręſumitur animo donandi.
145 Donatio tamen non pręſumitur in ſponſo rerum pretioſarum, & magni valoris.
146 Officium iudicis multum verſatur in hoc quę dicantur res magni valoris inſpecta dignitate perſonarum, & diuitiarum.
147 Donata tamen cenſentur huiuſmodi ſi viget in loco conſuetudo.
148 Conſuetudo eſt optima legum interpres.
149 Sponſus pręſumitur donare illa quę donari conſueuerunt ſecundum morem regionis.
150 Iocalia quę mittuntur à conſanguineis ſponſi pręſumitur donari ratione conſuetudinis loci.
151 Donatio facta poſt traductionem vtrum valeat.
152 Donatio inter coniuges prohibita ne mutuo amore ſe ſpolient.
153 Nec ex ea tranſit dominium, licet tranſeat poſſ.
154 Donatio inter iugales firmatur iuramento.
155 Donatio pręmiſſa ſic firmatur ſi vera fuerit, non autem pręſumpta.
156 Donatio inter iugales morte donantis confirmatur, niſi fuerit reuocata.
157 Donatio inter iugales morte confirmata ualet in vim relicti potius quam contractus.
158 Donatio inter uirum, & vxorem ita firmatur morte donatoris, ſi praceſſit traditio vera, uel ficta, non ſi ſola promiſſio.
159 Conſtitutum operatur traditionem, licet ſit ficta traditio, & num. 160.
161 Vtrum traditio cenſeatur facta temporē donationis, uel confirmationis.
162 Donatio inter iugales ſic non valet ſi donatarij melior, donatoris deterior fiat conditio.
163 Donatio inter iugales valet pro dote filię.
164 Donatio inter iugales valet ſi eſt remuneratoria.
165 Donatio inter iugales in beneficium tamen tertij valet.
166 Donatio, valet inter maritum, & vxorem ex cauſa dotis.
167 Donatio facta, per vxorem marito valet cauſa adipiſcendi honoris, & doctoratus, & num. 168.
169 Donatio inter iugales valet in multis caſibus remiſſiue.
170 Donatio prohibetur etiam ſi fiat a conſanguineis vxoris, vel mariti.
171 Conſuetudo iſta dat lucrum iſtorum iocalium mulieri, non diſtincto ſi ſint pretioſa, ſi ſint nobiles, vel ignobiles, ſi fuerit magna, vel parua dos, vel ſi expreſſe fuerint donata.
172 Conſuetudo generaliter loquens generaliter eſt intelligenda.

173 Cognitio verbum eſt iuriſdictionale.
174 Cognitio ſi committitur, non committitur diffinitio.
175 Vxor cognita in domo ſua, vel patris ante traductionem, non lucratur dodarium, & quare.
176 Mulier oſculata lucratur iocalia.
177 Dodarium conſtitui in facie eccleſia, quid ſit?
178 Eccleſia multipliciter ſumitur.
179 Dodarij conſtituendi forma, remiſſiue.
180 Modus conſtituendi dodarium per cultellum plicatum.
181 Cultellus plicatus quid ſignificet in conſtitut. dodarij.
182 Mulier quare non lucretur dodarium non conſtitutum, vt decet?
183 Iura cõia dant lucrum dodarij ob virginitatem amiſsã.
184 Conſuetudo iſta limitat iura cõia, nam mulier ita lucratur dodarium ſi fuit deuirginata, poſt non, ante ſolemnia nuptiarum, & num. 185.
186 Vxor ſeu ſponſa, an in dubio cenſeatur cognita ante, vel poſt traductionem?
187 Matrimonium fuiſſe conſummatum probatur ex confeſſione iugalium.
188 Matrimonij conſumatio probatur, & ſtatur dicto vxoris, & mariti quo ad lucrum conſuetudinarium.
189 Sponſus dormiens cũ ſponſa praſumitur eã cognouiße.
190 Copula carnalis probatur ex coniecturis, & quibus?
191 Copula carnalis non probatur concludenter.
192 Probationes leuiores recipiuntur in his, quæ ſunt difficilis probationis,
193 Obſtetricibus dicentib. mulierem eße corruptam, quã negantibus credendum magis eſt.
194 Iuramento coniugis ſtatur interueniſſe copulam.
195 Limita quo ad preſumendum matrimonium, nõ autem quo ad preſumendum lucrũ dodarij in praiudicium hæredum mariti.
196 Mulier non dicitur matura ante annum duodecimum.
197 Maturitas in tribus precipuè in viro oſtenditur.
198 Prematurè dicitur quando mulier non expectat traductionem in domum viri, nec ſolẽnia nuptiarũ ſolita.
199 Virgo dicitur quia de viro ſumpta eſt.
200 Virginitas nuptijs antefertur.
201 Virgo quid ſignificet in diuerſis idiomatibus?
202 Virginitas an amittatur ob violentiam?
203 Virginitatis priuilegia, & prerogatiue, remiſſiuè.
204 Virginem eſſe quomodo probetur.
205 Virginitas cum humilitate Deo eſt valde accepta.
206 Nuptię implent terram, virginitas Paradiſum.
207 Virginitas filiorum prodeſt ad ſalutem parentibus.
208 Virginitas non eſt de precepto, ſed de conſilio.
209 Virginitas amiſſa non reparatur.
210 Virgines per vim corruptę, an poſſint conſecrari?
211 Laudes virginitatis, & num excelſior matrimonio?
212 Feſtinantia quandoque punitur.
213 Feſtinantia ad ſecundas nuptias in muliere punitur.
214 Feſtinans nimis in loquendo, reſpondendo, & faciendo taxatur.
215 Sponſa dum eſt in domo patris, vel propria, non eſt in plena poteſtate ſponſi.
216 Sponſa dum eſt in via, vt traducatur, nõ debet per ſponſum opprimi.
117 Sponſus ſi rapit ſponſam punitur ante traductionem, ſecus ſi poſt, & num. 218.
219 Mulier deſponſata cum eſt in domo patris, vir non debet eam cognoſcere.
220 Mors prolata a lege, ſiue a principe, ſiue a teſtatore de naturali in dubio intelligitur.
221 Cõſuetudo iſta intelligit de morte naturali vxoris, quid autem de ciuili?
222 Mortis appellatione in dubio de naturali intelligitur.
223 Niſi in caſibus limitatis, vbi lex æquiparat.
224 Mors in hac cõſuetudine ponitur cauſa demõſtrationis.
225 Exempla non reſtringunt regulam.
226 Conſuetudo procedit etiam ſi ingrediatur monaſteriũ, ac renunciet ſæculo.
227 Monialis quantum ad matrimonium mori videtur.
228 Et pro mortua habetur.
229 Regularis quoad mundum habetur pro mortuo.
230 Viro bannito, ſeu forıudicato mulier ſtatim petit dotem a fiſco.
231 Et in huiuſmodi caſu condictione generali, non autem actione de dote.
232 Et reſtituitur ſtatim dos non expectato anni lapſu.
233 Matrimonium ſi declaratur nullum, an reſtituatur dos, ac ſi verum precesſiſſet matrimonium?
234 Ius idem ſeruatur in ſponſa quod in vxore.
235 Contracto matrimonio non ſponſa, ſed vxor dicitur.
236 Vxor an veniat ſponſæ appellatione vel contra?
237 Vxore nondum traducta mortua, vir dotem non lucratur ex hac conſuetudine, cum idem ſit de iure communi in ſimili ſtatuto dictante.
238 Vxor dicitur traducta in domum viri non ſi obiter, ſed cum ibi animo perpetuo ſit permanſura.
239 Vxor inducta in domum viri ſi moriatur, quid inducat conſuetudo iſta?
240 Vir mulierem precedere debet.
241 Vir quot modis ſumatur?
242 Viri appellatione fœminæ non veniunt.
243 Vir ponitur in iſta conſuetudine pro marito.
244 Vir quandoque ponitur pro ſponſo.
245 Vir bonus, ideſt iudex.
246 Vir bonus dicitur qui alteri facit, quod ſibi vult fieri.
247 Vir ab vxore vocandus eſt dominus.
248 Vxor Doctoris domina vocari debet, non aũt a marito.
249 Dodarij conſtitutio fit irrita per mortem vxoris viro ſuperſtite.
250 Maritus ex hac conſuetudine vxore mortua reſtituet integras dotes, & nõ detrahet ꝓtiũ iocaliorũ factorũ.
251 Idem ſi dos conſiſtat in rebus ſtabilibus.
252 Maritus an habet anni ſpatium ad reſtitutionem dotis.
253 Sed quid ſi eſt inops.
254 Dictio, integre, rem perfectam ſignificat.
255 Promißor integrorum fructuũ, intelligitur ſine diminutione ſementis.
256 Et quarumcunque expenſarum.
257 Promiſſio de reſtituenda integra dote, venit reſtituenda, abſque diminutione.
258 Maritus in reſtitutione dotis non tenetur, niſi in quantum facere poteſt.
259 Lex non corrigitur, niſi expreſſe corrigatur.
260 Ius ciuile tantis vigilijs excogitatum non tollitur vnico obiectu.
261 Muliere mortua veſtes, & iocalia remanent marito, et euacuatur donatio.
262 Donatio reuocatur ob mortem vxoris viro premortuo.
263 Conſuetudo recipit interpretationem a iure communi.
264 Conſuetudo in caſibus in quibus non loquitur, nec aliquid diſponit, relinquit regulis veteris iuris.
265 Dictio (prout) denotat tempus & qualitatem.

Iſta

C A P. I I.

ITem ſi matrimoniũ cõtrahatur inter aptos ad matrimoniũ contrahendũ cum dotib. in pecunia, & alijs reb. mobilib. & factis ſubarrationib. pecunia pro dote ſoluatur, & ſic fideiuſſoria cautio præſterur a parte viri parti vxoris de reſtituenda ea, vſque ad tempora ſponſaliorum finalis ſolutionis dotium, & inductionis in domum valitura. Et ſi de ipſa pecunia expenſæ factæ fuerint in vxore pro veſtitu, & alijs ornamentis ipſius ante carnalem copulam, & antequam vxor ducatur in domum viri, ſoluatur matrimonium morte viri, pecunia ſoluta pro dote integraliter reſtituatur vxori, ſeu dãti pro ea, & vxor quia tacta, & oſculata remanſit a viro, lucrifaciat ſibi robbas, & ornamenta: Si autem cognita a viro in domo patris, vel ſua remanſerit, dodariũ in quantumcunque conuentum, ſi caſu non fuerit in facie Eccleſiæ conſtitutum, habere non debeat, imputetur enim ſibi quòd tam præmaturè virginitatem ſuá amiſit. Si vero ſoluatur matrimonium morte vxoris ante tempus ſponſaliorum, & inductionem in domum viri, ipſe vir teneatur pecuniam acceptam hæredibus mulieris, vel danti pro ea integre reſtituere, aſſignatis ſibi a patre, vel hæredib. mulieris robbis, & ornamentis ſibi factis ab eo, prout inuenſientur.

ISta conſuetudo diuiditur in duas partes principales, in prima enim loquitur, quando matrimonium contractum inter aptos ad illud contrahendum, ſoluitur morte viri. Secundo vero, quando matrimoniũ ſoluitur morte vxoris. Secunda incipit ibi, Si vero ſoluatur, &c. & tali ordine ad præcedentem ſubordinatur, quum ſupra dictum ſit de ſponſalibus contractis inter impuberes, in hac vero conſuetudine dicitur de matrimonio cõtracto inter puberes maiores aptos matrimonio, & per verba de præſenti, cum ſecundum Roffred. Beneuen. in titulo de ſponſ. initietur matrimonium in ſponſalibus, in matrimonio cõpleatur, & conſumatur per carnis copulam.
Ex textu nota, quòd ſi contrahitur matrimonium inter aptos ad cõtrahendum cum aſſignatione dotis in pecunia, vel alijs rebus mobilibus conſiſtentis, pręſtabitur a viro fideiuſſoria cautio de dote prædicta reſtituenda, quæ cautio fideiuſſoria pro certo tempore valebit, ſcilicet vſque ad tempus finalis aſſignationis dotium, & inductionem vxoris in domum viri, qua vxore inducta, & ſolutis integris dotibus, dicta fideiuſſoria
1 cautio finitur. † Vnde quàmuis de iure communi hęc cautio ſit prohibita, vt in rubr. C. ne fideiuſſ. dot. dentur, nę ſit inter virum, & vxorem perfidiæ locus, & quaſi parũ fidei inter
2 eos, inter quos debet † exuberare, cũ ſint ſocij diuinæ, & humanæ domus, l. 1. ff. de ritu nupt. Ta-
3 men † per hanc conſuetudinem eſt permiſſa huiuſmodi cautio pro tempore, vt hic dicitur.
4 Quare † hoc ſit inductum, & vtrum per conſuetudinem potuerit induci, & in quibus caſibus reſtringatur ille titulus, C. ne fide. dot. dent. dicetur inferius in apparatu, &c. Nota ſecũdo, quòd ſi matrimonium ſic, vt ſupra dictum eſt, ſoluatur morte viri, antequam vxor ſit inducta in domum viri, pecunia dotalis integraliter reſtituitur vxori, vel pro ea danti, & vxor quia tacta, & oſculata remanſit, lucratur iocalia, & ornamenta per virum facta, quę ornamenta, & iocalia nõ computantur in dote, ſed ea lucrifacit mulier vltra dotem.

Tertio dicit, pone, ꝙ vxor non fuit ducta in domũ viri, ſed fuerit cognita ĩ domo vxoris, vel pr̃is vxoris, non lucratur dodariũ quantumcunq. ſit cõuentum, ſi non fuerit in facie eccleſiæ cõſtitutũ, & ratio ponitur in textu, imputetur enim mulieri, quòd tam præmaturè virginitatẽ ſuã amiſit ante inductionẽ, & ante ſolemnem conſtitutionem.

Quarto dicit, quòd ſi matrimonium ſoluatur morte vxoris ante tempus ſponſalitij, & antequam ſit introducta in domum viri, tunc vir tenetur ad reſtitutionem integrę dotis, retẽtis veſtibus, & ornamentis per virum factis de pecunia dotali, quæ veſtes, & ornamenta aſſignabuntur viro.

Item ſi matrimonium contrahatur inter aptos ad matrimonium cum dotibus in pecunia, & alijs rebus mobilib. & factis ſubarrationibus, pecunia pro dote ſoluatur.
5 Item, de † iſta dictione, vide Bar. in l. 1. in principio, ff. de publ. & per Alber. in prima parte ſtatutorum, quæſt. 70. verſic. ad tertiam, per Iaſ. in §. æque, verſic. item altius, Inſt. de act. Quandoque ponitur iſta dictio, item, ſimilitudinarie, gloſ. in §. item lapilli, Inſtit. de rer. diuiſ. Aliquando continuatiuè ad materiam præcedentem, l. item, ff. de conſtit. pecun. l. qui vinum, §. erit dulcia, verſ. item, ff. de vino tri. & ole lega. & habetur per Dinum, & alios in l. in repetendis, ff. de leg. 3. indu-
6 cens repetitionem, & idem ius in repetito, † vt in dicta l. in repetendis, & quid dicta dictio ſignificet, per Alber. in l. leges, & conſtitutiones, C. de legi.

leg. An autem hæc dictio ſit repetitiua, vel qua-
litas, dic vt per Bart. in l. a ſententia, ff. de appell.
& continuatiua, & repetitiua præcedentium.
Hipp. de Mar. conſ. 75. num. 6. maximè in ora-
tione perfecta. Pariſi. conſ. 49. num. 48. vol. 2. li-
cet quandoque denotet diuerſitatem. Phi. Dec.
conſ. 423. num. 15. & ſimilitudinem, ibidem,
num. 3. per quam dictionem doctores prædicti
inferunt ad pulcherrimas quęſtiones, in facto oc
currentes, & vide late per Fely. in c. paſtoralis, §.
Item, cum. de offi. deleg. Arc. in l. qui ſuperſtitis,
ff. de acqui. hær. & in l. 1. ff. manda. Bald. in l. que-
admodum, §. fi. ff. ad legem aquili.

8 Matrimonium, quod † eſt maris, & fæminæ cō
iunctio, indiuiduam vitæ continens conſuetudi
nem, §. 2. Inſt. de pat. pot. l. 1. ff. de ritu nupt. 2. q.
2. §. t. c. illud. de præſumpt. & dicitur coniunctio
non tam corporum quam animorum cum nu-
9 ptias, † non concubitus, ſed conſenſus faciat, l.
nuptias, ff. de reg. iur. & hoc quod ad ipſius defi-
nitionem: quo vero ad æthimologiam, ſunt qui
10 dicant cum † Auguſtino lib. 19. contra Mani-
cheos, c. 26. a matre dici, quod fæmina ob id po-
tiſſimum nubere debeat, vt mater fiat, vel quia
mater ſit certa, quam pater, vel quia maior ma-
tris, quàm patris in liberorum procreatione ha-
beatur ratio. Dicitur inſuper maris, & feminę,
quod tamen intelligas illam tantum copulam
iure naturali hominibus conuenire, quæ ratio-
ne ac iure ſubſiſtar, vt declarant Scribentes Inſt.
de iure natu. genti. & ciui. §. ius naturale, & id ex-
preſſe Fortunius ibi. col. 6. Ex prædicta itaque dif
11 finitione infertur, † quod licet de iure ciuili ex
ſolo concubitu, & cohabitatione inter aptos ad
matrimonium, matrimonium præſumatur, l.
in libere. ff. de ritu. nupt. glo. in c. 1. 30. q. 5. Roma.
12 ſing. 446. iure † tamen canonico ſecus eſt, nam
talis cohabitatio, alio non apparentę, præſumi-
tur, illicita, fornicaria, non autem coniugalis,
glo. Abb. Imol. in c. illud, de præſumpt. maximę
in præiudicium tertij atque alterius matrimo-
nij, vt per Card. Pariſi. conſ. 59. num. 7. vol. 4. Vn
13 de ſic cohabitantes † cogendi ſunt conſenſum
ad matrimonium neceſſarium præbere, & pa-
lam profiteri, vel a tali cohabitatione, ſeu contu
14 bernio recedere, † quæ tamen intellige, niſi diu-
tina fuiſſet cohabitatio decē, & vltra annorum:
tunc enim etiam de iure canonico præſumetur
nedum matrimonium, verum etiam mortuis
ipſis, prolem eorum eſſe legitimam, vt per Hoſt.
Abb. Ant. in c. lator. qui filij ſint leg. Veron. cōſ.
ciuili. 5. num. 16. Fely. in c. per tuas, de probati.
col. fi. Dec. in c. eccleſia. de conſt. Cur. Iun. conſ.
52. colum. 1. licet Henric. Boich. videatur ad hoc
diſſentire, & ſequitur Andr. Alciat. de præſump.
15 reg. 3. præſumpt. 1. nume. 12. † Verior tamen eſt
præcedens opinio glo. & Panor. ſed poteſt con-
tra hanc præſumptionem contrarium probari,
vt puta differentia generis, & non vti vxorem
fuiſſe tractatam, ſecundum Paul. de Caſtr. in l.
donationes, in prin. ff. de dona. ſequitur Lup. in
repe. c. per veſtras, extra de donatio. inter vir. &
vxor §. 7. nume. 7. & Did. Couar. in epi. ad 3. lib.
decreta. parte. 2. c. 1. Dicitur inſuper in definitio-
ne, indiuiduam vitę continens çonſuetudinem,
16 ex eo quia matrimonium diuina † Inſtitutione
17 indiuiduum vinculum ſit, † nam quos Deus cō-
iunxit homo non ſeparet, ſignificat enim matri-
18 monium dilectionem † inter ipſos coniuges fu-
turam, quam Deus per gratiam ipſis coniugi-
bus nectit, ſignificat etiam vnionem Chriſti, &
Eccleſiæ, id eſt Chriſti, & animarum fidelium.
19 Item † repræſentat coniunctionem Chriſti cum
vnica ſponſa eccleſia per carnis aſſumptionem,
& ſic coniunctionem diuinitatis cum humani-
tate, iuxta illud, & Verbum caro factum eſt, vt
vberrime habetur in concil. Colonienſi, titu. de
Sacramen. matrimo. & quamuis indiuiduam
vitæ contineat conſuetudinem ſaltem, quoad
20 affectum, † tamē diuortio dirimitur; quod qui-
dem duplex exiſtit, primum eſt, cum matrimo-
nium dirimitur pęnitus, etiam quo ad vincu-
lum, vt apud Romanos paſſim frequentabatur
per libellum repudij ad vxores miſſum, vel per
nuntium per Iuriſconſultum in l. nullum, ff. de
de diuo. & Alc. in l. licet, §. paternos, ff. de verbo-
21 rum, & rer. ſign. † licet ad vetuſtiſſimos Roma-
nos fœdum valde viſum fuerit diuortium, atque
id ex pauciſſimis cauſis ex lege Romuli vrbis pri
mo conditoris authore Plutarco in eius vita, vt
puta ſi in veneficio natorum, vel in adulterio de
præhenſa vxor fuiſſet aut claues adulteraſſet,
quod ſi aliter quis repudiaſſet, eius facultatem
partem vxori, partem Cereri daret. multa de his
per Coraſ. Miſcellane. c. 10. lib. quinto, ſicut apud
22 iudęos libellus repudij pluribus † ex cauſis fre-
quentabatur coram iudice eorum cauſa propo-
ſita, ſecundum Ioſephum lib. 4. de antiquitate,
capit. 6. qua in re vtrum apud iudæos fuerit per-
miſſa repudiatio, magna eſt quæſtio, dirimatur
ea per Pet. de Palud. in 4. ſent. diſt. 33. quæſt. 1. art.
2. vbi Io. Maiorchi. quæſt. 2. & Caier. in Matth. c.
10. & per S. Thom. in 4 ſent. diſt. 33. quæſt. 2. ad
2. art. 3. de quo ample Dida. Couar. ad 4. lib. de-
creta. parte 2. c. 7. a num. 3. quanquam ipſe Iuſti-
23 nianus Imperator † non recte diuortium per-
miſit tot adiectis cauſis in l. conſenſu, C. de re-
pud. & ſi Alciat. lib. 6. parer. c. 20. eum excuſet.
Sed quos Deus coniunxit, homo non ſeparet, 1
adeo, vt ſolo conſenſu contractum nec conſu-
matum per carnis copulam dirimi poſſit, etiam
per ſuſceptionem ſacri ordinis, glo. communi-
ter recepta in c. 1. de vot. lib. 6. & eſt tex. in extra-
uag. Antiquę. Ioan. 22. imo nec tale matrimo-
24 nium ſoluitur per adeptam epiſcopalem † di-
gnitatem, per tex. & ibi Ant. Butr. in c. ex parte,
el 2. de conuer. coniug. Io. Andr. in d. c. vnico.
Arc. conſ. 59. col. 2. & Lup. in trá. de mat. col. 10.
25 Inſuper matrimonium conſumatum, profeſ-
ſione religionis ſecuta, non dirimi, vt per Hoſt.
in ſum. de conuer. coniug. §. & vtrum, verſi. quid
ſi virgo. Bald. in c. pen. de probati. col. fin. quic-
quid dixerit Marſil. in l. 1. §. præterea, ff. de quæſt.
nu. 15. ſecus ſi non fuerit conſumatum, tunc
26 enim dirimitur, † vt ex prædictorum doctorum
ſcriptis docetur, & donata tunc per ſponſum

pro parte dimidia ratione oſculi ſponſæ acqui-
runtur religionem ingreſſę,ac profeſſæ,vel apud
monaſterium, in quod eſt ingreſſa fauore reli-
gionis,vt per Corn.conſil.228.volum.1.& Ioan.
27 Lup.in l.52.ad l.fori,nume.3.† An autem huiuſ-
modi matrimonium ratum,licet non conſuma
tum, poſſit ex diſpenſatione Summi Pontificis
dirimi,& an id ſi fuerit petitum,de quo per glo.
in cap.ex publico,de conuer.coniuga. vbi etiam
Abb.Prępoſ.in cap.fin.de ſpon.duo.Philip.Dec.
conſ.112.Fely.in cap.quæ in eccleſiatum,de con
ſtit.num.20.Grat.conſil.primo,num.11.volu.2.
Sylueſt.in ſum.in verbo,diuortium,quæſt.4.Di-
dac.in 2.parte,cap.7. ad 4. librum decretalium,
numero 13.cum ſequ. & hæc breuiter dicta ſint
quo ad diremptionem matrimonij,quo ad vin-
culum. Quo vero ad diſſoluendam cohabitatio
nem,ſeu thori diſſolutionem, manente adhuc
vinculo matrimonij,plures dantur hodie cauſæ
paſſim ciuili,& canonico iure permittente, pri-
28 mo †propter ſæuitiam vxor poteſt petere ſepara
tionem a viro quo ad habitationem, niſi mari-
tus idoneam præſtet cautionem de ea non offen
denda,cap.1.vt lit.non conteſt.c.literas, de reſti.
ſpol.vbi Abb.& Præpoſ.in cap.1.de diuort. Lup.
in cap.per veſtras,in 3.not.colum.pen.de donat.
inter vir.& vxor.Martil.in l.fin.C.ad l. Corne. de
Sicar. colum.fi.Alexan. conſ.78. in 5. volum. &
l.conſenſu,C.de repud.& vbi timetur ne dum ſę
uitia præterita,ſed futura, vt ſit locus ſeparatio-
ni,Aimo.conſ.31. quando eſſet grauis lis de ma
iori parte bonorum inter virum,& vxorem, vel
29 ſi †alter alterum venenare tentauerit, Gerar.ſin
gul. 65. Abb. in capit.quemadmodum, de iur.
iur. his enim caſibus maritus tenetur vxori ex-
tra domum in honeſto loco alimenta præbere,
Bald.in l.1.colum.2.C.comu.de lega.& Lup. in
rubr.extra de donat.inter virum, & vxorem, §.
20.col.2.& §.64.colum.2.& in textu, cap. per ve
30 ſtras,notab.3.ad finem. Secundo † ob furorem
erit iuſta cauſa dirimẽdi matrimonium quo ad
thorum, ſecundum communem opinionem,
quam refert Alexand.in l.ſi cum dotem,§. ſi ma
ritus,ff.ſolu.matr.colum.fin.quando furor eſſet
ſic vehemens,vt periculum eſſet cohabitare cũ
31 coniuge. Tertia † cauſa ſit, ſi alter coniugum la
batur in hæreſim,tunc fit ſeparatio thori,cap.2.
de diuor.ca.fi.de conuer.coniug. ex quo inferũt
ibi Io.And.Butr.& Abb.vxorem dotem amit-
tere,& fiſco quæri,vt per Card.in d.cap.fi. Gon-
ſal.de Villa Diego,in tract.de hære.quæſt.15.nu
mero 9.facit tex.in l.quinque legibus,ff. de bon.
32 dam.& † facta ſeparatione non cogendum ad
cohabitandum cum altero in hæreſim lapſo,
etiam ſi is pœnitentia ductus ad eccleſiæ gre-
mium redierit,ſicuti tenet Abb.in c.fi. de cõuer.
33 cõiug.& in c.de illa,de diu.Quarta † cauſa ſepara
tionis thori eſt pp ſcelus ſodomiticum,c. omnes
cautiones,32.q.7.Ant.Butr.Abb.Ana.in c.mari
tis,ext.de adult.Silueſt.in verbo,diuortium, q.7.
& eſt communis opinio ſecundum Abb.in d.ca
pit.maritis,& Andr.Barba. in conſ.64.volum.1.
Caſſan.in conſuet.Burg.rubr.7.§.3.verſic.primo
quæro, numero 6. Ex quibus clare liquet poſſe
vxorem petere ſeparationem matrimonij, quo
ad thorum, ſi fuit a viro tentata de vitio nefan-
do,vt per Barb.in d.conſ.64. & ſequitur Decius
34 in l.1.num.8.C.de ſecund.nupt. Quinta † cauſa
ſeparationis thori poteſt eſſe, ſi mulier fuerit a-
dulterata,vt habetur Matthęi capi.19. ex domi-
nico ore dicentis, quicunque dimiſerit vxorem
ſuam,niſi ob fornicationem, & aliam duxerit,
mœchatur,& id iure canonico comprobatur,
cap.ex parte,de ſpon.cap.ſignificaſti,c.ex literis,
cap.gaudemus,de diuor.cap.intelleximus, capi.
fin.de adult.cap.tuæ,de procur.l.conſenſu,C.de
35 repud.† immo ob notorium adulterium vir pro
pria authoritate poſſit vxorem expellere,nec ex-
pulſę vxori competeret interdictum, vnde vi,
nec recuperandæ poſſeſſionis,ca.ſignificaſti, de
diuort.glo.in cap.fi de adult.quod late diſcutit,
atque diſſerit Couar.in 4.lib.decret. parte 2. cap.
7.a num.8.ad quem lectorem breuitatis cauſa re
mitto.Mihi enim ſatis ſit expoſuiſſe verbum il-
lud diffinitionis, indiuiduam vitę conſuetudi-
nẽ,vt quamuis ita eſſe debeant matrimonia, ta-
men ex cauſis prænarratis diſſoluantur quo ad
vinculum,ne dum quo ad thorum, ſeu cohabi-
tationem,vt in pluribus exemplis ſupra narratis
apparet,& hæc ſint dicta quo ad diſſolutionem
36 vinculi,vel thori. Alij † dantur caſus cum matri
monium de facto contrahitur,nullum eſt,impe
ditur tamen de iure, & contractum dirimitur
ex pluribus caſibus,videlicet,ratione conſangui
nitatis in gradu prohibito,c.non debet, de con-
ſang.& affinit.& breuiter ſunt ſexdecim impedi
menta,de quibus vide Silueſt.in ſum. in verbo,
matrimonium,8.vbi enumerãtur ſeriatim cau-
ſæ prædictæ,ex quib.matrimonium de iure non
ſubſiſtit,& de facto ſic contractum dirimitur,at
que diſſoluitur,quę cauſę his verſiculis continẽ-
tur,videlicet error,conditio, votum, cognatio,
crimen.Cultus diſparitas,vis,ordo,ligamen, ho
neſtas,ſi ſis affinis,ſi forte coire nequibis.Hæc co
pulanda vetant connubia, facta retractant, vide
ibi ſi libet.

Sequitur in textu inter aptos.

Loquitur hęc conſuetudo,cum con
trahitur inter aptos,aliter enim non
37 dicitur matrimonium legitimum, † ſed potius
ſponſalia,quando inter impuberes, vel connu-
bium,ſi non ſeruatis ſeruandis, & legitimè con-
trahatur,& proinde iſta aptitudo conſiſtit circa
38 rem,† & propoſitum negotiũ,l.2. C. de formul.
ſicut ſupra dictum eſt proxima præcedenti de
aptis ad ſponſalia,de quibus in cap.de his,extra
39 de ſpon.duor.† ſic in matrimonio contrahendo
requiritur aptitudo,primo circa eius ſubſtantiã,
quæ conſiſtit in perſonis,conſenſu,& ſolemnita
te,primo circa perſonas,vt nõ ſint minores,ma
ſculus quatuordecim annorum,fęmina duode-
cim,Inſtit.de nupt.in princ.& c.1.de deſpon.im-
pub.Item quòd ſint ſanæ mentis, furioſi enim
contrahere non poſſunt matrimonium, & de fa
cto contractum non tenet, cap.neque furioſus,

32.q.7.

32.q.7.l.furioſi,C.de nupt.Alex.conſ.54.volu.1.
quia conſenſum prẹſtare non poſſunt, ſimiliter
ebrius.Henr.in c.dilectus,de ſpon. Dec.cōſ.112.
Rip.in l.4. C.de reuoc. do.Itē q contrahatur per
40 verba † apta ad matrimoniū denotātia conſenſū
ad matrimonium, verbis expræſſis,vis, & volo,
vel ſimilibus mutuum conſenſum ad matrimo
nium contrahendum ſignificantibus, c. ex par-
te,de ſponſa.quæ ſunt de forma matrimonij,ſe-
cundum Bald.in rub. ff.de iuſt.& iure, & ſecun-
dum Beatum Thom in 4.ſent.diſt.26.q.2.col.4.
& Adrian.in 4 tract.de matr. quamuis a muto
contrahi poſſit,per nutus,& ſigna.c.cum apud,
de ſponſ.imo muto,& ſurdo ſi habet intellectū,
vt pulchre expendit Card. Pariſi.conſil. 63.vol.
41 4.† Qualiter autem fiet inſtrumentum dotale
inter mutum, ponit praxim Bar.in l.nutu. ff. de
leg.3.Afflict.in Conſt.Regni Baiulos,& omnes,
num.39.& vide tex.in l.mutus,ff.de iure dot. vel
42 etiam per tacitum conſenſum per anuli ſubar-
rationem mulieri tacenti. gloſ.ordinaria in cap.
conſanguinei,extra de conſan.& affin.c.fi.de de
ſponſa impuber.& ſic,quandoque contrahitur
non verbis expreſſis, ſed nutu, & ſignis,vt ſupra
dictum eſt in mutis per gloſ.ſingul.in l.cum no-
tiſſimi in glo.4.C.de præſcrip.trigin. vel quadr.
43 ann.† & plene habetur in c.tua. de ſponſ. Poteſt
etiam iſte conſenſus adhiberi per procurato-
rem,vel per epiſtolam inter abentes propter loci
diſtantiam,vt fit inter magnates, hoc tamen cū
ſpecialiſſimo mandato.Abb.Fely. in c. ex parte
decani.col.4.verſi.dominum capitulum , de re-
44 ſcript. † Item aptitudo conſiſtit circa habilita-
tem perſonarum,ne mulier ſit arcta,& vir frigi-
dus,hę enim perſonæ, non ſunt aptę ad matri-
monium contrahendum , ſi impedimentum
prædictum non ſit temporale , ſed perpetuum,
45 c.laudabilem , † extra de frigi. & malefi. & per
quæ verba matrimonium contrahatur , & de
multis quæſtionibus in materia occurrentibus,
vide Specul.in titu.de ſponſ. & matr. in princip.
46 & an matrimonij † appellatione veniat matri-
monium putatiuum , ſeu figura matrimonij ,
47 Dec.in conſil.153.num.1.& ſeq. Vtrum † ſit Sa-
cramentum,Diu. Thom.in 4.ſent.diſt.26.

48 Nota tamen,quod cum hæc conſuetudo di-
cat de matrimonio,intelligitur de valido, arg. l.
4.§.totiens,ff.de dam. inſect. & l. Titius.ff.de te-
ſta.mili.& quod ſit verum matrimonium,non
autem illegitime factum,& clandeſtinum. Dici
49 tur † autem clandeſtinum, quando non eſt ſer-
uata forma c.cum inhibitio. de clandeſti. deſp.
impub.quo diſponitur,quod debeant præcede-
re denūciationes,& publicationes,quamuis di-
ci ſoleat,clandeſtinum id dici matrimonium,ſi
remotis teſtibus contrahatur , vel ſi retineatur
occultum,ne in notitiam aliorum deueniat, ſe-
cus ſi publice conuocatis amicis, & conſangui-
neis fuerit contractum,c.2.vbi docto.de clande.
deſp.impub.non tamen ex hoc ſequitur quin,&
alijs modis nō contrahatur clandeſtinitas,quan
do non eſt ſeruata dicta forma c. cum inhibitio.
ſed denunciationes omittuntur, vt notat glo.in
d.c.cum inhibitio. in princ. in verb. clandeſtinè,
& aduertit Soci.Nepos.in conſ.86.num.52.nam
50 vere clam dicitur fieri , † quando omittitur ſo-
lemnitas requiſita, Bart.in l. fi. ff. de ri. nupt. &
hæc clandeſtinitas ob omiſſas denunciationes
51 ante Concilium † Tridentinum non conſidera-
batur quo ad omnes effectus matrimonij, nam
eis omiſſis poterat ante Concilium Tridenti-
num dici matrimonium palam,& in faciem ec
cleſiæ contractū , dummodo publice fuiſſet cō-
tractum,ſecundum Oldr.& Io. And. ſed omiſ-
ſio denunciationum operatur,vt ſtante impedi-
mento,& detecto eo,filij ſint illegitimi poſtquā
non ſeruata fuit ſolemnitas d.ca.cum inhibitio.
ſecundum Butr.ibi.num.19.in fin.Ruy.in conſ.
14.numero 10.& vide per Hondedei, conſil.87.
nume.26.

52 Nunquid † autem verba iſta,volo contrahere
tecum matrimonium,efficiant ſponſalia de prę
ſenti?& an ſi dicat,habeo te in vxorem,inducāt
matrimonium? & quid ſi dicatur , non habebo
53 aliam niſi te in vxorem , † quomodo ſint intelli-
genda? vide late per Io.Andr.& Abb.in c.ex lite-
ris,de ſponſa.& per Couarr. ad 4. librum decret.
parte 2.c.4.& Silu. in ſum.in verb.matrimonū,
2.q.9.& Afflict.in conſt.regni.Sancimus.de ma-
trim.contrah.

54 Et quis prior ſit interrogandus,vir,an mulier,
vide Iaſ.inſt.de adopti.in princip.col.3.& de iure
natur.genti.& ciuili.Panormi.in c. ſi inter virū,
de ſponſali.vbi habetur,quod ſponſus tanquam
dignior.Neuiz.in ſua Silua.nupt.in verb. eſt nu-
bendum,in reſponſione ad quartū , argumen-
tum.Sed contrarium ſeruatur in multis partib.
nam prior interrogatur mulier, ad euitandum
forſan confuſionem , ne ſi prior vir interroga-
tus annueret, & ſponſa deinde reſpueret, ma-
gnum eſſet dedecus.Sed hoc nō placet,ex ratio-
ne præmiſſa,quæ in contrarium reflectitur con
tra allegantes eam,& ſic tenet primam opinio-
nem cum prædictis docto.

De alijs circa materiam, vide Caſſan. in con-
ſuet. Burgund. §. 4. de droitum appartanans,
agens mariage. vbi quæ ſint bona matrimonij,
& quod quis matrimonium contrahere debeat
ex duodecim potiſſime cauſis, quas pulchre vi-
de per Silu. Nup.lib.3.in verbo, eſt nubendum,
a principio libri 3.vſque ad verbum Monitoriæ.
55 Multa † tamen ſunt in matrimonium extrinſe
ca, non de ſubſtantia, ſcilicet velum, anulus,&
alia quæ exibentur, dum feminæ nubunt, quæ
ſingula ſpecialem habent ſignificationem, de
56 quibus † vide in c.feminę.30.q.5.anulus autem
ponitur in digito anulari, quia ab eo ad cor quę
dam protenditur vena, vt habetur in hiſtoria
ſcholaſtica ſuper Geneſi,c.eo autem tempore,
& habetur in d.c.feminæ.30.q. 5. & per Hoſt. in
ſum. de matrim. §.qualiter contrahatur, verſi.
57 illud.Et quis primo inuenit anulum:† dic quod
Prometheus, & qui anulo primus deſponſauit
vxorem, fuit Tubal Caym, qui cum tradidit fi-
lio ſuo,vt cum eo deſponſaret vxorem anulo fer
reo cum gemma Adamantina, quem anulum
dicitur

dicitur confeciſſe de conſilio Ade adhuc viuen-
tis; volens ſignificare, quod ferrum inimicatur
omnibus metallis, quia omnia incidit, & tamen
cum ſit tam forte trahitur à magnete, Adamas
autem retrahit à magnete: ita ſponſa debet eſſe
renitens ab omnibus perſonis, exceptis parenti-
bus, ad quos trahit, nihilominus Adamas. i. ſpõ-
ſus retrahit ab amore parentum, ad ſe, ſicut fer-
rum retrahit magnetem per Adamantem, &
hoc voluit ſignificare anulus ſpõſalitius, & mul-
ti hodie hoc ſeruant ponentes Adamantem in
anulo, vide Luc. de Pen. in l. 1. C. lib. 10. ſi ſeruus
aut liberti. per anuli enim ſubarrationem etiam
58 ſine verbis contrahuntur ſponſalia. † Inno. in c.
tuę, de ſponſa. ſed non matrimonium. Inno. in
d. c. tuę, ſed tamen ſignum eſt matrimonij non
tamen matrimonium, 30. q. 2. c. noſtrates, proba
59 tur tamen matrimonium per alia † legitima do-
cumenta, per inſtrumenta, vel per teſtes de ipſo
contractu matrimonij deponentes, vel per diu-
tinam cohabitationem; in ſchemate tamen ma
trimonij, & vt tanquam cõiuges, cum propter
diuturnitatem tẽporis eſſet valde difficile pro
bare matrimonium non exiſtentibus inſtrumẽ-
tis, & mortuis teſtib. vt not. Hoſ. in ti. de præſu.u
pti. c. illud, & in c. lator. vbi etiam tradit Panor-
mi. qui filij ſint legi. & quid ſi teſtes deponant
matrimonium fuiſſe contractum, ſed vnus de-
ponit de vno die, alius de alio die, & de alio loco,
an probent, vide Capell. Tholo. quæſt. 309.

De matrimonio gręcorum ſacerdotum, vide
textum in c. Nicena. 21. diſt. & 24. diſt. per totum.

Quero facta ſufficienti probatione matrimo-
nij quis petit aliquam in vxorem, vel virum è
60 contra reſtituendum, † quomodo procedi de-
beat, & an agat petitorio, vel poſſeſſorio, cõſpi-
ciendum eſt. Petitorio namque, quia mulier aſſe
rit contraxiſſe cum Titio, petit illum ſibi adiu-
dicari. Poſſeſſorio vero quia aſſerit iniuſte fuiſſe
dimiſſum à coniuge, petit illum ſibi debere re-
ſtitui, quia petit poſſeſſionem viri ſui, vt primo
caſu vir conuentus excipiẽs audiẽdus eſt in eius
exceptione, de qua prius cognoſci debet, quia
mulier dicit Titium eſſe eius maritum, maritus
dicit non poſſe valere prætenſum matrimoniũ,
propter aliquod impedimentum, prius de hac
exceptione cognoſci debet, capitulo primo, ex-
tra de ordine cognit. quia ea probata abſol-
61 uetur reus vir. Secus † ſi agatur poſſeſſorio,
quia tunc non audietur, ſed tractabitur de reſti-
tutione, etiam ſi conuentus obijciat de impedi-
mento, vel conſanguinitate, quia prius tractabi-
tur de ſpolio, & de reſtitutione, quam de cauſa
principali, & ſic de impedimento, cap. porro, ex
tra de diuort. & cap. literas, de reſt. ſpol. quod eſt
bene notandum, & a practicis conſiderandum
vſuique ac praxi exercendum, quod nota.
62 Et † an valeat pactum in matrimonio factum,
quod maritus habitet cum vxore in certo loco,
& in aliqua Ciuitate? quòd ſic, per Henric. Boic.
in cap. de illis, vbi omnino vide, extra de ſponſa.
Docto. in cap. 1. de coniug. lepro. Tiraq. de legi.
connub. l. prima, glo. prima, nume. 39. vſque ad
num. 40. & vide Capic. in deciſione 135. ſequitur
textus.
63 Ibi, cum dotibus in pecunia, † quid ſit dos, an
matrimonium poſſit eſſe ſine dote, de priuile-
gijs dotis diximus ſupra in pręludijs hoc eodem
verbo: ſed quare hic dicitur, in pecunia? dic ꝙ
ad differentiam rerum ſolo cohærentium, ſeu
ſtabilium, propter ſubſequentia verba textus, &
ſi de ipſa pecunia expenſæ factę fuerint, & etiam
propter cautionem fideiuſſoriam, quæ præſta-
tur ſecundum has conſuetudines, quę cautio
64 non † habet locum ſi bona ſtabilia dentur in do
tem, tunc enim non militabit hæc conſuetudo,
ſed obſeruantur iura communia, vt non præſte
tur huiuſmodi cautio, vt habetur infra in capit.
10. ſi bona ſtabilia. ibi, & alijs rebus mobilibus,
65 cum dotes conſtitutæ ſint in pecunia, † & par-
tim in rebus mobilibus, vel ſeſe mouentib. quo-
rũm idem eſt ius, & iuris diſpoſitio. l. mouentiũ.
ff. de verb. & rer. ſigni. vel poteſt intelligi de alijs
rebus mobilibus, quæ dantur in corredum, nec
ſunt in partem dotis, ſed habent ius diuerſum a
66 dote, quia de eis nõ cõſtituitur dodarium, † nec
67 ſunt periculo viri, † immo reſtituuntur vſu cõ-
ſumptæ vt reperiuntur, vt habetur infra capit 5.
incipiente. Si matrimonium morte viri, & in ca
pit. 11. incip. quòd in præſcripto caſu, vbi declara-
uimus quid diſtet, an hæc mobilia conſiſtentia
in pannis lineis, laneis, ſericis, atque etiam ſup-
pellectilibus dentur loco dotis, ſeu in partem do
tis, vel dẽtur in córredum, & pro ornatu ad pro-
miſcuum vſum ipſorum coniugum. ibi, factis
ſubarrationibus, de hoc verbo, & de materia ar-
rarum, & ſubarrationis dictum eſt ſupra conſue
tudine proxima pręcedenti, & per Doctores in
locis ordinarijs, & propriè in C. de ſponſa. & ar-
rhis, in rubrica, & nigro, & per Barto. & alios in
l. Titia, ff. de verb. oblig. quæ hic poſſent reperi.
(pecunia pro dote ſoluatur) ſed nonne hæc ver-
ba ſunt ſuperflua cum ſupra dixerit, cum dotib.
in pecunia, hic vero, pecunia pro dote ſoluatur?
dic quod non ſunt ſuperflua verba iſta.

Nam primo dixit de dotibus in pecunia con-
ſtitutis verbo promiſſis per pactum in capitulis
matrimonialibus, hic vero dicitur cum dotes
promiſſæ ſoluuntur in aliqua parte, ſequitur in
textu (ibi fideiuſſoria cautio præſtetur a parte vi
ri parti vxoris de reſtituenda ea, vſque ad tem-
pora ſponſaliorum finalis ſolutionis dotium,
68 & inductionis in domum valitura) † Nota
ex textu, quòd per hanc conſuetudinem vir præ
ſtat cautionem cum fideiuſſore de reſtituenda
dote, nec ſufficit ſola cautio, ideſt obligatio ſim
plex viri, de qua in dubio intelligitur a iure, l. ſan-
69 cimus, † C. de verb. ſignif. & l. cautionis verbum.
ff. eod. tit propter adiectionem fideiuſſoriam,
70 vel † niſi dicatur idonee, vel niſi ſit prolata ab ho
71 mine, & † iudice, ad nota. in d. iuribus, per glo. &
ſcriben. Sed nonne hoc eſt contra ius, & per con
ſequens per conſuetudinem tolli non poſſe vide
tur, cum cõſuetudo ſit quaſi quoddam pactum
ciuium, ad nota. per glo. in l. 1. C. lib. 10. de decr.
decur. & notatur in gl. in l. prima, ſeu in rubr. C.
ne

ne fideiuſſ.dot.dentur, vbi quod ſtatuto illius ru
bricæ per pactum renunciari non poteſt, vt ibi
etiam per Cyu.& alios. Pro reſolutione huius
dubij dicendũ eſt, ꝙ quamuis de iure communi
ſit prohibita hęc pręſtatio cautionis fideiuſſô-
riæ de reſtituenda dote, ratione maxime cõiun-
ctionis, & amicitiæ, quæ eſt contracta inter iu-
gales, cum ſint ſocij humanæ, & diuinæ domus,
l.1.ff.de ritu nupt. ne inter eos naſcatur prauę fi-
dei, ſeu perfidię locus, poſtquam maxime fiden
dum eſt de viro, cui commiſſa eſt perſona mu-
lieris, quæ prçualet doti, immo cunctis rebus, ad
l.ſancimus, C.de ſacroſanc.eccleſ. non mirum, ſi
legis cõditor ſanctè, ac iuſtè voluit prouidere, ne
fideiuſſores dotium quoquo modo dentur, po
72 teſt tñ tentari, & reſponderi, † vt hęc conſuetudo
non cogat virum ad pręſtandum hanc fideiuſſo
riam cautionem, ſi tamen ſponte pręſtetur, vti-
que valere, ne inutiliter detur, vt rectè inſpicien-
ti colligere licet ex verbis huius textus: nõ enim
dicit cogendum eſſe virum ad huiuſmodi cau-
tionem pręſtandam, ſed dicit fideiuſſoria cau-
tio præſtetur a parte viri, quæ verba non viden-
tur importare neceſſitatem, & huic opinioni
adſtipulatur Arnal.Ferron. ad conſuetu.Burde-
gal. titu. 4. ad princip. ex Conſtantino Herma-
73 nopolo. † Vel ſecundo dicas, quod licet ſic de
iure ſit prouiſum, vt fideiuſſoria cautio de dote
reſtituenda non detur, tamen id eſt permiſſum
per hanc conſuetudinem, † conſuetudo enim
74 poteſt approbare hunc actum, ſeu contractum
alioquin a iure reprobatum, vt per Bald.in l. per
diuerſas, col. 1. in fin. C. manda. vbi id expreſſe
decidit, & nota vnum, quod fideiuſſor in hoc
75 caſu ex nudo pacto obligatur, † vt per Bal.Nouel.
in tract.dot. parte 6.priuil. 1.vbi firmat, quod in
caſu, vel caſibus, quibus fideiuſſor dotis dandę,
vel reſtituendę permittitur, obligatur nudo pa-
cto, & ſic habes limitationem ad textum in l.pri
ma, C. ne fideiuſſ.dot.dentur, vt limitetur per cõ
ſuetudinem, nam licet per pactum expreſſe illi
titulo renũciari non poſſit, vt ſupra dictum eſt,
tamen bene per conſuetudinem, ſeu per genera
lem prouiſionem, ſeu legem, l. Antiochenſiũ,
vbi glo.& Barto.ff.de priuil.credito. & toleratur
huiuſmodi conſuetudo, poſtea introducta, vt
ſenſit expreſſe Ioan.Lup.in repe.cap. per veſtras,
5.notabili, extra de dona.inter vir.& vxor.maxi-
me ſubſiſtente legitima cauſa, vt per eundem,
vbi ſupra, qui ponderat textum pro hac opinio-
ne in d.cap.per veſtras, & ſic remanet firma re-
gula textus, & tit.C.ne fideiuſſ.dot.dent. prætet-
quam in exceptis, quæ regula ampliatur proce-
76 dere, ne dum pro reſtituẽda, † verum etiam pro
conſeruanda dote, cum eadem ſubſit ratio pro-
hibitionis, vt per Barto. & ibi eum communiter
ſequuntur Doctores in l.ſi conſtante, §. quotiẽs,
ff.ſolut. matr. quæ tamen regula ampliata limi-
77 tatur † pluribus modis, & primo, vt valeat huiuſ
modi cautio fideiuſſoria, ſi præſtetur ſoluto ma-
trimonio, ea enim prohibitio ceſſat tunc, vt per
Bart.in dicto §.quotiens, Pract. Papien. in form.
libelli, quo vxor agit ad dot.in glo.in verbo, ſo-
lemniter, in fine, Innoc.& Butr.in ca.per veſtras,
de don.inter virum, & vxorem, Spec. in eodem
tit.§.fina.Bald. in l.ſi cum dotem, §.tranſgredia-
78 mur, ff.ſolut. matr. Secundo † limitatur, vt poſ-
ſint intercedere fideiuſſores de dote conſeruan-
da, deque ea reſtituenda, ſi vergat vir ad inopiã,
vel ſi ſuſpectio huiuſmodi ſuperueniat inopiæ,
vel dilapidationis, ſecundum Bartol.in d.l.ſi con
ſtante, §.quoties, ff.ſolut. matr. quem ibi ſequun-
tur in princ.legis, Bald. & Imol. & tenet Cyn. in
l.vbi adhuc, columna prima, in ſecunda oppoſi.
C.de iure dot.Campeg.in tract.dot.parte 3. quæ
ſtio.178.& communem dicit eamque ſequitur
Lup.in capit.per veſtras, quinto notab.de donat.
inter vir.& vxor. & vide eum ad praxim, quam
79 ibi docet. † Tertio, limitatur in extraneo dotem
dante, qui petit fideiuſſores de dote conſeruan-
da, & reſtituenda in caſu ſoluti matrimonij, tũc
enim ceſſat huiuſmodi prohibitio, & proinde
poſſũt intercedere fideiuſſores, hoc firmat Imo.
in l.ſi conſtante, colum.8.ff.ſolu.matri.ex mente
Bart.ibi in ſexta oppoſ.iuncto eo, quod præmiſit
in 5.oppoſ.ſequuntur Rom. qui dicit eſſe ſingu-
lare, & Alex.ille in d.l.ſi conſtante, hic vero in §.
quoties, eiuſdem legis, & ſequitur Campeg. in
tertia parte, quæſt. 177.ſui tra.do.& Bald.Nouel.
de priu.dot.parte 6.21.priuil. Lup. in dicto quin-
to notabil.in cap.per veſtras, num. 10.vbi id limi
tat procedere, dũmodo extraneus dotans a prin-
cipio hoc petat, quæ tamen eſt maxima limita-
tio cum omnis dicatur extraneus præter patrẽ,
& eos qui liberos habent in poteſtate, l.vnica, §.
80 extraneum, C.de rei vxor. act. Quartus † caſus
eſt, quando abſente marito aliquis promiſit do-
tem datam marito conſeruare conſeruatamve
reſtituere, tunc enim id permittitur, & tenebi-
tur iſte promiſſor, idem Lupus, vbi ſupra poſt
Paul.de Caſt.in conſil.169.& ſequ. vbi quod iſte
modus ſecundum eum euadendi de diſpoſitio-
nem dicti tit.C.ne fide.dot. dentur. quæ cautela
ampliatur, etiam ſi maritus tali ex promiſſori
promiſerit indemnitatem, nec enim ex hoc præ
ſumitur ſimulatio. ita Alexan in l.ſi conſtante, §.
quoties, ff.ſolu.mat.Campeg.in d.eius tract. ter-
tia parte, quæſt. 183. ſequitur Lup. in dicto capit.
81 per veſtras, 5.notab. † Quintus caſus datur pro li-
mitatione, & eſt cum maritus ante contractum
matrimoniũ pręſtaret fideiuſſores de dote con-
ſeruanda, & reſtituenda in caſu, quo dos fuiſſet
ſoluta ante matrimonium, ſi matrimonium nõ
ſequatur, per textum ſingularem in l. Titio cen-
tum, §.Titio genero, ff.de condi.& demonſtrat.
quem textum ad hoc pro valde ſingulari addu-
cunt Bart. Bald. Imol. Alex. in d.§. quoties, l. ſi
conſtante, ff.ſolu.matrimo.& Campeg.in tertia
part.d.tract.doti.quæſtio.174. & ratio eſt prom-
ptuaria, ceſſat enim ratio perfidię, cum ſecuto
matrimonio ceſſet ſatiſdatio: ſi vero non ſequa-
tur, non ſunt coniuges, ita Lupus, in d. 5.nota.in
c.per veſtras, de don.int.vir.& vxor.

Sextus caſus eſt, vt pater viri bene poſſit fide-
82 iubere pro viro pro dote nurus ſuę cõſeruanda,
vel reſeruanda vt eſt tex. ſecundum vnum intel-

lectum in l.fi.C.de dot.caut. non numer.intelli-
gendo,quod ibi pater cum filio tanquam duo
rei ſe obligauerint,& ſic inſolidum, licet tex.ibi
hoc non aperiat. videtur enim tunc ceſſare ra-
tio inconfidentiæ, vt ita dicam, præſertim cum
quandoque pater teneatur ſe pro filio obligare
pro dote nurus, l.ſi cum dotem, §. tranſgredia-
mur,ff.ſol. matrimo.ita ſing.firmauit Bald.No-
uel.in tra.dot.6 par.12. ſpecial. & 21. verſi. duo-
decimo limita,& dicit, ſe vidiſſe de facto iudica
tum in caſu quo mater vna cum filio ſe obliga-
ret, pro dote nurus, nam tunc dicit, quod erit
obligata,& renunciatio,pro eam facta ſibi præ-
iudicat, etiam ſi aliunde non poſſet habere re-
greſſum ad bona mariti, quod dicit eſſe valde
notandum,ad nota.ad l. meuia. §. fundum, ff.
ſolu.matr.& ad Afflict.deciſ.312.& ſequitur Lu
pus vbi ſupra in quinto notab.in d.c.per veſtras.
Nec erit obſtaculo Regia pragmatica quarta no
uiſſimè cautum eſt,mulieres vſquequaque,non
poſſe intercedere, etiam ſi interceſſio fuerit iu-
83 ramento vallata,† id enim procedit indifferen-
ter,ſecus tamen ſi ex cauſa dotis mulier interce
dat,id enim poteſt fauore dotis,l.ſi dotare,C.de
iure doti.& glo. in l. fi. C. ad Velleia. Septimus
84 caſus datur,† ſecundum aliquos,quando in ta-
li fideiuſſione interueniat iuramentum, cum
poſſit ſeruari abſque labe peccati,& ſine interi-
tu ſalutis æternę,iux.tex.in c.ſi vero,c.cum con-
tingat, cum ſimili. de iureiuran. & tenet Bald.
in l.iuriſgentium,§.ſi paciſcar.ff.de pac.& in rub.
ff.de iureiurando. Sali.Fulgo. & Corne.in auth.
Sacramenta puberum,C.ſi aduer.vend. Bald.&
frater eius Angel.in l.ſi quis pro eo.ff.de fideiuſ.
& ibi Paul.de Caſtr.& in §. quoties, l.ſi conſtan-
te,ff.ſol.matrim.Abb.in c.cum contingat,& ibi
Imol.in repet.carta 46.verſi. decimum, & vlti-
mum membrum, de iure iur. Campeg. in tra.
dot.parte 3.quæſt.174.& Bald.Nouel.in tra.pri.
dot. par.6. priuil. 21. verſi. duodecimo limita.
Lup.in c.per veſtras,notab. quinto,verſi. nonus
caſus, de do.inter vir.& vxor. licet Bart.in d. l.
ſi quis pro eo.ff.de fideiu.& Butr.in c. cum con-
tingat.de iureiu. contrarium ſenſerint,quorum
motiuis bene reſpondēt doctores prædicti, quæ
pro certo maxima eſt limitatio ad titulum, C.
ne fideiu.doti.dent.vide tamen Bald.No. qui ni
titur cōcordare opiniones fœdere diſtinctionis,
quæ mihi non diſplicet. dicit enim ipſe in loco
pręallegato,quod ſi maritus ſponte præſtaret fi
deiuſſorem, hoc caſu procederet id quod dictū
eſt,firmari iuramento,ſecus ſi inuitus præſtaret,
ſtatuto,vel conſuetudine ita diſponente,& colo
rata videtur iſta concordia,conformis profecto
& applicanda huic cōſuetudini noſtræ. Vltimo
85 fallit,† vt quamuis pro dote conſeruanda atque
reſtituenda ex parte viri, & ſoceri non poſſint
fideiuſſores interuenire,vt in dictis ll. j. & ij. C.
ne fideiu. dot. dent. tamen pro dote promiſſa
danda per mulierem,vel ſocerum, bene poteſt
fideiuſſor accedere, vt vult gloſ. Cyn. & alij, in
dicta l.prima.ſic intelligentes textum in l. cum
dotis,C.de iure dot. & l.ſi fideiuſſor, ff.de re.iu-
dica.& videtur caſus in l.fi.C.ad Velleian.in hoc
enim caſu diuerſa eſt ratio, nec in hoc iudi-
cantur ad paria maritus,& vxor,quia in caſu iſto
dos ſtatim eſt ſolutura marito, non ſic in ma-
rito, cuius fideiuſſio cenſetur habere cauſam
perpetuam durante matrimonio, vt conſiderat
Bald.Nouell.in loco proxime allegato,ſequitur
Lupus in d.c.per veſtras,quinto notab. in finali-
bus verbis.de don. inter. virum, & vxorem. Ex
quibus occaſione huius conſuetudinis habes le-
ctor declaratam materiam d.l.1.C.ne fidei.dot.
dent.cætera circa dictam materiam reperies in
locis, & apud doctores per me allegatos, quæ
omitto breuitatis cauſa ad alia tranſiturus, non
omittendo vnum quod dicitur in textu, huiuſ-
modi cautionem de dote reſtituenda ac præſtā-
86 da à parte viri,† parti vxoris durare per modi-
cum tempus atque finiri poſt finalem ſolutio-
nem dotium,& poſt inductionem vxoris ad do
mum viri, vt dicitur in textu: conſiderauerunt
ſtatuentes conditores huius conſuetudinis in
illo interuallo inter conſtitutionem dotium, &
illarum aſſignationem inductionemque vxoris
non eſſe inter virum, & vxorem tantam amici-
tiam neque ſic ſtrictam, & proinde reſpexerunt
ad iura communia Romana, & ad l. illam pri-
mam.C.ne fid.dot.den. eiuſque ratione.merito
id ſtatuerūt ne in perpetuum, ſed ad id paruum
temporis interuallum daretur ea cautio, peritu
ra tempore inductionis in domum, ne eſſet per-
fidię locus.
87 Quæri † poteſt,nunquid maritus poſſit dare
alium,qui æquè principaliter ſe cum eo obliget
ad dotem conſeruandam, & reſtituēdam,& ſic
an poſſint conſtitui duo rei inſolidum? videba-
tur,quod nō,per ea quæ ſupra diximus,ne quod
vna via prohibetur,alia cenſeatur eſſe permiſſū,
& per indirectum,l.cum quid, ff.ſi cert.peta.& l.
fi.C.ſi manci.ita vene.ne proſti.cum lex ſit impo
88 ſita rebus,non verbis, l.ſecunda,† C. com. de le-
ga.quia ſemper promitterent, vt duo rei, non
vt fideiuſſores: certe iſta quæſtio eſt adeo dubi-
tabilis, vt Bartolus lucerna iuris noſtri, com-
mentauerit,& ſub dubio reliquerit in l. ſi cōſtan
te,in decimatertia quæſt.primæ partis. Sed in §.
quotiens, eiuſdem l. tenet partem negatiuam.
idem tenet Ioan. And.in addit.Spec.in tit.de do
nat.inter virum,& vxorem,§.fina.verſicu.illud,
& ſequuntur Imol.in dicta l.ſi conſtante, Paul.in
l.ſi cum dotem,§.tranſgrediamur,ff.ſolut. matr.
Contrariam tamen opinionem,quòd duo rei in
ſolidum dari poſſint pro dote reſtituenda,tenet
Cyn.in l.1.poſt gl.ibi,C.ne fid.dot.dent. & Spec.
in d.§.illud,Bart.ibi contrarius,in l.fin.C.de dot.
caut.& ibi etiam Baldus,& Bald.in l.profectitia,
§.ſi pater,ff.de iur.dot.Ang.Imol.& Rom.in d.l.
ſi conſtante,videntur concludere pro affirmati-
ua: quid dicendum in tanta doctorum varieta-
te? Si mihi liceret os aperire, dicerem cum gl.&
Cyn.& alijs affirmantibus poſſe duos reos con-
ſtitui pro dote reſtituenda,& pro hac opinio.eſt
textus apertus in l.fi. C. de dot. caut. non num.
non obſtat quod ibi dicat Bart.illum textum eſ-

ſe intelligendum in perſonis inuicem coniūctis,
vt in patre,& filio, vel duobus fratribus in quib.
oritur cauſa perfidię, nam iſta reſponſio confun
ditur per illum textum, dum dicit omnique per
ſonæ, quæ dotem cum marito ſuſcepiſſe con-
ſcribitur,& ſi diceres non apparere ibi, quòd eſ-
ſent conſtituti duo rei, cum non ſit verbum inſo
lidum, l. reos, §. cum in tabulis, ff. de duo. reis,&
per Bar. in l. ſecunda, eodem tit. Reſponde, quòd
immo ibi erant duo rei debendi, quod probatur
dum ibi dr̃, omnique perſonæ cōpetit exceptio
non numeratę dotis,& ſic in tota dote compe-
tit illa exceptio, l. ſi in rem, in princ.& ibi glo. ff.
de rei vend. quo tota dos peti poterat, & per con
ſequens quilibet inſolidum erat obligatus, alias
ſi non eſſent duo rei, quilibet pro parte deberet
conueniri, d. §. cum in tabulis,& ſic pro parte tā-
tum competeret exceptio non numeratæ dotis,
& iſta eſt noua inductio,& pulchra ad illum tex
tum,& vide Monferrat. in l. ſi conſtante, nu. 38.
verſicu. non obſtat ſolutio Bartoli, ff. ſolut. matr.
& pro hac opinione videtur ſentire Matt. de Af-
flic. deciſ. 212. incip. fuit etiam dubitatum ſi duo
rei inſolidum obligati pro reſtitutione dotis.

89 An autem maritus ſi vergit ad inopiam,† poſ
ſit peti huiuſmodi ſatisdatio? dic quòd ſic, vt
eſt tex. in cap. per veſtras, de donatio. inter vir. &
vxor.& communiter per Doc. in dicto §. quoties.
l. conſtante, ff. ſolut. matr. & Camp. in tertia par-
te tract. dot. q. 178.

90 Vbi etiam quæſ. 180. quærit,† an maritus con
ſtante matrimonio poſſit vxori dare expromiſ-
ſorem pro dote animo nouandi obligationem
mariti, vbi dicit poſt Angel. in l. ſi cum dotem,
§. primo, quòd iſte caſus, ſeu pūctus non decidi-
tur, per dictum tit. C ne fid. dot. dent. Tamen li-
cet non ſit deciſus, tamen deciditur per alios ter
minos, videlicet quòd conſtante matrimonio
non poteſt fieri deterior conditio dotis, quæ for
ſan fieret per huiuſmodi nouationem, ad ll. atti-
licinus,& l. de dic.& l. Bebius, ff. de pact. dot. &
& ad not. in auth. ſed iam neceſſe, C. de donatio.
ante nupt.& Afflict. in deciſio. 402.

91 De cautela autem † quomodo ceſſet ille titu-
lus,& diſpoſitio, l. primæ, C. ne fideiuſſ. dot. den.
vide Paul. de Caſt. conſil. 188. volum. primo.

Sit igitur concluſio in hac materia, quo ad
iſtas conſuetudines, quòd induci poſſit iſta cau-
tio fideiuſſoria pro dote reſtituenda, vt ſupra di-
ctum, nec obſtat quòd per pactum induci non
poſſit, ergo nec per conſuetudinem, quæ eſt pa-
ctum ciuium, nam bene poteſt induci per cōſue
tudinem, quaſi per legem generalem, generali-
ter diſponendo, ad nota. in l. Antiochentium, ff.
de priuil. credito.

Et ſi de ipſa pecunia.

Et ſi po
nit̃ hic
pro vna dictione pro quamuis, vt no. in glo. 1. ad
hoc, de poſtu. prælat. c. fina. & gloſ. in elemen. 2.
de reſcript.& ibi Cardin.& ſic ſiue de propria pe
cunia confecerit veſtes,& ornamenta, ſiue de pe
cunia dotali, habeat locum hæc conſuetudo, vt
92 dos integraliter reſtituatur vxori,†& quia tacta,
& oſculata remanſit, lucratur hæc veſtimenta,&
ornamenta facta ante traductionem in domum
viri, atque carnalem copulam, ita vt includat ca
ſum magis dubium.

93 Sed nonne id videtur contra dicta ſupra con-
ſuetudine proxima præcedenti, in qua diſponi-
tur, quòd dos ſiue pecunia dotalis reſtituitur de-
ductis expenſis factis in veſtitu, & ornamentis?
ſed tu dic non ſunt aduerſa, nec contraria, ſed di
uerſa, ibi enim loquitur in ſponſalibus ſolutis,
hic vero in vxore contracto iam matrimonio,&
ſic non obſtat.

94 Sed quid ſi poſt inductionem,& carnalem co
pulam ſoluatur matrimonium morte viri, an
lucretur mulier hæc ornamenta, & veſtes? dic
quod bene lucretur, vt dicitur infra, c. 4. in con-
ſuetudine, Si matrimonium carnali copula, vbi
dicetur, & hoc indiſtincte verum eſt ſecundum
95 has conſuetudines, † licet ſecus ſit de iure com
muni, nam aut expræſſe per virum ſunt donatę
vxori contracto iam matrimonio, nec huiuſmo
di donatio reperitur reuocata per virum, tunc
dicta donatio, quæ inualida eſt, l. 1.& l. pen. ff. de
don. int. vir.& vxor. morte confirmatur viri, ſu-
perſtite vxore, l. cum hic ſtatus, ff. illo titu. Aut
vero huiuſmodi veſtes,& ornamēta per virum,
96 non ſunt expræſſe donatæ, † ſed ſimpliciter
tranſmiſſę,& vtique hoc caſu non videntur do-
natę vxori ita, vt traſmittat ad eius hæredes,
ſed videntur ei rtaditę, vt magis ornate vadat. l.
mortis ſuæ cauſa, §. 1. ff. de don. int. vir. & vxor. l.
id ueſtimentum, ff. de peculi. l. ſi, vt certo. §. inter-
dum, ff. commo. vbi Bart. Bald.& Alber.& Bart.
Bal. Ang. vterque Imola in l. pen. §. 1. ff. ſolu. ma-
tr. Docto. in l. 1. §. nec caſtrenſe, ff. de coll. bon.
Paul. de Ca. in l. ſi vſusfructus, §. 1. ff. ad l. falc. Bal.
& Saly. in l. cum te. C. de don. ant. nupt. & in l.
filio cuius, C. fam. erciſc. 5. quæſt.& Bal. in l. ſi ex
re. ff. de ſtipu. ſeruo. Bar. conſ. 50. Angel. cōſ. 134.
Anchar. conſ. 181. Ant. de Butr. conſ. 139. eo. Na-
pod. gloſ. conſuetu. Neap. in conſuet. ſi quarta,
97 glo. in verb. ad vſum,& veſtes.† Hoc tamen intel-
lige ſane in veſtibus feſtiuis pretioſis, atque ma-
gni valoris, ſecus tamen in veſtibus ad vſum
quotidianum vxoris, cum iſta cenſeantur dona
ta tanquam pars alimentorum, l. ex annuo. ff. de
don. int. vir.& vxo.& glo. in l. vſufruct. ff. ſol. ma.
98 & in hoc valde verſatur † iudicis officium atque
arbitrium in conſiderando nobilitatem, diui-
tias viri,& vxoris,& quæ ſint ad vſum quotidia-
num, & ſi vir ſit magnę potentię, vel nobilita-
tis,& dos magna, & fructus dotis exuberantes,
vt per Bald. in c. iurauit, extra de probat. vbi ſub-
dit prodigalia veſtimenta, quæ modernus indu-
99 xit abuſus donata cenſeri non puto,† nec perlas,
nec lapides pretioſos, quia nemo præſumitur
100 male vti ſubſtantia † ſua. cum damni enormitate
l. cum de indebito, ff. de proba. & ideo conſue-
uerunt in teſtamento legari, & niſi legentur, nō
debentur, vt latius ibi per eum. Quid autem
101 ſi † dictæ res mitterentur per futurum ſponſum
ante contractum matrimonium, per verba de
præſenti, ſed per verba de futuro? vtique hoc in-

duceret

duceret validam donationem. Bald. in l. cum re; C. de don. ant. nupt. prout latius infra dicemus
102 paulo poſt. † Conſuetudo tamen hæc indiſtin-
ctè dat lucrum horum ornamentorum vxori, quia tacta, & oſculata remanſit.

103 Sed quæro quid, † ſi iſte expenſę caſu forte nõ reperiantur factæ, nunquid mulier lucrabitur? dic, quod non, cum non entium nullæ ſint partes, l. non omnis, ff. ſi cert. peta. cum ſimil. cum tex. dicat, quod vxor lucrifacit robbas, & ornamenta ſi fuerint facta, ergo à contrario ſenſu ſi non ſint factæ, non lucrifaciet ea. l. 1. §. huius, ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſdict. maxime cum ſequatur legum correctio, immo redeat ad ius
104 commune, † quo iure talia non debentur nec lucrifiunt per vxorem, vt dictum eſt, niſi legentur per virum, & niſi expræſſe appareant donata, donatio non reuocata, & per mortem viri donatoris vxore ſuperſtite confirmata, vt diximus. facit etiam pro hac opinione, quod infra ſequitur, quod nec dodarium lucretur, ſi in domo patris fuerit cognita, quia præmaturè. vt ibi dicitur, ergo nec huiuſmodi veſtes.

Pecunia ſoluta pro dote integraliter reſtituatur vxori.

Sed quid ſi dos conſiſtat in ſtabilibus: nunquid habeat locum hæc conſuetudo, vt mulier lucretur iſta iocalia, & ornamenta? videbatur, quod non, cum expręſſe dicat textus in c. 10. ſi bona ſtabilia, quod obſeruentur iura communia, ſed de iure communi non lucrifiunt huiuſmodi iocalia per proxime allegata, & habetur per Afflict. in deciſ. 315. ergo, &c. In contrariũ facit, quia pecunię verbum eſt generale omnia
105 compræhendens, l. pecuniæ, † ff. de verb. & rer. ſignif. vnde ſiue dos conſiſtat in pecunia numerata, ſiue in rebus ſoli, ſeu ſolo cohærentibus, ſi-
106 ue ſtabilibus, † mulier lucrifaciet hæc ornamenta, & iocalia, cum nulla ratio diuerſitatis in hoc conſiderari poſſit, an dos in pecunia, vel in ſtabilibus conſiſtat, arg. l. ſi maritus, C. de pro. l. illud. ff. ad l. Aquil. nec obſtat infra conſuetudo, 10. ſi
107 bona ſtabilia. † nã ibi loquitur quo ad alia, ſcilicet quo ad aſſignationem, lucrifactionem, & reſtitutionem, in his enim obſeruabuntur iura communia, in cæteris autem, prout per has conſuetudines expreſſe diſponitur, & determinatur.

Et vxor quia tacta, & oſculata remanſit.

108 Non lucrabitur vxor huiuſmodi veſtes, † & ornamenta per viſum, & obloquium, qui ſunt duo primi gradus amoris, ſed per tactum, & oſculũ, quæ ſunt proximiora, vnde, viſus, obloquium, tactus poſt oſcula factum, & dicitur oſculum ab os, oris, glo. in clem. fin. de ſent. excommunic. in
109 princip. † nec per oſculum contrahitur affinitas, 27. q. 2. cap. lex diuinæ, nec eſt ſignum per ſe ſufficiens contracti matrimonij, vt eſt tex. & ibi Bal. in l. ſi a ſponſo, C. de dona. ante nupt. Præpoſit. in cap. 1. de ſpon. duo. eſt ſignum pacis. 2. Reg. 14. c. in fine, † & ab oſculo cæpit benedictio, & dicitur
110 ſignaculum concludentis, † de conſecra. diſt. 2.
111 cap. pacem igitur, † & in ipſa pace debet interuenire oſculum ea ratione, quia is qui præſtat oſculum, cēſetur eius, quem oſculatur, optare ſalutẽ:
112 eſt enim indicium charitatis, amicitię, & † cõſenſus, 63. diſt. ca. cum Adrianus, in fine, & vide pulchrè per Luc. de Pen. in l. 1. C. publ. lęti. lib. 12. co-
113 lum. 5. & columna 16. an † autem ſit peccatum mortale. vide Doct. Angelicum in ſum. 2. 2. quæſtione 154. art. 4. vbi quod oſculum amplexus factum ſecundum eius nominationem, non nominatur peccatum mortale, quia poteſt abſque libidine fieri, vel propter patriæ conſuetudinem, vt in prouincia Narbonenſi, vel propter aliquam rationabilem cauſam, vt in hac conſuetudine, ſecus ſi fiat cauſa libidinoſę voluptatis, tunc enim peccatum eſt mortale, ſecundum eundem ſan-
114 ctus Thomam. Sed † an oſculans per vim mulierem, puniatur, & qua pœna, vide Afflict. in deciſ. 276. per capitulum Regni, & nouam pragmaticam in Regno vltimi ſupplicij pœna infligitur, vide addentes ad Afflict. in d. deciſ.

Dicitur hic tacta, tactu corporali, c. fi. extra de ſacr. non reiter. & ſine coitu, per ea quæ infra dicit tex. ibi, ſi autem cognita a viro.

115 Sed quid de iure communi † lucratur mulier oſculata? dic quòd medietatem donorum, ſeu donatorum a ſponſo, l. ſi ſponſo; C. de don. ante nupt. quod quidem ſane intelligas, quando poſt donationem interuenit oſculum, non ſi priuſquam deſponſaret, oſcularetur, vt per Bal. in d.
116 l. ſi a ſponſo, † cum tale oſculum ſit reprobatum, & illicitum, vt per glo. not. in clem. fin. in verb. 7. de hæret. Lupus in l. 52. thori. num. 8. idem dicit de ſponſa cognita ante ſponſalia, vt ibi non ſecutis ſponſalibus.

117 Sed † pone retentis terminis, & themate huius conſuetudinis contractis ſponſalibus, vxore nondum traducta, & ante carnalem copulam, ſponſus mittit munera, donatiua, iocalia, monilia, vel huiuſmodi res eius ſponſæ, nunquid cenſeantur donata? ſupra nonnihil tetigimus, nunc altius, & profundius repetendum eſt. In quo ne termini confundantur, diſtingue tres præcipuè caſus principales, primus eſt ſi hæc munera mittantur ex mera liberalitate hoc expreſſo, vt nul-
118 latenus, † nec vllo caſu ad donantem reuertãtur, tunc iſta donatio nullo caſu reuocatur, ſiue interueniat oſculũ, ſiue non, ſiue ſteterit per recipientem, ſiue caſu quòd matrimonium non ſequatur, l. ſi mater, C. de don. ante nupt. quæ lex ita intelligenda eſt, ſecũdum Saly. in l. cum veterum,
119 C. de don. ante nup. † Si autem donatio ſit facta ſimpliciter nullo alio dicto, licet olim præſumeretur facta ex mera liberalitate, vt l. 2. C. de dona. ante nupt. & l. ſi filio, & l. ſi tibi, eod. tit. neque vl-
120 lo caſu reuocabatur, † vt ibi, hodie vero aliud eſt, nam præſumitur facta ex cauſa futuri matrimonij, vt in d. l. cum veterum, vbi glo. & in l. prima, in fine, ff. de donat. Et quod dictum eſt de miſſilibus factis per ſponſum ſponſæ, intellige etiam de donatis per ſponſorum parentes, conſangui-
121 neos, amicos, & † clientes, qui donauerunt cau-

ſa,& contemplatione ipſius ſponſi,nam militāt
ſub eadem regula, & in talibus cenſetur ſemper
ineſſe conditio matrimonij, vt voluit gloſ. Cin.
& alij in d.l.cum veterum,ſic ampliando legem
illam, vide Iul. Clar.libro 4.recept.ſent.§. donat.
quæſ.decima per totam. Vnde ſequitur quod di
xi, quòd ſi matrimonium non ſequatur ſine ta-
men culpa donantis,quia per eam nō ſtetit quo-
minus matrimonium contraheretur,totū quod
donauit,recuperat per condictionem ſine cauſa,
vel retinebit donans ſi adhuc non tradiderit, ſe-
cus ſi culpa ipſius donantis non ſequitur matri-
monium,nam tunc perdit quod donauit,. & ſi
122 quid recepit , reſtituit , † vt in iuribus præallega-
tis,& ſi ſteterit per vtrumq; tunc per mutuū con
ſenſum vterque repetit quod donauit,ita tenent
Iac.de Aret. Cyn.Sal.& alij in d.l.cum veterum.
123 Secus † tamen ſecundum eos, ſi non concurrunt
in eadem voluntate,ſed ſucceſſiue , quia modo
ſtetit per vnum, modo per alterum , tunc enim
vltima mora nocet; ſecundum Doctores prędi-
ctos,licet de hoc ibi dubitet Salyc.& Ang. Are-
tin.in §.eſt & aliud,Inſt.de donat. Si vero per ca-
ſum non fuerit ſecutum matrimoniū, puta per
mortem vnius,vel vtriuſque,vel ob affinitatem,
& conſanguinitatem,vel alijs modis, tunc ſiqui
124 dem ſponſus fecit dictam donationem , † & nō
interuenit oſculum,donatio tota reuocatur, &
donatæ res reſtituuntur ſponſo,vel eius hæredi-
bus :ſi vero oſculum interuenerit , tunc reſolui-
tur donatio pro parte dimidia,ideſt medietas re
rum donatarum remanent ſponſæ,† vel eius hæ
125 redibus,l.ſi a ſponſo,C.de don.ante nupt.niſi ip-
ſa ſponſa ſciens impedimētum contraxerit ma-
trimonium, per quod fuit ſeparatū , vel verius ,
126 & proprius declaratum nullum:nam † tūc nihil
habebit ratione oſculi per præallegata,& per l. ſi.
§.ſi à ſocero,ff.quæ in frau. cred. & vide per gloſ.
in l.ſi ſponſo,C.de don.ante nup.& tex.in l.1. C.
de condic.ob cauſ.& ſi ſponſa donauerit ſponſo,
127 ſiue † interuenerit oſculum,ſiue non, totum re
uocabit ad eam,vel eius hęredes.d.l.ſi à ſpōſo,&
128 inſuper habebit medietatem rerū † ſibi a ſpōſo
donatarū,ſi oſculum interuenerit, alias totū re-
ſtituit,vt habetur per Cyn.in d.l.ſi à ſponſo.ratio
diuerſitatis inter vtrumq.caſum eſt,quia ſponſa
129 ipſa ſiue donet ſiue recipiat donationem, † pro
pter oſculum grauatur,quia dare oſculum ſpon
ſo,dicitur non recipere,& rubore,& verecundia
afficitur, quia quodammodo dedit gagium de-
ſiderati amplexus,ſponſus verò ipſo oſculo red-
ditur alacrior,& lætior, vel quia ob oſculum di-
citur ſemicorrupta,vt per Odofr.Pet.Cyn.Alb.
Bald.Sali.Fulg.in d.l.ſi ſponſo,vt conſiderat glo.
conſuet.Neapol.in conſuet. Quartam autem,in
gloſ.in verb.à quo viro, Afflict. in conſt. regni
mulier,quæ dotarium, Lupus in repet.rub.extra
de don.inter vir.& vxor.§.3.ſecus tamen ſi oſcu-
130 lum daretur gratia ipſius ſponſæ,† vt in caſu re-
lato per D.Vincen.de Franch. in deciſ. 503. vbi
mulier iaceret graui affecta infirmitate,& ſpon-
ſus fuit ad eam accerſitus, & vocatus, vt ſponſa
viſo ſponſo gaudium cæpiſſet, & ab infirmita-
te releuaretur,nam tunc etiam mulier oſculata,
nihil lucraretur,prout ſic per Sacrum Regium
conſilium Neapolitanum fuit deciſum , vt in
131 dicta deciſione videre cuique licet , † Sed ſi ma-
trimonium fuit ſecutum per verba de præſenti,
tunc confirmatur hæc donatio antenuptialis,
ſeu largitas ſponſalitia,nam cum fuerit facta ob
hanc cauſam matrimonij , ſecuta cauſà , ideſt
matrimonio,donatio eſt perfecta,vt d.l.cum ve
terum,& ibi docto.præall.
132 Non tamen intelligas, † quod res ſic donatæ
ſtatim efficiantur donatariæ , nam ſi ſponſa cui
facta eſt donatio, deceſſerit contractis ſponſali-
bus per verba de præſenti,ante tamen quam fue
rit carnaliter cognita, res ſibi donatæ, redeunt
ad virum,vt ſentit glo.in l. ſi liberis , C. de don.
ant. nupt. in prin. & eſt ſimilis glo. in verb. exe-
133 quātur. † Inſt.de dona.§.eſt, & aliud. Ad veram
ergo confirmationem,& lucrifactionem dona-
torum oportet, quod matrimonium fuerit ſe-
cutum,& carnali copula conſummatum , nam
tunc quamuis fuerit ſolutum,res donatę rema-
nent ipſi mulieri,vel hæredum eius,l.pen.in fin.
ff.de don. inter. vir. & vxor. & firmat Imol. in l.
pen.§.ſeruis.col.pen.verſ.ſi autem,ff. ſolu. matr.
Lupus,in repet.Rubr.de don. inter. vir. & vxor.
§.4.& adeo hæc vera ſunt , vt non firmetur do-
natio niſi fuerit ſecutum matrimonium. Quod
134 ſi ſponſus,† vel eius nuntius vtantur verbis non
aptis ad transferendum dominium,vel vtantur
verbis aptis de ſui natura ad translationem do-
minij,verbi gratia ſi ſponſus dicat ſponſæ,dono
tibi,vel trado iſtas res,vel Nuntius dixit,ſponſus
vel maritus donat,vel tradit iſta tibi , etiam per
hæc verba non erit inducta donatio proprieta-
tis,ſed intelligitur ad vſum tantum,iſta eſt mira
bilis doctrina Bart.in l.1.§. nec caſtrenſe, col. 6.
verſi.& ideo,ff. de coll. bon. cum quo tranſeunt
communiter doctores,prout de communi teſta
tur Lupus in repet.d.rub.de do.inter vir. & vxo.
§.7.col.prima,verſi.nam etiam,& ratio eſt, quia
illud verbum ,dono, impropriatur,ſecūdum ſu
135 biectam materiam. † arg.l.ſi vno. verſic. ſi ver-
bo donationis,ff.loca.& l.damni infecti,§.1.ſiue
in prin.ff.de dam. infect. & l. ſi ſtipulatus , ff. de
136 vſur.† ſicuti ſi in contractu ſiue iudicio ponatur
nomen vnius contractus, & effectus alterius di-
uerſi,eſt iudicandus ſecundum naturam illius
contractus,cuius effectus poſitus eſt , & appoſi-
137 tum,† quod non conuenit effectui,habetur pro
non appoſito,ſicuti etiam dicimus ſi vendo fun
dum ad vſum,iſta verba ponuntur demonſtra-
138 tiue,non autem taxatiue,† vnde plena eſt vendi
tio.l.donationes in concubinam , §. ſpecies, ff.
de dona. Bald. in rub. C. de iure emph. circ. fin.
vide Campeg. in tra. dot. parte 2. quæſt. 55. &
multis ſimilibus comprobat doctor Lupus, vbi
ſupra,§.7.col.2.& 3.quod limitat,& valde nota-
biliter niſi ſponſus, vel maritus qui donando vti
139 tur verbis † prædictis,eſſet valde nobilis ac po-
tens,quia licet talia verba improprientur, tamē
hoc caſu præſumitur donatio in his rebus, ita
ſingulariter limitat Bald. in c. iurauit , extra de
proba.

proba.vide Lup.in repet.rub. extra de do. inter
vir.& vxo.§.8.Iul.Clar.lib.4.recep. ſenten. §. donatio.quæſt.9. verſi. ſed pone, quod maritus,&
faciunt quæ infra dicam in ſequenti limitatione,quibus locis habetur,quod ratione nobilitatis id eſt,& multas adducunt quotas.Sig. dictus
Lup.& in loco ſæpius citato,§.8.limita,& ſecun
140 do data æqualitate, & † paritate perſonarum
cum ſponſa donat ſponſo, vel vxor marito, &
ſponſus,vel maritus aliquas veſtes,& iocalia,ſeu
ornamenta miſit,vel conceſſit vxori,vel ſpõſæ;
tunc enim præſumitur donatio facta cauſa remunerationis, & inducitur hoc caſu donatio,
vt per Roma.conſil.146 incip.in Chriſti &c.iſta
141 quæſtio. col. fin.Hinc eſt, quod ſi plebeius,†vel
ſenex ducit vxorem nobilem, vel iuuenem, &
confitetur recepiſſe dotem ab ea,vel aliqua ioca
142 lia,†ſeu munera miſit,in dubio præſumendum
eſt,quod animo donandi hoc ſecit,quia mulier
143 nobilis,† & pulchra nubendo ſeni, vel plebeio,
videtur ei munus facere, iccirco mariti confeſ-
144 ſio,†vel conceſſio rerum præſumitur facta animo donandi,vel remunerandi,vt per Bart. in l.
ſi voluntate,C. de dot. promi.& expræſſe Bald.
in l.1.C.de don.ant. nup.& ſequitur Alex.in l.
diuortio,in finalibus verbis,ff.de verb.oblig.So
ci.in l.1.ff.ſol.matr.col.15.Corſet.in repet.c. grã
di.de ſupl.negl. præla. limita. 6. Bald. Nouell.in
tract. de priuil. do.,decima parte,in princ. 6. col.
omnino videndus,Curt.Sen.conſ.54.col.4.quic
quid dixerit Cyn.Bald.& Lud.in d.l.diuortio,ff.
145 de verb.oblig. † rationibus minime vrgentibus.
Tertio limita,ſi huiuſmodi iocalia miſſa ſpõſæ,
vel vxori per ſponſum eſſent pretioſa, feſtiua,&
magni valoris, ſecus ſi eſſent vilia, & parui valoris,conſiderata qualitate,& conditione perſonarum,& quantitate doris, Lupus in repe. rub.
extra de don.inter.vir.& vxo.§.11.& not.per do
ctor.in l.ex annuo.ff.de don.int. vir. & vxor. Af-
146 flict.† in deciſ. 315.in quo quidem multum verſatur iudicantis officium atque arbitrium,vt ſupra etiam tetigimus, vt per ſupradictos doctores in locis prædictis,& Sig.Lup.d.§.11.col.pen.
& fin.& Ferro.ad conſuetud. Burdegal. titu. 4.§.
7.in princip.& per totum,vbi de iſta materia,ad
quem lectorem remitto breuitatis cauſa,ne fru-
147 ſtra mẽbranas occupem. † Quarto limita quan
do in loco vigeret conſuetudo, quæ cõſuetudo
eſt attendenda,& ſeruanda,tunc enim talia dona, & munera miſſa ſponſæ cenſentur donata,
ſecundum Bart.in l.ſi vt certo,§. nunc videndũ,
ff.commoda.vbi expræſſe hoc decidit, & Saly.
in l.ſicut in fin.C.de don.inter vir.& vxor. vnde
hæc conſuetudo inſpicienda eſt, cum ſit opti-
148 ma legum interpres. l. ſi de interpretationem,
ff.de leg.c.cum dilectus,extra co. & præſumitur
149 ſponſus illa donare, † quæ ſecundum morem
donari conſueuerunt,l.1.§.officio,ff.de tut. & rati.diſtra.quem textum ad hoc allegat Bald.in c.
iurauit. extr.de proba.& idem Bald.in l.2. C.de
iure dot.dicit,quod iocalia quæ mittuntur à cõ-
150 ſanguineis ſponſi † præſumuntur donari ratione conſuetudinis loci. Lup.in d.repet. rub. de
don.inter vir. & vxor. §. 12. uerſicu. Imprimis,
quæ omnia ſunt bene notanda, & explicata per
doctores prædictos,& cum hac diſtinctione trãſeunt communiter doctores,& reaſſumit Clar.
lib.4.recept.ſententr. §.donatio.quæſt.10.

Poſt uerò traductionem ſponſæ, ſeu uxoris
151 in domum uiri, vtrum ualeat donatio? † dic,
quod regulariter,non ualet,l.1.& tot.titu.de do.
inter uir.& uxor.nec ex ea tranſit dominium,
152 licet tranſeat poſſeſſio.† ad not. in l.1.§. ſi uir v-
153 xori.† illo tit.quod optima ratione cõſtitutum
fuit,ne iugales mutuo amore ſeſe ſpolient, quæ
concluſio ampliatur ſiue ſit donatio inter uiuos
ſiue cauſa mortis,glo.in l.2. in princ. in uerb. legatum,ff.de do. præle.quæ glo. communiter eſt
approbata,ſecundum Did. Couar. in rub. extra
de Teſtam.in 3.parte,num.2.ad.4. lib. decretal.
154 Limitatur tamen, † vt firmetur iuramento, ſecundum ueriorem, & communiorem opinionem,ut per Bar.in l.Seius, & Augerius, ff. ad l.
falci.& latiſſime omnes cumulat Clar. lib. 4.recept.ſent.§.donatio.quæſt. 9. qui ſublimitat ita
155 firmari iuramento, ſi vera ſit donatio,† non autem præſumpta.vt puta,quæ reſultat ex confeſſione dotis receptæ in caſibus, in quibus præſumitur facta animo donandi, nam talis donatio
non firmatur iuramento, ſecundum Cyn. in l.
1.in fin.C.de Sac.San.eccle.& eſt communis opinio,ſecundum Soci.in conſ.61.col.3.lib. primo,
& ſequitur Did.Couar.variar.reſolut.c.7.num.
5.Curt.iun.conſ.95.num.4.Grat.conſ.55.num.
156 40.lib.primo.† & Clar.in §.donatio.quæſt.9.nu.
3. Limitatur ſecũdo,vt talis donatio inter virũ,
& vxorem non valeat, & poſſit reuocari, cæterũ ſi poſt factam donationem maritus voluntatem non mutauit,eo caſu morte donatoris confirmatur donatio.l.donationes quas, C. de don.
157 inter vir.† & vxo.& ſubſtinetur in vim relicti potius,quam in vim contractus, & ideo de ea detrahitur quarta Falcidia ſicut de legatis, intelligendo tamen prædicta cum grano ſalis, vt ſic
firmetur morte ſi donatæ rei præceſſit traditio
158 vera,†vel ficta,& ſic aliquid,quod fungatur vice
traditionis, alias ſi ſola promiſſio interueniſſet,
non firmatur morte, ita Bart. in l. Papinianus,
per illum textum,ff.de don.int.vir.& vxor.& ſic
tenent communiter doct.ſecundum Vero.cõſ.
ciuili.8.num.3.Corn. conſ.124.lib.4.qui dicit,
quod in hoc concordant omnes doctores,& cõ
munem dicit Paul.de Caſt. conſ.138.lib.primo,
refert.Couar.ad quartum lib.decret.rub.de teſt.
in 3.parte,nu.3. Pariſ. conſ.128. num. 8. lib. pri-
159 mo,† & dicitur ficta traditio,quando in inſtru-
160 mento eſt appoſitum conſtitutum,† illud enim
habet vim fictę traditionis,l.certe, ff. de præcar.
Alex. in l.exitus controuerſiæ,ff.de acqui. poſſ.
Clar.in §. donatio. quæſt. 9. Vtrum autem hæc
confirmatio,quæ fit morte donatoris,operetur,
161 vt ipſa donatio cenſeatur † facta tempore mortis
donatoris, an autem tempore donationis? dic
quod reſpectu dominij, non retrotrahitur, ſed
bene reſpectu fructuum,vt per Clar.in loco prædicto,& intellige,quod firmetur morte ne dum

naturali, imo violenta atque morte ciuili, vt per
Lup. in rep. rub. extra de do. int. vir. & vxor. §. 70.
71. 72. & ſeqq. limitatur ita donationem non va
162 lere inter † coniuges ſi donantis efficiatur dete-
rior conditio, & donatarij melior ac efficiatur
163 locupletior, l. 3. ff. eo. Lup in d. repet. §. 47. & 43.
limiratur, vt valeat pro conſtituenda dote filiæ
l. ſiue vxor. ff. eo. qui caſus ſecundum Bar. ibi eſt
164 ſingularis. Tertio, † quãdo donatio eſt ob cauſã
& remuneratoria, l. quod autem, §. ſi vir. ff. eo.
165 Lupus in rub. de don. inter vir. & vxo. §. 50. limi
tatur ſi donatio fiat ad vtilitatem Tertij, vt puta
quia maritus ſe obligat creditori vxoris. Lupus
166 in d. rep. §. 52. limitatur in vxore quæ dotem nõ
dedit, poteſt enim conſtante matrimonio dona
re marito aliqua bona ex cauſa dotis. l. ſiquis,
pro vxore, §. vxor. eo. tit. Lup. vbi ſupra, §. 53. li-
167 mira, † quando donatio fieret viro cauſa adipi-
ſcendi honoris, vt ſuſcipiat gradum doctoratus.
168 Lupus in §. 54. limitatur etiam totus ille titulus
de don. inter vir. & vxor. quando contractum
eſt matrimonium, non tamen ſecuta eſt copula
nec mulier traducta, & cognira à viro, vel quia
in itinere, vel adhuc in domo patris, ſecundum
Azo. in ſum. C. illo tit. de quo fuit memor. Ca-
tell. Cotta. in eius memora. in verb. donationes
inter virum. Licet dicat non procedere in mul-
tis partibus cum copulentur ſtatim, licet non re-
169 cte hoc fiat in domo ſoceri. † Limiratur, & alijs
modis, & cauſis, vt per Lup. in dicta repet. §. 54.
170 cum ſeq. Quæ † autem dicta ſunt de donatione
prohibita inter virum, & vxorem, procedunt
etiam ſi fiat eiſdem, qui coniuges quoquo mo-
do attingunt per patriam poteſtatem, l. 2. §. qui
in eiuſdem ff. eodem tit. Lup. §. 42. in hac mate-
ria videndus pro ampliatione, & limitatione hu
ius materiæ, ad quem Lectorem remitto breui-
tatis cauſa. Ex qua diſtinctione facile omnes fere
caſus decidi poſſunt, tam de iure communi con
tingentes, quam ſecundum has conſuetudines,
ſecundum quas mulier, vt vides lucriſacit hæc
171 iocalia, † veſtes & ornamenta non facta diſtin-
ctione ſi ſint parui, vel magni valoris, vel ſi inter
nobiles, vel ignobiles, vel ſi magna, vel parua ſit
dos, vel ſi fuerint donata expreſſe, vel tacitè, ſtan
te hac conſuetudine, pro qua faciunt ſupra alle-
gata, & Bald. in d. cap. iurauit, extra de probar. &
alij per nos allegati, cum lucretur ſponſa, ſecun-
dum morem ciuitatis, quia tacta, & oſculata re-
manſit, vt dicitur in hac conſuetudine, cum lo-
172 quatur generaliter, † & ſine diſtinctione genera
liter eſt intelligẽda, l. 1. §. & generaliter, ff. de leg.
præſt. l. de pretio. ff. de publ. in rem ac. cum ſimili.

Si autem cognita a viro in domo patris, vel ſua remanſerit, dodarium in quantumcunque conuentum, ſi tamen non fuerit in facie Eccleſiæ conſtitutum, habere non debeat, imputetur enim ſibi quòd tam præmaturè virginitatem ſuam amiſit.

Si autem cognita, ſcilicet carnaliter, vnde di-
citur ſeminum commixtio, ca. 1. de deſpon. im-
pub. lib. 6. & ibi Archid. & in iſto ſignificato po-
nitur, extra de eo, qui cogno. conſang. vxor. ſuę
per totum, licet alias cognitio ſit verbum iuriſ-
173 dictionale, † Card. in clem. 1. quæſ. 11. de off. dele
gat. & ſumatur multipliciter, vt ff. de var. & ex-
traord. cogn. l. cognitionum, & cap. 1. de lit. con
teſt. libro ſexto, & accuſatio. l. ſi cum, C. qui
accuſ. non poſſunt, & cognitionaliter, ideſt diffi-
nitiue, non interloquutorie, l. fin. C. de legi. auth.
ſi contingerit, C. de iudi. & cui committitur co-
174 gnitio, † non committitur diffinitio, ſecundum
aliquos, l. qui procuratorem, ff. de procur. licet in
contrarium allegetur, l. j. C. ſi contra ius, vel vtil.
publ. de quo vide Iaſ. in l. j. colum. 26. ff. de offic.
eius cui mand. eſt iuriſd. & ſic nota quòd vxor
cognira ante traductionem in domo propria,
175 vel † patris mortuo viro non lucratur dodariũ.
promiſſum conſtitui, ſed non conſtitutum legi-
time, vt decet in facie eccleſiæ, & redditur ratio
in textu, ibi imputetur enim ſibi, &c. Nota pul-
chra verba textus hic; imputetur enim ſibi, quòd
tam pręmaturè virginitatem ſuam amiſit, & ſic
176 nota, † ꝙ mulier oſculata lucratur iocalia, rob-
bas & ornamenta: cognita uero nõ lucratur do-
darium in hoc caſu, non quia cognita, ſed quia
præmaturè, nõ opportune, & non factis debitis
ſolemnitatibus, ſecundum has conſuetudines
requiſitas, & ſic lucrabitur ſolum iocalia, nõ au-
tem dodarium in quantumcunque cõuentum,
177 ſi non fuerit in facie eccleſiæ conſtitutum. † Sed
quid ſit in facie eccleſiæ conſtiruere dodarium?
dic tunc contrahi in facie eccleſiæ, quando con-
trahitur cum debita ſolemnitate, & ſacerdotali
benedictione, vt per gl. in conſtitu. Regni, Sanci-
mus, ſub tit. de matrimonijs contrahendis, quæ
conſtitutio fuit lata ante cap. cum inhibitio, ex-
tra de clan. deſp. imp. quod ſupputat ibi And. de
Iſer. & Bart. de Capua in peregrino gloſſemate,
ad illã conſtitutionẽ ſancimus, quamuis eccleſia
178 multipliciter † ſumatur pro vniuerſis eccleſijs,
Chriſti fidelium, vel vniuerſis clericis, vel mini-
ſtris eccleſiæ, & vniuerſa congregatione fideliũ,
23. diſt. c. legimus, circa med. 1. q. 1. ca. multi, &
24. quæſt. 1. in c. loquitur. De modo conſtituen-
179 di dodarium, † & forma loquitur Andr. de Iſer.
in c. 1. §. donare, quali. olim feud. pote. alie. vbi di
180 cit, quod conſtituitur dodarium ante, † & propè
fores eccleſiæ per cultrum, ſeu cultellum plica-
tum, & innuit gloſ. in Conſt. regni. quæ Incipit.
Mulier quæ dotarium, & ſic ſeruatur vt vide-
mus in multis inſtrumentis conſtitutionis do-
181 tium, & introductis. † quid enim ſignificet ille
cultellus plicatus, & multa alia, vide ibi per An-
dr. & gloſ. Marini Caramanici. in locis prealle-
gatis. quęlibet Prouincia abundat ſuo ſenſu. c.
182 vtinam, diſt. 19. illa ſolemnitas non fuit ſerua-
ta, & mulier paſſa eſt ſe cognoſci ante traductio-
nem, merito dodarium non lucratur, quamuis
in capitulis matrimonialibus fuerit promiſſum
conſtitui, etiam ſi dos fuerit promiſſa, & ſoluta:
& ſic limitantur omnia iura loquentia de lucro
doda-

dodarij correſpectiua ad dotes authen. æquali-
tas,C. de pact. conuen. & auth. dos data, C. de
dona.ante nupt. vt procedant, quando dodariũ
fuerit legitime conſtitutum, & ſolemniter, ſe-
cundum hanc conſuetudinem. Inſuper viden-
183 tur † etiam in aliquo reſtringi iura communia,
quæ procedunt ad dandum lucrum dodarij pro
pter virginitatem amiſſam, ſecundum Gloſ. Na-
pod. in conſuetu. Neap. de iure quartę, in cõſuet.
Quartam, in glo. viro mortuo, & ibi late per eũ,
184 vt † limitentur per hanc conſuetudinem, vt pro
cedant quando virginitas amiſſa eſt, poſt ſolem-
nia nuptiarum, & inductionem in domum viri,
185 ſecus ſi ante, † & in domo patris mulieris, ac
præmature fuerit cognita, quod nota. Sed quid
dices in hoc, reperitur vxor, ſeu ſponſa cognita,
ſed tamen ignoratur vbi, & quando, vel quo tẽ-
pore fuerit cognita, an ante traductionem in do
mum viri, vel poſt traductionem, an præſuma-
tur cognita poſt traductionem? dic in dubio prę
ſumi fuiſſe cognitam in domo viri, & poſt in-
186 ductionem, † Philip. Dec. in conſ. 368. nume. 3.
& ſentit Bald. in l. Deo nobis, col. 3. verſi. ſed po-
namus, C. de Sac. San. eccle. vbi, quod mulier tra
ducta ad domum viri, ibi præſumatur cognita,
187 & matrimonium conſumatum, † probatur ex
confeſſione vxoris, & mariti, & præſertim de
copula ſtatur dicto viri, c. continebatur, de deſp.
impube. c. tertio loco, de præſumpt. & not. Ant.
de Butr. in c. duo pueri, in ſeptimo nota. de deſp.
impub. vbi Abb. in vltimo notab. & idem Abb.
in c. 2. not. 2. de clan. deſp. & in c. ſuper eo. col. 2.
de eo. qui cog. conſan. vxor. ſuæ, Hoſt. in ſum. de
ſponſ. & matr. §. qualiter, & in ſpecie quantum
188 ad iſtud lucrum ſtatur dicto mariti, † & coniu-
gis. Soc. in conſil. 223. Inci. circa præſentem con
ſultationem, col. 3. volu. 2. & dormiens cum ea
189 præſumitur illam cognouiſſe Alex. conſ. 177.
col. 2. vol. 7. vt quia teſtis dicat ſponſam cũ ſpon
190 ſa, ſolum cum ſola, nudum cum nuda in eodẽ
lecto iacentem, vt tradit Alex. in l. 1. col. 5. in ver
ſic. exemplum, in probatione actus copulę, ff. ſi
cert. peta. maxime cum copula non poſſit con-
191 cludẽter probari in his, † quæ ſunt difficilis pro
bationis, leuiores probationes recipiuntur, l. cõ-
192 ſenſu, † C. de repud. & Feder. de Sen. cõſ. 19. Bar.
in l. ſi quis ex argentarijs, §. fi. ff. de eden. l. de pu-
pillo, §. ſi quis ipſi prætori, ff. de ope. nou. nunc.
in 8. quæſi. Dec. in conſ. 577. à num. 10. & creden
193 dum eſt, † obſtetricibus in hoc, affirmãtibus mu
lierem eſſe corruptam, quam dicentibus illam
eſſe virginem, vt per Bald. in l. Deo nobis, col. 3.
verſic. ſed ponamus, & ſunt doctores qui affir-
194 mant in hoc eſſe ſtandum † iuramento iugalis
interueniſſe copulam. per tex. in c. cõtinebatur,
de deſp. imp. & 23. q. 1. c. ſiquis acceperit, & Butr.
in c. fi. de ſponſa. & c. fina. de coniu. lepros. tradit
Alex. in conſ. 149. viſo proceſſu. col. pen. volu. 5.
195 quod ego non † admitterem, niſi quo ad cõclu-
dentem probationem copulæ ad præſumendũ
matrimonium, prout præfati doctores, & præ-
dicta iura loquuntur, non autem quo ad lucrũ
iſtud dodarij, vel eius amiſſionem in præiudi-
cium tertij, niſi legitime adfuerint probationes,
de quibus paulo ante diximus.

In verbo illo præmaturè, ideſt maturius, ideſt
citius inſt. de iure natu. gen. & ciui. §. 1. maturare
idem eſt, quod abbreuiare, c. 1. extra de dila. &
196 matura, † non dicitur mulier ante annum duo-
decimum, l. cum hic ſtatus, §. ſiquis ſponſam, ff.
de don. inter vir. & vxor. & de ſignificatu huius
dictionis vide Archid. 24. q. 8. cap. conuenior. in
197 princ. † & in tribus debet quis ſe oſtendere ma-
turum, vt ſuam augeat ſapientiam in vultu nem
pe, geſtu, & voce. vt dicit Specu. in titu. de aduo-
ca. §. 5. verſi. cum autem de hoc uerbo, vide in l.
1. C. de carbo. edi. & tex. in l. fi. C. de edi. diu. Adr.
198 toll. † & vtrobique Alber. de Roſat. & ſic prę-
mature dicitur hic non expectata traductione in
domum viri, nec celebratis debitis ſolemnitati-
bus, & alijs requiſitis circa conſtitutionem do-
darij.

Virginitatẽ ſuam amiſit. Virgo dicitur, quia
199 de viro † ſumpta eſt, vt habetur hyſt. ſcholaſt. in
cap. incip. & impoſuit. ſuper Geneſi. & in Rub.
200 C. de raptu. virg. † quæ nuptijs antefertur ſecun-
dum Beat. Hier. in epiſtola ad Euſthochium. in-
cip. Audi filia, & in c. nuptię. 32. q. 1. quæ in He-
201 bræo † Alma, Gręco Apochrifa, Latine ſecreta
nuncupatur, quia in cameris ſolent virgines ab-
ſcondi, & ſecrete cuſtodiri, vt dicit Archid. in c.
1. de re. & vener. Sanct. lib. 6. nilque aliud eſt vir-
ginitas, ſecundum Diuum Ambroſium quam
expers contagionis integritas, in lib. de virginita
te, & ſecundum Auguſt. in lib. de nupt. & concu-
piſcentia, Eſt perpetua incorruptionis medita-
202 tio. Sed an violentiam paſſę virginitatem amit
tant. dicit Beatus Thomas Aquinas in 4. diſt.
33. quæ violenter corrumpuntur ſiue ab homi-
ne, ſiue a Demone incubo, virginitatẽ non amit
tunt, ſi quantum poſſunt renitantur, vt pręſer-
uent corpus à corruptione, vel ſaltem mentem
a conſenſu, & vide plura de uirginitate per eun-
dem Sanct. Thomam, in ſum. 2. 2. quæſt. 152. &
203 ſequenti. uirginitatis autem priuilegia, & pręro-
gatiuas, uide plene per Abb. in c. cauſam, de pro-
ba. vbi etiam Fely. in col. 5. & docto. in l. vnica, C.
quando Imper. inter pupil. & Afflict. in Conſt.
204 Reg. ſtatuimus. Qualiter † autẽ probetur aliquã
eſſe virginem Abb. in cap. propoſuiſti, de proba.
205 quæ cum humilitate Deo eſt admirabilis, † &
valde accepta. 30. diſt. cap. hic ſcripſimus, & ſicut
206 nuptię implent terram, † ſic virginitas Paradi-
ſum, 32. q. 1. c. nuptiæ, & prodeſt parentibus ad
207 ſalutem, ſi eorum proles in viginitate perduret.
33. q. 1. c. tunc ſaluabitur. ad quod pauci aduci-
tunt parentes, quibus adde, quod virginitas non
208 eſt de præcepto, † ſed de conſilio ſuaderi poteſt,
non imperari, 21. q. 1. c. integritas, & amiſſa non
209 reparatur, cum omnia poſſit Dominus, † uirgi-
nem corruptam, nõ poteſt facere incorruptam,
quantum ad actum, 32. q. 5. c. ſi Paulus, Vtrum
210 autem Virgines uiolenter corruptæ poſſint cõ-
ſecrari? Reſp. & dic, quod licet tales mulieres uir
ginitatem non amittant, nec uirginitatis aureo
lam, non tamen conſecrantur. 15. quæſt. prima,
capi-

capitulo fin. ratio eſt quoniam in illo actu diffi-
cile eſt, ita remitti quod voluptas non adijciat
aliqualem conſenſum, vnde cum de pleno diſ-
ſenſu eccleſiæ conſtare non poſſit, iccirco con-
ſtitutum eſt, vt tales mulieres humiliter a conſe
cratione abſtineant, 23.q.5.capit. illæ famulæ, &
15.quæſt.prima, ca. ſi quis non iratus, vide Doc.
211 Ang. in ſecunda ſecundæ, q. 252. De † laudibus
virginitatis, & num ſit matrimonio excelſior, vt
de multa, & pulchra per Caſſan. in ſuo Cathalo.
gloriæ mundi, in 3.parte, conſidera. 39. Non mi-
rum igitur ſi talis mulier, quæ rem tam pretio-
ſam, ſicut eſt virginitas præceps, & præmaturè
amiſit, nec voluit aliquantiſper expectare, vſq;
ad inductionem proximam in domũ viri, hac
noſtra conſuetudine plectitur, vt dodarium etiã
conuentum non lucrifaciat, ob eius feſtinantiã,
212 quæ † punitur quandoque, vt in tutore in rebus
pupillaribus, l. tutor, §. 1. ff. de admin. tut. ibi non
quidẽ præcipiti feſtinatione, vbi hoc notat Bart.
213 Sicut † in muliere infra annum luctus ad ſecun-
das nuptias properante in l. prima, C. de ſecund.
nupt. vbi textus, de feſtinantia nuptiarum. Et
214 contra † nimis feſtinantem in loquendo, reſpon
dendo, & etiam faciendo, vide per Spec. in titu.
de libell. obla. ſeu concep. §. 14. verſicu. ſi ſit. Sed
quæ potuit eſſe ratio deciſiua huius conſuetudi-
nis? dic quod potuit eſſe ratio, quia ſponſa dum
215 eſt in domo patris, † vel propria, non eſt in plena
poteſtate ſponſi, prout eſt quam primum eſt in-
ducta in domum ipſius ſponſi, vt cõſiderat Bal.
in c. iurauit, extra de proba. & ibidem dicit, idẽ
Bald. quòd ſi dum traduceretur ad virum, in iti-
216 nere vel via, † forſan quia diſtaret a loco per ali-
quas dietas, vir nõ debet eã opprimere, quia dũ
eſt in via, non eſt in termino, hunc enim effectũ
217 operatur traductio, quia † ſi ſpõſus rapit ſpõſam
poſtquam eam traduxit, non tenetur pœna ra-
ptus, ſicut cum rapit vxorem, in quam habet vir
manus iniectionem, quia tenetur ſibi reddere
debitum, vt not. in l. ſicut patronum, cum l. ſeq.
218 ff. de oper. libe. Secus † ſit in eo qui rapit ſponſam
nondum traductam in eius domum, ſecundum
Gugl. de Cun. in l. 1. C. de rapt. virg. quem refert
ibi, & ſequitur Saly. colum. 3. & Bald. in l. rapto-
res, in fi. C. de epiſ. & cler. cum autem mulier eſt
219 in domo patris, † non poteſt vir eam cognoſcere
inuitam, vt per Bald. in d. cap. iurauit, col. penult.
& ſequitur Io. Lupus in repet. rubr. extra de don.
inter vir. & vxor. §. 58.

Si vero ſoluatur matrimonium mor-
te vxoris ante tempus ſponſaliorum,
& inductionem in domum viri, ipſe vir
teneatur pecuniam acceptam hæredib.
mulieris, vel dãti pro ea integre reſtitue
re, aſſignatis ſibi a patre, vel hærede
mulieris robbis, & ornamentis ſibi fa-
ctis ab eo, prout inuenientur.

Hæc eſt ſecunda pars principalis huius conſue
tudinis, in qua loquitur quando matrimonium
contractum diſſoluitur morte vxoris, nam in
prima parte loquitur conſuetudo quando ma-
trimonium eſt diſſolutum morte viri, vniuerſa
tamen conſuetudo iſta loquitur, quando ſolutũ
eſt matrimonium ante traductionẽ in domum
viri.

Morte vxoris, ſcilicet naturali, mors enim pro
lata, ſiue a lege, ſiue a lege animata, ideſt princi-
pe, ſiue a teſtatore, de naturali intelligitur, l. 1. ff.
220 de teſtamen. ff. de liber. & poſtu. l. Gallus, † ſiue a
contrahentibus, l. ex ea parte, §. inſulam, ff. de ver
borum oblig. & in auth. de hæred. & Falc. §. eod.
ordine ibi, quia in omnibus, collat. prima, ſiue in
reſcriptis, cap. ſuſceptum, in fine, de reſcriptis, in
ſexto, & ibi not. Ioan. And. gloſ. conſuetu. Neap.
Si moriatur in glo. prima, & in conſuetud. ſi quis
vel ſi qua, in glo. magna, & in conſued. viro mor
221 tuo, in glo. in ver. mortuo, † & ſic intelligitur de
morte vxoris naturali: ſed quid ſi ciuiliter moria
tur, an hæc conſuetudo habeat locum? quia ma-
ximam capitis diminutionem ſit paſſa, effecta,
ſcilicet ſerua pœnæ, vel quia exiſtens liberta, ob
ingratitudinem reuocetur in priſtinam ſeruitu-
tem, vel alijs modis, de quibus habes Inſtitu. de
capi. dimi.

222 Videtur † quòd de ſola morte propriè, ac na-
turali hæc conſuetudo loquatur, cum in dubio
mortis appellatione ſola mors naturalis veniat,
223 niſi in caſibus limitatis a iure expreſſis, † & vbi
lex expreſſe æquiparat, Archid. in cap. ſuſceptũ,
224 §. fi. de reſcrip. lib. 6. † Reſpond. & dico, quòd ve-
nit etiam mors ciuilis, nam hic ponitur mors ad
matrimonii diſſolutionem demõſtrandam, pro
225 eo quòd communius, † & generalius ſoluitur
morte, & exempli gratia, quod non reſtringit, l.
damni, in princ. ff. de dam. infect. idem ergo di-
226 cendum eſt in caſibus prædictis, † & idem ſi in-
grediatur monaſterium, efficiatur ſanctimonia-
lis, ac renunciet ſæculo, cum quantum ad matri
227 monium mori videatur, † aliud pro alio iter eli-
gens, vt in auth. de nupt. in §. diſtrahuntur, colla.
4. & vide ibi in glo. lucrum, &c & in gl. vel mona
228 chalem, &c. † Item habetur pro mortua, vt in
auth. de monachis, §. hic autem vxorem, colu. 4.

229 Item † regularis quo ad mundum pro mor-
tuo habetur, cap. placuit, 16. quæſ. 1. præterquam
quo ad alimenta, vt not. in auth. Idem eſt, C. de
230 bo. quæ liber. intelligendo † tamen ſemper ſi co
pula non ſit ſecuta, ſecundum thema huius con
ſuetudinis per iura prædicta, & text. in leg. Deo
nobis, C. de epiſ. & cler. vide gloſam, ad conſuet.
Neap. in verbo, decedente, in conſue. incip. filio
ducente.

Quæro an habeat locum in deportatione, vel
foriudicato? Reſpond. matrimonium non finiri
231 cũ duret † affectio maritalis, ſed de æquitate mu
lier ſtatim petit a fiſco dotem, l. 1. C. repud. & in
conſtit. Regni. Pœna carere volentes, gloſ. in ver
bo, annua, in fine, in l. 2. ff. ſolut. matrim. nec pe-
tetur actione de dote, ſed cõdictione generali, l.
quemadmodum, §. 1. ff. de iure dot. Nec dabitur
232 tũc annus ad reſtitutionem, † & ſic ceſſat diſpo
ſitio hoc caſu harum conſuetudinum, quæ dant
anni

anni ſpatium ad reſtitutionem dotium in pecu-
nia, vel mobilibus, vt habetur in cap. 9. in conſue
tud. quòd in quolibet caſu.

Quæro inſuper, quid ſi matrimonium nō ſol-
uitur morte, ſed aliquo impedimento, ſiue cau-
ſa, vel rectius loquendo declaratur nullum, & in
ualidū ex cauſis ſuperius narratis, ſcilicet ob cō-
ſanguinitatem, vel alijs, an dos reſtituetur, ac ſi
233 verum præceſſiſſet matrimonium? † dic, quòd
ſic, per tex. in ca. 2. extra de don. inter virum, &
vxorem, vbi eſt caſus, de quo vide Rod. Suarez.
in tit. de las gannancias, in princ. reprobata ibi o-
pinione Præpoſ. Alexandrini, vbi dicit eſſe hanc
communem opinionem, immo veram, per tex.
in l. cum dotem, §. fi. ff. ſolu. matr.

Ante tempus ſponſaliorum, nota tamē, quod
non loquitur de ſponſa hic, nec de ſponſalibus
proprie, ne contradicat principio textus in quo
loquitur de matrimonio contracto, ſed loqui-
tur de ſponſalitijs, & ſolemnibus eccleſiæ, ſicut
dicimus aliquando ſponſam in vulgari, ideſt
vxorem, l. vxores, ff. de his qui not. infa. c. tertio
loco, extra de præſumpt. 27. q. 2. c. quia propter,
234 & c. † genuit. idem ius ſeruatur in ſponſa, & in
vxore, l. non ſine ratione, C. de bon. quæ libe. li-
235 cet de proprietate † verborum contracto matri
monio dicatur vxor, non ſponſa. 27. q. 2. c. ſuffi-
236 ciat. vtrum autem appellatione ſponſæ veniat
vxor, vel e contra, nota. glo. inſt. de nup. §. ſed ſi
vxor, ſed dum agitur de odio appellatione vxo-
ris, non venit ſponſa, ſecus ſi ſimus in materia
fauorabili, vt in d. l. non ſine ratione, C. de bon.
237 quæ liber. † Et ſic ex hac conſuetudine clare li-
quet, quod & ſi ſit contractum matrimonium,
non tamen vxor ſit traducta ad domū viri ſi mo
riatur vxor viro ſuperſtite, vir non lucratur do-
tem, ſed eam reſtituit, cum idem ſit de iure com
muni diſpoſitum ſtante ſtatuto, quod vir lucre-
tur dotem vxore præmortua non traducta, de
qua vide Panor. in rubr. ext. de ſponſ. & in capit.
tertio loco, de præſump. & in cap. ex publico, de
conuer. coniug. in conſ. 1. & 175. Bart. in l. cui fue
rit, ff. de condi. & demonſt. & in l. nihil, ff. rerum
amota. in l. Deo nobis, C. de epiſc. & cler. & in l.
non ſine, C. de bon. quæ liber. ſign. in conſil. 146.
vide glo. in l. 3. ff. de don. inter vir. & vxor.

Et inductione in domum viri.

Et dicitur tunc inducta, vel vt alij dicūt
traducta, quando fuit traducta non obi-
ter, nec per tranſeunam, nec per breue tempus,
238 ſed vt ibi perpetuo habitaret, † & qn̄ ſimul dor-
miunt de nocte ſimul in eo. lecto, vt per Alex. de
Imo. in conſ. 129. Super primo, num. 3. & 9. volu
mine 7. quid autem ſit ſi vxor poſt ſponſalitia, &
239 poſt † inductionem in domum viri moriatur,
dic quòd iſte caſus ponitur in conſuetudine pro
xima ſequenti, in §. ſi autem vxor, vbi dante do-
mino dicetur.

Ipſe vir.

Vir quādoque pro ſexu ad dif-
ferentiam fœmininæ, ca. & vxor,
32. q. 2. quaſi a virtute, cap. ſi quis virorum, 30. di
240 ſtinct. † qui in omnibus præcedere debet mulie-
rem, 32. q. 6. c. fi. & intellige de præcedentia, quæ
conſiſtat in virtute, & caſtitate, non autem in va
nis rebus, vt in d. cap. fin. quot autem modis iſta
241 dictio vir ſumatur, † vide Bart. in l. 1. C. de digni.
lib. 12. in prima oppoſ prolata a lege, vel ſtatuto,
vel conſuetudine, quomodo intelligatur. Barto.
in l. cum quis decedens, §. codicillis, in fine, & in
l. ſi ſeruus, ff. de leg. 2. & quòd non veniant fœmi-
næ per eundem Bart. in l. ſi ſeruus, ff. de lega. 3. &
242 in l. † ſcripturas, C. qui pot. in pign. habe. Hic ta-
243 men † ſumitur pro marito, ſicut in l. 1. §. eſt quæ
ſtio, ff. de do. præle. licet quandoq; ſumatur pro
244 ſponſo, † vt ſupra diximus ex cap. genuit, 26. q. 2.
& cap. 1. extra de donat. inter virum, & vxorem,
licet cum adiuncto aliud ſignificet, vt vir bonus,
245 ideſt † iudex, l. ſed ſi vnius, §. quod autem, & §.
ait prætor. ff. de iniur. & l. continuus, ff. de verbo.
obligat. l. omnis, ff. de procu. & l. vir bonus, ff. iu-
dic. ſol. & glo. in cap. potuit, extra loca. & qui al-
246 teri facit † quod ſibi vult fieri, l. 1. cir. med. ff. de
ſolut. & vir ab vxore vocandus eſt dominus, 1.
247 Petri 3. † non è conuerſo, niſi in vxore Do-
248 ctoris, quæ domina vocari debet; † non autem
ab ipſo marito, Bart. in l. ſi iudex circum vento,
ff. de minori. Ipſe igitur vir tenebitur pecuniam
acceptam reſtituere hæredib. mulieris mortuæ,
vel alijs, qui pro ea dotem dedit, & irrita erit cō-
ſtitutio dodarij per mortem vxoris viro ſuperſti
249 te, † l. etiam, & l. marito, C. de don. inter virum,
& vxorem, & not. in conſtit. Regni, Mulier quæ
dotarium, & per Napod. Sebaſt. in capit. Regni,
250 Mulier dotarium, numero 16. & nota. † illud ver
bum integrè, ideſt ſine diminutione, nam non
detrahet pretium iocaliorum veſtium, & orna-
mentorum, ſed integram quantitatem pecuniæ
251 dotalis reſtituet maritus, & idem † erit ſi dos cō
ſiſtat in reb. ſtabilib. licet hic nō dicatur, nam ſi
de pecunia nil detrahitur, quod videbatur eſſe
detrahendum, multo minus de rebus ſtabilibus
non habebit vir detractionem, nec retētionem
pro expenſis ornamentorum, argu. auth. multo
magis, C. de ſacroſan. eccleſ. poſuit enim hic tex
tus caſum magis dubitabilem in dote conſi-
252 ſtente in pecunia. † Sed an maritus habebit anni
ſpatiū ad reſtitut. dotis: dictū eſt ſup. quòd ſic, &
dicitur in conſuetud. 9. infra, incip. in quolibet
253 caſu. † Item quid ſi eſt inops vir, nec valeat inte-
gre reſtituere totam pecuniam dotalem, an te-
neatur inſolidum, vel in quantum facere poteſt?
videtur quod inſolidū propter illud verbum in-
tegre, quod ſignificat ſine aliqua diminutione,
254 & † rem perfectam ſignificet, Specu. in tit. de hæ
255 ret. in fine, † vt ſi quis promittat integros fructus
256 intelligitur ſine detractione ſemētis, † & quarū-
cunque expenſarum, & ſine diminutione, Ruy.
conſ. 65. nu. 6. uol. j. ſicut dicimus, quòd ſtante ſta
tuto, quòd maritus lucretur dotē, quæ tota, vel
eius pars deberet remanere pęnes maritum, vel
eius hæredem, ſi tamen ſit facta promiſſio reſti-
tuendæ dotis integrè, uenit reſtituenda integre,
257 & † ſine aliqua diminutione, ſecundum Bal. in
l. fi. ff. ſolut. matr. & in conſ. 5. circa primum, vo-
lum. 3.

lum.3.& conſ.133.ſuperqueſitis,colum.3.vol.3.
Contrarium tamen eſt verum, vt non teneatur
258 niſi † in quantum facere poſſit,l.maritum,ff.ſo-
lut.matr.nec per hoc corrigitur illa lex, nam il-
lud uerbum integrum reſpexit ad expēſas factas
in ueſtitu,& ornamentis,nō autem ad tex.& iu-
ra communia,ex quibus maritus habet hoc be-
neficium,ne conueniatur,niſi in quantum face-
259 re poteſt, † nec lex corrigitur, niſi expreſſe corri
gatur,§.tribus,in auth.de tri.& ſemi. nec præſu-
mendum ius ciuile,tantis vigilijs excogitatum
260 vnica obiectione tollendum,† ad l.ſi quādo, C.
de inoff.teſt.cum ſimil.

Aſsignatis ſibi,&c. Reſtituet er go maritus
pecuniam dotalem,& aſſignabūtur viro robbæ,
&ornamenta per eum facta,prout inuenientur,
neque enim hoc caſu hæredes mulieris ea lucri-
facient,nam & ſi expreſſe donata fuiſſent a ma-
rito,tamen præmortua,vxore ſuperſtite marito,
261 euacuatur viribus donatio,† vel non cenſentur
donata niſi ex cauſa matrimonij futuri, ſecun-
dum latiſſime ſupra per nos dicta ex Bar.in l.ſi.
§.ſeruus vxoris,ff.ſolut.matrim.& l. mortis cau-
ſa,ff.de don.inter virum,& vxorem, & gl.in l. ſi
vſusfructus,ff.ad l.falcidiam, quibus in locis ap-
paret hæc pretioſa non eſſe donata, vel ſi præſu-
262 muntur† donata reuocari donationem ob mor
tē vxoris donatariæ prædecedentis,vide Pet.Iac.
in tit.de act.rer.amo.& Cap.Thol.quæſt.336.&
ibi Aufrer.& per Afflict.deciſ.325. numero....
ex quibus Doctoribus,& quotis per eos allegatis
colliges marito deberi aſſignari, ne dum hæc or
namenta,& veſtes per eum factas, ſiue de pecu-
nia dotali,ſiue de propria,verum etiam alia do-
nata ſponſæ per conſanguineos, amicos, & ſpō-
ſos,ſecundum Bart.in l.ſed ſi plures,§. in arroga
to, ff.de vulg.& pup.ſubſti.Aret.in §.fuerat,co-
lumna 36.Inſt.de act.Bal.in l.filiusfam.ff.de con
dit.& demonſ.& vide D. Vinc.de Franc.deciſio
ne 503.quamuis hæc conſuetudo non dicat ſup
263 plebitur † per ius commune a quo recipiet inter
pretationem,cap.cum dilectus,extra eodem,l.ſi
264 ſerui veſtri.C.de nox.& relinquetur †regulis ve-
teris iuris,ad l.ſancimus,C.de teſtam. l. præcipi-
265 mus,C.de appell.cum ſimilibus.† Prout iſta di-
ctio denotat tempus,& qualitatem, Barto. in l.
edita,C. de eden. & ſic aſſignabuntur veſtes fa-
ctæ quaſi minoris pretij.

ADDITIONES

A. ADde ibi, in facie eccleſiæ, ideſt ſeruata for-
ma, de qua in c.cum inhibit.de cland.deſp.
vt declarat Inno.& Hoſt.in c.ex tenore, qui filij
ſint legi.vbi Abb.alioquin non diceretur verum
ac legitimum matrimonium, vt ibi, ſed clande-
ſtinum,quod quid ſit,& eius pęna, & an habeat
locum in ſponſalibus,vide Anchara.in conſ.17.
Fely.in rubr.de ſpon.& an habeat locum in mi-
norę.Io. Lup.in ll.Thor.l.49.& quæ ſit pęna con
trahentium clandeſtinum matrimonium,& in
tereſſentium, vide clem.ne in agro,§.quia vero.
de ſta.regula.cum autem lex prohibeat clande-
ſtinitatem matrimonij, ſi forte ſponſus peteret
coram iudice,vel in Sacro Conſilio,quod ſpon-
ſa poneretur in loco tuto ad explorandum vo-
luntatem,non eſt audiendus, ne commodum
reportet ex eo in quo venit puniendus,vt per Io.
Lup.in l.49.num.11.ad ll.Thori.

¶ Adde quid ſit inductio in domum ſiue tra
ductio de qua hic dicitur,quid operetur, & eius
effectus hic,vide per Ioan. Lup. in rub. extra de
don.int.vir.& vxor.vide infra in ſubſequ. addi-
tione.

¶ Adde,quid ſi contractis ſponſalibus inter-
uenit oſculum, deinde alter eorum, vel ambo
tranſiuerunt ad ſponſalia de præſenti, quid erit
de his robbis,& ornamentis, & iocalibus? vide
Lup.in l.Thor.51.nu.6.

¶ Adde quod requirit hæc cōſuetudo,quod
mulier ducatur ad domum viri ad finem lucrā-
di dodarium ſi remanſerit cognita,l.mulierem,
l.pen.ff.de don.int.vir.& vx.quamuis alias du-
cta dicatur ea, quæ ſimpliciter eſt deſponſata
per verba de præſenti.capit. debitum.de bigam.
cum tex.ille loquatur generaliter,ſiue ſit tradu-
cta ad domum viri,ſiue non: verbum enim du-
cere nil aliud ſignificat, quam matrimonium
contrahere, vt in rub.de eo.qui dux.eam quam
poll.per adulte.& in c.de illis, in verb. ducturos.
extra de ſponſa,non ergo militabit hoc lucrum
dodarij in deſponſata etiam per verba de præ-
ſenti,vt per Rolan.Valle.in tra. de lucr.do.quæ-
ſtio.109.num.4.

¶ Adde ſupradictis, quod ſponſalia contra-
cta per minores,habiles tamen ad copulam,per
eam tranſeunt in matrimonium de præſenti,&
perficiuntur,c.de illis.vbi glo.& Abb.in vlt.no-
tab.extra de cond. apposi.& in cap. per tuas,vbi
Abb.in tertio notab.eo.titu. etiam ſi ſponſi ſint
minoris ætatis,habiles tamen ad copulam,ſpon
ſalia tamen de futuro non tranſeunt in matri-
monium per copulam, quando ſponſa nondū,
viri potens,fuit de facto ſtuprata, vt per Abb. in
c.continebatur,& c.a nobis,extra de deſp.impu.
uide Lup.in rubr.extra de don.inter uir.& uxor.
§.4. virginis autem ſtupratæ dos ſecundum fa-
cultatem,& dignitatem ſtuprantis, non autem
puellę conſtituenda,ut per Caſſan. in conſ. 40.
Octau.Chacheran.in deciſio.21.num.20.

¶ Adde quid ſi matrimonium, non morte
ſoluatur, ſed poſtquam per uerba de præſenti
contraxerunt,interuenit oſculum, poſtmodum
uero detectum eſt impedimentum conſangui-
nitatis,uel affinitatis inter eos, unde iudicio ec-
cleſiæ fuerunt ſeparati, an ſponſa ratione oſculi
lucrifaciet robas, & ornamenta, ſeu iocalia de
quibus hic dicitur?& quamuis conſuetudo hæc
de morte tantum loquatur, tamen idem dic ſi
aliter diſſoluatur ex identitate rationis. argu. l.
cum

cum patet, §. dulciſſimis, ff. de leg. 2. lex enim iſta reſpexit ad caſum frequentiorem, vt per Io. Lup. ad ll. Thori. l. 52. num. 4.

Et intellige ſanè, ſi oſculum fuit datum poſt ſponſalia, tunc mulier lucrifacit iſthęc iocalia, ſecus ſi ante, tunc enim illicitum eſt oſculum, ut per Bald. in l. ſi ſponſo. C. de dona. ante nupt. ut per Lup. in d. l. 52. num. 8. ubi idem eſſe dicit, ſi fuerit cognita ante ſponſalia, ut nec lucretur iocalia, ſicut nec lucratur dodarium, ut hic dicitur, cum præmaturè uirginitatem ſuam amiſit, ſibi imputet: an autem donata inter eos, uel per amicos, conſanguineos, & clientes uiri: dictum eſt ſupra. Quid autem in ſponſo cui ſponſa donauit, quod raro accidit, ut dicit tex. in d. l. ſi a ſponſo? dic, ut per Io. Lup. in d. l. 52. num. 13. ad ll. Thor. & in repet. rubr. extra de don. inter uir. & uxor. colum. 6. Et quid ſi ſponſus mittat munera ſponſæ, quæ non recepit morte præuenta, vel quia nuncius noluit, vel non potuit ei tradere, an efficiantur ipſius ſponſæ, vel eius hæredũ? Diſtingue, quod ſi nuncius erat ſponſæ, valuit donatio matrimonio etiam conſumato tempore traditionis, quemadmodum ſi ipſi ſponſæ donaret, vt per gloſ. Bart. in l. ſi ſponſus, ff. de do. inter vir. & vxor. ſecus ſi nuncius erat ſponſi, nam conſideratur tempus traditionis, quo caſu ſi erat carnaliter cognita, non valuit donatio, quia reputatur vxor, vt per Io. Lup. in d. l. 2. Thori. numero, 14.

¶ Adde, ibi in textu. (cum dotibus in pecunia) quod de dotibus maritus tenetur facere inſtrumentum dotale. Iaſ. in l. ex ea parte, num. 1. ff. de verb. oblig. ad inſtar venditoris qui cogitur conficere cautelas de venditione l. ſicut datam. C. de liber cau. & l. plures apochiſ. C. de fid. inſtru. glo. in verb. ſuſpectum, in l. 2. in princip. ff. ſol. matr. vbi Bar. & alij, glo. & Bart. in l. ne caſu, C. de diſcuſ. libro 10. Barto. in l. 3. ff. de condi. ob cau. & in l. ſi finita, §. elegantur, ff. de dam. infec. quemadmodum confitens ſe vaſſallum, vel emphitcutam tenetur conficere inſtrumentum recognitionis. Bald. in d. l. ſicut datam, & in caſibus prædictis ſi non vult facere inſtrumentum, tenetur ad intereſſe. Iaſ. in d. l. ſi ex ea parte, num. 11. limita niſi per inſtrumentum ius debitoris efficeretur deterius ſtante ſtatuto, & ritu magnę curiæ Vicariæ per quæ inſtrumenta habent executionem realem, & perſonalem paratam. Angel. in l. in omnibus, in fin. ff. de iud. licet quis teneatur facere inſtrumentum ſecundum conſuetudinem patriæ. Bald. in l. fi. C de fideiu. Bart. in l. ſi prius, §. Plautius, ff. de aqu. pluuia. arce. vide Iaſ. in l. certi condictio, §. ſi numos. ff. ſi cert. peta. & in l. ſi donatione, C. de colla. & an inſtrumentum dotale debeat eſſe penes mulierem, Bald. in conſ. 322. parte 2. & vbi non appareret inſtrumentum dotale, probatur per duos teſtes, Bal. conſ. 461. num. 2. parte 4. & ibi an admittantur teſtes coniuncti. & vtrum confeſſio dotis receptę per maritum facta probet, & valeat. Bald. conſ. 352. volu. 3.

An mulier dotem pro muliere promittens iuuetur Velleiano, vide Bern. Alfa. in ſuis collecta. 287.

ADDITIONES.

¶ Adde, an auus præſumatur dotare neptem contemplatione filij, & an illud quod pro dote dedit, imputetur in legitima. Ber. Alfa. collect. 283. & an teneatur dotare neptem, Io. Lup. in cap. per veſtras, carta 313. per tres columnas. extra de dona. inter vir. & vxor. & an pater naturalis teneatur dotare filiam, vide congeſta per Alfan. collect. 282. & quod poſſit pater cogi ad dotandam filiam, in collectan. 593. ad l. qui liberos, ff. de ritu. nupti.

¶ Adde an ſponſus, non dum maritus, ſi ſubſtinet onera maritalia, poſſit petere dotem, Bal. in conſ. 135. num. 5. volu. 2.

¶ Adde, circa num. 160. quod conſtitutum operatur in inſtrumento pluſquam præcarium, cum per conſtitutum tranſeat in conſtitutariũ ciuilis poſſeſſio, & naturalis, vt plenè, per Alex. in l. quod meo. & l. interdum, ff. de acqui. poſſ. Bald. in conſ. 494. in 4. volu. Iaſ. in l. quoties, C. de rei. vend. Afflict. deciſ. 139. nume. 9. magna fuit dubitatio. vide te ibi addentes.

¶ Add. ad tex. ibi integraliter, & ad dicta nu. 254. quod iſtud verbum intelligitur, id eſt ſine diminutione, l. 1. §. cum dicitur, ff. ſi cui pluſ. quã per l. Falc. Alex. conſil. 141. in fi. volum. 2. & vide quid importet per Afflict. in deci. 258. nu. 3.

¶ Adde ad Rubr. C. ne fideiuſ. doti. den. ſunt qui arbitrentur ſolam fuiſſe remiſſam iſtis coniugibus fideiuſſorum dandorum neceſſitatem, datos tamẽ fideiuſſores tenere, inter quos Franc. Connanus. Comment. iur. ciui. lib. 8. capit. 9. de iure doti. vbi videas, quamuis communiter doctorum ſchola aliter ſentiat.

¶ Adde in princ. tex. qui dicantur apti ad matrimonium, & ad generandum potentes, vel impotentes, & id quomodo cognoſcatur? & qua ætate ſenex quis cenſeatur, Iac. Menoch. in tra. de arb. iud. quæſt. lib. 2. centur. 1. caſu. 58. 59.

¶ Adde, circa nume. 222. quod ex dictione quondam mors probatur. Rimi. Iun. conſ. 107. num. 18. volu. 1. & conſ. 167. num. 11. conſ. 171. num. 11. volu. 2. itidem ex verbis his appoſitis in inſtrumento, ſcilicet hæres Iacobi, probatur, Iacobum eſſe mortuum. Alex. conſ. 60. num. 2. volu. 7. quæ putarem non ſic indiſtinctè procedere, vt omnimodam faciat probationem, ſed qualemqualem, imo præſumptionem, niſi alię concurrant coniecturę. Cum etiam dictio illa quondam verificetur etiam in viuo. Roman. & Alex. in l. 2. §. hoc autem, ff. de ope. no. nunc. Barba. in clem. Ne Romani, §. dudum. de iure iurã.

facit,

facit, quod hæc dictio importat plura tempora, Caſſan.conſ.52.num.15.

¶ In textu, & ſic fideiuſſoria cautio, &c. adde an certificatores qui aſſerunt, & deponunt fideiuſſores idoneos, teneantur? vide Rebuff. tomo 1. ad conſt. regias tract. de ſent. execut. art. 1. in gloſ. caution. & tomo, 3. titu. de ſequeſtr. art. 4. gloſ. 3. nume. 6. verſi. & an certificatores, &c.

¶ Adde, in tex. in principio, ibi ſi matrimonium, &c. quod grauis eſt, coniugij ſarcina. 32. q.7. cap. omnes cautiones, vnde Terent. in Adelphi. quod fortunatum iſti putant, vxorem nunquam habui, & ſicut nauigans multis ſe exponit periculis, ſic qui vxorem ducit, 17. q. 2. ca. nos nouimus, vnde conſueuit à prudentibus dici, Fortunę bonum vxorem non capere, & Philoſophus dicit, vxor eſt, aut perpetuale refugium, aut perenne tormentum, Curioſus qui de hoc quęrit inſtrui citra experientiam, videat aureolam Theofraſti, de nuptijs, & Hieron. in epiſto. contra Iouianum, & Policra. lib. 8. c. 11. Sed contra nuptijs nihil vtilius eſt hominibus tanquam ſolis facere hominibus, in authē. de reſt. & ea, quæ parit. §. hoc nos. vide S. Thom. 2. 2. q. 152. art. 2. & arg. 4. Luc. de Pen. in l. in Sacris, C. lib. 12. de proxi Sacr. Scrin. num. 7. & in l. 2. num. 29. C. lib. 10. quan. & quib. quart. pars. Qualiter autem matrimonium probetur, vide late per Bald. conſ. 195. in hac cauſa, vol. 3. & quam diuerſi mores apud gentes in contrahendis matrimonijs fuerint, vide apud Alex. ab Alex. lib. 1. geniali. dier. c. 24. & an ſapienti conducat vxorem ducere, lib. 4. c. 8.

¶ Adde, quod ſi maritus mutauerit conditionem ſuam in deterius, poterit fideiuſſor alterutrum petere, vel quod eximatur à fideiuſſione, l. ſi pro ea. C. mā. & ff. co. l. Lutius, vel quod eximatur indemnis. l. ſi creditores, ff. de priu. cred. l. in omnibus, ff. de iud. & ad hoc compelli per ſequeſtrū, vel per miſſionem in poſſeſſionem. Inno. in c. ex literis, extra de dolo. & contu. per quæ ita conſuluit Bal. conſil. 215. iſta de iure, volum. 4.

¶ Adde, in num. 126. multa de proxeneticis, & oſculo interueniente in ſponſalibus, eius effectu, quæ conferunt ad rem, atque ſubnecti poſſunt, per Pet. Greg. Tholoſan. in Syntagm. vniuer. iur. parte 2. lib. 8. cap. 8.

¶ Adde, in tex. in princ. an matrimonium probetur per duos teſtes, quando non ſunt omni exceptione maiores, & patiuntur defectus, & quando dicatur matrimonium clandeſtinum, & an pro matrimonio ſit præſumendum, vide Grat. conſ. 2. vol. 1.

S V M M A R I V M.

1 *Matrimonium legitime contractum cum conſignatione dotium, & conſtitutione dodary vxore in domum viri mortua introducta, ſi ſoluatur morte vxoris cum ſuſceptione prolis, quamuis ſtatim ſit mortuus, dum tamen in ſuo ortu viuus naſcatur, maritus lucratur omnes dotes.*

2 *Item remanent eidem marito robbæ, & ornamenta defunctæ vxoris.*

3 *Maritus tenetur honorifice ſepellire vxorem, & vxor poteſt legare pro anima ſua decimam partem dotis in pecunia conſiſtentis.*

4 *Item in hoc legato decima expenſæ funeris, quas maritus facere tenetur, non computantur.*

5 *Vxor ſi moriatur prole non ſuſcepta dotes reſtituentur hæredi mulieris, vel danti pro ea, vna cum alijs rebus mulieris, ſicut inueniuntur, vel earum pretium.*

6 *Maritus retinebit vnum lectum cum minori cultro vxore mortua, vt ſupra non ſuſcepta prole, & deducit expenſas de dote, quas fecit in funeranda vxore.*

7 *Conſuetudo iſta eſt correctoria iuris communis in hoc, ſcilicet, quia maritus prole ſuſcepta lucratur dotes in pecunia, & ſic mulier priuatur dote.*

8 *Dos de iure communi ſoluto matrimonio redit ad dotantem mulierem vel hæredes mulieris, & donatio propter nuptias ad virum, num. 9.*

10 *Mulier de iure communi filijs exiſtentibus habet vſumfructū in donatione propter nuptias, qui vſusfructus ea mortua redit ad filios.*

11 *Maritus de iure communi eſt vſufructuarius dotiū maternarum, ideſt ſuæ quondam vxoris.*

12 *Maritus tenetur ſeruare filijs lucra, vnde bona proceſſerunt.*

13 *Dos quamuis ſit reſtituenda vxori, vel eius hæredi, hoc tamen niſi pactum, vel conſuetudo lucrandi dotem intercedat, & num. 14.*

15 *Conſuetudo iuris communis correctoria, ſtricte interpretanda, & proprie intelligendæ.*

16 *Conſuetudo interpretanda iuxta ſenſum non verba.*

17 *Conſuetudo correctoria tollens mulieri facultatem teſtandi de dote.*

18 *Conſuetudo extra caſum in quo loquitur non extenditur.*

19 *Dos proprium eſt mulieris patrimonium.*

20 *Pactum de lucranda dote viua vxore non valet.*

21 *Conſuetudo dicitur pactum ciuium.*

22 *Pactū de lucranda dote intelligitur vxore mortua.*

23 *Ratio deciſionis huius conſuetudinis.*
Et quæ ſit, diſcutitur, num. 24.

25 *Marito defertur lucrum dotis propter onera matrimonialia.*

26 *Onera matrimonij plura ſunt ad quæ ſi aduerterent cupidi iuuenes, raro, aut nunquam vxorem ducerent.*

27 *Conſuetudo deferens lucrū dotis marito, valida eſt.*

28 *Ius ciuile contrario iure ſtatutario tolli poteſt.*

29 *Matrimonium quomodo, & qualiter legitime contrahatur.*

30 *Dos promiſſa non conſtituta, an habeat vim verę dotis ad finem lucrandi.*

31 *Dodarium qualiter conſtituatur remiſſiue.*

32 *Inducta, deducta, introducta vxor, quando dicatur.*

33 *Concubitus vel inductio non facit matrimonium.*

34 *Maritus non lucratur dotem, ſi in domum non ducatur*

tur ſponſa.

35 *Conſuetudo iſta non dat lucrum dotis marito, niſi dos promiſſa conſtituatur, aſſignetur, vt uxor ſit in domum viri inducta.*

36 *Maritus non lucratur dotem ſi cum vxore coire non potuit.*

37 *Mors eſt animæ à corpore ſeparatio.*

38 *Maritus lucratur dotem vxore mortua morte naturali.*

39 *Monaſterium ingreſſa pro mortua habetur.*

40 *Deportatio eſt mors ciuilis.*

41 *Deportatio aufert ciuitatem, ſecũdum aliquos etiam libertatem.*

42 *Maritus lucratur dotem propter ſuſceptionem prolis.*

43 *Conſuetudo quòd vxor habet medietatem bonorum mariti, & écontra valet.*

44 *Fatum mors dicitur.*

45 *Fatales dies qui?*

46 *Fatum eſt, quod per diuinæ voluntatis ſeriem accidere ſolet.*

47 *Maritus ita lucratur dotem ſi filius viuus naſcatur.*

48 *Naturaliter dicitur naſci, qui viuus naſcitur, quãuis vocem non emiſerit.*

49 *De iure canonico ille dicitur naturaliter natus, qui naſcitur viuus, & baptizatur.*

50 *Abortiuus dicitur, qui mortuus naſcitur.*

51 *Viuus natus quamuis ſtatim decedat, non dicetur abortiuus.*

52 *Viuus naſci dicitur etiam ſi naſcatur cum aliqua coactione obſtetricis.*

53 *Vel cæſo matris vtero.*

54 *Natus dicitur qui totus, non pro parte naſcitur.*

55 *Natus pro parte non dicitur natus, nec rumpit teſtamentum.*

56 *Viuum non naſci, vel viuere non poſſe, paria ſunt.*

57 *Natus viuus etiam ſi momento viuat, rumpit teſtamentum eſto, quòd illico deceſſerit, & vocem non emiſerit.*

58 *Natus abortiuus non rumpit teſtamentum, etiam quòd exceſſiſſet tempus quo fœtus eſt animatus.*

59 *Eadem ratione ſi natus non valeat viuere.*

60 *Natus ſi non poteſt viuere, de eo iudicatur, vt de abortiuo.*

61 *Nec facit deficere fideicommiſſum.*

62 *Baptiſmus an teneat de eo, qui in vtero matris exiſtens medius capite, & collo reliquis partibus extra poſitis, ita vt ſit rebaptizandus?*

63 *Anima eſt in toto corpore, & in qualibet ipſius parte.*

64 *Baptizandus eſt, ſi manus, vel pes tãtum appareat, quãuis poſtea natus ſit ad cautelam baptizãdus.*

65 *Baptiſmus à laico conferri poteſt in caſu neceſſitatis cum deficit ſacerdos.*

66 *Immo a muliere eadem cauſa, & neceſſitate ſubſiſtente.*

67 *Partus natus non aptus ad viuendum, & qui pro nõ nato habetur, an tranſmittat hæreditatem.*

68 *Conſuetudo iſta requirit, vt naſcatur fœtus, & viuus naſcatur, alioquin ad lucrum dotis marito nõ proficeret.*

69 *Viuus naſci dicitur, qui vocem emiſit, vel alias diſcernitur viuus habens formam humanam.*

70 *Natus non dicitur qui natus ſtatim eſt mortus.*

71 *Conſuetudo dat lucrum dotis marito prole ſuſcepta, etiã mortua, etiam, quod mater deceſſerit ante, vel poſt partum.*

72 *Et ſi filius præmoriatur matri, maritus lucrifacit dotem.*

73 *Dare, & tradere differunt, aliud enim eſt dare, aliud tradere.*

74 *Dare eſt dominium transferre, & accipientis facere.*

75 *Tradere eſt, poſſeſſionem transferre.*

76 *Promittens tradere aliquid in genere, tenetur ad dominij translationem.*

77 *Venditio cum promiſſione dandi, non eſt vera venditio, ſed potius contractus innominatus.*

78 *Licet vendens aliquid in genere, vel quantitate teneatur ad translationem dominij, & cur diuerſum? vide, num. 79.*

80 *Promiſſio tamen ſimplex an intelligatur de traditione, an vero de dominij translatione?*

81 *Traditio pluribus modis fit, videlicet.*

82 *Per traditionem clauium.*

83 *Per traditionem inſtrumentorum.*

84 *Per precarium, item.*

85 *Per conſtitutum.*

86 *Precarium, & conſtitutum ſunt actus ficti, per eos tamen tranſit in conſtitutarium poſſeſſio vera.*

87 *Etiam, quod lex, vel conſuetudo requireret actualem traditionem.*

88 *Nec tamen ſufficit ſi in inſtrumento aſſeratur rem eſſe traditam.*

89 *Præſertim ſi in cõtractu ſuſpicio eſſet fraudis, tunc vera requiretur traditio.*

90 *Maritus lucratur dotes in caſu iſtius conſuetudinis ſiue conſiſtant in pecunia, ſiue in mobilibus.*

91 *Siue conſiſtant in ſpecie, ſiue in quantitate.*

92 *Maritus ſecundum has conſuetudines, non lucratur dotes inſtabilibus.*

93 *Dos ſiue in pecunia, ſiue inſtabilibus conſiſtens de iure communi redit ad dotantem.*

94 *Lex vna diſtinguitur per aliam.*

95 *Dictio, omnes, eſt dictio vniuerſalis affirmatiua.*

96 *Maritus lucrum dotis per eum non petitæ traſmittit ad hæredes.*

97 *Lucrum dotis dicitur de patrimonio mariti, non vxoris.*

98 *Lucrum dotis fit ſi fuerit promiſſa, & aſſignata.*

99 *Conſuetudo an habeat locum ſi dos fuit conſtituta tantum?*

100 *Maritus lucratur dotem vxore etiam præmortua condito teſtamento alio inſtituto hærede.*

101 *Vxor non poteſt de dote diſponere, nec maritum grauare.*

102 *Maritus non venit ad lucrum dotis ex iudicio teſtatoris, ſed ex prouiſione huius conſuetudinis.*

103 *Dos cenſetur, vt æs alienum, non hæreditarium mulieris.*

104 *Lucrum dotis defertur marito propter onera, quæ ratio ita militat ex teſtamento quam ab inteſtato.*

105 *Maritus lucratur dotes ſiue proles deceſſerit ſiue ſuperuiuat.*

ſuperuiuat.

106 *Maritus lucratur ne dum dotes, verum etiam iocalia, & ornamenta.*

107 *Iocalia, & ornamenta ſunt appendices dotis.*

108 *Illud quod dicitur de dote, habet locum etiam in ſupplemento dotis.*

109 *Iocalia, & ornamenta cenſentur eſſe pars dotis.*

110 *Maritus lucratur cum dote, etiam bona corredalia.*

111 *Maritus non lucratur bona vxoris paraphernalia, & extra dotem.*

112 *Mulier à marito, non poteſt impetrare remiſſionem huius lucri.*

113 *Nec valebit donatio vxori facta, quæ diuerterat, vt redeat.*

114 *Maritalis concordia non debet eſſe venalis.*

115 *Maritus lucratur dotem etiam ſi ſimpliciter dotem reſtituere promiſerit nec per hoc cenſetur remiſſum lucrum.*

116 *Maritus lucratur ne dum dotem, verum etiam augmentum dotis matrimonio conſtante factum.*

117 *Dos, & augmentum dotis eſt vna eademque res, quæ non debet diuerſo iure cenſeri.*

118 *Maritus lucratur dotem, etiam ſi fuerit promiſſum in omnem caſum reſtitutionis.*

119 *Contractus debet interpetrari ſecundum diſpoſitionem iuris communis.*

120 *Atque etiam ſecundum diſpoſitionem ſtatuti.*

121 *Limita niſi pater ſtipulatus eſſet integram dotem reſtitui ſibi.*

122 *Conſuetudo iſta ligat etiam Principem, & regem degentem in ciuitate conſuetudinaria.*

123 *Inclitę filiæ Regis, vel ſorores dotatę ſubduntur conſuetudini.*

124 *Conſuetudo iſta dans lucrum dotis militat æquè in vidua, ac virgine.*

Cum nulla ratio diuerſitatis inter vtrumque caſum aſſignari poſſit.

125 *Minor ſi dat in dotem mobilia pretioſa, quæ ſine decreto alienari non poſſunt, an maritus dotem lucriſaciet?*

126 *Conſtitutio dotis ſiue in ſtabilibus, ſiue in mobilibus pretioſis minoris requirit cauſæ cognitionem.*

127 *Minor habet reſtitutionem aduerſus conſtitutionem dotis immoderatæ.*

128 *Minor non habet reſtitutionem aduerſus conſuetudinem, quæ dat lucrum dotis.*

129 *Minori competit reſtitutio aduerſus effectum ſtatuti, non autem contra ſtatutum.*

130 *Diſpoſitio ſtatuti redducitur ad intellectum pacti.*

131 *Inſinuatio, an requiratur in dote excedente ſummã aureorum quingentorum.*

132 *Lucrum dotis non deſertur marito ob mortem vxoris.*

133 *Dotis datio non eſt ſimplex donatio, ſed ob cauſam.*

134 *Subſtitutio expreſſa potentior eſt, quam tacitum lucrum proueniens ex conſuetudine.*

135 *Expreſſa ſubſtitutio num operetur excluſionem mariti a lucro infra legitimam?*

136 *Maritus lucriſaciet dotes excluſo ſubſtituto.*

137 *Subſtitutio facta filiæ per patrem in dote intelligi debet in caſu quo operari poteſt.*

138 *Pater ſubſtituere in dote poteſt vltra legitimã, in caſibus in quibus dos reuerteretur ad grauãtem, vel eius hæredem.*

139 *Non autem ſi ad filiam dos iure conſolidationis reuerteretur, tunc non reciperet grauamen, niſi tãtundem filiæ relinqueretur.*

140 *Maritus ſi dederit licentiam vxori de teſtando pro parte, vel in totum de dote, nunquid dictam licentiam poſſit ante mortem vxoris reuocare.*

141 *Pater poteſt conſenſum datum filio donandi reuocare?*

142 *Licentia iſta, an requirat ſcripturam?*

143 *Licentia iſta, an requirat ordinariam probationem, an vero ſeptem teſtes quot in teſtamento.*

144 *In duorum, vel trium ore ſtat omne verbum.*

145 *Contractus fieri poteſt in teſtamento.*

146 *Contractus probatur per duos teſtes.*

147 *Nominatio facienda per executores teſtamenti probatur per duos teſtes.*

148 *In commiſſione requiruntur duo teſtes.*

149 *Vtrum maritus per expreſſum pactum poſſit paciſci de parte dotis.*

150 *Lucrum dotis eſt inductum in fauorem mariti.*

151 *Maritus ſi promittit reſtituere totam, & integram dotem, videtur renunciare huic lucro conſuetudinario.*

152 *Pactum contra ſtatutum eſt nullum, & quando id procedat.*

153 *Vtrum lucrum dotis militet in matrimonio putatiuo?*

154 *Lucra conſtante matrimonio quæſita ex forma ſtatuti diuiduntur etiam ſi matrimonium ſit putatiuum.*

155 *Priuilegia dotis extenduntur ad matrimonium putatiuum.*

156 *Et habebit dos tacitam hypothecam.*

157 *Ampliatur etiam in omnibus priuilegijs dotis.*

158 *Dos putatiua eadem habet, quæ dos vera priuilegia.*

159 *Actio in dote putatiua, eſt priuilegiata ſicut in vera dote.*

160 *Inſtrumentum dotale ex forma ſtatuti habens executionem paratam, militat etiam in dote putatiua.*

161 *Dotis materia eſt fauorabilis, & extendenda.*

162 *Fundus dotalis alienari non poteſt in dote putatiua æquè ac ſi vera.*

163 *Titulus dotis eſt oneroſus, etiam in matrimonio putatiuo.*

164 *Donatio inter coniuges non valet, etiam in matrimonio putatiuo.*

165 *Dilatio anni ad reſtitutionem dotis non habet locum in matrimonio putatiuo.*

166 *Nec maritus putatiuus habet beneficium ne teneatur in quantum facere poteſt ſicut verus.*

167 *Nec lucratur maritus putatiuus fructus dotis.*

168 *Nec inter coniuges putatiuos habebit locum ſucceſſio, quæ in vero matrimonio.*

169 *Donatio inter coniuges putatiuos morte non confirmatur.*

170 *Pactum, & conſuetudo a pari procedunt.*

171 *Sta-*

171 *Statutum non extendit vires ſuas ad matrimonium putatiuum, quod habet perpetuam cauſam prohibitionis.*

172 *Conſuetudo iſta num militet muliere ingreſſa in monaſterium?*

173 *Conſuetudinis verba requirunt mortem naturalem, non ciuilem.*

174 *Conſuetudinis verba ſunt intelligenda in caſu vero & proprio.*

175 *Lucrum dotis, an habeat locum data licentia per Sum. Pontificem alteri nubendi.*

176 *Matrimonium inter tutorem, & pupillam de iure ciuili eſt interdictum, ſecus de iure canonico, numero 178.*

177 *Dos data tutori per pupillam non valet, neque tenet.*

179 *Ius canonicum permittit matrimonium inter tutorem, & pupillam.*

180 *Dos non eſt ſequela neceſſaria matrimonij.*

181 *Marito, & vxore inſimul repentino incendio, naufragio, vel caſu decedentibus, vtrum habet locū conſuetudo de lucro dotis?*

182 *Conſuetudo de lucranda dote, vtrum maritus exterus lucretur ſtante ſtatuto in ciuitate, quòd exteri non acquirant bona.*

183 *Conſuetudo de lucranda dote vtrum habeat locum in feudis, & rebus feudalibus?*

184 *Feudalia non veniunt in generali diſpoſitione.*

185 *Feudum ſi ſit tranſitorium ad hæredes quoſcumque, tranſit ad maritum lucrantem dotem.*

186 *Item tranſit ad maritum, quando feudum eſſet datum in dotem de conſenſu domini.*

187 *Feudum, an poſſit ſine aſſenſu domini dari in dotem in Regno Neapolitáno.*

188 *Mulier etiam obtenta diſpēſatione a principe teſtandi de dote, non poteſt teſtari in præiudicium mariti, qui lucratus eſt dotem ex conſuetudine.*

189 *Princeps ignarus conſuetudinis loci non videtur voluiſſe præiudicium inferre marito ſubſtinenti onera matrimonij.*

190 *Matrimonium valet ne cum vetula ſeptuagenaria.*

191 *Vtrum matrimonio contracto cum muliere ſeptuagenaria habeat locum cōſuetudo de lucro dotis? concluditur quòd non, nam ex ea proles non ſuſcipitur, & ſic conſuetudo locum non habet, poteſt dari caſus quando habuiſſet amaſiam cum qua ſuſcepiſſet liberos, deinde contraxit matrimonium cum ea, filij antea nati legitimantur, ita vt omnis tollatur macula, c. tanta, extra qui filij ſint legit. & ſic vigebit conſuetudo.*

192 *Mulier extera ſi contrahat in ciuitate conſuetudinaria, ignara conſuetudinis loci viri, vtrum maritus lucretur dotem?*

193 *Dos lucrifacta per maritum ex conſuetudine iſta remanet viro ex cauſa oneroſa, non autem lucratiua. in recompenſam onerum matr.*

194 *Maritus lucratus dotem ex conſuetudine non tenetur ad onera hæreditaria vxoris.*

195 *Cauſa lucratiua quæ dicatur, quæuè oneroſa?*

196 *Gabella non debetur per maritum ex hoc lucro dotis ſtante ſtatuto de ea ſoluenda in cauſis lucratiuis.*

197 *Matrimonium ſi contrahatur inter perſonas diuerſi fori, nullo alio dicto, quod ſtatutum attendatur inter diuerſa.*

198 *Statutum loci viri attenditur, non autem cōtractus, niſi vxor ducat virum ad eius forum.*

199 *Statutum loci vxoris attenditur ſi id agatur.*

200 *Forum viri attenditur, non autem contractus fauore dotis, recipit tamen hoc multas limitationes. remiſſiue.*

201 *Maritus expellens mulierem è domo ſine cauſa priuatur lucro dotis conſuetudinario.*

202 *Item ſi ægrotanti medicinas, & alia neceſſaria non præſtitiſſet.*

203 *Item ſi medicum vbi copia medicorum eſt non adhibuiſſet.*

204 *Vel ſi per conuicinas vrbes non perquiſiuit.*

205 *Vel ſi vxorem necauit, vel venenum propinauit.*

206 *Vel ſi imperitum medicum adhibuit.*

207 *Vtrum autem ſi maritus occidit vxorē iure permittente ex cauſa adulterij, dotem lucretur? & numero 209.*

208 *Lucrum dotis marito delatum non eſt ſimpliciter lucrum, ſed onus.*

210 *Maritus non lucratur dotem ſi vxorem tempore peſtis reliquiſſet abſque neceſſarijs alimentis.*

211 *Limita ſi ſanam reliquerit, ſecus ſi epidimiæ ſit morbo infectam, vt nulla ſit ſpes ſalutis.*

212 *Maritus non lucratur dotem ſi cum vxore non habitauit, nec onera maritalia ſubſtinuit.*

213 *Vxor non lucratur dodarium, ſi a marito diuertit, et ſecum ſua culpa non commorata eſt.*

214 *Maritus non lucratur dotem ſi de vxore ſit male meritus.*

215 *Conſuetudo de lucrando dotem habet locum in marito, non autem in ſponſo.*

216 *Statum loquens de vxore non extenditur ad ſponſam.*

217 *Sponſa proprie dicitur de futuro promiſſa.*

218 *Conſuetudo vt maritus lucretur dotem, non habet locum ſi duxerit viduam habentem filios ex priori matrimonio.*

219 *L. hac edictali, C. de ſecund. nupt. non cenſetur ſublata per conſuetudinem, per quam diſponitur, vt maritus prole ſuſcepta lucretur dotem.*

220 *Conſuetudo deferens lucrum dotis marito, non habet locum in præiudicium filiorum ex primo matrimonio.*

221 *Maritus ſecundus non lucratur dotem in præiudicium filiorum primi viri.*

222 *Mulier ſecundo nubens non poteſt dotis nomine conferre ſecundo viro, pluſquam vni ex filijs primi viri.*

223 *Cautela pro ſecundo viro contrahente cum vidua, vt habeat conſenſum filiorum ex primo marito, ita enim lucrabitur dotes, quia conſuetudinibus non fit iniuria, & num. 224.*

225 *Dos data per mulierem ſecundo nubentem de facto reuocabitur a filijs primi matrimonij dempta virili.*

226 *Maritus, an lucretur dotem datam de bonis alienari prohibitis, num. 28.*

227 *Maritus euicta dote poterit agere ſuper reliquis bonis.*

228 *Dos ſi tempore ſoluti matrimonij reuerſa ſit ad hæredem grauatum, num maritus eam lucretur.*
229 *Diſpoſitio quęlibet eſt intelligenda, ne contineat iniquitatem.*
230 *Mulier dans dotem de bonis fideicommiſſo ſubiectis, ſi eas recuperauerit mortuo viro, non amplius tenetur fideicommiſſario.*
231 *Teſtator cenſetur voluiſſe bona ſubiecta fideicommiſſo reſtitui detractis detrahendis.*
232 *Etiam ſi talia bona reſtituenda veniant piis locis.*
233 *Pater ſi dat dotem filię ſpurię, de tali dote diſponere non poteſt nec ad hæredes tranſmittit.*
234 *Maritus lucratur dotem eius vxoris ſpuriæ licet vxor de tali dote diſponere non potuiſſet.*
235 *Mulier de bonis ſubiectis fideicommiſſo, & quæ poſt eius mortem alteri veniunt reſtituenda, diſponere non poteſt.*
236 *Legitima filia ſi ſufficit ad dotem, bona data in dotem vltra legitimam veniunt reſtituenda fideicommiſſario.*
237 *Maritus vtrum lucretur dotes in pignore tantum conſtitutas?*
238 *Conſuetudini renunciatum an videatur, ſi maritus pepigerit de lucrando medietatem dotis?*
239 *Prouiſio generalis ceſſat, cum adeſt ſpecialis.*
240 *Cum tamen ex certa ſcientia, & cum renunciatione huius conſuetudinis.*
241 *Quilibet poteſt renũciare fauori pro ſe intraducto.*
242 *Prohibitus acquirere, non cenſetur ex cauſa dotis.*
243 *Cauſa dotis non includitur in generali diſpoſitione.*
244 *Maritus impubes non lucratur dotes, cum matrimonium inter impuberes non conſiſtat.*
245 *Maritus an lucrifaciat dotes, ſi conſiſtant in iuribus, & nominibus debitorum? & quid ſi det ſe & ſua, & quid ſi nulla fiat mentio dotis, & quid ſi incerta ſit dos? remiſſiue.*
246 *Dos de iure communi acquiritur marito ob adulterium vxoris.*
247 *Dos marito non quęritur ob adulterium in præiudicium filij, vel filiorum prioris matrimonij.*
248 *Maritus lucratus dotem poteſt ſe defendere aduerſus fiſcum, & habebit retentionem pro dote.*
249 *Niſi delictum fuiſſet commiſſum per vxorem ante dotis conſtitutionem.*
250 *Vxor ſi incidit in hæreſim poſt contractum matrimonium, delictum eius non debet nocere marito.*
251 *Argumentum de pacto ad conſuetudinem valere affirmatiue.*
252 *Conſuetudo diuerſa ſi eſt in foro mariti, & vxoris, vtrum attendatur forus vxoris, vbi eſt contractum matrimonium, ſi promittitur dotis reſtitutio tam in loco mariti, quam vxoris, & in quacunque parte terrarum, ſeu vbique locorum?*
253 *Mulier minor dans dotem ſtringitur conſuetudine, & maritus dotem lucratur.*
254 *Mulier minor pecuniam, & res mobiles atque alia quæ ſeruãdo ſeruari nõ poſſunt, põt dare in dotẽ.*
255 *Mulier minor in dote danda mobilium, & rerum, quæ ſeruando ſaruari non poſſunt, habetur pro maiore.*
256 *Mulier minor non poteſt dare in dotem bona immobilia ſine authoritate curatoris, & decreto iudicis.*
257 *Nec expreſſe ea bona obligare cum hypotheca.*
258 *Mulier minor poteſt moderate ſe dotare, abſque curatore, & iudicis decreto.*
259 *Minor poteſt ſe obligare pro dote conſtituenda, & ex tali conſtitutione orietur tacita hypotheca.*
260 *Princeps, & Rex ligatur conſuetudine.*
261 *Maritus ducendo vxorem tacite videtur cum dote omnium bonorum nullo alio expreſſo.*
262 *Matrimonium poteſt eſſe ſine dote quamuis mulier ſit diues, & habeat bona.*
263 *Mulier habens bona paraphernalia, non videtur ea in dotem dare.*
264 *Etiam quod maritus ea bona tenuiſſet patiente vxore, & fructus percepiſſet.*
265 *Niſi mulier in contractu matrimonij exprimeret dare bona ſua.*
266 *Idem ſi diceret marito, committo me, & mea tibi.*
267 *Maritus ducens viduam in dubio cenſetur accipere in dotem meam, quam primo viro dederat.*
268 *Mulier facto diuortio ſi redit ad virum, an cenſeatur cum eadem priori dote.*
269 *Conſuetudo iſta militat etiam in dote præſumpta.*
270 *Matrimonium nullum, ſi ex diſpenſatione Pontificia reconualidetur, cenſetur cum eadem dote.*
271 *Dos eadem cenſetur conſtituta ſecundo viro, ſi tamen liberi non ſuperſunt ex priori marito.*
272 *Ad prudentiam mulieris pertinet non dare in dotem cuncta, quæ habet.*
273 *Mulier nubens ſi proceſſit ad traditionem, cenſetur omnia bona ſua dediſſe in dotem.*
274 *Licet per hanc traditionem nomina debitorum non veniant.*
275 *Princeps ſalarium conſtituens aſſeſſori ſecundum quod pręceſſor ſuus, & ſecundum conſuetum, cenſetur ſecundum proximum præcedens.*
276 *Pater naturalis tenetur dotare filiam vſque ad cõcurrentem quantitatem alimentorum.*
277 *Et talis dos ſoluto matrimonio venit reſtituendæ dotanti, vel eius hæredibus.*
278 *Et maritus lucriſaciet iſtam dotem, & de ratione.*
279 *Faciens actum cenſetur ſe aſtringere actui, ſeu legi de actu illo loquenti.*
280 *Maritus lucrifaciens dotem ſi tranſit ad ſecundas nuptias, num perdat hoc lucrum?*
281 *Lucrum dotis ex pacto ſicut reſeruatur filijs ex priori matrimonio patre tranſeunte ad ſecundas nuptias, ita, & conſuetudinarium.*
282 *Lucrum dotis debetur quo ad vſumfructum tantum patre tranſeunte ad ſecundas nuptias.*
283 *Lucrum dotis marito quęſitum, num veniat communicandum ſocijs omnium bonorum?*
284 *Lucrum dotis, an veniat communicandum cum fratribus mariti?*
285 *Lucrum dotis mariti cenſetur aduentitium.*
286 *Pater eſt legitimus adminiſtrator in hoc lucro antenuptiali.*
287 *Et habet pleniſſimam poteſtatem.*
288 *Et maiorem quam habeat vſufructuarius.*
289 *Pater non tenetur ſatiſdare de vtendo fruendo hoc lucro filij.*
290 *Pater in lucro dotis, non tenetur filijs ex primo matrimonio rationem reddere.*
291 *Lex magnam habet confidentiam de patre in filios.*

292 Pater habet vſumfructum in his bonis ex primo matrimonio lucriſactis atque etiam in alijs bonis maternis filiorum.

293 Nec pater de his inuentarium conficere tenetur.

294 Licet honeſtius fiet ſi id conficiat.

295 Inuentarium facere de bonis filiorum, non eſt onus patris, ſed probatio.

296 Idque reſpicit reſtitutionem faciendam poſt mortẽ patris.

297 Pater ſi dolum committat in adminiſtratione bonorum maternorum filij, eius bona obligantur, & tenetur reddere rationem.

298 Pater ſi diſſipet bona filiorum, ſuccurritur eis, vt priuetur adminiſtratione.

299 Culpa, & negligentia patris remouet patrem ab adminiſtratione bonorum filij.

300 Culpa tamen ſit talis, vt liberis non ſit conſultum.

301 Idque procedit ne dum in bonis mobilibus, verum etiam ſtabilibus.

302 Melius eſt à principio occurrere, quam poſt vulneratam cauſam remedium quærere.

303 Bona patris ſunt obligata pro adminiſtratione bonorum filij, id tamen quo ad res ipſas.

304 Patris ſunt fructus bonorum maternorum, & aduenticiorum filij.

305 Pater etiam remouetur ab adminiſtratione bonorũ filij, etiam ſi fuerit valde tenax, vt deficiat in neceſſarijs.

306 Pater bona filiorum in quib. habet vſumfructum, alienare non poteſt.

307 Nec hypotheca ſubmittere, nec ſeruitutem imponere.

308 Alienationis verbum, ſeu alienatum largo modo comprahendit omnem alienationem.

309 Pater bona filiorum poteſt alienare ex cauſa neceſſaria æris alieni.

310 Pater ſi alienet bona filiorum ex iuſta cauſa, non requiritur decretum iudicis.

311 Niſi pater alienaret, vt tutor filiorum, tunc enim requiritur decretum iudicis, & quomodo id procedat?

312 Pater de bonis filij aduentitijs nec compromittere, nec tranſigere poteſt.

313 Pater non prohibetur exercere iura, & actiones in bonis filij aduentitijs, vt pater, & legitimus adminiſtrator.

314 Imo quandoque nomine proprio agere poteſt.

315 Pater nobilis donare non prohibetur bona filij, licet cum aliquo moderamine.

316 Licet ea alteri procuratori ſcilicet, vel adminiſtratori non ſint permiſſa.

317 Pater lucratus dotes tranſiens ad ſecunda vota, perdit proprietatem filijs exiſtentibus ex primo matrimonio, adminiſtratione, & vſufructu apud patrem remanentibus.

318 Lucrum quæſitum filio notario, vel actuario cenſetur quaſi caſtrenſe.

319 Conſuetudo iſta dat lucrum dotis ſi fuerit conſtituta dos, & tradita.

320 Dos vtrum dicatur tradita ſi do tibi filiam, vel ſororem meam in vxorem, & tu ſororem, vel filiã tuam mihi, vel filio meo ita, vt nullam dotẽ des.

321 In re eſſe dicitur, id quod eſt in veritate.

322 Maritus lucrifacit vltra dotes robbas, & ornamenta mulieris prædefunctæ.

323 Sed, an pretioſas, & non quotidianas.

324 Maritus lucrifacit robbas, & ornamenta quamuis pretioſa vxoris prædefunctæ.

325 Indefinita oratio æquipollet vniuerſali.

326 Onus probandi prolem fuiſſe ſuſceptam nec ne, cui incumbat?

327 Negatiua propoſitio eſt, de iure improbabilis.

328 Hæres præſumitur deceſſiſſe ſine liberis.

329 Modus probãdi negatiuam, & quomodo probetur remiſſiue.

330 Teſtis caueat tãquam ab igne deponere in negatiua non coarctata loco, & tempore.

331 Teſtis deponens ſuper negatiua ſuſpectus eſt.

332 Maritus lucratus dotem tenetur vxorem honorifice ſepelliri facere.

333 Maritus de iure communi non tenetur de proprio vxorem ſepellire, ſed de dote, & patrimonio mulieris.

334 Maritus mortua vxore amplius onera ſubſtinere non debet.

335 Maritus vxori infirme tenetur ſubuenire de alimẽtis medicis, & omnibus neceſſarijs.

336 Vxor non tenetur ſepellire de proprio virum.

337 Maritus ob id tenetur vxorem ſepellire, quia lucratus eſt dotem.

338 Mulieres quaſi de patrimonijs ſuis, ita de dotibus funerari æquiſſimum eſt.

339 Maritus prole non ſuſcepta cum dotem non lucretur, tenetur de dote ſepellire vxorem, & in reſtitutione id deducet.

340 Maritus qui vxorem ſine dote duxit, non tenetur vxorem ſepellire de proprio, ſed pater vxoris, & quid ſi non ſit pater?

341 Maritus ſi pater vxoris, vel hæredes non ſint ſoluẽdo tenetur vxorem ſepellire de proprio in quantum facere poteſt.

342 Maritus qui lucratus eſt dotem, & vxor habet alia bona, nunquid ſit funerãda tam ex dote, quam ex cæteris bonis.

343 Expenſæ funeris in vxorem per maritum erogatæ, ſunt deducendæ de dote, etiam, quod mulier alia bona haberet.

344 Intellectus ad l. Celſus, ff. de relig. & ſumpt. funer.

345 Intellectus in l. ſic pro rata, ff. de reli. & ſump. fune.

346 Maritus de dote tantum expenſas erogare dicitur in funus vxoris.

347 Maritus ſi ratam dotis ex pacto lucratur, pro rata tantum expenſas funeris vxoris facere tenetur.

348 Verbum honorifice in textu poſitum quid importet.

349 Modus honeſtus eſt ſeruandus, nec immoderatus in funere.

350 Maritus vxorem ſepulturæ tradens caueat ne pretioſas veſtes, & ornamenta in ſepultura condat, cum hæres mulieris ea repetere poſſit.

351 Ornamenta, & pretioſas veſtes cum cadauere ſepellire ſimpliciores homines faciunt.

352 Hæredes vxoris repetunt ea, quæ vxor detulit in domum viri.

353 Mortui ducendi ad ſepulturam non ſunt induendi veſtibus communibus.

354 Conſuetudo prohibens mulieri diſpoſitionem dotis:

niſi de certa quantitate, num ſit fauorabilis, vel odioſa?

355 *Fauorabilis dicitur conſuetudo dum permittit diſpoſitionem de certa quantitate.*

356 *Conſuetudo quatenus reſtringit poteſtatem mulieris de diſponendo de dote, eſt odioſa.*

357 *Aes alienum, an prius ſit deducendum de dote, vt eo deducto diſponat mulier de decima?*

358 *Maritus ſi ex conſuetudine lucratur quartam, mulier deducto ære alieno, & alijs oneribus diſponet de decima.*

359 *Mulier, an poſſit diſponere vltra decimam ad pias cauſas?*

360 *Mulier diſponendo ad pias cauſas, non tollit conſuetudinem.*

361 *Mulier, an inter viuos poſſit diſponere de iſta decima?*

362 *Mulier infirma ea infirmitate ex qua moritur, donat inter viuos, num debeat iudicari, vt diſpoſitio inter viuos, & num. 363.*

364 *Mulier prohibita diſponere de dote, num de alijs bonis extra dotem poſſit?*

365 *Conſuetudo iſta prohibet diſpoſitionem dotis niſi de decima, non autem de alijs bonis extra dotem.*

366 *Mulier ſecundum hanc conſuetudinem, an diſponet de corredo?*

367 *Conſuetudo odioſa eſt reſtringenda, non amplianda.*

368 *Conſuetudo iſta, quæ dicit mulierem poſſe relinquere decimam partem dotis; loquitur in dote conſiſtente in pecunia, vel mobilibus tantum; ſecus in ſtabilibus.*

369 *Bona ſtabilia ſi dentur in dotem, maritus non lucratur dotem, & ſeruatur diſpoſitio iuris communis, nam mulier poterit de ea diſponere.*

370 *Mulier, quæ poteſt relinquere pro anima, an poſſit eſſe per modum vniuerſalis inſtitutionis hæredis?*

371 *Verbum, lego, trahitur etiam ad inſtitutionem.*

372 *Et trahitur ad donationem cauſa mortis.*

373 *Quid autem ſi in vita pro anima donaret?*

374 *Mulier, an de hac decima poſſit diſponere per modum quantitatis, non quota?*

375 *Mulier ſi relinquat vltra decimam corruat in totũ nec ne.*

376 *Animæ fauore, quod non valet, vt agitur, valet tamen, vt valere poteſt.*

377 *Prohibitus teſtari, an poſſit pro anima relinquere?*

378 *Diſponendi facultas per pactum, adimi non poteſt.*

379 *De pacto ad conſuetudinem valet argumentum.*

380 *Conſuetudo habet vim pacti publici.*

381 *Mulier contrahendo ſecundum conſuetudinem quaſi contrahit cum eius viro.*

382 *Argumentum de pacto ad conſuetudinem valet affirmatiue, non negatiue.*

383 *Anima cunctis rebus eſt præferenda.*

384 *Pium dicitur legatum, quod pro exoneratione conſcientiæ legatur.*

385 *Pium dicitur legatum, quod conſanguineo pauperi legatur.*

386 *Item ſi legetur pro redemptione captiuorum, vel eccleſiæ, vel hoſpitali.*

387 *Idem ſi ad refectionem pontium, & murorum ciuitatis.*

388 *Idem ſi relictum perſonis miſerabilibus.*

389 *Idem ſi pro virginibus maritandis.*

390 *Legatum ſi fiat diuiti quem credebat pauperem debet ei auferri, & in alios pios vſus conuerti.*

391 *Legatum pium debetur etiam nõ adita hæreditate.*

392 *Legatum pium nutu debetur, etiam non condito teſtamento nec facta hæredis inſtitutione.*

393 *Relictum omne pro anima debetur à quocunque ſucceſſore.*

394 *Teſtamentum ad pias cauſas valet etiã coram duobus teſtibus etiam non rogatis.*

395 *Legatum pro anima in fraudem præſumptam, ſi fiat amico, vel coniunctæ perſonæ.*

396 *Mulier ſub patria poteſtate, an poſſit teſtari, vel legare?*

397 *Mulier, an teſtari poſſit patre permittente, & conſentiente.*

398 *Mulier poteſt donare cauſa mortis patre permittente.*

399 *Mulier filiafam. rerum ſuarum adminiſtrationem non habet.*

400 *Mulier nupta adhuc eſt in patria poteſtate, nec ob matrimonium ſoluitur ab ea.*

401 *Mulier non habet priuilegium teſtandi de dote.*

402 *Mulier de dote teſtari non poteſt, etiam patre conſentiente.*

403 *Nec quidem ſi adhuc tantum actum emãcipetur.*

404 *Filiusfamilias in vndecim caſibus tantum teſtari poteſt.*

405 *Filiusfamilias per ſtatutum habilitari poteſt ad teſtandum.*

406 *Filiusfam. habilitatus ad teſtandum, an conſequitur ad donandum cauſa mortis?*

407 *Licentia per patrem filio conceſſa donandi cauſa mortis, an poſſit reuocari?*

408 *Frater ſi nuptui tradidit ſororem, quæ promiſit reſtitutionem dotis fratri dotanti, num poſſit mulier diſponere de decima dotis.*

409 *Frater tenetur dotare ſororem de bonis paternis, ſecundum Conſtitutionem regni.*

410 *Frater ſi de proprio dotauerit ſororem, cum pacto expreſſo, quod dos redeat ad dotantem, nec mulier de dote quicquam poteſt diſponere, nec maritus dotem lucratur.*

411 *Extraneus dotans cenſetur donare, niſi in continenti fiat pactum de reſtituendo.*

412 *Mulier prohibita vltra decimam relinquere directo, nunquid poſſit per fideicommiſſum.*

413 *Quod vna via prohibetur, non cenſetur alia permiſſum.*

414 *Titulus legati includit inſtitutionem, legatum, & fideicommiſſum.*

415 *Diſpoſitio de decima dotis, num in dote profectitia, vel aduentitia indifferenter militet.*

416 *Conſuetudo generaliter loquens, generaliter eſt intelligenda.*

417 *Animæ ad ſalutem non debent retardari ob moram hæredis.*

418 *Legata pia, vt ſoluantur a quolibet, inſtari poſſe.*

419 Le-

419 *Legatum pro anima, etiam in teſtamento cancellatum debetur.*
420 *Legatum pium cum onere, in aliam translatum eccleſiam, num cenſeatur cum eodem onere.*
421 *Gabella non ſoluitur de legato pio per ſtatutum debita.*
422 *Legatum pium non requirit inſinuationem.*
423 *Legatum pium non fit Iudæo.*
424 *Mulier ex hac conſuetudine habet arbitrium independens relinquendi decimam dotis.*
425 *Statutum auferens liberam facultatem diſponendi, vt non valet.*
426 *Inuitus dicitur non ſi ſolum contradicat, verum etiã ſi conceſſiſſe non probetur.*
427 *Legatum per vxorem viro factum, num cenſeatur factum animo compenſandi cum dotibus.*
428 *Lucrum dotis originem habet a cauſa uoluntaria, ſcilicet a matrimonio.*
429 *Legatum dicitur cauſa lucratiua.*
430 *Titulus dotis eſt lucratiuus.*
431 *Duæ cauſæ lucratiuæ non poſſunt ſimul concurrere.*
432 *Lucrum dotis prouenit in recompenſam onerum matrimonij.*
433 *Compenſatio non inducitur per legatum cum lucro debito habente cauſam a contractu.*
434 *Lucrum dotis eſt debitum neceſſarium, tanquam introductum a conſuetudine.*
435 *Pactum, & conſuetudo æquiparantur.*
436 *Legatum factum per vxorem marito, cenſetur factum animo compenſandi cum lucro dotis.*
437 *Maritus legans vxori cenſetur legaſſe animo compenſandi, & ſoluendi debitum.*
438 *Mulier legans rem in ſpecie marito, non cenſetur animo compenſandi.*
439 *Compenſandi animus, quando cenſeatur? remiſſiue.*
440 *Decima dotis eſt immunis ab expenſis funeris vxoris.*
441 *Impenſa funeris deducitur, vt æs alienum.*
442 *Statutum odioſum reſtringitur, vt minus lædat ius commune.*
443 *Mulier de iure communi diſponit de tota dote.*
444 *Omnis receſſus a iure communi eſt odioſus.*
445 *Maritus inſtitutus hæres ab vxore, ſi eam ſepellit, num videatur eius hæreditatem adiuiſſe?*
446 *Maritus tamen ſepelliens vxorem proteſtetur, ne uideatur hæreditatem adiuiſſe.*
447 *Maritus lucrans dotem, non tenetur ad alia onera hæreditatis, niſi ad eam ſepelliendum.*
448 *Funus vnde dicatur.*
449 *Funeralia dicuntur ea, quæ cum corpore ducuntur ad eccleſiam.*
450 *Corpus eſt prius deferendum ad parochialem eccleſiam.*
451 *Mortui fideles, an ſint lugendi?*
452 *Luctus quantum temporis duret?*
453 *Vxor vbi ſit ſepellienda?*
454 *Vxor aſſecuta domicilium viri, in ſepulchro viri eſt tumulanda.*
455 *Vxor cum viro eſt vna caro.*
456 *Vxor etiam reuerſa ad patrem poſt mortem viri, ſepellietur in ſepulcro viri.*
457 *Vxor etiam ſi alio transferat domicilium, adhuc retinebit domicilium viri præmortui.*
458 *Honor quæſitus vxori ex qualitatibus viri, non extinguitur morte viri.*
459 *Regina retinebit nomen a viro adeptum, etiam mortuo viro.*
460 *Vxore mortua prole non ſuſcepta, maritus dotes nõ lucratur, ſed illas reſtituet, deductis expenſis per eum factis in funere vxoris, & retento ſibi lecto cum minori culcitra.*
461 *Mulier an poſſit diſponere de integris dotibus in caſu quo maritus dotes non lucrifaciet? quòd ſic.*
462 *Etiam quòd ex pacto patris dotes reſtitui fuerit ſtipulatus.*
463 *Filius in legitima grauari non poteſt.*
464 *Dos ſuccedit loco legitimæ.*
465 *Et an poſſit diſponere de dote recepta a fratre cum pacto de reſtituendo eidem fratri? vide remiſſiuè.*
466 *Fratres an habeãt actionem ad repetendam dotem ex ſtipulatione ſororis?*
467 *Alter alteri regulariter ſtipulari non poteſt.*
468 *Notarius tanquam publica perſona alteri ſtipulari poteſt.*
469 *Dos data ab auo, mortua nepte cui reſtitui debeat auo, an vero filio, patri mulieris?*
470 *Dos data ab auo, mortua nepte redit ad auum viuentem.*
471 *Auus dotando neptem, an, & quando præſumatur dotaſſe contemplatione filij, vel neptis?*
472 *Auus tenetur dotare neptem, quando filius eſt inops.*
473 *Maritus qui non lucratur dotem cautam tãtum, ſed ei non ſolutam, num dotem poſſit petere, vt vtatur commodo medij temporis.*
474 *Dilatio anni ad reſtitutionem dotis datur humanitis, quam obligationis cauſa.*
475 *Marito qui dotem non lucratur, dotem petenti, obſtat regula, dolo facis, &c.*
476 *Secus ſi dotem eſt lucratus.*
477 *Marito dabitur condictio dotis, etiam quòd dotem non ſit lucratus, aduerſus Alberici ſententiam.*
478 *Fideicommiſſarius non eſt legitimus contradictor ad impediendum hæredem ſcriptum, ne immittatur in poſſeſſionem.*
479 *Legatarius, & fideicommiſſarius debent capere de manu hæredis legatum.*
480 *Dos promiſſa viro ad certum tempus, quo etiam ſuperuenit diſſolutio matrimonij, per virum vtrũ peti poſſit.*
481 *Dos cauta, & pro ea præſtatio annua, habetur pro ſoluta.*
482 *Maritus cui dos non fuit ſoluta, & dotem petens a promiſſore dotis, excuſandus eſt ab onere funerandi.*
483 *Maritus ita arctatur ad ſepelliẽdum vxorem ſi dos ſit ei ſoluta, vel ſit penes eum.*
484 *Conſuetudo loci viri, an vxoris attendatur? remiſſiuè.*
485 *Maritus vxore mortua tenetur reſtituere dotem filijs vxoris ex primo marito.*
486 *Maritus prole ſuſcepta, atque etiam exiſtentibus fi-*

lijs

liȷs vxoris ex primo marito, vtrum tota dos, vel pars ſit reſtituenda, & quid lucretur maritus?
487 Mulier habens filios, & ad ſecunda vota migrans, tenetur tantum dare filiȷs ex primo matrimonio, quantum confert ſecundo viro.
488 Conſuetudo diſponens, quòd vir lucretur dotem, videtur remouere omnem legem, per quam remouetur lucrum dotis.
489 L. hac edictali, C. de ſecun. nupt. non eſt ſublata, per iſtam conſuetudinem.
490 L. hac edictali, C. de ſecund. nupt. an & quando poſſit derogari?
491 Præſumitur quis prolem non ſuſcepiſſe.
492 Prolem eſſe ſuſceptam allegasti incumbit probatio.
493 Lectus quid ſit, & eius appellatione, quid veniat?
494 Lectos argenteos poſterior ætas recepit.
495 Lectus conſideratur, ſecundum nobilitatem, & diuitias coniugum.
496 Lecto legato viduæ non debetur de ſerico.
497 Cultra ſeu culcitra ſerici non ſpectabit marito.
498 Viro mortuo debetur vxori viduæ lectus conducens vidualis.
499 Item veſtes lugubres, & magnatibus pãni lugubres proſternendis cameris.
500 Niſi aliter ſe haberet conſuetudo loci.
501 Quid ſignificent illa verba conſuetudinis (cum minori cultro?)
502 Intellectus ad conſuetudinem.
503 Maritus lucratus lectum ſecundo nubens teneatur, nec ne reſtituere lectum filiȷs prioris matrimoniȷ?
504 Maritus tanto minus reſtituit, quanto de dote expendit in funus.
505 Expenſarum retentio non obȷcitur dotes repetenti.
506 Niſi expenſa ſit facta in ſepellienda vxore.
507 Iniuria quodammodo afficitur maritus ſi eius vxor inſepulta remaneret.
508 Expenſa funeris ab hæreditate deducitur.
509 Expenſa funeris priuilegiata eſt inter actiones perſonales.
510 Expenſa funeris, an præferenda creditoribus hypothecam expreſſam anteriorem habentibus?
511 Intellectus glo. & Doct. in l. ſecunda, ff. de priuileg. credi.
512 Intellectus ad tit. ff. de priuileg. cred.
513 Maritus num retinere poſſit expenſas in infirmitate vxoris?
514 Expenſæ funeris, quæ ſint, & in quibus conſiſtant?
515 Expenſa magnæ Hebræorum circa funera.
516 Expenſæ funerum cui ſpectent ad ſucceſſorem in beneficio, an vero ad hæredem in patrimonialibus?
517 Maritus curabit funera vxoris.
518 Maritus ſi totam dotem reſtituit, an expenſas in funere repetat?
519 Exequiæ pompaticæ plus ſunt ſolatia viuorum, quã ſuffragia mortuorum.
520 Apud Deum non perit, quod pro mortuis in exequiȷs diligentia hominum perſoluit.
521 Suffragia mortuorum pro nullo ſunt omittenda, & cur?
522 Quarta parochialis, vtrum debeatur de his mortuorȷs?
523 Quarta epiſcopalis, quæ ſit?
524 Quarta parochialis, quanta ſit, ſtatur conſuetudini.
525 Conſuetudo, an valeat, quòd curati certum quid capiant pro mortuorȷs?
526 Conſuetudo, an valeat, vt curati percipiãt pro oblationibus, & candelis?
527 Cerei debent remanere fratribus ſepelientibus.
528 Sepultura an poſſit legari.
529 Vendito fundo in quo eſt cappella, videtur vendita cappella.
530 Maritus quid, & quantum debeat expendere in ſepellienda vxore?
531 Sepelliri quis debet in ſepultura patris etiam, quod non ſit illius hæres.
532 Scriptura in monumento poſita cuique nullum ius tribuit.
533 Teſtator vni tantum ex pluribus hæredibus poterit applicare iura ſepulchri.
534 Electio ſepulturę probatur etiam per teſtes ſingulares.
535 Singularitas teſtium non nocet cum locus, & tempus non ſunt de ſubſtantia probationis.
536 Singularitas non nocet cum aliquid in genere probatur.
537 Singularitas non nocet cum agitur de probanda iuriſdictione per multos actus iuriſdictionales.
538 Singularitas non nocet cum agitur de re religioſa.
539 Singularitas non nocet cum agitur de præſtatione decimę, & in aliȷs caſibus remiſſiue.
540 Rei appellatio eſt generaliſſima.
541 Mulier habere poteſt bona triplicis generis.
542 Fructus bonorum dotalium ſpectant viro.
543 Paraphernalia bona mulieris, quæ ſint.
544 Paraphernalia bona, & eius adminiſtratio viro quando concedatur.
545 Maritus admittitur ad agendum pro vxore etiam ſine ſatisdatione pro bonis paraphernalibus.
546 Bona paraphernalia præſumuntur quæſita ex bonis patris mulieris.
547 Bona extra dotem, quæ non ſunt dotalia, nec paraphernalia, quæ ſint?
548 Fructus bonorum extra dotem, an reſtituendi per maritum, & quando?
549 Iactare ſuum nemo præſumitur.
550 Auariſſimum genus mulierum.
551 Mulieres debent viuere de bonis maritorum non è contra.
552 Mulier debet viro reuerentiam.
553 Præſumitur mulieris diſſenſus, non conſenſus.
554 Quæſita per vxorem conſtante matrimonio præſumuntur ex bonis viri, ſi aliud non apparet.
555 Niſi mulier eſſet induſtria, obſtetrix, chirurga.
556 Mulier alias quicquid acquirit patri, num vna cum acquirat?
557 Vxor tenetur operari viro.
558 Corredum, & res corredales quid?
559 Corredalia bona qualiter præſumuntur conſumpta?
560 Corredalia bona cõſiſtentia in auro, & perlis atque etiam æſtimata qualiter reſtituantur?

561 Cor-

559 Corredalia bona qualiter præſumuntur cõſumpta?
560 Corredalia bona conſiſtentia in auro, & perlis atque etiam æſtimata qualiter reſtituantur?
561 Corredalia bona æſtimata pereunt periculo viri.
562 Corredalia bona æſtimata, non diminuunt dotem.
563 Corredalia bona ſi ſunt conſumpta, & nil reperitur, nil reſtituitur.
564 Corredalia bona vendita, vel pignorata per virum reſtituuntur.
565 Maritus recipiens bona corredalia æſtimata centum, & confitens accepiſſe centum, tenetur integre reſtituere, non autem pro vt inueniuntur.
566 Æſtimatio tamen eorum attendetur tempore matrimonij.
567 Deterioratio corredi æſtimati cedit damno mariti.
568 Animalia ſi dentur in dotem, inſpicitur valor tempore mortis, non traditionis.
569 Veſtes corredales exiſtentes penes ſartorem, vel artificem, an reſtituendæ.
570 Paraphernalia vſu communi attrita reſtituuntur pro vt inueniuntur.
571 Paraphernalia bona, & corredalia differunt.
572 Valor bonorum corredalium attenditur tempore diſſoluti matrimonij.
573 Id tamen non procedit in auro, & perlis.
574 Res conſiſtentes in pondere numero, & menſura, data in dotem, cenſentur datæ æſtimatæ etiam ſi non ſint æſtimatę.
575 Pretium dicitur proprie, quod conſiſtit in pecunia numerata.
576 Pretium dicitur ex vera æſtimatione, non ex ſingulari affectione.
577 Pretium variatur ſecundum regiones.
578 Pretium conſideratur ex reddítu.
579 Pretium conſideratur ex æſtimatione expertorũ.
580 Præſumitur emptio vbi ſit mentio de pretio.
581 Pretium probatur ex qualitate rerum, &
582 Vtrum vetera, vel noua, et huiuſmodi, et per quas ſpecies probationum.
583 Pretium iuſtum, quod ſit.
584 Pretium proprie dicitur in contractu emptionis.
585 Emere quis non compellitur certo pretio regulariter.
586 Vendere, an, & quando quis cogatur?
587 Ex quantitate pretij arguitur quid, & quantum venerit in emptione.
588 Pretium iuſtum, an vero id quod ab alijs reperitur, debeatur nec ne?
589 Pretium, an ſuccedat loco rerum corredi?
590 Pretium, an, & quando ſuccedas loco rei?
591 Pretium in particularibus non ſuccedit loco rei.
592 Pretium an ſuccedat loco rei obligatę?
593 Pretium feudi non eſt feudale.
594 Recurritur ad æſtimationem, quando id quod præſtari debet, eſſe deſiit per mortem, vel per conſumptionem, & in alijs caſibus, num. 595.
596 Pretium ſuccedit loco rei, in ſubſidium quando res præſtari non poteſt.
597 Pretium ex re antiqua pertinente ad agnatos ex ſtatuto, an ſuccedat loco rei?
598 Pretium rei feudalis ſuccedit loco rei in caſu notabili, cum limitatione, vt ibi, & num. 599.
600 Vel, dictio quid ſignificet, & quot modis ſumatur.
601 Maritus num electionem habeat retinendi res, & ſoluere pretium?
602 Electio, eſt debitoris in alternatiuis.
603 Mulier, vel hæres eius pro conſecutione bonorum corredalium num habeat priuilegium ſicut in dote?
604 Mulier in caſu huius cõſuetudinis, quo vir lucratus eſt dotem, num habeat remedium aſſecurationis viro vergente ad inopiam?
605 Marito qui lucratus eſt dotem, nullum ſit præiudicium per vxoris aſſecurationem.
606 Aſſecuratio quid ſit?
607 Maritus dote lucrifacta, non priuatur per aſſecurationem vxoris.
608 Mulieri repetenti dotem ob vergẽtiam viri ad inopiam, creditores non offerunt pecuniam.
609 Niſi petatur ſuper pecunia, tunc militat ius offerendi, tamen conuertitur pecunia in tutam emptionem.
610 Aſſecuratio dotium vtrum facienda per appretiũ?
611 Mulieri aſſecuratę eſt interdicta alienatio.
612 Aſſecuratio non eſt vera reſtitutio.
613 Reſtitutio dotium vera dicitur, quando ſit ſoluto matrimonio.
614 Dos reſtituta deſinit eſſe dos.
615 Fundus dotalis dicitur, etiam ſoluto matrimonio, ante tamen reſtitutionem.
616 Vxor à marito vergente ad inopiam, an à promiſſore dotis eam repetere poſſit in caſu vergentiæ viri ad inopiam.
617 Aſſecuratio dotis num militet in matrimonio putatiuo.
618 Aſſecuratio an militet viro culpa eius ad inopiam vergente.
619 Facultates viri ad reſtitutionem dotis non ſufficere, qualiter probetur?
620 Mulier, an aſſecuranda ſi maritus eſt bannitus, vel forindicatus.
621 Et quid ſi eſt excommunicatus?
622 Aſſecurationis iudicio cępto ſi vir moriatur, nouatur actio, non tamen inſtantia.
623 Mulier petens aſſecurationem impedit executionem ſententiæ, latæ ad inſtantiã aliorum viri creditorum.
624 Aſſecuratio, an procedat ſi mulier contraxit cum viro inope.
625 Et quid ſi non vir, ſed ſocer vergat ad inopiam?
626 Aſſecuratio, an euitetur per oblatam cautionem?
627 Remedium l. ſi conſtante, ff. ſol. ma. an concurrat cum prouiſione c. per veſtras, extr. de do. int. vir. & vxor.
628 Aſſecuratio an militet ſine inſtrumento dotali, ſed ex ſola viri confeſſione facta conſtante matrimonio, vbi etiam,
629 An maritus talem confeſſionem reuocare poſſit.
630 Maritus non liberatur ab hypotheca ob aſſecurationem vxoris.
631 Aſſecurationis actio, an alteri cedi poſſit?
632 Probanda quæ ſint in iudicio aſſecurationis?
633 Inopia viri quomodo probetur?
634 Mulier obtinuit aſſecurationem ſuper re, quæ fortuito caſu perijt, vel deterioratur, cuius erit periculum, viri, an vxoris.

SI

SI Matrimonio, &c.

In ſuperiori conſuetudine dictũ eſt, quando matrimonium cõtractum dirimitur, nondum traducta vxore in domum viri; in hac vero dicitur, quando matrimonium ſoluitur vxore inducta, & cognita. Textus in duas partes ſecatur, ĩ prima enim parte loquitur, cũ ſoluitur matrimonium morte vxoris filio ſuſcepto: in ſecunda vero parte, quando ſoluitur matrimonium morte vxoris prole nõ ſuſcepta. Secunda incip. ibi, Si autem vxor.

CAP. III.

SI matrimonio legitime contracto, dotibus aſſignatis, dodario conſtituto, & vxore in domum viri deducta, matrimonium morte vxoris ſoluatur, filio ſuſcepto ex ea: & ſi tamen filius in fata deceſſerit, dum tamen in ſuo ortu viuus naſcatur, maritus omnes dotes ſibi datas, & traditas lucrifaciat, & robbæ, & ornamenta defunctæ vxoris ſibi remaneãt, & vir faciat vxorem honorifice ſepellire. Et vxor poſſit inuito viro, vel patre viri legare decimam partem dotis aſſignatæ in pecunia pro anima ſua, nõ computatis in ea expenſis factis in funere, quas maritus facere tenetur: Si autem vxor inducta in domum viri præmoriatur viro, filio non ſuſcepto ex ea, dotes reſtituantur, retento tamẽ lecto vno cum minori cultro, deductis expenſis in funere vxoris à marito factis, & res ſicut inueniuntur, reſtituantur vel earum pretium.

Primo nota ex iſta conſuetudine, quod
1 ſi matrimonium † ſit
legitime contractum
cum aſſignatione dotium, & cõſtitutione
dodarij, & vxore inducta in domum viri, cõtingerit ſolui matrimonium morte vxoris filio ſuſcepto ex ea, & ſi ſtatim ſit mortuus, dum tamen in ſuo ortu viuus ſit natus, maritus lucratur omnes dotes ſibi datas, & traditas, atque remanent ſibi robbæ & ornamenta defunctæ vxoris, cum one-
2 re † tamen eam ſepeliendi honorifice: verum vxor poſſit legare decimam dotis in
3 pecunia † conſiſtentis pro eius anima, ĩ qua
4 non computantur † expenſę factæ in funere vxoris, & hoc dicit in prima parte, vſque ad verſi. Si autem vxor.

Secundo nota, quòd retento eodem themate, ſi vxor moriatur prole non ſuſcepta, dotes reſtituuntur hęredi mulieris, vel danti pro ea, vna cum alijs rebus mulieris ſicut inueniun-
5 tur, † vel earum pretium, retento per maritum uno tantum lecto † cum minori cultro,
6 & deductis expenſis in funere vxoris per ipſum maritum factis. hoc dicit vſque ad finem.

Tertio nota, quòd hęc conſuetudo eſt correctoria iuris cõmunis, † in hoc, ꝙ maritus prole
7 ſuſcepta lucratur dotes in pecunia conſiſtentes, & vxor priuatur dote, vt hic, & de hac conſuetudine meminit glo. in conſtit. Regni, Mulier quæ dotarium, vbi vide, cũ alioquin de iure commu-
8 ni ſecus † ſit, ſi quidem dos ſoluto matrimonio, reddit ad mulierem, ſeu eius hæredes, ſicut do-
9 natio. † propter nuptias ad maritum, vt in ca. fi. §. fi. extra de don. gl. in auth. dos data, C. de don. ante nupt. glo. in §. penultimo, inſtitut. de donatio. vbi Ioan. de Platea, Aretin. atque Moderniores.
10 Adeo, † vt extantib. filijs mulier habet vsũfructum in donatione propter nuptias, & ea mortua redit ad filios, Arc. in §. j. Inſt. ad Tert.
11 Cremen. Sing. † vltimo, & maritus vſufructuarius dotium materuarum idest ſuę quõdã vxoris, l. cum oportet, C. de bon. q̃ liber. l. 1. & 2. C. de bon. mater. & tenenĩ lucra ſeruare filijs
12 eius matrimonij, † vnde bona lucrata proceſſerunt, l. fœminæ, C. de ſecund. nupt. Bellon. conſi. decimoſeptimo, & ſic quamuis de iure
13 reſtitutio dotis † ſit facienda vxori, vel eius hæredi, vt not. in l. dos
14 a patre, † C. ſolu. matr. hoc tamẽ procedit, niſi pactum, vel cõſuetudo intercedat de lucranda dote, vt hæc conſuetudo diſponit, facit text. in l. ſi pater, in princ. ff. de pact. dota. & l. ſi inter virum, ff. de iure dot. & l. ſi inter ſocerum, ff. de pact. & cum ſit corre-
15 ctoria, † ſtricte eſt interpretanda, & proprie intelligenda; ac interpretanda, non inſiſten-
16 do in verbis, † ſed in ſenſu, vt per Bald. in l. 2. C. de dot. promi. & per Ang. in conſ. 158. columna prima, qui in proprijs terminis dicit, quòd ſit correc-
17 ctoria iuris cõmunis, & † cum tollat vxori facultatem diſponendi de dote, ac rebus dotalib. ſtrictè, & proprie ſit intelligenda, Pariſ. conſ. 127. columna tertia, in princ. volum. primo, & in conſi-
18 lio 34. columna 2. volumine 3. † & extra alium caſum extendi non debet, & tritiſſimũ eſt hoc dictum, & commune, vt inquit Soci. iun. conſ. 27. col. pen. vol. 1.

Quæro nunc pro ratione dubitandi, quomodo deferatur lucrũ dotis marito prole ſuſcepta,
19 ſi † dos eſt proprium patrimonium mulieris, l.
20 3. §. ſed utrum, ff. de mino. & † pactum de lucrando dotem uiua uxore non ualeat, neque teneat,
21 idque † etiam, nec cõſuetudine introduci, quæ eſt

eſt pactum ciuium, l. prima, C. de decur. libro 10. cum huiuſmodi pactum eſt nullum, & non eſt ſeruandum, immo intelligitur mortua vxore ha-
22 bere locum, † non autem ſuperuiuente, l. ſecun-
23 da, ff. de pact. dota. † Pro vera tamen ratione decidendi eſt docẽdum, ꝙ quamuis multæ, & quidem non refellendæ aſſignari poſſent rationes, ex quibus ſtatuentes detulerũt lucrum dotis marito prole ſuſcepta, prima in ſolatium dilectiſſimę coniugis mortuę, ſecundum Bald. Nouell. in tract. dot. in ſexta parte, ſpecial. 37. columna fi. & per Dec. conſi. 67. columna ſecunda. Secunda
24 ratio † finalis, & immediata fuit fœdus matrimonij, ſecundum Bald. in auth. ex teſtamento, C. de ſecund. nupt. & per Bal. Nouel. in loco proxime
25 allegato. Tamen † vera decidẽdi ratio fuit huius lucri delatio ad maritum, eaque moti ſunt ſtatuẽtes propter onera matrimonij maxima, quæ marito deferuntur, ad quæ ſi iuuenes cupidi laicalis ſtatus aduerterent, raro, aut nunquam vxo
26 res † ducerent, vt inquit Io. Pet. de Fertar. in for. lib. quo vxor agit ad dotem, in ver. vxor quondã Thadæi, Imol. in l. ſi cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, ff. ſolut. matr. & Panorm. conſi. 79. volumine 2. Merito igitur ad id reſpexit hæc conſuetudo, ac prouidit, vt maritus lucretur dotes mortua vxore in eius domũ inducta, filio ſuſcepto ex ea ſuperſtite, ſiue ſtatim poſt partum mortuo, & quidem valde honeſta eſt huiuſmodi diſpoſitio propter onera prædicta, ſecundum Alexand. conſ. 57. colum. penul. volum. 1. gl. in l. ſi donaturus, §. ti. ff. de condi. ob cauſam, vbi Alexan. dicit eius gloſ. opinionem eſſe communem, & ibidem Iaſ. dicit omnes Doctores cum opin. illius glo. pertranſire, cum qua ſentiunt plerique ex citatis per Rol. a Valle in tract. de luc. dot. quæſtione 4. a nu. 10.* De cuius conſuetudinis robo-
27 re ac validitate non eſt † ambigendum authoritate Bar. & aliorum in l. hac edictali, C. de ſecun. nupt. & in l. exigere dotem, ff. de iud. & per Bald. in conſ. 467. volum. 4. & in conſil. 496. volum. 5. Fulgoſ. conſ. 203. Cremenſ. Sing. 154. ad quod facit Abb. in cap. fin. §. ſanè, vltimo nota. de donat. inter virum, & vxorem, vbi ratione comprobat has noſtras conſuetudines de lucranda dote, & donatione propter nuptias valere, licet iure cõmuni dos ad dotantem redire debeat, l. dos a patre, C. ſolut. matr. l. ab hoſtibus, in princ. ff. ſolut. matr. & per Alexand. conſ. 150. colum. 1. volu. 2. vel ad hæredes mulieris, c. fi. §. ſanè, & ibi Abb.
28 de don. inter virum, & vxorem, † cum contrario iure ciuili ſtatutario, vel conſuetudinario tolli poſſit, vt ibi per eum. Sequitur textus eiuſque expoſitio.

29 Si matrimonio legitimè cõtracto, † quod quid ſit, & qualiter legitime contrahatur, & dirimatur, dixi ſupra proxima immediata conſuetudine præcedenti, in princ. hic non repeto.

Dotibus aſſignatis. Ideſt traditis, ſecũdum Din. & Alb. de Rola. in l. prima, §. eligitur, ff. de vent. in poſſ. mit. quandoque ſumitur pro eligere, diſcernere, vel demonſtrare, l. penul. ff. de adopt. & l. aſſignare, ff. de verb. & rer. ſigni. & aliter ſumitur in l. 1. §. aſſignare, & l. aſſignare, ff. de. aſſign. liber. & Inſt. eo. titu. vel dic aſſignatis re ipſa poſt promiſſionem factam in capitulis matrimonialibus conſtitutis per inſtrumentum dotale, ſeu introductum, quod alij vocant, quod vulgo dicitur aſſignationis, arg. l. cum delanionis, §. 1. ff. de fun. inſtr. & l. anniculus, cum ſimili, ff. de verb. & rer. ſign. militat igitur hæc conſuetudo dotibus aſſignatis. Sed quid ſi dos fuit pro-
30 miſſa conſtitui, † non tamen conſtituta, an habeat vim ſiue effectum, ac ſi vere fuiſſet conſtituta? in hoc dubio multi doctores ad inuicem digladiati, in varias ſententias iuerunt. Hyppo. de Marſili. multa ad vtranque partem allegauit in eius ſingula. 469. & eum videtur ſecutus Vincentius Maxilla ſuper conſuetud. Barenſi. f. 70. qui inclinare videtur in partem negatiuam, ſed contrarium videtur fuiſſe deciſum per Sacrum Regium conſilium Neapolitanũ, per Afflict. deciſ. 61. idem per Boer. deciſ. 183. numero 13. 1. par. et tandem aſſerit ſic etiam fuiſſe iudicatum per Senatũ Pariſienſe, Tiraq. in tra. de vtroque retractu titu. 2. fol. 306. a num. 41. vſque 60. facto per eum exactiſſimo examine, & hoc ad euitandum circuitum, & ſic etiam pro parte affirmatiua fuiſſe deciſum, refert Tho. Gramma. deciſ. 103 num. 18. ſed quid ſit dicendum, ſecundum hãc noſtram conſuetudinem, dicemus infra ſuo loco in propria quæſtione, vbi reſpõdeo motiuo, quod fieri poſſet de hoc textu. ibi, dotes datas, & traditas.

Dodario conſtituto. Quid ſit do-
31 darium, & quo modo, † & qualiter cõſtituatur, dictum eſt ſupra proxima præcedenti conſuetudine, & in præambulis poſt Andr. in c. 1. §. donare, quali. olim feu. pote. alien. & poſt gl. in conſt. regni. Mulier, quæ dotarium, & per Napod. Sebaſtia. & moder. in c. reg. mulier dotarium.

Et vxore in domum viri
32 **deducta.** Deducta, † vel inducta, ſeu traducta in domum viri, quando dicatur vxor, dictum eſt ſupra proxima præcedenti conſuetudine, & de effectu traductionis, vide ibi: hoc autem de traductione in domum viri dictum eſt, ad euitandum contingens dubium quod poterat ſubeſſe, nam ſtante hac conſuetudine, & eius diſpoſitione, contrahebatur matrimonium, aſſignabantur dotes, conſtituebatur dodarium, vxor vero non erat inducta in domũ viri, poterat eſſe dubium, quid de vxore mortua in matrimonio, quod ſolo conſenſu perficitur, non dum traducta nec cognita? aliqui doctores tenebant, quod maritus lucraretur dotẽ, per ea, quæ notat Cyn. in l. cum inter. quæſt. vltima, C. de don. ant. nupt. & in l. pen. de don. int.
33 vir. & vxor. nuptiarum † enim conſenſus, non concubitus, vel ductio in domum, facit matrimonium, ſed conſenſus in matrimonium, l. nuptias, ff. de reg. iur. l. cum hic ſtatus, §. ſi mulier, ff. de don. inter vir. & vxor. §. nuptias. in Auth.

de

de nupt. & extra de ſponſ. c. cum locum. 27. q. 2.
cap. ſufficiat. Alijs vero in contrariam ſententiã
euntibus, quod maritus non lucraretur dotem,
34 quoniam datio, † vel promiſſio videretur facta
ſub conditione, ſi ipſa virgo ducatur in domum
viri, pro vt ſolitum eſt fieri ab omnibus, arg. l. ſti
pulationem, ff. de iure dot. & l. nõ enim, & l. pro-
mittendo, in prin. ff. eo. vnde cum defeciſſet nec
impleta eſſet conditio, ceſſare debet ipſius do-
tis lucrum, & acquiſitio. in qua opinione fuit Io.
Pet. de Ferra. in forma lib. quo vxor. agit. ad dot.
in gloſ. vxor quondam Thadei. verſi. vnde pro
eius declaratione, qui dixit, quod in hanc par-
tem inclinat conſuetudo communis, vt ad lu-
crum dotis requiratur ne dum contractus ma-
trimonij, verum etiam traductio in domum vi-
ri. Ad tollendum igitur hunc conflictum opi-
nionum, merito noſtri ciues bene conſtituerũt,
& adijcerunt verba prædicta, & vxore in domũ
35 viri deducta, † vt non aliter maritus lucretur
dotes, niſi contracto matrimonio, dotibus aſſi-
gnatis, & vxore in domum viri traducta, & ſub-
dit dictus Practicus Papienſ. in loco ſupra alle-
gato, ſic ſeruari de conſuetudine in ciuitate Pa-
piç, vbi ſimile viget ſtatutum, cum quo concor-
dat Rube. conſ. 19. imo ſi traducta cum ea vir
36 coire non potuit, dotem † non lucretur, vt per
Iaſon. in conſ. 58. vol. 1.

Matrimoniũ morte vxo-
37 **ris ſoluatur.** Morte † vxoris naturali,
quæ eſt ſeparatio animç a
corpore, c. cum in quadam, extra de cele. miſſ.
c. reſuſcitatus, de pœn. diſt. 1. Quid autem ſi ciui-
liter moriatur, quia contracto matrimonio, &
inducta ante carnalem copulam ingreſſa eſt,
38 monaſterium, † & ſic mortua eſt mundo, & ſic
ciuiliter, vtrum hęc conſuetudo locum habeat?
multi doctores ſenſerunt, maritum, etiam hoc
caſu, dotes lucrari, vt in l. Deo nobis, C. de epi. &
cler. Bart. Bald. Paul. & Ange. poſt glo. ibi, ac ſi
vere mortua fuiſſet, vt per Caſſ. in conſuetud.
Burgun. rub. 4. §. 6. apres la treſpas num. 8. Con-
trarium tamen tenendum eſt, vt maritus non
39 lucretur dotes, niſi vxore mortua, † morte natu-
rali, cum verba conſuetudinis ſint proprie intel
ligenda, non autem in caſu ficto, vt poſt multa
hincinde allegata concludit Phan. in trac. de lu-
cr. dotis in rubrica, in gloſ. per mortem.

¶ Et ſucceſſiue quæritur, an ſi mulier depor-
tetur ob facinus, & delictũ, maritus lucriſaciat
dotes? quod videbatur, cum morti æquipararetur
40 deportatio, † & mors dicatur ciuilis, l. ſtatius flo-
rus, §. Cornelio Fęlici. ff. de iure fiſci. l. amiſſione,
§. qui deficiunt, ff. de cap. di. cum amittat ciuita-
41 tem, † & ſecundum aliquos libertatem, vt habe-
tur per noſtrates, in Conſt. regni, ſoriudicatorũ
bona. & ibi Andr. Iſer. & Afflict. Concluditur ta
men contrarium, quod imo maritus non lucri-
faciat dotes, niſi cum deportatione bona mulie
ris publicarentur. Ferron. in conſuetud. Burdeg.
titu. 4. §. 6. col. fi. conferunt dicta per Bart. in l. ſi
conſtante, in princ. ff. ſolu. matrim. Io. Andr. in
add. Spec. de don. inter vir. & vxor. §. fi. & quæ la
te congeſſit Alex. Imol. in paraphr. ad Bart. in d.
l. ſi conſtante.

Filio ex ea ſuſcepto, & ſi tamen fi-
lius in fata deceſſerit, dum tamen
in ſuo ortu viuus naſcatur.

42 Et ſic nota, † quod maritus ex hac conſuetu-
dine, lucratur dotes, propter liberos, & eorum
ſuſceptionem, etiam ſi nati, eo viuo moriantur,
quod voluit Bald. in l. ſiquis hæredem, C. de inſt.
43 & ſub. & valet † etiam cõſuetudo, quod maritus
habeat medietatem de bonis vxoris, ſicut è con
uerſo vxor medietatem de bonis viri, vt eſt tex.
in c. Raynutius, extra de Teſtam.

In fata deceſſerit. Ideſt extin-
guatur. not. in
l. 2. ff. ſi muli. ventr. nomi. vel perierit, l. ſiquis le-
gauerit, ff. de leg. primo, ſicut dicitur in fata ſub
ductus, ideſt mortuus, l. 1. C. de agen. in reb. lib.
44 12. & l. ex morte, C. de pact. conu. fatum † enim
mors dicitur l. properandum, §. hoc autem, C.
de iud. Hinc fatale apud Papinianum in l. 3. ff.
de fun. inſtr. capitur id, quod per fatum, hoc eſt
45 mortem, eſſe deſijt † hinc fatales dies dicimus,
quod cauſæ fatum, hoc eſt terminum imponãt,
Azo. in ſum. C. de appell. & gloſ. interlinearis in
46 d. l. 3. ff. de fun. inſtr. licet quandoque † fatum ſi-
gnificet, quod per diuinę voluntatis ſeriem acci
dere ſolet, vt Andr. Alciat. interpretatus eſt in l.
quæret aliquis, ff de verb. & rer. ſig. ſuper verbis
illis (neque id, quod fataliter acceſſit matri dã-
num iniungere debet) aliquando tamen pro ca
ſu calamitatis ſumitur, vt in l. infans. ff. ad l. Cor-
nel. de Sicar.

Dum tamen in ſuo ortu
47 **viuus naſcatur.** Et ſic viuus † eſſe de-
bet, dum naſcitur, vt
ſit locus hüic conſuetudini, naturaliter enim di-
48 citur naſci, qui viuus † naſcitur, quamuis vocem
non emiſerit, dum tamen integer naſcatur, ad
mõſtrum non declinans, vel prodigium, vt not.
in l. vxoris abortu. cum l. ſeq. C. de poſth. hæred.
49 inſt. † licet de iure canonico ille dicatur natura-
liter natus, qui naſcitur viuus, & fuit baptizatus,
capit. nam, & ego. extra de verb. ſign. filius ergo
50 abortiuus dicitur qui mortuus naſcitur, † l. qui
mortui, ff. de verb. & rer. ſign. & ſi vius naſcitur,
51 quamuis ſtatim decedat, nõ dicetur abortiuus,
l. ſecunda, & tertia, C. de poſtu. hæred. inſti. &
52 intellige filium viuum naſci, etiam † ſi natus
fuerit cum aliqua coactione obſtetricis, vel
53 cęſo matris vtero extractus, l. quod dicitur. † in
princip. vbi Bar. ff. de liber. & poſtu. Bald. in l. fina.
C. de ſuis, & leg. hære. requiritur etiam quòd na-
54 ſcatur totus, non pro parte, l. penul. † & ibi Docto
55 res, C. de poſtu. hær. inſtit. † Natus ergo pro parte
non dicitur natus, nec rumpet teſtamentum, vt
per Doct. in d. l. quod dicitur, C. de poſtu. hæred.
inſti. Pau. de Caſt. in l, quod certarum, C. de poſt-
56 hu. hær. inſtit. † quia paria ſunt, non naſci viuũ,
vel

vel naſci,& viuere non poſſe, cum ſecundũ cur-
ſum naturalem non ſit natus,& dicit ſe ſic de fa-
cto cõſuluiſſe,alias partus natus, dummodo per
momentum fuerit viuus natus,rumpit teſtamẽ-
57 tum,eſto quòd illico deceſſerit,†& non emiſerit
vocem,& ibi eum ſequitur Alexand.in vlt.quæ-
ſtione,per tex.in l.vxoris abortu.C.de poſth.hær.
inſt.vbi natus abortiuus indiſtinctè non rumpit
teſtamentum,dato,† quòd iam exceſſiſſet tem-
58 pus quo fœtus eſt animatus,eadem ratione ſi na-
tus eſt,† & non valeat viuere,ſecundum Bald.in
59 d.l.vxoris abortu,† quoniam idem de eo iudica-
60 ri debet, quod de vero abortiuo, & iſta opinio
eſt fauorabilis, & amplectenda , tanquam fauẽs
robori,ac validitati teſtamenti , argum.l. ſi pars,
ff.de inoff.teſtam.& ſequitur Iacob.de S. Georg.
in d.l.pe.C.de poſth.hær.inſt.& Soc.in l.cũ auus,
car.penul.ff.de condi. & demonſtr. vbi ſic natus
non † facit deficere conditionem fideicommiſ-
61 ſi,quoniam habetur pro non nato, & quòd ita
conſuluit in Ciuitate Lucana, & ſecundum hãc
opinionem fuit iudicatum in Sacro Regio Con
ſilio Neapolitano,vt per Affl.deciſ.226.

Quæro quid ſi puer in vtero matris adhuc exi
ſtens medius,ſcilicet capite,& collo,reliquis par
tibus ext.poſitis,ita quod bene apparebat viuus,
& maſculus,fuit baptizatus , an talis baptiſmus
62 teneat ad hoc,† vt ſi moriatur debeat in cemite-
rio ſepelliri? Reſpon.quòd hanc quæſtionem po
nit Capell.Tholoſ.deciſ.156. Item fuit quæſitũ,
vbi inquit fuiſſe concluſum , ſecundum opinio-
nem Guil. dę monte Laud.in clemen.prima,de
ſumma Trin.& fide Cath.§.ad hoc,in verbo,vni
cum,quod baptiſmus teneat,& refert idem tene
re in ſacramentali ſuo,in tit.de baptiſ.§.nota , ꝙ
in charitate,verſ.nota de alia quæſtione, & ita te
nere aſſerit,Petr.de Racana.decreto. Doct. Can
cellarium Tholoſanum , quamuis contrarium
ſentiant alij Doctores,tam Theologi , quam ca-
nonistæ,vt per eundem Gugl. in dicta clem. pri-
63 ma, videre libet , & facit ratio , † qa anima eſt in
toto corpore,& in qualibet parte ipſius , ſecun-
dum Theologos,vt not.in cap.vulgaris,de pœn.
diſtin.1.faciunt nota.per Innoc.in c.dubium,de
64 bap.& † ſi pes,vel manus tantum appareat,debet
baptizari, licet poſtea natus ſit ad cautelam hoc
modo eſt baptizandus, ſi non es baptizatus,ego
te baptizo, vide Aufr. in add. ad dictã deciſionẽ
Capel.Tholoſ.156.in quo diſcrimine, ac neceſſi
65 tate, † etiam a laico deficiente ſacerdote confer-
ri poteſt,cap.ſanctum,de conſecr.diſtinct.4. imò
66 a muliere † in caſu tamen neceſſitatis,non alias,
cap.mulier,iuncta glo.de conſecr.diſt. 4. & ſic re
quirit quo ad rem noſtram quòd viuus naſcatur
per ſupra dicta:item quòd naſcatur totus,nõ pro
parte , ponderando tex. in d.l.penul.C.de poſth.
hęred.inſt.aliter non dicetur natus qui pro parte
tantum,vide Lupum in l.13.ad ll.Thori,Hyſpa-
67 niarum,† vbi etiam infert , an huiuſmodi par-
tus hæreditatem non aditam tranſmittat , ad
quem Lectorem remitto breuitatis cauſa , nam
meum eſt materiam harum conſuetudinũ non
egredi.Redeundo igitur ad illud, vnde noſtra di
ſceſſit oratio,oportet igitur , vt naſcatur fœtus ,
68 & viuus naſcatur,† alias mortuus non proficeret
ad lucrum dotis , cum mortui non habeantur
pro natis,& nota,quòd dicitur natus viuus , qui
69 vocem emiſerit, vel alias † diſcernitur eſſe viuus
habens formam humanã,vt per Bart. in l. quod
dicitur,ff.de lib. & poſthu.Quamuis alias in alia
materia,& citra has conſuetudines non dicatur
70 natus,qui † ſtatim natus mortuus eſt,vt per Ab-
ba.in cap.nam & ego. de verb. & rerum ſignific.
Et nota, ꝙ nõ conſideratur hic ſi vxor prius di-
71 ſceſſit, vel partus, † cũ ſi prius deceſſerit vxor, v-
tique maritus omnino ſuccedit filio iam nato ,
licet illico,& incõtinenti mortuo,ſucceſſione ſi-
bi de iure cõi ſibi delata citra diſpoſitionẽ huius
cõſuetudinis per iura vulgaria, l.nam,& ſi paren
tib.ff. de inoff. teſt. & vt ibi notat̃ , ordine turba-
to ſuccedit Bulgare nato, & per Afflict. in deciſ.
72 226. Sed † ſi præmoriatur filius matri, vt innuit
textus,maritus lucrifacit dotes : quod indicant
verba conſuetudinis ibi,& ſi tamen filius in fata
deceſſerit,dum tamẽ viuus naſcatur , ſiue ex ma
tre mortua,ſiue viua adhuc. Quid enim ſi natus
viuus ex matre viua moriatur , & mater ſuper-
ſtes moriatur ſtatim,vel ex interuallo? conſuetu-
do diſtinxiſſet,ſed voluit tantummodo conſide
rare ſuſceptionem prolis,cuius cauſa ſequitur lu
crum dotis.

Maritus omnes dotes ſibi datas, & traditas lucrifaciat,&c.

73 Datas,& traditas ponuntur,vt diuerſa,†aliud
enim eſt dare, aliud tradere,l.ſi rem tradi, & ibi
in gloſ.ff.de verb.oblig.& l ſi rem dari,ff.de act.
empti.& in c.eccleſiaſticus, 12.q.2.l. pater , ff. de
capti.& poſtli.reuer.cum l.tutores,ff.de teſta.tu-
74 te.† nam dare,eſt dominium transferre, & acci-
pientis facere,§.ſic itaque,Inſti. de actio.tradere
75 vero,eſt † poſſeſſionem tantum transferre,vt ibi
in glo.non autem dominium , & hoc procedit
indiſtincte,quando eſſet promiſſa ſpecies: ſi autẽ
76 quis promittat tradere genus , † ſiue aliquid in
genere,tunc bene teneretur ad dominij transla-
tionem,etiam ſi expræſſe dictum ſit , promitto
tradere,& ratio eſt,quia in promiſſione generis,
vel quantitatis , verbũ,trado,importat dominij
translationem: ſecus eſt in promiſſione, & obli-
gatione ſpeciei , vt probatur ſingul.in l. ſi a ſub-
ſtituto,§.ſi.cum l. ſeq.& ibi gloſ.fin.in verb.dare.
ff.de leg. 1.quam ibi valde commendat Imol.&
ibi etiam Bart.& alij,quod optimo ſimili com
probat Bar.in l.ex empto.in princ.ff.de act.emp.
nam de natura contractus emptionis , & vendi-
tionis non eſt,quod venditor teneatur ad dan-
dum,ſed ad tradendum,d.l.ex empto. in princ.
77 ff.de act.empt. † imo ſi quis venditor promitte-
ret dare,non eſſet contractus emptionis, & ven-
ditionis,ſed potius contractus innominatus,do,
vt des.vt eſt tex. not.in. l.ſi.ff. de con. ob cauſ. &
ibi Bart.& idem Bart.in l. prima , C. de rer. per-
78 mu.† Tamẽ ſi venditur genus,ſeu quantitas,vel
aliquid in genere, vt puta decem modia frumẽ-
ti , vel vegetes vini pro tanto pretio : tunc enim

venditor tenetur ad translationem dominij, nõ
equidem ex natura contractus emptionis, &
venditionis, ſed potius ex natura rei debitæ in
genere, vt per Bar.in d.l.ex empto.ff.de act.emp.
79 & hoc quidem † ea ratione, quare emptor præci
ſe teneatur ad dandum pretium, & ſic ad transfe
rendum dominium pretij, venditor autem non
teneatur ad dandam rem, & ſic ad transferendũ
dominium, quia emptor tenetur ad pretium, &
ſic in genere, venditor autem tenetur in ſpecie,
ex qua ratione ſequitur id quod diximus, quod
ſi venditor tenetur ad genus, ſeu quantitatem,
vt eodem modo, & ipſe teneatur ad dandum,
& ſic ad transferendum dominium, eadem ra-
tione vigente ſicut, & in emptore, vt late per
Bart.in l.2.ff. ſi cert. peta. Iaſ.in §. ſic itaque, inſt.
de act.num. 12. cum ſeq. & vide de hoc late per
Fely.in cap.ſi cautio.de fid.inſt.& Fran.Aret.in l.
dedi.ff.de cond.ob cauſ.& Card.Pariſi. conſ. tri-
geſimo tertio, nume. tertio, volumine tertio, &
infra a nume. vigeſimoquarto. Quid autem in
dubio, ſi aliquid ſimpliciter promitteretur, an
teneatur tradere, vel dare? Bald.in d.l. ſi a ſubſti-
80 tuto. † §.fi.ff de leg.primo, tenet in dubio, quod
intelligatur de datione ac translatione dominij,
quod intelligit Iaſ.in d.§.ſic itaque.niſi aliter ſit
de natura contractus, & per Bart.in l.vbi autem,
§.fin.ff.de verb.oblig. tunc enim intelligitur de
traditione, vel dominij translatione, pro vt eſt
81 natura ipſius de quo agitur contractus, † Tradi-
tio pluribus modis fit, & varijs, vt cum lapis exi-
mitur de loco voluntate domini, l. qui ſaxum.
82 ff.de dona. † vel per traditionem clauium, l. cla-
83 uibus, † ff.de contra.empt. itidem per traditio-
nem inſtrumentorum, l.1.C.de donat. ſimiliter
84 per præcarium fit traditio, † & transfertur ciui-
lis tantum poſſeſſio, naturali apud conſtituen-
tem remanente, l.etiam habet, §. qui præcario,
ff.de præc. Bart.& omnes in l.interdum, ff.de ac-
85 qui. poſſ. item per conſtitutum fit traditio, † &
certe amplioris, & maioris efficaciç, cum per id
ne dum ciuilis, verum etiam naturalis poſſeſſio
transferatur nuda detẽtatione remanẽte pęnes
conſtituentem, l.quædam mulier, vbi glo. Bart.
& alij, ff.de rei vend.l.quamuis, §.1.& ibi Angel.
& communiter doct. ff. de acq. poſſ. & l. quod
meo, & ibi doct.co.ti.late Tiraq. in eius tract. de
86 conſt. † poſſeſſ.par.1.a num. 2. cum ſequen. vbi
etiam, quod licet hi ſint actus ficti, tamẽ per eos
tranſit vera poſſeſſio, etiam in caſu quo lex, vel
conſuetudo requireret actualem traditionem,
87 nam per conſtitutum cenſetur res tradita, † & il-
li legi ſatisfactum, vt eſt in conſuetudine Neapo
litana, in c.inſtrumenta, vbi gloſ.in verb.traditio
nem, quamuis contrarium ſentiat Decius, in l.
contractus, num.16.ff.de reg.iur. ſecutus Barto.
in l.Titia circa fin.ff.de verb.oblig.vbi ex diame
tro priori opinioni contradicit, vt vera requira-
88 tur traditio, nõ inſtrumentalis, † vt non ſufficiat
ſi in inſtrumento poſſeſſionem eſſe traditam aſ-
ſeratur, vt ibi per eum: maxime id procederet, ſi
89 in contractu ſuſpictio eſſet fraudis, † tunc enim
abſque dubio vera requiritur traditio, vt per
Bart.in l.poſt contractum, col.2.ff.de do.& Dec.
in d.l.contractus, maritus ergo lucrifacit dotes
90 datas, † & traditas, vt intelligatur de dote con-
ſiſtente ne dum in pecunia, & rebus conſiſtenti-
bus in põdere, numero ac menſura, quarum do-
minium in maritum reperitur eſſe translatum,
iuxta l. res in dotem, ff. de iure do. verum etiam
91 de mobilibus in ſpecie conſiſtentibus, † veſtibus
nempe, ſeruis, & alijs huiuſmodi mobilibus
quorum re vera dominium pęnes vxorem re-
manet, poſſeſſione ad virum translata, & exerci
tio actionum, iuxta l.in rebus, C. de iure doti.&
iuxta nota.in l.doce ancillam, C.de rei vend.ſed
vtrum maritus lucretur dotes conſiſtentes in
ſtabilibus, cum de mobilibus, & pecunia non ſit
dubium? & videtur, quod ſic, propter dictionẽ
illam vniuerſalem, omnes dotes, l.Iulianus, ff.de
92 leg.3.l.à procuratore, C.mandati. Tu dic, † quod
non lucratur dotes conſiſtentes in ſtabilibus, vt
habetur expræſſe infra in cap.10.in c.ſi bona ſta-
93 bilia, quia quod vna lex non dicit, diſtinguit al-
tera, l.vtrum, ff.de peti.hær. cum ſimili. & ibi di-
citur, quod ſi bona ſtabilia dentur in dotem in
lucriſfactione obſeruentur iura communia, qui-
bus iuribus communibus dos non lucrifit per
maritum, ſed redit ad dotantem, vel eius hære-
94 dem.iux.l.dos a patre, † C.ſol.matr.cum alijs iu-
ribus triuialibus.

95 Nec obſtat, quod hic textus loquatur per di-
ctionẽ, omnes, quç eſt affirmatiua vniuerſalis,
cum ſupra ſit reſponſum, quod paret ex prænar
ratis, cum loquatur de dotibus in pecunia, & in
ſpeciebus alijs conſiſtentibus, vt firmat gloſ. quç
de hac conſuetudine meminit in conſt. regni.
mulier, quæ dotarium, & in conſt.licentiam,
vbi notat de hac conſuetudine, quam dicit vige
re in multis partibus regni. Amplia diſpoſitio-
nem huius conſuetudinis, vt maritus hoc lu-
crum tranſmittat ad hæredes, vt ſi viuens illud
non petierit, hæredes eius illud petere poſſint,
96 Bald.in l.ſi arrogator. † ff.de adopt. nam hoc lu-
crum defertur marito poſt mortem vxoris in ca
ſu huius conſuetudinis, non dicitur haberi iure
hæreditatio, ſed incorporatur patrimonio ma-
riti, & dicitur de patrimonio mariti, non autem
97 vxoris, † & tranſmittitur ad hæredes mariti, etiam
quod à marito non fuerit agnitum, vt ibi per
Bal. facit l. 1.§.ſi impuberi, ff.de coll.bono. Alex.
in l.ſi vir.ff.ad l.falc.firmat hoc per pulchra me-
dia Rolan a Valle.in tract.de lucr.dot.quæſtio-
ne quadrageſimaſeptima, & Guiglie.de Bened.
in capit.Rainutius, in ver.mortuo teſtatore, nu-
me.115.extra de teſtam. & Ferron.in conſuetu.
Burdeg.titu.4.§.6.verſicu.extenditur, & hoc ſta-
tutum.

Sed cum hæc conſuetudo dicat, quod mari-
tus prole ſuſcepta lucretur omnes dotes datas,
& traditas, an habeat locum etiam in caſu quo
dos non fuit tradita, ſed promiſſa tantum? in
hoc dubio Iaſ.in rub.ff.ſol. matrimonio. arguit
ad vtranque partem, & tandem concludit ha-
bere locum conſuetudinem ita, vt maritus lucri
faciat dotes, etiam promiſſas. Contrarium
videtur

videtur,eſſe concludendum in caſu huius con-
ſuetudinis noſtrę, cum conſuetudo dicat doti-
98 bus aſſignatis, † & ſic videtur requirere nedum
promiſſionem, verum etiam aſſignationem ea
rum, & ſic non habet locum hæc conſuetudo,
vt tenet Angel. in conſ. 280. & comprobat Iaſ.
in d.rub.ff.ſol.matr.nume. 24. & in l. ſi donatu-
rus,§.1.ff.de condict.ob cauſ.Fely. in c. quoniã,
col. 1.extra de conſt.Rol.a Val. in tra. lucr. dot.
quæſt.6.& pro hac opinione concludit Cache-
ran.in deciſ.Pedemon.21.num. 15. cum allega-
ta in contrarium procedant, quando ſimplici-
ter conſuetudo,vel ſtatutum loquitur de dote:
ſecus tamen ſi diceret de dote data ac tradita,vt
dicit hæc conſuetudo,tunc enim non ſufficit ſo
la promiſſio,& ita limitantur dicta per docto.
in rub.ff.ſolu.matr.vt per Rui.conſ.225.inç. ui-
ſis.nume.5.uerſi.& dato etiam, quod per ſtatu-
tum,lib.1.& Phanut. de lucr. dot. in rub.in uer
bo,reſtituenda,num.53.ver. quarto limito. ubi
etiã, quid ſi partim eſt ſoluta,quia maritus par-
tem dotis tantum exegit, & ſic non militat hæc
conſuetudo,niſi dos ſit promiſſa,& data,uel tra
99 dita:† ſed quid ſi fuerit conſtituta,an habeat lo-
cum conſuetudo? Cæſar Vrſillus in additione
ad deciſ.Afflict.61.dicit articulum eſſe diffici-
lem ac tenebroſum, tamen aſſerit veram, &
communem opinionem eſſe ſecundum quam
fuiſſe iudicatum, quod habeat locum conſue-
tudo, vt hoc caſu concludamus, quod maritus
lucretur dotes conſtitutas,Gram.deciſ.103.nu.
18.& addentes ad d.deciſ.Afflict.61.poſt Tiraq.
Marſil.& alios per eos allegatos.

Ampliabis hanc conſuetudinem multis mo-
100 dis,† & primo vt maritus lucretur dotem vxo-
re præmortua prole ſuſcepta, condito etiam te-
ſtamento per vxorem,in quo alium inſtituit hæ
101 redem,† & ſic mulier non poſſit de dote diſpo-
nere contra hanc conſuetudinem, nec maritus
in hoc grauari,ſm Bald.in l. pro hæreditarijs,C.
de hær.act.& in l.quod ſcitis, C.de bo.quæ liber.
102 quia ad hoc lucrum non venit maritus † ex indi
cio teſtatoris tacito,vel expreſſo,ſed ex promiſſio-
ne huius conſuetudinis, & contra voluntatem
103 vxoris,& † cenſetur,vt æs alienum,& non hære-
ditarium mulieris, & quia lucrum hoc non ori-
104 tur ab vxore,† ſed defertur marito propter one
ra matrimonij ab iſta conſuetudine, quæ ratio
ita militat ex teſtamento, quam ab inteſtato, vt
per pulchras rationes comprobat Rub. Alexan.
conſ. 19.& Rolan.Valle.in tract.de luc.dot.quę-
ſtio.82.

Amplia ſecundo,vt marito deferatur hoc lu
crum prole ſuſcepta,& tã ſi momento proles ſu
105 peruiuat,† quã etiam ſi ſuperuixerit proles,per
tex.in l.2.ff.de pact.dot.iuncta ibi gloſ. vbi habe-
tur,quòd maritus lucratur dotem ex pacto vxo-
re præmortua,ſiue liberi ſuperſint,ſiue morian-
tur,& tenet Paul.de Caſtr.in l.ſecunda, ff. ſolut.
matrim.vbi Alex.dicit hoc nõ habere dubium,
& expreſſe firmat gloſ.in conſtit.Regni, mulier
quæ dotarium,nec obſtat ſi diceretur hoc lucrũ
deferri ita tamen,ſi non ſuperſint liberi,argum.
l.cum auus,ff.de cõ.& demonſtr.& l.cum acutiſ
ſimi,C.de fideicommiſſ.cum l. generaliter,§.cũ
autem,C.de inſt.& ſubſti. vt idem ſit dicendum
in caſu huius conſuetudinis,nam non obſtat, ſi-
quidem diuerſa eſt cauſa, illud enim procedit
in lucro delato a teſtatore,hic vero in lucro, qđ
defertur a l.ſiue conſuetudine,vt cõſiderant Do
ctores in dictis iuribus.

Amplia hanc conſuetudinem, vt maritus lu-
106 cretur dotes,† vt habeat locum etiam in iocalib.
107 & ornamentis,cũ ſint acceſſoria,† & appendices
dotis, quia quod dicitur de dote, habet locum
108 etiam in ſupplemento dotis,† l.inter ſocerum,§.
cum inter,ff.de iur.dot.Ioan.de Anan.conſ.36.
109 cum cenſeantur eſſe pars dotis,† argu.l.fundi, ff.
de contrah. empt. & quaſi appendices, l. ſi quis
hæres inſtitutus,ff.de acqui.hæred.& ſecundum
hanc conſuetudinem hoc non habet dubium,
qua diſponitur,quòd robbæ, & ornamenta re-
manent viro, habebit igitur maritus dotes, &
110 robbas † bona corredalia.

Nec obſtat,quòd Rol.de Valle.in tracta. lucr.
dotis,quæſt.quinquageſima,aliter ſenſerit,nam
ſi is recte perpendatur,format quæſtionem,vtrũ
maritus cũ dote lucretur bona paraphernalia;
111 cum illa ſint ſatis ſeparata,† & diuerſo iure cen-
ſeantur a dote,iux.tradita in l.fin.C.de pact.con-
uen.merito de vno ad aliud nõ infertur,quæſtio
& ampliatio noſtra procedit in bonis mobilib.
& corredalibus cum dote aſſignatis; vt per Io.
de Anan.in dicto conſil.36.vide Theſa. deciſio-
ne 195.

112 Amplia etiam,† vt mulier non poſſit a marito
impetrare remiſſionem huius lucri,per not.in l.
vir mulieri,ff.de do. inter uirum,& uxorem,ubi
mulier ſimulans eſſe irata cum uiro ab eo diuer-
113 ſit,maritus autẽ,ut uxor † reuerteretur aliquid v-
xori dederat,quæ propterea reuerſa eſt, nõ ualet
hæc donatio,ut ibi.Item per tex.in l. ſi liberis, ff.
de pact.dot.ubi in ſpecie glo. decidit non ualere
hanc remiſſionem lucri a marito uxori factam
iratæ,& quæ diuerterat,& ob hoc reuerſa eſt, cũ
talis concordia uenalis eſſe non debeat inter cõ-
114 iuges,† Lup.in rep.rubr. extra de don. inter uir.
& uxor.§.34.columna penul.& fin.& Roma. ſin
gul.576.incip.pone,quod ſtante ſtatuto de lucro
dotis,& noluit Pau.de Caſtr.conſ.232. columna
ſecunda, ſecundum antiquam impreſſionem,
& ſecundum nouam,conſ.59. in primo uolum.
columna ſecunda,in princip. Alex.in l.ſi ſocer,§.
Lucius, colum.4. ff. ſolut. matr. Roland. in tra.
lucr.do.quæſt.48.Tiraq.in l.ſi unquam, in uerb.
donatione largitus,num.192.

Amplia etiam ſi maritus in inſtrumento do-
tali,promiſit ſimpliciter reſtituere dotem, non
adiecto, ut fieri aſſolet ſeruata forma conſuetu-
dinis: non enim per hoc cenſetur eſſe remiſſum
115 lucrum dotis cõſuetudinariũ, † & proinde,nec
tenebitur ad reſtitutionem dotium, ſecundum
Bald.in l.quod nomine,ff.de cond.indeb.ubi uo
luit hoc pactum minime obeſſe marito, quod
late diſcutit Purpura.in l.1.colum.20.C.de ſum.
Trin.& fide cath.

Amplia ut maritus lucrifaciat dotes, ut intel-
ligatur etiam de augmento dotis conſtante ma
trimonio facto, ut per Abb. in conſilio 46. ſecun
116 do dubio, † uolumine primo, ubi quòd ſtatutũ
de lucro dotis habet locũ, etiam in eius augmen
117 to, cum ſit pars dotis, † & una eademque res nõ
debet diuerſo iure cenſeri, l. cum qui ædes, ff. de
uſucap. cap. cognouimus, 12. quæſ. 2. ut per Cam
peg. in tract. dot. parte quinta, quæſt. 9. Pariſ. con-
ſil. 62. colum. 3. & conſilio 126. colu. 2. uolum....
& communem dicit, & ab ea non recedendum,
Valle. in tract. de lucr. dot. q. 100.

Amplia etiam ſi quis ſtipulatus ſit dotem red
118 di, & † reſtitui ſibi, uel dotanti, nam non obſtan-
ti huiuſmodi pacto, maritus adhuc lucrifaciet
dotes, etiam ſi fuiſſet promiſſum in omnem ca
ſum reſtitutionis dotis, prout tenet Roman. &
Alex. in l. poſt dotem, colum. fi. num. 36. ff. ſolut.
matr. qui ponunt quæſtionem in patre dotante,
mouentur ea ratione, nam contractus partium
119 debet interpretari † ſecundum diſpoſitionem
120 iuris communis, † uel eadem ratione, ſecundum
diſpoſitionem ſtatuti, l. quæro, §. inter locatorẽ,
ff. loca. l. quidam cum filium, ff. de uerbor. oblig.
bene facit quod no. Bald. in l. illa inſtitutio, ff. de
hær. inſti. fallit tamen, ſecundum Ray. niſi pater
121 ſtipulatus eſſet integram dotem ſibi reſtitui, † ut
per prædictos Doctores in dicta l. poſt dotem, &
cum hac diſtinctione pertranſit Bal. in l. quæſtio
nis, C. de bon. quæ liber. & Valle. in trac. de lucr.
dot. quæſt. quinquageſima ſecunda.

Ampliatur etiam, vt hæc conſuetudo liget
Principem, ac Regem degẽtem in ciuitate, pro-
vt retroactis temporibus præceſſores habitaue-
runt in hac patria, vt ex data in multis diploma-
tibus priuilegijs, ac multis legibus, atque capitu-
lis, & regiis pragmaticis apparet, adeo vt ſi in ci-
uitate dotauerit ſorores, vel inclitas filias, ſubda
122 tur iuri † huic conſuetudinario, vt per Andr. de
Iſer. in rubr. de conſue. recti feud. & ſequitur cũ
ibi Ant. Capic. in cap. Imperialem, a colum. 17.
cum ſeqq de prohib. feud. alien. per Fider. licet
Rolan. Valle. in ſæpius allegato tract. de lucr. do.
aliter teneat in eius quæſt. 83. vbi videte.

Amplia iſtam conſuetudinẽ, vt nedum ſi con
tractum eſt matrimonium cum virgine, habeat
123 locum lucrum dotis, verum etiã ſi cũ vidua, † vt
per Alex. in conſil. 101. volumine 3. cum loqua-
tur generaliter, † & indiſtinctè, & nulla ratio di-
124 uerſitatis † inter vtrunque caſum aſſignari poſ-
ſit, immo maior, quia vidua, arg. l. a Titio, ff. de
furt. & l. illud, ff. ad l. Aquil. cum ſimili.

Nunc quæro, quid ſi minor dedit in dotẽ bo-
na ſtabilia, vel mobilia pretioſa, quæ ſine decre-
to alienari nõ poſſunt, l. magis puto, §. ne paſſim,
& per alia iura vulgaria relata per Afflict. in de-
ciſ. 249. & in deciſ. 87. vbi de requiſitis neceſſarijs
in alienatione rerum pupillarium, & minorum.
&c. An maritus lucrifacit dotem?

125 Concluſiue dic, † quod non lucrifacit, prout
eſt tex. in l. lex quæ tutores, C. de adm. tuto. Bart.
in l. prædia, C. de præd. min. Cum. conſ. 109. Bal.
conſ. 108. volum. primo, & eſt ratio cum in tali
126 conſtitutione dotis † requiratur cauſæ cognitio,
l. ſi ex cauſa, §. dotis, ff. de minor. an ſcilicet ſup-
petant facultates, an vir ſit dignus tanta dote, vt
per Bald. in l. nulla, C. de iure dot. & late Rolan.
a Valle. in tracta. lucr. dot. quæſt. 45. vbi ſubdit in
127 ſequenti quæſtione 46. † quòd minor habebit re
ſtitutionem aduerſus conſtitutionem dotis im-
moderatæ, non autem aduerſus hanc conſuetu
128 dinem, † vt in ſpecie decidit Bald. in l. 1. colum-
na 1. C. ſi aduer. dot. vbi etiam dicit, quòd valet
conſtitutio huiuſmodi dotis, ſed competit mi-
129 nori reſtitutio † aduerſus effectum huius ſtatuti,
non autem contra ſtatutum, & Bal. ſequitur Cã-
peg. in tract. dot. par. 5. quæſtio. 11. Tiraquel. de re
tract. carta 773. Alexand. conſilio 154. colum. 3.
volum. 6.

Quæro, an ſi contracto matrimonio dotibus
aſſignatis vxore in domum viri inducta, ſecun-
dum dictamen huius conſuetudinis, nulla eſt fa-
cta ſcriptura, uel inſtrumentum, an maritus lu-
cretur dotes uxore præmortua, quia dos excedit
ſummam ducatorum quingentorum, & uide-
tur requiri inſinuatio, ad l. ſancimus, C. de don.
cum dicat Bal. quod diſpoſitio ſtatuti reducitur
130 ad intellectum pacti, in l. fi. col. 20. † de iure dot.
131 cum in pacto ſit neceſſaria inſinuatio, † ergo
idem in ſtatut. & pro hoc videtur textus apertus,
in authen. ut fra. filij, § illud, ubi Ang. hoc tenet
expreſſe, & firmat Roland. Valle. quæſt. 53. in tra
cta. de lucro. dot. ſecutus Oldr. Cyn. Odofre. Bal.
Alber. & Salic. per eum relatos. Tu uero dic con
trarium, quòd non requiritur ſcriptura, ſiue inſi
132 nuatio, & † ratio eſt, quoniam hoc lucrum non
defertur marito ob mortem uxoris, ſed propter
onera matrimonij, ut dictum eſt ſupra in deci-
dendi ratione ſuper hac conſuetudine, & ſic nõ
eſt mera, & ſimplex donatio indigẽs inſinuatio-
133 ne, † vt loquuntur cõtrariam ſententiam tenen
tes, ſed eſt donatio ob cauſam, quæ non indiget
inſinuatione, vt per Bart. Imol. Roma. in l. Aquil-
lius regulus, ff. de donat. Alexan. conſ. 83. colum.
fina. volum. 2. & conſilio 113. col. fin. vol. 6. vbi di
cit eſſe communem opinionem Ruin. conſ. 126.
col. 4. vol. 1.

Quæro pater dedit dotem filiæ, cui morienti
ſubſtituit, an maritus lucrifaciat dotem excluſo
ſubſtituto? præſuppoſito, quòd pater vltra legiti
mam iure naturæ debitam poſſit ſubſtituere fi-
liæ in dote, vt per Bar. in l. fi. §. filia, ff. de leg. 2. Iaſ.
conſ. 44. colum. 1. volum. 1. & ſubſtitutio expreſ-
134 ſa potentior eſt † quam tacitum lucrum proue-
niens ex tacito pacto ciuium, id eſt conſuetudine
iſta, l. ex facto, §. item quæro, ff. de vulg. & pupill.
135 ſubſt. & † ſic expreſſa ſubſtitutio operabitur exclu
ſionem mariti a lucro infra legitimam, idq; con
firmat in terminis Alexand. conſ. 176. colum. 2.
vol. 7. vbi in indiuiduo decidit hoc. Quibus non
obſtantibus contraria verior eſt ſententia, quòd
136 immo † maritus lucrifacit dotes in terminis hu
ius conſuetudinis excluſo ſubſtituto, non obſtan
te ſubſtitutione expreſſa, & ratio eſt in promptu,
cum dicta ſubſtitutio per patrem facta, intelligi
137 debeat in caſu, in quo operari poteſt, † & in eo

quod

quod reſtitui de iure debet, l. mulier, §. ſi hæres,
ff. ad S.C. Treb. ſed non debet reſtitui de iure por
tio lucriſacienda de publico, quod derogat pri-
uatę diſpoſitioni teſtatoris, arg. tex. in authēt. res,
quę, C. commu. de leg. ergo, &c. & multis ſimili-
bus hanc concluſionem firmat Roland. a Valle.
in tracta. lucr. dot. quæſtione 53. vbi reſpondet
nōnullis friuolis in cōtrarium adductis, & quod
ſupra dictum eſt patrem vltra legitimam poſſe
ſubſtituere in dote, & grauare filiā in dote reſti-
tuenda in eo, quod eſt vltra legitimam, vt per
Cyn. in l. vnica, §. videamus, C. de rei vxor. actio.
138 Tamen † hoc intelligatur, quando, & in caſi-
bus, quibus dos eſſet reuerſura ad hæredem gra
uantis: ſed ſi iure conſolidationis, pertinet ad fi-
liam, vt eſt regulariter; vt eſt caſus in dicto §. vi-
deamus, non valeret grauamen, nec fideicom-
139 miſſum, † niſi tantum relinqueretur filiæ, quate-
nus ipſa grauaretur, l. Titia, §. quę irrita, ff. de leg.
ſecundo, l. pater filiam, ff. ad l. Falcid. vt per Bald.
in l. quoniam nouella, C. de inoff. teſtamen, co-
lumna tertia, verſiculo ſecundo quæritur nun-
quid filia, & Barto. in l. finali, §. filiæ, ff. de leg. ſe-
cundo, & late Suarez. in titulo de las arras, nume
ro ſeptuageſimo, verſiculo hinc eſt, quod Bal-
dus, &c.

Quæro, quid ſi maritus, qui ex hac conſuetu-
dine lucratur dotem, permiſit vxori de dote te-
ſtari, vel diſponere in totum, vel in partem, nun-
quid poſſit dictam licentiam, & conſenſum re-
uocare ante mortem vxoris? videtur quòd ſic,
140 quoniam † teſtamentum ad hoc non eſt ſortiti-
cius effectum, antequam vxor decedat, ſed eſt
in pendenti, l. tertia, ff. de adi. legat. & ſic videtur
poſſe a marito hæc licentia reuocari. Secundo
ſicut dicitur in ſimili de filio, qui ſi donat patre
permittente cauſa mortis, poteſt pater talem cō
141 ſenſum reuocare, l. ædibus, §. quod ſi filius, † pri-
mo reſpon. ff. de donat. voluit Cyn. poſt Dyn. in
l. nec fratris, C. de donat. cau. mort. Contrarium
tamen decidit Alexand. in conſilio 246. volumi-
ne 6. & Salic. in d. l. nec fratris, & late per Rolan. a
Valle. in tract. de luc. dot. quæſtione 41. vbi vide,
142 & an † iſta licentia requirat ſcripturam, vel pro-
bari poſſit per duos, vel per tres teſtes, vel per ſe-
ptem, quot requiruntur in teſtamento? aliqui
dicunt quòd tot teſtes requiruntur, quot in teſta
mento. Verius tamen eſt, quòd tot requiruntur
143 quot in mādato, † ſeu procuratione ad negoria,
mandatum conſiſtit in contractu, l. prima, ff.
manda. & probatur per duos teſtes, l. ex hoc iu-
re, vbi not. ff. de iuſt. & iure, cum in ore duorum
144 vel trium teſtium † ſtet omne verbum, capitu-
lo ſecundo, extra de teſti. capitulo nouit, de iudi.
cum ſimili. Item quia contractus poteſt fieri in te
145 ſtamento, l. hæredes palam, † §. fin. ff. de teſtam. l.
146 teſtamentum, † C. eodem, qui quidem poteſt pro
bari per duos teſtes, vt per Bal. in l. prima, in eius
repeti. ff. de leg. ſecundo, & etiam in lectura, vbi
dicit quòd nominatio facienda per executores
147 teſtamentarios probatur per duos teſtes, † quo-
niam ſatis eſt, quòd teſtator in teſtamento adhi-
buerit numerum neceſſarium ſeptem teſtium,
148 & † in commiſſione ſufficiunt duo, ita Lupus
in l. 31. ad leges Thori, num. 19.
149 Quæro, † vtrum maritus in capitulis matrimo
nialibus, vel alias per pactum expreſſum poſſit
paciſci de lucrando non totam dotem, ſed me-
dietatem, vel tertiam, vel quotam dotis? cū hæc
conſuetudo det marito lucrum integrę dotis? vi
debatur dicendum, huiuſmodi pactum non va-
lere, cum ſit contra diſpoſitionem huius conſue
tudinis, l. quæ contra, C. de pact. Sed hoc non ob-
ſtante, cōtrarium eſt verum, ea ratione, quia qui
liber poteſt renunciare priuilegio, & fauori pro
ſe introducto, & cōceſſo, l. penultima, C. de pact.
150 & † cum huiuſmodi lucrum ſit inductum in fa
uorem mariti propter onera matrimonij, & in
eorum compenſationem, vt per gloſ. commu-
niter receptam, in l. ſi donaturus, §. finali, ff. de cō
di. ob cauſam, & dixi in ratione decidendi, ſupra
in hac conſuetud. ergo per pactum poteſt ei re-
nunciari, l. paciſci, ff. de pact. Præterea maritus ſi
151 promittit reſtituere totam, † atque integram do
tem, videtur renunciare huic lucro dotis conſue
tudinario, vt per multa concludit Valle. in tract.
lucr. dot. quæſtione trigeſimaoctaua, ergo ſimi-
liter, & in hoc caſu, & expreſſe hoc videtur deci-
dere Alb. in ſecunda parte ſtatut. quæſtione 57.
vbi refert Dyn. dicentem, ita de facto fuiſſe deter
minatum. Nec obſtāt allegata in contrarium, ꝙ
pactum contra ſtatutum ſit nullum, quia illud
152 procedit † quando ſtatutum expreſſe prohibet
pactum fieri, vel quando in ſtatuto aliquid poni
tur pro forma, vel reſpicit publicam vtilitatem,
vt per Iaſ. in d. l. qua contra, & l. paciſci, & Rolan.
Valle. q. 102.

Quæro, an iſtud lucrum dotis habeat locum,
153 qn̄ matrimonium fuit putatiuum, † puta, quia
inter aliquo fuit contractum matrimonium,
qui aliquo tempore ſteterunt in matrimonio,
deinde fuit declaratum nullum, vel diſſoluitur
matrimonium, ita quòd iſti ſeparantur propter
conſanguinitatem, vel aliam ob cauſam matri-
monium impędientem, vtrum maritus lucre-
tur dotes? videtur quòd maritus lucrifaciat do-
tem in hoc matrimonio putatiuo, per tex. in ca-
pit. ſecundo, extra de donat. inter virum, & vxo-
154 rem, † & ibi not. quod lucra inter coniuges ſunt
diuidenda ex forma ſtatuti, ac ſi verū fuiſſet ma-
trimonium. Secundo, quia ſi mulier errauit in
conditione mariti, & contraxit cum eo, putans
155 eſſe liberum hominem † cum eſſet ſeruus, nihi-
lominus habet priuilegium prælationis, & alia
priuilegia dotibus conceſſa, & ſic ibi eſt caſus, ꝙ
156 priuilegia dotis † ueri matrimonij extenduntur
ad matrimonium non verum, & putatiuum, &
glo. ibi dicit, quòd habebit etiā tacitam hypothe
157 cam, in l. ſi cum dotem, † §. fi. ff. ſol. matr. & idem
in omnib. priuilegijs tenet Spec. de don. inter vir.
& vxo. §. firmatis, in verſ. ſed ſi matrimoniū, quē
ſequitur Alex. in d. §. fin. in princ. & Cyn. in l. aſſi-
duis, C. qui pot. in pig. habe. col. 7. Idem Bar. in d.
§. fi. dicit illum tex. eſſe notabilem ad hoc, ꝙ dos
putatiua habet eadem, quæ vera dos, priuilegia.
158 Itē † quia cōdictio ob cām, quæ datur ad repeten

dam dotem,eo quia matrimonium cōtractum
159 non valuit,† eſt priuilegiata ſicut actio de dote
vera in vero matrimonio,vt per glo.in l.prima,
C.de condi.ob cauſa,quam ibi ad hoc not.Bald.
& eam ſequitur,ex qua gl.intulit etiam ibi,quòd
160 ſi ex † forma ſtatuti inſtrumenta dotalia mittū-
tur executioni,in priuilegium dotis,id etiā proce
dit etiam in dote putatiua,& in matrimonio nō
vero, cum eodem modo cenſeatur priuilegiata,
161 cum materia ſit fauorabilis, † & in materia fa-
uorabili,ſicut eſt dos,ex identitate rationis fiat
extenſio,l.ſi conſtante,in princ.ff.ſolut.matr. &
162 ſicut † fundus dotalis non poteſt alienari in do-
te vera,itidem in putatiua,gl.in l.prædium,la 1.
in ver.ſtatuto,ff.de fund.dot. & ſicut titulus do-
tis eſt oneroſus in vero matrimonio, l. ex pro-
miſſione,ff.de act.& obl.ita etiam in putatiuo,
163 vt † eſt gl.fi.in ver.† poſſideret, in l. Proculus,ff.
de iure dot.vbi dicit illa gl.ille qualis qualis ma-
164 ritus nō habet cauſam lucratiuam. Item † ſicut
non valet donatio inter virum,& vxorem in ve-
ro matrimonio,ſimiliter non valebit inter præ-
tenſos coniuges in matrimonio putatiuo,glo.i.
in ver.in c.ſi.ext.de don.inter vir.& vxor. quam
gl.ſequitur ibi Abb.quādo vterque erat in bona
fide credentes valere matrimonium. Contraria
ſententia tanquam verior eſt ſequenda, tanquā
a Doctoribus communiter recepta per gl. in l.1.
§.exactio.in gl.magna,C.de rei vxo.act.vbi mari
165 tus non habet dilationem † anni in dote putati-
ua,quæ conceditur verę doti,quam glo.ſequitur
Alex.in l.ſi cum dotem,§.ſi. eamque communē
aſſerit Bal.Nouel.in trac.dot.in 10.priuil.fallent.
166 duodecima,nec † maritus gaudet priuilegio ne
conueniatur,niſi in quantum facere poſſit in do
te putatiua reſtituenda,ſicut gaudet in vero,Ale
xan.in d.§.ſi.Barb.conſ.46.vol.2.col.12.Cāp. tra.
dot.q.238.Ripa in rub.ff.ſolu.matr. nec lucratur
fructus dotis putatiuę vti vir, ſed vt quilibet bo-
167 næ fidei poſſeſſor,† vt per Alex.in d.§.ſi.nec inter
168 eos habebit locum ſucceſſio ab inteſtato,† quæ
non habet locū inter coniuges putatiuos in ma-
trimonio putatiuo,vt per Doct.in l.1.poſt gl.ibi.
169 C.vnde vir,& vxor.Nec † morte confirmatur do
natio facta inter coniuges putatiuos,ſicut confir
matur inter veros,l.cum hic ſtatus,§.pen. in fi.
ff.de don.inter vir.& vxor.
170 Præterea cum a pari procedant pactum, † &
conſuetudo,c.ſi.extra de dona. inter vir.& vxor.
& gl.in rub.C.de decur.lib.10.ſicut pactum de lu
crando dotem non prodeſt marito in dote puta-
tiua,vt per Bal.Ang.Sal.in l.1.per illum tex.C.de
condi.ob cauſ.& Bal.in l.pen. ff. quod fal. tutor.
author.& Alex.in d.l.ſi cum dotē,§.ſi. & allegat
tex.in §.aſcriptitio,in auth.de nup.& Barb.in cō-
ſil.46.col.12.vltimo fundatur hæc opinio autho
ritate Bald. in c.iurauit,extra de prob. vbi expreſ
171 ſe dicit,† quòd hoc ſtatutum non extendit vires
ſuas ad matrimonium putatiuum, quando ma-
trimonium habet perpetuam cauſam prohibi-
tionis,quæ nunquam ceſſat, vt puta conſangui-
nitatis,vel affinitatis,ſecus ſi temporalem, vt pu
ta metus,qui per ſpontaneam, & perſeuerātem
voluntatem purgetur,vt ibi per Bal.& hanc opi.
ſequitur in cap.j.de ſponſ.colum.14.& Bald.No-
uel.in tract.dot.par.11.colum.58.verſ.quod autē
ſupradixi,Campeg.in tract.dot.par.5.quæſtio.8.
Valle.de lucr.dot.q.97.& Roder. Suarez. in l. 1.
de lucris nuptialibus, ſeu delas ganancias. Alle-
gata enim in contrarium procedunt,quo ad pri
uilegia dotis tantum, & vbi agitur de fauore ip-
ſius mulieris,vt per Doctores prædictos in locis
præallegatis.

Quæro,vtrum habeat locum ſtatutum de lu-
172 cro dotis muliere ingreſſa in monaſteriū? † dic
quòd non,primo quia hæc conſuetudo requirit
matrimonium eſſe conſumatum,& prolem ſu-
ſceptam,quæ non poſſunt cadere in ingreſſa, tū
etiam quia verba conſuetudinis requirunt mor
173 tem naturalem,† non autem ciuilem,nam ver-
174 ba † conſuetudinis ſunt intelligēda in caſu vero,
& proprio,Bald.in l.Deo nobis,C.de epiſ.& cler.
Phanu.de lucr.dot.in rub.in verb.ſoluto, nume-
ro 10.verſ.an autem his caſibus, vbi etiam quæ-
175 rit,† an data licentia nubendi per Summū Pon
tificem alteri,ſit caſus lucri dotis? & concludit,
quòd nō,poſt Bal.Nouel.& Io.Bapt.de S.Blaſio.
ibidem per eum allegatos,& latiſſime per eund.
Phanut.in verbo,per mortem.

Quæro,vtrum lucrum dotis,ſecundum hanc
conſuetudinem obtineat ſi contractum eſt ma-
trimonium inter tutorem, & pupillam iam fa-
176 ctam adultam? † & videtur quòd non,cum hu-
iuſmodi matrimonium ſit a iure ciuili interdi-
ctum,toto tit.C.de interd.matr.inter tut.& pup.
& cum non ſit matrimonium,nec etiam dos, l.
3.ff.de iure dot.l.cum multæ,C.de do. ante nup.
ergo ſequitur,quòd dos data i tali matrimonio
non teneat,l.ſi tutor,C.illo tit.de inter. matr.in-
ter tut.& pup.ergo,& per † conſequēs, nec in eo
177 habet locum lucrū dotis, † vt per Paul.de Caſtr.
in l.1.C.ſi aduer.dot.& Brun. hoc voluit expreſ-
ſe,in tra.ſtat.& conſti. in 3.parte,in ver. lucrum,
verſiculo ſtatutum,quòd vir lucretur dotem.
Contrariam partem tenuit Rolan.a Valle.in tra
de lucr. dot. quæſtione 101. quam dicit in iudi-
cando teneas ſi caſus accideret, quia errare non
poteris,motus quia huiuſmodi leges ciuiles ho-
178 die reperiuntur correctę,† per ius canonicum,
quo diſponitur inter eos valere,vt refert Cin. in
l.finali,C.de inter.matrimon.inter tut. & Barto.
ibi in l.prima,Ange.conſilio 90.Abb.in rubr.de
cogna.lega.& in capitulo finali,de ſecund.nupt.
& per Areti. in §.illud,Inſtit.de nupt.Sicut igitur
179 ius canonicum hāc coniunctionem permiſit,ſi
militer tenere debet cōſtitutio dotis,& proinde
maritus olim tutor conſequatur hoc lucrum cō
ſuetudinarium : mihi tamen non videtur ſatiſ-
factum,nam licet lex ſit correcta,non tamen eſt
ſublata pœna,per tex.in l.finali,ff.de lega.ſecun-
do,& per ea,quæ ſcribit Ancharan. in conſilio
cēteſimononageſimotertio,& hoc firmat Cyn.
expreſſe in l.finali,C.de inter.matrim.nec obſtat
quòd dos eſt ſequela matrimonij, vt quemad-
modum permittitur hodie matrimoniū, ita &
dos,& ipſius dotis conſtitutio, & lucrum, nam

dos

180 dos † non eſt ſequela neceſſaria matrimonij,
quod poteſt eſſe ſine dote, & ita terſerem in
odium tutoris, qui contra bonos mores contra-
xit, & contra legem ciuilem, lucrum a l. ciuili In-
ductum habere non debet, & ſic luctum dotis
non habebit.

Quæro, an ſi vxor, & maritus ſimul in mari,
181 flumine, † vel repentino incendio, vel ruina do
mus moriantur, & neſcitur quis eorum prior,
maritus, vxorve, vtrum habeat locum hæc con
ſuetudo, vt maritus videatur, vel cenſeatur ſu-
peruixiſſe vxori, & lucrifaciat dotes? dic quod
ſic: præſumitur enim, quod prius ſit mortua
vxor tanquam debilior, ex cuius morte mari-
tus lucrifacit dotes, vt per Bald. in l. ſi poſſeſſor,
§. ſi eodem. ff. de relig. & ſumpt. funer. per illum
tex. iuncta ibi gloſ. qui allegat pro hac opinione
tex. in l. cum hic ſtatus, §. ſi ambo. ff. de don. int.
vir. & vxor. de quo vide Præpoſi. in cap. 1. extra
de don. inter vir. & vxor. poſt Signor de Hom. &
Rol. a Valle. in tra. de lucr. dot. quæſt. 60. & late
Did. Couar. varia. reſoluti. lib. 2. cap. 7.

182 Quæro, ſi exterus in hac ciuitate † non poſſit
acquirere bona, vtrum militet conſuetudo, vt
maritus exterus lucrifaciat dotes? dic quod non
lucrifacit, vt late per Barba. in rub. extra de reb.
eccle. alien. vel non, in verſi. ſtatuto Taruiſinæ
ciuitatis, & quid ſi poſt ſit factus ciuis. Bal. conſ.
310. num. 2. vol. 3.

Quæro, nunquid maritus lucretur dotem cõ-
183 ſiſtentem in feudalibus, † vel annua perceptio-
ne introituum feudalium? dic quod non lucra-
tur, cum conſuetudo hæc non militet in feuda-
libus, tex. eſt, & ibi not. Bal. in c. 1. §. fin. de inueſt.
de re alie. fact. & in auth. res quæ, C. commu. de
lega. & in c. imperialem, de proh. feud. alie. per
Frider. Lud. Rom. & Alex. in auth. præterea, C.
vnde vir. & vxor. Iaſ. in l. cunctos populos, C. de
ſum. trini. & fid. cath. in prima lectu. nume. 29.
184 quoniam in generali diſpoſitione, † non veniũt
feudalia, c. in generali, ſi de feu. defun. mili. fuer.
contro. Rol. a Valle. in tra. lucr. dot. quæſt. 54.
185 quod limitat ipſe, niſi feudum ſit tranſitorium
ad quoſcunque. de veritate tamen vide ibi eum,
& ea, quæ latius circa hoc diſcutit, & Tiraquel.
de retra. conſang gloſ. 4. num. 4. vel niſi domi-
186 nus conſenſiſſet † quando datum eſt feudum in
dotem, tunc enim cenſetur etiam in conſequen
tiam dominum præſtitiſſe aſſenſum etiam quo
ad lucrum dotis, & proinde maritus lucratur
dotem, vt decidit Surdus deciſ. 220. poſt Bald.
Barb. Arct. Iaſ. Dec. Soci. Picum. Alciat. Marſili,
& alios per eum adductos, & Aim. conſ. 79. nu.
187 4. † quod, an procedat in regno Neapolitano,
& vtrũ feudum poſſit dari in dotem ſine aſſen-
ſu, vel obligari, vide per And. & Afflict. in d. c.
1. §. donare, & per Bart. Cameta. in cap. imperia-
lem, vbi etiam Capyc. de prohib. feud. alienan.
per Frid.

Quæro ſtante hac conſuetudine, vxor obti-
nuit a Principe Ius teſtandi de dote, vtrum præ-
iudicet viro, poſſitque diſponere de dote inuito
marito, & poſſit diſponere ſecundum ius com-
mune de dote, vel etiam ſeruata conſuetudine,
& ſic ſecundum hoc ius municipale? in quo dic
188 quod eſt † ſeruandum ius conſuetudinarium,
nec aliter poterit diſponere ſecundum Bald. in
l. ſi quando, num. 2. verſi. ſed hic quæro, C. de in-
189 offi. teſt. † & videtur tex. in c. 1. de conſt. lib. 6. nec
videtur Principem ignarum cõſuetudinis, quæ
eſt in loco, voluiſſe præiudicium inferre marito
ſubſtinenti onera matrimonij, eique inaudito
ius quæſitum auferre, l. 2. §. merito. & §. ſi quis
a Principe, ff. ne quid in loco publico, l. 2. C. in
quib. caſi. ſer. pro præmi. lib. acci. l. Lucius, ff. de
euict. l. item ſi verberatum, §. 1. ff. de rei vend. &
in l. fi. ff. de rei vend. cum ſimili, & faciunt nota.
per glo. in l. decurionibus, C. de ſilen. libro duo-
decimo.

190 Sed pone quod contractũ eſt matrimonium
ſecundum conſuetudinem cum muliere vetula
ſeptuagenaria, quæ concipere vtique nec pro-
creare ſobolem poteſt, vtrum habeat locum lu-
191 crum dotis? † iſta quæſtio ponitur per Rol. Val-
le. in tra. luc. dot. & concludit, quod ſic, vt in eius
quæſt. 103. & per Iaſ. in conſil. 115. vol. 1. Caſſ. in
conſ. 49. num. 3. ſed Iaſ. ibi concludit contrariũ,
quod non lucretur maritus dotem vxore præ-
mortua, cui libenter adhæreo, maxime quia
conſuetudo noſtra dat lucrum vxore præmor-
tua ſuſcepta prole, & ſic non eſt dubium.

Quæro quid ſi mulier extera de partibus re-
192 motis nubat † viro huius ciuitatis nullo alio ex-
preſſo, mulier autem ignara huius conſuetudi-
nis det dotem viro in pecunia conſiſtentem, pro
le ſuſcepta, & mortua vxore, nunquid maritus
lucretur dotem? dic quod non, quoniam non
habet locum in præiudicium vxoris exteræ,
quæ ignorat hanc conſuetudinem, & ſtatutum
loci viri, vt conſuluit Barth Caſſan. conſ. 7. nu. 7.

Sed an hoc lucrum dotis remaneat marito
ex cauſa lucratiua, vel onerosa? & videbatur
quod ex cauſa lucratiua, ita dicere videtur tex.
in l. ſi ab hoſtibus, §. fi. in verb. lucri. ff. ſol. matr.
& per verba huius conſuetudinis, quæ expreſſe
dicunt, maritum lucriſacere dotes. Contrarium
eſt verum, quod imo remaneat apud virum dos
193 lucrifacta ex cauſa onerosa, † & in recompen-
ſam onerum matrimonij, vt per glo. in l. ſi dona
turus, §. ſi quis, & ibi Bald. & Alexand. ff. de cõd.
cau. dat. cau. non ſecu. vbi quod non eſt lucrum
attenta origine & cauſa onerosa matrimonij, l.
pro oneribus, C. de iure do. nec obſtat tex. huius
conſuetudinis, nec §. fin. d. l. ab hoſtibus, quæ vi-
dentur loqui tanquam lucrum, quoniam ſecun
dum prædictos doctores impropriе loquitur,
vel potius id dixerunt illa iura non attenta cau-
ſa primordiali, & immediata onerum matri-
monij, vt ſentit glo. in d. l. ſi donaturus, §. ſi quis,
& hac opinione attenta cum maritus lucretur
194 dotes ex cauſa onerosa, † non tenebitur ad onera
hæreditaria vxoris, cuius dotem lucratus eſt, &
eſt tex. not. in l. licet dos, C. de iure doti. & pro ſin
gulari hoc tradit Petr. Rauen. ſingu. 293 & hãc
quæſtionem vtrum perueniat ex cauſa onerosa
vel lucratiua, diſſerit Phi. Dec. late diſcutiens ac
diſtin-

diſtinguens, in l. in eo quod quis, nu. 6. 7. ff. de
reg. iur. & quæ dicatur cauſa lucratiua, quæuè
onerosa, vide Luc. de Pen. in l. 1. C. de impo. luc.
deſcript. lib. 10. quæ faciunt ad ſtatutum de ſol-
196 uenda gabella de cauſis † lucratiuis, vt non de-
beatur de lucro huius dotis tanquam prouenie-
tis ex cauſa onerosa, vt per Pet. Rauen. ſing. 832.
quod not.

Sed pone, quod maritus exterus contraxit cũ
muliere Aueriana matrimonium, cum dote in
pecunia, & ſolutum eſt matrimonium morte
vxoris prole ſuſcepta, mulieri hæredes petunt re-
ſtitutionem dotium, maritus dicit ſe lucrifeciſſe
dotes, nam contractus fuit celebratus Auerſæ,
vbi ex conſuetudine maritus debet lucrari do-
tes, & attendit locus contractus, l. hæres abſens,
§. 1. ff. de iud. & l. ſi fundus, ff. de euict. è conuerſo
allegatur, quod imo attendendus eſt locus ma-
riti, in quo ſolutum eſt matrimonium, quæritur
vtrum militet diſpoſitio huius conſuetudinis,
vt attendatur locus cõtractus, an vero locus do-
micilij viri, vbi adeſt diuerſa conſuetudo? Reſp.
197 & dic † quod attenditur locus domicilij viri,
& hic eſt ſpecialis caſus in dote (quando aliud
expræſſe non eſt dictum, nec conuentum) vt at
tendatur locus viri, nõ autem locus contractus,
l. exigere dotem, ff. de iud. quæ lex eſt peregrina,
& ſingularis, ſecundum Bald. ibi, licet omnibus
nota, idem tenet ibi Bart. Ang. & alij, & Bald. in
c. 1. §. fin. de inueſt. de re ali. facta, Archid. in ca. il
lud. 12. diſt. Iaſ. in l. cunctos populos, C. de ſum.
tri. & fid. catho. col. 5. vbi teſtatur de communi,
& ad prædictam l. exigere, tradit quam plures li-
mitationes, & declarationes, & Phan in tract. de
lucr. dot. gloſ. octaua, Catell. Cotta. in ſuis me-
morali. in verb. dos repetitur. Anan. ſingul. 541.
inc. textus in l. exigere dotem, qui multos alle-
198 gat. † quæ ſupra dicta procedunt, quando mari-
tus ducit vxorem ad locum eius, ſecus in caſu
conuerſo, ſi vxor duceret virum in domum pro
priam, vt per Roderi. Suar. in tit. de lucris nuptia
libus ſcudelas ganancias, lib. primo, num. 42. Se-
199 cundo † limita niſi expræſſe, & ſpecialiter eſſet
contractum matrimonium, ſecundum conſue
tudinem loci vxoris, tunc enim abſque dubio
attenderetur locus contractus, & conſuetudo
loci vxoris, ſecundum Suar. in loco præcitato,
200 verſi. † Secundo limitatis. Alias limitationes po
terit lector colligere ex locis, & doctoribus præ-
allegatis, quas limitationes breuitatis cauſa nõ
tranſcribo, ſed lectorem remitto, & ad Camp.
in tra. dot. parte 5. quæſt. 20. quando ſtatuta. Iaſ.
& alios præallegatos.

Maritus tamen in multis caſibus priuatur lu-
cro dotis, vel illud non conſequitur ex diſpoſi-
tione huius conſuetudinis, & hoc duobus mo-
201 dis contingit. † Primo culpa eiuſdem mariti, vi-
delicet ſi vxorem viuentem de domo ſine cauſa
202 expuliſſet, † vel ſi ęgrotanti medicinas, & alia ne
ceſſaria non præſtitiſſet, cum huiuſmodi res ne-
gare, eſſet necare. Io. Lupus in rub. de don. inter
vir. & vxor. §. 70. nume. 26. Catelli. Cotta. in ſuis
203 memo. in verb. † Maritus priuatur commodo
dotis, vbi etiam ſi medicum non adhibuit, &
vbi copia medicorum non eſſet, non perquiſi-
204 uit per vicinas vrbes, † vel ſi vxorem necauit,
205 vel venenum propinaſſet, vt per Barto. & alios
in l. ab hoſtibus, §. 1. ff. ſolu. matrim. vel ſi medi-
206 cum imperitum adhibuit, † lucrum dotis amit-
tit, pro vt his, & alijs ſimilibus caſibus enume-
ratis per Rol. a Valle de lucr. dot. quæſt. 62. 63.
niſi præuentus a fratribus mulieris, & conſangui
neis vxoris medicum alium non perquiſiſſet,
nec adhibuiſſet: tũc enim excuſatur maritus, &
lucratur dotes, vt in quæſt. 67. late defendit Ro-
207 lan. Vallenſis, † & quid ſi iure permittente ma-
ritus eam occidit ex cauſa adulterij, iuxta l. ma-
rito, ff. ad l. Cor. de ſica. & l. Gracchus, C. de adu.
& Conſt. Regni Neap. Si maritus? magna eſt in-
ter doctores altercatio, nam affirmatiuã, quod
maritus lucretur dotem, defendit glo. & Bartol.
in d. l. ab hoſtibus, §. ſi vir vxorem. negatiuam
vero tenet Bald. ibi. Imol. Alex. Aret. Couarru.
ad 4. lib. decretalium, §. 7. num. 7. tamen opinio-
nem glo. & Bart. bene defendit a morſibus præ-
dictorum Iaſ. ibi, quia reſpõdet eorum motiuis,
cum hoc lucrum non ſit ſimpliciter, ſed onus
208 ex cauſa matrimonij, p allegata ſuperius. Quid
igitur ſit concludendum? ſi mihi inter tot pa-
tres loquendi daretur facultas, ſedere diſtinctio-
209 nis vtranque opinionem ſubſtinerem, † & ſic
doctores prædictos conciliarem, vt prima opi-
nio procedat, quando lucrum defertur dotis ex
l. vel ex conſuetudine, ſecus vero ſi defertur ex
pacto, vel ex conuentione, cum non ſit veriſi-
mile, quod vxor de tali caſu cogitauit, ergo etiã
ſi lege permittente vxorem occidit, non lucrabi
tur dotem, & hanc opinionem videtur ſentire
Lancillot. in d. §. ſi vir. illum textum ſubtiliter
ponderans, & ſequitur Io. Lup. in repet. rub. ex-
tr. de don. inter. vir. & vxor. §. 70. num. 9. & ita te
nerem, ſaluo ſemper iudicio ſaniori. Itidem
amittit hoc lucrum dotis ſi tempore peſtis vxo-
210 rem reliquiſſet, † vel aufugiſſet, non relictis ali-
mentis neceſſarijs ac medicamentis, vel eam ſe-
cum non adduxiſſet, tunc enim quaſi ingratus
dotem non lucratur: quod intelligendum eſt, ſi
ſanam reliquerit, ſecus tamen ſi adeo epidimiæ
211 morbo infectam, † vt nulla ſit ſalutis ſpes, vt per
Ferr. ad conſuet. Burdeg. titu. 4. §. 6. col. pen. ver-
ſic. Addunt quidam. Similiter amittit lucrum
212 hoc dotis † conſuetudinarium, ſi cum vxore nõ
habitauit, nec onera matrimonij ſubſtinuit, vt
per Bald. in l. non ſine, C. de bon. quæ liber. niſi
per mulierem ſtetiſſet, non per virum. Paul. de
Caſtr. conſ. 154. incip. ſuper primo quæſito, vol.
primo, Bald. in conſ. 290. vol. 1. Io. Lup. in l. 16.
Thori. num. 12. verſi. ad idem. in quo loco idem
dicit de vxore, vt ſimiliter non lucretur ſi a ma
213 rito diuertit, † ſecum nõ cohabitauit ſua culpa,
lucrum amittit, de quo vide eundem Lup. in d.
rubr. §. 57. colum. finali, verſic. contrarium ſentit
Bald.

214 Idem ſentiunt, † ſi maritus de vxore male me-
ritus fuiſſet, ſecundum nota. per docto. in d. l. ab
hoſtib. §. 1. niſi vir pęnitẽtia ductus, ſe emẽdaſſet,

& inter

& inter eos fuiſſet facta reconciliatio, tunc enim
lucrum hoc nõ perdit alioquin amiſſurus, Imo.
per illum tex. in l. cum dotem, §. ſin autem, ff. ſo
lut. matr. quem ibi ſequitur Alex. numero deci-
mo, quod notandum eſt ad limitationem d. §. ſi
vir vxorem, d. l. ſi ab hoſtibus, ff. ſolu. mat.

Sed limitatur etiam, vt iſtud lucrum non de-
215 feratur mortua ſponſa, † cum hæc conſuetudo
loquatur de vxore, & cum ſit ſtricti iuris, non ex
tenditur ad ſponſam, Bald. in l. quod ſine, C. de
bon. quæ liber. Roland. a Valle in tract. lucr. dot.
quæſt. 12. & rurſus, quæſt. 106. ſtatutum ergo lo-
quẽs de vxore, non extenditur ad ſponſam, quæ
216 propriè dicitur de futuro promiſſa, † vt ex prædi
217 ctis in proxima præcedenti conſuetudine, † &
innuitur hic in textu, dum dicitur, inducta in do
mum conſumato matrimonio prole ſuſcepta,
vide Bald. conſ. 184. ſi qua inquit, volum. 3.

218 Limitatur † etiam iſta conſuetudo, vt maritus
nõ lucretur dotem, ſi duxerit viduã, ex qua ſunt
filij prioris matrimonij, cum hæc conſuetudo
non habet locum in præiudicium filiorum pri-
mi viri, obſtante diſpoſitione tex. in l. hac ædicta
li. C. de ſecund. nupt. per quam diſponitur, quòd
mater tranſiens ad ſecundas nuptias, non po-
teſt dare ſecundo viro integram dotem, ſed
tantum virilem: ad quod bene aduertẽdum eſt
ab his, qui cum viduis habentib. filios ex primo
marito, matrimonium contrahunt: non enim
219 l. hac ædictali, C. † de ſecund. nupt. cenſetur ſubla
ta, nec ei derogatum per hanc conſuetudinem,
vt per Bal. in cap. primo, verſic. quæro dicit ſtatu
tum, an matrim. ſucceſſ. vxori.

220 Nec † etiam habet locum iſta conſuetudo in
præiudicium filiorum primi viri, qui non ſub-
ſunt huic conſuetudini, quia ſunt exteri, vt per
Paul. de Caſt. conſil. 387. incip. præſuppoſito, &
per Alber. Brun. in tract. ſtatu. exclud. fœmin. ar-
tic. quinto, quæſt. 10. quod eſt menti tenendum,
& valde notandum, cum maritus ſecundus nõ
221 lucretur † in præiudicium filiorũ primi viri, qui
bus reſeruantur lucra prioris matrimonij, & in
ſecundum maritum nõ poterit cõferri pluſquã
222 vni ex † liberis prioris matrimonij, dicta l. hac
ædictali, & l. generaliter, C. de ſecun. nuptijs, Fer
ro. in conſuetud. Burdeg. titu. 4. §. 6. circa princ.
223 quod bene nota. † Cautela datur ſecundo viro
volenti ducere viduam, vt habeat conſenſum fi
liorum primi matrimonij eius priuignorum, ſci
licet, qui conſentiant matrimonio: tunc enim
conſenſus præiudium afferret eis, & ſecundus
224 maritus lucrabitur dotes, † quia conſentientib.
non fit iniuria, & proinde præiudicium paratur,
vt per Soc. in regula 272. & diximus, & infra con
ſuetudine octaua, dum tractauimus de pœnis
nubentium, in verbo, ad ſecũdas nuptias migra-
re voluerit, & ibi vide: alioquin dicto aſſenſu nõ
præſtito, mulier ad ſecunda vota tranſiens, & fi-
lios habens ex priori viro, non poteſt dare mari
rito ſecundo, integram dotem cum effectu, ſed
tantum virilem, vt in dicta l. hac ædictali, & dos
225 data de facto † reuocabitur a filijs primi matri-
monij dempta virili, vide Valle. q. 28.

226 Quæritur † quid ſi mulier dotetur de bonis
alienari prohibitis, nũquid maritus ea lucretur?
videtur quòd non, quoniam licet poſſit talia bo
na ſubiecta fideicommiſſo dare in dotem in ſub
ſidium alijs bonis nõ exiſtentibus, auth. res quę.
C. com. de leg. tñ non per hoc debet permitti
alienatio, & lucrum in perſonam mariti, nec in
227 hoc læditur maritus, † qui poterit, tanq̃ euicta
dote agere ſuper reliquis bonis liberis vxoris, vt
determinat Bal. in conſ. 518. quidam habẽs duas
filias, lib. 4. quem ſequitur Aimo. conſ. 19. & cõ
ſilio 186. circa finem, & Alexand. conſ. 176. volu
mi. 7. etiam ampliando, vt procedat ſi dos tem-
228 pore ſoluti † matrimonij reuerſa eſſet ad graua-
tũ, vt concludit Phanut. in tract. de lucr. do. glo.
decima, numero 62. vbi poſt Hug. Accurſ. Petr.
Cyn. Bart. Bald. Raph. Fulgoſ. Corn. Curt. Iaſ. &
alios per eum relatos teſtatur hanc eſſe commu
nem opin.

Contrariam tamen ſententiam tenuit Bald.
in Auth. res quę, C. commu. de leg. vt maritus lu
cretur dotem, etiam de rebus fideicommiſſo, at
que alienari prohibitis, per multa, quæ ipſe al-
legat.

Quæ opinio comprobari poteſt infraſcriptis
rationibus, & primo, quia ſi voluiſſet teſtator,
quòd de reſtitutione fideicommiſſi non detra-
heretur lucrum iſtud conſuetudinarium, poſſet
facile maritus decipi contrahens cum muliere
grauata, exiſtimãs, quandoque dotem ſibi lucro
futuram ignorando fideicommiſſum, quod ſi
ſciuiſſet non ad eum modum cõtraxiſſet, & qui
dem iniquum videretur, quòd maritus frauda-
retur lucro ſtatuti ex illo fideicommiſſo, & teſta
tor ſubſtituendo filiabus nõ cenſetur ſenſiſſe, ꝙ
lucrum hoc detrahi non poſſet, cum quælibet di
229 ſpoſitio debeat intelligi, † ne contineat iniquita
tem, Oldr. conſ. 66. an ex delicto, Philip. Dec. cõ-
ſil. 286. colu. 2. Soc. ſi is eſt in conſ. 302. colum. 4.
libro 2.

Secundo, quia cum mulier præter teſtatoris
230 voluntatem conſtituit ſibi dotes de bonis fidei-
commiſſo ſubiectis, ſi eas dotes recuperauerit
mortuo viro, non amplius tenetur fideicommiſ
ſario, ſecundum glo. in dicta authen. res quæ, C.
commun. de leg. a fortiori ſolutis dotibus ex vo
lũtate teſtatoris, poterit retinere maritus lucrũ
dotis a conſuetudine, & ſtatuto permiſſum, quia
231 teſtator cenſetur voluiſſe, † quòd illę reſtitueren
tur fideicommiſſario detractis detrahendis.

Tertio, iſtam quæſtionem in terminis deci-
dit Bald. in conſ. 79. caſus talis eſt, libro primo, &
in conſ. 326. factum ſic proponitur, lib. quarto,
& in conſ. 77. filiæ, & in conſ. 103. in dicto teſta-
mẽto, in fine, & in conſ. 327. factum ſic proponi
tur, libro quarto, vbi ampliat etiam ſi talia bona
232 reſtitui debeãt ex fideicommiſſo † pijs locis, idẽ
videtur velle Alc. conſ. 176. colum. 3. libro ſepti
mo. Idem etiam Bald. Nouel. in tract. dot. in ſex-
ta parte, priuil. 16. columna 2. verſi. ſed quid ſi ſta
233 tutum, vbi uoluit, † quòd ſi pater det dotem filię
ſpuriæ, ꝙ de tali dote de iure, nec poteſt diſpo-
nere, nec ad hæredes tranſmittit, cum ſuccedat
loco

loco alimentorum, ſecundum Bal. in l. eam quã. C. de fideicom, & in conſ. 91. verſi; quòd electio, ad finem, libro primo, Calcan. conſil. 59. in fine, conſ. 60. & conſ. 62. colum. quinta, in med. Phi. Dec. conſ. 311. columna fina. Nic. de Vbald. in tra
234 cta. de ſucceſſ. ab inteſt. colum. ſexta, † & tamẽ maritus poterit lucrari dotem vi huius conſue-
235 tudinis, vel ſtatuti, ex quo † apparet maritũ poſſa lucrari dotem ex his bonis fideicommiſſo ſubiectis, & in vxorem transferri prohibitis, de quibus vxor diſponere non poteſt, & quæ poſt eius mortem veniunt alteri reſtituenda.

Eandem opinionem tenuit Io. Camp. in trac. doti. in 5. part. quæſt. 18. vbi poſt multa per eum
236 allegata ſenſit, † quòd ſi legitima filiæ ſufficiebat ad dotem, quatenus bona data in dotem excedunt legitimam, illa reſtituuntur fideicommiſſario, nec maritus vltra legitimam de his aliquid lucratur. Hanc etiam quæſtionem tangit Corn. conſil. 3. lib... vbi concludit, quòd ſi de bonis fideicommiſſo ſubiectis dos moderata, & congrua conſtituta ſit, poſſit maritus lucrari dotem ex forma ſtatuti, tamen quòd capiet lucrum ſuper legitima filiæ, & ſic ſi dos conſtituta excedit legitimam, quatenus excedit, debet reſtitui fideicõmiſſario ſeruato lucro dotis ipſi marito capiendo ſuper portione legitimę, licet in computãdo lucro habeatur ratio ad totam dotem, licet legitimam non excedat, quicquid circa hanc quæſtionem, aliter ſentit Paul. de Caſt. conſil. 59. pro pleniori reſponſione, ad fin. lib. 1. & in conſil. 43. ſubſtitutio prædicta, col. fin. lib. 2. & per hæc, & multa ſic concludit Aimo. conſil. 186. nec obſtat ſiquis reſtetur de contraria opinione communi cum enumeratis doctoribus, hæc plurium habet auctoritatem, & magnam ſapit æquitatem, & eam ſequendam eſſe puto, cum ipſa mulier lucretur dodarium viro præmortuo ſecundum has conſuetudines, vt in c. ſequenti, ita pari formiter maritus lucretur dotes in his bonis fideicommiſſ. ſubiectis propter æqualitatem ſeruandam.

Vnum tamen non omittam dum hic dicatur, quòd maritus lucratur omnes dotes datas, & traditas: pone, quod maritus dotes non habuit, ſed pro eis pignora accepit, vel dos in teſtamento fuit aſſignata, an lucretur dotem prædictam? in quo concluſiue dic, quòd adhuc eam lucrifacit, vt per Iaſ. in rubrica, ff. ſoluto matrim. num. 15. verſicul. ibi adde, quòd Raphael Fulgoſius, col. 4. paria enim ſunt dotem eſſe aſſignatã,
237 & in pignore conſtitutam, † ad l. fin. C. ad l. Falc. & reg. qui actionem, cum ſimili. ff. de reg. iur.

Quæro nunquid ſi eſt inter partes conuentũ, quòd maritus lucretur dimidiam dotis, vtrum videatur renunciatum diſpoſitioni huius con-
238 ſuetudinis dãtis lucrum integræ dotis? † videtur, quòd ſic, quia prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis, l. fi. C. de pact. cõu. tam ſuper
239 dote, † &c. & ceſſat prouiſio generalis vbi adeſt ſpecialis, l. doli clauſula, ff. de verb. oblig. contrariam partem tenuit Alber. de Roſa. in ſecunda part. ſtatu. & dicit ſic de facto fuiſſe determinatum, quod ego intelligerem, quando ſimpliciter paciſcerentur: ſed ſi ex certa ſcientia, & cum
240 renunciatione huius conſuetudinis, † nõ video, cur prima opinio non ſit ſubſtinenda, vt præiudiciũ marito inferatur ex pacto expræſſo, quod derogat iuri. l. 1. §. ſi conueniat, ff. depo. cum quilibet poſſit renunciare fauori pro ſe introdu-
241 cto. l. ſiquis in conſcribendo, † C. de pact. vide Campe. in tra. dot. in 5. parte, quæſt. 12.

Et not. quod licet maritus ſit aduena, vel exterus, cui forſan per ſtatutum, vel teſtatoris diſpoſitionem ſit prohibitum acquirere in ciuita-
242 te, † non tamen cenſetur prohibitus acquirere ex cauſa dotis, vt conſuluit Nic. de Alexandro, qui fuit gener Bartoli, quem refert Curt. in conſil. 26. col. 7. & Opizo in l. filiusfa. §. diui. col. 59. nume. 93. ff. de leg. 1. & ſic maritus exterus lucrabitur dotes non obſtante ſtatuto. Butr. conſ. 35. viſa informatione, cum in generali diſpoſi-
243 tione non includatur cauſa dotis. † Iaſ. in l. prima, ff. ſolu. matr. Afflict. deciſ. 3. & cum iſte caſus de facto accidiſſet, ita vidit ſeruari Catell. Cotta in ſuis memorali. in verb. Forenſis prohibitus.

¶ Limitatur etiam, vt maritus impubes nõ
244 lucrifaciat dotes, † cum matrimoniũ inter impuberes eſſe non poſſit, c. 1. de deſp. impuber. in ſexto, & late dictum eſt ſupra in prima conſuetudine: merito non lucratur, non conſiſtente matrimonio, quod hæc conſuetudo requirit, vt per Roma. conſ. 44. vbi etiam decidit, an mari-
245 tus lucrifaciat dotem, † cum vxor non dat mobilia, vel pecunia in dotem, vel ſi dat iura, & nomina debitorum, & quid ſi det ſe, & ſua, & quid ſi nulla ſit mentio de rebus, & quid ſi dos fuerit incerta, vbi etiam quid ſi extent filij ex priore matrimonio? quod late docet Ludo. in præallegato conſ. 44.

Et quia ex hac conſuetudine maritus lucratur dotem muliere defuncta prole ſuſcepta, quã
246 uis ſtatim mortua, † atque etiam ob adulteriũ commiſſum per vxorem dos acquiritur marito de iure communi, circumſcripta hac conſuetudine, per not. in c. plerunque, extra de don. inter vir. & vxor. Tamen hoc non procedit nec habet
247 locum in præiudicium filij, † vel filiorum primi matrimonij, quibus dos reuertetur, non obſtante conſuetudine, quod eſt notandum, & pro ſingulari tradit Cremen. ſing. 86. ſtatuto cauetur. faciunt quæ ſupra diximus hac lege, circa intellectum l. hac ędictali, & ſupra dictum eſt.

Similis eſt quæſtio licet diuerſa, ſi mulier conſtante matrimonio fuerit condemnata de hæretica prauitate, vel de aliquo ex delictis contentis in l. quinque legibus, ff. de bon. dam. ex quibus delictis veniunt publicanda bona, concurrit fiſcus pro publicatione bonorum, & ſic dotis, concurrit maritus qui lucratus eſt dotem vigore huius cõſuetudinis, quis præferatur? dic quod Bart. in d. l. quinque legibus, dicit, quod ſtante huiuſmodi conſuetudine de lucranda dote, vel pacto, ſi factus eſt caſus lucrifactionis, maritus
248 poteſt ſe defendere cõtra fiſcum, † & habebit re

tentionem pro dote: ſi autem fiſcus occupauerit dotes, maritus habebit 'actionem ad recuperandas dotes per eum lucrifactas, & cognito ſummariè, quòd ſit creditor, fiſcus tenetur ei ſoluere lucrum dotis, ſequitur Alber. Brun. in tract. ſtat. exclud. fœm. in 3. parte, quæſt. 5. vbi etiam ſubdit quòd ſi ante dotis conſtitutionem, & ante ma-
249 trimonium, † fuerit commiſſum aliquod ex delictis prędictis, tunc ceſſat lucrum conſuetudinarium, & ſi commiſerit hæreſim, adminiſtratio eſt interdicta, atque poteſtas alienandi, l. manicheos, C. de hæret. l. ex iudiciorum, ff. de accuſat.
250 Sed ſi † incidit in hæreſim poſt contractũ matrimonium, tunc ſecus, quia delictum vxoris non debet nocere marito, l. poſt contractum, ff. de donat. l. ſi quis poſthac, C. de bon. proſcript. quod etiam tenet S. Blaſ. in tract. de priuil. dot. in prin. priuile. nonageſimotertio. Aduertendo tamen, quòd Doctores loquuntur promiſcue in hac materia, quandoq; in pacto de lucrando, & arguunt idem a fortiori in ſtatuto, & conſuetudi-
251 ne, † cum affirmatiue de vno ad aliud ſit validũ argument. l. non impoſſibile, ff. de pact. ſaltem affirmatiue, & hanc partem firmat Ancha. in capit. decreuit, de hæret. in ſexto, Campeg. in tract. dot. quæſt. 80. in octauo priuil. Afflict. in capitulo primo, in verbo, condemnatorum, num. 46. quę ſint regalia.

Et quia ſupra dictum eſt, quòd in dubio attenditur conſuetudo loci viri non autem loci vxoris, vbi eſt cõtractum matrimonium, & diuerſa ſunt loca, & diuerſi mores, ſeu conſuetudo diuerſa circa lucrum dotis quo caſu, quando aliud non eſt dictum, attenditur locus, & conſuetudo mariti, l. exigere dotem, ff. de iudic. Quid enim ſi notarius, qui cantat, ſicut pſitacus, & pica, & aliquando neſcit, quid dicat, ſtipulatur dotem reſti-
252 tui, tam in loco mariti, quam vxoris, & in quolibet foro, † & in quacunque parte terrarum, vtrũ attendatur forum vxoris? in quo concluſiue dic, quòd adhuc non obſtante huiuſmodi ſtipulatione, & clauſula in inſtrumento dotali adiecta, remanet viridis, & in ſuo robore diſpoſitio dictæ l. exigere dotem, & maximè, cũ huiuſmodi clauſulæ apponantur a notarijs ex quodam ſtilo, vt in ſimili dicit Bart. in l. prima, ff. de iure codi. dũ loquitur de clauſula codicillari, & ita tenet Iaſ. & inter cæteras limitationes, & declarationes per multa comprobat in l. cunctos populos, C. ſum. Trin. & fide Cat. & valde commendat Cattel. Cotta in ſuis memoral. in verbo, ſtatuto præallegato.

Addunt autem aliqui, vt minor dans dotem
253 obſtringatur hac cõſuetudine, † & maritus lucretur dotem, nec iuuetur beneficio ætatis, vt tetigimus ſupra in præludijs, & quòd vir lucrifaciat hoc caſu, decidit Io. Faber. in ſuo breuiario, in l. prima, C. ſi aduerſ. dotem, & hoc ſine dubio procedit in caſu conſuetudinis noſtræ, cum mulier bene poſſit pecuniam, & res mobiles, & alia, quę
254 ſeruando ſeruari † non poſſunt, dare in dotem,
255 quia in his habetur mulier tanquam maior, † & ca ſine decreto alienare poteſt, vt per gl. & Doct. in l. prima, §. fuit quæſitum, ff. ad Trebel. & Tiraquel. de retract. conſang. carta 105. num. 115. & poterit conſtituere dotem, & eueniẽte caſu mortis mulieris maritus conſequi lucrum iſtud conſuetudinarium. Ad quod facit, nam licet mulier
256 minor † non poſſit dare in dotem bona immobilia, ſine decreto iudicis, & auctoritate curatoris, vt l. lex, quæ tutores, C. de admi. tuto nec expreſſe obligare dicta bona cum hypotheca, mi-
257 nus † etiam tacitè, tamen reſpectu mobilium, & aliarum rerum, quæ alienari non ſunt prohibitæ per minorem, poterit puella minor ſe dotare
258 moderatè. † abſq. curatore, & decreto, l. prima, C. ſi aduer. dotẽ, vbi gl. & poterit ſe obligare pro dote conſtituenda, & in conſequentiam in tali
259 obligatione, † & dotatione orietur tacita hypotheca, iux. l. primã, §. vt plenius, C. de re. vxo. act. & per Neguſ. in tract. pign. in ſecunda parte, quarto membro, num. 74.

Quærit Rol. à Valle, an ſtatutum conditum à ciuitate, diſponens de lucro dotis, habeat locũ in dotibus datis per Principem eius filiabus? & poſt multa hincinde allegata concludit ad partem negatiuam, quod non. Tu dic contrarium
260 quod Rex, † & Princeps ligetur conſuetudine, vt tetigimus ſupra in præludijs, & per Andr. de Iſer. in rubrica, de conſuet. rect. feu. quem ſequitur Ant. Capy. in rep. c. imperialem, de proh. feu. alie. per Frider. &c.

Sed pone quod maritus duxit vxorem nulla dotis facta mentione, & mulier habebat quædã bona, an cenſeatur dediſſe in dotem omnia eius bona? pro parte affirmatiua videbatur dicendum, quod mulier cenſeretur omnia eius bona dediſſe in dotem, l. dotem, l. Diuus, la prima, ff. de iure dot. l. cum maritus, §. Titius, ff. de pact. do-
261 ta. l. in his, † §. ſi vxor. ff. ſol. matr. vbi quod maritus ducendo vxorem, tacite videtur cum dote omnium bonorum nullo alio expræſſo, & iſtud viſum fuit Ariſtoteli philoſophorum Principi in Topicis, relato per gloſ. in l. mulier bona, in princ. ff. de iure dot. & idem Barto. in l. ſi conſtãte, in 4. quæſt. 3. quæſt. principal. ff. ſol. matr. ſi tamẽ facultates, & dignitas mariti hoc mereatur, idem tenuit Bald. in l. fi. C. de ſen. quæ ſin. cert. quan. profer. vbi quod hoc dictum habet æquitatem, ſi vir erat dignus tanta dote, & proinde lucrabitur dotem ex hac conſuetudine, vt dixit Abb. in conſ. 46. in 2. dubio. vol. primo.

Contraria tamen opinio eſt verior, quod mulier non cenſetur omnia eius bona dediſſe in dotem; primo, cum nulla lege hoc caueatur, vt dixit glo. in d. l. mulier, ff. de iure dot. & contra Ariſtotelem eſt textus, in l. fi. C. de diuort. cum ma-
262 trimonium poſſit eſſe ſine dote, † quamuis mulier ſit diues, & habeat bona, idem tenuit Bart. in eius diſputatione, incip. mulier habens, & po-
263 teſt habere bona parapliernalia, † quæ non videntur in dotem data, l. fi. C. de pact. conuen. etiam quod maritus dicta bona tenuiſſet patiente vxo-
264 re, & fructus percepiſſet, † quia adhuc non intelligerentur data in dotem, iux. not. in l. 2. C. de acqui. poſſ. Alc. conſ. 122. col. 2. vol. 7. Soc. conſ. 81.

col.

col.fina. vol.3. Corn.conſ.127.col.2.vol.4.Pariſ.
conſ.62.col.5.vol.4.& alij relati per Rol.a Valle.
in eius tract.de lucr.dot.quæſt.71.num.7.& quæ-
ſtio.74. & iura in contrariũ adducta procedunt,
quando mulier cõſtituerat dotem primo viro,
& tranſeundo poſtea ad ſecundas nuptias abſq;
liberis,cenſetur eandem dotem dare,vt per Bar.
in dicta eius diſputatione, & firmat Roland.in
prædicta quæſtione,vbi reſpondet contrarijs vn
de ſtante iſta opinione pro vera, vt non cenſea-
tur mulier conſtituiſſe dotem de omnibus eius
bonis,etiam quòd maritus eſſet dignus tanta do
te,non haberet locum hæc conſuetudo,quæ dat
lucrum dotis marito in caſu hac conſuetudine
expreſſo,vt per Bart.in dicta diſput.incip.mulier
habens amplum patrimonium,& per Bald.in l.
nullus,C.de iur.dot. & quòd erit matrimonium
ſine dote,Rom.conſ.44.columna ſecunda, Cu-
man.conſ.56.Socin.Nepos,conſ.8.colum.6. vo-
lumine 2.quod notandum eſt pro ducentibus v-
xores diuites nulla conſtitura dote.Limitatur ta-
men hæc concluſio,niſi mulier in contractu ma
265 trimonij exprimeret dare bona ſua,†tunc enim
hæc traditio cenſeretur tranſlatiua dominij,quæ
præſumitur ex titulo dotis,vt per Bal.in l.fi.C.de
ſent.quæ ſin.cer.quant. Alexan.conſ.144. colum
na ſecunda,volumine 5.Bald.in d.l.nulla, C. de
266 iure dot. † Idem eſſet ſi mulier diceret marito,
committo me, & mea tibi, vt videatur omnia
bona dediſſe in dotem,ſi tamen maritus eſſet di
gnus tanta dote,vt per Bald.in d.l.nulla,C.de iu-
re dot.& nulla appareret alia aſſignatio, ita ſal-
uando dictum Ariſt. his enim caſibus cenſetur
conſtituta dos in omnibus bonis, & maritus lu-
crabitur dotem conſuetudinariam,vt per Doct.
in locis prællegatis. Limita, & tertio, quando
267 maritus†duceret viduam,quoniam cenſetur ac
cipere in dotem eam, quã primo dederat viro,
pe. tex.in l. dotem, la prima, ff. de iure do. Cin.
Auth.ſed quamuis,in 3.quæſt.C. de rei vxo.act.
& Bar.in dicta diſputa.mulier habens, & quam-
uis illa l.dotem,cum ſimil. loquantur, quando
268 mulier facto diuortio redit ad virum,† nã cenſe-
tur cum eadẽ dote, tamen Cin. & Bart. firmant
indiſtincte hanc concluſionem,vt cenſeatur de
diſſe eandem dotem ſecundo viro, & dictum eſ
ſe recedere ab hac opinione,aſſerit Rolan.a Val
le,quæſt.75.numero 7.in fine,vide Boer. deciſio
ne 157. & ſic in hac dote præſumpta militabit
269 hæc† conſuetudo,& lucrum dotis,vt in termi-
nis decidit Bart.in dicta eius diſpur. quando nul
li extarent liberi ex primo marito,& expreſſe in-
ferens ad hanc conſuetud. Bald. idem tenet in l.
cum citra,poſt gl.ibi,C.de iure dot.& iſta eſt cõ
munis,& irrefragabilis opinio,vt teſtatur Rolã.
in dicta quæſt.75.numero 20.& vide Aim.de an
tiqu.tempor.fol.136.numero 43. & Vtſil. in ad-
dit.ad deciſ.Afflic.61.numero 6.& in deciſ.44.&
Iaſ.conſ.58.volum.1.Idem dicas quando matri
monium cum dote certa contractum,ſit decla-
ratum nullum,vel non tenuit,ſi poſtea ex diſpẽ-
ſatione Pontificia reconualideretur,abſq; mentio
270 ne doris,vt eadem cenſeatur data, † & conſtitu-
ta dos, Bald.in authẽt.ex complexu,C.de inceſt.
nupt.per tex.in l.ſi ſerua, in princ. ff. de iure dot.
& per Bart.in ſæpius allegata diſputa.mulier ha-
bens,columna 6. vbi quod cenſeatur reperita ea
dem dos in ſecundo matrimonio,ſi nulli extant
liberi ex priori marito, ſecus ſi extant,quia tunc
271 ſecundus vir non lucrabitur vltra † quam habe
ret vnus ex filijs primi matrimonij, qui minus
haberet,vt tenuit Paul.de Caſt.conſ.283.colum
na ſecunda,in fine,Ruin. conſ. 224. columna 3.
volumine primo,quod menti tenendum eſſe aſ
ſerit Roland.a Valle.in tract.de lucr. dot. quæſt.
77.in fine,modernis temporibus, quando ma-
trimonia contrahuntur inualida cum dotibus
inter affines,quæ deinde ex diſpenſatione apo-
ſtolica conualidantur,vt ibi per eum.

272 Ad † prudentiam tamen mulieris pertinet,nõ
dare cuncta quæ habet bona in dotem viro ſuo,
vt dicit tex.in l.ſi ex cauſa,§.doris,ff.de min. & ſi
aliter facit,dicitur circumuenta,l.prima,C.ſi ad
uer.dot.Luc.de Pen.in l.4.C. de his, qui num.li-
273 ber. ſe excu.†Si tamen mulier proceſſit ad tra-
ditionem, cenſetur omnia bona ſua dediſſe in
dotem,Guid.Pap.quæſt.499 nume.2. ſic intelli-
gendo tex.in l.mulier bona,ff.de iure dot.nec ve
nirent nomina debitorum, per huiuſmodi tra-
274 ditionem, † cum nomina non tradantur,ſed ce
dantur,vt ibi per eum.

Infertur tamen ex præcedentibus, & alia quæ-
ſtio,quid ſi mulier dedit primo viro minorem
dotem,ſecundo viro maiorem, deinde nupſit
tertio viro, quænam dos cenſeatur conſtituta,
nullo alio expreſſo? Reſpon. quod hanc quæſtio
nem dirimit Baldus in l.binos,circa finem,C.de
de aduo.diuer.iudic. vbi conſtituendo ſalarium
Princeps aſſeſſori, ſecundum quòd habuit præ-
ceſſor ſuus,& ſecundum conſuetum ſalarium ſi
275 fuerit varium retroactis temporibus,†debet ha
beri ratio de proximo præcedenti, & hoc argu-
mento maritus lucrabitur dotẽ vltimam maio-
rem,quod ſemper eſt intelligẽdum in dubio,nul
la facta mentione,vel expreſſa quantitate doris,
ſecundum Bald.in loco prædicto,Pariſ.conſ.54.
columna 1.volum.3.refert Bal.Nouel. ſic de fa-
cto habuiſſe,& per ſententiam obtinuiſſe.

Sed quid ſi pater naturalis nuptui tradat filiã
276 ſpuriam † cum dote ad quam pater tenetur, vſ-
que ad concurrentem quantitatem alimento-
rum,& non alius,vt per Bar.in l fin.ff.de his,qui
bus vt indi.& per Caccialup.in l. ſi qua illuſtris,
C.ad orfici.Dec.conſ.611.colum. prima, an ma-
ritus lucrifaciat dotem in terminis huius conſue
tudinis? Videbatur quòd nõ, quoniam talis dos
venit ſoluto matrimonio reſtituẽda patri doran
ti,vel eius hæredib. vt eſt de mente Bal. in l.cam
quam,C.de fideicom.columna 10.& in conſilio
356.volumine primo. Tu autem dic contrariũ,
vt maritus lucrifaciat dotem,& eſt ratio,nam cũ
277 pater teneatur dotare huiuſmodi filiã,† ergo cen
ſetur aſtrictus ad conſtituẽdum dotem,ſm natu
rã doriũ,& ſm ſubiectam materiam, vt maritus
278 lucrum facere poſſit †ſm conſuetudinem de do
tibus loquentem,l.ſi ſtipulatus,cum ſimili.in gl.
addu-

adductis,ff.de vſur.& l.filiusfamil.ff.de donat.&
faciens actum videtur ſe aſtringere legi de illo
279 actu loquenti, ita pulchre per multa ſimilia cõ-
cludit Rol. a Valle.q.94.vbi vide.

Quæritur† inſuper, nũquid maritus,qui ſecun
dũ hanc conſuetudinem lucrifecit dotes in pecu
280 nia,†vel in mobilib.cõſiſtentes,ſi tranſit ad ſecũ
das nuptias, perdat huiuſmodi lucrũ?& videbatũ
quod non perderet,cum conſuetudo nil de hoc
diſponat,nec nos dicere debemus, l. ſi ſeruum,
§.prætor ait.verſi.non dixit prætor,ff.de acq.hæ-
re.Maxime cum maritus habeat ex prouidentia
legis,non autem ab vxore, arg.l. fina.C.de bon.
mat.per quem tex.ita dixit Bal.& Corn ibi.Con
trariam ſententiam amplectaris,& ratio eſt,nam
281 quemadmodum † lucrum dotis ex pacto ex-
preſſo per tranſitum ad ſecunda vota reſerua-
tur filijs primi matrimonij. Auth. vxore mor-
tua,C.de ſecund.nupt.& Auth. neque vir quod
ex dote,C.illo titu.Bart.& doct.in l.fęminæ,§.il-
lud.C.eo.titu.ergo, & lucrum conſuetudinariũ
quod habet tacitum pactum ciuium,vt per Bar.
& alios, in l.hæredes mei,§.cum ita,ff ad trebel-
li.& Bald.qui decidit hanc quæſtionem,in Aut.
ex teſtamento,C.de ſecun.nupt.vbi quod huiuſ-
282 modi lucrum non debetur viro, † qui tranſit
ad ſecunda vota, niſi quo ad vſumſructum, &
ita tenuit Rol.a Valle.in tra.prædicto,quæſt.86.
poſt Boer.Bal.Rom.Paul Saly.Alex. Iaſ. Crem.
Butr.Soci.Dec.Ripam.Nico. Arelat.& alios per
eum citatos,tenentes maritum trãſeuntem ad
ſecundas nuptias perdere proprietatem dotis
lucrifactæ,retinere tamen vſumfructum, & ita
firmiter tenendum in iudicando aſſerit prædi-
cta Doctor à Valle, qui profecto hanc materiã
dilucidauit ad eumque recurrendum.

Nunquid autem aliud lucrum dotium mari-
283 to quæſitum ex hoc ſtatuto,† ſeu conſuetudine
veniat communicãdum ſocijs omnium bono-
rum eiuſdem mariti? dicas quod ſic, vt eſt tex-
tus,in l.3.§.1.ff. pro ſoci. & ad idem eſt textus in
l.ſi fratres,§.ſi inter fratres, iuncta glo.in verb.ſti
pendia,& in verb. ſalaria, ff.eo. & conſuluit Bal.
& alij per Rol. Valle. quæſt. centeſima vndeci-
ma ſui tractatus de lucro dotium. An autem ve-
niat communicandum cum fratribus mariti?
284 in hoc articulo varie locuti ſunt doctores, † vt
per Alex.in l.ſi cum dotem, §. tranſgrediamur,
num.12.ff.ſolu.matr.& per Roma.conſ.406.qui
refert quinque diuerſas opiniones, & quippe la-
tis confuſe loqũntur. Tu autem dic,quod ſi ver-
ba cõſuetudinis diriguntur ad filium eundem-
que maritum,quia dicit conſuetudo, maritus lu
cretur dotem, & tunc intrepide non tenetur
communicare dotes quæſitas fratribus,& eſt ra-
285 tio,† quia lucrum eſt aduentitium, & proinde
fratribus non communicandum, maxime cum
perueniat ex cauſa oneroſa matrimonij, per ea
quæ diximus ſupra eadem l.in ratione deciden-
di. Aut conſuetudo loquitur in eo qui recipit
dotes,vt is lucretur,& tunc viuo patre non lucre
tur,& venit communicanda,ſecus ſi caſus ſucce
dat eo mortuo,quia tunc mortuo patre non cõ-
municabitur,vt per Bar.ita diſtinguentem, in l.
dotem, ff de caſtr.pec.quod videtur valde equũ,
vt non communicetur per maritum ſubſtinen-
tem tot,& tanta onera matrimonij,ob quæ hęc
conſuetudo tribuit lucrũ marito, quæ conſuetu
do profecto multum fuit,& eſt honeſta,& valde
conueniens,ut inquit textus in c. Raynutius,ex-
tra de teſtamen. quem ad hoc allegat,& pro ſin-
gulari tradit Cremenſ.ſing.154.ſtatuto caueur.

Sed quid ſi maritus,qui ex hac conſuetudine
lucratus eſt dotes in pecunia, & in mobilibus cõ
ſiſtentes,prole ſuſcepta,& ſuperſtite,tranſit ad ſe
cunda vota, tenetur que iſtud lucrum reſeruare
filijs primi matrimonij,quibus debetur proprie-
tas,amiſſa per patrem ob tranſitum ad ſecunda
vota, pater autem remanet ſolum vſufructua-
rius,prout ſuperius tetigimus,& infra in conſue
tudine, c.8 & vide Ripam,l.fœminæ, num.68.
C.de ſecund.nup.& Picum in l.Titia cum teſta-
mẽto,§.Titia cum nuberet,ff.de leg.2.vbi quòd
286 in lucro nuptiali pater hoc caſu † remanet legiti
mus adminiſtrator: modo quæro,quam habeat
exinde pater poteſtatem? Reſp.dico omnia poſ-
ſe gerere,ac ſi perfecte dominus eſſet, vt eſt text.
287 apertus in l.cum oportet,† §.non antẽ, C.de bo.
quæ liber.ibi,pleniſſimam poteſtatem, quæ po-
teſtas nulli tam ampla datur vſufructuario, quæ
288 differentia †conſtituitur in l.fi.§.ſin autem,C.de
bon.quæ liber.ibi, & alijs omnibus quæ ab vſu-
fructuarijs extraneis exigi ſolent. Cum alij vſu-
fructuarij habeant ſolam cuſtodiam,ut per Arr.
Pinel.in l.1.par.1.a nu.17.C.de bonis matern.Ex
hac itaque prærogatiua uſufructus paterni non
tenetur pater ſatisdare de utendo, fruendo reb.
289 in quib.† habet vſumfructũ,prout cæteri uſufru
ctuarij tenentur, ad l.1. ff. uſufruct. quemadm.
290 cau.†nec de reſtituendo,nec rationem reddere,
nec alijs ſubiacere, de quib. in d.l. cum oportet,
§.non autem,idque ex maxima confidentia,quã
291 hẽt lex de patre erga filios, ut multis argumẽtis
comprobat And.Tiraq.in l.ſi unquã, in prin. ex
nu.25.C.de reuo.do.& ne dum in dictis lucris,ue
rum etiam in alijs bonis maternis,quę filijs quę-
292 runtur hodie,†imo etiam iure ueteri digeſtorũ,
ſecũdum And. Alc. in tres poſteriores C. lib.l.1.
C.de dec.ex Iulij Capitolini in uerbis in vita An
tonini,qui a diuis fratribus, id lege declaratum,
tradit,cuius reſcripti meminit Caius Iuriſconſ.
in l. ſacratiſſimi,C.ad S.C. Tertul. quamuis alij
aliter communiter affirment,ex eodem Alciat.
lib.paradox.4.cap.3.Itidem nec tenetur pater in
293 uentarium † de his conficere ſecundum cõiter
ſcribentes,ut id in ſpecie not.Bal.& Corn. in d.l.
cum oportet,§.non autem,per illũ tex.ibi in uer.
ratiocinia,qui dicunt ad confectionem inuenta
rij urgeri eos tantum,qui tenentur rationes red
dere,& ita uidiſſe ſeruari teſtatur Practicus Al-
ber.de Roſa.in l.1.num.11.C.de bon.matern.&
Cyn.in d.l.cum oportet,4.q.in fi.prout ſic fuiſſe
deciſum refert Nic.Boer.deciſ.61.numero quin
to,licet de prædictis dubitaſſet Spe.in tit.de inſt.
edi.§.uiſo,nu.14.Cuma conſ.89. numero 3. ubi
294 ſubdit,†honeſtius facturum parentem, ſi inuen-

tarinm conficiat,licet aliqui uelint patrem ad id
inuentarium conficiendum cogi poſſe a liberis,
cum diuerſa ſit ratio,reddendæ rationis, cautio
nis,aliorumque narratorum a quib. excuſatur,
ut in dicto §. ſinautem æs alienam, ut cõſiderat
Atri.Pinel.in d.l.prima,nume.23. cum hoc non
295 ſit onus,ſed probatio ueritatis,† ne tempore ali
quo bona occultentur maxime mobilia, ut per
Alex.conſ.58. numero 8.lib....quia reſpicit reſti-
tutionem faciendam poſt mortem patris, ne ab
296 aliquo fiat fraus,†idq; multis comprobat Pinel.
vbi ſup.Niſi tamẽ pater doloſe adminiſtret,tunc
297 enim † eius bona obligantur,& ipſe tenetur red
dere rationem,ſecundum Bald.& alios in d.l.cũ
oportet,§.fin.per tex. ibi, & uoluit gl. in d.§.non
autem,& ibi Pet.Phil.Corne. nume.3. hanc eſſe
communem aſſerit,idem Soc.tradit conſ.33.nu
mero15.& ſeq.lib.1.& Alex.in l.imperator, ff.ad
Trebel.quaſi doloſa adminiſtratio,non culpabi
lis, ſic reſtringatur,tradit Neguſ.in trac.de pign.
298 4.membro,2.parte,nu.13.& 16.Imò † etiam ceſ
ſante dolo ſi pater diſſipet,uel aliter noceat libe
ris,ſuccurritur eis,ut pater adminiſtratione pri-
uetur,ex traditis per Ale.in d.l.imperator,num.
6.& Arelaten.in l.generaliter,ex num.155. C. de
ſecun.nup.Doctor Palatios ruuios,in cap.per ue
ſtras,§.17.num.13.extra de don.inter uir.& uxo.
& in hoc ſufficit culpa,& negligentia tantum pa
299 tris † ad remouẽdum ab adminiſtratione,ſecun
dum magis communẽ opinionem, Bar. & alio-
rum,& maxime Ale.in d.l.Imperator,colum.2.
ff.ad S C.Trebel.& idem Paul.& Arelaten.in d.
l.generaliter,C.de ſecun.nupt.& Pinel. in d.l. 1.
parte1.num.34. Verum non ſufficit ad eum re-
mouendum ab adminiſtratione iſtorum bono-
rum ſit ſoluẽdo,& bona ſint mobilia,ſed requi-
ritur culpa talis,ut liberis non ſit conſultum, ut
300 per † Bar.& Imol.in d.l.Imperator, quod etiam
ampliant,ne dum in mobilibus,uerumetiam in
301 ſtabilibus † ſi notabilis culpa patris uerſetur in
ea alienando,uel abſque cauſa diſtrahendo, uel
ea non colendo,etiam ex his remoueatur admi
niſtratio, cum melius ſit ante tẽpus occurrere,
302 quã † poſt vulneratam cauſam remediũ cõque
rere,ut inquit Imperator,l.fi.C.in qui. cau.reſti.
in integ.non eſt neceſſ.quod quidem ęquius pu
tat Boer.d.deciſ.61.num.15.& late Arr.Pinel.in
d.l.1.parte prima,num.35. Illud tamen quod ſu
pra dictum eſt,quòd pro doloſa adminiſtratio-
ne,eſt reddenda ratio,ſeu computus, & bona pa
tris ſint obligata,intelligũt Doctores quo ad res
303 ipſas † filij,non autem quo ad fructus, hi enim
omnino ad patrem ſpectãt,qui potuit de illis ad
304 libitum diſponere, † ut colligitur ex d.l.fin.§.ſin
autem æs alienum,uerſ.quòd ſi pater, & ibi Sal.
in fi.uerbis,quæ quidem cauſa remouendi patrẽ
305 ab adminiſtratione procedit, † ne dũ ſi diſſipet,
uerum etiam ſi tam tenax ſit, vt deficiat in ne-
ceſſarijs, ut probatur authoritate eorum, quos
multos citat idem Arri.in d.l.1.par. 1.nume. 37.
ad fi.uide Alſan. colli.419.

Limitatur tamen in his patria poteſtas,vt hęc
306 bona † alienare non poſſit,in quib.habet vſum-
fructum,in qua uenit domínij tranſlatio,ad l.fi.
C.de reb. alie. non ali. uetum etiam hypothecæ
307 ſubmittere,† uel ſeruitutem imponere, ut d.l.fi.
Iaſ.in §.item ſiquis in fraudem,num.23. Inſt. de
act.& ſic intelligũt Doct. in propoſita materia,
tex.in l.fi.§.ipſum autem,ibi pignori & hypothe
cæ,ut intelligatur de omni alienatione, etiã lar-
308 go modo † ad l.alienatum,ff.de uer.& rer. ſign.
ſentit Alber.in d.l.fi.& ibi etiam Bald.& Salic.in
auth.ius porrectum,num.1.uerſ.eſt autem,C.de
ſacroſ.eccl.Berons in rub.de re.eccl.alie. ad fi. &
in c.nulli,eo.tit.Crot.in l.filiusfamil.§.diui, ff.de
leg.1.num.122.Soc.cõſ.75.nu.2.lib.1.& uideatur
Arrius in d.l.1.par. 3.nu.19. ubi optime reſpõdet
ad textum in d.l.1.C.de fun.dot.& ad l.alienatũ,
ff.de uerb.& rer.ſig.

Sublimitatur † tamen, ut bene poſſit pater
309 alienare † huiuſmodi bona filiorum,ex cauſa tñ
neceſſaria ęris alieni quod filius ſoluere tenetur,
iuxta tex. in l.fin.§.ſinautẽ æs alienum, C.de bo.
quæ liber.nec eſt neceſſarium decretum, quãdo
310 ſic pater alienat ex cauſa neceſſaria,†ſecundum
Azo.quem refert,& ſequitur Bald.in d.§. ſinau-
tem,in fi.& ibi Pau.Fulg.Corne.quæ opinio tan
quam communis ab omnibus eſt recepta, eam-
que comprobant Bal.Paul.Alexã. in l. præſes,C.
de trãſact.& alij a Tiraq.allegati in l.ſi unquam,
in prin.num.28.C.de reuo.don.poſt Rom.Aret.
Dec. Soc. & alios per eum citatos, & Iacobinus
in l.1.C.ſi aduer.uend.Affl.deciſ.393.nu.1.Bene-
dic.in ca.Raynutius,in uer.duas habens,nu.255.
extra de teſta.Pet.Loriotus,de conſang.Axiom.
40.Dida.Couar.lib.j.uar.reſol.c.8.nu.6.Arri. Pi-
nel.in d.l.j.par.3.num.21.C.de bon.mater.ubi aſ-
ſerit pro hac parte uidiſſe iudicari, quamuis alij
ſentiant contrariam partem: uerum loquuntur
de patre tutore,uel curatore filij, qui poteſt eſſe
in caſu quando ſunt filij emãcipati, uel nepotes
ex filio emancipato poſt emancipationem ſuſce
311 pti,† tũc enim pater ſine decreto alienare nõ po
teſt,l.3.C.de præ.min.l.ſi pupillorum,§.ſi pater,
ff.de reb.eorum,ut comprobant Alex.& Iaſ.per
Pinel.relati in d.l.1.par.3.num.22.Itidem nec de
312 his compromittere poſſit pater, † uel tran-
ſigere per regulam textus in capitulo cum tem
pore,extra de arbitr.Iaſ.in l.finali, numero 119.
C.de iure emphy.gloſ.& Doct.in conſtit.Regni.
Conſtitutionem diuę memoriæ,Phil.Dec. con-
ſilio44.per totum,& conſilio465.in fine,& con
ſilio 39.numero4.& copioſe Tiraq.de legi.con
nub.gloſ.5.num.202.cum ſeqq.Ant.Capi. deciſ.
93.Blanc.de compromiſ.quæſtio.3. numero 28.
cum ex his perueniatur ad actum alienationis
prohibitum ad l.Oratio,ff.de ſponſal.cum ſimi
libus.

Quę tamen licet patri ſint,ut ſupra prohibita,
313 non prohibetur exercere iura,& † actiones no-
mine filij,tanquam ipſius pater, ac legitimus ad
miniſtrator,ut per Bal.in l.prima.C.de bo. ma-
tern.ubi etiam alij communiter, & ibi Corne.
numero quarto,licet etiam quãdoque nomine
314 proprio agere poſſit,†ut tradit Arri. in l.prima,
par.2.ibique hoc comprobat,C.de bon.matern.

Atque

315 Atque etiam ſi nobilis ſit perſona, donare per
mittit, cum aliquo tamen moderamine, l. filius,
ff. de dona. verſic. nonnunquam ex cauſa nobili-
tatis, id permitti videtur. gloſ. in l. contra iuris, §.
fin. in verbo, non habere, ff. de pact. pro quo ad-
ducitur pulcher tex in l. cum plures, §. fi. ff. de ad-
min. tutor. ibi, pro facultate patrimonij, pro di-
gnitate natalium conſtituit alimēta ſeruis liber-
tiſque, nonnunquam, & exteris ſi hoc pupillo ex
pediat, præſtabit: ſolemnia munera parentibus
cognatiſque mittet, quem tex. ſatis commendat
Barba. in capitulo primo, Io. Lup. in reper. rubr.
extra de don. inter virum, & vxorem, §. 9. num. 5.
Alex. Iaſ. & moderniores in l. pactum curatoris,
C. de pact. Tiraq. in tract. nobi. cap. 37. licet ea pro
curatori, vel adminiſtratori, non ita ſint permiſ-
316 ſa, † vt in d. l. contra iuris, §. fi. Concludе igitur pa
trem lucratum dotes, quo ad vſumfructum, &
317 proprietatem, ſi tranſit ad ſecunda vota, † amit
tere proprietatem exiſtētibus filijs ex priori ma
trimonio, huiuſmodi poteſtate, vſufructu rema
318 nentibus, vt ſupra diximus. † Lucrum quod fa-
cit filiusfamilias notarius, vel actorū magiſter
cenſetur ex quaſi caſtrenſi peculio, vt de eo poſ-
ſit etiam teſtari, vide Capp. Tholoſ. quæſt. 10. &
ibi Steph. Aufrer. quod nota. addit. Carau. ſuper
ritu mag. Curiæ Vicariæ, nu. 201.

Datas & traditas. Et ſic nota, ꝙ hic dicitur, ꝙ
non ſufficit promiſſio dotis, niſi fuerit data, &
tradita, cum conſuetudo dans lucrum dotis, ha-
319 beat locum in dote non promiſſa, † verum data,
& tradita, vt per Bart. in l. iubemus, §. ſane, C. de
ſacroſanct. eccleſ. & pro ſingulari tradit Matthe.
ſing. 74. Vtrum autem dos dicatur tradita, ſi do
tibi filiam, vel ſororem meam in vxorem, & tu
320 ſororem, † vel filiam tuā mihi, vel filio meo, ita
vt nullam dotem des, vide Iſer. & Afflict. in con
ſti. Regni, vt de ſucceſſionibus, & Caſſan. in con
ſuet. Burgund. rubr. 7. §. 12. in ver. conſtitue. licet
prædicti Doctores loquantur quo ad excluden-
dum eas a ſucceſſione parentum, & vide Ioan.
Paul. Balzar. in cap. 1. de natur. ſucceſſ. feu. col. fi.
ſeu penul. num. 25. verſic. quid ſi do, vbi dicit, ꝙ
321 in re eſſe dicitur, † quod eſt in veritate, l. quod ſi,
iuncta gl. fi. ff. de acq. hær.

Et robbæ, & ornamenta ſibi remaneant. Vxore ergo mortua
prole ſuſcepta, vltra
322 dotes lucri factas remanent † eidem marito rob-
bæ, atque ornamēta vxoris defunctæ: ſed an om
nes veſtes quas fecit vxori, & ornamenta, poſſit
maritus hoc caſu ſibi retinere? dic quod Bartol.
in l. fin. ff. ſolu. mat. dicit quòd pretioſas tantum,
323 non quotidianas, Cappel. Thol. q. 336. † vbi ad-
ditio Aufrer. & idem Caſſan. in conſue. Burgun.
Rubr. quarta, §. 6. col. 4. carta 151. verſ. ad prædi-
ctam materiam, Pet. Iac. Aureliacus in form. lib.
ſeu in tit. rer. amota. Sed cum hæc conſuetudo lo
quatur de robbis, & ornamentis, & ſic generali-
ter, & indefinite, vtiq. apud maritum remanent
324 omnia † ſiue pretioſa, ſiue quotidiana, ſeu ad
vſum quotidianum, vt ſētit Caſſ. in loco præcita
to, verſ. dicit tamen Decisio. Indefinita namque
æquiualet vniuerſali, l. ſi ſeruus, ff. de ſeru. vrb.
325 præd. & † l. ſi pluribus, ff. de leg. ſecundo, etiam in
in ſtatutis, vt per Dida. Couar. libro 1. varia. reſol.
cap. 13. nu. 8. verſic. quarto hinc paret veritas, &
vide Bart. Dec. & Cagn. in l. 1. ff. de re. iur & Din.
in rub. de reg. iur. lib. 6.

Sed antequam ad vlteriora progrediar, quæ-
ro, cui incumbat onus probandi, prolem fuiſſe
ſuſceptam, vel non ſuſceptam? Reſp. & dic, onus
326 eſſe mariti hoc probare, † ſcilicet prolem fuiſſe
ſuſceptam, per reg. ei qui. de reg. iur. in 6. non aūt
mulieris, ſeu eius hæredis, cū etiam hæredes mu
lieris ſatagant negatiuam, quæ de iure eſt impro
327 babilis, l. actor, † C. de prob. c. bonæ, el primo, ex
tra de elec. ſicut dicitur de ſubſtituto, ſi hæres de
ceſſerit ſine filijs, qui habet fundatam intentio-
nem ſuam, vt præſumatur hæres deceſſiſſe ſine
328 liberis, & conditionem extitiſſe, † vt per Alex. in
conſ. 39. viſo themate, volum. primo, quod eſt
repertum, conſ. 29. li. 2. & pro ſing. tradit Anan.
ſing. 354.

329 De † modo tamen probandi negatiuam, &
quomodo probetur, & in quibus caſibus, vide
Caſtell. Cotta eius memor. in ver. negatiua. Ca-
uere tamen debet teſtis tanquam ab igne, ne de
ponat ſuper negatiua non coarctata loco, & tem
330 pore, † nam eo ipſo ꝙ deponit, incidit in falſum,
ita ſing. Ang. in l. pen. § docere, ff. ne quis cum,
qui, & ante eum voluit Bal. in c. 1. §. ſi quis per tri
ginta, ſi de feu. fuer. contro. col. 1. verſ quid è con
tra, Alex. in l. 1. col. 1. & ibi etiam Iaſon. col. 4. ff. ſi
quis ius dicen. nō obtemp. Cor. conſ. 125. col. pen.
vol. 4. Alex. conſ. 65. col. 2. lib. 1. & conſ. 135. co-
lum. 3. in fine, & ſeq. eodem vol. & inducit ſuſpi-
331 ctionem † contra teſtem, vt per Bal. cōſ. 352. ma
teria feudorum, col. 2. vol. 1. Caſtel. Cotta in ſuis
memor. in ver. teſtis cauere.

Et vir faciat vxorē hono-
332 rifice ſepelliri. Maritus † ergo lucra-
tus dotem tenetur vxo
rem honorifice ſepelliri facere, ſm hanc conſue
tudinem, cū alias de iure cōi mortua vxore non
333 teneat maritus vxorē † mortuā ſepellire de pro
prio, ſed de patrimonio mulieris, & de dote. l. ſic
pro rata, ff. de relig. & ſump. fun. nā cum ſit mor
tua, non tenetur amplius vir ſubire onera, licet
ea exiſtēte infirma, teneatur ſubuenire de alimē-
334 tis † medicis, & omnib. neceſſarijs propter debi-
tum onus matrimonij, quod onus ſi nō ſubſtine
ret, non debet, nec ex pacto, nec ex conſuetudi-
335 ne lucrari dotem: † & quod dictū eſt de marito,
idem dr̄ de vxore, quę non tenetur de proprio ſe
pellire, ac iuſta facere defuncto viro, ut late per
336 Bar. † Caſſ. ad conſue. Burg. rub. 4. §. 10. col. 1. ver.
Bal. in l. quod in uxorem, C. de neg. geſt. ſed quia
337 lucratus eſt dotē, iccirco † tenetur pro dote lucri
facta ſepelliri facere uxorem, facit text. in l. cōtra
quoque, ff. de rel. & ſump. fun. ibi, & uirū pro por
tione dotis, quā lucratus eſt. Aequiſſimum. n. ui-
338 ſum eſt ueterib. mulieres, quaſi de patrimonijs

ſuis,ita de dotibus funerari, & eum qui morte
mulieris dotem lucratur in funus conferre debe
re,tex.eſt formalis,in l.in eum,ff.de reli.& ſum-
pt.fun. Immo ſi maritus nõ lucratur dotes illas
quę eſſet reſtiturus patri defunctæ mulieris,vt
dicitur in ſecunda parte huius conſuetudinis in-
fra,in verbo.ſi autem vxor,quando ſcilicet mo-
ritur vxor filio non ſuſcepto, vir tenebitur vxo-
339 rem funerare de pecunia dotali,†& in reſtitutio
ne dotis tanto minus reſtituet, vt ibi dicitur,&
idem de iure communi in hoc,l.ſed ſi nondum,
ff.de relig.& ſumpt funer. quæ procedunt dote
conſtituta,& iam ſoluta viro,ſed ſi nulla dos fuiſ
ſet conſtituta,nec promiſſa,ſed duxiſſet vxorem
340 ſine dote, † tunc maritus non teneretur facere
expenſas funeris in vxorem, ſed pater mulieris;
ſi non ſit pater, hæredes mulieris, niſi pater, vel
hæredes mulieris non ſint ſoluendo, quia tunc
341 maritus tenetur in quantum facere poteſt.† l.ꝙ
ſi nulla,ff.eodem. Sed quid ſi mulier vltra dotes
habet alia bona, nunquid maritus hoc caſu te-
neatur funerare?videtur quòd nõ, quia quoties
remanet dos pęnes virum,& alia bona,vltra do
tes,tunc vxor eſt funeranda,tam ex dote, quam
de cæteris bonis,l.celſus,& l.ſequenti, ff. de reli.
& ſump.fun.

Contrarium tamen mihi videtur, quòd imò
maritus teneatur ſolum ex dotib. lucrifactis ex-
342 pendere in funus vxoris, †quoniã ita maritus lu
crifacit dotes,vt tamen faciat vxorem honorifi
ce ſepelliri,quod patet ex fine huius conſuetudi-
nis,vbi maritus reſtituit dotes deductis expenſis
factis in funere vxoris, & reſtituit omnes alias
343 res vxoris ſolum retento lecto,vnde †clare patet
expenſas eſſe deducendas de dotibus, etiã quòd
alia bona mulier haberet, nec obſtat,text.in di-
cta l.Celſus,non enim ibi dicit patrem, vel hære
344 des mulieris tenere bona extra dotem,†& mari
tum retinere dotem,ſed bene quòd maritus re-
tinebat bona mulieris,& dotem, quo caſu de v-
triſque funeranda eſt vxor, nec etiam obſtat.l.
veluti,ſequens, dum exemplificat, quòd dos e-
rat centum,in hæreditate ducenta, vnam partẽ
vir,duas autem partes hæres,& ſic pro rata con-
ferrent,iuxta l.ſic pro rata, eodem tit. quoniam
345 illa iura procedunt,quando maritus †non lucra
tur dotes,ſed tantum illas retinet ſuo tempore,
poſt annum reſtituendas, tunc conferet pro ra-
ta,ſecus in caſu huius conſuetudinis,quæ dat lu-
crum marito,quia maritus tenetur de dote tan-
346 tum expendere,dicta l.in eum,†& l.contra quo-
que in fine,eodem titu.Boer.in deciſ.244. num.
9.& ſic maritus tenetur de dote per eum lucrifa
cta funeris expenſas vxoris defunctæ erogare,
347 qui totam dotem lucrifecit,ſecundum †hanc cõ
ſuetudinem,& pro rata ſi rata tantum ex pacto
de iure communi lucrifeciſſet,vt dicta l. Celſus,
ff.eodem,& ſic concordat cum iure communi,
quod pro ſingulari tradit Petr. Rauenna Sin-
gul.781.

Et nota illud verbum, honorifice, talis enim
honor debet adhiberi per maritum vxori defun
ctæ,qualis debetur a ſubditis maioribus, illud
348 enim † importat hoc nomen honorificentia,vt
l.2.C.de off.diuer.iud.& l.potioris,C.de off.rect.
349 prouin. Honeſtus † tamen modus eſt adhiben-
dus in funere,nec immoderatus cuique luxus ſe
quendus, l.ex damni,ff.de dam. infect. caueat e-
350 tiam † maritus vxorem defunctam ſepulturæ
tradens,ne pretioſas veſtes,& ornamenta vxoris
cum eius cadauere condat, quia hæres vxoris re
petere poſſet,nam hoc factum improbatur,nec
oportet ornamenta cum corporibus cõdi,quod
351 ſimpliciores homines faciunt,†vt inquit Iuriſcõ
ſultus,in l.at ſi quis,§.funeris,ff.de relig.& ſump.
fune.& rerum quas vxor detulit in domum viri
352 repetitioni locus eſt, † l.ſi ego,§.dotis,ff.de iur.
dot.vt per Lud.Rom.conſil.254 in facto, & Io.
Duran.de art.teſtan.tit.de ſepult. caute. quinta,
admonet prędicta,licet rationale diuinorum of
ficiorum,lib 7.ca.35.de off.mortuorum, colum
na pen.dicat mortuos dum ducuntur ad ſepultu
353 ram non eſſe induendos † veſtibus communi-
bus,debent habere caligas circa tibias, & ſotula-
res in pedibus,vt per hoc ipſos eſſe paratos ad iu
dicium repræſentetur.

Et multa de funeralibus, vide per Rebuff. ad
conſt.Regias in tit.de ſenten.prouiſio.in princ.à
num.40.

Et vxor poſſit inuito viro,vel patre viri legare decimam partem dotis aſſignatæ in pecunia pro anima ſua,nõ computatis in ea expenſis factis in funere, quas maritus facere tenetur.

Nunquid autem hæc conſuetudo, quæ vult, ꝙ
mulier iſta non poſſit diſponere de dote ſua cõ-
ſiſtente in pecunia, niſi de decima, ſit fauorabi-
354 lis,vel odioſa?& † videtur quòd ſit odioſa cũ de
iure communi maritus,niſi ex pacto non lucre-
tur dotes,ſed dos mortua vxore redit ad dotan-
tem,vel ad hæredem mulieris integrè, vt in l. v-
nica,C.de rei vxor.act.l.aſſiduis,qui pot.in pign.
habe.cap.1.& 2.& capitulo nuper, extra de dot.
poſt.di.reſt.è conuerſo,videtur fauorabilis,cum
355 aliqua † parte hæc conſuetudo concedat diſpo-
ſitionem pro certa parte, ideſt decima pro ani-
ma:Solutio,dic quòd quatenus reſtringit pote-
356 ſtatem mulieris,†vt de dote, quæ eſt proprium
mulieris patrimonium.l.3.§.ſed vtrum.ff.de mi-
no.non poſſit diſponere,eſt odioſa, & ſtricte in-
terpretanda, quatenus vero de fauore mulieris
debet large interpretari.c.odia de reg.iur.in 6.vt
per Roman.conſilio 448. incip. videtur primo.
Ex quo infertur ad quæſtionem,nunquid ſi mu
357 lier habet æs alienum,† an ſit deducẽdum,vt eo
deducto diſponat de decima dotis, verbi gratia,
ſi mulier habens filios ex primo matrimonio
tranſit ad ſecunda vota,non poteſt in dotem da
re, niſi pro rata tangente vnum ex dictis filijs,
vt ſi habeat tres filios,nubendo non poteſt in do
tem dare,niſi quartam partem,& ſi ex conſuetu
dine maritus lucratur illam quartam,mulier de
ducto

358 ducto ære alieno,† & omnib. oneribus diſponet
de iſta decima, vt per Roma. in præallega. conſi-
lio 248.
Quid autem ſi hæc mulier velit diſponere ad
pias cauſas, vltra decimam, nunquid poſſit, &
valeat huiuſmodi diſpoſitio? Dic non valere, ni-
359 ſi vſque ad decimam,† vt firmat Soc. conſil. 48.
colum. prima, in prin. verſi. nec obſtare videtur,
360 vbi † dicit, quòd etiam diſponendo ad pias cau-
ſas non poteſt tollere hanc conſuetudinē, & per
Anchar. conſ. vigeſimoquinto, quod valde no-
tandum.
361 Et † an poſſit mulier de hac decima diſpone-
re inter viuos? verbum enim, diſponere, & legare
trahitur ad vltimas voluntates, l. 1. vbi gloſ. ff. de
362 tab. exhib. † & quid ſi infirma ea infirmitate, de
qua moritur, donat inter viuos, debeat iudicari
contractus inter viuos, vel vltima voluntas? de
363 quibus vide Caſſan.† ad conſuetud. Burgun. tit.
quarto, §. tertio, carta 133. col. 1.
Nūquid de alijs bonis extra dotem poſſit mu
lier iſta diſponere? & breuiter dic quod ſic pote-
364 rit ad ſui † libitum diſponere, ſecundum ius cō-
mune, cum hæc conſuetudo ſe reſtringat ad di-
ſpoſitionem de decima parte dotis in pecunia,
365 non autem de alijs † bonis, ſcilicet paraphema-
libus, vel extra dotem, quæ qualia ſint, ſuo loco
dicemus.
Num autem diſponet de corredo? videbatur,
366 quod † non, quia conſuetudo dicit robbæ, & or
namenta viro remanent, ergo de eis diſpone-
re mulier non poteſt. Tu dic, quòd poteſt diſpo-
nere de corredo: nec obſtat quod dixerit robbæ,
& ornamenta remanent viro, nam loquitur de
robbis, & ornamentis per virum vxori factis, &
aſſignatis, nō autem de corredalibus, quas vxor
è domo patris adduxit, nec conſuetudo odioſa
367 eſt amplianda,† ſed potius reſtringenda ad limi
tes ſuos, & ſic ad dotes in pecunia, inter quæ eſt
differentia, l. ſi ego, §. dotis, ff. de iur. dot. & l. ple-
runque, §. res in dotem, ff. eod.
368 Ex † quo infertur, ꝙ de dote in ſtabilibus conſi
ſtente bene poterit diſponere, non enim de his
loquitur hæc conſuetudo, ſed de dotibus in pe-
cunia, in dotibus enim ſtabilibus obſeruantur iu-
ra communia, vt dicitur infra conſuetu. ſi bona
ſtabilia, capitu. 10. & remanent in diſpoſitione
iuris communis, l. commodiſſime, ff. de liber. &
369 poſthu.† l. ſi vero, §. de viro, ff. ſolu. matrim. cum
ſimil.
Sed cum hic dicatur legare, nunquid ſi titul.
370 vniuerſali † hæredem reliquerit in hac decima
parte dotis, an valeat inſtitutio? dic quòd bene
valet, nā verbum, lego, quod eſt particulare, tra-
hitur ad inſtitutionem hæredis, ſecundum ſubie
371 ctam materiam,† l. verbis legis, ff. de verbor. &
rerum ſignific. Bened. in capitulo Raynutius, in
verbo, reliquit, extra de teſtamen. & ad vltimam
voluntatem, Caſſan. conſilio ſexto, numero de-
cimo.
Et idem dic, ſi donaret cauſa mortis, vide glo.
372 conſuetud.† Neapolit. in ver. diſponere, in tit. de
mulier. haben. fili. quali. de doti. diſpon. Et quid
ſi in vita donaret pro anima? dic habere vim
373 legati, † ſi vſque ad extremum vitæ perſeue-
rauerit, per ea quæ dicuntur in l. fin. C. de pact. &
Caſſan. in conſuetud. Burgun. rubrica quarta, §.
nono, verſiculo primo, quod omnes leges, carta
173. colum. tertia, adde Rebuff. libro ſecundo,
ad conſt. Reg. tit. de don. gl. 1.
Et an huiuſmodi legatum decimę pro anima
374 factum, valeat † ſi non per modum quotæ, ſed
per modum quantitatis ſit factū, videlicet ſi dos
eſt mille, leget pro anima centum? & an ſi vltra
decimam relinquat, corruat legatum, vel reddu
375 catur ad decimam,† cum in maiori ſumma in-
eſt minor, & vtile per inutile non vitietur, l. pri-
ma, §. ſed ſi ſtipulanti, ff. de verborum obliga. de
quo brocardo, vide ibi per ſcriben. & per Dyn. in
capitulo, vtile per inutile, de regul. iur. in ſexto, &
per Afflict. deciſ. 70. & Couar. varia r. reſolut. capi
tulo decimo ſexto, Anan. Singul. 327. & in ad-
ditio.
Certe cum quātitas ſit diuidua, & fauore ani-
mæ tenet legatū in eo, quod valere poteſt, ſi non
376 valet in toto quod teſtatrix valere voluit,† vt per
Doctores in locis prædictis, vide Mattheſ. nota-
bil. 140.
Sed an prohibitus teſtari, vt puta vſurarius, iux-
377 ta ca. quamquam,† de vſur. lib. 6. poſſit codicilla
ri, legare, donare cauſa mortis, vel pro anima?
dic quod nequaquam, vt per Doct. in d. capitu.
quanquam, Bald. in conſ. 162. volu. 1. & in l. 1. C.
de ſacroſan eccleſ. in 3. quæſt. in fine, & addit. ad
Din. in cap. 1. reg. iur. in 6. in verbo, commiſſum.
Sed moueo dubium, cum de decima parte do
tis poſſit mulier diſponere legando pro anima
ſua, non autem vltra decimam, immo vt ſupra
dictum, eſt legatum vltra decimam, etiam per
modum quantitatis, redducitur ad partem ali-
quotam decimæ tantum, nec de alijs partibus
poterit diſponere, ſcilicet de nouem partibus, &
ſic eſt excluſa a poteſtate teſtandi, & legandi, vt
per hanc conſuetudinem: Sed cum conſuetudo
ſit tacitum pactum ciuium, vt per gloſ. rubrica-
riam, C. de decret. decur. libro decimo, cum per
378 pactum† non poſſit adimi facultas diſponendi,
ſic etiam per conſuetudinem cum ab vno ad a-
379 liud ſit validum † argumentum, l. non impoſſi
bile, ff. de pact. Tu dic, quòd licet per pactum pri
uatorum non poſſit adimi facultas diſponendi,
vt l. pactum, quod dotali, C. de pact. & in l. ſtipu-
latio hoc modo, ff. de verborū obligatione. Tū
380 non ſic in conſuetudine, quæ † habet vim pacti
publici, quod eſt lex, Inſtitu. de iur. natur. gent &
ciui. §. lex eſt, & §. conſtat, igitur ſicut lex poteſt
liberum arbitrium coercere, l. ſecunda, ff. de le-
gi. ita conſuetudo, vt arguit in ſimili glo. Neapo-
litana conſuetud. in verbo, tantum, in titulo qua
liter muli. non habens fili. de do. diſpo. poſt. in
conſuetud. prima.
Tum quia contrahendo mulier, ſecundum
381 hanc conſuetudinem, † quaſi contraxit cum e-
ius viro de lucrando dotem, ex quo pacto ius
quæſitum eſt viro, a quo euelli non poteſt, l. ſi.
ff. de rei vendic. & in regu. ius noſtrum, ff. de

382 regulis iuris. Nec † valet argumentum de pa-
cto ad conſuetudinem negatiue, ſed affirma-
tiue tantum, ut per Doctores omnes in dicta l
non impoſſibile, ff. de pactis, & cur de deci-
ma, non autem de ſexta, vel alia quota poſſit di-
ſponere? dic quòd hæc ſunt iuris poſitiui, & ſunt
ad beneplacitum legum latoris, ſicut dicitur de
præſcriptione decennali per Doctores in rubr.
C. de præſcript. long. temp. argumen. l. non om-
nium, ff. de leg. & forſan, quia decimam debe-
mus Domino, capitulo reuertimini, 16. quæſtio-
ne ſeptima, de qua materia vide Afflict. in con-
ſtit. Regni. Quanto, de decimis, & Didac. Couar.
libro primo variar. reſol. capitulo 17. Et nota ibi
pro anima quæ cunctis alijs rebus eſt præferen-
383 da, † l. ſancimus, C. de ſacroſanct. eccleſ. & corpo
ri, capit. ſedulo, 38. diſtinct. Quæ autem ſint illa
legata pro anima, ſeu quæ dicantur legata pia?
dic breuiter, id quod legatur pro exoneratione
384 conſcientiæ † ipſius legantis, vide pro hoc allega
ta per D. de Franchis, deciſio. 237. Similiter lega
tum pium dicitur id, quod eſt pro anima factũ,
glo. in l ſiquis Titio, ff. de leg. ſecundo, & Bald. in
l. prima, colum. 2. C. de ſacroſan. eccleſ. & † ſi le-
385 getur conſanguineo pauperi, gl. in ca. ſecundo,
de ſepultu. & quando dicatur legare pro anima,
vide Caſſan. in conſue. Burgund. tit. 7. §. 2. verſic.
aduerte quando dicatur, carta 231. columna 2.
386 Item † pro redemptione captiuorum, vel ſi le-
gatur eccleſiæ, vel hoſpitali, vel pauperib. in au-
then. de eccleſ. ritu. §. ſi autem, & ibi not. & in §.
387 ſi autem hæres, vbi † etiam gl. item ad reſtitutio
nem pontium, murorum ciuitatis, & itinerum,
l ad inſtructionem, C. de ſacroſanct. eccl. l. nulli,
388 circa finem, † C. de epiſ. & cler. & relictum miſe
rabilibus perſonis, per Spec. in tit. de inſtru edi. §.
nunc aliqua, verſic. ſcias, Innoc. in ca. ſignifican-
tibus, de off. & pot. iud. deleg. Item pro refectio-
ne domus, l ſiquis pro redemptione, §. fina. C. de
do. Pium etiam dicitur legatum, quod relinqui
389 tur virginib. † maritandis, l. cum is, §. fi. ff. de con
di. indebi. & in cauſã dotis, l. ſi is qui, §. ſi mulier,
ff. de cond. ob cauſ. & alijs modis quos enumera-
re laborioſum eſt potius quam ſubtile, vide Ca-
tel. Cotta in memor. in verbo, anima, & Caſſa. in
d. tit. 7. § 2. car. 231. col. 2. & ſi inſtituit, vel legauit
390 diuiti, quem pauperem † etiam credebat, debet
ei auferri, & in alios pios vſus conuerti, Mattheſ.
notab. 181.

391 Multæque † ſunt pij huius pro anima legati,
prærogatiuæ, ſcilicet, quia debetur etiam ante a-
ditam hæreditatem, vt per Innoc. & alios in cap.
Ioannes, & ca. cum tibi, extra de teſtam. Abb. &
Barb. in c. indicante, eodem tit. Cappel. Tholoſ.
quæſt. 89. Lapus alleg. 92. Bart. in l. eam quam, C.
de fideicom, & Aufrer. in addit. ad dictam q. 89.
392 & † debetur etiam nutu factum hoc legatum,
& non condito teſtamento, nec facta inſtitutio-
ne hæredis, Boer. deciſ. 41. circa prin. & dicit Bal.
in l. eam quam, C. de fideic. quòd omne relictũ
393 pro anima † debetur a quocũque ſucceſſore, ad-
hibita tamen ſollemnitate, alias ſecus, vbi etiam
dicit duos tantum teſtes ſufficere de iure cano-
394 nico, cap. relatum, extra de teſtam. & † valet te-
ſtamentum ad pias cauſas conditum duobus te-
ſtibus adhibitis etiam non rogatis, etiam mulie
ribus, Gugl. de Bened. in cap. Raynutius, in verb.
teſtamentum, el primo, nume. 68. extra de teſta-
395 men. & † iſtud ſane intelligas in legato vere fa-
cto pro anima, ſi tamen fieret hoc legatum ami
co, vel coniunctæ perſonæ adiecto pro anima,
vel cauſa pietatis, illud eſſet in fraudem præſum
ptam, vt habetur in l. illud, C. de ſacroſan. eccleſ.
vbi Bald.

Sed quæro nunquid hęc mulier habens patrẽ,
& ſic ſub patria poteſtate exiſtens, poſſit teſtari,
396 vel legare? dic breuiter, † quòd non, cum teſtari
397 non poſſit, etiam patre permittente, † & conſen
tiente, l. qui in poteſtate, C. qui teſt. face. poſſ. nec
398 etiam donare cauſa mortis, † niſi patre conſen-
tiente, l. tam is, §. fi. ff. de don. cau. mort. Loriotus
de tut. Axiom. 70. Curt. iun. conſ. 152. col. 1. & 2.
399 cum rerũ † ſuarum adminiſtrationem non ha-
beat, §. item is, Inſt. quib. non eſt permit. face. teſt.
400 Cum † igitur mulier etiã nupta, ſit in poteſtate
patris, nec ob matrimonium ſoluatur, ac libere-
tur ab ea de dote, teſtari non poteſt, neque habet
priuilegium de dote teſtandi, quemadmodum
401 id † habet filiusfamilias de bonis caſtrenſibus,
402 vel quaſi, † cum id non reperiatur iure cautum,
vt inquit, Bal. in l. 2. colum. pen. C. de hære. act. &
in l. ſenium, C. qui teſt. facer. poſſ. & in l. penul. C.
de falſ. cauſ. adiect. & in auth. ſed ſi quis, C. de ſec.
nupt. columna 8. allegat notata in l. filiæ, ff. ſolut.
matr. nec etiam patre conſentiente valet teſta-
402 mentum de dote, † ſecũdum Bal. in d. l. ſenium,
& Alex. in conſ. 18. col. 1. volum. 2. Bar. conſ. 130.
Iaſ. in d. l. ſenium, & in l. poſt dotem, ff. ſolut. ma-
trimon. Franch. in rub. de teſtamen. in ſexto, Iul.
Clar. libro 5. recept. ſenten. §. teſtamentum, quæ-
ſtione prima, in princ. Bauer. Inſt. de teſtam. §. 1.
Gramma. conſ. ciu. 87. numero quarto, & com-
munem teſtatur Io. dilectus, de arte teſtan. in 1.
titu. Theſau. in deciſ. Pedem. 150. etiam ſi adhũc
actum emancipetur, niſi ad pias cauſas, Guid. de
403 Bened. in capitulo Raynutius, † in ver. matrem
cleram, numero vigeſimoſeptimo, cum ſequen.
extra de teſtamen. vbi tamen ponit vndecim ca
404 ſus † notabiles, quibus permittitur filiofamilias
teſtari, & quòd per ſtatutum poſſit habilitari fi-
405 liusfam. ad teſtandum, & † an tunc cenſeatur ha
406 bilitatus ad donandum cauſa mortis? † & quid
ſi data fuerit licentia per patrem filio donandi
407 cauſa mortis ad pias cauſas, † nũ ea poſſit reuo-
cari? quòd non, vt per Bened. in loco prædicto,
numero 26. prout ſic fuiſſe deciſum in S. Regio
Conſilio Neapolitano audio in quadam cauſa
mulieris Auerſanæ, quæ diſpoſuerat in teſtamẽ
to cum eſſet ſub patria poteſtate, vide Alfan. col
le. 135. & 198.

408 Succeſſiue † quæro quid ſi frater nuptui tradi-
dit ſororem, quæ promiſit dotẽ reſtituere fratri
dotanti in caſu ſoluti matrimonij, nunquid mu
lier poterit diſponere de hac decima dotis, in ca
ſu huius cõſuetudinis? Reſp. q Luc. de Pen. in l. j.
C. de imp. lucra deſcrip. diſtinguit poſt multa ar-
gumen-

gumenta ad partes, vt in dote data à fratre de bo
nis, & hæreditate paterna, mulier poſſit diſpo-
nere, non obſtante pacto reſtitutionis in inſtru-
mento dotali adiecto, cum frater teneatur do-
409 tare † ſororem ſecundum conſtitutionem re-
gni, In aliqnibus. ſecus vero ſi frater, vel quinis
extraneus dotauerit de proprio cũ pacto, quod
dos integre ſibi reſtituatur, tunc enim dos redi-
re debet ad dotantem, nec poteſt mulier de ali-
410 quo diſponere, † nec maritus aliquid lucratur
vigore huius conſuetudinis, niſi aliter in capitu-
lis dotalibus ſit dictum, vel niſi nullum eſſet fa-
ctum pactum, tunc enim cenſetur donaſſe ex-
411 traneus dotans. ad l. fin. † C. de dot. promi. & l.
vnica, §. extraneum, C. de rei. vxor. act.

Sed quia dictum eſt, quod vltra decimam le-
412 gare non poteſt, † nunquid autem poſſit hæc
mulier vltra decimam legare, ſeu diſponere per
413 fideicommiſſum? † dic breuiter, quod non, quo
niam quod vna via prohibetur, non cenſetur a-
414 lia eſſe permiſſum, in reg. † cum quid, de reg.
iur. in ſexto, & qnia titulus legati comprehen-
dit inſtitutionem, legatum, & fideicommiſ-
ſum, vt late per Gloſ. conſuetu. Neapolit. in con-
ſuetu. Si qua moriens. in verb. relinquere, titulo
qualiter muli. habens fili. poſſit de dot. diſpo-
nere.

415 Num autem hæc diſpoſitio de decima dotis
militet indiſtincte in qualibet dote ſiue profecti
tia, ſiue aduentitia? dic quod cum loquatur indi-
416 ſtincte, † & generaliter, generaliter eſt intelligen
da, l. de pretio. ff. de publ. in rem act. l. 1. §. genera-
liter, ff. de leg. præſtan. cum ſimil. niſi aliter per
pactum dotantis expræſſe ſit conuentum, quia
quilibet rei ſuæ poteſt legem apponere quã vel
let. l. in concedendo, ff. de aqua plu. arce. l. in tra-
ditionibus, ff. de pact. l. ob res. ff. de pact. dota. l. 3.
in fin. C. de contr. empt. l. legem. C. de dona. cap.
verum, extra de con. appoſi. cap. nullus, de ſeruis
non ord. cap. requiſiſti. de Teſtam. cap. Eleuthe-
rius. 20. quæſt. 2.

His ceſſantibus adimplenda eſt voluntas mu
lieris pro anima præmiſſum legatum faciens,
quod legatũ ex ſolo iudicis officio exequi, & pe-
417 ti poteſt, † nam ex mora hæredis non debent re-
tardari animę ad ſalutem, quod eſt notandum
contra executores piorum legatorum, Lupus in
repet. rubricæ de don. inter vir. & vxor. §. 65. nu.
418 18. † etiam ad inſtantiam cuiuſcunque inſtari,
quod ſoluatur. Bart. in l. ciuitaribus, ff. de leg. pri-
mo. Hippoli. in l. ſiquis ne quæſt. ff. de quæſt. nu.
419 106. † & ſi huiuſmodi legatum pro anima fa-
ctum, reperiatur cancellatũ in teſtamento, prę-
ſumitur fauore animæ cancellatum ſine inten-
tione teſtatoris, ac debetur, caſus eſt in l proxi-
me, ff. de his, quæ in teſta. delen. vbi Bart. & ſequi
tur Ludo. Roma. in repet. Auth. ſimiliter, col.
17. C. ad l. falci. quod pro ſingulari tradit Corſet
tus in ſing. in verbo. Cancellatio. quòd ſi eccleſię
420 ſit factum cum certo onere, † deinde per Te-
ſtatricem translatum in aliam eccleſiam ſimpli
citer, num videatur trãslatum cum eadem qua-
litate, atque eodem onere, & conditione. Ro-
man. in ſing. 661. quæſtio.

421 Nec de † huiuſmodi legato ſoluitur gabella per
422 ſtatutum debita, † nec requiritur in eo inſinua-
tio, vt dixit Bald. in l. ſi ſeruo. §. extorquere, ff. de
hær. inſt. & de ratione vide Barba. in c. Rainal-
dus in Ioannina. extra de teſtam. Corſet. in ſin-
gul. ſuis in verb. ſtatutum.

423 Ex his inſertur † Iudęo hoc legatum fieri non
poſſe, l. 1. C. de hæret. & qua pęna puniatur etiam
poſt mortem, c. ſiquis epiſcopus, extra de hære-
ticis. Roma. in ſingul. 735.

Et nota, quod dicitur inuito viro, vel patre vi-
424 ri poſſe diſponere, † & legare decimam dotis, vt
liberum in hoc habeat arbitrium legandi deci-
mam, non dependens ab aliena voluntate, alio-
quin prohibitum a iure, cum ſit captatoria vo-
luntas, nec valeret ſtatutum auferens liberam
425 teſtandi facultatem, † vt mulier ſine conſenſu
viri teſtari non poſſet ſecundum Pau. de Caſtr.
in l. ex facto. in princ. in pen. nota. ff. de vulg. &
pupil. ſubſt. vbi Iaſ. in 7. notab. & in l. ſtipulatio
hoc modo concepta, ff. de verb. obligat. de quo
fuit memor. Catell. Cotta. in ſuis memoral. in
verbo. ſtatutum, quod vxor. Merito igitur hic di
ſpoſitum eſt, quod poſſit mulier inuito viro, vel
patre viri legare decimam partem dotis aſſigna
426 tę in pecunia pro anima ſua. † Et nota quod dici
tur inuitus non ſolum ſi is contradicat, verum
etiam ſi conſenſiſſe non probetur, l. filiusfami-
lias, §. inuitum, ff. de procur. l. inuitus, C. eo. titu.
l. inuitum, ff. de ſeru. vrba. prædi. & habetur per
Bart. in l. 2. §. ſi voluntate, ff. ſol. matr. & in l. quã
dotis. & per Din. in capit. qui tacet. de reg. iur. in
ſexto.

427 Quæro nũc, quid ſi mulier legat marito, † qui
ſecundum hanc conſuetudinem dotes lucriſe-
cit, vtrum legatum cenſeatur factum animo
compenſandi cum dotibus? & videtur quod nõ
compenſetur cum dotibus, imo maritus debeat
conſequi vtrunque ſecundum Federi. de Scalis
quem refert, & ſequitur Bal. in l. vxor. C. de bon.
auth. iud. poſſi. & in auth. Præterea, C. vnde vir,
& vxor. & in l. Titia. §. qui inuita, ff. de legat. 2.
Nic. de Mattar. in d. auth. Præterea. Idem voluit
Raph. Comenſ. in l. ſi cum dotem, §. ſi pater, ff.
ſolu. matr. Bald. in l. ſi donaturus, §. 1. ff. de cond.
428 ob ca. † & ratio videbatur in promptu, quia tale
lucrum dotis habet originem à cauſa volunta-
ria, ſcilicet à matrimonio, & à contractu dotis,
ergo non eſt iudicandum de eo tanquam de cau
ſa neceſſaria, & ſic debetur vtrunque per tex. in
§. ſi pater. l. ſi cum dotem, vbi hoc datur pro re-
429 gula. ff. ſol. matr. † Secundo quia licet legatum
ſit cauſa lucratiua, l. 1. C. de impo. lucra. deſcript.
430 lib. 10. & titulus dotis ſit ſimiliter lucratiuus, l.
fi. §. ſi à ſocero. ff. quæ in frau. cre. & ſic videantur
431 concurrere duæ cauſæ lucratiuæ, † quæ non poſ-
ſunt ſimul, & ſemel concurrere, l. Meuius, §. duo
bus, ff. de leg. ſecundo; tamen quia lucrum do-
432 tis proueniens ex iſta conſuetudine, defertur in
recompenſam onerum matrimonialium, l. pro
oneribus, C. de iur. dot. & nor. glo. expræſſe in l,
ſi donaturus, §. ſi ſuper. in verb. dumtaxat, ff. de
condict.

condict. ob cauſ. ſcci. eo non obſtat, quod vtrun-
433 que debeatur. † Tertio confirmatur, nam quan-
do lucrum habet cauſam à contractu, non intel
ligitur legatum factum animo compenſandi, vt
eſt caſus in l. Lucius Titius, §. 1. ff. de leg. primo,
Quarto per textum in l. vnica. §. ſciendum, C. de
rei vxor. act. & l. creditori. ff. de leg. 2.

Pro contraria tamen parte adducitur autho-
ritas Franciſci Tigrini. Bart. Riccar. de Sali Bart.
de Salice. Fulgoſ. Pauli. de Caſtr. & Roma. in d.
Auth. præterea, C. vnd. vir, & vxor. vt cenſeatur
factum legatum animo compenſandi cum lu-
cro dotis, & hanc opinionem firmauit Imol. &
Pau. de Caſt. in l. ſi cum dotem, §. ſi pater, ff. ſol.
matr. vbi dicunt hanc eſſe communem opinio-
434 nem, † & ratio eſt, quoniã lucrum dotis, quod
fit ex hac cõſuetudine, videtur debitum neceſſa-
rium, tanquam introductum à conſuetudine,
ſicut, & debitum legitimę filij, quod introduci-
tur à lege, ideo ſicut in legitima imputatur lega
tum per patrem factum, l. omnimodo. C. de in-
offi. teſta. ita in hoc lucro. Et ad contraria reſpõ-
deri poteſt, & quoad primũ, in quo dicebatur,
lucrum dotis originem habuiſſe a cauſa volun-
taria ſcilicet, contractu matrimonij. quod bene
conceditur ſecundario, ſed loquendo de lucro
dotis ipſius originaliter, quippe prouenit ex ne-
ceſſitate conſuetudinis, & ex tacito pacto, quod
maritus lucretur dotem, & ſic contraria loquũ-
tur, quando debitum originem ſumpſit ex con-
435 trahentium diſpoſitione. † Et quamuis pactum,
& conſuetudo æquiparentur, cum diſpoſitio
iſtius conſuetudinis & pactum de lucranda do-
te ſoluto matrimonio parificantur, cap. fin. extr.
de dona. inter vir. & vxor. vnde ſi lucrum dotis
debeatur ex pacto expreſſo, non imputatur lega
tum in lucrum, per dictam. l. ſi creditori. Tamẽ
in caſu noſtro attenditur principium, & origo,
& ſic non attenditur, quod lucrum debetur ex
tacito pacto ciuium, ſed id, propter quod lucrũ
dotis principaliter prouenit, ad l. ſi quis id quod,
ff. de dona. ita arguit, & reſpondet. Salicetus, &
Roma. in d. §. ſi pater. l. ſi cum dotem. ff. ſol. ma-
tr. & ſic habes veram, & communem opinio-
436 nem, † quod legatum factum per vxorem ma-
rito, compenſatur cum lucro dotis, & videtur
factum animo compenſandi, & ſoluendi debi-
tum, vt ita dicam, vt concludunt doctores in
locis præallegatis, dum loquũtur in materia hu-
ius conſuetudinis. Hãc opinionem comprobat
Rod. Suarez. in titu. de las arras. dum ponit quæ-
437 ſtionem † conuerſam in marito legante vxori,
quæ lucrum fecit, vide ibi. nume. 35. verſi. ſed
pone quæſtionem valde cotidianam, & Caſſan.
ſuper conſuet. Burg. titu. 4. §. 3. cart. 132. col. 4.
verſi. Aduerte tamen, & Arnal. Ferron. in con-
ſuetud. Burdeg. titu. 4. §. 6. verſi. eiuſdem farinæ
eſt illud cum quæritur, vbi limitat hanc conclu-
438 ſionem, niſi mulier legaret ſpeciem, † tũc enim
non compenſari inquit, inſpectis tamen alijs
coniecturis, vt ibi per eum, & in fin. eiuſdem, §. 6.
439 verſic. † tractaui etiam. An autem, & quando
legatum factum cenſeatur animo compenſan-
di cum debita quantitate per teſtatorem legata-
rio debita, vide latiſſime per docto. in d. §. ſi pa-
ter. Fulg. in conſili. 81. Aimo. conſ. 167. nume. 5.
Corne. conſil. 230. volum. 4. Aim. conſil. 131. Ti-
raquel. in l. ſi vnquã, in ver. liberos ſuſceperit, C.
de reuo. dona. Rol. à Valle. de lucr. dotis, quæſt.
96. Phanut. de lucr. dot. in gloſ. 8. ex nu. 34. Did.
Couar. in c. officij, nume. 2. extra de teſta. Card.
Manti. de coniectur. vlt. volu. lib. 10. titu. 1. quod
pro ſingulari tradit Anan. ſing. 310. vbi additio.
ad quos lectorem remitto: mihi vero ſat erit di-
xiſſe ad dicturum in materia, quatenus interpre
tationem harum conſuetudinum tangit.

Et nota, quod hæc decima dotis, de qua diſpo
440 nit mulier, eſt immunis. † vt ita dicam ab expen-
ſa funeris facta per maritum, quæ expenſa dedu-
cetur ex nouem partibus ſuperexiſtentibus, vt di
cit textus clarus in illis verbis, non computatis
in ea expenſis factis in funere, id eſt quia non cõ-
441 putantur, † & ſic de integra decima diſponet,
quoniam talis impenſa funeris deducitur, vt æs
alienum dotis, l. impenſa. ff. de relig. & ſumpt.
442 fun. & † quia ſtatutum eſt odioſum, reſtringitur,
vt minus lędat ius commune quam poſſit, ius
enim commune dat poteſtatem mulieri diſpo-
nendi de tota dote, & eſt abſolute domina. D. de
443 Pont. conſil. 35. † num. 21. cum ergo recedatur
ab eo, cum omnis receſſus a iure communi ſit
444 odioſus, † cap. 1. extr. de filijs presbi. eſt ergo re-
ſtringendus, vt concludit per has rationes Lu-
do. Roma. conſil. 248. videtur primo.

445 Non eſt dimittenda quæſtio. videlicet quid ſi
vxor inſtituat virum hæredem, maritus ſepellit
vxorem, num per hoc cenſeatur maritus inſti-
tutus hæres ab vxore, eius hæreditatem adiuiſ-
ſe? Dic quod non cenſetur adiuiſſe ex hoc ſolo.
l. at ſi quis §. plerique, ff. de relig. & ſump. fun. vt
ſingulariter decidit Cum. in l. pro hærede, in
princ. & ibi Iaſ. in tertio notab. ff. de acqui. hære.
quod dicit memoria dignum, & ita in facto ob-
ſeruatum fuiſſe aſſerit Catelli. Cotta. in ſuis me-
moria. in verb. ſepelliens mortuum: melius tamẽ
446 faceret, vt proteſtetur non animo adeundi, ſed
pietatis cauſa ita, vt ſumptus repetat., vt etiam
aduertit Iureconſultus in d. l. at ſi quis, §. pleri-
que, ff. de reli. & ſump. fun. quod valde notat, &
pro cautela tradit Io. dilectus in eius tractatu de
art. teſtan. titu. 9. de ſepult. cautela quinta. Mari-
447 tus † autem qui dotem lucratur, ad alia onera
hæreditaria vxoris non tenebitur, niſi ad eam ſe
peliendam, vt eſt textus in l. licet dos. C. de iure
dot. & pro ſingulari tradit Petrus Rauennas. ſin-
gul. 293.

448 **In funere.** Dicitur funus a † funibus, quibus olim cadauera liga
bantur, Cardin. in clem. prima, §. verum. de ſe-
puli. & dicuntur funeralia ea, quæ cum corpore
449 ducuntur ad eccleſiam, † clem. dudum, & ibi
Card. quæſt. 3. & dicuntur ea, quæ cauſa funeris
veniunt præter voluntatem defuncti, vt ibidem
per Card. quæſt. 28. & Pet. de Peruſio. in tract. de
quarta canoni. epiſco. 7. cap. princ. & quæ dican-
tur, vide Corn. conſ. 296. vol. 4. & durant funera-
lia

lia quatenus ſit memoria defuncti, quod dic, vt
per Card. vbi ſupra, quæſt. 4. vbi dicit, quod cor-
450 pus prius eſt † deferendum ad eccleſiam paro-
chialem, quam ad eccleſiam ſepulturæ, vt reci-
piat vltimum vale, quod dicit non ſeruari Card.
in d. clem. Dudum, quæſt. 26.
451 An † mortui fideles ſint lugendi, cum ſciamus
eos non amitti, ſed præmitti, vide. 13. q. 2. c. quã
præpoſtetum. 14. q. vltima, c. vbicunq. & Abb. in
452 rub. de ſepult. † & quantum temporis duret lu-
ctus, vide tex. 13. q. 2. in c. quia.
453 Vbi autem ſepellienda ſit vxor? † dic quod ſi
eſt ducta ad domum viri, & carnaliter cognita,
454 ſepellietur in ſepulchro viri, † quia iam aſſecuta
eſt eius domicilium per inductionem, & effecta
455 eſt vna caro cum viro. † ſecus ſi non inducta nec
cognita ſecundum Silu. de Prier. in ſum. titu. de
ſepult. §. 5. ſi autem plures habuit viros, ſepellie-
tur cum vltimo, cuius domicilium, & honorem
retinet, c. is qui. de ſepul. in ſexto, vbi Io. Andreas
456 ampliat etiam ſi ad patrem ſit reuerſa, † cum re-
tineat priuilegia, & prærogatiuas viri, quæ priui-
legia tribuuntur perſonæ, non loco, idem eſt ſi
457 transferat alio domicilium, † cum adhuc reti-
neat domicilium mariti, l. filij, §. vidua. ff. ad mu
458 nicipa. cum honor quæſitus vxori ex qualitati-
bus viri, non extinguatur morte mariti, ipſa ta-
men in viduitate manente, & etiã ſi ſit Regina,
459 retinebit nomẽ etiam mortuo marito, † ſecun-
dum prædictum doctorem in ſum. in loco præ-
allegato, hoc tamen intellige, non facta electio-
ne, vt per docto. in locis prædictis, & in d. cap. is
qui. de ſepult. in ſexto.

Si autem vxor inducta in domum viri præmoriatur viro, filio non ſuſcepto ex ea, dotes reſtituantur, retento tãtum lecto vno cum minori cultro, deductis expenſis in funere vxoris à marito factis.

Hæc eſt ſecunda pars vbi dicit, quod vxor in
ducta in domum viri, mortuaque abſque ſuſce-
460 ptione prolis, maritus dotes non lucratur, † ſed
illas reſtituet, ſcilicet dotanti, vel hæredibus mu-
lieris teſtamentarijs ſupple, vel ab inteſtato ve-
nientibus, deducetur tamen expenſa facta per
maritum in ſepellienda vxore, & retẽto per ma-
ritum vno lecto cum minore cultro.

An autem iſto caſu mulier poſſit diſponere
461 de dote? † dic dubio procul, quod ſic, ſicut de
alijs eius bonis, cum ſui ſit iuris. arg. l. 1. C. de
ſacr. ſan. eccle.

Sed pone, ꝙ fuerat dotata a patre, qui mor-
462 tuus eſt, & tempore † cõtracti matrimonij ſtipu-
latus eſt dotem ſibi, vel eius hæredibus reſtitui,
nunquid mulier poſſit diſponere de dotibus?
dic quod nõ obſtante illo pacto, & ſtipulatione,
poterit diſponere de dotibus, & de eis teſtari,
mortuo enim patre dos ſuccedit loco legitime,
463 l. Titio centum, §. † Titio genero. ff. de cond. &
demon. in qua legitima non poteſt grauari, l.
464 quoniam in prioribus, † C. de inoffi. teſta. arg.
illius tex. Quid autem ſi fuerat dotata a fratre
465 qui † ſucceſſit patri communi cum pacto ſupra
dicto de reſtituenda dote ipſi fratri dotãti, an po-
terit mulier teſtari de dote, excluſo fratre, vel an
redeat dos ad fratrem vigore pacti prædicti? hæc
quæſtio fuit per me ſuperius poſita? dic, vt ſupra
dictum eſt, hic non repeto, quæ dixi poſt Luc. de
Pen. in l. 1. C. libro 10. de impon. lucra. deſcript.
col. 16.

Quid autem ſi mulier tempore contracti
466 matrimonij, † & dotationis ſtipulata eſt à viro,
vt ſi ea ſine liberis decederet, ſeu prole non ſu-
ſcepta dos reſtitueretur fratribus mulieris, nun-
quid hoc caſu eueniente, ſcilicet quia proles non
eſt ſuſcepta, fratres habeant actionem ex ſtipu-
latione ſororis ad vendicandam repetẽdamque
dotem a viro? dic quod non, vt l. ſi genero, C. de
iur. dot. & per Cyn. in l. cum patrem, C. illo titu.
& facit l. pactum, & l. pater, C. de pact. con. &
quod not. Bart. in l. Caius. ff. ſolut. matrim. cum
467 regulariter alter alteri ſtipulari non poſſit, † l.
ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de verb. oblig. erit ergo
conſilium, vt ipſi fratres ſtipulentur de conſen-
ſu, & voluntate ſororis, vel notarius eorum no-
468 mine tanquam perſona publice ſtipuletur, † ſe-
cundum Io. Pet. de Ferra. in form. lib. quo vxor
agit. ad dot. in ver. vxor. quod Thadei, col. 2. verſ.
ſed pone, quæſt. de facto.

Sed pone, quod auus dedit dotem nepti ex fi-
469 lio, † moritur neptis prole non ſuſceptá, cui de-
beat dos reſtitui, auo, an filio, & ſic patri mulie-
ris? Reſp. & diſtingue concluſiue, & breuiter,
quandoque Auus dat dotem nepti contempla-
tione filij, & tunc dos videtur à filio profecta,
ideo non extantibus filijs ex ea, dotes ad ipſum
patrem reuertũtur, vt l. profectitia, ff. de iur. dot.
& l. ſed ſi plures, §. in arrogato. ff. de vulg. & pu-
pil. ſub.
470 Aut auus † dedit dotem contemplatione ip-
ſius neptis, & tunc aut neptis deceſſit viuo auo,
& tunc reuertitur ad ipſum auum, l. vni. §. videa-
mus, C. de rei. vxo. act. aut poſt mortem aui, &
tunc reuertitur ad ipſum filium de æquitate, l.
dotem. ff. de colla. bo. ſecus de rigore ſecundum
aliquos. l. auus, ff. de iur. dot. Aut eſt dubium cu-
ius contemplatione dederit, & præſumitur in
dubio, quod contemplatione filij, & ſic ad fi-
lium, vel ipſius filij hæredes redit, & hoc caſu
poteſt intelligi. l. dotem, & l. quintus, §. fin. ff. de
ann. lega. Io. Petr. de Ferr. in form. libelli quo v-
xor. agit. ad dot. in glo. in verb. Dictæ Domine
471 Margaritæ, num. 2. † & vide quando præſuma-
tur dediſſe contemplatione filij, vel neptis per
Io. Lup. in repet. cap. per veſtras, extra de don. in-
ter. vir. & vxor. §. 24. vbi per duas colum. & Be-
nedi. in cap. Raynutius, in verb. Dotem quam ei
472 dederat, & quando filius, non eſt diues nec hẽt
de proprio patrimonio, auus teneretur dotare
neptem. Arct. conſ. 17 col. 10. verſi. venio nunc
ad quartum, & Bald. in l. quod ſcitis, poſt nume.
4. C. de bon. quæ lib. Iaſ. in auth. res, quæ, col. 2.
nume. 3. C. commu. de leg. Alex. conſil. 26. verſi.

circa

circa ſecundum, col. 3. vol. 1. & conſil. 117. a nu.
5. cum ſeqq. vol. 6.
Sed pone, quod fuit conſtituta dos in pecu-
473 nia, † non tamen fuit ſoluta viro, ſed cauta, de-
inde per mortem vxoris ſolutum eſt matrimo-
nium, nunquid maritus poſſit petere dotem ab
hæredibus mulieris ita, vt vtatur commodo me
dij temporis anni, quod habet ad reſtitutionem
dotium in pecunia, iuxta tex. in §. exactio, l. vni.
C. de rei vxor. act. & de iure iſtarum conſuetu-
dinum, vt infra, in cap. 9. in quolibet caſu? vide
tur, quod ſic per tex in l. ſi conſtante, §. quoties,
ff. ſolu. matr. & l. ſed ſi damnum, §. fi. & l. ait præ-
tor. §. ſicut. ff. quæ in frau. cred. In contrarium,
474 quod non, † quoniam illa dilatio anni datur ma
gis humanitatis cauſa, quam, quod ſit obligatio
inducta, prout hæc iura ad vtranque partẽ addu
cit Albe. de Roſ. in l. prima, §. exactio. C. de rei v-
xor. act. & tamen concludit, quod quando ma-
ritus lucratur dotem, pro vt eſt caſus in princi-
pio, ſeu in prima parte huius conſuetudinis, pro-
475 le ſuſcepta, † poterit petere dotem ab hæredibus
vxoris, vel alio promiſſore: ſecus tamen ſi non
476 lucratus eſſet dotem, vt eſt caſus in ſecunda hac
parte huius conſuetudinis, quoniam tunc non
peteret: obſtaret enim marito agenti regula, dolo
facis petere, quod reſtituturus es, & faciunt iura
pro hac parte allegata, & ſic firmat ibi Alberi-
cus. cui tamen opinioni facile adhærerem, niſi
quia hæc conſuetudo dicit, quod maritus dedu-
cet expẽſas in funere vxoris factas ex dote, quod
477 ſi verum eſt, † vtique pro modo expenſarum ero
gatarum, dabitur repetitio dotis. Confert prædi-
478 ctis in ſimili, fideicommiſſarios † non eſſe legi-
timos contradictores ad impediendum immiſ-
ſionem in poſſeſſionem hæredis, vigore l. fina.
C. de edi. diui. Adr. tol. ſecundum glo. Bart. Bal.
& omnes in d. l. fin. tum quia capere debent le-
479 gatum. † vel fideicommiſſum de manu heredis,
non propria authoritate. Tum quia hæres præ-
tendere poteſt detractionem Trebellianicę: ſic
etiam in caſu noſtro, ex quo maritus prætendit
deductionem expenſę funeris iuxta hanc con-
ſuetudinem, fiet ei dotis conſignatio, & ita reſi-
derẽ, ſalua ſemper meliori deliberatione. Limi-
tarem, & reſtringerem propoſitam quæſtionẽ,
480 quando † dos fuiſſet per dotantem promiſſa ad
certum tempus, quo tempore ceſſit dies ſolutio
nis, & eodem tempore mors mulieris, & diſſo-
lutio matrimonij: aliter enim quid eſſet, ſi cõſti
tuens dotem annuatim correſponderet, habe-
481 retur tunc pro ſoluta, ad l. fi. † C. ad l. fal. nec eſſet
locus huic quæſtioni, poſſet etiam dici mari-
tum tunc interpellantem promiſſorem dotis,
482 & cõſtitutum in mora, † excuſari ab hoc onere
funerandi vxorem, cum hæc conſuetudo arctet
483 maritum † ad ſepelliendum vxorem, quatenus
dos ſit ei ſoluta, vel ſit penes eum, ſi recte ponde-
retur.
484 Sed quid † ſi mulier inducta ad domum
viri alterius ciuitatis, in qua ciuitate non vi-
get conſuetudo, ſed diuerſa, vt puta, vt lu-
cretur medietatem dotis, vel è conuerſo, nun-
quid attendatur conſuetudo loci contractus ma
trimonij, vel loci domicilij viri? dic quod atten-
ditur (ſi nihil expræſſe eſt conuentum) domici-
lium viri, eiuſque loci conſuetudo, l. exigere do-
tem, ff. de iud. vt ſupra diximus hac conſuetudi-
ne atque etiam in præludijs, vbi vide latius.
Sed pone quod moritur vxor ſuperſtite filio
485 ex primo marito, † non ſuſcepta prole ex hoc
ſecundo viro, dubio procul reſtituenda eſt dos
filio, ſeu filijs ex primo marito: ſed ſi proles eſt
ſuſcepta etiam ex hoc ſecundo viro, qui ſecun-
dum hanc conſuetudinem lucrifacit dotẽ; quæ-
ritur modo, vtrum dos ſit integre reſtituenda
filijs primi matrimonij, non obſtante hac con-
ſuetudine? & videtur, quod ſit ſaltem reſtituen-
486 da pro parte, † nam mulier tenetur dare tantum
filijs primi matrimonij, quantum confert ſecũ-
487 do viro, l. hac ædictali, † C. de ſecun. nupt. & quic
quid eſt attentatum contra illam legem, eſt nul-
lius momenti. In contrarium, nam hæc conſue-
tudo dũ diſponit, quod maritus lucretur totam
488 dotem, † videtur remouere omnem legem per
quam impeditur lucrum dotis, & ſic videtur tol
lere obſtaculum d. l. hac ædictali. per nota. in l.
omnes populi. ff. de iuſt. & iur. l. venditor. §. ſi con
ſtat. ff. commu. prædi. Quid dicendum in hac cõ
trouerſia Bald. fuit ſibi contrarius, nam vltimã
partem tenuit in l. ea l. C. de condict. ob cauſam,
vbi dicit hanc opinionem longiſſima conſuetu
dine inualuiſſe, deinde mutato conſilio aliud di
xit in l. hac ædictali, quam opinionem tanquam
æquitati valde conſonam ſecutus eſt Io. Petr. de
Ferr. in forma lib. quo vxor agit ad dotem in
glo. in verbo. dictæ dominæ Margaritę, num. 4.
5. in ver. Amplius quæritur, licet non firmet pe-
des; & contrarium tenuit Rol. Valle. in tra. de lu-
cr. dot. quæſt. 26. qui inuehit contra Io. Pet. de
489 Ferrar. † quod per hanc conſuetudinem non
cenſeatur derogatum diſpoſitioni d. l. hac ædi-
ctali. qui reſpondet debilibus licet coloratis ra-
tionibus in contrarium adductis, & ſic maritus
detracta portione, de qua in d. l. hac ædictali, re-
ſtituet dotem etiam prole ſuſcepta: & vere qui
cum vidua habente filios contrahit, ad hoc
oculos aperire debet. iux. l. qui cum alio. ff. de re-
490 gulis iur. † An autem, & in quibus caſibus poſſit
derogari diſpoſitioni d. l. hac ædictali, C. de ſe-
cu. nupt. vide per te in d. quæſt. 26. cum pluribus
ſequentibus, qui optimè ſuper hac materia ſcri-
pſit.

Filio non ſuſcepto ex ea.

Quod in dubio præſumitur, alio non proba-
491 to, † quod quis decedat, ſeu deceſſerit ſine libe-
ris, & dicenti prolem ſuſceptam, incumbit pro-
492 batio. Bart. in l. ex facto. §. † ſi quis autem, nume.
primo ff. ad Treb. vbi etiam Ang. & Pau. de Ca-
ſtr. Idem Paulus conſ. 387. nume. 4. vol. 1. Phili.
Dec. conſ. 652. num. 7. Ant. Cap. deciſ. 159. num.
11. & Ant. Gabri. commu. opi. lib. primo, titu. de
proba. concluſi. 6. num. 25. Lud. Moli. in tract. de
primo. hyſp. lib. 3. cap. 9. num. 22. car. 71. Cardin.
Manti. in tra. de coniec. vlt. volun. lib. 11. titu. 4. &

alij

alij allegati per Io. Vinc. de Anna in hoc pūcto,
vt pro ſingulari tradat in ſingulari 682.

Retento vno lecto cum minori cultro.

Maritus ergo reſtituet dotes elapſo tamen anno, licet hic non dicatur, tamen exprimitur infra, c.9. in quolibet caſu, quæ eſt in hoc cōformis iuri communi, iuxta. l. vni. §. exactio. C.
de rei vxor. act. & retinebit vnum lectum cum
493 minori cultro, † quid ſit lectus, & quid veniat
appellatione eius, demonſtrat qualitas, & dignitas perſonarum, poſterior ætas etiam argenteos
494 recepit. † l. legata. §. 1. ff. de ſupp. lega. cum, & Vlixes auro, & argento lectum virentis arboris trūco ædificatum ornaſſet, quem Penelope recognoſcendi viri ſignum accepit, vt ibidem Papi-
495 nianus Iuriſconſultus ait, † & ſecundum nobilitatem, & diuitias, ſecundum Ang. in l. plenum. §. æquitij. ff. de vſu, & habi. vbi quod legatum viduæ factum de lecto, non videtur legatum de
496 ſerico, † quia intelligitur ſecundum qualitatem perſonæ, culcitra ſerici ergo non ſpectabit mari-
497 to, † vt per Bald. ibi, quem ſequitur Fulgoſ. in conſil. 17. incip. propoſita, & hoc indicat illud comparatiuum, minore, quaſi dicat non minimo nec maximo, quaſi cum mediocritate, l. legato generali, ff. de leg. primo, l. quicquid, ff. de verb. oblig. l. ſi quis argentum, § primo, & ſeqq.
498 C. de dona. ſicut etiam è conuerſo mortuo viro vxori debetur lectus condecens vidualis, vt per Ang. in l. decreto, C. ex quib. ca. infam. irroge. D. Vincen. de Fran. deciſ. 413. in fin. vbi quod de-
499 ben tur veſtes lugubres, † & magnis perſonis dātur panni lugubres pro ſternendis cameris, de quo vide Corſett. in ſuis ſingularibus, in verbo, Conditio perſonæ, & vide Capp. Tholoſ. quæſt. 336 vbi additio. niſi aliter ſe haberet conſuetu-
500 do loci. † Ant. Capici. in deciſ. 26. de quibus omnibus vide Bart. Caſſan. ad conſuetu. Burg. titu. 4. §. 6. verſ. & quia dictum eſt, cart. 151. col. 4. Alij intelligunt lectum cum minori cultro, id eſt cul-
501 tello, † & alludunt ad illum cultellum plicatum quod eſt inſtrumentum conſtituendi dodarij, ſecundum ſolemnitatem iuris, ſeu conſuetudinis Francorum, de qua ſolemnitate diximus ſupra in præludijs in verb. conſtitutione dodarij, & habetur in gloſ. in Conſt. Regni. Mulier quæ dotarium, & per Andr. de Iſer. in cap. primo, §. donare, qual. olim feu. poter. alie. quibus in locis annuunt ad hanc conſuetudinem, & multa ad illam concernentia adducunt, quæ noſtræ propoſitæ materiæ deſeruiunt, quaſi maritus ſolu-
502 tus † à matrimonio ob mortem vxoris, reaccipit illum cultellum, qui ſecūdum præfatos glo. & Andream denotabat ſeruitutem, & inclinationem ad obſequia matrimonialia, vel conſtituerat dodarium per cultellum, ſoluitur conſtitutio dodarij, reſtituitur conſtituenti, nam vxor præmortua non lucratur dodarium, & ſit actus quaſi retro ſimilis, iux. not. in l. 1. C. quando licet ab empt. diſce. & in l. ab emptione. ff. de pact. & in regu. nihil iam naturale. ff. de reg. iur. cum
503 ſimi. ſed primum verius. vtrum † autem vir, qui lucratus eſt lectum ſecundo nubens, teneatur reſtituere illum filijs prioris matr. vide Lup. in l. ſi Thori, num 4.

Deductis expenſis in funere vxoris à marito factis.

Et ſic nota, quod tanto minus maritus reſtituit hæredibus vxoris, vel alteri cui ſit dotis re-
504 ſtitutio, † quantum expendit in funere vxoris. ſed non ne iſtud eſt contra tex. in l. 1. §. ſed nec ob impenſas. C. de rei vxor. act. vbi repetenti do-
505 tes non obijcitur retentio impenſarum? † dic nō obſtare, nam ibi loquitur de impenſis quæ reperiuntur per maritum factę in re dotali, hic uero loquitur de impenſa circa perſonam mulieris
506 vxoris defunctæ, † cum teneatur eam ſepellire etiam indotatam, & quæ nihil habeat, ne iniu-
507 ria eius † videatur quondam eius vxorem inſepultam relinqui, vt dicit tex. in l. quod ſi nulla. ff. de reli. & ſumpt. fun. Lud. Roma. conſ. 517. & l. in eum. cum multis. ll. ſeq. ff. eo. quod deduci de-
508 bet expenſa funeris ex hæreditate l. † impenſa, ff. eo. & eſt actio priuilegiata impenſa funeraria,
509 l. 2. & ibi gloſ. ff. de priuil. credi. † & non habet dubium inter perſonales tantum actiones: an autem præferatur creditoribus hypothecā ex-
510 preſſas habentibus, magna eſt quęſtio, † & inter doctores altercatio. pro qua vide Neguſ. in tra. pign. in quinta parte, mem. 2. num. 28. Duen. regu. 397. verſic. ſeptimo creditor, & nouiſſime D. Vinc. de Franch. deciſ. ſi qui tenent partem negatiuam. Contrarium tamen tenet Caualca. de ciſ. 32. & idem in eius repertorio, in verb. creditor. & Caſſ. in conſuet. Burg. tit. 4. § 10. vbi quod prius eſt deducenda, vide eum. ibi cart. 174. col. prima, ſed non eſt recedendum a prima opinione ne ſic deciſa per Sacrum Regium Conſilium Neapolitanum, cum omnia iura in contrarium adducta poſt glo. in d. l. 2. ff. de pri. cred. loquan-
511 tur in actione perſonali, † & inter creditores chirographarios, non autem inter habentes actionem realem hypothecariam, de qua actione per
512 ſonali, † & creditoribus in ea, ſolum loqui illum titulum de pri. cre. nemo ambigit.

Sed nunquid poſſit retinere expenſas factas
513 in infirmitate vxoris? † dic quod nō, niſi magna fuiſſet expenſa in longiſſima infirmitate erogata, quæ dotem minuerāt, vt late per Bar. & alios in l. ſi cum dotem, §. ſint autem in ſæuiſſimo. ff. ſolu. matrim. arg. l. vnicę, §. ſed nec ob impenſas. C. de rei vxor. act.

Sed quæ ſint, in quibus ve conſiſtant huiuſ-
514 modi expenſę funeris? † dic vt nota. in l. funeris ſumptus, ff. de relig. & ſumpt. funer. & per Bart. in l. 1. §. fin. ff. ad l. fal. quæ dupliciter conſiderantur, primo ad ſolatium animæ defuncti, vt circa clericos, apparatus ſepulturę, & alia de quibus habes gloſ. in clem. Dudum. de ſepultu. & qua liter arbitrentur, per Caſſan. ad conſue. Burg. titu. 4. §. 10. cart. 174. col. 1 in fin. aliæ vero ſunt pōpaticę, & ad ſolatium viuorum, de quibus dicit
515 magiſter hyſtorię ſcholaſticæ, † de Sepulchro Chri-

Chriſti,quod magnę expenſę hæbreorum mul-
tos deduxerunt ad inopiam,quæ diſtinctio alio-
quin fit in ſepultura prælati,quis ad eas teneatur,
hæres in patrimonialibus,vel ſucceſſor in præla-
tura,ſeu beneficio ſiue collector ſpoliorum ca-
516 meræ Apoſtolicæ,† vt in primis ſucceſſor in be-
neficio,in alijs,quæ ad pompam, hæredes patri-
monij teneantur,vt per Specu.in tit.de ſepult.§.
porro.Anto.Cap deciſ 84.Phil. Decius conſil.
157.& Capp.Tholoſ.quæſt.497.vbi late additio
517 Steph. † Aufrer. maritus itaque curabit funera
vxoris defunctæ: quicquid autem impendit in
eis,retinebit,& tanto minus de dote reſtituet. Si
518 tamen totam dotem reſtituet, † non deducta
funeris impenſa,nec ideo minus repetet, vt in l.
quod dicitur §. ſi dos tota. ff. de imp. in reb. do.
fact.

519 Adde prædictis, † quod exequiæ pompaticæ
plus ſunt ſolatia viuorum,quam ſuffragia mor-
tuorum.13.q.2.c.animæ defunctorũ,& ibi vide
quid proſint,quia apud Deum non perit, quod
520 pro mortuis † in exequijs diligentia hominum
perſoluit,vt ibi dicetur, & quia ignoramus qui-
bus mortuis proſint,vel non, ideo pro nullo eas
521 omittere debemus,† ea non æſtimemus.13.q.2.
vide in materia Rebuff.ad Conſt. regias in titu.
de ſent.proui.in princ. nume. 40. & pulchre per
Arnal.Ferron.lib. 2.ad conſuet.Burdegal.titu.5.
de teſtam.§.5.& 6. vbi multa curioſus lector,&
temporum obſeruator inueniet. De his autem
mortuorijs,vtrum debeatur quarta parochialis,
522 de qua habetur † in cap. 2. & c. in noſtra. extra
de ſepultu.& c.2.eo lib.6. vel quarta epiſcopalis,
523 quæ autem ſit Sum.Sileſtr.† declarat in ſum.in
verbo, canonica portio.& per Bal.in l.ſi quis ad
declinandam, §.in omnibus,ff.de epi.& cler. &
late, & breuiter per Ant. Capic. in reſponſione
ad quæſitum,quæſt.23.per totam.Bald.cõſ.463.
524 vol.2.† Quanta autem ſit parochialis,ſtatur con
ſuetudini,c.certificari,vbi eſt tex.apertus, extra
de ſep.& an valeat conſuetudo,quod curati cer-
525 tum quid accipiant à parochianis pro mortuo-
rijs,& iure ſepelliendi, vel pro benedictionibus
nubentium,vide quod ſic,per Caſſ. in conſuetu.
Burg.titu.4.§.6. cart.152.col.prima.verſ. ſed nũ-
quid hæc conſuetudo.

526 Et an pro oblationibus,candelis,vide Bald.in
d.l.ſi quis,§.in omnibus,C.de epi.& cler. Abb.in
d.c. ſi noſtra,de ſepul.& in ca. de quarta,de præ-
ſcript.& melius pro glo.in clem.dudum. in ver.
funeralibus, de ſepultu. Cerei autem debent re-
527 manere † fratribus ſepelientibus,quaſi ſequela
funeris, & cadaueris. Bald. in l. vnica.§. ſed qui
domini,C.de lati. liber. toll. quod pro ſingulari
tradit Per.Rauenna. in ſing. 110. Verum autem
528 ſepultura poſſit legari? dic quod ſic, ſi cum vni-
uerſitate bonorum legatur,vt arg.tex. & ibi glo.
in l. quædam.ff. de acqui.rer. domi. quam ſic li-
mitat Bart.in l.ſi mercedem,§.1. ff. de act. emp.
vbi infert,quod vendito fundo,in quo eſt cappel
529 la, videtur vendita cappella, † niſi aditum ha-
beat ex publico,adde Bart.in l.peto.§.fratre,ff.de
leg. ſecundo,qui allegat tex.in l. Aufidius. ff. de
priui.cred. de quo vide Gui. Bene. in c. Raynu-
tius, in verb.vxorem nomine Adelaſiam. num.
203. & rurſus in verbo, cætera bona, extra de
teſtam.

Et concluſiue quantum debeat maritus ex-
530 pendere in ſepelienda vxore? † dic pro dignita-
te,& qualitate mulieris,& pro modo facultatũ,
.i. dotis, vide Bar.in l.prima, §. fin. ff. ad l. falci.
& vide l.at ſi quis,§. æquum, ff. de reli. & ſumpt.
fun.& Pet.Rauen. ſing. 689. ſemel fuit dubita-
531 tum,qui etiam pro ſingulari tradit,quod,† & ſi
quis non ſit hæres patris, adhuc tamen ſepelie-
tur in paterno ſepulchro, non obſtante contra-
dictione hæredis. l. vel quæ pater ff. de reli. &
532 ſumpt.fu.vbi Barto.dicit quod ſcriptura in mo-
numento poſita non tribuit ius alicui,vt ibi poſ-
ſit ſepelliri.Rauen.ſing.690.& in ſing.691.quod
533 teſtator † vni tantum ex pluribus hæredibus po-
terit applicare iura ſepulchri.per text. in l. 3. §. ſi
quis, vbi Bart. ff. de ſepu.vio.facit quod habetur
in l.monumenta,C.de leg.

Et quamuis alias teſtes ſingulares non probẽt,
534 probant tamen electionem ſepulturæ, † cum
535 enim locus, † & tempus non ſunt de ſubſtantia
actus, ſingularitas non nocet, ſicut cum agitur
536 de probando aliquid actum in genere,l. ob car-
537 men.§.fin.ff.de teſt.† & de probanda iuriſdictio-
ne, etiam per multos actus iuriſdictionales ſin-
gularitas non nocet, Specu.in titu. de teſtam. §.
iam de interrogatorijs, verſi. item de tempore,
ibi,in alijs autem in quibus tempus, vel locus,&
538 cum agatur de fauore,† & religioſa re, l.2.C.de
ſac.ſan.eccl.ſicut etiam in probanda præſtatione
539 decimę,† qui caſus notandi ſunt, licet inciden-
ter dicti, qui cumulantur per Gui. Papæ quæſt.
544.ad limitationem l.iuſiurandi. C. de teſti. &
per Hipp.in ſingul.114.& ſing. 19. qui omnes la-
tiſſime citat.

Et res ſicut inueniuntur, reſtituan tur, vel earum pretium.

540 Et nota, † quod rei appellatio eſt generaliſſi-
ma,l.1.ff ſi cert.peta.& cum mulier poſſit habe-
541 re res,& bona triplicis generis, vt in glo. 2. † C.
de procura.l.maritus,& per Alex.conſ 42. volu.
1.primo bona dotalia, & fructus eorum ſpectant
542 viro pro oneribus matrimonij,† habent etiam
quandoque bona paraphernalia, & iſta bona
543 ſunt ea,† quæ mulier vltra dotem inducit in do-
mum viri,& hoc caſu ſi ipſa committat cuſto-
diam iſtarum rerum paraphernalium viro, vi-
544 detur ſibi concedere adminiſtrationem, † l. fin.
545 C.de pact.con.† & in his admittitur vir ad agẽ-
dum etiam ſine ſatisdatione, vt eſt caſus in d.l.
546 fi. † quæ cum ſint quæſita ante matrimonium,
præſumuntur quæſita ex bonis patris,vt Catelli.
Cotta.in ſuis mem.in verb.filia præſumitur.Ha
bet etiam quandoque mulier bona, quæ non
547 ſunt dotalia,nec paraphernalia, quia non dedit
in dotem, neque inducit in domum viri, puta
quia ſucceſſit in aliqua hæreditate, quo caſu di-
ſtinguendum eſt, aut maritus percepit fructus
talium bonorum contra voluntatem vxoris, &

tenebitur

tenebitur eos reſtituere,l.de his,C.de don. inter
virum,& vxorem,aut percepit de voluntate mu
lieris,& tunc extantes tenetur reſtituere;conſū-
ptos vero ſi ſunt induſtriales, non tenetur reſti-
tuere: naturales autem tenetur reſtituere, ſi eſt
factus locupletior,l.ſi ſtipulata,§.primo.ff.de do-
nat.inter virum,& vxorem. Aliquando vero eſt
dubium de voluntate mulieris,& tunc voluntas
non præſumitur mulieris,primo quia nemo præ
549 ſumitur iactare ſuum,† l.cum de indebito,ff.de
probat. tum quia mulierum genus eſt auariſſi-
550 mum,l.ſi ego,ff.ad S.C. Velleia. Tum etiam ex
quadam congruentia, nam mulieres debent vi
uere ex bonis maritorum,non econuerſo, l. ex
551 annua,† ff. de do.tum etiam ſuadet qualitas per
552 ſonarum,nam †mulier tenetur ad reuerentiam
553 viro,†& ex hoc debemus præſumere diſſēſum,
non autem conſenſum,l.1.§.quæ onerandæ, ff.
quar.rer.act.non de.de his vide ample Ioan.Pet.
de Ferr.in for.lib.quo vxor agit ad dotem , in gl.
in ver.tanquam paraphernalia,Bald.in conſilio
366.volumine 2.& Alex.in d. conſilio 42. vol.1.
Iacob.in l.dotis fructus,ff.de iur.dot.Cattel.Cot
ta in eius memorab.in verbo, paraphernalia,&
Caſſan.ad conſuetud.Burgund.titu.quarto,§.5.
carta 144.columna 2.& late Dida.Couar.in epi.
ad 4.lib.decretal.parte ſecunda, cap.7.§.1.colum
na 2.a num.2.cum ſeq.Campeg.in tract.dot.par
te 1.quæſt.7.& 8. Afflict.deciſ.44.in princ.vbi ad
dit.Guid.Papæ quæſt.Delphin.468.vide Regen-
tem de Pont.conſil.31.nume. 13. Alioquin poſt
matrimonium quæſita per vxorem in dubio ;
554 quando aliud non conſtat,præſumuntur quæſi
ta ex bonis viri,l.etiam,C.de dona.inter virum,
& vxorem,l.quintus,ff.eodem,c.ſignificauit, ex
tra de præſumpt.ad euitandum ſuſpictionē tur-
pis quæſtus,de quo late per Andr. Alcia. in trac.
de præſ.reg.3. præſ.26.& per Dec.conſ.237. in ca
ſu propoſito,columna pen.niſi mulier eſſet in-
555 duſtria,†chirurga,vel obſtetrix, vel artem met-
caturam ve exerceret,vt per Doct.prædictos,qui
bus caſibus marito non quæreret, niſi ex ope-
ris obſequialib.domeſticis, & familiarib. vt per
Bal.in l.ſi vxorem,C.de condi.inſer.& per eund.
in l.1.C.de bon.quæ liberis, cum quicquid vxor
556 acquirat,alias patri,non viro acquirat,cum ſint
aduentitia,& ex propria induſtria,niſi vt ſup.di-
ctum eſt acquirat ex maritalibus obſequijs,pro-
557 ut ſunt omnia diurna,quib.tenetur † vxor oper
ri viro a quo alitur,l.ſicut, de oper liber. vide Pe.
Rauen.ſing.132.& Ber.Alphan.collect.619. ad
ornatum,gl.& tex.in d.l.ſicut,& ad declarationē
dictarum ll.quintus,& etiam vide Io.Lup. in re
pet.rub.de don.inter vir.& vxor.carta 5.col.4.&
car.29.verſi.operatur quartum effectum,cū mul
tis ampliationib.& limitationib. de quib.ibi , &
per Neuiz.in Sil.nup.lib.3.in ver.eſt nubendum,
in reſp.ad quartum argumentum,verſ.in dubio
tamē acquiſita,& quidem de his iſta cōſuetudo
in his verbis non loquitur,ſed loquitur de rebus
558 corredalibus,& † dicitur corredum, vel res cor-
redales res quas mulier vltra dotes inducit in do
mum viri,quod ſi conſumitur, vel res prædictæ

conſumantur,non repetitur,ſed tãtum id,quod
ſupereſt,reſtituitur,cum mulier illas inducat in
domū in promiſcuū vſum ea intentione,vt con
ſumentur,vt eſt cōſuetudo in pānis lineis,vt per
Bal.in l.de his,C.de don. inter vir. & vxor. & ſic
intelligit etiam Ang.in l.hac lege,C.de pact.con
uen.quæ quomodo probentur eſſe conſumpta,
559 vide per Cremen.ſing.141.vbi apoſtillator, & et
additio ad Bal.in d.l.de his,& vide Panor. conſ.
82.col.fi.lib.2.cum limitatione tamen,niſi con-
560 ſiſtāt in perlis,& auro, vel niſi fuerint æſtimatæ,
561 prout plurimum faciunt ruſtici,tunc† enim ma
riti periculo pereunt,nec diminuūt dotem, vt di
562 cit Bal.in l.æſtimatæ,† ff.ſol.mat.& vide gl.Nea.
in conſu.viro mortuo,in gl.in perlis, & per Bar.
Caſſ.in conſuet.Burg.tit.4.§.24. carta 202.col.1.
verſ.Aduerte,& verſ. ſequēti. Hor de his loqui-
tur iſte tex. quod res corredales reſtituuntur eo
modo,quo inueniuntur,& ſi nihil inuenitur, ni
563 hil reſtituitur,†vt per Bal.in d.l.de his,& Ang.in
d.l.hac ædictali,& Napod.in loco præall. in ver.
corredum,niſi per virum fuerint vendita,vel pi-
564 gnorata,non ad vſum promiſcuum, tūc† enim
adhuc tenetur maritus ad pretium , vt habetur
in c.11.Item quòd in præſcripto caſu,quę addit,
& declarat hanc conſuetudinem, vt ibi etiā dan
te domino dicetur, & ad propoſitum vide Lup.
in rep rubr.extra de don.inter virum, & vxor.§.
17.col.3.verſi.idem dicendum,& Tiraq.de retra
cta.lig.§.j.gl.14.à nu.42.Ex prædictis patet , quòd
ſi dos fuerit data partim in pecunia, partim in
veſtibus,pannis,& alijs huiuſmodi æſtimatis, &
565 maritus in inſtrumento †dotali confitetur rece-
piſſe centum,tunc tenebitur reſtituere integre,
566 non autem,prout inueniuntur, & tenebitur ad
æſtimationem factam tempore contracti matri
567 monij,& deterioratio cedit damno mariti,† &
eius periculo erunt,vt declarat Soc.conſ.289. &
Io.Lup.in repe.rub.de don.inter vir.& vxor.car.
568 98.col.1. vbi φ ſi† denturanimalia,inſpicitur va
lor tēpore mortis, non traditionis, de quo vide
Neuiz.in Sil.nup.in ver.diuiti non eſt nubendū.
Ampliati.7.verſ. Amplia etiam ſi mulier car.73.
col.4.& quid ſi aliqua erant apud ſartorem , vel
569 artificem,vide Barto.in l.ex facto,§. rerum,ff.de
hæred.inſt.& Crem.ſing.63.teſtator reliquit,Pa
raphernalia tamē attrita ad communem vſum
coniugum,reſtituuntur vſu inueterata, prout re
570 periuntur,nec † mulier potent petere pretiū,qđ
ſingulariter tradit Fran.Crem.ſing.141. ſi para-
phernalia,quod nota ad limitationem huius cō
ſuetudinis,quæ loquitur de rebus corredalibus
tantum,non autem de reb. paraphernalib. inter
571 quæ differētia eſt,†vt ſu.dixi,& nota illud verbū,
prout inueniuntur, qđ eſt præſentis tpis, non.n.
572 attenditur †valor bonorū tpe cōſignationis, ſed
reſtitutionis,& prout repenunt,qđ limita non ꝑ
cedere in pretioſis,vt puta, perlis,& auro, vt per
573 gl.conſu.Neap.in conſu.viro mortuo, in ver.cor
redū,in gl.in perlis, & qñ ſunt datę res conſiſtētes
574 in pondere numero,†& menſura, tūc cenſentur
datę æſtimatæ, etiam quòd non fuerint æſtima-
tæ.glo.in l.æſtimatæ, ff. ſolut. matrimon. & eſt

tex.in l.res in dotem,ff de iure dot.Lup. in rubr.
de donat.inter uirum,& uxorem,§.decimoſepti
mo,columna tertia,uerſiculo idem dicendum,
Tiraquel.de retract.conſang.§. 1.glo. 14.nu.42.

Vel earum pretium.

Quod conſiſtit
575 in pecunia numerata,§.pretium,Inſt.de emp.&
vend.quod ex vera æſtimatione non ex ſingulo
576 rum affectione cōſiſtit,l.pretia rerum,ff.ad l.Fal
cid.& variatur ſecundum regiones,l. ideo, ff. de
eo, quod cert. loco, quod quidem quandoque
577 pro penſione,† vel redditu præſumitur,l. procu
rationibus,C.de prin. dom. Aug.libro 11.quan-
578 doque pro æſtimatione,l.in ſumma,§.in frumē
579 to,ff.de condict.indeb.de quo in dubio vbicun-
que fit mentio,præſumitur emptio, Hipp. ſing.
580 105.† vbicunque pretium ergo rerum probabi-
581 tur ex qualitate earum,vtrum vetera, vel noua,
pretioſa,vel vilia,glo.& Doct.in cap.cum cauſa,
582 de teſti.facta prius probatione per teſtes,† inſtru
menta,confeſſionem,delationem iuramenti,in
ſpectionem ocularem, coniecturas, & per acci-
dentia,ſicut eſt rei qualitas,quantitas, commu-
nis venditio,& ſimilium,quæ iudicis officio in-
cumbunt,vt not.per Ioan.And.in cap.cum cau-
ſam,de emp.& vend.Bar.in l.ſi ſeruus,ff.de con-
di.furti.& plene per Flor.in l.ſi ſeruum,ff.ad l.A-
quil.Bar.in d.l.pretia rerum. Quod autem ſit iu-
583 ſtum pretium,† vide per Bar.in l.ſi quis vxori,§.
fina.ff.de furt.& quis æſtimabit in l.ſi quos, ff.de
leg.primo,in l.non dubium,§.fin.de leg.3.Dom.
Vinc.de Franc.deciſ.54.num.15.plene per Tira-
quel.de retract.conſang.glo.in verbo, pretium,
quo res fuerit empta, & hæc conſiderantur cir-
ca æſtimationem rerum corredalium,cum pro-
priè pretium dicatur in contractu emptionis ea-
584 rum † maxime rerum victui hominis neceſſa-
riarum,quib.per ſuperiorem pretium ſtatui de-
bet,vt not.per Doct.in l.annonam,C.ad l.Iul.de
anno.& Canoniſt.in cap.1.extra de empt.& ven
di.Bald.& Sal.in l.prima,C.de epiſ.aud.idem ſta
tuendum cenſet And.Barb.in d.c.1. in alijs ſine
quib. vita hominis duci non poteſt,vtputa, veſti
mentis,hoſpitio,quod etiā in pannis,ſiue laneis,
ſiue lineis, ſiue ſericis ſtatui poſſit: in alijs vero
quæ ſic præcisè non ſunt ad vitam hominis ne-
ceſsaria,quis non compellitur certo pretio eme
585 re,ſed † ſuæ rei quiſq.eſt moderator,& arbiter.l.
in re mandata.C.manda.l.dudum.l.inuitum.C.
de contra.empt.& cap.de his,extra de ſepult. &
Capel.Tholoſ.in quæſt.446.& ibi addit.Aufrer,
586 vbi habetur quando,† & in quibus caſibus, quis
587 cogitur † ad vendendum,quib.adde ex quantita
te pretij argui, quid, & quantum venerit in em-
ptione,glo.in.l.1.ff.de ſuperfi.quam pro ſingula-
ri allegat Soci.conſ.93.vitis inſtrumētis,colum-
na fin.verſ.confirmatur, volu.1. Vtrum autem
588 debeatur pretium quod eſt iuſtum, an nō, illud
quod ab alijs reperitur,vide Tiraqu. de vtroque
retract.tit.1.§.1.gloſ.18.num.1.cum pluribus ſe-
quentibus. An autem hoc pretium ſuccedat lo-
589 co rerū corredalium? dicetur inferius.† Ideo, an
& quādo pretium ſuccedat loco rei, dic, quod
ſic, in vniuerſalibus,vt per doctor. in l.ſi rem.&
pretium.ff.de pet.hæred.in in l.Imperator.§.fina
590 li,ff.de lega.ſecundo,vt puta † in hæreditate, &
in dote.l.res in dotem.ff.de iur.doti.de quo vide
Caſſan.ad conſue.Burg.in rub.de ſucce.natura,
rubr.8.§.2.nu.primo,ſecus tamen in particulari-
bus in quibus datur regula, quòd pretium non
591 ſuccedat loco rei,† l.ſi ſeruum,§.finali,ff.de ver-
borum,oblig.l.vinum,l.quòd te,ff.ſi cert.pe.Io.
Pe.de Ferr.in for.lib.in act.reali,in gl. in ver.& ſi
592 nō extant. Quid autem in re obligata,an pretiū
eius loco ſuccedat,vide D. de Frauch. deciſione
593 64.num.17.& † ibidem quòd pretium feudi nō
eſt feudale,vt eadem deciſ.numero 3.poſt And.
de Iſer.in capitulo primo,§.& plauſtrorum,quæ
ſint regali.& in capitulo ſi vero,ſi de feu. defun.
fue.contro.& per Afflict.in conſtit.Regni, baiu-
li locorum,in tertio notab. & per Doct. in cap.
primo,de feud.non hab.propr.natur. feudi. Vel
594 ſecundo, † quando id, quod præſtari debet de-
ſijt extare per mortem, vel per conſumptio-
nem,tunc recurritur ad eius æſtimationem, vt
l. ſi verberatum, §.primo, ff.de rei vendicat. &
l.ſi ſeruum,§.fi.ff.de verborum oblig. & l.ſi quis
ab alio,§.fina.ff.de re iud.& in alijs caſibus ſingu
595 laribus † notatis in glo.in l. Labeo,& Sabinus,ff.
de verbor.& rer.ſignifica. & per Bald.in l.mater
tua,C.de rei vend.Bart.in d.l.ſi rem.& pretium,
ff.de pet.hæred.& ibi Alexan.qui allegat concor
dantia,& quando res præſtari non poteſt, tunc
596 in ſubſidium pretium ſuccedit loco rei,vt no.in
l.ſi cum ſeruum,& ibi Alexand.ff.ſi cert.peta. &
per Afflict.in deciſione 369.vbi uide in pulchro
caſu ſæpius contingente,& quid in pretio peruē
to ex uenditione rei antiquæ pertinentis ad pro-
597 ximiores † agnatos ex ſtatuto, & conſuetudine
ciuitatis Neapolis, an ſuccedat loco rei, ita vt
in dicto pretio ſuccedant proximiores, de qua
quæſtione vide Anton.Capic. in deciſio. 194. in
fine,qui poſt Steph.de Caieta per eum relatum,
tenet quod nō.Sed contrarium quòd in his pre-
tium ſuccedat loco rei, præſertim ſi ea intentio-
ne fuiſſet vendita,ut ex pretio res alia emeretur,
vt quando incontinenti fundo hæreditario ven-
dito, alter fuit emptus,præſumatur ex illa pecu-
nia,Bartol.in l.ſi ventri,§.finali,ff.de priuil.cred.
& in l.Imperator,§.cum autem,ff.de lega. ſecun
do,& hoc ſi incontinenti,Bald.conſilio 493. co-
lumna ſecunda,volumine quarto,Roman. con
ſilio 426.columna ſecunda, & in feudo ſi expreſ
598 ſe fuit actum,† vt de pecunia peruenta ex feudi
venditione fiat emptio alterius feudi, pretium
tunc ſuccedat loco rei, vt per Afflict. poſt Andr.
in capitulo primo,columna prima, & ſecunda,
de vaſſal.decret.æta.alias niſi expreſſe ſit actum,
non ſuccedit loco rei,vt ibi per eum, quod autē
ſupra diximus pretium rei hæreditariæ uenditæ
ſuccedere in eius locum, id ſane intelligendum
procedere,quando pecunia extat, nec fuit con-
599 ſumpta, † tunc enim,ut ſupra dictum eſt, ſucce-
dunt proximiores, tanquam ad bona antiqua,
prout ſic declarant, & fuiſſe iudicatum refert ad
deciſionem Afflicti 369.

Et nota hic in textu dictionem, vel, quæ licet
600 quandoque ſtet copulatiue, † ſeu coniunctiue,
vel diſiunctiue, in iudicijs, contractibus, & in vl-
timis voluntatibus, & quando ponitur inter ora
tiones, vel inter dictiones, de quo vide in clemē.
ſæpè, de verbor. ſignifi. & per Card. Zabar. in cle
men. quia plerique, de elec. Aliquando correcti-
ue, l. bonæfidei, ff. de noxa. act. aliquando pro ſal-
tem, l. multum, ff. de hæred. vel act. vend. l. tertia,
§. pen. ff. de ſtatu lib. l. in creditore, ff. de euict. l. fi-
nali, ff. de abigeis, & in cap. decet, de immun. ec-
cleſ. aliquando pro non, l. ſi de ſua, C. de dona. an
te nupt. & l. repeti, ff. quibus mod. vſus amit. ali-
quando, pro etiam, vt in §. per occaſionem, in au
then. de nupt. l. quòd ſi epheſi, ff. eo, quod cert. lo
co. aliquando expoſitiue pro veluti, l pe. ff. man.
hic tamen videtur poni alternatiue. facit l. pla-
ne, §. 1. ff. de leg. 1. & ibi nota.
601 Sed quæro, hæres mulieris repetit bona corre-
dalia, maritus vult ea retinere, & ſoluere pretiū,
cuius erit electio? dic, quòd erit electio viri debi-
toris, cum in alternatiuis electio regulariter ſpe-
ctet ad debitorem, ex reg. tex. in capitu. in alter-
602 natiuis, † de reg. iur. in 6. & l. plerunque, ff. de iur.
dot. & per Felyn. in cap. inter cæteras, columna
ſecunda, extra de reſcrip. qui ad regulam prædi-
ctam ponit nonnullas limitationes, de quibus
ibi, Anan. ſing. 138. Iacob. Menoch. libro primo,
arbi. iudi. q. 94. vbi quid in pœnis.
603 Nota tamen, † quod pro conſecutione pretij
iſtorum bonorum mulier, & hæredes mulieris
non habent priuilegium, quod doti conceditur,
vt not. per glo. not. in l. ſi ego, §. dotis, ff. de iur. do.
quod pro ſingulari tradit Franc. de Crema. ſing.
145. incip. Tu ſcis.
604 Nunc † quæro ab extra, ſed non impertinenter,
maritus lucrifacit dotes in pecunia, vel in mobi
libus conſiſtentes, vergit ad inopiam, vxor petit
conſtante matrimonio aſſecurationem dotium
ob vergentiam viri ad inopiam ex cauſis, quæ
notantur per glo. & Doct. in l. ſi conſtante, ff. ſo-
lut. matrimon. & l. adhuc, C. de iure dot. & per
canoniſtas, in cap. per veſtras, de donat. inter vir.
& vxor. creditoribus viri ſeſe opponentibus, &
allegantibus vxori non competere huiuſmodi
remedium, ſeu actionem, cū dotes ſint de æqui-
tate viri, & per mulierē amiſſæ, & ſic pro eis age
re, & experiri non poſſe tanquam ſine actione,
ex l. ſi pupilli, §. videamus, ff. de neg. geſt. Contra-
rium teneas, vt quamuis maritus prole ſuſcepta
lucratus ſit dotes, tamen hoc lucrum in effectu
debetur marito mortua vxore, vt hic dicit tex. in
terim tamen vxor aſſecuranda eſt, vt per glo. fin.
in l. vbi adhuc, & ibi expreſſe Alber. de Roſat. C.
de iure dot. & Io. Lup. in cap. per veſtras, §. 44. in
princ. extra de don. inter virum, & vxorem, dum
quærit, an mulier aſſecurata teneatur cauere vi-
ro, qui lucratur dotem ex pacto, quinimo mulie
605 re aſſecurata pro ſuis dotibus, † ſequitur caſus
lucrifactionis dotium, nullum per huiuſmodi aſ
ſecurationem fiet marito præiudicium, & non
obſtante aſſecuratione maritus lucrifaciet do-
tes, in auth. de nupt. Phanut. in tract. de lucr. dot.
in rubrica, verſiculo ſoluto, in princip. nume. ſe-
cundo. Sed poſtquam in materiam aſſecuratio-
nis incidimus, operepretium putaui pro inſtru-
ctione iuuenum aliqua differere, & primo, quòd
606 aſſecuratio nil aliud eſt, † niſi quòd mulier po-
nitur in tuto ob ſecuritatem dotis eiuſque con-
ſeruationem, tum etiam propter liberorum etiā
ex priori matrimonio ſuſceptorum, & familiæ
alimenta, immo, & ſoceri ſi bona ſufficiunt, ſe-
cundum Cyn. & Alber. in dicta l. vbi adhuc, C.
de iure dot. & per Barto. in l. ſi conſtante, ff. ſolut.
607 mat. in vltima queſtione, quartæ partis, nec † per
huiuſmodi aſſecurationem maritus dote ex pa-
cto, ſeu conſuetudine queſita priuatur, vt per Io.
Lup. in ca. per veſtras, §. 20. poſt Bald no. & alios
per eum allegatos, nec mulieri agenti cōtra poſ-
ſeſſores bonorum mariti, vel creditores obſtat
608 ius † offerendi pecuniam, immo ea oblatione
non obſtāte, immittitur in poſſeſſionem, vt per
Ant. Cap. deciſ. 41. in quarta limitat. & Cin. in l.
cum tibi, C. qui pot. in pign. habe. & D. Vinc. de
Franc. in deciſ. 54 in princ. & ſic pluries per ſacrū
Conſilium Neap. deciſum Anan. in ſingul. 296.
eiuſque filius D. Fab. conſil. 69. vol. 1. niſi petatur
ſuper pecunia, & tunc moſus erit, vt conuerta-
609 tur in emptionem † ſtabiliū. Cach. in deciſ. 135.
quæſtio. & hanc eſſe communem opinionem
teſtatur Caſſan. ſuper conſue. Burg. rub. 4. in ver
bo, per sò mari, colum 3. verſicu. quæro mulier,
& per Neguſ. in tract. de pign. parte 5. membro
primo. Vtrum autem ſit facienda reſtitutio me
diante appretio per expertos faciendo, an autem
610 per ſubhaſtationem? dic, † quòd ſecundum ap-
pretium, iuxta praxim traditam per Bartol. in l.
ſecunda, C. de reſcin. vendi. quam tenuit ſacrum
Conſilium referente D. de Franch. in deciſione
quinquageſimaquarta, in ſecundo dubio, verſi-
culo, & dum fuiſſet lata ſententia, quicquid alias
dixerit Ant. Capi. in deciſione quadrageſimapri
ma, in addit.
611 Et tamen † obtenta huiuſmodi aſſecuratione
interdicta eſt mulieri alienatio horum bonorū
ſuper quibus obtinuit per tex. in d. l. vbi adhuc,
C. de iure dot. quem tex. ad hoc ponderat, & pro
ſing. tradit Pet. Rauen. ſin. 137. cum non ſit vera
612 reſtitutio, † ſed potius, vt mulier ponatur in tu-
to, vt ſupra dictum eſt, vt per Bartol. & Docto. in
613 dicta l. ſi conſtante, ff. ſol. matr. cum † vera reſti-
tutio fiat mortuo viro, vel ſoluto matrimonio,
614 quo caſu † facta reſtitutione deſinit eſſe dos, &
fundus amplius non eſt dotalis, & poterit, abſq;
dubio alienari, ſecundum Bal. in l. 1. C. ſine cen.
vel reliq. & ita intellige tex. in l. etiam, ff. de fun.
dota. in quo ſimpliciter dicitur, quòd ſoluto ma
trimonio adhuc dicitur fundus dotalis, nam in-
615 telligitur ante factam reſtitutionem, † ſecūdum
Bald. in dicta l. prima, quod pro ſingulari tradit
Petr. Rauen. in ſingu. 148. Sed cadit hic notabi-
616 lis quæſtio, pater vel extraneus promiſit dotem
marito, maritus confitetur dotem recepiſſe, de-
inde maritus vergit ad inopiā, an mulier poſſit
dotē repetere a promiſſore, nō obſtante cōfeſſio
ne mariti, an vero ab ipſo marito? de qua q̄one

vide Ludou.Roman.in conſi.46.in cauſæ domi
næ,qui pulchre, & ſatis eleganter loquitur, vbi
decernit,quod non à promiſſore, qui per mariti
confeſſionem eſt liberatus,nec a marito cõſtan-
te matrimonio,ſed ab hæredibus eo mortuo pe
tet,vide tamen Io.Lup.in repet. cap. per veſtras,
§.30.circa finem,extra de dona. inter vir.& vxo-
rem,& ibidem in pluribus quæſtionibus præce-
dentibus,& ſubſequentibus plures quæſtiones,
& caſus,& cauſas hanc materiam aſſecurationis
concernentes, quas hic addere poteris, & ad
quem recurre.
617 Vtrum † autem aſſecuratio militet in matri-
monio putatiuo,vide eundem Io. Lup. vbi ſup.
618 §.22.Et † quid ſi maritus vergat ad inopiam eius
culpa,Campeg in tract.dot.parte 3.quæſtio. 18.
619 & † qualiter probetur facultates viri ad dotis re-
ſtitutionem non ſufficere,vide ibi.quæſt.20.& ſi
620 maritus eſt bannitus,vel foriudicatus, an poſſit
mulier aſſecurari,ibidem quæſt.23.& ſi maritus
621 eſt † excommunicatus perſeuerans in excom-
municatione, & vxor non vult ſtare ſecum, po-
teſt dotem repetere,Ioan.Andr.in addit. Specu.
in tit.de don.inter virum,& vxorem,§.fi. Alex.
conſ.88.volum.5.Petr.Rauen.ſing.956.illud nõ
622 omittẽdo,quod ſi pendẽte lite,& inchoato pro-
ceſſu ſuper aſſecuratione, moriatur maritus, li-
cet ceſſet remedium aſſecurationis, & fiat caſus
totalis,& effectualis reſtitutionis dotis, non ta-
men deſinit proceſſus,ſed poterit idem,atq. pri-
meuus proceſſus expediri ſuper reſtitutione do-
tis,vt per Bal.in l.poſt finitam,ff.de ſuſp.tuto.qđ
not.& pro ſingulari tradit Anan.ſing.597.vxor.
vbi ait ſic de facto incidiſſe in occurrenti quæſt.
& omnino vide D. Fabium de Anna.in eius ſo-
lemni conſilio 63.vol.1.

¶ Illud autem non omittam, quòd vxor pe-
623 tens aſſecurationẽ in bonis mariti, impedit exe-
cutionem ſententiæ latæ ad inſtantiam credito-
ris eiuſdem viri, ſuper bonis illius ſi eſt anterior
creditrix,Rebuff.ad conſtit.Regias Franciæ, to-
mo 2.art.1.gl. decimaquarta, numero 43. ſolio
418.Bart.Caſſ.ad conſuet.Burgund.rub.4.§. 17.
in verbo,par.50.mari.car.183.num.9. poſt Bald.
Nouel.& Capel.Tholoſ.& Pract.Papienſ.per eũ
citatos,& vide ibi Caſſ.optime materiam aſſecu
rationis differentem,& an ſi mulier ſcienter cõ-
624 traxit † cum inope,competat hoc remedium,vi
de Campeg.in tract.do.q.25.vbi quid ſi non vir,
625 ſed † ſocer vergat ad inopiam, & quid ſi alteru-
ter,& an euitent hoc iudicium ſi volunt dare fi-
626 deiuſſorem per plures ſequentes quæſtiones, &
Caſſ.rub.4.§.17.car.183.colum.1.vbi etiam,an re
medium l.ſi cõſtante,ceſſet, vel concurrat cum
627 promiſſione,† capitu.per veſtras,de don.int.vir.
& vxor. Et quid ſi non appatet inſtrumentum
dotale,ſed ſola confeſſio viri cõſtante matrimo-
628 nio † facta,præſumptio iuris,& de iure eſt,quòd
ſit in fraudem,nec præiudicat alijs creditoribus,
ſi dos fuiſſet in mobilibus, vt not.Bartol.in d.l. ſi
conſtante, in 4. quæſt.vlt.par.in fine, & Cappel.
Tholoſ.quæſ.339.vbi Aufrer,in additione,& an
629 maritus † eam confeſſionem reuocare poſſit,
vide Cyn. in l.quod de ſuo, C. de donatio. cauſ.
mort.Barto.in authen.ſed iam neceſſe,C.de do-
nat.ante nupt.Bald. in l. ſi voluntate, C. de do.
prom.
630 Nec † tamen credas per huiuſmodi aſſecura-
tionem liberari maritum ab obligatione,nec ab
hypotheca,Lup.in capitulo, per veſtras, §.deci-
631 monono,de dona.inter virum,& † vxorem. An
autem iſtud beneficium,ſeu actio mulieri com-
petens poſſit alteri cedi? Bald.in l. vni. columna
penultima,C.de priuil.dot. quòd non, & ſic vi-
diſſe ſeruari in contingentia facti,teſtatur Catel.
Cotta.in ſuis memor.in verbo,dos repeti poteſt,
vbi etiam dicit per ſtatutum Mediolani eſſe pro-
uiſum,vt cedi poſſit,ita tamẽ, vt pecunia pona-
632 tur in ſtatuto. Quæ † autẽ ſint probanda in hoc
iudicio aſſecurationis contra maritum, quæuè
contra tertium poſſeſſorem? vide Bello.in con-
ſilio 34.circa princi. ex quibus autem cauſis de-
633 tur hæc actio, † & quomodo probetur inopia,
& vergentia viri ad inopiam,vide latiſſi.Io.Lup.
in d.cap.per veſtras, §. decimooctauo, extra de
dona.inter virum,& vxorem. Quid autem ſi res
634 ſuper † quibus mulier obtinuit aſſecurationem,
ſunt caſu fortuito deperditæ, vel deterioratæ;
cuius erit periculum,viri, an vxoris? vide latiſſi-
mè Lup.vbi ſupra §.25.quæ cum ſint ad opus no-
ſtrum impertinentia; ſed incidenter dicta,omit-
to,& lectorem remitto ad loca, & authores de
quibus ſuperius meminimus.

ADDITIONES

¶ ADde in textu ibi (filio ſuſcepto ex ea) ſed quod filius ſit patris,plene,& directo probari non poteſt,l.Lucius, ff. de condi. & demonſtr. vide Felyn.& Dec.in rubr.extr. de proba.Alciat.in tract.de præſum.3.par.numero 5.& quòd filiatio non poſſit aperte,& plene probari, vide Dec.in l.prima,numero ſeptimo, C. de teſtam.milit.Cror.in l.ſciendum,num 12.ff.de verbor.oblig.Ruin.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum, num.45.ff.& de lib.& poſthum. Menoch. in tracta.de arbitr.iudic.quæſtio.libro ſecundo, cent. prima,caſu 89.nume.7. vbi reijcit communem intellectum,& nouum affert,& an filiatio probetur per nominationem,& qualiter probetur, vide Grat. conſilio ſexageſimoſecundo, vol.2.

¶ Add.in tex. ibi,& vxor poſſit inuito viro,vel patre uiri, &c.An autem mulier poſſit inter viuos contractum celebrare,vendere vel obligare, aut diſponere, cum conſuetudo ſit ſtricti iuris, & loquitur per verbum legare, qui eſt actus vltimæ voluntatis. l. verbis legis. ff. de vet. ſignifi. ſicut verbum, diſpono. glo. in.l.1.ff. de tabu. exi. An autem ſi detur licentia vxori de contrahendo, expiret per primum contractum? Bart. in l.Titius filius,ff.de excu.tut.tenet ꝙ ſic,& Bal.in l.ſi §.neceſſitate,C.de bo.quæ lib. niſi eſſet dictũ de futuris,vt ibi vide per Fel.in c.1.de treg.& pace, ad materiam l. boues, §. hoc ſermone, ff.de verb.ſignifi.Bart.Alfan.colle.160.

Sed

Sed quid ſi hæc mulier leget pro ſua anima vltra decimam, maritus id ratificat, quę ratificatio fit etiam parte abſente, Bart. in l. Pomponius, columna tertia, & in l. diſpenſatorem, ff. de neg. geſt. & in l. gerit, ff. de ac quir. hær. & in authen. ſacramenta puberum. C ſi aduer. vend. & in l. quo enim, ff. rem rat. hab. Bal. in rub. C. qui admi. col. 3. vbi A ng. & poteſt fieri quandocunque. Barto. in l. ſi inter, §. hoc, ff. de except. rei iudi. & in l. ſi furor, C. in qui. cau. in integ. reſt. non eſt neceſſa. & quandocunque interuenit, facit præſumi voluntatem ratificantis ab initio interueniſſe, & facit negotium ratificantis, Spec. in titu. de iud. §. 2. item facit dominium rei tranſire in ratificantē, l. ſi ego, ff. de neg. geſt. gl. in l. ſi procurator, in verbo, repetendum, ff. de condi. indeb. & trahitur ad tempus quo actus fuit factus, l. fina. C. ad Maced. vbi Bald. ponit octo fallentias. Nec ex ratificatione conuenitur in loco ratificationis, ſed in loco contractus, Bar. in l. ſi pecuniam, col. 2. C. de neg. geſ. Non tamen operatur in præiudicium tertij, cuius eſt quæſitum. Ozaſc. deciſ. 119. nume. 25. & conualidat actum nullum, atque doloſum, Ozaſc. deciſ. 142. num. 8. & deciſ. 58. num. 32. & tollit effectum nullitatis, ut ibi, num. 15.

Ibi datas, & traditas.

¶ ADde, dare eſt dominium transferre, Bald. conſ. 383. nume. 2. parte 5. vide quatuordecim modos, qui habent vim traditionis, quos vide & proſequere per Caſſ. ſuper conſuet. Burgun. rub 7 Des ſucceſſions, §. 1. car. 227. col. 4. ver. aduerte tamen, ibi addo alios, vbi etiā, le mort ſaiſit le viſ. cumulat treſdecim alios caſus. ſeu regulas generales, quibus acquiritur dominiū, & poſſeſſio ſine vera traditione, vel quæ habent vim traditionis.

¶ Adde, num. 361. quid ſi in teſtamento mulier fecit donationem inter viuos de hac decima parte dotis, qui actus inter viuos fieri poteſt in teſtamento, vel vltima voluntate, l. hæredes palā, §. ſi. vbi Bar. ff. de teſtam. Iaſ. in l. cum antiquitas, col. 2. C. de teſtam. & in l. 1. colum. 4. C. de bono. poſſ. ſecun. tabul. & verum quando per exiſtentē in articulo mortis dicitur dono, non facta mentione mortis, an dicatur donatio cauſa mortis, vel inter viuos? vide allegata per Socin. conſil. 130. colu. 3. verſ. nec ſecundo loco, vol. 1. & in cōſil. 135. colum. 3. vol tertio, ad primum dictum, vide Caſſan. ſuper conſuetud. Burgun. titu. 7. §. 5. carta 241. col. tertia, in prin. ver. dixi ꝓ hæc donatio, & actus geſtus in infirmitate præſumitur geſtus cauſa vltimæ voluntatis, vel cauſa mortis, Anton. de But. in capitulo ſecundo, extra de conſuetud. & donatio facta ab infirmo, eſt donatio cauſa mortis, & ſi donatio inter viuos per teſtamentum confirmetur, habet vim vltimæ voluntatis, ex quo ſumit effectum ab illa cōfirmatione, maxime quando non apparet ſcriptura donationis, videtur text. in l. ſi donatio. C. de donat. Caſſan. titu. de ſucceſſ. rub. 7. §. 5. carta 242. colum. 1. in addit.

An ſi legetur hæc decima dotis ei, qui debet ſuccedere, an ſit validum legatum ſi declarat ſe nolle eſſe hæredem? vide Caſſan. ſuper conſuetu. Burgund. rubr. ſeptima, §. 5 carta 242. colum. 3. verſic. an legatum, vbi vide in verbo, & qui abinteſtato.

¶ Adde, circa nume. 252. verbo, diſpoſitio, l. exigere vltra Doctores ſupra, & infra per me ibi allegatos, Bernard. Peruſi. cumulantem omnes. Doctores declarantes limitantes, & ampliantes d. l. in ſuis collect. iuris ciuilis, in collectan. 6. & videas Bald. in conſil. 471. quæritur vtrum hæres, volum. 1.

¶ Adde, num. 470. in illa quæſtione, auus an præſumatur dotaſſe neptem ex filio contemplatione filij, an in diuiſione fratrū computetur in legitima, Bernard. Alſ. cumulantem pleroſque Doctor. in ſuis collect. iuris ciuilis, capitulo 283. & Ioan. Lup. in repet. capituli per veſtras, carta 313. vbi per tres columnas, extra de donation. inter virum, & vxor. in §. 14.

¶ Adde, cir. nu. 126. prohibita alienari nū poſſint in dotem dari? ad materiam authē. res quæ, C. commu. de leg. Socin. in regula duodecima, in verbo; alienare, vbi ampliat, & limitat multis modis, Iaſon. in l. filiusfamil. §. diui, numero nonageſimoſeptimo, in ſecunda lec. de leg. primo, Gozad. conſilio 96. Pariſ. conſilio quinquageſimoſecundo, nume. quadrageſimo, lib. ſecundo, Aret. Pinel. in l. prima, parte tertia, Cæpol. conſilio vigeſimooctauo, ad finem, Rip. in l. ex facto, §. ſi quis rogatus, numero 37. ff. ad Trebel. Bello. conſilio octuageſimotertio, Alexan. conſil. centio, volumine tertio, viſo proceſſu, Curt. conſil. 65. Dec. conſilio 376. Gui. Papæ, quæſtio. 611. Coraſ. in l. qui liberos, in ſecunda parte, nume. 191. 193. ff. de ritu nupt. Curt. iun. conſilio 95. numero ſecundo, Crauet. conſilio decimonono. & an auth. res quæ, habeat locum in prohibitione inter viuos? an poſſint prohiberi expenſæ, & an valeat prohibitio; etiam ſi non fuerit iuramento vallata, Gui. papæ, quæſtione 96. Boer. deciſione 129. numero decimo, an diſpoſitio auth. res quę, ſtringat ignorantem? Et quid ſi alienatio eſt facta per tertium ad quem res peruenit, & non per prohibitum alienare, & quid ſi fideicōmiſſarius conſenſit alienationi, & quid ſi alienatio fiat ex cauſa dotis, tam conſtituendæ, quam reſtituendæ, Pariſ. conſilio 81 numero quadrageſimotertio, libro ſecundo, Dec. conſilio 396. Soci. iun. conſilio 130. libro primo, & in conſilio vigeſimo, numero 41. volumine primo, adde plures limitat. ad tex. illum, & an procedat quando teſtator reliquit bona vltra illa prohibita alienari, & quādo expreſſe prohibuit alienari etiam ex cauſa dotis, Pariſ. conſilio ſexageſimotertio, volumine 2. Franc. Marzar. in epit. fideicom. parte 2. q. quadrageſimaoctaua. in materia Soc. iun. in

conſ. 119. nu. 7. 9. libro 2. vbi limitat quod ſi prohibita alienari, in dotem data ſint, ſtãte ſtatuto, quòd uir lucretur partem dotis, Crauet. conſilio 186. num. 4. cum ſeqq. Natta conſ. 61. per totum, vol. 1. & diſpoſ. auth. res quæ, non uendicet locũ in feudalibus, Rol. Valle. in tract. de lucr. do. quæ 54. num. 14.

¶ Adde circa numer. 543. dum locuti ſumus de bonis paraphernalibus, vide Nattã conſi. 75. per totum volum. 1. Zaſi. in l. 1. nu. 8. ff. de iuſt. & iur. Fort. Garz. num. 44. Salamoni. num. 16. & ꝙ vxor ſit domina bonorum iſtorum paraphernalium, Alexan. conſ. 144. volum. 5. vbi pleniſſime. Paul. de Caſt. in l. maritus, ff. ad l. Falc. Bart. Bald. Iaſ. in l. maritus, C. de procurat. & vide Affl. in deciſ. 44. poſt numerum tertium, verſiculo modo videamus.

¶ Adde circa num. 207. an maritus occidens vxorem iure permittente ex cauſa adulterij, vtrum lucretur dotem? ſed quod non debeat lucrari, Ioan. de Amic. conſ. 9. Ruin. conſ. 11. lib. 2. Roian. Valle. de lucr. dot. quæſtio. 68. numero 9. & quæſt. 78. nume. 12. Bern. Alfan. in collect. iur. ciuil. cap. 901. ad l. ſi ab hoſtibus, §. ſi vir. ff. ſolut. matrim.

¶ Adde circa num. 134. in quæſt. incip. Quæro pater dedit, quòd filiæ in dote profectitia fit aptè ſubſtitutio, quatenus vltra legitimam, vt per Bald. in conſilio 479. in quarta parte, & in conſilio 59. numero 1. parte 2. & an in dote matris poſſit grauari in legitima? Bald. conſilio 38. numero 6. volumine 2. & an poſſit teſtari de tota dote, vide Bal. conſil. 69. in ſecunda parte, & dicetur dos profectitia, quando datetur a Rege contemplatione patris, & ob merita patris, vt per Io. Lup. in repet. rub. extra de donat. inter virum, & vxorem, carta 77. & vide in eius repert. in verbo, dos dicitur profectitia.

¶ Adde ad hanc conſuetudinem dantem lucrum dotis marito in caſu vt in textu, ꝙ ſi fuit datus in dotem vſufructus, qui iam morte finitur, maritus non lucratur dotem, Ioan. Lup. in c. per veſtras, §. 24. columna quarta, poſt numerũ octauum, extra de don. inter virum, & vxorem, dum loquitur in caſu, quando dantur in dotem fructus fundi pro alimẽtis, iuxta textum in l. dotis fructus, §. ſi vſusfructus, ff. de iur. dot.

¶ Adde circa num. 190. in quęſt. incip. ſed pone, quòd contractum, quòd poteſt quis ducere vxorem ſexagenariam, Pariſ. conſilio 29. libro 2. Ruin. in rubr. ff. ſolut. matr. numero 27. Bart. in l. qui habebat, in penultima quæſtione, ff. de vul. & pup. ſubſtit. Soci. in conſ. 65. colum. 1. & 2. volumine 3.

¶ Adde circa num. 267. in verſicu. limita, & tertio, quod eadem dos cenſeatur data ſecundo viro, quæ primo, vt in deciſ. Cacheran. 21. numero primo, Bello. libro quarto ſupputa. capitu. decimoſeptimo, num. 8. Curt. iun. conſ. 4. columna antepenultima, Valle. de lucr. dot. quæſtione 80. num. 11.

¶ Adde, circa num. 386. Fraternitates battentium, an ſint loca pia? Cattell. Cotta in eius memoral in verbo, collegia, verſic. hæc iura.

¶ Adde, circa nu. 390. quòd legatum pium dicitur illud quod fit pauperi pro alimentis, vt ꝑ Tiraq. in præfat. ſui tractatus, de priuil. piæ cauſę. An autem ſi iſte pauper efficiatur diues, ceſſet annuum legatum ſibi factum pro alimentis, vide allegata per doctiſſimum virum aduocatũ Primarium, nunc autem Regium Cõſiliarium, D. Fab. de Anna. in eius cõſilio vigeſimoprimo, volum. primo.

¶ Adde, circa num. 602. ad regulam illam capituli, in alternatiuis, de reg. iur. in 6. & l. plerunque, ff. de iur. dot. cum ſimil. vltra limitationes allatas per D. de Anna. ſuperius allegatum, quòd in alternatiua locorum electio eſt inditoris, l. nõ vtique, ff. de eo quod cert. loco, vbi Bar. explicat, num. 2. & rurſus, numero 7. & ibidem Paul. de Caſtr. num. 4. addent. ad Affict. in deciſ. 316. numero 4. D. Fab. de Anna. conſ. 95. vol. 2. & rurſus Affl. deciſ. 392.

¶ Adde, circa num. 318. quòd in filiofamilias clerico beneficium eccleſiaſticum cõſideratur, vt peculium quaſi caſtrenſe, non autem aduentitium, & pater non habet vſumfructum, quoniam filiusfamil. in beneficialibus eſt extra patriam poteſtatem, c. ſi. de iud. lib. 6. Azo. in ſum. C. de bon. quæ liber.
Hoſtien. in ſum. de pecu. cler. & expreſſe in ca. decorum, de ætate, & qualit. & vide Bald. in l. ſacroſanct. C. de epiſ. & cler. & filiusfamil. fructus beneficiales poteſt alienare, dicta l. ſacroſanctæ, vide de hoc plenam deciſ. Affl. 241.

¶ Adde, circa num. 131. quòd inſinuatio nõ requiritur, nec etiam in dodario, vel donatione propter nuptias excedente ſummam quingentorum aureorum. Rebuff. ad conſti. regias. tom. 2. tit. de inſinn. donati. art. 1. gl. 1. nume. 20. & ibi ponit caſus non egentes inſinuatione.

¶ Adde cir. nu. 67. ibi, an iſte filius natus ſtatim infans deceſſerit, an tranſmittat hæreditatem non aditam iure ſuitatis, vel ſanguinis, vltra per me allegata licet remiſſiue, vide D. Fabi. de Ann. in conſ. primo. vol. 1. quod ſcripſit in cauſa Donnæ Mariæ de Aualos.

¶ Adde circa nu. 350. Vide Rebuff. ad conſti. regi. tracta. de ſent. proui. in præfati. verſ. Tamen expenſæ. nu. 48. vbi etiam quòd ſi quis fecerit expenſam funeris tam modicam, quæ potius in contumeliam cedat defuncti, quàm honorem, non poteſt eam repetere. Bologn. in ſuis vlti.

vlt. interpe. ad l. at ſi quis, §. iudex, ff. de relig. & ſumpt. fun. Vinc. Hercul. in l. prima, §. fin. ff. ad l. Falc. & Rebuff. in loco præcitato, num. 52. & nota, quòd qui in funus impendit, cum defuncto, non cum hærede contrahere cẽſetur, vt per eundem Rebuff. ibid. nu. 68.

Sepulturæ vtilitates ſcribit Florentin. in tertia parte Summæ, tit. 10. c. 1. §. 3. & diuerſos humandi ritus, Alexand. ab Alex. Genia. dierum, 3. c. 2.

¶ An autem expenſa funeris præferatur omnibus creditorib. defuncti perſonalem actionẽ habentibus, immo tacitam, atq. expreſſam obligationem, vltra prædicta ſuperius, vide Rebuff. in tract. de ſenten. proui. in præfatio. verſic. octauo præfertur, num. 65. & eundem libro 2. ſub titulo de conſt. reddi. arti. 1. gl. 8. num. 34. verſ. nono iu expenſa funeris.

¶ Adde, in verſ. quæro, in ratione dubitandi, num. 19. quare dos dicatur proprium patrimonium mulieris, pulchre Ant. Goueanũ, in l. Pater filiam, ff. ad l. Falcid.

¶ Adde, circa num. 182. de extero ex forma ſtatuti non valente acquirere bona, vide Pet. Rebuff. tomo 2. ad conſt. Regias, tract. de liter. naturalitatis, gloſſ. vnic. vbi etiam an bona per exteros quæſita, præſumantur in loco ſtatuti prohibentis.

¶ Adde, circa dicta per me, nume. 302. quòd tacita oritur hypotheca in bonis paternis, quando pater tranſiuit ad ſecunda vota, tunc pro lucris, & alijs bonis obuenris ad patrem, ex primo patrimonio, & doloſa illorum adminiſtratione filii habent tacitam hypothecam. l. ſi quis prioris, §. illo, vbi Doctor. C. de ſecund. nupt. Soc. conſi. 34. volumine primo, & idem in matre migrãte ad ſecundas nuptias, Rebuff. ad conſtitu. Regias, tomo 2. tit. de conſt. redditu, art. 1. gl. 14. numero 20. 21. dixi infra, c. 8.

¶ Adde dictis num. 192. quòd domicilium quæritur, vbi quis nupſit, ſi vir illuc ſe conferat habitandi gratia, Rebuff. in l. ciues, C. de incol. libro 10. & Rebuff. nepos ad conſt. Regias, tomo 3. tit. de domi. electi. in præfati. nu. 17.

¶ Adde dictis circa num. 384. quòd pium eſt legatum quod fit iſtis confraternitatibus, vel artificum collegijs, & cõuentibus, in quibus fiunt opera pia, diſpenſantur pauperibus eleemoſinę, viſitantur infirmi, impotẽtes nuptui, traduntur puellæ miſerabiles, & alia multa. glo. in pragm. titu. de annat. in verbo, beneficiorum, Alex. conſilio 102. ſuper primo, 7. volum. Dec. conſi. 72. viſo puncto, columna ſecunda, verſ. tertio principaliter. An autem illorum ſtatuta valeãt, vt quia non recipiatur, niſi ſoluerit pro miſſis, & alijs diuinis. Ac neceſſarijs, & ornamentis confraternitatis: dic, quòd non, bene tamen poteſt ſtatui, vt receptus tantum pro prædictis, vt per Archid. in capitulo, ſi quis, 40. diſt. Innoc. in capi. inter dilectos, de dona. Roma. ſing. 344 nunc habeo Ideo iudex poteſt compellere hæc collegia, & confratrias, vt oſtendant ſibi ſtatuta collegij, Iacob. in l. collegium, C. de hæred. inſtit. Rebuff. ad conſt. Regias, tomo 2. tracta. de confiat. ſeu artifi. collegij.

Num autem de legatis factis huiuſmodi collegijs, debeatur quarta epiſcopalis, ſicut de alijs relictis eccleſiæ, cap. requiſiſti, de teſtam. vbi habetur quòd non, vide Panorm. & Imol. in capit. officij, de teſtam. diſtingue tamen, vt per Per. de Vbald. in tract. de quarta cano. epiſco. 1. quæſtione 14. Alexand. conſ. 102. ſuper primo, volum. 7. Rebuff. vbi ſupra, num. 7. verſic. nec etiam, & dicuntur confratres, quaſi ad cultum diuinum in vnum fratres in Chriſto, c. ad menſam, 11. quæſtione 3.

¶ Adde, circa num. 574 quare debeatur pretium rerum conſiſtentium pondere, numero, vel menſura, & dicas quoniam recipiũt functionem in genere ſuo, l. ſecunda, ff. ſi cert. petat. quæ verba declara, vt per Eguin. Baron. inſt. quib. modis re contr. oblig. commen. particula priore.

¶ Qualiter autẽ mors probetur, & ſepultura, dictum eſt ſupra cõſuetudine prima, in fi. in additionibus meis, vbi vide Pet. Rebuff. ad conſtit. Regias, tomo 2. tit. de regeſtis, baptiſ. ſepult. arti. vltimo, gl. vni. vbi etiam, an liber pharmacopolæ, ſeu aromatarii fidem faciat, & ſi producatur fides curati, ac liber pharmacopolæ de candelis, pro funeralibus, qui diuerſimode cantent, vtri ſit danda fides, & quomodo ad concordiam duci poſſint, vide eundem Rebuff. vbi ſupra, artic. 2. gloſ. quarta, verſicu. quæro aliquis producit librum, &c.

Quæ autem ſit pœna celantis mortuum, vel impedientis ſepulturam? dic quòd multatur pœna quinquaginta librarum auri, ac ius ſuum perdit, l. fi. C. de ſepul. viola. vbi gloſa extendit illum textum, quòd hæres non ſepelliens defunctum, priuatur eius hæreditate, & ibi Alber. allegat iura pro hoc.

¶ Adde, circa num. 426. quis dicatur inuitus, vide per Egui. Baro. libro 1. digeſtorum, de adoptio. & emancip. ad l. 8. & digeſtorum lib. tertio, in l. filiusfamilias, & quæ nam ſit iuſta cauſa diſſentiendi? Iac. Menoch. lib. ſecundo, cent. tertia, caſu 212. arb. iud. quæſt.

¶ Adde, circa num. 270. quid ſi pater maritet filiam, & dotem conſtituat, non facta mentione de prima dote, an poſſit petere ambas dotes? dic quòd non poteſt petere, niſi ſecũdam dotem in ſecundo matrimonio conſtitutam, l. dotem, ff. de iure dot. Cyn. in auth. ſed quamuis, C. de rei vxor. act. Guid. Papæ quæſt. Delph. 375. pater pro filia, verſiculo ſed quæro, numero tertio, vbi tamen

men dicit cauſam non fuiſſe ſententia terminatam, ſed amicabiliter concordatam.

¶ Adde, circa nu.69. an natus, & ſtatim mortuus, habeatur pro mortuo, ita vt non faciat gradum ad excluſionem fœminæ quo ad ſucceſſionem feudi? in qua quæſtione diſtingue, vt per Andr. de Iſern. in cap. 1. §. quin etiam, in fine, epiſcopum, vel abbat. & vide ibidem D. Ioan. Pau. Balzaran. quæſtionem diſcretiſſime declarantē, & quòd huiuſmodi partus ſtatim mortuus quo ad feuda non ſit in cōſideratione, vide latiſſime Caſſan. in eius conſ. 19. nu. 8.

¶ Adde ad textum dum dicitur omnes dotes datas, &c. intellige conſiſtentes in pecunia, vel mobilibus, vt dictum eſt, quod quidem videtur etiam inductum de conſuetudine, inter Saxones, vt teſtatur Io. Oinotomi. inſtit. de donatio. §. eſt, & aliud, num. 6. N. Pellicia.

¶ Adde, ad textum inuito viro, & an filiafa. conſentiente patre, abſente tamen marito, & nō conſentiente, poſſit cauſa mortis donare. Bald. in conſil. 455. incip. quæritur, an, vol. 2.

¶ Adde, in tex. quod maritus lucratur omnes dotes vbicunque ſitas, nec curatur de loco in quo ſitæ ſunt dotes, & maritus proinde non tenebitur eas reſtituere, Bald. in conſ. 208. Doctores noſtri, volu. 3.

¶ Adde, circa nume. 218. quod maritus qui viduam duxit habentem vnicum filium, lucrabitur medietatem tantum dotis in pecunia, quā alias lucraretur in totum, ſi vidua filios non haberet, alteram vero medietatem reuocabit filius ſoluto matrimonio, ante enim tenet dotis conſtitutio, quoniam conſtante matrimonio eſt titulus oneroſus, eo ſoluto incipit eſſe titulus lucratiuus ex iſta conſuetudine, quod conſiderat Bald in conſil. 276. verba ſtatutorum, vol. 3. dictamque medietatem dotis capiet filius primi matrimonij non tamquam hæres, ſed tamquam filius ex prouidentia legis hac edictali, C. de ſecun. nupt. vt ibi per Bald Et nota inſuper, quod iſte filius non partitur hanc portionem cum alio cohęrede extraneo inſtituto per matrem, vt per Bal. ibi.

¶ Adde, num. 190. 191. quod poteſt dari caſus, quod vir ſtetit in concubinatu cum muliere, ex qua proles eſt ſuſcepta, deinde cum ea matrimonium contraxit, cum eſſet vetula ſeptuagenaria, cum qua valet matrimonium etiam in articulo mortis, vt not. per Cyn. in l. nuptæ, C. de natur. liber. & plene nota. per Io. Andr. in ca. tanta. qui filii ſint legi. tunc enim ſoboles legitimatur efficaciſſime, & iſta conſuetudo de lucro dotis militabit, vide Bald. in eius conſil. 319. matrimonium in articulo mortis, vol. 4.

¶ Adde, ad textum ibi, dotes datas, & traditas, quod non habet locum conſuetudo iſta in dote confeſſata, quia aliud eſt dos data, aliud dos confeſſata, licet videatur eadem lucrandi æquitas, l. fin. C. ad l. falci. quia ſtatutum non valemus extendere vbi tractatur de lucro captando. l. ſi vero, §. de viro, ff. ſolu. matrim. nec poſſit mora ſolutionis imputari debitori, l. qui Romę, in princ. ff. de verb. oblig. l. pater ff. de excep. doli. & per iſta media conſuluit Bal. conſil. 333. quia iſta dos, volum. 4.

¶ Adde, in textu ibi, matrimonio legitime cōtracto, quod quinque requiruntur ad hoc, vt matrimonium ſit legitimum, primo quod contrahentes ſint ciues Romani, ideſt liberi homines, ſerui enim de iure ciuili matrimonium contrahere non poſſunt, ſed contubernium, l. cum ancillis, C. de inceſt. nupt. & ſeruorum coniuges contubernales dicuntur, l. vxores, §. codicillis, ff. de lega. tertio, ſed hodie de iure canonico etiam inter ſeruos, & ancillas matrimonium contrahitur, ex toto. titu. extra de coniu. ſeruo. Secundo requiritur ætas contrahentium, vt inſt. de nupt. in princ. & dictum eſt ſupra cap. primo. Tertio conſenſus contrahentium, l. nuptias, ff. de regu. iur. Quarto conſenſus parentum, vt inſti. in princ. de nupt. & hoc de iure ciuili, de iure vero canonico non requiritur niſi de honeſtate, vt ſit requirendus, non tamen ſit neceſſarius quin valeat matrimonium, vt per Abb. in cap. veniens, el primo, ext. de ſponſa. facit c. ſufficiat, 27. q. 2. & c. fi. iuncta glo. ibi. 32. q. 2. Quinto requiritur, vt ad hoc, vt legitimum ſit matrimonium, vt non ſit de iure prohibitum, quando, & in quibus caſibus prohibeatur, habes in §. ſunt, & alię. inſt. de nupt. & ff. & C. de nupt. vnde ex matrimonio nullo, vel reprobato lucra nuptialia debita ex iſta conſuetudine non debentur nec habent locum, Caſſan. conſil. 49.

¶ Adde, num. 26. in fine, quæ, & quot ſint onera matrimonii, & inſigniora. Pet. Grego. Tholoſan. lib. 2. Syntagm. iur. vniuerſi. cap. 19. & 20.

¶ Adde, num. 236. num legitima poſſit voluntate teſtatoris comminui, vel tolli. vltra omnes in locis ordinariis vide Alex. ab Alexan. genitali. dier. lib. 2. cap. 23.

¶ Adde, in textu ibi deductis expenſis in funere, quod hypotheca tacite contrahitur in bonis defuncti pro quantitate pro eo, qui defunctum ſepelliuit, & in funeralibus expendit, & præfertur omnibus aliis creditoribus habentibus tacitam hypothecam, non autem expreſſam, vt patet in l. ſed & ſi quis. §. 1. & in l. pen. & ibi not. glo. ff. de reli. & ſumpt. fu. & idem not. Ang. in l. quæſitum. in princ. ff. de re. iud. Nic. Miliſ. in liter. I. in verb. hypotheca.

¶ Adde, num. 327. an & quando, & qualiter quis teneatur probare negatiuam. Io. Andr. in regul. infamibus, & in reg. ſine poſſeſſione, de

regul. iuris in ſexto, & diſtingue elegantius, vt per Nic. Miliſ. in alphab. in verbo. Negatiuam.

¶ Adde, num. 406. an filiusfamilias poſſit donare cauſa mortis, & an aſſenſus patris ſpecificus ſit neceſſarius, & an aſſenſus patris ad donandũ operetur ad donationẽ cauſa mortis, vide Ann. allegati. 142. & an ſi pater conſentiat teſtamento filii, qui diſpoſuerat, ſi non valet iure teſtamẽti, valeat iure cuiuſcunque vltimæ voluntatis, an valebit iure donationis cauſa mortis, ſi id nõ dixit, vide Soci. conſil. 172. volum. 2. qui diſtinguit caſus, & quid ſi eſſet dictum ſi non valet iure teſtamenti, valeat omni modo meliori, dic per Iaſ. in l. 1. §. ſi quis ita, nu. 22. ff. de verb. oblig. vide in præalleg. allegatio. & ibi addita per D. Fabi. de Ann.

¶ Adde, in textu in fine, vel earum pretium, quod pretium incertum in emptione, in ſolutũ datione, cæteriſque actibus iudicis arbitrio æſtimatur. Bart. in l. ſi duo. §. Marcellus, ff. de iur. iur. & in l. ſi quod ex Pamphila. in fin. ff. de leg. 2. Bart in l. ſi creditores, num. 13. in fin. C. de pign. Iac. Meno. de arbi. iud quæſtio. lib. 2. centur. 2. caſu. 143. vide etiam pulchre Gregor. Tholoſan lib. 25. Syntagm. vni. iuris. cap. 12. cum pluribus ſequentibus.

¶ Adde, circa num. 359. quod maior ſumma comprædendit minorem in omni actu, præterquam in teſtamento, Bald. in l. cum antiquitas, col. fin. C. de teſtam. & ibi Alex. num. 10. Galiaula. in l. 1. §. ſi ſtipulanti, verſi. nono limita. ff. de verb. obliga. Loffred. conſi. 27. num. 12. & vide Alex. conſil. 118. volum. 1. Affliɛt. deciſ. 362. & vtrum in maiori ſumma inſit minor in materia ea. fraternitatis, extra de teſt. ſi in prima inſtantia ſit articulatum de redditu ducatorum centum, in ſecunda vero inſtãtia de minori, vel maiori, an articuli ſint impertinentes, vide deci. Sacri Conſilii relatam per D. de Ann. in ſingu. 332. vbi quod articuli fuerunt recepti cum reſeruatione, quod in deciſione cauſæ habeatur ratio impertinentium.

¶ Adde, circa num. 389. quod legatum alicui factum cum nupſerit, debet præſtari contractis ſponſalibus de præſenti, ſi tamen fuerit nubilis ætatis, nec requiritur copulatio. Bart. in l. cui fuerit, ff. de cond. & demon. Alex. conſ. 42. volu. 7. Corn. conſil. 292. num. 10. volu. 1. Rebuff. in l. cedere diem, ff. de verb. ſigni. & id factum pro maritandis puellis non deſignatis, non poteſt expendi in monacandis, ſecus ſi certæ perſonæ relinquatur maritandæ, nam debetur ea monacata. Bald. in l. 1. in fin. C. de his, quæ pen. nomi. Bald. Nouel. in tract. dot. parte 6. priuil. 77. Sed quid ſi legatum eſt Titiæ, & plures eiuſdem ſint nominis, & ſimul omnes concordent, & vna cedit alteri, vtrum legatum ſit præſtandum ceſſionariæ? quod non. Bar. in l. ſi quis ſeruum, §. ſi inter. ff. de lega. 2. Alex. conſil. 42. colum. 2. volum. 6. Et quid ſi hæc mulier legauerit eccleſiæ ſub conditione, quod adimpleat certum quid, & ſi non adimpleuerit, legauit alteri eccleſiæ, vtrum prima eccleſia non adimplens poſſit reſtitui, quod ſic. Bal. in l. pupillorum, & ibi Iacobi. C. de repu. hæred. Capp. Tholoſ. deciſ. 92. Rom. Sing. 93. & pluries in facto habuiſse. Ann. Sing. 305.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium conſumatur concubitu.*
2 *Matrimonii, quæ debeat eſſe prima cauſa?*
3 *Item quæ ſecunda?*
4 *Matrimonij cum ſit mentio ſecundum has conſuetudines intelligitur de matrim. carnis copula confirmato.*
5 *Nuptiarum mentio cum ſit de iure, ſufficit deſponſatio per verba de præſenti.*
6 *Matrimonio mulieris agnati ſi nolint conſentire, quid faciendum? & num. 7.*
8 *Verbum, filij, hæredis, vel prolis, quid ſignificent?*
9 *Dotes, an debeantur vxori, quæ virum occidit.*
10 *Adulterium ſi mulier commiſit, & matrimonium ſit declaratum nullum, an dotes amittat mulier?*
11 *Matrimonium, vbi non eſt, ibi nec adulterium.*
12 *Sententia tranſacta in rem iudicatam, habetur pro veritate.*
13 *Mulier tunc amittit dotes, quando eſt conuicta, non autem indiciata de adulterio.*
14 *Mulier, vt priuetur dote ob adulterium, debet præcedere cauſa cognitio, & ſi de facto ſpoliatur, ante omnia debet reſtitui.*
15 *Maritus vxorem de adulterio ſuſpectam à domo expellere non debet.*
16 *Thori ſeparatio iuditio eccleſiæ eſt facienda.*
17 *Adulterij crimen etiam ſi ſit notorium, vxor non debet expelli.*
18 *Niſi publice commoraretur cum adultero, vel niſi conuicta eſſet per ſententiam, vel in iudicio crimen cõfeſſa.*
19 *Maritus non eſt audiendus contra reſtitutionem coniugis expulſæ.*
20 *Paria delicta mutua compenſatione tolluntur.*
21 *Maritus ſi poſt ſuſpictionem adulterij cum vxore concubuit, ſibi præiudicat, eamque accuſare non poteſt.*
22 *Maritus expellens vxorem a domo ſine cauſa, qua pœna puniatur?*
23 *Maritus quibus in caſibus teneatur dotem, vel fructus eius reſtituere?*
24 *Vxor ſi oſculum luxurioſum extraneo libidinis cauſa præbuit, qua pœna puniatur?*
25 *Pœna mulierem oſculantis, quanam ſit?*
26 *Colloquia inhoneſta, oſcula luxurioſa, & tactus impudici infamant matrimonium.*
27 *Ideoque agi poteſt ad ſeparationem Thori, & amiſſionem dotis.*
28 *Idem ſit ſi vxor reperitur in balneo cum aliquo.*
29 *Et ſimiliter ſi cum aliquo extraneo extra domum pernoctauerit.*
30 *Donatio vxori facta reuocatur cum adulterium committit.*
31 *Mors a lege, Principe, teſtatore, & cõtrahentibus prolata intelligitur de naturali.*
32 *Pecuniæ verbum proprie intelligitur de pecunia numerata.*

merata.

33 *Corredum quid? & vnde dicatur? & in quibus conſiſtat?*

34 *Idem iudicatur de corredo, quod de ipſa dote.*

35 *Corredare, quid ſit priſca etbruſcorum lingua?*

36 *Corredum reſtituitur vſu conſumptum, & inueteratum, vt reperitur.*

37 *Niſi detur aſtimatum, tunc enim cõputabitur in dote.*

38 *Et reſtituetur integre, & in pecunia.*

39 *Laudes pecuniæ eiuſque excellentia, remiſſiue.*

40 *Pecunia eſt fideiuſſor futuræ neceſſitatis.*

41 *Pecuniam qui habet, omnia habere videtur.*

42 *Pecunia eſt belli neruus.*

43 *Pecunia eſt de rebus, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt.*

44 *Inſtrumentum in quo pater, vel frater aſſerit tradidiſſe, num probet traditionem.*

45 *Dos à patre profecta ad patrem redire debet.*

46 *Dotem à patre profectã filijs exiſtentib. vxore mortua, de conſuetudine maritus retinet pro filijs.*

47 *Dos aduentitia redit ad dotantem.*

48 *Extraneus dans dotem ſi ſtipuletur ſibi, vel mulieri, vel cui ius, & caſus dederit in futurum, an videatur donaſſe? quod ſic.*

49 *Dos aduentitia reſtituitur dotanti, etiam ſtantibus filijs.*

50 *Dos data à fatre, num cenſeatur in dubio data animo compenſandi cum legato à patre facto.*

51 *Dos data filiæ ſpuriæ per patrem presbiterum, mortuo presbitero ad quem redibit?*

52 *Aduerbium, integre, rem perfectam denotat.*

53 *Dos conſcripta, & in inſtrumento confeſſata, & quæ cum effectu ſoluta non probatur, non repetitur ab vxore, ſi mariti bona fiſco ſunt addicta.*

54 *Nec credetur inſtrumento dotali, niſi docto de reali ſatisfactione.*

55 *Dos integre non reſtituetur, ſed diminutè ob impenſas vtiles, vel neceſſarias.*

56 *Expenſæ factæ in recuperanda dote, an minuant dotẽ?*

57 *Expenſa funeris minuunt dotem.*

58 *Dos vera dicitur, quæ ad maritum cum effectu peruenit.*

59 *Dos conſiſtens in bonis mobilibus cum inuentario marito datis ſi conſumantur conſtante matrim. ceſſat reſtitutio.*

60 *Niſi ſint datæ aſtimatæ, ſeu per appretium, tunc enim dotem non minuunt.*

61 *Dotis reſtitutio ceſſat, ſi maritus conſtante matrimonio reſtituerit in caſibus notatis.*

62 *Dotis reſtitutio ceſſat, ſi maritus a patre vxoris dotem non exegit, & quando.*

63 *Hæres mariti, an excuſetur ab exceptione inuentarij?*

64 *Pecuniæ dotalis reſtituendæ valor cuius temporis attendatur?*

65 *Dos data in minuta pecunia, debet reſtitui in bona pecunia.*

66 *Mulier viuente viro, an poſſit donare dotem, vel eius ſpem?*

67 *Dotis actio, vt mulieri competat, requiritur verum matrimonium.*

68 *Dos ſine matrimonio eſſe non poteſt.*

69 *Matrimonium non legitimè contractum pluribus de cauſis dicitur.*

70 *Scientia impedimenti matrimonij vtriuſque coniugis impedit reſtitutionem dotis, quæ fiſco applicabitur.*

71 *Filij nati ex matrimonio nullo, an ſint legitimi?*

72 *Dos qua actione reſtituatur?*

73 *Priuilegium prælationis in dote, num ad extraneos tranſeat hæredes?*

74 *Dodarium acquiritur mulieri in bonis viri, pleno iure quo ad vſumfructum, & proprietatem.*

75 *Verbum habere importat dominium.*

76 *Conſuetudo concordat cum iure communi quo dodariũ quæritur mulieri pleno iure filijs, non exiſtentibus.*

77 *Vel ſi ſuſcepti deceſſerint.*

78 *Mulier de dodario in vita, & in morte poterit diſponere ſi filios non habet.*

79 *Priuilegium prælationis in dote, non datur pro dodario.*

80 *Equalia debent eſſe lucra, & damna nuptialia.*

81 *Si conſtante matrimonio fiant talia pacta, ſecus ſi ante.*

82 *Dodarium lex communis vocat antipherna.*

83 *Dodarium vocabulum eſt gallicum.*

84 *Auerſani viuunt iure Francorum.*

85 *Dodarium quæritur mulier, etiam quo ad proprietatẽ, etiam ſtantibus filiis ſecundũ hanc conſuetudinem.*

86 *Dodarium iſtud conſequitur vxor viro præmortuo.*

87 *Forma conſtituendi dodarium, ſecundum hanc conſuetudinem.*

88 *Actus qui peccat in forma omiſſa non valet.*

89 *Dodarium num ex antiquitate temporis cenſeatur conſtitutum?*

90 *Facta non præſumuntur niſi probentur.*

91 *Solemnitas extrinſeca non præſumitur.*

92 *Dodarium non debetur niſi ſit conſtitutum.*

93 *Dote conſtituta, an dodarium cenſeatur conſtitutum ipſo iure?*

94 *Mulier conſtante matr. agere poteſt, vt dodarium conſtituatur.*

95 *Dodarij conſtitutio qualiter probetur?*

96 *Actus requirentes ſcripturam, qui? remiſſiue.*

97 *Paria ſunt probare per teſtes, ac per inſtrumentum.*

98 *Dos conſtituta per inſtrumentum dotale, conſtitutio dodarij, etiam per inſtrumentum probanda.*

59 *Dodarij conſtitutio per maritum ex confeſſione facta mulieri abſenti, num teneat in præiudicium mariti, an etiam creditorum?*

100 *Dodarium promiſſum conſtitui, nõ autem conſtitutum, vtrum debeatur? remiſſiue.*

101 *Dodarium viro occiſo, an mulieri debeatur?*

102 *Niſi mulier virum occiderit.*

103 *Dodarium, num mulier conſequatur ſuper vna, vel pluribus rebus hæreditarijs.*

104 *Dodarium conſtitutum in pecunia reſpicit totum patrimonium viri.*

105 *Dodarium conſtitutum ſuper re, ſpecie, vel corpore, ſuper eodem debetur.*

106 *Maritus ſi pro dodario aſſignet vxori aliquid ad vitam pro ſtatu ſuo tenendo, num ſit vſufructuaria?*

107 *Proprietarius tenetur ad onera cenſuum, & collectarum.*

108 *Vſusfructuarius, an verò proprietarius teneatur inueſtire, & laudare? & cui competant laudemia? & cui commiſſa?*

109 *Dodarium ſi non eſt conſtitutum, ſed antifatum eius loco, num eius vires ſortiatur?*

110 *Dodarium, num mulier viro mortuo capiat propria authori-*

authoritate.

111 *Dodarium, num debeatur ſtatim, vel lapſo anno?*

112 *Diſpoſita in dote cenſentur diſpoſita etiam in dodario.*

113 *Filij, num in dodario ſuccedant vti filij, an vti hæredes patris?*

114 *Mulier ſi tranſit ad ſecundas nuptias habebit vſumfructum tantum.*

115 *Si vero permanſerit in viduitate habebit proprietatem pro numero filiorum.*

116 *Mulier, an poſſit vnum ex filijs de hoc dodario meliorare?*

117 *Hæredes viri lucrantur dotem in pecunia, mulier lucratur dodarium, quo ad vſumfructum, & proprietatem, ſecundum has conſuetudines.*

118 *Mulier de lucro dodarij, an poſſit teſtari.*

119 *Dodarium quæſitum mulieri, reſeruatur filijs tantum eius matrimonij vnde dodarium illud peruenit.*

120 *Dodarium, num conſtituatur conſtante matrimonio? & num. 127.*

121 *Maritus licite dotat vxorem ex propria ſubſtantia.*

122 *Limita id procedere, ſi ante matrimonium.*

123 *Maritus dotando vxorem nobilem videtur contemplatione nobilitatis?*

124 *Donatio propter nuptias fit etiam conſtante matrimonio.*

125 *Donatio ſimplex tantum, non autem propter nuptias, inter iugales prohibetur.*

126 *Dos, & donatio propter nuptias, non ſolum augeri, verum etiam conſtitui poſſunt conſtante matrimonio.*

128 *Donatio propter nuptias conſtante matrimonio facta valet etiam, quod præceſſerit pactum de lucrando.*

129 *Actio in rem datur mulieri pro donatione propter nuptias.*

130 *Mors mariti tantum, an patris qui conſenſit filio conſtituenti dodarium, ſit expectanda?*

131 *Et quid ſi filius à patre fuit exhæredatus.*

132 *Dodarium conſtante matrimonio, per vxorem viro, num poſſit remitti?*

133 *Pactum etiam ſoluto matrimonio initum per mulierem in præiudicium dodarij non valet.*

134 *Alienatio rei dotalitij fieri non poteſt etiam de conſenſu mulieris.*

135 *Niſi ex iuſta cauſa, & notabili, &*

136 *Niſi ſit iuramento vallata.*

137 *Mulier ſiue ex pacto ſiue ex conſuetudine lucratur dodarium.*

138 *Dodarij alienatio cum conſenſu geminato, & poſt biennium mulieris valet.*

139 *Maritus, nec in vita, nec in morte dodarium alienare poteſt.*

140 *Dos in ſtabilibus per maritum alienari non poteſt.*

141 *Dos in mobilibus conſiſtens ita per maritum alienari poteſt ſi is ſit ſoluendo.*

142 *Dominium rei dotalis nulliter alienatæ non tranſit in eum in quem facta eſt alienatio etiam iuramento vallata.*

143 *Id tamen eſt de iure ciuili, ſecus de iure canonico.*

144 *Hypotheca rei dotalis viro non permittitur.*

145 *Dotalis rei alienatio de vtriuſque viri, & vxoris conſenſu valet, ſi alienatio ſit expediens.*

146 *Dotis tamen alienatio nulliter facta confirmatur morte vxoris, & valebit cum vir lucratur dotem.*

147 *Dos alienari non poteſt, mulier tamē ſpem dotis poteſt cedere conſtante matrimonio.*

148 *Ementes à filiaſamilias maritata, conſenſum habeant patris.*

149 *Pretium rei dotalis, per coniuges alienatæ præſumitur ad ſolum maritum in dubio perueniſſe.*

150 *Cautela, vt dos per filiam alienari non poſſit.*

151 *Dodarij dominium tranſit in vxorem, & ſola conſtitutione.*

152 *Mulier ſol. matr. habet rei vendicationem dodarij abſque traditione.*

153 *Mulieri in dodario ſuccedunt filij eius viri vnde dodarium peruenit, non alij.*

154 *Intellectus, ad l. 2. C. ad tertullian.*

155 *Mulieri non cognita, parata tamen ad obſequium viri, num lucrifaciat dodarium?*

156 *Mulier inducta in domum viri, vt viro coniungatur, habetur pro copulata quo ad lucrum.*

157 *Niſi culpa mulieris non fuerit cognita, quia non permiſit ſe cognoſci, tunc non lucratur.*

158 *Sublimita niſi mulier eſſet infirma, vel maritus infirmus.*

159 *Maritus vxori, vel contra debitum propter infirmitatem redere non tenetur.*

160 *Caſus in quibus vxor viro debitum carnis reddere non tenetur, remiſſiue.*

161 *Mulier non lucratur dodarium ſi cognita non fuit ex defectu naturali, quia arcta.*

162 *Mulier arcta poteſt à viro dimitti.*

163 *Mulier in domum viri non inducta culpa viri, an lucretur dodarium?*

164 *Mulier ſterilis, an lucretur dodarium?*

165 *Mulier, quæ acceſſit ad domum viri, qui erat infirmus, ſi moriatur vir, num dodarium habeat?*

166 *Mulier minor, non apta ad matrimonium, num lucretur dodarium?*

167 *Nupta non videtur, quæ virum pati non poteſt.*

168 *Donatio valet inter ſponſos.*

169 *Dodarium non lucratur vxor, quæ ſe cognoſci non eſt ſponſos.*

170 *Copula nimis feſtina punitur.*

171 *Dodarium non lucratur, quæ viro mortuo minor quamuis cognita reperitur.*

172 *Feſtinantia nuptiarum punitur.*

173 *Matrimonium immaturum non eſt matrimonium.*

174 *Dodarium non lucratur mulier pendente lite ſuper diuortio, & infra biennium maritus vxorem non cognouerit.*

175 *Vir ſi verberat vxorem, poteſt vxor. licitè aufugere.*

176 *Vir tenetur vxorem alere extra domum ſi licitè aufugit, ſecus ſi eius culpa.*

177 *Dodarium non lucratur vxor ſi dotem conſtante matrimonio maritus reſtituerit in caſibus à iure determinatis.*

178 *Dodarium non lucratur vxor, quæ non ſubſtinuit onus matrimonij.*

179 *Maritus non ſubſtinens onera matrimonij dotem non lucratur.*

180 *Dodarium amittit mulier ob adulterium.*

181 *Querela adulterij paratur hæredi, quia maritus in vita expulit vxorem.*

182 *Dodarium, an conſtitui poſſit per virum ſuper terra feudali?*

183 *Do-*

183 Dodarium conſtituitur in regno ſuper feudo ſine domini aſſenſu.
184 Dodarium ſuper feudo mulieri quaſitum, num ſecundo viro in dotem dare poſſit?
185 Feudum in dotem datum, vt num amittat, ſi maritus ſeruitium domino non præſtuerit.
186 Fundo dotalitio, ſi mulier abutatur, num id perdat.
187 Dodarium non lucratur mulier niſi ſoluta dote, & pro quantitate ſoluta, & num. 201.
188 Niſi muliere offerente dotem maritus recipere noluiſſet.
189 Vel vir negligens fuiſſet dotem recipere, vel exigere.
190 Viro an imputandum, ſi dotem à ſocero non exegerit? & num. 191. 192. 193. 194. 195.
196 Dos promiſſa habetur pro numerata, quādo lapſa ſunt tempora opponendi exceptionem, non numeratę dotis, & num. 197.
198 Dote promiſſa ad certum tempus, interim mortuo viro mulier lucratur antefatum, & cur?
199 Dos promiſſa habetur in caſu præmiſſo pro ſoluta.
200 Reſtringe, & num. 201.
202 Mulier virgo gratiam dilationis citra vitium ingratitudinis improperare non poteſt.
203 Dodarium lucratur mulier dote depoſitata quam maritus abſque iuſta cauſa accipere renuit.
204 Dodarium lucratur mulier dote etiam non ſoluta, ſi id expreſſe in pactum eſt deductum.
205 Legatum per maritum factum vxori, num in dubio cēſeatur factum animo compenſandi cum dodario debito?
206 Legatum ſpeciei, non videtur factum animo compenſandi cum quantitate.
207 Iocalia miſſa per ſponſum ſponſæ videntur miſſa, vt magis ornata accedat, non autem videntur donata.
208 Vxor ex hac conſuetudine lucratur iocalia facta per virum.
209 Ornamentorum appellatione, quæ veniāt, & nu. 213.
210 Bartoli opinio in l. quamuis, ff. de aur. & arg. lega. limitatur.
211 Statutum municipale quo ad fieri poteſt iuri communi eſt conciliandum.
212 Statutum eſt ſeruandum, niſi aliter per partes ſit conuentum.
214 Ornamenta, quæ tegendi, quæ vè ſint ornandi capitis?
215 Maritus ſi legat veſtes, an veniant aurea, vel argentea ornamenta?
216 Pretioſius quandoque accedit principali minus pretioſo.
217 Cōſuetudo defert lucrum iocaliorum vxori indiſtincte ſiue ſint pretioſa ſiue quotidiana.
218 Donata cenſentur iocalia facta per maritum vxori de conſuetudine iſta, ſecus de iure communi.
219 Iocalia lucratur vxor ſi ſunt facta non aliter, niſi expreſſe ſit cautum.
220 Conſuetudo iſta requirit factum.
221 Iocalia, an ex tempore præſumantur.
222 Factum non præſumitur niſi probetur.
223 Qualitas perſonarum, temporis diuturnitas faciunt probationem ſolutionis.
224 Iocalia tamen facta, ſi non apparent hodie præſumuntur conſumpta.
225 Panni lanei, linei, & ſerici non durant vltra decennium.
226 Iocalia præſumuntur facta ex diuturnitate temporis.
227 Iocalia per virum perdita, an vxor lucretur in pecunia?
228 Factum non dicitur quando non durat.
229 Malitijs hominum eſt occurrendum.
230 Iocalia miſſa per ſponſum ſponſæ cenſentur donata, & miſſa in executionem huius conſuetudinis, & præcedentis ſtipulationis.
231 Solutio ſemper cenſetur facta in cauſam præcedentem.
232 Munera, & Xenia miſſa ſponſæ per conſanguineos, & clientes viri cenſentur donata.
233 Munera miſſa ſponſæ per Nuncium, nunquid cenſeantur donata, niſi conſtet de mandato.
234 Anuli dati ſponſæ in eccleſia cenſentur donati.
235 Anuli dati ſponſæ in eccleſia ſunt aduentitia, nec conferuntur fratribus per ſororem reuerſam in domum patris.
236 Veſtes quotidianæ, & alia ad vſum per virum factæ vxori cedunt in cauſam alimentorum.
237 Veſtes feſtiuę, quotidianę, pretioſę, quæ ſint arbitrarium eſt iudici.
238 Iocalia, & huiuſmodi miſſa ad domum ſponſæ, cēſentur vxori donata, ſi non excedunt medietatem valoris dotis, ſecundum hanc conſuetudinem.
239 Licet ſecus ſit de iure communi, quo remanent in dominio viri.
240 Iocalia ſi ſint minoris valoris quam medietas dotis, nunquid ſupplebitur in pecunia?
241 Conſuetudo eſt ſtricti iuris, & nihil in ea eſt ſupplendum, vel addendum.
242 Valor iocaliorum vtrum attendatur tempore contracti matrimonij, an vero ſoluti?
243 Qualitas iuncta verbo intelligitur ſecundum tempus verbi.
244 Maritus duplici onere non eſt grauandus.
245 Valor iſtorum bonorum quomodo ſcietur?
246 Aeſtimatores ſi non concordant cogendi ſunt, & quomodo?
247 Plura ſi ſint pretia diuerſa, quid faciendum?
248 Iudex ſemper corrigere poteſt id, quod per æſtimatores, tabularios, architectos ſit.
249 Aeſtimationes, & appretia nūquam tranſeunt in rem iudicatam.
250 Dote conſtituta in ſpecie, ſeu in ſtabilibus, num mulier lucrabitur iocalia?
251 Maritus, num poſſit diſponere de is mobilibus dotalibus in dotem acceptis.
252 Dotes conſiſtentes in rebus mobilibus, nunquid reſtituētur ſoluto matr. ſtatim, an vero elapſo anno?
253 Mulier nunquid poſſit de hoc dodario diſponere ad libitum, & relinquere cui voluerit.
254 Matrimonio ſeparato quo ad thorum alia quam adulterij cauſa, nunquid mulier ſtatim habebit dodarium?

IN ſuperiori conſuetudine dixit de lucro dotium ex parte viri ſuperuiuentis vxore præmortua, in hac vero loquitur de lucro dodarij, & iocaliorum viro mortuo vxore ſuperſtite: non aliter diuiditur, cum vnica verborum ſtructura ſit contextus. Hoc dicit in effectu. Mortuo viro, prole nõ ſuſcepta, vxor ſuperſtes vltra dotes integrè reſtituendas ſibi, vel danti pro ea, lucratur dodarium cõſtitutum, & omnia iocalia, & ornamenta a viro facta, dummodo dictorum ornamẽtorum valor non excedat medietatem dotium, alias deducitur ex dote.

CAP. IIII.

SI matrimonium, carnali copula conſumatum, morte viri ſoluatur, non ſuſcepta prole ex vxore ſuperſtite, omnes dotes tam in pecunia, quam in corredo conſiſtentes, pro ipſa traditæ, vel datæ, ſibi vel danti pro ea integrè reſtituantur, & mulier habeat dodarium a viro ſibi cõſtitutum, & omnes robbas, corrigias, & alia ornamenta ſibi facta a viro, ita quòd valor eorum medietatem dotiũ in pecunia numerata conſiſtentium, non excedat, & ſi quid vltra fuerit, deducatur ex dote.

Si matrimoniũ carnali copula conſumatum.

1 Matrimoninm † perficit concubitus, 27. quęſtione ſecunda, capitulo in omni, & prima cauſa matrimonij de-
2 bet eſſe intẽtio prolis, † 32. quæſtione 2. capit. pu-
3 dor. Secunda † cauſa vitario fornicationis, eadem quæſt. 2. capit. ſicut, §. proximè, & cap. quicquid, cum enim de matrimonio fit mẽtio, ſecun-
4 dum has conſuetudines, † intelligitur de matrimonio carnali copula cõſumato, alioquin cum de nuptiarum tempore fit mentio, ſufficit deſpõ-
5 ſatio per verba de præſenti, † l. ſancimus, C. de nupt. & l. cum fuerit, & l. hæc conditio, ff. de cõdi. & demonſt. & ſi matrimonio mulieris carentis parentibus nolint agnati conſentire, poteſt iudex
6 cauſa cognita date licentiam, † vel compellere agnatos ad conſentiendum, Corſet. in ſuis no. in
7 ver. conſenſus, † vel ad ſuas manus ponere, ſecundum Io. Fab. in l. 1. C. de nupt.

Non ſuſcepta prole, id eſt non ſuſceptis liberis vel filijs, nulla fit differentia in hoc, licet alias in cõceſſione feudi, vel emphyteuſis fiat maxima,
8 an concedatur Titio, & † filijs vel hęredibus, vel proli, de quo vide D. Mari. Frecc. in tracta. ſuf feu. libro 3. de formu. inueſti. & Anton. Capic. in ſua inueſtitura feud. in verb. feudorum clauſulę.
9 Sed † quid ſi maritus fuerit occiſus, vel veneno interemptus ab vxore, an dotes debeantur vxori? dic quod nõ, l. ab hoſtibus, §. ſi vir vxorem, vbi docto. ff. ſolu. matr. & ca. plerunque, extra de don. inter vir. & vxor. & ibi not.
10 Sed † quid ſi mulier committit adulterium, deinde matrimonium eſt declaratum nullum, & inualidum, dicit mulier ergo adulterium nõ eſt, quoniam vbi non eſt matrimonium, ibi nec
11 adulterium, † gl. in d. ca. plerunque, multum prolixè arguit ad vtranque partem, & tandem concludit, quòd licet opinio excluſiua adulterij ſit ęquior, tamẽ cum fuerit condemnata de adulterio, & ſententia tranſiuerit in rem iudicatã, quæ
12 pro † veritate habetur, nõ eſt extendenda licentia, & ſic perdit dotẽ ob adulterium, etiam ſi poſtea conſtet nullum fuiſſe matrimoniũ, & hoc propter intentionem operam dando rei illicitæ, & ſic reſidet ibi gloſ. quæ tamen procedunt, quando mulier conuicta eſſet de prædictis, ſcilicet adulterio, viri nece, vel venatione, tunc
13 enim † amittit dotes: ſecus ſi fuerit ſuſpecta, vel indiciata, quoniam ex hoc ſolo non veniret priuanda dote de facto, nec per vim, ſed requiri-
14 tur cauſæ cognitio, † & ſi ſpoliaretur, ante omnia deberet reſtitui, l. ſi maritus, la prima, vbi Bal. in ſpecie ad hoc notat, C. de dona. inter vir. quem Bald. ſequuntur alij per Fel. relati, vbi etiam plura ſimilia cumulat in cap. Rodulphus, col. 29. ad fi. primæ ſallen. de reſcript. & ſi maritus vxorem de adulterio ha-
15 bet ſuſpectum, eam de domo † expellere non debet, nam ſeparatio thori cõiugum, iudicio eccle-
16 ſiæ eſt facienda, † vt voluit expreſſe gl. in c. ex parte, in verbo, manifeſta, de ſponſ. vbi Doct. & glo.
17 in capitulo primo, in gloſ. magna, † trigeſima ſecunda, quæſtione prima, quæ plus etiam voluit, quòd etiam ſi notorium eſſet crimen, non propterea debet expelli, niſi publice cõmoraretur cũ
18 adultero, vel niſi conuicta eſſet per ſententiam, vel in iudicio ſit confeſſa crimẽ, tamen contrarium voluit gloſ. in capit. fin. de adulter. in gl. magna, circa medium, & hoc verius tenuit Abb. in
19 ca. ſignificaſti, extra de diuort. vbi † quòd maritus non eſt audiendus contra reſtitutionem coniugis expulſæ, vel relictæ, niſi excipiat de adulterio notorio, niſi ſimiliter maritus adulterium committeret cum alia, quia tunc paria delicta mutua compenſatione tolluntur, argument. eorum, quæ habentur, trigeſima ſecunda, quæ-
20 ſtione ſexta, per totum. Secundo, † niſi poſt
21 ſuſpictionem criminis maritus cum † ea concubuiſſet, quia ſibi præiudicat, & eam amplius accuſare non poſſet, vt per gl. in dicto cap. fin. & conſuluit Paul. de Caſtr. conſ. 128. incip. hæc mulier, ſequitur Aug. in add. ad Ang. in tra. male. in
22 verb. che m'hai adulterato la mia donna † Qua vero pęna plectatur maritus expellens vxorẽ è domo ſine cauſa, habes ſignandam deciſionem

Bald.in capitulo finali,ad finem, de inueſti.de re.
alien.facta,ex l.finail.C.de repud. vbi dicit mari-
tum debere condemnari in quarta parte bono-
rum ſuorum,dumtamen hæc quarta non exce-
dat centum libras auri,quem caſum putat bene
notandum, & memoria dignum cum alijs,quæ
in his terminis eleganter diſcreudo , conſuluit
Alexand.conſilio ſexageſimooctauo, viſo & di-
ligenter ponderato,columna prima , volumine
quinto,vbi etiam notat quando,& in quibus ca
23 ſibus maritus † teneatur dotem , vel fructus eius
reſtituere,& vide plura per Catellian.Cotta. in
memorab.in verbo , vxor ſuſpecta,quæ bene re-
uidenda , & notanda ſunt, cum quotidie eue-
niant,& plerunque ob maritorum ſegnitiem ,
ac mulierum luxuriam, vide Ioan. Lup.ad leg.
Thori,l.16.numero trigeſimo, verſicu.ad idem
facit.

24 Quid † autem ſi tantum præbuit oſculum lu-
xurioſum extraneo libidinis cauſa , qua pœna
puniatur ? dic,quòd idem erit in caſu iſto,quod
priuabitur dote, ſecundum Ioann. Lup.in repe-
tit.rubricę de donatio. inter virum , & vxorem ,
§. ſeptuageſimooctauo , numero decimo , Do-
ctor. in rubrica. C. de eden. & in rubrica , ex-
trade iudic. vide Iacob. Menoch. de arbitr.iu-
dic. quæſtion. libro ſecundo, caſu 287. qui la-
latiſſime hanc quæſtionem examinat, vbi etiã,
25 quæ ſit † de iure communi pœna oſculantis, vi-
de Afflict.ibi addit. in deciſ. ducenteſimaoctua-
geſimaſexta, ubi quid ſit prouiſum in Regno
Neapolitano per capitula,& regias pragmaticas,
colloquia enim inhoneſta,oſcula luxurioſa, ma
nus ad pectus,& mamillas, iſta infamant,& lace
26 rant matrimonium,† & ideo agi poteſt ad ſepa
rationem thori matrimonialis , & amiſſionem
27 dotis,† vt eſt text.optimus in capitu.primo, qui-
bus mod.feud.amit.Bald.in capitulo tuæ , extra
de procut.& ſunt præludia veneris, vt dicit gloſ.
in l.prima,ff.de extr. crim. quam ibi Angel. re-
putat ſingularem,& gloſ.in l quòd ait, ff.ad leg.
Cornel.de adulter.& in capitulo nec aliqua , vi-
geſimaſeptima,quæſtione prima, & Bald. in l. ſi
quis non dicam rapere , C. de epiſcop. & cleric.
Idem ſi vxor reperiretur in balneo cum aliquo ,
28 ſecundum gloſ.in capitulo non oportet,† octua-
geſimaprima diſtinctione,& eſt tex.in l.finali,C.
de repud.ibi.commune lauacrum cum viris libi
29 dinis cauſa.† idem ſi cum aliquo extraneo perno
ctauerit extra domum ſine cauſa,ſecundum An
gel.in §.minores,in authent.de nupr.& vide Lu-
pum in dicta repet.rubr. extra de donat. inter vi
30 rum,& vxorem,§.78.vbi † quòd etiam ex cauſis
prædictis reuocabitur donatio vxori per virum
facta,& intellige hic de morte naturali,ſic enim
31 intelligitur † prolata a lege, principe, teſtatore,
vel contrahentibus,vt late in his terminis per gl.
conſuetud.Neapol.in conſuetud.incip.viro mor
tuo,in verbo mortuo,vbi etiam quid ſi mortuus
ſit ciuiliter , vel ingreſſus religionem,& quid in
deportato,vel in bannito, ſeu foriudicato, vide
ibi pleniſſime.

Omnes dotes , tam in pecunia, quam in corredo conſi- ſtentes, &c.

Et hic ponitur pecunia proprie, & ſtricto ſum
32 pta †. vocabulo pro pecunia numerata, alias ap-
pellatione pecuniæ omnia compræhenduntur ,
l.pecuniæ verbum,ff.de verborum , & rerum ſi-
gnificat.

Quam in corredo. Corredum dicitur con
ſiſtere in pannis laneis,& linis,necnon in alijs or
namentis , quæ ipſo vſu conſumuntur ; necnon
33 in perlis , & † alijs huiuſmodi , quaſi corraſum ,
cũ ipſo vſu conſumatur,& corrodatur, l.in fun-
do,ff.de rei vendi.ibi abradere, vel diminutum,
l quicunque,ff.de falſis,vel a verbo redeo , quaſi
ſimul cum dote reſtituatur, & circa ethymolo-
giam huius barbari potius quam latini nominis
multum ſe inuoluit gloſ. conſuetudinum Nea-
pol.in conſuetud.ſi quidem nihil eſt aliud , niſi
34 bona † mobilia, quæ ad ſui vſum parata fert mu
lier ad maritum vltra dotem,de quo indicatur ,
vt de ipſa dote, Curt.iun.conſ.129.Valle.de lucr.
dot.quæſt.50.Phan.in ver.dotis,& corredorum,
glo.10.num.1.

Mulier nupta in verbo, corredum, mihi tamẽ,
& ſi placeant eius dicta,tamen dicta gloſ.non ap
prehendit ſignificationem dicti nominis:ſit igi-
tur mihi fas meam interponere ſententiam , vt
dicam iſtud verbum non latinè dictum, ſed qua
lecunque ſit, deſcendat ab antiqua voce ethru-
35 ſcorum , † qui corredare nil aliud intelligunt,
quam ornare,vt idem ſit dicere corredũ , quod
ornatus,& ornamentum , legatur Dant. infern.
cant.ſexto,ibi.

Queſta piccola ſtella ſi correda ,
Di buoni ſpirti,&c.

De quo vide Barto.Caſſan. ad conſuetud. Burg.
titulo quarto,§.vigeſimoquarto , numero ſepti-
mo,carta 202.columna prima, verſiculo ſi tamẽ
mulier,& dicemus de eo infra,etiam proxima ſe
quenti conſuetud. & inferius,capitulo vndeci-
mo,reſtituit tamen uſu caſu conſumptum, & in
36 ueteratum,prout reperitur † cum deſeruiat pro-
miſcuo vſui coniugum,ſi tamen ſtet in meris fi-
nibus corredi:ſi uero detur appretiatum,compu
37 tabitur † in dote,& reſtituetur integre in pretio,
38 & pecunia,ut hic dicitur, & † declaraui infra ca-
pitulo undecimo,ibi uide plene,vide glo.in con
ſuetud.Neap.incip. uiro mortuo , reſtituetur ta-
men dos cum corredo conſiſtens in pecunia , de
39 cuius pecuniæ laudibus,& † excellentia, uide per
Caſſan.in catalog.glor.mund.parte duodecima,
conſiderat. quinquageſimaquarta , & quòd ſit
40 fideiuſſor † futuræ neceſſitatis , ſecundum Ari-
ſtot.& uita hominis, gloſ.in l.aduocati,C.de ad-
uoc.diuer.iud.& qui habet pecuniam,omnia ha
41 bere uidetur, Bal.in l.receptitia,† columna ſecun
da,C.de probat.& belli neruus eſt pecunia,ſecun
42 dum Plaut.relatum † per Caſſan.in cõſuetudine
Burgund. titulo quarto,§.vigeſimoquarto, Cur.

in l.prima,C.de prohib.ſequeſt.pecu.& quando,
& quomodo dicatur pecunia de rebus, quæ ſer-
uando ſeruari non poſſunt per Butr. in conſ.100.
num.13.vol.1.

Traditæ vel datæ. An per inſtru
mentū,in quo
44 dicitur,†quòd pater,vel frater tradidit,probetur
traditio? dic, quòd ſic,ſi res eſt mobilis,ſecus ſi
ſtabilis,quæ tradi non poteſt,Bald.in l. minus in
ſtructus,C.de acq.poſſ.& in l.inditia,C.de rei vē-
di. & in rubr.de contra.empt.& in l.1.C.de ſuffr.
Bart.in l.prædia,ff.de acq.poſſ. Lanſranc. in cap.
quoniam cōtra,de prob.in verbo,teſtium depo-
ſitiones,Bal.in l.non iccirco,C. de fid. inſtr. vide
Io. Lup.in l.17.thori,nu. 18. & tradita dicitur per
conſtitutum,l.quòd meo,& l.interdum,§.fin. &
vtrobique Doctores,ff.de acq.poſſ.Bar.in l.3. co-
lumna 8.C.de pig.& in l.ab emptione,ff.de pact.
45 in fine,& vide not.per Doct.in capit. 2.† extra de
conſuetud.

Sibi vel danti pro ea. Et pro-
fecto de
iure communi dos ſi a patre eſt profecta, patri
eſt reſtituenda,l.dos a patre profecta,C.ſolut.ma
46 trim. de † conſuetudine tamen filijs exiſtentib.
mortua vxore in matrimonio, maritus retinet
dotem pro filijs,vt omnes tenent poſt glo. in d.l.
dos a patre, & de dicta conſuetudine teſtantur
Doctores in l.poſt dotem,ff.ſol.matr. in l.in quat
tam,ff.ad l.Falcid.in l.illam,C.de collat.Corn.in
conſil.66.numero 6. volumine 4.& hoc in dote
47 profectitia.Si† vero dos ſit aduentitia,reuertitur
ad dantem pro ea, ſi dans pactum reſtitutionis
ſibi faciendæ in caſu ſoluti matrimonij in conti-
nenti,ideſt tempore conſtitutiouis dotis adijce-
ret,alias non appoſito d.pacto,vel appoſito ex in
teruallo nil operatur, & tunc cenſetur donandi
animo dos data,& redibit ad mulierem non au-
tem ad dantem,l.vni,§.extraneum,C.de rei vxo.
act.& l.fina.C.de do. promiſſ.Quid autem ſi dās
48 dotem † ſtipuletur eam reſtitui danti, vel mulie-
ri,vel cui ius,& caſus dederit in futurum, prout
notarij faciunt,dic,quòd cēſetur donaſſe, vt per
Bar.in l.Caius,ff.ſol.matr. & de ratione vide ibi
49 eum,† quæ dos aduentitia danti reſtituitur non
obſtantibus filijs,vt placuit ſenatui Gratinopoli-
tano,vt refert Papo.lib.15. Arreſt. titulo quarto,
Arreſto 10.

50 Quid †autem ſi frater dotauit ſororem nulla
facta mentione de legato facto ſorori pro dote
per patrem communem in teſtamēto,an videa
tur dotem dediſſe animo compenſandi,an vero
de ſuo donare?in hac quæſtione,Bald.Nouell.in
tract.dot.in ſexta parte,in 45. ſpeciali, inclinare
videtur,quod cenſetur donare, non autem ani-
mo compenſandi, Alexand. tamen de Imol. in
conſ.100.viſo puncto,in tertio dubio, volum. 2.
contrariū conſuluit.Tu vero in dubio diſtingue,
aut legatum eſt in quantitate,& tunc videtur cō
penſaſſe:ſi vero legatum eſt in quantitate, ſolu-
tio autem in ſpecie, & tunc quia de ſpecie ad
quantitatem non fit compenſatio, videtur fa-
cta dotatio animo compēſandi,& ſic poteſt pro-
cedere opinio Bald.Nouel.pro qua diſtinctione
vide Bald.in l.Neſennius,col.2.ff de neg.geſt.be-
ne verum eſt,quòd Cyn.in l.fi.C.de dot. promiſ.
conſuluit, quod frater proteſtetur, quod dotet
animo compenſandi,quæ nota.Catell. Cotta in
ſuis memoral.ver.frater dotans ſororem.

51 Sed †quid ſi clericus, vel presbyter dotauit
eius filiam ſpuriam, mortuo presbytero,ad quē
redibit dos,& an coſanguinei presbyteri poſſint
dotem reuocare?in qua quæſtione,dic,quòd cō-
ſanguinei non poſſunt dotem reuocare a mari-
to,qui dotem habuit titulo oneroſo, ſed bene a
muliere, poſtquam ad eam dos fuerit reuerſa,
quæ illam habuit titulo lucratiuo,vt per Bart. in
l.finali,§.ſi a ſocero,ff.de his,quæ in frau.cred.&
Bald.in auth.ex complexu,C.de inceſt.nup.Lup.
in l.decimaſeptima, Thori, numero 42. & hoc
niſi quatenus de iure canonico filius, vel filia de-
bet habere per alimentis, iuxta text. in capitulo
cum haberet,extra de eo,qui dux.in matr.quam
poll.per adulter.

Integrè reſtituuntur. Aduer
bium i-
52 ſtud,†integrè,rem perſectam denotat,vt per Spe
cul.in tit.de hæred.in fine,& latiſſime,Pet.Paul.
Pariſ.conſ.93.num.45.volumine ſecundo,abſq;
diminutione,Ruyn.conſ.65.numero 6.volumi-
ne primo,vide pulchre Ant.Corſet.in ſuis ſingu
laribus,in verbo,integre,qui ex dictis doctorum
infert ad pulchras quæſtiones,ad quem breuita-
tis cauſa lectorem remitto.

Aduerte †tamen,quòd ſi dos in inſtrumento
53 ſit tantum conſcripta,& † confeſſata, & quæ nō
probatur cum effectu,& realiter conſignata,nec
tradita,non repetitur a muliere,vt data,ſi mariti
bona fiſco regio ſunt addicta,l.ſi quis poſthac,C.
de bon.proſcrip.vel exiſtentib.alijs mariti credi-
toribus,qui præferentur,l.ſi cui, C. de non num.
pecun.Matth.Affl.in deciſ.402. nec credetur in-
54 ſtrumento † dotali dotem fuiſſe datam, niſi do-
ceat de reali ſolutione,ſecundum gl.in dicta l.ſi-
quis poſthac,in verbo,dotalium,C.de bon. pro-
ſcript.

55 Quemadmodum † nec integre reſtituitur ſi
impenſæ in re dotali fuerint utiles vel neceſſarię,
§.ſi minus,Inſt.de act.in verbo,ob retentionem,
& l.quod dicitur,& l.vtiles, ff. de impenſ. in reb.
dota.fact.non autem voluntarię,ſeu voluptarię,
vel parum,vel minus neceſſariæ, l. omnimodo,
ff.de impen.in rebus dot.fact.An autem minuāt
56 dotem expenſæ factæ † in lite pro recuperanda
dote,explicat Iaſon.in dicto §.ſi minus, numero
57 tertio,quarto,quinto,Inſtitut. de act. ſicut † mi-
nuit dotem expenſa funeris,l.in cum,ff.de relig.
& ſumpt.funer.illa enim dicetur uera dos, quæ
cum effectu ad maritum peruenit,& ſic non ob
58 ſtat † iſte textus, dum dicit,integrè, ſuppletur e-
nim a diſpoſitione iuris communis,l. commo-
diſſime,ff.de liber.& poſthum.l.ſi vero,§. de vi-
ro,ff.ſolut.matrimon.l.ſi extraneus,ff.de iur. do.
l.prima,§.lex falcidia,ff.ad l.falci.cum ſimili.Au
then.& conſequentet,C. de lit. conteſt.iuncta l.
ſciendum,cum ibi not.ff.qui ſatiſd.cog.

Ceſſat etiam dotis reſtitutio, ſi dos conſiſtat in
59 bonis † mobilibus datis marito cum inuentario,
nã ſi ea conſumantur cõſtante matrimonio, hæ
redes mariti non tenentur ad reſtitutionẽ, neq;
etiam ad æſtimationem, ſiue pretium, Bald. in l.
de his, C. de don. ante nupt. Caſſan. in titulo 4. ad
conſuetud. Burgund. §. 3. verſic. item quæro mu
lier, & §. vigeſimoquarto, eiuſdem tit. niſi eſſent
60 datæ † æſtimatæ, ſeu per appretium, † tunc enim
non minuunt dotem, Bald. in l. æſtimatæ, ff. ſo-
lut. matr.

61 Ceſſat † etiam ſi anticipata ſolutione maritus
dotem reſtituerit conſtante matrimonio in caſi
bus notatis in l. quamuis, ff. ſolu. matr. l. mutus,
§. manente, ff. de iure dot. l. ubi adhuc. C. de iure
dot. & l. ſi conſtante, ff. ſolu. matr.

62 Ceſſat inſuper reſtitutio, & † quidẽ excuſabitur
hęres mariti, ſi defunctus a patre mulieris pro-
miſſam dotem non exegerit, nec nocebit negli-
gentia viri, ſi non vrſerit, nec exegerit a patre vxo
ris, l. ſi extraneus, ff. de iure dot. niſi ipſe maritus
remiſiſſet dotem ſine conſenſu vxoris, aut ſit cõ
feſſus dotem, quam non accepit, quia videtur
donare, l. ſi quis pro uxore, §. ſi vxor, ff. de donat.
inter virum, & uxorem, l. quamuis, §. marcellus,
ff. ad Velleia. vel niſi mortuo patre neglexerit pe
tere ab hæredibus eius, tunc enim imputabitur
uiro, Boer. deciſ. 329.

63 An † autem hæres mariti excludatur ab exce
ptione inuentarij, & priuilegio l. finali, C. de iur.
deliberan. ut non teneatur ad dotes integre re-
ſtituendas, uel beneficio iuris, ut non teneatur
inſolidum, ſed in quantum facere poteſt, iuxta
l. ſunt qui in id, ff. de re iud. & l. maritum, ff. ſolu.
matrim. ad hoc dic, ut diximus infra capitulo
nono, incip. in quolibet caſu quo dotes ſunt in re
ſtitutione, ubi late, & uide Alexand. in dicta l.
maritum, qui uiginti enumerat caſus, quibus ceſ
ſat regula illius iuris, quos uide per te.

64 Quæro, † de qua pecunia debet fieri reſtitutio
dotis, utrum eius quæ currebat tempore con-
ſtitutæ dotis, an uero reſtitutionis? dic, quòd de
illa pecunia, quæ currebat tempore cõſtitutæ do
tis, Corn. conſilio 321. uolumine ſecundo, in ul-
65 timo dubio, & nota quòd † dos data in parua, &
minuta pecunia, debet reſtitui non in parua, ſed
in bona pecunia. pro ſingulari tradit Amanel. de
claris aquis in ſing. incip. caſus eſt, quòd dos; Mi-
lis. in uerbo, pecunia.

66 An † autem mulier poſſit uiuente uiro dona
re dotem, uel eius ſpem? uide textum, & Doct. in
l. conſtante, C. de don. inter uir. & uxorem.

67 Dotis † autem actio, ut competat mulieri re-
quirit, ut matrimonium fuerit uerum, & legiti-
mè contractũ, alioquin non diceretur dos, quæ
ſine matrimonio eſſe non poteſt, l. fin. C. de do-
68 na. ante nup. † nec mulieri actio competeret, ma
trimonium autem minus legitimè contractum
69 dicitur uarijs ex cauſis, † de quibus in §. ergo nõ
omnes, Inſtit. de nupt. & per Azon. in ſum. C. de
nupt. & per Goffr. in ſum. extra de ſponſ. ut puta
deficientis conſenſus, ſcilicet inſaniæ, furoris, cõ
ſanguinitatis, affinitatis, publicæ honeſtatis, &
ratione pluralitatis vxorum. In quo dic, quòd ſi
uterque coniugum ſciebat impedimentum ma
trimonij, nulla dabitur actio mulieri ad dotem
70 repetendam, ſed dos applicabitur fiſco, l. † qui cõ
tra, C. de inceſt. nupt. uel uterque ignorabat, &
tunc licet nõ competat actio ordinaria ex ſtipu-
latu ad dotem repetendam, competit tamen cõ
dictio ob cauſam, l. prima, C. de condi. ob cauſ.
ubi gloſ. & in l. ſi cum dotem, §. finali, ff. ſolu. ma
trimon. quæ tamen actio ualde differt ab actio-
ne dotis ex ſtipulatu, ut not. in dictis iuribus. Aut
mulier ſciuit, uir ignorauit, & tunc ipſa perdit
dotem, aut è conuerſo ipſa ignorauit, uir ſciuit,
& tunc mulier repetit dotem, uir autem perdit
donationem propter nuptias, ut plene nota. in
dicta l. qui contra. An autem filij nati ex tali ma-
71 trimonio nullo ſint legitimi? † Dic quòd diſtin-
guitur in tex. in capitulo lator, extra qui filij ſint
legit. ut ſi uterque fuerit ignorans, ſint legitimi,
dum tamen ignorantia non ſit ſupina, & craſſa,
ut puta contra ius naturale. Aut uterque ſciens,
& ſunt ſpurij. Aut alter tantum ſciens, & tunc
quo ad ignorantem dicuntur legitimi, quo
uero ad ſcientem illegitimi, ut not. per Docto-
res in dicto capitulo lator, & dicta l. qui con-
tra.

72 Qua † uero actione dos reſtituatur uxori ul-
tra actionem perſonalem rei uxoriæ, uel ex ſti-
pulatu? dic quod hypothecaria, ſiue expreſſa, ſi
expreſſe fuerit conuenta, ſiue tacita, quæ a iu-
re ſubintelligitur, l. unica, §. ſed ut plenius, C. de
rei uxo. act. Vtrum autem iſta tacita hypotheca
præferatur alijs creditoribus mariti ſimilem hy
pothecam tacitam habentibus? in quo dic quòd
ſic, ut l. finali. C. qui. pot. in pign. hab. etiam ante-
rioribus, §. fuerat, & ibi gloſ. Inſtitut. de act. Bar-
tol. in l. prima, ff. ſolut. matrimon. Cyn. in l. pri-
ma, C. de priuileg. Neguſ. in tracta. de pignor. ſe-
cunda parte, membro quarto, ſub nume. 91. &
73 ibi an hoc priuilegium † tranſeat ad hæredes mu
lieris extraneos, numero trigeſimo, cum ſequen
tib. & an ad dotantem extraneum ſtipulantem
dotem ſibi reddi, & an tranſeat ad filios ſecundi
matrimonij, de quo uide Doct. in dicta l. 1. ff. ſol.
matrimon. ubi etiam, an priuilegium tacitæ
hypothecæ cum prælatione tranſeat ad ceſſio-
narium.

Et mulier habeat dodarium à viro ſibi conſtitutum.

Acquirit ergo mulier dodarium pleno iure,
74 quo † ad uſumfructum, & proprietatem propter
75 illud uerbũ, habeat, quod † importat dominiũ,
l. habere, & ibi Alc. ff. de uerborum, & rer. ſignif.
& capitur cum effectu, Archidiac. in capitulo ſi
gratioſe, de reſcript. in ſexto, & ſic lucrabitur
dodarium omnino, & ſic concordat cum iu-
re communi, quo mulier quærit donationem
76 propter † nuptias pleno iure, filijs non exiſten-
tibus, filijs uero exiſtentibus, quo ad uſumfru-
ctum tantum, per tex. in l. fœminæ, & ibi gloſ. in
l. filijs, C. de ſecund. nupt. per text. in authentica
de

de non elig.ſecun.nub.in principio,& in §.quòd
autem,vbi Ang.& alij,& in §.ſi vero expectet,&
§.ſi quid autem,in authēt. de nup.Venafranc.in
conſilio 5.in prin.num. 4. verſic. prima conſide-
77 ratione,† quæ amplia etiam ſi ſuſcepiſſet filios,
& omnes deceſſiſſent, per caſum ſingularem in
78 d.l.fœminæ,§.finali,C.de ſecund.nupt.ibi,vel na
tus nataue deceſſerit, & poterit † diſponere mu-
lier de hoc lucro dodarij,ſiue in morte,ſiue in vi
ta,ſi filios non habet:ſi vero filios habeat,ſi mu-
lier tranſit ad ſecunda vota , tenetur reſeruare
filijs hoc lucrum, nec de eo poterit diſponere,
authent.in donatione,C.de don.ante nupt.Ro-
der.Suarez.in l.prima,in fine,nume. 73. de lucr.
nupt.etiam ſi per ſtatutum eſſet permiſſa diſpo-
ſitio de parte huius lucri,vt per eundem Suarez.
in loco proxime allegato, ver.crederem tamen.

Priuilegium † tamen prælationis competens
79 pro dote,nō datur ꝓ iſto dodario,ſed ordo iuris,
& temporis in eo ſeruandus eſt,§.his conſequēs,
in auth.de æquali.dot.l.aſſiduis,§.hæc autem.C.
qui pot.in pig.habea.§.illud,in authen.de æqua.
dotis.

80 Sed † videtur,quòd mulier non debet habere
dodariū,nam æqualia debent eſſe lucra, & dam
na,vt in auth.æqualitas,C.de pac.cōuen. & cum
in proxima præcedenti conſuetudine,in §.ſi au-
tem vxor.diſponatur quòd mortua vxore ſine li
beris,maritus non lucratur dotes,ergo eadem iu
ris cenſura debet ſeruari in caſu conuerſo, ſcili-
cet,vt mortuo viro,vxor non lucretur dodariū ,
imò redire debeat ad hæredes viri , ſicut dicitur
in pacto,nam ſi viro ſit pactum per vxorem de
lucranda dote ea præmoriente ſine filijs,quam-
uis vir nullum de lucrādo dodario pactum inije
rit,nihilominus præmoriente viro, vxor lucriſa
ciet dodarium,vt per gloſ.Rayn.Cin. in authēt.
dos data,C.de dona.ante nupt.Ioan. de Ami. in
conſ.5.& ita de iure communi tenendum eſſet.
Sed quia iſta cōſuetudo procedit vlterius diſpo-
nendo,dicendum eſt contrarium , vt licet mor-
tua muliere ſine prole maritus non lucretur do-
tes,vt dicitur in proxima præcedenti cōſuetudi-
ne : tamen marito mortuo prole non ſuſcepta ,
adhuc mulier lucretur dodarium,vt hic,& ratio
poteſt eſſe,nam licet vir,& vxor , dos & donatio
propter nuptas ſint correlatiua,& diſpoſitum in
vno diſponatur in alio , tamen diſparitas pacto-
rum in lucris poteſt eſſe ſi a principio tempore
promiſſionis,& capitulorum aliter conueniūt ,
& ita limitantur omnia iura, quæ dicunt æqua-
lia eſſe iura dotis,& dodarij, vt intelligantur cō-
81 ſtante matrimonio,ſecus ſi a principio aliter cō-
ueniret,vt per Innoc.in cap.donatio,extra de do
nat.inter virum,& vxorem,quod multum excla
mat Ang.in d.Auth.æqualitas, dicens tenendū
eſſe ſemper cordi fixum,& ſequitur ibi Salyc. &
communiter ſcribentes,Ioan. de Ami. conſil. 5.
nu. 17.ver.vnum tamen ſingulare,& hæc poteſt
eſſe ratio,vt id quod fieri poteſt per pactum, fiat
per hanc conſuetudinem,vt mulier lucretur do
darium,quamuis maritus non lucretur dotem
in caſu iſto.

82 Dodarium † habet hæc vidua de bonis viri ,
quaſi doaria , lex communis id vocat antipher-
83 na,vt in l.fi.C.de do.ante nup.Gallicum † eſt vo-
cabulum,quia galli vocant doeriū, vt id ſequun
tur Regnicolę , qui bonā partem conſuetudinū
ſuarum a Gallorum, & Normandorum mori-
bus,qui Græcis , & Sarracenis eiectis, aſſumpſe-
runt,vocant antiſatum , & dictum eſt ſupra in
84 præludijs,† Auerſanos viuere iure Francorum ,
ſecundum glo.in conſti.Regni, Puritatem legū.
Quod autem ſupra dictum eſt,vt mulier lucriſa
ciat dodarium pleno iure quo ad vſumfructum ,
& proprietatem non ſtantibus filijs , ſed quo ad
vſumfructum tantum eis ſtantib.procedit de iu
re cōi,ſecus tamen per has conſuetudines,nā lu-
85 crabitur † mulier pleno iure ſtantibus filijs,vt ha
betur infra proxima ſequenti conſuetudine , &
per glo.in conſt.Regni,mulier , quæ dotarium ,
quæ meminit de hac conſuetudine , & ſic nota
ne æquiuoces, & collige ex textu , quòd mulier
habet hoc dodarium viro præmortuo, nam prę
86 mortua vxore,irrita † eſt donatio,l.etiam,l. ma-
rito,C.de don.inter vir.& vxor.& gl.in conſtitu.
Regni,mulier quæ dotarium,& per Napod.in c.
Reg.mulier dotarium.

87 Conſtituitur † autem dodarium more ſolito in
facie eccleſiæ ante fores per cultrum plicatum ,
vt dictum eſt ſupra in præludijs,in ver. conſtitu-
tione dodarij:certa enim ſolemnitas requiritur
a conſuetudine,qua omiſſa non ualet actus, qui
88 peccat in † forma,l.cum ij,ff.de tranſa.de quo vi
de Corſet.in ſuis notabilib.in uer.qualitas,ubi ēt
additio,& uide gl.in conſt.Reg. mulier dotariū.

89 Sed † an ſi non appareat conſtitutum dodariū,
cenſeatur ex lōginquitate temporis conſtitutū ?
dic breuiter, quod non,quia contractus ſunt fa-
cti,l.conſilio,ff.de cur.fur.facta non præſumūtur
niſi probenī,l.in bello,§.factæ,ff.de cap.& poſtli.
90 reuer.ſolemnitas eſt extrinſeca, quæ non ſic faci
91 le † præſumitur,l.item quæcunque,ff.de publ.in
rem act.& nota.in l.ſciendum, ff.de uerb.obli.&
conſequenter non debetur, niſi ſi conſtitutum ,
92 uel probetur fuiſſe cōſtitutum,ut per Nigr.in ca.
Regni,mulier dotarium,col.3.nu.27.

93 Succedit † alia quæſtio , ſcilicet an conſtitu-
ta dote,& aſſignata cenſeatur cōſtitutum doda-
rium ipſo iure? Reſponde,quod licet Iac.de Are.
Ray.Bald.& Saly.in auth.dos data, C.de donat.
ante nupt.tenuerint eſſe conſtitutum ipſo iure,
tamen communis opinio eſt in contrarium , li-
cet cōſtāte matrimonio potuiſſet agere mulier ,
94 ut † cōſtitueretur,ut per Ang.in §.aliud quoque,
in auth.de æquali.dot.ubi allegat gloſ.in authēt.
dos data,C. de don.ante nup.& ſequūtur moder
ni in d.c.mulier dotarium,in capitulis regni Nea
politani,nu.27.in fine.

95 Qualiter † autem conſtitutio dodarij probe-
tur,an per ſcripturam,an per teſtes ? in quo dic,
quòd de iure Longobardo uidetur neceſſaria
ſcriptura , ut per Carol. in l.prima , de his, quæ
uir.dant.in mund.& in l.finali,de his, quæ ſin.
uolunt. mund. Tamen ſecus eſt de iure com-
muni , cum non ſit de caſibus, qui ad proba-

tionem, vel ſubſtantiam, requirant ſcriptu-
96 ram, † de quibus per glo. in capit. 1. de cenſ. in 6.
97 & paria † ſunt probare per teſtes, ac per inſtru-
mentum, l. in exercendis, C. de fid. inſt. c. cum Io
annes, extra eod. & tenet glo. conſuet. Neapol. in
conſuetu. Quartam autem, de iure quart. in glo.
in verbo, ſed vbi habet liberos, columna ſecũda,
verſi. item quid ſi teſtator, vbi videtur conclude-
re poſſe probari aliter quam per ſcripturam, &
Andr. in cap. 1. §. donare, col. fin. verſi. item quia
tantum, quali. olim feud. poter. alien. & ſequitur
ſimpliciter Niger. in d. cap. Regni, Mulier dota-
98 rium, mihi tamẽ † ſi fas eſſet contra tãtos patres
loquendi, dicerem contrarium, tum ſi hęc dona
tio excederet ſummam quingentorum aureorũ
ad l. ſancimus, C. de don. tum etiam cum dos ſit
conſtituta, & aſſignata per ſcripturam inſtrumẽ
ti dotis, vtique, & conſtitutio dodarij eodẽ mo-
do conſtitui, & probari aliter non poſſe, exiſti-
marem, idque indubitanter in hac patria, ſecun
dum has conſuetudines requirentes ſolemnia
conſtitutionis dodarij cum certa forma, & ſolẽ-
nitate, vt ſupra diximus, de qua per gloſ. in con-
ſtit. Regni, Mulier quæ dotarium, & per And. in
dicto capitulo 1. §. donare, quali. olim feud. pot.
alien.
99 Quid ſi maritus confitetur conſtituiſſe doda-
rium mulieri abſenti, & de conſtitutione aliud
non apparet, an talis cõfeſſio ſufficiat, vt mulier
poſſit petere dodarium? dic quòd talis confeſſio
ſufficit in præiudicium mariti, non autem credi
torum, vt per Afflict. in conſtitu. Regni, licentiã,
ſub tit. de dotar. conſtitu. & tenet expreſſe Andr.
de Iſer. in capitulo, donare, qual. olim feud. pot.
alien. vbi quòd creditori non præiudicat talis cõ
feſſio, neque tertio prætendenti intereſſe, niſi eſ-
ſent elapſa tempora opponendi, vt in authẽt. ſed
iam neceſſe. C. de donatio. ante nupt. & in l.
ſi quis poſthac, C. de bon. proſcrip. & aliquid per
Affl. deciſ. 402.
100 Quid † autem ſi dodarium non eſt conſtitutũ,
ſed ſolum promiſſum conſtitui per capitula ma
trimonialia, an debeatur, quia hæc conſuetudo
videtur requirere conſtitutionem, non promiſ-
ſionem tantùm? dic, vt infra dicam in conſuetu.
ſeqq.
101 An debeatur † viro mortuo morte violenta,
quia maritus fuit occiſus? dic quòd ſic, vt per Af
flictum in conſt. Regni, mulier quæ dotarium,
col. 4. in 7. dubitatione, illa enim occiſio inducit
mortem, & videtur textus in l. ſi tibi, C. de don.
ante nupt. niſi mulier virum occidiſſet, tunc. n.
dodariũ ex ſua culpa non lucratur, in l. ſi ab ho
102 ſtib. §. finali, † & ibi Ang. Alex. & communiter
Doct. ff. ſolu. matr.
103 Nunquid † iſtud dodarium poſſit petere, &
habere hæc mulier ſuper vna re, vel de omnibus
rebus hæreditarijs mariti? dic quòd hæc quæſtio
tractatur a Doctorib. in ſimili in quarta, quæ de
betur vxori inopi relictę ſuper bonis, quondã vi-
ri locupletis, iuxta auth. præterea, C. vnde vir, &
vxor, & inferunt ad quartam falcidiam, itidem
ad portionem legitimæ, filio de iure naturæ de-
bitæ, de qua materia habetur in l. 1. §. ſi hæres, ff.
ad S.C. Treb. & in l. filium quem habentem, C.
famil. ercil. & per Bar. in l. 1. C. lib. 10. quan. & qui
bus quar. par. deb. ex quarum dictis elice, quòd ſi
dodarium eſt conſtitutum in pecunia, tunc non
104 eſt † opus hac diſcuſſione, cum reſpiciat totum
105 patrimonium. Si † vero in corpore aliquo, puta
fundo vel prædio, & ſimiliter non habet dubita-
tionem, quoniam ſoluetur in eo, vt per Doct. in
conſt. Regni, mulier, quæ dotarium, & per mo-
dernos, in d. cap. regni, mulier dotarium, colum
na 10.
Si tamen in vita maritus vxoris ſuæ aſſignet
106 pro iſto dodario ad vitam, † vel rem aliquam ad
alimenta, aut pro ſtatu ſuo tenendo, nunquid
vxor ſit interim proprietaria, vel vſufructuaria?
dic quòd proprietaria, l. Tiria, la 1. §. fi. ff. de leg.
ſecundo, l. donationes, §. ſpecies, ff. de don. Bart.
in l. libertis, vbi late de materia. ff. de alim. & cib.
lega. Guid. Papæ quæſt. 525. & proinde ſubinfer
tur teneri mulierem ad onera collectarum, con-
107 ſuum, † & aliorum, vt habetur in deciſ. 525. Gui
do Pap. & in deciſione præcedente. An autem
108 vſufructuarius, vel proprietarius teneatur inue-
ſtire, & laudare? dic quod vſufructuarius, & ei cõ
petit laudemium, proprietario autem commiſ-
ſa, & excadentiæ, Guid. Pap. q. 477.
Quid autem ſi dodarium non eſt conſtitutũ,
109 ſed † eſt cõſtitutum antefatum, ſeu donatio pro
pter nuptias, nunquid antefatum ſortietur effe-
ctum, ac ſi eſſet conſtitutum dodarium, & vtrũ,
quæ dicuntur de dodario conſuetudinario, mi-
litent in tali donatione, vel antefato, ita vt videa
tur ſubrogari in eius locum, ita vt ſubrogatum
ſapiat naturam eius, in cuius locum ſubrogatur,
ad l. ſi eum, §. qui iniuriarum, ff. ſi quis cauti. l. pri
ma, §. hæc actio, ff. quar. rer. actio non det? dic,
quòd ſic, vt per Caſſan. ad conſuetud. Burgund.
rubrica quarta, §. decimoſexto, carta 181. colum
na tertia, ver. quæro quid de conuento.
110 An † autem mulier mortuo viro poſſit iſtud
dodarium capere propria authoritate? dic,
quòd non, ſed debet petere ab hæredibus viri,
l. ſecunda, vbi Barto. C. quando, & quibus quar.
pars, libro decimo, niſi aliter eſſet de conſuetu-
dine, vt eſt cautum in ciuitate Neapolis per ex-
preſſam ibi conſuetudinem, vt habetur in con-
ſuetud. Quartam, de iure quartæ, vbi gloſa-
tor.
111 Nunquid † autem debeatur ſtatim hoc doda-
rium viro mortuo, non expectato anno? dic,
quòd ſi dodarium ſit conſtitutum in ſtabilibus,
debetur ſtatim mortuo viro eo modo quo dos
conſiſtens in ſtabilibus, iuxta l. vnicã, §. exactio,
C. de rei vxor. act. ſecus ſi in pecunia, tunc enim
hęres viri habet anni ſpatium; vt habetur infra
in conſuetudine. item in quolibet caſu, capitulo
nono, quę conſuetudo ſic intelligenda eſt, ut ſen
tiat de dodario in pecunia conſiſtente, ſecus ſi in
ſtabilibus, vt diſpoſitum in dote, cenſeatur etiã
112 diſponi in dodario, cum a pari procedant dos, &
dodarium, authẽt. ęqualitas. C. de pact. conuen.
Affl. deciſ. 154.

113 An autem filij ſuccedant in hoc dodario vti
hæredes patris,nec ne?dic ſuccedere, etiã, quod
non ſint hæredes,l.fœminæ,l. hac edictali, C. de
ſecun.nupt. Afflict.deciſ.37.& deciſio. 314. Bal.
in l. generaliter,§.in his,C.de ſec.nupt. Et ſi mu-
114 lier tranſeat ad ſecũdas nuptias,† habebit vſum-
fructum tantum, vt per Afflict. in dicta deciſio.
& per Bart. in §. ſi vero, in authent. de nup. vbi
quod mulier per trãſitum ad ſecunda vota per-
dit proprietatem, quæ remanebit apud filios: ſi
115 vero † ad ſecũdas nuptias minime migrauerit,
habebit proprietatem, pro rata filiorum,in au-
then.ſi tamen,C.de ſecun.nup.ſi vero filios non
habet,tunc proprietas ſpectabit ad vxorem,§. ſi
igitur ſine filio in Authen.de nuptijs.

116 Sed, † an hæc mulier poſſit eligere vnum ex
filijs, eique dare, vel legare hoc dodarium per
eam quæſitum?quæſtio hæc melius cadit in ſe-
quenti proxima conſuetudine, in qua cauetur,
quod prole ſuſcepta hæredes viri lucriſaciunt
117 dotes, † & mulier lucratur dodarium eo caſu
integraliter pleno iure, tam quo ad vſumfru-
ctum, quam quo ad proprietatem, vt ibi dice-
tur: pro nunc dic, quod non, quoniam mulier
tale ius non habet, vt ex lucro ex coniuge pro-
ueniente,poſſit vnum ex filijs meliorare, vt te-
net Bart.in authen.de nupt.§.ſi vero ſit.Paul.de
Caſtr.conſil.441. col. prima,volum. primo. De
118 quo † lucro, an poſſit teſtari vide textum,& ibi
Bald. Io. Fabr. & alios in authen. hoc lucrum in
fine,C.de ſecun.nupt.

Aduertendo tamen, quod iſtud dodarium
119 mulieri quæſitum † acquiritur filijs ex eo tãtum
matrimonio vnde peruenit,non autem ad alios
filios ex ſecundo, vel alio viro ſuſceptos, vt per
gloſ. conſuetud. Neapolit. in conſil. Quartam
autem.de iur. quart..vbi vide.

120 Sed pone quod quis tempore quo contrahit
matrimonium, ante tamen quam ſit contra-
ctum, dum partes tractant de nuptijs, maritus
non conſtituit dodarium vxori ſuæ, vtrum
poſt contractum matrimonium conſtante ma-
trimonio poſſit conſtituere dodarium,& valeat
huiuſmodi conſtitutio? in quo concluſiue dic,
quod ſic,ex Panormi.in cap.& ſi neceſſe,in prin.
extra de donat. inter vir. & vxo. vbi eſt caſus, ſe-
cundum opinionem Vincentij,quod licite ma-
121 ritus dotat vxorem ex propria ſubſtantia, † &
ſubdit ibi Abbas, illud eſſe limitandum, quan-
do illa donatio dotis fuiſſet ante matrimonũ,
122 ſecus ſi conſtante matrimonio, † vel ante con-
tractum, effectus autem referretur ad tempus
matrimonij, nam tunc non valeret, per l. 1. C.
de don.ant.nupt. niſi plebeius duceret vxorem
123 nobilem, † tunc enim videtur donaſſe animo
compenſandi eum nobilitate, vt ibi per gloſ.
& doct.& per Bart.in l. ſi diuortio.ff.ſolut. matr.
ſed tamen id in dotatione procedit: ſi vero loqui
mur de dodario quod de iure communi dicitur
124 donatio propter nuptias, † & tunc fieri poteſt
conſtante matrimonio,per tex. in l. inter eos. ff.
de don.int.vir.& vxo.vbi dicit tex. inter eos qui
matrimonio coniuncti ſunt,ante nuptias facta
donatio iure conſiſtit,l.cum hic ſtatus, §. ſpon-
ſum,ff.eo.& eſt caſus,in l.ſi conſtante,C.de don.
ant.nupt.vbi notat Saly.quod licet donatio ſim-
125 plex ſit prohibita inter virum, † & vxorem,non
tamen donatio propter nuptias, imo eſt permiſ-
ſa,cum,ſecundum Bald. ibi ſit donatio relatiua
ad dotem, & non ſimplex donatio, & eſt caſus
126 in §.eſt,† & aliud. Inſt. de dona. vbi textus dicit,
vt tales donationes non augeantur tantum,ſed
etiam conſtante matrimonio initium ſumant,
Nec obſtat ſi dicatur, donationem propter nu-
ptias cui aſſimilatur dodarium, eſſe interſe;
valde differentia, cum de iure communi dona-
tio propter nuptias ſoluto matrimonio redeat
ad maritum quemadmodum dos ad mulierẽ
l.liberis.C.de don.ant.nupt. ſecus in hoc doda-
rio,quod non redit ad maritum,ſecundum has
conſuetudines, ſed id lucratur vxor, pro vt in
hac dicetur conſuetudine,& in ſequenti. Tamẽ
hoc non obſtãte dico,maritum poſſe conſtitue-
127 re dodarium,† etiam conſtante matrimonio,&
pro hoc eſt caſus notandus in l. cum multæ, C.
de dona.ant.nupt.in quo textu,tria deciduntur.
primum, quod donatio propter nuptias poteſt
à marito fieri etiam poſt matrimonium contra-
ctum. Secundum, quod etiam ſi interueniſſet
128 pactum de † lucrando donationem propter nu-
ptias, nihilominus valet talis donatio conſtanter
matrimonio facta,vt ibi probatur in illis verbis,
diſparibus etenim pactionibus factis, &c. & ſic
eſt ibi caſus,quod valet pactum,vt mulier lucre-
tur donationem propter nuptias, & idem dicit
tex.in l.ſi conſtante,C.de don.ant. nupt. ibi, pa-
ctis de redhibitione, vel retentione auctę dotis,
vel donationis,&c.& probatur in auth. permiſ-
ſa.C.eo.titu. ſecundum Bald. quod permiſſa eſt
129 mulieri actio † in rem pro donatione propter
nuptias, & vide de prędictis Rod. Suarez. in tit.
de don.propt.nupt. quam hiſpani vocant arras.
ſeu in titu.de las arras. in princip.

130 Quæritur modo † filiusfamilias patre permit-
tente,& conſentiente conſtituit dodarium vxo-
ri, quo caſu patris bona ſunt obligata iuxta tra-
dita in l.ſi cum dotem,§.tranſgrediamur, ff. ſo-
lut.matrimo. moritur filius,nunquid in peten-
do hoc dodario expectanda ſit mors patris, an
vero debeatur ſtatim filio mortuo? dic conclu-
ſiue,quod ſi filius habeat bona caſtrẽſia, vel qua
ſi,debebitur ſtatim ſuper his,ſecus ſi nulla habe-
ret,tunc enim ſpectanda eſt mors patris, vt ſu-
per legitima ſatisfiat,de quo vide gloſ. in l. nec
fratris,C.de don.cau. mort. & glo. in l. donatio
mancipiorum,C.de don. inter vir. & vxor. quæ
limitarem procedere in conſenſu tacito, ſecus
tamen ſi pater cum filio expreſſe conſtituiſſent
dodarium,& ſeipſos obligaſſent,tunc enim ſta-
tim mortuo filio deberetur ſuper bonis patris
inſolidum obligatis.

131 Sed pone, † quod iſte filius fuit à patre exhæ-
redatus poſt conſtitutum dodarium, & mor-
tuus eſt,nunquid poſſit ſatisfieri de dodario ſu-
per bonis patris,& exhæredatio noceat mulieri?
dic non nocere, cum culpa filij mulieri obeſſe
non

non debeat, poterit ergo mulier petere dodariũ
ſuper bonis ſoceri promittentis, & cõſentientis,
& tranſibit cum ſuo onere, l. ſiquis poſthac. C.
de bon. proſcript. Niger. in d. c. regni. Mulier do-
tarium, num. 67.

132 Sed, † an mulier poſſit conſtante matrimonio
remittere dodarium viro? dic non poſſe ad in-
ſtar dotis, l. attilicinus, cum ll. ſequentibus, ff. de
pact. dota. cum omnia ferè dotis priuilegia ſint
communicata dodario, l. fi. & authent. ſed iam
neceſſe. C. de don. ante. nupt. l. cum mulię. eo. ti-
tu. & nota. in l. vbi adhuc, C. de iur. dot. & per
Afflict. in deciſ. 154. vbi quod pactum etiam ſo-
luto matrimonio initum per mulierem in præ-
133 iudicium dodarij non valet, & vide † Gramma.
deciſ. 103. nume. 123. & quod alienatio rei do-
talitij, ſeu dodarij fieri non poſſit etiam de con-
ſenſu mulieris ad inſtar ſundi dotalis, tenet An-
134 gel. in authent. † de æqua. dot. §. aliud quoque,
col. 2. verſic. ſed quid ſi mulier iuraſſet, vt ibi per
eum, & Bald. Nouel. in tra. dot. parte vltima, col.
135 2. & in ſexta parte, priuile. 11. † Secundo limita-
tur, niſi iuſta cauſa interueniat, tunc enim ſibi
mulier præiudicium parat in dodario. exemplũ
eſt, ſi ſoluto matrimonio mulier dilationem do-
tis reſtituendę hæredibus mariti indulgeret ob
iuſtam cauſam, ſcilicet ob paupertatem dicto-
rum hæredum, qui ſoluendo non eſſent infra
anni ſpatium, poſſent tamen data dilatione præ
dicta, & mulier ſibi præiudicaret, vt per Imol.
in l. ſocer. §. Lutius, ff. ſolut. matr. gloſ. in l. licet,
C. de pact. Afflict. in deciſ. 154. Tertio limitatur,
136 niſi in pacto, † & remiſſione addatur iuramen-
tum, tunc enim ſeruandum eſt, vt per Angel. in
§. illud quoque, in authen. de æqua. dot. Bald. No
uel. in tra. dot. in vltima parte princ. priuil. 11. in
quarta limita. & Paul. de Caſtr. conſi. 8. in cauſa,
quæ vertitur, vol. 2. & eſt tex. in authent. ſiue à
me, C. ad Velle. & vide c. peruenit, extra de emp.
& vend. & de prædictis, vide Bald. & Saly. in d.
authen. ſiue à me, ad fin. & videtur caſus expreſ-
ſus tam in dote, quam in donatione propter nu
ptias, in c. cum contingat. de iur. iur. & in c. licet.
eo. titu. in ſexto, & intelliguntur dicta iura, ſecũ-
137 dum doctores † prędictos ibi, quando mulier ex
pacto, vel ſtatuto lucratur donationem pp nu-
138 ptias. † Limitanda tamen ſunt pręmiſſa niſi mu
lier poſt biennium iterum conſentiret, & quod
tantum ſit in viri facultatibus, vt indemnitati
mulieris conſuli poſſit, quæ facultates ſuppetãt
ne dum tempore contractus, ſeu renunciatio-
nis, verum etiam tempore ſoluti matrimonij,
quo vxor agit, vt in d. authen. ſiue à me. Afflict.
deciſ. 312. Caſſan. ſuper conſue. Burgun. titu. 4.
§. 4. car. 140. col. 4. verſi. additio ſi tamen bis, & eſt
communis opinio, ſecundum Rod. Suarez. in
titu. de las arras. num. 43. verſi. Secundo limita ni
ſi mulier, &c. quamuis Ang. in d. authen. ſiue à
me, aliter tenuerit, ſcilicet, quod ſiue ſemel ſiue
millies mulier conſenſerit, nunquam ſibi præiu-
dicet, per authen. ſiqua mulier, C. ad Valle. quæ
difficultatem ſoluit Saly. in d. authen. ſi qua mu-
lier, & Suarez. in loco præcitato. Quod ſi ſecus
fuerit alienata, competit mulieri ſoluto matri-
monio actio in rem ad vendicandum dodariũ
ratione dominij, vt eſt text. & ibi gloſ. in d. au-
then. ſiue à me, quæ glo. præſupponit ibi, quod
aderat pactum de lucrando donationem pro-
pter nuptias, & quod erat domina rei propter
nuptias donatæ, & per donationem translatum
dominium, alias fruſtra lex mulieri rei vendica-
tionem concederet, cum alteri quam domino
non detur. l. doce ancillã, C. de rei vend. vt per
Suarez. in titu. de arris. num. 49. vbi quod ſi ma-
ritus conſtante matrimonio illam alienauit de
conſenſu mulieris, non valet alienatio nec con-
firmaretur morte mariti, imo ipſa mulier pote-
rit rem vendicare, niſi concurrerent requiſita in
d. authent. ſiue à me. Et ſicut hoc dodarium in
139 vita, ita † neque in morte maritus alienare po-
teſt, vide tex. in l. ſi ſocer. §. Idem Iulianus, ff. de
dot. prælega. Caſſan. ad conſuetu. Bur. titu. 4. §. 4.
in textu. ne auſi ſemblablement. verſi. aduerte,
quia ius dotalitij, & hæc quo ad alienationem
dodarij: quo vero ad dotis alienationem inci-
denter tantum dicamus, dotem in ſtabilibus cõ
140 ſiſtentem per maritum alienari non poſſe, † §. 1.
Inſt. qui alien. licet, vel non, & l. 3. & 4. ff. de fun.
dota. mobilis autem alienari poterit, ſi maritus
141 ſit ſoluendo, non ſecus, l. 1. † C. de ſeruo pig. dato,
& adeo rerum dotaliũ immobilium alienatio
eſt ſtricta, quod dominium in eum, in quem fa-
142 cta eſt alienatio, non tranſit, † etiam ſi alienatio
fuerit iuramento vallata, ita Bar. in l. qui ſuper-
ſtitis, ff. de acqui. hære. quod intellige de iure ci-
uili, ſecus tamen de iure canonico, vt per Caſſa.
143 in loco prædicto, † nec etiam de conſenſu vxo-
ris, vt per Bart. in l. fi. ff. de iur. dot. & in l. 1. §. & cũ
144 lex. † C. de rei vxori. act. vbi quod nec per virum
hypothecari. Tamen ſi de vtriuſque viri, & mu-
lieris conſenſu alienetur atque alienatio ſit expe
145 diẽs mulieri, valeat alienatio. Bar. & Bal. in l. j. ff.
ſolut. matr. Cyn. in l. ſi prædium, C. de iur. dot. &
Bald. Alex. in l. cum lex, C. de fideic. & in l. dota-
lem, ff. de teſt. mili. Io. Pet. de Ferra. in forma lib.
in act. hypot. in glo. exceptionem diſcuſſionis.
in fine.

Vbi quærit, an mulier ſibi præiudicet conſen-
tiendo alienationi rerum pro dote obligata-
rum. Limita tamen ſupradicta, vt maritus fun
146 dum dotalem alienet in vita, † quamuis aliena-
tio conſtante matrimonio nõ ſubſiſtat, infirma-
tur tamen morte vxoris, ſi maritus dotem lucre
tur ſoluto matrimonio, per mortem vxoris, l.
enim vir. ff. de vſucap. ad idem eſt tex. in l. fundũ
147 dotalem, † quæ eſt lex pen. ff. de fun. dot. Limita
etiam, vt quamuis mulier conſtante matrimo-
nio nõ poſſit donare dotem, tamen ſpem actio-
nis de dote poteſt cedere conſtante matrimo-
nio, vt per glo. ſingul. quam ibi laudant Bar. Bal.
& Saly. in l. conſtante, C. de dona. Suarez. tit.
de las arras, a num. 50. A filiafamilias tamen ma
ritata habente patrem cauere debent ementes,
quoniam in alienatione fundi dotalis conſen-
ſus patris eſt requirendus. Iacob. de S. Georg. in
l. ſi ex lapidicinis. ff. de iur. dot. Caſſã. ſuper con-
ſuet.

ſuetu.Burgun.titu.4.§.5.car.141.col.1.vbi etiam
decidit ſi coniuges vendant ad quem eorum
149 præſumatur pretium perueniſſe,† & dicit,quod
ad maritum:datur tamen cautela, vt dos a filia
150 non poſſit alienari, † vt iuret nunquam ſe alie-
naturam, ſi enim deinde alienabit quamuis cũ
iuramento,alienatio non valebit, glo.in c. licet
mulieres.de iur.iur.lib.ſexto,Iaſ.in l.non ſolum,
§.morte,col.7.ff.de oper.no. nuncia. vide Caſſa.
ad conſue.Burg.titu.4.§.5. verſi. & ideo quando
maritas filiam.

Et nota ex prædictis,qñ dodarium eſt conſtitu
151 tum,& †promiſſum,ex ſola cõſtitutione ac pro
miſſione tranſit dominium in vxorem abſq. tra
ditione.gloſ. not. in authent. donatione, C. de
iur.doti.caſus quippe ſpecialis eſt, vt ſine tradi-
tione tranſeat dominium,contra regulam l.tra-
ditionibus, C.de pact.& l.fi.C.de ſacr.ſan.eccle.
& proinde mulier habebit rei uendicationẽ ab-
152 ſque traditione, † vt per Cyn.& Saly.in d.auth.
donatione.Gui.Pap.quæſt.524.

Nec interim prætereundum eſt, quod mor-
153 tuæ † huic mulieri ſuccedunt in dodario filij
eius viri à quo lucrum peruenit,non autem filij
ex alio forte viro ſuſcepti, quod pro ſingulari
tradit Cremen.in vltimo ſingulari, & ſic in hoc
fallit l.2.ad Tertull.vt filij matri non ſuccedant,
nam illa lex cum ſimilibus habent locum in bo
154 nis ſimpliciter maternis, † non autem in lucro
dodarij peruenti à marito primo, in quo filij ex
ſecundo matrimonio non ſuccedunt matri.

Sed quid ſi mulier fuit in obſequio viri para-
155 ta ad actum matrimonialem, non tamen fuit
carnaliter cognita,an lucrifaciet dodarium?qui
dam tenent,quod ſic, vt tenet gloſ. conſuetud.
Neap. in gl.à quõdam viro, in conſuetudine in-
cip. Quartam autem, & Gram. deciſ. 103. col.
28.num.88.Saly.in l. cum inter. verſi. vnum ta-
men non omitto.C.de dona.ant.nupt.vbi quod
156 ſi mulier ſit inducta in domum viri,† vt viro cõ-
iũgatur, habetur pro copulata quo ad lucrum.
ſequitur Phi. Dec. conſ. 140. ad fin. Hippoli. de
Marſi.ſingula.106. faciunt ſcripta per Soci. in l.
cui fuerit,in 2.notab.ff.de cond.& demonſt.niſi
culpa, & defectu mulieris non fuiſſet cognita,
quia renuit nec voluit permittere ſe carnaliter
157 cognoſci, tunc enim non dicitur habere† doda
rium,ex quo operam proli non præſtitit vti de-
buit.32.q.2.c. ſolet quæri, vt per Napod. vbi ſu-
pra.ſublimita hoc dictum niſi mulier eſſet infir-
158 ma,† vel maritus infirmus,idcirco noluiſſet pa-
ti ſe carnaliter cognoſci, nam propter infirmi-
159 tatem non tenetur † alter alteri reddere debitũ,
vt nota. Abb.in c.2.ext. de coniug.lepro. Neuiz.
in ſua ſilua nuptiali, in ſecundo libro, in 2. am-
pli. col. 133. & itidem in alijs caſibus in quibus
160 vxor non †tenetur reddere debitum coniugale,
de quibus per Silueſtr. in ſum. in verb. debitum
coniugale,& per Præpoſitum vbi ſupra, & in c.
1.13.diſt.& in c.fi.ea.diſt.& in c. alias, 25. diſt. &
glo.in c.ad eius. 5.diſt.vbi etiam de muliere,quæ
petit debitum tempore menſtrui.

Limita, vt mulier non lucretur dodarium ſi
161 carnaliter cognita † non fuit ex defectu natura-
li,quia erat arcta,ſeu arctum habens vas natura-
le,quia vir habuit eam potius, vt ſororem quam
in vxorem,c.laudabilem, c.fraternitatis, extra
de frigi. & malefi. & voluit Napoda. in conſue.
Neap.Quartam,in glo.à quoudam viro. imo in
162 caſu iſto poterit†maritus dimittere vxorem ar-
ctam, vt per Cyn.in l.pen.C.de repud. & proba-
tur in d.c.fraternitatis,& in l.cum ſerua.§.fin. &
ibi gloſ.ff.de iure doti.

163 Limita,niſi † mulier non fuiſſet ducta ad do-
mum viri, culpa ipſius viri,non autem ex defe-
ctu mulieris,vel eius patris,nam paria ſunt nolle
ſine cauſa recipere vxorem, vel receptam ſine
cauſa repudiare, & ſic non lucrifaciet dodariũ,
vt per Napod.vbi ſupra.

164 Sed,† an mulier ſterilis inducta in domum vi
ri mortuo viro, lucretur dodariũ? dic quod ſic,
vt per docto.in l.prima, ff. ſolu. matrim. & per
Nap.in conſue.Quartam,in d.gloſa.a quondam
viro.

165 Quid autem ſi mulier non inducta, † ſed per
ſe acceſſit in domum viri, quia forte erat infir-
mus,nũquid eo mortuo lucrabitur dodarium?
dic quod non, quoniam hæc conſuetudo vult,
vt ſit inducta per virum tempore, & loco con-
gruis,& quod ſit carnaliter cognita. Tum quia
debuit induci poſt deſponſationem à viro, &
quia non parauit ſe ad opus maritale,vt per Na-
pod. in d.glo.a quondam viro.

166 Et ſimiliter cadit mulier à lucro dodarij, † ſi
minor annis duodecim nupſit,non apta pati vi-
rum,& ducta ad domum viri non dum fuit co-
gnita,ratio eſt,quia non poteſt videri nupta,quę
167 virum pati non poteſt,l.pen.ff. quando di. lega.
ced.quem tex.ad propoſitum allegat Napod.in
d.glo.a quondam uiro,& quia ętas impedit ma-
trimonium,l.minorem,ff.de ritu nupt. cum in-
ter eos valeret donatio, tanquam inter ſponſos,
168 ac † ſi non eſſent coniuges, l.quod uir. & l. cum
hic ſtatus, §.ſi quis ſponſam,ff. de don. inter uir.
& uxor.& uidetur expreſſum per conſuetudinẽ
ſupra, capitu. 2. dum dicitur ſi matrimonium
inter aptos,&c.

169 Et † ſimili modo non lucrabitur dodarium,ſi
puella minor duodecim annorum poſſet pati ui
rũ,& eſſet in domo viri,attamen non fuit paſſa
170 ſe † carnaliter cognoſci, nam non dicitur poſſe
fieri,quod non legitime fit,talis enim copula ni
mis feſtinans eſſet,ut merito punienda, ut per
Napod. in conſuetudine, Quartam autem, in
gloſſa a quondam viro, numero trigeſimoquin
to. Idem iuris eſſet,ſi minor adhuc annis duo-
decim ad domum viri ducta, fuiſſet carnali-
171 ter cognita, † mortuo enim viro ea ſic mino-
re exiſtente,non erit locus lucro dodarij,quoniã
172 feſtinantia nuptiarum punitur, †nec debet eſſe
cauſa lucri, & cum immaturum matrimoniũ
173 non ſit matrimonium,† vt dictum eſt ſupra in
conſuetudine, cap. 2. vbi loquitur de aptis ad
matrimonium contrahendum, & firmat Na-
pod.in d.glo.a quondam viro,num.36.

174 Nec lucratur mulier dodarium, † ſi pendeat
lis

lis ſuper diuortio,& pendente lite infra bienniſi
maritus eam non cognouerit,& interim ſolua-
tur matrimonium morte viri,de quo vide Gui.
Pape.quæſt.439.verſi.ſed an durante litigio. vbi
etiam,quod ſi vir verberat vxorem,poteſt licite
175 vxor fugere, † & vir tenebitur eam alere extra
176 domum ſumptibus ipſius viri,† ſecus ſi ſua cul-
pa recederet,vide eum.

177 Limitatur quoque, † vt mulier non lucretur
dodarium,ſi eidem conſtante matrimonio fue-
rint reſtitutæ dotes in caſibus in quib. dos reſti-
tui poteſt,de quibus in l.1.C.ſi conſt. matrim.&
l.mutus,§.manente,ff.de iur.dot.& per doct.in l.
quamuis,ff.ſol.matr.& per Affl.deciſ. . . .nam
viro mortuo non lucrabitur dodarium , vt per
Arnal.Ferron.ad conſue.Burdeg.§.6.verſi.Septi
mo limitatur.

178 Quemadmodum nõ lucratur dodarium, † ſi
non ſubſtinuit mulier onera matrimonij,vt per
Bal.in auth.dos data,ſicut nec vir lucrifaciet do
179 tem a pacto,† vel conſuetudine debitam,ſi one-
ra non ſubſtinuit.Lupus,in l.16.num.12.verſ.ad
idem.ad ll.Thori.vbi vide plura ad materiam,
num.29.30.& adde ſi uis.

180 Perdit inſuper † hoc lucrum dodarij mulier
ob commiſſum adulterium,c.plerunque,de do-
nat.inter vir.& vxo.vt ſup.dictum eſt,& ideo pe
tenti mulieri obſtabit ea exceptio, vt habetur in
deciſ.184.D.Vincentij de Franchis.

181 Et querelam hanc , † ſeu exceptionem parat
hæredi ſuo maritus,ſi viuens expulerit vxorem
de domo , vel de ea conqueratur, alias hæredi
non quereretur hæc exceptio,vt per Iac.de Bel-
uiſ.in §.quia vero plurimas,in fin. in authen. vt
lice.ma.& auiæ.Alex.in l.rei iudicatę,col.2.verſ.
limita tamen,ff.ſolut.matrim.Bal. in conſ.221.
nam quandoque,vol.2.& conſ.182.Petrus,in ter
tio volum.& Catelli. Cotta in ſuis memorali. in
verbo,maritus expellens.

182 An autem † dodarium conſtitui poſſit vxori
per virum ſuper feudo,vel terra feudali ſine aſ-
ſenſu domini directi , vide Bald. & docto. in §.
donare, quali.olim feu.poter.alien.

183 Sed in Regno † Neapolitano aſſenſus non re-
quiritur ex lege municipali ita cautum,vt no. in
conſt.regni,licentiam,& in Conſt.mulier , quæ
dotarium,& per modernos in cap.regni mulier
dotarium,vtrum autem mulier lucrata doda-
rium in feudo poſſit illud dare in dotem ſecun-
184 do viro ſiue quo ad proprietatem, † ſiue quo ad
vſumfructum? dic quod non,vt expreſſe eſt cau
tum in ca. rege.

185 Dotarium in terra,† & an ſi maritus non præ-
ſtiterit ſeruitium domino, amittat mulier feu-
dum datum in dotem , vide docto.in locis præ-
allegatis.

186 Si tamen mulier abutatur , † ſeu male vtatur
tertio dotalitio, quod lucrata eſt , vel arbores
fructiferas inciderit, vtrum priuetur eo.vid.Bar.
Caſſan.ad conſuetud.Burg.carta 156.titu.4.§.5.
qui loquitur,quando mulier lucratur quo ad v-
ſumfructum tantum.

187 Quæritur mulier conſtituit dotem,† vel alius
pro ea,& maritus conſtituit dodarium contem-
platione dotis,& matrimonij , deinde dos non
fuit ſoluta in totum , vel in partem , interim ſo-
luitur matrimonium morte viri, vtrum mulier
lucrabitur dodarium integrum, vel pro quanti-
tate dotis ſolutæ? dic breuiter,& analitice,quod
habebit dodarium pro ea parte, & quantitate
dotium ſolutarum,vt tenet Bart.de Capua.in c.
regni.mulier dotarium, & ibi moderniores , &
ſi nihil de dote fuit ſolutum,nihil lucrabitur de
dodario,§.fi.in authen.de non elig. ſecun. nub.
& habetur in authen.de pact.conuen.quæ ſigna
tur in l.ex morte,& per Andr.de Iſer.in c.1.col.
8.de natu.ſuc.feu.Affl.in conſt.reg. mulier, quæ
dotarium,col.2.& in deciſ.333.& in deciſ.242.
Aret.in §.fuerat.& ibi Iaſ.col.31.inſt. de actio.
Guid.Pap.quæſtio.274.Gram.deciſio.97.Soci.
conſil.32.col.3.volum.3.Boer.deciſio.22.Gram
188 ma.† deciſi.103.num.171. Quod limita niſi uir
renuiſſet dotem accipere à muliere, uel alio pro
ea offerente , tunc enim habetetur pro ſoluta,
& lucraretur dodarium , §.fina. in authent. ut
exact.inſtan.& ibi Angel.& Afflict. in capit.1.§.
donare,col.11.qualiter olim.feu.pote.alie.

189 Limita etiam † ſi vir negligens fuiſſet in exi-
gendo dotem promiſſam quam de facili pote-
rat exigere, tunc enim mulier lucrabitur doda-
rium,ac ſi dos vere fuiſſet ſoluta, l. ſi extraneus,
ff.de iur.dot.l.nupta.§.quoties,ff. ſolut. matrim.
vbi Paul.de Caſtren.& idem Caſtren.in l.ſi ſoce.
190 §. Lucius,ff.ſolut.matrim.Et † an imputetur vi-
ro ſi dotem non exegit à ſocero,vide Alex. Pau.
& Hercula.in d.l.nupta.§. primo, ff. ſolut. matr.
vbi,quod quando pater ſine magno incommo-
191 do non potuiſſet ſoluere , † tunc ſi maritus non
exegit,non dicitur in culpa,ſecus ſi fuiſſet ſoluẽ-
do,& poſtea effectus non ſoluendo, maritus ne-
gligens fuit in exigendo,maritus tenetur de tali
192 culpa,† & amittit dodarium , quod lucrifit per
vxorem. Contrariam opinionem tenuit Din.
Rayn.Cum.& Alex.in d.§.quoties,l.nupta.cum
193 repræhendenda ſit vxor,† quæ patrem voluerit
vrgeri ad ſolutionem , quam opinionem ſecu-
tus eſt Bald.in d.l.ſi extraneus,ff.de iur.dot.& ad
contraria reſpondetur,ſi enim ſolum excuſatur
maritus quando pater ſine incommodo ſolue-
re poteſt,quando autem pater non poſſet, nulla
eſſet profecto ſpecialitas,cum pater dotans con-
ſtante matrimonio, non teneatur niſi in quan-
194 tum facere poteſt,† l.ſicut,cum l.ſeq.ff.de re iud.
& hanc eſſe communem opinionem referunt,
& ſequũtur moderni,quam dicunt eſſe æquam
in c.regni.mulier dotarium,quæ tamen proce-
195 dunt ſolum in patre,† non autem in hærede pa-
tris,vt per Bald.in d.l.ſi extraneus,ff.de iur.dot.
196 Quam concluſionem † amplia , vt mulier ob
dotem promiſſam,quam maritus confeſſus eſt
recipiſſe,elapſaque ſunt tempora opponendi ex
ceptionem non numeratę dotis iux.l.fi.& auth.
quod locum , C. de dote.caut.non numer. tunc
197 enim habetur, † ac ſi vere fuiſſet numerata,vt
per Afflic.in conſt.regni mulier,quæ dotarium,
col.2.circa fin.& proinde mulier lucrabitur do-

darium

darium. Ang. in conſil. 158. Iaſon. in l. ſi donaturus, §. fin. ff. de cond. ob cauſ. vbi multa in materia non ſolutæ dotis.

198 Amplia etiam ſi dos ſoluta non fuiſſet, † quia
promiſſa fuiſſet ad certum diem, & antequam
veniat dies ſolutionis, moriatur maritus: nam
tunc etiam mulier lucrabitur dodarium, licet
dos ſoluta non ſit, cum nil poſſit imputari viro
cur dos ſoluta non ſit, quia tempus eſt appoſi-
tum gratia, & fauore ipſius mulieris, vt tenet Na
poda in c. regni, mulier dotarium, & fuit deci-
ſum in Sacro Regio Conſilio Neapolitano per
Afflict. deciſio. 333. Gui. Pap. quæſt. 430. & 565.
quoniam dos promiſſa hoc caſu habetur pro ſo-
199 luta. per not. † per Sali. in l. ſi conſtante, C. de do.
ant. nupt. & Nic. Boer. deciſio. 22. col. 3. 4. Gram.
deciſi. 97. Reſtringe hanc concluſionem in do-
te promiſſa per mulierem, ſecus ſi per extraneũ,
tunc enim reſpiceret fauorem extranei, & non
mulieris, & ſic non lucrabitur dodarium ſi ex-
200 traneus promiſiſſet, & non ſoluiſſet, † niſi elap-
ſo termino maritus non exegiſſet dotem ab ex-
traneo, cum tunc poſſit ei culpa imputari, vt per
Afflict. in conſtit. regni mulier, quæ dotarium,
col. 3. & rurſus in capitu. 1. §. donare, qual. olim
201 feu. poter. † alic. mulier autem ſi dotem per eam
promiſſam in certo tempore non ſoluiſſet, ſolu-
to matrimonio propter eius moram non habe-
bit dodarium, niſi pro parte ſoluta, vt per Affl.
in d. deciſio. 141. & Napod. in conſuetud. Quar-
tam autem, in verb. conſtitutam, in addi. ad fin.
202 & per Boer † d. deciſ. 22. Neque enim mulier po
terit viro improperare gratiam dilationis, quam
ipſi mulieri fecit citra vitium ingratitudinis, vt
dicit Baldus in d. l. ſi extraneus, ff. de iur. dot. hoc
203 autem † intellige niſi dos fuiſſet oblata marito,
& depoſita, & noluiſſet recipere, vt dicit text. in
authent. dos data, C. de don. ant. nupt. iuncto §.
fin. in authent. vt exact. inſt. & vtrobique docto-
res, & per Hoſt. in ſum. in titu. de don. propter
nupt. §. qua actione, quæ omnia reſtringe niſi
204 eſſet appoſitum pactum, vt dote ſoluta, † vel nõ
ſoluta debeatur dodarium, tunc enim virtute
pacti lucrabitur mulier omnio dodarium etiã
non ſoluta dote, vt expreſſe habetur in deciſio.
430. Gui. Papæ, quod nota.

205 Sed vtrum ſi maritus præmoriens † vxori lega
tum fecit, cenſeatur in dubio legaſſe animo cõ-
penſandi cum debito dodario? dic quod Bald.
in authent. Præterea, C. vnde vir, & vxor, dicit
non compenſari per l. 1. §. ſciendum, C. de rei
vxo. act. & ſic concludit poſt argumenta ad par-
tes. Contrariam tamẽ opinio. per multa, & qui-
dem ſatis elegantia firmauit Rod. Suarez. in tit.
de las arras, num. 35. verſi. ſed pone quæſtionem,
vbi reſpondet argumentis in contrarium, & re-
ſidet, quod compenſetur cum dodario, limitã-
do tamen dictam concluſionem per eum fir-
matam in multis caſibus, & inter cæteros, ſi le-
206 gatum eſſet in ſpecie, † dodarium in quantita-
te, vel e conuerſo, tunc etenim non compenſa-
retur, ſed vtrunque mulier conſequeretur, vide
eum ibi, nu. 42. verſi. tertio limita niſi arræ, &c.

Et omnes robas, corrigias, & alia ornamenta ſibi a viro facta.

Hęc, & alia huiuſmodi vulgo vocantur ioca-
lia, de quib. & alijs, ſcilicet ſtagialijs, burſis, coro-
nis, loquitur Bart. in l. ſi vt certo. §. interdum, ff.
commoda. vbi dicit iſta in dubio, quãdo fiunt,
& mittuntur per virum ſponſæ, non videri do-
207 nata, † ſed potius commodata, vt magis orna-
ta ad virum accedat, & propter hoc non confir-
mãtur morte, nec debent apud vxorem rema-
nere, idem tenet Bald. in l. penult. §. ſeruis. col. fi.
verſi. de ornamentis, ff. ſolut. matrimo. dicens,
quod de perlis, & ornamentis, & argento quod
mittit ſponſus ſponſæ, non eſſe dubium, quin vi-
ri remaneant pleno iure: præſumuntur enim ſo-
lum ad ornatum accõmodari, ſeu concedi, non
autem transferri, & per Afflict. in deciſio. 315.
columna prima, circa numerum ſecundum,
& Loffred. conſilio quadrageſimoſecundo, ni-
ſi expreſſe donentur, vt per ſupradictos docto-
res, & hoc de iure communi, late Menoch. de ar
bi. iud. quæſt. lib. 2. centur. 3. caſu. 218. Sed ſecun-
dum hanc conſuetudinem vxor vltra reſtitutio-
nem ſuarum dotium, lucrifactionem dodarij,
208 retinebit robbas, † corrigias, mitras, anademata,
quæ capitis ornamenta ſunt, & alia quæ veniunt
209 appellatione † ornamẽtorum, de quibus loqui-
tur Paulus Iuriſcõſultus in l. quamuis, ff. de aur.
& arg. lega. & ſic lucratur mulier iſta iocalia, ſibi
à viro facta. & quamuis Barto. in d. l. quamuis,
intelligat, quod conſuetudo, quæ dat lucrum
210 iſtarum rerum mulieri, † non intelligatur de re-
bus pretioſis, ſed de communibus, & vulgari-
bus, & idem firmat Boer. ſuper conſuetu. Bituri.
titu. de conſuet. nupt. & dot. §. 4. ea ratione, quo-
211 niam ſtatutum municipale, † quo ad fieri po-
teſt iuri communi eſt conciliandum: Tamen in
hoc concordant id verum eſſe, niſi aliter ſit con
212 uentum inter partes, † quod facit ad id, quod in-
ferius dicetur, ſed de hoc dictum eſt ample ſu-
pra conſuetud. ſecunda, vide Lup. in repet. rub.
extra de donatio. inter vir. & vxor. §. 6. quæ au-
213 tem veniant † ornamentorum appellatione,
declarat Iuriſconſultus in l. argento. §. orna-
mentorum, ff. de aur. & argen. lega. imo, & quæ
214 tegendi capitis, † quam ornandi continentur, d.
l. argento, §. muliebri, Catelli. Cotta. in memor.
215 in verbo, mitræ. † Quid autem ſi vir legat vxori
veſtes quas fecit, an veniant eo caſu ornamenta
aurea, vel argentea? dic quod, & ſi acceſſorium
216 ſit pretioſius, tamen cedit principali, † & ſic de-
bentur, vt pro ſingulari tradit Anto. Corſet. in
ſuis ſingularibus, in verb. legatum, & nota, quod
hic remouetur omne dubium, quod erat de iure
communi, vtrum iſta iocalia, & ornamenta per
virũ facta, cenſerentur donata vxori, & per eam
lucrifierent, de quo per doctores in locis, &
quotis per Afflict. allegatis in deciſio. 315. &
dixi ſupra conſuetudine ſecunda, nam ceſſat
hoc dubium per hanc conſuetudinem, cum in-
217 diſtincte det † lucrum iſtorum iocaliorum vxo-
ri, ſiue ſint pretioſa, ſiue vilia, ſeu communia ac

quoti-

quotidiana ſiue fiat ante ſiue poſt inductionem, & ſic quamuis de iure communi non cenſerētur donata, imo ad vſum commodata, vt per Bart. in l. 1. §. ſed nec caſtrenſe, col. 6. ff. de coll. bonor.
218 Tamen ſecus eſt in caſu iſto, † quando aliter eſſet conſuetudo, vel vſus in ciuitate: tunc enim cenſentur donata, vt hic, & firmat late Io. Lup. in repet. rub. extra de donat. inter vir. & vxor. §. 6. num. 3. vbi quod cenſentur donata ſtante conſuetudine.

Et nota, quod hic dicitur facta, ſi enim facta
219 non ſint, † non lucrabitur, niſi ſit expreſſe cautum, & ſtipulatum, ad quod aduertentes ipſi cōtrahentes ſtipulantur, vt fiant iocalia, lucrifacienda per mulierem, etiam in pecunia, ſi non reperiuntur facta, alioquin citra ſtipulationem non
220 eſt † dicendum, ea deberi, niſi ſint facta, quod factum hæc conſuetudo requirit, & ita quotidie videmus vſu per notarios d. ciuitatis, ac ſtilo introductum.
221 Sed pone retentis terminis, quod ſint promiſſa fieri tempore cōtracti matrimonij, deinde ſoluto matrimonio morte viri, mulier petit iſta iocalia, ſeu valorem eorum, nunquid præſumantur facta, vel conſumpta per coniuges in conſtā-
222 tia matrimonij? † dic, quamuis factum aliud nō præſumatur, niſi id expreſſe probetur, vulg. l. facta. §. in bello. ff. de cap. & poſtli. reuer. tamen quando ſunt promiſſa, prout communiter fit hæc promiſſio, præſumuntur factæ maxime in perſonis diuitibus, nobilibus, & potentibus, nec veriſimile eſt, vxorem nobilem in die votorum comparuiſſe ſine robbis, iocalibus, & ornamentis, & virum promiſſorem ea nō confeciſſe, maxime ſi appareant reliquię veterum veſtimentorum, & ornamentorum: vnde promiſſio præcedēs, habilitas perſonarum, conſuetudo comparendi in die votorum feſtiuo, qualitas perſona-
223 rum, † temporis diuturnitas, faciunt probationem, l. procula, ff. de proba. ſecus ſi pauperes, & inopes, & mors repentina ſponſorum intercedat, tunc vera requiretur probatio. faciunt ad præmiſſa, quod conſuetudo facit, quod ea, quæ ſunt conſuetudinis, præſumuntur facta, ſecundū Bald. in rub. C. de contra. empt. & Catelli. Cotta. in eius memor. in verb. facta. vbi quod non præſumuntur facta niſi ex conſuetudine.

Quod ſi apparerent facta, tunc ex diuturnitate temporis, & continuum vſum præſumuntur
224 conſumpta, maxime panni lanei, † & linei ac ſe-
225 rici, † quæ vltra decemnium non præſumuntur durare, ad nota. in rubr. C. ſi aduer. vſucap. prout ſic ſepius fuit deciſum in Sacro Regio Conſilio Neapolitano in contingentia facti contra mulieres petentes iocalia, vel eorum pretium, nam
226 ex longinquitate temporis † præſumuntur factæ, & conſumptæ.
227 Sed quid ſi vir luſor ea facta vendiderit, vel in peſſimos vſus conuerterit, nunquid eo mortuo vxor habebit pretium? videtur quod non, quia iam facta fuerunt, & ſic adimpletum eſt, ſed dic
228 contrarium, nam non ſufficit factum, † niſi illud duret factum, l. inter Caſtellianum, ff. de recep. arbit. & malitijs hominum eſt † occurrendum, l. in fundo. ff. de rei vend. facit infra cap. 11.
229
230 Inſuper quæro, facta ſunt capitula matrimonialia, & promiſſa ſunt fieri iocalia, & ornamenta, maritus ante ſponſalitiam ſolemnitatem, vel poſt ante traductionem, mittit multa iocalia, & ornamenta vxori, nunquid cenſeantur ea donata? dic quod quicquid ſit de iure communi diſponente, quod valeat donatio inter ſponſos ante traductionem, l. Scia. vbi no. ff. de don. inter vir. & vxor. tamen in caſu huius conſuetudinis cenſentur tranſmiſſa in executionem, & pro implemento iocaliorum, & ornamentorum in capitulis matrimonialibus promiſſo, nec aliter quam ex cauſa prædicta donaſſe præſumendū eſt, l. ſi cum aurū, ff. de ſol. & præſumitur in præ-
231 cedentem cauſam, l. 2. † C. de acqui. poſſ. l. 3. §. inde quæri. ff. de manumi. l. qui aliena. §. ſi is qui. ff. de acqui. hære. l. rem legatam, ff. de adi. leg. & ſic in hanc cauſam videntur donata ex conſuetudine iſta, vt per Io. Lup. in repet. rub. ext. de don. inter vir. & vxor. §. 6. num. 3.

De muneribus autem, & xenijs miſſis ſpon-
232 ſæ per clientes, † & conſanguineos viri, dicit Baldus, quod cenſeantur donata, in l. 2. C. de iur. do. & Cyn. & alij in l. cum veterum, C. de donatio. ante nupt. & ſæpius eſt deciſum, non autem ſi mittantur a viro, vt per Bart. in l. ſi vt certo. §. interdum, ff. comm. & dictum eſt ſupra abunde in conſuetudine ſupra cap. 2.

Sed pone, quod mittuntur ſponſæ à viro xe-
233 nia per interpoſitam perſonam, † ſeu nuntium, nunquid cenſeatur donatio? dic quod non, etiam ſi nuntius dixerit donare nomine ſponſi, niſi conſtet aliunde de mandato, & commiſſione donandi per ſponſum dato, tunc enim non repetuntur ab haberc viri ſi ſunt parui valoris, ſecus ſi magni, vt per Bald. in authent. ex teſtamento, C. de collati. vbi etiam dicit de anulis da-
234 tis ſponſæ in eccleſia, † dic benedictionis quando traducitur in domum viri, quod cenſentur donati ſponſæ, & quod ſunt aduentitia, nec conferuntur per ſponſam reuerſam in domum pa-
235 tris fratribus ſuis, † ſed ſunt eius præcipua, ſecūdum Bald. & in tract. de duo. fratrib. parte prima, queſt. 6. Ang. & Alex. in l. vt liberis, C. de collati. col. 2. vbi etiam Lud. Roma. & per Alexan. in l. ſi vero in fin. ff. ſolu. matrim. Bald. in l. cum te. C. de don. ant. nupt. & in l. ſecunda, C. de iure doti.
236 Veſtes autem ad vſum quotidianum, & alia vſualia facta per virum vxori in eius domo poſt inductionem, ſunt dubio procul vxoris in cauſam alimentorum, vt per Afflict. in deciſio. 315. vbi differit, quę dicātur quotidianæ, vel ad vſum
237 quotidianum, † inſpiciendo qualitatem perſonarum, quod eſt iudici arbitrarium, aliter conſideratio in perſonis nobilibus, aliter in pauperibus, & plebeijs, vt ibi.

Sed quid ſi circumſcriptis capitulis non factis
238 vel nil in eis dicto de iocalibus, † vir mittit in domum ſponſę iocalia, & ornamenta, monilia, & alia huiuſmodi, nunquid cenſeantur donata, dic

dic adhuc deberi mulieri, vt hic dicitur vſque ad
valorem medietatis dotium, vt in textu, quic-
quid aliter ſit de iure cõmuni, vt ſupra dictum
eſt, & per Bar. in l. ſi vt certo, §. interdum, ff. com.
Barb. in rub. extra, columna ſecunda, in fine. Bal.
239 in l. penult. §. ſeruus, ff. ſolut. matrim. † vbi quod
remanent viri in pleno dominio, & Bal. in l. cum
te, C. de donatio. ante nupt. & hoc de iure com-
muni.

Ita quòd valor eorum medieta-tem dotium non excedat, & ſi quid vltra fuerit, deducatur ex dote.

Quia ſi dos eſt mille, iocalia ſint ducatorum
quingentorum, nõ vltra, alioquin ex dote illud
plus deducetur. Sed quid ſi iocalia non ſint vſq;
ad medietatem valoris dotis, ſed infra, ſcilicet
quia dos eſt mille, & iocalia valoris tricentorum
tantum, nũquid ſupplebitur vſque ad integram
medietatem? dic, quòd niſi aliter ſit expreſſum,
240 vel conuentum, non deberi, † cum hæc conſue-
tudo clarè dicat, quod habeat mulier iocalia fa-
cta, & dummodo non excedant valorem medie-
tatis dotium: ſi vero minoris quantitatis fiãt, ni-
hil de hoc dicit, nec nos dicere debemus, cum
conſuetudo ſit ſtricti iuris, nec in ea ſupplendũ,
241 vel addendum, vt † ſupra in præludiis ſatis dictũ
eſt, vnde ſibi in hoc caueant contrahentes, ut iã
faciunt vulgo, & paſſim, nam ſtipulantur ea io-
calia fieri, & non facta lucrari vſque ad ualorem
medietatis dotium in pecunia.

Sed cum iſta bona debeantur mulieri, quæ lu-
cratur ea per mortem viri, ſi reperiuntur facta,
ſin autem lucratur in pecunia, ſi conuentum eſt,
vt ſupra eſt dictum, vtrum debeant appretiari,
& æſtimari habito reſpectu ad tempus matrimo-
242 nii quo tempore fuerũt facta, † vel ad tempus ſo-
luti matrimonij? & dubium oritur ex contextu,
cum iſta conſuetudo dicat, ita quod ualor eorũ
medietatem dotium in pecunia numerata con-
ſiſtentium non excedat, & ſic uidetur attẽdi præ-
ſens tempus, inſtãs fortius quo fortè reperiũtur
vſu attritę, & vetuſtate conſumptæ, quia matri-
monium durauit per aliquod magnũ ſpatium
temporis, nam qualitas adiũcta verbo intelligi-
243 tur ſecundum tẽpus uerbi, † l. hos accuſare, §. om-
nibus, ff. de accuſ. l. in delictis, §. ſi detracta, ff. de
noxal. act. l. 4. §. totiens, ff. de dam. infec. Tu dicas
contrarium quòd immo attendatur tempus cõ-
tracti matrimonij quo fuere facta, attentis ver-
bis textus, qui dicit quod mulier habeat robbas,
corrigias, &c. ita quod medietatem dotium nõ
excedat, & quippe abſonũ eſſet, quod huiuſmo-
di iocalia, & ornamenta, ac veſtes, quæ vſui mu-
lieris deſeruierunt, & vſu inueteraſcunt cederẽt
damno mariti, & duplici onere grauaretur, cõ-
244 tra † l. nauis onuſtæ, ff. ad l. Rhod. de iact.

Sed quęro, quando ſcietur valor talium bono-
245 rum? dic, † quod per appretium factum, vel fa-
ciendum per æſtimatores, vel appretiatores, vel
communes amicos, vnum, vel plures commu-
niter electos, per partes, vel per iudicem, qui ſi
ſint diſcordes, tum quia amico facere rem gra-
tam ſtudent, vel quia natura prona eſt ad diſſen-
tiendum, l. item, ſi vnus, §. principaliter, ff. de re-
cep. arbit. ideo ad tertium deuenire ſæpe neceſſe
eſt, prout plures conſiderat caſus in hoc Soc. con-
ſil. 54. quoniam abunde, per totum, volum. 1. &
ſi tertius nolit cum vno ex duobus concordare,
quid ſit agendum, refert Signor. de Homo. in cõ-
ſilio 196. ſe vidiſſe practicari, quod compellendi
ſunt, & reducendi ad panem, & aquam, donec
246 concorditer † arbitrentur, & appretient: vel ſi di-
uerſæ ſint opinionis in appretio, omnes ęſtima-
tiones reducentur, & coaceruentur in vnum, &
247 ex tota † ſumma eligatur tertia pars pretij, ſecun-
dum Salyc. in l. hac ædictali, §. his illud, C. de ſec.
nupt. quod eſt notabile, ſecundum Alexã. in l. ſi
fundum, ff. man. facit tex. in l. ita vt omnes, ff. mã.
& faciunt dicta per Bald. in l. 1. quæſtione 6. C. ſi
ſer. exter. glo. in l. cum in eo. ff. de pact. & eſt me-
moria dignum ad ea quæ dicit Bartol. in l. arbi-
tro, ff. qui ſatis cog. & ad ea quæ tradunt Aret. &
Fely. in cap. 4. de probat. & in cap. ſignificaſti, ex-
tra de homic. quod ſemper iudex poteſt corrige-
248 re illud, † qđ p huiuſmodi appretiatores, & alios
architectos, & tabularios fiunt, nam horum ap-
pretia, & æſtimationes, nunquam tranſeunt in
249 rem iudicatam, Bal. & Alex. in l. ab hoſtibus, † ff.
ſol. matr. & Iaſ. in l. admonendi, colum. 20. ff. de
iureiur. Afflict. deciſ. 33. Maran. in 6. par. actu 13.
num. 131.

250 Vltimo quęro, † quid ſi dos conſiſtat in ſtabi-
libus, nunquid mulier habebit hoc iocalia? dic
deberi iocalia dubio procul ſi ſint conuenta, &
& in ſtipulatum deducta, vel reperiuntur facta,
cum nulla ratio diuerſitatis in hoc dari poſſit, v-
trum ſit in pecunia numerata, vel in ſtabilibus,
ergo idem erit iuris in vtroq. l. illud, ff. ad l. Aqui.
l. a Titio, ff. de fur. cum ſimi. Nec obſtat quod cõ-
ſuetudo loquatur de pecunia numerata, nam il-
la verba non determinant hoc, nec reſpiciunt ac-
quiſitionem horum iocaliorum, ſed aliud deter-
minant, ſcilicet, quod prole non ſuſcepta dotes
integrè reſtituuntur mulieri, conſiſtentes, ſiue
in pecunia, ſiue in mobilibus, & tamen multo
magis ſi conſiſterent in ſtabilibus, quæ ſemper
perſeuerauerunt in dominio vxoris, nec vxor
vnquam illa amittit, vt l. in rebus, C. de iur. doti.
& habetur infra, in conſuetud. quod ſi bona ſta-
bilia.

251 Quæro † inſuper, nunquid maritus moriens
poſſit diſponere de his mobilibus dotalibus in
dotem acceptis? dic poſſe ſi ſunt, vel fuerunt
ęſtimata, cum poſſint reſtitui in pretio, vt per
Bart. Caſſan. ad conſuetud. titu. quarto, §. tertio,
colum. 3.

252 Quæro, † nunquid hæ dotes reſtituent ſtatim
vel elapſo anno? dic vt in conſuet. item in quoli-
bet caſu, c. 9.

Sed cũ hic dicatur, ꝙ mulier habeat dodarium
253 a viro ſibi conſtitutum, † nunquid de eo poterit
diſponere ad libitum, & illud relinquere cui

volnerit?dic,quòd ſic ſi liberos,vel alios non habeat,ſecus ſi filios habeat, quia tunc tenetur mulier relinquere filijs,ſi vero liberos non habet,poteſt relinquere cui voluerit,etiamſi ſecundo nubat, Ioan. Lup. in l. 51. nnm. ſecundo, fori.

254 Pone † quòd matrimonium fuit ſeparatum, quo ad thorum alia cauſa, quam per adulteriũ, an mulier poſſit ſtatim petere dodarium? dic, quòd non,niſi deinde mortuo viro, vt not. Doctor.in capitulo plerumque, extra de dote, poſt. diuort.reſti.& per Caſſan.ſuper conſuetud. Burgund.rubrica quarta,§.ſexto,carta 149.columna quarta,numero primo,verſicu. pone,quòd matrimonium,& ibidem, numero ſecundo, quid ſi matrimonium fuerit declaratum nullum, & ſubdit quæſtionẽ quid ſi moriatur ciuiliter, vel quia ingreſſus eſt religionem.

ADDITIONES.

¶ ADde circa num. 121. an conſnetudo ſit irrationabilis,quod vir teneatur dotare vxorem,dic,vt per Bald. in rubr.extra de conſuet. numero tertio,quòd ſic,nam, & hoc pactum ſi fieret ratione careret,l. ſi ita ſtipulatus fuero te ſi ſti,§.ſi tibi nupſero,& ibi no.ff.de verborum obligat.quia matrimonia non debent eſſe venalia,l. prima,ff.de donat.inter virum,& vxorem, fallit niſi fieret ex cauſa licita, quia perſona vilis, ſed diues ducit iuuenculam in vxorem, tunc poſſet in recompenſationem nobilitatis,glo.& Bartol. in l.ſi voluntate, C.de dot. promi. Secũdo fallit, quando fieret ex cauſa pacis, talis enim promiſſio,& dotatio valeret,gl.in c.ſecundo,ibi, vt puta pro bono pacis,de deſpon.impnber.Bald.in c. accedens,extra de procura.& vide Bal. in l.ſecunda,§.ſi creditum,ff.ſi cert.pet. vbi quòd maritus pro bono pacis poteſt dotem vxori conſtituere conſtante matrimonio. Tertio fallit,niſi iſta promiſſio fiat a tertio,vt per Iaſ.in d.§. ſi tibi nupſero,verſ.ſecundo limita.

¶ Adde,an mulier lueretur dodarium, vel lucrum a marito,quãdo matrimonium eſt declaratum nullum ex cauſa legitima, vel forte affinitatis,vel conſanguinitatis? in quo dic, quòd ſi mulier fuerit ſciens impedimenti, ſiue ignorans amittit hoc lucrum,per gl. in capitulo & ſi neceſſe,extra de donat.inter virum, & vxorem, vt conſuluit,& obtinuit in facti contingentia, Do. Ioan.Anton. Lanarius aduocatus celebrrimus, deinde Regius collateralis conſiliarius, & ſacri Regij Conſilij Neapolitani Regni, in conſil.88. pro Illuſtriſſimo D.Cæſare Gonzaga edito.

¶ Adde,circa num.63. qualitet, & quomodo quis probetur eſſe hæres alicuius, Petr. Rebuff. ad Conſtitut.Regias Franciæ, tomo primo, de literar.obligatio.articulo nono,glo. tertia, in fine,num.3. verſ.quomodo probatur.

¶ Adde, ad textum ibi, vt valor medictatem dotinm non excedat, quod dodarium videtur quodamodo duplicatum reſpectu dotis,ſi enim dos eſt mille,dodarium quingenta,vt infra capitu. ſexto,iocalia adhuc quingenta,ita quod doti exequatur,quod etiam de conſuetudine ſaxonica eſt inductum,vt teſtatur Io.Oinotomi, inſtit. de don.in §.eſt,& aliud.

¶ Adde,in textu,in principio, Ibi, ſi matrimonium carnali copula confirmatum, an in dubio conſuetudo, vel diſpoſitio loquens ſimpliciter de matrimonio,vel de muliere nupta, vel viro copnlata,requirat carnis copulam? vide eleganter per Bald.in conſ.228.ad euidentiam eſt præmittendum,volum.3.

¶ Adde,in tex.ibi tam in pecunia,&c. de pecunia,& quæ olim apud Romanos fuerit, Alex. ab Alex.Geniali. dier.lib.4.c.15.

¶ Adde,numero 12.quòd filiafamilias committens adulterium,licet ipſa dotem amittat,capitulo,plerunque,de do.inter vir.& vxor. non tamen in præiudicium patris,Aut.& contra,C.de de adult.& gloſ.in l.conſenſu,C.de repu. Cyn. & Bald.in l.ſi dotem,C.de iure dot.Butr.in d.capi. plerunque,Bar.in l.ſi finita,§. ſi de vectigalibus, ff.de dam.infec.Ale.in l.ſecunda,§. quòd ſi in patris,col.1.ff.ſoln.matr.quia factum filiæ non debet nocere patri,Rnbr.Alexandr.conſ.25.numero 13.immo, quod ſi filiæ renunciet iuri hypothecę in dote,iux.l.iubemus,& actio eſt communis patris,& filiæ,factum filiæ non nocet patri, vt per Bartol.in l.ſecunda,§.finali,vbi etiam alii. ff.ſolut.matrimo.quod vltimum nota,& firmat Bald. & Alexand.in dicto §.quod ſi in patris, & firmant cano.in c.ex literis,de pignori.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo iſta deuiat a iure communi, quo cauetur quòd maritus ſi ex pacto, vel ſtatuto lucratur dotem propter liberos, non lucratur ſi vir prædecedat vxore ſuperſtite.*
2 *Statutum & pactum pariſicantur.*
3 *Validum eſt argumentum de pacto ad ſtatutum.*
4 *Maritus lucrifacit dotes ex hac conſuetudine, ſiue prædecedat vir,ſiue non.*
5 *Conſuetudo iſta defert lucrum dodarij vxori indiſtincte,etiam quo ad proprietatem filijs exiſtentibus, ſiue non.*
6 *Conſuetudo,& ſi ſit dura,tamen ſeruanda.*
7 *Mulier amittit dotes in pecunia, habebit tamen æquiualens ex his conſuetudinibus.*
8 *Mulier habet electionem recuperandi dotes, & dimittere dodarium.*
9 *Hæredes viri lucrifaciunt dotes in pecunia prole ſuſcepta,& ſi ſtatim moriatur, & ſufficit momento vixiſſe.*
10 *Momentum temporis eſt in conſideratione.*
11 *Fideicommiſſum, an expiret ſi filius natus ſtatim deceſſerit.*

12 *Maritus lucratur dotes, etiam ſi matrimonium momento durauerit.*

13 *Sufficit ſemel, quid fuiſſe pro ſemper.*

14 *Legitimus ſecundũ hanc cõſuetudinem intelligitur, nedum de legitimo matrimonio natus, ſed de apto nato ad viuendum.*

15 *Abortiuus habetur pro non nato.*

16 *Abortiuus partus dicitur imperfectus.*

17 *Et an rumpat teſtamentum? remiſſiuè.*

18 *Natus in ſexto, vel octauo menſe, non dicitur legitimus, & nu. 27.*

19 *Natus in ſexto vel octauo menſe non rumpit teſtamentum.*

20 *Natus in ſexto, vel octauo menſe, non operatur defectum fideicõmiſſi, & ſi mater decedat relicto tali partu, cui dos debeatur?*

21 *Filius adulterinus probatur, probata abſentia mariti per annum.*

22 *Partus non eſt legitimus ſi naſcatur intra duos, vel tres menſes poſt contractum matrimonium.*

23 *Niſi mulier fuiſſet concubina cum qua poſtea matr. contraxit.*

24 *Matrimonium contractum cum concubina valet etiam in vltimo vitæ ſpiritu.*

25 *Vxor ſi mortuo viro incontinenti effecta eſt concubina vnius ſcholaris, natus, an præſumatur ex viro, vel ſcholari.*

26 *Natus in nono, vel ſeptimo menſe, dicitur legitimus & aptus ad viuendum.*

28 *Planetę poteſtatem maximam habent, atque operationem in generatione hominis.*

29 *Natus in octauo menſe, non ſufficit ad lucrum dotis.*

30 *Proles dicitur proprie, quæ naſcitur ex iuſtis nuptijs.*

31 *Prolis appellatione venit etiam fœmina.*

32 *Hermaphroditus, an veniat appellatione prolis?*

33 *Poſthumus an veniat prolis appellatione.*

34 *Vxorem prægnantem relinquens non dicitur deceſſiſſe ſine liberis.*

35 *Natus dicitur qui ex ſecto ventre educitur.*

36 *Natus proprie non dicitur, qui ſtatim deceſſit.*

37 *Natus viuus, & ſtatim mortuus dummodo legitimus, ſufficit ad lucrum dotis, ſecundum has conſuetudines.*

38 *Filij an ſecundum has conſuetudines poſſint repudiata hæreditate paterna habere dotes.*

39 *Filij ſuccedunt in dote materna vti hæredes patris ſecundum iſtas conſuetudines.*

40 *Pater qui lucratur dotes poteſt de illis facere, quicquid velit.*

41 *Maritus prole ſuſcepta ſiue ſuperuiuat, ſiue moriatur, lucriſacit dotes in pecunia.*

42 *Deciſio ſacri conſilij Neapolitani.*

43 *Hęres dicitur, ſiue ab inteſtato, ſiue ſcriptus, qui hæreditatem adijt.*

44 *Hæres ſanguinis, hæres hæreditatis, qui ſint remiſſiue.*

45 *Hæredis nomen, quãdo qualitatem ſucceſſoris, quando vero qualitatem ſucceſſionis denotet.*

46 *Iura ſanguinis tribuũtur ſucceſſoribus pro virili, ſed iura hæreditaria, pro hæreditaria portione.*

47 *Conſuetudo iſta, an intelligat de hæredibus ſanguinis?*

48 *Verbum, hæres, intelligitur ne dum de primo, verum etiam de vlteriori hærede, etiam extraneo, & numero 49.*

50 *Verbo hæredis, vtrum veniat hæres particularis.*

51 *Hæredis nomine venit filius in paterna diſpoſitione, ſi tamen is hæres inſtituatur.*

52 *Inſtitutus in re certa, non dato cohærede eſt hæres in totum.*

53 *Conſuetudo lucrandi dotem in pecunia cõſiſtentem, num vigeat in rebus alijs mobilibus.*

54 *Dos ſi conſiſtat in rebus ſtabilibus, non habet locum conſuetudo de lucro dotis, ſed ſeruantur iura communia.*

55 *Bona ſtabilia ſi dentur in dotem æſtimata ea æſtimatione, quæ facit emptionem, maritus lucriſacit dotem.*

56 *Aeſtimatio in dubio facit emptionem.*

57 *Aeſtimatio facit emptionem in dubio, niſi maritus ſit inops.*

58 *Mulier uiro mortuo filijs ſuſceptis, etiam mortuis nõ recuperat dotes in pecunia.*

59 *Mulier ſecundum iſtas conſuetudines lucratur dodarium, quod ſuccedit loco dotis amiſſæ.*

60 *Mulier lucratur dodarium, quo ad plenum ius.*

61 *Mulier de dodario diſponit, & ad hæredes tranſmittit.*

62 *Mulier recuperat dotes quando ei conſuli non poteſt per retentionem dodarij, etiam liberis ſuſceptis.*

63 *Mulier quando dodarium conſiſtit ſuper caſtro, vel terra feudali, non quærit illud quo ad dominium, ſed quo ad vſumfructum tantum, nu. 100.*

64 *Mariti hæredes tunc lucriſaciunt dotem, quando a muliere, vel patre fuit data, ſecus ſi ab extraneo cum pacto incontinenti appoſito de reſtituenda dote dotanti.*

65 *Dos viro mortuo prole ſuſcepta, vtrum reuertatur ad patrem mulieris dotantem?*

66 *Filij an priuentur legitima in dote materna competente, vbi dos per patrem fuit lucriſacta.*

67 *Legitima iure naturæ debita nõ recipit onus aliquod, nec grauamen.*

68 *Legitima debetur in dote materna etiam filijs ex ſecundo viro.*

69 *Filij ex primo matrimonio, an reuocare poſſint, ſi mater ſecundo viro omnia bona ſua dedit in dotem?*

70 *Intellectus, & ampliatio ad l. hac edictali, C. de ſec. nupt.*

71 *L. hac edictali, C. de ſecun. nupt. an limitetur ſi ſecundus vir ſtipuletur pro filijs naſcituris.*

72 *L. hac edictali, C. de ſecu. nup. num tollatur ſi fiat pactum de lucrando dotem ſecundum iſtas conſuetudines? & nu. 73.*

74 *Diuiſio dotis lucriſactæ, vel dodarij, qualiter fiat inter filios primi, & ſecundi matrimonij.*

75 *Frater fratri, quomodo ſuccedat in bonis maternis, paternis, vel aliunde quæſitis?*

76 *Pactum ſi fiat quod pecunia dotis conuertatur in*

emptione ſtabilium pro ſecuritate dotis, num habeat locum ſoluta dote, prole ſuſcepta, & ſic ſacto caſu lucrifactionis dotium, & nu.77.

78 *Dos quæritur filijs quo ad proprietatem, patre tranſeunte ad ſecundas nuptias.*

79 *Corredum eſt pars dotis, & ſequela.*

80 *Corredum eſt quid diuerſum a dote.*

81 *Corredum, an reſtituatur ſtatim, an vero elapſo anno.*

82 *Corredalia bona ſunt tertia ſpecies inter dotem conſiſtentem in mobilibus, & ſtabilibus.*

83 *Dominium rerum corredalium, nunquam diſceſſit a muliere.*

84 *Corredalia bona ſi per virum ſint dilapidata, num teneatur ad pretium, & num.87.*

85 *Leges abhorrent caſus remanere indeciſos.*

86 *Corredalia bona, promiſcuo vſui iugalium deſeruiunt.*

88 *Dodarium cur mulier lucriſaciat, & ratio conſtitutionis dodarij.*

89 *Dodarium quomodo, & qualiter conſtituatur, ſecundum has conſuetudines.*

90 *Dodarium ſuccedit loco quartæ.*

91 *Quarta debetur vxori, in bonis viri, de iure Regni.*

92 *Gloſ.in conſt.Regni, mulier quæ dotarium, declarat hanc conſuetudinem.*

93 *Dodarium non debetur vxori, ſi non fuit conſtitutum.*

94 *Nec ſufficit fuiſſe promiſſum conſtitui.*

95 *Auth.dos data, C.de don.ante nupt. eſt correcta per iſtas conſuetudines.*

96 *Dodarium qua actione recuperet vxor?*

97 *Dodarium num habeat mulier, quæ dotem dedit in ſtabilibus.*

98 *Vir ſi præmoritur vxori, nũ mulier amittat dotem, & de intellectu huius conſuetudinis.*

99 *Pactum de iure non valet, quòd mulier amittat dotem, & 100.*

101 *Dodarium in rebus allodialibus lucratur mulier pleno iure, ſecus in feudalibus.*

102 *Dodarium in feudo conſtituendum non requirit in regno aſſenſum.*

103 *Donationem propter nuptias de iure communi lucratur mulier etiam ſi nullam dotem dedit, nec conſtituat.*

104 *Matrimonium ſine dote eſſe poteſt.*

105 *Donatio propter nuptias cum ſit non reſpicit dotem, quæ non eſt promiſſa.*

106 *Dos promiſſa habetur pro ſoluta, marito nolente recipere dotem a muliere oblatam.*

107 *Oblatio ſimilis eſt ſolutioni.*

108 *Mulier lucratur dodarium ſoluta tamen dote, vere vel præſumptiuè lapſu temporis dati ad opponendum exceptionem non numeratæ dotis.*

109 *Mulier lucratur dodarium, etiam dote non ſoluta, ſi ad diem fuit promiſſa, & ante diem matrimoniũ ſit diremptum.*

110 *Dodarium an debeatur, ſi dos conſtituta, & de dodario nulla mentio ſit facta?*

111 *Ius præſentandi in eccleſia rectorem, habet mulier, quæ lucrifecit dodarium in caſtro, vbi eſt eccleſia iuris patronatus, & nu.231.*

112 *Ius præſentandi eſt in fructu.*

113 *Mulier in feudo dodarij concedit excadentias.*

114 *Locatio per mulierem facta de rebus feudi dotalitij finitur morte mulieris.*

115 *Mulier lucrata dodarium ſuper feudo, petet adiutorium, & ſubuentionem a vaſſallis in caſibus nota.in Conſtitut. Regni. Quæritur plurium, numero 232.*

116 *Mulier lucratur dodarium integrum, etiam filio ſuperſtite, & nu.119.*

117 *Integrum dicitur id, quod non eſt mutilatum.*

118 *Plenitudo non indiget adiectione.*

120 *Dodarium amittit mulier quo ad proprietatẽ ſi tranſit ad ſecunda vota, filijs exiſtentibus ex primo marito.*

121 *Specialia plura, circa idem non debent concurrere.*

122 *Dodarium in capitulis matr.promiſſum conſtitui, nũ habeatur pro conſtituto.*

123 *Circuitus eſt euitandus, & nu.129.*

124 *Promittens ſe obligare ad decem, habetur pro obligato, & poteſt ſtatim conueniri, ac ſi ſe obligaſſet & num.127.*

125 *Aliud eſt promittere, aliud eſt conſtituere.*

126 *Aliud eſt vendere, aliud eſt promiſſio de vendendo.*

128 *Aliud eſt donatio, aliud eſt promiſſio de donando.*

130 *Conſuetudo iſta expreſſam requirit dodarij conſtitutionem.*

131 *Nec id mulier lucratur, niſi expreſſe dodarium conſtituatur.*

132 *Dodarium vtrum ex diuturnitate temporis præſumatur conſtitutum? & nu.138.*

133 *Actus ſolemnitas ſemper præſumitur.*

134 *Præſumitur factum id, quod fieri ſolet.*

135 *Factum non præſumitur, niſi probetur.*

136 *Solemnitas extrinſeca non præſumitur.*

137 *Dodarij conſtitutio, cæterique contractus ſunt facti, non iuris.*

139 *Mulier agere poteſt, vt dodarium non conſtitutum conſtituatur.*

140 *Dodarij conſtitutio, num requirat ſcripturam?*

141 *Paria ſunt probare per ſcripturam, ac per teſtes.*

142 *Actus, & contractus requirentes ſcripturam, qui?*

143 *Dodarium an conſtitui poſſit matrimonio conſtante.*

144 *Dodarium, an debeatur vxori præmortuæ?*

145 *Maritus vtrum in teſtamento poſſit indicere legem mulieri in dodario, vt id lucretur ſi non nubat?*

146 *Dodarium debetur vxori vigore conſtitutionis.*

147 *Dodarium an vxor petere poſſit conſtante matrimonio?*

148 *Aequalitas ſeruatur in dote ac dodario.*

149 *Filij in dodario, num ſuccedant, vt filij, an vt hæredes, & nu.150.*

151 *Dodarium an mulier poſſit vni tantum ex filijs legare?*

152 *Mulier num de dodario poſſit teſtari?*

153 Mu-

153 *Mulier ſoluto matrim. an poſſit petere, vt ſibi conſtituatur dodarium?*

154 *Dodariũ conſtitutum, an debeatur, ſi matrimonium non fuit ſecutum.*

155 *Dodarij conſtitutio tacitam habet conditionem, ſi matrimonium ſequatur.*

156 *Et iccirco non debetur non ſecutis nuptijs.*

157 *Mulier, an habeat in integrum reſtitutionem, ſi dodarium minus medietate fuerit conſtitutum?*

158 *Mulier tam de iure communi, quam municipali Regni non habet in integrum reſtitutionem in contractibus.*

159 *Dodarium poteſt conſtitui in minori quantitate.*

160 *Dodarium a minoribus, num abſque iudicis decreto conſtitui poſſit in rebus ſtabilibus?*

161 *Minor maior factus ſi tacuit, vel ratum habuit, ſibi præiudicat.*

162 *Mulier minor vtrum lucrifaciat dodarium?*

163 *Mulier lucrata dodarium, num pendente aſſignatione fundi dotalitij tranſmittat fructus ad eius hæredes?*

164 *Dodarium num lucretur mulier in matrimonio contracto inter perſonas prohibitas?*

165 *Vxor putatiua tenetur reſtituere viro, quicquid ab eo accepit.*

166 *Datum a marito vxori, cenſetur ſub conditione, ſi matrimonium ſequatur, & ſequatur diſpenſatio.*

167 *Dodarij conſtitutio num valida, abſque ſolemnitate?*

168 *Dodarium tranſit ad mulierem mortuo viro, abſque traditione.*

169 *Dominium regulariter non tranſit, abſque traditione.*

170 *Dodarij ſi mulieri non ſit promiſſum, nec conſtitutũ, recuperabit ſuas dotes.*

171 *Dodarij conſtitutio ſuper re feudali non valet de iure communi ſine domini aſſenſu, ſecus de iure municipali huius regni, & nu. 172.*

173 *Excambium an ſine aſſenſu poſſit dari per virum pro feudo dotalitio?*

174 *Feudum dotalitium ſi aperiatur regiæ Curię, quomodo ſuccurratur vxori?*

175 *Mulier ad petendum dodarium habet condictionẽ, ideſt perſonalem actionem.*

176 *Reſoluto iure debitoris, reſoluitur ius creditoris.*

177 *Aſſenſus legis, & aſſenſus hominis æquiparantur.*

178 *Dodarium ſi filiofamil. ſit conſtitutum patre matrimonio conſentiente, num ſit expectanda mors ſoceri?*

179 *Proteſtatio patris nolentis ſe obligare in totum, ſed in parte tantum, num eum releuet.*

180 *Dodarium feudale num mulier ſecundo viro in dotem dare poſſit?*

181 *Mulier num pro vſufructu, quem habet in feudo dotalitio cauere debeat.*

182 *Mulier in feudo dotalitio poteſt locare baiulationes, & præſentare rectores in eccleſia patronatus, & num. 183. 184. 185. & num. 231.*

186 *Mulier pro dodario poteſt petere ſibi aſſignari terras vicinas.*

187 *Mulier in multis caſibus amittit dodarium, & numero 188.*

189 *Mulier an perdat dodarium ſi tranſeat ad ſecunda vota infra annum luctus?*

190 *Matrimonij libertas non impedienda.*

191 *Metus pœnæ retrahit a contrahendo matrimonia.*

192 *Mulier num amittat dodarium ſi renubat ſtatim infra annum luctus, & num. 193*

194 *Pœnæ ſecundo nubentium, an hodie ſint ſublatæ.*

195 *Filij ex pluribus maritis vnius vxoris, quomodo ſuccedent.*

196 *Dodarium ſecundæ vxori debitum, an ſoluendum de tota hæreditate, an vero de portione tangente filijs ſecundæ vxoris.*

197 *Inuidia inter fratres eſt tollenda.*

198 *Dodarium eſt debitum hæreditarium.*

199 *Dodarium debetur filijs eius matrimonij, vnde debetur dodarium.*

200 *Mater non tranſiens ad ſecunda vota retinet dodarium in proprietate.*

201 *Dodarium habent filij ſecundæ vxoris, tanquam ex prouidentia legis.*

202 *Qui ſentit commodum, debet ſentire incommodum.*

203 *Filij prioris matrimonij retinent proprietatem dodarij, matre tranſeunte ad ſecunda vota.*

204 *Maritus lucrum dotis tenetur reſeruare filijs prioris matrimonij, & nu. 206. & 213.*

205 *Mater ſuccedit in ſolo vſufructu filio morienti exiſtente fratre vtrinque coniuncto.*

207 *Lucra nuptialia dicuntur ſubiacere reſtitutioni.*

208 *Mater ſuccedit filio in vſufructu tantum ſtantibus alijs filiis, ſi ſecundo nupſit.*

209 *Eadem iuris cenſura ſeruatur in patre tranſeunte ad ſecundas nuptias, & num. 221.*

210 *Coniuges ſuccedunt filijs quo ad vſumfructum in lucris nuptialibus ſi tranſeunt ad ſecunda vota, atque etiam in alijs bonis parẽtum, niſi aliunde ſint quæſita, & num. 211.*

212 *Bona quando dicantur peruenire ex ſubſtantia paterna.*

214 *Portio filiæ renunciantis in hæreditate paterna, mortuo patre, num ſpectet ad filios primi, an ſecundi matrimonij, vel ad omnes æqua lance.*

215 *Renunciatio filiæ in manibus patris operatur, vt bona renunciata ſint in hæreditate patris.*

216 *Renunciatio filiæ patri prodeſſe debet.*

217 *Filia renunciando patri, videtur donare patri, & conſequenter filijs eiuſdem ex quocunque matrimonio, & num. 218.*

219 *Pactum de non petendo hæreditatem paternam factum per ſororem vni fratri, non prodeſt alteri.*

220 *Pactum cum vno factum, non extenditur ad aliam perſonam non ſpecificatam.*

222 *Mulier non lucratur augmentum dotis per maritum factum, niſi dote ſoluta.*

223 *Augmentum dotis reſpiciet dotem, & tacitam habet conditionem ſi dos ſoluatur.*

224 Mulier pro feudo dotalitio tenetur præſtare domino iuramentum fidelitatis.

225 Iuramentum aſſecurationis quid contineat?

226 Iuramentum aſſecurationis non præſtatur filio in feudo dotalitio.

227 Mulier pro terra feudali dotalitia tenetur domino ad ſeruitium, ſeu ad adhoa.

228 Et ſi grauat vaſſallos, tenetur emendare omne intereſſe.

229 Vaſſalli terræ dodarij tenentur præſtare mulieri iuramentum aſſecurationis.

230 Vaſſalli terræ dodarij tenentur iurare comiti, vel baroni à quo terra tenetur.

233 Vaſſallorum ſuorum nomine non veniunt vaſſalli terræ, in qua quis habet vſumfructum.

234 Mulier ob ſeruitium militare ad quod tenetur domino in feudo dotalitio, debet habere ſubuentionem à vaſſallis.

235 Mulier pro feudo dodarij non ſubeſt domino Baroniæ, uel caſtri comitatus ſub quo eſt feudum, nec ratione vaſſallagij, ſed tantum ratione vtilis dominij.

236 Grauamina feudi dotalitij emendantur per iuſtitiarium regionis, vel alium delegatum.

237 Fructus, & obuentiones peruenti a ſuffeudo excadenti, an pertineant mulieri poſſidenti feudum dotalitium?

238 Fructus omnes ex re ipſa naſcentes, & obuentiones fundi dominantis, & illius occaſione ſpectant ad vſufructuarium.

239 Feudum deuolutum non pertinet mulieri poßidenti Caſtrum dotalitium, ſed proprietario.

240 Theſaurus inuentus in fundo dotalitio ſpectat ad dominum, non autem ad mulierem.

241 Theſaurus non eſt fructus naturalis, nec ciuilis, ſed donum fortunæ.

242 Dominus feudi, an poßit renunciare iuri caducitatis in præiudicium mulieris vſufructuariæ dodarii.

243 Mulier in feudo dotalitio creat magiſtratus, & alia.

244 Niſi in conſtitutione dodarij fuerint proprietario reſeruata.

245 Vel niſi aliter eſſet de conſuetudine.

246 Vel niſi mulier non per ſe, ſed per manus hæredis viri fructus perciperet.

247 Mulier ſi dodarium poſſidet in communi, & pro indiuiſo cum alijs, num contribuat in expenſis pro rata? & num. 248. & 250.

248 Expenſæ factæ gratia fructuum quærendorum deducuntur ex ipſis fructibus.

249 Fructus dicuntur deductis expenſis.

251 Expenſæ, quæ dicantur fructuum quærendorum?

252 Dos legata per virum vxori, an debeatur, vt dos?

253 Dos per virum lucriſacta legata vxori debetur vigore legati, & in ea præferentur creditores.

254 Verba teſtatoris, quod fiat æqualiter diuiſio inter filios non porriguntur ad bona dotalia lucriſacta.

255 Operantur tamen, vt ſi dos eſt in pecunia, alius frater non vtetur perceptione.

256 Niſi teſtator expreſſerit, vt diuidantur etiam prædia, vel quod omnia communicent.

257 Frater moriens ſi inſtituerit hæredem extraneum diuitem, & fratrem pauperem præterijt, an hæres diues poſſideat bona illa cum tuta conſcientia?

258 Hæres vnde dicatur, eiuſque ethymologia?

C A P. V.

SI matrimonium morte viri ſoluatur, prole ex vxore ſuſcepta, etſi ſtatim natus partus, dum tamen legitimus, in fata deceſſerit, viuo tamen nato, hæredes viri lucrifaciant dotes in pecunia tantũ, corredum, robbæ, & alia ornamenta vxori remaneant, & dodarium ſibi a viro conſtitutum, ſibi integraliter eſoluatur.

IN proxima præcedenti conſuetudine
dictum eſt, quando matrimonium
ſoluitur morte viri, prole non ſuſce-
pta, in hac uero dicitur, quando mo-
ritur maritus prole ſuſcepta. & dicit in effectu,
quòd ſi matrimoniũ
ſoluitur morte viri
prole ſuſcepta, & ſta-
tim partus deceſſerit,
hæredes viri lucrãtur
dotes conſiſtentes in
pecunia tantum, ioca-
lia remanent vxori ſu
perſtiti, & dodariũ cõ-
ſtitutum a viro inte-
graliter ſibi ſoluitur.
1 Hæc † conſuetudo ali
qualiter deuia à iu-
re communi; ſi enim
maritus propter libe-
ros lucratur dotes ex
ſtatuto, non lucratur
eas ſi ipſe præmoritur
vxore ſuperſtite, vt ha
betur per Bald. in l. qđ
ſcitis, in prin. C. de bo.
quæ liber. & magis clare voluit Bart. in l. prima,
ff. de dote præleg. pro quo uidetur tex. in l. ſecun-
da, ff. de pact. dot. & Robert. Maran. in conſ. pri-
mo, qui Doctores, & ſi loquantur in pacto de lu-
crando, tamen eadem iuris cenſura erit in ſtatu-
2 to, † cum parificentur, & de uno ad aliud validũ
3 ſit argumentum, l. non impoſſibile, & † ibi Doct.
ff. de pact. glo. rubricaria, C. de decurio. libro 10.
& ibi Bar. cum ſecus ſit per hanc conſuetudinẽ,
nam ſiue præmoriatur vxor ſiue maritus, mari-
4 tus † lucratur dotes, & ſimiliter hæres mariti, vt
hic dicitur, quæ conſuetudo niſi eſſet, vtique hæ
redes viri non lucrarentur dotes viuente vxore;
vt per Bart. & Bald. in locis proxime allegatis.
5 Deuiat, † & in alia hæc conſuetudo a iure cõ-
muni, nam mulier prole ſuſcepta, & exiſtẽte, nõ
lucratur donationem propter nuptias, niſi quo
ad vſumfructum tantum, non exiſtentibus filijs
quo ad vſumfructum, & quo ad proprietatem,
vt per Innoc. in cap. dilecto, columna 2. extra de
off. Archid. Venafr. in conſi. quinto, & dictum
eſt ſupra proxima præcedenti conſuetudine: hęc
vero conſuetudo indiſtinctè dat dodarium vxo
ri prole exiſtente, uel non exiſtẽte quo ad vſum-
fructum, & quo ad proprietatem, pro quo vide
glo. in conſtit. Regni, mulier quæ dotarium, quę
meminit de hac conſuetudine, & ſi ſit dura hæc
conſuetudo, tamen eſt ſeruãda, l. proſpexit, ff. qui
6 & a quibus, nec † eſt omnino dura, nam quam-
uis mulier amittat dotes in pecunia, tamen lucra
tur dodarium integraliter, & inſuper iocalia, ut
7 dictum eſt ſupra † conſuetudine proxime præce
dente, & ſic habebit æquiualens tãtundem, imò
habebit electionem recuperandi dotes, & dimit
8 tere dodarium, † vt per gloſ. in d. conſtit. Regni,
Mulier quæ dotarium.
Nota ex hac conſuetudine, quòd hæredes ma
riti lucrantur dotes in pecunia exiſtentes, pro-
le ſuſcepta, & ſi partus ſtatim poſt natiuitatem
moriatur, nec requiritur perſeuerantia vitæ, &
9 ſufficit momento vixiſſe, † facit l. cum vxori, C.
quan. dies, leg. ced. & vide ibi nota. momentum
10 enim † temporis eſt in con
ſideratione, vt in ſimili re-
lictum fideicommiſſum,
ſi ſine liberis deceſſerit, ex
piret, ſi filius momento vi
xerit, Bald. in cap. primo, §.
11 quin † etiam, epiſ. vel abb.
Iaſ. in l. inter ſtipulantem,
§. ſacram, numero octauo,
ff. de uerborum obli. Aret.
conſilio 10. Phil. Dec. con-
ſilio 309. columna finali,
& conſ. 623. columna pri-
ma, Soc. in l. cum auus, ff.
de condi. & demon.
12 Inſertur † etiam ſi matri
monium momento dura
uerit, maritus lucratur do-
tes ex ſtatuto, vel cõſuetu-
dine, Iaſ. in l. ſi donaturus,
§. primo, ad fin. ff. de con-
di. ob cauſ. & ſufficit ſemel pro ſemper, Bald. in
13 l. ſiquis † hæredem, C. de inſt. & ſubſti. cum ſimi-
libus congeſtis, per Corn. conſil. 7. rudis, & incõ-
poſita, colum. 1. 2. & vltima, vol. 1. & Catel. Cot-
ta in ſuis memor. ver. momentum.

Dum tamen legitimus.

Non intelligas tantum, ꝙ ſit natus de legitimo
matrimonio, ſed quod ſit natus aptus ad viuen-
14 dum, abortiuus enim habetur, † ac ſi nõ eſſet na-
15 tus, licet † viuus naſcatur, vt per Soc. in l. cũ auus,
numero 3. ff. de condi. & demonſt. vbi quòd talis
16 partus non dicitur perfectus, † ſed imperfectus, vt
ibi concludit poſt Gale. & Iul. Firmicum, & poſt
addent. ad Tranquil. in vita Octauij, in capit. de
17 reform. Senat. & † ibi an rumpat teſtamentum.
Natus igitur in ſexto, vel octauo menſe non dici
18 tur legitimus, quia viuere non poteſt, † ſicut non
rumpit teſtamentum, nec eius exiſtentia deficit
19 fideicommiſſum, † Afflict. deciſ. 236. & ſi mater
20 decedat relicto tali filio cui debeatur dos: † vide
Nic. Boer. deciſ. 220. in 2. par.
21 Adde quod † abſentia mariti per annum pro
bata, probatur filius adulterinus, cap. tranſmiſſę,
extra qui fil. ſint legit. vide latiſſime Iac. Menoc.
libro ſecundo, centur. prima, caſu 89. de arb. iud.
quæſtio.
22 Et ſi † naſcatur contracto matrimonio intra
duos, vel tres menſes poſt contractum matrimo
nium, non eſt partus legitimus, vt per Barto. in l.
Gallus, poſt gloſ. ff. de liber. & poſthum. Intellige
23 tamen † ſanè, niſi mulier prius fuiſſet concubina,
cum qua poſtea contraxit matrimonium, & in-
fra duos, vel tres menſes poſtea peperit, partus e-
rit legitimus, Lup. ad l. Thori, l. decimatertia, à
numero 16.
24 Et † cum ea muliere valebit contractum matri-
monium,

monium,etiam in vltimo vitæ ſpiritu. Bald. in
conſil. 319.par.4.Curti.iun.conſili.136. Lup. in
cap.per veſtras,§.6.

25 Si tamen mortuo viro incontinenti† vxor eſt
effecta cõcubina vnius ſcholaris,natus eſt puer,
an infans præſumatur ex viro,an ſcholaris? Bal.
in l.ſi mater.C.de ſuis,& legi.dicit, quod fauore
matrimonij præſumitur ex marito, quod pro
ſingulari tradit Fran. Crem. in ſuis ſingula.126.

26 Eſt autem partus legitimus aptus†ad viuendũ
ſcilicet natus in nono menſe, ſecundum glo.&
docto.in l.Gallus.ff.de lib.& poſth.& in ſeptimo
menſe ſecundum Hyppocratis ſententiam, in
l.ſeptimo menſe,ff.de ſta.homi.natus tamen in
27 octauo menſe non dicetur legitimus, † quia nõ
eſt aptus ad viuendum,vt nuper diximus, & ſu-
pra in conſuetudine tertia. & ratio eſt,quia ſunt
ſeptem planetæ firmamento cæli aſſixæ deſcen-
dendo,ſcilicet Saturnus,Iuppiter,Mars,Sol, Ve
nus,Mercurius,& Luna ſecundum glo. in l.om-
28 nes,† C.de fer.quæ quidem planetæ poteſtatem
maximam habent atque operationem in gene-
ratione hominis, nam ſecundum Aſtrologos,
Galenum,& cæteros Medicos cum mulier con
cipit in primo menſe ibi operatur Saturnus,
qui ſemen in matrice mulieris receptum coa-
gulat, & condenſat frigiditate,& ſiccitate ſua,
iuxta illud Iob.c.10.ſicut caſeum me coagulaſti,
in ſecundo menſe Iuppiter ibi membra, & ſan-
guinem tribuit, & ſi ſit maſculus anima ratio-
nalis à Deo infunditur, ſcilicet quadrageſima
die a die conceptionis computãda, vt nota. in l.
Diuus.ff.de ext.crim.in tertio menſe Mars ſub-
tiliat ſanguinem,& humores condenſat, ordi-
nat, & componit, & à Deo anima rationalis
infunditur embrioni, ſi eſt fœmina die octua-
geſima,pariter a die cõceptionis computanda;
5.diſt.capitulo.1.nota.in c.ſi aliquis extra de ho
mi.& in l.ſi aliquod,ff.de pœnis.

In quarto menſe Sol vitalem calorem,& ſpi-
ritum epati, & cordi tribuit. In quinto menſe
Venus organa ſenſibilia, & officialia membra,
ſcilicet aures,& nares,& ſimilia perficit, & di-
ſponit. In ſexto menſe Mercurius omnia fora-
mina corporis componit. In ſeptimo menſe
Luna ſuis limitibus membra diuidit, & diſtin-
guit,& in hoc ſeptimo menſe,quia non ſunt ni-
ſi prædicti ſeptem planetæ conceptui principa-
liter operantes,naſcitur partus perfectus vitalis,
& ſalubris,d.l.ſeptimo menſe, ff. de ſta. homi.
ſeptenarius enim numerus eſt,ſecundum natu-
ram,& artem numerorum perfectus, & conſen
taneus,l.1.§.ſed cum omnia,C.de veter.iur.enu-
cle. Ariſtoteles enim in libris ſecretorum, dicit
quod primum ſuper quo ſunt omnes res funda-
tæ, eſt trinitas, & mediantur per quinarium,
ſed perficiuntur per ſeptenarium.ſufficit tamen
intraſſe in hoc ſeptimo menſe per duos dies,l.in
teſtamento,§.fi.ff.de ſuis,& legi.hæred.ſi autem
in hoc ſeptimo menſe partus naſci diſtulerit, &
naſcatur in octauo menſe,tunc partus moritur,
quia Saturnus redit ſuper eo,qui frigiditate, &
ſiccitate ſua partum mortificat, anima quippe
quia ſpiritus eſt,in ſicco habitare non poteſt: ſi
vero in octauo menſe naſci diſtulerit, & naſca-
tur in nono,tunc redit Iuppiter, qui ſuo calore
temperato partum refouet, & cuſtodit taliter,
quod naſcitur vitalis,de quo nato in octauo mẽ-
ſe loquitur Afflict.in deciſio.236.Hæc refert Pe.
Iacob. Aureliacus, in eius praxi.in titu. de cond.
ex l.omnimodo,& Gugli. de Bene. in cap. Ray-
nutius in verbo, & ſoboles quam geſtabat in v-
tero.num.24.25.extra de teſtam. & vide Boer.
deciſ.220.& quamuis alij velint in octauo men-
ſe natum excludere à fideicommiſſo,vt Ang.in
l.quod dicitur,ff.de lib.& poſth. vt ſufficiat mo-
29 mento vixiſſe, † tamen contrarium concludo,
quo ad lucrum dotis in hac conſuetudine,quod
natus in octauo menſe non ſufficit ad lucrum
dotis, & moueor primo, nam Angel. & alij in
dicta Boer.deciſio.220.allegati fundant eorum
dictum in eo,quod natus in octauo menſe præ-
ſumitur legitimo tempore,non tamen negant,
quod ſi clare appareret octimeſtris quin habere
tur pro non nato, & ſic dubium conſiſtit in fa-
cto,& quia hæc conſuetudo expreſſe,dicit dum
tamen legitimus: qualiter autem fiat huiuſmo-
di probatio per expertos,& obſtetrices,vide Af-
fli.in deci.226. Lupus in l.13.ad l. Thori. Adden.
ad d.dec.Affl.& Caſſan.conſ.19.

Prole ex vxore ſuſcepta.

30 Proles† qualiter accipiatur,nota.extra de clan
deſt.deſponſ.c.fin.& de cond.appoſi.c.fin. & di-
citur proles propriè,quæ ſuſcipitur ex iuſtis nu-
ptijs,in authent.de nupt.in princ.col.3.Sed quid
31 ſi ſuſcepit fœminam,† dic idem prolis,in appel-
latione veniunt tam maſculi, quam fœminæ:
Phi.Dec.conſil.495. numero 6. Item quid ſi ſu-
32 ſcepit hermaphroditum,† ideſt maſculum eun-
demque fœminam,ſic dictum ab herma græce
qui dicitur Mercurius, Venus autem aphrodite
quaſi natus ex Mercurio,& Venere, vt fabulan-
tur Poetæ de quo loquitur tex.in l.quæritur, ff.
de ſta.homi. dic quod adhuc venit appellatione
prolis,& filiorum, vt nota.in Specu.de Inſt.ædi.
§.12.verſi.quid ſi vnus,& in titu.de teſta.§. pri-
mo, verſicu. item quod eſt hermaphroditus.&
quid ſi eſt monſtrum? dic quod non,l.non ſunt
liberi.& l.oſtentum, ff. de verb. & rer. ſignifica.
33 ſed quid ſi mortuus † vir reliquit vxorem præ-
gnantem,quæ peperit poſthumum? dic quod
adhuc dicitur ſuſcepta proles, ex quo non dici-
34 tur deceſſiſſe ſine liberis, † qui vxorem reliquit
prægnantem,l.ſi quis prægnantem, ff. de regu.
iur.l.ſed ſi.ff.ad Trebel.l.ſi cui,quando dies,leg.
35 cedat. † Item ſi ex ſecto ventre naſcatur, vt per
docto.in proœm.inſt.& dictum eſt ſupra conſue
tudine tertia.

36 Et nota,quod† quamuis nõ dicatur natus, qui
ſtatim deceſſit,cap.nam,& ego,extra de verb.&
rer.ſigni.tamen ſufficit,ſecundum hanc conſue
tudinem,quod viuus, & legitimus naſcatur, li-
37 cet ſtatim moriatur,& ſic † etiã dicamus,quod
non ſufficit vxorem fuiſſe prægnantem, vſque
ad ſeptimum, vel nonum menſem, partumque
peperiſſe

peperiſſe,niſi pepererit viuum ex verbis illius,viuo tamen nato.

Hæredes viri lucrifaciant dotes in pecunia tantum.

Hæredes viri ſiue ſint filij ſuſcepti ex eodem
matrimonio,quia ſuperuixerunt,ſiue alij, ſiue
extranei hæredes,qui ſint,habetur inſt. de hære.
quali.& differ. lucrifaciunt dotem in pecunia.
38 Sed †an filij poſſint repudiata hæreditate pater-
na habere dotem vti hæredes matris? dic quod
non,cum iſta conſuetudo clare loquatur, quod
hæredes viri lucrifaciunt,& ſic dotem non con-
39 ſequuntur à matre, † ſed à patre, nam ſi pa-
ter eſſet ſuperſtes,vtique dotem fuiſſet lucratus,
vt expreſſe dicitur ſupra conſuetud. capitu. 3. in
princ. & de dote poſſet facere quicquid vellet
40 ſecundum †has cõſuetudines de quibus memi-
nit glo.in Conſt.Regni mulier, quæ dotarium,
& in conſtitut.licentiam,vbi habetur,quod ma-
41 ritus prole ſuſcepta,† ſiue ſuperuiuant,ſiue mo-
riantur dotem lucrifacit, & mulier amittit do-
tem conſiſtentem in pecunia, ſeu mobilibus,&
42 ſic per † Sacrum Regium Conſilium fuit deci-
ſum in facti contingentia, & dicitur hæres ne
43 dum ab inteſtato,†ſed ſcriptus,qui adijt hæredi-
tatem,l.3.§.ſiquis ita, ff. de hær. inſtitu. dec. in l.
hæredem.ff.de reg.iur.& in l.eius qui, §.quod ſi,
num.8.ff.ſi cert.peta.alias dicitur quidam hęres
44 ſanguinis, † quidam hæres hæreditatis, vt per
Bald.in capit. 1.de eo, qui ſibi, & hære. ſuis ma-
ſcu.& fęmi.inueſt. accep. Inno. in rub. extra de
iur.patro.in quibus conſtituitur differẽtia, quia
in hæredibus ſanguinis nomen hæres habet
ſignificare qualitatem ſucceſſoris: in alijs vero
45 qualitatem ſucceſſionis: † item iura ſanguinis
46 tribuuntur ſucceſſori pro virili, † ſed iura hære-
ditaria pro hæreditaria portione, vt per Bald.
in d.cap. 1.Caſſan.ad conſuetud. Burg. rub. 4. §.
16.carta 181.col.4.verſi.aduerte, quod hæres ſu-
47 mitur. † An autem hęc conſuetudo intelligat
de hæredibus sãguinis?& an de primo hærede?
dic quod intelligitur,ne dum de primo hęrede,
48 verum etiam de vlterioribus, † l.hæredis, & l.
49 ſciendum,ff.de verb. † & rer. ſigni. atque etiam
de extraneis,Caſſan.vbi ſupra, & in titu. de ſuc-
ceſſi.titu.7.§. 5.in glo. meilleur de lautre. verſi.
50 reaſſumendo.†Vtrum veniant hæres particula-
ris.Gui.Pap.quæſ.458. vbi quod ſic, atque,quod
in diſpoſitione paterna,ſub nomine hæredis ve-
nit filius,dum tamen hæres inſtituatur, l. ex fa-
51 cto.§.1.& ibi gloſ. ff. ad † Trebel.vbi id expreſſe
notat Bald.& verum inſtitutus in re certa, non
52 dato cohærede,† vel etiam dato,de quo in l. 1.§.
ſi ex fundo,ff.de hær.inſt. l. quoties, C.eo. vide
Cyn.plene in l.fin. C. de ædi.di.Hadr.toll.& in l.
quoties, C.fami.erciſ.Bal.in l.liberti.C. de ope.
libert. Alex.in l.cum ſpeciali.col. fin. C. de teſta.
& add.ad d.quæſt.Gui.Pap.458.

Et nota,quod conſuetudo lucrandi habet lo-
53 cum in dote conſiſtente in pecunia: † quid autẽ
ſi conſiſtat in rebus mobilibus? † videtur dicen-
dum, quod non,nam loquitur per dictionem,
tantum,quæ eſt dictio taxatiua præciſa, tn dic,
quod non excludit caſus ſimiles,glo.in l. ob æs,
C.de prædi. min. & quod conſuetudo militet
etiam in dote conſiſtente in mobilibus, tradit
glo.in Conſt.Regni mulier,quæ dotarium,quæ
id clare dicit.Secus ſi dos conſiſtat in rebus ſta-
54 bilibus, † tunc enim non habet locum conſue-
tudo,ſed ſeruantur iura communia, vt habetur
infra in conſuetudine,quod ſi bona ſtabilia, ca.
10. niſi bona ſtabilia dentur in dotem æſtimata,
55 & appretiata ita,† vt faciat emptionẽ,tali enim
caſu, quia maritus nõ tenetur ad reſtitutionem
rei ſtabilis,ſed in pecunia, tunc bene lucrabitur
dotem,ad nota.in l.ſi æſtimatis,ff.ſolu. matrim.
ſecus ſi fuerint æſtimata, ea æſtimatione, quæ
emptionem non facit,ſed ad ſciendum valorẽ,
ita vt deterioratio cedat damno viri, tunc enim
remanet in primęuo ſtatu rei ſtabilis, in dubio
56 tamẽ præſumitur facta æſtimatio,† vt faciat em
ptionem,vt per docto.in d.l.ſi æſtimatis, & hoc
intelligas marito exiſtente ſoluendo,ſi vero ma-
57 ritus eſſet inops,†tunc licet æſtimatio faciat em
ptionem,tamen in ſubſidium tranſit in fundũ
dotis, nec facit emptionem, & hoc ad finem, vt
mulieri ſit cautum, vt not. Ale.Iaſ.Dec.& Curt.
in l.ex conuentione,C.de pact.& Bald.& Saly.in
l.in rebus,C.de iur dot.Imol.in d. l. ſi æſtimatis,
ff.ſolu.matrim.

Item eſt ſciendum,quod ſi dos conſiſtat in pe
58 cunia,†ſi contingat matrimonium diſſolui mor
te viri liberis ſuperſtitibus, mulier non recupe-
rat dotem in pecunia conſiſtentem, & idem eſt
ſi ſuſceperit liberos, & non ſuperuiuant, quia
mortui ſunt conſtante matrimonio, nam licet
poſtea matrimoniũ diſſoluatur morte viri,vxor
non recuperat dotes, nec hoc videatur durum,
59 quoniam loco dotis † amiſſæ, habebit vxor do-
darium conſtitutum,& dodarium ſuccedet lo-
60 co dotis, † & illud habebit quo ad plenum ius
proprietatis,& vſusfructus, & de eo poterit diſ-
61 ponere, † & tranſmittit ad hæredes, vt per gloſ.
in d.cõſtitutione Regni.mulier, quæ dotarium.
Verum ſi dodarium non ſit conſtitutum,& mu
lieri non poteſt propter hoc conſuli per reten-
tionem dodarij,tunc mulier indiſtincte recupe-
62 rat dotes ſiue fuerint ſuſcepti liberi, † ſiue non,
vt dicitur in gl.prædicta,vbi etiam ſubdit,quod
ſi dotarium fuerit conſtitutum ſuper aliquo ca-
63 ſtro, vel terra,† tunc quia non poteſt habere do-
darium ſuper terra quo ad dominium,habebit
tamen vſumfructum illius terrę ſicut caſtri,eius
vita durante ſeruata forma dictę conſtitutionis,
mulier,quæ dotariũ, & nihilominus dotem in
pecunia amittit,vt ibi per gloſam.

Quæ tamen ſupra dicuntur de lucro dotis,
64 procedunt,† niſi dos fuerit data per extraneum
de ſua pecunia dotãtem, & cum expreſſo pacto
incontinenti appoſito in inſtrumento dotali,
tunc enim dos redibit ad dotantem omnio etiã
extantibus filijs,l.fi.§.1.C.de iur. do. & Gui. Pap.
quæſtio. 423. & ſic limitatur hæc conſuetudo,
& quæ dicuntur ſupra capitulo tertio,in qua ma
ritus lucratur dotes in pecunia, niſi per extra-

neum

neum, vt ſupra dotentur, licet contra prædicta
videantur ſcripta per Felyn. in cap. cauſam, quæ,
col. 12. extra de reſcrip. & Claudi. in l. interdum,
§. quod ex naufragio, ff. de acqui. poſſ. vide tamẽ
Alexand. conſil. 134. volum. 5. Dec. in l. Diuus
Pius, num. 8. ff. de regu. iur. vide docto. in l. fru-
ctus, ff. ſolut. matrim. Boer. deciſio. 44. nume. 31.
Anan. ſingula. 414. & vide dicta per me ſupra
conſuetudine tertia.
65 Sed quid ſi proles ſuſcepta viuat, † viro mor-
tuo, vtrum dos reuertatur ad patrem, iuxta not.
in l. dos à patre, C. ſolut. matrim. vel hæredes vi-
ri lucrifaciant dotes, id eſt filij? de intellectu il-
lius l. poſt doctores in l. dos à patre, & in l. poſt
dotem, ff ſolut. matr. vide plene per Gre. Tholo-
ſan. lib. 9. ſintag. vniuer. iur. capitu. 22. à nume. 8.
Quæſtio ceſſat hic ex conſuetudine, quæ dat lu-
crum dotis hæredibus mariti, nec eſt locus reſti-
tutioni, nec dicta per glo. & docto. in d. l. dos à pa
tre, nec conſuetudo Martini.
66 Sed retentis † terminis huius conſuetudinis,
& etiam ſuperioris, in capitulo tertio, in quibus
maritus, & hæredes mariti lucrifaciunt dotes in
pecunia prole ſuſcepta, ſiue ſuperuiuat proles,
ſiue moriatur, modo quæro, quid ſi filius, vel fi
lij ſuſceptus, vel ſuſcepti ſuperuiuãt, deinde mo-
ritur pater, qui dotes in pecunia lucrifecit, an fi-
lij priuentur dote materna lucrifacta per mari-
tum eundemque patrem? & ſic, an hæc conſue-
tudo priuet filium legitima iure naturæ debita
in dote materna, quæ eſt proprium patrimo-
nium matris, l. 3. ff. de minori. cum in legitima
67 nullum onus, † nec grauamẽ imponi poſſit, iux.
l. quoniam in prioribus, C. de inoffi. teſta. cum
ſimilibus? in quo dic, quod licet per hoc ſtatutũ
mulier priuetur dote, quæ acquiritur marito,
tamen filij debetur legitima, quæ per ſtatutum
hoc non eſt ſublata, vt per Zaſi. conſil. 5. volu. 1.
& per Io. Petr. de Ferra. in forma liber. quo vxor
agit ad dot. in glo. dictæ dominæ Margaritæ, ver
ſicu. ſed an filij nati, &c.
Vbi etiam ſubdit, quod hæc mulier ſi tranſit
ad ſecunda vota, ſuſcepta prole ex primo matri-
monio, & ex primo viro, qui lucratus eſt dotem
ob ſuſceptionem prolis, & ex hoc ſecundo viro
68 ſimiliter ſuſcepit liberos, † vtique debent habere
legitimam, quemadmodum & filij ex primo
matrimonio, ſecundum Iac. de Beluiſo, vt habe
tur in §. ne illud. in auth. de nupt. & l. cum alijs,
C. de ſecun. nupt. vide eund. Pract. Pap. vbi ſupra
in d. gloſa, dictæ dominæ Margaritæ, nu. 9.
Sed quid ſi mulier dedit omnia ſua bona in
69 dotem ſecũdo viro, † an filij prioris matrimonij
nati ex d. muliere totum reuocare poſſint? dic
quod non, ſed id tantum quantum ſecũdus vir
de iure retinere poteſt, vt ſic viriles inter omnes
fiant portiones, vt not. in §. optime, in authent.
de nupt. cum mulier ſecundo nubens nõ poſſit
dare viro, niſi quantum dederit filijs primi ma-
70 trimonij, l. hac ædictali, C. de ſec. nup. † & ſi fue
rit datũ, reuocabitur per filios primi matrimo-
nij, vt ibi not. per doctores, quæ lex procedit in
dote, & donatione propter nup. tantum, non au
tem in alijs bonis, ſed in lucris nuptialibus tan-
tum, ſecundum Bald. conſil. 19. volum. 3. circa
fin. quicquid Alber. & Bertran. ibi ſenſerint, con
tra quos vide Ant. Gabri. commu. opini. lib. 3.
71 titu. de ſec. nup. Sed ſuccedit alia quæſtio, † quid
ſi ſecundus vir ſtipuletur pro filijs ſecundi ma-
trimonij naſcituris, an limitetur d. l. hac ædicta-
li? dic quod non, ſed remanet in eius robore, &
ſic videtur tenendum poſt conflictus maximo-
rum doctorũ, vt videre licet per Pet. Phil. Corn.
conſilio 82. volum. 3. & vide d. de Franch. deciſ.
436. circa fin. in intellectu illius legis l. hac ædi-
72 ctali. † & ſi fiat pactum de lucranda dote cum ſe
cundo viro ſeruata forma huius conſuetudinis,
adhuc talis conuentio non officit filijs prioris
matrimonij, vt per Bald. in d. l. hac ædictali, &
ibi Saly. in ſexta quæſt. Roma. conſil. 44 in tertio
dubio, vide tamen Ant. Gabr. commu. opin. lib.
73 3. titu. † de ſecun. nupt. niſi expreſſe ſtatutum, vel
conſuetudo clare loqueretur, ſcilicet quod ma-
ritus lucretur dotem integram etiam ſtantibus
filijs prioris matrimonij, ſecus ſi ſimpliciter lo-
quatur, vt per Bald. in conſil. 495. volum. 1. vide
Io. Pet. de Ferr. in titu. ſeu forma libelli, quo vxor
agit ad dotem, in gl. dictæ dominæ Margaritæ,
vbi dicit ſic ſeruari de conſuetudine in tota Lõ-
bardia, & Curt. conſ. 122. teſtatur de communi,
ſed vide Ant. Gabr. vbi ſupra concluſio. quarta,
titu. de ſecũ. nupt. vbi ad declarationem d. l. hac
ædictali, ponit vigintiocto ampliationes, & vi-
ginti quatuor limitationes.
74 Qualiter autem † ſit facienda diuiſio horum
bonorum inter filios primi matrimonij, & ſe-
cundi, & decidit prædicta doctor Papienſis vbi
ſupra poſt Iac. de Beluiſ. quod omnes accipient
eorum legitimam; deinde reliquũ inter ipſum
maritum, & ſolos filios prioris matrimonij di-
uidetur, ita vt ſinguli æquales ferant partes, qui-
bus filijs eſt facta iniuria per tranſitum ad ſecun
da vota: alij vero filij ſecundi matrimonii, qui-
bus nulla eſt illata iniuria vltra eorum legitimã
nil amplius percipient, vt nota. per gloſ. in § opti
me, in authent. de nupt. & ſequitur Io. Petr. de
Ferrar. in loco proxime allegato, in d. glo. d. do-
75 minæ Margaritæ. † Mortuo tamen fratre ex his
in rebus maternis præferuntur fratres vterini, in
rebus paternis fratres conſanguinei, in bonis ve-
ro aliunde quæſitis ſuccedunt æqualiter vterini
tantum cum conſanguineis tantum, l. de eman
cipatis. C. de legitimis hære. quando non ſuper-
ſunt vtrinque coniuncti, nam ipſis exiſtentibus
tanquam duplici vinculo fultis, in bonis prædi-
ctis excluduntur vterini, vel conſanguinei tan-
tum. authent. itaque mortuo, C. commu. de ſuc-
ceſſi. Bened. in c. Raynutius, in verb. & vxorem
nomine Adelaſiam, num. 665. extra de teſtam.
gloſ. communiter recepta in Authent. poſt fra-
tres, C. de legi. hære. & in authent. Itaque, C. cõ-
mu. de ſucce. & communem dicit Rubeus. con-
ſil. 76. Iaſ. in l. poſt dotem, ad fin. ff. ſolut. matrim.
Couar. in epito. ad quartum librum decreta. in
titu. de ſucc. ab inteſt. concluſi. octaua.
Sed quid ſi promiſſę, & conſtitutę ſint dotes,
cum

76 cum expreſſo pacto , quod tempore ſolutionis
earum conuertantur in emptionem ſtabilium,
vel annuorũ introituum pro ſecuritate dotis, &
mulieris, cõtracto deinde matrimonio prole ſu
ſcepta, ſit depoſitum debitę quantitatis dotium
cum conditione in depoſito adiecta, quod con
uertantur in emptionem ſeruata forma capitu-
lorum matrimonialium, & inſtrumẽti dotalis,
ex aduerſo prætendente marito ad id amplius
non teneri, ſtante quod eſt factus caſus lucrifa-
factionis dotium, quo caſu ceſſat conditio in in-
ſtrumento dotali adiecta, de conuertendo in
emptionem, quæritur quid iuris? dic quod vxo-
re mortua ſi ſit depoſitum, vel ſolutio dotis,
ceſſat conditio ſtante lucrifactione dotium per
maritum acquiſitarum, cum amplius non ſit
dos, ſed acquiſitio mariti, ſecus ſi vxor viuat, nã
77 quamuis maritus dotes lucrifecerit, † poterit da-
ri caſus, quod vxori viuenti dos ſit reſtituenda,
vel aſſecuranda, iuxta l. ſi conſtante, ff. ſolut. ma-
tr. & l. vbi adhuc, C. de iur. dot. vel niſi ſuperuiuãt
78 filij, † quibus ob tranſitum patris ad ſecundas
nuptias, dos quæritur quo ad proprietatem, iux-
ta tradita in authent. hoc lucrum, C. de ſecund.
nupt. & vt ſup. diximus in conſuetudine præce-
denti, & infra in cõſuetudine, capit. 8. & per Bar.
in l. fęminæ, §. illud, & ibi Saly. C. de ſecun. nupt.
Aret. in §. præferuntur, inſt. de ſenatus conſ. Ter-
tulli. & dicitur etiam infra.

Corredum robbæ, & alia ornamenta vxori remaneant.

Habes hic quod hæredes viri lucrifaciunt do
tes in pecunia, mulier autem deſtituta dote reti-
nebit corredum, robbas, & alia ornamẽta, & po
terat dubitari probabiliter de corrredo, cum ſit
79 pars dotis, † & quaſi ſeqnela per ea, quæ dicun-
tur in l. fi. C. de pact. dota. per Caſſan. ad conſuet.
Burgun. titu. 4. §. 24. in fin. verſi. ſi tamen mulier,
& tamen hęredes viri nõ lucrantur id, cum cen
80 ſeatur quid diuerſum à dote, † & ſic remanebũt
vxori corredum, & iocalia miſſa, & facta per
maritum vxori, vt hic dicetur, & expreſſe ſupra
conſuet. proxima præcedenti, vbi etiam de hoc
verbo corredum, & infra in conſuetudine, c. 11.
81 Sed nunquid † ſtatim reſtituetur corredum,
viro mortuo, an vero dabitur annus, ſicut datur
ad reſtitutionem dodarij, vt infra in conſuetu-
dine. Item in quolibet caſu, capitulo 9. dic ſta-
tim deberi nõ expectato anni lapſu, cum de cor
redo non loquatur illa conſuetudo, ſed de dote
tantum, & dodario, nec etiam, §. ex actio. l. vni-
cę, C. de rei vxor. act. & quia dum ibi dicitur de
reſtitutione mobilium, non loquitur de corre-
82 dalibus, † quæ ſunt tertia ſpecies, etiam quoniã
reperiuntur pęnes vxorem, vnde hæredes viri
non poſſent lucrum capere ſicut de pecunia.
83 Tum etiam, † quia dominium rerum correda-
lium nunquam diſceſſit à muliere, ideo ſecum
retinebit. Vltimo per textum huius conſuetudi-
nis, quæ expreſſe dicit, mortuo viro corredum
vxori remaneat, quod eſt verbum præſentis tẽ-
poris, & ſic videtur concludere glo. conſuetud.
Neapolita. in conſuetud. Itaque, in glo. reliqua
bona corre. ſub. titu. de iur. dot. quæ in hoc æqui-
parat corredum ſtabilibus.

Quid autẽ ſi vir dilapidauit bona corredalia,
quæ iu capitulis matrimonialibus promiſit con
ſeruare, ſalua facere, & reſtituere inueterata, &
vſu cõſumpta, prout reperientur, num teneatur
84 ad pretium? & quidem Ant. † Capy. in addi. in-
cipi. ad iſtam glo. in conſil. Neapolita. Ita quod
de iur. dot. dicit Sacrum Regium Conſilium
Neapolitanum in contingentia facti ſubſtetiſſe
nec voluiſſe determinare, ſed reſeruaſſe deciſio-
85 nem huius quæſtionis, † & quoniã leges abhor-
rent caſus remanere indeciſos, vt ait Alberi. in
tracta. ſtatuto. quæſt. nona: propterea ſi mihi da-
retur dicendi facultas, concluderem, quod om-
nino teneatur ad pretium, ea ratione, cum ta-
lia bona quo ad dominium remanent vxoris, li-
86 cet † promiſcuo vſui vtriuſque conſtante matri-
monio deſeruiant, l. in rebus, C. de iure do. quod
ſi aliter maritus abutatur, nec deſeruiant ad v-
ſum communem, vtique ad æſtimationem te-
neri debet, tum quia id in ſtipulationem dedu-
87 ctum eſt, † tũ etiam ad inſtar aliorum vxoris bo-
norum paraphernalium, vel extra dotem con-
ſiſtentium per maritum conſumptorum ex l. fi.
C. de pact. conuen. & cum ad deſtinatum vſum
non deſeruierint, & ita reſiderem ſaluo ſaniori
conſilio, l. Claudius fęlix. ff. qui poti. in pign. ha-
be. facit infra, c. vlti.

Et dodarium ſibi à viro conſtitutum, ſibi integraliter eſoluatur.

Cur autem mulier lucretur dodarium con-
88 ſtitutum? † & ratio conſtitutionis dodarij, quæ
nam ſit, tradunt docto. in authent. dos data, C.
de don. ant. nupt. Areti. in §. eſt, & aliud, inſt. de
donati. Afflict. in conſtitut. Regni, mulier, quæ
dotarium, & gloſ. conſuetud. Neapolita. in con-
ſuetud. Quartam autem, de iur. quartæ, & dixi-
mus ſupra in prælud. in verbo. conſtitutione do-
darii, vt in conſuetud. ſecunda, quæ hic repeten-
da eſſent, ne ſepius id dicam contra præceptum
Iuriſconſul. in l. Meuius. §. duobus, ff. de leg. 2. ad
ibi dicta lectorem remitto.
89 Habebit † igitur hæc mulier vltra corredum
& iocalia dodarium conſtitutum, & quando
conſtituitur debet conſtitui eademmet die ſpõ
ſaliorum ante fores eccleſiæ, ſecundum gloſ. in
conſt. reg. mulier, quæ dotarium, & Andr. in ca.
1. §. donare. quali. olim feu. poter. ali. Iſta ſunt in-
ducta de iure Francorum à quo deriuauit hæc
conſuetudo Auerſana, quæ iure viuit illo, quod
eſt ſpeciale ius in regno, vt Andr. in c. imperia-
lem, §. præterea ducatus, de prohi. feu. ali. per Fri
der. & quod viuat iure Francorum, eſt gl. in con
ſtit. regni puritatem legum, quo iure dodarium
90 ſuccedit loco quartæ, † nam iure regni debetur
91 quarta † vxori ſoluto matrimonio per mortem
viri, vt habetur in glo. in d. conſt. mulier quæ do
92 tarium, quæ gl. † declarat hanc conſuetudinem,

&

93 & dicit quod non debetur dodarium niſi ſit cō-
ſtitutum, prout, & dicit hæc cōſuetudo, & ſic no
ta, quod ſi dodarium fuerit promiſſum conſti-
tui, non autem conſtitutum, non debetur vxori
viro mortuo, nam non ſufficit fuiſſe promiſ-
94 ſum, † ſed conſtitutum, vt ſic videatur correcta,
autheut. dos data, C. de don. ante nupt. per iſtud
95 ius conſuetudinarium, † vt late habetur per glo.
ſępius allegatam, in d. conſt. mulier, quæ dota-
rium.

Nunc quæro, mulier amittit dotem in pecu-
96 nia quam lucrantur hæredes viri defuncti, † quo
iure recuperet dodarium, & contra quos aget?
reſpond. quod gloſ. in d. conſti. regni mulier, quę
dotarium, diſtinguit: nam aut agit contra hære-
des viri, & tunc aget actione perſonali, vt tradat:
alias non tradendo, quia non vult, vel quia non
poteſt, aget ad intereſſe: aut contra tertios poſſeſ
ſores, & tunc actione in rem, quæ cōcluſio gloſ.
procedit quando ageretur ad recuperationem
dodarij conſtituti conſiſtentis in terra, vel Ca-
ſtro, ſecundum dictamen dictæ conſtit. Regni;
Sed ſi agatur ad dodarium conſiſtens in pecu-
nia, quia maritus conſtituit dodarium ducato-
rum quingentorum ſuper omnibus ſuis bonis,
tunc aget contra hæredes viri condictione ex l.
ideſt ex iſta conſuetudine, qua dicitur, quod do-
darium ſibi integraliter eſoluatur, l. 1. ff. de con-
dict. ex l.

Quæro etiam, mulier dedit in dotem rem ſta
97 bilem, † & maritus conſtituit dodarium ſuper
terra, vel alia re ſtabili, nunquid viro præmor-
tuo, mulier habebit dodarium? dic quod non,
& ratio eſt ſatis aperta, & magna æquitas, quo-
niam ſiue maritus habeat ex muliere filios, ſiue
non ſuſceperit filios, mortua muliere nihil ex
dote lucratur, ſed ea ad hæredes mulieris reuer-
titur, vnde non eſt iuſtum in iſto caſu, quod
mulier aliquid de dodario conſtituto in terra
præmortuo viro lucretur, niſi ei fuerit conſtitu-
tum dodarium in pecunia, vel mobilibus, vel
eidem mulieri legatum in quātitate per virū;
alioquin non, vt habetur in d. glo. per Mari. de
Carama. in d. conſt. mulier quæ dotarium.

Sed quæro, nunquid ſi vxori præmoritur vir
98 ſuſcepta prole, † amittat dotem mulier in pecu-
nia, vel in mobilibus? videtur quod non, nam va
lidum eſt argumētum de pacto ad conſuetudi-
nem, glo. rubricę, C. de decret. decuri. ſed per pa-
99 ctum id minime fieri poteſt, † quod vxor ſuper-
ſtes amittat dotem, l. 2. ff. de pact. dota. ergo nec
per conſuetudinem. Contrarium tamen eſt di-
cendum attenta forma huius conſuetudinis, &
huius iuris Francorum, quia mulier non debet
habere vtrunque, & ſic cum habeat dodarium
in plena proprietate, vt etiam dicit hæc conſue-
tudo, non debet habere dotem in pecunia ita di
cit glo. in d. conſt. Regni mulier, quæ dotarium,
quæ meminit de hac conſuetudine, quam dicit
vigere in multis partibus regni.

Quæro conſuetudo dicit, quod mulier lucra
100 tur dodarium integraliter, † & ſic ſine diminu-
tione, ſcilicet tam quo ad vſumfructum, quam
quoad proprietatem, quid ſi conſtituatur in re
feudali Caſtro, vel feudo, nunquid mulier habe
bit illud, quo ad proprietatem? dic quod non,
ſed ſolum quo ad vſumfructum, vnde poſt mor
tem mulieris reintegratur vſusfructus proprie-
101 tati, in alijs autem rebus allodialibus, † & bur-
genſaticis lucrabitur quo ad vſumfructum, &
proprietatem, ſecundum Bart. de Capua. & Na-
pod. in c. Regni mulier dotarium, & ſic in dota-
rio feudali mulier erit vſufructuaria, directo,
ſeu proprietate reſidente pænes hæredes viri, ſe-
cundum præfatos doctores, Ana. alleg. 85. nu. 3.

Succeſſiue ſi ſit conſtitutum dodarium ſu-
102 per feudo, in qua conſtitutione, † non requiri-
tur aſſenſus, ſecundum conſtitutionem regni,
licentiam, de conſt. dotar. ſed morte viri feu-
dum eſt deuolutum Domino, vel Regi, quo-
modo ſuccurretur mulieri petenti dodarium?
dic quod cum habeat aſſēſum legis, & prędicta
conſt. licentiam, poterit agere contra fiſcum poſ
ſidentem, vt per Bart. de Capua. in dict. conſtit.
licentiam.

103 Vnum nota, † quod mulier de iure lucratur
donationem propter nuptias, etiam ſi nullam
104 dotem dedit, † cum matrimonium eſſe poſſit
ſine dote, l. quod ſi nulla, ff. de reli. & ſumpt. fun.
& l. fi. C. de don. ante nupt. quod quidem ſanè
intelligas quando nulla dos data eſt, nec pro-
miſſa, tunc enim debetur domino propter nu-
ptias, l. lege Leonis, vbi hæc no. per gl. C. de pact.
conuen. quæ incip. quod ſi in dote nihil eſt pa-
ctum, ſecus tamen ſi dos fuit conſtituta, vel pro-
miſſa, & non ſoluta, tunc enim mulier non lu-
cratur donationem propter nuptias, ſi non fuit
ſoluta dos, vel ſi pars dotis fuit ſoluta, partem do
nationis lucratur habita ratione ad partem do-
tis ſolutę, & non vltra, vt in authent. de non elig.
ſecund. nuben. §. fi. quæ ſignatur, C. de pact. con-
uen. l. ex morte, & ſic de facto vidiſſe ſeruari, &
ſententiari, teſtatur Andr. de Iſer. in c. 1. colu. 1.
ibi, item mulier de natu. ſucc. feud. & ratio eſt,
quia fit matrimonium nulla facta promiſſio-
ne dotis, vt multotiens fit, & maritus conſtituit
donationem propter nuptias, tunc talis promiſ-
105 ſio † non reſpicit dotem, quæ non eſt promiſſa,
ſed de per ſe ipſa conſtitutio donationis propter
nuptias valida eſt, ſed vbi dos promittitur p̄ mu-
lierem, & donatio propter nuptias per virū, tūc
talis promiſſio donationis propter nuptias reſpi
cit dotem, cum dos data donationem propter
nuptias mereatur, auth. dos data, C. de don. ante
nupt. vnde tūc promiſſio donationis propter nu
ptias reſpicit dotem, vnde deficiente dote debet
deficere donatio propter nuptias in totum, vel
pro parte ſi pars dotis fuerit ſoluta, arg. l. cū pro-
ponas, C. de pact. & l. ſtipulatione, ff. de iur. dot.
& in auth. de ęqua. dot. in princ. l. ex morte, C. de
pact. do. & in aut. ſed quæ nihil, vt expreſſe dicūt,
Bart. de Capua, & Nap. in d. cap. mulier dotariū,
in cap. Regni, quæ tamen recipiunt limitationē,
106 niſi † dos fuerit per mulierem oblata, & vir no-

luerit

lucrit recipere,tunc enim habetur,ac ſi fuiſſet ſo
luta,& ſimilis eſt ſoluenti, vt in authent. vt exa.
in it.in §.fi. vel niſi matrimonium durauerit per
tantum tempus,& maritus non fuerit proteſta-
tus dotem ſibi non fuiſſe ſolutam, ita quod nō
poſſit amplius opponi exceptio non ſolutæ do-
tis, tunc enim habetur ac ſi ſoluiſſet dotem, &
lucratur mulier donationem propter nuptias,
vt in §.generaliter,in authent. de tempo.non ſo-
lu.dotis,& in authen. quod locum, C. de dote
caut.non nume. vel niſi dos fuiſſet promiſſa ad
109 diem certam, & † antequam veniſſet dies fuit
matrimonium ſolutum, tunc enim lucratur do
nationem propter nuptias,& ratio eſt, quia non
poteſt imputari mulieri,cur ante diem non ſol-
uerit cum reſpiciat iſta dilatio eius fauorem, ſe-
cundum Doctores prædictos,& vide Afflict.de
ciſ.333.& Bocr.in deciſ.100.
110 An † autem dodarium debeatur,ſi dos fuit con
ſtituta,& de dodario nulla ſit facta mentio? cer-
te conſuetudo iſta requirit ꝙ dodariū ſit conſti-
tutum,iccirco in caſu iſto non debetur, quid ta-
men erit de iure communi, vide Steph. Bertr.cō
ſilio 98.parte prima,& adden.ad Affl.in d.deciſ.
ſacri Concilij 333.
111 Et † cum mulier in feudo lucretur dodarium
quo ad vſumfructum, habebit ius præſentandi
in eccleſia patronata,cum præſentatio ſit in fru-
112 ctu,capitulo,conſultationibus,† extra de iu. pa-
tron. ſecundum Napod. in dicto capitulo mu-
lier dotarium in capitulo Regni,itidem locabit,
113 & concedet excadentias & bona feudi,† quæ ad
feudum deuoluuntur eius vita durante, verum
114 finietur locatio morte mulieris † finito iure do-
darii,ſecundum Napod. vbi ſupra, & ſimiliter
115 petet adiutorium,† ac ſubuentionem in ſex caſi
bus notatis in conſtitut. Regni, quam plurium,
vt per Afflict.in conſtit. Regni prædicta, colum-
na ſeptima,in octaua dubitatione, Capic. in de-
ciſ.184.& Campa. in capitu. Regni, item ſtatui-
mus,quod communitates, numero decimoter-
tio,& per Bart.de Capua.in conſtitut. Regni, li-
centiam.
116 Sed † pone quod moritur vir vxore ſuperſtite,
& filio ex eo matrimonio, an lucrifaciat doda-
rium quo ad proprietatem? videtur quod non,
niſi quo ad vſumfructum, C. de ſecund. nupt.l.
tertia,§.finali,a contrario ſenſu. In contrarium
videtur quòd lucriſaciat,quo ad vtrumq;, vſum-
fructum, nempe,& proprietatē, & hoc propter
verbum illud in hac conſuetudine poſitum (ſci-
licet integraliter) nam illud intelligitur integrū
117 quod nō eſt mutilatum,† l.prima,C.de debi. ci-
ui.lib.vndecimo,nec in aliquo deficiens,l.quam
diu,de diſtr.pig.l.fundos,C.de fun.patri.& l.pri-
ma,C.de frum. vrbis Conſtan.in l.ſecunda,§. ad
filiorum,C.quando,& quibus quar.pars debe.li
bro decimo,ſicut plenitudini nil poteſt adijci,6.
118 quæſtione prima,† capitu. ſi omnia,& C.de rep.
quæ fiunt in iud.l.prima, ita quod ſi ex eius ſub-
ſtantia detrahitur,non eſt integrum,l.prima, C.
de ſent.paſſ.& l.ſecunda, C. de bon. vacan. libro
decimo,capitulo miramur,61. diſtinct. & l. pri-
ma,C.ſi aduer.tranſ. & in proprijs terminis hu-
ius conſuetudinis voluit Napod.in dicto capitu-
lo regni, mulier dotarium, ex numero decimo-
ſeptimo. Vera igitur erit cōcluſio, quòd quam-
119 uis de iure communi † mulier quærat donatio-
nem propter nuptias exiſtēte filio quo ad vſum-
fructum tantum,l.tertia,& l.quarta,C.de ſecun.
nup.tamen ſecundum has conſuetudines lucra
tur dodarium integraliter etiam filio exiſtente,
quo ad vſumfructum, & proprietatem, hoc ta-
men intelligas muliere in viduitate permanen-
120 te. Si † tamen ad ſecundas nuptias migrauerit,
perdit proprietatem, ſecundum Napod. in loco
proxime allegato,in verſiculo,& hoc verū, quo-
121 niam plura concurrerent ſpecialia,† circa idem,
quod lex abhorret,l prima,C.de dot.promiſſ. in
gloſ.& ſpecialia non ſunt multiplicanda, glo. in
c.ad eius, 5.diſt.
Sed quid ſi dodarium non eſt conſtitutum,
122 ſed † in capitulis matrimonialibus, quæ præce-
dunt ſolemnia matrimonij,fuit promiſſum con-
ſtitui,nunquid ex hoc habeatur pro conſtituto?
dic,quòd gloſ.conſuetud. Neapol.in conſuetud.
Quartam autem,de iur.quartæ,in glo. conſtitu-
tam,tenet quòd ſic, ad euitandum circuitum,
123 qui † euitandus eſt,l.cū fundus,§.ſeruum tuum
imprudens,ff.ſi cert.pet.l.dominus teſtamento,
ff.de condi.indeb.clem.auditor,de reſcript.cum
ſimil.& Iaſ.in l.prima,§. finali, ff. de verborum
obligat.per ea quæ dicit Ioan.Andr. in addit.ad
Specul.in tit.de oblig. & ſolut. ſuper rubrica,co-
lum. penultima, vbi quòd qui promiſit ſe obli-
124 gaturum † ad decem,poteſt ſtatim ad decem cō
ueniri,euitandi cauſa circuitus,& tenent Docto
res in dicto §.ſeruum,licet Dec.& multi videan-
tur impugnare ſententiam Ioan. Andr. tamen
eam ſequitur Iaſ.in dicta l.dominus teſtamēto,
ff.de condi.indeb.& firmat Rub.Alexan. in con
ſilio 29.qui reſpondet in contrarium adductis.
Contrariam tamen opinionē amplectaris, quia
aliud eſt promittere, aliud eſt conſtituere, ſicut
125 aliud eſt † vendere, aliud eſt promiſſio de ven-
126 dendo,l.in bonæfidei, † §.finali, ff. de eo, quod
cer.loco,ſicut aliud eſt promittere decem, aliud
127 ſe obligaturum ad decē, † & ita per multa tenet
Lancel.Galiaula.in repet.rubricę, ff. de verborū
obligat.numero ſexageſimoſecundo,& ſexage-
ſimotertio,& Ruin.& Alciat. in l. prima, ff. de
verborum obligat. & Hieron. Buttigella in l.4.§.
Cato,ff.de verborum obligat.cum aliud ſit pro-
128 mittere de donando, † aliud eſt donatio, vt per
Galiaul. vbi ſupra. Nec obſtat,quod circuitus eſt
euitandus,quia intelligunt Doctores,ſi eſt inuti
129 lis,vt in dictis iuribus,ſecus † ſi vtilis,ſcilicet pro
pter ortum obligationis,propter tranſactionem
dominij, acquiſitionem fructuum, obligatio-
nem bonorum,& aliorum, quæ conſiderantur
in caſu Gramma.in deciſione 103. a nume. 188.
vbi videas. Tum quia hæc conſuetudo expreſ-
130 ſe vult conſtitutionem dodarij, † quæ cum ſit
ſtricti iuris, non debere ampliari, ſed reſtrin-

gi.l.quicquid aſtringendæ,cum ſimil.ff.de verb.
oblig. nec obſtat quòd contrarium fuerit deci-
ſum per ſacrum Cōſilium,vt habetur in deciſio
ne prædicta Gram. & per Afflict. deciſio. 61. &
per eūdem in conſt.Regni licentiam, cum pro-
cedant in caſu ſuo,& de iure communi, ſecus ta
men per hanc conſuetudinem cum mulier non
131 lucretur dodarium, † niſi expreſſe ſit conſtitu-
tum, vt habetur in capitu. 2. vt ibi dodarium
non habeat,quantunque cōuentum, niſi ſolem
niter in facie eccleſiæ conſtitutum,& ſatis innui
tur in conſtitutio.Regni mulier,quæ dotarium.
In qua conſtitutione dodarij requiritur certa ſo
lemnitas,vt ibi per gloſam, & per Andr. in cap.
1.§.donare,quali.olim ſeu. poter. alien. & dictū
eſt ſupra in præludi.
132 Sed pone, †quod fuit contractum matrimo-
nium,quod diu durauit, vtrum alio non appa-
rente, præſumatur conſtitutum dodarium ? vi-
133 detur,†quod ſic,nam vbi datur matrimonium,
ibi videtur omnia ſolemniter acta,& præſumē-
134 dum eſt † id quod fieri ſolet, & id quod ſæpius
contingit,l. ea quæ. ff. de reg. iur. vt dicit Caro-
lus,Gloſator legum Longobardarum in l.fina-
li, de his, quæ ſine volu. mund. ad mari. amb.
contrarium tamen eſt dicendum, quoniam iſta
135 eſt quæſtio facti,& †factum non præſumitur,ni
ſi probetur,l. in bello,§.factæ,ff.de capt.& poſth.
reuer.& facit quia requirit hęc cōſuetudo,quòd
ſit conſtitutum,& ſolemniter per ea, quæ ſupra
136 diximus,& † ſolemnitas extrinſeca nō præſumi
tur,niſi probetur,l.ſciendum,§. finali, ff. de cur.
fur.l.item quæcunque,§.finali,vbi not. ff. de pu-
bli.in rem act.& per Doctor.in l.ſciendum,ff.de
verborum obligat.& conſtitutio dodarij eſt fa-
137 cti quemadmodū, & † cæteri contractus,l.in bo
138 næ fidei,§.fi.ff.de eo, quod cert.lo.& †conſequen
ter non præſumitur niſi probetur conſtitutum,
& ſic tenendum eſt.

Poterit tamen mulier, quæ dotem conſtituit,
139 vel dedit, ſi dodarium † non ſit conſtitutum, a-
gere condictione ex hac conſuetudine, vt con-
ſtituatur,vt per Angel.in §.aliud quoque, in au-
then.de æqua.dotis,colum.2. qui allegat glo. in
auth.dos data, C.de don. ante nupt. Vtrum au-
140 tem † huiuſmodi conſtitutio dodarij requirat
ſcripturam,& in probatione eiuſdem ſcriptura
requiratur?dic quod non,cum paria ſint proba-
re per ſcripturam,ac per teſtes, l. in exercendis,
141 C.de fide inſtrum. capitulo, Ioannes, † extra eo-
dem,& certi ſunt caſus, & cōtractus ſcripturam
142 requirentes, † de quibus per gloſ. in capitulo pri
mo,extra de cenſ.& per gloſ.in l.ſecunda, C. de
iure emphyteu.& per gloſ. in l.ne cui, C. locati,
qui ſunt ſpeciales, & quòd non requiratur ſcri-
ptura, videtur velle gloſ.conſuetu.Neapo.in con
ſuetud.Quartam autem,in gl. in verbo, ſed vbi
liberos,columna ſecunda,verſiculo item quid ſi
teſtator,& Andr.de Iſern. in capitulo primo, §.
donare,qualit.olim feud.poter. alie. verſic. item
quia tantum,vbi loquitur de conſtitutione doda
darij,iuxta hanc conſuetudinem.

143 Sed † quid,ſi dodarium non fuit conſtitutum
in die votorum,ſeu nuptiarum,an poſſit per ma
ritū conſtitui conſtante matrimonio?dic, quod
ſic,vt per Carol.in l.nulli,de his,quæ dant in do.
muli.a viro,facit text.in l.ſi conſtante, & l.finali,
C.de donatio.ante nupt.& firmat Andr.in dicto
capitulo primo,§.donare,columna tertia, quali.
olim feud.poter.alien. & per Afflict. in conſtitu.
licentiam,in vltima quæſtione,cum ibi not.poſt
Andr.
144 An † autem debeatur dodarium vxori præ-
mortuę? dic,quod non,nam ſolum lucratur mu
lier dodarium viro præmortuo, l. ex morte, in
principio,C.de pact.conuen.& §.finali,in Auth.
vt exacti.inſtan.dot.& l.vbi adhuc,C.de iure do-
tium, & in capitulo Regni, mulier dodarium,
& ibi Doctor.& expreſſe dicitur in hac conſue-
tudine.
145 Infertur † ex his ad quæſtionem,videlicet po-
ne maritus conſtituit dodarium tempore con-
tracti matrimonij,deinde in teſtamento voluit,
quòd dodarium, ita debeatur vxori, ſi non tran-
ſeat ad ſecunda vota, vtrum hoc poſſit dicere?
dic,quòd non, ſecundum Bald.& Salyc.in Au-
thent.quod locum,C.ſi ſecund.nup. muli. nam
146 dodarium debetur vigore cōtractus, & † conſti
tutionis,non autem virtute vltimæ voluntatis,
vt ibi per eos.
147 Quæro, † an conſtante matrimonio poſſit v-
xor petere dodarium?hęc cōſuetudo dicit, mor-
tuo viro, dic tamen quòd ſic, ſi maritus vergit
ad inopiam,vel vtitur male ſubſtantia ſua,vt per
gloſ.conſuetud.Neapoli.in conſuetud.Quartam
autem in glo.in verbo,poſt mortem,facit textus
in l.vbi adhuc,C.de iure dot. cum authent. ſequ.
bene faciunt dicta per Bartol.in l.ſi conſtante,ff.
ſolut.matrimon.cum æqualitas ſit ſeruanda, tā
148 in dodario,† ſicut in dote,& ſicut mulier aſſecu
ratur pro dote in caſibus in quibus aſſecurari de
bet,ita & ſimiliter in dodario, vt arguit Napod.
in proxime allegato loco.
149 Nunquid † autem ſuccedant filij in hoc doda
rio vti hæredes patris, a cuius ſubſtantia proue-
nit dodarium?dic,quòd non ſuccedunt vti hęre
des patris, & poterunt renunciare hęreditati pa-
ternę,& habere dodarium,etiam quòd patris nō
150 ſint hęredes,l.fęminę,†& in authen.hęres, C.de
ſecund.nupt. Afflict. in deciſione 37. & in deci-
ſione 314.in cauſa creditorum, & ibi late per ad-
dentes.
151 Vtrum † autem mulier,quæ dodarium lucra
tur,poſſit illud vni tantum ex eius filijs legare?
in quo dic non poſſe,cum mater non habeat ius
eligendi vnum ex filijs in lucro ex coniuge pro-
ueniendo, ſeu proueniente, vt per Bartol.in §. ſi
vero ſit, in authen.de nupt.& Paul.de Caſtr.con
ſilio 441.colum. 1.vol.1.
152 An † autem mulier iſta valeat teſtari de iſto do
dario, vide tex.& ibi Bal.in authen.hoc lucrum,
in fine, C. de ſecund. nupt. vbi traditur lucrum
hoc æqua lance inter filios a iure diſtribui, nec
poſſe matrem aliquid diſponere.

Quæ-

153 Quæro, † an poſſit mulier ſoluto matrimonio petere, vt ſibi conſtituatur dodarium, ſi non fuit conſtitutum a viro viuente? Dic quòd non, ſed ſibi imputet mulier, quæ conſtante matrimonio non petijt ſibi conſtitui, vt dicit Angel. in §. aliud quoque, in Authen. de æqual. dot. columna ſecunda, verſiculo, ſed quæro, & tangit Afflict. in conſtitutio. licentiam, in decima quæſtione.

154 Quæro † inſuper ſi fuerunt contracta ſponſalia, & conſtitutum dodarium, ſed matrimoniũ non fuit ſecutum, an debeatur? dic mulierem hoc caſu non lucrari, nam talis promiſſio, ac cõ-
155 ſtitutio † dodarij tacitam in ſe habet conditionem, ſi matrimonium fuerit ſubſecutum, l. dotis promiſſio, & l. ſtipulatione, ff. de iure dot. hoc tamen intellige, quando oſculum non interuenit, quoniam tunc lucratur mulier iocalia, robbas, & ornamenta, ſecundum diſpoſita ſupra in prima conſuetudine, & ibi diximus, & ita tenet Bald. in l. ſecunda, C. de bon. quæ liber. quòd
156 non † debeatur illud lucrum nõ ſecutis nuptijs, & dixi ſupra, in conſuet. capitulo ſecundo, vide Napod. in conſuetud. Neap. in conſuetud. Quartam autem.

Quæro, dodarium eſt medietas valoris dotium, vt dicitur infra in proxima ſequenti conſuetudine. item ſi de quantitate, &c. pone quod eſt conſtitutum in minori quantitate, an mulier
157 poſſit petere reſtitutionem in integrum, † tanquam læſa, vt conſtituatur integra medietas? dic quòd Matth. Afflict. in conſti. Regni, licentiam, in tertia quæſt. tenet quòd non, quoniam mulier
158 habet † regulariter in integrum reſtitutionem, nec etiam de iure municipali iſtius regni, niſi in iudicio, vt in conſt. Regni, obſcuritatem legum,
159 & † iccirco poterit conſtitui dodarium in minori quantitate, vt ibi per Affl. & per Bald. in auth. dos data, in ſecunda lectu. C. de donatio. ante nupt.

160 Quæro, † mulier eſt minor, & ſimiliter maritus, nunquid poſſit conſtituere dodarium, abſque iudicis decreto? dic in rebus mobilibus, quę ſeruando ſeruari non poſſunt dubio procul poſſe conſtitui ſine decreto, l. prima, C. ſi aduer. dot. & Nicol. de Napod. in l. prima, ff. de rebus eor. ſecus in rebus ſtabilibus, quæ requirunt iudicis decretum, vt per Bart. in dicta l. prima, & in l. præ
161 dia, C. de præd. mino. Si † tamen factus maior, tacuit, ratum habuit, vel per quinquennium non contradixit, ſibi præiudicium facit. l. fin. C. ſi maior fact.

162 Quæro, † quid ſi mulier quæ nupſit, erat minor duodecim annorum, & nondum cognita a viro, an eo mortuo, lucrifaciat dodarium? & quid ſi fuerit cognita? iſta quæſtio ſoluitur in cõſuetudine prima, & ibi diximus, hic nõ repeto, ad ibi dicta me remitto.

Quæro, quid ſi moritur maritus, & vxor lucratur dodarium, pendente dilatione anni dati ad
163 ſolutionem ipſius dodarij, iux. † tex. in l. 1. §. exactio. C. de rei vxo. act. & infra conſuetud. 9. item in quolibet caſu, moritur vxor ante finem anni, an tranſmittat ad eius hæredes perceptionem fructuum tertij dotalitij, ſuper quo dodarium eſt conſtitutum pro toto anno, an pro rata anni, ſicut dicitur in marito, iuxta l. fructus, l. de diuiſione, & l. diuortio, ff. ſolut. matrim. dic pro rata anni, vt per Luc. de Pen. in l. prima colum. 2. in fin. C. quan. & qui qua pars debe. lib. decimo, vbi videas.

164 Quæro, fuit † cõtractum matrimonium inter perſonas prohibitas, fuit cõſtitutum dodarium, & ante obtentam diſpenſationem à ſede apoſtolica ſolutum eſt matrimonium morte viri, an mulier lucrifaciat dodarium? dic quod non, ex quo inter eos matrimonium non fuit, nec conſiſtere potuit, capitulo, & ſi neceſſe, extra de dona. inter virum, & vxo. l. qui contra, C. de inceſt. nupt. immo ſi quid vxor a viro acceepit, cogi
165 tur † relaxare, vt ibi dicit textus, & ſi dos fuerit ſoluta viro, debet reſtitui mulieri, quoniam habuit in ſe tacitam conditionem, ſi matrimoniũ
166 ſequeretur, † & ſi obtineretur diſpenſatio, l. dotis promiſſio, l. ſtipulatione, ff. de iure do. itaque declarato matrimonio nullo per iudicem eccleſiaſticum ad hoc competentem, ceſſat lucrum dodarij, vt late diſeritur in hac quæſtio. per D. Vincen. de Franc. in deciſ. 52.

Sed pone, quod reperitur conſtitutum dodarium per inſtrumentum, ſed non apparet conſti
167 tutum ſeruata forma iuris conſuetudinarij, † ſeu Francorum ante fores eccleſiæ per cultrum plicatum, ſecundum Andr. in cap. 1. §. donare, qualit. olim feud. poter. alien. vtrum valida ſit conſtitutio alio non apparente? dic valere, ſecundum gloſ. in conſtitut. regni, Mulier, quæ dotarium, & ſufficit dotarium fuiſſe ſimpliciter conſtitutum, licet ea ſolemnitas fuerit omiſſa, ſufficient enim aliæ ſolemnitates, quæ in matrimonio interueniunt, ſecundum gl. prædictam.

168 Singulariter † vnum notabis, quod iſtud lucrum dotalitium tranſit ad mulierem adueniente caſu mortis mariti, etiam ſine traditione, ex ſola prouiſione, ac promiſſione, & ipſius conſtitutione, gloſ. in authent. donationem, circa fin. C. de iure dotium, quæ gl. communiter per omnes Doctor. eſt recepta, ſecundum Guid. Papæ in queſtione 424. habebit igitur mulier rei uendicationem, etiam nulla facta traditione, ſecundum Cyn. ibi, quod ſpeciale eſt, vt ſine traditione trã-
169 ſeat dominiũ † cõtra regulam, l. traditionibus, C. de pact. alij ſunt caſus in quibus tranſit dominium ſine traditione, qui notantur in l. finali, C. de ſacroſan. eccleſ. & per Docto. in dicta l. traditionibus.

170 Sed † quid ſi mulieri non ſit dodarium conſtitutum, nec in pecunia, nec in terra, & ſic ei cõſuli non poteſt per retentionem dodarij, quid faciet, priuabitur ne dote, ſecundum has conſuetudines, & dodarium non habebit? dic, quod in hoc caſu recuperabit ſuas dotes, iam quòd dodarium habere non poteſt, quia non fuit conſtitutum, vt per gloſ. in conſtitutio. Regni, mulier, quæ dotarium, quod quidem eſt ſatis æquum, ne mulier priuetur vtroque.

171 Quæro † maritus conſtituit dodarium vxori
ſuper caſtro, feudo, vel terra feudali, quo caſu
non requiritur aſſenſus regis de iure municipa-
172 li huius Regni, vt conſtitur. licentiam,† quic-
quid alias ſit de iure communi per gloſ. & Do-
ctor. in capitulo primo,§.donare,qual. olim feu.
poter.alien.modo maritus vult dare ex cambiū
vxori,nunquid hoc poſſit ſine aſſenſu domini,
vel Regis? vide Afflictum remiſſiue in dicta con
ſtitut.licentiam,qui mouet, ſed nō remouet hoc
Dubium. Sed ſe remittit ad dicta per eum in ca-
pitulo primo,§.cum autem,de contro.inueſtitu.
dubium depēdet ex hoc, cum fiat commutatio
de perſona vxoris in maritum, quæ commuta-
tio eſt prohibita per conſtitut. Regni conſtitu-
tionem diuæ memoriæ, poſſet attentari, quod
poſſit, nec requiratur aſſenſus, cum per excam-
bium datum,feudum remaneat liberum,& me
173 lior † ſit conditio feudi per nota.per Andr. de
Iſern.in rubr. an ille, qui inter fratrem domini,
& per Anton.Capic. in deciſione, & per Came-
ra.in capitulo Imperialem,carta decimaquinta,
litera P.

Quæritur inſuper, quid ſi maritus,qui conſti-
tuit dodarium ſuper feudo,moriatur abſque le-
174 gitimo ſucceſſore in feudo,& † feudum aperitur
Regiæ Curiæ,quomodo ſuccurratur mulieri vi
duæ petenti dodarium per eius virum conſtitu-
tum? dic quod nodus huius dubij ſtat, quod pe-
tere dodarium conſtitutum ſuper feudo in pecu
nia nullo alio competit iure, niſi conditione cō
ſtitutionis regni,licentiam, quæ conditio eſt a-
175 ctio perſonalis,† quæ non datur contra tertium
poſſeſſorem,l.prima,§.ſi hæres,ff.ad Trebel. l. fi-
deicommiſſum,§.tractatum,ff.de iud.l.finali, ff.
de contrahen.empt. cum ſimil. & ſic fiſcus non
conuenitur, quia eſt reſolutum ius vaſſalli, &
176 conſequenter ius mulieris,† l. lex vectigali,ff. de
pign.& hoc ſentit Bart.de Capua in dicta conſti.
licentiam,& ibi Affl.ſed tamen ſuccurritur mu
lieri per hypothecariam,quæ a viro tribuitur in
dodario,l.vbi adhuc,C.de iur. dot.l. aſſiduis, C.
qui pot.in pign.habe.Nec obſtat quod agitur ſu-
per feudo ſine aſſenſu, cum interueniat aſſenſus
legis,id eſt illius conſtitutionis, qui operatur eū-
177 dem effectum,ſicut † aſſenſus hominis, argum.
l.ſecundæ,§.primo,ff.de reb.eo.& nota. in l.fina-
li,C.de legi.tute.& videtur hoc ſentire Afflict.in
dicta conſtit. Regni,licentiam.

Vtrum ſi filiusfamil. patre conſentiente ma-
trimonio conſtituat dodarium vxori, mortuo
178 eo expectanda † ſit mors ſoceri in petendo doda
rio? dictum eſt ſupra in conſuetud. proxime præ-
cedenti,vbi vide in qua conſuetudine multas a-
lias quæſtiones in hac materia diſſerui, quæ hic
repetendæ forent, huic tamen quæſtioni adde
Ioan.Lup.in rubrica de donatio.inter virum, &
vxorem,§.vigeſimoprimo,numero ſexto, & de-
ciſio.Octau.Cacher.43.& Viuium in ſuis com-
mun.opin.in verbo,pater & filius.

179 Qua quæſtione retenta,† an proteſtatio patris
nolentis ſe obligare in totum , ſed in parte tan-
tum eum releuet? in quo dic non releuare in his
quæ de iure tenetur,tenetur tamen in totum pa
ter ſic conſentiens filio dodarium conſtituere,
vt per Doc.in l.ſi cum dotem,§.tranſgrediamur,
ff.ſolut.matrimon.merito proteſtatio, vt in par-
te tantum teneatur,cum non releuat, vt per Io.
Lup.in rep.d. rubr.extra de don. inter vir.& vxo
rem,§.vigeſimoprimo,& vide addit.ad Barto.in
d.§.tranſgrediamur.

180 Vtrum † autem mulier, cui eſt conſtitutum
dodarium in terra feudali,poſſit tranſeundo ad
ſecunda vota illud in dotem dare ſecundo viro?
dic non poſſe ex diſpoſitione capituli Regni,
mulier dotarium,& ſic fuiſſe deciſum, refert Af
flict.in conſtit. regni,licentiam,& melius in con
ſtitut.mulier,quæ dotarium,columna 4.in ſexta
dubitatione.

181 Sed † nunquid mulier,quæ habet vſumfructū
tantum in terra feudali ſui dodarii,debeat caue-
re de vtendo,fruendo arbitrio boni viri, iuxta l.
primam,ff.de vſufruct. quemad mo. caue.& in l.
prima, C. vſufruct. vide Afflict. in conſtitut.
mulier quæ dotarium,columna quarta,in octa-
ua dubitatione,vbi quod ſi habet filium,non te-
tenetur cauere:ſi autem lucratur quo ad proprie
tatem, in allodio ceſſat dubium,cum ſit proprie
182 taria,† vbi etiam ſubdit,mulierem vſufructuariā
183 feudi dotalitii † poſſe locare baiulationes, &
184 præſentare † rectores in eccleſiis patronatis, vi-
de Afflict.in conſti.regni,licentiam,vide tamen
de hoc vltimo Imol.Butri.& Abb. in capitulo fi
nali,extra de conceſſ. præben. Picum in l. Titia
cum teſtamento,§.Titia cum nuberet, numero
129.ff.de leg.ſecundo, Bellon. in conſilio ſexto,
numero decimooctauo, vbi videntur tenere,
185 quod ius præſentandi in eccleſia feudi † compe-
tat proprietario, licet præſentatio ſit in fructu ,
vt per gloſ.in capitulo,cum Bertoldus, extra de
re iud.& not.in capitulo conſultationibus, de iu
re patronat.de quo tetigi ſupra hac eadem lege.

186 Et † nota, quod poterit hæc mulier pro doda-
rio petere ſibi aſſignari terras,& caſtra vicina,&
ſibi coherentia, Lucas de Penna in l.quicunque,
columna octaua, C. libro vndecimo, de omni
agr.deſert. Anton.Capic. deciſione 42. nume. 3.
in addit.

Nota tamen, mulierem amittere lucrum do-
187 dorii † in multis caſib. notatis ſupra in conſuetu-
dine proxime præcedenti,& ob adulterium, ca-
pitulo plerunque,de do.inter virum,& vxorem,
188 & † propter oſculum luxurioſum,& alia,vt ibi di
xi,& allegaui,hic non repeto.

189 Sed † an perdat dodarium,ſi infra annum lu-
ctus, iuxta l.ſecundā, vbi nota.C.de ſecund.nu-
pt. tranſeat ad ſecunda vota? breuiter reſpond.
quod non,ſecundum veram, & communem o-
pinionem,cum hodie huiuſmodi pœnæ ſint ſub
latæ ſecundo nubentium, vt per glo. & Doctor.
in capitulo penultimo, & capitulo finali, extra
de ſecund.nupt.& tenet Neuiz. in ſua Silua nup.
libro ſecundo, numero quadrageſimoſeptimo,
vbi etiam, numero quadrageſimoquinto , po-
nit pœnas ſecundo nubentium , & per Ioann.
And.& alios in dicto capitulo finali, de ſecund.
nupt.

nupt.& Salyc.in l.2.C.de ſecun.nupt.qui reſpon-
dent ad iura contraria,quod ſint ſublata per ca-
nones, & per dictum Apoſtoli illud melius eſſe
nubere,quam vri,& cum eſſent contra liberta-
190 tem matrimonij,† nam metu pœnæ ſe retrahe-
191 rent† a cõtrahendo matrimonia,& daretur ma
teria delinquendi,& fornicandi.

Sunt qui limitent hoc dictum procedere, niſi
192 infra breue tempus duorum,† ſcilicet aut trium
menſiũ mulier ad ſecundas conuolaret nuptias,
& hoc propter ſanguinis perturbationem, pro
ut tenent Bald.poſt Rayn.de Forliuio,& Pau. de
Leazar.in l.decreto,C.ex quibus cauſ.infa.irrog.
& Neuiz.in ſua Silua nupt.libro ſecundo, nume
ro 47.cum alijs ibi, quam partem putant verio-
rem Paul.de Caſt.in dicta l.decreto, licet diuer-
ſam ſententiam ſenſerit Ioan. Andr. in capitulo
finali,extra de ſecund.nupt.vbi indiſtincte, ſiue
timeatur ſanguinis perturbatio, ſiue non, licet
mulieri tranſire ad ſecunda vota,& ibi Abb.cla
rius id exprimit,& Felyn.in capitulo,eccleſia ſan
ctæ Mariæ,columna vigeſimaprima, verſiculo
ſecundo.Si tamen prima opinio Pauli eſſet tenẽ
193 da,† illam limitarem,niſi ceſſaret ſuſpictio, ſeu
perturbatio ſanguinis, vt puta, quia mulier eſſet
ſterilis,vel ſenex,vel peperit poſt mortem mari-
ti,vel in ea, cuius maritus deceſſit vltra mare,&
ſic non ſtetit,nec concubuit cum matito per an
num,quia tunc ceſſaret dicta ſuſpictio,& pertur-
batio ſanguinis,vt per Bald.in d.l.decreto,& per
addit.& Bald.in l.prima, columna penultima,
C.de ſecun.nupt.& eſt de mente Raynu.& Pau.
de Leazar. relatorum, in dicta l. decreto, per
Bald.

194 Nunquid † autem pœnæ ſecundo nubentiũ,
hodie ſint ſublatę,ſecundum dictum Apoſtoli;
quod melius eſt nubere,quam vri? dic,quod cõ-
munis eſt concluſio doctorum, quòd pœnæ illæ,
quæ reſpiciunt odium mulierum tranſeuntium
ad ſecundas nuptias, ſint ſublatæ: quæ vero ſunt
inductæ fauore filiorum,remanent, nec cẽſen-
tur ſublatæ,vt latiſſimè per exempla vtriuſque
caſus recenſent Innoc.Hoſt.Ioan.Andr.Abb. &
alij in cap.finali,extra de ſecund. nupt. plene de
hoc dixi infra in conſuet.octaua,in verbo, ad ſe-
cunda vota migrare voluerit,& pulchre per Mõ
taluum in l.13.tit.de las arras, libro 3. in verbo,
pierda la meytad.

195 Quæro † nunc mulier lucrata eſt dodarium
per mortem viri, tranſiuit ad ſecundas nuptias,
& ſimiliter ob mortem ſecundi viri lucrata eſt
aliud dodarium,& ſic deinceps tranſiuit ad alias
vlteriores nuptias, & ſimiliter lucrata eſt doda-
riũ,moritur hæc mulier relictis filijs ex primo,
ſecũdo,& tertio matrimonio,quomodo ſucce-
dent filij in his dotarijs lucrifactis? dic breuiter,
quod filij prioris matrimonii ſuccedent in dota
rio lucrifacto per matrem eorum a primo viro,
filij nati ex ſecundo matrimonio habebunt do-
darium lucrifactum per matrem per mortem ſe
cundi viri,& ſic deinceps,per tex. in §. nec illud,
in authent.de nupt. & in principio, in authent.
neque vir,quod ex dote, & per Doctor. vtrobiq.
& per gl.in §.veniunt,in verbo,prioribus, in au-
thent.de nuptiis,l.cum alijs,& in authen.vxori,
& ibi Doct.C.de ſecun.nup.

196 Succeſſiue† quæritur, pater habuit primam
vxorem,& ex ea liberos,moritur vxor relictis hi
ſce liberis,maritus contraxit ſecundas nuptias,
& conſtituit ſecundæ vxori dodarium, ex qua
ſecunda vxore ſuſcepit filios, & mortuus eſt ſu-
perſtite vxore,quæ lucrifacit dodarium, dubita-
tur modo,an iſtud dodarium huic ſecundæ vxo
ri debitum debeat ſolui de portione contingen-
te filijs ſecundæ vxoris,ex quo ipſi poſt mortem
matris in eo ſuccedunt,an debeatur de tota hæ-
reditate communis patris? & videtur dicendum,
quod debeatur de portione tangente filiis ſecun
di matrimonij,quoniam mortua matre ipſi ſuc
cedunt in dodario,dicto §.nec illud, in authent.
de nupt.cum alijs iuribus in proxima præceden
ti quæſtione allegatis, alioquin eſſet inequalitas
inter filios, quia filij ſecundæ vxoris haberent
iſtud dodarium præcipuum, quod eſſe non de-
bet,l.penultima,C. de collatio. & ad tollendam
inuidiam inter fratres, quæ maxima oritur, l.
197 cum oportet,† §.ſecundo,C.de bon.quæ liber.l.
cum pater,§.euictis,ff.de leg.ſecundo, tangit gl.
in verbo,ſecundis,in d.§.nec illud,in authent.de
nupt.In contrarium facit, quia iſtud dodarium
fuit conſtitutum per patrem defunctum, & ſic
198 eſt† debitum hæreditarium,vnde actiones acti-
ue,& paſſiue tranſeunt ad hæredes pro hæredita
rijs actionibus,l. ſecunda,C.de hæredit. actio. &
ſic omnes filij hæredes patris tenentur pro rata
præſtare dodarium ſecundæ vxori,& illud doda
199 rium qđ lucrifit per† ſecundam vxorem,debetur
filijs illius matrimonij,dicto §.nec illud,& l.cum
alijs,C.de ſecund.nupt.cum alijs ſuperius addu-
200 ctis, immo † ſi mater non tranſiret ad ſecunda
vota, haberet etiam portionem proprietatis pro
nnmero filiorum,auth.ſi tamen, C.de ſecũ.nup.
201 & in corpore vnde ſumitur, & † ſic habebunt
iſtud dodarium filij ſecundæ vxoris, tanquam
ex prouidentia legis.

Nec obſtat quod dicebatur de inæquali-
tate, nam ex quo pater communis habuit v-
xorem in eius obſequio, & fructus dotis fuere
conuerſi in vtilitatem mariti, & conſequenter
in commodum, & vtilitatem omnium filio-
202 rum,merito † qui ſentit commodum,ſentire de
bet incommodum,regu.qui ſentit, de reg. iuris
in ſexto, & l. cum qui, ff. de iureiuran. quod
nota.

Vnum adde ſuperioribus dictis in eo, ſcilicet
quod mulier lucrata hoc dodarium ſtantibus
filiis tranſeundo ad ſecunda vota, retinebit ſo-
lum vſumfructum, filij vero prioris matrimo-
nij proprietatẽ, iuxta textum in §. ſi vero expreſ-
ſim, in auth. de nupt. vbi hæc probatur conclu-
ſio,ſcilicet mulierem ob tranſitum ad ſecundas
nuptias,priuari proprietate omnis largitatis,quę
a viro ad eam peruenit, ſiue ex donatione pro-
pter nuptias,ſiue ex teſtamento, aut mortis cau-

ſa donatione, vel alia quauis ſimplici donatio-
ne,& plene habetur in l.fœminæ, l.generaliter,
& in Authen.vxore, C.de ſecun.nupt.& Dec. in
l.1.colum.5.verſic.ex his,cum ſequen.C.de ſecū.
204 nup.vbi quod † ſicut maritus de lucro dotis per
eum lucratæ vigore conſuetudinis vxore dece-
dente, tenetur reſeruare filijs prioris matrimo-
nij,Salyc.in dicta l.fœminæ,§.illud,idem in mu-
liere dicendum ſit.Ex quo infertur quod ſi mo-
205 ritur † filius prioris matrimonij ſuperſtite ma-
tre,quæ tranſiuit ad ſecunda vota , & ſuperſtite
fratre vtrinque coniuncto,quod mater ſuccedet
ſolum in vſufructu,& proprietas reſeruatur filijs
illius prioris matrimonij,l.generaliter, l.hac ædi
ctali,§.his illud,& vtrobique ſcribentes, C.de ſe-
cund.nupt.& Anchar.in conſi.278.præmittam.
206 Itaque † quod vnus coniugum lucratus eſt ab al
tero,tenetur reſeruare poſt mortem ſuam filijs
ex eo matrimonio ſuſceptis ſi tranſeat ad ſecun-
da vota,vt dicit Pau.de Caſtro conſ.441.pro de-
claratione eius,columna prima, volum. primo,
207 &† ſic dicitur ſubijacere reſtitutioni,iuxta diſpo
ſitionem,l.fœminæ.C.de ſecun.nup.vt dicit An
gel in l.mater,C. ad Tertullian.quod mater ho-
die ſolum ſuccedit filio in bonis paternis in vſu-
208 fructu,ſiue nubat ante mortem filij, † ſiue poſt,
& proprietas eſt fratrum,vt in Authen. ex teſta-
mento,& ibi Bald.C.de ſecund.nupt.Alex. con-
ſilio 63.volumine quinto, Afflict.in deciſ.75. co
lumna ſecunda , & Aret. conſilio 72.vbi appro-
bat hanc Angeli opinionem tanquam veram,
hoc idem affirmat Socin. in conſilio trigeſimo-
quarto, Omnipotens Deus , volumine primo,
Boer.deciſione 185.& 186.& ſequent.& Cæſar
Vrſil.in eius ad dictam Afflict.deciſione 75. pa-
209 raphraſi,† vbi quod eadē iuris cenſura ſeruatur
in patre ad ſecundas nuptias tranſeunte, quæ ta-
210 men intelligas † procedere in bonis ex ſubſtātia
paterna prouenientibus,ſecus tamen in aliis bo-
211 nis aliūde quæſitis, † quoniam in illis mater ſuc
cedit pleno iure,vt per Ludou.Roman. conſilio
405.præſuppoſitis,Ioan.de Anan. in conſilio 73.
ex his,vt ibi addit.Aretin.in §. præſeruntur , co-
lumna quinta,Inſtit.de ſen.conſul.Tertul. Aret.
conſilio trigeſimoſecundo,Aim.conſilio 37.vo
lumine primo, Boer. deciſ. 192. vbi pulchre ha-
212 bes quando † dicātur bona prouenire ex ſubſtan
213 tia paterna,quemadmodum † etiam pater tene-
tur lucrum ex ſucceſſione pręmortuorum filio-
rum reſeruare filijs ex eodem matrimonio, vt
per Bartol.in l.fœminæ, §. illud , & ibi Salyc.&
Angel.Aretin.in §.præferuntur , Inſtitu.de S. C.
Tertul.columna tertia, vbi late diſputat , & tan-
dem ita concludit Ioan. Andr.in addit. Specul.
in titulo de ſecund.nupt.in rubrica , & in addit.
& Benedict.Capra , conſilio quadrageſimoſex-
to,columna penultima,& conſilio 47.Dec.con-
ſilio 87. & rurſus conſilio 187. pro reſolutione
caſus,columna ſecunda,in fine,Maria.Socin. cō
ſilio trigeſimoquarto , proſequendo ordinem ,
volumine primo,& Bapt.de Blaſio in tracta.cor
relatiuorum,in quarta parte , princip. columna
octaua,verſiculo procedit,& in quinta parte, co
lumna decima,verſiculo 80. fallit Dec. conſilio
130.volumine ſecundo,& Neuizan. in ſua Silua
nupt.libro ſecundo, columna 171. & late Boer.
in deciſi.187. 190. 191. 192. cum concordan.ibi
Bartol. Cæpol. cautel. 235. ſicut dictum eſt in
matre.

Ex his infertur ad quæſtionem. Pone pater ex
214 prima † vxore habet filios maſculo,& fęminas,
mortua prima vxore,tranſiuit ad ſecunda vota,
& procreauit ſimiliter filios ex ſecunda vxore ,
deinde nuptui tradidit filiam ex prima vxore ,
quæ filia renunciauit in manibus patris bonis
maternis,& paternis in ampla forma , denique
moritur pater ſuperſtitib. filiis ex primo , & ſe-
cundo matrimonio,ſuſceptis , filii prioris ma-
trimonii dicunt , quod portio bonorum pater-
norum,quæ ſpectabat ad ſororem vtrinque con
iunctam ſpectat ad eos,nō autem ad filios ſecun
di matrimonii,& e cōuerſo filiis ſecundi matri-
monii contrarium prætendentibus,ſcilicet con-
currere in ſucceſſione bonorum , quæ ſpectabāt
ad ſororem conſanguineam , id eſt ex patre tan-
tum,ea ratione cum p renunciationem patri fa-
215 ctam , † ſit effectum patrimonium patris,in quo
æqua lance omnes filii prioris,& ſecundi matri-
monii ſuccedere debent. In quo dic , quod talis
216 renunciatio † filiæ patri facta,recipienti pro ſe,&
ſuis hæredibus,ipſi patri prodeſſe debet, & por-
tio renunciata ſpectat patri , quia videtur dona-
217 re ipſi patri , † & ſic debetur filiis vtriuſque ma-
218 trimonii cohæredibus,† etiam quod pater tran-
ſiuerit ad ſecunda vota,vt vī tenere Paul. de Ca.
cōſ. 252.viſo puncto ſupra ſcripto,volumine pri
mo,ſequitur Alexand.conſilio 149.viſo thema-
te,columna penultima,volumine ſeptimo,facit
Afflict.in deciſione 161.in fine, ea ratione , quia
ſicut ſi ex duobus fratribus vnus maritat ſororē,
& illa faciat ſibi pactum de non petendo hæredi
219 tatem paternam,† hoc pactum non prodeſt al-
teri fratri,quin poſſit ſoror experiri aduerſus eū
pro rata,vt ſentit Alexan. in l. ſi actionem, C.de
pactis.

Diuerſam opinionem,quod illa bona , quæ
ſpectabant filiæ renuncianti , debeantur filiis
eiuſdem matrimonii, & non aliis ob tranſitum
patris ad ſecunda vota , tenuit Aretin. conſilio
90.columna ſecunda,Socin.conſilio trigeſimo-
quarto,volumine primo, incip. proſequendo or
dinem, ferè per totū, Phi.Dec.conſ.396.viſis his,
vbi reſpondet rationib. Pauli Caſtrenſis, & pro
iſta parte faciunt adducta per Ang. Aret. in §. 1.
col.3.inſtitu.de S.C.Tertulli.& quæ ſcribit Capr.
conſil.46.47.& Gloſſ. conſuetudinum Neapol.
in conſuetud.ſi qua mulier,in verbo ſuccedunt,
& iſta opinio eſt verior, æquiror , communior,
ſecundum Boer. deciſio. 184. ſecundum quam
dicit pluries fuiſſe iudicatum in Senatu illo Bur
degalenſi , vt ſuccedant filij ex priore tantum
matrimonio in bonis prædictis . Nec obſtat do-
ctrina Alexand.in d.l.ſicut actionem,C. de pact.
nam loquitur in pacto cum vno inito, quod nō
exten-

220 extenditur ad aliam perſonam, † non ſpecifica-
tam, l. ſi vnus, §. ante omnia, vbi Bart. & alij, ff. de
pact. caſus iſte eſt diuerſus, quia pater per tranſi-
221 tum ad ſecunda vota amittit proprietatẽ, † quę
ſeruatur filijs prioris matrimonij, & remanet ſi-
bi ſolum vſusfructus, & hanc partem tenuit Ol-
dr. in conſil. 33. Areti. conſil. 72. col. 2. Corn. con-
ſil. 242. col. 3. circa medi. volum. 2. Dec. in l. 1. in
princ. C. de ſecund. nupt. & conſil. 87. col. 2. &
conſil. 230. in primo dubio. Aymo. conſil. 37. &
ſequitur Vinc. Maxilla. in conſuetu. Barens. dos
à patre, num. 32. facit etiam pulchra quæſtio per
Saly. in l. fęminæ, §. illud, C. de ſecun. nupt. quem
vide.

Quæſtio tamen euenit de facto; maritus, cui
mille fuerunt pro dote conſtituta, donauit vxori
quingenta in augmentum dotis ſibi promiſſæ,
& propter nuptias, & contemplatione matri-
monij, de quibus poſſit, & valeat ipſa mulier ad
ſui libitum diſponere, & ad eius voluntatem fa-
cere, ſoluitur matrimonium morte viri, & repe-
ritur, quod dos non fuit ſoluta marito, vel pars
dotis tãtum fuit ſoluta, nunquid mulier debeat
222 conſequi hoc augmentum dotis? † breuiter dic,
quod non, ſi dos non fuerit ſoluta, & ſi pars fue-
rit ſoluta, conſequetur de augmento pro rata
dotis ſolutæ. Authent. ſed quæ nihil, C. de pact.
conuen. & in authent. de non elig. ſecundo nu-
ben. §. illudque, col. 1. nec obſtaret iuramentum
deſuper interpoſitum, cum in eo inſit tacita cõ-
223 ditio, ſi dos fuerit ſoluta. Gui. † Papæ, quæſ. 274.
& facit Affl. in deciſ. 242. quod nota.

Et cum in ſuperioribus ſit dictum, mulierẽ ha
bere vſumfructum in terra feudali dotalitia vi-
gore conſtitu. regni licentiam, mortuo viro co-
mite, vel barone tenetur hæc vidua pro terra
224 feudali præſtare iuramentum fidelitatis, † ſeu
aſſecurationis comiti, vel baroni, ſeu alteri in cu
ius comitatu, vel baronia ſitum eſt feudum do-
darij, vel hæredi ipſius mariti mortui qui ſucceſ
ſit in feudo comitatus, vel baroniæ, ſub qua eſt
terra data in dotarium, vt dicit d. conſtitut. mu-
lier, quæ dotarium, quod quidem iuſiurandum
225 tria in ſe continet, † vt aſſecuret dominum de
vita, & membris, Secundo de captura corporis
ſui. Tertio quod non quærat artem, vel inge-
nium, quod terra data in dotarium ſubtrahatur
de comitatu, vel baronia, niſi ex bene placito Re
gis, quæ aſſecuratio fit extraneo tantum hæredi
marito, non autem filio mulieris ſucceſſori in
226 Baronia, † vel Comitatu. Inſuper tenetur præſta
227 re ſeruitium, vel adhoa regiæ Curiæ ſub † pœna
228 priuationis ſuæ poſſeſſionis dictæ terræ. † Et ſi
grauauerit vaſſallos, tenetur emendare omne in
229 tereſſe. Tenenturque † vaſſalli dictæ terræ doda
rij prȩſtare mulieri iuramentum aſſecurationis,
comitis, vel baronis, iuribus ſemper ſaluis, item-
que tenentur iurare comiti, vel baroni, ſaluo iu-
230 re † ipſius mulieris, † vt hæc omnia habentur ad
literam in dicta conſtitut. Regni, mulier, quæ do
tarium, vbi gloſ. Andr. Afflict. & omnes. item hã
231 bet ius † præſentandi rectorem in eccleſia iuris
patronatus exiſtente in feudo, vel caſtro dotali-
tio, in quo dominus feudi habet ius patronatus,
vt per Napod. Sebaſt. in capitulo Regni, mulier
dotarium.

Sed nunquid hæc mulier, quæ eſt vſufructua-
rij caſtri, vel terræ dotalitiæ, poſſit habere ſub-
uentionem a vaſſallis in ſex caſibus poſitis in cõ
232 ſtitut. Regni, quam plurium? videtur † quod nõ,
quoniam ſubuentio non debetur, niſi a vaſſallis
ſuis, & ſuorum appellatione non veniunt vaſſal-
233 li terræ, in qua † habet vſumfructum, ſed de do-
mino, qui habet proprietatem, l. ſi quis ſeruos, ff.
de leg. 3. & l. acquiritur, §. de his, ff. de acquir. rer.
dom & l. ſi ſerui legatus ſit vſusfructus, ff. de vſu
fruct. & Afil. poſt Barth. de Capua in d. conſtitu-
tione Regni, mulier, quæ dotarium, in nona du
bitatione, decidit mulierem ob ſeruitium mili-
234 tare, † quod pro feudo Domino Regi præſtat,
habere ſubuentionem a vaſſallis dotalitijs, cum
enim ſentiat onus, ſentire debet & emolumen-
tum: neque enim obſtat, quòd appellatione ſuo-
rum intelligatur ratione proprietatis, nã in ma-
teria de qua agimus, vaſſallorum ſuorum appel-
latione, intelligitur de domina dodarij, per ratio
nem l. pediculis, §. Labeo, ff. de aur. & argen.
lega. & in l. Publius, §. Titia, ff. de condi. & de-
monſtr.

335 Aduerte tamen quod non per hoc † ſuberit
domino Baroniæ, vel Caſtri Comitatus, ſub quo
eſt terra, vel caſtrum dotalitium, nec ratione vaſ
ſallagij, ſed tantum ratione vtilis dominij ſepara
ti a proprietate, quã habet dominus, cui eſt ſub-
dita, 16. quæſtione ſecunda, capitulo poſſeſſio,
vnde dicit ibi Bart. de Capua, relatus ibidem per
Afflict. grauamina vaſſallorum dotalitiorum
236 tolli, † emendarique per iuſtitiarium regionis,
vel quemuis alium a Regia Curia delegatum, &
hęc eſt communis practica, & vniuerſalis cõſue-
tudo, & ſic de facto ſeruatur vbique receptum,
ſecundum prædictos Doct. & caſus in exemplũ
ponitur per Afflict. in d. conſtitu. Regni, mulier
quæ dotarium, in 9. nota. verſiculo, ſed hoc non
obſtat, &c.

Et per prædicta alia determinatur quæſtio; hæ
res mariti propter ſeruitium non præſtitum a
ſubuaſſallo, vel quia deceſſit ſine hærede, appre-
hendit feudum, & cum feudo fructus pluriũ an-
norum, an hi fructus, & obuentionis pertineant
237 mulieri, † vel proprietario? dic, quod mulieri, nõ
autem proprietario, nam ad vſufructuarium ſpe
ctant fructus omnes nedum ex reipſa naſcentes,
228 verum etiam omnes obuentiones † fundi domi
nantis, & illius occaſione, vt per Oldr. conſil. 24.
Ioan. Andr. in addit. Spec. de loca. §. nunc aliqua,
verſic. 93. in ver. qui tabernas, Albet. in l. vſufru-
ctu legato, ff. de vſu. lega. & in rubrica, C. de vſu-
fruct. Paul. de Caſtr. in l. ſecunda, C. de vſufruct.
Alexand. in l. diuortio, §. ſi fundum, ff. ſolut. mat.
& in l. vltima, addit. ad Bald. in l. fi. C. de iure em
phit. Guid. Papæ quæſt. 477. numero 2. Iaſ. in l. 3.
col. 10. quæſt. 5. C. de iur. emph. Bened. in c. Ray-
nutius, in verb. cætera bona, num. 33. extra de te-
ſtam.

ſtam. ſecus ſi deuolueretur res feudalis feudo,
239 vel reintegraretur, † quia quæritur proprieta-
rio, non autem mulieri, vt per ſupradictos doct.
240 in locis prædictis. † Et Theſaurus inuẽtus in fun-
do dotalitio domino ſpectare debet, non autem
huic mulieri vſufructuariæ, l. ſi is qui, §. ſi cõmu
nis ſeruus, ff. de acquir. re. dom. cum non ſit fru-
241 ctus naturalis, nec ciuilis, † ſed dominium fortu
næ, l. vnica, C. lib. 10. de theſaur.
242 Nunquid † autẽ dominus proprietarius poſ-
ſit renunciare iuri caducitatis in præiudicium
huius mulieris in feudo dotalitio uſufructua-
riæ: & facere gratiam caducitatis inuito vſufru-
ctuario? dicam inferius dante domino in con-
ſuetud.

Pro nunc tamen dico, viduam hanc in feudo
243 dotalitio, † & creare magiſtratus, & præſentare
ad ius patronatus, & alia facere, quæ poteſt vſu-
fructuarius, & tanquam domini procuratrix,
244 quæ limita niſi in cõſtitutione dodarij †, proprie
tario fuerint reſeruata, vel aliter eſſet de conſue
245 tudine, † vel ſi mulier non per ſe, ſed per manus
246 hæredis viri fructus perciperet, † vt per ibi alleg.

Sed quid ſi mulier iſtud dodarium poſſidet
in communi, & pro indiuiſo cum hæredib. mari
247 ti, † an teneatur contribuere in expenſis pro ra-
ta, ratione fructuum quærendorum, recolligen-
dorumque? dic, expenſas factas gratia fructuum
quærendorum ex ipſis fructibus deduci, nec da-
248 tur caſus qui impediat hãc deductionem, † l. fun
dus, qui dotis, ff. fami. erciſc. fructus enim dicun
249 tur deductis expenſis, † l. fructus, vbi not. per do-
cto. ff. ſoluto matrim. l. inſulam, §. fructus, ff. de
vſur. l. fructus, ff. de oper. ſeruo. l. ſi à patre, vel à
domino, §. fin. ff. de pet. hæred. Tenebitur itaque
250 mulier † contribuere pro rata in dictis expenſis,
& nota quod dicuntur expenſæ factæ gratia fru-
251 ctuum quærendorum, † hæ ſcilicet, quæ fiunt
in arando, ſerendo, triturando, & in conducen-
dis horreis, atque alijs huiuſmodi, de quibus in
d. §. fin. l. ſi à patre, vel à domino, vbi glo. & do-
ctor. ff. de peti. hæredi. & in l. diuortio, §. impen-
dia, vbi etiam not. docto. ff. ſolu. matrimon. Ha-
bes igitur lector enucleatam hanc conſuetudi-
nem circa lucrum dotis per hæredes viri quæſi-
tum, nec non lucrum dodarij per mulierem, per
multas quæſtiones, vide de materia dodarij ſu-
pra in conſuetudine proxime immediectate præ
cedenti, & ſupra in præludijs, in verb. conſtitutio
ne dodarij, vbi vide.

Pro complemento non omittam, quid ſi dos
fuit lucrifacta per virum prole ſuſcepta, maritus
tamen legauit dotem vxori in teſtamento, vel
vltima voluntate, quæritur quid iuris? dic quod
252 mulier † habebit dotem, non tanquam dotem,
ſed iure relicti, quod valde refert: concurrent e-
253 nim creditores, † & præferentur mulieri, glo. no
tab. in conſt. Regni mulier, quæ dotarium.

Sed pone, teſtator habebat filios ex diuerſis
vxoribus, & ab vtraque habuerat dotem lucri-
factam, vel ex teſtamẽto, dicit, iubeo filios meos
tempore diuiſionis æqualiter diuidere, ex hoc
inſurgit, quod vnus ex filijs, cuius mater habue-
rat prædium, & pecuniam, volebat illud prædiũ,
ad hoc contradicebatur, quod debebat æquali-
ter diuidi, quæritur quid iuris? dico quod illa
254 verba patris, † quod æqualiter diuidantur; non
porriguntur ad prædium, quod eſt huius pro-
prium ex matre, l. cum pater, §. dulciſſimis, &
ibi not. Bart. ff. de leg. 2. & probatur in l. magis
puto, §. ſi. cum l. ſeq. ff. de reb. cor. Sed hoc opera-
255 bitur, † vt ſi dos erat in pecunia tempore diuiſio
nis, alius frater non vtetur perceptione, de qua
in l. filiæ, §. 2. ff. fami. erciſc. ſi vero teſtator vult,
quod diuidant æqualiter etiam prædia, hoc de-
256 bet exprimere, † vel dicere, quod omnia com-
municent, l. ſi. §. Lucius, ff. ad Trebellia. vide Al-
fon. Montaluum, in l. 12. quando el ome, in gl.
in verb. la buona de ſu hormano, verſic. ſed po-
ne, in titu. de las herencias, quod nota, quia quo-
tidie poteſt contingere in facto.
257 Fui hodie interrogatus, † ſi moriens relinquit
fratres, ſeu ſorores indigentes, & extraneum di-
uitem inſtituit hæredem, an inſtitutus in foro
conſcientiæ ſit tutus, poſſitque dictam hæredi-
tatem retinere? Dixi, quod Petrus Ancharanus
in cap. poſſeſſor malæ fidei. de regu. iur. in 6. quæſ.
prima, referr, quod non poſſit inſtitutus cum bo
na conſcientia hæreditatem retinere, quia teſta
tor ordinem charitatis non eſt ſecutus, cum etiã
illos indigentes viuos pro ſua neceſſitate tene-
batur prouidere iux. nota. in c. 1. de infan. & lan.
expo. ſi tamen conſanguinei eſſent diuites, & in-
ſtitutus forte indigens, vel teſtatori magna ami-
citia copulatus, & plus dilectus quam conſan-
guinei, tunc poteſt inſtitutus licite, & cum bo-
na conſcientia dicta bona retinere, vt late per
eum vbi ſupra, vt per Montaluum. foro legum,
lib. 3. titu. de las herencias, l. 13. & Io. Lup. ad le-
ges thori. l. 8. num. 15.

ADDITIONES.

258 ADde, in textu ibi, hęredes † viri, ſiue vnus
ſiue plures, & dicitur hæredes, ab hæros
Grecè, ideſt dominus, §. ſi. inſt. de hær. quali. &
differen. & an intelligatur de filijs, vt l. ex facto.
§. 1. ff. de hær. inſt. c. 1. §. & ſi clientulus, de ali. feu.
die etiam in extraneis, vt per Caſſane. ad conſue.
Burg. titu. de ſucceſſio. §. 2. & de vero ac iuſto hæ
rede, vt per eundem, in §. 1. in verbo. hæritier ha-
bile. carta 228. & vide Ant. Goucan. in l. 1. ff. de
vulg. & pupi. ſubſti.

¶ Adde, in verb. hæredes viri, num. 38. quod
veniunt hæredes in infinitum, Bart. doct. & Iaſ.
in l. Gallus, §. etiam ſi à parente, ff. de lib. & poſt-
hu. Bello. lib. 4. ſupput. cap. 16. Monferra. in l. 4. §.
Cato. num. 134. ff. de verb. obligati. licet in mate-
ria non tranſitoria in perſona primi hæredis fi-
nitur. Tiraq.

Adde, circa, num. 186. Pet. Rebuff. ad conſt. re
gi. tomo, ideſt de liter. obligat. arti. 11. glo. 4. nu-
mero 4.

mero 4. verſic. quæro ſi duo.

Tiraq. in tract. le mort ſaiſit le uif. declar. 4. parte 4. & in 2. declara. par. 5. num. 6. Iaſ. in l. in annalibus, C. de lega.

¶ Adde ad hanc conſuetudinem, quod liberi procreati mortui non faciunt deficere fideicommiſſum, vt l. qui duos, vbi Soci. in §. in bello. ff. de reb. dub. Dec. conſil. 578. Alex. conſil. 121. lib. 2. Pariſi. in conſil. 36. num. 45. lib. 2. Alcia. de præſum. regu. prima, præſumpt. 49. nu. 6. doct. in l. ex facto. §. penul. ff. ad treb. Bern. Peruſi. in collecta iuris ciui. c. 894.

¶ Adde in textu, ibi legitimus, quod filius nõ tenetur credere matri aſſeueranti filium eſſe illegitimum, de quo vide Bart. pulchre in l. filium, ff. de his, qui ſunt ſui, vel ali. iur. & Catell. Corta. in ſuis memor. in verb. inuentarij confectio, ad fin. & Sylua. nup. in verb. non eſt nubendum, verſic. ſextum inconueniens, carta 17. colum. 4. in paruis, præſumitur enim legitimus, & filius mariti, etiam ſi mater eſſet meretrix, & ſtaret in proſtibulo. l. miles, §. defuncto, ff. de adulte. Ang. in l. ſeptimo menſe, ff. de ſtatu homi. Hyppol. in l. 1. §. 1. col. 6. ff. de quæſtio. & ſi non aſſimiletur marito, ſed cuidam adultero, an ex hoc præſumatur illegitimus? quod non, vt per Alciat. in tract. de præſumpt. præſumpt. trigeſimaſeptima, regu. tertia, numero ſeptimo, vbi etiam ampliat etiam ſi naſcatur ex matre, quæ longo tempore cum marito remanſerat ſterilis. Limitat tamen ſupra dicta pluribus caſibus, vt ibi, & ſignanter, quando cum confeſſione matris hoc confitentis concurreret fama, vt per Alcia. vbi ſupra, numero 10. vel ſi vxor fuit concubina alterius, & partus fuit agnitus per cõcubinarium, maxime ſi filius ſit natus in domo concubinarij vicinis ſcientibus. Benedic. Capra. conſilio ſecundo, columna prima, & ſecunda, & quod natus in domo ex vxore præſumitur mariti, etiam ſi probetur vxorem fuiſſe adulteram tempore conceptionis filij, ex quo illo tempore iacebat cum marito, Ioan. Lup. in repe. rubr. extra de donatio. inter virum, & vxorem, §. 60. numero duodecimo.

¶ Adde, quid ſi mulier poſt mortẽ viri dicatur prægnans? dic quod ad inſtãtiam hæredum viri plures ſolemnitates, circa ventrem cuſtodiẽdum, requiruntur, ne, ſcilicet alienus partus ſubijciatur; quinque enim mulieres liberę adhibẽdę ſunt, quas per iudicẽ eligi oportet, vt ſimul inſpiciant, an ſit grauida vidua, & debet certa domus honeſtiſſimę fœminæ conſtitui, vbi pariat, & ante dies triginta quam parituram ſe putet, ipſa denunciabit his, quorum intereſt, vt mittãt ſi velint, qui ventrem cuſtodiant, & in conclaui in quo mulier paritura erit, plures aditus quam vnus eſſe non debent, & ante oſtium tres liberi homines cuſtodes apponendi ſunt, & tempore partus quinque mulieres liberæ, & duæ obſtetrices adſciſcendę, quas omnes excuti decet, ne qua alia in eo conclaui ſit prægnans fœmina, & de nocte tria lumina ad minus ibi debent eſſe, quia tenebræ ad ſubijciendum partũ ſunt aptiores, vt dicitur in l. prima, §. de inſpiciendo, ff. de ventr. inſp. & Praxis huius Theoricæ ponitur per D. Vincent. de Franch. in eius deciſio. 332. deceſſit Marcus Cimminus, colum. penultima, & vltima.

An autem hic filius natus ex vxore prægnantem poſt mortẽ patris tranſmittat hæreditatem patris ſiue ex teſtamento, ſiue ab inteſtato non agnitam, ad eius matrem? dic quod ſic, cum enim primum locum obtineat ſuitaris, ex teſtamento, vel ab inteſtato ſuccedit aſcendenti, in cuius eſt poteſtate, etiam ſi infans ſit, vel furioſus, & ſic moriendo tranſmittit iure ſuitatis hæreditatem paternam non agnitam in quoſcunque etiam extraneas perſonas hæredes, l. ſi. §. ſin autẽ, C. de cura. furio. l. 3. C. de iur. delib. l. apud hoſtes, C. de ſuis, & legiti. hæred. l. ex militari, §. ſi. vbi Bart. ff. de teſta. mili. & plenius decidit Bar. in l. ventre, ff. de acqui. hæred. & idem Barto. & Bald. in l. ſi infanti, C. de iur. delib. & l. vnica C. de his, qui ante aper. tabu. Benedict. in capitulo, Raynutius, in verb. mortuo itaque teſtatore, nu. 102. 103. extra de teſta.

Vnde quamuis partus non emiſerit vocem, attamen ſi viuus natus fuerit, rumpit teſtamentum patris, & hæreditatem paternam ad matrẽ tranſmittit licet illico in manibus obſtetricis deceſſerit, dum tamen viuus ad orbem totus proceſſit, ad nullum declinans monſtrum, vel prodigium, vt dicitur in l. tertia, C. de poſthu. hære. inſt. vide Io. Oinotomium, inſt. de bon. poſſeſſ. §. ſeptima autem, num. 10. in fi. vide Gaill. 2. obſeruatio. 131. addit. Bald. conſilio 187. volumine 3.

An autem credatur mulieri aſſerenti ſe ex aliquo prægnantem? dic quod non, ſi aliter non probatur, vt per nota. in l. prima, §. mariti, cum §. ſequent. & §. fi. & ibi docto. ff. de liber. agno. vbi habes qualis debeat eſſe iſta probatio, nec ſufficit probatio, quod iſte conuerſaretur in domo cum conſanguineis mulieris, Bald. in conſ. 377. volu. 2. ſi mulier.

Quo autem tempore præſumatur quis natus, & quomodo ſit articulandum, & an partus ſit iudicandus ex matrimonio, vel ex coitu damnabili, vide Bald. in conſ. 390. tam profundę, volum. 2. & quomodo probetur filiatio. Grat. cõſ. 146. volum. 2.

¶ Adde, in textu ibi, & ſi ſtatim natus partus, &c. quod ſi mortuo patre naſcatur poſthumus, qui vocetur nomine patris, illud nomen probat illum eſſe filium eius qui mortuus eſt, l. vxor. ff. de manu. teſta. quem textum ſingularem dicit Bald. in cap. tuam, col. pen. de ord. cogni. tu vide Iaſ. in rubr. ff. ſolut. matr. col.. verſ. in ead. gl. Ger. in ſing. 80. incip. magnum.

Sed quid, ſi mater ſtatim mortuo partu, & ipſa

ſa moriatur, an tranſmittat hæreditatem filij ſibi delatam non aditam?pendet nunc de facto, vide Benedi.incap.Raynutius,in verb.mortuo itaque reſtatore in materia tranſmiſſionis, dixi ſupra,& vide Pet.Greg. Tholoſ.lib. 42. Syntag. vni. iuris, par. 3.capitulo decimotertio, dum loquitur, an tranſmiſſarius, an ſubſtitutus præferatur.

¶ Adde,num. 215.ad renunciationes, quæ quotidie fiunt à filia dum nubit,& dotatur,quãdo dicatur dote contenta,de renunciatione ſucceſſionis præteritę,& futuræ, & de dolo, & metu interuenientibus,atque de iuramento, quod interuenit in huiuſmodi renunciationibus, & ſi talis filia patri ſuperuiuat, & caſus notabiles in quibus filia non obſtante renunciatione ſuccedere poſſit, vide præter alios in locis ordinarijs Pet.Grego.Tholoſa.lib.41.Syntagm.vniuer. iuris,parte tertia,capitulo vndecimo, cum pluribus ſeqq.ad quem remitto lectorem, nam munus ſuſceptum interpretandi has conſuetudines tantum omnino ſtatui, & in meſsem alienam (vt aiunt)falcem non immittere.An autem poſſit non obſtante renunciatione hæreditatis paternæ,vel maternæ agere de inofficioſa dote, vt ſuppleatur ſibi legitima, vide Hyer.Grat.conſilio 109.volumine primo.

SVMMARIVM.

1 *Dos data donationem propter nuptias meretur, inter quæ de iure communi debet eſſe æqualitas.*
2 *Diſpoſitio tex.in authent.dos data,C.de don.ante nuptia.non eſt in vſu.*
3 *Pacta debent eſſe æqualia de iure communi in dote,& donatione propter nuptias.*
4 *Pacta tamen inæqualia dotis, & donationis propter nuptias tollerantur ex conſuetudine.*
5 *Conſuetudo iſta tollit diſpoſitionem iurium diſponentium æqualitatem dona.propter nuptias.*
6 *Hodie nulla fit donatio propter nuptias, vel minor dote conſtituitur.*
7 *Aequalitas quandoque non ſeruatur in dote, & donatione propter nuptias, ſi iuuenis, & nobilis ducat vetulam.*
8 *Iuuenis, & nobilis ſi nubat ſine dote plebeio, & ſeni, videtur remuneratio, quæ tolleratur, & numero 9.*
10 *Diſparitas pactorum in dote, & don. propter nuptias circa lucra eorum tollerantur ſi fiant ante matrimonium.*
11 *Aequalitas pactorum in dote, & don. propter nuptias militat conſtante matrimonio.*
12 *Dotis conſtitutio valet quamuis nullum conſtituatur dodarium.*
13 *Dodarium conſtitutum,ſecundum expreſſam quantitatem eſt ſeruandum.*
14 *Dodarium conſtitutum non expreſſa quantitate, cenſetur conſtitutum pro medietate dotium, ſecundum iſtam conſuetudinem.*
15 *Dodarium ſi ſit conſtitutum in minori ſumma, num maritus lucrabitur dotem integram?*
16 *Maritus lucratur integram dotem quamuis dodarium conſtituatur minoris quantitatis.*
17 *Maritus vltra dotes lucratur iocalia aſcendentia ad valorem medietatis dotium, non vltra.*
18 *Dos, & donatio propter nuptias pari paſſu ambulant.*
19 *Dos differt à dona.propter nuptias, quando maritus non tenetur conſtituere donationem æqualem doti.*
20 *Dodarium ſufficit conſtitui,quamuis non tradatur.*
21 *Cautela datur ad euitandum iſtam conſuetudinem.*
22 *Pacta inęqualia dotis, & donationis propter nuptias poſſunt morderi.*
23 *Conſuetudo iſta habet locum in dodario conſtituto ſuper quantitate, vel pecunia.*
24 *Corpus ſemper eſt certum quantitas vero incerta.*
25 *Dodarium ſi conſtituatur vltra medietatem dotium, num reducatur ad quantitatem per hanc conſuetudinem præſcriptam?*
26 *Maius reducitur ad minus pro æqualitate dotis.*
27 *Pactum inæquale reducitur ad æquale per modum diminutionis, non autem augmenti.*
28 *Pactum ſi fiat de minori quantitate, non poteſt redire ad conſuetudinarium.*
29 *Maritus lucratur minus de dote, ſi minus conſtituatur dodarium.*
30 *Antifatum ſi eſt conſtitutum, numquid reducatur ad conſuetudinarium dodarium?*
31 *Mulier num habeat reſtitutionem in integrum, ſi minus dodarium ſibi ſit conſtitutum.*
32 *Mulier tam de iure communi, quam municipali huius Regni, non habet in integrum reſtitutionem in contractibus.*
33 *Dodarium conſtitui poteſt in minori quantitate, quam iſta conſuetudo diſponit.*
34 *Quantitas eſt vnum de decem prædicamentis.*
35 *Quantitas hic qualiter accipiatur, & num. 37.*
36 *Dodarium ſiue conſiſtat in pecunia ſiue in ſtabilibus ſemper cenſetur conſtitutum pro medietate dotis.*
37 *Aeſtimatio ineſt rei.*
38 *Dos ſi non eſt expreſſa, vel quia in ſtabilibus, vel quia in genere, quid iuris?*
39 *Dos æſtimatur arbitrio iudicis quomodo, & quando?*
40 *Dos prima cenſetur data ſecundo viro.*
41 *Dote declarata, declarabitur dodarium.*
42 *Maritus recepta dote, ſi donat mulieri intelligitur donare propter nuptias.*
43 *Mulier maritata, an in dubio præſumatur dotata.*
44 *Dos ſi non eſt promiſſa nec conſtituta, num cenſeatur conſtitutum dodarium?*
45 *Quod intellige, quando vxor, vel pater eius eſſet ſoluendo nec ſolueret dotem.*
46 *Dodarium cur in dubio cenſeatur conſtitutum pro medietate dotis?*
47 *Exemplis maiorum mouemur.*
48 *Triens dodarium conſtituitur in nonnullis partibus pro ſemiſſe dotis.*

49 Do-

49 *Dodarium ſi eſt promiſſum, ſed non conſtitutum, quid iuris.*
50 *Dodarium, an conſtituatur habito reſpectu ad dotem?*
51 *Dodarium ſi conſtituatur tam reſpectu dotis, quam matrimonij, & virginitatis, quid operetur?*
52 *Dodarium conſtituendum eſt, ſecundum confeſſionem dotis receptæ, per maritum factam, & numero 53.*
54 *Conſuetudo certam tradit regulam, vt hic.*
55 *Meta vocatur dodarium in nonnullis partibus.*
56 *Pecunia largo ſumpta vocabulo quid?*
57 *Dos de qua moneta ſit conſtituenda?*
58 *Vncia quid, & quot faciant libram?*
59 *Libra quot aureis conſtet?*
60 *Hæreditatis diuiſio in 12. vncias.*
61 *Quæſtio pulchra.*
62 *Conſuetudo iſta, num militet in vidua?*
63 *Dodarium cenſetur conſtitutum in damnum virginitatis amiſſæ.*
64 *Dodarium datur principaliter habito reſpectu ad dotem.*
65 *Dodarium datur, vt mulieri magis ſit cautum in dote.*
66 *Sponſalitia largitas in multis differt à donatione propter nuptias.*
67 *Contrahentes cum viduis renunciant expreſſe, vel tacite huic conſuetudini.*
68 *Dodarium inæquale ſolet conſtitui ex conſuetudine.*
69 *Mater excluſa à dodario propter adulterium, num ſuccedat deinde filio in eo.*
70 *Semel excluſa ſemper cenſetur excluſa.*
71 *Mater excluſa ſuccedit filio in dodario non tanquam in dodario, ſed vt in hæreditate filij.*
72 *Titulus ſuperueniens nouum ius tribuit.*
73 *Dodarium, ſi non apparet conſtitutum, quid iuris?*
74 *Intellectus ad iſtam conſuetudinem.*
75 *Dodarium non conſtitui, vel minus legitime conſtitui, idem eſt.*
76 *Mulier, an habet electionem petendi dotem, vel dodarium? & num. 78.*
77 *Mulier amittit dotem, ſecundum iſtas conſuetudines, quæ lucriſit per maritum.*
79 *Dos multa habet priuilegia, quæ dodario non communicantur.*
80 *Quantitas quomodo diuidatur?*

Hæc

Hæc conſuetudo remouet dubium,
quod ſuberat de iure communi, il-
1 lo etenim iure dos dara donationē
propter nuptias meretur, & maritus
cogitur dare tantum vxori ex cauſa donationis
propter nuptias, quā
tum ipſe ex dote ac-
cepit, authē. dos da-
ta, & ibi nota. C. de
donatio. ante nupt.
diſpoſitio tamen il-
lius textus non eſt in
2 vſu, † vt teſtatur glo.
fina. in Auth. æqua-
litas. de pac. conuen.
quam refert Pariſi.
in conſi. 95. num. 35.
volum. 2. Bald. in d.
authent. dos data,
num. 2. in fi. Alba. in
conſi. 22. num. 8. Iu-
li. Clar. libr. 5. recep.
ſent. in verb. donat. queſtio. 11.

C A P. V I.

SI de quantitate dodarij conuentum, & expreſſum non fuerit tempore conſtitutionis ipſius, intelligatur, & conſtituatur pro integra medietate pecuniæ aſſignatæ in dotem, videlicet ſi dotes ſunt viginti vnciæ, dodarium cōſtituatur decem.

Sed nonne hæc
3 conſuetudo videtur iniqua? † cum de iure com
muni in pactis de dote, & ipſius dotis augmēto,
ſeu donatione propter nuptias, tam in ea con-
ſtituenda quam augenda, & in pacto de lucran-
do debeat æqualitas ſeruari, vt ſi dos eſt viginti
vnciarum, vt exemplo vtar quo iſta cōſuetudo,
itidem, & dodarium eſſe debeat, & eiuſdem quā
titatis, quo dos ipſa, vt in authent. de æquali. do-
tis, §. 1. colla. 7. & in authen. æqualitas, C. de pact.
con. Sed dic tu, quod quicquid ſit de iure com-
4 muni, tamen inæqualitas dotis, † & dodarij tol
leratur ſi vſus, & conſuetudo ſit in contrarium,
tollitur ergo diſpoſitio dictorum iurium ex hac
5 conſuetudine, † vt dicit glo. in verb. pari. ſcilicet
quantitate, in d. auth. æqualitas. prætextu igitur
huius cōſuetudinis, non ſeruatur hic æqualitas,
6 cum hodie, † vel nulla fiat donatio, vel minor
dote conſtituatur, vt dicit Io. Faber. in authenti.
ſed quæ nihil, C. de pact. dota. & Saly. in d. auth.
ęqualitas. Secundo non ſeruatur ęqualitas ſi iu-
7 uenis ducat vxorem vetulam, † vel nobilis igno-
bilem, vel viduam, iſtis enim caſibus inęquali-
tas pactorum etiamnum tolleratur, cum pactū
inæquale adiectum, cenſeatur eſſe quædam re-
8 muneratio iuuentutis, vel nobilitatis, † & talis
remuneratio valet de iure etiam inter coniuges.
l. quod autem, §. ſi vir. ff. de don. inter vir. & vxo.
prout ſic intelligendus eſt Bar. qui dictum §. al-
legat. in l. ſi diuortio, 1. quæſtio. & in l. ſi ita ſti-
9 pulatus, §. 1. de verb. obli. † & maxime ſi huiuſmo
di pactum fuerit iuramēto vallatū, vt per Gui.
Pap. quæſt. Delp. 363. licet in pactis, de quo vide
Io. Lup. in repet. rub. extra de dona. inter vir. &
vxor. §. 10. & rurſus in §. 31.

10 Diſparitas quoque † pactorū in lucrando plus
vel minus poteſt eſſe ſi ſic à principio coniuges
cōueniunt tēpore promiſſionis, puta, quia vult,
vt vir præmoriente vxore lucretur medietatem
dotis, & viro præmoriente vxor lucretur tertiā
partem donationis propter nuptias, vel dodarii,
ſeu quartæ, & vt nonnulli aiunt baſiaturę, nam
tunc pactum maius valebit nec reducitur ad mi
nus, vt dicit Inno. in capitulo. donatio. extra de
11 donat. inter uir. † & uxor. Intelligitur ergo ęqua-
litatem ſeruandam, quando pactum fieret con-
ſtante matrimonio,
ſed ante matrimō-
nium bene poteſt eſ-
ſe diſparitas, quod di
ctum multum excla
mat Angel. in auth.
æqualitas, C. de pact.
conuen. dicens men
ti tenendum ſemper
cordi fixum, quod ſe
quitur ibi Salyc. &
magis communiter
docto. & Venafra. in
conſilio quinto, col.
fin. num. 17.
Et nota † quod ſi-
cut ualet conſtitutio
12 dotis † quamuis nullum conſtituatur dodariū,
vt per glo. in dicta Anthent. ęqualitas, C. de pa-
cti. conuē. ſic erit matrimonium cum dote, quā-
uis nullum conſtituatur dodarium, & nihil pe-
nitus de eo ſit dictum: ſi vero ſit conſtitutum
13 dodarium, † ſecundum expreſſam quantitatem
illud eſt ſeruandum: ſi autem ſit conſtitutum,
14 non expreſſa certa quantitate, † tunc cenſetur
ſecundum hanc conſuetudinem conſtitutum,
pro medietate dotium, vt hic dicitur, & ſic in
minori quātitate quam ſit dos. facit textus in l.
ex morte, C. de pact. conuen.

Sed quum dodarium ſit conſtitutum in mi-
15 nori ſumma, † num maritus lucrabitur dotem
integram in caſibus notatis per has conſuetudi-
nes, videlicet, cap. tertio, capitulo quarto, & cap.
quinto, habito reſpectu ad dodarii quantitatem
per eum conſtitutam? videbatur quod non, per
tex. in l. lege Leonis, vbi nota. C. de pact. conuen.
quod verum eſt de iure communi, ſecus tamen
16 eſt ſecundum has conſuetudines, † ſecundum
quas maritus lucrifaciat integras dotes, quam-
uis dodarium ſit minoris quantitatis, & mulier
17 lucrabitur vltra dodarium † iocalia, & ornamē-
ta per virum facta aſcendentia ad valorem me
dietatis dotium in pecunia, non vltra, ut ſupra
in conſuetud. ſi mattimonium carnali copula,
capit. 4. & ſic omnibus penſatis reducetur ad æ-
qualitatem.

18 Et ſi dos, † & donatio propter nuptias in mul
tis ambulent pari paſſu, ut declarat Veron. caut.
110. Catelli. Cotta. in ſuis memora. in verb. do-
natio propter nuptias, differunt tamē, quoniam
maritus non tenetur conſtituere donationem
propter nuptias ęqualem doti. alioquin dos
19 nullam commoditatē viro afferret, † vt ibi per
eum: ſufficit tamen ſi conſtituatur dodarium,
20 licet non tradatur, † vt per Bald. in conſilio 223.
quia ſi donatio. volum. 4. Cautela tamen datur
21 ad euitandum † hanc conſuetudinem, quod
fiant pacta antequam matrimonium contraha-
tur,

tur,vt per Cępol.in caute.110.Angel.in l.ex mor
te,C.de pact.con.Inn.in c.donatio.extra de don.
inter vir.& vxor.licet ſecundum aliquos huiuſ-
22 modi pacta poſſint morderi,† vt per Deci:conſ.
644.viſo.quoniam innitant ad incontinentiam,
vt per Cottam in d.verb.donationes propter nu
ptias,per Bar.& doct.in l.ſi ita ſtipulatus fuero,§.
ſi tibi nupſero.ff.de verbo.obligatio.
23 Quod† autem hic dicitur,procedit in dodario
conſiſtente in pecunia, alias, ſi conſtituatur in
terra, vel territorio,non loquitur hæc conſuetu
do, nec poteſt habere dubium, quia tunc doda-
rium eſſet ſuper certa re,& certo corpore, & ſic
non egeret declaratione quantitatis,cum res,&
24 corpus ſint certa; quantitas vero incerta, † niſi
certificetur,l.in ratione,§.incertæ,ff.ad l.falcid.
Sed quid ſi maius dodarium conſtituatur,
25 quam medietas reſpectu dotis,† prout hæc con-
ſuetudo dicit,nunquid debeat reduci ad quanti-
tatem per hanc conſuetudinem præſcriptam,
videlicet ad medietatem,& e conuerſo,ſi minus
quam medietas conſtituat̄, nunquid debeat ſi-
militer reduci ad medietatem? dic quod in hoc
26 non ſeruatur æqualitas,† nam maius reducitur
ad minus, non è conuerſo, per tex. in Authent.
æqualitas,C.de pact.conuen.& in l. lege Leonis.
eo. titu.vbi Bald.dicit quod maior pars lucri ad
minorem reduci debet, non autem minor ad
maiorem,& pactum inæquale reducitur ad æ-
27 quale per modum diminutionis,† non autē per
modum augmenti, & ibi pulchre aſſignat ra-
tionem diuerſitatis,& cum mulier viro mortuo
habeat dodarium conſuetudinarium, ſi de mi-
28 nori conueniat, † non poteſt vlterius redire ad
conſuetudinarium,vt ibi per eum, & per Caſſa.
in conſuetud. Burgun.titu.4 §. 8. carta 171. co-
29 lum.2.† lucrabitur ergo minus de dote maritus.
Sed quid ſi eſt conſtitutum antefatum in lo-
30 cum dodarij,† vel ſimpliciter conſtituit antefa-
tum,vel donationem propter nuptias, nunquid
reducatur ad quantitatem dodarii conſuetudi-
nis,& an ſapiat naturam eandem quam doda-
rium conſuetudinarium? videtur quod ſic, quo
niam reducere eſt,ad priſtinum ſtatum, & for-
mam ducere,l.3.§.pen. ff. de itin. actu. priua. &
Caſſan. in conſuetud.Burgund. in ſimili quæſt.
rub.4.§. 8.carta 171. colum. prima,verſi. quæro,
an hæc.
31 Et num, ſi eſt cōſtitutum dodarium,† non pro
medietate dotium,vt hic dicitur, ſed in minori
quantitate, an mulier poſſit petere reſtitutio-
nem in integrum tanquam læſa, vt reſtituatur,
& conſtituatur integrum dodarium? iſtam quæ
ſtionem mouet Afflict.in conſtitutio. Regni,li-
centiam, vbi loquitur de quarta,vbi reſidet non
32 reſtitui in integrum,† nam mulier in contracti-
bus tam de iure communi, quam conſtitutio-
nis Regni nō habebat reſtitutionē in integrum,
niſi in iudicio,vt in conſtit.Regni legum obſcu-
ritatem,vbi quod in iudicio tantum reſtituitur,
iccirco poteſt conſtitui dodarium in minori
33 quantitate, † vt ibi per eum,& per Bald.in auth.
dos data,in 2.lectu.C.don.ante nupt.

Nota ex textu,ibi ſi de quantitate: quantitas
34 enim eſt vnum de decem prædicamentis,† quæ
ſunt ſcilicet ſubſtantia,quantitas,relatio, quali-
tas, actio,paſſio,habitus,locus,tempus,ſitus,de
quibus ample diſſerit Azo. in eius præludijs in
ſum.C.in verſi.interpretantur,& quid ſit quan-
titas apud iuriſconſultos,vide l.1.ff.de contr.em
pt.& l.à diuo pio.§.ſi pignora.ff.de re iudi.poni-
35 tur ibi pro æſtimatione, ſeu valore,† vt ſentiunt
peritiores neoterici, non autem pro ſumma,&
numero,vt omnes Doctorum difficultates eno-
dentur,de quo vide Alcia.lib.6.paradox. c. 3. &
in l.creditor.ff.ſi cert. peta.& Franc. Duar. lib. 1.
anniuer.quæſt.c.6.ſiue igitur conſtituatur in pe
36 cunia,ſiue in ſtabilibus, ſemper intelligatur,† &
conſtituatur pro medietate integræ pecuniæ
datæ in dotem,& hic eſt verus, & genuinus in-
37 tellectus huius verbi †(ſi de quantitate) ideſt va-
lore æſtimatio ineſt rei.Franc.dec. 308.
Sed quid ſi de quantitate dotis nō eſt dictum
38 expreſſe, † vel quia conſiſtit in ſtabilibus non
adhuc æſtimatis,vel dos in genere,quæ arbitrio
39 iudicis æſtimatur, † ſecundum patrimonij vi-
res,numerum liberorum,& conditionem & di-
gnitatem perſonarum,ſecundum Andr.in con
ſtitu.Regni in aliquibus,l.quæro, ff. de iure dot.
40 l. filiæ,ff. de leg.3.† vel quia alias nupta primam
dotem cenſetur dare ſecundo viro,vel quia mu
lier ſe ipſam dotauit, intelligitur de dote con-
grua, ſecundum Bar. in ſua quæſtio. mulier ha-
bens amplum patrimonium? dic quod ex futu-
41 ro euentu declarata dote, † declarabitur quan-
tum erit dodarium,arg.l.1.de ſent.quæ ſin.cert.
quan.profer.& vide Ferr. in conſue.Burd. tit. 4.
§.6.colum.fi.
42 Infert igitur ex hoc,† quod maritus contracto
matrimonio, & recepta certa dote ſiue in pecu-
nia ſiue in ſtabilibus, ſi donat mulieri, videtur
donationem facere propter nuptias,valebitque
donatio vſque ad valorem, & æſtimationem
medietatis dotium, hac conſuetudine ſic per-
mittente, vt per Bald. de Bartolinis, quem No-
uellum appellant,in tra.de priui.dot. par.6.priu.
14.Lup. in repet.rub.extra de donatio.inter vir.
& vxor.§.6.verſi. imprimis quidem, & dixi ſu-
pra,capit.2.& vide Rode.Suar.in l.1.de las arras.
num.23.verſi.quæro tertio, & nota quia accidit
quotidie in facto.
An autem nupta mulier nulla apparente do-
43 te, † nec inſtrumento dotali, præſumatur do-
tata ex eo ſolo, quod ſit maritata, cum non ſit
præſumendum,quod ſine dote. vide Albe.Bru.
in tract.ſtatu.excl.fęmi.arti.6.quæſt.8.num.227.
verſi.octauo,quæro.
Si tamen nullas dos eſt promiſſa, nec conſti-
44 tuta,† an mulier lucretur dodariū,vel cenſeatur
conſtitutū? dic breuiter,non cenſeri cōſtitutū,&
proinde non lucrari.Gui.Pap.quæſti. 439. quod
45 tamen intellige,quando vxor,† vel pater eius eſ-
ſet ſoluendo,nec ſolueret dotem, vt per addent.
ad prædictam deciſionem Gui. Pap.
46 Cur autem cēſeatur conſtitutū† dodariū pro
medietate quātitatis dotium,& nō maiori, vel

minori?dico iuris eſſe poſitiui, & ſufficit pro ra-
tione voluntas,l.non omnium, ff. de legi. Tum
47 etiam exemplis mouemur,†fuit enim apud græ
cos mos dari vxoribus pro acceſſione dotis, di-
midiam partẽ dotis,quod, & Tholoſę in Gallia
obtinere meminit Pet.Grego .Tholoſan. lib. 8.
ſintagm.vni.iur.c.7.num. 31. & Conſtant. Har-
menopolus in nonnullis partibus pro ſemiſſe
48 conſtituen. trientem tantum lib. 4.† promptu.
iur.titu.7.& id quod pacto cõuentum eſt, id eſſe
ſeruãdum,& ſi nihil placuit ad trientem virum
obligari, vt per eundem ,in loco præcitato, lib.
tamen 4.cap.10.

De donatione iſta propter nuptias doti æquã-
da , & varijs iuribus circa eandem, ipſiusque
conſtitutione, vide omnino pulchre per Dua-
ren.in eo quo agitur ſoluto matrimonio tracta-
tu, de donatione propter nuptias, ad intelle-
ctum plurium iurium in materia .

Sed quid ſi non eſt conſtitutu m dodarium,
49 ſed promiſſum conſtitui , † & quando , & quo-
modo conſtituatur,& an debeatur ſi eſt promiſ
ſum conſtitui , ſed non fuit cõſtitutum, dictum
eſt ſupra in ſuperiori,& præcedenti conſuetudi-
ne.vide glo. conſuetud. Neapoli. in conſuetud.
Quartam autem, in glo.conſtitutam , & per do-
cto.in conſt.Regni mulier quæ dotarium,& Ni-
50 grum. in c. Regni mulier dotarium ; & an† de-
beatur habito reſpectu ad dotem,vt videtur hæc
conſuetudo reſpexiſſe,& quid ſi addatur in in-
ſtrumẽto dotali, quod cõſtituit dodarium tam
reſpectu dotis quam etiam matrimonij,& vir-
51 ginitatis,† vtrum operetur,vt acquiratur doda-
rium etiam non ſoluta dote promiſſa,vide add.
in d.conſuetud.Neapolit.Quartam autem,quæ
addi.Incipit.nota ex iſta glo.ad quam recurre.

52 Si tamen dotes promiſſę,†nõ ſunt integrè re-
ceptę,maritus tamen confeſſus eſt eas integre
recepiſſe,vel plus recepiſſe quam cum effectu re
53 ceperit,† dodarium conſtitui debet ſecundum
dictam confeſſionem , quamuis integre dotes
non receperit,licet poſſit maritus agere, vt id;
quod vere non recepit,accipiat,& conſequatur,
l. ſi voluntate, vbi Bart. C. de dot. promi.quem
pro ſingulari tradit idem Bart. in ſuis ſingulari.
ſuis eſt, num. 172. incip: ille qui confitetur , ad
quod faciunt allegata per eundem Bart.& Paul.
de Caſtr.in l.pen.§.ſi vir.ff.ſolut.matrim. Bal. in
addi.Specu.titu.de confeſſ.Fel.in c. ſi cautio. de
fid.inſt.Areti.in §.fuerat,colum. 11. inſt. de act.
Campe.in tract.dot. prima parte,quæſt. 52. col.
3.verſi.ſecundo caſu, & Bald. no. in tra. doti. 8.
parte priui.24.Neuiza.in ſilua.nup.in verb. diui-
ti non eſt nubendum,carta 74.verſic. limitat ſe-
ptimo.

Et ſic in hac conſuetudine certa traditur re-
54 gula,†vt alio non expreſſo,intelligatur conſtitu-
tum pro medietate dotium,itaque certa dicitur
55 meta, † vti vulgus metam vocant in nonnullis
partibus hanc donationem, ſeu dodarij conſti-
tutionem.

Nota in verb.pecuniæ,vt ponatur hic pro pe
56 cunia largo ſumpto vocabulo ad l. †pecuniæ
verbum,ff.de verb.& rer.ſigni. ſed de qua pecu-
57 nia dos cõſtitui debeat,†vtrum de vſuali curren
te in regione antiqua,vel de minori,ſi plures ſũt
monete ? vide Fabia. de Monte. in tra. de empt.
& vendi.in 5. quæſtio. princ. num. 14. cum ſeq.
in qua vè moneta reſtituenda, dixi infra conſuẽ.
cap.8.

58 In verb. † vnciæ,quot ponderibus vncia con-
ſtet, & quot vnciæ faciant libram olim , & ho-
die? dic quod vncia habet vigintiquatuor ſcro-
pulos,& octo dragmas,C.de metalli. & metalla.
l. 1.lib. 11.& duodecim faciunt libram,l. ob me-
tallum,C.eo.libram autem auri conſtituunt ſe-
59 ptuaginta duo aurei,l.quotiens,† C.de ſuſcept.
& Arcar.li.10.hodie vero conſtat ex nonaginta
ſex ducatis Venetis, vt ibi dicit Bart. de quo vide
Panor.& Fely.in c.conquerente, extra de offi.or
di.& Bude.in tract.de aſſe.lib.4.Dida. Couar. in
tract.veter.collatio.numis.cap.4.& de libra auri
loquitur tex.in l.quintus,la 2.ff.de aur. & argen.
lega.l.1.C.de monopo.l. duo. C. de ſuſcepto. &
arca.lib.10.& in authent.de armis.col.6.pro ſin-
gulis argenti libris quinque tantum ſolidi ideſt
aurei inferuntur,l.1.C.de arg.præſi. quod Theſ.
infer.lib.10.quæ non ſunt negligenda ad intelle-
ctum multorum iurium,l.ſancimus,C. de don.
l.ſiquis argentum,& ſimilium,licet alias vnciæ,
& libra faciant diuiſionem hæreditatis in duo-
60 decim vncias diuiſę,in l.ſeruum,† §.ſi.ff.de hær.
inſtitut.& inſtitu.eo.§.hæreditas,de qua pulchre
per Duar.lib.2.anni.diſputati.cap.36.& Alexan.
Geni.dier.lib.4.c.24.

Fuit tamen quæſtio de facto,nec cauſam no-
61 mino nec perſonas,† fuit conſtituta dos ducato
rum fere ſex mille inter perſonas paris condi-
tionis,& futurus ſponſus ex pacto expreſſe cum
coniunctis puellę pepigit, & conſtituit antefa-
tum , ſeu dodarium futuræ coniugi ſatis mino-
ris quantitatis, & citra medietatem dotium,
negotio in iudicio deducto per mortem viri ſo-
luto matrimonio , petijt mulier integram me-
dietatem pro dodario quam deberi integre fuit
deciſum . Sed ſi prædicta conſiderantur , ſcili-
cet pacta inæqualia valere ante contractum ma
trimonium ex dictis per Inno.in c. donatio. ex-
tra de donatio. inter vir. & vxo. conſtante vero
matrimonio pacta de iure eſſe debere æqualia,
id tamen conſuetudine non obſeruari,ex Ang.
Saly.& alijs in d.authent. æqualitas , C. de pact.
dota.conu.& ex Ioan. Fabro. in d. l. Leonis,illo
titu.hanc ſententiam puto veriorem ex prææalle-
gatis.

Nunquid hæc conſuetudo militet in vidua,
62 quæ nubendo conſtitutũ eſt †ſibi dodarium,an
cenſeatur cõſtitutũ pro medietate dotis?& vide
batur dicẽdũ,ꝙ non,nam videtur conſtitutũ ob
63 dãnũ amiſſę virginitatis,† & quaſi in pretiũ qđ-
dam,l.ſi ſponſo.C.de don.ante nup.contrariũ di
cas,ꝙ imo militet prouiſio huius cõſuetudinis,
64 etiã in vidua,†&ratio eſt,qm̃ dodariũ datur prin
cipaliter habito reſpectu ad dotẽ, & vt mulieri
65 ſit magis cautũ, vt cõſiderat gl. † & ibi ſcribẽtes
in aut.dos data,C.de do.an.nu.&tex.in d.l.ſi ſpõ-
ſo.

ſo.procedit in caſu ſuo,ſcilicet in largitate ſpon-
66 ſalitia,† quæ in multis differt à donatione propter nuptias,& ab hoc dodario, vt late per gloſ. conſ.Neapoli.in conſuetudine.Quartam autem de iur.quartæ in rubr. Veruntamen contrahentes ſolent ſibimetipſis cauere, dum cum viduis
67 contrahunt † cum renunciatione huius conſuetudinis,cui expreſſe renunciare poſſunt,imo tacite,vt per glo.& doct.o. in Authent. æqualitas, C.de pact.con.vbi id Angel. & Salicet.expreſſe
68 dicunt, † poſſe conſtitui dodarium inęquale ex conſuetudine.

Sed nunquid mater excluſa ab hoc dodario
69 propter eius turpitudinem,ſcilicet adulterium, iux.c.plerunque,extra de don.inter vir. & vxor. & l.conſenſu.C. de repudi. quo caſu acquiritur eius filio,nunquid mortuo filio ſuccedat mater?
70 videbatur,† quod non, cum ſemel excluſa ſemper cenſeatur excluſa,c.1.§. quin etiam,epiſ. vel
71 abba.† dic quod ſuccedet mater non tanquam in dodario,ſed vt in hæreditate filij, per nota. in c.cum inter.P.extra de renunc.& per ea,quæ latecumulat Natta. in c. quãuis, de pact.in ſexto,
72 cum† ſuccedat mater ob ſuperuenientẽ titulum ex teſtamento,vel ab inteſtato tanquam in bonis filij,quod ſequitur Io.Lupus,in l. 14.Thori. num.12.13..

73 Quid† autem ſi dodarium non appareat conſtitutum, vel fuit conſtitutum non legitime eo modo,& ſecundum ſolemnitatem, de qua per Andr.de Iſer.in c.1.§.donare,quali.olim feu.poter.ali.& per gloſ.in conſti. Regni mulier, quæ dotarium,an militet hæc conſuetudo? dic quod non,cum iſta conſuetudo de conſtitutione loquatur,ibi tempore conſtitutionis ipſius, ſecus ſi ſit conſtitutum legitime non expreſſa quan-
74 titate,† & ita intelligo hãc cõſuetudinem.idem en im eſt non conſtitui,vel minus legitime con-
75 ſtitui,† l.quoties,ff.qui. ſatis. cogan. l. non putauit.§.non quæuis.ff.de bon.poſſ.contra tabu.l.4. §.condemnatum , ff. de reiudi. cum iuribus ſimili.

76 Sed quid ſi dos fuerit mille,† & fuit conſtitutum dodarium aliorum mille, ſoluitur matrimonium per mortem viri vxore ſuperſtite prole ſuſcepta,quæ dos lucrifit per hæredes viri, vt ſupra in proxima præceden.conſuetudine, & vxor habebit dodarium. Nunquid mulier poſſit dicere,nolo dodarium,detur mihi dos mea? vi-
77 debatur dicendum,† quod non,nam amiſit dotem ſecundum has conſuetudines, ergo eam petere non poteſt.Contrarium videtur determinare gloſ.in conſt.Regni mulier,quæ dotarium,
78 vbi † quod mulier habet optionem in hoc caſu petendi dotem,vel dodarium, quod nota. cum
79 multa,† & maiora habeat priuilegia dos, quæ dodario non communicantur,vt not. in l. fi. C. qui poti.in pign.habean.& in authen.æqualitas, C.de pact.conuen.& not.doct.o.in l. 1.ff.ſol.mat. quod notabis.

Adde,quod quantitas id,quo quantum,quid
80 eſſe dicitur aut iudicatur,quæ diſtinguitur in numerum pondus,& mẽſuram,numerus, vt duo, tria,quinque,decem,centum,mille:pondus, vt ſextans,quadrans, dodrans,as, dupondius, tripondius.Menſura,vt digitus,palma,pes, paſſus, ſtadium,miliare,vlna, hemina, ſextarius, congius,modius,vrna,amphora.de quibus paſſim, in iure ciuili. Sed per metaphoram inquit Plinius iunior epiſtolarum lib. 7. Iudicum ſententiæ numerantur, non ponderãtur,quod ei videtur perquam abſurdum. Simili ratione motus Iuriſconſultus in l.2.ff.de verbo.ſigni. horas diei ponderat,non numerat,dum vult priores quinque horas poſterioribus ſeptem præualere,ea ratione, quod ad quoduis negotium conficiendum poſt prandium ſimus ineptiores. de his latius per Iacob. Spiegelli. in hoc verbo quantitas. Luc.de Pen.in l.ſecunda, C. de fru.vrb. conſtanti.

ADDITIONES.

Adde, qđ ſi ſponſus promittat ſponſæ pro dodario fundum valentẽ plus quã medietatem dotium, valebit quidem pro medietate tantum,non vltra,nam quamuis valeat fundus pluris,tamen poterit æſtimari,& ſeparari medietas ab illo pluri.arg.l.ſi ſponſus,§.generaliter, ff. de do.inter vir.& vxo.per quæ iura firmauit Io. Lup.ad ll.thori.l.50.num.12.

Vxor cogit virum ad conſtituẽdum hoc conſuetudinarium dodarium,Bald.in authent.dos data,C.de donat.ante nupt. & qua actione agat, vide ibi.

Quid autem ſi vxor promittat dotem magnam viro, eumque fallat, an poſſit petere, vt ſibi conſtituatur dodarium ? dic quod non, & ratio eſt,quia in correlatiuis , ſeu correſpondentibus cauſis, non debet ei fides ſeruari,qui aduerſarium in contractu decipit, vel fidem aduerſario non ſeruauit,per l.3.& ibi nota.per Bal. C.de dona.ante nupti.

Vtrum pro conſecutione huius dodarij mulier habeat hypothecam? reſpond.quod Bald.in l.vbi adhuc,C.de iur.doti.col.pen. verſicu.Item quæro.nam lex noſtra dicit, quod tacita hypotheca introducta à lege pro dote, habet locum etiam in donatione propter nuptias,& hoc tam ſoluto matrimonio,quam eo conſtante in caſu vergentię viri ad inopiam,vt eſt caſus in d. l. vbi adhuc. Contrarium videtur tenere ipſemet Bal. in l.aſſiduis,C.qui pot.in pig.habean. poſt Cyn. ibi in tertia oppoſi.& Salyc.in fin. & Areti. in §. fuerat,colum.12.inſt.de actio. quia in donatione eſt lucrum, in dote eſt damnum ſi amitteretur,& probatur in eo textu, ibi ſi amittatur poſteriori datum. Tu tene primum, quod detur tacita hypotheca,nec obſtat dictum Bald. in d. l. aſſiduis,& aliorũ,nam ibi loquitur de iure prælationis iuxta terminos d.l.aſſiduis. Neguſan. in tract.pign.in 4.membr.2.parte,quæ tamen intelligas,quando vxor agit ad donationem propter nuptias,quærens illam lucrari, ſecus ſi ageret ad illam tanquam pro dote obligatam, tunc enim cum hypotheca habebit etiam prælationẽ. Abb.

in capitulo ex liberis de pignor. & per Neguſ. vbi ſupra.

ADDITIONES.

ADde, in tex. ibi, ſi dotes ſunt viginti vnciç, quod in illa veterũ paupertate dotes erant exiguç, ſucceſſit noua ætas, quæ mille florenis erat contenta, imo erat magna dos, vt per Caſſa. in conſuetu. Burgund. rubrica ſeptima, §. duodecimo, carta 270. columna 3. verſicu. aduerte, Sed aliter hodie aucto luxu, diminutis facultatibus, non per vncias, ſed per millenaria dos conſtituitur.

Vide Eguin. Baro. Inſtitu. de donatio. vbi ait dotalitium ſi lege non ſit conſtitutum, vſusfructus dimidiæ partis rerum ſoli, vel tertiæ viduæ marito fæminę debetur, id legibus Francorum comprobat, ſubdit ibidem donationem immobilium rerum, & dotalitium mulier ſimul obtinere non poteſt, hactenus ille, ex quo collige dotalitium id nuncupari per ſum. Pontificem, in capi. plerunque, extra de donat. inter vir. & vxorem, quod nos dodarium vocamus, & tertiam vſusfructus in vidua ad nos de Francis deſcendiſſe.

Adde circa num. 60. partes aſſis plures duodecim quomodo ratione arithmetica reuocentur ad duodecim per Eguin. Baron. pulchre, ad titu. inſtitu. de hæredi. inſtitu.

Adde, circa, num 80. ad textum in princip. ſi de quantitate, obſeruãda in criminibus puniendis, vel tranſigendis, ſeu componendis. Pet. Gregor. Tholoſa. lib. 31. Syntag. vniuer. iur. capitulo 8. 9. 10.

Adde, ad tex. decem vnciç quod quamuis dodarium conſtituatur decem, & ſic pro medietate dotium, tamen conſtituuntur etiam iocalia eiuſdem valoris decem, ita quod aſcendit dodarium, & valor iocaliorum ad integram dotem; vt dictum eſt ſupra, ca. 4. adeo, quod iſtud dodarium eſt duplicatum, vt ita dicam reſpectu dotis, quod quidem etiam de conſuetudine Saxonica teſtatur Io. Oinoto. inſti. de dona. §. eſt, & aliud, & dixi. ibi. in additio. dicto cap. 4. Nuntius Pellicia. V. I. D.

SVMMARIVM.

1 *Mulier quæ eſt in viduitate, nec tranſit ad ſecunda vota, & thorum mariti cuſtodire voluerit, interim debet habere victum, & veſtitum & alia neceſſaria, etiam ſi alimenta a viro non fuerint relicta.*

2 *Dote reſtituta mulier de iure communi alimenta habere non debet, ſed ſe de ſuo alet. dote vero non reſtituta, diſtingue, num. 3. 4.*

5 *Mulier ſi non habet vnde ſe alat, cauſa eſt ſufficiens compellẽdi hæredem ad dotis ſolutionem etiam pendente anno.*

6 *Intereſſe dotis debetur elapſo anno, non ſoluta dote.*

7 *Intereſſe dotis de iure conſuetudinum iſtarum non debetur etiam elapſo anno, ſed tantum alimenta.*

8 *Poteſt tamen mulier elapſo anno nõ reſtituta dote alia via ſibi conſulere. remiſſiue.*

9 *Dos ſi eſt parua non ſufficiens ad alimenta, quid fiet, & num. 10.*

11 *Et quid e conuerſo ſi fructus dotis excedunt alimenta?*

12 *Alimenta ſuccedunt loco intereſſe.*

13 *Alimenta præſtita vxori, ſecundum hanc conſuetudinem ab extraneo, poſſunt repeti ab hæredibus viri.*

14 *Alimenta præſtita mulieri debentur pro præterito ab hæredibus viri.*

15 *Alimenta iſta, an præſtanda ſint in rebus, an verò in pecunia?*

16 *Alimenta non fuiſſe præſtita, cui incumbit onus probandi?*

17 *Honeſtas ſemper attendenda eſt.*

18 *Mulier inhoneſte viuens expelli poteſt à uicinia.*

19 *Meretrices cogi poſſunt ad deferendum aliquod ſignũ, vt ab honeſtis diſcernantur.*

20 *Maritus cogi poteſt ad dimittendum concubinam ad inſtantiam vxoris eiuſque coniunctorum.*

21 *Barones non poſſunt compellere vxores vaſallorum ad tripudiandum in eorum feſtiuis.*

22 *Vidua amittit dotem ſi inhoneſte viuat.*

23 *Patri tamen eius non præiudicatur in dote profectitia.*

24 *Mulier honeſte viuere debet, vt habeat alimenta conſuetudinaria.*

25 *Mulier vidua amittit priuilegium fori mariti ſi inhoneſtè viuit.*

26 *Mulier amittit tutelam filiorum ſi inhoneſte viuat.*

27 *Mulier amittit executionem teſtamenti ſi inhoneſte viuit.*

28 *Mulier amittit priuilegia mariti ſi inhoneſte viuat.*

29 *Mulier plebeia nupta baroni adipiſcitur eandem dignitatem quam retinet etiam poſt mortem viri.*

30 *Mulier nupta comiti, efficitur comitiſſa.*

31 *Mulier gaudet omnibus mariti priuilegijs.*

32 *Mulier etiam ſi dotem non dederit, alenda erit de bonis mariti.*

33 *Mulier inhoneſte viuens perdit omnia quæ à quondam viro habuit, & num. 40.*

34 *Thorum vidualem cuſtodit ea, quæ religionem ingreſſa eſt.*

35 *Thorum vidualem cuſtodire nil aliud eſt niſi vidualiter viuere.*

36 *Thorum viduale eſt habitum nigrum deferre.*

37 *Thorus vnde dicatur?*

38 *Vidualis vita dicitur non tranſire ad ſecundas nuptias.*

39 *Vidua dicitur eſſe in priori matrimonio.*

41 *Legatum ſi vidualem vitam ſeruauerit, amittit mulier, ſi ad ſecunda vota migrauerit.*

42 *Itemque filij ſucceſſione priuabitur.*

43 *Mulier, an per tranſitum ad ſecunda vota amittat familiam, & ciuitatem viri.*

44 *Mulier viro mortuo, an retineat nomen regium?*

45 *Victus appellatione quid veniat.*

46 *Medelę, pharmaca, & quæ conferunt ad valetudinem, veniunt victus appellatione.*

47 *Vi-*

47 *Victus appellatione venit aqua venalis.*
48 *Tela ordinata ad veſtes verbo victus.*
49 *Veſtes nigra, & lugubres veniunt verbo victus.*
50 *Lectus vidualis venit verbo victus.*
51 *Alimenta, veſtes, lectus vidualis dantur, ſecundum dignitatem perſonarum iudicis arbitrio, & Iacob. Menoch. de arbitr. iud. quaſt. libro primo, centur. 2. caſu 169.*
52 *Lectus vidualis, & veſtes num viduæ de iure communi debeantur?*
53 *Alimenta debentur viduæ ab hæredibus viri, quemadmodum debentur viro viuente.*
54 *Vidua cenſetur durare in matrimonio.*
55 *Alimenta debentur mulieri, vſque ad reſtitutionem dotis.*
56 *Alimenta debentur mulieri etiam pendente iudicio reſtitutionis dotis.*
57 *A ſententia præſtationis alimentorum appellari non poteſt, & quomodo.*
58 *Alimentorum cauſa agitur etiam die feriato.*
59 *Mulier pendente reſtitutione dotium, an poſſit petere intereſſe, & remittere alimenta, & numero 60.*
61 *Mulier poteſt compellere hæredes viri ad reſtitutionem dotium, vel præſtationem alimentorum.*
62 *Alimenta non excomputantur in ſortem dotis.*
63 *Mulier vidua eſt alenda, etiam ſi habeat patrem.*
64 *Etiam pro primo anno, dato ad reſtitutionem dotium.*
65 *Mulier elapſo anno poteſt remittere alimenta, & cogere hæredes viri ad dotis reſtitutionem.*
66 *Alimentorum appellatione venit victus, veſtitus, habitatio.*
67 *Tranſactio alimentorum non porrigitur ad habitationē, nec veſtiarium.*
68 *Niſi id exprimatur.*
69 *Tranſactio alimentorum cur, abſque prætore ſtat in his, quæ debentur ex contractu, non æque ſi ex vltima voluntate.*
70 *Alimenta, quomodo ſint taxanda, & numero 71. 72.*
73 *Alimenta quomodo taxentur de re magni valoris, parui tamen redditus.*
74 *Alimenta quando, & quomodo petantur?*
75 *Mater inops alenda eſt a filijs etiam primo anno, & fructus lucrantur filij, & num. 76.*
77 *Alimenta vbi vidua habere debet, & num. 78.*
79 *Et quid ſecundum iſtas conſuetudines.*
80 *Alimenta an mulier poſſit capere propria authoritate, an vero a manu hæredum.*
81 *Limita niſi in duobus caſibus.*
82 *Mulier cui debentur alimenta, an teneatur operari hæredibus viri, & nu. 83. 84.*
85 *Mulier cui debentur alimenta legata, debet operas obſequiales, non autem artificiales.*
86 *Mulier alimentanda non debet ſtare ſicut corpus mortuum.*
87 *Mulier nobilis, & magna domina non tenetur operari hæredibus viri.*
88 *Fructus dotis ſi excedant alimenta, cedunt hæredibus viri.*
89 *Alimenta conſuetudinaria, num debeantur extra domum, & nu. 90.*
91 *Alimenta an debeantur extra domum ſi cum hæredib. mulier ſtare non poteſt.*
92 *Alimenta debentur mulieri extra domum, ſi hæredes viri ſunt extranei, nec ſine periculo honeſtatis ſtare poſſet.*
93 *Mulier cui debetur habitatio, num petat totam domum.*
94 *Mulier pro conſecutione habitationis domus, non poteſt expellere proprietarios.*
95 *Habitatione legata in domo hæredum, debet vnite habitare.*
96 *Alimenta an debeantur annua, menſtrua, an diurna.*
97 *Alimenta conſiſtentia in frugibus, debentur ſingulis menſibus.*
98 *Veſtes debentur in principio anni.*
99 *Veſtes æſtiuæ, & hyemales, quo tempore debeantur?*
100 *Alimenta debentur iuxta reditus.*
101 *Alimenta vtrum debeantur reſpectu redituum, vel quantum ex venditione proprietatis redigatur?*
102 *Alimenta debentur mulieri alimentandę in loco vbi moratur, ſi ſit exul, vel bannita.*
103 *Mulier ſi recedit à domo hæredum viri, num alimenta conſequatur extra domum, & num. 104.*
105 *Mulier eſt alenda, ex bonis hæredum viri, deducta legitima filiorum primi matrimonij, & bonis emphiteuticis, & num. 106.*
107 *Alimenta mulieri debita ſi fructus non ſufficiunt, proprietas vendi non debet.*
108 *Alimenta ſunt commenſuranda cum dote.*
109 *Muſtum, an debeatur ad alimenta, vel vinum vetus.*
110 *Muſtum vel vetus vinum à quo tempore dicatur?*
111 *Veſtes mulieri, an debeantur quotannis, vel ſemel? & num. 112. 113.*
114 *Alimenta debentur mulieri etiam pendente lite ſuper reſtitutione dotis.*
115 *Caſus quibus alimenta debentur lite pendente.*
116 *Alimenta debentur ſiue in ſecunda, ſiue in prima inſtantia.*
117 *Mulier non habens vnde ſe alat, eſt alenda ab hæredibus viri in recompenſationem fructuum.*
118 *Vſura eſt aliquid accipere dotibus non ſolutis.*
119 *Mulieri paſſæ damnum, debetur intereſſe dotium.*
120 *Conſuetudo ad euitandum opiniones ac pro tuta conſcientia prouidit mulieri de alimentis ex rebus hypothecatis.*
121 *Alimēta ſi debentur de carne, pomis, & ſimilibus, quæ corrumpuntur, pro eis fit æſtimatio in pecunia.*
122 *Alimenta mulieri debentur ſingulis menſibus de his, quæ recipiunt commodam diuiſionem, ſecus ſi veſtibus, quæ debentur cum imminet neceſſitas, & numero 123.*
124 *Mulier debet ali de bonis viri, vel patris viri, & quando nurus à ſocero ſit alenda. & num. 125. 126. 127. 128.*
129 *Mulier pro alimentis, an debeat diſcutere bona filij, & num. 130. 131. 132.*
133 *Mulier, an habeat optionem alendi ſe de bonis viri vel ſoceri, & num. 134. 135.*
136 *Et quid ſi pater, & filius eodem inſtrumento confeſſi, ſunt recepiſſe dotes.*
137 *Et quid ſi pater regit filiū, an pater præſumatur dotem recepiſſe, & num. 138. 139.*
140 *Dotis fauore quilibet tenetur inſolidum.*

141 *Pater qui dotes recepit an teneatur reſtituere filio viuenti.*

142 *Pater, & filius pro dote inſolidum, ſe obligant, & ſi dos ad vnum peruenit, alter habetur pro fideiußore.*

143 *Et poterit fieri excuſſio contra principalem ſumptibus correi, & num. 144.*

145 *Actio pro dote, quando datur mulieri contra patrem viri, datur etiam pro alimentis.*

146 *Actio pro alimentis hypothecaria, competit mulieri.*

147 *Pater non tenetur pro filio regulariter.*

148 *Pater qui conſentit filio ducenti vxorem eius bona ſunt tacitè obligata.*

149 *Pater qui dotes recepit, quomodo poßit dotes filijs ſecure reſtituere?*

150 *Pater tenetur dotes receptas reſtituere filio in duobus caſibus, & nu. 151.*

152 *Pater recipiendo dotes, vel aliter ſe obligando pro filio ducente vxorem, num obligetur pro rata filio tangente, & num id expreſſe conueniri poſſit?*

153 *Pater ſi matrimonio filij emancipati conſentiat, num dotem conſeruare, & reſtituere teneatur? & quid ſi emancipatum aßerat, & num. 154. & 155.*

156 *Pater tenetur ſe obligare pro filio etiam emancipato vxorem ducente, & qua actione, num. 157.*

158 *Pater ſi patitur nomen ſuum ſcribi in actis dicitur fide iubere, etiam ſi nil dixerit.*

159 *Cautela vt pater liberetur a nuru.*

160 *Alimenta præterita, an debeantur mulieri, & quando?*

161 *Alimenta num recuperet mulier ſi tranſeat ad ſecunda vota, & matrimonium ſit nullum, & numero 162.*

163 *Alimenta debentur mulieri, ſiue fuerint legata, ſiue non.*

164 *Alimenta ſi legentur per virum vxori, non duplantur, & quare, num. 165.*

166 *Legatum ſpeciei, nunquid inducat compenſationẽ cum debito quantitatis.*

167 *Alimenta legata per virum debentur, etiam ſi cum hęrede mulier morari nolit.*

168 *Cautela vt mulier conſequatur alimenta extra domum.*

169 *Conditio adiecta, donec torum viduale cuſtodiat, num cenſeatur repetita in ſubſequenti legato? & numero 170.*

171 *Alimenta in domo relicta, num debeantur ſi ſecundo nupſerit mulier?*

172 *Mulier nubendo facit ſe ſuſpectam, maxime in educatione liberorum, & nu. 173.*

174 *Alimenta legata per virum vxori non debentur ſi ſecundo nupſerit, & quare.*

175 *Alimenta legata per virum non debeantur ex bonis fratris viri communibus cum viro.*

176 *Maritus ſi mandauit filijs, vt tractarent matrem, prout ipſe tractabat, num debeat indui veſtibus ſpecioſis.*

177 *Verba teſtatoris intelligi debent inſpecto præſenti ſtatu viduitatis.*

178 *Legatum annuum vxori a marito factum donec in viduitate permanſerit, num ſit vnicum, vel plura.*

179 *Legatum annuum ſubijcitur falcidiæ, & æſtimabitur, iuxta l. hæreditatum, ff. ad l. falcid. & nu. 180.*

181 *Differt an mulier capiat ex vi legati, vel conſuetudinis.*

182 *Alimenta ſi vir legauit, & ſimiliter filius, vel alius num duplicentur.*

183 *Alimentorum legatum non eſt multiplicabile.*

184 *Cautela vt quis vltra legatum alimentorum, alimenta conſequatur.*

185 *Ius vſufructus alienari non poteſt.*

186 *Legatum fundi ad alimenta continet proprietatem nõ vſumfructum, & num. 187.*

188 *Aliud eſt relinquere vſumfructum prædij, aliud vero prædium pro alimentis, vel pro vſu, & nu. 189.*

190 *Legatum fundi ad alimenta tranſit ad legatarium.*

191 *Legatum vxori factum ſi vidua permanſerit debetur etiam ſi tranſeat ad ſecundas nuptias.*

192 *Conditionem momento extitiſſe ſufficit.*

193 *Legatum viduæ factum ne debeatur ſi tranſeat ad ſecundas nuptias cautela.*

194 *Vſumfructum prædij legati morte finitur.*

195 *Legato vſufructu prædij, ne tamen prædium alienetur, cenſetur legata fundi proprietas.*

196 *Solutis dotibus num mulier poſſit alimenta præterita petere.*

197 *Creditor recipiendo ſortem ſine intereſſe ſimpliciter præiudicat ſibi.*

198 *Filiusfamil. alimenta præterita petere non poteſt.*

199 *Monachus alimenta præterita petere non poteſt.*

200 *Limitantur prædicta niſi præceßerit proteſtatio, & æs alienum conflaſſent pro ſe alendis.*

201 *Vidua eſt alenda ſi interpellat hæredem viri, & ad domum fratris educanda conceſſerit.*

202 *Opinio Decij refellitur.*

203 *Mulier alimenta conſuetudinaria, etiam præterita petit etiam dote accepta.*

204 *Alimenta debentur viduæ ex diſpoſitione conſuetudinis.*

205 *Mulier quemadmodum paciſcendo conditionem dotis, ita etiam alimentorum deteriorem non facit.*

206 *Alimenta ſunt appendices dotis.*

207 *Alimenta debentur condictione ex l.*

208 *Vxor num legatis alimentis poßit petere dotem.*

209 *Legatum alimentorum non videtur factum animo compenſandi cum dote, ſed differendi dotis ſolutionem.*

210 *Niſi teſtator dixerit ſi dotem non petierit, & numero 211.*

212 *Mulier an alimenta legata poſſit propria authoritate capere.*

213 *Legatarius propria authoritate capiens legatum, eius commodo priuatur.*

214 *Quod quidẽ inductum eſt ſpecialiter in debito ex cauſa lucratiua in vltima voluntate.*

215 *Hæres particularis in re certa poteſt propria authoritate capere.*

216 *Atque etiam ſi teſtator conſtituat ſe legatarij nomine poſſidere.*

217 *Item ſi detur poteſtas capiendi.*

218 *Vel ſi vxor relinquatur donna domina.*

219 *Vxor vt capiat alimenta debet induci per hæredes viri.*

220 *Vel habere licentiam a iudice.*

221 *Rem*

221 Rem legatam, ſicut legitimam, & adminiſtrationem tutelæ quis non poteſt propria authoritate capere.

222 Legatum annuum ſactum vxori per virum ſi ſteterit cum hæredibus, num ceſpitet tanquam continens cõditionem impeditiuam libertatis matrimonij?

223 Et an in huiuſmodi legato præſtabitur cautio?

224 Teſtator ſi legat alimenta donec ſoluantur dotes, vel ſi dotem non petat, & dotes ſoluuntur ſponſæ, num finiatur legatum? & in hoc controuerſia inter Bart. & Bald. & num. 225.

226 Legatum alimentorum, num debeatur ingreſſę Monaſterium?

227 Honor teſtatoris ſeruatur dum vxor ingreditur religionem.

228 Legatum vxori ſactum ſi vidua remanſerit, num requirat perpetuam viduitatem?

229 Et an præſtabitur cautio de ſeruanda viduitate?

230 Legatum alimentorum ſi vidua remaneret, an verificetur ſtatim, differentia tamen conſtituta, an fiat a marito, an vero ab extraneo, & num. 231.

232 Anima viri contriſtatur, cum vxor tranſit ad ſecunda vota.

233 Cauſa impulſiua dicitur, qua ceſſante non ceſſat effectus.

234 Vxor relicta vſufructuaria vniuerſalis, alio hærede non inſtituto, erit hæres vniuerſalis in totum.

235 Et ſi habet filios erit vſufructuaria omnium bonorum preterquam in legitima filiorum.

236 Vxor relicta vſufructuaria omnium bonorum, an petat dotem, & habeat alimenta?

237 Quicquid ſenſerit Bart. contra quem eſt communis.

238 Vxor legataria donna domina, habet præminentiam in domo viri.

239 Et inſtituto extraneo hærede erit vſufructuaria.

240 Exiſtentibus vero filijs habebit nuda alimenta cum præminentia.

241 Quæ procedunt ſecundum conſuetudinem, quæ communiter obſeruatur.

242 Mulier relicta donna domina, extraneo inſtituto hærede, videtur relicta proprietas, & vſusfructus, quæ cum ſint incompatibilia, mulieris erit electio.

243 Legatum marito ſactum, quod ſit domus, dominus, & vſufructuarius, erit eiuſdem vigoris propter correlationem ex idemptitate rationis.

244 Pater habet vſumfructum in bonis maternis filiorum citra legatum.

245 Vſumfructum in bonis maternis patrem habens in multis caſibus magis expedit iure proprio quam iure legati.

246 Legatum mulieri ſactum, quod ſit donna domina cenſetur ſactum animo compenſandi cum alimentis.

247 Mulier tenetur præſtare cautionem mutianam de conſeruanda viduitate, & honeſtate etiam parte non petente ſi vult ingredi poſſeſſionem bonorum ad vſumfructum percipiendum.

248 Mutiana cautio cur ſit introducta?

249 Mulier ſi tranſit ad ſecunda vota, an, & quando, & à quo tempore teneatur ad reſtitutionem fructuum?

250 Teſtator non poteſt remittere cautionem præſtandam ab vxore relicta vſufructuaria.

251 Cautela datur mulieri ad euitãdum præſtationem cautionis in vſufructu. & num. 252.

253 Licentia per teſtatorem præſtita mulieri vendendi bona pro alimentis, operatur, vt poſſit vendere ex cauſa indigentiæ, & pretium non reſundet hæredibus.

254 Vſufructuarius, ſi non eſt perſona ſuſpecta liberatur a præſtatione fideiuſſionis, per ſolam iuratoriam obligationem.

256 Dilapidationis timore proceditur ad ſequeſtrum, qui vſufructuario correſpondeat de fructibus.

257 Vſufructu bonorum omnium legato, an veniant merces, & alia venalia?

258 Vſufructu bonorum legato, quæ domi teſtator habebat non veniunt venalia.

259 Vſufructu legato, an veniant ſœtus ancillarum pecorum, exemplationes protocollorum, multæ condemnationes, xenia, & iuriſdictionalia?

260 Mulier vſufructuaria, an vero hæres proprietarius præferatur in præſentando in eccleſia patronata?

261 Alimenta legata vxori, & non præſtita, an tranſmittãtur ad hæredes?

262 Mulier, an perdat legatum alimentorum ſub conditione ſactum ſi habitauerit cum hęredibus, ſi mulier nolit, vel non poſſit ſtare cum hæredibus?

263 Mulier de iure communi, an perdat legatum vſusfructus, vel alimentorum ſi tranſeat ad ſecunda vota?

264 Vxor ſolutis dotibus non habet amplius alimenta, ſed ſolam domus habitationem, & quando.

265 Honeſtas quid ſit?

266 Honeſtatis ethymon.

267 Lectum viduale ſeruare non ſufficit, niſi cum honeſtate.

268 Donec dictio importat conditionem, & num. 269.

270 Conditio adiecta per hanc conſuetudinem de cuſtodiendo thorum viduale, perpetua non eſt, ſed temporalis, merito non reijcienda.

271 Mulier num cum habitatione habeat alimenta?

272 Mulier num habebit totam domum pro habitatione.

273 Militibus datur media, vel tertia pars domus pro habitatione.

274 Militibus nil aliud debetur præter oleum, ſal, culcitra, lectus.

275 Mulier habens habitationem, ſi non poſſit habitare ob hæredis ſæuitiam, quid agere debeat.

276 Nouerea non tenetur ſtare cum priuignis.

277 Filius, an poſſit ſi vult habitare ſeorſum à patre.

278 Ortus, an veniat cum habitatione domus.

279 Palatio vendito, an veniat iuriſpatronatus.

280 Muliere habente habitationem mortua, quando currat intereſſe dotis.

281 Obligatio non debet immutari per mortem defuncti.

282 Hæres ſi locat domum habitationis, an vxor petat ratam penſionis.

283 Maritus ſi habebat plures domos, an mulieris ſit electio.

284 Domus habitatio dicitur de continua non de ea in qua teſtator tempore epidimiæ diuerterat.

285 Habitatio domus in ciuitate debetur.

286 Mulier, an locare poſſit domum habitationis, & num. 287. & 288.

289 Mulier debet eſſe contenta vna parte domus pro habitatione.

290 Habitatione permiſſa domus, an liceat variare.

291 Et an defuncto promiſſore, hæres poſſit variare.

292 Ha-

292 Habitatio domus in qua ſint lárnę, poſſit ne à muliere renunciari.

293 Dos ſoluto matrimonio, an, & quando, quibus, & in quibus caſibus reſtitui debet? & num. 294.

295 Vxori ſine liberis, & propinquis decedenti ſuccedit vir.

296 Dos redit ad mulierem, dodarium ad virum de iure communi, niſi ex conſuetudine aliter ſit inductum.

297 Dos qua actione repetatur?

298 Res data in dotem poteſt eueniente conditione per mulierem vendicari.

299 Vxor ex conſuetudine iſta lucratur dodarium.

300 Dotis reſtitutio fit etiam conſtante matrimonio in octo caſibus.

301 Lex maxima prouidentia conſuluit, vt dotes mulieribus conſeruentur.

302 Dos quandoque ſequeſtratur, &

303 Quandoque conſtante matrimonio exigitur.

304 Mulier aſſecuratur pro dote, ne dum cum maritus diſſipauit, verum etiam ſi diſſipare cęperit.

305 Mulier aſſecuratur pro dote cum maritus dubium eſt, ne vergat ad inopiam.

306 Iura plura, & diuerſa circa aſſecurationem dotium.

307 Mulier pro ſuis dotibus aſſecurandis poteſt eligere de pluribus remedijs vnum.

308 Vir quando dicatur diſſipare.

309 Vir dicitur male vti ſubſtantia, ſi paternam hæreditatem voluntarie expendit, item alij caſus ponuntur, num. 310. 311. 312. 313. 314. 315.

316 Aedificanti ſine neceſſitate dandus eſt curator ad inſtar furioſi.

317 Maritus num poſſit conſtante matrimonio cogere vxorem, vt dotem recipiat, & inſtrumentum dotale rumpat?

318 Indigniſſimum videtur, vt exiſtimetur dotem virum non habuiße.

319 Vxor iniuſta dicitur, quæ dotem non dedit.

320 Maritus ex cauſis certis reſtituit dotem vxori conſtāte adhuc matrimonio.

321 Maritus reſtituendo dotem vxori conſtante matrimonio, non liberatur, nec reſtitutio tenet.

322 Effectus reſtitutionis dotis conſtante matrimonio qui ſint.

323 Dotis reſtitutę vxori conſtante matrimonio cuius ſit periculum?

324 Dotis aſſecuratio habet locum etiam in matrimonio putatiuo.

325 Ampliatur etiam in multis alijs caſibus, nu. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332.

333 Iudicium aſſecurationis, & reſtitutionis, ſeu adiudicationis dotium ſunt diuerſa.

334 Sententia non conformis libello eſt nulla.

335 Sententia ex prima inſtantia poteſt ferri contra hæredem.

336 Sola qualitate iudicij mutata, iudicium tranſit in hæredem.

337 Vir, an poſſit confiteri ſe vergere ad inopiam.

338 Vir, an talem confeſſionem reuocare poſſit.

339 Vxor petens aßecurationem pro ſuis dotibus impedit executionem ſententiæ latę in fauorem creditoris.

Quia

CAP. VII.

IN quolibet præſcriptorum caſuum, quo conſtitutum dodariũ debetur, & dotes in reſtitutione exiſtant, donec dotes reſtituuntur, dodarium ſoluatur. Et vxor ſi honeſte voluerit cuſtodire thorum mariti, habeat victum, & veſtitum, & alia neceſſaria de bonis viri ſeu patris eius, etiam ſi alimenta a viro non fuerint relicta: ſolutis vero dotibus, & dodario vxor alimenta non habeat, ſed ſolum habitationem domus, donec thorum honeſte voluerit cuſtodire.

QVia in ſuperioribus ſunt certi caſus,
quibus mortuo viro, vxor ſuperſtes,
quia proles non eſt ſuſcepta vltra re-
ſtitutionem ſuarum dotium lucra-
tur dodarium. Hæc conſuetudo dicit, quod in
caſibus prædictis, &
eorum quolibet, do-
nec dotes, & dotariũ
reſtituantur, & ſoluan
tur, mulier quæ eſt in
viduitate, nec tranſit
ad ſecunda vota, ſed
1 honeſte † thorum ma
riti voluerit cuſtodire,
debet habere victum,
& veſtitum, & alia ne
ceſſaria, etiã ſi alimen
ta a viro non fuerint
relicta. De iure cõmu-
muni ſoluto matrimo
nio, aut dos eſt reſtitu-
ta mulieri, & tunc am
plius alimenta habere
2 non † debet, quia de
ſuo ſe alet, nec po-
3 teſt culpa † hæredi im
4 putari. Aut † dos non
eſt reſtituta, & tũc aut
tempus anni quod da
tur per legem ad dotis
reſtitutionem, quando dos conſiſtit in quantita-
te, nondum eſt elapſum, ſed pendet, & tunc aut
mulier habet, vnde ſe alat aliunde, quam ex do-
te, & tunc non tenentur hæredes viri ad alimen-
ta, vt not. per gl. in l. prima, §. exactio, C. de rei vx.
actio. alias ſic, vt ibi per Cyn. & Petr. tamen ibi
refert Cyn. quod ſi mulier non habet vnde poſ-
5 ſit ſe alere, † eſt cauſa ſufficiens compellendi hæ-
redem ad dotis ſolutionem etiam pendente an-
6 no: † elapſo vero anno tenentur ipſi hæredes ſi-
ne dubio ad intereſſe dotis, vt in d. §. exactio. &
per docto. in l. diuortio. ff. ſolut. matrimo. & Io.
Pet. de Ferra. in form. lib. quo vxor agit ad dot.
in glo. in verb. ac etiam alimentis. Hæc tamen
conſuetudo diſponit, quod pendente reſtitutio-
ne dotis, & ſolutione dodarij ſiue infra annum
ſiue poſt, nulla tamen facta reſtitutione, vxor ha
bebit alimenta neceſſaria in bonis viri, & nullo
7 modo intereſſẽ, † nec vſuras: bene tamen verum
eſt, quod elapſo anno dato ad reſtitutionem do-
8 tis, † & dodarij, vel non elapſo ſi velit ad ſecun-
da vota migrare, poteſt ſibi alio modo aliauè via
ſibi conſulere, vt habetur infra in duobus proxi-
9 mis immediatis capitulis, vt ibi dicetur. † Quid
autem ſi dos ſit ita parua, quod non ſufficiat ad
hæc alimenta, quid fiet? dic quod iſta conſuetu-
do loquitur præciſè, & ſic tenebitur hæres ad
hæc alimenta: aut vero mulier habet bona aliũ-
de ſufficientia, & tunc tenetur hæres ex alijs bo-
10 nis alimenta ſupplere, † cum etiam nulla dote
data teneretur maritus, ſi viueret alimenta præ-
ſtare, vt l. quod ſi nulla, ff. de reli. & ſumpt. fune.
& l. ſi cum dotem, §. ſin autem, ff. ſolut. matrim.
& no. docto. in l. quod in vxorem, C. de neg.
geſt.
11 Quid autem in caſu conuerſo, † ſi fructus do
tis excedũt hæc alimenta? dic cedere lucro hæ-
redum mariti, quemadmodum cederẽt ipſi vi-
uenti, l. dotis fru-
ctus, ff. de iure do-
tium.
Et nota, quod
quamuis hæc con
ſuetudo non con-
cedat mulieri vſu-
ras, vel intereſſe,
12 tamẽ † dat alimen-
ta, quæ loco inte-
reſſe ſuccedunt, vt
per Corn. in conſ.
240. nume. primo,
volum. 3. & ea præ
13 ſtita † ab extraneo
poſſunt per mulie
rem repeti ab hæ-
redibus viri, qui
hæredes ad ea te-
nentur. Cor. in cõ-
ſilio 184. numero
quinto, & octauo,
volumine tertio,
& debentur etiam
in præteritum mu
14 lieri, quæ ab alio † alimenta ſuſcepit, & an ſint
in rebus, vel in pecunia præſtanda. Corne. con-
15 ſil. 212. nume. quarto, volumine tertio, † & non
fuiſſe præſtita cui incumbat probatio. Idẽ Cor.
16 conſil. † 286. num. 2. vol. 3.
Honeſtè. Quæ ſemper attenditur, vt
per glo in l. ſemper in con-
17 tractibus, † ff. de regu. iur. ex qua multa infert ibi
Phi. Deci. ad mulierem inhoneſte viuentem per
18 vicinos poſſe expelli. Paul. de Caſtr. in l. nullus,
C. de ſum. trini. & meretrices cogendas ad defe-
19 rendum aliquod ſignum, † vt ab alijs honeſtis ſe-
cernantur, vt per Bald. per illum tex. in l. mimæ,
20 C. de epi. † audi. poſſeque cogi maritum ad in-
ſtantiam vxoris, & coniunctorum ad dimitten-
dum concubinam, vt not. Paul. de Caſtr. poſt an
tiquos, in l. Iuſtitia, §. iuris pręcepta, ff. de iuſt. &
21 iur. & per Deci. in d. l. ſemper, † & barones non
poſſe compellere vxores vaſſallorum ad tripu-
diandum in eorum feſtiuis, vt ibi per eundem,
22 dotemque † amittit vidua ſi inhoneſte viuat, ſi-
cut ſi eſſet in matrimonio, l. conſenſu, & ibi not.
23 glo. † C. de repud. quod patri mulieris non præ-
iudicat in dote, profectitia, ſicut nec in caſibus,
de quib⁹ per Iacobi. de S. Georg. in l. profectitia,
24 ff. de iur. † dot. Honeſte ergo viuere debet, vt ha-
beat hæc alimenta: nam ſi inhoneſte viueret, ea
non haberet, imo perderet, vt per Io. Lup. in re-
peti. rub. extra de don. inter vir. & vxo. §. 67. col.
25 4. verſi. † vnde quamuis. ſicut amittit quoque pri
uilegium fori mariti, Ang. in l. cum quędam
26 puella. † ff. de iur. om. iudi. perdit tutelam filio-
27 rum, Spec. in titu. † de tuto. §. nunc dicendum,
verſi.

verſi.excipitur, idem de executione teſtamenti.
Imol.in l.eum qui,§.qui ſibi, ff. de verbo. oblig.
& amittit alia priuilegia, & prærogatiuas quas
28 a quondam marito retinebat. † de quibus per
lo. Lup. in loco præcitato. & quæ radijs mariti
coruſcabat,genere nobilitabatur, forum ſortie-
batur,l.mulieres,C.de digni.lib.11.& l.fin. C.de
incol. & ibi gloſ. & ibi Io. de Platea quod mu-
29 lier plebea † nupta baroni adipiſcitur eandem
nobilitatem quam retinet etiam poſt viri mor-
30 tem,† & ſi maritus erat comes,efficitur comitiſ
ſa, vt per lo. de Plate. in d.l. fi. C. de incol. quæ
fuere allegata in cauſa Duciſſę Toledi. omni-
31 buſque mariti † gaudet priuilegijs, quib.gaude-
bat maritus.Bart. in l. quoties. C. de pri. ſchola.
& in l.fina.C.de verb.ſigni. Abb. in cap. ex parte
in fin.extra de for.compe. & de bonis viri alitur
32 ſi egeat,etiam ſi dotem non dederit,† vt ſupra di
ctum eſt,vt per lo.Lup.in & omnia perdit, quæ
33 à marito quoquo titulo recepit, † ſiue donatio-
nis,ſiue vltima volũtate, ſi non honeſtè viuat in
viduitate exiſtens, vt per lo. Lup. in rep.rub.de
donat.inter virum,& vxorem §.82.vbi latiſſime
vide.

Cuſtodire Thorum mariti.

Thorum cuſtodire vidualiter dicetur ea,
quæ religionem ingreſſa eſt,vt per Bal.in
34 l. Deo nobis,† C.de epi.& cler.Cremen.in ſing.
142. Alex.in l.mulier,§.cum proponeretur,ff.ad
Trebelli. & idem eſt cuſtodire thorum mariti,
35 quod vidualiter viuere, † & in viduitate perma-
nere,& habitum nigrum viduale deferre Bald.
36 in l.decreto,† C. ex quib. cauſ. infam. irroge. &
dicitur Thorus lectus ab intortis herbis,& vxor
37 conſors thori. Ouid. Metamorphos.li.1.& lib.10.
38 & vidualis† vita dicitur non tranſire ad ſecunda
vota. Bald. in d.l. decreto. C. de infami. ex hac
enim obſeruantia Thori vidualis videtur etiam
39 in priori matrimonio,l.fi.& ibi hoc not. † Bald.
C.de bo.mater. Hinc omnia,vt ſupra dictum eſt
retinet priuilegia mariti,quæ ſi inhoneſte viuat,
40 amittit. Bened.in capit.† Raynutius,in verb.qui
cum alia contrahens,num.200.Catelli.Cotta.in
ſuis mem. in verb. mulier propter adulterium,
verſi. quid in vidua. & per Gerard.in ſingu. 48.
ſcias quod ſi mulier, & ſi vxori legatum fecit ſi
41 vidualem vitam ſeruauerit, † ſi quidem ad ſe-
cunda vota tranſiuit,legatum perdit,& filij ſuc-
42 ceſſione priuatur.ita Alphon.Montalu. † titu.6.
delas herencias,l.1.partita in verb. patre ni ma-
tre, verſi. tertio præſumitur. An autem per hoc
amittat familiam,& ciuitatem quæ viuente vi-
43 ro,† & deinde mortuo ipſam exiſtẽs in viduitate
retinebat, vide per Bald.& Ful.in l.fin.C.de verb.
ſigni.& Bald.in l.cum te.C. de nup. & An vidua
44 regis nomen,† & titulum regium retineat ſicut
viuente viro retinebat,iuxta glo.in c.ſcripſit.239.
2.& c.ex parte,in fin. extra de for. compe. Tiraq.
de nobili.cap.18.vide in Spec.in titu.qui filij ſint
legi.Ana. conſil. 108.num.8.
45 Victum,† & veſtitum,victus appellatione ve-
nit,ne dum cibus, & potus, verum etiam veſtes
ad cultum corporis,& ad viuendum neceſſaria,
l.verbo victus,ff.de verb.& rer.ſigni.item veniũt
46 medelæ, † pharmaca, & quæ ad valetudinem
curandam conferunt,l.cætera,ff. de verb. & rer.
47 ſigni. † item aqua venalis in loco vbi venditur,
48 l.1.ff.de ali.† & ciba. lega. & tela ordinata ad ue-
ſtes,l.id veſtimentum,ff.de aur & arg.lega. item
49 veſtes nigræ,† & lugubres,vt not.Bart.& Angel.
in l. decreto. C. ex qui. cau. inſa. irroga. item le-
50 ctum viduale,l.cum hi.§.qui tranſigit,ff.de tran-
ſa.Io. Lup.in repeti. rub. extra de don. inter vir.
& vxor.§.11. colum. 5. quæ ſecundum dignita-
51 tem perſonarum arbitrio iudicis dantur,† ſecun
dum Lup.vbi ſupra col.6. & ſi quoque iure com
52 muni † lectum viduale cum veſtibus vidualibus
debeantur, vt per D. de Franch. in deciſio. 413.
53 & † iure quidem hac cõſuetudine ſit inductum,
ſeu innouatum: ſiquidem alimenta mulier ha-
bere debet ab hæredibus viri, ſicut ab ipſo viro
alenda foret, cum cenſeatur durante viduitate
54 eſſe ſub præcedenti matrimonio, † vt per Cynũ,
& Alber.in l.fi.C.de bon.mater. Hyppo.in l.vni-
ca.numero 217.C.de raptu virgi.Arri.Pinel.in l.
4.numero 5. C. de bon. mater. vſque tamen ad
55 dotis reſtitutionem, † vt hic dicitur, eaque ali-
56 menta † etiam pendente lite conſequi debet. Af-
57 flict. † deciſio.10. nec à ſententia alimentorum
appellari ad finem retardandi executionem,ait
tex.in l. fin.ff.de appell.recipi.eamque alimento-
58 rum cauſam die etiam feriato agitari, † l.eadem
59 oratione,ff. de ferijs.late Iac. † Menoch. de arbi.
iudi.quæſt.lib.1.cent 1.quæſt.30.Sed quid ſi mu-
lier pendente anni dilatione ad reſtitutionem
dotium data, vel etiam elapſo anno, & hæredi-
bus viri,in mora exiſtentibus non velit alimen-
ta hæc,ſed intereſſe videlicet tantum pro cente-
nario? dic non poſſe cum ſit vſura, Caſſan. ſu-
60 per conſue.† Burgund. titu. 4.§. 23. bene tamen
61 poterit compellere hæredes viri, † vel ad reſtitu-
tionem dotium,vel ad præſtationem alimento-
62 rum non excomputandorum in † ſortem dotis,
vt per Bal.in authen.ei qui,col.2.C.de bon.auth.
iud.poſſi. Alex.in l.diuortio.col.9.ff. ſolut. matr.
Capi.deciſ.24. num.6. Iaſ.in l.ſtipulatio iſta ha-
bere.§. inter certam, in primo nota. ff. de verb.
oblig.Campe.in tra.doti.par. 1.quæſt.17. Catelli.
Cotta.in memora.in verb. dos ſoluto matrimo-
63 nio.† Inſuperque pendente dilatione alenda eſt,
etiam ſi mulier habet patrem à quo poſſit ha-
bere alimenta,vt habetur in d.deciſio. capit. 24.
etiam ſi habeat vnde ſe alere poſſit pro hoc pri-
64 mo anno, † quod datur per has conſuetudines
ad reſtituendum dotes etiam de iure commu-
ni,vt per glo.& docto.in l.diuortio,ff.ſolut.mat.
quo anno elapſo per hanc conſuetudinem po-
65 teſt arctare hæredes viri, † uel ad reſtitutionem
dotis,& remittere alimenta,vt habetur infra cõ-
ſuetud.capit.9.ubi dante domino dicetur,& no-
ra uerba huius conſuetudinis dum expreſſe me-
minit de uictu,& ueſtitu,& habitatione,quæ po
terant unico uerbo expediri ſub uerbo alimen-
torum, cum eorum appellatione ueniant per
66 prę allegata: † tamen ad tollendũ omne dubium,
cum

cum in materia differenti tranſactionis, ſi eſt
67 ſimpliciter inita tranſactio alimentorum,† non
porrigitur ad habitationem,nec ad veſtiarium,
68 niſi expreſſe dicatur,† l. cum ij.§.qui tranſigit.ff.
de tranſa.qui tex.in hoc eſt notandus ſingularis,
& menti tenendus. Cur autem de alimentis ex
69 contractu † debitis recte tranſigatur abſque præ
tore,de his vero alimentis, quæ teſtamento reli-
cta ſunt,non item,vide vltra alios de ratione per
Duaren.anniuer.diſputa.lib.primo,capit 44. ad
l.cum ij.ff.de tranſa.& Pet.Grego.Tholo.lib. 28.
ſintagm. vniuerſi iur.cap. 2, num. 10. Menoch.
de arbi.iudi.quæſt.lib.2.centur.2.caſu.170. Sunt
70 tamen hæc alimenta taxanda,& moderāda iux-
ta æſtimationem dotis,alias ſecundum quanti-
71 tatem redituum , † & non ſecundum qualitatē
patrimonij,& ſecundum facultates defuncti de
quibus potuiſſet diſponere, item ſecundum di-
gnitatem viri,& vxoris ac illius conſuetudinem
pro iudicis arbitrio. Pariſ.conſ.98.num.28.volu.
2. Valle.conſil.74.num. 17. Crauett. conſil. 109.
num.9.& 10.Roma ſingu.538. etiam habita ra-
72 tione ad † alias perſonas alimentandas iuxta
computum traditum à Bald.in conſil.30. par. 3.
& conſil.231.parte 4.& in l. voluntatis, nume.
4.C.de fideicommiſ.& per Alexand. conſil. 70.
73 volum.. † & quid ſi ex ſtabilibus parui reditus,
vide Aim.conſil. 199.num. 15. & ſecundum re-
ditus Alexand.conſ.100.in fin. volum.1.Anan.
ſingul.23.vbi quando , & quomodo debeantur
74 alimenta,† & petantur, vide Borgni.Caualca. in
titu.de vſu.muli.reli.carta 327.Mater inops pen-
75 dente anno ad reſtitutionem dotium,eſt † alen-
da à filijs, qui computant fructus dotis, & eos
76 lucrantur.Bald.in l.diuortio,† in princip.ff.ſolu.
matrim.

77 Nunc quæro,† vbi debeat hæc vidua habere
alimēta? dic de iure communi deberi in domo
ipſius mulieris alimentandæ ſiue legentur ſiue
debeantur ex lege.Bart.& poſt alios Iaſ. in l. di-
uortio.ff.ſolu.matrim. Anto. Capy. deciſio. 24.
niſi teſtator reliquiſſet alimenta in domo,tunc
78 enim † cum hæredibus alenda eſſet pro com-
moditate hæredum, Bart.in l. Caio. §. Impera-
tor.ff.de alim.& ciba.lega.& in conſil.211. Alex.
conſil.100.colum.1.volum.primo, qui caſus vl-
timus multas habet limitationes, de quib. vide
Bart. in conſil.211.Anan.ſingular.600.Limita,
79 ſecundum † hanc conſuetudinem,deberi in do-
mo hæredum,ponderando verbum , ſed ſolam
habitationē domus,ex quo verbo id clare meo
iudicio percipitur.Nunquid autem hæc alimen
ta poſſit mulier propria authoritate capere? dic
80 quod non,ſed à manu hæredum,†& per manus
executorum. Alexand.conſil. 56.in fin.volum.3.
Corne.conſil.207.volum.primo. Soc.conſil.131.
colum.3.in fine volum.primo.Boer.deciſi. 199.
81 num.9.† niſi ex voluntate hæredis, vel ex autho
ritate iudicis, l. ſi ex ſtipulatione, & ibi Bartol.
& Iaſ.ff.de acqui.poſſeſſio.

82 Sed nunquid vxor , † cui hæc competunt ali-
menta,debeat operari hæredibus viri ? dic bre-
uiter,quod tenetur operari,& aliquid facere in
corum beneficium , nec ſtare cum manibus ad
cingulum,vel in feneſtris,etiam ſi habitet ſeor-
ſum, quia tunc excomputabit in alimentis id ,
quod intereſt hæredum ipſam in domo opera-
ri,vt per Bart.in l.diuortio.num.4.& ibidem Iaſ.
num.24.ff.ſolu. matrimon. cum hæc alimenta
83 debeantur ex diſpoſitione legis, † ſeu conſuetu-
dinis,ſecus tamen ſi deberentur ex diſpoſitione
84 hominis,† tunc enim non tenetur operari. Du-
rand.de art.teſt.titu.de lega.caute.56. Alexand.
conſil. 100.colum. 1.uol.primo, & in alimentis
85 legatis à † teſtatore in domo debet operas ob-
ſequiales,non autem artificiales, quia non de-
86 bet ſtare ſicut corpus mortuum, Alon. Monta-
luus,ad ll.regias parti.titu de los gouiernos, l. 1.
& vide Anto.Capi.in d.deciſ.24.num. 10.& niſi
87 eſſet magna domina, † & nobilis,tūc enim non
tenetur operari , nec excomputare, vt per Ca-
py.in d.deciſio.24.num.10.circa finem , & latiſ-
ſime de prædictis Anan. in ſingu. 600. cum ibi
copioſe additis. Et ſi fructus dotis excedunt ali-
88 menta,cedent commodo hæredum viri,† ſi mi-
nus,ſupplebunt,vt per Bart. in l. diuortio. colu.
2.ff.ſolu.matrim.

89 Adde,† quod Alber.de Roſ.poſt Galeot.dicit
quod mulier debet habere hæc alimenta extra
domum,non cum hæredibus viri, in §. exactio.
l.vnica.C.de rei vxo.actio. quod intellige ſecun
90 dum proxime dicta,†& cum limitationibus ſu-
pra datis per Bart. in conſil. 211.& niſi ſint filij,
non autem extranei hæredes.

91 Quæro † quid ſi mulier dicat non poſſe ſtare
cum hæredibus in eadem domo culpa ipſorum
hæredum , & propter aliquam iuſtam cauſam?
dic ipſi mulieri incumbere onus probandi non
poſſe ſtare in domo hæredum,& habere iuſtam
cauſam non ſtandi,vt per Anchar. in conſ. 254.
inci.ſuper primo quæſito,Caſſan.ad conſuetud.
Burgund. rub.4.§.23.car.192.Iaſ. in l. diuortio.
92 col.8.ff.ſolu.matr.& ſi mulier eſſet iuuenis, † &
pulchra,& hæredes extranei, vnde nō poſſet ſta
re ſine periculo honeſtatis, debet ali extra do-
mum etiam infra annum reſtitutionis dotium,
Bart.in l.libertis,§.Lucius,ff.de ali. & ciba. lega.

93 Quæro quid ſi nolit ſtare cū hæredibus,† quia
vult totam domum pro ſe ipſa ? dic quod non
poteſt , ſed debet eſſe contenta partis domus,
nec eſt de mente huius conſuetudinis,quod poſ
94 ſit expellere proprietarios, † ſicut dicitur in ha-
95 bitatione † legata in domo hæredum,debet vni-
te habitare,vt per Deci.in conſil.355.

Nunquid autem hæc alimenta debeātur an-
96 nua menſtrua , † vel ſingulis diebus? vel ſemel
pro ſemper in anno.vide Bald.in l.1.colum. 1. in
verſi.menſtrua.C.de fideicom.& in l.fi.C. de in-
di.vidui. tol. vbi videtur tenere , quod teneatur
97 dietim.† Tu dic quod ea quæ conſiſtunt in ſtu-
gibus,frumento,ſcilicet vino , lignis, & ſimili-
98 bus; debentur menſe quolibet, † vide omnino
Gratum in reſpon.93. num. 67.volum. 1. veſtes
autem debentur in principio anni,ſed dic,vt per
Bart. in l.1.C. lib.10. de veſtib.Olober.quod ve-
ſtes hyemales debentur menſe Nouēbris,æſtiuæ

autem

99 autem † in mēſe Aprilis,& quòd † debentur iux
100 ta redditus, Anan. Sing. 22. & 23. & vtrum reſpe
ctu redditiuum vel quantum ex venditione pro-
101 prietatis † pretij redigatur, vide Iacob. Menoch.
de arbit. iud. quæſ. lib. 2. cent. 2. caſu 183. à nume-
ro 24. de his, & alijs quæſtionibus in materia ali-
mentorum vxoris viduæ, vide in Spec. in tit. qui
fili ſint leg. quòd ſi mulier eſſet bannita vel exul
102 debentur † alimenta in loco, in quo moratur co-
que deferri, ſecundum Cynum in l. vſuras, C. de
ſolut. & vide Ant. Corſettum in ſuis ſing. in ver-
bo, ſolutio, vbi multa pulchra tradit.

Quæro, vxor recedit à domo in qua alitur, nun
103 quid † debeat cōſequi alimenta extra domum?
dic quòd non, cū in domo minùs grauis ſit præ-
ſtatio alimentorum, l. Caio, §. finali, vbi Barto. ff.
de ali. & cib. leg. & l. illis libertis, ff. de cōdi. & de-
monſtr. niſi hæres eſſet rixoſus, cum quo vxor ha
104 bitare non poſſet, † per l. ſi conuenerit, vbi Bart.
ff. pro ſoc.

Quæro, filius mariti ex priori matrimonio alit
105 nouercam, † iuxta hanc conſuetudinē, opponit
non adeſſe tot bona quæ ſufficiant, quia ſunt em
106 phiteutica, † adeſt legitima quæ debetur ſine o-
nere, nunquid ſit alenda mulier demptis em-
phiteuticis, ac legitima iure naturæ debita? dic,
quòd ſic, & ſunt deducenda, Alexand. conſil. 3.
columna finali, volum. 4. & ibidem, quòd ſi fru-
ctus ad alimenta non ſufficiunt proprietas bo-
107 norum vendi nō poteſt, vt ibi dicitur, † & quòd
108 ſint commenſuranda cū dote, & † cum ratione
dotis datę, non autem quanta mulier poſtulaue
rit, Rom. in ſing. 472. nunquid debeat muſtum,
109 vel † vinum nouum ad bibendum? dic, quòd nō
debet tradi muſtum, niſi à Calēdis Nouembris,
110 quo tempore deſinit eſſe † muſtum, & eſt defeca
tum, ſecundum textum in l. iubemus, C. de ero.
mili. anno. libro duodecimo. Vtrum autem hæc
111 mulier habebit veſtes quotannis, † vel ſemel tan
tum, cum verba textus intelligi debēt de prima
112 vice, & † vnica, l. boues, §. hoc ſermone, ff. de ver.
& rer. ſignif. Bald. tamen ſubſtulit hoc dubium,
quoniam debentur quotannis, & iterari, quādo
his opus erit, l. prima. C. de fideicom. columna 1.
verſi. pone quòd, & nota quòd quotidie accidit,
ſecundum Alex. in l. diuortio, §. primo, columna
penul. verſic. ſecundo limita, ff. ſolu. matr. & in l.
legatum, in addit. ft. de ann. lega. Lud. Rom. ſin-
gul. 204. legauit, Fely. in cap. ſecundo, in ſecunda
fallent. de tregua, & pace, Iaſ. in l. duobus, §. ſi ei
qui, columna ſecunda, in 8. ſimili. ff. de iureiur.
& Iaſ. in l. diuortio, §. quod in anno, colum. pen.
in vndecima ſimil. Catel. Cotta in mem. in ver.
legatum, quòd vxor. quæ licet loquantur in di-
113 ſpoſitione teſtatoris, † idem tamen videtur in di
ſpoſitione iuris, & huius conſuetudinis, vt ſen-
tiunt prædicti Doct. in locis præalleg. Amplia vt
hæc alimenta debeantur etiam lite pendente ſu
per reſtitutione dotium, & ſolutione dodarij cū
114 ſit iudiciū vniuerſale, † ſeu generale, vt per Affl.
in deciſione vndecima, Did. Couar. pract. quæſt.
cap. 9. Aret. in ca. ſi quis teſtium, columna ſecun
da, extra de teſtibus, Corn. conſi. 85. num. ſecun-
do, volum. 3. Lupus in repet. ca. per veſtras, §. 39.
extra de do. inter virum, & vxorem, & vide mul
tos caſus in quibus lite pēdente debentur alimē-
115 ta, † vide per Rebuff. in tract. ſent. prouiſi. in præ-
fat. & an debeantur lite pēdente in prima inſtan
tia, vel in cauſa appellationis, vide ibi Afflict. in
116 d. deciſ. vndecima, † & nota in l. ſi inſtituta, §. qui
de inofficioſo, ff. de inoff. teſtam. & l. Imperato-
res, ff. de tute. & ratio. diſtr. & pro ſingulari tradit
Anan. ſing. 25. vbi vide remiſſiones.

Habes igitur lector ex prædictis, quòd hæc cō
ſuetudo non ſit à iure communi ſatis differens,
quo cautum eſt, vt licet hæredes viri habeant an
num ad reſtitutionem dotis in mobilib. & quan
titate conſiſtentis, tamen ſi mulier nō habet vn-
117 de ſe alat, † alenda eſt ab hæredibus in compenſa
tionem fructuum, glo. in l. diuortio, in gl. 2. ff. de
ſol. matr. & per Doct. in §. exactio. l. vni. C. de rei
vx. act. Ale. conſ. 27. Catel. Cotta in ver. dos ſolu
to matrimonio, & hoc infra annū datum ad re-
ſtitutionem: poſt verò annum, non ſolutis doti-
118 bus, † aliquid accipere, licet blando, alimētorum
nomine, ſecundum Anch. vſura eſt; in conſilio
150. quamuis nōnulli ſaluare nitantur, niſi paſ-
119 ſa ſit † mulier damnum pro ſe alēda æs alienum
conflaſſet, tamen Ancharanum ſequitur Alexā.
in dicta l. diuortio, columna vndecima, & cōſil.
61. columna penul. libro 2. Dec. conſ. 39. colum-
na 3. in princ. Iaſ. in §. fuerat, colum. 6. Inſt. de act.
Ad hæc igitur diffugienda, & euitandum opi-
niones, & pro tuta conſcientia prouidit ſequens
120 conſuetudo, † vt elapſo anno poſſit mulier de re
bus hypothecatis capere, exindeque fructus pro
ſe alenda percipere. An autem valeat conuentio
vt non ſoluta dote, ſoluatur certum quid nomi-
ne pœnæ, vide pract. Pap. in for. lib. in cauſ. vend.
in ver. pro pretio, nu. 6.

Et ſi alimenta debentur in ſpecie, & non in
quātitate ſi corruperetur ſpecies ſi pro tempore
darentur, vt ſunt carnes, poma, & ſimilia, quo-
121 niam † tunc pro eis debet fieri æſtimatio in pe-
cunia, l. mela, §. quidam, ff. de alim. & ciba. lega.
Pract. Pap. in for. libelli pro lega. rei ſing. in gloſ.
coram vobis, numero 103. verſ. deinde, Gui. Pa.
ſing. 83. aliquis, Alex. conſ. 178. videretur, num. 7.
122 vol. 6. & debentur per hæredes † ſingulis menſi-
bus, quæ recipiūt commodam diuiſionem, quæ
verò commodā diuiſionē non recipiunt, vt ve-
123 ſtitus, & calcearia, debentur ſolum cum immi-
net neceſſitas, † Pract. Pap. vbi ſup. numero 102.
inſuper quæritur, Roland. Valle verſ. conſil. 22.
num. 22. & ſequ. volum. primo, & vide Bart. in l.
libertis quos, §. manumiſſus, ff. de ali. & cib. leg. &
Gui. Pap. d. ſing. 83. Alexan. in d. conſ. 178. nu. 7.
volum. 6.

Nota tex. ibi & alia neceſſaria de bonis viri, ſeu patris eius.

Quòd vxor debet conſequi hæc alimenta de bo
nis viri, & etiam de bonis patris viri, quod intel-
124 ligē ſi vir, † ſeu filius ſit cum patre inſolidū obli
gatus ad dotem, alias obſtaret, C. toto titu. ne fi-
lius pro pat. nec pat. pro fil. Sed quid ſi matrimo-
nium

125 nium fuit† cõtractum abſente patre viri, vel nõ
126 conſentiente, nunquid † teneatur alere nurum,
vt dicit hæc conſuetudo? dic vt per glo. & Doct.
in l. ſi cum dotem, §. tranſgrediamur, ff. ſolut. ma
trimon. & Pract. Papien. in form. libel. quo vxor
agit ad dotem in gloſ. in verbo, vxor quondam
Thadei, num. decimonono, verſic. cuius tamen
gratia pro pleniori.
127 Item † quid ſi tempore matrimonij filius e-
rat emancipatus, negotiabatur ſeorſum, viue-
bat ſeorſum, & pater non conſenſit matrimo-
nio, nunquid teneatur alere nurum de proprijs
bonis?
128 Item † quid ſi pater conſenſit matrimonio, &
proinde ſit obnoxius oneribus, iuxta tradita in
§. tranſgrediamur, & quid ſi mulier poſſit ali de
bonis filij, qui fuit maritus, nunquid poſſit vxor
129 porrigere manus ad bona patris ſoceri ſui, † & an
debeant diſcuti bona filij ex ordine huius litteræ
130 textus, vide † Afflict. in deciſione 332. columna
ſecunda, verſic. item ex quo, vbi etiam ſi pater re
131 cepit dotes, vide † Paul. de Caſtr. in conſilio de-
cimoquarto, viſis & conſideratis verbis, & quòd
132 bona patris † ſint obligata, Bald. in l. prima, C.
quod cum eo, Alexand. conſilio ſexageſimoſe-
ptimo, volumine quarto, & hæredes inſolidum
fauore dotis, l. cum ab vno, ff. de leg. ſecundo, &
per Afflic. in deciſione 332. Item quid ſi filius eſt
133 impotens, inops, vel è contra pater, † vel ſi ambo
134 potentes alimenta præſtare mulieri, † nunquid
135 mulier habeat optionem agendi, † & ſe alimen
tandi de bonis vnius, vel alterius, vel mixtim de
bonis vtriuſque? ſcilicet patris, & hæredum
filij?
136 Et † quid ſi pater, & filius ambo in eodem in-
ſtrumento confeſſi ſunt dotem recepiſſe, an qui
libet inſolidum teneatur ad reſtitutionem dotis?
in quo dic, quòd ſi pater regit filium, & omnia
137 bona, † & tunc præſumitur dotem perueniſſe ad
patrem, Cyn. in l. ſi cum dotem, §. tranſgredia-
mur, ff. ſolut. matrimon. vbi Ang. Crauet. conſi-
lio nonageſimoprimo, numero tertio, Cache-
ran. deciſione quadrageſimaquarta, Curt. ſen.
conſilio quinquageſimoquarto, columna ſe-
cunda, Aretin. in §. eſt, & aliud, Inſti. de donatio.
Aut filius regit patrem, & vniuerſa bona, & tunc
138 filius † tenebitur inſolidũ, aut quilibet regit ſeip-
ſum, & tunc quilibet tenetur pro parte, Iacobin.
139 de ſancto Georg. † in l. ſi is, qui, §. ibi dos, ff. de iu
re dot. ſed fauore dotis, dic tu teneri inſolidum
140 per præallegata † per Afflict. in dicta deciſio-
ne 332.
141 An etiam † pater qui recipit dotes, teneatur ad
reſtitutionem earum filio viuenti, vide late Boe.
deciſione 195. & ſi reperiuntur duo inſolidum
142 eodem inſtrumento obligati, † probatur tamen
ad vnum tantum perueniſſe pecuniam, alius ha-
betur pro fideiuſſore, Cremen. ſingu. trigeſimo-
octauo, in eodem inſtrumento, vide tamen pul-
chre in hoc, quæ dixit Barto. & deinde Paul. de
Caſt. in l. hinc quæritur, ff. commoda. quod po-
143 teſt fieri diſcuſſio contra † principalẽ, expenſis ta-
men fideiuſſoris inſolidum obligati, quod ſecu-
tum eſt Sacrum Conſilium Neapolitanum rela
tore Ioan. Thoma Minad. in deciſione decima-
ſexta.

Pro vera deciſione ſupradictorum dubiorum
cum conſuetudo iſta nil exprimat, recurrendũ
eſt ad ius commune, vt dicamus cõſuetudinem
144 loqui in terminis habilibus, † quando pater con
ſenſit, vel præſens fuit, vel pro conſentiente ha-
betur, vel ipſe recepit dotes, vel ipſe habet pecu-
lium filij, qui caſus ſinguli recenſentur in §. tranſ
grediamur, l. ſi cum dotem, ff. ſolut. matrimon.
vbi Bartol. & Doctor. & in his caſibus, & eorum
altero, quemadmodum actio pro dote datur
contra patrem, ſic etiam pro alimentis tributis
145 per † hanc conſuetudinem, ſaltem condictione
ex l. vigore huius conſuetudinis, l. prima, ff. de
condict. ex leg. cum etiam pro alimentis actio
146 hypotecaria † competat ſecundum Doctor. in l.
poſt dotem, ff. ſolut. matrimon. & per Cyn. in l.
prima, §. exactio, C. de re. vxor. act. & per Iaſ. in §.
fuerat, Inſtitu. de actio. in alijs vero caſibus pater
147 non teneatur, & quòd pater, † qui conſenſit filio
matrimonium contrahẽti, & recepit dotes eius
148 bona ſint † tacite obligata per Afflict. in deciſio-
ne 332. Gabr. Coppularius.
149 Sed † pone quòd pater recepit dotes, ſic quæ
rit, quomodo, & qualiter ſecure poſſit reſtituere
illas filio, & nurui, ita tamen quod amplius mo-
leſtari non poſſit, nec eius bona obligara? dic,
quòd cautela erit, quòd ipſi filio, & nurui reſti-
tuat pro alimẽtis ipſorum, & filiorum ſuorum,
argum. l. mutus, § manente, ff. de iure dotium, vt
volunt Doctor. in l. quamuis, & in l. ſi cum do-
tem, §. tranſgrediamur, ff. ſolut. matrimon. per
Cyn. in l. ſi prædium, C. de iure dot. Ioan. Petr. de
Ferra. in form. libel. quo vxor agit ad dotem, in
150 verbo, peruenit. In † duobus tamen caſibus te-
netur pater dotem per eum receptam filio reſti-
tuere, primo ſi illum emancipaſſet, ſecundum
Bald. in conſilio decimonono, volumine quar-
151 to. Secundo † ſi eundem exhæredaſſet, Bald. in l.
vxor, C. famil. erciſcun. & Iacob. de ſancto Geor.
l. mutus, §. manente, ff. de iure dot. quod nota. &
ſi vxor eſt apud filium, pater tenetur aſſignare
dotem vxoris ad onera dotis ſupportanda, l. ſi
maritus, ff. famil. erciſcun. pater tamen eſt con-
ſeruandus, ne in poſterum cõueniatur, idem eſt
ſi à domo paterna fuit expulſus, vel de conſenſu
patris habitat per ſe, ad conſeruandum patrem,
ſufficit quòd vir & vxor cum iuramento refutẽt
vt ex dote ſe ſuoſque alant, Bald. conſilio cen-
teſimotrigeſimoprimo, veritas eſt, volumine
quarto.
Sed † quid ſi pater recipiendo dotes, vel ali-
152 ter ſe † cum filio vxorem ducẽte ſe obliget ex pa
cto expreſſo, non vult obligari, niſi pro rata, &
pro portione tangente filio in bonis patris poſt
eiuſdem patris obitum, nunquid poſſit, valeat-
que huiuſmodi pactio? Bald. in conſil. 339. volu
mine 1. arguit ad partes, & concludit opinionẽ,
quæ doti fauet, vt nõ obſtante huiuſmodi pacto

teneatur inſolidum ſuper omnibus bonis, ta-
men ipſe contrarium tenet, vt talis conuentio
teneat, maximè ſi filius inſolidum ſe obliget, de
quo tamen vide Iaſ. in §. fuerat, nu. 108. Inſtitu.
de actio. & Ioan. Lup. in repet. rubr. extra de do-
nat. inter virum, & vxorem, §. vigeſimoprimo,
& Alexand. in addit. ad Bartol. in §. tranſgredia-
mur, l. ſi eum dotem, ff. ſolut. matr. vbi vide ſi ca-
ſus acciderit.

Hiſce adde, quod ſi pater filij emancipati ma
153 trimonio conſentiat, † non ob hoc ſit obligatus
dotem conſeruare, & reſtituere, ſecun. Specula.
in titulo de dote poſt diuort. reſtitut. §. formatis,
columna tertia, verſiculo, ſed pone filius eman-
cipatus, quæ tamen opinio non procedit, ſi pater
154 dixerit filium eſſe familias, † & tacuerit eſſe emā
cipatum, quoniam tunc ex ſuo dolo tenetur.
155 Sed † quamuis magna ſit opinio Speculatoris,
tamen contrariam ſententiam firmauit Pau. de
Caſtr. & poſt eum Alexand. in dicto §. tranſgre-
diamur.
156 Ea † potiſſimum ratione, quia pater tenetur ſe
obligare hoc caſu pro filio emancipato æquè, ac
pro filio in poteſtate, vt firmat ibi Barto. refert,
& ſequitur Ioan. Lup. in repet. rubricę extra de
don. inter virum, & vxorem, §. vigeſimoprimo,
vbi tenet quòd ſaltem pater tenetur actione mā
157 dati, & † reſpondet motiuis adductis per Specu-
latorem, & nota quòd ſi patitur nomen ſuum
158 ſcribi † in actis, dicitur fideiuſſor, licet nil dixerit,
l. cum oſtendimus, §. finali, ff. de fideiuſſor. tu-
tor. de cuius intellectu, vide per Doctor. in l. pri-
ma, ff. de verborum obligatio. quod pro valde
ſingulari tradit Petr. Rauenna in ſingul. 199. da
159 tur tamen † cautela patri dotem cum filio reci-
pienti, & qui ſe obligauit vt liberetur à nuru,
quòd filium emancipet, eique dotem tradat, vt
per Bartol. in l. ſanè, ff. de iure dot. Alexand. in l.
ſecunda, columna ſecunda, ff. ſolut. matrimo. &
pro ſingulari tradit Rauen. in ſingular. 166. &
per Afflict. in deciſio. 349. fuit maritata, numero
ſecundo.
160 An autem mulier † poſſit petere hæc alimenta
præterita non petita, nec proteſtata, debita pro
tēpore præterito? dic quòd non, niſi pro ſe alen-
da æs alienum contraxiſſet, vt per D. de Franch.
in deciſione 203. & Theſaur. deciſione 44. Sena-
tus Pedemontani.

Quæro mulier tranſiuit ad ſecunda vota, &
161 matrimonium eſt † nullum, & ſic fuit declara-
tum per ſententiam, vtrum amittat alimenta, &
habitationem? & ſi amiſit, nunquid reintegretur
162 ad priſtinum, vt rehabeat ea? † dic breuiter,
quòd priuatur ſine ſpe recuperationis, quia iam
fecit quicquid potuit, vt no. Bald. in c. 1. de alien.
feu. pater.

Etiam ſi alimenta à viro
163 **non fuerint relicta.** Debentur igi-
tur † alimēta,
ſiue fuerint eidem mulieri legata, ſiue non: ſi igi
tur legentur alimenta, compenſantur cum his,
164 quæ tribuit hęc conſuetudo, † igitur non duplan
tur, cū debeantur ex vi, & neceſſitate huius con-
ſuetudinis, ex theorica Doc. in l. ſi cum dotem,
§. ſi pater, ff. ſolut. matrimon. prout in ſimili quæ
ſtione per Alexand. in l. diuortio, in principio, ff.
ſolut. matrimon. Bal. in l. ſi donaturus, ff. de con-
di. ob cauſ. ſic fuiſſe iudicatum, refert Dom. Ant.
de Alex. in addit. ad Napoda. in conſuetud. Nea-
politan. viro mortuo, quæ additio incip. quid ſi
maritus legauit, & licet alij velint contrariū fuiſ-
ſe deciſum, prout ibi eſt additio in margine, car-
ta 242. eo maxime, quoniam Anton. de Alexan.
ibi non firmat pedes, ſed relinquit indeciſum.
Tu tamen firma pedes, vt inducatur compenſa-
tio per præallegata, cum debeantur ex neceſſita-
165 te huius † conſuetudinis, donec dotes reſtituan-
tur ex dictis per Doct. in dicto §. ſi pater, Paul. de
Caſt. in conſilio trigeſimoprimo, circa princip.
volumine ſecundo, & quid ſi eſt legata ſpecies,
non autem quantitas, nunquid inducatur com-
166 penſatio? † vide in locis prædictis, & vide Dom.
de Franchis in deciſ. quingeſimatertia, Illuſtris
Marchioniſſa.

Et ſi alimenta legentur, poterit mulier illa pe-
167 tere, etiam ſi cum hærede morari noluerit, † l. li-
bertis, §. finali, ff. de alim. & ciba. lega. ſed in hoc
teſtator prouide teſtari poterit, ſi pręuiderit cum
hæredib. commode morari non poſſe, & annuā
168 pro alimentis quantitatem legare, † vt per Du-
rand. de art. teſt. titulo de leg. caute. quinquageſi-
maſexta, quod ſi tale legatum fecerit, donec tho
rum voluerit cuſtodire, deinde etiam lectum re
liquerit, in poſteriore legato conditio non intel-
169 ligitur repetita prædicta, vt † colligitur ex doct.
Bartol. In l. in repetendis, ff. de leg. tertio, & in cō
ſilio trigeſimonono, Cola reliquit, & Bal. conſi-
lio 153. quidam teſtator, libro quinto, & Cuma.
in conſilio vigeſimoſecundo, teſtator. hoc ta-
170 men limitabis, † niſi duo legata vnica oratio-
ne complectatur, tunc enim ſub vna eadem-
que conditione legaſſe cenſetur, l. ſciæ, §. Caio, ff.
de fun. inſtr. vt patet ex dictis per Bald. in dicta l.
in repetendis, & in dicto conſil. trigeſimonono,
& conſilio vigeſimoſeptimo, viſa facti narratio-
ne, & per Gual den. vbi ſupra, caut. quinquageſi-
maoctaua.

Sed pone † quod teſtator vxori legauit alimē-
171 ta in domo, † modo iſta mulier ſecundo nubit,
& virum inducit ſecundum, filij propterea eam
expellunt, quæritur vtrum debeat habere lega-
tum? Reſponde cum Bald. in l. prima, C. de lega.
quòd teſtator cogitauit matrem ſociare cum fi-
lijs, mater vero ſe diſſociauit ab eis, † vnde filij ex
traneum admittere non tenentur, etiam ſi hone-
ſtiſſimus is ſit, nam de inhoneſto nō eſt quæſtio,
vt l. non aliter, ff. de vſu, & habit. facit etiam; quia
172 nubendo faciet ſe ſuſpectam, † l. lex quæ tuto-
res, C. de adminiſtratio. tutor. & maxime in e-
173 ducatione liberorum, † vnde per ipſam ſtare vi-
detur, quominus cum filijs ſtare videatur, qua-
174 ſi eorum † parum amico ſe iunxerit: quæ e-
nim ſecundo nubit, magis viro, quam libe-

ris

rls ſtudet, iccirco legatum perdit relictum contemplatione educationis liberorum, quos nubendo contempſit.

Pone à viro fuiſſe legata alimenta eius vxori de bonis communibus cum fratre teſtatoris, an
175 legatum debeatur ex bonis communibus? †dic quod ſolus hæres mariti tenebitur ad alimenta de bonis, ſeu parte bonorum teſtatoris, ex quo ſimul, & coniunctim reliquit alimenta de bonis ſuis, & fratris, per tex. in l. ſi duobus res, §. hæres, ff. de leg. primo, vbi Paul. de Caſt. dicit etiam perpetuo menti tenendum, & quòd qui neſciret illum textum, & illam deciſionem, de facili reſpõderet contrarium, & illam ſequuntur ibi ſimpliciter Doctores, ſecundum Gerard. de Petr. ſancta in ſingul. 44. ſi teſtator, & per Bartol. in eius conſilio incip. quidam filios ſuos hæredes, quod valde notandum eſt.

Sed quid, ſi maritus in teſtamento mandauit
176 filijs, †vt tractarēt matrem honorificè, prout ipſe tractabat, modo iſta vult indui pannis ſpecioſis, prout incedebat in vita mariti, filij vero dicunt ipſos eſſe paratos exhibere reuerentiam, nō tamen ſpecioſa veſtimenta, quæ maritus gratia ſui præſtabat? dic quòd debentur condecentia tantum, & congruentia, ſecundum conditionem viduarum, nam verba teſtatoris debent in-
177 telligi ſecundum † præſentem ſtatum viduitatis, & ſic non debetur lectus de ſerico, Bald. in l. prima, verſiculo item quæritur, C. de legatis.

Legatum tamen à marito factum annuum,
178 maximè † cum præfinitione temporis, donec in viduitate permanſerit, dicetur continere plura legata, vel vnicum, cuius hæres cedit à tempore mortis, ſecundum nota. in l. ſi cum præfinitione. ff. quando dies leg. ced. atque etiam ſubijcietur
179 falcidiæ, †& reputabitur aſcendere ad tantam quantitatem, quantum poteſt ſe extendere vita legatariæ, habita ratione ætatis, & ſecundum cõputum Iuriſconſulti in l. hæreditatem, ff. ad leg.
180 falcid. † quod eſt aduertendum ad mulierem, vt capiat, vel ex legato, vel ex vi huius conſuetudi-
181 nis, prout melius, † & pinguius ſibi viderit expedire: ſi enim ex legato capiet, ſubijcietur forſitan legi falcidiæ, iuxta prædicta, ſecus ſi ex vi huius conſuetudinis capiat, quod nota, & cautus ſit mulieris aduocatus.

Sed quid ſi vir vxori alimenta legauit, dein-
182 de vero filius, vel †alius eidem mulieri ſimiliter alimenta legauit, vtrum mulier habebit vtrumque? dic quod non, immo iſtud legatum ſecundum, erit nullius momenti, & modicæ vtilitatis, quoniam legatum alimentorum multiplicabile
183 non eſt, l. dominus, §. primo, †ff. de vſufruct. l. libertis, ff. de alimen. & ciba. lega. Modus tamen legandi, vt poſterius legatum commodum afferat legatario, collige ex Duran. de art. teſtan. titulo ſexto, de lega. caut. vigeſima tertia, qui dat
184 cautelam, † vt leget vſumfructum talis fundi: ſic etenim legatarius habebit alimenta, & inſuper vſumfructum fundi capiet, cuius commoditatem pro eius arbitrio poterit vendere, donare, vel in proprios vſus conuertere, l. neceſſario, §. finali, ff. de peri. & commod. rei vendi. licet ipſum
185 ius vſusfructus † alienari non poſſit, §. finitur, vbi Aretin. inſtitu. de vſufruct. Vbi etiam aduertit, quod teſtator ſciat loqui, vt non leget fundum ad vſum vel alimẽta, vel vt vulgo dicitur ad gaudimentum, tunc enim per hæc verba non vſuſ-
186 fructus, ſed † proprietas legata cenſebitur cum vſufructu, ſicque volens legare vſumfructum, erit heres obnoxius ad proprietatem, l. donatio-
187 nes, §. ſpecies, ff. de donatio. † quem textum ad hoc notabiliter extollunt ibi Bart. & Imol. cum
188 aliud ſit relinquere vſumfructum prædij, † vel alimenta ex prædio, hoc enim legatum alimentorum continet: aliud vero eſt legare prædium
189 pro alimentis, vel pro vſu, vel pro, † ſeu ad alimenta, nam hoc caſu etiam proprietatem continet, vt per Bartol. in l. quarta, ff. de alimen. & ciba. lega. iccirco tale legatum ad hæredes tran-
190 ſit legatarij, † vt ibi per Bartol. faciunt ſcripta per Imol. in l. apud Iulianum, §. ſi quis alicui, ff. de leg. primo, & per Alexan. conſilio 214. ponderaris, libro ſexto, niſi aliter teſtator claris verbis declaret, vt velit, legatarium nil, vltra alimenta, percipere, vt per Alexand. conſilio 221. viſis verbis, in fine, libro ſecundo, Roman. conſi. 503. Socin. conſilio 102. viſis, columna quinta, libro tertio.

Legatum tamen vxori relictum, ſi vidua per-
191 manſerit, † debetur, quamuis tranſeat ad ſecundas nuptias, ſufficit enim conditionem momento extitiſſe, vt legatum conſequatur, l. ſi quis hæ
192 redem, C. de condi. inſtit. † veruntamen, vt legatum non debeatur ſecundo nubenti, remedium
193 erit, † vt legetur ſub conditione, ſi vel donec, vel quamdiu in viduitate permãſerit, vt per Bal. in conſ. quadrageſimoſecundo, præmittendum eſt, lib. 5.

Caueat etiam teſtator ab alio, ſcilicet, vt ſi vſumfructum alicuius rei, vel prædij vxori relinquat, quo caſu morte vſufructuarij extinguitur,
194 §. finitur, † Inſt. de vſufruct. ne verba iſta, vel ſimilia adijciat, ne vſufructuarius, vel vſufructuaria fundum, vel prædium in quo reliquit vſumfructum, alienet, tunc etenim per iſta verba in-
195 telligetur legata proprietas, † l. Proculus, ff. de vſufruc. & vxor rerum domina efficietur, vt per Bald. in dicta l. Proculus, quam deciſionem ſequitur, & ſingularem dicit Roma. conſilio 206. licet de communi, Barba conſilio vigeſimo, clementiſſimum, columna quarta, libro quarto, & Socin. conſilio 210. ſatis anceps. Erit ergo teſtator clarus in ſermone, & notarius clarior in ſcriptura, nec verba præmiſſa adijciat, ſed expreſſe dicat, velit, nec ne vltra vſumfructum, etiam proprietatem legare, de quo vide Duran. de art. teſt. libro ſexto, titu. de legat. cautela quadrageſimatertia.

Sed quid ſi debita alimenta ex hac conſue-
196 tudine non petijt, † immo ſolutis dotibus, ac dodario, nil dixit, nunquid ea petere poſſit? uidebatur quod non, argumen. l. fina. ff. de eo, quod

cert.loco,ubi creditor recipiendo ſortem ſine a-
197 liqua proteſtatione, † parat ſibi præiudicium
quo ad intereſſe, ſicut dicitur in filioſamilias,
198 l.ſi quis à liberis, †§.ſed ſi filius, ff. de libe. agno
ſcen.& ſicut dicitur de monaco per Abbatem a-
199 lendo,†de quo loquitur Rota deciſione 300.Ale
xand.conſilio ſeptuageſimoſecundo,uolumine
quinto, & uidetur ſup. deciſum in uxore,quam
hęredes uiri ante dotem reſtitutam alere debēt,
ſecundum gloſ.& Doct.in l.diuortio,ff.ſolu.ma-
trimo.& tamen præterita petere non poteſt, niſi
200 mulier,†monacus,filius proteſtati fuiſſent,æſq.
alienum ut ſeſe alerent, conflaſſent,poſſentque
inſtare,ut creditoribus ſatisfieret,l.finali,ff.de in
rem uerſ. Alexand.in dicta l.de alimentis, C. de
tranſact.& per Bald.in conſilio 224.uolumine ſe
cundo,ubi in uidua exemplificat quæ interpella
tis hæredibus uiri ad domum fratris conceſſiſſet
201 ab coquę educata fuiſſet, † quicquid ſenſerit
Decius in dicta l. de alimentis, qui indiſtincte
202 mulierem†ad hæc alimenta petenda uoluit ad-
mitti,cum eius opinio ibidem per Doctores re-
fellatur.

Quicquid tamē de iure cōmuni ſit,dic quòd
203 immo †hæc mulier poterit petere alimenta prę
terita,ſiue dotem acceperit, ſiue non petierit,&
ratio eſt cum talia alimenta debeantur uiduæ ex
204 diſpoſitione † conſuetudinis,& quemadmodū
mulier paciſcendo dotis ſuæ conditionem de-
205 teriorem † facere non poteſt,l.Attilicinus,cum
ll.ſequentibus,ff.de pact.dota. ita nec alimento-
rum,quæ dotis ſunt appendices, ut per Bald. in
206 capitulo,iurauit,†colum.ſecunda,extra de pro-
bat. Alciat. in dicta l. de alimentis, C. de tran-
ſactio.

207 Et † quia iſta alimenta debentur condictione
ex iſta l. ſiue condictione ex l.& cōſuetudine, &
ſic lege municipali,in caſibus uero præcitatis de
bentur officio iudicis,merito illud eſt, quod nō
detur petitio præteritorum alimētorum, ut per
Alciat. in dicta l. de alimentis, poſt Doctor. ibi,
& Bald. in dicto capitulo,iurauit, extra de pro-
bationibus.

Sed quid ſi maritus reliquit alimenta uxori,
nunquid ultra alimenta legata poſſit petere, &
208 conſequi dotem? † breuiter dic quòd ſic,poteſt
enim utrumque conſequi, ſecundum Paul. de
Caſt.in conſilio 224.incip.legatum prædictum,
uolumine ſecundo,quod conſilium corrupte al
legat Picus in l.Titia cum teſtamento,§.Titia cū
nuberet,numero 132.ff.de leg.ſecundo, uide ibi
cum in facti contingentia, nec uidebitur legatū
209 factum animo compenſandi, ſed † tantum dif-
ferendi ſolutionem dotis,ut per Alber.in Auth.
hoc locum, C.ſi ſecun.nupt.mulier.de quo uide
Picum,ubi ſupra,numero 133. niſi teſtator dixe-
rit, uxori lego alimenta ſi dotem ſuam non pe-
210 tierit ab hæredibus meis,tunc † enim impeditur
uxor poſt acceptationem legati alimentorum
dotem petere:etiam dotem petere non poterit,
ſi legata ſint alimenta, ut uxor dotem petere nō
poſſit,alias ſit legato priuata, tunc enim dos a-
211 pud†hęredes mariti remanebit, prout tenet Bar
tol.& Docto.in l.amplius non peti,ff.rem rat. ha
be.& Picus in dicto§.Titia,numero 134.An au-
212 tem† talia alimenta legata mulier poſſit propria
authoritate capere? dic quod non,ſed debet ca-
pere de manu hæredis,alioquin cadit à legato,
213 etiam ſi non ui,ſed † clam occupet,l.non dubiū,
C.de lega. quod ſpecialiter uidetur inductum in
debito ex cauſa lucratiua ex ultima uoluntate,
ut ius ſibi dicens cadat à ſuo iure,ſecundum Ale
214 xand.in dicta l.non dubium,niſi † teſtator relin-
quat rem iure inſtitutionis, quoniam tunc hæ-
res in re certa poteſt poſſeſſionem propria au-
215 thoritate nanciſci, †ſecundum Bartol. in l. ex fa-
cto,la ſecunda,ff.de hęred.inſtit.& nota.reputat
Alexand.in l.quoties,de hæred. inſtitu. Dec. in l.
finali, columna ſeptima, C. de edicto Diui
Adr.tollen.Barb.in capitulo Raynutius,colum-
na ſexageſimatertia, extra de teſtamen.uel niſi
216 conſtituat ſe legatarij nomine †poſſidere, ſecun-
dum Iaſ.in l.nemo poteſt, columna nona, ff. de
lega.primo, uel niſi teſtator det licentiam lega-
217 tario ingrediendi,& apprehendendi †propria au-
thoritate,Guald.titulo de legat.cautel.duodeci-
ma,uel niſi ſit relicta donna, & domina, quo ca
ſu poteſt propria authoritate capere, ſecundum
218 Ang.in l.prima, † columna ſecunda,ff.rer. amo-
ta, ſecundum, Ioan. And.in addit.ad Specul. in ti
tulo qui fil. ſint legit. in addit. incip. ſed cum ſe-
cundum. Barto.Bald.& omnes in dicta authen.
quod locum,& Bald.in capitulo finali,columna
ſecunda, extra de conſuetud. & proinde his ceſ-
219 ſantibus† induci debet in poſſeſſionem ab hære-
dibus mariti pluribus, & unoquoque eorum
proportionabiliter, ſi plures ſint hæredes, Ale-
xand. conſilio quadrageſimoſexto, uolumine
tertio,in fine,poterit ex ſupradictis habere licen-
220 tiam ingrediendi † a iudice,l.tertia,C.de pigno.
l.ſi ex ſtipulatione,ff.de acquiren.poſſeſ.l. minus
inſtructus,C.eodem,Iaſ.in l.non dubium, C.de
lega.ibi limitat illam legem, ac regulam, quem
non poſſe propria authoritate aggredi rem lega
tam,uel adminiſtrationem tutelę,uel legitimā,
221 de qua per Bartol.in l.ſecunda, † C. quando, &
quib.quar.pars deb.libro decimo,Bal.in l. ſiquis
in ſuo,C.de inoff.teſtamen.Benedictus in capitu
lo Raynutius,in uerbo,ſi ſine liberis,il ſecundo,
in materia fideicommiſſariæ ſubſtitutionis, nu-
mero quadrageſimoquinto, extra de teſtamen.
Caſſan. ad conſuetud. Burgund. titulo ſepti-
mo, §.ſecundo,numero ſeptimo,& egregie per
Gregor. Tholoſan. libro quadrageſimoquarto,
Syntagm.uniuer. iuris,capitulo tertio, numero
26. 27.

222 Numquid † autem ſi teſtator legauerit uxori
annua decem fortaſſe ſi ſteterit cum hæredibus,
an hæc conditio tamquam impeditiua liberta-
tis reijciatur de legato,& ualeat legatum reiecta
tali conditione,uide Ioan.Pet.de Ferra.in form.
libel.quo uxor agit ad dotem, in uerbo, ac ali-
menta,in fine,& eundem latius diſtinguentem,
in gloſ.ſi habitaculum tenuerit, Bartol.in l.qui

con-

concubinam,§.uxori,ff.de lega.tertio; & an præ
ſtabit cautionem de eam conditionem implen-
do,vide ibi, & dicam infra.
Sed quid dices,ſi teſtator reliquit alimẽta do-
nec ſoluantur dotes,vel ſi dotem nõ petat, mo-
do euenit,quòd hæredes ſponte eas ſoluunt mu
lieri,quæritur nunquid finiatur legatum alimẽ-
torum. Reſpon.quòd Bart.in l. amplius non pe-
ti.ff. rem rat. hab. tenuit finiri, nec amplius de-
beri.Bald. vero in l. prima, verſicu. extra quæri-
tur maritus,C.de legat.tenuit oppoſitũ, & mo-
uetur quia conditio videtur impleta, nec poteſt
imputari vxori cur dotem oblatam ſponte, ac-
cepit cum ipſe hæres eã obtulerit, vt ff. de leg. 3.
l.fideicommiſſa.§.ſi rem.
Sed retento eodem themate, quid ſi vxor
226 eſt ingreſſa † monaſterium,an debeatur tale le-
gatum? videbatur,quòd non,nam amplius non
eſt vidua,Bal.tamẽ dicit deberi,in l. Deo nobis,
C.de epi.& cle. nã in tali habitu; etiam ſeruatur
227 honor teſtatoris,qui intellexit,ac † prohibuit ſo
lum, ne tranſiret ad ſecunda vota, non autem,
vt Deo dicaretur,quod pro ſingulari tradit Cre
men.ſing. 142.incip. maritus reliquit.
Nunquid autem legatum factum vxori, ſi vi
dua remanſerit, requirat perpetuam viduitatẽ?
228 diſtingue † ſecundum Bald. in conſilio quadra-
geſimoſecundo, præmittendum eſt, volumine
quinto,quòd aut vnicum eſt legatũ, aut annuũ,
vt ſecũdo caſu requiratur perpetua viduitas, pri-
mo autem caſu, quando eſt vnicum legatum,
ſubdiſtinguit,aut dicitur quoad vidua perman-
ſerit,& debetur donec vidua permanet,non po-
ſtea,vt not.Cyn.in l.fin. C. de indi.vidui.toll.nec
pe reciperet legatum,niſi præſtita cautione, vt in
229 authen.† cui relictum,C.de indi.vidui.toll.ſecus
ſi per verba, ſi vidua remaneret, tũc enim ſtatim
verificatur cum caſus extiterit, licet deinde nu-
230 pta efficiatur, † vt per Bald. in d. conſilio,quem
ipſe intelligerem, dum legatum fieret ab extra-
neo,ſecus tamen ſi à marito,quia tũc videtur le-
gaſſe animo inuitandi mulierem,ac prohibẽdi,
231 ne ad ſecunda vota trãſiret, † cuius anima ob id
contriſtatur,vt dicit tex.in §.nos igitur, in auth.
232 de nupt.† non ſic in extraneo, cuius non intereſt
mulierem permanere, vel tranſire ad ſecundas
nuptias,& quamuis inductus à miſerabilitate vi
duitatis legatum fecerit, illa eſt cauſa impulſiua,
233 qua ceſſante † non ceſſat effectus legati,l.1.§....
ff.de poſtul.& ſic intelligerem dictum Baldi,ſal-
uo ſemper ſaniori iudicio, & niſi aliter de men-
te,ac voluntate teſtatoris conſtaret.
Relicta a viro vſufructuaria vniuerſalis alio
234 hærede non inſtituto,erit hæres in totum, † etiã
in proprietate,Bellon.in conſilio ſeptimo,num.
quinto, & ſi habet filios, erit vſufructuaria om-
235 nium bonorum, præterquam in legitima filio-
rum,Bellon.in conſilio nono,numero ſecundo,
vide quæ allegat.
236 Sed † ſi maritus legaret vxorem vſufructua-
riam omnium bonorum,an poſſit petere dotẽ,
& habere alimenta? dic, quòd habebit vtrumq;
vt per Paul.de Caſt. in conſi.124.incip.legatum
prædictum,Bellon.conſilio trigeſimoprimo,nu
mero quarto,Bald.in l.vnica, §. cum autem, in
ſecunda lectura,C.de rei vxor.act.Picum in l. Ti
tia cum teſtamento,§.Titia cum nuberet, nume
ro quadrageſimoſecundo,ff.de legat. ſecundo,
Anton.Capic. in addit. ad conſuetud. Neapolit.
viro mortuo,Ioan. Petr. de Ferra. in form. libel.
quo vxor agit ad dot.in glo.ac etiam alimenta,
in verbo,& prædicta locum habent, vide Imol.
in l.vſufructu,ff.ad l. Falcid. & ibi Paul. & Alex.
qui ex profeſſo hanc quæſtionem determinant
reprobato Bartolo in l.finali,ff. de vſufruct. lega.
237 cum † cõtra eum ſit opinio communis.Franchis
deciſione 483. & fuit in cauſa Nicolai Antonij
Loffredi cum creditoribus,in qua fui Aduoca-
tus,& pro veritate, vide omnino Aymo. conſi-
lio 187.& Caſſan.in conſuetud.Burgund. rubri-
ca ſexta,§.quarto,in verbo Parmiee,quicquid di
xerit Guid.Pap.q.541.
238 Quid † autem ſi maritus reliquerit vxorem
donnam,dominam, & patronam, maſſariam,
vſufructuariam,vt vulgo paſſim fit in teſtamen-
tis,quæ verba important quandam præeminen
tiam in domo, vt habeatur,atque tractetur,pro-
239 ut in vita mariti ratione promiſcui vſus † in eius
bonis,& ſecundum conſuetudinem Bulgari an-
tiqui gloſatoris habebit integrum vſumfructũ,
alio hærede extraneo inſtituto retinẽte nudam
240 tantum † proprietatem,ac non exiſtentibus filijs
teſtatoris:eis vero exiſtentibus, nuda alimenta
tantum, & dictam præeminentiam in domo
quondam mariti,vt per gloſ.Cyn. & alios in au-
then.hoc locum,C.ſi ſecund.nupt.mulie. & Bar
tol.in l.Titia,§.Titia,ff de leg.ſecundo, quæ con
241 ſuetudo † cõmuniter obſeruatur,ſecũdum Lu-
douic.Roman conſilio 118.quoad primum, in
primo dubio,& Corn.conſilio quinto,in hac cõ
ſultatione videtur prima facie,columna prima,
volumine primo,late Cur.ſen.conſilio decimo-
quarto,& ſequenti,& Pract. Papien. in form. li-
bel.quo vxor agit ad dot.in glo.in verbo, donec
vitam duxerit vidualem,numero quinto, uerſi-
culo poſtremo quæritur, uide Corn. in conſilio
257.numero ſexto, uolumine primo, & turſus,
numero duodecimo,ubi quòd inſtituto hęrede
extraneo,uidetur relicta proprietas, & vſusfru-
242 ctus,quæ duo cum ſint incompatibilia, mulier
habebit electionem, quod legatum ſimiliter pro
243 pter correlationem uiri, & † uxoris, habet locũ
etiam in marito propter idemptitatẽ rationis,
ut per Bald.in dicta authent.hoc locum, in ulti-
ma quæſtione,C.ſi ſecund.nupt.mulier.& Iaſon
in l.finali,C.de indi.uidui.toll.& in conſilio 112.
columna penultima,uerſiculo tertio principali-
ter,uolumine primo,Curt.ſen. conſilio undeci-
mo, columna penultima, & Curt.iun. conſilio
ſexto,columna duodecima,poſt Socin.conſilio
ſeptuageſimoquinto, circa princip. uolumine
tertio,& Bald. Cuman.& Flor.in l. Titia cum te-
ſtamento,§.Titia,ff.de legat.ſecundo, & quam-
uis filijs extantibus legatum hoc in fauorem
patris nihil videatur operari, cum habeat v-
ſumfructum in bonis maternis, l. quarta, C.

de bon. mater. poteſt tamen operari in benefi-
cium patris propter filios emancipatos iux. tex-
tum in §. hoc quoque a nobis. Inſtitut. per quas
perſo. nob. acqui. atque etiam in multis caſibus
245 in quibus eſt † magis expediens patri id conſe-
qui iure proprio, quam iure legati, vt hæc con-
ſiderat Picus in repet. d. §. Titia. l. Titia cum te-
ſtamento; quæſtio. 19. ff. de leg. ſecundo. Per hu-
iuſmodi igitur legatum mulier vſumfructum,
vel alimenta, ſecundum ſupradictam diſtin-
246 ctionem conſequetur, † cenſebiturque animo
cōpenſandi factum cum victu, veſtitu, alijsque
neceſſarijs ad alimēta, viduali lecto, & veſtibus
lugubribus, vt per Roder. Suar. in titu. de arris,
verſicu. idem in debitore neceſſario, nume. 36.
& ſequen. Franc. Marc. deciſion. 819. parte pri-
ma, Cachera. deciſio. Pedem. 68. cum idem ſit
in legato particulari, vt dictum eſt ſupra, &
per congeſta per Borgni. Caual. in eius tracta. de
vſufru. muli. reli. num. 52.

Teneaturque mulier mutianam cautionem
247 præſtare hæredibus † viri de conſeruanda vi-
duitate, & honeſtate, etiam parte non petente,
ſi vult ingredi poſſeſſionem bonorum ad vſum-
fructum percipiendum, ſecundum omnes do-
cto. in authent. cui relictum, vbi Iaſ. col. pen. ver-
ſicu. ſed poſt annum, C. de indi. vidui. toll. & ibi
etiam Pau. de Caſtr. & Soci. in l. Mutianæ, num.
5. 6. ff. de condi. & demon. Ruin. conſ. 34. nu-
248 me. 4. volum. 2. † & de ratione cur præſtetur d.
cautio, vide Iaſ. in d. authent. cui relictum, in 3.
nota. colum. 3. num. 7. Paul. & Iaſ. in l. 1. C. de his
quib. vt indign. & ſi tranſit ad ſecunda vota, an,
249 & quando, † & à quo tempore teneatur ad re-
ſtitutionem fructuum, vide per Caualca. in d.
tract. num. 119. qui bene loquitur de prædictis,
quando ſit legatum donec honeſte ſteterit in
viduitate, ſecundum diſpoſitionem huius no-
ſtre conſuetudinis, &c.

Eam tamen cautionem, ſcilicet vtendi fruē-
di, ſeruata forma l. 1. ff. vſu. quemad. caue. nec
250 Teſtator ipſe remittere poteſt, l. 1. † C. de vſufru.
Soci. conſ. 210. ſatis anceps, in fin. & ſic ſe habet
communis opinio, vt per eundem Soci. conſil.
131. lib. primo, cum allegatis per Dec. conſ. 607.
viſo puncto.

Ad euitādam igitur hanc præſtationem cau-
251 tionis, remedium erit, † quod teſtator det mu-
lieri licentiam vendendi pro alimentis: poterit
252 enim † tunc vſufructuarius vendere bona ex
cauſa indigentiæ arbitrio boni viri, l. Titius, ff.
ad Senat. Trebel. nec hæredibus rerum vendita-
253 rum pretium refundet, † vt per Alexand. conſil.
58. lib. 3. Corn. conſil. 173. colum. 2. verſi. ſed du-
bium, lib. 3. & probatur in l. Proculus, ff. de vſu.
inducendo, vt per Barba. in conſ. 64. colum. fin.
Verumtamē à tali præſtatione cautionis, etiam
liberatur vſufructuarius, ſi non eſt perſona ſu-
254 ſpecta, † iuratoriam tamen præſtando cautio-
nem, authent. generaliter, C. de epi. & cler. l.
cum non facile, ff. ſi cui plus quam per l. falci. l.
1. §. ſin autem, C. de aſſer. toll. & ſi timor dilapi-
255 dationis † ſuperuenerit, poterit procedi ad ſe-
queſtrum, qui vſufructuariæ correſpondeat de
256 fructibus, † l. poſtquam, §. Imperator. ff. vt lega.
nomi. caue. Bart. in l. vſufructu, C. de vſufruct.
Abb. in c. ſi. extra de pign. & in conſil. 40. col. 30.
lib. primo, quicquid ſecus ſenſerit Iaſ. ſecutus
Roma. in l. prima, in fine. ff. qui ſatiſ. cog. ſecun-
dum Io. dilect. in tra. de art. teſt. in titu. de varijs
præcept. teſta. caute. prima. An autem in vſu-
257 fructu omnium bonorum † legato veniant
merces, & alia quæ teſtator habebat venalia,
vide Bart. in l. generali, ff. de vſu. leg. vbi de..r-
minat ea venire in tali legato, niſi diſpoſitio te-
ſtatoris ſit reſtricta, vt puta quia legauit vſum-
fructum omnium bonorum, quæ domi habe-
258 bat, † tunc enim per huiuſmodi verba, vel æqui-
pollentia reſtringitur legatum, vt non veniant
venalia. Picus. in §. Titia, l. Titia cum teſtamen-
to, ff. de lega. 2. nume. 111. verſi. quæro igitur
259 triceſimo. † Vbi etiam, an per tale legatum vſuſ-
fructus conſequatur fætus ancillarum, & peco-
rum, exemplationes protocollorum, mulctas,
condemnationes, xenia, & alia iuriſdictionalia
Caſtri, vel feudi, vide ibi ſi libet, mihi enim me-
tam excedere non licet nec libet. vbi etiam quis
260 præferatur in præſentando † rectorem in eccle-
ſia iuris patronatus eccleſiaſtici, an mulier vſu-
fructuaria, an vero hæres mariti proprietarius, vi
de ibi eum, numero 129. & adde ſupradictis
per nos.

261. An autem alimentá legata, † & nō præſtita vxo
ri, tranſmittat ad hæredes qui ea petere poſſint.
vide late Corne. conſilio 183. numero primo,
quarto, octauo, volumine 1. & in conſil. 212. vo-
lum. 3.

262 Vtrum perdat legatum alimentorum ſub cō-
ditione factum, ſi habitauerit cum hæredibus,
vel ſteterit cum filijs, ſi mulier nolit ſtare, vel
non poſſit. hanc quæſtionem cum ſimilibus, &
cum limitationibus, vide per Cyn. Bald. & alios
in l. 1. C. de legatis, & per Picum in l. Titia cum
teſtamento. §. Titia cum nuberet, ff. de leg. 2.
quæſtio. 63. à nume. 159. cum ſequen. Grat. in
263 conſil. 87. volum. 2. † & an de iure communi
mulier perdat legatum vſusfructus, vel alimen-
torū, ſi tranſeat ad ſecunda vota? dic quod non,
vt not. in authent. quod locum, C. ſi ſecun. nup-
ſe. muli. vbi hoc expreſſe dicit Bart. & Picus. in d.
§. Titia, num. 164.

Solutis vero dotibus, & dodario, vxor alimenta non habeat, ſed ſolam habitationem domus, donec thorū honeſte voluerit cuſtodire.

264 Solutis ergo dotibus, † & dodario, vxor nō eſt
amplius alimentanda, ſed ſolam habitationem
domus, donec ſteterit in viduitate honeſta.

Quæro quid eſt dicere honeſte, & quid ſit ho-
265 neſtas? † Archi. in capitulo, erit autem lex. 4. diſt.
dicit, quod eius contrarium eſt inhoneſtas, &
266 dicitur honeſtas † quaſi honoris ſtatus, ſecun-
dum Iſidor. 2. ethymolog. quæ nihil habet

tur-

turpitudinis. Non ſufficit ergo, quod cuſtodiat
lectum viduale, non tranſeundo ad ſecundas
267 nuptias,† verum etiam, vt honeſte viuat, &c.
cum illa dictio, donec, in textu poſita, importet
268 conditionem, † l. ſi oleum, ff. de dolo. capitulo
cauſam matrimonij, de probatio. l. qui concu-
binam, §. pen. ff. de leg. 3. Decius in conſil. 620.
nume. 3. conſil. 485. nume. 6. & conſil. 533. num.
5. vide Io. Pet. de Ferra. in form. libe. quo vxor
agit. ad dot. in gloſ. ac etiam alimentis, nume. 3.
Io. dilect. de arte teſt. ritu. de lega. caute. 56. Ali-
menta, numero primo. Bertran. conſil. 34. num.
2. 3. volum. 2. Alexand. conſil. 100. volum. 1.
Rol. Valle. conſil. 22. volum. 1.
269 Et proinde eſt, † ac ſi diceret hæc conſuetudo,
ſi, & quouſque vitam duxerit vidualem, vt per
Practi. Papi. in for. lib. ad dotem, in gloſ. in verb.
donec vitam. Sed non ne videtur, quod iſta
conditio ſit reijcienda, cum videatur inducere
viduitatem, ita, vt debeatur habitatio pure
reiecta conditione, l. 1. & 2. & l. fina. C. de indi.
vidui. toll. Sed dic, quod hæc conditio non eſt
adiecta taliter, quod ſit præciſe perpetua, ſed
270 temporalis ſecundum arbitrium, † & volunta-
tem ipſius mulieris, quod indicat eadem præ-
poſitio donec, merito ergo non reijcitur, vt l.
ſed ſi hæc, §. fina. ff. de condi. & demon. Cyn. in
d. l. fina. & videtur tex. in l. filiæ, ff. de annu. leg.
& Papien. vbi ſupra.
271 Sed quæro † nunquid cum habitatione habe-
bit etiam alimenta? videbatur quod ſic ad ſi-
militudinem legati facti in domo, vt debeatur
etiam cum alimentis, ut per Bald. in l. fi. colum.
3. C. de indi. vidu. toll. & Alexand. in l. cum ij.
§. ſi habitationem, ff. de tranſa. Tu dic contra-
rium per hanc conſuetudinem, quæ loquitur
clare, vt ſoluta dote, & dodario alimenta non
habeat, ſed ſolam habitationem domus.
272 Sed nũquid habebit totam vnam † domum?
quod non videtur condecens, arg. eorum, quæ
de militibus dicuntur, quibus medietas, vel ter-
273 tia pars domus pro hoſpitio dari debet, † ele-
ctione domino domus reſeruata, vt in l. 2. C. de
274 meta. † & epide. lib. 12. & nil aliud præter oleum
& culcitra, vel lectus, l. vnica. de ſalga. hoſp. non
præſt. lib. 12. etiam à ſponte dantibus, vt nota.
in l. 3. §. eas, ff. de mun. & hon. & ſequitur Marti.
de Lau. in tract. de mili. circa princi. quod pro-
cedit etiam ſi conſuetudo ſit in contrarium, ſe-
cundum Luc. de Pen. in d. l. vnica, nec aliquid
vltra pro victu accipere poſſunt ab hoſpite. l. 3.
C. de erog. mili. ann. ſed audi quid dicat Catelli.
Cotta. in ſuis memora. in verb. militibus.
275 Sed quid ſi † non poſſit commode morari
propter factum, & ſæuitiam hæredis, quod vi-
detur dicere tex. in l. qui concubinam, §. vxori.
ff. de leg. 3. l. mæuia. ff. de an. leg. in §. 1. & l. 4. §. fin.
vbi Bart. & Alexand. in add. ff. de ali. & cibar. le-
ga. & plene Barto. in l. 1. eo. titu. & nouerca non
276 tenetur ſtare cum priuignis, Bald. in authent.
hoc locum, C. ſi ſecun. nupſ. muli. colum. pen.
& in Rub. extra de cohabi. cleri. & muli. & quid
277 in filio, † qui vult habitare ſeorſum à patre, vi-
de Alexand. in l. ſi cum dotem, §. tranſgredia-
mur, ff. ſolu. matrim. de quo vide Ludoui. Ro-
ma. in ſingul. 138. & filius debet probare. Alex.
conſ. 100. col. 2. vol. 2. & Ann. allegati. 102. num.
1. & ibi Addit.
278 Item † quæro, nunquid in habitatione domus
veniat hortus, qui eſt domui iunctus? Bald. &
Floria. in l. Olimpico, quod ſic. Barto. Cæpol. in
tract. de ſerui. in titu. de habitatione, & in titu.
de Horto. Benedi. in c. Raynutius, in verb. Hor-
tum. extra de teſtamen. & ſi hortus eſt paratus
ad vſum domus, vtameniorem domum red-
dat, vno eodemmet pretio ad vſum, & ſerui-
tium domus per patrem familias deputatus, vel
de domo habetur aditus ad hortum, vel cõtra,
vide eum ibi colum. 1. & 2. vbi etiam, an vendi-
279 to palatio veniat iuſpatronatus poſt † Abb. in c.
ex literis, de iur. patro. & cuius ſit parochia ſi ſit
inter duas, & ſi pars anterior ad vnam, poſte-
rior domus ad alteram habeat egreſſum? Sed
quid dicendum, ſi elapſo anno dato ad reſtitu-
280 tionem dotium, † & dotibus non reſtitutis, mu-
lier habens habitationem, moriatur, & finitur
habitatio per mortem, nunquid hæredibus
mulieris currat intereſſe dotis à die mortis mu-
lieris? videbatur, quod non, nam per illius mor-
tem non debet innouari nec immutari condi-
281 tio actionis eiuſque qualitas, † l. 2. §. ex his, ff. de
ver. oblig. Contrarium eſt dicendum, quod cur-
rat intereſſe ob moram, incipitque obligatio
ab hæredibus ipſius mulieris, non autem ab ip-
ſa muliere, vt habetur per docto. in d. l. 2. & fa-
ciunt not. per doct. in l. filiusfamilias, §. in hac. ff.
de verb. oblig.
282 Sed pone, † quod hęres mariti locat domum,
in qua vxor habet habitationem, nunquid petat
penſionem domus pro rata? Paul. de Caſtro in
conſili. 239. Incipi. viſo teſtamento Ambroſij,
in 2. dubio. concludit, quod non, quæ opinio ti-
bi non diſpliceat, & ſi vis rationem, pro adequa-
tione ſenſus ad intellectum, vide nota. per Bald.
& Iaſ. in l. 1. C. qui teſta. facer. poſſ.
283 Quæritur † ſi maritus habebat plures domos,
an poſſit mulier eligere viſam, deindeque va-
riare? dic non poſſe, ſed debet eſſe contenta
habitatione eius domus quam dictus eius vir
inhabitabat tempore mortis, & ſolitus erat ha-
bitare per ea, quæ ſcribit Bald. in l. pen. C. de pig.
actio. & l. Sempronio, ff. de vſu, & vſufruct. lega.
Alexand. conſil. 222. volum. 2. Nec intelligitur
284 de ea domo in rure, † quo maritus ob epidimiã
diuerterat. Bald. in l. 1. ff. de ſtatu homi. Alexã.
in l. 1. §. habitare, ff. de his, qui deij. vel effud. &
285 debetur habitatio domus, † quæ eſt in ciuitate.
Cæpol. in tra. ſeruitu. titu. de habita. Bald. & Cu-
man. in l. ſi domus, ff. de legã. primo.
286 Quæro † nunquid mulier poſſit locare do-
mum, in qua habet habitationem inuitis hære-
dibus mariti, & inde percipere penſionem, & ſe
conferre in domum fratrum ipſius mulieris? vi-
debatur, quod ſic, per dicta per Affl. in dec. Sacri
287 Conſilij 401. † Tu dicas contrarium, non enim
habet hæc mulier habitationem, ideſt ſeruitu-

tem

tem habitationis formalis, ſed nudum vſum,
ſed commoditatem, reſtrictam in domo hære-
dum, & proinde non poteſt alteri locare, maxi-
288 me exiſtentibus † hæredibus in eadem domo,
conferunt ad præmiſſa dicta per Phili. Deci. in
conſ. 355. non obſtat Affl. allegatio loquens de
ſeruitute formali.

Sed quid ſi vult totam domum pro ſe ipſa,
289 nec vult commorari in ea hæredes, † an poſſit?
dic quod non, ſed debet eſſe contenta vna parte
domus, nec eſt de mente huius conſuetudinis,
quod velit, uel poſſit expellere dominos pro-
prietarios, imo debet unire habitare, per allega.
per Dec. in conſ. 355. & cum eius familia. Iac.
Menoch. de arbi. iudi. libro 2. centur. 4. caſu 336.
numero 9. 10.

290 An autem † permiſſa habitatione in domo
certa, permittens, uel promittens poſſit uariare,
& facta ſemel uariatione, ualeat iterum uariare,
uide Afflict. in deciſ. 146. Catelli. Cotta in ſuis
memor. in uerbo, habitatio. Iaſ. in l. quicquid
aſtringendę, colum. fi. ff. de uerb. oblig. & an de-
291 functo promiſſore, † hæres poſſit uariare. Gui.
Pap. ſingul. 461. & 722. Iacob. de S. Georg. in l. fi.
C. de repudi. hæredi. & pro ſingulari tradit Do.
Io. Vincen. de Ann. in ſing. 417.

292 Quid † autem ſi domus ſit agitata a larnis ſtri
gibus, an poſſit à muliere renunciari, ſicut dici-
tur de inquilino, uide Porti. in §. fina. Inſtitutio.
loca. Gui. Papę, quæſt. 360. Arnal. Ferro. in con-
ſue. Burdeg. titu. de loca. §. 3. id explicant, & Pet.
Greg. Thol. lib. 27. Sintag. uniuer. iur. c. 1. nu. 26.

293 Sed cum † hic dicatur de reſtitutione dotis,
non eſt omittenda occaſio dicendi, quando, &
quibus, & in quibus caſibus fiat reſtitutio do-
tis? In quo dic, reſtitutionem fieri regulariter ſo-
luto matrimonio per mortem unius iugalium,
& ſi dos a patre eſt profecta, ad patrem redire de-
bet, l. dos à patre, C. ſolu. matrimo. quod intelli-
gunt ibi Doctores filijs non exiſtentibus, ſecus
ſi exiſtant, ſecundum conſuetudinem Martini
de qua meminit ibi gloſ. quod intellige, & de-
clara, ut per Bart. in l. poſt dotem, ff. ſolu. matr.
& in l. prima, ff. de dote præleg. & Iaſ. in d. l. poſt
dotem, nume. 102. Aretin. in §. fuerat, inſt. de
actio. Alexand. in conſil. 115. lib. primo, Neuiza.
in ſua ſilu. nupti. lib. 2. numero 79. & Theſaur.
in deciſio. Pedemonta. 138. & in deciſi. 190. actio
tamen communis eſt patris, & filiæ, l. ſecunda,
ff. ſolu. matrimo. & hoc in dote præfectitia: ſi ve-
294 ro dos ſit aduentitia, non à patre, † ſed ab alio
profecta, & tunc ſi præmoritur uxor, ad eius
hæredes dos peruenit, & pertinet: ſi uir præmori
tur, dos redit ad uxorem, niſi qui dotem dede-
rit, ſibi dotem reſtitui fuerit incontinenti ſti-
pulatus, l. unica. § extraneum, C. de rei uxor.
actio. & l. quoties, § primo, ff. ſolu. matrimo. niſi
maritus ex pacto lucretur dotes, ut l. ex morte,
C. de pact. conuen. & in Authen. ibi poſita, ubi
nota. item ſi ob adulterium fiat diuortium, cap.
plerunque, extra de dot. poſt diuor. reſti. item ſi
295 moritur uxor ab inteſtato, † ſine liberis, & ſine
propinquis, ſuccedet uir l. 1. C. un. uir. & uxor.
hiſce caſibus exceptis dos de iure communi re-
dit ad mulierem, dodarium ad uirum pertinet,
296 niſi aliter ex conſuetudine loci † ſit inductum,
capitulo ultimo, §. ſane, extra de don. inter uir.
297 & uxor. † Qua uero actione dos repetatur, dic la
te, ut per docto. in l. 1. & in eius rubrica, ff. ſolu.
matrimo. & in l. unica. C. de rei uxor. act. Nota
tamē, quod res data, & aſſignata mulieri in do-
298 tem, † adueniente conditione poteſt per eam
uendicari. Guid. Papæ in deciſio. Delphin. 521.
Caſſan. ad conſuetud. Burgund. rub. 4. §. 17. car.
182. colum. 4. in fine, ubi uide. Qui autem ſint
iſti caſus præſcripti, de quibus loquitur hic, ha-
bes ſupra in capit. 2. & in ca. 4. in quibus caſibus
299 uxor lucratur † dodarium ultra reſtitutionem
dotium, ut ibi dicitur.

300 Altero, † & ſecundo fit reſtitutio dotis con-
ſtante matrimonio in octo caſibus notatis in
glo. in uerb. imo, in § dotes autem, in authent.
de nupt. Primo, ſi dos data ſit filio, uel ſeruo, &
pater, uel dominus tamen non habeat, l. quem-
admodum, §. 1. ff. de iur. dot. Secundo per
mortem ciuilem, ſi alter ex coniugibus deſinat
habere animum maritalem, ſiue mors ciuilis
interueniat per ſeruitutem, ut ſupra dictum eſt,
ſiue foriudicatione, ſiue depotratione, ſiue dam
natione in metallum, uide glo. in l. 2. in uerb. ani
mo. ff. ſolu. matrim. ubi hi duo caſus ponuntur
diſtincti. Tertio repetitur dos per uxorem con-
ſtante matrimonio, ſi uir eſt diſſipaturus, non-
dum tamen diſſipauit bona ſua, & tunc habet
locum ſequeſtratio, ut in l. ſi cum dotem, §. ſi
uero dotem, ff. ſolu. matrimo. Si uero diſſipauit,
ſupereſt tamen tantum ſuper quo mulieri ſatis-
fieri poteſt, & tunc reſtituitur dos, l. ſi conſtan-
te, ff. ſolu. matrimo. & l. ubi adhuc. C. de iur. dot.
ſi autem cepit diſſipari, tunc idem, ut in authen.
de æqua. dot. §. Illud, ubi etiam dicitur, quando
dos fuit data patri mariti ſocero uxoris, qui in-
cipit male uti ſubſtantia ſua, uel fuit data utri-
que, & unus tantum incipit male uti, nō tamen
requiritur de neceſſitate culpa uiri, per l. in re-
bus, ibi, minus autem idoneis, ex quo eis hoc in
fortunium illatum eſſe claruerit, C. de iur. doti.
gloſ. conſuetud. Neapolitan. in conſuetud. uiro
mortuo, in uerb. reſtitutionis. An autem per
has conſuetudines ſint ſublatæ leges, ſi conſtan-
te, l. ubi adhuc, quæ de reſtitutione dotis con-
ſtante matrimonio loquuntur? dic quod non,
nam quamuis hæ conſuetudines loquantur in
caſu mortis, de caſu uergentię ad inopiam non,
loquantur, recurrendum eſt ergo ad ius com-
mune, Caſſan. in conſue. Burg. rub 4. §. 17. col.
1. uerſi. aduerte etiam, car. 183.

Et quia prædicta iura uidentur inter ſeſe re-
pugnare, pro eorum concordia dicas, quod lex
maxima prouidentia conſuluit, † ut dotes mu-
301 lieribus conſeruarentur ad ſobolem procrean-
dam, replendamque liberis ciuitatem, nec ex-
pectare mortē mariti, & bonorum perditionē,
ſed in vita mariti eius iura exercere: & quia mul
toties contingebat, quod maritus diſſipabat
dotem, & ſic non poterat dos uxori conſer-

uari

302 mari prouiſum fuit per iuriſconſultos, † quod
co caſu dos ſequeſtraretur, vt dicit tex. in l. ſi
cum dotem, §. ſin autem in ſæuiſſimo, ff. ſolut.
matri. per hoc tamen non fuit cautum ſufficien
ter mulieribus circa conſeruationem dotis,
quia forte maritus dotem non diſſipabat, ſed
eius propria bona conſumebat, adeo, quod non
ſufficiebat ad dotis exactionem ære alieno de-
ducto, propterea conſtitutum fuit, quod tunc
303 vxor etiam † cõſtante matrimonio poſſet à ma-
rito dotem exigere, vt eſt tex. in l. ſi conſtante,
in princi. ff. ſolu. matrimo. & quia per prædicta
non erat plene conſultum mulieribus, cum ſe-
cundum dictum ius, non poterant dotem exige
re, niſi tunc demum, cum maritus erat poſitus
in extrema miſeria, quia iam dotes diſſipauerat,
vel eius propria bona, iccirco ſuperuenit ius C.
per quod plenius prouidetur: ſtatuit enim Im-
perator, quod licet bona mariti ſufficiant ad
dotis exactionem, & ad ſatisfaciendum credi-
toribus, tamen ſi maritus laborat inopia, vt pu-
ta ſi eſt nobilis non multum diues, quem hono-
rifice viuere oportet, & omnia bona ſua in hoc
impenderet, & per conſequens mulieri ex inde
præiudicium immineret maximum, ſi bono-
rum mariti conſumptionem expectaret, his
conſumptis, quæ ſibi pro dotis reſtitutione erãt
tacite hypothecata. l. aſſiduis, C. qui poti. in pig.
habe. & capitulo, ex literis, extra de pigno. non
eſſent bona ad quæ vxor poſſet habere recur-
ſum pro ſua dote forſan perdita, vel cõſumpta;
quamobrem ſuperuenit ius C. per quod pleniſ-
ſime prouidetur, vt poſſit vxor dotem à marito
petere, nedum cum maritus ſua propria bona
iam diſſipauit, verum etiam cum diſſipare cœpe
304 rit, vt dicit tex. in l. vbi adhuc, † C. de iur. doti. in
quo multa adduntur ad l. ſi conſtante, nam ibi
nihil expreſſe cauetur de hypotecaria, nec de
rei vẽdicatione, nec de donatione ante nuptias,
nec de bonis paraphernalibus, nec quod dos
debeat deſeruire oneribus matrimonij. Item l.
vbi adhuc, venit ad expoſitionem l. ſi conſtan-
te, quia verbum, non ſufficere, quod eſt ibi, expo
nitur in d. l. vbi adhuc, id eſt ad inopiam verge-
re, itaque non debet expectari, quod bona mari-
ti non ſufficiant ad exactionem dotis, ſecũdum
Bald. in d. l. vbi adhuc, in ſecunda oppoſi. Illud
tamen ius ſolum prouidit, quãdo maritus diſſi-
pare cœpit bona ſua, & ſic quando certum erat
maritum vergere ad inopiam: propterea ſuper-
uenit ius authenticorum, per quod pleniſſime
ipſis mulieribus conſulitur, ſtatuens, quod licet
maritus ad inopiam non vergat, quia eſt ditiſſi-
mus, & eius bona ſufficiant ad dotis reſtitutio-
nem, & exactionem, & ad ſatisfaciendum cre-
ditoribus, & de eis poteſt maritus commode vi-
uere, tamen eſt dubium, ne vergat ad inopiam,
305 quia incipit † vti male ſubſtantia ſua, ludendo
forſan, vel alias, nam tunc poterit vxor dotem
exigere, vt dicit tex. in authent. de æqua. dot. §.
fina. coll. 8. ad idem eſt tex. in l. in rebus, C. de
iur. doti. vbi per Saly. & alios, & per Areti. in §.
fuerat, in verſi. in eadem gloſa. ibi, ſi conſtante,
vnde omnia iura iſta prouident in ſuis caſibus,
nec vnum corrigit aliud, prout multi dicebant,
306 ſed potius † vnum ius addit alteri plenius pro-
uidendo vt uoluit Bart. in d. l. ſi conſtante, & ſe-
quuntur ibi Ang. Cuma. Caſtr. & Bald. Nouel.
in tract. de priui. dot. in 6. parte, ſpec. 70. Vltimo
ſuperuenit diſpoſitio capituli, per veſtras, ex-
tra de donat. inter vir. & vxo. quo iure cauetur,
quod vbi vir vergit ad inopiam, dote adhuc nõ
aſſignata, poteſt peti cautio à marito de dotem
conſeruando, vel committi in manus alicuius
mercatoris, vt de lucro honeſto vir poſſit o-
nera matrimonij ſupportare: erit itaque in ele-
307 ctione † mulieris vnum de dictis remedijs oppor
tunis eligere, de quo vide docto. in locis prædi-
ctis, & Bald. Nouel. in tra. de pri. dot. 7. parte, pri.
25. Lup. in d. c. per veſtras, in ratione decidendi,
308 §. quarto, verſi. & ſic omnia. Quando vero, † &
quomodo vir dicatur male vti, vel diſſipare.
Bar. exemplificat, & alij in d. l. ſi conſtante, ff. ſol.
matr. glo. tamen in d. l. vbi adhuc, & in d. §. illud
quoque, in authent. de æqua. dot. dicit, quod in
hoc inſpicitur vulgi opinio. Tu vero ſigna ali-
309 quot caſus, ſi † magnam pecuniæ molem à pa-
tre relictam expendit voluntarie, & iterum mu
tuum recepit, vt extra de ſimo. cap. licet Heli. in
fin. quem tex. ad hoc allegat glo. conſue. Neapo.
in conſu. viro mortuo, in ver. reſtitutionis. Item
310 ſi tenet multos famulos, † & familiares vltra
facultatum vires, arg. in auth. vt deter. ſit num.
cler. Item ſi res ſint in loco periculoſo, vel ſubija-
311 cent vſuris, † vt not. in l. 2. ff. ſol. matrim. Item in
312 vagabundo, † & in eo qui ab vxore diutius ſepa-
313 ratim habitauit, † vt per Napod. vbi ſupra. Item
314 ſi vir vxorem flagellis cęderet, † & fuſtibus, vt
in authent. vt lice. ma. & aui. §. ſi quis autem, col.
8. quando vir vxorem odio capitali proſequere-
315 tur; † ſin ſecus, data tantum idonea cautione de
non offendendo, vxor eſt marito reſtituenda, c.
ex tranſmiſſa, de reſti. ſpoli. Item ædificans ſine
316 neceſſitate, cui dandus eſt † curator, ſicut furio-
ſo, vt per Io. Pet. de Ferr. in for. lib. de oper. noui
nun. in prin. glo. prima, Cępol. de ſeru. vrb. c. 26.
Luc. de Pen. in l. in his, C. de præ. naui. licet ibi
317 Bart. dicat ſignum eſſe magnificentiæ. † Quid
eſt contra, num poſſit maritus cogere vxorem,
vel ex pacto conuento, cum ea conſtante matri-
monio, vt ſuam dotem recipiat, & rumpat in-
318 ſtrumentum dotale? † Napod. in conſue. Neap.
viro mortuo, allegat iura pro vtraque parte, &
reſidet in hoc, quod indigniſſimum ſibi vide-
tur, vt exiſtimetur dotem non habuiſſe virum,
argu. l. cum pater, ff. de pact. dota. & quod de vxo
re iuſta efficiatur iniuſta, cum iniuſta dicatur,
319 quæ dotem non habuit, † ſeu non dedit. §. fina.
in authent. de non elig. ſecu. nub. Si tamen vir
320 ex cauſa † legitima conſtante matrimonio reſti-
tuit dotem vxori voluntariæ recipienti, in caſi-
bus notatis in l. mutus, §. manente, ff. de iur. dot.
& in l. quamuis, ff. ſolu. matrimo. & in glo. id eſt
in l. vbi adhuc, C. de iur. dot. id iure fiet, ſecus ſi
ſine cauſa, vtiq; non valebit, tanquam donatio
321 conſtante matrimonio facta, † nec liberatur

mari-

maritus,l.1.C.ſi dos conſt.matrimo.vide glo. &
doct.in l.ſi prædium,C.de iur.dot.& Io.Lupum
in dicto c.per veſtras, §. 17.nu. 1. cum ſeq.& vide
Affl.in deciſi. 369.

322 Effectus † autem reſtitutionis conſtante ma-
trimonio eſt ad tuitionem, & ſecuritatem do-
tis,vt ponatur in tuto mulier pro dote,ut ex fru-
ctibus ſe,filios,maritumque alat, non autem,ut
tranſeat dominium, nec libera facultas diſpo-
nendi,ut per Campeg. in tra. doti. parte tertia,
quæſtio.55.& dominium remaneat apud ma-
ritum, quamuis Cyn.Bald.Bar.in l.ſi conſtante,
aliter ſentiant, & Cum.in conſi.92. de quo uide
Docto. Palatios Ruuios, in repe. c. per ueſtras,
§.20.extra de donat.inter uir.& uxo.qui uidetur
licet fruſtra,defendere opinionem contrariam:
323 cuius autem ſit periculum deteriorationis,† vi-
de eundem docto.in loco prædicto,§.25.

Quæ reſtitutio conſtante matrimonio am-
324 pliatur † procedere etiam in matrimonio pu-
tatiuo, ut per gloſ.in l.dotale. ff. de fun. dota.&
in rubri.ff.ſolu.matr.& in l.2.§.fi.ff. de priuileg.
cred.

325 Secundo ampliatur, etiam, † quod mari-
tus à principio tempore contracti matrimo-
nij eſſet pauper,vt per Alexand.in l.ſi conſtante,
ff.ſolu.matrimo.colum.12.in prin.Io.Faber.in l.
vbi adhuc,C.de iure dot.Lup.in repet.ca.per ve-
ſtras, §. 23.extra de donat.inter vir.& vxor. Am
326 pliatur etiam ſi fuiſſet diues, † & ſine eius culpa
deueniret ad paupertatem, ſecundum Bart. in
l.ſi conſtante. 4. quæſt. 1. par. ff. ſolu. matrimo.

327 Ampliatur etiam, † ſi poſt reſtitutionem do-
tis,& aſſecurationem efficeretur diues,& frugi,
vt per glo.in d.l.vbi adhuc,in verb abutatur,vbi
328 Cyn.& Io.Faber. Ampliatur etiam ſi ſit minor
maritus, vt ſentit gloſ.in l. fin. C. de legiti. tuto.
Cyn.in d.l.vbi adhuc,Lup.vbi ſupra,§. 26. Am-
329 pliatur, † vt etiam viro contradicente poſſit
aſſecurari. Albet. in d. l.vbi adhuc, in fin.Am-
pliatur etiam in caſibus,in quibus actio ad do-
tem eſſet communis patris,& filiæ, vt per Cyn.
330 in d.l.† vbi adhuc.Ampliatut etiam ob vergen-
tiam ad inopiam ſoceri, qui dotem recepit, vt
331 per Io. † Lup. in rep. d. c. per veſtras, §.29.Pract.
Papi.in for. lib. quo vxor agit ad dot.in gloſ. in
verb.vxor quondam Thadei,nu. 16. verſi.item
332 quæritur,† &c. Imo etiam contra quemlibet ex-
traneum dotem recipientem. Lup. vbi ſupra,
§. 30. & vide eum in §§. ſequentibus in materia
ponentem multas ampliationes, & limita-
tiones, ad quem lectorem breuitatis cauſa re-
mitto.

Sed pone,quod pendente lite mota per mu-
lierem contra eius virum ſuper reſtitutione do-
tis,& aſſecuratione ob vergentiam ad inopiam
moriatur maritus, an ex eadem inſtantia poſſit
ferri ſententia contra eius hæredem in adiudi-
333 catione? Videbatur, † quod non, cum aliud ſit,
& diuerſum iudicium aſſecurationis dotis à iu-
dicio totalis reſtitutionis,& adiudicationis per
præallegata,& ſi vnum petitur,aliud ſententia-
334 tur,† nulla eſt ſententia non conformis libello,
l.vt fundus,ff.commu.diui.l. fin. C. de fidei. lib.
c.licet Hely.cum ſimi. extra de ſim. Tu dic con-
335 trarium,quod ex prima inſtantia poſſit ferri ſen
tentia contra hæredem, vt per Din. Bart. Bald.
336 in l.poſt finitam,ff.de ſuſp.tuto.† ea ratione cum
mutetur ſola qualitas actionis,non mutatur ſub
ſtantia, idcirco non impeditur iudicium tran-
ſire in hæredes.Io. Pet. de Ferra. in for. lib. quo
vxor agit ad dot.in glo.vxor quondam Thadei.
colum. 5.verſi.quid ergo ſi lite, & pro ſingulari
tradit Anan.ſing.597.

337 An autem † vir poſſit confiteri ſe vergere ad
inopiam,& proinde tradere bona mulieri pro
dote? dic quod ſic in fauorem mulieris tantum,
ſecus tamen in præiudicium tertij, vel credito-
rum.Io.Petrus de Ferra.in for.lib. quo vxor agit
ad dotem,in glo.vxor quondam Thadei.nu.33.
Verum poterit dictam confeſſionem,& bono-
rum aſſignationem reuocare cum ſapiat dona-
338 tionem,† quæ inter virum,& vxorem eſt prohi-
bita,vt per eundem Io.Pet.de Ferra.in loco pro-
xime citato.

Vxor quoque petens aſſecutationem pro ſuis
339 dotibus † impedit executionem ſententiæ latę
in fauorem creditoris, ſuperſederique facit exe-
cutionem,donec cognoſcatur de viribus mu-
lieris, vt per Rebuff.in ſecundo tomo, conſtitu.
regi.art.primo,glo.14.num.43. Caſſan. ad con-
ſuet.Burgund.titu.4.§.17. & ſic pluries fuit deci-
ſum in quam plurimis cauſis, quod pro ſingu-
lari annotauit D. Io. Vincent. de Anna in ſing.
598.eiuſque filius D.Fabius de Anna.regius cõ-
ſiliarius conſ.63.vol.1.Rebuff.in ſecundo tomo
ad conſt.regi.titu.de conſtitutio.reddituum art.
1.glo.14.num.43. Deo gratias.

ADDITIONES.

ADde, dum dicitur in textu,thorum ho-
neſte voluerit cuſtodire) quid ſit hone-
ſte, & quid inhoneſte,& turpiter viuere, per Io.
Lup.ad ll.fori.l.62.à num.7.cum ſequentibus.

Adde,ibi (de bonis viri,ſeu patris eius) nun-
quid diſcutietur prius filius eiusque bona? vide
Io.Lup.in c.per veſtras,§.13.colum.4.verſic. po-
teſt dici, vbi quod non, quando pater expreſſe
fideiuſſit pro filio, ſecus ſi tacite, & quando pa-
ter conſenſit matrimonio filij,obligat ſe,& eius
bona pro reſtitutione. Cacheran. deciſio. 43.
numero 8.

Adde, quod in legato alimentorum ius ac-
creſcendi locum non habet, idem in legato ve-
ſtitus. Io. Lup.in c. per veſtras, carta 304. num.
7.extra de dona.inter vir.& vxor. vbi etiam ha-
bes, quod alimenta quæ debentur non ex vi
iſtius conſuetudinis,ſed miſerationis cauſa,non
debentur ſecundum dignitatem alimentandi,
ſed ſecundum neceſſitatem viuendi.

Adde, quod ſi vni legetur habitatio domus,
alteri vero ipſa domus,an concurrant inuicem
in

in habitando, vel quid faciendum? dic quod habitatio erit communis, l. Sempronio. ff. de vſu fruct. & vſufructuarius debet cauere proprietario, ſeu legatario domus de habitando arbitrio boni viri, & non poteſt habere clauem, vel ſeram, per quã incommodet proprietarium. Bal. in conſil. 214. volumi. 5. incipit conſilium. punctus ſi vni, &c.

An vxor poſſit petere alimenta præterita, & habitationem domus, ſeu eius æſtimationem, vide pulchre per Barto. in conſil. 211. incip. quidam ſibi, qui concludit deberi alimenta præterita, & æſtimationem habitationis, ſi per eam non ſteterit, & ibidem quæ veniant appellatione alimentorum.

In tex. in princi. ibi in quolibet.

Adde, an iſta dictio quilibet ſit dictio collectiua, vel diſtributiua? vide Bart. in l. hoc articulo, ff. de hære. inſti. & quomodo verificetur, vide eundem Bartol. in l. ſi ita. ff. de lega. 2. & in quo differat ab, omnis, vide eundem in l. ſi pluribus, ff. de leg. 2. & in l. Iulianus, §. cum plures, ff. de recept. arbi.

Adde circa nume. 137. quod dos ſimpliciter ſoluta patri, & filio, cenſetur tota perueniſſe ad patrem, ſi bona adminiſtrat, & ſolus tenebitur Iacobi. in l. ſi is qui §. ibi dos, ff. de iur. do. Crauet. conſil. 91. nume. 3. deciſio. 44. Pedemonta. Iaco. Meno. in tract. præſumpt. lib. 3. præſumpt. 14. D. Fabius de Anna. aduocatus primarius, nunc autem Regius conſiliarius meritiſſimus in conſil. 76. num. 9. volum. 1. vtrum autem pater ſoluens pro filio repetat dotem ab eo, vide in dicto conſil. 63.

Adde in fin. circa num. 339. in materia aſſecurationis mulieris pro ſuis iuribus dotalibus, & reſtitutionis dotium ob vergentiam viri ad inopiam, Doctores cumulatos per modern. Peruſin. in eorum collectan. ad l. vbi adhuc, C. de iur. dot. cap. 836.

Adde, alimenta præſtantur mulieri etiam pendente iudicio reſtitutionis dotium, quemadmodum filio, monaco, & alijs perſonis enumeratis per Afflict. & allegata per eum deciſio. decima, quod amplia multis caſibus, & limita non procedere in ſeptem caſibus, vt per Rebuf. ad conſt. regias. de ſenten. prouiſio. arti. 1. glo. 2. in verbo, donnees en matiere de alimentis.

Adde, dũ dicitur in textu, ibi habeat victum, & veſtitum, & alia neceſſaria de bonis uiri, vel patris eius, &c. quod mulier pro hiſce alimentis habet tacitam hypothecam ſuper bonis mariti, nam quando res deſignatur pro alimentis, vel pro alia annua præſtatione, tunc res illa ſpecialiter deſignata, cenſetur ad illud onus ſpecialiter, & tacite obligata. Bart. in l. Lutius, ff. de ali. & cibar. lega. l. 2. eo. Barto. in l. fundus, ff. de ann. lega & in l. codicillis, §. inſtituto. ff. de leg. 2. Gui. Pap. quæſtio. 32. in fin. Corn. conſili. 296. volum. 1. tamen Lud. Rom. dicit eſſe caſum ſpecialem in alimentis conſil. 338. in caſu, vide Rebuff. in 2. tomo ad conſt. regias, ſub tracta. de cõſtitu. reddituum, arti. 1. glo. 14. verſicu. vigeſimo primo, nume. 38.

Adde, an, & quãdo mulier ali debeat pendente reſtitutione dotium conſiſtentium, ſiue in ſtabilibus, ſiue in pecunia, ſiue mobilibus. Pet. Rebuff. ad conſtitutio. regias. Tomo 1. de ſenten. prouiſion. arti. 3. gloſ. 1. à num. 9. cum pluribus ſequentibus.

¶ Adde, in textu, ibi de bonis viri, ſeu patris eius, dic quia filius non habebat bona caſtrenſia, vel quaſi, tunc cogitur pater ipſius, qui dotem accepit, vel matrimonio filij conſenſit, iuxta nota per docto. in l. ſi cum dotem, §. transgrediamur, ff. ſoluto matrimo. alioquin non cogitur pater de bonis ſuis dare legitimam pro filio, qui viuente patre non habuit legitimam, vt not. in authent. de hære. & falci. §. ſi quis autem non implens in glo. ordi. & plene per Cyn. in l. ſi qua pena, ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. vide Bald. in conſil. 257. quæritur vtrum, vol. 3. & not. quid importet dictio, ſeu in legatis. Alex. ab Alex. geni. dier. c. 3. lib. 2.

¶ Ad intelligentiam iſtius conſuetudinis & eorum quæ in ea cõtinentur, vide pleniſſimum conſilium Baldi. 58. in reſtitutione dotis, volu. 2. in quo pertractat materiam iſtius conſuetudinis.

¶ Addit. in textu, ibi habitationem domus, an appellatione domus veniat porticus, oſtium, ſiue ſcala. Angel. de malefi. in verb. incendiario, num. 9. & an veniat caſa, ſeu capanna, idem Ange. in eodem tracta. in verbo, fecit inſultum, nume. 6. & an appellatione domus veniant ſupellectilia? idem Aret. in verb. mentidor de mal dadi. num. 11. quæ tamen accipitur pro agnatione quandoque, & pro familia in caſu. Decij. in conſili. 495. num. 13. igne. in l. 1. C. ad Sillan. nume. 62. & pro vniuerſa familia ſimul habitante, ibidem, num. 65. & ibi, vide per eundem, quot alijs modis capiatur, quæ ſatis deterioratur, ſi ab ea humana habitatio ſubtrahatur, & facilis eſt ædificiorum ruina incolarum ſubtracta cuſtodia. Luc. de Pen. pulchre in l. 3. C. lib. 10. de condi. in publi. horr. vide tex. in l. fluminum, §. hæc ſtipulatio. & ſeq. ff. de dam. infe. vbi etiam declaratur in d. l. 3. quæ ſint ſarcta tecta. Et ſi vir habet plures domos, cuiuſnam habebit habitationẽ? & in materia citationis in qua domo ſit citandus, vide plen. Rebuff. Tomo 2. ad conſt. Fran. arti. 2. gloſ. 3. num. 22. tracta. de citationi. & an ſi domus habitationis fuerit combuſta, præſumatur culpa mulieris inhabitantis? Afflict. deciſio. 57. Grat. conſil. 46. in volu. 2.

¶ Adde,

¶ Adde, quid ſi maritus reliquit vxorẽ vſufructuariam omnium bonorum,& eo mortuo deceſſit communis filius ab inteſtato, quo caſu mater poteſt conſequi vſumfructum ex teſtamento mariti, & hæreditatem filij quo ad proprietatem ab inteſtato, mater vero dubitat, an velit hæreditatem filij, vel vſumfructum mariti, quæritur quid iuris? dic quod ſi iſta mulier habet contradictorem, debet eligere vtrum velit, an hæreditatem, an verò vſumfructum formalem ex diſpoſitione mariti, ſed ſi non habet contradictorem poteſt poſſidere vſumfructum cum proteſtatione, quod non intendit ſibi præiudicare in ſucceſſione filij. Bald. in conſ. 117. ſi iſta domina, volum. 4.

¶ Adde, num. 159. quid ſi pater, & filius ſimul non poſſunt concorditer habitare, vel vitio nurus, vel nouercę, vt frequenter contingit, vel quia filius cum vxote vult ſeorſum habitare à patre diuite, & pater eſt contentus dotem reſtituere filio, & nurui, vide pract. Papi. in forma lib. ad dot. & vſumfruct. in glo. peruenit, num. 2. verſi. ſed circa hoc quæritur.

¶ Adde, num. 47. nunquid pro alimentis mulier habere debear pauones, & Rhumbos, & delicatiſſima ædulia, quæ habuit veterum luxus, id Seneca ad Lucillũ ſignificat, num inquit eſuriens faſtidis omnia præter pauonem, Rhumbumque? ambitioſa non eſt fames contenta deſinere, eſt; quo deſinat non minus curat, & inter delitias fercularum enumerat Plutarcus italicos fungos, ſumen, Placentam Samiam, vide Celi. Rhodigin. lib. 9. lectio. antiq. c. 12, vbi etiam niues connumerat inter delitias in Ægipto, imo etiam apud Romanos, de quo meminit Pompon. l. in argento, ff. de aur. & arg. lega. ibi, in argento potorio, vtrum id dumtaxat ſit, in quo bibi poſſit, an etiam id quod ad præparationem bibendi comparatum eſt, veluti colum niuatiſ, & meminit tex. in l. cum aurum, §. argentum, ff. eo. vbi habes vaſa vinaria, & niualia, vide Iaco. Spiegellium: exempla tamen frugalitatis priſcorum, & qui parco victu contenti fuerint, & quãdo luxus vrbem primum inuaſerit, legito Alex. ab Alex. Geniali dier. lib. 3. capitulo vndecimo, mulier an iſta habebit alimenta pro ſeruis, & famula, vide Grat. conſilio octuageſimoſeptimo, volum. 2.

¶ Adde, in textu, ibi alimenta non habeat, qui fuerit apud veteres cenandi vſus, quæuè hora prandij, & cenę, quorque ſingulis lectis, ſeu menſis cenabant, & quid apud cæteros, habes apud Alex. ab Alex. Geniali. dier. libro quinto, cap. 21.

¶ Adde, an iſta alimenta, & alia neceſſaria capienda de bonis viri, ſeu patris eius, ſint præſtanda de bonis allodialibus, an vero etiam de bonis emphiteoticis, liuellarijs, & fideicommiſſarijs? videtur quod non, vt per Alex. conſi. 100. ſuper primo, volumine primo, columna vltima, & in conſilio tertio, ſuper proceſſu, volumine quarto, Grat. conſil. vigeſimoſecundo, nume. 8. volum. 1. Sed aduerte, quia ibi loquuntur in legatis alimentis quo caſu non poteſt teſtator diſponere de re emphiteutica, vel fideicommiſſaria in præiudicium deſcendentium, quibus erat ius quæſitum: hæc autem conſuetudo loquitur in caſu, quo bona huiuſmodi erant penes virum, vel patrem, quo caſu valet diſpoſitio pro fructibus per not. per glo. & Bart. in l. codicillis, §. ſi inſtituto, ff. de leg. 2. & per And. de Iſer. in c. Imperialem, colum. 1. de prohi. feu. ali. per Fridet. etiam quia bona emphiteutica veniunt in generali obligatione, vt per Iaſ. in l. fin. col. 7. C. de iu. emphi. & impune poſſunt obligari, vt per glo. in d. l. fin. & an ſi fuerint relicta alimenta in domo, illa debeat conſequi mulier abſque eo, quod probet per ipſam non ſtetiſſe, quin moratetur in domo? vide Grat. conſilio 69. volumine ſecundo.

¶ Adde, in textu, in fi. ibi donec thorum honeſte, &c. dictio eſt temporis. Bald. conſil. 43. num. 2. volumi. 2. Alexand. conſil. 29. poſt nu. 1. volum. 4. & ipſius temporis limitatiua, Caſſan. in conſuetud. Burgund Rubt. 6. §. 5. ibi, & ſi pare. 2. num. 8. & idem importat, quod dictio tamdiu, quandiu. Paul. de Caſtr. conſi. 462. in princi. volu. primo, habebit igitur iſta mulier alimenta ab hæredibus viri tamdiu, quamdiu erit in viduitate honeſta.

¶ Adde, circa num. 156. quod pater tenetur filio dotem vxoris recipienti conſentire, & ſe, & ſua bona pro dote in euentum reſtituenda obligare. Tenetur etiam donationem propter nuptias, & æqualitatem dotis aſſignare, & hæc vera quando filius accepit perſonam honeſtam in vxorem, alias ſecus, nõn tamen poteſt cogi ad vtrumque ſimul, ſed dumtaxat ad alterum, & ibi poteſt cogi conſentire, & obligare, tunc eo ipſo quod filio recipienti conſentit ſe, & ſua obligat, vt per Bart. in l. ſi eum dotem, §. tranſgrediamur, ff. ſolu. matr. Nic. Milis. in verbo, pater. in additione, vtrum autem pater poſſit petere à filio, vt eximatur ab obligatione dotis? dic concluſiue, quod non, cum pater, non, vt fideiuſſor, ſed, vt principalis acceſſerit, ad hoc ſe obligandum, ita additio. ad Bart. in l. frater à fratre, in verb. & filium, ff. de condi. indebi. nec venit in actione, quod vinculo paterno fuit geſtum, l. is qui. ff. de nego. geſt. facit Bart. in l. ſtichus, in fin. ff. de pecu. leg. & maxime cum diſcuſſio ſit facienda contra filium, ad quem dos peruenit, vide glo. Napod. ad conſue. Neap. in gloſ. conſcripti, in conſuetud. Si pater de parr. recipi. dot. cum filio. Et dotem poſt mortem patris habet filius præcipuam in diuiſione inter fratres, l. vxor tua, vbi Cyn. & Bart. ff. famil. erciſc.

SVMMARIVM.

1 *Mulier loco alimentorum, poteſt percipere fructus, & prouentus de rebus ſibi hypothecatis.*

2 *Mulieri ex perceptione fructuum, & prouentuum, nil derogatur circa ſortem dotis, & dodarij.*

Conſuetudines iſtæ abborruerunt vſuras, & quomodo?

4 *Intellectus ad hanc conſuetudinem, & num. 5.*

5 *Cauſæ cognitio, an requiratur in ceſſione alimentorum, de qua loquutur iſta conſuetudo?*

6 *Cauſa cognitio, & decretum requiritur in remiſſione alimentorum ex teſtamento debitorum.*

7 *Cauſæ cognitio non requiritur in ceſſione alimentorum, de qua in iſta conſuetudine, & cur? numero 8.*

9 *Mulieris magis intereſt iterum nubere, & ſoboli procreandæ operam dare.*

10 *Inſinuatio non requiritur in remiſſione alimentorum.*

11 *Mulier, an poſſit propria authoritate occupare bona hypothecata? & num. 13.*

12 *Propria authoritate occupans rem ſibi hypotecatam perdit omne ius, quod habet.*

14 *Mulier propria authoritate capiens bona hypothecata, dicitur occupare, & vim committere.*

15 *Niſi ex pacto, in inſtrumento adiecto, vel ex licentia ingrediendi, & num. 16.*

17 *Vrbanius tamen agendo, iudicis officio implorato, & vbi daretur reſiſtentia, & num. 18.*

19 *Licentia operatur, vt poßit ingredi etiam non citato debitore.*

20 *Creditor non poteſt ingredi poſſeſſionem contra omnimodam voluntatem debitoris reſiſtentis.*

21 *Alioquin diceretur vim inferre.*

22 *Pactum, & licentia ingrediendi, non poteſt exerceri contra tertium poſſeßorem.*

23 *Familia ſi petatur à iudice pro capienda poßeßione, citationem partis non requirit.*

24 *Secus ſi petitur licentia ingrediendi.*

25 *Inſtrumentum habens cum clauſula conſtituti, & poteſtate capiendi, ſi eligat viam ordinariam, an obſtet, ne poſſit propria authoritate capere?*

26 *Inſtrumentum dotis non habet executionem paratam.*

27 *Mulier creditrix miſſa in poſſeſſionem bonorum obligatorum, de iure communi non facit fructus.*

28 *Niſi per iudicialem ſententiam fuerint adiudicata.*

29 *Præſumitur quis in dubio poſſidere iure creditoris, non autem dominij.*

30 *Mulier poteſt petere ſibi adiudicari bona pro dodario.*

31 *Creditor non tenetur recipere in ſolutum res, ſiue mobiles, ſiue ſtabiles.*

32 *Limita in creditore inuito, ſecus ſi volente.*

33 *Niſi ſit debitor impotens ad ſolutionem rei mobilis, vel pecuniæ.*

34 *Limita, num. 35.*

36 *Creditor exercere poteſt actionem perſonalem, & realem.*

37 *Hypotheca tacita naſcitur ex ſola conſtitutione dotis.*

38 *Mulier vigore tacite hypotheca poteſt ingredi poſſeſſionem bonorum viri.*

39 *Dotis conſtitutio non requirit ſcripturam regulariter, niſi in caſibus.*

40 *Naturalis poſſeſſio tranſit per clauſulam præcarij.*

41 *Naturalis, & ciuilis poßeſſio tranſit per clauſulam conſtituti.*

42 *Creditori plenius conſulitur per clauſulam conſtituti, quam præcarij.*

43 *Effectus hypothecariæ, vt res relaxetur creditori loco pignoris poſſidenda.*

44 *Creditor fructus ex pignore compenſat cum intereſſe.*

45 *Creditor de certo intereſſe conuenire non poteſt.*

46 *Creditor vigore hypothecę agit contra tertium poſſeßorem, vigore l. fina. C. de acqui. poß. & l. creditores, C. de pigno.*

47 *Creditor ex clauſula conſtitui agit contra tertium poſſeßorem, non diſcuſſo principali.*

48 *Similiter cum datur poteſtas ingrediendi propria authoritate.*

49 *Probationes, quæ requirantur in iudicio hypothecariæ?*

50 *Creditor in regno vtitur remedio nouæ prouiſionis regiæ, ſcilicet pragmaticæ.*

51 *Aſſiſtentiæ prouiſio quid importet?*

52 *Bona hæredum viri propria, an veniant in obligatione? & num. 54.*

53 *Hypotheca inducitur per clauſulam dans poteſtatem ingrediendi &c.*

55 *Hypotheca inducitur, ſi pepigerit, vt non ſoluta pecunia liceat rem vendere.*

56 *Hypotheca an detur ſuper fructibus rei obligatæ.*

57 *Mulier elapſo anno, non reſtitutis dotibus quale remedium habeat.*

58 *Conſuetudo iſta videtur aliquatenus immutare ius commune, & quomodo.*

59 *Conſuetudo indiſtincte loquẽs, indiſtincte eſt intelligenda.*

60 *Fructus ex re pignorata, licet alias extenuent ſortem, ſecus tamen, ſecundum iſtam conſuetudinem.*

61 *Mulier an poſſit petere ſequeſtrationem bonorum obligatorum.*

62 *Creditor vtrum præſumatur poſſidere iuſto titulo, ſi data eſt facultas capiendi propria authoritate accedente antiquitate temporis.*

63 *Et vtrum præſumatur poſſidere iuſto pretio.*

64 *Præſumitur diuiſio in eo, qui poſſedit diu rem, quæ olim fuit communis.*

65 *Niſi partes fuißent inæquales.*

66 *Res diuiſa ſi tenetur in communione, habetur, ac ſi diuiſio facta non eßet.*

67 *Debitor per longum tempus non moleſtatus, non poteſt niſi pro reliquo moleſtari, propter diuturnum tempus.*

68 Immo præſumitur in totum ſatisfactum etiam pro reſiduo.

69 Mulier poſt mortem viri, quæ reperitur in poſſeſſione bonorum, pro dote obligatorum, an præſumatur iure familiaritatis?

70 Poſſeſſio rei dotalis, vel pro dote obligata eſt pęnes virum ipſo viuente.

71 Mulier quę ſecundum iſtam conſuetudinem percipit fructus de bonis ſibi hypothecatis, num ſit vſufructuaria, an vero proprietaria?

72 Mulier ſi in libello proponat ſe eſſe proprietariam, probaret tamen de vtili dominio, ſuccumberet, ſecus ſi diceret ſe dominam.

73 Maritus minor, num poſſit bona obligare pro dote.

74 Hæredes mulieris, an continuabunt perceptionem fructuum.

75 Hæredes plures ſi ſint viri, quorum pars aſſignauerit mulieri bona, cum promiſſione, quòd alij minores ratificabunt, an ſecuta ratificatione, ob læſionem petant in integrum reſtitutionem.

76 Fructus dotis vtrum compenſentur in ſortem.

77 Vtrum in aſſignatione rerum vxori facienda, requiratur aſſenſus domini directi, & nu.80.

78 Datio in ſolutum etiam temporalis rerum feudaliũ eſt nulla abſque aſſenſu domini.

79 Aſſignatio rerum, quæ fit ex iſta conſuetudine videtur ex cauſa neceſſaria.

81 Aſſenſus in primęua obligatione interpoſitus, non requiritur in conſecutiuis, & dependentibus.

82 Mulier quæ percipit fructus, ſecundum iſtam conſuetudinem non tenetur ad laudemium.

83 Domini directi ſi plures ſint, quidam aſſentiunt, quidam vero diſſentiunt, quid ſit agendum.

84 Mulier quæ ſecundum iſtam conſuetudinem pignori incumbit, non allegat debitorem ſuſpectum.

85 Mulieri non competit præſentatio rectoris in eccleſia iurispatronatus caſtri ex quo fructus percipit.

86 Perceptio fructuum de qua in iſta conſuetudine, non eſt alienatio.

87 Niſi eſſet pro tanta quantitate, quod non eſſet ſpes luendi.

88 Creditor dicitur poſſidere pignus naturaliter, & ciuiliter.

89 Declara hoc procedere, vt ei competat interdictum poſſeſſorium.

90 Secus ſi inſpiciantur effectus vſucapionis, vel concernentes dominium vel acquiſitionem fructuũ.

91 Aſſignatio rerum in corpore, vel ad menſurã differt.

92 Menſura in dubio intelligitur ſecundum morem regionis.

93 Poſſeſſio num transferatur in creditorem per licentiam ingrediendi inſtrumento datam.

94 Paria ſunt poſſeſſionem tradere vel eam relinquere, vt alter ingrediatur.

95 Inueſtitura verbalis non transfert poſſeſſionem.

96 Operatur tamen vt inueſtitus capiat poſſeſſionẽ propria authoritate.

97 Licentia ingrediendi ſi concedatur a iudice, non videtur tradita poſſeſſio, niſi realiter apprehendatur, & num.98.

99 Traditio inſtrumenti trãſfert poſſeſſionem rei in inſtrumento contenta.

100 Inſtrumentum rei venditæ, vel donatæ apud quem remanere debet, venditorem, an pęnes emptorẽ?

101 Inſtrumentum debet remanere pænes hæredem, non autem pænes legatarium ſpeciei.

102 Hypotheca datur mulieri pro alimentis.

103 Et bona viri pro alimentis mulieri ſunt obligata.

104 Mulier licitè percipit fructus pro alimentis pẽdente reſtitutione dotis.

105 Mulier de iure petit intereſſe dotis, etiam quòd aliunde ſe alere poſſit.

106 Votum quid ſit & quot modis ſumatur.

107 Filiusfam. ex voto obligatur.

108 Nuptiæ ſecundæ dicuntur etiam poſt tertias, & vltra.

109 Priuilegia multa dantur primis nuptijs, quæ non dantur ſecundis.

110 Mulieres contrahentes matrimonium infra annum luctus primi viri pęnis afficiuntur.

111 Melius eſt nubere, quam vri ſecũdum dictum Apoſt.

112 Pęnæ ſecundo nubentium concernentes odium mulierum hodie ſunt ſublatæ.

113 Pęnæ ſecundo nubentium reſpicientes fauorem filiorum primi matrimonij non ſunt ſublatæ.

114 Mulier ſecundo nubens in lucris nuptialibus pleno iure acquiſitis amittit proprietatem.

115 Mulier ſecundo nubens non amittit dona, & munera ſibi miſſa contemplatione mariti.

116 Vir ſecundo nubens eandem patitur pęnam.

117 Mulier ſecundo nubens, non poteſt quoquo titulo plus dare ſecundo viro, quam vni ex filijs primi matrimonij.

118 Mulier ſecundo nubens liberalitatem collatam filijs prioris matrimonij reuocare non poteſt vitio ingratitudinis, niſi tribus caſibus.

Et cur, num. 119.

120 Pæna l. hac edictali, C. de ſecun. nupt. non habet locum in muliere habente filios vulgo quæſitos.

121 Mulier tranſiens ad ſecunda vota priuatur omni priuilegio, quod à primo viro habet.

122 Priuilegium conceſſum eſt patri pro ſe, & filijs maſculis, & fæminis, intelligitur donec virgo vel vidua ſit, ſecus ſi nubat.

123 Atque etiam priuilegium conceſſum ob filium.

124 Matri non committitur educatio filij ſi tranſit ad ſecunda vota.

125 Mater ob tranſitum ad ſecunda vota amittit tutelam.

126 Mater ſi tranſit ad ſecunda vota exactam rationem adminiſtrationis tutelæ reddere tenetur.

127 Mater ſi iterum viduetur, nõ recuperat tutelã amiſſam ob tranſitum ad ſecunda vota.

128 Mulier ob tranſitum ad ſecunda vota amittit legatum à viro factum ſub conditione ſi ſecundo non nupſerit, & ſtatim priuatur legato.

129 Et pæna prædicta communis eſt etiam viro.

130 Caſus vbi transfertur dominium ſine traditione.

131 Mulier tranſiens ad ſecunda vota non ſuccedit filijs prioris mariti ab inteſtato in bonis paternis.

132 Mulier per tranſitum ad ſecunda vota perdit alimenta à viro legata.

133 Mulier ſecundo nubendo non dicitur eſſe amplius in domo viri.

134 Mulier ſecundo nubens non perdit vſufructum relictum.

ctum. vide num. 35.

136 Mulier ſecundo nubens, nec debet ali, nec veſtibus lugubribus indui.

137 Qualitas viduæ eſt inſpicienda circa alimenta, & veſtes viduales.

138 Mulier ſecundo nubens tenetur reddera veſtes quas recipit adhibita diſtinctione, an ſint pretioſę, vel quotidianæ, vbi vide, nu. 139.

140 Mulier ſecundo nubens amittit ea, quæ habebat cauſa viduitatis, & applicantur filijs primi matrimonij.

141 Mater per tranſitum ad ſecunda vota, excluditur per ſubſtitutionem pupillarē tacitam ſub expreſſa contentam, quæ alias non excluderetur.

142 Niſi aliter ex coniecturis appareat.

143 Mater ob tranſitum ad ſecunda vota excluditur per ſubſtitutionem compendioſam per verbum communi[illegible]tam, qua alias non excluderetur.

144 Mater per tranſitum ad ſecunda vota, dodarium lucriſactum reſtituit filijs prioris matrimonij, ſi cōſiſtit in pecunia, vel mobilibus, niſi ſatisdet de reſtituendo.

145 Bona matris tranſeuntis ad ſecunda vota ſunt tacite hypothecata filijs prioris matrimonij pro conſecutione dodarij per eam lucrifacti.

146 Mulier perdit alimenta debita ab hærede viri per tranſitum ad ſecunda vota, & nu. 147.

148 Statutum tribuens alimenta viduæ nō habet locum ſi deinde nubat.

149 Pater tranſiens ad ſecunda vota perdit proprietatem acquiſitorum lucrorum, & filijfamil. prioris matrimonij de eis poterunt teſtari.

150 Mulieris tranſeuntis ad ſecunda vota bona ſunt tacite obligata eiuſque ſimiliter ſecundi viri, ſi tutelam geſſerit mulier, nec reddiderit rationem.

151 Maritus tenetur pro vxore in caſibus prædictis.

152 Et quod dicitur de vxore, idem dicitur in viro.

153 Vaſſalli non tenetur praſtare adiutorium pro maritanda filia domini ſecundo nubente.

154 Legatum ſactum pro filia maritanda cui debeatur, primo nupta, an primo nata?

155 Legitima filij in bonis debetur ſine onere ſi non tranſeat mater ad ſecunda vota, nu. 156.

157 Vſusfructus bonorum maternorum amittitur per patrem tranſeuntem ad ſecunda vota.

158 Parens qui lucratus eſt aliquid de bonis coniugis, nō poterit diſponere in præiudicium filiorū prioris matrimonij.

159 Mulier tranſiens ad ſecundas nuptias non reddita ratione tutelæ, non poteſt dare ſecundo viro in dotem vltra tertiam bonorum eius.

160 Mulier ſecundo nubens dando nomen debitoris inſolutum, non tranſit dominium ſine ceſſione, quod in primo matrimonio tranſiret.

161 Munus nuptiale non debetur matri ſecundo nubēti.

162 Mulier ſecundo nubēs deplorat primum bonū virū.

163 Mulieres multæ gaudent de morte mariti.

164 Dos maior debetur viduæ, quam virgini.

165 Legatarius alimentorum non conſequitur ſolidū ob non confectionem inuentarij, & nu. 166.

167 Mater ſuſpecta amittit tutelam, nec non ius petendi tutorem filijs. & nu. 168.

169 Tutor petitus a matre ſuſpecta non præfertur legitimis.

170 Viduitatis conditio adiecta cēſetur repetita in alio legato diuerſo, & quomodo, nu. 171.

172 Idemque iuris erit in legato habitationis domus ſub conditione ſi caſte vixerit.

173 Legatum amiſſum ob tranſitum ad ſecundas nuptias non recuperatur, ſi iterum viduetur.

174 Tutela amiſſa, non recuperabitur ſi mulier iterum viduetur.

175 Teſtatus pro parte quis decedere non poteſt; fallit tamen in caſu notabili.

176 Actio dotis regulariter excludit compenſationem, & retentionem, niſi in matre tranſeunte ad ſecunda vota.

177 Mulier ratione cautionis præſtitæ in aſſumptione tutelæ filiorum, ſi tranſit ad ſecunda vota, poteſt carcerari.

178 Pœnę ſecundo nubentium remiſſiue.

179 Mulier executrix, num amittat executionem ob tranſitum ad ſecunda vota?

180 Mater tutrix antequam tranſeat ad ſecunda vota, quid facere debeat?

181 Proximior pupillo nō ſuccedit ſi non petierit tutorē.

182 Mater an petat pupillo tutricem auiam, ſi tranſit ad ſecunda vota.

183 Et quid in matre tutrice teſtamentaria? & quid ſi fiat monaca?

184 Mater non petens tutorem filijs, num excuſetur ignorantia iuris vel facti?

185 Mater non petens tutorem filijs excuſatur in caſib.

186 Caſus quando mater non excluditur à ſucceſſione filij non petito tutore, & nu. 187.

188 Pater efficitur ſuſpectus circa adminiſtrationem bonorum filij, cum tranſit ad ſecundas nuptias.

189 Vtilitas mulieris non tranſeuntis ad ſecunda vota, & in viduitate permanentis, & nu. 190.

191 Vita continentiæ eſt arctiſſima, & nu. 192. 193.

194 Continere difficillimum eſt.

195 Morbis nouis noua remedia ſunt adhibenda.

196 Cautela ne ſecūdo nubens incidat in pœnas, & 197. 200.

198 Licentia mariti ſecundo nubēdi infra annum luctus, quid operetur? & nu. 199.

201 Mulier ſecundo nubens habeat conſenſum filiorum.

202 Ratihabitio filiorū primi matrimonij operatur idem quod conſenſus.

203 Nepotes ex præmortuis filijs conſentire, idē operantur.

204 Præſentia & taciturnitas ſola filiorum non operatur conſenſum in actu odioſo.

205 Et quid ſi aliqui conſentiant, aliqui non?

206 Et an ſufficiat tutoris conſenſus.

207 Pœnæ ſecundo nubētium euitantur mortuis liberis.

208 Pœnæ ſecundo nubentium euitantur ſi nubat de licētia ac præuio aſſenſu principis.

209 Aduerbium integrè, integraliter, quid ſignificet?

210 Fructuum perceptio ex bonis mulieri pro dodario obligatis, debetur etiam quòd excederent alimenta, & nu. 211. & quare? nu. 212.

213 Fructus naturales qui dicantur?

214 Fructus induſtriales qui dicantur.

215 Fructus ciuiles qui dicantur? & nu. 216. 217. 218.

219 Actiones & iura veniunt fructuum appellatione.
220 Operę ſeruorum ſunt in fructu.
221 Perceptio ex lapidicinis, & huiuſmodi ſunt in fructu.
222 Paſcua, ſaltus, & nemora ſunt in fructu.
223 Venatio & aucupatio non ſunt in fructu.
224 Lucri ceſſantis ratio non habetur in piſcatore, venatore, & aucupe.
225 Electio, & præſentatio ſunt in fructu.
226 Protocollorum quæſtus ſunt in fructu.
227 Iuriſdictiones, & mulctæ ſunt in fructu.
228 Fructus appellatione venit omne inductum ad vſum hominis.
229 Theſaurus num proprietario, an vero vſufructuario competat?
230 Annus redditus legatus debetur, quando fructus percipitur.
231 Fructus dicuntur deductis expenſis, ſiue proferatur a l. ſiue ab homine, & num. 233. 245.
232 Colonus partiarius non deducit expenſas.
234 Emolumenti appellatione quid veniat?
235 Fructus, penſionis, redditus, & obuentionis appellatione quid veniat.
236 Fructus non venit appellatione id quod datur pro ioeundo aduentu.
237 Dona, & xenia vaſſallorum non ſunt in fructu.
238 Prouentus appellatio eſt generaliſſima.
239 Et ad omnes fructus naturales, induſtriales, & artificiales.
240 Fructus prouenientes, qui ſecundum ius feudale.
241 Prouentus appellatione non veniunt quotidianæ diſtributiones.
242 Gagia, emolumenta ſunt fructus iuriſdictionis.
243 Confiſcatio bonorum, an veniat fructus appellatione.
244 Cōfiſcatio bonorum vtrum reſpiciat tempus delicti, vel condemnationis.
246 Fructus dicuntur deductis expenſis, quæ fiunt cauſa fructuum quærendorum, & percipiendorum.
247 Fructus intelligitur deductis expenſis ſi datur fundus in dotem cum fructibus.
248 Fundus ſi venditur cum fructibus, intelligitur non deductis expenſis.
249 Decima debetur de fructibus non deductis expenſis.
250 Aſſignatione facta bonorum mulieri, fructus pēdentes diuiduntur pro rata.
251 Et penſio diuidetur & quomodo?
252 Hæredes viri ſi redimunt bona aſſignata fructus de proximo colligendi, cui competant?
253 Et quid ſi mulier colligit fructus intempeſtine?
254 Et quid ſi fructus ſunt iuriſdictionalis, & facta condemnatio tempore mulieris, exactio vero poſt redemptionem.
255 Fructus qualiter diuidantur inter proprietarium, et vſufructuarium finito vſufructu.
256 Et inter hæredem ac fideicommiſſarium?
257 Et inter maritum, & vxorem?
258 Et inter hæredem clerici, & ſucceſſorem in beneficio?
259 Et inter hæredes vaſſalli, & dominum feudo aperto.
260 Et inter emptorem cum pacto de retrouendendo, & venditorem redimentem?
261 Laudemia an ſint in fructu, & cui competant, hæredi viri, an mulieri?
262 Modus & cautela impediendi immiſſionem bonorum.
263 Pignus & hypotheca ſoluitur ſatisfactione.
264 Oblatio debiti admittitur etiam poſt ſententiam immiſſionis.
265 Et antequam fiat appretium.
266 Niſi ſit erratum in appretio.
267 Et in quantitate debita.
268 Et adiudicatio facta plus debito, vel ex falſa cauſa, & num. 269.
270 Error in appretio facit venditionem nullam, & emptor vel miſſus in poſſeſſionem, fructus imputat in ſortem.
271 Creditor immiſſus per hypothecam, ſuper vna renum poſſit variare, & nu. 272.
273 Variatio quando liceat in contractibus, iudicio, vltima voluntate.
274 Iura ſunt cedenda poſſeſſori ſoluenti dodarium.
275 Mulieri agenti, an obſtet exceptio cedendarum.
276 Et quid in fideiuſſore.
277 Et num id ſibi vendicet in quolibet creditore, & numero 278.
279 Hæredes viri ſi plures ſint, & vnus vult ſatisfacere, alter vero non, quid faciendum.
280 Veriſimile non eſt mulierem vnam partem velle ſine alia.
281 Hæredes viri ſi ſunt plures, & vnus ſoluit de propria pecunia mulieri cedenti iura, num bona acquirantur aliis hæredibus.
282 Hæres emens rem pro ære alieno communi venditam, cenſetur redimere etiam pro conſocys.
283 Bona redempta non deſinunt eſſe antiqua.
284 Nomina debitorum ipſo iure, ex l. 12. tabularum ſint diuiſa.
285 Modus vt creditor cogatur recipere ſolutionem pro parte tantum.
286 Et quid in dote.
287 Poſſeſſor num poſſit offerre mulieri pro valore tantum rei poſſeſſæ?
288 Fideiuſſor quando poſſit capere de bonis debitoris, vt ſatisfaciat creditori.
289 Sors quid ſit & qualiter accipiatur, nu. 290.
291 Sortes ſunt illicitæ, & quare.
292 Sortilegium eſt prohibitum.
293 Appellatio non datur a iudicio ſortis.
294 Matthias per ſortem electus in apoſtolatum.
295 Sors dotis, & dodary non diminuitur per perceptionem fructuum a muliere creditrice.
296 Creditor de iure communi imputat fructus in ſortē.
297 Etiam in cauſam dotis.
298 Niſi in caſu quando maritus ſubſtinet onera matrimonij, & nu. 299.
300 Mulier non imputat fructus, & hoc eſt inductum maxima æquitate.
301 Pactum valet in certis caſibus, vt fructus non imputentur in ſortem.
302 Conſuetudo inducit vt fructus non imputentur in ſortem.

303 Contractus ad gaudimẽtum eſt vſurarius, & in conſcientia non tutus.

304 Dotis in reſtitutione de iure fructus imputantur in ſortem.

305 Fructus non imputantur in ſortem in ſolito negotiari.

306 Pactum de non computandis fructibus in ſortem valet, quando vſura, vel intereſſe licite debetur.

307 Crimen vſurarum, quomodo probetur.

30[8] Fructus non imputantur in ſortem, cum creditor ratione numerata pecuniæ ſubierit labores notabiles.

309 Amplia in venatore, piſcatore, & aucupe.

310 Mulier fructus percipit ex re hypothecata ratione alimentorum, etiam infra annum reſtitutionis.

311 Mulier percipiendo fructus poſt annum reſtitutionis illos percipit occaſione moræ pro intereſſe.

312 Intereſſe debetur dotis, atque etiam dodarij.

313 Matthæi Afflicti opinio refellitur.

314 Bona mariti etiam pro dodario mulieri ſunt obligata.

315 Priuilegium conceſſum doti, conceditur etiam eius augmento.

316 Mulier num teneatur ſtare colono, vel inquilino rerum hypothecatarum? & num. 318.

317 Vir conſtante matrimonio dicitur dominus, & adminiſtrator fundi dotalis.

319 Caſus, in quo creditor nõ imputat fructus in ſortem, & num. 320.

321 Dos datur ad onera matrimonij ſubſtinenda.

322 Ratio deciſionis iſtius conſuetudinis.

323 Maritus ratione retardatæ dotis, num poſſit emolumentum, vel intereſſe petere maxime in ſolito negociari?

324 Conſuetudo quæ dat aliquid pro intereſſe, num valeat, & num poſſit in pactum deduci?

325 Dos ſi conſiſtit in quantitate, vel in pecunia, interim ſi promittitur certa quantitas pro intereſſe, non eſt licitum.

326 Maritus viuens ſi intereſſe dotis non petit, donaſſe videtur, & num. 328. remiſſiue.

327 Limita in vſuris odioſis, ſecus ſi ſubeunt vicem fructuum.

329 Intereſſe dotis non ſolutæ à quo tempore currat?

330 Mora ipſo iure contrahitur, abſque interpellatione per lapſum biennij dotis non ſolutæ.

331 Maritus ſubſtinens onera matrimonij non impeditur ſtatim petere dotes.

C A P. VIII.

ITem quod vxor viro præmortuo de rebus ſibi hypothecatis à viro, pro dodario ſibi conſtituto, ſi cedere voluerit alimenta, quæ habet in bonis mariti, vel ad ſecunda vota migrare voluerit, integre fructus, & prouentus de rebus. ſibi hypotecatis percipiat, donec ſibi de dodario ſatisfiat, nihil derogando ſorti dotis, & dodarij.

ISta conſuetudo venit continuatiue
ad conſuetudinem præcedētem, ſci-
licet, quia ſupra dixerat, quod viro
mortuo, vxor pendente reſtitutione
dotis, & dodarij habet victum, & veſtitum, &
alia neceſſaria in
domo viri ſui,
vel ſoceri; ſolu-
tis vero dotibus,
& dodario, ſolam
habitationem, do
nec cuſtodiat le-
ctum viduale: in
hac conſuetudi-
ne dicitur, quid
ſi mulier nolit a-
limenta, vel vult
ad ſecunda vota
migrare? dicit,
quod his duo-
bus caſibus, vel
vnoquoque ip-
ſorum vxor eſt
audienda, & ſiue
ſtet in domo, ſi-
ue ſecundo nu-
bat, loco alimētorum poterit percipere fructus,
1 & prouentus de rebus † ſibi hypothecatis pro
dodario, donec ſatisfiat mulieri de dodario, &
ex hac perceptione fructuum, & prouentuum,
2 nihil derogatur ſorti dotis, & dodarij, † & hoc
dicit in effectu. Ex qua nota has conſuetudines
3 adeo abhorruiſſe vſuras, † vt de eis nuſquam
mulieri prouiderint etiam per modum inter
eſſe, ſed ſolum præbendo victum, & veſtitum
cum alijs neceſſarijs ad alimenta, vel manus ad
capiendum fructus, & prouentus ex rebus ma-
riti pro dodario ſibi obligatis, & id non aliter,
niſi alimenta remittat, vel ſi voluerit ad ſecun-
da vota migrare, vt habetur in conſuetudine
præcedenti, & in hac noſtra, & ſequenti.

Nota ibi de rebus ſibi hypothecatis à vi-
ro pro dodario, puta quia contracto matrimo-
nio, conſtitutis dotibus, conſtitutum eſt do-
darium vxori ſuper bonis, vel certa parte bono-
rum, eaque obligat, & hypothecat vxori pro
dodario ſecundum has conſuetudines per cul-
tellum plicatum ante fores eccleſiæ.

Et nota, quod dicitur de bonis obligatis pro
dodario, non dicit pro dote, cum in fine tex. di-
catur de vtroque, ſcilicet dote, & dodario, ibi ni-
hil derogando ſorti dotis, & dodarij. dic quod
4 in principio tex. † dum meminit de dodario, tā-
tum, reſpexit ad eum caſum, quo mulier lucra-
tur dodarium, & ei dotes non debentur, quia
ſunt lucriſactæ per hæredes viri prole ſuſcepta,
& dote conſiſtente in quantitate, ſeu in pecu-
nia iuxta conſuetudinem ſuperiorem, capitulo
quinto. in fine vero dum dicitur de vtroque, do-
te, & dodario, reſpexit caſum, quo mortuo viro
prole non ſuſcepta, dotes, & dodarium ſunt in
reſtitutione mulieri, ſecundum diſpoſitionem
conſuetudinis ſuperioris, capitulo quarto, & ſic
tam in caſu conſignationis, ſeu ſolutionis ſo-
lius dodarij, quam in caſu quo vtrunque, & do-
5 darium, † & dos debetur, loquitur hæc conſue-
tudo, & hic videtur intellectus huius conſue-
tudinis.

No. ibi, ſi cedere volue
rit alimenta, quæ hēt,
nūquid in hac ceſſione
alimētorū † requiratur
6 cauſæ cognitio cū iu-
dicis decreto? iux. l. cū ij. §.
prætor. ff. de tranſa. dic
quod non: tale enim de
cretum requiritur in ea
remiſſione alimētorū,
quæ debent̄ ex teſtamē
7 to, † vel vltima volūtate,
non in alijs, vt no. in d.
§. prætor. etiā cum ten-
dat ī vtilitatē mulieris,
cuius ītereſt magis reci
8 pere fructus, & ꝓuentus
ex dotalitio, quā ab alie
nis manibus capere ali-
menta, vel cuius magis
intereſt iterū nubere, &
9 ſoboli procreandę operam dare, † d. l. 2. §. eam
tranſactionem, ff. de tranſact. nec in tali remiſ-
ſione requiritur inſinuatio, etiam quod excede-
10 ret ſummam quingentorum aureorum, † iux.
l. ſancimus. C. de dōna. ſecundum Bald. in conſi.
113. volum. primo. Ana. in ſingulari. 590. qui
etiam loquitur in remiſſione vſufructus. ibi de
bonis hypothecatis, ſcilicet tacita hypotheca à
iure inducta, l. aſſiduis. C. qui. poti. in pig. habe.
l. vnica, §. & vt plenius, C. de rei vxo. act. quàm
etiam expreſſa in inſtrumento dotali adiecta,
vt not. in l. ſcripturas, C. qui poti. in pig. hab.
11 Sed, † an poſſit propria authoritate, occupare
bona hypothecata? dic quod non, præcedere
enim debet iudicis decretum, vel authoritas:
alioquin incideret in pęnam tex. cum ibi not.
per glo. Bald. & Saly in l. pignoris, C. de pign. act.
vbi eſt glo. pleniſſima. Neguſan. in tract. pigno.
in primo membr. octauæ partis in fin. nume. 53.
12 verſicu. vndecima concluſio, & perderet omne
ius, quod in re ipſa haberet. Iaſ. in. l. nō dubium,
C. de legi. Ripa. in capit. ſæpe, num. 90. extra de
reſtitu. ſpoli. Alphan. in ſuis recollectis, in l. ex-
tat. ff. de eo, quod met. cauſ. capit. 621. Non igitur
13 poterit propria authoritate, † hæc mulier cre-
ditrix fructus percipere ex rebus ſibi hypothe-
catis, quamuis hæc conſuetudo dicat, fructus
14 percipiat, alias dicitur occupare, † & vim com-
mittere, vt per Bart. in l. creditores, in primo cur-
15 dentiali. † C. de pig. niſi ex pacto appoſito in in-
16 ſtrumēto, vel † licentia ibi data de ingrediendo,
tunc enim vigore talis conuentionis poteſt in-
gredi poſſeſſionem rei hypothecatę propria au
thoritate, & abſque iudicis decreto, vt habetur
in d. l. creditores, & l. pen. de pig. act. & l. qui ra-
17 tiario. §. illo, ff. eo. tit. de pig. licet † vrbanius agē-
do iudicis officio implorato poſſeſſionem in-

gredi

gredi debeat,maxime,vbi daretur reſiſtentia,&
18 ad euitandũ rixas,†& iurgia, operatur etiam il-
19 lud pactum,†vt poſſit creditor ingredi poſſeſſio
nem,etiam non vocato,nec citato debitore,nec
iſto caſu dicetur creditor vim inferre,cum iuſta
ſit cauſa ingrediendi , nec poſſet creditori n his
20 terminis,†per debitorem expelli, cum creditor
tunc recte poſſideat, niſi velit ingredi creditor
poſſeſſionem contra omnimodam volũtatem
21 debitoris reſiſtentis, †tunc enim non poſſet, &
vim inferre diceretur, vt per Bart. in d.l.3. C.de
pigno. quæ tamen procedunt, vt ſupra dictum
eſt contra debitorem,vel eius hęredem. Contra
autem tertium poſſeſſorem creditor habens
22 licentiam de †ingrediendo,exerceri non poteſt,
& ratio eſt,quoniam iſtud pactum iſta vẽ licen-
tia data creditori,non officit emptori et ſingu-
lari ſucceſſori, l.fideicommiſſum, in §. tracta-
tum,ff.de iudi.ſecundum Bart.in. d. l. 3. in 1.le-
ctura , in fin.C.de pign. & in repeti. eiuſdem, l.
in fin.quinta,quæſt. pinci.in verſicu.pone,quod
23 debitor,quem ſequitur ibi Sal. Si vero petatur
familia à iudice, †pro capienda poſſeſſione,
tunc non requiritur citatio partis,ſecundum Al
beric.in d.l.creditores,colum.2.C. de pig.& ibi
firmat Saly.& Imol.in c.potuit,extra loca.Alex.
conſil.132. volum. 3. Iaſ. in l.2.C.de iur.emphi.
colum.74.& ſeq. Doct.in l. iuſte poſſidet, ff. de
acqui. poſſ. & Afflict. in deciſio. 326. qui dicit
iſtam deciſionem mirabilem,quia debuit con-
ſtare in eo caſu per ſummariam informationẽ,
quod conuentus erat hæres: vere tamen noto-
rium erat:ſecundum tamen præfatos doctores,
24 fit differentia, †an ſit petita licentia ingredien-
di, & requiritur citatio partis,ſecus ſi fuit petita
familia pro aſſociando, prout de vtroque fuit
locutus Alexand.In d.l.creditores, colum. 13.&
in conſil.131.& 132.volu.4.& Deci.conſil. 146.
pro tenui,& in conſ.460.vlto puncto, vbi etiam
25 decidit,quod habens inſtrumentum cum clau-
ſula conſtituti, & poteſtatem capiendi bona de-
bitoris & eligat viã ordinariam, an ſibi afferat
pręiudicium,ne poſſit vltra propria authoritate
poſſeſſionem capere?in qua quæſtione gloſ.in l.
proinde, §. notandum, ff. ad l. Aquili. affirmat
poſſe.& eam ſequitur Roma.conſil.123. matre.
Gram.conſil.ciuili.95.num.28. Alexan.& Deci.
in prædictis eorum conſilijs contrarium aſſe-
rentibus,nulla de prædicta gloſa facta mentio-
ne, quæ quidem opinio ſaluari poteſt, vt mili-
tet, quando fuiſſet lis conteſtata,cui præiudicat
etiam non obſtante proteſtatione,quamuis Ro
ber. Maranta in Specu. aduoca. in quarta diſpu-
tati.quæ habetur poſt praxim,reſpondeat dictæ
gloſ. & contrarium teneat, licet ſibi non ſatis
conſtans mutauerit opinionem, & contrarium
ſenſerit in ſexta parte,num.31.In quam partem
libentiſſime inclinarem,maxime ſtante clauſu-
la, quæ communiter, & vulgo in inſtrumentis
adijci ſolet, vt vna via electa altera non tollatur,
quam opini.reperi fuiſſe ſecutum Catelli. Cort.
in ſuis memo. in ver. Pacta executiua, vbi etiam
26 firmat inſtrumentum dotis † non habere exe-
cutionem paratam,refert Vrſillus in d.dec.326.
vide ad pręmiſſa, Soci. in conſil. 82. ſuper quæ-
ſtione , per totum, volum.3.& Afflict.in conſt.
Regni , Pacis cultum, & Lud.Gozad. in conſil.
42.Neguſan.in tract.pign.in 4.parte princip. &
latiſſime Andr. Tiraq. in tract. de conſtitutio.
poſſeſſo. parte prima, num.xlij.

Nec poteſt præſentari iuxta formam ritus ma
gnæ curiæ,cum non ſit liquidum. Paul.& Alex.
num.5. in l.item quia, ff.de pact. Loffr.conſ.18.
Soci.conſil.96.num.10.volum.4. Rip.in l. in illa,
num.9.ff.de verb. ſigni. & propterea datur cau-
tela, vt transfundatur in mutuum. Ana.ſingul.
248.& quæ requirantur, vt poſſit reaſſumi, Affl.
deciſio.6.Deci.conſil.35.in fin.Soci. conſil. 277.
num.5.volum.2.Bertran.conſil.283. numero 6.
volum.3.Gui. Pap. deciſio.2. & num rogatum
per notariũ apoſtolicum, probet in prophanis,
vide Doctores cumulatos per Ana.ſingul. 245.
& 246.

27 Quæ mulier, †vt dictum eſt,creditrix,ſic miſ-
ſa in poſſeſſionem bonorum obligatorum, de
iure communi non faceret fructus ſuos, l.ſi do-
minium, C.de pign.& Alexan.in l. à Diuo Pio.
§. ſi pignora, ff. de re iudica.niſi per ſententiam
28 iudicis fuerint bona adiudicata. Affli. † in deciſ.
368. numero quarto , & in dubio præſumatur
29 poſſidere iure creditoris, † non autem iure do-
minij , niſi aliter appareat de adiudicatione,vt
per Bar.in l.fi.C.de iure dom.imperr.& merito,
vt vtrique parti conſulatur, iudex viam eligere
debet. Alexan.in l.prima,colum.4.ff.ſi quis.cau-
tio. & per Afflict.in deciſio.373.fuit determina-
30 tum. † Poterit nihilominus petere bona, ſibi
pro dodario hypothecata,adiudicari, & quam-
uis creditor non cogatur, pro quantitate ſibi
31 debita, in ſolutum recipere res, † ſiue mobiles,
ſiue ſtabiles, cum aliud pro alio inuito credito-
re, ſolui non poſſit, l.eum à quo,C.de ſolu. l. 2.
§.1.ff.ſi cert.peta.& ſimiles, tex. allegat glo.in d.
l.eum, tamen hoc limitatur in inuito , ſecus ſi
32 volens,& libens contentatur † aliud recipere,l.
manifeſti iuris, C.de ſoluti. Limitatur ſecundo,
33 niſi debitor † ſit impotens ad ſoluendum rei
mobilis,vel pecuniæ,tunc etenim poterit debi-
tor inuito creditore rem immobilem dare in ſo
lutum. Authent. hoc niſi, C. de ſoluti.Si tamen
34 emptor non reperitur:† quod ſi reperitur emp-
tor,procedetur ad venditionem,vt de pretio cre
ditori ſatisfiat,vt in d.authent.hoc niſi.Quod li-
35 mita, † niſi in inſtrumento debiti ſit renuncia-
tum diſpoſitioni d.authenticæ,expreſſe, vel per
æquipollens, vt aſſolet fieri per notarios, dum
dicitur,renuncians legibus loquentibus de bo-
nis inſolutum dandis,tunc enim firma remanet
regula, vt aliud pro alio creditor recipere non
teneatur,vt per Docto.in d.authent.hoc niſi.Ad
illam regulam ponit Iaſon viginti fallentias, in
§.mutui datio, l.2.ff. ſi cert. peta. & quod ſupra
36 diximus,procedit, † cum creditor exercet actio-
nem perſonalem : ſi vero realem, ſiue hypothe
cariam à iure inductam,nõ ex prouiſione homi
nis immediate , quam hypothecam legalem

ſiue tacitam vocamus, vt in rub. ff. quib. mod.
pig. vel hypo. taci. contra. prout in multis caſi-
37 bus, † & inter cæteros in dote ex cuius ſola con-
ſtitutione tacita naſcitur hypotheca, l. vnica, §. &
vt plenius, C. de rei vx. act. & poterit hæc mulier
38 ingreſſa poſſeſſionem bonorum, † ſibi tacite hy
pothecatorum petere immiſſionem in bona vi-
ti per hæredes poſſeſſa vigore tacitæ, & legalis
hypothecæ, etiam, quod nullum habeat dotis
inſtrumentū, cum matrimonium, dotiſve con-
39 ſtitutio regulariter † ſcripturam non requirant.
l. neque ſine, C. de nupt. niſi in caſibus nota. in
authent. ſed nouo iure, C. de nupt. Aut ex expreſ
ſa hypotheca in inſtrumento dotali adiecta, &
40 tunc ſi in eo eſt † clauſula præcarij, pēt quod na-
turalis poſſeſſio bonorum hypothecatorū tran-
ſit in creditorem, l. certe, §. 1. ff. de præca. vel con-
41 ſtituti, per quod, † ne dum naturalis, verū etiam
ciuilis tranſit in creditorem poſſeſſio, & per quā
42 clauſulam plenius, quam per ſolum præcarium
creditori conſulitur, vt per Afflict. in deciſi. 139.
numero quarto, & tunc cōtra hæredes viri age-
re poterit hypothecaria, cuius erit effectus, vt
res obligata relaxetur creditori loco pignoris
43 tenenda, † & poſſidenda, l. ſi cum venditor, in
princi. ff. de euicti. & l. ſi fundus, §. creditor, ff. de
pigno. & habetur per Io. Pet. de Ferra. in for. lib.
in acti. hypote. in glo. relaxandum, donec fuerit
integre de fructibus, quorum perceptio extin-
guit debitum l. 1. in fin ff. de pign. l. fin. C. de diſt.
pigno. cum ſimili. vel de pecunia aliunde ſatis-
factum.

Verum tamen, ſi debitor adhuc in mora eſt
ſoluendi, vel quia non ſoluit dicā iure, vel ab
homine præſcripta, vel quia interpellatus non
ſoluerit, quibus caſibus mora contrahitur, l. mo-
ra, in princip. ff. de vſur. l. magnam, C. de con.
& com. ſtipula. & l. ſi ex legati cauſa, ff. de verb.
obliga. cum ſimi. poteritque creditor ſuum in-
44 tereſſe † cum fructibus compenſare, vt in dictis
iuribus, & l. 1. C. de ſen. quæ pro eo. quod inter.
citra tamen labem vſuræ, per tex. in ca. illo vos,
extra de pign. in hoc tamen differentia conſtitu
45 ta, † vt id in pactum deduci non poſſit, vt de
certa quantitate intereſſe conueniat, hoc enim
eſt prohibitum, ſecus tamen, quando petitur ex
prouiſione legis, nulla per partes conuenta, nec
determinata quantitate, vt per Pract. Pap. in for.
lib. in actio. hypothe. in verbo. relaxandum, nu-
mero primo. Vel agere poterit contra tertium
46 poſſeſſorem bonorum obligatorum vigore † l.
creditores, C. de pign. vel l. fin. C. de acqui. poſſ.
& l. vetuſtiſſimam, C. de iur. domini. impetr. ex
clauſula conſtituti in inſtrumento adiecta, quæ
47 operatur, † vt ſine aliqua diſcuſſione peruenia-
tur ad poſſeſſorem, per allegata per Bellon. con-
48 ſil. 34. † Similiter ex clauſula dante poteſtatem
ingrediendi propria authoritate, vt per Afflict.
in deciſio. 383. vbi dicitur, quid in eo iudicio ſit
49 probandum, † & per Neguſ. in ſecundo membr.
octauæ partis, & denique vtatur remedio ſatis
50 pingui per legē municipalem † Regni inducto,
ſcilicet per regiam pragmaticam, aſſiſtentiam,
qua diſponitur vigore inſtrumenti habētis obli-
gationem bonorum, cum clauſula conſtituti,
poſſe agi contra tertios poſſeſſores, etiam non
diſcuſſo principali debitore, quod quidem re-
medium eſt ſatis proficuum atque executiuum,
continens ſub ſe omnia præallegata remedia in
dictis iuribus, l. creditores, C. de pign. l. fin. C. de
acqui. poſſ. & l. vetuſtiſſimam, C. de iur. domi.
impetr. contenta, vt per Afflict. in deciſio. 383.
quæ vnita ſimul tantum important, quantum
prouiſio dictæ regiæ pragmaticę. quod quidem
51 practicantibus, † deſeruit in curijs eccleſiaſticis,
& alijs, vbi dicta regia pragmatica, non viget, vt
eius vice proponantur omnia ſimul remedia
prædicta.

52 Sed quid ſi vir obligauit omnia bona ſua, † hę
redum, & ſucceſſorum? quæritur, an bona pro-
pria hæredum ſint obligata mulieri pro reſti-
tutione dotis? iſta quæſtio ſatis eſt dubia, tamen
fuit bis deciſum in Sacro Cōſilio Neapolitano,
quod per dictam clauſulam non ſint obligata
bona hæredum, vt per Affli. in deciſ. 200. & per
doctri. Bald. & Ange. in l. aſſiduis, C. qui poti. in
pign. habe. vbi Ange. dicit bis ſe aduocato fuiſſe
Peruſij iudicatum, quod notandum eſt.

53 Sed quid † ſi in inſtrumēto dotali eſt dictum,
quod maritus dedit poteſtatem ingrediendi, &
capiendi propria authoritate de bonis ſuis, &
eius hæredum? & quidem non eſt dubium per
illam clauſulam, induci hypothecam, vt in l.
creditor, §. poſt diuiſionem, ff. qui poti. in pign.
habe. & illum tex. dicit Bald. in l. creditores, C.
de pign. non eſſe alibi. Tamen contrariam ſen-
tentiam dic eſſe veriorem, quoniam licet dicta
54 verba † importent hypothecam bonorum debi-
toris principalis, non tamen hæredum, vt per
Cremen. in ſingu. ſecundo, in primo dubio, vbi
etiam in ſecundo dubio, ſubdit aliud pro indu-
cenda hypotheca, videlicet ſi pepigerit, vt ſi nō
ſoluerit pecuniam liceret rem vendere, quia
55 tunc † inducitur hypotheca in caſu per eum ibi
poſito, & in caſu præmiſſo, ſic fuiſſe deciſum aſ-
ſerit Afflict. in deciſio, 201. quod dicit ipſe eſſe
menti tenendum, vide Cotta. in verb. hypothe-
ca, & Neguſan. in primo memb. 4. partis de pig.

56 An autem hypotheca competat † ſuper fru-
ctibus rei hypothecatæ exiſtentis pænes tertium
poſſeſſorem, vide l. 1. §. cum prædium, ff. de pi-
gn. & melius, quam alibi, vide, & diſtingue, vt
per Io. Pet. de Ferra. in for. libel. in acti. hypote. in
glo. fina. in verb. ſimul cum fructibus, ad quem
in hoc articulo ſemper recurre. Add. Boer. in §.
2. de conſuet. hypoth. in conſuetud. Bitur. & Re-
buff. lib. 2. ad conſtitu. regi. titu. de conſt. reddi.
arti. 1. gloſ. 8. num. 38. & lib. 1. tract. de liter. oblig.
arti. 4. gloſ. 2.

57 Poterit † etiam eligere venditionem iſtorum
bonorum obligatorum, poſt moram elapſo an-
no dato ad reſtitutionem dotis in quantitate
conſiſtentis, ſeu in mobilibus, & pecunia, quod
quomodo & qualiter procedat, vide Neguſ. in
tract. de pign. in 1. memb. ſexta parte. Hec tamen
58 conſuetudo † videtur in aliquo immutare ius
com-

cõmune,cum per eam adhuc,non elapſo anno, poſſit ingredi poſſeſſionem bonorum hypothecatorum,pro dote,& dodario etiam circumſcripta facultate, propria authoritate ingrediẽdi in inſtrumento dotali adiecta, cum iſta con-
59 ſuetudo ſimpliciter, † ac indiſtinctè loquatur, ad l. 1.ff.de alea.& l. de pretio. ff. de publici. Nec non inducit, quod fructus, ſiue poſt moram hæredum in reſtituẽdo dotem, ſiue ante percepti, non imputantur, nec extenuant ſortem
60 dotis,† & dodarij, vt dicitur in fine tex. ibi,nihil derogando ſorti dotis, & dodarij, vt ibi dicemus de ratione.

An autem mulier poſſit petere ſequeſtratio-
61 nem bonorum †pro dote hypotecatorum? dic quod ſic,ſi debitum oſtendat per inſtrumẽtum, vt per Bart.in l.per hanc,C.de eroga. milt. ann. quem ad hoc nota, & idem Bart.in l.litibus, C. de agri.& cenſi.lib.11.quod an indiſtinctè procedat,vide Abb.in c.2.extra de ſeque.poſſ.& fruct. vide nota. in cap.examinata,de iudi.& in l.licet, ff.depoſi.
62 An ſi in inſtrumento dotali,† ſit data facultas mulieri capiendi de bonis mariti, vel alterius debitoris, pro quantitate debiti propria authoritate, & retinendi iuſto pretio, uti iam ex prædicto titulo, cum antiquitate temporis præſumatur creditor poſſidere,iux.tex. in l. quædam mulier,ff.de rei vend.quod ſic,Soci in conſ.115. volum.4. & ſtante vetuſtiſſima poſſeſſione creditoris capientis rem obligatam,propria authoritate, & poteſtate eidem tributa, quod præſu-
63 matur iuſto pretio,† vt per Afflict.in deciſi.368. ſicut dicitur in eo qui poſſedit diu rem diuiſam,
64 quæ olim erat communis inter fratres,† ſpatio decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes, & pro illa,ſic diuiſa quiſque capit commoda, & in commoda dicto tẽpore,quod præſumatur diuiſio,glo.in verb.inſtrumentum, in l.ſi maior, C.commu.diui.Cępol.conſil.ciui. 22.Deci.conſil. 79. & pro tenui in fine, Caſſan.
65 conſil.11.nume.39.† niſi partes fuiſſent inæquales, Boer.deciſi.58.hæc quæſtio.imo ſi d.tempore res diuiſa teneretur in communione, habere-
66 tur,†ac ſi diuiſio facta non fuiſſet,& induceretur communio. Caſſan.in conſuetud. Burg. titu. 9. num.3.carta 316.per textum,in l.itaque, ff. pro ſoci. Roma.conſil.118. ſicut dicitur de ſententia ad inſtantiam creditoris in parte executioni demandata, & reperitur debitor per longum
67 tempus,† non moleſtatus, non poteſt niſi pro
68 reliquo † moleſtari,imo præſumitur in totum ſatisfactum,etiam de reſiduo. Anchar.conſ.39. Aim.de anti. temp. in tertia parte, nume. 13.& per totum.

Quando autem mulier poſt mortem viri di-
69 catur eſſe in poſſeſſione bonorum,† pro dote hypothecatorum ad finem retinendi,filio, vel hærede viri ex aduerſo ſe opponente, quod ipſe eſt hæres,& poſſidet; mulier autem iure familiaritatis poſſidet, nec mutauit ſibi cauſam poſſeſſionis? vide Phili.Deci. in conſil. 232. in primo dubio, & Bald.in l.cum tibi,C.qui pot. in pign. hab.Caſſan.in conſu.Burg.rub.4.§.17. carta 184. colum.4.verſicu.quomodo autem mulier, vbi
70 etiam,† quod poſſeſſio rei dotalis, vel pro dote obligatę eſt pęnes virum ipſo viuente.
71 Vtrum autẽ † hæc mulier ſit proprietaria,vel vſufructuaria horum bonorum durante reſtitutione dotium,& ſolutione dodarij? Gui.Pap. quæſtio.525.plura allegat,quod ſit proprietaria, & quod ſit in poſſeſſione,Bald.in l.cum tibi, C. qui poti.in pign.habea.Tu autẽ dic contrarium ſcilicet, quod ſit in poſſeſſione per modum hypothecę,& proinde nunquam præſcribet. Caſſan. ſuper conſ. Burgu.rub.4.§.17.cat.183.col.1. verſi.ſed pone,& nil eſt aliud,quam pignus particulare,quod habet mulier pro eius dote,& do
72 dario. † Si tamen in libello proponeret ſe eſſe proprietariam, probaret tamen de vtili dominio,ſuccumberet,ſecus tamen ſi diceret, ſe dominam.de quo tamen vide allegata per Catell. Cotta. in verb.libellus non procedit.
73 Sed quid ſi maritus eſt † minor, nunquid poſſit obligare bona pro dote,& mulier in eis habebit hypothecam?dic quod ſic, l.2.§. fin. cum l. ſequenti,ff.de reb.cor.qui ſub tute.lo.Faber.in l. minor.C.de legi.tuto. Caſſan. ſuper conſuetud. Burgund. rub. 4.§. 17. verſicu. intellige verum, carta 183.

Sed quid erit mortua muliere, an eius hære-
74 des ſimiliter † continuabunt perceptionem fructuum,de qua hic dicitur,† vide Caſſan. in conſuę.Burgund.titu.4.§.17. colum.2. verſi. quid ſi mortuo marito,car.183.vbi vide.

Sed pone mulier, † petit ſibi tot bona hypot-
75 hecata,vt inde fructus percipiat,† & quia plures erant hæredes mariti,vna pars eorum aſſignauerunt bona,cum promiſſione,quod alij qui erãt minores,ratificabunt,& quod interponetur decretum iudicis, & minores ratificauerunt; deinde petierunt reſtitutionem bonorum, prætendendo, quod fructus percepti extenuauerunt ſortem dotis:mulier autem ex aduerſo prætendente,bona fuiſſe ſibi in ſolutum data, & proinde fructus non debere in ſortem imputari: replicant minores,quod illa aſſignatio fuit facta per duos tantum cohæredes, & tale non erat valida tanquam pro parte facta, eiſque non potuiſſe præiudicium inferre,etiam quia ſi ipſi minores aſſignaſſent,non valuiſſet aſſignatio abſque decreto tanquam de re immobili minoris, in quo caſu reſpondit Bald. in eius conſil. 322. parte 2. incip. vidua petijt, quod conſilium eſt ſecutus Caſſan.in conſuetud.Burgund.titu.4.§. 17. vbi, an in tali aſſignatione requiratur iudiciale decretum,aſſerens in occurrenti caſu eſſe recurrendum ad dicta per Bald. in præalleg. conſil. vbi
76 etiam,nunquid † fructus dotis compenſentur in ſortem. de quo vide Bald. in conſil.127. incip. quoniam quicquid,in ſecunda parte, & in conſ. 369.quod incip.in primo punto,in 4.par.nec valet pactum de lucrandis fructibus.
77 Vtrum † autem in aſſignatione rerum vxori faciẽda, directi domini rerum feudalium requiratur aſſenſus, cum ſit translatio de perſona in per-

perſonam, quæ de iure conſtitutionum Regni,
non eſt permiſſa, vt per conſt. conſtitutionem
diuæ memoriæ, & in c. 1. de prohi. feu. alie. per
Lothar. ibi omne commertium, cum ſit datio
78 inſolutum ſaltem temporalis, † vide Matth. de
79 Afflict. † in deciſio. 191. cum hoc videatur fieri
ex cauſa neceſſaria conſuetudine iſta ad id im-
pellente atque vrgente hæredes mariti, ſi non
præciſe poſtquam poſſent reſtituere dotes, &
euitare hanc inſiſtentiam ſuper pignore, vt ſal-
tem cauſatiue dicantur facere ex cauſa neceſſa-
ria, nec videatur aſſenſus domini in hoc neceſſa
rius, vt per Afflict. in prædicta deciſione. Quod
80 verum ipſe † puto, ſi in primęua obligatione do-
mini aſſenſus interuenit, & cum ſit mera facti
perceptio fructuum, ius non tribuit, vt per An-
dr. in c. Imperialem, colu. 1. de prohi. feu. ali. per
Feder. vt in his conſcentiuis, & dependentibus
81 amplius † non ſit neceſſarius per ea quæ ſcribit
Andr. in d. conſt. conſtitutionem diuæ memo.
& per Ant. Capyc. in d. c. Imperialem, de prohi.
82 feu. ali. per Frider. † Et ſimiliter, non teneatur
hæc mulier ad Laudemium. Areti. conſil. 6. Ca-
gnol. in l. 2. C. de pact. int. empt. & vend. quæſtio.
25. & quæſtio. 35. & vide deciſio. Peruſi. 60. nu-
mero 7. Et ſi duo plures vè ſint directi domini,
83 vel hæredes plures, † quidam aſſentiūt, quidam
diſſentiunt, quid ſit agendum. Gui. Papæ, quæ-
ſtio. 410. & 508. Boer. deciſio. 151. Tiraq. de re-
tra. conſangui. §. 23. glo. 1. & gloſ. 2. num. 4.
84 Nota tamen, † quod mulier hæc pignori in-
cumbens priuatur beneficio, ſcilicet, vt ſuſpe-
ctum debitorem allegare non poſſit, vt per Bal.
in l. creditor, la 2. ff. ſi cert. peta. refert, & ſequitur
Catelli. Cotta. in ſuis memorali. in verbo. credi-
tor, & rurſus idipſum, in verb. debitor. Si tamen
85 villam, † vel Caſtrum capiat in pignus, non po-
teſt mulier præſentare rectorem in eccleſia iu-
ris patronatus ad d. villam, & Caſtrum ſpectan-
te, c. Bertoldus, & ibi hoc notat Abb. in primo
notab. extra de re iud. & eſt communis opinio,
ſecundum Rocch. de Curt. in tra. iuris patro. in
verb. ipſe, vel is à quo cauſam, quæſtio. 27. quod
pro ſingulari adducit Ana. allegatio. 109. nu-
mero primo.
Iſta tamen acceptio rerum, † ſeu fructuum ex
86 eis non eſt alienatio, † cum ex ea dominium
non tranſeat in mulierem, niſi eſſet pro tanta
87 æquiualenti quantitate dodarij, † quod non eſſet
ſpes luendi, l. ſi res obligata, & ibi Paul. de Caſtr.
ff. de leg. primo. Neguſan. in tra. pign. par. prima,
cat. 10. & per Iaſ. in l. 1. §. per ſeruū corporaliter,
ff. de acquir. poſſ. Caſſan. ſuper conſuet. Burgun.
rub. 4. §. 4. in verb. la femme, ſoit. num. 19. verſic.
limita hanc noſtram.
88 Et quamuis † creditor dicatur poſſidere pi-
gnus naturaliter, & ciuiliter, vt per glo. in l. cum
notiſſimi, §. 1. C. de præſeri. trigi. vel quadra. ann.
illud tamen dictum glo. reſtringitur, & intelli-
89 gitur ad finem, † vt creditori competat interdi-
ctum poſſeſſorium, ſi forte turbetur, vel deij-
ciatur de poſſeſſione rei pignoratę, ſecus tamen
quo ad effectus vſucapionis atque alios concer-
nētes dominium, vel acquiſitionem fructuum,
90 tunc enim non creditor, † ſed debitor dicitur ve-
re poſſidere, vt bene declarat Iaſ. in d. §. per ſer-
uum.
91 Attamen ſi aſſignentur bona, † ſiue in corpo-
re, ſiue ad menſuram, quid ſit, declarat Oldr. in
conſil. 197. Dec. conſ. 347. Afflict. deciſio. 68. Fa-
bia. in tra. de empt. & vend. 6. parte princip. col. 6.
verſicu. circa quartum. Soc. Nepos conſil. 42. lib.
2. Barba. in rub. extra de empt. & vend. Alexand.
conſil. 133. volum. 1. & conſ. 120. lib. 2. & in conſ.
8. lib. 4. Anto. Capy. in deciſio. 149. Dida. Couar.
pract. quæſtio. c. 3. & ad menſuram intelligitur,
*92 ſecundum † morem regionis contrahentium,
ſi nil aliud eſt expreſſum, ſecundum Afflict. in
deciſio. 363. num. 5.
Supereſt & illud, de quo fui interrogatus,
num ſcilicet per licentiam intrandi in poſſeſſio-
nem, quæ vulgo in inſtrumentis, nedum dotali-
bus, verum etiam in alijs, transferatur in credi-
torem poſſeſſio? Reſp. ex Bald. in l. neceſſaria, ff.
de pign. act. & in c. primo, quid ſit inueſt. & Inno.
in c. ſecundo, extra de conſuet. Floria. in l. ſerui-
tutes, colum. 3. ff. de ſerui. qui videntur tenere
93 quod trāsferatur, † cum paria ſint poſſeſſionem
tradere, vel eā relinquere, vt alter ingrediatur.
94 Bald. in l. fina. † C. quando fiſ. vel priua. ſed con-
trarium videtur approbatum: nam verbalis in-
95 ueſtitura non transfert poſſeſſionē, † ſecundum
Bald. in prælu. feu. colum. 11. etiam ſi poſſeſſor
velit illam transferre, ſecundum Bald. in cap. 1.
quid ſit inueſt. Inno in capitu. ex ore. de his, quæ
fiunt à maio. parte capitu. Io. Andr. in c. cum M.
extra de conſt. operatur tamen, vt inueſtitus ca-
96 piat poſſeſſionem propria authoritate, † vt per
Bald. in rub. C. de contr. empt. quæſtio. 17. & in
l. traditionibus, C. de pact. Angel. in l. ſi vacan-
tia. C. de bon. vacan. lib. 10. Idem ſi licentia con-
97 cedatur à iudice de capienda poſſeſſione. † non
enim videtur tradita poſſeſſio, niſi realiter, &
98 corporaliter tradatur † Abbas in capitulo, cum
aliquibus, col. ſecunda, & tertia, de re iud. Bald.
in prælud. feud. colum. 7. verſicu. per primam, &
ibi add. in verbo, transfertur poſſeſſio. Sicut etiā
99 per traditionem inſtrumēti, † transfertur poſſeſ-
ſio rei in inſtrumento contentę, vt eſt text. in l. 1.
C. de dona. ſi tamen res eſt in præſentia, vt ibi il-
lum tex. intelligunt.
100 An autem inſtrumentum rei venditę, † vel
donatę debeat remanere pęnes donantem, vel
donatarium, emptorem, vel venditorem? dic
quod pęnes venditorem, vel donatorem, qui
tenebuntur præſtare cautionem de illud exhi-
bendo, cum opus fuerit donatario, vel empto-
ri, l. inſtrumentum, vbi Bald. C. de fideicomm.
l. 1. in fine C. de dona. & nota. in l. Titius, ff. de
act. empt. & in l. ſi prædiorum, C. ad l. ſale. & in
his locis ample per Docto. & Andr. de Iſer. in c.
imperialem, §. illud, de proh. feu. alie. per Frider.
ſicut in legatario ſpeciei, cuius inſtrumentum
101 eſt pęnes heredem, † cum cautione de illud præ-
ſtādo, vel exhibendo, cū opus fuerit, ſecundum
Bar. in l. quęſitū, §. Papinianus, ff. de fun. inſtr. &
nota.

nota.in l.inſtrumenta,C.de fideicom.
102 Et nota verbum in textu,† alimenta, quæ ha-
bet in bonis mariti,quod etiam de iure mulieri,
pro alimentis datur hypotheca,vt communiter
tenent doctо.in l.ſi cum dotem . §. ſin autem in
ſæuiſſimo , ff. ſolu matrimon. Campeg. in tra.
dot. parte ſecunda , quæſtio. ſexageſimatertia,
vbi quod pro alimentis bona viri,ſunt obligata,
vide Neguſan.in tra.de pign. in quarto membr.
ſecunda parte,num.47.in ſeſta ampliat.reiecta
opinione Alexand. contrarium ſentientis , &
103 illud verbum tex.noſtri,† in bonis,expone,ideſt
ſuper bonis,& importat hypothecam,vt no.in l.
fundi trebatiani,& ibi Bart.ff.de fund.inſtr.& ſic
104 licite fructus percipit † pro alimentis pendente
reſtitutione dotis, & ſolutione dodarij , quoniã
licite poſſet de iure communi petere intereſſe,
105 etiam,quod aliunde ſe ipſam alere poſſet,vt per
Alexand.conſi.100.volum.2.vbi quod hæredes
tenentur ad intereſſe,donec dos eſt in reſtitutio-
ne, quicquid Varius ſecus conſuluerit , & male,
in conſil.27.volum.4.

Vel ad ſecunda vota migrare voluerit.

Ideſt voluntariè migrauerit.ſic ĩ l.ſi.vbi
no.per gl. ff.de rer.diu. Romulus occidit Remũ
eo , quod muros vrbis tranſcendere voluerit ,
non enim ſubſequens prouiſio locum habet,ni-
ſi ad ſecunda vota vxor migrauerit,& dic,ſecun
da vota,ideſt ſecundas nuptias, quæ vota dicun-
tur, vt in l. cum alijs , ibi,mulier ad tertia mini-
me vota migrauit,& in l.haç ædictali,C.de ſecũ.
106 nupt. quamuis votum , † quandoque ſumitur,
pro promiſſione Deo facta , Cic. de natu. deor.
nonne aduertitis ex tot tabellis pictis , quam
multis votis vim tempeſtatis effugerint,& Vir-
gi. 8. Æneidos , vota metu duplicant matres,&
ext. de vot. & vot.redempt.& habetur in Specu.
eo.titu.quandoque pro conſenſu,ca.2. de elect.
in ſexto, quandoque votum , ideſt oratio.l. de-
nunciamus,C.de his, qui ad ecc.confug. quan-
doque pro voluntate,l.1.C.de obl.vo.
107 Et filius familias ex voto † non obligatur,l.ſi-
quis,§. voto. ff.de pollicita. ſed vide ibi Bart. &
in rubrica,extra qui cler.vel vouen. & plene per
Boer.deciſio.prima,& dicuntur ſecundę nuptię
108 nedum poſt primas,† verum etiã tertiæ,quartę,
& vlteriores,glo.rubr.ff.de vulg. & pupi. ſub. &
in l. ſi quis prioris , §. talem , in verbo, ſecundo
thoro, C. de ſecu.nupt.

Et cum hic dicatur de ſecundis nuptijs, præ-
mitte,quod multa priuilegia conceduntur pri-
109 mis nuptijs,quæ non dantur ſecundis,† imo ſe-
cundo nubens ex præſumpta incontinentia mul
tas,& diuerſas patitur pænas, quæ ſparſim in iu-
re tradũtur,& hic inſerere ſub occaſione textus,
mihi placuit,ad eruditionem iuuenum,cum ſit
materia laborioſa propter diuerſitatem lectura-
rum, quæ habentur in legibus,C.eius titu.de ſe-
cund.nupt.& propter varios intellectus , tam le-
giſtarum,quam canoniſtarum. Et cum diuerſæ
ſint pænæ. Dic ſecundum Odofre. in d. rub. de
ſecund.nup.quod ſi contrahantur infra annum
luctus computandum à morte mariti,intra quẽ
110 tenẽtur lugere virum,† puniuntur pęnis de qui-
bus loquitur tex.in l.prima, & ſecunda , eo titu.
111 & quia ſecundum Apoſtolum,†cum melius ſit
112 nubere quam vri,† eum concremant odium ip-
ſarum mulierum, iſtę pęnę ſunt ſublatę,capitu.
pen. & c. fin.extra de ſecun.nup.Aliæ autem pę-
nę de quibus in omnibus ſubſequentibus legi-
bus illius titu. loquentibus de mulieribus tran-
ſeuntibus ad ſecundas nuptias, cum reſpiciant
113 principaliter † fauorem filiorum prioris matri-
monij,& iſtę non ſunt ſublatę , ſecundum Bart.
& Alb.in rub.eo.titu.& per Dec. qui teſtatur de
communi, in capitulo eccleſia Sanctæ Mariæ,
colum.18. extra de conſtitutio. Soc. conſil. 39.
colum.6.Anchar.conſil.100.Iaſ. in l. ſed ſi poſt,
C. de inoffi. teſt. Corn. in l. ſi qua mulier , C.ad
tertullia. Aret.in d.capitulo eccleſia Sanctæ Ma-
riæ, de conſtitutio. ad finem, vbi dicit pro hac
communi opinione eſſe tenendum in iudican-
do, & conſulendo , & Neuiza. in ſilua. nupt.in
verbo.Diuiti non eſt nubendum,lib.2.vide Caſ-
ſan.ſuper conſuetud.Burgun.rub.6.circa præmi.
in princi.

Prima eſt pæna, quod ſecundo nubens,& ha-
114 bens filios prioris † matrimonij in lucris nup-
tialibus pleno iure acquiſitis , amittit proprie-
tatem ſolo vſufructu retento , cum fiat iniuria
prædictis filijs per tranſitum ad ſecunda vota,
ad quæ multum animaduertere debet hæc mu-
lier , quæ vult migrare ad ſecunda vota , quia ſi
habet filios,priuatur proprietate dodarij per eã
quo ad proprietatem, & vſumfructum lucrifa-
cti,ſolo vſufructu apud eam remanente , vt ha-
betur in §.ſi vero ſpectet, & in §. ſi vero ſit ſobo-
les,in Authent.de nupt.non tamen amittet do-
115 na,† & munera miſſa ſibi contemplatione ma-
riti,vt per Cremen.in ſing.82.Nec etiam ea,quę
à viro ignobili,ipſa vero nobilis titulo donatio-
nis accepit in præmium, & quaſi in recompen-
ſam nobilitatis , cum de his poterit diſponere,
vt per Io.Lup.ad l.Tori.l.14.nume.8. quæ nota-
bis . Et quæ dicta ſunt de vxore habente libe-
ros renubente, ęadem pariformiter dicuntur de
116 viro ſecundam vxorem ducente , † vt ſimiliter
priuetur proprietate dotis, per eum lucrifactæ,
ſolo vſufructu apud eum remanente , vt vult
Azo.in ſum.Authent.de nupt. & volunt docto.
in l.fęminæ, & l.generaliter .

Secundo,quia non põt quoquo tit.lucratiuo
plus dare ſecundo viro,quam vni ex liberis prio
ris mariti,cui minus reliquit,l.hac ędictali.C.de
ſec.nup.§.optime,in aut. de nu. & iſta pæna ſimi
liter eſt communis , tam in muliere , quã etiam
in viro, vt per Io.de Garron.in d.rub. C. de ſecũ.
nupt.num.9.Arr.Pinel.in l.fin.C.de bon.mater.
circa princip. Lupus in repet. rub. de don. inter
virum,& vxorem,§.50.num.35.Dida.Couar.ad
quartum lib.decret.titu. de ſponſa.c.3.§.9. parte
ſecunda , num.7.8.Aleiat.in l.prima,ff. de verb.
& rer. ſign.

Tertio, quia ſi aliquam filijs prioris matri-
monij

monij contulit liberalitatem, reuocare ſub præ-
textu ingratitudinis non poteſt niſi in ſolis tri-
bus caſibus, cum contra ſe habeat præſumptio-
119 nem, quod hoc faciat potius ob maritalem, † & no-
uum amorem ſecundi viri quam vere ex cauſa
ingratitudinis vt in §. mater. in auth. de nupt. &
habetur in Authen. quod mater. C. de reuo. do-
na. quam authenticam aliqui habent in l. fi. C. de
ſecun. nupt.

Adde partis pœnã, l. hac edictali. C. de ſecun
120 nup. non habere † locum in muliere habente fi-
lios vulgo quæſitos vt per Bal. in l. cum pater. §.
mater filijs. ff. de leg. 2. Cremen. in ſingula 88.

Quarta pęna infligitur mulieri ſecũdo nubẽ-
121 ti vt priuetur † omni priuilegio quod a primo vi
ro retinebat etiam in viduitate. §. non tamen per
mittimus. in Auth. de nupt. l. filij. §. Vidua. ff. ad
municipa. in c. ex parte. de for. compe. vt ſi cõceſ-
ſum fuerit priuilegium patri pro ſe, & filijs ma-
122 ſculis, † & fęminis, intelligitur donec in capillo
& viduitate permanſerit, non autem ſi trãſit ad
maritum, vt per Corſett. in ſuis notabi. in verb.
priuilegium. Vid. glo. in l. mulieres. C. de digni.
lib. xij. & amittit etiam priuilegium matri con-
123 ceſſum † ob filium, vt in caſu l. 1. ff. de ſenato. vt
nota. ĩ l. quoties C. de priui. ſcholar. lib. 12. Corn.
cõſi. 177. vol. 4. Vid. Curti. in c. 1. §. 1. 26. quæſt. in
fin. qui feudar. poſſ.

Quinto, nã filia committenda matri ad educa
124 tionẽ, non † committitur, ſi tranſit ad ſecunda vo
ta, & potior erit cauſa agnatorum. l. 1. & l. 2. C. vbi
pup. edu. deb. §. iucundum. in auth. de nup. & per
Cyn. & alios in d. l. 1. glo. in c. fi. de cõuerſi. infid.
Bal. in conſi. 114. incip. quidam nobilis. & conſi.
ſeq. volu. 3. duplaro. lib. 1. conſi. 126. & conſi. 132.
& Gui. pap. quæſt. 539. Capra. conſi. 72. in 3. dub.
Ang. in l. generaliter. C. de ſecun. nup. Io. de Gar-
ro. in rub. C. de ſecu. nupt. nu. 16.

Sexto pęnã incurrit, vt ſuſçeptam tutelam vel
125 curam † filiorum amittat ob tranſitum ad ſecun
da vota, non petito tutore nec reddita ratione.
authen. eiſdem pænis. C. eo. Affli. in deci. 357. &
quamuis vidua non teneretur ad præſtandum
126 ſcrupuloſam rationẽ † adminiſtrationis tutelę,
ſi tamen tranſit ad ſecunda vota, ſecus eſt. prout
de primo nota. in l. quidam decedens. ff. de admi.
tuto. de ſecun. authoritates allegantur per Io. de
Garro. in d. rub. C. eo. num. 75. quam adminiſtra
127 tionem † ſi iterum viduetur, non recuperat. vt
per Catelli. Cotta in ſuis memora. in verb. mater
quæ tranſit ad ſecunda vota.

Septimo pęnam incurrit, nam perdit legatum
128 a viro relictum † ſub conditione, ſi ſecundo non
nupſerit, & ſecutis nuptijs ſtatim priuatur lega-
129 to, & priuatio † retrotrahitur, quæ pæna com-
munis eſt, & vtrique viro & mulieri congruit, vt
in §. quæ vero. in authen. de nupt. vnde ſumitur
Authen. cui relictum, & eſt caſus notabilis, quo
130 transfertur dominium † ſine traditione. vt vo-
luit Ant. de prato. in l. ſi aliquam. col. 23. ff. de ac-
qui. poſſeſ. addendus ad limitationes traditas
per Iaſ. & alios in l. traditionibus. C. de pact. &
idem iuris erit in legato, ſi cum filijs moretur ſe-
cundum Garrone. in d. loco. nu. 30.

Octaua pæna, nam in bonis paternis ab inte-
131 ſtato filijs † non ſuccedet, niſi in vſufructu. l. ma-
ter. C. ad S. C. tertulli. §. hinc nobis. in authen. de
nup. vnde ſumitur Authen. ex teſtamento. C. de
ſec. nupt. & per Angel. latiſſime. in auth. de non
eli. ſecundo nuben. in princ. col. 3. An autem pro
cedat in viro, videnda eſt gloſ. in verb. delata. in
l. feminæ. §. illud. C. de ſecu. nupt. vbi per docto-
res.

Nono, quia perdit alimenta à viro ſibi relicta,
132 ſecundum Io. Pet. de ferra. † in for. libe. quo vxor.
agit ad do. in gl. in verb. donec vitam. col. 2. quia
relinquendo alimenta à filio hærede videtur re-
133 linquere in domo: vnde † ſecundo nubendo nõ
dicitur amplius in domo eſſe, licet contrarium
velit Areti. conſil. 40. & Picus in l. Titia. §. Titia
cum nuberet. quæſt. 64. ff. de leg. ſecundo, ea ra-
134 tione, † nam ſicut non perderet vſumfructum
ſimpliciter relictum, auth. hoc locum. C. de ſecũ.
nup. muli. ita nec alimenta. mihi tamen videtur
diſtinguendum an ſint relicta alimenta, ſi cum
filijs fuerit commorata vel in domo & proce-
135 dat † prima opinio, ſecũda autem opinio ſi ſim
pliciter ſit legatum alimentorum, ex quo non
videntur legata alimenta ſub conditione, ſed
pure.

Decima pæna addi poteſt, vt ſicut mulier ſe-
136 cundo nubens † non debet ali ab hæredibus vi-
ri, vt dicitur in proxima præcedenti conſuetudi-
ne, ita etiam non debet veſtiri veſtibus lugubri-
bus, licet alias eſſet veſtienda infra annum, ſi nõ
ſecundo nupſiſſet, vt voluit Bal. in conſi. 478. in-
cip. quædam ſunt res. in fin. vol. 5. vbi dicit quod ad
137 pannos nigros viduales † attenditur qualitas per
ſonarum, & ſicut vxori debent alimẽta, ita & in
dumenta, vnde ſi abſque veſte viduali non po-
teſt recte tranſire, debet ei fieri expenſis viri, &
quod ita obſeruat conſuetudo: tamen ſi poſt depo-
nat luctum & habitum vidualem, reddat veſtes,
138 quas recepit, † & contempſit, & tenetur reſtitue-
re poſtquam tranſiuit ad ſecundas nuptias ve-
ſtes prædictas, ſecundum Alex. in l. ſi is qui qua-
dringenta. §. fi. ff. ad l. falci. ſed Imol. & alij in l. in
his. §. 1. ff. ſolu. matri. diſtinguunt inter veſtes prę
139 tioſas, † & quotidianas, vt ad primas teneat, non
alias, & voluit Capra. in conſi. 135. in tertio dubi.
Campeg. in tra. doti. part. 1. quæſt. 56. Lup. in repe
ti rub. extr. de don. inter vir. & vxor. §. xj. num. 8.
Amittit igitur quæ erant ſua cauſa viduitatis, &
140 filijs † primi matrimonij applicantur. Corn. cõſ.
314. nu. 4. volu. 4.

Vndecimo, nam licet alias regulariter mater,
141 non excludatur per ſubſtitutionem † tacitã ſub
expreſſa vulgari contentam, l. fin. C. de inſti. &
ſubſti. tamen ſi ad ſecunda vota migrauerit, ta-
cita pupillaris eam excludet. Ang. in l. 2. ff. de
vulg. & pu. ſubſti. & in l. precibus. C. de impu. &
alijs ſubſt. refert & ſequitur Alex. in add. ad Bart.
in l. fæminę. C. de ſecun. nupt. iſta tamen opinio
non eſt tuta, & in contrarium eſt communis opi
nio, ſecundum vtrumque Imol. Areti. Iaſ. & ſoc.
et in d. l. 2. & de communi teſtatur Io. de Garro.

in

in rub. C. de ſecun. nup. num. 44. niſi aliter ex
coniecturis appareat de voluntate teſtatoris,
& niſi fuiſſet vxori relictum ſub conditione ſi
142 non ſecũdo nuberet, † quod conſiderat Bar.
& Docto. in d. l. 2. & Alexan. in conſi. 12. verſi.
quod autem tacita, col. 7. vol. 3. & idem dicitur
143 de compendioſa ſubſtitutione † facta per ver
bum commune etiam intra tempora impu-
bertatis, vt licet matrem non excludat eum
obliquetur ſecũdum opin. Bar. in l. Centurio,
ff. de vulg. & pupil. quam opin. ſecutum eſt ſa-
crum conſilium Neapolitanum, Afflict. in de
ciſ. 307. non tamen admittetur mater ſi ad ſe-
cunda vota migrauerit, vt per Iaſ. in l. precib.
col. 14. C. de impub. & alijs ſubſtitutẽ. quamuis
Areti. & Paul. de Caſt. relati per Ioã. de Garro.
contrarium ſenſerint, vide eum ibi. in d. rub.
num. 45.

Duodecimo pœna infligitur mulieri migra
144 re volenti ad ſecunda vota, † vt dodarium lu-
cri factum per eam in caſibus notatis in præ-
cedentibus conſuetudinibus ſi conſiſtat in pe
cunia vel mobilibus reſtituat filijs prioris ma
trimonij, niſi ſatiſdet de id reſtituendo per ca-
ſum l. hac edictali, §. his igitur, C. de ſecund. nu-
ptij. vbi id notat expreſſe, quod nota, & bona
matris tranſeũtis ad ſecundas nuptias ſunt ta-
145 citè obligata, † & hypothecata filijs primi ma
riti pro conſeruatione, & conſecutione hu-
ius dodarij per eam lucri factiá die, quo res ad
eandem mulierem peruenerunt, vt eſt textus
notab. in d. l. hac edictali, §. his illud, verſ. in om
nibus, C. de ſecun. nup.

Decimotertio pœna eſt, vt mulier, quæ de
146 iure infra annum † eſt alenda ab hæredibus
viri ſecundum Cyn. & Docto. in l. fi. C. de bon.
mater. & latè per Docto. in l. diuortio, ff. ſolu.
matr. & in l. 1. §. exactio, C. de rei vxo. act. Ang.
conſi. 123. Alex. conſi. 27. vol. 4. etiam ſecundũ
has conſuetudines ſi tranſeat ad ſecunda vo-
147 ta, † non debeat ali a prædictis hæredibus, vt
per Io. Petr. de Ferrar. in for. libel. quo. dos pe-
ti. in gloſ. ac etiam alimẽta; Iaſ. in §. fuerat, col.
6. Inſti. de actio. facit optimè conſilium Socin.
380. diligenter, col. pen. quod ſtatutũ tribuens
148 alimenta viduæ ad rationẽ † quinque pro cẽ
tenario, non habet locum ſi deinde nubat.

Decimoquarto pœna eſt, quod quamuis fi
149 lius familias regulariter † non habeat actiuã
teſtamenti factionem, l. qui poteſtate, cum ſi-
mi. ff. de teſtam. tamen in lucro dotis, quod pa
ter fecit ſi tranſit ad ſecundas nuptias, perdit
proprietatem, poteruntque filij prioris matri-
monij de eo teſtari per eã, quæ ſcribunt Iaſ. &
Phili. Deci. in l. fi. C. qui teſta. facer. poſſ. & te-
net Io. de Garronibus, in repeti. rub. C. de ſe-
cun. nup. num. 53. vbi vide & nota.

Decimoquinto, pœna mulieris migrantis
150 ad ſecunda vota, † vt non facilè inueniat virũ,
nam ſi fuerit tutrix adminiſtraueritque tute-
lam filiorum primi viri nõ reddito computo,
bona ſecundi viri erunt obligata tacitè filijs
primi matrimonij, l. penult. C. in qui. cau. pig.
taci. contraha. & in §. ſi autem, in aut. de nupt.
gloſ. in c. ex parte, extr. de appell. Bald. conſiliõ
200 imprimis, vol. 4. & in hoc fallit illa regula,
151 ne vxor pro marito, † nec maritus pro vxore,
C. ne vxor pro mari. aſtringetur, q; maritus p
obligatione mulieris præterita; & quod hoc
ſit pœna, voluit Ancha. in conſi. 316. in cauſã,
quæ vertitur, & Alex. in addi. ad Bar. in l. fœmi
næ, C. de ſecun. nup. & quod dicitur de vxore,
152 † idem dicitur in viro, ſecundum Odofre. in
d. l. penul. C. in quib. ca. pign. taci. contra. Neg.
in 4. memb. 2. par. num. 156.

Decimoſexto, vt quamuis per conſtitutio-
153 nem regni, Quam plurium † De adiutorijs,
Vaſſalli teneantur adiuuare dominum eique
ſubuentionem præſtare in certis ibi narratis
caſibus, & inter cæteros pro maritanda dotan
daque baronis filia, & hoc etiam volunt Spec.
ſecutus Roffre. Beneuentanum, in tit. de feu.
§. quoniam ſuper homagijs circa fin. ver. & no
ta. Io. Ray. in c. Imperialem, §. firmiter, de pro-
hi. feud. alien. per Frider. Iac. de S. Georg. in in-
ueſti. feu. in verb. qui quidem inueſtiti præſti-
terunt iuramẽtum fidelitatis, in antepen. col.
cum ſequ. & Guid. Pap. quæſti. 57. tamen illud
procedit in primo matrimonio, ſecus ſi tran-
ſiret ad ſecunda vota, vt per d. deciſ. 57. Guid.
Pap. in fi. Petr. Antib. in tract. muner. in prima
diuiſi. circa fi. & vid. Roma. conſi. 408. in propo
ſito, col. 2. dum loquitur de legato facto pro fi-
154 lia maritanda, an debeatur primo natę, an ve-
ro primo maritatę de quo etiam per Imol. in
conſil. 13. incip. in cauſa, quæ vertitur, & facit
bonus tex. i l. boues, § hoc ſermone, ff. de verb.
& rer. ſig.

Decimoſeptimo pœna eſt, vt quamuis pa-
tri, & matri debeatur in bonis filij legitima ſi-
155 ne aliquo † onere, l. quoniã in prioribus, vbi
glo. in verb. ſanctionibus. C. de inoffi. teſta. &
Gui. Pap. quæſt. delphi. 478. quam legitimam
habent pleno iure: Tamen ſi pater, vel mater
tranſit ad ſecunda vota, ſuccedent vni ex filijs
prioris matrimonij cum alijs filijs ſuperſtiti-
156 bus ab inteſtato, † vel ex teſtamento præter,
vel contra voluntatem teſtatoris, quod exem
plificatur, quia inſtituit eum in eo, quod de
iure debebatur, vel præterijt, vel exhæredauit
ſine cauſa, quo caſu venit ad ſucceſſionem
contra voluntatem filij, vt eſt tex. in §. cum igi
tur, in auth. de non eli. ſecun. nub. qui tex. non
eſt hodie correctus, ob ſecundas nuptias: in
bonis, quæ filius à patre habuerat, vel à ma-
tre, perdit proprietatẽ, & habebit ſolum vſum
fructum, & quantum aſcendit legitima ipſi
parenti debita Oldr. conſ. 33. Areti. conſi. 72.
in ſecundo dub. Aymo conſi. 37. Afflict. deciſ.
73. vbi additio. Alex. conſi. 63. vol. 5. & per Gar-
ro. in auth. ex teſtamento, C. de ſecun. nupt. &
per eundem in rub. illius tit. num. 77.

Decimooctauo pęna, quia pater vſufructua
157 rius, ac legitimus † adminiſtrator bonorum
maternorum filij, iux. l. 1. C. de bon. mater. & l.
cum oportet, C. de bo. qui liber. per tranſitum
ad ſecũda vota illum amittit, applicabiturque
filijs proprietatem habentibus, nec morte eo-

rundem filiorum recuperabit, vt habetur in l.
generaliter, in prin; C.de ſecun.nup.
Decimonono, quia parens, qui lucratus eſt
158 aliquid de bonis † coniugis præmorientis ſi
non tranſiret ad ſecunda vota, poſſet pro libi-
to, quicunque illa lucra alienaret tãquam bo
na propria, excepta tamen dote, & donatio-
ne propter nuptias, de quibus ſolum permit-
titur alienatio partis eum, vel eam augentis
pro numero filiorum, vt habetur in l. gene-
raliter, §. h. C.de ſecun.nupt. & in authen.vxo
re, & in authen.ſi tamen, eod.titu.tamen ſi mi
grare voluerit ad ſecunda vota, nil de illis po-
terit alienare nec diſponere in præiudicium li
berorum primi matrimonij, l. generaliter in
princip. C. de ſecun. nupt. §. ſi vero expectet,
in Authen.de nupt. Imo ipſe, vel ipſa lucran
te inuito, vel inuita, filij prędicti illa habebunt
in ſolatium iniuriæ per parentem illatæ ob
tranſitum ad ſecundas nuptias, vt conſide-
rant Docto. in d.iuribus per eadem iura & fir-
mat Ioan. de Garro. in rub. C. de ſecun.nupt.
numero 82.
Vigeſimo mulier non reddita ratione admi
159 niſtratæ tutelæ † filiorum primi matrimonij,
nec petito tutore, ſi migrare voluerit ad ſecun
da vota, non poteſt dare in dotem ſecundo vi
ro vltra tertiam partem bonorum ſuorum,
nec ſimiliter eidem relinquere in teſtamen-
to. l. 1. & authen.eiſdem pęnis, vbi Doct. C eo.
quod benè nota ad limitationem l. hac ędicta
li, in ver. nec dotis, C. de ſecun nup. ſecũdum
Io.de Garro.in rub.illius tit.nu.85.
Vigeſimoprimo notãdum eſt valde, quod
160 dando mulier † nomen debitoris in ſolutum
in dotem primo viro, tranſeunt iura ſine ceſ-
ſione aliqua per textum notab.in l. 2. ff.de acti.
& obli. quod non eſt in vidua renubẽte; nam
eo caſu non tranſeunt iura ſine ceſſione, vt
per Bald, nouel.in tract. de priui.doti.in 6. par.
ſpecia.71, vbi vide.
Vigeſimoſecundo, nec filius, nec tutor filio
161 rum tenetur munus nuptiale † mittere matri
tranſeunti ad ſecunda vota propter odium nu
ptiarum, l. tutor ſecundum dignitatem, §. fi. ff.
de admi.tute. & in l. 1. §. præterea, ff. de tute. &
rati. diſtra. cum ſecundæ nuptiæ fiant cum ru-
bore faciei detegẽtis maculam, cordis, vbi pri-
mæ nuptiæ habent iocunditatem lætitiam, &
feſtiuitatem, Bald.in l. ſancimus, C.de nupt. &
in proœm. decret.in verbo. Rex pacificus, in 4.
col.verſi.pudicos, & ſunt ſignum incontinen-
tię Bal.in authen.cui relictum, C.ſi ſecu.nupt.
muli. & fit iniuria primo viro, cuius anima cõ
triſtatur, §. quia vero in auth.de nupt. & contri
ſtantur valde filii primi viri, §. Gregoriana, in
authen. de non elig.ſecun. nuben. §. ſoluto, §.
venient, in authen. de nupt. cum ſimilibus,
162 Addatur prædictis, † vt ſecundo nubens deplo
ret bonum maritum, cum minus bono ſit
coniuncta. glo in princi. in auth. de fideiuſſo.
in verbo a parente, coll. 1. ſed hæc pena non
163 eſt generalis, quia † multæ gaudent de morte
mariti, gloſſ.in l. pater ſeuerinam, §. ſocrus, ff.
de condit. & demon. maximè ſi erat ſenex, in-
164 firmus, & malus. Inſuper ſecundarũ nuptia-
rum pęna eſt, quod maior dos debetur viduæ,
quam virgini, vt per Bal.in conſi. 98. incip. mu
lier maritum ducit, vol. 2. & eget ampliori do-
te, quam virgo, Bald. in conſilio 26 proponi-
tur, volumine 4. & virginitas eſt altera dos ſe-
cundum Panor. conſilio 79. columna 3. volu-
165 mine 2. † Item, quia licet ob non confectio-
nem inuentarij legatarius conſequatur ſoli-
dum etiam, quod non ſuppetant vires hæredi
tariæ, §. ſi vero non fecerit, in auth.de her. & fal
cid. tamen nouerca, cui legata ſunt alimẽta,
166 non poteſt † prætextu inuentarii non confe-
cti petere vltra vires hęreditarias ſiue abſorbe
re totum patrimonium Bal.in conſi. 70 inter
167 conſilia Alex. vol. 4. † Adde prædictis, quod
mulier migrans ad ſecunda vota ſicut amittit
tutelam, vt ſupradictum eſt tanquam ſuſpe-
cta, ita redditur ſuſpecta in petendo tutorem,
cum alioquin ab ea petitus eſſet præferendus
in auth.de nupt. §. ſin autem, vbi gloſſ. in ver-
bo tutorem petens. Igitur ob ſecundas nup-
168 tias eſt ſuſpecta etiam in petitione, † & peti-
169 tus tutor ab ea non eſt † præferendus legiti-
mis, vt per Anto.de Butri. in conſi. incip reuo
catur in dubium, & habetur in l. ſi quis ſub cõ
ditione, ff. de teſtamẽ. tute. & in authen. matri.
& auiæ Auth. ſacramentum, C. quando muli.
offi. tute. fun. poteſt. Item ſciendũ, quod quam
170 uis † alias conditio viduitatis in legato per vi-
rum vxori facto cenſeatur repetita in alio le-
gato diuerſo, maximè ſi repetitio non noceat
teſtatori, tamen conditio uiduitatis ſeu con-
ditio ſi thorum uiduale ſeruauerit, cum eius
effectus offendat maritum eique diſpliceat,
171 adiecta in vno legato, † cenſetur repetita in
alio ex præſumpta uoluntate teſtatoris ſecun-
dum Paul.de Caſtr. conſi. 153. uol. 1. incip. ſu-
per primo quæſito, in ſecundo dubio; quod
eſt conſilium 11. in 1. uol. ſecundum nouam
impreſſionem, & facit, quod uoluit Cuman.
172 in l. in repetendis, ff. de leg. 3. † Idem iuris ſi le
gauit habitationem domus ſi caſte, & honeſte
uixerit, uel uitam uidualem duxerit. An autẽ
idem ſit, ſi maritus legauit uxori omnes pan-
nos, laneos, & lineos, an ea conditio uiduitatis
cenſeatur repetita ſi caſte, &c. Vide latiſſimè per
omnes in l. in repetendis, ff. de legat. 3. & uide
Ioan. de Garro in rub. C. de ſecun. nupt. a nu-
me. 102. ampliſſime differentem. Non tamen
omittendum puto, huiuſmodi legatum amiſ
173 ſum ob tranſitum ad ſecunda uota, † nõ recu
perari per ipſam mulierem, ſi iterum uidue-
tur. Bertach. in eius Alphab. in uerbo, legatũ
uxori, ſicut nec tutelam amiſſam ob migratio
174 nem ad ſecunda uota † non rehabebit, ſi ſecũ-
dus uir moriatur, iterumque uidua efficiatur,
de quo uide per Saly. & Doct. in d. auth ſacra-
mentum. vbi per Cyn. quan. muli offi. tutel. In
175 ſuper licet † regulariter, quis nõ poſſit decede
re pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus, l.
ius noſtrũ, ff. de reg. iur. cum ſimi. tamẽ ſi mu-
lier teſtando inſtitueret hæredem uniuerſa-
lem,

lem, & inſolidum ſecundum eius virum,cui relinquere non poteſt niſi tertiam partem, vt ſupradictum eſt, tunc remanet teſtata pro tertia parte, & in reliquis duabus partibus remanebit inteſtata, nec accreſcet viro, iux l. quoties, C. de hære. inſti. & l. prima, §. ſi ex fundo, ff. eod qui iura ſic limitant hoc caſu nulla alia de cauſa, niſi in odium ſecundarum nuptiarum, vt voluit prædictus Doctor Ioan de Garronibus, poſt gloſſ & Doctor. per eum allegatos in repeti. rub. C. de ſecun. nupt. numero .07.

Et quamuis actio dotis non admittat com-
176 penſationem, † neque retentionem, l. vnica, §. taceat, C. de rei vxo acti. tamen ſi mater migrare voluerit ad ſecunda vota, non reddito computo tutelę per eam adminiſtratę, poterit dos retineri, ſicut etiam ratione cautionis per eã præſtitę in aſſumptione tutelę po-
177 terit carcerari, † vt per Soci. in conſilio 180. incip. diligenter pũcti narratione, in princip. & in colum 2. volum 2. Neguſ. in tract pig. in
178 pri. memb 5. part. nu nero 36. † Sunt etiam & aliæ pœnæ a iure inductę in odium ſecundarum nuptiarum, quæ per ſcribentes ſeriatim ponuntur in locis ſuperius allegatis, & per Benedi in capit Raynutius, in verbo. qui cum alia contrahens, numero 199 extra de teſtamen & per Did Couarru ad quartum librum decreta. §. 9. ſecunda parte, ad quos lectorem reijcio, mihi tamen ſatis ſit annuiſſe huic mulieri ad ſecunda vota migrare volenti, in quot iurgia, ac pœnas ſubintret. maxime ſi infra annum luctus nubere intendat.

179 † Vtrum autem mulier relicta executrix teſtamenti perdat executionem ob tranſitum ad ſecunda vota? dic, quod non, ſecundum Barto in l a filio, ff de adim leg ſequitur Bal. in authen eiſdem pœnis C de ſecun nupt. & quidem pro ſingulari tradit Pet. Rauen in ſingu. 168 mulier.

180 Mater † tamen tutrix filiorum tranſiens ad ſecunda vota, antequam contrahat, duo tenetur facere, primo, quod petat tutorem dari filijs, ſecundo, quod det rationem tutelæ & integraliter ſoluat, quod debet ex ratione geſtę tutelæ, & ſi hoc non facit, priuatur impuberis ſucceſſione ab inteſtato ſi impubes decedat, & ſi pupillariter ei ſubſtituta ſit, l matrem
181 & l. omnem. C ad Tertul † & idem dic de quocunque ſuccedente pupillo ab inteſtato, ſi nõ petat tutorem ei dari, l. ſciant, C. de legi hære.
182 † An autem mater antequam tranſeat poſſit petere, vt detur tutrix auia Item ſi ſatisfacit reddendo rationem legitimo non confirmato, & an ſit in electione matris petere, quẽ vult tutorem filio, & an idem ſit in tutrice te-
183 ſtamentaria, † & an ſi mater fiat monaca nõ petito tutore, incurrat illam pœnam, & an idẽ ſit in matre ſecundo deſponſata nondum cognita? vide per Bald in d. l omnem, C. ad S C.
184 Tertull. † & an excuſetur in hoc vel alijs ignorantia iuris, vel facti, vbi potuit peritos conſulere? Bal in l iuris ignorantia, C. qui admit-
185 ti. † Mater tamen, quæ non petiit tutorem filiis antequam ſecundo contraheret, excuſatur in ſequentibus caſibus Primo ſi filius deceſſit iam factus pubes, l matrem, C. ad Tertullia. Secundo ſi mater eſt minor viginti quinque annis, l. 2. C. ſi aduer delict. Tertiò ſi pater voluit vt legitimus præferatur matri, vel ſi emancipauit filium impuberem, vt not. Bart. & Bald. in d l matrem, licet ibi gloſſ ſentiat cõtra. Quarto, ſi pupillus moritur infra annum, §. fin inſtitut de Tertullia Senatus Conſulto,
186 l. 1. §. eleganter, ff de lib. agn & † ille annus poteſt per iudicem abbreuiari, & ſi abbreuietur, & mater ſit negligens, punitur dicta pœ-
187 na l ſecunda § ſi mater. † ff. ad Tertullian. & alij caſus excuſationis videantur, qui ponuntur per Alfonſum Montaluum, ad ll regias partita. libro tertio, in l tertia, in titu de las guardas, de los orphanos, in gloſ. in verb en guarda, vbi videas

188 Adde, † quod pater efficitur ſuſpectus filiis circa adminiſtrationem bonorum filij cum tranſit ad ſecundas nuptias vt per Io Fab in l. cum oportet C. de bon. quæ liber.

189 Optimum erit conſilium † mulieri, ne ad ſecunda vota pertranſeat, nam ita faciendo, & in viduitate permanendo, vxor in lucro dotarij quemadmodum maritus in dote lucrata vna cum liberis partem habebit in ſucceſſione etiam in proprietate. Authen ſi tamen abſtinear, C. de ſecun. nup § quia vero mulier vt fra filij, in authen coll. nona, & § ſolu-
190 to igitur, in authen. de nupt. † & poterit libere eadem quæ ex lucro prioris matrimonij capit abſtinens a ſecundo libere alienare. vel diſtribuere liberis, vel etiam extraneis, neque poſſent liberi reuocare. vel petere alienata, niſi inteſtata, vel inteſtatus decederet. quò caſu, quæ non ſunt alienata, repetunt filij, & ex illis nepotes, l ſi quis, §. illud etiam, C de ſecund. nupt.

191 Sed † quia arctiſſima eſt vita continentiæ, vt dicit Luc de Pen. in l mulieres. columna ſexta, C. de incol libro decimo, & laborio-
192 ſum eſt valde continere † cum pauci inueniantur ſine vitio carnis, vt dicit Præpoſi. in rubrica, extra de ſponſa. circa princip. etiam Beato Apoſtolo, qui fuit vas electionis, capitulo, ſi Paulus, trigeſimaſecunda, quæſtione quinta, ad Corinth primo. dum inquit datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ, qui me
193 colaphizet, † & præcipitem animum in libinem coercere difficillimum eſt, & niſi
194 Deus † ipſe manum adhibeat, impoſſibile homini, & vix proſint iuuamenta Ouidii de remed. amor. relata, quorum potiſſima, corporis exercitium animi receſſus ab amante, ita; vt ferrum ferro trudatur. Vide Neuiza. in Siluan nupt in verbo, non eſt nubendum, iccirco melius eſt nubere, quam vri ſecundum Apoſt.

195 Sed, † quia nouis morbis noua remedia adhibenda ſunt, cap. graue, extra de præben. quærendum eſt, quomodo, & qualiter occur

thori. iudi. poſſi. percipiet ergo fructus ſiue
213 naturales, † qui ſic dicuntur, cum eis quæ-
rendis parum verſetur induſtria hominis: ſi-
ue induſtriales, in quibus quærendis multum
verſatur hominis induſtria, prout eſt vinum,
214 oleum, olluę, & his ſimilia. † de primo eſt
exemplum in pomis, cetaſis, caſtaneis, & hu-
iuſmodi, vt per Specu. in titu. de fructi. & in-
215 ter. §. 1. Abb & Docto. in c. grauis, † extra
de reſtitutio. ſpoliat. Iacob. Menoch. de arb.
iud. quæſtio. libro 2. centu. 3. caſu 210. quidam
vero dicuntur fructus ciuiles, de quibus in l.
prædiorum, ff. de vſur. vt puta redditus, pen-
ſiones domorum, pedagia, & ſimiles, vide
tex. in l. frugem, ff. de vſur. & l. inter omnes,
§. ſi ſeruus, ff. de ſeruitu. Veniunt itaque ea ap
216 pellatione † nedum qui ex terra naſcuntur,
217 vt l. fructus, ff. de rei vendi. † verum etiam
mercedes, ſtipendia, annui redditus, & pen-
ſiones, vt in dicta l. prædiorum, & l. vſuræ, ff.
de peti. hæred. & mercedes, & vecturæ na-
uium, l. ſi nauis, ff. de rei vend. & fętus peco-
rum, §. in pecudum. Inſti. de rerum diui. &
218 palea, l. ſi vſufructuarius meſſem, † ff. quibus
mod. vſusfruct. ami. partus ancillæ l. Paulus
reſpondit, ff. ad l. Falcid. licet notetur contra-
rium in dicto §. in pecudum, & per Boer. deci-
ſio. 126. numero 2. & fęnum. l. pratum, ff. de
verborum ſignific. item palea. Roma. ſingula.
555. palea. Idem in canna. l. qui fundum, §. cū
fundum, ff. de contrahē. emptio. Petr. Rauēn.
219 in ſing. 226. † Veniunt actiones, Bald. in cap.
cum M. Ferrarienſis, numero 5. de conſtitu.
Item dare pignori, l. fina. ff de vſur. l. fructus,
220 ff. de regu. iur. † Item operæ ſeruorum, l. fru-
ctus, ff. de ope. liberto. item habitatio, l. is qui
bona, §. ſi antiphona, ff. de pigno. Catelli. Cot
ta. in memora. in verbo, creditor habitando.
221 † Item quod percipit ex lapidicinis, argen-
ti fodinis, minetalibus, & huiuſmodi, quæ
renaſcuntur, l. ex lapidicinis, ff. de iur. doti.
222 Boer. deciſione 51. † itidem fructus ex ſaltu,
nemore, paſcuis, l. grege, ff. de fund. inſtru. li-
223 cet venatio & † aucupatio non ſint in fructu,
l. venationem, ff. de vſufruct. Adde, quod in-
tereſſe lucri ceſſantis in ſolito negociari, iuxta
l. 2. §. finali, ff. de eo, quod certo lo. non habet
224 † locum in venatore, piſcatore, & aucupe.
Roma. ſingul. 631. quod nota ad l. ſi conſtan-
te, §. quotiens, ff. ſoluto matrimo. item ele-
225 ctio, † præſentatio ad officium, vel ad ius
patronatus Eccleſiæ ſunt in fructu, cap. con-
ſultationibus, & ibi not. Innocen. extra, de
iur. patr. & Docto. in cap. cum Bertoldus, de
226 re iudi. † item fructus protocollorum, de-
quo vide Gugli. de Bene. in cap. Raynutius,
in verbo, cætera bona, extra de teſtamen. item
227 iuriſdictiones, † & mulctæ ſunt in fructu,
Io. Campe. in tract. doti. 2. part. quæſt. 34. 35.
228 † Denique fructus appellatione venit omne
id, quod ad vſum hominis inductum eſt, l. in
229 fructu, ff. de vſufr. lega. Theſaurus † autem
in prædio, repertus an ſit vſufructuarij, an ve-
ro proprietarij? dic vſufructuarij, cum onere
tamen reſtituendi proprietario finito vſufru-
ctu: idem in marito, vt per Bened. in cap. Ray
nutius, in verb. cætera bona, numero 28. ex-
230 tra de teſtamen. † Adde, quod legato an-
nuo redditu intelligitur, quando hæres fru-
ctus recolligit, l. firmio. §. pater, l. nec ſemel,
§. ſi in habitatione, ff. quan. dies lega. ced.
Lud. Roman. ſingul. 384. & fructus dicun-
231 tur deductis † expenſis, ſiue proferatur à le-
ge, ſiue ab homine, Rodori. Suarez, in l. pri-
ma, de las arras, numero 7. vnde colonus par-
232 tiarius non † deducit expenſas, cap. de ſua,
extra de deci. l. duobus, §. in coeunda, ff. pro
233 ſoci. & quod dicantur † fructus deductis ex-
penſis, vide gloſ. in l. ſi à non domino, §. fru-
ctus, ff. de petitio. hæred. & Bald. in l. fundi
234 Trebatiani, ff. de fund. inſtru. † Emolumen-
ti appellatione, quid veniat, vide Boer. in de-
ciſione 224. numero 6. fructus ergo iſti de-
bentur deductis expenſis, de quo vide ampliſ-
ſime per Catel. Cotta. in eius memora. in ver
235 bo, fructus intelliguntur. † Quid denique ve-
niat appellatione fructuum, penſionum, red
ditus, & obuentionis, vide late per Caſſan.
ad conſue. Burgun. rubtica 4. §. 17. columna
1. verſic. primo quæro. Ioan. Vinc. Anna. in
236 ſingular. 422. in fructu tamen † non venit
id, quod datur pro iocundo aduentu. Oldra.
conſilio 129. gloſſ. pragma. ſancti. in titulo
de anniatis in verb. fructibus. Boerius in deci-
237 ſione 133. † Nec dona, & xenia, quæ fiunt
per burgenſes ſeu vaſſallos baroni, vt habe-
tur in deciſione 172. per Dominum Vincen-
tium de Franch. Et cum hic dicatur fructus,
& prouentus, inter quæ videtur conſtitui diſ-
ferentia per illam dictionem, &, quæ ponitur
inter diuerſa, l. finali, C. per quas perſo. nob.
acquirit. vide gloſſ. in cap. in generali, de ele-
cti. in ſexto. Archidia. 23. quæſt. 1. cap. in dioe-
ceſi, Bald. in l. videamus, la prima, ff. de vſur.
& alios cumulatos per Alexan. in l. diuortio,
§. ſi vir in fundo, columna 4. ff. ſoluto matri-
238 mo. Dic, † quod prouentus appellatio eſt ge
neraliſſima, continens omnem redditum. Pa-
riſ. in tract. ſindica. in verb. prouentus Bene-
dictus in c. Raynutius, in verbo cætera bona,
numero 32. extra de teſtamen. & vide Innoc.
in cap paſtoralis, de donatio. & nomen eſt ge
239 nerale † ad omnes fructus naturales, indu-
ſtriales, & artificiales, deductis tamen impen-
ſis, ſeminariis, vel itinerariis Bal. in cap. cum
M. Ferrarienſis, numero 6. extra de conſtitu.
Pau. de Caſtr. in conſilio 353. numero 2. pro-
240 uenīetes fructus vocat lex † feudalis, capitulo
primo, §. penult. hic fini. lex. Adde, quod
prouentus Eccleſiaſtici non continent quo-
241 tidianas † diſtributiones, capitulo, licet, extra
242 de præben. † Gagia, & emolumenta, com-
poſitiones ſunt fructus iuriſdictionis. Barto.
in l. finali, ff. ſoluto matrimo. Tiraquel. de re-
tract. conuenti. §. 5. gloſſ. 4. numero 21. an ve
243 niant confiſcationes bonorum, † & an con-
fiſcatio reſpiciat tēpus delicti, vel condemna-
244 tionis, ad quem pertineant, † vide per Benedi.

in cap. Raynutius, in verb. cætera bona, num.
38. extra, de teſtam. vbi infert ad arrendatnres
145 prouentuum, † & emolumentorum officii, &
quod ſupradictum eſt fructus proprie dici de-
ductis expenſis intelligas, quo ad effectum,
vt per gloſſ. 2 in l. fructus ff. ſolu. matri. Tene
etiam pro regula, quod in materia, quæ con-
cernit fructus naſcituros, ſemper intelligi-
246 tur deductis impenſis, † quæ fiunt cauſa fru-
ctuum quærendorum, & percipiendorum,
& qui remanent deductis impenſis gloſ. not.
in l ſi quis argentum, C. de donatio. & Bart. in
247 l. fructus, ff. ſolu matri. † Item ſi daretur fun-
dus cum fructibus in dotem, quoniam intel-
ligitur deductis expenſis, vt per Imol. in dicta
l fructus. licet regulariter ſit ſecus nam ſi ven-
248 ditur fundus † cum fructibus intelligitur non
deductis expenſis per id, quod habetur in l. ſi
pendentes, & l. quoties, §. ſi colono, ff. de vſu-
fruct. & l ſi §. penult. ff de his, quæ in frau. cre-
di. & l. Iulianus, §. ſi fructibus iam maturis, ff.
de acti. empti Vide gloſ. in l. ſi a patre, vel à do-
mino, § ſi ff. de peti. hæredi. quod decima de-
249 betur de fructibus † non deductis expenſis,
quæ gloſſ. loquitur de decima prædiali. vide
de prædictis Bal. Nouel. in tract. de priui. dot.
part 6. priui. 75. & add. Tiraquel. de retracta.
conſangui. §. 14. gloſſ prima, numero primo,
cum ſeqq.

Sed cum dicatur hic donec de dodario ſa-
250 tisfiat, † quid ſi mulieri retinenti bona hy-
pothecata fiat aſſignatio ſeu ſatisfactio doda
rij antequam tamen fructus ſint percepti,
quomodo dicti fructus ſint diuidendi inter
mulierem, & hæredes viri? dic pro rata tem-
poris, Tiraquel. de retract. conuenti. §. 4. glo.
251 4. vbi etiam † quid ſi mulier locauerit do-
mum, vel fundum, quomodo penſio diuida-
tur. & quid ſi tempore, quo mulier ingre-
ditur fundum fructus erant pendentes, &
quid ſi tempore, quo hæredes viri redimunt
bona hypothecata, & aſſignant dodarium
252 fructus erant de proximo colligendi, † &
quid ſi mulier colligit fructus intempeſtiue
253 immaturos † videns de proximo hæredes vel-
le ſoluere dodarium, & ſi fructus conſiſtunt
254 in multis † ac prouentibus iuriſdictionis, &
eſt facta condemnatio, & prouentus tem-
pore mulieris, ſolutio. & exactio poſt redem-
ptionem, & de pluribus aliis contingentibus
quæſtionibus, vide Tiraqnel. in tract. de retr.
conſangui. §. 5 gloſ 4. vbi vide ad ſaturitatem.
Qualiter autem fructus diuidantur inter pro-
prietarium, & vſufructuarium finito vſufru-
ctu, inter hæredem rogatum de reſtituendo,
& fideicommiſſarium, inter maritum, & vxo
257 rem, † inter hæredes beneficiati clerici, &
258 ſucceſſorum † in beneficio, inter hæredes
259 † vaſſalli feudo aperto domino, & ipſum do-
260 minum, inter emptorem cum pacto † de
retrouendendo, & venditorem vehementē.
Vide Tirquel. de retract. conuenti. §. quinto
glo 4. vbi late.

261 Vtrùm autem laudemia ſint † in fructu cō-
petat ne mulieri, vel hær. viri proprietarils,
vide Gui. Pap. quæſtione 477. Bellon. conſi-
lio 6. numero 16 Menoch. conſilio 66. num.
36. volumine 1. Soci. Iuni. conſilio 77. nume-
ro 13. volumine 3. Paris de Pute. de reinteg.
feu cart 99. columna 3. Amade. de Ponte. de
Laud. quæſtione 20. Oldr conſil. 24. Iul. Clar.
libro 4. §. emphyteuſis, quæſt. 23. verſicu finali.

Donec ſibi de dodario ſatisfiat.

Ad impediendam ergo hanc immiſſionem,
ingreſſionem, & percepnonem fructuum
262 de bonis hypothecatis, † poterunt hære-
des viri, & poſſeſſores bonorum ſatisfacere
264 mulieri de dodario † ex tali enim ſatisfactio-
ne ſoluitur pignus, & hypntheca. l. ſecunda,
ff. quib. mod. pig. vel hypot ſolui. admitte-
264 turque † hæc realis oblatio debiti etiam poſt
latam ſententiam, vt per Specu. in titulo de
excom. ſenten. §. finali verſic. item quid ſi mi
hi, & per Barto. in l. ſi quis ſtipulatus ſit de-
cem in mille, ff. de ſolu. in vltim. verbis, an-
265 te tamen quam † fiat appretium, vt per
Anto. Capyc in deciſione 41. in princip. poſt
numero 2. quod limita in quinque caſibus,
266 vt ibi, † niſi ſit erratum in appretio, nam
res reponitur in eo ſtatu in quo erat ante ap-
pretium, & poterit fieri oblatio, vt habetur
in dicta deciſione, numero 8. ſicut etiam ſi
267 fuiſſet erratum in quantitate debiti, † &
adiudicatio fieret plus debito, vel ex non
268 debito, & ex falſa cauſa, † tunc enim vitia-
tur in totum, vt nota in l. ſi non ſortem, §. ſi
centum, & ibi Alexan. & alij, ff de condicti.
indebi. & proinde nulla erit adiudicario, &
269 tanquam ſi non eſſet facta, † admitteretur
oblatio, vt habetur in dicta deciſione 41. nu-
mero 9. 10. & vide Barto poſt gloſſ. in l. Fulci-
nius, §. 2. ff ex quibus cau. in poſſ. eatur. & Ale-
xan. in l ſi finita, §. Iulianus, ff. de dam infect.
de quo vide Capy. in dicta deciſione 41. in reui
ſione tamen appretij aliud eſt notādum, nam
ſi de errore appareat, creditor miſſus in poſ-
270 ſeſſione fructus perceptos † imputat in ſor-
tem, vt per Afflict in deciſione 188. Nec po-
271 terit poſtquam ſuper re obtinuit † hypothe-
caria amplius variare, & aliud corpus hypo-
thece obnixum eligere, & pro eadem ſibi
debita quantitate ſuper alijs bonis maximè
in priori iudicio ac lite non cnntentis præter-
272 tim ſi ſemel elegit, † & ſuper re electa index
pronunciauit Barto. in l. eum qui certarum,
§ primo, columna 3. ff de verborum obligat.
prout per plura media iudicauit Sacrum Con
273 ſilium Neapolitanum † in deciſione 33. Ant.
Capyc. & vide Afflictus in deciſione 146. per
totam, qnando vero liceat variare, & iterum
declarare, vel in cnntractibus, vel in iudi-
cio, vel in vltima voluntate relicta diſpoſitio-
ne, vide Bald. in conſi. 70. incip teſtator, par. 3.
Phil. Deci in conſi 35. col. 4. Iaſ. in l. quicquid
aſtringendę, col. 4. ff de verb. obl. Curt. in con-
274 ſi. 27. col. 14. Per. Gira. in ſing. 27. † ſoluētiq; poſ
ſeſſori quātitatem dodarij cedenda ſunt iura,

l. mulier,

l.mulier.ff.qui pot.in pig.hab.l.Paulus §.fi.ff q.
mod.pig.vel hypo.ſolui.quod qualiter,& in q-
bus caſibus procedat,vide Neguſa. in tract. de
pign.& hypoth.in 3.memb.5.part. Sed an ob-
275 ſtet mulieri agenti exceptio cedendarum: † ſi
forte mulier liberauit vnam rem obligatam,
iuxta no.in l.Stichum.§.ſi creditor. ff.de ſolut.
& ibi Bar.& per eundem plenius.in l. ſi ſtipula
tus,§ 1.ff de fideiuſſ & concluditur, vt in fide-
deiuſſori ſoluente cui cedēda ſunt iura obſtet
exceptio cedēdarum, ſecus in poſſeſſore of-
ferente cui ſimiliter cedenda ſunt iura qui va
lide hanc exceptionem opponere non poteſt,
ea nempe ratione cum poſſeſſor hac mente
276 non emerit,† neque poſſeſſionem acceperit,
vt iura ſibi cederentur à creditore agente hy-
pothecaria, non ſic in fideiuſſore. Vnde non
eſt in conſideratione, vt quamuis creditor li-
berauit alia bona obligata ex hoc non obſtat
277 † exceptio cedendarum,vt tenet Bal.in l.iube
mus.in fi.C.ad Velle̍i.& ibi Saly.poſt Iacob de
Aret.& ibi, ēt Cyn.quod procedit tam in mu-
278 liere agente ad dotes,† quam in alio quolibet
creditore, Neguſan.in tract.de pign.in 3.mēb.
5.parte,nu.29.verſi.3 quæritur.Do.de Franch.
in deciſi 476.
279 † Sed quid ſi vnus hæredum viri vult ſatisfa-
cere mulieri de dodario, alter vero non ſunt
enim plures hæredes & vnus vult redimere, al
ter vero non,quid ſit agendum? dic quòd non
tenetur mulier bona hypothecata dimittere
pro parte,niſi totum, & integrū debitum pro
dodario ſibi reſoluatur,cum enim vnica æſti-
matione ſi fuerint bona capta, non tenetur
reſtituere niſi totum eius creditum ſoluatur,
l quod autem,§.fin. cum l.ſequ. ff. de in diem
addicti cum l.quod ſi vno.non enim eſt veriſi
280 mile vnam partem † voluiſſe ſi aliam non ha-
beret.l.ſi quis aliam,ff.de ſolu. & Bart.in l. cui
vſusfructus.in verſi vltimo facit ad quæſtionē,
ff.de vſu.lega.& in d.l.ſi quis aliam, vide Alex.
in conſi.43.viſo ſtatuto,volum.7.Anna.in ſin-
gular.371.
281 † Et quid ſi vnus hæredum mariti integrum
pretium, ſeu dodarium ſoluit mulieri de pro-
pria pecunia,& mulier cedit iura ſua ſoluenti,
nunquid dicantur acquiri ex nouo titulo, an
potius perueniſſe ad vnū ex luitione? dic om-
nibus hæredibus reacquirit, ne dum ſoluenti,
vt l.fin.§.quatuor,ff.de lega.2.vbi Bald. dicit,ꝙ
cohæres emens rem venditam pro ære alieno
282 communi,cenſetur etiam pro conſocijs, † &
cohæredibus redimere, & per Neguſa. in tra-
cta pign parte 5.memb.3.verſi.quarto reſtrin-
gitur. Vide deciſi Do.Vincen.de Franch 450.
qui pro hoc quęſtione, allegat alium textum
quem dicit meliorem, in l.Lucius,§.Titia ex
aſſe,ff.ad Treb.in quo textu,gl.allegat d.§. qua
tuor,faciunt dicta per Aret.in conſi.6 in 1.du-
bio: Phil.Deci conſ.88.Tiraqu.de vtroque re-
tra titu 1.ad fi num. 87.ex ea tamen deciſione
inferas bona prædicta.ſic per vnum ex cohęre
dibus redempta non eſſe noua, nec mutaſſe
283 naturam,† ſed antiqua,per not.per gl.in l pe-
culium,§.ſi æte.ff.de pecu.& per allegata in di
cta deci.Do.de Franch.450.quod not. ad con-
ſuetudinem Neap. de bonis antiquis loquētē.
284 † Quid autem ſi vni, ex hæredibus viri inter
quos ex l.duodecim tabularum nomina debi-
torum ipſo iure ſunt diuiſa, iuxta l eaque, C.
fami.hercii.totum debitum eſt impoſitum ex
diuiſione inter hæredes facta,& velit partem,
& ratam ſibi tangentem tantum ſoluere, an
ſit admittēda dimidie partis ſolutio quaſi par-
tis integre? dic qđ non,ut per Bar.in l.ſi pigno
ri res colum.3.ver.quæro de perſonali,ff fami.
herciſc. & pro ſingulari, & memoria dignum
refert, & ſequitur Alex.in l.quidam exiſtima-
uerunt.colum fin.ver.ſecundo modo,ff.ſi cer.
pet.faciunt ſcripta per Corn.conſ.295. licet pri
ma facie,volu.3.& Cępol. caute.323.incip.cre
285 ditor,vbi dat modum,† vt creditor cogatur re-
cipere ſolutionem pro parte tantum, vide de
hoc Bal.nouel.in tract dot.priuil.36.8.par. vbi
286 † ponit quæſtionem in dote de quo meminit
Catellia.Cotta.in ſuis memora.in verb.credi-
tor inhærens pignori.
287 † Nunquid autē poſſeſſor poſſit offerre mu-
lieri ſolum pro valore rei poſſeſſo, an vero pro
tota debita quantitate dodarij? dic quod totū
debitum eſt offerendum, per text.in l.fin. C.ſi
vnus,ex pluri & in l.fi.C.de iura. dom. impetr.
ibi,vel creditori totam pecuniam offerat, & l.
qui prior,ff qui pot in pig hab & Negu.in tra.
pign.in 4.par.in 5.memb. reprobato Socin. in
conſi 224.volu.2.& vide addi. ad deciſ. Afflict.
199. quæ dicit pro hac opin. fuiſſe per ſacrum
regium conſilium iudicatum.
288 † Adde quod in ſimili fideiuſſor qui moleſta
tur à creditore poteſt capere de bonis princi-
palis debitori, & ſoluere creditori Iacob.de S.
Geor.in l.profectitia, nu.4.ff.de iure dot.

Nihil derogādo ſorti dotis & dodarij.

289 † Sors hic ſumma eſt ſiue capitale, id eſt pri-
ma pecunia quæ confertur in ſocietatem, vel
quemuis contractum,l ſi nō ſortem, cum in-
finitis alijs.ff.de condi.indebi. vide Guil.Bont.
in trac.de vſur. quæſt.10. nu.51. ad declaratio-
nem verbi ſortis. Licet quandoque ſumatur
indicatio diuinæ volūtatis in ambiguitate hu
290 mana.c.ſors non eſt 16.q.2.† & quot modis ſu
matur,vide Io.And.in proœ.clemen ver. ſor-
tis,gl.17.q.2.in ſum. illicitę tamē ſunt ne pro-
291 pter aſſiduitatem † quis trahatur in idolatriā,
292 † vt per gl.in c.ſors,16.q.2.& ſortilegium pro-
hibitum,ext.de ſortil.licet quandoque permit
tatur in diuiſione bonorum.l.ſi duobus, C.cō
mu de leg.& à iudicio ſortis non datur appel-
293 latio,† quia fortuna non habet ſuperiorem,vt
per Bal in d.l ſi duobus,& per ſortem electus
294 eſt B Matthias in Apoſtolatū,† vt 1.Actu Apo
ſto.ibi dederunt ſortes,& cecidit ſors ſup Mat
thiam. Per hanc ergo perceptionem fructuū,
& prouentuum ex reb. pro dodario hypothe-
295 catis non diminuitur ſors dotis, † vel dodarij,
cum de iure communi creditor, qui percipit
296 fructus ex re hypothecata † excōputet in ſor-
tem

tem. crediti, l. 1. & l. 2. C. de pig. act. etiam in cau
297 ſa dotis. † vt per doc. in ca. ſalubriter., extra de
298 vſu. niſi in caſu illius text. † fauore mariti onus
matrimonij ſubſtinentis, ſed dic hoc deberi ra
299 tione intereſſe, & in ipſius, † recompenſam, quod
de iure permittitur, gl. & doc. in l. 1. C. de ſum.
trinit. & fi. cathol & cum ratione maxima, &
300 æquitate, † ne hęredes lucrentur percipiendo
fructus, & non ſoluendo, ſeu ſatisfaciendo
301 dodarium, † quia verum eſt poſſe induci per
pactum, in caſibus tamen à iure permiſſis qui-
bus debetur intereſſe, alioquin ſecus, vt per Al
ber. & Pau de Caſt. in l ſi ea pactione. C. de vſu.
Cuiacius obſer. lib. 8. c. 17. I beſau. in deciſ. pe-
dem. 78. ſic etiam, & per conſuetudinem quæ
302 eſt pactum ciuium, † hoc inductum eſt. gl. ru-
bri C. lib. 10. de deci decurio. Adde quid dicat
303 Pau. de Caſt. in d. l. ſi ea pactione, C. de vſur. † quod
contractus ad gaudimentum eſt vſurarius, &
ſic non tutus in foro conſcientię, quod nota.
non ergo imputentur fructus in ſortem dotis,
304 † licet ſecus ſit de iure: in cauſa reſtitutionis
dotis ſit excomputatio, l. Titia. ff. de ſolu. quē
ad hoc allegat Bal. conſi. 127 volu. 2. ſimilis eſt
305 caſus in ſolito negociari † qui non imputat
fructus rei hypothecatæ in ſortem principa-
lem. Additio ad Afil. in deciſ. 373. Cacheran.
in deciſ. 143. qui allegant omnes. Adde & am-
306 plia valere pactum † de non computandis fru
ctibus in ſortem, quando vſura vel intereſſe li-
cite debetur, gl. fi. in l. 1. C. de diſt. a pig. quę gl.
allegat bona iura. Cachera. in dicta deciſ. 143.
307 nu. 2. † & quomodo probetur crimē vſurarij.
per eundem in deciſ. 72. Amplia etiam in caſu
308 notabili, † quando creditor ratione numeratę
pecuniæ ſubiret labores notabiles tunc lucra-
tur fructus rerum hypothecatarum Lud. Ro-
309 ma. in ſing. 536. † Amplia in venatore, aucupe,
& piſcatore de quo vide Rom. ſingu. 631.
310 † Percipit ergo mulier fructus loco intereſſe
debiti ratione alimentorum, præſtandorum
etiam infra annum reſtitutionis, vt ſup proxi-
ma pręcedenti conſuetudine: poſt annum ve-
ro ratione morę loco intereſſe de iure debiti,
311 † quod deberi certum eſt, per Afil. in deci. 284.
ne dum pro dote, vt ibi, verum etiam pro do-
312 dario, † vt per Gram. deciſ. 103. nu. 16. quicquid
alias dixerit Afil. in hoc damnatus in deci. 291.
313 vbi additio. † contra quem in hoc ſemper fuit
iudicatum deberi intereſſe dodarij, ſeu anteſa
314 ti, pro cuius dodarij † ſolutione bona mariti
ſunt obligata ad inſtar dotis, vt in Authen. de
æqua. dotis, §. 1. & per illum tex. not. Ang. quod
315 priuilegiū, † quod datur doti, daī ēt augmento
dotis & Iaſ in rub. ff. ſolu. matr. poſt multos do-
ctores per eum allegatos, etiam cum priuile-
gio prælationis, vt ibi per Iaſo. & Neguſan. in
trac. pign. in 4. memb. 2. par. nu. 46. Tex. igitur
ille intelligitur de bonis hypothecatis ſiue ta-
cite, ſiue expreſſe, vt ſupra diximus.
316 † Sed, quid ſi illa bona hypothecata reperiā-
tur penes colonos, inquilinos mariti, nunquid
tenebitur mulier ſtare colono, vel inquilino?
videtur quòd ſic, per tex in l. ſi filiofami. §. ſi vir
in quinquennium. ff. ſolu. mat ſed certe ibi lo-
quitur de fundo dotali, in quo constante ma-
317 trimonio vir eſt dominus † & adminiſtrator, l.
doce ancillam, C. de rei vendic. hic vero in re-
bus mariti pro dote hypothecatis, pręſertim
318 cum hypotheca mulieris ſit anterior. † Vide
in hoc Catelli. Cotta in ſuis memora. in verb.
creditor miſſus, & in verbo, ſucceſſor ſingu-
laris.
319 † Adde & vltimo caſum in quo creditor per-
cipiens fructus nō imputat in ſortem, ſcilicet
in aſſignatione fundi, vel territorij facta mari-
to à ſocero, licite gener percipit fructus, nec
320 cōputat in ſortem, c. ſalubriter, text. de vſur. quod
extende ad ſponſum alimēta ſpōſę præbentē,
gl. in l. 2. C. de dot. promi. tamen vide ibi Bald.
& Saly & Bal. in l. ſi ante, ff ſol. mat. ea ratione,
321 † quoniam dos datur ad onera matrimonij
ſubſtinenda, d. c. ſalubriter, & cap. per veſtras,
ext. de do. inter vir. & vxo. & l. pro oneribus, C.
de iu. dot. igitur ſi maritus vel ſpōſus ſubſtinet
onera matrimonij & dos non ſoluitur à pro-
miſſore, iuſtum eſt ratione huius intereſſe, quod
interim fructus percepti non imputentur in
322 ſortem. † Nunquid autem maritus ratione
dotis promiſſę non ſolutę, & retardatę poſſit
323 petere aliquod emolumētum, † vel intereſſe,
ſi eſt ſolitus negotiari, & num valeat conſue-
324 do, quæ dat aliquid pro intereſſe; † & num id
in pactum deduci poſſit citra labem vſurę? de
his vide Caſſan ad conſue. Burg. rubr. 4. § 23. &
ibi Lan. de materia vſurarum, & de multis cō-
325 tractibus illicitis ac prohibitis. † Qn̄ autē dos
eſſet promiſſa in pecunia numerata, interim
certa quantitas promittatur pro intereſſe, hoc
non eſt licitum, ſecundum Io. And. in d. c. ſalu-
briter, quē communiter omnes ſequentur ſe-
cundum Rudolf. in trac de vſur. 2. par. quęſt. 53.
vide Io. Lup. in repe. c. per veſtras, ext. de do in-
ter vir & vxo. in 6. notab à primo. §. per plures
ſequentes, & Menoch de arbit. iudi. quęſt. lib.
326 2. Centu. 2. caſu 119. maritus † tamen viuens ſi
intereſſe dotium non petijt, donaſſe videtur,
Corn. conſi. 145. uol. 2. col. fi. nu. 24 quod limita
327 in uſuris odioſis, † ſecus in his quæ ſubeunt ui-
cem fructuum, ut per Aret in § ſuerat, Inſti. de
328 act. & quando donatio † uideatū facta, uide De-
ci. in conſi. 571. & Cachera. in deciſ. Pedemon.
132. num. 12.
329 † A quo autem tempore currat marito in-
tereſſe dotis non ſolutę, & ſubſtinenti onera
matrimonij, num poſt bienniū, ut uoluit text.
in l. fi. §. pręterea, C. de iu. dot. uel ſtatim à tem-
pore contract. matrimonij, ut uoluit gl in l de
diuiſione, in gl. fi. ff ſol ma ualida eſt doctorū
diſtinctio, ut ſi à muliere, uel patre dos ſit pro-
miſſa, ſtatim debeatur intereſſe, ſecus ſi ab ex-
traneo, & ſic tenet communiter, ut per Alex.
conſi. 144. uol. 5 Caſſan in conſue Burg. tit. 4. §.
23. col. 2 ubi id limitat plurib. in caſibus: illud
330 tamen eſt not. dignū per lapſum biennij, † nul-
la facta interpellatione, nec cōteſtatione litis
contrahitur mora, ut per Bal in d l. fina. § præ-
terea, & ibi etiam Saly. & id dicit ſingulare
Iaſ.

Iaſ. tamen in l. ſi mora, col. 5. ff. aliter videtur ſentire, vide Roman. ſingul. 298. non tamen 33 t maritus t impeditur ſtatim petere dotes cum ſubſtineat onera matrimonij. Vide Plotum in l. ſi quando, § 11. C. vnde vi. Adde, quando mora commiſſa dicatur, & quibus caſibus ex re, ex perſona, & quæ ſint iuſtæ cauſæ excuſan tes moram, Iac. Menoch. arbi. iudi. quæſti. lib. 2. centur. 3. caſu 220.

ADDITIONES.

ADde circa num. 144. in 12 pœna, quod quãuis mulier ad ſecunda vota migrans patiatur pœnas ſupra, & infra ſcriptas, non tamen perdit dodarium, nam illud lucratur in præmium pudicitiæ, l. res vxoris, vbi Bal. C. de don. inter vir. & vxo. illudque habet titulo oneroſo, vt per Ioan Lup in l. 14. num. 10. ad ll. thori. & in repeti rub. extra de do. inter vir. & vxo. §. 12. verſi quæ quidem donationes & in §. 67 debet tamen id dodarium reſeruare filijs prioris matrimonij.

In textu ibi De rebus ſibi hypothecatis.

Adde: hipotheca tacita, quæ a lege inducitur tam pro dote, l. vnica, §. & vt plenius, C. de rei vxo acti. quam pro dodario, vt per Bald. in l. vbi adhuc, C. de iur. doti Cyn. & alios in l. aſſiduis, C. qui. poti. in pign. habe. vel expreſſa, quæ pacto conſtituitur inſtrumento dotali, l. ſi tibi, §. de pignore, ff. de pign. acti. Barto. in l contrahitur, ff. de pigno. quæ ſcriptura cõſtituitur, vt per Barto. ibi, quæ eſt in rem, l. pignoribus. vbi Bart. Bald C. de pigno. & in l. pignoris, vbi Bart ff. eo. vide Ioan Lup. in l. 63. a nu 4. ad ll. fori.

Adde circa num. 158 quod mulier ob tranſitum ad ſecunda vota non perdit lucra quæſita conſtante matrimonio, vt per Ioan. Lupũ in l. 31. num 39 ad ll. thori & an perdat lucrũ ſeu ſucceſſionem viri in quarta parte bonorum, iuxta tex. in auth. Præterea, C. vnd. vir. & vxor. vide eundem, vbi ſupra. num. 44 & quando non amittat tutelam, vide Iaco Menoch. de arbi. iudi. quæſti. lib. 2. centu. 2. caſu 151.

Add. Et an mulier cuius pecunia dotalis mutuatur, habeat nomẽ debitor ſi hypothecatum ? dic, quod non cum nomine ſuo mutuauerit, vt l. ſi maritus, C. de diſtr. pign. ſecus ſi nomine mulieris, & ratio eſt, quia nomen cõſtitutum ex pecunia vxoris non eſt vxoris, & per conſequens nec pignus. ſeu hypotheca ei accedẽs ſecũdũ Bal. ibi, & illa obligatio pignoris ſolum quæritur mutuanti, vt ibi per Saly.

Adde circa nu. 12. quod quis propria authoritate non poſſit rem ſuam vendicare, eũdem Alfan. in collectan. 177. & 760.

Adde circa num. 15. ad limitationem illius tituli, C ne vxor pro mari. in pulchro caſu. Io. Lup. in l. 61. num. 11. ad ll. thori.

Adde circa nu. 180 mater tutrix conuolans ad ſecunda vota non petito tutore filijs, ꝙ priuetur ſucceſſione, vltra ꝑallegata, Bern Peru. ĩ collect. iur. ciui. 223. & 912. quã regulam extende in quolibet alio proximiore ſucceſſionem prætendente, vt cumulat idem diligens Doct. Alfan. in collecta. 225. Vide de pœnis ſecũdo nubentiũ, vltra prędicta modernos Peruſt. in collectaneis, ad l. 1 & 2. C. de ſecun. nup. c. 206. & an habeant pœnæ locũ in patre ſecundo loco ducente vxorẽ ſuperſtitibus filiis ex priori matrimonio, vide Alfan. in collectan. cap. 17.

Circa 20. pœnam, num. 159 ad materiam l. hac ædictali, C. de ſecun. nup. illiuſq; cõmentarios Vide Doctores congeſtos per Bernard. Alfan. in ſuis collecta. c. 1. & rurſus, c. 874.

Adde circa nu. 71. in quæſtione illa an mulier ſit proprietaria, an vero vſufructuaria, & concluſum, ꝙ ſit vſufructuaria, an teneatur præſtare cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, & an ante cã præſtitam ſuper vſufructu, vel quaſi poſſit actionem intẽtare? ꝙ non. Gozadi in conſ 91. nu. 5. vide Alex cõſ. 58. nu. 10. vol. 3. Dec conſi. 418 Porti l mo. lib. 3 concluſi. 8. Iul. Clar. libro 3. ſenten. § teſtamentum, quæſti. 64.

Adde, num. 290 quæ ſortes ſint permiſſæ, & quando prohibitæ, & quæ prædictiones vetitæ non ſint, per P. Greg. Tholoſan. libro 34. ſyntag. vnl. iur. cap 4 5. vide Monta ad ll thori. lib. 1. titu. 3. l. 1 glo. 1.

Adde, ibi. in tex de rebus ſibi hypothecatis, an mulier pro dote habeat hypothecã in reb. & bonis viro obligatis? gl. & Doct. ꝙ ſic, in l aſſiduis. C. qui poti. in pig habea. & Bart. in l. pater, ad fi. ff de dote præleg. Item an habeat prælationẽ in re ſibi hypothecata ꝑ dote, licet relicta ad pias cauſas? dic, ꝙ ſic, vt per Bald in l 2. C. ſi aduerſ. vendi. pig. & an vxor poſt mortem mariti inhabitans domũ olim per virũ conductam teneatur ad penſionẽ? ꝙ vſ, niſi iure familiaritatis cũ filiis hæredibus viri inhabitet, vt per Bal. in l contractus, C. locati. refert, & ſequitur Iaſ. in §. actionum. nu. 166 Inſti. de activerum mulier pro dote in bonis poſt quæſitis per maritum preferatur in hac eius hypotheca creditori anteriori, expreſſã hypothecã habenti, quemadmodum fiſcus præterretur, iux. l. ſi is qui, ff. de iur. fi. vide Bal. ꝙ ſic in conſ 189. dominus Lanfrancus, nu. 2. vol. 3. vide tamen Did Couar varia. reſol. c. 16. nu. 5 & Neguſ. in tract. de pig. in 2. memb. 5. par. principali.

Adde circa nu. 128. in quæſtione, ſeu concluſione, an antem perdat legatum mulier ad ſecunda vota migrans a marito factum, Corne. conſ. 21. videtur, vol. 1. & quid ſi tranſeat infra annum

annum luctus, Corn. conſi 38. quod dic. vol. 4. perdit legatum alimentorum etiam ſi velit ſtare cum filijs Bald. in l j in fi. C. de lega. ſed non perdit quod habuit a primo viro titulo oneroſo, Bal. in l. donationem, C. de ſec. nupt.

Adde & nota quod licet vxor viro uiuo poſſideat bona mariti iure familiaritatis, l. iure familiaritatis, ff. de acqui. poſſeſſione, vnde videtur multis, quòd eo mortuo nō poſſit propria auctoritate domum, nec alia bona viri poſſidere per dictā l. tamen contrarium eſt verum, & ratio eſt, quoniam detentio peruenit ad eam ſine vitio, ergo licitè rectè detinet, vt no. Bartol. in l. ſub prætextu, ff. commo & quia ſuperuenit cauſa mortis, ſcilicet mariti, Bal. in l. pignoris, C. de pign. actio. & vide Cuma. in l. prima, § neceſſario, ff ſi muli. ven. nomi. & per Montal. libro tertio ll. thori l. ſexta, ti. decimo nono, in gl. in verbo del Rey. in fi. ver. item no.

Adde num 30 quid operetur pactum de ingrediendo, an vitietur, ſi petatur adiudicatio, an tranſeat ad ſingularem ſucceſſorem, Grat. conſi 37. vol. 1.

Adde circa nume. 124. vbi pupillus educari debeat, eſt in arbitrio iudicis, de eo tamen qui eſt proximior, & ſuccedere debet, eſt iuſta ſuſpicio, vide Pariſ. conſi 56. volum. 1. Guid. Pap. quæſt. 539. Cagno. in l hoc colore, ff. de inoffi. teſtamen. nume. 10. & quæ not. Peruſi. in collec. ad leg. j. vbi pup. edu. debe. latiſſime Iacob. Menoch de arbit. iudi. quæſtio. libro ſecundo, Centu. 2. caſu 168. & quæ iudex in decernendo educationem conſiderare debeat, vide deci. D. Vinc. de Fran. 350.

Adde circa num. 329. in verſi a quo tempore currat marito, vide Iac. de Nigris, in l. ſi inſulam, num 22. ff. de verb. obli. Ciaud. in l de diuiſione ff ſolu mat. Ruin. in rub. ff. ſolu. mat. nu. 81. Alex conſi. 147. vol. 5. Bal. nouel. in trac. do. 4. par. in prin nu. 10.

Adde circa nu. 71. quòd ſi in libello aſſerat ſe dominam fundi, probat tamen ſe vſufructuariam, an obtinebit, Ripa in l. naturaliter, §. nihil commune, nu. 27 ff de acq. poſ. Claud. Marmer. nu 46 Fab. A coromb. nu. 34. Io. Ant. Rub nu. 119. Lanci. Galiau. nu. 19. Arri. Pinell. in l. j. par. 2. nu 18. C. de bo. mat. Capy. in deciſi. 96. nu 3 & id præſertim in cauſis ſummarijs in quibus proceditur ſimpliciter ac de plano ſolaque facti veritate inſpecta, ſi cauſa ſic fuerit commiſſa, vel vt in regno eſt diſpoſitum, in c. Deteſtantes, directo magiſtro Iuſtitiario, & in regia pragm. diſpendia litium.

Adde ꝙ mulier pro dotibus iſtis, & dodario habet electionē ſuper bonis mariti feudalib. vel allodialib. ſeu burgenſaticis ſicut quilibet creditor. l. creditoris arbitrio. ff. de diſtr. pig. vide D. Io. Fran. de Pont. in conſi 82. nu. 15.

Adde nu. 99. limitationem ad regulam, l. traditionib. C. de pact. plures caſus notabiles, per quos trāſit dominium abſque traditione, per Rebuf. in 3. Tho. ad conſti. regias, tit. de mater. poſſeſ. in præfatio. a nu. 55.

Adde circa nume. 168. 169. quòd & ſi mulier conuolans ad ſecunda vota deſinat eſſe tutrix, & ſit ſuſpecta in petendo tutorem filio, tamen tutor ab ea petitus antequam tranſeat ad ſecunda vota, eſt præferendus, & magna eſt præſumptio pro matre, vt per Bal. in l. prima, C. ſi contr. matri m. volun. tut dat. ſit, per illum text. Iudexque tenetur dare tutorem a matte nominatum. gloſ. & Bart. in l. ſi quis ſub conditione, in verb. in ciuitate. ff. de teſtam. tute. & in Authen. Sacramentum, C. quando mulier tutel. offic. fun. poſſ. licet ad hoc iudex non arctetur, vt per Bartol. in dicta l. ſi quis, numero 29. Bald. in dicta Authent. Sacramentum, & Ange. in Authen. matri, & auię, numero quinto, C. qn muli. tuto. offi. fun. poſſ. Berous quæſtione 66. numero quinto, & Do. Fab. de Anna. in ſuo eleganti conſi. 50. volumine primo, col. prima.

De tempore lugendi maritū, & ſecundis nuptijs, & quid ſit luctus, & quæ variarum gentium in eo conſuetudo, & cur decem menſes luctus a Romanis fuerint conſtituti, an principes luctus tempus remittat, viri mulieres lugere non cogi, vide pulchre per Franc. Connan. lib. 8. comm iur. ciui. c. 7.

Adde an ſeminaria ſint in fructu, & an ſpectent vſufructuario eiſq; quibus competunt fructus? & an venatio ſit in fructu, vide per Conna. comment. iur. ciui. lib quarto, capi 1. De fructibus, & qui ſint fructus prædiorum.

Adde circa variationem, numero 272. eundem Capyc. in deciſ. 41. 46. & Rebuff. in ſecundo tomo. ad conſti regi. in tracta. de conſtitut. redditu um, arti. 1. glo 8. nu. 47. verſ. vltimo notandum eſt.

Adde in textu, ibi fructus & prouētus, quòd in his annuis preſtationibus, ſiue ſint redditus, ſiue prouentus, ſiue ſint perpetui, ſiue temporales, debitor ſi fuerit condemnatus, non obſtante appellatione fiet executio. Pet. Rebuff. in gloſ. concordato, §. volumus. de col latio. in verb. redditus, & in l. frugem, ff de verbo. ſignifi. & ad conſtitu. regias Franciſ. tomo primo tracta. de execu. ſenten. articu nono, gl. ſexta, vbi ponit caſus plurimos qui executioni demandantur etiam pendente appellatione à diffinitiua: ab interlocutoria autem cum continet grauamen irreparabile in diffinitiua, per eundem in præcitato tractatu, articulo nono, glo. prima, numero ſecundo, verſi. vnde ſi quis appellaret ſuper carcere, vel tortura, & cę ubi ponit duodecim caſus principales. An autem mulier perſoluat impenſas in re factas, uel hęres

tes uiri proprietarius,& quid ſi modica fit im penſa,& quę dicatur modica, Iacob. Menoch. de arbit.iudi.quęſtio. libro ſecundo Centu 3. caſu 215.

Adde nu 26. inſtrumentum dotale non habet executionem paratam,l ſi cum dotem, §. eo autem,ff ſolu.matr. Rebuf. ad conſtit.regi, tomo 1.de lite.oblig arti 6 glo 3. ubi ponit caſus quibus inſtrumenta habent executionem paratam, quos uide per te,& uide per eundem caſus pleroſque, in quibus poteſt incipi ab executione, arti 6.glo.2.

Adde, quod ad ſolutionem dotis tenentur hęredes uiri, ſiue ſint hęredes in burgenſaticis, ſiue in feudalibus, cum quilibet eorum teneatur pro rata, per allegata per Dom de Franch. in deciſi.prima,& in deciſi.159.qui allegat omnes doctores.

Adde circa nu 92. quod menſura alio non dicto intelligitur ſecundum morem regionis, vbi res eſt ſita, non autem ſecundum locum contractus per tex.vbi no.in l.Imperatores, ff. de contrah emp. gl.in c ex parte in verbo, patuiſſimam, ext. de cenſi lo Pet Ferr in for.libel li.quo agit, ad ven.in gl in ver.perticarum centum, & infra quantum tempus poſſit conqueri ille qui dicit ſe grauatum in menſura, & in appretio? & quid debeat probare? dic quòd infra annum, l.qui ſe grauatos, C.lib.11.de cēſi.& perem niſi ſint minores, & abſentes, nam nō ſufficit probare veterem æſtimationē, quia pretia rerum ex tempore mutantur, l pretia rerum, ff.ad legem Falcid.l.ſi inter. C.de iure doti.Bal.in conſi.387 ille qui vol.3.

Adde in tex ibi fructus, & prouentus, quid ſi maritus legauit fructus, redditus, & prouentus omnium bonorum mobilium, & immobilium, nunquid vxori debeatur redditus nominum debitorum? dic quod non, quia eſt quoddam tertium genus bonorum, nec mobilium, nec ſtabilium, iuxta nota. in l. a diuo Pio, §.ſi ſuper rebus, ff.de re iudic.l. quam Tuberonis, § fina ff de pecu. habebit tamen fœtus pecorum, Bald.conſilio 423. Andreas, volumi.3.

Adde, quod mulier iſta migrans ad ſecunda vota tenetur reſtituere hæredibus viri veſtimenta, & alia quæ extraxit de domo viri, non tamen veſtes quotidianas, & attritas; Bald in conſilio nonageſimoſecundo, hæres viri, volumi.3.

Adde circa nu.131. quod filij ſecundi matrimonij non poſſunt petere ex perſona eorum quōdam matris legitimam in bonis filiorum premortuorum primi matrimonij, per Auth. ex teſtamento, C.de ſec.nup.per quem tex ita cōſuluit Bal.in eius conſi 5.factū eſt tale in volu.4. Et quid ſi ex primo matrimonio habet duos filios, ex ſecundo tres, quorum trium vnus moritur, deinde moritur vxor ſuperſtite ſecundo viro, & reliquis quatuor filijs ex duobus maritis ſuſceptis, qualiter diuidetur dos, & bona inter dictos filios, & maritum. de quo vide Bald.in conſi.37.proponitur, quod Domina Margarita, vol.4.

Adde in text. ibi fructus & prouentus, quis debeat cuſtodire ciuitatem tempore belli, an hñs merū imperiū, an vero ſimplicem iuriſdictionem? Luc de pę in l.2.C.li.12.de exacto & executori, & ſi duo ſint domini eiuſdē caſtri, alter habet merum imperiū in toto caſtro, alter vero iuriſdictionem tantum in ſua portione? idem Luc.ibi circa nu.12 verſ ex his patet reſponſio, & quid veniat appellatione prouentuum, & fructuum; cumulatiſſime Ann ſing. 421.incip.prouentus.

Adde in tex.ibi, vel ad ſecunda vota migrare voluerit, materiam ſecūdarum nuptiarum, & pœnā earū circa ſucceſſionem, & alia pertractat Petr.Greg. Tholo.lib.2.Syntagma. iur. vniuer cap.26.

Adde in tex ibi fructus & prouentus, quare partus ancillæ cuius vſusfructus legatus ſit, in fructu non ſit, cum reliquorum animaliū fructus contra fuerit, ad §. in pecudum, Inſtit. de rer.diuiſi vide pulchre Alex. ab Alexan. Geniali.dierum, lib.1.c.10.

Adde circa nu 92 quibus finib. queq; menſura iter actus, via conſiſtent, & quid ſit pes. cubitus, palmus, iugum, dipletrum, ſtadiū, Alex. ab Alex. Genia.dier.lib.2.c 10 vide Pract Pap. in for. lib. in cau.venditi in gl.in verb. perticarum, num.5.

Adde nu.85 ꝙ poſſeſſor caſtri, vel villę ratione cuius habet ius pręſentandi ad eccleſiā, poteſt præſentare, licet ante nunquam præſentauerit, quia caſtrū ſemper videtur dictum ius præſentandi retinuiſſe, & poſſediſſe. non obſtāte, ꝙ ſuper caſtro fuerit guerra vel lis mota niſi fuiſſet mota lis ſuper ipſo iure, vel poſſeſſione præſentandi. Roman conſil.141 Butrig.in c in litteris in ſi de iu patron Herri Ferran in ſing. addito.in reperto. Nic.Milis in verb.Poſſeſſor caſtri.

Adde num.227. quod habens poſſeſſionem iuriſdictionis in loco licite poteſt ad remouēdum obſtaculum ſibi paratum irruere tam in perſonam impedientem quam in oſtia, & muros loci, ita rumpendo vt libere valeat vti iure ſuo, vt probatur in capitulo olim, ſecundo, extra de reſtitutione ſpoliatorum, & capitulo dilecto, de ſentent. excommunicationis, libro ſexto, Innocen Hoſtien Ioann Andr.in capitu primo, de immunita. eccleſi. Additio. ad Nicol. Milis, in verb. Poſſeſſionem iuriſdictionis.

Adde

Adde an poſſit hæc mulier apponere cuſtodes ad capiendum illos fructus de rebus ſibi hypothecatis? vide text. in l. ſi ita, §. dominus, ff. de vſufr. & ibi Albe. c. in aliquibus, vbi Abb. in j. no. de decim. Bal. in l. diuortio, §. interdum, ff. ſol. mat. Soci. conſi. 93. vol. 3. Capy. in c. Imperialem. col. 84. in paruis, de prohi. feu. ali. per Frid. & in deciſ. 27. num. 38. & an poſſit prohibere colono ne extrahat victualia? Gui. Pap. quæſtio 283. Addi. ad quæſtio. Capp. Tholoſ. 109. Afflic. in conſtit. quanto, num. 26. in fi. Tiraque. de retra. ligna. §. 1. gloſſ. 7. Anna. in allegat. 94.

Adde an ſi ſuper bonis pro dote obligatis fiet executio nulliter, vel ex proceſſu nullo, num mulier, poſſit vti excutione ſi non virtute ſententiæ nullæ; ſaltem ratione ſuæ hypothece. vide tex. in l. fundus qui Lucij Titij, ff. de reſcin. uendi. Bart. in l. 3. §. fi. ff. de acquir. poſſ. Deci. conſi. 419. nume. 22. Ann. alleg. 22. nu. 4. & alleg. 80. num. 10. & alleg. 93. nume. 8. Valle. conſi. 5. nume. 7. uol. 2. qui omnes concludunt ad partem affirmatiuam.

Adde circa num. 279. quid ſi mulier creditrix reciperet portionem competentē ab uno ex hæredibus, uel ab uno ex duobus, uel pluribus inſolidum obligatis, an inducatur diuiſio debiti, & quid ſi aliquid deeſt integre portioni ſolute, ad l. ſi creditores, C. de pac. Afflic. deciſ. 13. Guid. Pap. deciſ. Delphin. 174. & ſingul. 289. Paris de Put. de reinteg. feud. fol. 24. col. 3. Bello. cōſ. 44. Ripa, in l. ſi ex toto, §. fi. ff. de leg. j. Anna. alleg. 3.

S V M M A R I V M.

1 *Conſuetudo iſta conformis eſt iuri communi.*
2 *Conſuetudo iſta differt a iure communi, & quando.*
3 *Dos & dodarium legatum vxori debentur ſtatim propter commodum repræſentationis.*
4 *Anno elapſo dotes, & dodarium ſoluitur vxori remittenti alimenta.*
5 *Conſuetudo iſta loquitur in caſu iure reſtitutionis dotis.*
6 *Dos, & dodarium debetur ſtatim ſi matrimonium eſt nullum.*
7 *Conſuetudo iſta loquitur in dote conſiſtente in quantitate ſeu pecunia.*
8 *Dos ſi conſiſtat in rebus ſoli, vel ſtabilibus ſeruantur in reſtitutione iura communia.*
9 *Dodarium num infra annum ſit ſoluendum? & nume. 11. 12. 13.*
10 *Copulatiuorum natura eſt, vt æque copulent,*
14 *Mulieri dotem petenti an obijciatur, quod non ſit domina.*
15 *Mulieri dotem petenti an obijciatur exceptio adulterij?*
16 *Et quid ſi adulterium ſit ignoratum?*
17 *An hæres id obijcere poſſit, ſi defunctus non eſt conqueſtus, ſi repente deceſſit?*
18 *Vxore mortua num obijci poſſit adulterij exceptio?*
19 *Vir ſi conſenſit adulterio committendo Lenocinium, num exceptionem adulterij obijciat? & numero 20. 21. remiſſiue.*
22 *Retentio num poſſit opponi mulieri dotem repetenti?*
23 *Dos cum reſtituitur, etiam pœna eſt reſtituenda.*
24 *Dos in qua moneta ſit reſtituenda?*
25 *Dos in qua moneta ſit reſtituenda, & cuius erit electio?*
26 *Monetę mutatio quo ad bonitatem intrinſecam, vel extrinſecam, quid?*
27 *Contractus non autem ſolutionis tempus attēditur, de qua moneta dos ſit reſtituenda, & nu. 29.*
28 *Mutatio monetę, an & quando fieri poſſit.*
30 *Conſuetudo iſta an militet in putatiuo matrimonio?*
31 *Conſuetudo generaliter loquens, generaliter eſt intelligenda.*
32 *Intellectus ad glo. in cap. de prudentia, extra de don. inter virum & vxo.*
33 *Ratio ſauendi viro putatiuo, ſicut vxori eſt diuerſa.*
34 *Dos putatiua an habeat priuilegium, ne eius debitor teneatur niſi quatenus facere poſſit?*
35 *Caſus ſpeciales quibus maritus tenetur inſolidum.*
36 *Beneficio, l. maritum, ff. ſol. mat. renunciari non poteſt etiā cum iuramento.*
37 *Etiam ſi dicatur in inſtrumento dotali integras dotes ſoluere.*
38 *Marito dimittendum eſt tantum, quod de fructibus ſuſtentari valeat.*
39 *Dos ſi in ſtabilibus conſiſtat æſtimatis, an hæredes viri habeant anni ſpatium ad reſtitutionem? & nu. 40.*
41 *Ratio cur mobilia infra annū ſtabilia ſtatim reſtituantur.*
42 *Maritus an teneatur ſatiſdare de reſtituenda dote elapſo anno?*
43 *Res mobiles emptę pretio rerū ſtabilium dotalium an ſint reſtituendæ ſtatim tanquam ſub rogatæ?*
44 *Reſtitutio dotis de qua hic dicitur, an militet in ſponſa, & num. 45. 46.*
47 *Mulier num agere poſſit ante annum ad reſtitutionem dotis?*
48 *Anni tempus ad reſtitutionem dotis datur hæredibus mariti miſerationis cauſa.*
49 *Petens præmature, videtur plus petere.*
50 *Dilatio anni ad dotis reſtitutionem, datur ad differendum ſolutionem.*
51 *Actio non competit mulieri ante annum reſtitutioni dotis conceſſum, & nu. 53.*
52 *Negatiua appoſita iuxta verbum negat actum, & potentiam.*
54 *Mulier an teneatur recipere dotem nondum elapſo anno?*
55 *Et an fiat deductio interuſurij medij temporis?*
56 *Mulier an petat ab hærede viri ſatiſdationem de reſtituenda dote adueniente tēpore? & nu. 57. 58. 59. 60.*
61 *Mulier an variare poſſit ſi petijt ſatiſdationem, de dote adueniente tempore ſoluenda?*
62 *Creditores num poſſint opponere dotem eſſe datam in eorum fraudem?*
63 *Et quid ſi magnam maritus habuit dotem ab vſurario? et nu. 64. diſtingue, nu. 65.*
66 *Dotes ſæpe conſtituuntur ex vſuris ac bonis turpiter quæſitis.*
67 *Pecuniæ dotalis conſumptę, creditori non datur auocatio.*
68 *Dos inofficioſa non auocatur niſi ſoluto matrimonio.*
69 *Querela inofficioſa dotis non competit niſi mortuis dotantibus.*
70 *Dos qua actione petatur? & nu. 71.*
72 *Stipulatio præſumitur interceſſiſſe fauore dotis.*
73 *Stipulatio quæ eſt ſtricti iuris, tamen fauore dotis mutat eius naturam.*

74 *Effectus*

74 Effectus & diſcrimina inter actiones bonæ fidei & ſtricti iur.s.
75 Iudicium reſtitutionis dotium plenam requirit, non ſummariam cauſæ cognitionem.
76 Dilationes coarctandæ ſunt in iudicio dotis.
77 Mulier ſocerum abſq; venia non vocabit in ius.
78 Socer habetur loco patris.
79 Mulier in actione dotis aget cum authoritate patris.
80 Et tam in iudicio ordinario quam ſummario.
81 Nouerca habenda eſt loco matris. quod declara. nu. 82.
83 Compenſatio an opponi poſſit agenti ad reſtitutionem dotis?
84 Compenſationis exceptio opponitur etiam poſt ſententiam tranſactam in rem iudicatam.
85 Exceptio compenſationis non tollitur etiam ſtante ſtatuto, quod contra inſtrumentum dotale nulla opponatur exceptio.
86 Compenſatio habet vim ſolutionis.
87 Inſtrumentum non impugnat, imo comprobat ille qui cōpenſat.
88 Exceptio compenſationis non tollitur etiam ſi cum iuramento fuit renunciatum.
89 Limita prædicta ſi inſtrumentum dotis præceſſerit.
90 Exceptio ſolutionis dotis non impedit litis conteſtationem.
91 Lis videtur ſopita per ſolutionem.
92 Cedens bonis conueniri nec conuenire poteſt.
93 Ceſſioni bonorum renunciari non poteſt.
94 Hæreditas viri ſi tranſit ad fiſcum, tranſit cum ſua cauſa.
95 Fiſcus ſuccedens priuato præſtat onera quæ priuatus præſtabat.
96 Hæreditas tranſit in fiſcum cum onere legatorum.
97 Publicatio bonorum fit cum ſua cauſa.
98 Res quando tranſeat in aliquem cum ſuo onere?
99 Mulier habet intereſſe dotis quando creditum non eſt liquidum, & hæres eſt cum beneficio, legis.
100 Mulieri ſi fuit tutrix, & ſibi de dote non ſatisfecit non debetur intereſſe.
101 Hæres mariti clericus num declinet forum?
102 Paupertas viri excuſat à debito.
103 Paupertas appellantis excuſat ne appellatio deſeratur.
104 Priuilegia paupertatis quæ remiſſiue.
105 Paupertas excuſat a fideiuſſoria cautione.
106 Paupertate legata venit tota hæreditas.
107 Mulieri agenti ad reſtitutionem dotis obſtat exceptio inuentarij conficiendi.
108 Inuentarij conficiendi tempus.
109 Exceptio inuentarij conficiēdi impedit litis conteſtationē.
110 Proceſſus non eſt nullus, ſi exceptio conficiendi inuentarij non opponatur.
111 Caſus ſingulares in quibus non opponitur exceptio conficiendi inuentarij. & nu. 112.
113 Hæres durante tempore confectionis inuentarij alios conuenire poteſt, quamuis ipſe non poſſit. & nu. 114.
115 Hæres opponit exceptionem inuentarij.
116 Hæres improprie dicitur qui adijt confecto inuentario.
117 Hæres promittens de ſuo ſoluere, intelligitur de hæreditate & tanquam hæres.
118 Forma conficiendi inuentarij.
119 Inuentarium conficiens quid obſeruare debeat.
120 Inuentarium dicitur legitime factum quando continet omnia diſtincta.
121 Copia inuentarij an danda ſit litiganti cum tutore vel curatore adulti hæredis viri.
122 Inuentarij copia non eſt danda per tutorem rerum mobilium vel immobilium.
123 Copia inuentarij non integra, ſed principij & finis danda eſt per tutorem.
124 Niſi pars velit redarguere tutorem de dolo.
125 Inuentarij exceptio opponitur etiam poſt ſententiam.
126 Mulier ſi cupit habere dotes in pecunia, heres tamen cum beneficio pecuniam non habet an & quando teneatur recipere inſolutum bona hæreditaria. & num. 127. 128. 129.
130 Creditor non tenetur recipere aliud pro alio ſibi debito.
131 Minor reſtituitur aduerſus non confectionem inuentarij, vel minus ſollemniter factam. & quid in muliere. num. 132.
133 Mulieri agenti ad dotes, num obſtet exceptio dilationis quinquennalis.
134 Plures hæredes viri conuenti tenentur vnum tantum in iud. procuratorem conſtituere.
135 Mulier num dotes petat à fideiuſſore dotis?
136 Dodarium conſtitutum in re ſoli ſeu ſtabili num ſtatim debeatur, non expectato anno?
137 Dotis & dotis augmenti eadem eſt diſpoſitio.
138 Hæredes viri habent annum ad ſolutionem dodarij conſiſtentis in pecunia, vel re ſoli.
139 Dos ſi conſtat in nomine debitoris, an heres viri habeat anni ſpatium, an vero teneantur ſtatim cedere iura & nu. 140.
141 Nomen debitoris bonum facere, ad quid teneatur?
142 Hypotheca dotis à quo tempore incipiat, à die promiſſionis, an vero contracti matrimonij?
143 Alimenta interim debentur mulieri petenti reſtitutionem dotis.
144 Iudicium reſtitutionis dotium eſt vniuerſale.
145 Mulier pro alimentis habet bona viri obligata.
146 Mulier an agat contra vnum ex pluribus heredibus viri.
147 Mulieri agenti pro dote contra tertios poſſeſſores num obſtet exceptio diſcuſſionis?
148 Mulieri agenti ad dotes, num obſtet exceptio compenſationis, ſeu quod mulier conſenſit viro alienanti?
149 Conſenſus mulieris non porrigitur ad alium contractum, rem vel perſonam, cui conſenſit.
150 Intellectus ad. l. iubemus. C. ad velleia.
151 Renuntiatio mulieris excludit eam a re, ſuper qua renunciauit, etiam ſi maritus alia bona non haberet.
152 Declara id procedere in caſibus quibus reſtitutio dotis fieri poteſt conſtante matrimonio.
153 Et niſi vxor eſſet effecta locupletior.
154 Locupletior quis præſumitur effectus, niſi probetur contrarium.
155 Mulieri agenti ad dotes num obſtet exceptio cedēdarum? & nu. 156.
157 Mulieri obſtat exceptio cedendarum ſi doloſe verſatur & quomodo.
158 Mulier pro dote agit contra poſſeſſorem etiam ſi fratri vel patri mariti alienanti conſenſit.
159 Limita niſi conſenſui interueniſſet iuramentum.
160 Sublimita non procedere in herede mulieris, nam aget in ſubſidium.
Declara, vt numero 161. 162. 163. 164 165. 166. 167 168. 169.
170 Legatum vxori factum an compenſetur cum dote.

171 Debitor legando creditori non videtur animo compenſandi, niſi alter ex coniecturis appareat.
172 Maritus legando mille pro dotibus, cum dotes eſſent quingenta, quid & quantum debeatur?
173 Legatum factum vxori ſi non nupſerit, an repetatur ſi nubat?
174 Et an cum fructibus, vel intereſſe? & nu. 175.
176 Titulus diſpenſatiuus non eſt potens ad acquiſitionem fructuum.
177 Legatum factum mulieri pro bonis ſeruitijs num ſubijaceat diſpoſitioni. l. fœmina. C. de ſecu. nupt.
178 Seruitia maritalia tanquam debita non merentur remunerationem.
179 Niſi eſſent præſtita extra cauſam maritalem.
180 Dos legata debetur ſtatim propter commodum repreſentationis.
181 Commodum repreſentationis quale ſit?
182 Dos legata per virum vxori debetur ſtatim etiam quod teſtator ſe referat ad inſtrumentum dotale.
183 Amplia vt debeatur cum intereſſe.
184 Legatum dotis vxori factum debetur inſolidum & integre.
185 Annus diuerſimode conſtituitur ſecundum diuerſas regiones.
186 Annus eſt duplex.
187 Annus ceptus an & quando habeatur pro completo? & nu. 198.
188 Annus completus num dicatur in principio vltimi diei?
189 Dies vnde dictus?
190 Dierum diuiſio & nu. 191.
192 Contractus noctis tempore celebratus ad diem refertur?
193 Nec ob id notarius in pœnam incidit falſi.
194 Dies intelligitur à ſummo mane vſque ad Veſperas.
195 Deis termini an computetur in termino.
196 Menſis quid, & quot ſit dierum?
197 Annus completus infert exceſſum temporis.
199 Electio datur mulieri elapſo anno habere alimenta, vel dotes.
200 Electio eſt debitoris in alternatiuis
201 Electio eſt creditoris cum ad eum verba legis diriguntur?
202 Decretum an requiratur in remiſſione alimentorum.
203 Mulier ſi remittit alimenta, & vult dotes, num debeatur cum intereſſe? & nu. 204.
205 Mulier eligens dotes num poſſit variare?
206 Electio quando conceditur à lege, videtur concedi per verbum futuri temporis.
207 Variare non poteſt actor poſtquam elegit, quando vnum eſt in obligatione, aliud in ſolutione.
208 Mulier poſt ius queſitum parti, facta electione amplius non poteſt variare.
209 Creditoris eſt electio in alternatiua exigendi.
210 Integraliter intelligitur quo ad vſumfructum & proprietatem.
211 Anno elapſo heredes viri ſunt in mora abſque interpellatione.
212 Oblatio ſola non inducit regulariter liberationem, niſi adſit etiam depoſitio.
213 Oblatio uerbalis non ſufficit ad euitandum moram.
214 Verba non ſufficiunt vbi facto opus eſt.
215 Mulier an alimenta debita infra annum non præſtita, deinde petere poſſit? & nu. 216,
217 Cautela mulieris vt intereſſe & alimenta poſſit petere.
218 Mulier que habet alimenta, an habere poſſit fructus dotis?
219 Mulieri petenti dotem num obijci poſſit retentio ſi fuerit tutrix nec rationem reddidit?
220 Heredes viri num teneantur alere vxorem quę non dedit dotem?
221 Filij tenentur alimenta præſtare matri ſicut & defuncti.
222 Pietas erga matrem ſeruanda eſt ex naturali ęquitate & ratione.
223 Dos ſi non reſtituitur, fit aſſignatio mulieri tot bonorum viri vel ſoceri vt ſit ei cautum.
224 Declara quando bona ſoceri ſunt expreſſe vel tacite obligata.
225 Excuti an debeat filius antequam ad patrẽ perueniatur: & nu 226.
227 Hæres viri vel pater renitens compellitur per iudicem aſſignare bona mulieri non ſolutis dotibus.
228 Iudicium redditur in inuitum.
229 Creditores an ſint vocandi in aſſignatione bonorum mulieri pro dotibus facienda.
230 Aſſignatio bonorum facta vxori conſtante matrimonio, nullum creditoribus mariti parat præiudicium.
231 Mulier creditrix dotium in pecunia num compellitur recipere de bonis immobilibus?
232 Creditor cogitur in ſolutum recipere bona debitoris carcerati.
233 Mulier creditrix rem meliorem debitoris ſibi aſſignari facere poteſt.
234 Priuilegio auth hoc niſi. C. de ſolu. an renuntiari poſſit? & nu. 235.
236 Debitori licitum eſt res ſuas vendere & ex his pecuniã redigere. & nu. 237.
238 Mulier an efficiatur proprietaria per aſſignationem ſibi factam de bonis viri?
239 Inſtrumenta fundi an veniant in aſſignatione bonorum?
240 Bona exiſtentia extra diſtrictum, num poſſint aſſignari mulieri?
241 Hypothecaria competit etiam in rebus extra diſtrictum ſitis. & nu. 142.
243 Executio ſuper bonis extra diſtrictum quomodo fiat?
244 Aſſignatio mulieri vtrum fiat primo ſuper mobilibus, deinde ſuper ſtabilibus?
245 Aſſignatio vtrum fiat ſuper nominibus debitorum?
246 Nomina debitorum veniunt appellatione bonorum?
247 Aſſignatio fit mulieri. ſuper annua perceptione canonis emphiteutici.
248 Aſſignatio bonorum ſi fiat mulieri ex inordinato proceſſu & nullo, an competat retentio? & nu. 249.
250 Aſſignatio an ſit facienda pro quantitate debita?
251 Aſſignatio eſt facienda mulieri mediante appretio.
252 Valor rei diminuitur propter qualitatem temporum & pericula belli imminentia.
253 Item ob malum ſitum in quo bona exiſtunt.
254 Item ob prætenſas qualitates feudales vel fideicommiſſarias.
255 Bona feudalia æſtimantur minori prætio quam allodialia.
256 Et pro tertia parte valoris rerum liberarum.
257 Pauperior reputatur is qui poſſidet bona fideicommiſſo vel maioratui ſubiecta.
258 Res æſtimatur minori ob aeris intemperiem.
259 Item quia locus eſt ſuppoſitus angarijs
260 Item ob rixoſum ac malum vicinum.
261 Item quia bona ſunt comunia cum homine rixoſo.
262 Diuiſio petitur per minorem habentem rem. comunẽ cum homine rixoſo.

Bona

263 *Bona æſtimantur pro valore rerum comicinarum.*

264 *Item pro quantitate fructuum & redditu um.*

265 *Res tantum valet quantum de fructibus reſpondet ac percipitur de fructibus per viginti annos. & n. 266.*

267 *Res tantum valet quantum daret emptor qui ſcit qualitatem rei.*

268 *Pretium dicitur iuſtum quod eſt taxatum ex comuni loci vel prouinciæ vſu.*

269 *Iuriſdictio non æſtimatur niſi reſpectu redditu um.*

270 *Ædificia magna, domusq; amplæ æſtimandæ ſunt non pro vt valent, ſed conſiderato reditu.*

271 *Miſſus in poſſeſſionem poteſt petere conſeruatorium pro ſua poſſeſſione tuenda.*

272 *Miſſus in poſſeſſionem ex l. municipali tuendus eſt in poſſeſſione rei in quam fuit miſſus.*

273 *Mulier aſſignataria bonorum viri, poterit nihilominus reuocato precario, ingredi poſſeſſionem.*

274 *Mulier aſſignataria poteſt adhuc impetrare ius dominii.*

275 *Mulier aſſignataria poterit ſeruatis ſeruandis bona vendi facere.*

276 *Mulier an poſſit petere ſibi aſſignari de bonis melioribus & nu. 278. 279.*

277 *Mulier aſſignataria num exerceat iuriſdictionem?*

280 *Mulier quæ reperitur in poſſeſſione bonorum viri debitoris, an præſumatur poſſidere iure adiudicationis, an iure creditoris?*

281 *Iudex in dubio debet eligere viam per quam vtrique parti conſulatur.*

282 *Mulier agens contra heredes viri num debeat citare alios concreditores? & nu. 283. 284.*

285 *Mulier recipiens bona aliena inſolutum, an teneatur ad intereſſe?*

286 *Creditor conſtituitur in mala fide ob aſſecurrationem debitoris.*

287 *Mala fides cauſatur ex fama publica quod bona ſint aliena.*

288 *Creditori volenti aliud pro alio ſolui poteſt.*

289 *Intereſſe dotis an debeatur mulieri elapſo anno non reſtituta dote, nec aſſignatis bonis? & nu. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296.*

297 *Dos conſiſtens in re ſoli, vel ſtabilibus ſtatim debet reſtitui, non expectato anno.*

298 *Hæredes viri habent anni ſpatium ad reſtitutionem dotis abſque intereſſe.*

299 *Hæredes viri primo anno tenentur alere mulierem non habentem redditus bonorum ſuorum & nu. 300.*

301 *Dos legata debetur vxori non expectato anno etiam ſi habeat vnde viuat.*

302 *Hæredes viri ſi ſint diuites an ſtatim teneantur ſoluere dotes. & nu. 303. 304.*

305 *Intereſſe an debeatur mulieri elapſo anno quæ non eſt moram paſſa. & num. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320.*

321 *Creditori cuilibet moram paſſo indiſtincte debetur intereſſe.*

322 *Creditor moram paſſus an obiicere poſſit debitori quod emiſſet tantum vnde percepiſſet introitum? & n. 323. 324. 325.*

326 *Alimenta vxori tam in primo anno quã in ſequentibus conſtituerunt ciues Auerſani & quare?*

327 *Caſus in quo denegatur mulieri reſtitutio dotis & intereſſe.*

328 *Socer num teneatur nurui ad intereſſe dotis?*

329 *Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis.*

330 *Mulier quæ perdit dotem propter adulterium, num petat intereſſe? & nu. 331.*

332 *Aſſignatio mulieri de bonis viri transfert dominium etiam ſine traditione.*

333 *Aſſignatio eſt ficta traditio.*

334 *Creditor qui habet pignus in caſtro, poteſt exercere iuriſdictionem in eo. & nu. 335.*

336 *Acceſſoria num veniant in aſſignatione bonorum mulieri facta pro dotibus.*

337 *Mobilia deſtinata ad vſum fundi num veniant aſſignato fundo mulieri creditrici dotium?*

338 *Fructus pendentes num veniant aſſignato fundo?*

339 *Ius patronatus cauſæ appellationis molendina & huiuſmodi, an veniant aſſignato fundo?*

340 *Hæredes viri num euitent iudicium ſi opponant de iure tertii.*

341 *Excipere & dominium in iudicio nominare differunt.*

342 *Poſſeſſio corporalis præſumitur vera, non abuſiua.*

343 *Niſi ſit acquiſita lite mota, vel cum titulo de vniuerſis bonis.*

344 *Hypotheca tacita ſicut expreſſa trahitur ad bona futura, non tamen comprehendit nomina debitorum. & num. 345*

346 *Poſſeſſor nouus ex tacita hypotheca conueniri non poteſt indiſcuſſo principali debitore.*

347 *Niſi dolus committatur in fraudem paratæ executionis.*

348 *Intereſſe an debeatur mulieri non reſtituta dote nec ei aſſignatis bonis?*

349 *Intereſſe ad quam rationem debeantur?*

350 *Vſura centeſima quid ſit?*

CAP. IX.

IN quolibet caſu, quo dotes ſunt in reſtitutione, & dodarium debetur, dotes ſeu dodarium peti, & exigi non poſſint, niſi elapſo anno a die ſoluti matrimonij computando, niſi maritus in vltima voluntate ſua dotes, & dodarium vxori legauerit, quo caſu propter commodum repræſentationis ius ſcriptum ſeruetur. Completo verò anno, ſi mulier elegerit dotes, & dodarium habere, & alimenta remittere, dotes, & dodarium ſibi integraliter eſoluatur, vel de bonis viri, ſeu patris eiuſdem tantum ſibi aſſignetur, de quo mulieri ſufficienter ſit cautum.

HAEC conſuetudo partim eſt con-
formis iuri communi, partim vero
vero ab illo diſſonat: cõformis eſt,
1 dum dicitur, † quod dos ſoluto ma
matrimonio peti, & exigi non poteſt, niſi ela-
pſo anno, computã
do a die ſoluti ma-
trimonij, vt in l vni
ca, §. exactio, C. de
rei vxo. acti. diſſo
nat a iure commu-
ni in dodario, quod
2 debetur ſtatim ſolu
to matrimonio per
mortem viri, vt per
gloſſ. conſuet. Nea
poli. in l Quartam
autem, ſub titu. de
iure quartæ. iure ta
men iſto nõ poteſt
peti neque exigi, ni
ſi elapſo anno. niſi
fuerint dotes, vel
3 dodariũ relictũ vxo
ri per virũ: tunc .n.
propter commodũ
repręſẽtationis ſta
tim debentur, &
hoc dicit in prima
parte: in ſecunda ve
ro dicit ibi (completo vero anno,) quod elap-
4 ſo anno dotes, & dodarium ſoluantur integra
liter vxori remittenti alimenta, vel ſibi aſſi-
gnentur tot bona viri, vel ſoceri, ſuper quibus
ſit ſufficienter mulieri cautum. hoc dicit.

In quolibet caſu, &c. Qui caſus ſunt in 2. 3.
4. 5. conſuetudine, &
pñt eſſe alij, in qbus dotes ſunt in reſtitutione,
5 & loquitur in vera reſtitutione, † tñ in aſſecu
ratione, & in caſibus in qbus matrimoniũ eſt
declaratũ nullũ ex aliquo de impedimẽtis de
qbus diximus ſupra in præludiis, tũc enim nõ
loquitur hæc conſuetudo, ſed ſtatim, & indi-
6 ſtincte dos, † & dodarium petitur. l. ſi conſtan-
te, ff ſol. ma. l. vbi adhuc, C de iure doti & l. l. 1.
C. de condi. cauſa data, & loquitur hic de doti-
bus conſiſtentibus in quantitate ſiue in pecu
nia ſiue in mobilibus, non autem in dotibus
7 conſiſtentibus in † ſpecie, ſeu in ſtabilibus, in
quibus remanent iura incorrecta, quia reſti-
8 tuentur ſtatim, † vt habetur infra proxima ſe
quenti conſuetud. e 10. ſi bona ſtabilia, & in l.
vnica, § exactio, C de rei vxo acti.

Sed quid ſi dodarium tantum debetur vxo-
ri, non autem dotes. quia maritus ſeu eius hæ-
redes lucrati ſunt dotes in caſu conſuetu. c. 4.
& c. 5. nunquid detur annus ad ſoluendum do
9 darium? † videtur, quod non, ſed ſtatim debeat
ſolui, cum hæc conſuetudo dicat in caſu, quo
dotes, & dodarium debetur, hæc eſt natura co
10 pulatiuorũ, † vt æque copulet, non diſtinguat,
præſertim in eadem oratione, vt per Batt in l.
non ſolum, ff. ſolut mat. Pariſ. in conſi. 63 nu.
14 vol. 3. & cum ſit inter duas ſubſtantias ſiue
duo ſubſtantiua. Claud. in l. vt vim, ff. de iuſt &
iur nu. 35. in fi. & videtur ſatis æqua interpre-
tatio, ut ſi utrumque debeatur, hæredes uiri
habeant anni ſpatium, ſecus ſi unum tñ de
beatur, ſcilicet dodarium, tunc ſtatim debea-
11 tur, † maxime cum
per talem interpre
tationem reinci-
dimus in l. cõmu-
nem, arg c. cum di
lectus, extra de cõ-
ſuet. & l. ſi ſerui ve
ſtri, C. de noxa. cũ
ſim. Sed die cõtra,
vt ſiue dotes, & do
darium ſimul de-
beantur, ſiue doda
12 rium tantum, † hę
redes habeãt anni
ſpatiũ ad id ſoluen
dum, cum nõ vni
ca, ſed duæ ſint, &
diuerſæ orationes
ſub diuerſitate ver
borũ, videlicet do
tes in reſtitutione,
& dodariũ debẽt,
nõ cõiungunt, vt
per Docto. in locis
pręallegatis Secũ-
do colligitur ex proxima præcedẽti conſuetu-
dine, dum ibi dicitur, quod mulier donec ſibi
de dodario ſatisfiat, fructus percipiat ex rebus
ſibi pro dodario hypothecatis, & ſic ſiue vtrũ-
13 que, ſiue alterutrũ † debeatur. datur anni ſpa-
tiũ hæredibus mariti, vt hic dicit. An autem
petenti mulieri dotẽ poſſit opponi exceptio,
14 † ꝙ non ſit domina? exceptio adulterij? & qd
15 ſi ignorauit adulterium commiſiſſe, † nũquid
16 hæres viri poſſit obiicere, † & ſi viuens vir nil
17 dixit, † nec conqueſtus eſt, ſi repente deceſſit,
18 & an mortua vxore obiici poſſit exceptio † a-
miſſæ dotis ob adulterium? & ſi vir conſenſit
19 committendo lenociniũ? de his, † & aliis quę
20 ſtionibus, † quæ poſſunt obiici in caſu reſtitu-
21 tionis dotium, † vide Ioan. Campegi in tract.
doti part 3. quæſti. 211. cũ pluribus ſubſequen
tibus, vſque ad quæſtio. 230. An autem peten-
22 ti reſtitutionem † dotium opponi poſſit reten
tio? Vide D. Vincen. de Franch. in deciſio. 184.
23 num. 3. & nota, † ꝙ cum dote tenebitur reſti-
tuere pœnam, quam maritus fuit conſecutus
ob non ſolutam dotem, ſi tamen pœna fuit ex
acta a muliere, vel patre eius, ſecus ſi ab extra-
neo. vt per Franciſ. Crem. in ſingula. 68 ſi ma-
24 ritus. † De qua autem moneta reſtitutio fieri
debeat, vtrũ de illa, quę currebat tempore ma
trimonij, an de noua mutata. vide cumulatiſſi
me Doctores allegatos per Io. Vinc. de Anna.
in ſing 348 & D. Fab de Ann. in conſi. 54. vol.
1. Rebuf lib. 1. ad conſti. Regni, arti. 5. glo. 1 nu.
3 Nic. Miliſ in verbo pecunia, quæ debetur ex
contractu, & ſi pepigit, ut ſoluatur de moneta
currente tempore ſolutionis, quãdo pluribus
uicibus

vicibus eſt facta ſolutio cuius erit electio, ꝙ ſit
creditoris Iac.de S. Georg.in l. plerunque,§.1.
de iure dot.vide Afflict in deciſio.nonageſima,
quando tempore contracti matrimonij curre
bat vnus valor, modo alius,vel eſt mutata mo
neta alterius ponderis, & eundem in deciſio.
194 vbi ponit hanc quæſtionem in indiuiduo,
& videtur firmare,quod aut eſt facta mutatio
26 monetę quo ad valorem. † ſeu bonitatem in-
trinſecam, quia moneta mutata eſt minoris
ponderis, & ligę in exemplo per eum poſito,
quia dos conſtitit in Carolinis tempore dota-
tionis currentibus ad rationem quatuor quin
tinarum, nunc vero ſunt quatuor quintinæ,
quæ non ponderant vnum carolinum, & at-
27 tenditur tempus†contractus, non autem ſolu
tionis, & debet ſolui æſtimatio illius monetæ
antiquę, ſcilicet quando vſus primæ monetę
28 eſt reprobatus,† vt per Bartol.in l.Paulus,ff.de
ſolutio. Mutatio monetę, an & quando fieri
poſſit, & quantum damnum afferat Reipub.
vide Petr Bellug in ſpe princi.rubri. 36.Par.de
Put in tracta.ſindica.de exceſſ princip.Caſſan.
in conſuet. Burgund. rubri. prima, des Iuſti-
ceſ.& droitz dicelles colla quarta verſic. adde
quod de iure, & vide,quod in dubio debet ſol-
29 ui de moneta currente in loco. † vbi debet fie-
ri ſolutio ſeu reſtitutio ſecundum Alex.in cō-
ſilio 21.volumine ſecundo Grat.conſil.13.&
14. vide Doctores cumulatos per Anna. ſin-
gula.348.
30 † Sed an in matrimonio putatiuo militet
hæc conſuetudo,cum impropriе dicatur dos,
vbi matrimonium non eſt legitimum, ſed de
facto cōtractum ? hæc quæſtio ſuperius fuit fa
cta, ſed cum hæc cōſuetudo generaliter dicat,
31 †ꝙ in quolibet caſu quo dotes ſunt ī reſtōne,
ergo generaliter debet intelligi,l 1.§ & genera
liter,ff de leg.pręſt l de pretio,ff de publi.cum
ſimi.& pro hoc in gl.in ca de prudentia,ext.de
do.inter vir & vxo. & ita tenuit Cy.in l.vnica,
§.ex actio.C.de rei vxo. act contrarium tenuit
gl.in d §.ex actio,vt iſte tex.nō procedat in do
te putatiua,& proinde nō dabitur annus ad re
ſtōnem q̃ gl ſequit̄ ibi Saly & verba huius con
ſuetudinis ſunt intelligenda proprie, & vbi ve
ra eſt dos,& in dote vera,arg. l.ſi C. de his q ve
ni ęta.impe.& Bar. in l.1.ff.de fon & dictū Cy.
ī d.§ exactio & gl.in d.c.de prudentia loquunt̄
32 de muliere. † & cū de eius fauore agitur,nō au
tē de uiro ī p̄iudiciū mulieris,ſm̄ Sal poſt Ray.
in l.vnica §.ſin autē, C.de rei vxo act. quam di-
ſtinctionem ſequitur Alex in l. ſi cum dotem,
§.ſi ff ſol.mat.& ſecūdū p̄dictos doc. nō eſt ea-
33 dem rō fauendi viro putatiuo ſicut†vxori puta
tiuę q̄ eſt vt citius nubere poſſit facit tex.in l.2.
§.fi.ff de priui.cre & probatur in l.inſula,§ fru-
ctus ff.ſo ma & pro hac opinione eſt tex in l 1.
de cond ob cau.vide Rodo.Suarez.in l.j.de le-
gi.fori.tit.de Lucris nupt num.11.& 12. Sicut
34 † nec in hmōi caſu dotis putatiuę habeat priui
legium, ne teneatur niſi in quãtum facere po
teſt,de quo in l.maritū ff.ſol.mat ſm̄ Io.And.
quem ſequitur Abb.in c.1.de don. inter vir.&
vxo & pro his vide Imo.& Pau.de Caſt.in l.di-
uortio,§.impendia ff.ſol.matr.Iac.de Bel.in d.
l.vnica,in ſi C.de rei vxo.act & Alex. in l mari-
35 tum,ff ſol.ma.Caſus autem ſpeciales†in quib.
maritus tenetur inſolidum ad limitationem
d.l.maritum, ſunt viginti, qui enumerant̄ per
Io.Campeg.in trac.de priui.dot.par 3.qō.238.
cum plurib. ſubſequentibus, vbi habes, quod
licet maritus non teneatur. niſi in quantū fa-
cere poteſt, & ſimiliter vxor, eiuſq; mariti pa-
ter, fallit tamen in caſib. ibi in vnum cōgeſtis,
in quibus tenentur inſolidū, quos vide per te,
ne ſim tranſcriptor, & papiri merus denigra-
tor.vide de prædictis limitationib. Alex.in d.l.
36 maritum, † vbi inter cæteras habes,beneficio
illius legis etiam cum iuramento renunciari
non poſſe,cum ſit cōtra bonos mores de quo
vide gl.Bar.& Alex.in l.alia, § eleganter, ff ſol.
37 mat.etiam ſi eſſet dictum,†& lucratū integras
dotes ſoluere,vt per dictos Doctores,vide Do,
Vin de Franch.in deci 164.Anna. in alle. 102.
num.7. vbi de pręmiſſis in contingentia facti,
imo etiam tantum de ſuo patrimonio dimit-
38 tendum, † quod de fructibus ſubſtētari valeat,
vt per Ioffred in deciſio 174.
39 †Quid autem ſi dos ſit in ſtabilib æſtimatis,
ea tamen æſtimatione quæ facit emptionē.&
venditionem de qua in dubio ſic præſumitur,
iuxta l quoties, C.de iu.do & per gl.in l.ſi inter
uirum,C.illo tit an hæredes uiri habeant anni
40 ſpatium ad reſtitutionē ? † dic quod hæc quæ-
ſtio melius determinatur infra proxima ſequē
ti conſuetudine. Si bona ſtabilia, ubi an de ea
dote iudicetur, ut de re ſtabili, uel de re mo-
bili, ſeu pecunia, & an lucretur maritus, tan-
quam dotem in pecunia, ad ibi latius dicta te
remitto, ne ſæpius idipſum repetam.
41 † Sed de ratione quare mobilia infra annum
ſtabilia ſtatim reſtituantur ? Vide Ioan. Cam-
pegi. in tracta.doti. parte tertia, quæſtione du-
42 centeſima. † ubi etiam an interim pendente
reſtitutione teneatur maritus ſatiſdare de ſol-
uendo,ſeu reſtituendo aduenіente die,de quo
etiam infra dicam.
43 † Sed quid ſi dos ſit in ſtabilibus, quæ mari-
tus uendidit, & de pretio emit res mobiles, an
debeant ſtatim reſtitui tanquam ſubrogatę in
locum ſtabilium per l.1. §. hæc actio. ff.quar.
rer. act. non dat & l. ſi eum § qui iniuriarum,
ff ſi quis caut. Vide Roma. in ſingula. 225 ubi
dicit, ita conſuluiſſe per textum in l.cum in
fundo,§.ſi fundus,ff.de iure dotium quod ad-
das infra ad conſuetudinē, ſi bona ſtabilia,ca-
pitulo decimo.
44 † Quæro an quod hic dicitur de dotis reſtitu
tione,habeat locum in ſponſa,ſolutis ſponſali
bus aliquo ex caſib. per nos notatis ſupra con-
ſuetudine prima, ut detur annus ad reſtitu-
tionem ? dic breuiter, quod quamuis quo ad
priuilegium prælationis aſſumat naturam do-
tis,l ſi ſponſa,ff de iure doti.& l.ſecunda,§.fin.
cum l. ſequen. ff. de priuileg. credito. tamen
quantum ad hoc naturam dotis excedit, ut
45 ſtatim debeatur, † & quantum ad tempus re-

ſtituendæ dotis, vt d l ſi ſponſa, quod proce
46 dit † etiam ſi matrimonium nulliter contra-
ctum ſit, vt l. auunculo, ff. de condict. ſine cau
ſa, vt per gloſ conſuetu. Neapoli. in conſuetu.
Viro mortuo. in verb. vxore ſuperſtite, quæ
poſſunt addi ad ea quæ ſupra conſuetudine ſe-
cunda expoſita ſunt, nec obſtat iſta conſuetu-
do generaliter loquens, nam loquitur de ma-
trimonio, vt de ſe patet, ibi, à die ſoluti ma-
trimonij, non autem ſponſaliorũ; quæ etiam
conſiderat Napoda, vbi ſupra, ad quæ faciunt
quæ ſuperius dixi ĩ præludijs in verbo, & ipſius
lucrifactione quæſtione tertia uide Io. Cam-
peg in tract. dot. parte ſecunda, quæſtione de-
cimaſexta. Vtrum autem mulier poſſit age
47 re ante annum, ut tamen dos, † & dodarium
reſtituatur aduenjente tempore? dubium ſtat,
48 † quia tempus anni eſt datum hæredibus mari
ti miſerationis cauſa, vt in l unica, §. exactio. C.
de rei uxo. actio. item quia præmaturè petens
49 † plus petere videtur, §. plus, inſti. de actio. Cy-
nus in l. 1 C. vt act. ab hære. & contra hære. in-
ducit decem, & ſeptem argumenta, quod ante
diem ſit nata actio, & tredecim in cõtratium,
quod non ſit nata, & reſpondet argumentis,
vt latius ibi per eum. Dubium eſt, quia ſecun-
dum aliquos aut tempus appoſitum eſt ab ho
mine & tũc ſtatim nata eſt obligatio, & actio;
l. cedere diem, ff de verb & rer. ſignifi. aut vero
a l. & tunc nata eſt obligatio, non actio l. ſi tu-
tor Reſpublicę § fina ff de iure. & ratio. diſtra.
ſecundum Bartol in l. ita ſtipulatus, in prima,
& ſecunda quæſtione, ff de verbor. obliga. ma
xime ſi opponatur exceptio, vt per Bartol in l.
eum qui ita, § qui ita, ff de verbo. obli. cum di-
50 latio ſit data ad differendum ſolutionem, † vt
ibi per eum, & tenet Inno. in cap paſtoralis, de
excep. But. in c. j. de plus peti. Alexan. conſi. 95.
primo volum & conſi. 2 col 5. 4. vol. & in con-
ſi 133 col. 3. vol. 1. & ad vtranque partem alle-
gauit Octauianus Cachera in quæſtio. Pede-
mon. 130. vbi quod licet ſtatim non competat
51 actio, † tamen agi poteſt, vt adueniente tempo
re, ſoluatur, & fuit deciſum in S Conc. Neapo
litano, quod agi poſſit, & condẽnari hæredes,
vt aduenjente tempore ſoluant, vt per Affli. in
deci. 279. Contrarium vero in caſu noſtro di
cendum eſt, quod nullatenus ante tempus agi
poſſit & moueor cum hic dicatur, quod exigi
52 nõ poſſit, † nã illa negatiua negat actũ, & poten
tiam. gl. in c. 1. de iureiur. in 6. & ſic ſine actio-
53 ne ageret, † niſi ſperaret oriri actionem in cõ-
teſtatione litis, vt per Iaſ in l ſi prius, num 18.
ff de noui ope nun Soc. Iun in l. ita ſtipulatus,
num. 173. ff de verb obli. Secundo moueor ex
textu, dum prohibet ne dum exactionẽ, verũ
etiam petitionem, ibi, peti, & exigi non poſſit,
pro qua opinione vide gl. conſu. Neap. in con-
ſue. Viro mortuo, in verb. dari.

54 † Sed quid ſi ſtatim vult hæres mariti ſolue
re dotem nondum elapſo anno, an mulier te
neatur recipere? vide Campegi. in tracta. doti.
55 in ſecunda parte, quæſtio. decimaſeptima † Et
an fiat deductio interuſurij medij tp̃is, & qua-
liter, vide Bar in l ſi conſtante, § quotiens, col.
ſecunda, ff. ſoluto matrimo. & Bartol. ſequitur
Imol. & idem Imo & Paul. de Caſtro in l di
uortio, § non ſolum, ff ſoluto matrimo. Cam-
peg. in trac. dot. parte tertia, quæſtione 101. Ca
telli. Cotta, in memor. in ver. dos ſoluto ma-
trimonio, & Napod. in conſuetudine Neapo
lit. viro.

56 † Dubitatur, nunquid mulier poſſit petere
ſatiſdationem ab herede viri de reſtituẽda do
te, & ſoluendo dodarium aduenjente tempo
re? vr̃ φ non, per ea quæ dicit Cy in l. vniuerſa.
C de preci imp. offe. Contrarium teneas, nam
57 aut conceditur dilatio ab homine, † & talis cau
tio non eſt præſtanda, aut a lege, & tũc præſtan
da eſt, vt firmat Alex poſt Ange. & alios in l. ſi
conſtante, §. quoties, ff. ſol. matr idem tenet gl.
conſ. Neapo. in conſue. viro mortuo, in verb.
58 dari, † vbi dicit tutius eſſe agere ad interponen
dam cautionem de ſoluendo aduenjente die,
per l. in omnibus, ff de iudi. & l is cui, ff de act.
& obl & per Affl in deci. 279 Hæres igitur mu
59 lieris duplex habet remedium, † vel agendi ſta
tim viro mortuo, vt aduenjente tempore ſol-
uatur dos, & dodarium, vel petẽdi cautionem
de ſoluendo aduenjẽtẽ die, quam cautionem
ſi hæres pręſtare renuit, poteſt condemnari, &
60 exequi ſtatim, deducto tamẽ interuſurio, † ſeu
commodo medij temporis, vt in ſacro conſi-
lio fuit deciſum, vt habeẽ in deci. 28. D. Vinc.
de Franc. ſi tamen mulier petijt talem ſatiſda-
tionem de ſoluendo aduenjente tempore, de-
61 inde velit variare, an poſſit? † vide pulchre per
Io. Campe in tract dot. in 3. par quęſt. 202 vbi
omnino vide.

62 † Sed qd ſi hęres mariti ſoluere vult dotes,
& ſe opponunt creditores patris allegantes do
tem fuiſſe datam in fraudem eorũ, an mulier
teneatur illã reſtituere creditorib dic φ ſic, ſi
ſcienter dotem recepit in fraudẽ credit vt in l.
63 ſi § fi. ff de his q̃ in frau. cre. † & quid ſi magnã
dotẽ ab uſurario accepit uel aliud, niſi ex uſu-
ris conqueſtũ hñte, nunquid mortuo p̃re poſ-
64 ſint debentes † ipſi recuperare uſuras, mitti in
poſſeſſionẽ dotis? dic φ nõ, ut per Fed. de ſen.
in conſ 63 inci. qõ talis eſt quidam uſurarius,
ubi pulchre loquitur, & mouetur plurib. rõni-
bus ut ibi per eum, ſequitur Ange. in l. Lutius
Titius, ff quib. mod pig uel hyp ſolu. nec pote
rit mulier, nec maritus conueniri ſi dos eſt in
65 quantitate, † ſecus ſi eſſet fundus cõſiſtens in
ſtabilibus, nam tunc tranſit cũ ſua cauſa, φ eſt
notantandum cum ſæpe conſtituantur dotes
66 ex vſuris, † & ex bonis turpi modo quæſitis,
de quo uide Hyppol in ſingula 67. Infer quod
67 creditori patris pecuniæ † dotalis conſumptæ
non datur auocatio, uide Afflict. in deciſione
190 ubi adden & uide Benue. Stracca. in tra-
cta mercat. in titu. de Decoctori. Et ſi dos in-
68 officioſa † fuerit. nõ reuocatur, niſi ſoluto ma
trimonio, non antem eo conſtante. Affli. de-
ciſione nonageſima, ſed omnino in hoc, ui
de deciſio Domi. Vincent. de Franch. 104. Et
querela inoſſiciofæ dotis competit non niſi

mortuis

mortuis dotantibus, vt per eundem in deciſ.
num.2.& num.9.

Et cum hoc dicatur, quod dotes ſeu do-
tarium petj non poſſint, quæritur qua actio-
70 ne? † & quo ad dotes dic, quod olim pete-
batur dos actione rei vxoriæ, hodie vero iſta
71 actio eſt transfuſa in † actionem ex ſtipula
tu, vt l. vnica, C de rei vxo. acti. in ſtipula.
tranſu. & habetur in §. fuerat, Inſti. de acti. Da
bitur itaque vxori ad repetenddm ſuas dotes
actio ex ſtipulatu, quaſi mulier ſit ſtipulata do
tem ſibi reſtitui, quamuis ſtipulatio nuſquam
72 interceſſerit: fingitur† tamen lex interceſſiſſe
fauore dotis, vt habetur in d. l vnica, in princi.
vbi notatur, eo amplius addito, vt quãuis actio
ex ſtipulatu ſit de ſui natura ſtricti iuris, tamẽ
73 fauore dotis in hoc ſolo† caſu mutat eius natu
ram, eſtque bonę fidei, vt in d §. fuerat, vbi Do
cto. enumerant effectus, & differentias inter
74 vtraſque actiones, † maximè propter vſuras,
intereſſe, acceſſioneſq; de quibus ibi per Are.
Iaſ & nouiſſimos.

Non tamen eſt putandum cognitionem re
ſtitutionis dotium ita ſummariè agitari, imo
79 ordinariè † in que ea offerendus eſt libellus, lis
conteſtanda ſecundum omnes Doct. in l. 1. ff.
ſolu matri & videtur tex. in l. ſi cum dotem, §.
eo autem tempore, ff eo. ibi, lis conteſtata, & l.
3. ibi (mox iudiciorum) & ibi hoc notat Bal. C.
de iur do licet dilationes ſint breuiandę ad in
76 ſta† alimentorum, & vt mulier vidua iuuenis
velit nubere, & in mora periculum. Vide Ioã.
Lup. in repeti c. per veſtras, in 2. notabi verſic.
ſed eſt pulchra quæſtio. colum fin. extra de do-
na inter virum, & vxor. & pro reſtitutione do
tis ſocerum debitorem dotis in ius non voca-
77 bit, niſi venia petita, l. † generaliter, vbi glo ff.
78 de in ius vocan quia † habetur loco parentis,
l. quia parentis, ff. ſolu. matri l. facit tex. in § ſo-
79 cerum, Inſti de nupt. † & ſi habet patrem cum
eius authoritate, l ſi. C. dę bon. quæ liber. tam
in iudicio ordinario, quam in ſummario. Vi
80 de Catelli Cotta in † memora in verbo, filius
familias, idem in nouerca, & priuigno, cum lo
81 co matris† habeatur eique reuerentia debe-
tur, quod tamen intellige de venia viuo patre
82 priuigni, † ſecus ſi mortuo: tunc enim nouer-
ca ſine venia in ius vocari poterit, vt per Ca-
cheta in deciſ. Pedemonta 30.

An autem mulieri petenti reſtitutionẽ do-
83 tium opponi poſſit † compenſatio per aliud
publicũ, & liquidum inſtrumẽtum? dic, quod
quamuis variè ſint ĩ hoc opiniones Doctorũ,
tamen verior eſt Bartoli opinio in l. verum, ff.
de compenſa. vt admittatur compenſatio, &
neceſſitas imponitur iudici compẽſandi, §. in
bonæfidei, Inſti. de actioni. & firmat Afflict. in
84 deciſ. 121. vbi etiam, † quod exceptio compen
ſationis opponitur etiam poſt ſententiam trã
ſactam in rem iudicatam, vt per Abb & Fely.
in c. ſuborta, extra de re iudi. & habetur in l. ſi
cũ militi, §. cum intra, per illum textum, ff de
compenſa. Alex. in l. ſi duo patroni, §. ſi quis iu
rauerit, ff. de iur. iur. Ang. conſi. 130. Roman.
conſ. 76. Quod amplia etiam ſtante ſtatuto ꝙ
85 contra inſtrumentum dotale † nulla opona-
tur exceptio, non enim tollitur exceptio com-
penſationis, quæ habet vim ſolutionis, & qui
86 compenſat, † non impugnat, imo comprobat
87 inſtrumentum, † vt comprobat Afflict. in di-
cta deciſione 121. etiam ſi tali exceptioni cum
88 iuramento† fuiſſet renunciatum tanquam cõ
tra bonos mores, & contra naturalem æquita
tem, vt ibi per eum, quod intelligerem ſine du
89 bio ſi inſtrumentum dotis præceſſerit. † Vide
tamen addita ad eam deciſionem 121. A filic.
vide D. Vinc de Fran in deciſ 367. nu. 12 Grat.
conſil. 121. uol. 1. Obſtabit, & mulieri exceptio
ſolutionis, non tamẽ per talem exceptionem
90 impeditur† litis conteſtatio Inno. in c. 1. de li-
tis conteſta Rota deciſ. 155. in antiquis, quam
91 uis † per ſolutiones lis videatur ſopita, l. quære
batur, ff. iudi. ſol. & ſi ceſſerit bonis, conueniri
92 non poterit † quemadmodum nec alios ipſe
conuenire, l. ſi unus, ff. de arbitr. cui ceſſionis
miſerabili beneficio etiam cum iuramento re
93 nunciari non potuit, † Cap. Tholoſ deciſ. 61.
94 & ibi addi Aufre. Et ſi hęreditas uiri † trãſit in
fiſcum, trãſit cum ſua cauſa, & cum onere, nã
fiſcus ſuccedẽs priuato præſtat onera, quę pri-
95 uatus † præſtabat. Caſſan ad conſue Burg rub.
8. §. primo ubi etiam, quod tranſeat hæreditas
96 cum onere legatorum, † de quo per Iaſ in l. ſi
ſeruus plurium, §. ſi quis ante, ff de leg 1 & pu-
97 blicatio bonorum † fit cum ſua cauſa, Alexã.
conſi. 23. uol. 1. & quando res trãſeat cum ſua
98 cauſa, † & cum ſuo onere. Vide per Afflict. in
conſti. regni, hac edictali: in 2. notab. Caſſa. ubi
ſupra, ubi plura de hoc. Vide Plotum ĩ l ſi qñ,
§. 11. circa fi. C. unde ui ubi, quod quando credi
tum non eſt liquidum, & hæres eſt cum bene-
99 ficio Inuentarij, † debet prius liquidari, nec mu
lier interim habet intereſſe, & ſi fuit tutrix, &
ſibi de dote non ſatisfecit, non debetur inter
100 eſſe. Soci. conſi 126. † diligenter, uol. 1. & conſ.
180 diligenter, uol. 2. Num autem ſi iſte hęres
101 mariti ſit clericus, declinet, † uel ſortiatur fo
rum, uide per Imol. in l. ſi eum hominem, ff.
de fideiuſſ. Barb. in c. ſi hæredi, num. 10 extra de
teſta Benedict. in c. Raynutius, in uerb. & uxo-
rem nomine Adelaſiam, num. 230. extra de te
ſtam. Curt. iun in l. hæres abſens, ff de iud. Boe
ri deciſ 69 In fi Dida Conar practica, quæſt. c.
102 8. Paupertas, † ẽt uiri excuſat a debito, l. 2. C. de
103 patri qui fili. diſtra. † ſicut a proſecutione ap-
pellationis ne deſeratur appellatio; Matthęſi.
nota ultimo, Clemen. ſing. 121. Fely. in c ſigni
ficantibus, de offi deleg Luc. de Pẽna, in l. eos,
C. lib. 10. de his, qui nu. libe ſe excuſ ubi ponit
104 priuilegia paupertatis, † ſicut etiam excuſat a
105 fideiuſſoria cautione † cum ſola iuratoria,
Bal in authen cui relictum, C. de indi. uidui. ta.
106 tollen. † & legata paupertate uenit tota hære
ditas etiam ſi legatum fiat a diuite, ut per Bal.
in rub C. de uerb ſigni. Catellia. Cotta. in ſuis
memor. in uerbo paupertate. Obſtabit etiam
107 mulieri exceptio p̃ hæredẽ oppoſita. ſ. † quod
ſit infra tempus conficiendi inuentarium,

D de Franch.in deciſ. 352. num. 1.quod tem-
pus eſt trimeſtre, ſemeſtre nouemque men-
ſium ſecundum diſtantiam locorum, vbi ſita
108 ſunt bona inuentarianda, † taliſque exceptio
oppoſita proceſſui impedit litis conteſtatio-
109 nem, † Cy. Bar.& alij in l fi. §.donec, C de iur.
delib.quę ſi non fuerit oppoſita, valet,& tenet
110 proceſſus, † nec ęſt nullus, Cap.Tholoſan quę
ſti. 257. vbi additi. Aufrerij, ponentis multos
caſus in quibus talis exceptio non opponitur,
111 † imo oppoſita non impedit iudicium,vt pu-
ta,quando peteretur legatum relictum pro fu
112 nere,† vel ex commodato facto defuncto:† Et
113 quamuis hæres durante tempore confectio-
nis inuentarij conueniri non poſſit, ipſe tamē
114 alios conuenire poterit, † vt per Barto. in d.§.
donec. Boer.deciſ. 10. & deciſ. 53 & in propriis
terminis in hærede mariti Plot. in repet. l ſi
quando,§. 12. C. vnde vi.
Poteritque hæres opponere exceptionem
115 inuentarij iam confecti, † cum non dicatur
hęres propriè, qui cum beneficio inuentarij
116 hæreditatem adiuit, † vt per Bart. Caſſan.in cō
ſilio 22. vnde promittens ſoluere creditoribus
aut legatariis non intelligitur promiſiſſe de
117 ſuo ſoluere, ſed de hæreditate, † & tanquam
hæres, D.de Franc.in deciſ 323. Anna in ſing.
118 234 qui allegat plures. † De forma tamen ve-
ra conficiendi inuentarij,vide Bal.in conſ. 36.
vol. 4. & conſi.48. & conſi 314. vol.5 Aret con-
ſil. 148. Gui. Pap.quæſt. 571. Deci. conſi 663. &
119 quid obſeruet faciens inuentarium? † Bened.
in c Raynutius.in verbo, mortuo itaque teſta-
tore. el primo,num. 398. cum ſeq extra de teſt.
120 & † dicitur legitime factum, quando conti-
net omnia diſtincte, & clare. tex. eſt nota.in l.
ſiquis intra, C.de bon.proicr. Prac Pap.for.lib.
ad redden rati.tute glo. 2.num. 13. Vtrum au-
121 tem litigans cum tutore, † vel curatore adulti
hęredis viri debeat habere copiam inuentarij?
Bart in l 1. ff de cur.bon dan. dicit, qđ ſic,alias
eſſet deterioris conditionis litigans, quod eſſe
nō debet, l. 2. §.defendi, ff ex qui.cau in poſſeſ.
eatur,& vide Ant.Corſet. in ſing inuentariū.
122 † Inuentarij tamen non eſt danda copia per
tutorem mobilium rerum nec immobilium,
123 cum ſufficiat edi copiam initij, † & finijs, niſi
pars velit redarguere tutorem de dolo, quod
deſierit deſcribere quædam in inuentario, tūc
124 enim integre † edenda eſt copia, Bart in l. 2. C.
quando,& quibus quar. part. debe. Pract. Pap.
in for lib ad redde rati. tut.gloſ. 2. num. 18. Cu-
125 ius quidem inuentarij exceptio † opponetur
etiam poſt ſententiam, Bar in l.ex diuerſo.§.fi.
ff ſol matri & per Doct in d.l.fi, C. de iur.deli-
ber. Cotta,in verb exceptio.
126 Quod ſi elapſo † anno mulier eius dotes cu
piat habere in pecunia, hęres autem mariti cū
beneficio inuentarij pecuniam in hæreditate
127 non habeat, neque enim † de propria tenetur
pecunia ſatisfacere, & cum bona hæreditaria
non reperiant emptorem facta maxima dili-
gentia & multoties repetita, ſubhaſtatione, li-
128 beratur hæres dando bona hæreditaria in ſo-
lutum, tenebiturque mulier capere in ſolutū
129 bona prędicta pro eius credito, † ex beneficio
d. l. fi. §. licentia, vbi Docto C. de iure delib. licet
130 creditor aliud † pro alio inuitus accipere non
teneatur. ex l 2 § mutui datio, ff ſi cer. petatur.
de quo, vide Plot. in repeti. l. ſi quando, §. 11. C.
vnde vi & credo nō ſine cauſa ꝙ hæc conſue-
tudo innuat mulieri eſſe ſatiſfaciendum de
dote,& dodario, vel aſſignari tantum de bonis
viri, ꝙ ſibi ſit ſufficienter cautum, non ſolū ex
volūtate, quoniam ſic elegerit, ſed quia aliter
commode facere non potuit, cum hęres nolit
de proprio ſoluere, ſed dare in ſolutū res hære-
ditarias ex beneficio legis hæredi inuentariū
conficienti, alias prærogatiuas, & priuilegia re
peries notata per Doctores in d. l. fi. C. de iure
deliber. contra tamen omiſſionem inuentarij
131 reſtituitur † minor, mariti ſeu cuiuſcunq; hæ-
res, Corſet. in verbo pęna, incip. licet pœna in
fi. An autem mulier reſtituatur aduerſus non
confectionem inuentarij vel minus ſollemni
132 ter factam, † vide D. Vinc.de Fran.in deci. 229.
nu. 6. 7. An aūt obſtabit mulieri dotes repeten-
133 ti † exceptio quinquennalis dilationis hæredi-
bus viri conceſſæ? in hac quæſtione licet titu-
bauerit D. Vin de Frāchis in qōne mota in ſa-
cro conſilio 219. & non deciſa, quia partes nō
inſteterūt. vt ait, dic, ꝙ aut dilatio fuit a Princi
pe cōceſſa, & ſic per modū, ſeu viā gratiæ iux-
ta, l. quoties, C. de preci. impe. offer & l. vniuer-
ſa,& tūc nō cōprehendiť creditor ex cauſa do
tis, aut ꝑ viā iuſtitiæ ex conceſſione dilationis
ꝑ creditores: & quāuis paſſus ſit dubius, tñ ꝑ-
penſo negotio, dicendū eſt cōprehendi ēt cau
ſam dotis ꝑ allegata in d. deciſ. 219 & ſic in cō
tingentia facti fuiſſe deciſū aſſerit Caraui. ſup
ritu 188 magnæ curię vicariæ, ꝑ ſacrū regium
conſiliū, de quo dicto Caraui non meminit p̄-
134 dictum D. Vinc. de Franchis † Et ſi plures ſint
hæredes mariti, vnum tantum procuratorem
conſtituere tenētur, ne mulier fatigetur expē-
ſis, Cępoll. in l ꝙ ſi nolit, §. ſi plures, ff de ædi.
edi. l. 1. §. creditoribus, ff. de iur. delib. Roman.
in l 1 §. ſeruum, ff de verb. oblig. Boer. in conſt.
41. in quo allegat iura conferentia, D. Vinc. de
Franch deciſio. 309 Alfanus in ſuis collecta.
c 622 Anna ſingulari. 387. Sed quid ſi mulier
135 petat dotes a fideiuſſore, l qui de facto fideiuſ-
ſit, cum de iure nō teneat talis fideiuſſio. C. ne
fid. dot den. i. rub & diximus ſup. in cōſuet. c. 2.
ibi vide, qñ talis fideiuſſor teneať,& in qb caſi-
bus,& de ītellectu illius rub. C. quib. add Dua
ren c 4. de dot & doti iure ad materiā illius tit.
C. ne fideiuſſ. doti dent. dic, vt ibi dictum eſt.
Nunquid quæro, quid ſi dodarium non eſt
136 conſtitutum in pecunia, † ſed in ſpecie, puta
in p̄dio, domo, vel in re ſtabili, nūquid peti,&
exigi poſſit poſt annū, vt hic dicitur, an vero
ſtatim? conſuetudo hic loquitur indiſtincte,
& qđ dicitur de dote, dici debet de eius augmē
137 to, l inter ſocerū, † § cū inter, ff de pact dot ſed
vř contra, cum ſubſequens conſuetudo dicat,
quod bona ſtabilia ſi dentur in dotem, ſed illa
conſuetudo loquitur in dote in ſtabilibus, nō
autem

autem de dodario, ergo ſtandum eſt expreſſe diſpoſitioni huius cõſuetudinis, ſiue dodariũ
138 conſiſtat in mobilibus,† ſiue in ſtabilibus,hæredes viri habeant anni ſpatiũ, vt hic dicitur.

Sed quid,ſi nomen debitoris ſit datum in
139 dotem,an hæredes † mariti habeant anni ſpatiũ vel teneantur ſtatim cedere intra?iſta quæſtio tali ſoluatur breui diſtinctione, vt ſi tempore ſoluti matrimonij reperiuntur pure debita, vel purificata conditio,tunc habebit annum ad reſtitutionem, ſecus tamen ſi adhuc non ceſſit dies ſolutionis,tunc etenim debentur ſtatim , non expectato anni lapſu, & hæ-
140 res mariti tenetur ſtatim † cedere actionem, l.licet,§ fin ff.de iur. doti. Bart.in l.diuortio,§. interdum,ff.ſol matri. Io. Camp.in tract doti. par.5.q.100. Ad quid autem teneatur ſimpliciter promittens nomen debitoris bonum face
141 re? † Vide Corne.in conſ.141.vol.2.Alexan. conſ 177.vol.5.Dec.in conſ.102.

Quæro de quæſtione, quam plurieshabui ſ
142 facto tam in magna curia,† quam in ſacro cõſilio promiſſa.dote in capitulis matrimonialibus, & ex interuallo,deinde contracto matrimonio, a quo tempore incipiat hypotheca?vi debatur, quod a die promiſſionis,l.1.ff.qui potu.in pign.habe. Tu dic contrarium,quod imo a die contracti matrimonij, vnde ſi ſtipulatis capitulis de contrahendo matrimonio, maritus contraxit cũ aliquo creditore, æſque alienum contraxit. deinde ſubſequatur matrimonium, vtique præferetur in bonis mariti creditor vxori petenti dotes per actionem hypothecariam,vt per Soci.in conſil 109. col.3.verſic. quarto,& vltimo,vol.2.Neguſan.in tra.pignoin 4 memb.2.part.num.77. Boet.deciſ.331.& 332 & Alua Vallaſ in deciſi.ſua.

Huiuſmodi autem lite pendente ſuper reſti
143 tutione dotium , † debentur mulieri alimenta,& litis expenſæ etiam in prima inſtantia,cũ
144 vniuerſale ſit dotis iudicium ,† vt per Afflict. in deciſi vndecima , pro quibus alimentis habet mulier bona mariti obligata , & hypothe-
145 cata. Bart in l ſi cum dotem, §.fin† autem in ſæuiſſimo,ff.ſol matri Spec in tit de dona inter vir.& vxor.§.ſi.verſic ſed nunquid bona, & per Afflict in deciſ 10.

146 Sed quid ſi maritus † tres reliquit fortaſſe hæredes,vni eorum fuit in diuiſione totus fundus pro dote vxoris defuncti patris hypotheca tus an mulier poſſit agere hypothecaria pro eius dotibus contra illũ ſolum hæredem, poſſitque opponere conuentus . quod diſcutiantur alij cohæredes actione perſonali?dic quod licet alias de iure communi in alio creditore, eſſet facienda diſcuſſio per authen hoc ſi debitor, C. de pign. tamen ſecus eſt in muliere agente pro dote, quia agere poteſt contra poſſeſſorem, non facta diſcuſſione contra alios cohæredes, Bart in l mulier,ff qui poti in pig. habe. quod dicit eſſe valde notandum.

147 Quæro † qđ ſi mulier agat ad reſtitutionem dotis contra tertios poſſeſſores bonorum mariti pro dote obligatorum,an obſtet ſibi exceptio diſcuſſionis faciendæ contra hæredes mariti principaliter obligati,iux.auth.hoc ſi debitor, C. de pign. & an mulier in hoc ſit priuilegiata, vt valeat agere contra poſſeſſores non excuſſis hæredibus? dic obſtare exceptionem excuſſionis,vt per gloſ. communiter approbatam in l.vbi adhuc, C.de iur.doti. Neguſan. in tract.pig in primo memb.8.part.vbi vide multa,& pulchra in materia excuſſionis,& ſic fuit deciſum poſt authoritatem Bal. Nouel. Rote Lucauç & Neguſan. in ſacro Conſilio Neap. vt habetur in deciſ 270 per D.Vincen de Frã. vide Io Lup.in c.per veſtras, §.34.extra de donati inter vir.& vxor.

148 Sed pone , † quod conuentus poſſeſſor opponit mulieri petenti dotes compenſationẽ, ſcilicet,quod ipſa mulier cõſenſit viro alienãti certa alia bona pro dote ſimiliter obligata, an in illis compenſet dotem? & videtur,quod iſte poſſeſſor ſit audiendus, arg.l. quæſitum,§. ſi annua ff. de pecu. In contrarium, quoniam talis conſenſus per mulierem præſtitus viro tunc viuenti , & alienanti rem ſuam pro dote vxoris obligatam,non porrigitur ad aliũ con-
149 tractum , nec ad aliam rem , † vel perſonam, quam ad eam,in qua,ſeu cui accomodatus eſt conſenſus, vt l.iubemus, C.ad Velle. vbi Cyn. Bal Saly & alij Docto. quod quidem procedit in ſimplici aſſenſu,& ceſſione iurium per mulierem facta, & ſic ſanè intelligunt prædicti Doct. ſecus tamen ſi cum ceſſione iurium ad-
150 ſit renunciatio iurium,† tunc enim non procedit tex.in d l iubemus,& quę ſupradicta ſũt, ſed mulier excludetur ab illa re tãtum ſic alienata,ſuper qua renunciauit,etiam ſi maritus alia bona non haberet,vt firmat Bart in d l.iu
151 bemus, C. ad Velleia. † Intellige etiam ſupradicta in caſibus in quibus dos cõſtante matrimonio vxori reſtitui poſſit.de quibus habetur in l.quamuis,ff ſol.ma tri. & in l. mutus §.manente,ff.de iur doti.per Alex.& Parpali in l.2. ff.ſol.matri.& per gloſ.conſue. Neapo in conſuet.ſi mulier,in gloſ.in verb & ſi iuſta,ſub tit. de contr. inter vir & vxo. qui Doctores enumerant hos caſus,quibus conſtante matrimonio reſtitutio dotis fieri poteſt, in his enim tantũ caſibus procedunt ea, quæ ſupra diximus ſecũ dum Afflict.in deciſ 311. verſ ſed pone caſum extra ciuitatem: ſecus tamẽ, quando eſſemus in caſu in quo dotis reſtitutio conſtante ma-
152 trimonio fieri non poteſt , † tunc enim non obſtante ceſſione, & renunciatione mulieris hypothecæ facta in illa re per virum alienata, ſi non adſunt alia bona viri , poteſt agere mulier hypothecaria,etiam ſuper illa re per tex. in Authen.ſiue a me C ad Velleia.niſi proba-
153 ret, † quod vxor eſſet effecta locupletior,per tex in l.ſi pro rata,§.1. ff de reli.& ſump.funer. & l ſi ff.de iur.doti. & in §. dotes, in authen de nupt.& per Afflict in deciſ 313 qui iura prædicta allegat, alioquin ſi locupletior effecta non eſſet, ſi hoc probetur, cũ de iure in dubio præ
154 ſumatur effecta locupletior† niſi probetur cõtrarium,ſecundum Ang. in l.vtrum, ff.de peti. hæredi.

hęredi. & cum nõ ſit de caſibus permiſſis, quibus dos etiam cõſtante matrimonio ſolui poteſt, nec adſunt alia bona viri, ſuper quib. poſſet fieri reſtitutio dotis, tunc in ſubſidium datur actio mulieri ſuper re illa per virum alienata, & ſic fuiſſe deciſum refert Affl. in d. deciſ. 311. in fi. ne mulier remaneat indotata. Quę
155 † cõcluſio ampliatur procedere etiam ſi huic mulieri, vel eius hæredi obijceretur exceptio cedendarũ, vt pulchre per Soci in conſil. 200. quando ex forma, vol 2. repetito conſil. 225. volũ. 4.
156 †. Ampliatur, etiam ſi hęc mulier correum pro dotibus obligatum liberaſſet, nec vtiq; exceptio præmiſſa cedendarum obſtabit, vt per Soci. in d. conſi. 200 Negul in 3 memb. 5. par. nu. 31. Bal. nouel. in trac. dot. in 6. par. priuile. 1.
157 † niſi mulier in fraudem poſt mortem viri doloſe alienaſſet rem, vel reum liberaſſet, ex q bus ceſſio fieri non poſſet: tunc enim obſtaret, vt per Bald. in conſil. 189 dominus Lanfranc. volumine 3.
158 † Ampliatur etiam ſi mulier conſentiret fratri, vel patri mariti, quoniam nec etiam ſit ei p̃iudicium quin in ſubſidium non poſſit agere, vt ſupra, vt per Saly. in Authen ſi qua mulier, C. ad Velle. & Soci. conſ 66. conſilijs lib. 1. Prędicta tamen limita niſi interueniſſet iuramen
159 tum. † quia tunc virtute iuramẽti, nec in ſubſidium agere poſſet, vt per Affl. in dicta deciſ. 311. & ſic fuiſſe pluries deciſum, refert Do. de Franch. in deciſi. 84. reluctante tamen in hoc Practi. Papi. in for. libel. in act. hypot. in glo. in verb. exceptionem diſcuſſionis, nume. 15. verſ. ſed pone quæſtionem. quamuis in hærede mulieris, quod agere poſſit non obſtante iuramẽto defunctę in ſubſidiũ in caſu prædicto. Abb.
160 conſi 11. Tra. volum. 2. † & quæ voluit gloſ in d. Auth ſi qua mulier, C. ad Velle & Hypp. cõſi. 125. num. 16 & late Pariſ conſi. 71. volum. 3.
161 † Limitatur ſecundo, niſi mulier in inſtrumento confeſſa eſſet alia bona ſupereſſe, item
162 † quando fuiſſet curatrix bonorũ. & potuiſſet ſibi ſatisfieri de bonis mariti, & ſibi nõ ſoluiſſet, quia ſi maritus deinde fuiſſet effectus non ſoluendo, ſibi eſſet imputandũ, vt per Rom. in
163 conſ 187. † Limitatur tertio niſi mulier ſe obligaſſet cũ viro pro dote filij recepta nurui ſuæ, nam tũc nõ iuuatur Velleiano, ſiue dotem ipſam promiſiſſet. ſiue pro dote reſtituẽda ſe obligaſſet, vt per Bal in conſi. 307. paſſus difficilis. vol 3 per text. in l. fi. iuncta gloſ. C. ad Velleia.
164 † Limitatur, & quarto, niſi mulier haberet aliũ correũ inſolidum obligatum, tunc enim nec in ſubſidium ſuper illa re alienata, vt ſup. cum ceſſione iurium, renũciatione iuramẽto, agere poſſet, ex quo hæredes mariti non dicũtur non ſoluendo ex defectu propriæ ſubſtan
165 tię. † ſi adſunt facultates alterius correi, l ſi plures § præterea ſi quęratur, ff de fideiuſſo. nec hoc caſu habet locum deciſio text. in d. Auth. ſiue a me, C. ad Vellei ex quo alter correus eſt prius cõueniendus, l quoties C. quo. ord. quis conueni. vbi non conuenitur poſſeſſor niſi excuſſo principali. Corſet. in nota. ſuis, in verſic. actio. car. 2. imo non excuſſo fideiuſſore, Paul. de Caſt. in cõſi. 173. ad primũ quæſitum, vbi dicit adeo verum eſſe, vt tertius poſſeſſor conueniri non poſſit non excuſſo principali debitore, atque etiam fideiuſſore: quod ſi fuerit actũ
166 contra tertios poſſeſſores, † non tamen exactum, non impediret reuerti contra fideiuſſores, vide pro hac limitatione Afflic. in deciſi.
167 312. † Limita & quinto, ad hoc vt mulier excludatur a regreſſu ſuper bonis per virũ alienatis ipſa conſentiente, & renũciante iuri hypothecę, vt bona alia non ſuperſint tempore inſtrumenti venditionis, & renunciationis hypothecæ, imo tempore quo mulier agit ad reſtitutionem dotium. Vnde non ſufficit maritum poſſidere tempore alienationis bona, quæ ſufficiant ad dotem, verum etiam tempore quo ſolutum eſt matrimonium, & mu
168 lier agit, † vt per Ioan. de Imo. in capit peruenit de empt. & vendit. cuius opin. ſecutum eſt ſacrum Neapo. conſilium, poſthabita opinione Pauli Caſtrenſis, tanquam ęquiorem ipſiq; doti fauorabilem, vt per Affli. in deciſi 313. retentis terminis, & ſequitur Ioan. Lup. in repet. rubr. extra de donat. inter vir. & vxor. car. 9. colu. 4. qui refert & ſequitur eundem Ino. eandem ſententiam tenentem in l. Mevia, ff ſolu.
169 matrim. illud † etiam cum limitatione intelligas, niſi iuramentum interuenerit, vt per Alexan. conſi 83. col. 2. vol. 6. & per ſuperius allegata, vide Socin. conſi. 83. Rube. conſil. 12. col. 5. in fine.

Niſi maritus in ſuá vltima volũtate dotes, & dodarium vxori legauerit, quo caſu propter commodum repreſentationis ius ſcriptum ſeruetur.

Quid ſi maritus legauerit vxori in eius vltima voluntate aliquam pecuniarum quantitatem,
170 vel prædium, num † videatur reliquiſſe in compenſationem dotium? dic breuiter, non compenſari, ſiue legetur quantitas, ſiue ſpecies, l. creditorem, ff de legat. 2. l. vnica. §. ſciendum, C. de rei vxo. act. & hoc in debito conuentionali, ſi vero debitum ſit legale, tunc fit compenſatio exemplum eſt in quarta debita in bonis mariti iux. Authe. pręterea, C. vnde vir, & vxo. & in lucro dotis acquiſitę marito, hæc enim debita ſunt ex diſpoſitione legis, vnde ſi ſit legatum per maritum debitorem, non dicemus deberi vtrunque, ſed fieri compenſationem, vide Aymo. in conſi. 131 Didac. Couar. in cap. officij, num. 2. extra de teſta Rolan. a Valle, de lucr. dot. queſt 96. Regula eſt igitur, quod debi
171 tor, † ex cauſa uoluntaria legando creditori, cenſetur animo compẽſandi, niſi aliter ex coniecturis appareat noluiſſe relinquere animo cõpenſandi, vt per Abb cõſ. 81. col. 2. vol. 1. Corn. conſi. 115. col. pen vol 4. Aymo. conſi. 149. vbi enumerat duodecim cõiecturas, ex quibus id coniicere poſſimus, & vide ad materiam, l. ſi

cura

cum dotem,§.ſi pater,ff.ſol.matri. quando, &
in quibus caſibus per legatum factum per de-
bitorem creditori iudicatur compenſatio.
172 Sed † quid ſi maritus legauerit vxori dotes
indifferentes,vel ſi legauit mille pro ſuis doti-
bus, cum eſſent quingēta tantum? quid debea-
tur? vide textum, & ibi Doct in l.ſi nō deſigna
ta,C.de fal. cauſa adij. Adde prędictus Menoc.
lib.2.centu.3.caſu 213.arbi iudi.quæſt.
173 Quæro, † quid ſi maritus legauit vxori cen-
tum,ſi non nupſerit,vel ſi lectum viduale ſer-
uauerit: ſin autē, legauit ei dotes,quę deinde
ſtetit pro aliquo tempore vidua, & recepit ali-
menta, & pro eis aliquam ſummam pecunia-
rum,deinde ſecundo nupſit,hæredes viri repe
174 tunt.† quantitates ſolutas,legatum enim præ
dictum videtur factum ſub cōditione; quo ca-
ſu, quando nupſit,reſtituitur legatum, ſed an
175 cum fructibus, † ſeu intereſſe? dic,quod ſic,vt
per Pau.de Caſt. in l fi. C. de indi.vidui.tollen.
Iacob.in auth.cui relictum in glo. in verb fru-
ctibus.C.ſi ſecū nupſer. muli.vbi,quod titulus
176 diſpenſatiuus, † non eſt potens ad acquiſitiō-
nem fructuum,& vide Caualc.in tract de vſu
fr.mulie. reli. num. 117. vbi dicit ſic fuiſſe per
Rotam Florētinam deciſum, prout ſic etiam
his authoribus, & rationibus fretus determi-
nauit D Vinc.de Fran.in quæſt.de facto in de-
177 ciſ. 231. † An autem ſi maritus habens filios
relinquat vxori mille pro bonis ſeruitiis, quæ
tranſiens ad ſecūda vota ſuſcepit filios etiam
ex ſecundo viro, vtrum dominium legatū ſpe
ctet ad filios primi viri præcipuum? dic hoc le
gatum ſubiicere diſpoſitioni l fœminæ, C de
ſecun.nup & deberi filiis prioris matrimonij.
Ripa in reſpon.in tit de don.inter vir & vxorē
in 3.reſpon Lup.in repeti.eiuſdem rub.§. 50.
verſ ſic ergo dicendum Tiraq.de ll.connubi.l.
1.num.26.verſic. hinc etiam prodiit,cum hæc
178 ſeruitia ſint maritalia,† quæ non merentur re
munerationem,vt per Doct. præallegatos, ſe-
179 cus ſi ſeruitia eſſent præſtita † extra cauſam
maritalem, ad quæ vxor non tenebatur, tunc
enim æqualiter ſuccedunt omnes filij ex vtro-
que matrimonio: nec militat l.fœminæ,vt cō-
ſiderat Lup.in d.repeti.rub.§.50.verſ.pro com
plemento huius limitationis, Neuiza. in Sil.
nupt in verbo non eſt nubendum in 5. ampli.
de quo vide D. Vinc. de Franch. in qōne 428.
Et nota, quod licet dotes exigi non poſſint
180 niſi elapſo anno a die ſoluti † matrimonij cō-
putando, tamen ſi maritus legauerit dotes, &
dodarium,debentur ſtatim ſecundum ius ſcri
ptum, & hoc vt legatum non ſit inutile, & vt
aliquid operetur.l. ſi quando, ff.de leg. 1.nota
illa verba propter commodum repræſentatio
nis quæ ſumpta ſunt ex tex.in § ſed ſi vxori.In
ſti.de leg.& in l.1.§.verum,ff.de dote præleg &
declarat glo.magiſtra.in d.§.ſed ſi vxori. Vnde
ciues Auerſani ſumpſerunt iſta verba, iſtud.n.
181 eſt commodū repræſentationis, † vt dos, quæ
annua,bima, trima die debebatur olim,hodie
non,niſi infra annum,imo elapſo anno ſecū-
dum has cōſuetudines,debeatur ſtatim,vt de-
clarant Doct.in l.3.C.de falſ. cau.adii.leg. Are.
in §.fuerat.Inſti.de acti. Afflict in deciſ.359. nu
182 mero 10. † Amplia ſupradicta,vt dos legata de
beatur ſtatim etiam, quod maritus teſtator re
ferat ſe ad inſtrumentū dotale,in quo eſt pro-
miſſa reſtitutio dotis ſeruata forma conſuetu
dinis,vt habetur in add. incip.ſi dos legetur in
conſue. Neapoli. Viro mortuo.vbi teſtatur ſic
de facto fuiſſe per ſacrum Conſilium Neapo-
li deciſum,ad quod bene facit theorica Bart. ī
l.Stichū,§.1.ff.de nouati. Amplia etiam vt ſta-
183 tim† incipiat currere intereſſe propter id com
modum repręſentationis, vt per Aret.in §. ſed
ſi vxori.inſtitu. de lega quod intereſſe alias in-
fra annum non deberetur, vt per Docto. in §.
184 exactio l.vnica,C de rei vxo.acti.† Tertio ope
ratur iſtud legatum dotis, vt quamuis non te-
neatur niſi in quantum facere poteſt, l mari-
tum, ff. ſol. matri.& l rei iudicatæ, § fina cum
duabus; ll.ſeqq. tamen mulier conſequetur in
tegram dotem, & iſtud eſt commodum reprę
ſentationis,vt notat glo & Doct.communi.in
d.§.ſed ſi vxori,vbi Io Oinotomius.

Completo verò anno, ſi mulier elege
rit dotes, & dodarium habere, & alimē
ta remittere,dotes,& dodarium ſibi in-
tegraliter exoluatur.

185 Annus licet diuerſimode † apud diuerſas
nationes conſtitueretur, apud tamen Roma-
nos olim fuiſſe decem menſium, poſt additos
duos per Numam Pompiliū, II. Romanorū
Regem, Ianuarium, ſcilicet, & Februarium.
Ouid.faſt.lib.1.

Tempora digereret,cum conditor vrbis in anno
Conſtituit menſes bis quinque eſſe ſuo.

Et ſubdit.

An Numa nec Ianum,nec auitas præterit vmbra.
Menſibus antiquis addidit ille duos.

186 Eſt igitur annus duplex,naturalis,ſcilicet die
rum trecentorum ſexagintaquinque,l.ita vul
neratus,§. extimatio, ff ad l. Aquil l.3. §.mino-
rem. ff de minor. l.cum hæres,§.Stichus ſi hæ-
redi.ff de ſtatu liber. l.cum biſſextus, l anniculus,ff de verb.& rer ſignif. vbi Andr.Alciat &
in c quadrageſima. Et ibi glo.de conſecra.diſt.
5. & annus vſualis, & quidam ceremonialis,
alius legitimus,vt per Archidia. Io. And.& Ge
minia.in c.ſi propter,de reſcript.in 6 vide per
Tiraq.ampliſſime de retra conſangui.§.1.glo.
187 10.in verb infra annum.† Annus vero cęptus,
an & quando habeatur pro completo, & an
188 ſufficiat eſſe † principium vltimi diei, uide c.
litteras,& c.ſeq.extra de deſpon impub.glo.in
Clementi ſi de æta. & quali. Bart in l.ſi cui le-
getur,ff.de leg.1. Abb.1.cap.cum in cunctis,in
pri de electi Felyn.in c. cum uigeſimum,col.1.
de offic.delega.l qua ætate,ff. de teſtam. Dida.
Couar.in epito.ad 4.lib decretali.prima part.
cap.2.num.2.
Dies autem ſic dictus à δύω, quod eſt duo,
189 quia duo continet† tempora noctem,& diem
uſualem, qui duplex eſt,naturalis, ſcilicet ab
Oriente

Oriente Sole, uſque Occaſum. & ciuilis, quo nox, & dies continetur, licet voluerint aliqui ex noſtratibus. quod alius dicitur legalis alius emergens, alius conuentionalis, & alius Eccleſiaſticus, ſecũdũ ſubiectam de qua agitur materiã. de quo videas ample per Andr. Tiraq. de vtroque retra tit. 1. §. 1. gloſſ. 11 & per Guliel. Duran. in ſuo rationali diuinorum officiorũ, lib. 8 cap. de die. in quo alia dierum ponitur di
190 uiſio, † & quid ſit hora, momentum, quæ tamen, & ſi flocci videantur, ſapiunt tamen his, qui iura deguſtant. Vtrum autem dies, intelligatur vſque ad primum, vel ſecũdum ſonum
191 campanæ? † de quo per Io. Andr. & Panor. in c. ſi perfodiens, de homici Alber. in l. moræ, ff. de feriis, Aret. in trac. maleſi in verb. de nocte. vbi. Addi. Auguſti. & aliorum, hinc inferentes
192 ad contractum noctis† tempore celebratum, iuxta l. non minorem, C. de tranſa. vt notarius inſtrumentum cõficiens, diem inſcribere poſ-
193 ſit ſine aliqua mentione† noctis citra pœnam falſi, vt per Bal. in d. l. non minorem, C. de trãſ. Imol. & Aret. in l. qua ætate, ff. de teſtam vel ſecundum ſubiectam materiam, ſi conducantur operarij per diem, intelligatur a ſummo
194 mane † vſque ad veſperas, ſecundum Azo. in ſum. C. de oper. liber. Alber. in d. l. moræ, ff. de fer. ad l. ſi medicus, ff. de ope. liber. An autem
195 dies termini † computetur in termino? ad negatiuam vide l. eum, qui calendis in prin. ff. de verb oblig. glo. 1 in l. vbi lex. ff. de reg. iur. & in c. quiſquis. 4. q. 5 per Bar. & alios in l. 1. ff. ſi qs cauti. ad affirmatiuam gl. in l. Gallus, ff. de lib. & poſthum. Specu. in tit. de appell. part. 2. §. reſtat, verſ. ſed nunquid dies? de quo vide Tiraquel. de retract. tit. 1. §. 2. gloſſ. 11. num. 18 cum ſeq. add. Nic. Mili. in verbo terminus, & in verbo, termini dies. De menſe tamen hic non dicitur, ſi tamen ad occurrentes quæſtiones inci
196 deris, vtrũ † ſcilicet ſit triginta dierum quo ad redhibitoriam actionem in ædilitio ædicto, de quo in l. ſi vẽditor, eo tit. vel cum in dubio de menſe fit mentio, nõ habita relatione ad principium, vel finem, i. ux. l. quinquaginta, ff. de excu tuto. l. pen. C. de fideiuſſ. in c. 1. quo. tempo. mil. de quo vide Bal. in l. eos §. fin autem, C. de appell. Soci. in tracta. fallenti reg. 260. Dec. in l. vbi lex, ff. de reg. iur. & latè Iacob. Menoch. de arbi. iud. queſt. lib. 2. centu. 1. caſu 50. Vide Nic. Mili. in hoc verbo.

Nota ibi, completo verò anno, quod impor
197 tat exceſſum † tẽporis, facit l. 2. ff. de excuſ. tut. vel cur. requiritur ergo, qd̃ ſit completus annus non autem intra tempus anni, & cæptus,
198 an habeatur † pro completo in d. tex. in l. qui hoc anno, ff. de verb oblig. Caſſan. tit. 1. §. 8.

Nota ibi (ſi mulier elegerit) quod erit in ar-
199 bitrio. & electione † mulieris elapſo anno, habere alimenta, & alia ad victum neceſſaria, de quibus ſupra in conſuetudine ſeptima, vel remittere alimenta, & recuperare dotes cum dodario, prout ſibi melius & expediẽs viſum fue
200 rit. † Vnde quamuis in alternatiuis electio videatur eſſe debitoris, l. plerumque, ff. de iure doti. & c. in alternatiuis, de reg. iur. In 6 hic tamen electio datur mulieri creditrici, ad quam
201 verba legis diriguntur, † arg. l. planè. §. ſi ff. de leg. 1 & per Dyn. in d. c. in alternatiuis. vide ad regulam collecta per Annan. ſingul. 238. vbi addi. An autem in hac remiſſione alimento-
202 rum requiratur decretum? † dictum eſt ſupra in d. conſ. ſeptima.
203 Sed quid ſi mulier remittit alimenta, † & vult ſuas dotes, & integrum dodarium, vt hic dicitur & heredes viri ſunt in mora reſtituendi dotes & eſoluendi dodarium, nunquid mulier poſſit cõſequi intereſſe? videtur, quod ſic, vt per gl. & Doct. in l. vnica, §. exactio, C. de rei vxo. acti. Io. Campeg. in tract. dot. part. 1. quæſt. 18. quod dic. vt de iure communi, ſecus tamẽ
204 per hanc conſuetudinẽ, † quæ tribuit alimenta neceſſaria; & ſi dos non reſtituatur cum dodario, ſit aſſignatio tot bonorum viri, vt hic dicitur, non tamen intereſſe, poſtquam mulieri datur alia via ſibi ſatisfaciendi. Cernis ergo lector has conſuetudines abhorruiſſe vſuras, vel intereſſe.

Sed pone, mulier elegit habere dotes, & do-
205 darium, † & cedere alimenta, nunquid poſſit variare, & redire iterum ad alimenta, maximè ſi alteri nõ ſit ius quæſitum? videtur, quod ſic, per ea, quæ dicit Afflict. in deciſ. 146 per Dyn. & Io. Andr. in c. mutare conſilium, de reg. iur. in 6. & per not. per Doct. in c. cum in multis. de reſcript. in 6 & in l. de rebus, ff. rer. amota. ſed Bart. in l. ſi certarum, §. cum pure, ff. de verbo. obliga. dicit, quod quando electio conceditur
206 a lege, † videtur concedi per verbum futuri tẽporis, & poteſt variare vſque ad litis conteſtationem, poſt vero minimè, eo maximè. quia cum unum eſt in obligatione, aliud in ſolutio
207 ne, actor poſtquã elegit † non poteſt amplius uariare, ita in propoſita quæſtione dos, & dodarium eſt in ſolutione, alimenta in obligatione. Poſtquam igitur ſemel elegit mulier, amplius uariare nequit poſt ius quæſitum parti,
208 † & poſt litem conteſtatam, & Bart. ſequũtur ibi Ang. Alex. Iaſ. & cæteri. Vide Ant. Capy. in deciſ. 33. & nota. in l. ſerui electione, ff. de leg. 1. & in l. apud Aufidium, ff. de opti. lega. & in regu. quod ſemel de reg. iur. in texto, & in l. vnũ ex familia, in prin. ff. de lega. 2. & Caſſa. ad conſuet. Burg. rubr. 4. § 16 cart. 182. col. 3. uerſic. & ibi etiam, ſed uide Capy. deciſ. 119. & D. Vinc. de Franc. deciſ. 53. poſt num. 3. & num. 11. Ad de prædictis, quod licet in alternatiuis electio
209 ſit debitoris, hoc intellige † in alternatiua dãdi, uel faciendi, ſecus tamen eſt in alternatiua exigendi. tunc enim electio eſt creditoris, glo. in l. 1. C. ne filius pro patr. Catelli Cotta in ſuis memo. in uerbo, alternatiuarum, & quid in pœnis. Luc. de Pen. in l. ſi quis. C. de curſu publi. libro 12.

Dote, & dodarium ſibi integraliter eſoluatur.

210 Iſtud integraliter † eſt expoſitum ſupra in conſuetudine 3. id eſt, quo ad uſumfructum, & pro-

proprietatem:intellige,quando ſolutũ eſt matrimonium morte uiri,prole non ſuſcepta.

Et nota,quod completo anno hæredes mariti ſtatim ſunt in mora abſq; aliqua interpellatione,etiam ſi tempus eſſet adiectum ab homine,& de hoc nullũ eſſe,qui dubitat,ait Matthæſilla in notabili 122.ad l.magnam,C.de cõtrah.ſtipula.in c.potuit,extra de loca.& gloſ.in l.mora,ff.ſol.matrim.

Exoluatur. Et ſic cum effectu: quid enim ſi offeratur in pecunia,vel alia re?certè nõ inducitur liberatio,niſi vltra obla-
212 tionem † adſit depoſitio,& conſignatio, l. ſi
213 rem,§ ſi.ff.de pign.nec ſufficit verbalis † obla-
214 tio ad finem euitandi moram,† quia vbi facto opus eſt,verba non ſufficiunt,vide l.qui decẽ, §.idem reſponſum.ff.de ſolut & l.ſi ſeruus hęredis,§ ſi.ff.de teſtam.& not.Bar.in l.prætor,§. ſi quis.ff.de oper.no. nunci. vbi plura ponit,& de limitatione huius regulę,vide Matthæſilla. in notabi.128.& 129.

215 Sed pone, † ꝙ hoc anno, qui datur hæredibus viri ad reſtitutionem dotium & dodarij, mulier non habuit alimenta per has conſuetudines debita,vt ſupra in cõſuet 7 an illa poſ-
216 ſit petere? videtur † ꝙ non,quia non petendo cenſetur ea remiſiſſe,& multi Doctores ſentiunt, ꝙ amplius petere non poſſit: propterea dant cautelam,ꝙ mulier petat dotem,& dodarium,& interpellet hęredes viri,& mutuo pe-
217 cuniam recipiat,† tunc enim ratione damni, & intereſſe paſſi poterit alimẽta petere, de quo Franci.in addi.ad Napoda.in conſuet.viro mortuo,de iur.dot in addit incipien.Adde Pau.de Caſt.in litera E,vbi etiã habes,an mulier, quæ
218 habet alimenta,† poſſit petere fructus dotis, poſt Soci.in conſil.180.vol.2.& in conſil. 131. vol 1. quibus etiam conſuluit, an poſſit obijci
219 retentio dotis,† ſi mulier fuerit tutrix,& computũ, ſeu rõnẽ adminiſtrationis tutelæ, per eã adminiſtratę nõ reddidit,pſertim ſi ad ſecũda vota migrauit,p Dec in conſ.349. de quo vide Negut in tract.de pig.in primo membr.4.par.

Quęro ab extra,pone,ꝙ nulla fuit data dos,
220 † vtrum teneantur hæredes extranei, vel filij alere matrem? de extraneis non eſt dubium, ꝙ non tenentur iſto caſu ad alimenta, Bart.in
221 l.diuortio,nu.8.ff.ſol.matr.filij vero tenentur alimenta pręſtare matri,quemadmodum defunctus tenebatur,Bart in l.ſi cũ dotem,§. ſin aũt in ſæuiſſimo,ff. ſol.matr. qđ ſatis ęquũ,eſt vt erga matrẽ ſeruetur pietas ex natural æqui
222 tate, † & naturali rõne,l veluti,ff de iuſt.& iu.

Vel de bonis viri,ſeu patris eiuſdem tantum ſibi aſſignetur, de quo mulieri ſufficienter ſit cautum.

Sic itaque,ſi dotes non reſtituant,& dodariũ,
223 debet fieri aſſignatio tot bonorũ viri, † vel patris eius, vt ſit cantum mulieri, & intellige patris viri obligati expreſſe ad dotes, & dodariũ,
224 † vel tacitè ſecundum ea, quæ diximus ſupra ſuper his verbis,cõſue.7.Sed an diſcuti debeat
225 prius filius, † quã perueniatur ad bona patris? glo & Doct.in l.vbi adhuc,C.de iur dot dicit, ꝙ ſic,exemplo cæterorum debitorum,cum in
226 hoc non cenſeatur dos priuilegiata, vt per Io. Pet. de Ferrarijs in forma libel. quo vxor. agit ad dotẽ in gloſ.in verbo. vxor quondam Thadæi,num.26. dic, vt ibi diximus. Sed quid ſi hæ
227 res viri,† vel pater ſit renitens ſoluere dotes & aſſignare tot bona, dic.ꝙ inuitus cõpellet per iudicem, iudicium enim in inuitum redditur,
228 l.inter ſtipulantem,§.1.ff.de verb oblig.nõ tamen,vt hæredes immodice lædantur.

Sed,an in hac aſſignatione ſint vocandi alij
229 creditores, † & ſi fiat de facto illis non citatis nec auditis, & quid ſi fuerit aſſignatio facta cõ ſtante matrimonio etiam pro vera dote,nullũ
230 ex hoc creditorib † infertur præiudicium Io. Petr.de Ferra.in for libel quo vxor agit ad do. in gloſ.vxor quondam,Caſſan.in conſuet.Burgun.tub.4 § 17 cart.183.verſi ſed pone.

Sed quid ſi nulla bona mobilia poſſidẽt hæ
231 redes mariti, † an hæc mulier creditrix dotiũ in pecunia compelletur recipere de bonis immobilibus iuxta legitimã æſtimationem ſeu appretium? dic, ꝙ ſic, auth.hoc niſi,C.de ſolu. & in auth.de fideiuſſo.§ pęn.Cap. Tholoſ.quæ
232 ſti.68.& idẽ quando † debitor eſſet carceratus; nam vt a carcere liberetur,cogitur creditor recipere de bonis eius in ſolutum, vt per Bal in l.ordo,cõl.fin. C.de executio.rei iud.In hoc tamen caſu electionem habebit mulier, vt rem
233 meliorem ſibi aſſignari eligat,† vt eſt caſus in d.auth. hoc niſi, vbi Bal. & Salycet. An autem priuilegio d. authen. renunciari poſſit? Cyn.
234 ibi, † reliquit indiſcuſſum, Salycet vero tenet, quod ſic, quoniam ſaluum remanet debitori remedium ceſſionis bonorum, ſi tamen hoc remedium ceſſionis bonorum per ſtatutum
235 municipale tolleretur, † tunc renunciatio nõ teneret,nec perpetuo in carceribus ſtare cogeretur, vt per Aufre. i add. in dict quæſt.Capel. Tholoſ.68.& hæc opinio plus placet,& ita practican, inquit Pract. Pap in for lib. reſpõ.rei in acti hypothe.in gloſ exceptionem ſolutionis, cum liceat ipſi debitori ſuas res vendere, & ex
236 his pecuniam † redigere, & pactum ſeruare: ſubdit deinde, ſi tamen ipſe debitor bona ſua ſubhaſtaſſet,& omnem diligentiam adhibuiſ-
237 ſet circa vẽditionem,† & reparationem pecuniæ,putarem ipſum debitorem excuſari debere pacto, & renunciatione prædicta non obſtãte per iura,& rationes prædictas,ne in carcere moriatur debitor.

238 An aũt † per talem aſſignationẽ bonorũ mulier efficiatur proprietaria? dic.ꝙ ſic, Gui Pap. quæſt.525.Caſſan.ad conſuet Burgun.titu 4 §. 24.col.4.verſi quæro nũquid pecunia An aũt cum bonis aſſignatis tranſeãt inſtrumẽta ſua
239 di diſtingue, † vt in l fundi,ff.de acti.empt & l. ſed,& addes,§.illud,ff locati. Roma.in ſingul. 670.aſſignatio,vbi vide, & quid ſi reperiat mulier in poſſeſſione iure familiaritatis,qđ præiu mit,vide Menoc li 2.cer 2 caſu 160.arb iu qõ.

Sed quid ſi ſta bona ſunt extra diſtrictum, &

S extra

240 extra locum cõtractus,† vtrum talia bona poſ
ſint aſſignari mulieri? dic quod ſic. quoniã hy
pothecaria actio datur etiam ad bona & res ſi-
241 tas extra locum cõtractus, gl. in Auth. † vt om
nes obed. in prouinc. §. hæc conſiderantes, in
gl. in verb. hypothecar. vbi debitor ſortitur fo-
rũ in loco contractus etiam quo ad bona exi-
242 ſtentia extra locum illum, † quando agitur hy
pothecaria. quam gloſ. extollit valde, & menti
tenendam dicit Bal. in l. 1 in fi. C. mand. ſequi-
tur Neguſ in trac. de pig. in 2. memb. 8. par. in
fi. nu. 8. verſ ſeptimo dicta actio. & fiet execu
243 tio ad literas iudicis iudici eius territorij; † vbi
ſita ſunt bona, ca Romana §. contrahentes, de
fo. compe. in 6 & per Bartol. in l a diuo Pio, §.
244 ſententiam Romæ, ff. de re iudica. † Sed an pri
mo fiat aſſignatio rerum mobilium, deinde
ſtabilium ſecundum ordinem] dictæ l a diuo
Pio? dic vt ibi, per doctores, vide Franch. de-
ciſio 441.
245 † Sed an poſſint aſſignari iura, & actiones
ac nomina debitorum? dic quod ſic, cum ve-
246 niant appellatione † bonorum, l. quam Tube
ronis, ff de pecu. lega l. bonorum, ff. de verb &
rer. ſignif. & tradunt doctor. in §. ſi ſuper, l. a di-
uo Pio Et quod ſcientia ſuperioris neceſſaria
ſit in acquiſitione poſſeſſionis alicuius iuriſdi
ctionis, vide Io Iacob. Menoch. de arbitr. iudi.
quæſt. lib. 2. Cent. 2 Caſu 161.
247 † Si tamen nil aliud ſit in bonis niſi prædia
in emphyteuſim conceſſa pro annuo canone,
poterit mulier mitti in poſſeſſionẽ perceptio-
nis huius iuris emphiteutici, l. ſi finita, §. ſi de
vectigalibus vbi no doct ff de dam. infe.
248 † Sed quid ſi fuit facta aſſignatio, & data te-
nuta mulieri ex inordinato proceſſu. & nullo,
an poterit ea bona retinere dohec ſibi reſti-
249 tuantur dotes? d. c quod ſic, † nam dabitur re-
tentio loco pignoris vigore hypothecæ, & ob-
ligationis primeuæ, vt per Bal. in l. fundus qui
Lucij Titij, ff. de reſcinden. vendi. & locus erit
retentioni. l ſi non ſortem, §. ſi centum, ff. de
condit. indebi Deci. conſilio 449. numero vi-
geſimoprimo. Cur. Iun. conſilio 185. numero
quarto, & pro ſingular. tradit Cremenſ ſingu-
lar 92. Neguſ. in tracta. pign in ſecundo mem.
tertia parte, numero 20. Anna. allega. 22. verſi-
cu quinto dato. & rurſus in allega. 80. nume-
ro decimo
250 † An autẽ aſſignatio ſit facienda pro quanti
tate debita. tex hic innuit, quod ſic ibi, de quo
mulieri ſufficienter ſit cautum, & ſic median-
te appretio, & æſtimatione inſpecto valore præ
251 ſentis temporis, † qui valor diminuitur pro-
pter qualitatem temporum, & pericula belli
252 imminentia. Crauet. in conſi 813. † quia argu-
te, num. 3 Cagn in l. 2. C. de reſcin ven. nu. 243.
253 Deci. conſil. 308. ſub nu 2. † item ob malũ ſitũ
vbi ſunt bona, vt per Foliet. in praxi. cenſu. in
verb. dum modo annualis. Ripa in l prima, §. ſi
hæres, ff ad trebell item ob prætenſas qualita-
254 tes feudales, † vel fideicommiſſarias, quę igno
rabantur. Folle. vbi ſupra verſi. vel ſimile. nam
res minus valet, diminuiturque pretium, vbi
vna iſtarũ qualitatũ reperitur, bona enim, feu
255 dalia non æſtimantur æque, † vt allodialia. ſed
minori pretio propter annexam ſeruitutem,
256 & onus, & pro tertia parte minus, † quã ſint
libera, vt per Caualca. in deciſio. 36 volum pri
mo, Arri. Pinel. in l. 2. in tertia pat num. 19. C.
de reſcin. vendi. vnde reputatur pauperior, qui
257 † poſſidet bona fideicõmiſſo ſubiecta. vel ma-
ioratui, de quib. non poteſt diſponere, quam
is qui poſſidet libera. Lud. Molina de primo-
258 ge. Hyſpano. lib. 3 ſub nu. 28 † Item ob intem-
periem aeris, Ripa de remed. contra peſtẽ nu.
259 5. † item quia locus ſuppoſitus angarijs tempo
re belli occaſione militum ibi hoſpitantium,
cum ſit prope confinia ob incurſionẽ hoſtiũ,
arg. l. item quæritur, §. exercitu, & l. ex condu-
cto, §. vis maior. ff. loca, Soci. conſi. 123 volu 4.
260 † item ob rixoſum, & malum vicinũ, Iaſ. poſt
gl. in l. 2. ff. ſol. mat. nu. 18. Tiraq de retrac. tit. 1.
§. 1. gl. 18. nu. 40. Menoch. de præſum lib 3. præ
261 ſumptio. 73 † item quia bona ſunt communia
262 † cũ alio rixoſo, ex qua cauſa poteſt peti diuiſio,
etiam per minorem alioqnin prohibita, Cu-
263 man. in l. ſi pupillorum, ff. de reb. eorum, † item
pro valore rerum conuicinorum, gl. in l. 2 vbi
Arti. Pinel. in 3. par. num. 28. C de reſcin. vend.
Aret in c. cum cauſam, ext. de teſti. item pro
264 quantitate fructuum, † & redditüum, vt eſt
tex & ibi gl. in verb pro fructuũ, vbi Raphael.
nu. 3 ff. de reb eorum, vbi Bal ſummat textũ,
265 † ꝙ res tantum valet quantum de fructib. re-
ſpondet, & percipitur de fructibus, per annos
266 viginti, Iaſ. in l. ſi fundum † per fideicommiſ-
ſum, ff de lega. primo, Paul. de Caſt. in Authẽ.
267 ſi quas ruinas, C. de ſacroſan. eccl & id † quod
communiter dat emptor, qui perfectè co-
gnoſcit rei veritatem, ſeu qualitatem prædij, l.
268 ſi ſeruus, ff. de condi. furti. † Iuſtum denique eſt
pretium, quod ex communi loci. vel prouin-
cie vſu taxatum & diffinitum eſt. Dida. Coua.
libro 3 variar. reſolu. cap. decimo, numero ſe-
269 cundo & ſi eſt iuriſdictio † vendi non poteſt,
nec æſtimari niſi reſpectu reddituum, Bald. in
capi. primo, de feud. Marchi. Igne. in l. neceſſa-
rio, §. non alias, ff. ad Sillanian. & magna ædi-
270 ficia, † domuſque amplæ ſunt æſtimãdæ non
prout valent, ſed habita ratione ad redditum,
fictum ac penſionem, qua locari ſolent. Simo.
de Petr. de interpre. vlt. volun. libro 5. numero
170 & Modern. in extr. ambitioſæ, de reb eccl.
alien. vel non.
271 † Nota tamen. quòd ſicut miſſus in poſſeſ-
ſionem per prætorem poteſt petere ſe tueri in
poſſeſſione ex edicto prætoris, ne uis fiat ei, l. ſi
272 quis miſſum, eo ti. † ita etiam miſſus in poſſeſ-
ſionem per hanc l. municipalem, ut per Bal in
l. ea lege, C. de condi. ob cau. Alfon. Montalu.
in l. 8. partita, ti de las herencias, in gloſ. non le
pueda. uer. item quia ſicut.

Sed quid ſi facta aſſignatione bonorũ mu-
lieri, bonorum ut hic dicitur, hæredes uiri, nul
lum capiunt expediens de reſtituendis dotib.
& ſolutione dodarij, nunqd ſtabit ſemper mu
lier in tenuta bonorum, & nunquam habebit.
ſuas

ſuas dotes, & iura dotalia quæ magis habere tempore erit ei forſan expediēs, & quod erit
273 remedium? ſin quo dic poſſe reuocato præcario, & conſtituto in dotali inſtrumento adiecto, & ad ſe auocato ingredi poſſeſſionem virtute l. creditores. C. de pignor. vel adhibere re-
274 † mediū l. fi. C. de iu. domi. imper. impetrare ius dominij, vt in d. l. diſponitur, vel citatis hæ-
275 redibus debitoris ad reluendum pignus, † dicta bona legitimis ſubhaſtationibus præcedē tibus vendi facere per iudicē, ad l. ſi conuenerit, vbi gl. ff. de pign. act. vt per Negu. in tract. de pig. in 1. memb. 6 partis principalis, vide Iacob. Meno. de arb. iud. quęſt. lib. 2. Cen 2 Caſu 129.
276 † Sed an mulier poſſit petere aſſignari de bonis melioribus viri, vide Anto. Cap. ī deci. 109. & de prædictis omnibus, vide Prac. Pap. in for. execu. ſen glo. 1. nu. 20.
277 † Et num interim poſſit exercere iuriſdictionem in caſtro mulieri aſſignato, vide Capy. in eius deci. 185. num. 2.
278 † Adde, ꝙ rem meliorem mulier accipere, & ſibi aſſignari facere, pōt qñ debitor hæres non poteſt ſoluere, nec reperit emptorem, fallit in
279 eccleſia debitrice, † quia poteſt dare iſto caſu rem ēt meliorem, vt pro ſingulari tradit Roman in ſing. 808 quod nota.
280 † Sed quid ſi mulier reperitur in poſſeſſione bonorum, an præſumatur poſſidere titulo ad iudicationis, vel iure creditoris, alio non apparente? dic potius præſumi poſſidere iure creditoris, non iure dominij, vt per Bart. in l. fi. C. de iur. domi impetra & cum iudex eligere de
281 bet in dubio illam viam per † quam vtrique parti conſulatur. vt dicit Alexā. in l. 1. colum. 4. ff. ſi quis cautio. & per multas rationes cōcludit Affl. in deciſ. 373. fuit dubitatum.
282 † Vtrum autē mulier ita agens contra hęredes viri debitoris obnoxios aliis creditoribus debeat citare alios creditores? dic quod licet gl. & Ang. in l. de vnoquoq;, ff. de re iud. dicant ꝙ ſi creditor facit condemnare aliquem ſuum debitorem, alij creditores eiuſdem debitoris condemnati non pñt opponere ꝙ ipſi nō fuerint citati ad proceſſum, & ad ſententiam, qm̄
283 † non debuerunt citari, ex quo lis principaliter non ordinatur contra eos, ſed agitur contra debitorem ad finem, vt perueniatur cōtra bonorum poſſeſſores, tunc iudicium ordinatur in perniciem, & exitum poſſeſſorum principaliter, vt per Io. de Imo. in l. decem, ff. de verbor. oblig. Tamen hoc intelligitur, vt proceſſus, & acta, & ſententia non ſint nulla ob citationem omiſſam contra illos tertios, non
284 † tamen illa acta nocent tertijs non citatis, vt per Alex. conſil. 84. in cauſa quæ vertitur, in 3. columna volum 3 & per Afflic in deciſi. Sacri Conſilij 396. numero ſecundo, verſ. Secundo ad idem dicebatur.
285 † Et an ſi mulier recepit bona aliena in ſolutum ſciens aliena, & ſic in mala fide, teneatur ad intereſſe, vide Afflic in deciſio. 369 vbi,
286 † quod conſtituitur in mala fide propter aſſeuerationem debitoris, cui erat credēdum, vel
287 † quia erat fama publica, ꝙ bona erant aliena ex hoc cauſatur mala fides, Ang. in l. eum qui §. in publiciana, ff. de publici.
288 † Vltimo nota, quod volente creditore aliud pro alio ſolui poſſit, & hoc nemo eſt qui neſciat, l. 1. §. an poteſt. cum ſimili, ff. de conſtitut. pecu quod qualiter procedat, & in quibus caſibus, vide Catell Cott. in ſuis memor. in verb. ſolui nō poteſt, & per Iaſ. in l. 1. §. mutui datio, ff ſi cer. pet.

Sufficienter, Id eſt clare & euidēter, vt per Archi. in c. præſentium, de teſtib lib 6. Addit. quæ dicatur cautio ſufficiens, Iac Meno. lib 2. Cent 2. Caſu 142.

289 † Sed pone, quod completo anno, dos & dodariū nō fuerint mulieri reſtituta nec aliqua bona pro eis aſſignata, an debeatur intereſſe dotis, & dodarij, quia conſuetudo nil dicit de hoc, nec reperitur deciſum? Dic ꝙ quāuis conſuetudo de hoc non loquatur, tamen relinquitur regulis iuris communis arg l. præcipimus, C. de app. cum ſit caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris, l. ſi extraneus, ff. de iu. do. operepretium igitur eſt videre, quid ſit de iure cōmuni. Et quamuis gl. ī §. exactio, l. vni. C. de rei vxo. act. velit, ꝙ vxori ſoluto matrimonio moram paſſæ in reſtituenda dote debeatur intereſſe per text ibi qui clare loquit, tamen in hoc
290 dubio ſunt opiniones, † nam canoniſtæ communiter affirmant, vſumfructuum ipſarū do-
291 tium non reſtitutarum non deberi, † cum ille
292 vſusfructus pecuniæ ſit vſura, † quæ omni iure eſt prohibita, vt per Innoc. Ioann. Andr Butr. Panor & alios. in capi. ſalubriter, extra de vſur. & per Barto in l. inſulam, § vſuras ff ſol matri. & per Barto. in conſil. 128. quod incipit, Franciſcus, & eſt communis opinio. ſecundum Fulgo conſi 201. Domina Gualdrada. Tamen iſta
293 opinio eſt multum rigoroſa, † & contrarium fuit iudicatum per Senatum Pedemōtanum, vt per multas authoritates grauiſſimorū quidem doctorum fuit concluſum in dec 43. Anto. Theſauri. Et fuit mitigata per Sacrum Conſiliū Neapolitanū, vt ſi vxor ſit inops, & non habet vnde alimenta percipiat niſi ex dote, tunc poteſt exigere intereſſe propter moram
294 † ſibi factam in reſtitutione dotis ſecundum Ancha. in c. peccati veniā. in 4 q princ. de reg. iur in 6. & Io de Imo. & Roman in l. diuortio, ff. ſol mat. Aret in §. fuerat. Inſti. de actio Si ve-
295 rò vxor eſſet diues, † & aliunde poſſet alimenta habere, & neglexiſſet agere ad dotem, ſibi erit imputandum, & proinde non agei ad intereſſe, ſeu vſumfructū dotis: ſi tñ paſſa ſit intereſſe, & illud deduxit ac probauit prout de iure requiritur, ſiue ſit intereſſe damni emergen
296 tis, ſiue lucris ceſſantis, † tunc illud petere poterit, vt per Bart. in l. vni. C de ſen qui pro eo, ꝙ inter. & in l. 3. §. fin. ff de eo, quod cet. loco, vbi Pau. de Caſt & firmat Alex. in d. l. diuortio & in conſi. 74. & conſi. 1. 7. vol. 5 & cum hac opinione pertranſijt Sacrum Conſilium, vt per Affl. in deciſio 284 an ſoluto matr. monio. Hanc tamen materiam dic per concluſiones.

297 † Prima ſit concluſio, quod ſi dos conſiſtit
in reb. ſoli datis inæſtimatis, vel ẽt æſtimatiſ,
ita tñ, ꝙ ſit fundus dotalis. & tũc mortuo ma-
rito ſtatim non expectato anno dẽt reſtitui,l.
vnica,§.exactio C.de rei vxo.act.vna cũ fructi-
bus ſecundũ cõem opinionem Bal. & aliorũ,
in l.diuortio,vbi id in ſpecie Iaſ. col.4.nũ.18.ff.
ſol.ma. facta tñ eorũ fructuũ diuiſione eiuſdẽ
primi anni inter vxorem, & hæredes mariti ſe
cundũ l.diuortio,& l.de diuiſione,ff ſol matr.
298 †Secũda concluſio ſit, qñ dos conſiſtit in
pecunia,vel in rebus mobilib & tunc hr̃des vi
ri hñt anni ſpatium ad reſtitutionẽ abſq; alio
intereſſe, dicto § exactio,& per Bar. & alios in
l.diuortio ff ſol.ma. Tenentur tñ hæredes ipſi
in ipſo primo anno ſi uolunt ſoluere dotẽ ale-
re mulierem ſi non habet aliunde ex redditi-
bus aliorum bonorũ ſuorũ vnde viuat, cũ nõ
299 tenetur vendere bona.†vel anulos neq; patrẽ,
matrem,vel fratres grauare pro ſe alimẽtãda,
& mulieris operę erunt hæredis viri, gl. Bald.
Ang & Salyc.in d.§.exactio. Aret.in d.l.diuor-
tio,col.3.Anan.in c.ſalubriter, col 6.in princi.
ext de vſu iunctis not per Bar. Alex Iaſ.in d.l.
diuortio, Bal.in conſ.30.ſicut,vol.2 Sed ſi mu-
300 lier habet,†vnde ſe alat ex redditib.bonorum
ſuorum,tunc ẽt pro ipſo primo anno non te-
nentur hr̃des ad alimẽta nec intereſſe,nec fru
ctus diuidere cũ muliere, ſed in totũ ſunt hęre
dum viri,vbi illam alunt gl.in d.§.exactio in fi.
& eſt communis opin.ſm̃ Bar Pau. Alex. Are.
Imo.Iaſ & alios in d l.diuortio, fallit vbi mu-
301 lieri fuiſſet a viro dos legata, † nam tũc ei de-
bet ſolui ẽt non habenti, vnde viuat non expe
ctato anno,l.1.ff.de dote præleg. §. ſed ſi vxori.
302 Inſti. de lega † Fallit ẽt ſecundum aliquos qñ
hr̃des mariti ſunt diuites,& potentes,quia tũc
303 tenentur † ſtatim ſoluere dotem in pecunia,
ſeu in mobilibus conſiſtentem, nec hñt anni
ſpatium, Ang.in § interdum,l diuortio, Odo-
fre. Cyn Iaſ in d § exactio Roman.ſingu 461.
Alex.in l.debitorib ff.de re iudi Tamen com-
munis opinio e ẽt in cõtrarium, vt quamuis di-
304 uites & potentes, † hñt tamen anni ſpatiũ ad
ſolutionem,& reſtõnẽ dotis in pecunia,vt per
Boer in deci. 50 nu 19 Sal.in d.§ exactio.Iaſo.
ſibi cõtrarius,in § fuerat,nu 27 28.Inſti de act.
Plot in l ſi qñ,§.11 n.23 C.vnde vi. elapſo vero
anno. imo ẽt ante lapſum ſi morã mulier paſ-
ſa non eſt in caſib. quib dos eidẽ ſolui debet,
305 †non debetur intereſſe, quia vbi non eſt mo-
306 ra,ibi non cadit intereſſe † & eſt cõis opin. ſm̃
Bar Imo.Pau. Alex.in §.vſuras,l inſulam.ff. ſo
lu.mat. Soci conſi.108. diligenter, vol.2 & per
Affl.in deciſ. p̃dicta 284.imo ẽt cõpleto anno,
307 † & poſtea qñcunq; non debetur intereſſe do
tis conſiſtentis in pecunia, mulieri nõ ſolutæ
ẽt morã paſſæ per hæredes mariti in mora cõ-
ſtitutos per mulierẽ, nec pro tali intereſſe agi
308 põt,†quia vt ſup dictũ eſt quicqd ſorti accedit,
eſt vſura ſm̃ cõem Legiſtarum. & Canoniſta-
rũ opinionẽ,vt dicit Iaſ in conſ.62 col 4. vol.j.
iſtam ẽt opinionem communẽ dicit Affl. in
prædicta deciſi.284. Are.in d.§.fuerat,col.4.de
actio ibiq; ſcribẽtes alij affirmant, & Io Cam-
peg.in tract dot par.2.quæſt 18 incip. an hære-
des viri,colum.2. Laur Rodul.in c conſuluit,
de vſur.quæſt.52. Roman.in conſi.517. Barto.
Pau.de Caſt. & A poſt.ad Bar.in d.l inſulam,§.
vſuras,ff.ſolu.matri. vbi de communi teſtatur
309 Paul. vbi etiam dicit, † quod mulier miſſa in
poſſeſſionem bonorum mariti,non poteſt pe
tere intereſſe, ſed tenetur fructus quos perce-
pit,computare in ſortem & quod mulieri etiã
310 poſt moram intereſſe non debeatur. † & fru-
ctus computentur in dotem, eſt tex. & ibi hoc
notat Ange.in l. Titia, ff.de ſol. Bart.in l.at qui
natura,§.non tantum,ff.de nego. geſt. Bald. in
l.fina.C. de bon. mater. & hæc eſt magis com-
munis opinio ſecundum Soc. in d conſilio 80.
colum.fin.volu.2 Inno.Io.And.Butr. Cardin.
Anan.& alij,in d.c ſalubriter,de vſur. Cuman.
Pau.Alexan.& Iaſ.in d.l diuortio, ff ſol matri.
Hoſtien in ſum de vſur §.an aliquo,verſic. ſed
quid econuerſo,Corne.in conſil.81. colum. 3.
numero 7.volu.4. Bald.nouel.in trac.doti.in 8.
parte,verſi.22.
310 † Quæ concluſio fallit, vbi mulier interpel-
laſſet iudicialiter hæredes viri, vel alios ad re-
ſtitutionem dotis,& hæredes ipſi eſſent in mo
ra, nam tunc mulieri etiam habenti, vnde ſe
alat etiam non ſolitæ negotiari cum pecuniis,
debetur intereſſe dotis etiam in pecunia con-
ſiſtentis non ſolutæ, non vt vſura, ſed vt in-
tereſſe, ſeu vti alimenta, ſecundum commu-
nem opinionem vt per Grat Diſputa.46. vi-
ſis.numero quinto, volu. 1. ubi quod Alexan.
Imo. Rom ac Moderni iſtud ſequuntur, in d.
l.diuortio ubi Claudius teſtatur,quod hęc ſit com
munis opinio,ſentit Alexan conſi.72. uiſo, uo
lumine quarto,& conſilio 74.uolumine quin-
to & S.Antonin. Archiepiſcopus Florenti in
tract de uſur.cap 29.incip quid ſi ſoluto. Sum.
Roſell in uerb uſura,nume.27.uerſi.ſed pone,
imo etiam ſi iudicialiter non fuerint interpel-
312 lati hæredes,†quia per uiolentiam illam teti-
nent, ita ut mulier eos in ius trahere non poſ
ſet,adhuc quidem ad intereſſe tenentur,ut per
eund. Archiepiſc. Florent.ubi ſup.uerſi quid ſi
ſoluto,ibi puto & Sum. Roſ in uerb uſura,uer
ſi ſed pone.
313 †Fallit etiam,& ſecundo ubi mulier ad ſecũ
da uota migrauit, nam tunc ſecundus uir po-
teſt petere intereſſe dotis non ſolutæ,pro tem
pore tamen ſecundi matrimonij ab hæredib.
primi uiri, uel aliis dotis debitoribus,in mora
tamen conſtitutis per interpellationem, uel
per lapſum diei cõſtitutæ promiſſionis, ut per
Grat reſpon.56.uiſis.col 2.nume.3.ubi ait eſſe
communem opinionem, & allegat Bartol in
314 conſil 128 † uidetur enim tunc eſſe intereſſe
damni emergentis propter onera quæ ſubſti-
net ſecundus uir per rationem,c.ſalubriter, de
uſur argu cap.dilecti,de foro.competen. & ca.
quoniam multi, & capit.ſi quis obligatus 14.
quæſtio.4 S.Thom.2.2 quæſtio 62.art.quarto,
& Summa Angeli.in uerb.uſura, numero 19.
uerſi. Vtrum ille.

†Fallit

315 † Fallit tertio quando mulier non haberet,
vnde ſe aleret, & hæredes viri ſunt conſtituti
in mora per interpellationem iudicialem: tũc
etenim abſque dubio tali mulieri non haben
ti, vnde ſe alat, debetur intereſſe. Ioan. Camp.
in trac. doti. 2. parte, quæſt. 18. ver. an autem hæ
redes, Bald. Ange. Iaſ. & alij, in l. diuortio, ff. ſo-
lu. matrim. Ang. in l. Titia, ff. de ſolut. Alexan.
& addi. ad Barto in l. at qui natura, §. non tan-
tum, ff. de negot. geſt. vbi quod mulier conſe-
316 quitur iſto caſu intereſſe, † vel alimenta, & ꝙ
fructus quos percipit ex rebus pignoratis, non
317 tenetur computare in ſortem, † & quod com-
pleto anno mulieri non debentur alimenta,
nec intereſſe etiam ſi habẽt, vnde ſe aleret, ſed
ei imputandũ eſt cur dotem non petierit. Ay-
mo Crau. conſi 89 nobilis, ver ſed quia glo. &
doct. in l. diuortio, vbi Iaſ. col 4. verſ. 5. & col. 6.
verſi. Circa &c.
318 † Quarto fallit, vt debeatur intereſſe mulie-
ri poſt moram per lapſum anni, vel diei, quan-
do mulier eſſet induſtria, & ſolita dare pecu-
niam ſuam ad honeſtum lucrum apud merca
torem, vel ſolita cum pecunia negociari, tunc
enim debetur intereſſe lucri ceſſantis, quod
veriſimiliter mulier feciſſet, ſicut fecit de alijs
pecunijs ſuis Ita tamen, quod mulier potius
dotem, quam tale lucrum animo ſuo vellet ac
voluiſſet, vt per Io. Campe in tra. doti. in verſi,
an autem hæredes viri ibi idem vř ſi mulier, &
Bald. nouel. in d. verſ. 22. ſpeciali, in fi. Anchar.
conſil, 130 in queſtio colum. 2. verſicu nam &
damna, num. 3. & colum. 3. verſi. & pro tanto,
Sum. Angel. in verb. Dos. nume. 28. ver. vtrum
licite, in fine.
319 † Quinto fallit vt debeatur intereſſe poſt mo
ram damni emergẽtis, quod ex mora hæredis
mulier eſt paſſa, quod intereſſe quãdo currat,
& a quo tempore, vide D. de Franc. in deci 46.
nu. 1. 2. 10. & qñ currat ipſo iure, eundem D. de
Franc. in alia deci. 472. nu 4. vt per Io. Campe.
in tra. doti. in d. verſi. an autem hæredes. ibi uel
aliter damnum ex mora hæredum pateretur,
320 † quoniam etiam hodie uſuræ, non tanquam
uſuræ, ſed tanquã intereſſe damni emergentis
ob pecuniam non ſolutam per mulierem cre
ditricem dotis, imo etiam per alios creditores
peti poſſunt a debitoribus moroſis, Io. Camp.
in ſepius alleg. tract. dot. in d. uerſi. An autem,
hæredes, ibi, uel aliter damnum ex mora, gl. &
doct. in l 2. C. de uſur & in cap. conqueſtus, de.
uſur. & in l. curabit, C. de act empt. Iaſ. in l. nu-
mis tertio no. ff. de in litem iur. Cagnol. in l j.
col. 23. nu. 105. C. de ſen quæ pro eo, quod ĩter.
profe. ubi Bar & doc Roma cõſ. 517. doc in c.
d. lecti, de ſo cõp. S. Tho. 2. 2 q. 62 ar 4 ſum. An
ge. in ver. uſura, nu 9 uerſ reſpectu dãni emer
gẽtis, & nu 23. uer Vtrum ille, Hoſt in ſum. de
321 uſu. ſicut ẽt cuilibet creditori, † ne dum mu-
lieri poſt morã debetur intereſſe ĩdiſtincte, an
ſit ſolitus negotiari, necne. Alex. conſ. 31. uiſo,
col. 2. nu 9 uol. 6. l 2. § ſi ubi not per illum text.
ff de eo ꝙ cer loco, & l. ſocium qui in eo, ff. p
ſocio, Pet de Anch conſ. 150. col. 2. nu 3 Rom.
in d. conſil. 517. Sed an hæc mulier, ſeu quiuis
alius creditor moram paſſus cui debetur (ut ſu
322 pra dictum eſt) intereſſe, † poſſit dicere, ſi habu
iſſem meã pecuniã, emiſſem territorium, uel
prædiũ, ex quo percepiſſem tot fructus? Dic,
ꝙ quis multi doctores fuerint in opinione, ꝙ
ſic, ut Pau de Caſt. in l. diuortio, col. 4 uerſi. ſed
poſſet ff ſolu. mat. Alex conſi. 200 perſpectis,
col. 1. cũ ſeq. uol. 6. Anch. conſi. 130 & in c. ſalu-
briter, Cra. con. 89 Hier. Gra. cõſ. 56 nu. 6 uol j.
ſum. Ang. in uer. Dos. nu 28. uer. utrũ licite, ĩ fi.
Io. Cãpe. in tra dot. 2. par q. 18. Tñ hoc non eſt
ſic indiſtincte uerum, qm̃ emere pdia, non eſt
323 actus mercantilis, † & intereſſe lucri ceſſantis
debetur ſolũ ſolito negociari, ut per Alex. in
d. l. diuortio col. 9 ĩ fi uer. fortius ſubdit, & col.
10 in prin. Vnde dicit a poſſe peti ſi plura con-
currãt, & non aliter de qb. in ſum. Ang. ĩ uerb.
324 uſu. n. 16. uer. quid de illo. ibi, idẽ dic, † ut puta
quia probaret per teſtes. uel inſtrumẽta, quod
talis fundus erat uenalis quem emere potuiſ-
ſet. ſi habuiſſet pecuniã & ꝙ nõ emit, quia pe-
cuniã non habuit. & debet facere talem prote
ſtationem præcedẽtem, & omnia illa probare
per teſtes, uel per acta & iſtis probatis iurarẽ in
litem de quantitate intereſſe paſſi contra debi
torẽ moroſum, uel doloſum, cum alias ſit dif-
325 ficilis probatio intereſſe, † & quantitatis fru-
ctuum, ſeu reddituũ, Ruy. conſ 29. n 12. vol. 5.
doc in l in actionib. ff de in lit iur. alioquin his
nõ probatis tale intereſſe peti non poſſet, Me-
noc. de arbi. iudi. q. lib. 2. Centu. 2. Caſu 119.

Ex quibus cernere licet, quantum, & in qui-
bus hæ conſuetudines deuienr, quandoqui-
dem primores noſtri ciues ad euitandum opi-
326 niones † cum tuta conſcientia conſtituerunt
alimenta vxori, tam in primo anno, quã poſt,
donec iura dotalia reſtituerentur, vt habetur
hac, & duabus præcedentibus conſuetudinib.
327 † In caſu tamen quo mulier hæc vidua fuiſ-
ſet tutrix, vel adminiſtraſſet bona viri, & potuiſ
ſet ſibimet ſoluere, denegatur reſtitutio dotis,
& multo magis intereſſe, Socin. in conſil. 126.
primum nu. 5. volu. 1. etiam, quod mulier eſſet
inops, vt per Alex. in conſi. 212. volu. 3. Iaſo, &
Monſerra. in l. omnes populi, ff. de iuſt. & iure,
Rocch. de Cur in c. fin. col. 5 ext. de conſuetu.
Neguſ. in trac. de pign. in 5. memb. 5. par. Grat.
in conſi. 29. 56. 57. vol. 1. Plot. in l. ſi quando, nu.
47. C vnde vi.
328 † Nunquid autem ſocer qui eſt pauper, & in-
ops, qui vt dictum eſt, nõ tenetur ad reſtõnem
dotis, niſi inquantum facere poteſt, iux. tex. gl.
& doct in l alia, § eleganter, ff. ſolu. matr. etiam
ſi iurauit inſolidum ſoluere, de quo vide Cap-
pel. Tholoſa. 258. ybi Aufre. in additio, & per
Dom. Vincen de Franch in deciſio 71. & 164.
teneatur ſub eadem regula ad intereſſe? quod
puto cum ſit acceſſorium, quod ſequitur ſui
329 principalis † natura, n, ca. acceſſorium, de reg.
iur. in 6 & l. cum principalis, ff de regul. iuris,
& ſimiliter nunquid mulier, quæ ex adulte-
330 rio per eam commiſſo perdit dotem, † & dona
tionẽ propter nuptias, iux. tex. in c plerunq; de

dona inter vir. & vxor. l. conſenſu, C. de repu. & l. ti. vbi not. Docto. C. ad l. Iul. de adult. quæ acquiruntur marito ad ſolatium, vt in dictis iu-
331 ribus, petat intereſſe † patet ex prædictis, & alijs per nos in ſuperioribus narratis, vbi diffuſius in conſuet. tertia de hoc diximus.

Hæc tamen aſſignatio, quæ fit mulieri de bo-
332 nis viri, † importat dominij translationem et ſine traditione, & hoc fauore dotis gl. in auth. donationem, circa fi. C. de iur. doti. vbi Cyn. di cit eſſe ſpeciale ex prærogatiua dotis, Caſſa. ad conſuet. Burgun. tit. 4. §. 17. cart. 128. colum. 4. in fin.

333 Aſſignare nil aliud eſt † niſi quaſi tradere; eſt enim ficta, non vera traditio, ſecundũ Ioã. Fab. in l. ſi quis argentum, C. de dona. & in §. fi. inſtit. de aſſign. libert.

Et nota, q̃d habẽs in pignus caſtrũ, põt in ip-
334 ſo caſtro maleſactores † delinquentes puni-re, cum executio iuriſdictionis pertineat ad
335 eum, † vt eſt caſus notabilis, in l. eleganter, §. fin. verſic. planè, ff. de pignor. acti. quem tex. ad hoc adducũt Hyſpani, lib. 3. legum fori. tit. 29. l. 1. in gloſ. in verbo vſare, verſic. ex quibus notandum eſt.

An autem in hac aſſignatione bonorum ve-
336 niant aſſeſſoria, † quamuis affixa non ſint, vide Bal. in c. 1. §. ſi quis de manſo col. 4. de contro. inueſt. qui dicit, quod veniũt trabuca, mãganellæ, baliſtæ, & huiuſmodi, quæ ſunt ad inſtructionem caſtri, vel fundi.

337 Item alia mobilia † deputata ad perpetuum vſum feudi, quæ ſunt pars fundi, Andr. de Iſer. in c. 1. §. ſi vero, col. 3 de pace ten. vide Capy. in inueſti. feu. in verbo feudorum acceſſoria.

338 Veniunt, † & fructus pendentes, l. fi. §. pen. ff. de his, quæ in frau. credi.

An autem veniat ius patronatus, cauſæ ap-
339 pellationis, molendina, † fontes, flumina, vide Anto. Capyc. vbi ſupra, & an aſſignatio partis, vel capitis, videatur aſſignatio totius, & reliquorum, vide And. de Iſer. in c. 1. col. 6. quid ſit inueſtit.

Sed pone, quod dum mulier mittitur in poſ-
340 ſeſſionem bonorum viri, † & cuiuſdam prędij, hæredes opponunt, q̃ detinent tanquam coloni Titij, & nominant Titium in iudicio, nunquid poſſint opponere de iure Titij a quo detinent? dic q̃ ſic, quia iſtud non eſt propriè ex-
341 cipere, † ſed verum nominare dominũ in iudicio, vt in l. 2. C. vbi in rem actio quod eſt verũ ſi probet, q̃ iſta colonia ſit vera, non ficta, & in dubio quælibet corporalis poſſeſſio præſumit
342 vera, non abuſiua, † vt not. Inn. in c. cum olim, de priui. & Archid. 7. q. 1. c. Pontifices, & not. not. in c. fi. vt lite pend. in 6. præſumetur ſimu-
343 lata ſi talis titulus † eſt acquiſitus lite mota, vel ſi eſt de vniuerſis bonis, vt not. in l. 2. C. de execu. rei iu. Vltimo nota quod licet tacita hy-
344 potheca trahatur ad bona futura † ſicut expreſſa, l. fi. C. quæ res pign. oblig. poſſ. & l. hac edicta li, §. illud, verſ. omnibus, C. de ſecun. nupt. vbi Bal. non tamen tacita hypotheca comprehen-
445 dit nomina debitorum, † vt eſt gl. in l. hæredẽ, C. de hæred. act. l. vbi Bar. Item nec ex tacita hypotheca poteſt conueniri nouus poſſeſſor, niſi
346 principali diſcuſſo, † l. nõ minus, C. de iur. fiſci, & l. Moſchis, ff. illo. tit. & auth. hoc ſi debitor, C. de pig. niſi dolus committatur in fraudem
347 paratæ executionis; † tũc enim fiet miſſio etiã non diſcuſſo principali contra nouum poſſeſſorem, l. chyrographis, §. fi. ff. de admi. tuto. & p Bal. in l. ob maritorum, C. ne vxor pro mari.

448 Quid ſi dos, † & dodarium non ſit reſtitutũ, nec bona aſſignata, an mulieri debeãt intereſ-ſe? in quo dic deberi, quamuis hæc cõſuetudo nil diſponat, relinquitur ergo regulis iuris cõmunis, ac debebitur intereſſe, iuxta tex. in l. vnica §. exactio, C. de rei vxo. acti. cum declarationibus tamen, & limitationibus de quibus ſup. Ad quam autem rationẽ debeãtur vſuræ, ſeu
449 intereſſe † tex. in d. §. exactio, dicit tertiam partem centeſimæ vſuræ, circa cuius intellectum multum variauerũt Doctores, & occubuit lucerna iuris Accurſius, putans cẽteſimã vſurã, quæ anno æquipararetur capitali, ſed ſecũdum Budę. in poſteri. annota. ad Pandectas, in l. 1. de
350 nauti. fœno. centeſima eſt vſura, † quæ ſingulis annis ad duodecim tantum aſcendit, erit ergo intereſſe ad rationem quatuor pro quolibet centenario vſura centeſima vide Ant. Goueanum in l. 3. ff. ad l. falci. Alcia. in l. ſi quis ſimpliciter, ff. de verb. oblig. Groſlutius in repeti. l. lecta, col. 1. num. §. ff. ſi cer. peta. D. de Franch. deciſi. 21. nu. 7. Eguin. Baro in tit. de actio. id comprobat ex Theophilo, Iac. Spiegel. in lexic. iuris in hoc ipſo verbo.

ADDITIONES.

ADDE circa nu. 53. ſed an petens ante tẽpus poſſit pœnitere ante ſententiam, vel in cauſa appellationis, vt euitet pœnam plus petentis, vide Hier. Grat. conſi. 85 vol. 1. & quãdo non obſtet exceptio vxori agenti ante tempus datum miſerationis cauſa, Grat. conſilio 98. volum. 1.

Adde dum in textu dicitur (niſi maritus in ſua vltima voluntate dotes, & dodarium vxori legauerit) quod ſi vxor ſit inſtituta hæres à marito, adeundo hæreditatem non confundit actionem dotis, & dotem poteſt repetere, l. vnica §. igitur. C. de rei vxo. acti. & ſtatim adeundo præſumitur ſeparaſſe dotem ſuam a bonis viri. & deducit dotem etiam non confecto inuentario, Paul. de Caſtro in l. ab omnibus, §. fi. ff. de leg. 1. imo iſtud videtur inductum iure ſpeciali fauore dotis, & mulieris, vt actione cõfuſa poſſit mulier petere dotem, ne per confuſionem actionis remaneat indotata. & fauore dotis mollitur ſeueritas legis, l. generaliter, C. ad vellei. vt per Napod. in conſuet. Neapoli. ſi quis, vel ſi qua, in verbo, a matre. de ſucce. ab inteſta. quod eſt valde notandum, cum regulariter aditione confundatur actio. l. Stichũ §. aditio ff. de ſolu. & nẽ dum actio verum etiã debitum confunditur, l. 1. §. ſi debitor, ff. ad l.

Falci.

Falci. & l.ſi debitori, C. de pact. vtrum autem conſtituta actione perſonali, duret hypothecaria, vide per dictam gloſſ.

Adde, quod dos legata per virum vxori debetur etiam non obſtante hac conſuetudine lucrandi, cum videatur ei renunciaſſe, l. 1. in prin. & ibi not. per Doct. ff. de dot. prælega quod eſt notandum. Et ſi dos conſiſtat in re ſtabili data per appretium, vel æſtimationem ſi legatur vxori, res ipſa debetur actione ex teſtamento, ſed æſtimatio debetur actione de dote, vt per Bar. in l. Lucius locuſta, in princ. ff. de lega. 2. & vide in l. 2 §. ſi ff. de dote. prælega.

Adde, dos datur ab extraneo & ſtipulatur ſibi reddi, non tamen apparet ſtipulatio incontinenti, vel ex interuallo, quid ſit præſumendum? nunquid iudicabitur pro muliere in dote, iuxta l. in ambiguis, ff. de regu. iur. ſed pro ſtipulatore ſunt interpretanda, vt actus potius valeat, quam pereat, arg. l. quoties, ff. de verb. oblig. & quia tempus. quod non eſt adiectum in inſtrumento, non debet intelligi, ſed ſolum tempus inſtrumenti in his, quæ tunc fieri potuerunt, vt per Innoc in cap. quoniam contra, de proba. & cap. cum in iure, de offic. deleg. & quia inſtrumentum præſumitur non ſolum verum, ſed ſollemne in forma, & etiam in cauſa, vt per Bal. in conſ. 179 ad euidentiam eſt præmittendum, vol. 2.

Dum ſupra dicitur de renunciatione mulieris,

Adde prædictis, an mulier poſſit cedere, vel renunciare iure hypothecæ, quando expreſſe obligatur vnum corpus patrimoniale mariti, ſi alia bona mariti non adſint, vide Ioan. Lup. in repeti. rubr. extra de dona. inter vir. & vxo. §. 17. & quando habeat regreſſum ad bona alienata, non diſcuſſo fideiuſſore dotis, vel correo, & quid ſi tempore renunciationis maritus ſit ſoluendo, non autem tempore ſolutionis matrimonij, vide eum.

Additio, ibi, vel de bonis viri.

Supple etiam emphyteuticis, quæ vigore pacti, vel conſuetudinis alienari poſſent cum æquiparentur allodialibus, vt per Deci. In cōſilio 586. & 680. ex his, quæ ſcribunt feudiſtæ, in cap. 1. de feud. non hab. propr. natu ſeu uel per præſcriptionem, uel priuilegium, ut dixi in fragmentis, retinebunt naturam patrimonialium, & allodij, Curt. in tract. feud. 4. part. in ſecunda regu. princip. uerſic. Quinto quæro, ubi ſubdit, quod ad hoc non ſolet aduerti in practica, atque etiam ſuper feudalibus, in ſubſidium, Ann. alleg. 30.

Adde. numero 263. quod poſſeſſio danda pro executione ſententiæ, debet dari corporaliter, & actualiter, cap. cum aliquibus, extra de re iudi. & 3. quæſt. 1. §. ſed notandum, & uide Herri Ferran. in addi. ad Nic. Miliſ. in uerbo poſſeſſio.

Adde, quid ſi maritus legauit uxori a duobus ex pluribus heredibus, an per clauſulam in codicillis deinde factis poſitā, uidelicet, quod ſi quid defecerit legato, hæredes teneantur, an omnes cēſeantur grauati, an uero illi tantum duo in teſtamento grauati, uide l. legatorum petitio, §. 1. ff. de leg. 1. Anna. allegati 12.

In textu aſſignetur.

Adde, poſſeſſio tradita in angulo rei ſufficit, l. 3. in prin. ff de acquir. poſſeſſ. Specu. de prim. & 2. decre. § 5 Paul. de Caſtr. conſilio 177. in cauſa mota, niſi reſiduum fundi ab alio ſit occupatum. Ioan. Lup in l. 43. numero 4. ad l. thori, ſicut etiam poſſeſſio domus hæreditariæ per hæredem appræhenſa ſufficit pro omnibus rebus, quæ ſunt in domo, Bal in l. de his, quæſti. 1. C. de furt. Barto. in d. l. 3 ubi etiam de poſſeſſione iuriſdictionis, per unum actum quæritur poſſeſſio totius.

Adde circa num. 34. quod emphyteuta ſi uult ſoluere centum anticipate pro multis annis. non poteſt directo domino contradicente, Bal. in l. 2. C. de iu. emphy.

In textu, ibi, elapſo anno a die, &c.

Adde nunquid elapſo anno abſque interpellatione dies interpellet, dic, ut per Iaſ. & Deci. in l. unum num 9. & 10 ff. ſi cert peta. & ibi Rubeus, numero 100. Iaſ. in l. ſi ex legati cauſa, numero 11. ff. de uerb. oblig. & in l. ſi mihi, & tibi. §. ſi quis ſeruos, num. 6 ff. de leg. 1. Deci conſilio 2. & conſil 439. num 6. Pariſi. conſilio 34 uol. 1. dies autem legalis tacitus incertus nunquam conſtituit in morā promiſſorem, niſi ſit interpellatus, ut in nota, quæſti. Pariſi. conſi. 5. num 49. libro 4. Balb. deciſ. 197. Soci. in reg. 90. in uerbo dies, Niger. in d. l. ſi inſulam, nu. 108 ff de uerb. obli. Porti commu. opin lib 4. concluſ. 23. ubi amplia, & limitat, Ozaſ deciſ. 49. num. 3 & in penſionibus ſuper beneficio reſeruatis ſoluendis certis temporibus, & locis, quod dies īterpellet pro homine, Caſſado ſuper reg cancella. deciſ. 2 de penſio. num. 9. dies autem termini non computatur in termino, uide cumulatos, per Alfan. collect. 910.

Adde in textu ibi de bonis uiri, &c. num ſeruandus ſit ordo: l. a diuo Pio, §. in uenditione, ff. de re iudi. & omiſſio ordinis annullet proceſſum? uidetur, quod non, cum ibi loquatur de executione ſentētiæ, quæ primo ſuper mobilibus, deinde ſtabilibus exequenda eſt, uide D. de Franch. in deciſ. 441. Rebuf. ad conſti. regi. Thom. 1. de liter oblig. arti. 11. in princ. Et ſi executio fiat uirtute literarum executorialiū mutato, uel mortuo iudice, an ualeat. D. de

Fran.

Franchis, in deciſ. 405. num. 1. & quid ſit intronizare, id eſt in poſſeſſionem inducere, c. tranſmiſſa, vbi Ioan. Andr. de elect. Arch. in c. in nomine domini, 23. diſt. Soci. conſi. 80. vol. 3.

Adde, an dos poſſit inuito ſolui ante annũ, & quid in emphyteuta, atque aliis debitorib. vide l. quod in diem. ff. de ſolu. Pract. Papi. in gl. omni anno in for. lib. ad ficti. preſta.

Adde circa numerũ 92. an cedens bonis ſit liberatus ſi peruenit ad pinguiorem fortunã, vide Gui. Pap. qõ. 343. cedẽs bonis, & ibi addi.

Adde circa nu. 96 qui tenentur ad diẽ præſtare cautionẽ Bern. Alfan. Peruſ. in ſuis collecta. iur. ciuilis, c. 237. qui cumulat omnes.

Adde circa num. 355. dum agimus de appretio, dic vltra, quod fundus emphytheuticus nõ valet niſi tertiũ denarium iuſti valoris totius rei, vt voluit Bal. in conſ. 103 lib. 1. Rip in § nihil commune, nu. 9 l. naturaliter, ff. de acquir. poſſ. Lancel. Polit. in l. filium quem habentẽ, C. fam. erciſ. num. 86. Sapia. l. vnica, C. de ſen. q pro eo quod inter. nu 76. vbi Alciat. num. 72. Plot. in l. ſi quando, nu. 182. C. vnde vi. moderni, in lib. 1. de cenſib. arti 14. nu. 34.

Adde in text. ibi dotes ſunt in reſtitutione, an petenti reſtitutionẽ dotium obſtet exceptio adulterij, ob quod mulier amittit dotes, l. conſenſu, C. de repudi. uide Doctores recollectos per Alfan in collectan. 401. & adde ſupra per me dictis, num. 14.

Adde circa nu. 92. quid operetur ceſſio bonorum, vide Afflict. in deciſ. 378. & ſeq. Socy. conſi. 204. lib. 2. Guid. Pap. quæſti. 4 & 343. Soci. regu. 49 & ſeq. 279. Alciat. parerg. lib. 2. cap. 47. Bal. conſilio 301. volum. 5. Felyn. in cap. ſi diligenti. num. 4. de for. compe Iac. Menoch. de arbi. iud. lib. 2. centu. 3. caſu 183. Pet. Tholoſa. in ſyntag. vni. iur. lib. 22. c. 8.

Adde circa numerũ 94. quod in caſu fiſcus nõ tenetur ſoluere dotem, & dodarium vxori illius, qui deceſſit ſine ſucceſſore in feudis, quæ fiſco applicantur, ſed hæres vniuerſalis, nec fiſcus tenetur contribuere, qui hæres, in ius defuncti ſuccedit actiuẽ, & paſſiue, l. hæredem ff. de regu. iuris, ſicut etiam tenetur primogenitus ſuccedens in feudo contribuere cum hærede in allodio etiam pro rata bonorum feudalium, Anto. Capy. deciſione 198. Anna in allegati 96. volum. 2. D. de Ponte, in conſil. 82 numero 19 20. An autem inſtantia cœpta cum defuncto tranſeat in ſucceſſores, vide Mili. in verbo Inſtantia, & ſi hæreditas iacet, quando detur curator, & qua forma, Menoch. de arbi. iud. qõ. lib. 2. cent. 2. caſu 150.

Adde, nu. 33. quod per unicum actum poſſeſſiuum quæritur omnimoda poſſeſſio iuriſdictionalis, in qua nullã exercuit iuriſdictionẽ, c. cum in tua, de decim. Inn in c. dilectus, de capel. mona Bar. & Iaſ. in l 3. ff. de acq. poſſ. Bart. in l. 1. §. ſi quis, 1. ff. de iti. actu. priua. Brun conſ. 93. Rebuf. ad cõſti. regi thom. 3. de mater. poſſ. in præfatio. nu. 156. verſi. limitatur quando.

Adde num. 108. inuentarij confectio num tutori remitti poſſit, & num hæredi, Gui. Pap. quæſt. 352. Capel. Tholoſ. quæſti. 46. vbi Auff. in additio.

Adde circa num. 200 quod quamuis regulariter electio ſit debitoris in alternatiuis, fallit tamen, quando debitor fuit in mora. gloſſ. in cap. inter cæteras, in verb. illorum, de reſcri. glo. in cap. in alternatiuis, de regu. iu. in ſexto, Bellon. conſilio 45. numero 2. D. regens de Põte. conſi. 49. numero 75. quos ſequitur regius conſiliarius Dom. Fabi. de Ann. patritius Neapolitanus, conſilio 54. numero 8. uerſ. ſeptima concluſio.

Ad textum ibi, vel de bonis viri, adde ad declarationem textus in l. creditoris arbitrio, ff. de diſtr. pigno. quod d. lex limitatur, & procedit, quando creditor eſſet in bona fide, ſecus tamen ſi alteri creditori non eſſet conſultum, potuiſſetque creditori ſatisfieri, vt videre liber in allegati. 141. D. Ioã. Vincen. de Anna. volum. 2. & multos cumulat prædicti Doctoris filius D. Fabi. conſili. 76. in hac cauſa, col. 1. volum. 2.

Adde ad text. ibi, niſi maritus in ſua vltima voluntate dotes legauerit, an legatum videatur factum animo compenſandi cum dotibus atque dodario, & an in dubio cenſeatur inducta compenſatio, vide D. Fab. de Anna. in conſi, 120. vol. 2. qui omnes Doctores, quotas, & loca diſertiſſime cumulat, & in conſil. 21. ſequẽti, & vide Simo. de Prętis, de interpre. vlti. volunta. lib. 4. dubita 6.

Adde circa nu. 110. quod omittens ponere aliqua in inuentario, tenetur ad duplum, l fi. §. illo videtur, C. de iure delib. ſunt tamen aliqui qui volunt, vt inuentarium hæredi in hoc caſu non proſit, quos refert D. Fabi. de Anna, conſil. 96. volum. 2. ſed prima opinio fuit recepta, & in contingentia facti non potui obtinere pro ſecunda opinione, de forma inuentarij & eius materia, ample Rebuf. lib. 3. ad conſti. regias. lo. Oinotomi. iſti de hære. quali. & diff. §. extraneis, vbi oĩno vide de p̃dictis diſtincte. Luc. de Pen. ĩ l. 1. C. de ca. frum. vrb. Romę. lib. 11. & vide tres pulchros caſus in quibus omiſſio ĩuẽtarij nõ nocet p̃ Prac. Pap. ĩ for lib. ĩ cau. vẽd. ĩ gl. p̃mittẽs, poſt nu. 6. Grat. cõſ. 25. vol. 2.

Adde circa nu. 84. an contra dotẽ opponat exceptio compenſationis, aliquid per Balduin. in tract. de pigno. cap. 13. verſ. etenim, & per D. Fabi. de Ann. in conſi. 101. vol. 2.

Adde,

Adde, φ ſi hæres viri ſoluit debitū mulieri ex cauſa dotis, non poteſt repetere a cohærede niſi ſolutum vltra ſuam portionem, l. hæredem, §. idem iuris, & §. vlti. alias ſi vnus, ff. fam. herc. ſicut econuerſo, Ann. alleg 4. nu. 4. 5.

Adde, nu. 350. probatio veri intereſſe qualiter fiat per Roma. conſi. 321.

Additio, legatum factum vxori ducatorum mille donec vidualiter vixerit, & poſt eius mortem Titio, debetur Titio, etiam non ſecuta morte vxoris, ſi trāſijt ad ſecundas nuptias, & hoc ex veriſimili mente teſtatoris, qui appoſuit caſum mortis credendo, quod vxor non transiret ad ſecunda vota, & in fauorem vxoris, non autem hæredis, cui certum eſt voluiſſe præferre Titium, vt per Bart. in Authen. hoc locum, C. ſi ſec. nupt. mul. Iaſon atque Dec. in l. tale pactum, §. fi. ff. de pact.

Adde, legatum dotis, an purum ſit, vel conditionale, & a quo tempore ipſius intereſſe debeatur, an pro quantitate legata competat hypotheca inſolidum, vel pro rata bonorum, & an pro intereſſe iſtius legati, ſint obligata bona hæreditaria. Vide de his omnibus diſtincte, ac ſuccincte per eximium iuriſconſultum Dominum Ioannem Antonium Lanarium Caſtri Sacchi Comitem Regni Collateralem conſiliarium, & ſacri regij conſilij Præſidem electum, in conſilio decimo, & intereſſe dotis legatę an debeatur abſque interpellatione per eundem in conſilio 46.

Adde, ſi bona conſiſtant in annuis redditibus, an mulieri ſint aſſignanda corpora? videatur text. in l ſi quis argentum, §. ſi vero, vbi Doct. uide conſilio quinquageſimoquarto D. Regentis Lanarij uiri peritiſſimi, & integerrimi.

Adde circa numerū 275 quod ſi committitur per iudicem Porterijs, quod bona executa uendant legitimis ſubhaſtationibus, & referant, & nihil de hoc agatur, ſed ipſa mulier creditrix illa bona uendidit, iſta uenditio eſt nulla, Imol in l. a diuo Pio, § in uenditione, ff. de re iudi. Felyn. in capitulo, quo ad conſultationem, columna nona, de re iudi. quia executor eſt ille, qui debet uendere pignus captum in cauſam iudicati, & non pars, l. prima, & ſecunda, C. ſi in cau. pig. iudi. & l. ordo, C. de execu rei iudi. & l. ſi pignora, C. de euicti. & proinde uenditio eſt nulla, & emptor non facit fructus ſuos, Affl. in deciſ. 358. in cauſa inter nobilem.

Adde in textu, ibi dotes in reſtitutione, an uxor ſoluto matrimonio poſſit agere pro ſuis dotibus contra promiſſorem dotis, uel eius hæredem, & quando, & qualiter Guid. Pap. quæſtione 375. Anna. allegat. 129. D. de Franch. in deciſione 33. Pariſi. conſilio 95. uolumine 2.

Adde circa nu. 274. ad impetrationem dominij, & intellectum, illius tituli, C. de iure domi impetr. vide Rebuf ad conſti. regi. lib. 1. tit. de liter. oblig. arti. 12. gloſ. vni. verſi. quartum, quod ſi debitor, num. 18.

Adde, & nota, quod ſi vna res eſt capta pro debito debitor offerendo aliam rem, non liberat iſtam rem captam niſi pecuniam offerat, probatur in l 4. § ait prætor, ibi pecuniam ſoluat ff de re iud. Rebuff. in conſti. regi. tract. de præco & licita. gl vni. art. 5. poſt Petr. de Ferra. in for. libel. in actio. hypoth. in glo. ſatisfacere.

In textu ibi, niſi elapſo anno, qui vtilis eſt 365. diebus, vtilibus conſtat, vt in l ſi cum exceptione. §. poſt annum, ff de eo, quod met. caut. & in §. rurſus, inſti. de actio. l. fin. C. de temp. in integr. reſtitu. l. ſi non conuicij, C. de iniur. l. interdum, ff. de minori. & item de diebus vtilibus imperator. in l. iure mariti. C. ad l. Iul. de adult & in l. ſi maritus, ff eo. momentum pro hora accipitur, Vlpianus in l. denique, §. minore, ff. de minor. de quo ample videto, Ant. Gouean. lib. 1. variar. iuris ciui. c. 10. vide Modern. in tracta. de momento.

Adde in textu, ibi, niſi maritus in vltima voluntate ſua dotes, & dodarium vxori legauerit, &c quod dote vxori legata non eſt locus falcidię ſi in legato nullum commodum repræſentationis verſetur, vt puta, quia mulier ſuam rem recipere videtur, l. ſi vſusfructus, ff. ad l. Falcidl. & repræſentationis nullum commodum ſentit mulier cum dos in rebus ſoli conſiſtit, illæ enim ſtatim ſoluto matrimonio mulieri reſtituuntur: quod ſi in legato commodum repræſentationis verſetur, quod eſt quando dos conſiſtit in rebus, quæ pondere, numero, & menſura conſiſtit, locus erit Falcidię. l. ſi ſocer. §. idem, ff. de dot. prælega. alioquin in re ſoli nullum. ſi legetur, ſit commodum repræſentationis, propter quod dos prælegari dicatur, vide Anton. Gouean. Iuriſconſul diſertiſſimum, in l cum dotem, 57. ff. ad l. Falci.

Adde ad num. 243. Petr. Rebuf in 2 thom. ad conſti. regias. in tract. de liter. requiſitor, ſeu rogator. glo. 3. ſed vide a principio, & nu. 24 & an barones ſint requirendi pro exequendo? Gui. Pap. quæſt. delphin. 346.

Adde in textu, ibi de bonis viri ſeu patris, an iſta dictio, ſeu, coniungat, vel diſiungat, vide tex. in l. quæſitū, & in l. ſi lis. qui ducēta, §. vtrū, ff de reb dub. & Io. And in c. 2. de offi. vica. lib. 6. & dictum eſt ſup. c. 7. in addit.

Adde, quod aſſenſus præſtitus ſuper datione rei feudalis in dotem, extenditur etiam ad

dotis

dotis reſtitutionem, Camer in c. Imperialem, fol. 58. col. 3. Rom. in l. vſufructu, ff ſol mat.

Adde circa, nu 133. dum agitur, num mulieri obſtet exceptio quinquenalis dilationis, hæredi mariti conceſſę, de quo vide ampliſſime per Pet. Rebuf. in 2. Thomo ad conſti regias Gallian in tractat de liter. dilator. annali. quinquennal. & in quibus caſibus literæ quinquennales non proſint, vide ibi, artic. 2. gloſſ. vni Sed an obtinens quinquennalem dilationem, poſt finitam admittendus ſit ad ceſſionem bonorum, vide pulchre Bal in conſ. 301. vol 5. ad euidentiam, & Rebuf vbi ſup arti. 1. glo 1. num 61. verſic ſexta differentia conceſ- ceſſa tamen dilatio non trahitur ad fideiuſſores, cum perſonalis conceſſio non egrediatur perſonā, vt per Cyn Bal. & Salyc. in l. fin C. qui bon. ced poſſint, ad omne tamen dubium tollendum ponitur in ſententia, dictum ſupplicātem eiuſq; fideiuſſores, ita Rebuf in loco prę citato, arti. 1. glo. 1. num. 42. de liter. dilator. anna & quinque.

Adde, quod ſi hæredes viri ſunt condemnati ad reſtitutionem rerum dodarij fiet executio non obſtante appellatione, vel interim ſoluetur certa quantitas in cauſam dodarij, Rebuf ad conſti regias Thomo 1. tract. de ſentē. prouiſio. arti. 1 gl. 5. quod dicit non procedere contra tertium poſſeſſorem.

Adde, dum in tex. dicitur de bonis viri, ſeu patris eiuſdem. ꝙ ſi ad dodarium perſoluēdū ſit obligatus maritus, & pater eius, & quilibet inſolidū ſine diuiſionis beneficio, poterit mortuo marito dodariū a patre viri peti inſolidū, ſine alia bonorum alterius obligati diſcuſſione, ſi perſonali agatur actione, ſecus ſi hypothecaria, l 2 C de pigno & ſic fuiſſe iudicatum refert Pet. Rebuf. ad conſti. regias Franc trac. de ſent prouiſi arti. 1 glo 3. nu. 7 verſi ad hæc, vbi etiam ſubdit ſententiam ſuper dodario cōſtituto ſiue conſtituendo eſſe exequendam, & ſic fuiſſe iudicatum in Senatu Pariſienſi.

Adde, quid fuerit deciſum in Senatu Pariſienſi, vt refert Pet Rebuf. ad conſtitu. regias, thom. 1. tract de ſenten prouiſi arti. 1. gl. 3. nu. 7 verſ item anno 1384 vbi, ꝙ vidua contra fratres quōdam mariti habebat habitationē pro dodario, domus, quā cuſtodiat ſicut alius bonus paterfamilias, ibique ſe retulit ad dicta per eum in l impenſæ, ff de verb ſign.

Adde in tex. ibi propter commodum repræſentationis, adde. ꝙ ſi maritus legat dotē vxori quæ dotem promiſerat, nil aliud ob legatū vxor conſequetur quam liberationem, l. 1. §. adeo, ff de dot pręlega. Tollitur etiam per legatum iſtud pactum de lucrando dotem, & detrahitur falcidia nō de legato ſed de commodo repræſentationis, glo. in verbo, conſecuturam in l. 1 § idē quærit ſi dos, ff. de dot. præleg.

SVMMARIVM.

1 *Bona vnde dicantur? & nu. 2.*
3 *Bonorum naturalis appellatio, & quæ ciuilis.*
4 *Bonorum appellatione nomina continentur.*
5 *Bonorum appellatio continet omnem vtilitatem.*
6 *Bonorum ſignificatio, vide remiſſiue & nu. 7.*
8 *Bonorum & hæreditatis idem iudicium.*
9 *Bonorum appellatio continēt emphiteutica.*
10 *Bonorum appellatio continet bona feudalia.*
11 *Iura & actiones num veniant publicatis bonis?*
12 *Donatio omnium bonorū vtrū cōtineat nomina debitorū?*
13 *Bonorum appellatione quæ veniant?*
14 *Bonorum appellatio an comprehendat æs alienum?*
15 *Bona ſtabilia ſi dantur in dotem nulla fit innouatio nec correctio iuris communis.*
16 *Pacta recipiunt legem de communi partium conſenſu.*
17 *Annui redditus an computentur inter immobilia? & nu. 18. 19 20.*
21 *Annui redditus dati in fundum dotis, ijdem reſtituendi inter ſtabilia connumerantur.*
22 *Annui redditus empti ex pecunia dotali extantes tempore diſſolutionis matrimonij nec petantur per hæredem mulieris infra annum, an repetat cum intereſſe? & quid ſi data eſt electio marito? vide nu 23.*
24 *Dos conſtituta percipienda ex mente alicuius familiæ inter immobilia computatur.*
25 *Iura & actiones quæ dantur ad rem ſtabilem, connumerātur inter ſtabilia.*
26 *Facultas iuris luendi ceſſa de re ſtabili, cenſetur ſtabilis.*
27 *Et in eius alienatione requiritur ſollēnitas vt in re ſtabili.*
28 *Ius portorij ſeu portulanię, pedagij, gabellę, connumerātur inter ſtabilia.*
29 *Fructus in ſolo pendentes nondum ſeparati connumerantur inter immobilia.*
30 *Fructus pendentes ſunt pars ſoli, niſi ſint de proximo recolligendi & nu. 31.*
32 *Vſusfructus rerum ſtabilium, connumeratur inter bona ſtabilia.*
33 *Molendina connumerantur inter ſtabilia niſi ſint cōſtructa ſuper naui, & tabulis & nu. 34.*
35 *Tunc enim poſſent per prælatum, tutorem alienari, & vide, nu 36 37. 38.*
39 *Pecunia in banco repoſita deſtinata ad emptionem ſtabilium, num habeatur pro re ſtabili?*
40 *Naues an connumerentur inter ſtabilia.*
41 *Ratio deciſionis iſtius conſuetudinis quæ ſit?*
42 *Dos eſt proprium patrimonium mulieris*
43 *Affectio non cadit in pecunia & quomodo?*
44 *Pecunia & res mobiles numero pondere & menſura conſiſtentes recipiunt functionem in genere ſuo.*
45 *Pecunia ſi detur in dotem ita vt conuertatur in emptionē ſtabilium, & ſoluatur matrimonium, vtrum maritus lucretur dotem illam? & nu 48.*
46 *Deſtinatum habetur ac ſi eſſet factum.*
47 *Deſtinatio non attenditur, nec habetur pro facto.*
49 *Fundus datus in dotem ſub redimendi facultate an cenſeatur inter immobilia nec ne? & nu 50. 51.*
52 *Fundus datus in dotem ea tamen lege vt ſolutis decem reſtituatur an dos conſiſtat in ſtabilibus?*
53 *Nomē debitoris datū in dotē, an videatur datū ęſt. mat...?*
54 *Res ſtabilis empta de pecunia dotali non efficitur do...*
55 *Nec quæritur dominium vxori.*
56 *Maritus vxori actionem quærere non poteſt.*

57 *Limita*

57 Limita prędicta, vt num. 58.59.60.
61 Fundus ſi eſt traditus marito pro mille in dote promiſſis, an ſit dotalis? & num. 62.
63 Conſuetudo loquens de dote data in ſtabilibus, num ſe extendat, ad bona quę ſtabilibus annumerantur?
64 Aliud eſt eſſe tale, aliud haberi pro tali.
65 Conſuetudo & ſi ſit ſtricti iuris, recipit tamen interpretationem paſſiuam.
66 Verbum, dare, importat dominij translationem.
67 Dare eſt accipientis facere.
68 Dotis conſiſtentis in ſtabilibus non tranſit dominium in virum, ſed vſus tantum & adminiſtratio.
69 Verba impropriantur ſecundum ſubiectam materiam.
70 Fundus in dotem datus intelligitur cũ omnibus oneribus.
71 Dotalis fundus non deſinit ſoluto matrimonio.
72 Dotalis fundus eſt inalienabilis. limita. num. 73.
74 Bona omnia ſtabilia ſi dentur in dotem, non veniunt feudalia.
75 Bona ſtabilia alienari in exterum vetita, non cenſentur ex cauſa dotis.
76 Bona ſtabilia ſi dentur in dotem, num mulier teneatur de euictione cum fideiuſſore. num. 77. 78. 79.
80 Menſura non facta, num tranſeat dominium territorij ad menſuram dati?
81 Conſtitutum transfert naturalem & ciuilem poſſeſſionem.
82 Dominium & poſſeſſio rei venditę ad menſuram non tranſit non facta menſura.
83 Maritus poſſidens bona ſtabilia dotis an releuetur à ſatiſdatione?
84 Præſentatio rectoris in iure patronatus exiſtente in re ſtabili dotali, cui competat, viro, an vxori?
85 Maritus eſt dominus & poſſeſſor rei dotalis.
86 Præſentatus à viro, vel vxore, quis præferatur?
87 Turris & fortellitium reparari debet expenſis viri non autem ciuium & num. 88.
89 Maritus nõ poteſt arbores frugiferas fundi dotalis cedere.
90 Vſufructuarius, eo colonus, Vaſſallus, creditor num poſſint cędere arbores frugiferas.
91 Limita in pluribus caſibus. num. 92. 93.
94 Aſſignatio ſeu aſſignamentum transfert dominium non poſſeſſionem: & quando. num. 95.
96 Aſſignare verbum varie ſumitur in iure.
97 Dotis aſſignatio importat dominij & poſſeſſionis tranſlationem. etiam ſine traditione.
98 Verbum aſſignare à Papa prolatum transfert poſſeſſionem.
99 Verbum aſſigno quomodo operetur traditionem?
100 Aſſignationis dotium materia vbi in iure habetur?
101 Actio dotis contra promiſſorem quæ detur, quando?
102 Caſus non deciſi per hos conſuetudines deciduntur ſecundum ius commune.
103 Fideiuſſio de dote danda, conſeruanda, reſtituenda, an valeat?
104 Dotem dans ſeu promittens quando teneatur de euictione?
105 Bona minoris vxorem ducentis an obligentur?
106 Lex permittens principale, permittit etiam acceſſorium.
107 Dos ſoluto matrimonio redit ad patrem dotantem?
108 Caſus in quibus de iure cõmuni maritus lucrifacit dotem. & num. 109.
110 Dos amiſſa ob adulterium conſeruatur filijs.
111 Muliere mortua maritus ſi lucrifacit dotem, non habet locum muliere mortua in ſecundo matrimonio ſuperſtitibus filiis ex primo matrimonio. & num. 112.
113 Maritus ſecundum iſtas conſuetudines lucratur dotes in pecunia vel mobilibus conſiſtentes, prole tamen ſuſcepta.
114 Dotis reſtitutio fit duobus caſibus, morte ſcilicet viri, & eius inopia.
115 Aſſicurationis dotium materia vbi tractetur? remiſſiue.
116 Caſus in quibus dos mulieri non reſtituitur? & nu. 117. 118. 119. 120.
121 Annua, bima, trima die. verba in l. 3. in princi ff. de ann. lega decla rantur.
122 Iura dot alia in quibus conſiſtant? & 123.
124 Dotis augmentum regulatur ſecundum naturam ipſius dotis.
125 Iura dotalia ſunt fructus dotis, & in quibus conſiſtant, & nu. 126. 127. 128. 129. 130.
131 Dos in ſtabilibus æſtimata quando facit emptionem? & nu 132. 133. 134. 135.
136 Æſtimatio fit a lege cum arbitri non ęſtimant.
137 Rei ſtabilis in ſolutum datio pro quantitate dotis promiſſa facit emptionem.
138 Amplia etiam ſi apponatur clauſula vt reſtituatur his modis, & formis pro vt data eſt, & de ratione. nu. 139.
140 Limita niſi daretur æſtimatus cum pacto quod reſtituatur pro eodẽ pretio, & vide. nu. 141. 142. 143. 144. 145.
146 Ratio decidendi iſtius conſuetudinis.
147 Ratio nulla poteſt reddi in his quæ ſunt iuris poſitiui.
148 Res ſtabilis æſtimata in dotem data ſi per maritum vendatur, num mulieri agenti in ſubſidium contra poſſeſſorem vel hypothecaria, poſſit dos offerri? & num. 149.
150 Vxore dante corpora in dotem æſtimata vel inæſtimata, num militet iſta conſuetudo?
151 Aeſtimatio non inducit emptionẽ marito exiſtente inope, ſed remanet fundus dotalis.
252 Verum vtrum attendatur inopia tempore conſtitutionis, an vero reſtitutionis dotis, & nu 153.
154 Stabilia bona conſignantur in dotem per ipſaliam.
155 Aeſtimatio rei ſtabilis dotalis attenditur tempore dotationis.
156 Promittens facere emptionem, in dubio intelligitur in loco contractus.
157 Bona ſtabilia in dotem data cenſentur cum oneribus, & obligationibus.
158 Conſuetudo num militet ſi dos conſiſtat partim in ſtabilibus, partim in pecunia.
159 Vna eademque res non debet diuerſo iure cenſeri.
160 Maius dignum trahit ad ſe minus.
261 Pecunia connumeratur cum rebus quæ ſeruando ſeruari non poſſunt.
162 Annexorum & connexorum idem debet eſſe iudicium.
163 Dos eſt vnica licet plura ſint corpora.
164 Sententiæ tot ſunt, quot ſunt res.
165 Stipulationes ſunt plures reſpectu diuerſarum rerum in ſtipulatione deductarum.
166 Bona ſtabilia æſtimata data in dotem reſtituenda in pretio ad electionem mariti, num teneatur eligere ſtatim, an vero poſt annum?
167 Bona ſtabilia ſi culpa mariti perierunt, tenetur ad pretiũ, num debeatur ſtatim? & nu. 168.
169 Maritus in reſtitutione dotis num retineat ſumptus in refectos, & quos nu. 170.
171 Expenſæ neceſſarię, vtiles & voluntariæ, quæ ſint, remiſſiue.
172 Sumptus in cuſtodiendo caſtro, vel recuperanda re dotali, an maritus retineat?

173 Et vtrum minuant dotem?
174 Mulier quæ viro conſentiente alienauit fundum & confeſſa eſt pretium recepiſſe, num mortuo viro poſſit pretium repetere?
175 Pecunia præſumitur ad virum perueniſſe & cur?
176 Pecunia dotalis præſumitur ad patrem perueniſſe.
177 Dos ſi promittatur à patre, & matre communi filię a quo præſumitur perueniſſe?
178 Expenſę factæ in exigenda dote conſiſtente in nominibus debitorum, an minuant dotem?
179 Maritus an poſſit retinere fundum dotalem pro recolligenda inſtanti vindemia vel fructibus, & nu. 180.
181 Limita & amplia nu. 182 183. & 184
185 Cautionis verbum à lege prolatum intelligitur de nuda.
186 Fructuum diuiſio fundi dotalis quomodo fiat.
187 Fructuum diuiſio qualiter fiat inter dominum & hęredes vaſſalli feudo aperto.
188 Et inter vſufructuarium & proprietarium?
189 Et hæredes clerici & ſucceſſorem in beneficio?
190 Et inter emptorem cum pacto redimendi & venditorem?
191 Mulier viro mortuo num poſſit intrare bona ſtabilia dotalia propria authoritate? & nu. 192. 193. 194. 195. 196.
192 Vxor dicitur viuo marito poſſidere bona mariti iure familiaritatis.
197 Mulieri expedit intrare bona mariti authoritate iudicis.
198 Mulier intrans bona mariti propria authoritate incidit in pęnam l ſiquis in tantam, C. vnd. vi.
199 Iura abhorrent violentiam.
200 Maritus num teneatur reſtituere cum fundo dotali id quod iure alluuionis vel congrui acceſſit?
201 Vxor poteſt propria authoritate res ſuas capere per virũ detentas.
202 Dominium rerum dotalium num tranſeat ad mulierem ipſo iure ſoluto matrimonio?
203 Socero vel alio non reſtituente dotes, poterit iurari in litē?
204 Quantitas rerum, pretium, fructus, damna intereſſe probantur iuramento & quando?
205 Res noſtras inuitis nobis alius tenere non debet.
206 Intereſſe debetur dotis a die morę etiam ante litem conteſtatam & nu 207.
208 Extende etiã in marito, & ſocero ſubſtinentibus onera matrimonij.
209 Iuramentum in litem datur contra occupantem fundum dotalem.
210 Iuramentum in litem datur ob moram, & dolum malum.
211 Authen. res quæ, C. comu. de lega. vtrum ceſſet per dationem fideiuſſoris de dote reſtituenda.
212 Vxor num lucretur dodarium, dote data in ſtabilibus? & nu 213.
214 Ius francorum eſt ius ſpeciale in regno.
215 Ius longobardorum eſt ius cõmune in regno neapolitano.
216 Ius longobardorũ non fuit receptum nec obſeruatur in ciuitate Auerſæ.
217 Ius longobardorum non ſeruatur in regno niſi in locis, & cauſis in quibus eſt receptum.
218 Ius longobardorum in paucis locis ſeruatur.
219 Ius longobardorum ſeruatur in ſucceſſionibus feudorum.
220 Iura cõmunia de quibus in iſta conſuetudine, num intelligantur romanorum?
221 Regnum neapolitanum eſt exemptum ab Imperio.
222 Iura communia dicuntur conſtitutiones regni.
223 Leges Romanorum non ligant regnicolas.
224 Leges Romanorum in regno allegantur pro ratione.
225 Caſus indeciſi per has conſuetudines, deciduntur per iura communia.
226 Conſuetudines iſtæ in quibus caſibus differant a iure cõmuni? & num. 227. 228. 229. 230. 231. 232 233. 234.
235 Mulier an lucretur dodarium integraliter quando dos conſiſtit in ſtabilibus? & nu. 236.
237 Mulier lucratur dodarium integraliter quando dos conſiſtit in pecunia.
238 Mulier num poſſit de dotibus teſtari?
239 Mulier nupta non exit de patria poteſtate.
240 Mulier nupta in multis ſubycitur poteſtati mariti.
241 Mulier indiſtincte teſtari poteſt de dotibus.
242 Mulier non poteſt teſtari de dotibus quando maritus eas lucriſecit.
243 Deciſio ſacri regij conſilij Neapolitani.
244 Niſi dictionis efficacia.
245 Pactum an valeat, quod maritus lucriſaciat dotes in pecunia in præiudicium filiorum primi matrimonij?
246 Maritus promittens reſtituere dotes in omnem caſum, num cenſeatur renunciaſſe conſuetudini?
247 Hæres promittens ſoluere legata, non intelligitur renunciare falcidię.
248 Renunciatio & conuentio lucri dotis per maritum facta num valeat?
249 Donatio inter virum & vxorem collata in tempus ſoluti matrimonij num ſit prohibita?
250 Pacta omnia ſunt ſeruanda in contractu dotis.
251 Renunciatio lucri dotis per maritum facta, num poſſit impugnari per creditores?
252 Diminutio patrimonij prohibetur debitoribus in fraudē creditorum, non autem lucri omiſſio.
253 Lucrum dotis non eſt radicatum in patrimonio mariti.
254 Pactum inter virum & vxorem de aliquid vxori dado, vt inde ſe alat num valeat?
255 Pactum per quod efficitur deterior conditio dotis non valet.
256 Expreſſum dicitur illud quod ex verbis infertur.
257 Expreſſum dicitur illud, quod venit ex vi verborum.
258 Taciti & expreſſi an eadem ſit vis? & nu. 259.

C A P. X.

SI bona ſtabilia dentur in dotem, in aſſignatione, lucrifactione, & reſtitutione earum, communia iura ſeruentur: niſi aliter ſuper his, & omnibus nominatis inter contrahentes expreſſe conueniat.

SI bona, dicuntur autem bona, a bea-
do, nam beant, & beatos faciunt eo
1 rum poſſeſſores † vulgata, l. bonorũ,
ff. de verb. & rer. ſigni. licet quando
que contrarium effectum pariant. Vnde bo-
num eſt, quod bea-
2 tæ vitæ cauſa, † & fir
mamentum eſt: ſe-
cundum Senecam,
epiſto. 31. quod ſin-
cerum eſſe debet, &
ab omni parte in-
noxium, nec id eſt
bonum, quod plus
prodeſt, ſed quod
tantum prodeſt, in
epiſtol. 88 quod ex
honeſto fluit, & bo
na illa sũt vera, quæ
ratio dat ſolida ac ſempiterna, quæ cadere
non poſſunt, nec decreſcere quidem aut mi-
nui, cætera, opinione bona ſunt, vt in epiſt. 75.
3 & hæc dicitur † naturalis appellatio. Ciuilis di
citur, quando habet onera admixta, vt per Ac
curſi. in d. l. bonorũ, licet aliter ibi ſentiat An-
4 dreas Alcia. † & appellatione bonorum nomi
na continentur, c. 1. vbi Archid. de teſtib in 6.
5 quandoque † pro omni vtilitate, ſeu intereſſe,
l. 1. § hęc actio & præterea, ff. ſi quis te ta lib. eſ
6 ſe iuſſ. fuer quæ autem † dicantur eſſe in bo-
nis noſtris vide l. rem quæ nobis, ff de acquir.
rer. domi. & l. ſtipulatio iſta, § habere, ff de ver-
bo obliga. & de ſignificatu huius verbi vide l.
7 quantitas ff ad l. Falci. & l. quod † euincitur, ff.
de regu. iur. & cum in aliqua diſpoſitione fit
mentio de bonis alicuius vniuerſaliter, idem
8 iudicatur de bonis eius, † quod de hæreditate,
9 Deci. in conſi 425. num. 16. item † veniunt bo-
na hæreditaria emphyteutica. Spec titu de lo
ca § nunc aliqua, Bal. conſi. 284 pręmiſſis ver-
10 bis, lib 1. item † bona feudalia And. de Iſer in
c 1. ad fi de capi. qui cur vendi. Deci in l. 1 nu.
40. ff ſi certũ pera Vtrum autem in publicatio-
11 ne bonorum † veniant iura & actiones? maxi-
me ſi ſtatutum dicat bona ſua ad conſtitutio-
nem, Forindicatorum bona vide Bal in l. 1. cir
ca princ. ff. de ſtatu homi & in donatione om-
12 nium bonorum, † vtrum veniant nomina de-
bitorum, ſi dicatur præſentium, & futurorũ?
Bal. conſuluit, quod non conſi. 232. ſuper in-
ſcriptis dubijs in ſecundo dubio, vol 2 Iaſ. in
l. ſtipulatio hoc modo cõcepta in fi. ff de verb.
13 obliga. ẽt † ſi dicatur vbique exiſtentium, quæ
autem veniant appellatione bonorum, vide
Firmianum in eius repertorio in verbo bono
rum appellatione & an compræhendat etiam
14 æs alienum? † Vide Corne in conſilio 260. in
primo uolu & ultra omnes Tiraqu. in l ſi un-
quã, colum. 226. C. de reuo. don. & uide Guil.
de Benedic. in cap. Raynutius, in uerb. cætera
bona, extra de teſtam & Arn. Pinell. in l 1 par
te 1. C. de bon. mater. Et cum in præcedenti-
bus, ut plurimum ſit facta mentio de dote con
ſiſtente in pecunia numerata, vel in rebus mo
bilibus, poterat probabiliter dubitari, quid ſi
dos fuerit conſtitura, ſeu data in rebus ſtabili-
bus, ad quod prouidet præſens conſuetudo, ui
delicet, quod ſi bona ſtabilia dẽtur in dotem,
15 nulla fiat † innouatio, nec correctio legum an
tiquarum, & proin-
de in aſſignatione,
lucriſactione, & re-
ſtitutione earũ cõ-
munia iura ſeruen-
tur, cum una tantũ
limitatione niſi ali-
ter ſuper his ſtabili-
bus, & oĩbus præce
dentibus inter par-
tes contrahẽtes ex-
preſſe cõueniat, pa-
16 cta enim de cõmu-
ni partium conſen-
ſu recipiunt legem. l. 1. § ſi conueniat, ff depoſi-
cum ſimili. ſtabilia, ideſt ſoli, ac ſolo cohæren-
tia prædia, domus caſtrum atque huiuſmodi,
quæ ſtabilibus comparantur, habenturq; pro
immobilibus, ſeu ſtabilibus.

Quæro an annui redditus computentur in-
17 ter immobilia? † dic, quod ſi ad eorum naturã
inſpiciamus, non ſunt mobiles, nec immobi-
les, quippe cum nec tangi nec palpari poſſint,
nec loco circumſcribantur, ſed maxime acce-
dunt rebus immobilibus, eorumque naturam
ſequuntur: itaque inter immobilia reputẽtur,
l. ſi quis inquilinos, ff. de lega. 1. l. iubemus nul-
li, & ibi gloſ in uerbo annonas, C de ſacroſan.
eccle. l. hac edictali, § his illud, ubi Cyn & Bal.
C. de ſecun. nup l. fi. § ſancimus, C. de iure dot.
clem exiui, § cumque annui, de uerb & rer. ſi-
gni c. 1. ubi Bal. & alij, de fen cogni. etiã ſi red-
18 ditus poſt certum tempus, † uel quandocun-
que ſit redimibilis, ſufficit enim habitu eſſe p-
19 petuum, † licet incertum ſit quando redima-
tur, cum non conſumatur per primam, uel al-
teram exactionem, ſed durant, & habentur, ut
fructus renaſcentes. Aut ſunt ad paruum tem-
pus, ideſt in decennium. & habentur pro mo-
20 bilibus † ut per Caſſan in cõſue. Burg. tit 5. §. j.
Tiraq. de retractu tit. 1 §. 1 gl. 6. Iac. Menoc. de
arbi. iud qõ lib. 2. centur 3. caſu 233. Ant Gab.
commu. conclu. de uerb. & rer. ſigni. conclu. 8.
ubi uide ampliationes, & limitationes ad hanc
regulam. Si igitur annui redditus dati ſunt in
21 dotem ſeu in fundum dotis † ijdem reſtituendi
inter ſtabilia cenſentur ex præallega.

22 Sed tamẽ attende, † quia ſi ex dotali pecunia
empti ſunt annui redditus, qui extant tẽpore,
quo ſoluitur matrimonium, hæreſq; mulieris
non petijt infra annum an poſſit repetere una
cum intereſſe, uel ſi petat infra annum an reſti
tui debeant incõtinenti, fuit deciſum in ſacro
Neapolitano conſilio nõ teneri maritum ad
23 tertias, & intereſſe, † quãdo data fuit marito ele
ctio de reſtituendo pecuniam, uel introitus, ut
teſtatur D. Vincen de Fran. in addi. incip quid
ſi ex pecunia dotali, ad conſuetu Neapo ſi mu
lier nupta, de iur. dotu.

24 Quid ſi promittitur † dos percipienda ex
monte per aliquam familiam conſtituto pro
maritandis puellis, an cēſeatur dos conſiſtere
in ſtabilibus? dic. q ſic, vt per Fulgoſi. in l. ſcien
dum, vbi ēt Alex. & Iaſ. ff qui ſatiſ. cog.
25 Idem dicendum † de iuribus, & actionibus
ad recuperandam rem ſtabilem. glo. in l. 1. C. ſi
aduer. tranſacti. Bart. in l. poteſt, ff de auth. tu-
to. Tiraquell. in tract. de retra. titu. 1. §. 1. glo. 7.
num. 1.
26 Idem dicatur de facultate † redimendi, &
iuris luendi ceſſa de re ſtabili vendita cum pa-
cto de retrouendendo, cum cenſeatur, vt de re
immobili, requiratque in ea vendenda om-
27 nes ſollemnitates, † quæ in alienatione re-
rum minoris requiruntur, vt per Alexan. in
conſi 27.
28 Idem in iure portorij, † ſeu portulariæ, peda
gij, ſeu paſſaggii, gabellæ, vt inter immobilia
computentur, Bal. in c. ſciendum, de feudi co-
gni. vbi Aluar. & Afflic. quibus adde militiam,
officium, ius ponderis, ſiclę, vel menſuræ, ſta-
terę, de quibus per Barto. in l. 1. §. nec caſtren-
ſe, col. 3 ff. de colla. bono. Tiraq de retract. tit.
1. §. 1. glo. 7. num. 34.
29 Idem in fructibus † pendentibus a ſolo non
dum ſeparatis, nam inter immobilia reputan
30 tur, cum ſint pars ſoli † & non veniunt in publi
catione bonorum mobilium, Afflic in conſti.
regni grandis vtilitas, & Tiraqu in loco proxi-
31 me allegato, nu. 37. 38. niſi † ſit de proximo re
colligendi, vt per eundem Tiraq. vbi ſupra nu.
32 44 † Idem in vſufructu rerum ſtabilium quarū
propriè, & vere dr vſusfructus, vt per Alber. in
l mouentiū in fi. ff de verb. & rer. ſigni. Tiraq.
vbi ſupra in tit. 1. §. 1. glo. 7 num. 57. 58. vide ta-
men Alex in conſi. 52 vol. 1.
33 Idem de molendinis, dummodo † intelliga-
mus de his, quæ in terra ſunt conſtructa, vt per
Bal. in cap. contingit, col. pen. de dolo, & con-
34 tu. ſecus de molendinis † conſtructis ſup naui,
vel ponte vt per Bart in l quominus. ff. de flu-
mi qui dicit multa ſunt in flumine Ligeri, &
Padi: tunc enim inter mobilia computantur,
vt ibi per Bart. & Paul. de Caſtr. in l. fluminū,
in princ ff de dam. infect. vide Iac. de S Georg.
in ſua inueſti. feudali, in verbo, & cum molen
dinis, & Ioā. Lup. in c per veſtras §. 18. nu 4 ex-
tra de don. inter vir. & vxor. vbi quod talia mo
lendina, quæ ſunt in flumine, & quotidie de-
teriorantur, & quæ per impetum aquarū ſunt
in periculo totalis deſtructionis poſſunt alie-
35 nari per prælatum † & tutorem, cum ſint res,
36 quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, † quamuis
37 ſint immobilia, † poterintque tutor & præla-
38 tus de his tranſigere, † quod ibi aduertit ad ma
ritos habentes bona ſua in flumine, vel prope
flumen, quæ plerunque ſunt in magno pericu
lo totalis deſtructionis, vt dicit tex. in l. 1. §. ſunt
qui putant, ff. ne quid in flumi. publi quæ no-
ta ad conſuetudines iſtas, quæ dant lucrum do
tis conſiſtentis in rebus mobilibus, quod in in
diuiduo aduertit Alberi. in l quæſitum, §. cella
rium, quē legit cū § ſi aliqua parte, ff. de fund.
inſtru. quem refert. & ſequitur Tiraq. de retra.
39 tit. 1. §. 1. gl. 7. nu 93 † Idem dicendum eſt de pe-
cunia repoſita in publico banco deſtinata ad
emptionem ſtabilium, quoniā pecunia deſti-
nata habetur pro re ſtabili, vt per Doctores cō-
geſtos per Tiraq in tit. 1. §. 1 gl. 7. nu. 114 ex Bal.
40 in c. cum cauſam, ext. de re iud. † Quid autē de
nauibus, & his, q̄ emphraſtęa verbo Gręco nū
cupant, vide Catelli. Cotta, in eius memorabi-
li in verb. emphraſtę, q reſtituit locū Iuriſ. Vlp.
in l. 1. §. ſed ſi vt certius, ff. de exercito actio.
Sed, quæ potuit eſſe ratio decidendi in hac
41 conſuetudine? dic, † q ea potuerunt moueri ra
tione ciues, quoniam in reb. ſoli ſtabilibus ca-
dit affectio, iuxta tex in l. ſi in emptione, ff. de
mino & l. lex quæ tutores, C. de admini. tuto.
noluerunt ergo priuare mulieres dote conſi-
42 ſtente in ſtabilibus, † quod eſt proprium earū
patrimonium, l. 3. § ſed vtrū, ff. de minori. non
ſic in rebus mobilibus, & pecunia, in qua non
43 cadit † affectio, l. nūmis, cum ibi no. ff. de in lit.
44 iuran. cum recipiant functionē † in genere ſuo
l. 2. §. mutui datio, ff. de reb. credi.
Sed quid ſi dos data eſt in pecunia cum pa-
45 cto † vt conuertatur in emptionem ſtabilium,
vel annuorum introituum; & adhuc nō con-
uerſa in emptione, ſoluatur matrimonium;
vtrum maritus lucretur dotem illam in pecu-
nia, an non, cum ſit deſtinata ad emptionē ſta-
bilium? vr, quod non lucretur, quia deſtinatū
46 habetur pro facto, † l. 1. §. fuit quęſitum, ff. ad
Treb ſicut non lucratur alias res ſtabiles, l. 3. §.
quid ergo, ff de contr. iud. tute. quem tex. pro
ſingulari ad hoc citat Rom. in l. ſi ex legati cau
ſa, ff. de verb oblig & in conſi. 188 in 3. dubio.
& per multa media allegata per Rolan. Valle
in tract de lucr. doti. quæſti 91. Cōtrariam ſen
tentiam multi Doctores tenuerunt tanquam
veriorem & magis communem, vt dicta pecu
nia nō habeatur pro re ſtabili, vt Iac de Rauē.
Ray. Cyn. Bal. Angel. Floria. Imol Pau. Fulgo.
Areti. Alex Lancel. Deci. in l. cætera, §. ſed ſi pa
rauit. ff. de lega. 1. vbi; quod deſtinatio non at-
47 tenditur, nec habetur pro facto, † & hanc com
munem eſſe opinionem ibi teſtatur Iaſon, &
Rol. Valle in dicta quæſtione 91. poſt Alexan.
Barba. Fely. Bologni. Soci. Iun. Bru. & alios
per eum adductos, & latiſſime Boer in deciſi.
209. vbi enumerat Doctores, & ſic fuiſſe iudi-
catum in curia ſuprema Pariſienſi nec non
Burdegalenſi ait, in hac tamen quæſtione de
facto occurrente Arnoldo Ferrono, ſicut, &
nobis latiſſime is ad utramque partem cōcin-
ne perſcripſit ad conſuetu. Burdeg. titu. quar-
to, § 6 uerſic. maius hoc loco ſupereſt dubiū,
48 & tandem comprobat opinionem, † quod ma
ritus non lucretur iſto caſu dotem, & ſic fuiſ-
ſe deciſum in illo ſenatu teſtatur prout ſic
etiam in quæſtione eadem in ſacro regio con
ſilio Neapolitano deciſum fuit, credo per ra-
tionem, quia in capitulis matrimonialibus
fuerat conuentum, quod fieret emptio ſtabi-
lium pro ſecuritate dotium, ac in fundum do
tis, uide Caſſ. ad conſuet. Burg. tit. 4, §. 24. col. 1.

Huc

Huc accedat ſi datus eſt fundus in dotem,
49 qui emptus erat ſub redimendi facultate, † iſque deinde redemptus pecunia, an cenſeatur mobilis, vel ſtabilis, an maritus non lucretur, in qua non diſſimili quæſtione Albert. Alex. Deci. in l. ea demum, C. de collati. in quæſtione per eos propoſita de duob. hæredibus vno inſtituto in ſtabilibus, altero in mobilibus de-
50 cidunt accedere † hæredi inſtituto in rebus mobilibus iſque recipiet pecuniam, argum. l. ſi poſt diem, & l. ſi vſusfructus in fi ff. quando dies lega ced. imo idem ſeruandum cenſet an-
51 te redemptionem † Ferron. l. 2. tit. 5. de teſtamentis. §. 2. ad exemplum reddituum redimibilium, quod nota.

Similis fere eſt quæſtio, quid ſi mulier fun-
52 dum dedit in dotem ita tamen, † vt datis decẽ fundum reſtituat, an dos cõſiſtat in ſtabilibus maximè ſi ante luitionem ſoluatur matrimonium? vide tex. & ibi Iaco. de S. Georg. in l. quæ dotis, ff. de iur. doti. qui videtur inclinare, quod cenſeatur dos in pecunia, de quo vide Tiraq. de retract. conuenti. §. . .
53 Quid † ſi nomen debitoris detur in dotem pro decem, an videatur dediſſe æſtimatum? Bal. & Imol. poſt Iaco. de Are. dicunt, quod ſic in l. Mæuia, ff. ſol. mat.

Et nota, quod ſi prędium, vel alia res ſtabilis
54 empta ſit per maritum † de pecunia dotali, nõ efficitur dotalis, ſeu dotale, nec mulieri quæri-
55 tur dominium, † cum neque maritus vxori a-
56 ctionem empti poſſit † acquirere, l. ex pecunia, C. de iur. doti. & proinde nõ habet locum præ-
57 ſens conſuetudo, † quæ loquitur de ſtabilibus fallit tamen in tribus caſibus primo, quando
58 eſſet emptum ſtabile † de voluntate mulieris, & ita conſtante, ff. de iur. doti. Secundo quãdo mulier eſſet minor, vt per gl. in d. l. ex pecunia. Tertio, quando maritus alias non eſſet ſoluẽdo tunc enim mulier habet regreſſum ad prædium emptum de pecunia dotali, l. vxor marito, ff. de don. inter vir. & vxo. Iacob. de S. Geor. in l. reſque, ff. de iur. dot. & id quod dici ſolet, quod res empta per virum ex pecunia dotali
59 efficitur dotalis. † intellige in ſubſidium quando facultates viri non ſunt ſufficientes, vt ſic
60 præferatur mulier omnibus † alijs mariti creditoribus tanquam domina, duobus tamen concurrentibus, vt ſit res empta de voluntate mulieris de quo nuper dixi, ſecundo, quod conditio mulieris ex hoc efficiatur melior, vt habetur in d. l. ex pecunia, & l. ſi inter virum, C. de iur. dot. Bal. Nouell. in trac. de pri. doti. in 7. part. priui. ſpecia 15.

Ex prædictis infertur ad quæſtionem, pater
61 tradens filiam nuptui † promiſit genero bis mille in dotem. & ſtatim ſibi ſoluit mille pro alijs mille traddidit fundum, ſoluto matrimonio per mortem viri vxor petit fundum tanquam dotalem ſibi reddi, hæredes viri dicunt fundum non eſſe dotalem, quia datus fuit inſolutũ æſtimatus in mille, quæ æſtimatio fuit emptionem, l. quoties. ff. de iur. doti. in hac quæſtione conſideranda ſunt verba cõtractus ne dum emptionis, ſeu in ſolutum dationis, verum etiam inſtrumenti dotalis iuxta caſus diſtinctè traditos per Soc. conſi. 56 1. vol. & Io. Lup. in c. per veſtras, §. 25 col. 4. extra de donã. inter virum, & vxorem, qui videntur conclu-
62 dere, quod iudicatur, vt de vera emptione, † & ſic hæredes viri non tenentur ad reſtitutionem fundi, ſed ad pecuniam, quod nota ad cõſuetudinem dantem lucrum dotis in pecunia conſiſtentis de quo ample dixi, ſupra conſuet. 5. Vide Corne. conſi. 15. vol. 2.

Quero cum hæc conſuetudo dicat de bonis
63 ſtabilibus † & quædam bona ſint quæ ſtabilibus annumerautur licet non ſint mobilia nec ſtabilia, ſed ſunt tertia ſpecies, & connumerantur inter ſtabilia, vt ſuperius per exẽpla, & quæſtiones dixi, nunc quæro, an ad ea ſe extendat hæc conſuetudo, vt id quod dicitur de ſtabilibus dicatur de his alijs, videtur, quod nõ quia
64 aliud eſt eſſe tale, † aliud haberi pro tali glo. in l. mercis, ff. de verb. & rer. ſigni. cum conſuetudo ſit ſtricti iuris, vt dictum eſt in præludijs, dic contra, nàm quamuis ſit ſtricti iuris recipit interpretationem ſeu extenſionem paſſiuam, l.
65 1. §. lex Falcidia, ff. ad l. Falci. † & per Bart. & Docto in authen. quas actiones, C. de ſacroſanc. eccleſijs.

Dentur in dotem. Ideſt in fundum dotis, vt ff. & C. de fund. dota. & nota hic, quod verbum dentur licet de ſui
66 natura importet † dominij trãſlationem l. vbi autem, §. ſi. vbi not. ff. de verb. oblig. & accipien-
67 tis facere, §. ſic itaque, Inſti. de acti. † hic tamen impropriè ſumitur, non enim in virum, tranſfertur dominium per dotis aſſignationem in-
68 ſtabilibus, † ſed vſus, & earum adminiſtratio, l. in rebus, C. de iur. doti. vt not. in l. doce ancillã, C. de rei vendica ſic impropriantur verba ſe-
69 cundum ſubiectam materiam, † l. ſi olei, C. lo-
70 ca. † & intelligitur datus in dotem cum omnibus ſuis oneribus, & obligationibus niſi aliter fuerit conuentum tal. in l. ex conuentione. C. de pact. qui non deſinit eſſe fundus dotalis ẽt
71 ſoluto matrimonio, † Franc. Cremen. in ſin-
72 gula. 169. atque † inalienabilis a l. Iulia prohibitus alienari. l. 1. & toto tit. ff. & C. de fund. dotali, niſi in viginti caſibus notatis per Bal. nouellum in trac. de priui. dot. ſpeciali primo etiam de conſenſu mulieris, niſi conſenſus ſit iura-
73 mento firmatus, c. cum contingat, † extr. de iure iur. & ſi omnia ſtabilia dentur in dotem nõ
74 veniunt bona feudalia † cum in generali diſpoſitione ea non comprehẽdantur, c. 1. §. in generali, ſi de feu fuer. cõtr. vide deci. in l. 1. ff. ſi certa petatur in 2. lect. Bal. in l. 1. ff. de ſtatu homi. Atri. Pinel in rub. C. de bon. mater. par 1. nu. 21. ſi tñ ex ſtatuto bona ſtabilia in fotẽſem ſeu exterũ
75 alienari nõ eſſet p̃miſſum † oportent tñ alienati in cauſam dotis. Cur. conſ 27. Monſerra. in l. ſi filiusfamilias, § diui. nu 77 & ibidem Ripa, nu. 71. ff. de leg. j. vbi habes alias, & pulchras limitationes, de cuius ſtatuti validitate, vide Bar. in d. §. diui, in 2. q & aduerte, ꝙ mulier dans in dotem ſtabilia nõ teneť promittere defenſionẽ

76 ab euictione cum fideiuſſore,† nec promittere
duplam in caſu euictionis, niſi in caſu quo lo-
77 ci conſuetudine aliter eſſet inductum † Iacob. ī
l non ſolum, ff. de iur. dot. ēt ꝙ darentur bona
ſtabilia ęſtimata ea æſtimatione, quæ faceret
78 emptionem, † & venditionem non tenebitur
ad duplā, Bal. nouel. in trac. de priui. dot. 7 part.
priui. 23. ad quam promiſſionem alioquin vē
79 ditor teneretur, † Neuizan. in Sil nup. in verb.
diuiti non eſt nubendum, limitatio. 7.

Sed pone, ꝙ dentur in fundum dotis decem
iugera illius territorij deſignati de maiori cor
pore, & dotans conſtituat ſe cōſtituti noīe poſ
80 ſidere. † an tranſeat dominiū; & poſſeſſio non
facta menſura? quod videbatur virtute conſti-
81 tuti per qđ trāsfertur naturalis. † & ciuilis poſ-
ſeſſio, per no. in l. quod meo, ff. de acq. poſſe. &
per Alex. in l exitus cōtrouerſiæ, eo. tit. Tu dic
nec dominium, nec poſſeſſionem trāsferri ni-
ſi facta electione atque menſura, cōſtituto nil
82 operante † in caſu iſto tanquam ſuper re incer
ta, vt pulchrè per Bart. in conſi. 174 Petrus vē-
didit. Pariſi. conſi 55. nu. 11. & conſi. 61 vol. 1.
Corne. conſi. 110 num. 18, vol. 2. Soc. conſ 131.
nu 8. vol. 1. Iaſ. conſil 147. col. 6. vol. 2. Calcan.
conſi. 29. & Rui. conſi. 136. col. fi. vol. 1. & cōſi.
144 eo vol. Cęphal conſi. 159. vol. 2.

Nunquid maritus cui bona ſtabilia data ſūt
83 in dotē conuentus in † iudicio releuetur a ſatiſ
datione tanq̄ poſſeſſor immobiliū iuxta l. ſciē-
dum, ff qui ſatiſ. cog. vide Tiraq in trac. de re-
trac. tit 1 §. 1. glo. 6 de his & alijs 99.

Sed pone, quod eſt datum in dotem Caſtrū
84 vel vicus † ſeu villa in quibus eſt ius præſentan-
di patronatus Eccleſiæ, quis pręſentabit in Ec
cleſia vacante rectorem vir an vxor, Præpoſi.
in c. per veſtras, de don. inter vir. & vxo. mouet
hanc qōnem, & concludit poſt Rotam in de-
ciſ. 422. in nouiſ incip. fuit dubitatum. ꝙ mari-
85 tus poſſit præſentare, quia eſt dominus, & † poſ
ſeſſor dotis, idem tenet Abb in c. fi. de cōceſſ.
præben. verum ſi concurrat vxor, & maritus
86 præfertur præſentatus † ab vxore, & ſic videtur
firmare collector deciſionum, vbi ſupra, vide
Fed. de Sen. in conſil. 47. quidam de ciuitate,
Dec. in l. 2. ff de reg. iur. Io Lupus in repeti. c. p
veſtras, § 41. extr de don. inter vir. & vxor. Ti-
raq de legi connu l. fi. gl. 9.

Turris tamen, vel fortellitium datum in do
87 tem tempore pacis, † & belli expenſis domino
rum reparari, & cuſtodiri debet, quorum vſuſ
88 cedit non autem expenſis ciuium, † vel com-
munitatis Angel in l. turres, C de ædifi. priua.
Iaſ. in l diuortio, §. fin. ff. ſolu matrimo de quo
memor fuit Catelli. Cotta in verb. fortellitiū,
& in verbo Rex.

Licet maritus ſit poſſeſſor, & quaſi domi-
89 nus non tamen poteſt † grandes arbores fru-
giferas fundi dotalis cedere, l. diuortio, §. ſi fun
dum, & ibi Docto ff ſol matrimo. l. ſi ex lapi-
dicinis, vbi Bald. ff. de iur. doti. prout nec vſu-
90 fructuarius, † colonus, vaſſallus, nec creditor
91 in re pignorata, † ſicut nec debitor, nec ſocius
niſi ſint in fructu, & niſi in ſilua cędua. & niſi
92 aliæ ſubſtituantur arbores, † vt per Doct. in lo-
cis prædictis, & p Tiraq. de retrac. tit. 2. §. 3. gl. 1.
num. 24. cum pluribus ſequentibus niſi ex tali
93 inciſione fundus † dotalis efficeretur fructuo-
ſior, vt ibidem num. 27.

In aſſignatione. De hoc verbo dictum eſt
in præludijs in verbo eo-
dem, & ſupra conſuetu. 3. in verb dotibus aſſi-
gnatis, vbi vide, nunc amplius dico, ꝙ regulari
94 ter aſſignatio, † ſeu aſſignamentum transfert
de iure dominium non poſſeſſionem Petr. de
Bellaperti in l 1. ff. de aſſign. liberto. quod non
95 procedit ſic indiſtincte, † ſed demum re tradi-
ta, & in euentum conditionis, Ioan. Faber. in
§. item ſeruiana, col. pen. & vlti. inſti. de acti. &
in l. ſi quis argentum, C. de donati verbum ta-
96 men aſſignatio, † & aſſignare varijs modis, &
ſecundum ſubiectam materiam capi poteſt,
& in aſſignatione dotis importat dominij, &
poſſeſſionis translationem etiam ſine tradi-
97 tione, † quod eſt ſpeciale in dote, vt per Caſſa.
ad conſuetud. Burgund. rub. 4. §. 17. in verb. per
aſſignamentum, hoc verbum a Papa prola-
98 rum transfert † poſſeſſionem, Bal. in c. 1. col 2.
quid ſit, inueſti. & vide, quæ dicit Bar. in l. cum
pater, §. pater pluribus, ff. de lega. 2. & quomo-
99 do verbum † iſtud aſſigno operetur traditio-
nem per Iaſ. in l. ſi mora, col. 3. in fi. ff ſol. mar.
facit tex. in l. ſubſignatum, ff. de verb. ſignif &
l. 1. §. aſſignare, ff de lib. agno. Ang. in l ſi non
mortis, ff. de inoffi. teſtam. & in conſi. 92. Pau-
lus de Caſt. in l. cum quo, ff. ad l. Falci quem re
fert Calcan. conſ. 81. col. 3 verſic. ſexto, quan-
doque idem quod concedo, Iaſ. in l. ſi fundum
per fideicommiſſum, ff. de lega 1. & Fely. in c.
100 cum venerabilis, in princi. de excepti † de aſſi-
gnatione autem dotium habes. C. de do pro-
miſſi. Igitur cum dubia iuris eueniant circa aſ
ſignationem dotium, ſcilicet, quænam actio
marito competat ad dotem contra promiſſo-
101 rem † quando incipiat, vel naſcatur hypothe-
ca, quave actione, vtrum promiſſor teneatur
inſolidum ad dotem, an vero in quantum fa-
cere poſſit, & huiuſmodi, qui caſus, & alij infi-
niti non reperiuntur deciſi per has conſuetu-
dines, tūc recurrēdū eſt ad iura cōia, & illa ſer
102 uanda ſunt, † facit tex. in c. 1. de feu. cogniti. &
c. cum dilectus, de conſue. & l ſi ſerui, C de no
103 xali. † An valeat datio fideiuſſoris de dote dan
da ſeu aſſignanda, cōſeruāda, reſtituenda ve? ſa
tis dictū eſt ſup. conſuet. 2. ad intellectū, l. 1. C.
ne fideiuſ dot dent. vide ibi ſimiliter ſi dos in-
104 cipit a ꝑmiſſione dās tenet̄ de euictione, alio
quin ſi a traditione ſecus, p tex. ſingularē in l j.
105 C. de iu. dot. † Quid ſi vir minor 25 annorū ha
bēs curatorē accipit vxorē, an eius bona tacite
obligent pro dote cōſeruāda, vel reſtituenda?
dic, ꝙ ſic, vt determinat gl. Cyn. in l. fi. C. de le-
giti tut. ex quo lex permittit principale, matri-
monium, ſcilicet permittere, videtur etiam ac
ceſſorium, arg. l. mutus, ff. de iur. doti.

Lucrifactione Iure n ciuili dos ſoluto ma-
trimonio reuertitē ad patrē
107 dotātē, l. dos a patre, C. ſol. matr. l. † ſi ab hoſtib.

in prin.ff.eo. Alex.conſi.150.col 1. vol.2.vel ad
hæredes mulieris,c.fi.§ ſanè, & ibi Abb & alij
extr de don.inter vir.& vxor. Tamen eodē iure
108 maritus in certis caſibus†lucrifacit dotem pri
mo ex pacto,vt l ex morte, C.de pact.conuen.
& in l.2.& l.inter ſocerū, §.cū inter, ff.de pact.
109 dota.†Item pp adulteriū vxoris dos acquiritur
marito,& ex aliis cauſis notatis in l.conſenſu,
C.de repud.& c plerunque,de don.inter vir &
110 vxor. conſeruanda tñ pro filiis† ſi quos habet
ex matrimonio adulteræ vxoris,vt ibi in tex.dr̄
111 & qñ ex ſtatuto, †vel conſuetudine maritus lu
cratur,dotē vxore præcedente, quo caſu nō ha
bet locū muliere mortua in ſecūdo matrimo
nio ſuperſtitibus filiis ex primo matrimonio,
qm̄ illa dos reſeruabit̄ filiis primi matrimonij
112 †& tm̄ habebit maritus quantū vnus ex dictis
filiis primi matrimonij.vt per Bar. Bal.Saly.in
l.hac edictali,C.de ſecun.nup.Alex. conſi 158.
circa primum dubiū,vol.5.Caſſan in conſuet.
Burg.tit 6 §. 1.nu.1.ſecundū has tñ conſuetudi
113 nes lucrat̄ † maritus dotes in pecunia,vel mo-
bilibus: tm̄ conſiſtens prole ſuſcepta, vt in cō-
ſuet.3 & conſuetudine 5 non autem in ſtabili
bus in quibus dr̄ hic, ꝙ obſeruentur iura cōia.

Reſtitutione Qñ peruenit ad caſū reſtituen
dæ dotis olim.n. erant plures
caſus quibus fiebat dotis reſtitutio, qui not.in
l.vbi adhuc,C.de iur dot.hodie vero duo ſunt
114 tm̄ caſus, † videlicet mors viri, & eius inopia,
vt not.in d l. vbi adhuc,& l ſi conſtante, ff. ſol.
matri. de quo ſecundo caſu reſtitutionis, qui
115 fit in vita mariti diximus † ſupra conſuetudi-
ne tertia, vbi ad ſaturitatem de materia aſſecu
rationis,vide ibi. Sed tñ licet dos reſtituēda ſit,
tñ in certis caſibus mulier, & eius hæredes ex-
cluduntur qui not in gl.in verb.dos debet in l.
2.& ibi Doct ff.ſol matri. primus eſt caſus,qñ
116 mulieris culpa ſolutū eſt † matrimonium ob
adulterium,vt nuper dixi. quo caſu perdit do-
tem,& bona ēt paraphernalia,l. Lucius,§ fi.ff.
ſol.matri.gl ſingularis in c plerunque de don.
inter vir.& vxo.Secundus ſi erat pactū lucrādæ
117 dotis,† vt in auth.de ſanctiſ.epi.§.ſi vero.Ter-
118 tius eſt caſus,†qñ vxor inteſtata decederet reli
cto marito inope tunc maritus ſuccederet in
dotę ſecundū Alex.de Imo in d l.2.nu.4 verſ.
2.limita.ff.ſolu.mat. alios caſus,vide per tex in
d.l.2.per Bart. Adde,ꝙ mulier,quæ fictę cōuin
citur adulteriū cōmiſiſſe puta per pręſumptio
119 nes nō perdit dotē,†& conſuluit Anch in cōſ.
409 inci. prolata tanti viri ſnīa, & vide Iaſ.vbi
additio.in d.l.2.ff.ſolu.matr vbi ēt nu.11.habes
poſt gl.an reſtitutio fiat cōſtante matrimonio
120 † ſi maritus libereretur maxime ſi mulier fuerit
ex hoc effecta locupletior,alios habes caſus q-
bus de iure ēt conſtante matrimonio licite fit
reſtitutio dotis,de quib.in l.quāuis, ff ſol mat.
& l.mutus,§ manente, ff.de iure dot.quo vero
caſu fiat reſtō dotis cū hic non dicatur,ſed tm̄
refert ſe ad iura cōia dic,ꝙ licet olim dos reſti
121 tueret̄ annua,bima,trima dic,†quæ verba quid
importēt habes textū optime declarātē in l. 3.
ī prin.ff de annuis leg. vbi gl. Bar.& alij ad hoc
illū textū extollunt, hodie tñ ſtabilia ſtatim re
ſtituunt̄,l.vnica,§.exactio, C.de rei vxo act.mo
bilia infra annū,vt ibi,& ſup.in conſuet.9 q̄ in
hoc cōcordat iure cōi, amplia tñ, vt ne dū dos
in ſtabilibus ſtatim reſtituat̄ uerū ēt iura dota
122 lia,† q̄ iura dotalia in pluribus cōſiſtūt primo ī
augmento dotis,qđ p cōuentionē,ſtatutū vel
123 cōſuetudinē† fieri de iure poteſt l 1 & l fi.C de
don.ant.nup.§.eſt & aliud inſti. de donatio.qđ
qdē augmentū regulat̄ ſecundū naturā ipſius
124 †dotis,l.ēt,C.de iur.dor. cū ſit acceſſoriū,qđ ſe
quit̄ naturā ſui principalis,c.acceſſoriū,de reg.
iur.in 6.Secūdo eſt donatio pp nuptias,l. fi.C.
125 de don.ant nupt †Tertio iura dotalia ſunt fru
ctus dotis exiſtentes in fundo dotali tpe ſoluti
matrimonij,q ſunt diuidēdi ſecūdū diſtinctio
nem traditam in l de diuiſione, l.diuortio,&
l.fructus,ff.ſol.matr & in l.unica,§.cū ex ſtipu-
latu,uerſ.itaq; partus,ubi gl C.de rei uxo acti.
Quarto iura dotalia cōſiſtūt in alimētorū prę
126 ſtatione de qb. † ſatis eſt dictū ſupra in cōſue.
7. Id tñ qđ dictū eſt bona ſtabilia reſtitui ſtatī
intelligo procedere, qñ dicta bona ſunt data
127 inęſtimata, † uel ēt æſtimata ea tñ æſtimatio
ne,quæ non facit emptionē, nec uenditionē,
ſed exprimit tm̄ ualorē ſecus tñ ſi fuerint ſim-
128 pliciter æſtimata, †tūc cum inducant emptio
129 nē,quæ in dubio p̄ſumit̄, † nō ſtatim,ſed anni
ſpatiū maritus habet ad reſtōnē, nec ipſius rei
130 qdē,† ſed p̄tij, & ęſtimationis ex l.ſi inter uirū,
C.de iur doti.elegāter p Soci.in conſ.50 col 2.
Boer in deci 327.nu.11 Lup.in rub.de don in-
ter uir & uxo.§.17.nu 8.& in c per ueſtras, §.21.
nu 4 illo tit. Tiraq de retra tit 1.§.1. gl 14.Arri.
Pinel.in l 2.par.c.1 nu.18 de reſcin uendi. Co-
uar pract qō. c 18 & qñ,& in quibus caſib. res
131 ſtabiles datæ in dotē†æſtimatæ faciant emptio
nē,uel ne. Vide Iaſ. in l.ex conuentione, C.de
pactis, & latiſſime Neuiz ī ſua Silu. nup. lib 3.
in uerb.diuiti nō eſt nubēdū,nu 69.ubi proce-
dit per ampliationes,& limitationes ad quos,
qñ opus erit recurre. Vñ ſi dent̄ bona ſtabilia
æſtimata ea ęſtimatione,quę facit emptionē,
& uēditionē prout ī dubio ſic, ut dixi p̄ſumit̄,
ut per Soc.in conſ. 17.uol.1 & cōſi. 28 uol 2 ex
regula,l quo ſi es,ff de iur dot. & per gl in l.ſi
inter uirum,C.eo.tit.l.plerunq;, ff.eo.& l ſi ex
conuentione,C.de pact maritus efficit̄ domi-
132 nus tunc rei †dotalis.l plerunq; §.ſi ante,ff.de
iur.do. cum aliis iuribus per Tiraqu. citatis in
tract de retra.conſangui gl.14.nu.20. & omne
133 cōmodum,& †incōmodum erit mariti,ut per
Deci.in conſi.3 in fi.cum uerus cenſeāt cōtra-
134 ctus emptionis,† ut per Soc in cōſ.56.lib.1 verſ.
ſeptimus caſus, Rube.conſ.5. Soc. Iuni.conſi.
141 lib 1. Alex.cōſ 156.nu.1.lib.6.& p Tiraq.de
135 retr tit.1.§ 1.glo.14.nu 20.etiam †ſi talia bona
ſtabilia dentur in dotem abſque certa æſtima-
tione, ea tñ condicione, ut æſtiment̄ per arbi-
136 tros ad id electos,† ēt ꝙ arbitri non adhuc ęſti
mauerint, cum tunc ęſtimatio fiat a lege. ut p
Soc.in d.conſ 56 col.5.lib 1 & hoc ſolo fauore
dotis uide Afflict. In deciſ. 270. & ibi addi. per
Vrſillū. Quemadmodum in caſu ſi procedat

137 dotis in quantitate promiſſio. †pro qua ſecu-
ta eſt traditio rei ſtabilis, cenſebitur enim da-
ta æſtimata ea æſtimatione, quæ facit emptio-
nem, vt per Soc conſi 69.col pen.lib.4. quē ſe-
138 quitur Soci. †nepos, conſi 141.col 2.quod ve-
rum eſt etiam ſi apponatur clauſula, vt hæ res
reſtituantur his modis, & formis, quomodo
datæ fuerunt, nam intelligitur per hæc ver-
139 ba promiſſio †integre dotis ſecundum prætaxatam æſtimationem, Rube. conſi. 5.

Secus ſi dent̄ ęſtimatę res ſtabiles, vt fundus
dotalis, vel cum pacto, ꝙ reſtituantur pro eodē
140 pretio, quo fuerer æſtimatæ, † tūc n non facit
emptionē per tex. in l ſi inter virum, vbi Bart.
Bal. Saly & alij poſt glo & Cyn & eſt optimus
text in l ſi.ff. de pact.dota qm̄ iſto caſu ſoluto
matrimonio reſtituendę ſint indiminutæ nec
deterioratæ, & in eadem bonitate, maxime ſi
141 culpa mariti ſint †effectæ deteriores, etiam le-
uiſſima culpa ſecundum Pau. de Caſt.in l.ſi æ-
ſtimatis, col.3.ff ſolu matri. Did. Couar. pract.
quæſt c.28.nu 3 cum ſeq vbi etiam pleroſque
differit caſus quibus æſtimatio facit, vel non
142 emptionem †Sicut etiam ſi pro dote in pecu-
nia promiſſa ſit aſſignatus, vel in ſolutum da-
tus fundus, vel res ſtabilis, non dicetur ea dos
conſiſtere in ſtabilibus, ſed primeuam retine-
143 bit naturam, † attendeturque id, quod princi-
paliter actum eſt, & cū datio in ſolutum vim
habeat emptionis, l. eleganter, ff. de pig. acti.
144 erit igitur maritus debitor in pecunia, † vt per
Ang. Alex Deci Curt in l. ex conuentione, C.
de pact. habes igitur lector caſus, quando res
ſtabiles habeantur in dotem inæſtimatæ, & in
fundum dotis non lucrifaciendę per maritum
ſecundum has conſuetudines, ſed ſecundum
145 iura communia, †ſecus ſi æſtimatę ea æſtima-
tione, quæ facit emptionem, tunc enim lucri-
fient per maritum ſecundum diſpoſitionē ha-
rum conſuetudinū in caſu prolis ſuſceptæ ſe-
cundū conſuetudines p̄cedentes. Tertiā, quar-
tam & quintam, vide Bal. no 7 par. pri 23.

146 Sed, † quæ potuit eſſe ratio huius conſuetu-
dinis, quæ dat anni ſpatiū ad reſtituenda dotes
conſiſtentes in pecunia, vel in rebus aliis mo-
bilibus, vt ſupra proxima præcedenti conſue-
tudine non aūt in rebus ſtabilibus, Roffre. Be-
neuen. in tract. libell. in tit. de acti. ex ſtipu. pro
dotę dicit. ꝙ quilibet poteſt reſtituere bona ſta
bilia ſtatim, non ſic pecunia. vel mobilia, quæ
non ſunt ſic in promptu. & cum ſequitur Iac.
de Aret. Cyn. in §. exactio, l. vnicę, C. de rei vxo.
acti. Bart. in l. diuortio, §. interdum, ff. ſolu ma-
tri. licet ſubdat, quod nulla melior ratio reddi
147 poſſit niſi, † quod ſic placuit cum ſit merę iu-
ris poſitiui, & ſufficit pro ratione voluntas ad
l. non omnium, ff de legi.

Sed quid ſi res ſtabilis ęſtimata vendatur p
148 maritū Titio, † & ſoluto matrimonio mulier
in ſubſidium agat cōtra Titium poſſeſſorem
vtili rei vēdicatione, vel hypothecaria iux. tex.
in l. in reb. C. de iur. dot. poſſit poſſeſſor offerre
dotē, & rē ipſam retinere? Soc in conſ 224. ele-
ganter, verſ quinimo, vol. 2. tenet, ꝙ ſic, idē Ne-
guſan in tra. de pig in 3 mēb 5. par. nu. 28. verſ.
dubitat̄, licet ſub dubius relinquat indeciſum,
tamē adhæreo Socino, & moueor, qm̄ ille em-
149 ptor, & poſſeſſor† habeat causā a marito, ſub-
intrat in eius locum, & ius, utiturque eius iuri-
bus, & acceſſione iuxta nota per Barto. in l res
quam, & l. ſi pro re, §. 1. ff. de euicti. Quęro uxor
150 dat corpora in dotē æſtimata. † uel inęſtimata
nunquid habeat locū hæc cōſuetudo, & qūo
ſint reſtituenda, uide Soc. in ſępe, alleg. cōſ. 69.
uol 3. Corne. cōſ. 15 uol 2 Soc Iuni. conſ. 141.
uol. 1. Rube. cōſ. 5. Tira. de retra. tit 1. §. 1. gl. 14.
nu 20 Did. Couar. in c. 28. pract. 99. ubi, ꝙ facit
uerā emptionē, & maritus habet electionē, ui-
de tñ bonam limitationē in prædictis ꝙ mari-
151 to exiſtente, inopę, extimatio facta nō inducit
emptionē, ſed remanet fundus dotalis ea rōne
cum mulieri aliter conſuli non poſſet, ut per
Dec. Cur. Iacobi de S Geor. in l ex cōuētione,
C. de pact. an aūt in caſu iſto attēdat̄ inopia tē-
152 pore conſtōnis dotis, † an reſtōnis, uide Doct.
prædictos ibi, hodie uero ad remouendū om-
ne dubium, ſtabilia conſignant̄ reſtituenda p
154 ipſaliam, † ideſt ipſa, & nō alia, ut uulgo aiūt.

Et ſi dos in ſtabilibus appretiata, utrum at-
155 tendatur æſtimatio ad tp̄s dotationis, † uel re-
ſtitutionis? dic, quod ubi eſt facta ęſtimatio, ut
faciat emptionem, omne lucrum eſt uiri, & at-
tendit̄ ualor tempore dotationis, ſecus ſi fiat
æſtimatio ad ſciendum ualorē, tunc n inſpicie-
tur tempus ſoluti matrimonij, & reſtitutionis,
ut per Afflict in deciſ. 270. ubi etiam additio.

Adde, ꝙ promittens facere emptionē ſtabi-
156 lium pro fundo dotali, † uel pro ſecuritate do-
tiū in dubio ſi nihil eſt dictum tenet̄ emere in
loco cōtractus, ſicut etiā dr̄ pro ſecuritate eui-
ctionis, ut per Alex in l ſi fideiuſſor, § ſi neceſ-
ſaria, col. 1. num. 3. ff. qui ſatiſ. cog. ubi Iaſ nu 8.
Hippo. in l. de minore § plurimū, nu. 32. ff. de
quæſti Boer. deciſ. 99 nu 4. Molin. in tracta de
pri. Hyſpa. par. 2 lib. 4. c. 4. num. 13.

Quæ ſtabilia ſi in fundum dotis dent̄, ut cū
157 omnibus ſuis oneribus † obligationibus niſi
aliter inter partes fuerit conuentum Iaſ in l.
ex conuentione, C. de pact. glo. fi. C. de muli &
in quo loco. Alex, cōſ 4. uñr col. j. uol 5. & cōſi.
147 pſpectis inſtr̄is, col pen. Silu. nupt in uerb.
diuiti non eſt nubendum, ampliati. 6. in fi.

Quæro dos conſiſtit partium in bonis ſtabi-
158 libus partium uero in pecunia, † nunquid ueni-
dicet ſibi locum, quod hic dicitur, ut obſeruē-
tur iura communia, & in mobilibus conſuetu-
do noſtra, quæ dat lucrum dotis in pecunia? ui-
detur, ꝙ cum unica ſit dos, non debet diuerſo
159 iure cenſeri, ſ municipali, † & communi, l cū
qui ædes, ff de uſucap. & quia ſtabile magis di-
160 gnum trahat ad ſe minus dignū, † ſcilicet mo-
bilia, & pecuniam, quæ fragilis eſt, l ſi chorus,
§. 1 ff. de leg. 1. & quæ cōnumeratur in rebus,
161 quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, † l 1. § fuit
quæſitum, ff. ad Trebel. & annotum & conne-
162 xorum idem eſſe debet iudicium, † l ſolent. ff.
de alim & ciba. lega. Tu dic contrariū, ſcilicet,
ut mobilia, infra annum ſtabilia ſtatim reſti-
tui

tui debeant, per tex. ſi bene ponderetur in §.
exactio, l. vni C. de rei vxo. acti. nec enim ſunt
163 omnino connexa cum † ſint plura corpora,
vnica tamen eſt dos, ſicut de ſententia dicitur
164 continente plura, capitula, † tot ſunt ſenten-
tiæ quot ſunt res, l. armelia piā, ff. de iur patr.
l. in hoc iudicio, ff. fami. ercіſ. & de ſtipulatio-
165 ne † plures continente res, l. ſcire debemus, ff.
de verb oblig.

Sed quid ſi ſunt data bona ſtabilia æſtimata
166 ita, quod mariti eſt electio ſoluere, † vel æſti-
mationem, vel rem reſtituere, num teneatur
eligere ſtatim ſoluto matrimonio, vel poſt an-
num? dic, quod poſt annum, vt per glo. Cyn. in
d. § exactio, & quidem ſtante hac noſtra cõſue
tudine maritus eliget, & prolę ſuſcepta dotem
lucrifaciet ex prædictis quod nota.

Sed pone, ꝙ res ſtabilis in dotem data culpa
167 mariti perijt, † quo caſu tenetur ad pretium,
vel æſtimationem in pecunia, nunquid debea
tur ſtatim ſoluto matrimonio, vel infra annũ?
Reſp. ꝙ ſi attenditur id quod eſt in obligatio-
ne deberẽ ſtatim, ſed ſi id quod eſt in ſolutione
debetur poſt annum Iac. Cy & Alber. in l vni-
ca, §. exactio, C. de rei vxo acti. concludunt, ꝙ
168 † attenditur hoc caſu id quod eſt in ſolutione,
quod eſt æſtimatio, & ſic ſtatim debetur.

Vtrum maritus, vel eius hæres poſſint reti-
169 nere ſumptus, † ſeu impẽſas in re dotali factas?
diſtingue, ꝙ quædam ſunt expenſæ cauſa quæ
rendorum, & colligendorum fructuũ perue-
nientium ex fundo dotali, & hæ nullo modo
retinentur nec repetũtur. ſed cõpenſantur cũ
fructibus ex fundo dotali pceptis, l. 3. ff de imp.
in reb dot. fact. quædã ſunt impenſæ ad perpe-
tuã vtilitatẽ fundi dotalis, & tunc aut ſunt mo
dicę, & non repetuntur, aut magnæ, & tũc ſub
diſtingue, aut ſunt neceſſariæ, aut vtiles, aut vo
luntariæ, ſi neceſſariæ, & repetuntur, l. qđ dici-
tur, in pr n & §. 1. ff de imp in reb. dota. fa aut
ſunt vtiles, & tunc ſi de conſenſu, & voluntate
dominæ ſint factæ, & repetuntur alias non l.
vtilium, ff. eo l. vni. § ſed nec ob impenſas, C.
de rei vxo acti. & ibi not voluntariç autem ex-
penſæ non repetuntur, l voluntariæ, ff. eo. licet
vir poſſet illas auferre ſi tamen ſunt ſeparabi-
les alias non l pro voluntariis, ff. illo tit. expen-
170 ſæ vero factę † in ſoluendo canonem vel cen-
ſum, decimamvè pro re dotali non repetunt.
l. nec ſtipendium, ff eo quæ autẽ dicantur ex-
penſæ neceſſariæ, vtiles, & voluntariæ, ſeu vo-
171 luptuariæ breuitatis cauſa omitto, † ſed habeẽ
in diſcurſu in iuribus præallegatis, vide Ioan.
Petr. de Ferra. in for. lib. quo vxor agit ad dot.
in gloſſ. in verbo, ac etiam Caſtrum Lamber-
ti Ann. alleg. 6.

Sed an in reſtitutione dotis maritus poſſit
deducere ſumptus per eum factos etiam in cu
172 ſtodia caſtri dotalis, † & in recuperanda re do-
tali, vide Io. Campegi. in trac. doti. in 2. par. qõ.
44. cum pluribus etiam non impertinentibus
quæſtionibus ſubſequentibus, quæ breuitatis
173 cauſa omittuntur. † Et ſi mulier dedit in dotẽ
fundum de quo litigabatur, vel hæreditatem
pro qua oportuit maritum longo tempore li-
tigare, nunquid iſtæ expenſæ minuant dotem
gl. ſing in l.. ff de imp. in reb dot. fa. decidit, ꝙ
non minuant dotem, ſed Bal in l t. C. de bon.
mater limitat illud dictum niſi maritus perci-
piat fructus de re dotali, Caſſ ad conſu. Bur. tit
4. §. 17. cart. 183. col. 4. verſ. quæro ſi mulier.

Sed pone, ꝙ vxore conſentiente vir aliena-
174 uit fundum dotalem, † quæ confeſſa eſt ſe re-
cepiſſe pretium, nunc mortuo viro mulier pe-
tit ab hæredibus viri pretium fundi an poſſit?
Spec. in tit. de oblig. & ſol. §. 1. verſ. ſed pone vir
& vxor. concludit poſſe petere totum pretium
ab hæredibus viri propter præſumptionẽ, quæ
eſt impreſſionis. & præſumptionis, ꝙ tota pe-
175 cunia peruenit ad virum, † niſi vere probetur,
ꝙ pecunia peruenit ad vxorem Caſſa. in cõſue.
Burg. rub. 4. § 17. col 4. verſic. ſed quæro pone.
nu. 29. Afflict. deciſi. 209. Boer. deciſi. 23. nu. 6.
Alex. conſi. 172. nu. 16 vol. 6. Aymo conſil. 91.
in fi Ant. Capy. deciſi. 78. num. 9. Tiraq. de re-
trac. conuenti. § 31. nu. 5. 6. Cachera. deciſ. 44.
col. 3. num. 5 ſicut dicitur in patre, & filio reci-
176 pientibus dotem, † vt per addentes in dicta de
ciſ Afflict 209. & in vxore, & marito inſolidũ
177 promittentibus † dotem cõmuni filiæ, Aym.
conſi 77. vol. 1. Bal. Nouel in trac. dot in 6. par.
in 3. priui. Adde, ꝙ expenſæ factæ in exigenda
178 dote conſiſtente in nominibus debitorũ, † an
minuant dotem, vel marito ſint ſoluendæ? vi-
detur concludi poſt tot Doctorum an fractus,
quod ſic tanquam neceſſariæ Arri. Pinel. in l j.
part. 2 a num 69. C. de bon mater.

Sed quid ſi tempore ſoluti matrimonij im-
mineat tempus vindemiæ, vel collectio aliorũ
179 fructuum, † qui ſpectãt marito, qui ſubſtinuit
onera matrimonij vel eius hæredibus, an ma-
ritus ſiue eius hęres poſſit retinere fundũ do-
nec percipiat fructus, & deinde reſtituere? dic,
ꝙ non debet impediri reſtitutio fundi propter
fructus, ſed reſtituetur mulieri cum cautione
de recolligendis fructibus, vt eſt tex. in l. diuor-
tio, §. interdũ, ff. ſol. mat. quę cautio erit fideiuſ
180 ſoria ſecũdũ Bar. & alios ibi. † qđ aũt dixi non
impediri reſtitutionem pp fructus, limita niſi
181 fructus eſſent de proximo recolligendi. † Secũ
do niſi vir vellet præſtare cautionem mulieri
de reſtituẽdo ſtatim recollectis fructibus. Ter-
182 tio niſi mulier vellet relinquere † fundum ma
rito, & nollet cauere, vt per Bar. in d. § interdũ,
quæ omnia procedunt, ne dum in viro, verum
183 etiam in ſocero, † & hæredibus viri, vt ibi per
Barto in vltimo notabi. An autem iſta cautio
ab ea muliere præſtanda debeat eſſe iuratoria
184 ſiuę nuda, † an vero cum fideiuſſoribus, uidete
ibi per Bart & Docto. & ibi Alex. qui regulam
ponit, quando lex requirit cautionem, quod
185 intelligatur de nuda ac ſimplici † niſi in caſi-
bus ibi per eum nota, in d § interdum, qui tibi
186 alibi deſeruient. † Quid autem ſi fructus ex-
tent in fundo dotali, quomodo fiet diuiſio
fructuum inter uxorem, hæredeſque mariti?
dic pro rata temporis ſecundum computa-
tionem iuriſconſulti, in l. diuortio, in princip.
ff. ſol.

ff.ſol.ma. vbi Alex.infert ad diuiſionẽ fructuũ
187 inter hæredes vaſalli defuncti feudo† deuolu-
to ad dñm iux c. 1.§. his conſequenter hic fini
tur lex. quæ fuit vſu recepta per Sacrum regiũ
Conſilium Neapol.in facti contingentia Ant.
Capy in c.Imperialem,de proh.feu ali.per Fri
188 de inter vſufructuariũ,† & proprietariũ, inter
189 hæredes clerici beneficiati, † & ſucceſſorẽ in
190 eccleſia,inter emptorẽ cũ pacto redimẽdi,† &
vẽditorẽ redimẽtẽ,& de aliis hmõi,de quib.vi
de And.Iſer.in d §.his cõſequẽter.,& latiſſime
And. Tiraq. de vtro. retra.tit.2 gl.1 ad quos le-
ctorẽ breuitatis cauſa remitto,vide tñ doctiſſi-
mum Fr.Duarenum,in l.fructus,ff.ſol.mat. &
eundem.lib.1.anni diſput c.60. vbi pulchre de
diuiſione fructuum inter coniuges ſoluto ma
trimonio aduerſus aliorum qui de ea re ſcrip-
ſerunt ſententiam.

Sed pone, ꝙ mortuo viro vxor vult intrare
propria authoritate in bonis ſtabilib. per eã
191 in dotem datis,†nunquid poſſit? dic nõ poſſe
ſine iudicis authoritate, ſed cõueniendos eſſe
hr̃des mariti, nec hẽre poteſtatẽ a iure illa in-
grediendi propria authoritate, in l.dotis,C ſo.
ma. Alex.conſi 4.col.2 & 3.vol.1. Bar. in l.Põ-
pon.§.I dote, ff.de acq. poſ.Cy.in l.aſſiduis,C.
qui pot.in pig.hab. Bal. in l.1. C.de ſer. pig dat.
manu Caſſ.in cõſue.Bur. Rub 4.§.15.car.180.
col.2.verſ. dr̃ hic. ꝙ vxor,licet vxor viuo mari-
192 to poſſideat † bona mariti iure familiaritatis,
l. qui iure familiaritatis. ff.de acq. poſ.aliquib.
193 tñ vr̃,†ꝙ eo mortuo non poſſit propria autho
ritate domũ, nec alia bona viri poſſidere per
dictã l. tñ contrariũ eſt verũ, quia detentio ad
194 eam peruenit,† ſine vitio, ergo põt retinere,
Bar.in l.ſub p̃texto,ff.commodat & quia ſup-
195 uenit cauſa,† ſ.mors mariti, Bal.in l.pignoris,
C.de pign.act & vide eũ in l. j.§. neceſſario,ff.ſi
mul.ventris,not. vide Alfon. Montal.in l.6.in
gl.in verb del Rey,de los enpennos & prendas
lib 3 ad ll fori.Hyſpaniarũ, quo vero ad nouã
apprehẽſionẽ fundi dotalis, dic vt ſup.dictum
eſt,niſi in inſtr̃o dotali fuerit appoſitũ pactum
196 de ingrediendo † tunc.n.virtute talis clauſulæ
poſſe ingredi propria authoritate, vt dicit Pra.
Pap.in for.lib.quo vx.agit ad dot in verb. vxor
197 ꝙ Thadei,ver ſed nunquid mortuo,† ſi expe
dit ipſam intrare authore prætore cũ authori-
tate iudicis,vt per text. vbi gl.in d l dotis actio.
C.ſol.ma.vt per Io.Pet.de Ferr.vbi ſup.imo ꝓ-
198 pria authoritate ingrediens teneretur†pœna,
l.ſi quis in tantam, C. vnde vi q̃ lex priuat do-
minio inuaſorem rei propriæ, & uendicat ſibi
199 locum lex illa ẽt in muliere,†ut ibi expreſſe di
cit gl.magna in prin.adeo iura abhorrent uio-
lentiam facit tex in l.extat,ff quod met.cau.&
uidetur firmatum per ius municipale,ut habe
tur in Conſtit. regni. circa uiolentiarum,licet
cum aliqua modificatione,ut ibi per gloſ.An-
dr & Afflictum. & nouiſſimos.

De reſtitutione autẽ rei mobilis,ſeu dotis in
pecunia dictum eſt ſupra proxima præceden-
te cõſuetudine,& uide Io.Pet.de Ferr. in for.li.
quo uxo.agit.ad dot in uerb.dic.D.Margaritę,
nu.3. Vtrum aũt maritus cũ re ſtabili dotali te
200 neatur ẽt reſtituere,†id ꝙ per alluuionem,uel
iure retractus, ſeu congrui rei dotali conſtãte
matrimonio acceſſit? Dic late ut per Andr.
Tiraq.de retra.tit.Adde tñ, ꝙ ſi bona uiri ſunt
publicata,ſeu confiſcata,põt uxor propria au-
201 thoritate † capere res ſuas per uirum deten-
tas,nec expectare iudicis authoritatem, Ange.
ĩ l.ſi quis,C.de bo proſcripto per pulchras.ubi
uide rationes,quod pro ſingulari tradit, Petr.
de Rauen.ſingul 773.quando bona.
202 †An autem ſoluto matrimonio dominium
iſtorũ bonorũ ſtabiliũ tranſeat ad mulierem?
dic ꝙ licet de iure digeſtorũ,nõ tranſiret, p l.1.
ff.de fun dot &l.q̃dam.ff.de acq.rer.dom.&l.
ſi dotem, ff. de iu.dot.ſecun. Bart.in l ſi mora.
uerſi.Vltimo oppono,ff.ſol mat tamen hodie
trãſit dominium ſecun. Bal.in d.l. ſi mora,Io.
Campe de doti quæſt.94.& glo.conſue.Neap.
In uerbo.reſtituenda,in conſuetud. Viro mor-
tuo,§.Itaque in gl.fi.

Verumtamẽ cum ſocer,uel quiuis alius q te
netur ad reſtitutionẽ fundi dotalis,imo etiam
dotis in quantitate conſiſtentis nõ tradat.nec
reſtituat uxori per dolum malum,uel calũniã
ſed retinet,uel doloſe facit quominus tradere
203 uel ſoluere poſſit,†tunc contra talem poterit
iurari in litẽ, ẽt ipſo iur̃o res ac rerũ quantitas
204 † pretium fructus,æſtimatio, damna intereſſe
probabuntur, quia inuitis nobis res noſtras
205 alius † tenere non debet, l. ſi filiofam. §. mari-
tũ,ubi gl.Bar.Alber.Imo Roma. & alij, ff ſol.
mar Plot.in repet. l.ſi quando,§.11.in prin.in-
cipit in dotis exactione. C. unde ui cum actio.
206 dotis ſit bonæ fidei, §.fuerat,† inſtit.de actio.
adeo ꝙ a die moræ etiam ante litis cõteſtatio-
207 nem debetur † intereſſe,Bal.no in trac de pri.
dot.in 4 par. uerſi. Quarto quæro,ubi ait hanc
eſſe cõem opinionem,prout etiam teſtatr̃ Plo.
in loco proxime citato, ubi extendit hanc con
cluſionem locũ ſibi uendicare etiam in mari-
208 to, † ſocero ſubſtinentib. onera matrimonij,
ut in caſibus dotis non ſolute deferatur eis iu-
ramentũ in litem, uel dolo malo occupantes
209 fundum dotalem,†uel dolo malo deſinẽtem
poſſidere, uel contra debitoris dotis,etiam in
quantitate,uel pecunia qui dolo malo calum-
nia uel malitia, uel ex mora doloſa, & abſque
eã dotem non ſoluit, cum tamen pp moram
210 † q̃ etiam propter dolũ malũ iurari poſſit in li
tem,l.numis, & l.in actionibus.uerſ plane in-
terdum,ff de in lit iur quod nota, etiam in ca-
ſibus congeſtis per Menoch.de arb.iudi. lib.2.
Cent.3.caſu 208.

Ponã qõnem quæ nunc cõtrouertitur, vtrũ
211 maritus qui dedit fideiuſſorẽ de dote reſtituẽ-
da in caſu reſtõnis per eius mortem qui caſus
iam euenit,mulier egit hypothecaria pro reſti
tutione dotis ſuper bonis poſſeſſis per hære-
des viri qui ſe opponunt, & allegãt dicta bona
eſſe ſubiecta oneri fideicõmiſſi, nec obſtare di
ſpoſitionem Auth res quæ, C. comm. delegã.
cum per dationem fideiuſſoris ceſſet prouiſio
dictæ Auth.vide Rom.ſing.249.

Sed

Sed pone,ꝙ dos ſit data in rebus ſolis,ſeu in
212 ſtabilibus quo caſu maritus nunquã,† ſecundum has conſuetudines eas dotes lucratur, ſiue ſuſcipiat prolem ſiue non, vtrum mortuo viro vxor ſuperſtes lucrifaciat dodariũ? videbatur,ꝙ non,qm̃ mulier non perdit dotẽ, nec maritus lucratur eam cum ſiſtat in ſtabilibus, & qm̃ tunc mulier lucratur dodarium quãdo dos conſiſtit in pecunia, & maritus lucrat do tem,vt vẽ expreſſe ſentire gl.in conſti.reg. Mulier quæ dotarium. quæ gl. 1.in fi. ponit hãc q̃ſtionẽ in indiuiduo. Tu tamen teneas contrarium in caſu iſto, vt mulier lucretur dodariũ, & ſi dos conſiſtat in ſtabilibus,tũ quia eſt conſtitutum & promiſſum, tum etiam ex verbis huius conſuetudinis quæ vult,quod in lucrifa ctione obſeruentur iura communia cum dos
213 cõſiſtit in ſtabilibus, † mortuo igitur viro dos in ſtabilibus reſtituetur vxori, quæ lucrabitur dodarium ex iſtis conſuetudinibus,per not.in Authen.æqualitas & in Authen. Dos data, C. de don ante nupt & per glo con ſuet. Neapol. Quartam autem,nec obſ gl. in d conſti.regni. Mulier quæ dotarium, quia loquitur de iure
214 Francorum, † quod eſt ius ſpeciale in regno, & non commune vt per And.de Iſer. in c.Imperialem,§ Præterea ducatus de prohi. feuali. per Frederi ſed hic dicitur,ꝙ obſeruentur iura communia,ergo &c.

Communia iura ſeruentur Vtrum autem recurratur ad ius Longobardum,quod eſt ius com
215 mune in regno, † vt habetur in conſtit. regni. Puritatem legum? dic ꝙ non, primo quia dictum ius Longobardum non fuit receptum,
216 nec obſeruatum fuit, † neque ſeruatur in ciuitate Auerſę,vt dicit gl. in dicta allegata conſtitutione Puritatem Tum quia ius Longobar
217 dum non ſeruatur in regno niſi in locis,† & in cauſis quibus expreſſe receptum, vſuque probarum,non autem in aliis, vt teſtatur Luc. de Pen. in l. prima C libro vndecimo,de conduc. & procur. dom aug. & dixi, in prælu. comprobat Robe. Maran. in ſpecu.aur.circa princip.a num 70. hinc eſt,quod paucis in locis illud vi
218 demus ſeruari niſi, † vt ſupra dictum eſt, & ita obſeruari in magna curia Vicariæ teſtatur Lucas de Pen. in d l. ij. bene tamen ſeruatur in ſuc
219 ceſſione feudorum,† quo iure ſuccedunt omnes filij æqualiter in feudo,exceptis feudis titulatis,vt habetur in conſtitu regni.vt de ſucceſſionibus. de ſucceſſ.Comi. & Baro.& And ibi & in d.§. Præterea ducatus quis autem librum Longobardarum legum compilauerit habes gl. in c 1 3 1.q j.vide Alex de Imo. in l.pro hærede,§.ſi ſepulchri,ff de acq.hæred.num. 8. vbi addit ad eas leges commentarios intexuit Carol.de Tocco, vir magnę authoritatis Bald tñ dicit, ꝙ iſtud ius non eſt lex, ſed fex in Auth. dos data.C.de dona.ante nupt vide quid de eo iure dicat And de Iſer in c 1.de no.feu.vtrũ ad
220 ius cõe Romanum? † videtur quod non,cum
221 Regnũ iſtud ſit exemptum ab imperio, viuit proprijs legibus, vt per And.de Iſer. in prælu.

feu.quæſt.2.Sed dic, quod intelligitur, ſecundum iura communia conſtitutionum regni,
222 † quæ ius commune conſtituunt,vt per gl. in conſti.regni Poſt mundi machinam vbi habetur,ꝙ cõſtitutiones regni faciunt ius commune in regno,idem dicit And Iſer.in c 1. de feu. ſing.culpa, non ami. & in pleriſque alijs locis. Vel etiam de iuribus Romanis intelligi põt,
223 † quia licet leges communes Romanorũ non
224 ligent regnicolas,†tamen allegãtur, vt rões quę omnes vinciunt,vt per And.in d quęſt.2. in prælu.cũ n nihil adijcimus de iure Romano, quod oĩum gẽtium eſt commune per antonomaſiam intelligimus §. conſtat. In.tit. de iure nat.gen.& ciui. Ex quo no. quod cum ali-
225 quis caſus reperitur his conſuetudinib. nõ decitus.†ad ius cõe recurramus,vt in c 1. de feu. cogni c.2.ext. de conſuetu l.1.& ibi no.C.quæ ſit lon conſuet.
226 † Sed q̃to in quib caſib.conformẽt,vel diſſidiant hæ cõſuetudines a iure cõi de quo hæc conſuetudo meminit? dic ꝙ in plurib qui in diſcurſu per curioſum lectorem notari pñt.
227 † Primo quia de iure cõi regulariter fideiuſſores dotiũ dari non poſſunt, l 1 C. ne fid.dot. den de iure vero iſtarum conſuetudinũ præſtatur cautio fideiuſſoria valitura, vſque ad integralem ſolutionem dotiu n, & inductionem vxoris, vt habetur. in conſuet.ſecunda. ſi matrimonium, vbi dixi.
228 † Secundo,quia de iure cõi ſoluto matrimonio dos reddit ad mulierẽ cuius eſt propriũ patrimonium,l.3 §.ſed vtrũ ff de min.ſiue ad hæredes mulieris,in l. Caius,ff ſol mat.l. vnica §. exactio C.de rei vxo act ſiue ad patrẽ mulieris l.dos a patre,C.ſol. matri. & ſimiliter donatio
229 propter nuptias reddit ad maritum,†vt in dd. iuribus nota. De iure iſto mulier amittit dotes in pecunia,vel immobilibus conſiſtentes pro-
230 le ſuſcepta,† & mulier lucratur dodarium con ſtitutum integraliter, vt in conſuet. 5.dicitur.
231 † Tertio de iure communi mulier uiro mortuo lucratur donationem propter nuptias ſtãtib filijs quo ad uſumfructũ non exiſtentibus, quo ad uſumfructũ & proprietatem ut habetur cõiter in l.fęminę, & in Auth hæres, C.de
232 ſecun.nup. † De iure uero iſtarũ conſuetudinum mulier indiſtinctè uiro mortuo lucratur dodarium integraliter, tam quo ad uſumfructum, quam quo ad proprietatem,ut in dicta conſuet 5 habetur.
233 † De iure cõmuni donatio propter nuptias ſtatim mortuo uiro ſoluitur mulieri p ea quæ allegat.gl.conſuet Neap in conſue. Quartam.
234 † De iure uero iſtarum conſuetudinum, habent hæredes uiri anni ſpatium ad ſolutionẽ dodarij equę ac dotium in pecunia ut habetur c.9. Multæ etiam differentiæ ſunt quas enumerare laborioſum eſt potius quam ſubtile.

Et quoniam ſupra dictum eſt mulierem lucrari dodarium conſtitutum etiam, qñ dos cõ ſiſtit in rebus ac bonis ſtabilibus,nunc quæro, an iſto caſu mulier lucrifaciet dodarium integraliter,quo ad uſumfructum,& proprieta-

tem

temᵉ? dic ꝙ adhærendum eſt verbis huius con
ſuetudinis, quæ dictat, ꝙ vbi bona ſtabilia dan
tur in dotem in lucrifactione obſeruentur iu-
ra communia, & ſic poſtquam vxor habet ſal-
236 uas ſuas dotes in ſtabilibus † lucrabitur doda
rium quo ad vſuinfructum, tantum ſi extant
filij, filijs vero non exiſtentibus quo ad vſum-
fructum, & proprietatem ſecundum dictamẽ
iuris communis, quod clare dicitur, in gloſ. in
conſtit regni. Mulier quæ dotarium, quæ dicit
mulierem amittentem dotes in pecunia pro-
237 le ſuſcepta, † lucrifacere dotarium integrali-
ter, ſecus ſi dos conſiſtit in bonis ſtabilibus, vi-
de illam glo.

238 † Nunquid autem mulier poſſit de ſuis do-
tibus teſtari, vel ſit prohibita ſecundum has
conſuetudines, in quo dic mulierem matrẽ-
familias, quæ non ſit in patris poteſtate. non
239 enim per matrimonium † mulier nupta exit
240 de patria poteſtate, † licet in pleriſque ſubii-
ciatur marito, & quidem teſtari poterit de do-
241 tibus, † ſiue in ſtabilibus, ſiue in quantitate,
ſeu pecunia, & in mobilibus conſiſtentibus,
nullibi enim hoc eſt mulieri etiam ſub mariti
poteſtate conſtitutæ vetitum, ſed libera prout
placuerit diſponendi de proprijs rebus facul
tas, l. j. vbi doc. C. de ſacr. ſan. ecc. hoc tamen li-
242 mita in caſu quo maritus lucrifecit dotes, † ſci
licet prole ſuſcepta, tunc enim mulier etiam
inuito marito de decima parte dotium diſpo-
net ſi vult, vt habetur in conſuetu. 3. ꝙ ſi dotes
non lucrifiant per maritum, quis prohibet mu
lierem ſui iuris exiſtentem. ac ſolidæ ætatis te-
ſtamentum condere, & de bonis proprijs tam
dotalibus, quam paraphernis, ac aliis, vndecun
que quæſitis diſponere ad libitum? memini
tamen in dicta conſue. 3. dixiſſe fuiſſe deciſum
243 mulierem, quæ tunc erat in ſacris, † id eſt ſub
patria poteſtate de dotibus non potuiſſe diſpo
nere, ex l. ſenium, C. qui teſta. fac. poſ. & § qui
in poteſtate. Inſtitu. quibus non eſt permi. fa-
cer. teſta.

Niſi aliter ſuper ijs, & omnibus no-
minatis inter contrahentes expreſſe cō-
ueniat.

244 † Iſta dictio niſi eſt exceptiua, & regulariter
ponit contrariū ſui, l. 2. §. fi ff. de cuſt. reo. qñ au
tē affirmet, vel neget aut excipiat no. in l. ſi eū,
§. iniuriarū, ff ſi quis caut. & copioſe per Iaſ. in
l. actio C. de tranſa. & vide not in l. ſi feriatis ff.
de ferijs, per Dy in c. peccatū, de reg. iur. in 6. &
de huius dictionis ſignificatu, vide Arch. in ca.
j. de cōſti. ī 6. & in c abbate. §. cęterū, de re iudi.
in 6. excipit ergo caſus quib aliter inter cōtra-
hentes conueniunt. pñt. n. aliter contrahere, q̃
his cōſuetudinib. ſit definitū, l. j § ſi cōueniat,
ff depoſiti, vide Milis, in addit. iſto verbo. An
245 † valeāt partes conuenire, vt maritus lucrifa-
ciat dotes in pecunia, in præiudicium filiorū
primi matrimonij, & ſic vt tollatur prouiſio,
l. hac edictali C. de ſec. nup. dic, quod non vt eſt
caſus expreſſus, in d. l Ruy. conſ. 64. col. 2. vo. 3.
& vide copioſe per Rol. Vall. in tra. de lucr. do
ta. quæſtione vigeſimaquarta.

246 † An maritus promittens reſtituere dotem
in omnē caſum reſtitutionis cenſeatur renun
ciaſſe conſuetudini de lucro dotis? dic ꝙ non,
vt per Cy Bal. Ang Saly in l fi. C. ad l. Fal. ſicut
dicitur de hærede promittente ſolutionem le
247 gatorum non intelligitur † renunciaſſe detra-
ctioni falcidiæ, vt ibi in tex. limita niſi ex certa
ſcientia integram dotem promiſiſſet reſtitue-
re, Bal in l. quod nomine, ff. de condit. indebi.
Alexan conſi. 113. volu. 5. & in conſil. 201. col.
3. volu. 6. Lupus in c per veſtras, car. 184. de do-
na. inter vir. & vxor.

248 † Secundo vtrum valeat conuentio, & renū-
ciatio lucri dotis per maritum facta? dic ꝙ ſic
cum ius mulieris efficiatur vtilius, & melius, &
fauori ſuo quilibet poteſt renunciare, l. ſi quis
in conſcribendo, C. de pac nec eſt donatio in-
249 ter vir & vxo † prohibita collata in tēpus ſolu-
ti matrimonij, ar l quod ſponſę. ff de do. inter
vir. & vxor. Omnia. n pacta, in contractu dotis
250 ſunt approbata. † & ſunt ſeruanda, niſi in re-
periantur expreſſe prohibita, l. 1. § illud, C. de
rei vxo act Ale. in l. ſi ſocer, § Lucius, ff ſo ma
tri. vbi per d l. An autem dicta renunciatio lu-
251 cri poſſit † impugnari p creditores ipſius ma-
riti? videbatur ꝙ ſic, l. ait prætor, §. ſi conditio-
nalis, ff quę in frau cred. & eueniēte conditio-
ne reuocanda, vt ibi. ſed contra nam ſolū pro-
252 hibetur diminutio † patrimonij, l. qui autē, ff.
quę in frau. cre. non autem ad eos trahitur, qui
id agūt ne locupletentur, cum adhuc lucrum
253 non ſit radicatum in patrimonio mariti, † vt
per Deci in conſi 160. col vlti.

254 † Quid autē de pacto inter maritū recipien-
tem dotem, & vxorem cui ſe obliget ad aliq̃d
annuū, vel menſtruū pręſtādū, vt inde ſe alat?
dic validū eē l. ex annuo, l. ſi id qđ, § fi. & l ſi ſti-
pulata, ff. de don. inter vir & vxo per Caſſan in
conſuet. Burgundię Rub. 4. §. 23 car. 192. col. 3.
verſi. item alia ratione.

255 † Et deniq; id quod hic dicitur non militat,
qñ per conuentionē efficitur deterior condō
dotis, l. attilicinus, l. de die cū ll. ſequ ff. de pact.
dot niſi ī decem caſib notatis, per Bal nouell.
in 7 par. in 11. priui. ī tra. de priui. dot. & in alio
caſu not. per Ioā. Lup in c. per veſtras, §. 1 a n. 2.
ver. aduertat, ext. de don. int vir. & vxo.

Expreſſe conueniat. Id eſt manifeſte, &
aperte, c. 1. de con-
256 ſti. in 6. & ſatis dicitur expreſſum, † ꝙ ex verbis
infertur, Bal. in l. ad probationem. la j. C. de p-
ba. Ang in l. prætor ait, ff. de oper nou nunci.
257 & id quod venit ex vi verborum, † Soc Iun in
l. 1. num. 121 ff. de leg. 1. Dicitur autem expreſ-
ſum plurib. modis, vt per Bar. in l 2. ff de vulg.
258 & pup ſubſt. † nunquid autem taciti cū expreſ-
ſo eadē ſit virtus? dic ꝙ non regulariter, niſi in
259 his quæ tacite ueniūt ex natura cōtractus, † ut
p Iaſ. in l. cū quid, n. 5. ff. ſi cer. pet. ſecus in aliis,
ubi Cur. ponit 11. limitationes ad regulā, uide
Luc. de Pen in l. 1. nu. 3. C. lib 10. de mu. & ho-
nor. Finis Deo Altiſſimo Gratias.

ADDI-

ADDITIONES.

ADDE circa nu. 191. Bern. Alfa. Peruſ. in ſuis collectaneis iuris ciuilis, in capi. 177. & 621. ac rurſus, cap 760.

Adde circa nu. 191 in verſic. ſed pone, quod mortuo viro, quod pactum, ꝙ vxor ſoluto matrimonio poſſit propria authoritate ingredi poſſeſſionem rerum dotalium etiam per aliũ, quam per maritum poſſeſſorum, poſſit per iudicem mitti exequutioni non citato poſſeſſorem, vide Bal. in conſi 35. nu. 1. par 3.

An mulier repetens dotem teneatur accipere eandem rẽ dotalem appretiatam, ſeu æſtimatam non deterioratam? vide Bal diſtinguẽtem tres caſus, in l. quoties, verſ. ſequitur tertia glo. C. de iu. dot.

Quomodo intelligãtur illa verba quę quotidie in inſtrumentis dotalibus per notarios apponuntur, videlicet reſtituere dotes ſibi aut cui ius, & caſus dederit, Bald. in conſil. 89. numero 1. parte. 2.

Adde circa nu. 148. in q. Sed quid ſi res ſtabilis, quod tunc æſtimatio facit emptionem, qñ pretium rei eſt condignum, atque ipſa æſtimatio fit in ipſa rei traditione a principio, ſecus ſi ex interuallo, de quo dic, vt per Ioan. Lup in c. per veſtras §. 25. col. 3. n. 4. verſ intellige quãdo.

An autem dominiũ rei dotalis mortua matre tranſeat ipſo iure in filios, vide Bal. in conſilio 355. nu. 1 par 1. & an procedat libellus in quo vxor agit rei vendicatione ad rem in dotem datam æſtimatam? quod ſic Bald. in conſilio 160. volu. 1.

Adde circa nu. 172. quæ expenſæ repetantur a viro & quæ compenſentur per Bal. in conſi. 418 nu. 7. vol. 3. vxori tamen repetenti dotem an opponatur exceptio compenſationis de rebus per eã amotis, vel donatis? dic ꝙ nõ, ſi dos conſiſtit in ſpecie, ſeu in bonis ſtabilib. ſecus ſi conſiſtat dos in quantitate, ſeu in pecunia Firman. in verb. vxor agit, verſi. 53.

Adde Maritus locauit fundum dotalẽ vxoris, & finitur matrimonium per mortem viri, an mulier tenetur ſtare colono, dic ꝙ ſic, ſi maritus bonafide, & nulla fraude interueniente locauit, l. ſi filiofamilias, §. ſi vir in quinquennium, ff. ſolu. mat. vbi plene Bar gl. in l. diuortio illo tit. & probatur in l. 1. in fi ff de dot. pręlega. quid autem in aliis ſucceſſorib. tutoris ſ. plati, & aliorũ, an teneãt ſtare locationi p̃ p̃ceſſores factæ, vide doc. in d. §. ſi vir. & Prac. Pap ĩ for. lib. ad fictĩ p̃ſt. in gl. in verb. ſoluere, a nu. 5.

Adde iura, actiones, munitiones caſtrorum, Bombardę an veniant immobilium appellatione, Soci. in regu. 108. num. 1. 2. Soci. Iun. conſi. 51. col. 2. & fin. & conſi 70. & conſi 97 col. fi. vol. 2. Tiraqu. de retract. titu. 1. §. 1. glo. 7. nu 95. Bern. Peru. ad l. mouentium, ff de ver. ſigni.

Adde circa nu. 17. an dato in dotem cenſu videatur datum directum dominium, in cuius recognitionem ſoluitur ille cenſus? vide Gui. Pap. in qõ. Delph. 264. Et ſi ex bonis ſtabilibus certis debeatur cuiquam annuus introitus aureorum centum, an ſi detur in dotem, videantur data in dotem illa ſtabilia, & facta aſſignatione commodum, & periculũ ſpectet ad maritũ? vide Card Manti. in trac. coniect. vlti vol. lib. 9 tit. 2. nu 3 & ea quæ allegat Socin. nepos, conſi. 60. nu. 34 vol. 4.

Adde circa nu 350. quod huiuſmodi expenſæ in appretiandis bonis ſicut ẽt qñ fiunt graduationes, & in ſubhaſtationibus præferũtur, & ſoluuntur poſtpoſitis aliis creditorib. vt per Bar. in l. vbi pure, §. in diſtrahendis, vbi ẽt Ripa nu. 5. ff. ad Trebe. & ſic fuiſſe deciſum in ſacro regio conſilio Neapol. & in dies obſeruari teſtatur Vinc. Anna in ſing. 186.

Adde, quod ſi dos eſt promiſſa in pecunia, & pro ea conſignetur fundus æſtimatus, intelligitur facere emptionem, & fundus eſt irreuocabiliter viri, pecunia vero eſt in reſtitutione, quæ fuit in conſtitutione dotis l. quoties, vbi doct. C. de iur. dot. gl. in l ſi inter virum, C. eod. l. plerunque, §. ſi res, ff. illo titu.

Adde in tex. in princi. ibi ſi bona ſtabilia, an hodię ſicut olim bona ſtabilia poſſint vẽdi oĩbus perſonis? dic quod non in duobus caſibus tantum, videlicet in rebus feudalibus, quæ nõ trãſeunt ad extraneos, & in certis locis, vbi eſt conſuetudo, dic vt per Pract. Pap. in for. lib. in cau. vendi. in gl. in verb vendidit, & abunde allegani inferius in fine operis.

Adde, quod in reſtitutione fundi dotalis veniunt fructus, & ad eos iudex cõdemnare debet etiam non petitos, Inno in c licet, de probat. Capp. Thol. q. 194. Gui Pap. deci. 405.

Adde in verb. reſtitutione. quid ſi mulier commodauit res mariti, repetat dotes. replicetur de commodato, an teneatur recuperare res commodatas. & intra quantum tempus, Iacob Menoch de arbi. quęſt. lib. 2. & quæſtio. ſeu caſu 25.

Additio. Fundus eſt datus æſtimatus in dotem, & in inſtrumento dotali dicitur quam dotem promiſit reddere, &c. iſto caſu non erit fundus ĩ reſtitutione, ſed pecuniã, & ratio eſt, quia illa verba inſtrumenti dotalis intelliguntur de vera dote, & vera dos eſt pretium, ſiue pecunia, qua res eſt æſtimata, & ſic precise debetur pretium, iſta fuit deciſio punctualis Baldi. in l. quotiens. in fine quæſtio. C. de iure dot. quam ibi valde commendat Barbat. & extollit

lit Soci in conſi. 56. verſi. ſeptimus caſus, volu. 1. Rimin. Iun. §. j. Inſti. quibus ali. licet vel non, nume. 46. & de ratione huius deciſionis, vide Barto. in conſi. 124. incip. Punctus quæſtionis, in fi. quæ omnia ponderauit ſuo more acutiſſimus Iureconſ. D. Io. Franch. de Ponte, in ſuo conſi. 71. nu. 10.

Adde circa nu 206. 207. Quod intereſſe dotis nō reſtitutæ competit mulieri pauperi, vel etiam diuiti ſi paſſa eſt intereſſe, prout omnes caſus iſtos diſcurrit Affl. in eius deciſ. 264. ubi videas Addi. Vrſilli.

Adde circa num 121. Quod iſta clauſula annua bima trima die vulgaris appellatur, l. talis ſcriptura, ff. de lega. j. & dies vulgari modo legatis appoſitus, in l. cum vulgari. ff. de dot. præleg. & dicitur vulgaris, quoniam a l. 12 tabu. ſit uſurpata, de quo vide Anto. Gouean lib. 1. var. iuris ciu. c. 28.

Adde & quæro num in æſtimatione rei datę i dotem, habeat locum remedium, l. 2. C. de reſcin. vend. quia hic contractus eſt ſimilis emptioni, l. 1. § ſi ſeruum, ff. depoſit. dic quod ſic, l. ſi circumſcriptam, C ſolu. matr. l. iure ſuccurſum, & l. ſi res. ff de iure dot. non tamen ob dolum reſcinditur matrimoniū, quia omnia ferè reſcinderentur, gl. in l. a diuo Pio. ff de ritu nuptia. vide Rebuff in 2. Thom. ad conſti. regias, in trac. de reſci. contra art. vni gl. 15. nu. 13. adde qđ ſi res ſtabilis detur in dotem ęſtimata, & promittatur reſtitutio eiſdem modis quibus data fuit, an poſſit obtineri in pecunia, qđ dic, vt per Cur. Sen conſi. 5.

Adde, an maritus conſtante matrimonio dicatur dominus rei dotalis, ad l doce ancillā, C. de rei ven. & interim poſſit exigere ſubuentiones, tallias, & huiuſmodi conſtante matrimonio, vide Caſſ. in conſi. 61. & mulier, nā nec in poſſeſſorio, neç in petitorio rei dotalis agit.

Adde circa num. 210. forma dandi iuramentum in litem, ponitur per Bart. in l. in actionibus, ff de in lit. iur. col. fi. & no. in c. fi. ext. quod met. cau. & in l. ſi quando, C. vnde vi, vbi latiſſime Plotus illam legem exornat, & nota. quòd poſtquam pars iurauit, iudex taxare non poteſt, quoniam redargueretur periurium, vt in Authen ſed nouo iure, C. de iudi. & per Barto. in l. videamus, §. iurare, ff de in litem iuran. & per Afflict. in deciſione Sacri Conſilij 360. circa finem.

Adde ad contextum ibi, niſi aliter ſuper his, & omnibus nominatim inter contrahentes expreſſe conuenerit, vt idem ſi tacite, ut ſupra declarauimus, ad ornatum tamen illius regulæ, Taciti, & expreſſi eadem ſit uirtus, uide collectanea iuris ciuilis ad ſecundam ff. ueter. parrem per Marcum Mantuam, in l. cum quid, ff. ſi certum peta.

Adde circa nu. 37. in illa quæſtione, an annui redditus connumerentur inter bona ſtabilia, Gaill 2. obſer. decima. Petr. Rebuff. in 2. tomo ad conſti. regi. in tract. de conſtit. reddittuum, arti. 2. gl. uni. nu. 14. uer. Notandum eſt, quod annui redditus, & an pro his contribuat in collectis? Luc. de Pen. in l. fina. nume. 10. C. de fund. limit.

Adde circa num. 81. quod etiam per præcarium transfertur ciuilis, & naturalis poſſeſſio, quando titulus procedit habilis ad transferendum dominium, vt bene declarat; & nouiter Rebuff. ad conſtit. regias, Thom. 2. titu de dona. inſinuanti. ar. 3. gl. 3. ubi et ā ponit effectus conſtituti, & per eundem, tomo 3. De materi poſſeſſor. in præfatio. uerſi. Quarto acquiritur poſſeſſio, nu. 71. 72. 73.

Adde nu. 90. dum eſt dictum, uſufructuariū arbores frugiferas non poſſe incidere, an uero amittat ex hoc uſumfructum? ſunt qui putāt amitti ex tex. Inſti. de uſufru. §. finitur. ibi non, utēdo per modum, & tempus ubi Accurſius exponit non utendo, ut bonus paterfamilias. Tu dic aliter, id eſt non utendo per modum conſtitutum in uſufructu a contrahentibus, uel a teſtatore, ſiquidem non utendo, ut bonus paterfamilias teneē ex ſtipulatu, uel actione l. Aquiliæ, l. ſi cuius, ff. de uſufr. & ff. uſufru. quemadm. caue. de quo uide Eguin. Baron. Inſtit. de uſufr.

Addi. nu 161. limita hoc dictum, ut per Hēri. Fer. in fin. addito ad Nic. Milis, in eius reper tor. in uerb. Pecunia.

Additio ſi quæratur, an maritus in re dotali teneatur de dolo, cum dolum commiſiſſe nō præſumatur, ſed de lata culpa tantum, non lethui, ut per doctor. in l. ſi conſtante, ff. ſolu. matrim. uide Egni. Baro. inſtit. de ſocieta. uerſic. ſocius ſocio.

Additio circa nu. 210. de iuramēto in litem nil Iuſtinianus reliquit, quod quidem multū laboris attulit præclari ingenij uiris, Egui. tamen Baro uir acutiſſimus, & omnium litterarum expers formulam tradit, hiſce namque uerbis. Si quis rem alienam reſtituere, quàm ue occultas ſe dicetur exhibere iuſſus dolo malo iudici non paruerit, aut in iudicio cui ex bona fide additū fuit, directo pulſatus fuit, quanti harum rerum quæquæ res fuerit, iu re intrādo actori delato æſtimari permittam, hęc ille in §. Preterea qualdā. Inſti. de act. Verum ſi de his parū curauit, ſunt in tablatę, l. 1. C. de formul.

Adde, q ſi tutor puellę dederit dotem in ſtabilibus, uoluit tamen ut dos ſortiretur naturā mobilium, minor reſtitui poteſt, l. ſiue generalis, ff. de iure dot. l. 1 C. ſi aduer dot. reſti poſtule. nec pſentia a amicorum, & conſanguineorū, quæ facit ceſſare præſumptionem metus iux. l. tran-

tranſactione, C. de tranſact tollit reſtitutionẽ in integrum, & ſic poterit reſtitui non obſtante amicorum præſentia, Rebuf in a. Thom. ad Conſti. regias, tract. de reſtit. art. 2. glo. 4. nu. 40. verſi. vigeſimũ nonum, &c. An autem minor poſſit renunciare, vt non poſſit petere reſtitutionem? dic ꝙ non, bene tamen poteſt reſtitutioni conceſſę renunciare etiam inuito aduerſario, l. ſi iudex, ff de minori. cum quilibet poſſit renunciare remedio pro ſe introducto. l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact. c ſi diligenti, de foro cõpe. quod intellige cum eſt effectus maior, gl. in d. l. iudex ẽt, in l. ſi intra, C. de ĩ int. reſti nõ tamen cogi poteſt minor, vt intra minoris ætatis tẽpora contractum approbet, vel reſtitutionem petat, quia eſt in ſua poteſtate, vt decidit ſacrum Conſilium in deciſ. Anto. Capy. deci. 110. An autem excluſus a reſtitutione in integrum infra tempora illa petendi, illis elapſis poſſit agere contra tutorem? dic, ꝙ ſic, ſi culpa tutoris fuerit minor læſus l. etiam, vbi Pau. & alij, C. ſi tutor vel curat. interue. Rebuf in tract de reſtit. Tho. 2. art. 2 glo 5. nu. 9.

Adde, circa num. 162. in regula illa annexorum, & connexorum idem eſſe iudicium, vt arbiter etiam de fructibus expenſis cognoſcere poſſit tanquam de annexis negotio principali ad limitationem, l non diſtinguemus, § de officio, & l. ſi cum dies, § plenum, ff de recep. arbi. atque etiam de cohęrẽtibus, & plures caſus ponit Rebuf. ad conſti. regias Thom. 3. tracta. de arbitris, art. 1. gl 14. num 7. cum ſeq. verſic limita in connexis.

Adde circa num. 35. an molendina aquarũ periculis obnoxia per tutorem vendi poſſint ſine decreto, & ſollemnitate a iure requiſitis? vide Simoncellum, 3. de decret 8. inſpect. 12.

Adde nu 97. bonis confiſcatis mariti, vxor dotem habere debet, Gail. 2. obſerua. 86.

Adde, quid ſi vir dedit in emphyteuſim fundum dotalem cum pacto, quod omnia melioramenta ſint vxoris ſoluto matrimonio, & ꝙ ipſe vir teneatur ad expẽſas factas per emphyteutã, an teneatur ſi expẽſæ ſint magnæ, & an per iſtud pactũ intelligatur donaſſe vxori, vel eius negotia geſſiſſe? dic. quod cenſetur geſſiſſe eius negotia vſque ad congruentem quantitatem expenſarum, Bal in conſ. 372. caſus, cũ conſilio ſeq. 373 part. 3.

Adde, an ædificium factum in ſolo dotali efficiatur dotale, ſicut etiam ædificatum ſup ſolo, emphyteutico, an efficiatur emphyteuticũ, dic cedere proprietario per caſum in l. 2. C. de iur emphyteu & not. expreſſe in l. 1. §. 1. de ſuperfi. ſed ſunt ſeruanda pacta, Bal. conſi. 74. ſuper ſolo, vol 4.

Adde in tex. in prin. ibi ſi bona ſtabilia, &c. ꝙ ſi detur in dotem caſtrũ, vicus, ſeu villa, vel aliud cum ſuis iuribus, & pertinentijs, qui d veniat appellatione pertinentiarum? dic cõpræhendi ea tantum, quæ lege, ſtatuto vel conſuetudine ſunt deſtinata. vt accedãt, vt iuriſdictio cohærẽs caſtro, ius patronatus, ſi peteretur Eccleſia cum ſuis pertinentijs, vel ius Epiſcopale ſi Epiſcopatus peteretur, Inno. in c ad ſedẽ, de reſti. ſpol & in c. ex literis, de iur patr. vbi notat Pract. Pap. in for. lib ad dotẽ. & viu. in gl. in verbo cum omnibus ſuis iuribus, & ſi conceditur caſtrum cum pratis, paſcuis, molẽdinis, aquis, nemoribus defenſis, an præſumanẽ dicta iura, & bona eſſe de caſtro, vide plenſ per Aym. Craue in conſi. 54. a nu 9. Bal. in l. inſulę, ff. de rer. diui. & in Rub. C. de contr. emptio. Socin. conſi. 166 col. 2. verſi. tertia concluſio, vol. 2. Deci. conſil 507. in fi. & pertinentiarum appellatione venit territorium, Bal. in Margarita verbo libellus. & molendinum, Bald in c. 1. col. 1. de cap. qui cur. vendi. & qualiter pertinentia intelligatur vide Spec de reli. domi. verſ. illud autem, & verſ. quid ſi petatur ciuitas.

Adde in tex. ibi, reſtitutione de dotis reſtitutione, ſeu repetitione ſoluto matrimonio, & quid in ea ſint obſeruanda, & de pluribus quæſtionibus Pet Grego. Tholoſa. lib. 2. ſyntagm. iur. vniuer. c 22 & quando non ſit locus reſtitutioni dotis in toto, vel in parte. ibid. c. 23.

Adde, nu. 48 in fi quod ſi ex pretio dotali res eſt empta, non efficitur dotalis, & ſi videatur ſubrogata. ſed tanquam pro rebus mobilibus annus expectandus eſt, exemplo rerum mobilium dotalium, Lud. Roma ſic conſuluiſſe tradit ſingulari. 227. incip tu habes, l. vnica, C. de rei vxo acti & videtur de hoc text. in l cum in fundo, § ſi fundus communis, ff de iur. doti & fallit hic regula ſubrogatum ſapere naturam rei, in cuius locũ ſubrogatum, vide Petr. Greg. Tholoſ. lib 2 ſyntag. iuris vniuer c. 22. in fi. nu. 18. & omnino Vrſill ad Afflic. deciſ. 336. nu. 1. verſ. ſed an res mobilis.

Adde num. 161. quod pecunia deſtinata ad emptionem ſtabilium dicitur eſſe, & connumeratur inter ſtabilia l. 3. §. quid ergo, ff de cõtro. & vtili. acti. tuto Roman. ſingul. 103. & ſupra dictum eſt.

Adde, quid ſi maritus vendidit rem pro dote vxoris obligatam, mortuo viro, quis ſit manutendus in poſſeſſione talis rei venditæ per maritũ, poſt eius mortẽ, an vxor, an emptor, vide Ann. in eius eleganti allegatione 147. quę eſt vltima, in 2. volum. qui allegauit in cauſa propria.

Adde nu. 33. num molendini dominiũ perdat ob eius deſtructionẽ, & an dominus molendini poſtquam aqua intrat territoriũ ſuũ, poſſit curſum mutare? & cõceſſa aqua an poſſint fieri plura molendina? vide tex. in l. ꝙ ſi in littore, §. 1. ff. de acq rer. domi. l. ſi ff. de vſucap.

Bal in rub. ff. de rei vendi. col. 3. Iſer. in c. i. ver. flumina, quę ſint regal. Cur. ſen cō. 70. Veron. de aquæ ductu, c. 9. qō. 94 & quæ allegat Ann. allegat. 91. vbi additio parua D. Fabij eiuſdem authoris filij.

Adde; quod ſi mulier dedit caſtrum in dotem, an mortuo mariro ſit ſoluendum releuium? Vide Ann. allegat. 95. nu. 10 & ibi quid fuerit deciſum per dominos præſidentes regiæ camerę ſummariæ audientiæ.

Adde, & quæro nunquid functiones fiſcales connumerentur inter bona immobilia, & videtur, quod ſic; ſunt enim de regalibus ſubrogatæ loco collectarum a Rege Alfonſo huius regni nominis primo, vt per eius pragmaticam, incip. commiſſario, Afflic. in c. 1. in verbo. & plauſtrorum, col. 4. quæ ſint rega. glo. in c. generali, de electi. in 6. in verb. regalia glo. in c. ſuper quibuſdam, in verbo imperatorum, extra de verb. ſign. Rom. in l. 4. ff. de rei ud. col. 5. Pet. Vbal in trac. colle. col. 5 è contra videtur, nam cohęrent perſonę, non territorio, Ann. allega 29. num 12. arg contra, quia ſunt perpetuæ. Augmentum autem foculariorum ad quem pertineat, ad Regem, an ad Baronem, uide Loffred. in paraphr. feu. in titu. de contro. inuesti.

SVMMARIVM.

1 *Præſcribere quid ſit?*
2 *Bona corredalia ſunt vxoris ad vſum communem conceſſa & nu. 12. 13.*
3 *Bona corredalia per maritum alienari nequeunt.*
4 *Bona corredalia reſtituuntur inueterata prout inueniuntur. & nu 5.*
6 *Bona corri. alia reſtituuntur vſu conſumpta & ſi nihil reperitur, nihil reſtituitur.*
7 *Et ſi totum. totum reſtituitur. & pars tantum ſi pars reperitur. & nu. 8.*
9 *Corred. in auro & perlis etiam inæſtimata erunt periculo viri.*
10 *Et ſi non reperiantur. tenetur maritus ad eorum pretium.*
11 *Corredum quid ſit? remiſſiue.*
14 *Corredum conſiſtit in rebus mobilibus.*
15 *Bona ſtabilia non corroduntur, imo plerumque ex eorum cultura & cura meliorantur.*
16 *Corredum reſtituitur vna cum dote.*
17 *Corredum quandoque datur vt dos. & quando? num. 18. & 19. 20. 21. 22. 23. 24.*
25 *Ruſtici dant mobilia in dotem æſtimata, & vide, nu. 26.*
27 *Cautela pro notarijs in contractu corredi.*
28 *Corredum quod portat mulier in domū mariti ſi conſumatur, non repetitur.*
29 *Corredum dicitur quod mulier infert ea intentione vt conſumatur vt eſt conſuetudo in pannis lineis.*
30 *Si tamen in vita vxoris conſumatur.*
31 *Corredi conſumptio quómodo probetur?*
32 *Maritus ſi in vtilitatē proprium converterit vel conſumpſerit corredum, tenetur rationem reddere, cum teneatur ad vſum communem, & nu. 33.*
34 *Ratio deciſionis iſtius conſuetudinis.*
35 *Res conſiſtentes in pondere, numero & menſura datę in dotem, reſtituuntur in pretio.*
36 *Mobilia in dotem data quibus in caſibus æſtimentur?*
37 *Res ſi dentur in dotem cum pacto quod fiat appretium, mulieri non præiudicat ſi id non fiat; quia habetur pro facto.*
38 *Bona ſi dentur in dotem per inuentarium, non facit emptionem.*
39 *Pignus & hypotecha quid ſit & inter ea diſcrimen?*
40 *Pignus dicitur à pugno.*
41 *Pignus id proprie dicitur cum eius poſſeſſio, tranſit ad creditorem.*
42 *Differentia ſubſtantialis nulla eſt inter pignus & hypothecam.*
43 *Differentia tripliciter inter pignus & hypothecam.*
44 *Pignori res aliena dari non poteſt, ſed bene vendi.*
45 *Ratio quare res aliena vendi poteſt, non autem pignori dari, & nu. 46*
47 *Pignus pignori dari poteſt, ſed non vltra tres vices & numero 48.*
49 *Pignus ſi detur iudęo, an maritus poſſit inuito iudęo aliud ſubrogare.*
50 *Creditor num teneatur ſi pignus corrodatur, quia puluis non excutitur.*
51 *Iudęi tenentes pignora tenentur de culpa.*
52 *Venditionis verbum proprie, & improprie, & nu. 53.*
54 *Venditionis verbum a l. probatum intelligitur de omni actu per quod dominium transfertur.*
55 *Verbum venditionis ſi apponatur in contractu locationis ſeu arrendamenti & appalti, non per hoc mutatur natura contractus.*
56 *Datio inſolutum æquiparatur venditioni.*
57 *Statutum de emptione non trahitur ad inſolutum dationem.*
58 *Verba conſuetudinis non trahuntur de caſu ad caſum, nec de contractu ad contractum. & num. 59*
60 *Datio in ſolutum etiam venditioni comparatur in caſu iſtius conſuetudinis.*
61 *Conſuetudo iſta num militet in permutatione?*
62 *Et quid ſi vendiderit & alia ex pretio emerit.*
63 *Permutatum & comparatum vicē permutati dominij habet.*
64 *Venditionis appellatione num veniat alius contractus.*
65 *Reſtitutio rerum venditarum vel pignori per maritum datarum, quomodo fiat, & nu. 66.*
67 *Teſtis de valore ſecundum ſuam opinionem deponens, an probet?*
68 *Maritus an habeat anni ſpatium ad reſtitutionem corredalium?*
69 *Corredalia ſunt appendices dotis.*
70 *Dotis & corredi eadem eſt iuris cenſura.*
71 *Mulier ſi ex pacto lucratur bagas, & maritus eas pignorauit, an eius hęres teneatur illas reluere ad vtilitatem vxoris.*

ITEM

C A P. X I.

ITEM quod in præſcripto caſu, vbi vxor in domum viri inducta, viro præmoriatur, filio non ſuſcepto ex ea, & dotes in reſtitutione exiſtant, vir ſuperſtes reſtituere teneatur quicquid de corredo pignori obligauerit, vel vendiderit.

ITEM quod in præſcripto caſu, &c. Iſta conſuetudo venit continuatiue declarando præcedentia, licet a remotis continuet, & hoc dicit in effectu, quod ſi vxor prædeceſſit viro, nulla ſuſcepta prole ex matrimonio, ita quod dotes ſunt reſtituendę hęredibus vxoris, maritus ſuperſtes tenetur reſtituere quicquid de corredo pi-
1 gnori dederit. † vel obligauerit, aut vẽdiderit, & dic pſcripto caſu, i. excepto: pſcribere .n. eſt idẽ quod excipere, l. 3 ff de præuari. Quintil. lib. 7. cum lex præſcriptione lis pendet, de ipſa re q̃ri non eſt neceſſe. licet aliqui velint de ea tãtum exceptione intelligi, quæ oritur ex curſu temporis, vel dic præſcripto, id eſt ante, vel ſupra ſcripto in conſue 3. in verſi. ſi autem vxor, vbi dixerat, quod matrimonio contracto & vxore traducta, ſi moriatur vxor viro ſuperſtite filio nõ ſuſcepto ex ea, dotes cum corredalibus reſtituuntur, ſicut inueniuntur, vel earum pretium retento lecto cum minori cultro per maritũ, & quoniam poterat ſuccedere caſus, q maritus pignori dediſſet, vel vendidiſſet aliquid de bonis corredalibus, & præmiſſa conſuetudo non declarabat, imo verbum illud ibi poſitũ prout inueniuntur, augebat difficultatem, poterat enim dicere maritus iſta bona alienata, & pignorata pro neceſſitatibus communibus, & oneribus matrimonii ſuſtinendis, capias illa, ſoluas creditori, reluas vel redimas, ad tollẽdum hoc dubium fuit facta præſens conſuetudo, quę vult q maritus ſuperſtes tenetur reſtituere quicquid de corredo pignori dederit, vel
2 vẽdiderit, & quidẽ ſatis æquum fuit; † ſiquidẽ corredalia bona ſunt vxoris ad vſum commu-
3 nem conceſſa, † non tamen vt alienentur, vel in alium transferantur, & propterea reſtituun-
4 tur inueterata ſicut inueniuntur, † vt ibi dicitur & ſentit glo. conſuet. Neapol. in conſue. ſi mulier in verb. corredum, retinebit tamen ſolum lectum cum minori cultro, vt ibi dictũ eſt in d. cõſue. 3. in ver. ſi vero, reſtituet vero corredũ
5 †. & bona corredalia inueterata & vſu cõſum-
6 pta ſicut inueniuntur, † & ſi nihil inuenitur, ni-
7 hil reſtituet, ſi totum, totũ eſt reddendum, † ſi pars, partem tantũ quæ ſupereſt, & nihil ſi ni-
8 hil ſupereſt. † vt per gl. conſue. Neapol in conſuet. viro mortuo, ſ. ita q per hoc, in verb. reliqua bona corredi, & ſi in partem corredi fuit datum aurum, argentum, perlæ, & huiuſmo-
9 di etiam inæſtimata, erunt periculo viri † et ſi
10 non reperiantur, † tenetur maritus ad eorum pretium, vt per dictam glo. conſue. Neapol. in conſue. viro mortuo, in verb in perlis. Quid au-
11 tem ſit corredum, ſatis dictum, † & declaratũ eſt ſupra in conſuet. 5. hic non repeto. Dantur autem huiuſmodi res corredales ad hoc, vt ſi-
12 mul vir & vxor eis vtantur, † & ſic reſtituũtur
13 inueterata, † prout inueniuntur, ut in dicta conſuet 3. dicitur, & conſiſtit in re-
14 bus mobilibus, † nõ autem in ſtabilibus quæ durant, & non
15 corroduntur † imo plerunque ex cultura, & cura meliorãtur, & ſimul cũ do-
16 te reſtituitur, † ſecũdum glo. Neapo. in conſue prædicta, et ſatis innuitur in cõſuetudinibus iſtis in
17 conſuetu. 3. uerſi ſi uero uxor. † In hoc tamen attendas, utrum corredum detur, ut dos, uel ut corredũ, quia primo caſu ſunt res periculo uiri, l. res in dotem, ff. de iu. do. exempli gratia, ſi promittuntur mille pro dote, & in partẽ ducatorum mille, dentur quingenta in tot mobilibus appretiatis. uel appretiandis per communes amicos & arbitros, tunc enim erunt iſta bona in dotem, quia maritus uidetur accepiſ-
18 ſe mille in pecunia numerata, † & de eis emiſſe tot bona mobilia corredalia pro ducatis quingentis, & tota mille erunt in reſtitutione. quia
19 ſunt periculo uiri tanquam dos, † & non poſſet uir, ſeu eius hæres dicere, ecce quingenta, & bona inueterata corredalia, prout inueniũtur per tex in d. l. res in dotem, ff. de iu. do. quia illa uidetur accepiſſe in dotem, & de pecunia
20 emiſſe, ſunt † quaſi duo actus, unus occultatus arg. l. ſingularia, ff ſi cert. petat l. 3. in 2. reſp. ff. de dona. inter vir. & vxor. de quo vide Neuiza, in Silua nup. lib. 3. in verb diuiti non eſt nubẽdum, vbi inter cætera hoc declarat. quod quando dantur bona. vel veſtes, & panni æſtimata in tanta pecunia, maritus eſt obligatus reſti-
21 tuere pecuniam, † qua bona prædicta ſunt æſtimata, ſeu appretiata, niſi in inſtrumento dotali expreſſe ſit dictum, quod reſtituantur uſu
22 † conſumpta, prout reperientur. idem firmat Socin. in conſi. 212. numero quinto 6 volumine tertio, glo. conſuet. Neapol. in conſuetud. viro mortuo, in verb. & perlis, & in conſuet. ſi mulier, in verb. corredum, Pariſ. conſilio 81. num. 50. 51. volumine 3 qui limitat prædicta niſi res prędictę non fuiſſent digno pretio appretiatę,
23 † vt per eundem Pariſ. in conſilio 64. volu. 4. vnde ſi fuerunt conſumpta per virum, & vxorem, perinde eſt ac ſi per virum fuerint con-
24 ſumpta, † & iſta conſumptio non minuit dotem, ut per Bal in l. æſtimatæ, ff ſol. matrimo. q dicit q ruſtici obſeruant dictam legem, quia
25 † mobilia dant in dotem, quæ quidem appretiant, & æſtimant. Aut vero dantur, vt corre-
26 dum non appretiata, † ſed vltra dotem, & tunc

ſunt periculo mulieris, & mulieri corroduntur,& reſtituuntur conſumpta, & inueterata, prout inueniuntur,vt in dicta conſuet. 3. dicitur,& per glo conſuet. Neapol. in verb. corredum,in fi in conſuet. Si mulier. & in conſuet. viro mortuo,ī verb in perlis, ad quæ bene ad-
27 uertant notarii, †imo contrahentes ipſi,quod bene conuenit de iure communi; nam corre-
28 dum quod portat mulier † in domum mariti, ſi conſumatur,non repetitur,ſed tantum id quod ſupereſt,vt per Bald.in l de his,C.de don inter vir & vxo. & dicitur corredum id quod mulier
29 portarea intentione, † vt conſumatur, vt eſt conſuetudo in pannis lineis, Ange in l hac lege,C de pac conuen intelligit tamen ipſe ſi in
30 vita vxoris conſumantur,†de quo vide Franci. Cremen in ſing 141. vbi apoſtilla quærit quo-
31 modo probetur conſumptio, † & apoſtilla, in d.l his, & Abb.in conſilio 81.volum.ſecundo, de quo vide Caſſan.in conſuet. Burgund tit 4. §.24 num.7 in fi car.202.Si tamen maritus cō uertit in vtilitatem propriam, vel conſumpſerit,tenetur de his reddere rationem mulieri,
32 † quia tenebatur conuertere in vſum commu-
33 nem † vt per Iacob.de S Georg. in l.dotis fru-
34 ctus,ff de iu.dot. † & hæc potuit eſſe vera ratio decidendi huius legis, & conſuetu.linis, vt ſi pignori dederit,vel vendiderit ad reſtitutionē teneatur vt hic dicitur, quoniam cum corredum debeat deſeruire vſibus communib.coniugum ipſorum,& maritus alienauerit, & pecuniam in vſus proprios conuerterit, merito prouidit hæc conſuetudo ,quod vir ſuperſtes teneatur reſtituere hæredibus mulieris quicquid de corredo pignori dederit, uel uendiderit prout uoluit Paul de Ca ſt. in l.ſi æſtimatis, ff ſol ma.Caſſan.in conſue Burgun. tit.4.§ 26. uer.le femme.car. 202 Et nota, quod ſi in do-
35 tem dentur † res conſiſtentes in pondere numero, & menſura,ut oleum uinum, frumentum,aliæque fruges ad numerum, uel menſuram,facit emptionem abſque alio, tenebiturque uir reſtituere pretium, uide Caſſa. in conſue Burgun titu 4.§.24.& titu.eo.§ 2.num. 18.
36 uerſi item quæritur. † In quibus autem caſib. mobilia eſtimētur. uel eſtimari poſſint in dotem data, ponit Socin.in conſi 56.conſilijs noſtris,colum.1 &.2. ubi diſtinguit ſeptem caſus in quibus res in dotē datæ æſtimantur, & Caſſ. in conſue.Burg tit 4.§.24 colum.1.uerſi. Aduerte.Vide Io Campeg in tra dot. parte ſecunda,quæſtio.91. Adde,quod ſi res dentur in do-
37 tem cum pacto,†quod fiat appretium. & non fuit unquam factum,mulieri non præiudicat, quo minus habeatur pro facto ut per Socin.in conſi.60.in cauſa Domine Laur. uolu.3.Item
38 aduerte,†quod quando bona ſunt data in dotem ſimpliciter per inuētarium,non facit emptionē Caſſ in conſue Burg.tit.4.§.26.car.202. numero ſexto, & uide addentes ad Afflict. in deciſio. 270.

Pignori obligauerit. Quid ſit pignus, & hypotheca,†& inter
39 utrumque diſcrimen, uide l.res hypothecæ,§. inter pignus,ff.de pign.& dicitur pignus a pu-
40 gno l.plebs,§.pignus,ff de uerb † & rer.ſignifi.
41 & proprie pignus dicitur† quando ad creditorem tranſit poſſeſſio, in hypotheca tamen nō
42 tranſit, l.ſi rem,§ proprie.ff de pign.actio † & quamuis nulla ſit inter pignus, & hypothecā ſubſtantialis differentia,ut not. in d § inter pi-
43 gnus, † tamen triplex datur differentia, circa præſcriptionem,ut nota per gl 1. Inſtit. de act. in §.item ſeruiana. Secundo circa idoneā cautionem præſtandam,ut per Ioan. And.in addi. Spec.ſub Rub.de pig.in add inci.ad ſecundam partē. Tertio circa pignoris,& hypothecę pſecutionem contra tertium poſſeſſorem . ut per Cuman.& Alex in l ſæpe col .10 ff de re iud.et. Neguſ.in trac.de pign.in 1.par nu. 5 Sed quo-
44 modo res aliena pignori obligari, quæ pignorari non poteſt, † licet bene uendi poſſet, l.rem alienam ff.de contrahen empt. l. qui filios,C quæ res pign. obli. poſſ in quo dic de facto pignoraſſe,cum de iure non poſſit,& ratio
45 diuerſitatis inter † utrumque caſum eſt, quoniam in uenditione hoc agitur,ut res tradatur & uenditor de euictione obligetur,ut l ex empto.primo reſp.& l § Inde Neratius, ff. de act.
46 empt † ſed in pignore hoc agitur ut ius in re cōſtituatur unde pignoris conuentio in rē actionem parit creditori,l.pignoris, ff de pign. Sed
47 quid ſi maritus pignori obligauerit Titio,† & Titius alteri idē pignus pignori dederit,quod de iure poteſt,ut toto titu.C.ſi pign.pigno. de-
48 tur, quod non permittitur † ultra tres uices, ut per Specula in tit.de pigno § primo. uerſi. ſed cum pignus pignori ? dic idem eſſe iuris per prædicta.
49 †Sed pone, quod pignus eſt apud Iudæum, nunquid maritus poſſit inuito iudęo ſubrogare aliud pignus? dic quod ſic. Franci.Crem.in ſing 54.quæritur ſi pęnes.
50 †Quid ſi corrodantur pignora,uel rodantē a tinea, quia puluis nō excutitur, nūquid ex hoc teneatur creditor? dic quod ſic,l. item quęritur,§. ſi fullo,ff.loca.ubi Bal.poſt Iac dę Beluiſ.notat illum text.contra iudęos tenentes pignora, & non utentes diligentia in excutiendo pulue-
51 rem ob quod corroduntur, † quia tenentur. Benuen. Stracca. in titu.de ſpon. merca.parte 4 numero 32.

52 Vel vendiderit. Dic,vendiderit, propriè,lat ge pro quolibet actu, † vel contractu . per quem dominium transfertur,
53 antiqui enim ſub venditionis† vocabulo omnem alienationem ſentiebant, l ſtatul.beri,§. quintus,ff.de ſtatu libe. l.alienationis,ff.de verbo & rer ſigni.vide Tiraq. in tract.de vtro retrac.tit.1.in verb. aut æquipollens, & de retra. conuen.glo 1 Bart.in l 2.ff. de vſu.pro empto. Pet.& Cyn.in l.fi. C.de reb.ali.non alien.Bald. in l.voluntas,C.de fideicom. cum enim verbū
54 vendo profertur a lege, † intelligitur de omni actu alienationis, ſecus ſi ab homine, vt per Cy.in d.l fi. inferens ad multas quotas, & pulchras quæſtiones,ad quem te remitto,quod ſi
55 id verbum ponatur † in contractu locationis, ſeu

ſeu arrendamenti, non per hoc mutatur natu
ra contractus, vt per Bal. inter ſingularia Do-
ctorum, ſing. 6. & vide Lud. Roma. in ſuo ſin
gula. 608. vnde ex prædictis infert, quod datio
56 inſolutum æquiparatur † venditioni, l. ſi præ-
dium, C. de euicti. l. eleganter, ff. de pign. act. li-
57 cet ſtatutum de emptione † non trahatur ad
dationem in ſolutum Areti. conſi. 123. de quo
latè per Arnal. Ferron. in conſue. Burde. lib. 1.
titu. 2. de retract § 25. quia quamuis verba con
58 ſuetudinis non extendantur † de caſu ad caſũ,
59 nec de contractu ad contractum, † fallit niſi ſit
eadem rationis idemptitas, vt latè diximus in
60 præludiis. † Et tamẽ in datione in ſolutum idẽ
erit iuris.

Sed quid ſi permutauerit? dic vltra prędicta,
61 quod res permutata ſuccedit in locum, † & vi-
cem alterius, l. licet imperator, ff de lega. 2.

Et ſimiliter ſi vendiderit maritus, & alia bo
62 na ex pretio emerit, † ſuccedent, & ſubrogabũ
tur loco primorum, l. ſi cum dotem in fi. ff. ſol.
mat. l. res, quæ, ff de iur. dot. & illud quod inde
63 comparatur eſt, † vice permutati dominij re-
ſtituetur, d. l. licet Imperator in fin. cum l. ſeq.
ff de lega. 2 & ſentit glo. conſuetu. Neapol. in
conſuetu. Si mulier nupta, in verbo, ſi non ex-
tant, circa princ An autem, & quando aliquis
64 alius contractus † veniat appellatione venditio
nis, vide Pariſi. in conſi 83. nu 8. vol. 4 & in cõ-
ſi 82. nu. 24. vol. 3.

Sed quomodo fiet reſtitutio rerum iam vẽ
65 ditarum, † vel pignori datarum, cum per vẽdi-
tionem ſint in alium translatę, & cum ſint pę
nes creditorem, auocari non poſſunt niſi per
actionem pignoratitiam ſoluto debito. l ſi rẽ,
& l eleganter, ff. de pigno. act. Dic, quod reſti-
tuet pretium eorum, vel cedet maritus actio-
nem hæredibus mulieris conſtituendo procu
ratores eos, vt in rem propriam ſecundum gl.
conſue. Neapoli in conſuetu ſi mulier nupta,
de iur. dot in verb poſſeſſiones in fi & in verb.
66 ſi non extant, in vltimis verbis, † redimet ergo,
vel reluat, vel pretium ſoluet, arg l. ſi tibi ho-
mo, ff. de leg. 1. Alexã. in l creditor, C. de legat.
67 Teſtis autem de valore, † & pretio ſecundum
ſuam opinionem, an probet? vide Ant Corſe.
in ſuis notab in verb teſtis, verſic. an teſtis &c.

Nunc quæro an maritus ſecundum has cõ-
68 ſuetudines, † quæ dant anni ſpatium ad reſti
tuendum dotes in quantitate conſiſtentes, vt
dictum eſt ſupra in conſuetudine 9. habeat ſi-
militer tempus anni ad reſtitutionem corre-
69 dalium? † dic ꝙ ſic, cum ſint appendices, & qua
ſi acceſſoria dotis, vnde quod dicitur de dote,
70 idem erit de corredo, † vt determinat glo con-
ſuet. Neapolit in conſuetu Si mulier, in verbo
corredum, de iur. dot quamuis aliter determi
net ſecundum conſuetudinem Neapoli.

Adde, quod ſi mulier ex pacto lucratur ba-
71 gas, † & maritus viuens illas pignorauerit, an
hæres eius teneatur reluere ad vtilitatem vxo-
ris uide Caſſan. in conſuet. Burgun. titu. 4 § 3.
columna 1. Adde prædictis ad id. quod ſupra
dictum eſt, quod cedendo actionem maritus
liberetur hanc regulam procedere, quando
quis ex eo tantum tenetur, quia actionem ha-
bet, ſecus ſi ex alio teneatur, quamuis etiam
actionem habeat, ut bene hoc declarat Bar in
l. cum fundus, § ſeruum tuum imprudens, ff ſi
cert. peta. ſequitur Corne. conſ. 231. col fi. uol.
2. Soc. nepos in l 4. § Cato. num. 28. uerſic. nec
obſtat ff. de uerb obli. ubi plene examinat, an
& quando quis cedendo actionem liberetur.

ADDITIONES.

Debitore conuento ad debitam quantitatem iudex ex officio cõdemnat ad pignoris reſtitutionem, ut per Bal. in l. cum eorum, C. de ſent. nec ſententia eſt nulla tanquam nõ conformis libello, ut per Afflic deciſi. 32. quidam Florentinus.

Adde circa num. 10. quod ubi ſpecies dari integrum non eſt, durat obligatio æſtimationis, l. ſi res mihi, ff de lega 3 l. in re, ff. de condi. furti l. liber, ff de uerb. oblig.

Adde circa nu 69 quod corredum dicitur Theſaurus nuptiarum, uidelicet pelle, bottoncelli, & alia, quæ uulgus ſic appellat, Bal conſi. 271. uol. 4. & quę ſint ſuppellectilia, Alexan. ab Alex lib. 1. geni. die. c. 19.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo Auerſana facta eſt ad perennem memoriam cum conſenſu omnium ciuium & nu 2.*
3 *Conſuetudines non requirunt ſcripturam quo ad ſubſtantiam.*
4 *Lex debet eſſe perpetua ſtabilis, & incommutabilis.*
5 *Peremne dicitur quaſi per annos multos durans.*
6 *Conſtitutio propriè dicitur lex imperialis:*
7 *Conſtitutio dicitur quaſi communis ſtatutio.*
8 *Deo gratias verbi efficacia.*
9 *Deus eſt principium medium, & finis cuiuſque rei.*
10 *Omnia quæ facimus ad Dei honorem facienda.*
11 *Omnia quæ in honorem Dei fiunt, conuertuntur in vtilitatem noſtram.*
12 *Deus facit leges quas diabolus conatur deſtruere.*
13 *Amen, verbi ſignificatio.*
14 *Fiat, verbum eſt regium, & quid importet.*
15 *Fiat, verbum denotat gratiam perfectam.*
16 *Signata ſupplicatione, ſtatim eſt ius quæſitum.*
17 *Confirmatio ſi petitur & quatenus opus ſit noua conceſſio, ſi non valet vt confirmatio, valet, vt noua conceſſio.*
18 *Verbum, fiat, in reſcriptis pleniſſimam denotat principis voluntatem.*
19 *Verbum, fiat, prægnans eſt verbum ſicut & quędam alia.*
20 *Iuſtitia in principe relucere debet.*
21 *Verbum, fiat, denotat gratiam de pręſenti.*
22 *Fiat iuſtitia, nihil iuris tribuitur parti.*
23 *Fiat iuſtitia, per hoc verbum conceditur exercitium iuriſdictionis.*
24 *Reſcriptum illud, iuſtitiam fieri non negamus, quid importet.*
25 *Gratia an ſit perfecta per verbum fiat?*
26 *Scriptura non requiritur ad eſſentiam gratię.*

27 *Ius conſiſtit in ſignatura, non autem in bullarum expeditione.*
28 *Literę non dant ius in rē, nec ad rem.*
29 *Gratia dicitur informis ſine literis.*
30 *Literę dant formam gratię.*
31 *Forma literarum eſt probatoria, non eſſentialis.*
32 *Literę expectatiuæ ad beneficia regularia ſunt neceſſaria, ſed vide. nu. 33.*
34 *Aſſenſus regius in regno Neapolitano num requirat ſcripturam?*
35 *Literę ſine ſigillo pendente non valent.*
36 *Actus ſeu contractus num requirant ſcripturam?*
37 *Actus ſeu contractus non requirunt ſcripturam niſi ad memoriam & releuamen probationis.*
38 *Inſtrumentum dicitur probatio probata, non probanda.*
39 *Contractus in inſtrumento deſcriptus non dicitur in ſcriptis, ſed in ſcripturam redactus.*
40 *Niſi partes conuenerint de contrahendo in ſcriptis, & num. 41. 42. 43.*
44 *Inſtrumentum ſi perditur, an fiat probatio per teſtes?*
45 *Teſtes debent eſſe valde periti, cum deponunt de ſubſtantialibus, & nu 46 47. 48. 49. 50.*
51 *Emphiteuta an teneatur nouum inſtrumentum facere?*
52 *Debitor an cogatur conficere vel reficere inſtrumentum caſu perditum?*
53 *Inſtrumentum a muribus corroſum vel caſu deletum an probet?*
54 *Apocę duę de ſoluto, an præſumantur de eadem vel diuerſa quantitate?*
55 *Debitor non poteſt petere inſtrumentum ſolutionis perditum iterum refici.*
56 *Notarius cogi poteſt iterum inſtrumentum in publicam formam redigere, iuſta tamen ex cauſa.*
57 *Notarius non cogitur iterum reaſumere inſtrumentum ſemel reaſumptum, & cur? nu. 58.*
59 *Niſi in caſu fortuitę amiſſionis.*
60 *Fiat, verbum regis num inducat confirmationem? & nu. 61. 62.*
63 *Clauſula, ex certa ſcientia, dat robur actui atque illum extendit.*
64 *Confirmatio in forma communi nihil iuris tribuit.*
65 *Principis confirmatio reſtringitur ad actus validos.*
66 *Statuta iniuſta & priuilegia iniqua non firmant per confirmationem principis.*
67 *Confirmatio Principis in his conſuetudinibus maiorem tribuit authoritatem.*
68 *Officiales debent ſeruare iſtas conſuetudines.*
69 *Conſuetudo in quibus caſibus ſit ſeruanda?*
70 *Archiuus quid ſit & vnde dicatur?*
71 *Sumptum ex archiuo publicum habet teſtimonium.*
72 *Scripturæ ſumptæ ex archiuo fidem faciunt etiam pro ipſa ciuitate.*
73 *Scriptura archiuij notoriam faciunt fidem.*
74 *Exempla faciunt fidē quæ exēplantur ex archiuo publico.*
75 *Maxime ſi non ſponte ſed coacti ex mandato ſuperioris exhibentur.*
76 *Data nomen regnantis, indictio, videntur in lege requiri.*
77 *Data in primo, an ſecundo reſcripto attendatur?*
78 *Tempus datę an præſentationis attendatur in mandato?*
79 *Datæ omiſſio in bulla purgatur eam reſcribendo.*
80 *Data literarum Papæ quando attendatur?*
81 *Datæ tempus regulariter attenditur.*
82 *Regula magiſtralis, quando ſit attendendum tēpus datæ.*
83 *Dies an & quando ſit de ſubſtantia in inſtrumentis & libris rationum?*
84 *Priuata ſcriptura diem non requirit.*
85 *Factum a maiori parte, an, & quando cenſeatur factum ab omnibus?*

F I N I S.

VNDE ad perennem memoriam hæc præſens conſtitutio Auerſana cum voluntate, & conſenſu omnium facta eſt. Deo gratias. Amen.

VNDE. Hæc eſt vltima pars conſuetudinum, quæ dicit, quod
1 præſens hæc conſtitutio † facta eſt
ad perennem memoriam cum cō-
2 ſenſu † omnium ciuium, facit l. humanum, C.de legi. & in l. omnes populi, ff. de iuſt. & iur. vnde, ideſt ex hoc, vt per Archidia. in c. conſtitutionem, de reg.iur.in no uel quot, autē modis dictio iſta capiatur, vide p eundem in cap. t. di. r. & quid ſignificet. vide Bar. in l. 1. ff. de vi, & vi arma. & Iaſ. in l. ſi conſtante, num. 11. & Rip. ibi. nu. 3. ff. ſol. matrim. Ad perennem, ideſt perpetuam, l. 2. C. de diuer. reſcrip. quamuis enim iſtę conſuetudines non requi-
3 rant ſcripturam ad eas † ſubſtantiandum, tamē facta eſt ad memoriam, vt dictum eſt ſupra in præludiis. Vel dic ad perpetuam memoriam,
4 lex fieri debet perpetua, † ſtabilis atque incō mutabilis authen. hoc ius porrectum, C. de ſa
5 croſan eccl & † perenne quaſi per annos multos durans, inde perenne flumen dixit Marcellus in l. 1. 2. reſpon. ff. de flumi. quod continue currit æſtate, & hyeme Specul. in titu. de cauſ. poſſ. & proprię. § 3. verſicu. quid ergo, vel perpetuam, ideſt generalem, l. Neſennius, §. tractatum ff de neg geſt vel perpetuam. ideſt perpetuo ſeruandam, vt in c. 3. extra de eo. qui dux in matri. quam pri pol per adul ſicut dicimus perpetuum ſilentium in ſententia. c. cum Eccleſia. in fi de cau. poſſ & propri. & habetur in c. ea enim, in glo in verb perpetua, 10. q. 2 de qua vide Corne conſi. 59. diu. col. 1. lib 2 regugulatur hæc clauſula ſecundum ſubiectā materiam, vt per Catel. Cotta, in ſuis memor. in verb. perpetuum.

Hæc conſtitutio. Generale nomen eſt, pro
6 priè dicitur † lex imperialis, c. conſtitutio. 2. diſt. & §. ſed quod principi. inſtit. de iu. natu. gent. & ciui. ſed hic ponitur
7 conſtitutio, † ideſt communis ſtatuitio, gl. rub. de conſti. in 6. in quibus ſtatutis ſimul approbatis non eſt dare prius nec poſterius, vt not. Cardin. in capitulo, inquiſitionis, in fi. de hæretic. in 6.

Cum voluntate, & conſenſu omnium, ideſt conſilio, l. 1. §. ſolent, ff. quan app. ſit, & cōſenſu, ideſt in vnam ſententiam concurſu, l. 1. §. conuentionis, ff. de pecul. conſentire nō poſſunt municipes de facili, l. 1. ff. de lib. vni. quomodo autem conſenſerint, in vnum conuenerint, an præſumatur cōmunis conſenſus, ſatis eſt dictum in præludijs, & quāuis dicatur omnium, ad maiorem partem populi referendū eſt. Loriotus, eo tit axio. 68. nota inſuper in hiſce conſuetudinibus condendis expreſſum cōſenſum ciuium, & quaſi publicam quandam pactionem, per ea quæ not. gl. rubricæ, C. lib. x. de decre. decur. quam vnicam, & ſingularem exclamat glo. conſuet. Neapol. in proęm. illarum conſuetu. in verb. vim legum. Adde ad illud verbum cōſenſu omnium, Deci in l. aliud, §. refertur ad vniuerſos, ff. de reg. iur.

Deo gratias. Verba ſūt gra-
8 tulatoria, † vt peracto opere, & benedictione accepta cū gratiarum actione ad cęleſtē aſpiremus patriā, vbi ſemper erimus cū gratiarum actione de quo vide rationale diui. offici. part 4 ca. 57. De oratione nouiſſima, Deus ęnim eſt prī
9 cipium, medium † & finis cuiuſque rei, c. quā pio, 2. q. 1. c. in exordio 30 diſtin. & c quoniam idem. 10 diſt. omnia, quę facimus, facere debe
10 mus ad eius honorem, † & laudem, c. ad honorem. de authori. & vſu palli. quoniam ſi ita faciamus. conuertitur ad ſtatum, & bonitatem
11 noſtram, † vt in Authen. de pri. doti. hære mulier. non præſt. in prin. & quia Deus facit leges
12 quas diabolus conatur † deſtruere ſuo poſſe, c. ſexto die. vbi no. 35. diſt. Merito Deo altiſſimo gratias agere. habere, ac referre debemus.
13 Amen. † de conſecr. diſt. 1. in c. hoc quoque, ideſt, verum eſt, de conſecra diſtin. 2. in c. re vera. Vel, ita erit, vt not. Archi. in procę. 6 in fin.
14 FIAT. † Verbum eſt regium denotans votum. ac deliberatam volūtatem, 16, q. 1. cap. qui bona, § pęn. dic, vt ibi, prolatum a
15 principe denotat † gratiam perfectam etiam bullis non expeditis, vt per Bal. in l. cum apud, C. de cōmu ſeru manu Fely. in c. Rodulphus, de reſcrip. Afflic deci 253 vbi addi. Deci. conſ. 75. Caſſa. ſuper conſue. Burg. titu de iuſtice de droitz diceſſes, §. 5. & ſignata ſupplicatione ſta
16 tum eſt ius † quæſitum. D Vinc. de Fran. deciſi. 62. & in regi ſupplicatur confirmatio, & quatenus opus ſit de nouo conceſſio, ſi non valet
17 vt confirmatio, † valeat vt noua cōceſſio, Ioā. And. in c inter dilectos, ext. de fi. inſtrum. Et in
18 reſcriptis † pleniſſimam deſignat principis voluntatem, vt in contrarium nemo audiatur,
19 † nam prægnans eſt verbum, quemadmodum Plenitudo poteſtatis, Motus proprius. Certa ſcientia, & alia huiuſmodi quæ excludūt ignorantiam, errorem & defectum ſolemnitatis, quæ tamen omittenda ſunt. nec in conceſſionibus principum, vel eorum priuilegijs inſerē-
20 da, † ne in præiudicium tertij tendat contra iuſtitiam, quæ in principe prælucere debet. l fin. C. de legi. l omnium. de teſta cum ſimi. Bal in l. item lapilli. ff. de ter diui. & Abb. ac Feli. in c. nonnulli, de reſcri. Importat inſuper canonē latæ ſententiæ, Bald. in l. ſi qua, C. ad Tertul. &
21 gratiam de præſenti, † & non de futuro, id eſt quod nunc aſſentit, vt voluit Ioā. Cal. in c. quiſquis, de elect. refert, & ſequitur Felyn. in c. 1. de

con:

conſtitu Affl.in dicta deci.253.nu 6.Deci.conſi.75.colum. ſeptima. Et ſi dicatur fiat iuſtitia,
22 †nihil iuris tribuitur parti cui conceditur, ſed
ſolum datur poteſtas cognoſcendi, & cauſam
decidendi, Deci conſ.198. pro tenui facultate,
col fi. circa fi licet quando Rex in reſcripto iu
ſtitiæ executiuo diceret, Iuſtitiam fieri non ne
gamus, quod tunc videtur cõcedere exercitiũ
23 iuſtitiæ † ſecundum Ange. in l.generaliter, C.
de ſecun.nup.vbi refert per tale reſcriptum Pa
24 pæ† ita expeditũ, fuiſſe truncatum Conradinũ
de Sueuia Federici ſecundi nepotem. Vtrum
autem per iſtud ſolum verbũ, fiat, ſit perfecta
25 atq; expedita gratia, † quia doctores ambigue
hanc quæſtionem pertractant? dic quod vera
26 eſt concluſio, † quod ad eſſentiam gratiæ non
requiritur ſcriptura, Rota deciſi.882. quæ con
ſiderat ius tantum in ſupplicatione & ſignatu
27 ra conſiſtere, non autem in bullarum, † ſeu lite
28 rarum expeditione, † quoniam literæ non dãt
ius in re, nec ad rem. & licet ſecũdum aliquos
29 talis gratia dicatur informis cũ per literas, † ſeu
bullas detur quaſi forma quædam gratiæ, ta-
30 men illa forma non eſt eſſentialis, † ſed proba-
toria vt dicit Gemin.in conſil.106. col.2.verſi.
incontrarium: requiruntur enim literæ, quo
31 ad probationem. † & quo ad executionem gra-
tiæ reſpectu executorum, commiſſariorum, &
fulminationum proceſſuum, Petr. Bellug.in ti
tu.de ammortiza.rub 14 ver. reſtat. nu.10. vbi
32 addent. † quę in expectatiuis ad beneficia regu
laria, & ſimilibus apparent, quæ cum ſola ſup-
plicatione, ſeu memoriali fieri non poſſunt,
quamuis Rota deciſi.4.tit.de conceſſ. præben.
in antiq quam dicit mirabilem Fely.in c.eam
33 te, col. pen de reſcrip.teneat, † quod ſola ſuppli
catio in his ſufficiat, de quo vide pleniſſime,
Gomeſ.in reg Cancel.Rom De non iudican-
do iuxta formam ſupplicationis. ſed literarum
expeditarum, per totam quęſtionem primam
34 † licet in Regno iſta hodie ceſſent per Regiã
nouellam pragmaticam, qua cautum eſt aſſen
ſum expeditum per verbum (fiat) in memo-
riali contentum, nullam prorſus fidem facere
niſi infra octo menſes expediatur priuilegiũ,
& regiſtretur cum ſigillo pendente ex Regia
Cãcellaria, licet ante dictam pragmaticam ſi-
35 milis eſſet prouiſio per capitulum Regni † Itẽ
quo ad petitionem, vbi eſt cautum, quod lite-
ræ ſine ſigillo pendente non valeant, quicqd
in hoc Affl ic dixerit ca. Imperialem, in princ.
num.90.de proh feu.ali.per Frider. ꝙ ſufficeret
ſubſcriptio ſine ſigillo. vide Napoda. in proœ.
conſuet. Neapol & Affl poſt And in c.1.de cõ
ten.inter dom & vaſall. de inueſt.feu.& Albe.
de Roſa in l.cum ita legatum, ff de condit. &
demon & declarat Alex.in conſi.56. in pręſen
36 ti volu.4 vbi additio. † An autẽ alij actus, vel cõ
tractus inter priuatos geſti in iudicio, vel extra
requirant ſcripturam, vide glo.in c.1. de cenſi.
Gui.Papæ, quæſt.58. & dicta gl enumerat tri-
ginta, & ſex caſus qui requirunt ſcripturam de
ſubſtantia, cum in cæteris regulariter ſit ſecus,
l.contrahitur, ff.de pign. itaq; ſi in his interue-
37 niat ſcriptura, illa erit ad memoriam, & releua
men probationis, cum inſtrumentum ſit pro-
batio probata, non probanda, Bal.in l.j C.quã-
38 do fiſ. vel priua. † nec contractus is dicetur in
39 ſcriptis, † ſed redactus in ſcripturam, quod ta-
40 men fallit † niſi partes conuenerint de con-
trahendo in ſcriptis, tũc enim ex pacto potius,
quam ex natura actus requirenda eſt ſcriptu-
ra, non ad ſui eſſentiam, ſed propter conuen-
tionem partium, vt per Bal & Pau de Caſt.in l.
contractus, C de fide inſtru. exemplificant id ſi
partes dicant, eamus ad Notarium, vel ſimilia,
& tunc contractus non ſtat in ſuis finibus con
41 ſenſus ſed vlterius procedit, †. nec erit perfe-
ctus, niſi ſit rogatus, ſcriptus, & ſtipulatio no-
tarij interceſſerit, & ſic quamuis cõtractus ſo-
lo conſenſu quandoque perficiatur, tamen nõ
eſt perfectus nunc, quando partes voluerunt
contractus fieri in ſcriptis, nec ex ſolo conſen-
42 ſu in caſu iſto aſtringi poſſet † ad obſeruantiã
contractus nec ad conficiendum de eo caute-
las, ea ratione, cum partes non aliter conſen-
ſerint, niſi redigatur in ſcripturam, inde pen-
det valor contractus donec conficiatur ſcri-
ptura, & ſtipuletur notarius, quod ſecus eſ-
ſet, quando ſimpliciter conueniſſet, vt per di-
ctos Doctor. in dicta l. contractus, C. de fi-
de inſtrumentorum; cauti vero ſemper ad
ſcripturam recurrunt ad futuram memoriã,
43 † quæ labilis eſt, l. peregre, ff de acquiren poſ-
ſeſſ. & vix durat per annum, l. ſi arbiter, ff. de
probatio.

Vtrum autem ſi de aliquo contractu per-
44 datur inſtrumentum, † poſſit fieri probatio
per teſtes, & quomodo? in quo dic, cum ſcrip-
ptura eſt de ſubſtantia actus, vel contractus in
caſibus notatis in d.c.1. de cenſi.& in glo. d.l.
contrahitur, ff de pign teſtes requiruntur val-
45 de periti, † quia deponere debent de omnibus
ſubſtantialibus inſtrumenti, die ſcilicet, anno
loco, & omnibus in inſtrumento requiſitis, vt
per glo.& Bal in l.2.C.de bon.poſſ. ſecu tabu.
ſi enim inſtrumentum non valet ſine ſubſtã-
tialibus iſtis, multo minus teſtium depoſitio-
46 nes. † Item deponere debent de validitate, &
robore inſtrumẽti; quod non fuerit vitiatum,
& ſine aliquo vitio falſitatis Item perditio in-
ſtrumenti, quæ omnia probantur in cap.cum
olim eſſemus. extra de priuileg. Secus tamen
eſſet ſi inſtrumentum, ſeu ſcriptura non eſſet
de ſubſtantia contractus, quoniam tũc aut vi-
derunt, & interfuerunt geſtis in inſtrumento,
47 † vel non, primo caſu non ſit neceſſe probare
perditionem inſtrumenti, vel inſtrumentum
rogatum ſine falſitate; ſed ſatis eſt probare de
veritate negotij, quoniam teſtes æquiparan-
48 tur † inſtrumento, l in exercendis, C.de fide in-
ſtrum & c.cum Ioan ext.eo tit. & poterit pro-
bari perditio ſolo iuramento præcedente ta-
49 men cauſæ cognitione, † & aliquot coniectu-
ris, ſecundum Inn. Ioann. Andr Abb.& alios,
in d ca cum olim. Secundo vero caſu oportet
probari perditio, nã potuit inſtrumentũ eſſe
50 falſum, † & melius cognoſceret iudex quam
teſtes,

teſtes,vt per Afflict.in deciſio. 274. per totam.
An antem emphyteuta teneatur domino
51 directo facere renouationem, † recognitio-
nem, & nouum inſtrumentum facere? dic, quod
ſic glo.in auth ſi quas ruinas, C.de ſacroſan ec
cleſ. etiam ſi ad id ſpecialiter ſe non obligaue-
52 rit,vide Guid Papæ quæſt.417.† An autem de-
bitor poſſit cogi conficere, vel reficere inſtru-
mentum caſu perditum, vſu conſumptum,&
inueteratum,dic,quod ſic gloſ in l ne caſu,vbi
Bart & Ioan.de Plat.C de diſcuſſo lib.10 & in
auth.de hære.& Falci. §.ſemper, vbi gloſ.& in
c ſi extra de fide inſtrum. inſtrumentum vero
53 corroſum a muribus † vel caſu deletum, an
probet? dic, quod ſic,ſi tamen legi poteſt in ea
parte ſuper qua vertitur dubium, alias nõ pro
bat,vt per Ioã. de Plat in d.l. ne caſu,vbi etiam
54 glo.determinat de† duabus apochis de ſoluto;
an præſumatur de eadem, vel diuerſa quanti-
tate, quod intelligatur de diuerſa, & proinde
locum eſſe repetitioni. Nec perditum inſtru-
55 mentum ſolutionis factum a creditore, † po-
teſt debitor petere iterum refici, licet notariũ
56 cogere poſſit ad illud† iterum in publicam for
mam redigere,ex iuſta tamen cauſa amiſſio-
nis primi,l ſiquis ex argentariis § fi.ff.de eden.
& Ioan.de Platea, vbi ſupra: alioquin notarius
57 nulla iuſta cauſa ſubſiſtente † poſtquam tradi-
dit inſtrumentum reaſſumptum parti,non co
gitur nec poteſt iterum reaſſumere, cum per
58 reaſſumptionem, † & traditionem parti, ſit
functus officio ſuo† nec aſtringi poteſt iterum
niſi in caſu fortuitæ amiſſionis, Bal.conſi 391.
vol. 2. Si tamen de ſolutione nulla appareat
59 ſcriptura, † vel inſtrumentum, tunc equidem
cogitur creditor facere inſtrumentum ſolu-
tionis,& liberationis.Ioan de Pla in d.l.ne ca-
ſu,poſt gloſ ibi. & glo.in l.ſi pupillus,in verbo
debet ff.de nouati.& l plures apochis,C.de fi-
de inſtrum.& in l.chyrographis, ff de admi tu
to.& l ſicut datam, C.de liber can. & gloſ in l.
2.verſ.nec cogitur,ff ſol.mat & glo.in c ſigni-
ficauit,de teſti.Gui. Papę.quæſti 417.circa fin.
verſ ad idem ſeruat.

60 Si tamen quæritur, † an per iſtud verbum,
fiat, inducatur confirmatio Regis? dic duplici
ter fieri confirmationem, vel in forma com-
muni,uel ex certa ſcientia, in forma commu-
ni confirmatio Principis dicitur,quando ſim-
pliciter, & abſque cauſæ cognitione confir-
mat,quo caſu nil iuris hæc cõfirmatio tribuit,
ut per Docto in cap.1.extra de confirm uti.uel
inuti. Aut uero fit ex certa ſcientia, & præce
dente cauſæ cognitione. & tunc confirmatio
tribuit jus,Cyn.& Bald.in l ex uerbis,quos alij
ſequuntur, C de dona. inter uir. & uxo.& latè
Dec.in rub extra de confir uti.uel inuti. Sicu-
lus inter conſilia Alexandri, conſil. 123.col 7.
uol.4. Areti.conſi. 8 col. 1. uel quando priuile-
61 gium inſeritur † de uerbo ad uerbum in con-
firmatione, Spec in tit.de inſtrum. editi.§.nũc
autem, uerſi. item opponitur, ſequitur Areti.
conſ 15.col.2.uer. præterea certa ſcientia. Ad-
uertendo tamen, quod non extenditur ad id,
62 quod non includebatur† ſecundum Bal. ſing.
in l.3.C. ſi aduer rem iud. Corn. conſi.9.col.fi.
uol 3 Iaſ.in l.more, ff de iuriſ om iudi.niſi ad-
eſſet clauſula ex certa ſcientia, quo caſu ne dũ
63 dat robur actui, †uerum etiam illum extendit,
Bal.in c.1.col fi uerſi.quęro ergo,extra de con
ſti.Iaſ.in d.l.more, col 7. uerſi.limita ſingulari
ter,& ſequitur Alex.conſi 121.uiſo, uerſi. nec
64 prędictis,uol.4. prima tamen†cõfirmatio nul-
lum ius tribuit.ut pulchre Bal conſi. 135.uol.
3.Curt.in l admonendi, col.22.uerſi.ſed quid
65 in priuilegiis,ff.de iur.iur. & ſic† Principis con
firmatio reſtringitur ad actus ualidos,nec con
66 firmãtur priuilegia iniqua, † & ſtatuta iniuſta;
Bald in conſil. 134. copioſe, & conſil ſequen.
parte tertia.

Vltimo operatur iſtud uerbum, ut quam-
67 uis hę conſuetudines ſine†confirmatione Re
gia ſubſiſterent,non tamen ſine confirmatio-
ne tantę fuiſſent authoritatis per l. ſi quid ex-
traordinarium, C. de lega. libro decimo, ubi
Barro. & Platea.in § iuſiurandum,in authen.
de defenſ.ciui. Anch in cap canonum ſtatuta,
de conſti.Bertran conſil.48.libro 1. Ferron in
68 conſue Burdeg ad princi. Ex quo nota † quod
officiales ſeruare debent, cum in ciuitate ge-
rant officium, vt l 4.§.obſeruare & l.ſi in ali-
69 quam,ff de offic. procon†itidem ſeruanda eſt
conſuetudo in tributis exigendis. l miſſi opi-
natores,vbi And.de Barulo & Luc.de Pen.C.
de exa. tribu.lib 10 in ſuſceptoribus eligendis
nec non in pabulis, ac ſumptibus ſibi dandis,
l. ſuper creandis, C.de iure fiſ lib. 10 in mune-
ribus ſubeundis,l. pen.§.legem,ff.de iu. immu
ni.in criminibus puniendis,l. 1.C.de peti bon.
ſubla.lib.10.l. ſacculari). §. ſunt quidam, ff.de
extra.crimi.in iudicijs,& cauſis decidendis, l j.
C quæ ſit lon.conſue in contractibus, l.ſi fun-
dus,ff de euict.in vltimis voluntatibus,l.ſi ſer-
uus plurium.§ fi ff.de leg.j.l cum de Lanionis,
§.aſinam, ff.de fun.inſtru. in exigendis redditi-
bus,l.pen §.caueant,C.lib. 11. de agri. & cenſi.
in immunitate ſeruanda, l negotiantes, C.de
excu.mune.in inſtituendis vectigalibus,vt no.
in l.3.C.noua vecti.inſti.non poſſe in ſpectacu
lis, & certaminibus ciuitatis exercendis l. 1.C.
de expen.ludo.in vectigalibus exigendis, l.lici-
tatio,§.ſi quid earum, ff de publica in reb. pu-
blicis ciuitatis diſtrahendis, l. apud Iulianum,
§.fi.ff de legat. 1. in teſtamentis condendis,l.fi.
C.de teſtam.in ſindicis eligendis,& conſtituẽ-
dis,l item eorum,in prin.ff quod cui vni nom.
item in aſſumentibus decurionatum,l.nõ tan
tum,§ fi ff de decur in edictis proponendis. &
vocandis abſentibus,c.in cauſis §.capitulũ ex-
tra de elect. Luc.de Pen in l 2.C.lib. 10. de de-
curio.de viribus conſuetudinis dixi ſup in præ
lud.& amplius, vide pulchre Luc de Penn.in
l.miſſi opinatores, C. de exact tributo. libro
decimo.

70 †.Extractæ ſunt ex originali, quod ſeruatur
in Archiuo. &c. archiuus dicitur ab arca, ſiue
ab arcendo, vel ab archa, quæ eſt teſtificatio,&
dicitur archiuus, vbi publicè conſeruant ſcri-
pturæ.

ptur̃æ in Authenti. ad hæc, C. de fi. inſtrumen.
& idem, quod armarium publicum, & quic-
quid ſumitur ex eo, fidem facit, trigeſima quę-
71 ſtione prima, cap. peruenit, † & publicum ha
bet teſtimonium, in Authen. de his qui ingre.
ad appella. § ſi vero, collat. quinta, glo. conſue-
tud Napolit in procem. in dicto verbo Bello.
conſilio quinquageſimoſeptimo, numero vn
decimo Octaui. Cacheran. in deciſione Pede-
mont. 69. per totam. Vnde acta capitularia,
72 † & ciuitatis, aliæque ſcripturæ extractæ a pu
blico archiuo, atque exemplatę, fidem faciunt
pleniſſimam in fauorem etiam ipſius ciuita-
tis, & capituli, ſi archiuus publicus ſit, & ſo-
leat cuſtodiri per officialem, ſeu deputatum,
vt per Bartol. in dicta Authenti. ad hęc, & in
Authenti. At ſi contractus, C. de fide inſtru-
mentorum, & per doctores in capitulo cum
cauſam, extra de probat. & in capitulo ad au
dientiam, de præſcriptio. vbi Felyn. columna
quarta, & quinta, facit decem pulchras conclu
ſiones, & Hippoli. in conſilio quadrageſimo
tertio, columna tertia, & in repetitio rubricę,
C. de probatio. columna quinquageſima octa-
73 na † faciuntque tales ſcripturæ notoriam pro
74 bationem, † & quamuis exempla, ſeu copiæ
fidem non faciant regulariter, tamen hoc li-
mitatur nō procedere in exemplo reperto at-
que exemplato ex publico archiuo, vt per An-
gel quem ſequuntur Alexand. Iaſon. Deci. &
alij in Authent ſi quis in aliquo documento,
C. de edendo, quoniam tale exemplum fidem
75 facit, id præſertim ſi capitulum, † vel ciuitas
non ſponte ſed coacti ex mandato ſuperioris
ſunt illa exhibere vt per Nicola. Bello in præ-
alleg. conſilio quinquageſimoſeptimo a nu-
mero vndecimo, cum ſequentibus, Bald. con-
ſilio centeſimoquinquageſimoſecundo, vo
lumine quarto, & Milis, in verb. Scriptura,
ex archiuo.

76 † Et mirum videtur, quod non ponatur Da
ta, nomen regnantis, vel indictio, quæ in lege
videntur requiri, vt per Ioann. And. & alios in
procem ſexti, in fi. in verbo. Data, vbi vide di-
ſtinctionem anni per menſes, nonas, idus, &
calendas, & quando incipiat annus, vide text.
in l. Publius, ff de conditionibus, & demonſtr.
de quo vide Alexand. in l. de diuiſione, ff ſolu-
to matrimon. Grat. in reſpon. centeſimotri-
geſimoprimo per totum, vbi ad multas infert
quæſtiones, & pulcherrimas deciſiones, ad
quas breuitatis cauſa lectorem reiicio. An au-
77 tem attendatur in reſcriptis data, quę fit in pri
mo, an vero Data ſecunda, vbi alius interim
reperitur impetrans, vide Rebu. in praxi bene-
78 fi. in titu. de gratia, ſeu reſcripto. † Rationi
congruit, numero vigeſimoprimo & in man-
dato an attendatur tempus datæ an præſenta-
tionis? per eundem in tit. de clauſ. manda nu-
mero quinquageſimoſecundo, & in tractatu
concordan. in forma manda: & omiſſio datę
79 in bulla purgatur eam reſcribendo, † per eun-
dem in tit quæ oppo. poſſint contra bullas, nu
mero vigeſimoſexto. & vide de his Bartol. in

conſtitu ad reprimendum in fine, in verb. Da-
ta, & per ſcrib in fine procem. Inſtitut.
80 † Et quando attendatur Data literarum Pa-
pæ, vide Archidiac. in Summa vigeſimaquin-
81 ta, quæſtione ſecunda. † & attenditur regula-
riter tempus Datæ, non præſentationis, niſi in
multis caſibus not. per Felyn. in capit. capitu-
lum. columna ſecunda, de reſcript. & in capit.
eam te, columna antepenultima, eodem titu.
82 † Illud tamen nota, quod datur pro regula,
quod cum priuilegia non continent in ſe ali-
quid perfectum, quo ad initium inſpicitur tē-
pus Datæ, quo vero ad executionem requiri-
tur, quod priuilegium exiuerit de Cancella-
ria: Cum vero priuilegia cōtinent in ſe actum
perfectum, ſtatim ſignata ſupplicatione gra-
tia eſt perfecta, & plenum ius quæſitum vt per
Bald. in l. falſis, columna ſexta, verſicu & pri-
mo quæro, C. de furt. & tempus datę tunc in-
ſpicitur, per textum. in dic capit. capitulum
Sanctæ Crucis, De reſcript capit. cum qui, de
præbend. in ſexto Luc. de Penn. in l. prima. C.
de præfec præto vrbi. & magi. mili. Ludo Ro-
83 ma. in conſilio 298. numero 2. † Dies tamen
non eſt de ſubſtantia, niſi in inſtrumentis pu-
blicis, atque in libris rationum, Bald. in rubri.
C. de fide inſtrumentorum, columna octaua,
Alexan. conſilio 170. Viſo proceſſu, columna
tertia, licet alias ſcriptura priuata diem non re
84 quirat, l. penultima, §. idem † quæſiit, ff de pign.
Catelli Cotta in ſuis memor. in verbo. Dies in
libris niſi quæſtio pendeat de tempore vel lo-
co, Bal. in conſilio 354 quæritur num. primo,
vol. 3. Ioan. Pet. de Ferr. in for. oppoſi. cont. in-
ſtrum in glo. quod negatur, numero nono; & de
eorum fide, ſcilicet librorum rationum, vide
pleniſſime per Iacob. Menoch libro ſecundo,
Cent. prima caſu 91. de arbitr. iudi. quæſtio. &
ibidem, caſu 93. & quid in epiſtola quam fidē
facit pro vel contra ſcribentem, ibidem, ca-
ſu 91.
85 † Factum, Adde a maiori parte, dicitur fa-
ctum ab omnibus, vt per text. & ibi omnes, in
l. quod maior, ff. ad municipal. vide Soci in re-
gul. 143 factum, quatenus autem dicatur maior
pars, dic vt per Bartol. in l. ſi vnica, tertia quæ-
ſtio ff de re iudic. Deci. & Felyn. in c. cum om-
nes, numero decimoſeptimo, & vigeſimo de
conſtit. Cagnol. in l. aliud, §. refertur, numero
10. 12 ff de regu iuris. Crot in l quarta, § Caro;
numero 152. Marſil ſingul. 37. Corſet. in verb.
vniuerſitas. Roman. ſing. 44.

ADDITIONES.

ADDE in textu ibi pignori dederit, quod
pro uno pignore poteſt dari aliud æquè
idoneum l. ſi Titio, ubi glo. ff de pignor. quam
commendat Decius in reg. plus cautionis, ff.
de reg. iuris, & ubi unum petitur, in alio con-
demnari poteſt in caſu, quo petitum præſtari
non poteſt, Bal in l. fideicommiſſa, §. ſi ſeruo,
ff. de lega. 3. & caſus in quibus aliud pro alio
inuito

inuito creditori ſolui poſſit, ultra alios, uide per Mantuam in eius collectaneis iuris ciuilis, ad ſecundam ff. ueteris partem in l. 2. §. mutui datio, ff. ſi cer. pet.

Adde circa numerum 63. quibus in rebus permutatio ſit ſimilis emptioni, Connan. lib. 6. commentar. iur ciuilis. cap 5.

An autem priuata ſcriptura requirat diem, uide ad partem negatiuam cum multis limitationib. Rebuf. ad cõſti. regias in trac. de chyrogra. & cedula recognit. in præfatio. numero 85. uerſiculo, ſeptimo quæro, an in ſcriptura priuata.

Adde circa numerum 67. in quæſtione illa, quid operetur confirmatio Principis in iſtis conſuetudinibus, ultra per nos allegata, Pet. Rebuf. ad conſt. regias, tomo 3. tit. 1. de conſuetudi. art. 2. gl. 20.

Adde, quod vxori petenti dotes, tam pro alimentis, quam litis ſumptibus prouidetur, l. penultima, ff vt in poſſ. lega. Barto. in l. ſi neget, ff de liber. agnoſc Specul in titu qui filij ſint legit §. primo verſicu. quid ſi meliori, & hoc ſiue de dote agatur principaliter ſiue incidenter, Rebuff. ad Conſtitu. regni, de ſenten. proui. artic tertio, gloſ prima in finalibus verbis, præſtita cautione de reſtituendo, l. tertia, § ſi emancipatus, ff de collat bonor. l ſed & ſi is, §. an autem. ff. de Carbon. edict. l. prima, C. illo titu Rebuff vbi ſupra artic primo glo quinta, numero vndecimo, verſic. octauo ſolet iudex, non tamen huiuſmodi prouiſio fit contra tertium poſſeſſorem, ſed contra hæredem mariti, vt per eundem. Rebuf. vbi ſupra, art. tertio, glo. 1. numero 25.

CON-

CONSVETVDINES MAGNATVM.

ET quoniam præter has, de quibus ſupra meminibus, conſuetudines, ſunt nonnulli proceres, & Magnates, qui contrahunt matrimonia, conſtituunt dotes, & dotaria more magnatum, iccirco continentiam illarum inſerere hic opere pretium eſſe duxi, & continet hic mos obſeruantiam iuris communis, vt dicit Anto. Capy. in deciſi. 176. num. 17. Adden. ad Afflict. in deciſi. 237. in fi. Do. Ioan. Franci. de Ponte, in conſil. 35. nu. 7. vide Minad. in conſti. Regni, in aliquibus in 4. notab. num. 4. & D. de Ponte, conſi. 31. in prin.

ADDITIONES.

Adde, mos magnatum eſt quædam conſuetudo, ſeu forma viuendi inducta inter barones Regni D. Regens de Ponte, conſilio 35. numero primo.

Additio, Barones in regno induxerunt hunc morem magnatum, ſed qua authoritate ſuffulti, vide D. Fabi. de Ann. in conſilio 118. numero 8. volumine 2.

Add Si tamen fuit contractum matrimonium iſto more magnatum, nil tamen eſt expreſſum quo ad ſucceſſionẽ tunc ſtatur primæ conſuetudini loquenti de ſucceſſione, & ſic fuiſſe deciſum in cauſa D. Mariæ de Aualos teſtatur D. Fabi. de Anna in conſi. 128. col. 2. nu. 5. vol. 2.

RVBRICA.

CONSVETVDO vſuſque procerum, Comitum, Baronum, & Magnatum huius Regni Siciliæ citra farum in acquirendis teſtamentis, ac reſtis, & dotibus ſecundum vſum prædictum traditis, nec non de dotario ſeu tertiaria reſtituendo, ſeu teſtando, & acquirendo.

CAP. I.

IMPRIMIS ſi mulier nupta à patre ſecundum dictum vſum, moriens abſque liberis ex eodem matrimonio inteſtato viuente patre, reſtitutio dotium debet fieri ipſi patri: Si vero patre præmortuo ſimiliter inteſtata, dotium reſtitutio fiat proximioribus in gradu ex linea paterna.

CAP. II.

ITEM ſi mulier nupta à patre ſecundum dictum vſum moriens abſque liberis fecerit, & condiderit teſtamentum, poteſt de ſuis dotibus patre mortuo in totum legare cui voluerit: ſin autem pater ſupererit, non poteſt aliquo modo de aliqua parte ipſarum dotium teſtari.

CAP. III.

ITEM ſi mulier nupta, vt ſupra, & ſecundum dictum vſum moriens filijs ſuperſtitibus vno, duobus, vel tribus, patre ſuperſtite, poteſt de dotibus ſuis teſtari in totum, legitima ipſarum dotium dictis filijs derelicta: quæ in caſu præmiſſo intelligitur tertia pars: Et ſic de duabus

bus tertijs partibus dotium teſtari poteſt. Si vero ſupereſſent quatuor filij, ſeu plures, mulier ipſa teſtari poteſt tantum de integra medietate dotium, legitima ipſis filijs ſemper ſalua, quæ in caſu præmiſſo eſt integra medietas dotium.

CAP. IIII.

ITEM *mulier nupta, vt ſupra dictum vſum, & moriente teſtata, vel inteſtata ſuperſtitibus liberis viro ſuperſtite, & deinde aliqua mora poſt obitum ipſius mulieris morientibus ſuis filijs, pater ſuccedit dictis filijs morientibus in pupillari ætate, vel ab inteſtato quandocunque de dotibus eorum maternis.*

CAP. V.

ITEM *mulier nupta, vt ſupra moriente viro ſuperſtitibus liberis nulla per eum in ſuo vltimo teſtamento dictis ſuis liberis facta ſubſtitutione pupillari, mater admittitur ad ſucceſſionem filiorum morientium in pupillari ætate, vel ab inteſtato in bonis hæreditarijs paternis mobilibus Burgenſaticis, & feudalibus.*

CAP. VI.

ITEM *ſi mulier nupta à fratribus, ſeu alijs perſonis ſecundum dictum vſum abſque liberis inteſtata moriens, reſtitutio fiat dictis fratribus ſeu perſonis eam dotantibus; fratribus verò ſeu præmortuis, proximioribus in gradu ex linea paterna ſeu materna illorum à quibus dotata fuit, reſtitutio dotium prædictarum fieri debet.*

CAP. VII.

ITEM *mulier nupta à fratribus, vt ſupra moriens ſuperſtitibus liberis in numero, vt ſupradictum eſt, poteſt teſtari de dotibus ſuis modo, vt ſupra.*

CAP. VIII.

ITEM *ſi mulier nupta, vt ſupra à dictis fratribus moriens fratribus ſuperſtitibus abſque liberis derelictis, poteſt de dotibus omnibus teſtari, & legare cui voluerit.*

CAP. IX.

ITEM *mulier nupta ſecundum dictum vſum præmoriente viro abſque liberis ex eodem matrimonio lucrifacit dotarium, quo ad plenum dominium, id eſt vſumfructum, & proprietatem: ſi verò vir moritur vxore ſuperſtite ſuperſtitibus liberis, dicta vxor lucrifacit dotarium, quo ad vſumfructum tantum propter exiſtentiam liberorum.*

CAP. X.

ITEM *mulier nupta moriens liberis ſuperſtitibus ex eodem matrimonio, non poteſt dictis ſuis filijs in pupillari ætate, vel ab inteſtato quandocunque ſine filijs aliquem ſubſtituere in ſucceſſione ſuarum dotium, quod ſecus eſt in viro.*

SVMMARIVM.

1 *Magnates in multis locis vocantur nobiles.*
2 *Magnatis nomen neque apud antiquos, neque modernos iuriſconſultos erat in vſu.*
Niſi quod tantum de eo fit mentio in c.ex multa.§ ſecundo quæſiuiſti,extra,de voto. nu. 3.
Et idem ſignificat, quod proceres, ſummates, & optimates, nu. 4.
5 *Optimates quare ſic dicti.*
6 *Nobiles qui propriè vocentur.*
7 *Magnates ſub quibus titulis, & nominibus comprehendantur, & nu ſeq.*
9 *Nobiles quomodo, & in quibus differant à Magnatibus.*
10 *Nobilitatis prærogatiuæ multæ.*
11 *Impetratio beneficij pro nobile, vt valeat, requiritur nobilitatis nominatio.*
12 *Nobilis & illuſtris matrimonium ſimpliciter contrahens, non cenſetur contrahere ſecundum conſuetudinem Auerſanam.*
Etiam ſi eßet perſona Regis, nu 13.
14 *Magnatum conſuetudo in dotis reſtituendæ promiſſione.*
15 *Teſtes contra Magnates non omnes admittuntur.*

1 MAgnates in† multis locis vocantur nobiles, vt Florētiæ, vt per Bar in l. i. col. fi. C.
2 lib. 12. de digni quo vocabulo nullus† antiquorũ vſus eſt, nec apud noſtros iuriſcõſultos; niſi
3 ꝙ de eo meminit tex in c ex multa, §. ſecundo quæſiuiſti, ext. de voto, quamuis, & nobiles, &
4 magnates vtroſq; † ſimul iungat, ſed idē ꝙ proceres, sũmates, & optimates ſignificat, Tiraq ĩ
5 trac nobilitatis, c. 37. nu. 31. quaſi optimi exiſtē tes, & meliores in ciuitate, atq; honorabiliores ſecũdũ Archid. in c fundamenta, de elec. ĩ
6 6. eos tm̃ nobiles intellige, † qui in aliquo potē tatu ſiue baronia, vel qui aliqua regalia poſſident vt voluit Bal loquens de priuilegio, vt qs
7 poſſit legitimare filios Magnatũ vt hi tm̃ † cõprehendanť in c. innotuit, col. vlt. ext. de elect.
8 qui Capitanei in Lõbardia titulati, † ſeu Barones in regno vocanť ſecũdũ Alber. in l quin indignus ff. de ſenato quæ aũt dr̃ia ſit inter nobi
9 biles, † & magnates, ſeu inter mores vtriuſq;, latiſſime ſcripſit Moder. ſuper conſue Neapo. in cõſuet ſi quis, vel ſi qua, De ſucceſſi ab inteſta & vide Afflic. in deciſ. 237 qui formã tradit ſtipulandi ſecundũ morem nobiliũ habet n.
10 nobilitas † prærogatiuas ſuas ita, vt impetranti
11 beneficiũ neceſſariũ ſit mentionem facere de nobilitate, alioquin nõ tenet impetratio, ſecũdum Hoſt & Bal in c. ad aures, per illũ tex. ext. de reſcrip. diſſentiẽtibus tñ Io And. Pan. Fely. & Dec ibi. vide ibi Ripã. Sed cũ hę ſint iura quã ſingularia & paucis contingentia, ad opus
12 cęptũ ꝑ trãſeo, illud tñ nõ omitto, ꝙ † cõtrahẽs matrimoniũ quamuis magnus, & illuſtris, nõ cenſeť ſecũdũ hunc morẽ contrahere, niſi ex primať, ſed ſecũdũ iura cõia regni, & ſecũdum conſuetudines generales circa dotes, caſũ conſtõnẽ, lucrifactionem, & rõnẽ ſecũdũ And de Iſer in rub de conſue. recti ſeu quib ligatur ēt
13 perſona † regis, vt ibi dicit refert, & ſequiť Ant. Capy. in c. imperialẽ, in princ. col. 17. cum ſeq. vbi infert ad multas qõnes pulcherrimas. Illud ēt notatu dignum eſt, ꝙ quamuis de iure cõi promiſſio dotis per maritũ reſtituendę, ſit ſimpliciter facienda, nec ſit aſtringendus maritus promittere reſtõnẽ dotis ſi matrimoniũ fuerit ſolutũ morte mulieris ſine liberis, vel cum liberis decedentibus in pupillari ætate, hoc tñ
14 non procedit ſtante † hac conſuetudine magnatũ, de qua ſupra, vt per Bar. in l 2 col. fi verſ ſed cum hodie. Adde quę pulchrè allegat in conſ. 37. Dec loquens de ſtatuto Florentino puniẽte magnates tenentes inſignia conſortium in eorũ domibus Nec contra hos Magnates ad
15 mittunť paſſim oẽs teſtes, vt per conſtit. regni proſequentes, de teſtimo. ruſticorum.

ADDITIONES.

ADDITIO. Si tamen Magnates cõtrahant nullo alio expreſſo, an videanť contraxiſſe ſecundum iſtas conſuetudines, an vero more magnatũ? dic plene, ac referte, vt per D. Fabi de Ann. in eius ſollemni cõſil. 2. vol. 1.

Additio, an quis poſſit contrahere ſecundũ matrimoniũ iuxta hunc morem magnatũ, in caſu, quo primum matrimonium cõtractum eſt ſecundum conſuetudines? vide D. Fabi. de Ann. conſi 79 vol. 1.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo vnius non trahitur ad aliam.*
2 *Prouincia quælibet ſuo ſenſu abundat.*
3 *Ciuitates multæ Regni vtuntur promiſcuitate.*
4 *Promiſcuitas quid.*
5 *Promiſcui vocabulo vſus fuit Bal.*
6 *Subſtantia eſt indiuidua, cuius effectus eſt indiuiduus.*
7 *Maleficium commiſſum in confinio duarum vniuerſitatum, poteſt vtriuſque ſindicus denunciare.*
8 *Promiſcuum ad inſtar eſt duorum ſociorum.*
9 *Pedagium in promiſcua iuriſdictione, eſt commune.*
10 *Occupantis melior eſt conditio in inquirendo de maleficio in promiſcua iuriſdictione commiſſo.*
11 *Occupare dicitur, qui totum vſurpat.*
12 *Iuriſdictio dicitur occupari, vbi præuentio facit ius.*
13 *Conditionem implere prodeſt ſolum implenti.*
14 *Iuriſdictionem exercere prodeſt ſolum exercenti.*
15 *Præueniens ſolus dicitur iuriſdictionem exercere.*
16 *Poteſtas vtriuſque loci poteſt cognoſcere de maleficio commiſſo, in loco medio vtriuſque.*
17 *Iniuriam pluribus factam, vnuſquiſque ſuam proſequi poteſt.*
18 *Vniuerſitas quælibet tenetur inſolidum de furto in via communi duorum locorum commiſſo.*
Vna tamen ſoluente alia liberatur, nu. 19.
20 *Commune quod eſt, quando priuatum efficiatur.*
21 *Damna clandeſtina quando ab vniuerſitate emendari debeant.*
22 *Immunes à collectis, an cenſeantur etiam immunes à damnis, & homicidijs clandeſtinis, pro quorum emendatione vniuerſitates tenentur.*
23 *Territorium Auerſanum eſt promiſcuum cum territorio Neapolitano.*

De Promiſcuo vſu territorij, & quid id ſit.

HABET hæc ciuitas promiſcuũ territo
riũ conterminũ cum territorio fideliſſi-
mę ciuitatis Neapolis: quo autem, & in quo
conſiſtat iſta promiſcuitas, bene ſciẽdum eſt,
1 non quo ad cõſuetudines cũ cõſuetudo vnius
non trahatur ad aliã gl. in l. 1 C. quæ ſit lon cõ
2 ſuet. & quælibet prouincia † abundet ſuo ſen-
ſu, c. vtinam, diſt. 76. quemadmodũ pleræque
3 alię ciuitates Regni vtuntur hac † promiſcuita
te, & habẽt ſimiliter territoria promiſcua. ſed
4 quid operetur, & quid ſit? dic, ꝙ nil aliud † eſt
promiſcuitas, niſi quando vnius rei vſus inter
duos eſt promiſcuus, & ponit exemplũ in via,
quæ eſt inter duas ciuitates per quam viam fit
iter per currus vtriuſq; ciuitatis, cui debeat ap-
plicari hæc via tangit Bal. in l. ſi plures, C. de cõ
5 di. inſert. vbi inquit, ꝙ via † erit in promiſcuo
vſu, nec diuidi põt quia quælibet pars diuiſa eſ
ſet inutilis ad exercitium viæ, & cuius effectus
6 eſt indiuiduus, eius † ſubſtantia eſt indiuidua,
arg. l. cuius effectus, ff. de reg. iur. & maleficia
vtriuſq; vniuerſitatis poteſt vtriuſq; ſyndicus
7 denunciare, nec eſt curandũ in qua parte vni-
uerſitatis, vtrum verſus vnũ territorium ſiue
latus q̃ alterius, quia tota via eſt in promiſcua
8 iuriſdictione ad inſtar duorum † ſociorum, vn-
de ſi tranſeuntes per illam viam debent ſolue
9 re, pedagium erit cõe, quia † ex re promiſcua,
& cõi prouenit: ſed in inquirẽdo tñ maleficio me
10 lior † eſt conditio occupantis, & occupare dr̃,
11 qui ſ totum vſurpat, & tñ hic habetur occupa-
12 tio iuriſdictionis † vbi præuentio facit ius arg.
13 l. 1. ff. de offi. conſul. ſicut implere † conditionẽ
prodeſt ſolum implenti, l. ſi plures, C. de cond.
inſer. ita exercere iuriſdictionem prodeſt ſolũ
14 exercenti, † & ſolus præueniens † dr̃ iuriſdictio-
15 nem exercere. Vel poni põt exemplum ſi in
medio duarum ciuitatũ ſit locus, & ibi fiat ma
leficium, ꝙ poteſtas, & magiſtratus vtriuſq; ci
16 uitatis poteſt cognoſcere, † quia eius territoriũ
offenditur, l. 1. in fi. & l. ſi vero. §. ꝙ ſi ex meridia
no, ff. de his, qui deie. vel effude. & ſic non eſt
melior conditio præuenientis ſicut iniuria fa
cta pluribus, vnuſquiſque ſuam proſequitur
17 † iniuriam, & è cõuerſo ſi vniuerſitas tenetur
emendare furta in ſuo diſtrictu, & in via cõi
duarum vniuerſitatum eſſet cõmiſſum furtũ,
18 quælibet vniuerſitas tenetur inſolidum, † ſed
vna ſoluente alia liberatur, vt in dictis iuribus
19 proxime allegatis, † & ſic quod commune eſt,
20 priuatum efficitur actiuè, † & paſſiuè in iſtis in
diuiduis, vt per Bal. in loco præallegato. & Bar.
Cępol. de ſerui. ruſti. prædi. titu. De ſeruitute
vię, quæſt. 18 num. 32. vide aliquid per Aret. in
tracta de maleſi. in verbo, fama publica pręce-
dente, quæſt. 12. & ibi addentes Quæ faciunt
ad ea, quæ dicta ſunt in conſtitutione Regni,
Si damna clandeſtina. quod damna clandeſti
na debeant emẽdari ab vniuerſitate, in cuius
territorio, & diſtrictu datum eſt damnũ, quan
A do homicida vel damnum dans ignoratur, ſe-
21 cus † ſi ſcitur, vt per Alex. de Imola, in conſilio
114. vol. 3 Conferunt præmiſſa ad poſſeſſores
22 bonorum, † qui ſunt immunes a functionibus
fiſcalibus, ſeu collectis ſi poſſident ea in terri-
torio Neapolitano: ſed ſi extra territorium
Neapolitanum, tunc pro illis tenetur, non ſic
ſi poſſideant in territorio Auerſano, quod eſt
promiſcuum, quoniam non tenebuntur, vt
23 poſſeſſores, † & bona tenentes prout ſic ſem-
per fuit obſeruatum, & deciſum denique in
Regia Camera ſummariæ.

SVMMARIVM.

1 *Allodialis aut eſt, aut feudalis omnis res.*
2 *Allodialis res quæ dicatur.*
3 *Dominium integrum, plenaque proprietas, quæ dicatur.*
4 *Proprium & liberum, quod dicatur.*
5 *Poteſtas libera cuique eſt data diſponendi de re ſua propria ad ſui libitum.*
6 *Allodium domino, vaſallo feudum res dicitur.*
7 *Proprietas, & directum dominium domini eſt.*
8 *Allodium dicitur infeudatum, & ponitur quid diuerſum à feudo, & nu. 9.*
10 *Ciuitas Auerſæ in feudalibus habet quædam ſpecialia.*
11 *Vaſallus de feudo nullo modo diſponere poteſt.*
Immo nec tranſigere, nu. 12.
Declaratur tamen, vt nu. 13.
Nec etiam compromittere, nu. 14.
Etiam de vita & militia more Francorum, num. 15.
Limitatur tamen, vt nu. 16. 17.
Sed nec etiam poteſt diuidi, nu. 18.
Cum declaratione nu. 19.
Nec donare poteſt, nu. 20.
Declaratur, nu. 21.
Nec permutare, nu. 22.
Nec alteri locare, niſi ad modicum tempus, num. 23.
Nec ſubinfeudare niſi vt ibid. nu. 24. & 25.
Nec ſeruitutem aliquam ſuper eo conſtituere, num. 26.
Omneque commercium ſuper feudo citra domini conſenſum, eſt prohibitum nu. 27.
28 *Feudi alienatio, vna cum iuramento, hypotheca bonorum, pœna, & omnibus acceſſorijs, nulla eſt.*
29 *Vaſallo feudum alienanti datur facultas reuocandi & veniendi contra factum proprium.*
30 *Feudum alienatum per vaſallum dominus poteſt reuocare.*
31 *Alienatio feudi per vaſallum facta, non poteſt decreto iudicis roborari.*
32 *Feudum non poteſt nedum per vaſallum alienari, ſed nec ſuper eo executio aliqua fieri: ſecus tamẽ in fructibus.*
33 *Ciuitas Auerſæ habet priuilegium, vt poſſit diſponere de rebus feudalibus, prout de allodialibus.*
34 *Feuda in Francia ſunt redacta ad inſtar patrimonialium, & allodialium.*
35 *Feuda ferè omnia in regno ſunt hæreditaria: & quibus caſibus vti allodialia cenſeantur, & nu. 36.*
37 *Alienationi feudi in quibus caſibus Rex teneatur conſentire.*
38 *Alienandi feudum poteſtas data non comprehendit perſonas à iure prohibitas.*
39 *Alienandi priuilegium quid operetur in feudis?*
40 *Priuilegia Auerſanorum in materia feudali quomodo in-*

telligenda,& quid operentur,& nu.41.& 42.

43 *Bona ferè omnia feudalia Auerſanorum ſunt burgenſatica.*

44 *Conſuetudo in re feudali,vt efficiatur burgẽſatica,per 30. annos inducitur:& è conuerſo,& nu.45.46.47.*

48 *Vaſallus non liberatur à fidelitate,& pœnis felloniæ, licet bona feudalia fuerint in burgenſatica mutata.*

49 *Feudalia bona reſpectu domini non mutantur in burgenſatica,ſed ſuum primæuum retinent nomen.*

50 *Feudum ad dominum reuerſum,non eſt amplius feudum.*

51 *Res ſua nemini ſeruit.*

52 *Seruitus in re propria non datur.*

53 *Dominus dando bona ſimpliciter , aliàs in feudum, data, non cenſetur in feudum dare,ſed bene in emphyteuſim, vel donationem,& nu.54. & 55.*

Etiam ſi eßet caſtrum,& concederetur Eccleſiæ,nu.56.

57 *Bona feudorum redititia ſunt in territorio Auerſæ.*

58 *Bona redititia feudo poßunt vendi tanquam libera.*

59 *Priuilegium de bonis redituijs vendendis habet Ciuitas Auerſæ.*

60 *Bona redititia non ſunt feudalia,ſed tantum eorum redditus.*

Quinimo ſapiunt naturam contractus emphyteutici, nu. 61.

62 *Dominus feudi ſolo redditu debet eſſe contentus.*

63 *Bona emphyteutica fiſci alienantur etiam domino non requiſito,ſaluo redditu.*

64 *Feudi natura quæ ſit,& nu.65.*

66 *Natura à ſubiecto non ſeparatur.*

67 *Conſuetudo,& vſus informant contractum.*

68 *Ius longobardorum in regno eſt ius commune.*

99 *Longobardorum iure omnes pariter ſuccedunt.*

70 *Ius Francorum in dubio non præſumitur , ubi viuitur alio iure.*

71 *Francorum iure in Ciuitate Auerſæ uiuitur,& in dubio ſic præſumitur.*

72 *Ciuitas Auerſæ nunquam uoluit uiuere iure longobardorũ.*

73 *Emphyteutica natura tendit ad diminutionem feudi.*

74 *Conſuetudo in Ciuitate Auerſæ dandi bona redititia feudo in naturam emphyteuticam,& è conuerſo,& num.75.*

76 *Conſuetudine induci poteſt , ut bona feudalia conuertantur in naturam emphyteuticam,& è conuerſo.*

77 *Conſuetudo eſt altera natura.*

78 *Priuilegium Auerſæ,quod omnia bona particularia feudorum ſint libera,& poſſint libere alienari,& nu. 79.*

80 *Conceſſio facta cenſetur ſecundum naturam , & conditionẽ bonorum.& non aliàs.& nu. 81.*

82 *Probatio,quod res ipſa ſit de feudo,incumbit domino.*

83 *Dominus feudi non poteſt concedere bona particularia feudi in naturam emphyteuticam,niſi vbi eſt conſuetudo.*

De materia feudali quædam propria ex priuilegio , vſu , antiqua præſcriptione circa eam .

1 OMNIS quippe res† diſtinguitur in allo-
dialem.& feudum Allodialis res ſeu allo
2 dium in ſumma dicitur, † quæ poſſidetur iure
proprio,non feudi,nec emphyteutici,nec cen
ſualis . ſicut qui prędiũ optimo iure poſſidet,
3 id eſt plenam habet abſolutamque† proprieta
tem, integrumque dominium,quale ab initio
ex diſtributione dominis contigit,l. ex hoc iu-
re,ff.de iuſti.& iure,de quo verbo ſatis conten
dit Bude. in priori.anno. ad pand.in l. Hæren-
4 nius,ff.de euicti.† Vnde proprium,& liberum
dicitur, quod a nullo recognoſcit , niſi a ſolo
Deo,ſecundum Iaco.Alua. in § inter filiam ſi
de feu fuer.contr.inter dom. & agna.vbi text.
meminit de allodio & per Iac de Beluiſ. Nic.
de Neap & Bald.in cap 1.de allodi.in vſi.feud.
cuius rei libera eſt cuique diſponendi , & alie-
5 nandi † poteſtas,etiam, quod alterius iuriſdi-
ctioni ſit ſubiecta,vt per Bald.in dicto capit. 1.
de allod.& in l.a procuratore, C.manda Hoc
ſi datur in feudum vaſſallo , aliam recipit ap-
pellationem in recipiente , quia quod allodiũ
6 eſt domino,id vaſſallo † feudum eſt, quoniam
7 proprietas , & † directum dominium eſt do-
8 mini. Inde allodium † dicitur infeudatum , in
9 §. 1. de allodiis. † Itaque allodium ponitur, vt
quid diuerſum a feudo gloſſ. in l ingenuum,
ff.de ingen manu. gloſſ in l.at ſi quis,§. ſed in-
terdum,in verbo,oportebit,ff de relig. & ſum
pti. fune. & de his dictum eſt in ſuperioribus
in occurrenti materia conſuetudinum no-
10 ſtrarum . Habet enim in feudalibus † quæ-
dam ſpecialia ciuitas Auerſæ. Cum enim de
iure communi feudorum,& conſtitutionum
11 regni non poſſint † de feudo rebuſque feuda-
libus , nec inter viuos , nec vltima voluntate
diſponere capitulo,imperialem,de prohi feu.
ali. per Frider.nec pignori , vel hypothecæ ſu-
biicere, vt ibi dicitur , & per Soci conſilio 19.
in verbis prædictis,Caſſan. titu.3 §.8.niſi in cer
tis caſibus per eundem notatis ibidem , nec
12 † de feudo tranſigere, feudum tamen apud
poſſeſſorem dimittendo in fraudem , uel col-
luſionem, ſecus ſi ſincere , ut l. ſi pro fundo,
C.de tranſa ſi iura uaſſalli non eſſent liquida,
ut per Bald in cap Imperialem, ſecus etiam ſi
13 per tranſactionem † feudum retineret neque
in alium transferret, Alexan conſilio 129.col.
2 uol.primo, Iaſ.in l.nulli,in prima lectu.ff.de
tranſac.uide Bald.in cap.1. de contr.inter uaſſ.
14 & alium. † Nec de feudo compromittere , ut
per conſtit Conſtitutionem diuę memoriæ,
de prohib. feu alien.Iul. Clar.libro 5 recepta.
ſenten. titu. de feud.quæſtio 39.etiam de uita
15 militia at primogenito ſucceſſore feudi,ſecũ-
do genito excluſo ſecundũ morem francorũ
in uim alimentorum, ſeu quaſi legitimę in
feudo debitę conſequendorum,ut per Afflic.
16 in deciſio 42.niſi de modo,& quantitate, plu-
ri, uel minori alimentorum, ſeu uitę. & mili-
tię agatur, tunc enim quia non de portione
17 feudi agitur, † comptomitti non prohibetur,
ut per add.in d.deciſio 43. Afflict. nec diuiſio
18 † ſi per diuiſionem ad extraneum pars feudi
19 transferretur,† uel feudum de ſui natura ſecũ-
dum morem francorum indiuiduũ, diuidere-
tur,uide Caſſan. ſuper conſuet Burg. tit.3.§.8.
20 car.118.col 3 uerſic uidendum eſt ergo,† nec
donare,ut ibidem per eundem,colum.4 circa
princ uerſi quid autem. Nec etiam in dotem,
21 dare niſi deſ inæſtimatũ , † & ſine pacto de lu-
crando, ut per Andr.de Iſer. in capitulo , 1. §.

donare

donare quali.olim feu.potet. alie. Iul.Clar in
§ feudum queſtio 36 Caſſan.in conſuetudine
21 Burgun tit 3 §.8.num.29 nec permutare, † vt
pereundem Caſſan.vbi ſupra, numero 31 ne-
23 que alteri locare niſi † ad modicum tempus,
vt per Andr in cap.Imperialem, col. 1 de pro-
hi.feu ali per Fridet. Clar.in § feudum quæſt.
33. Caſſan tit.3 § 8.num 28. nec ſubinfeudare,
24 † niſi excadent alia tantum, & quæ ſcilicet ſo-
lita ſint ſubconcedi. vt dicta conſtit.Conſtitu-
tionem diuæ memoriæ,in ſi & tribus concur-
25 rentibus†primo ſi ſincere,& bona fide ſecun-
do ſi fiat ſubinfeudatio homini paris,vel ſimi
lis conditionis tertio,ſub eiſdem pactis,& cō-
ditionibus,vt per Caſſa ad conſuet Burg tit 3.
26 § 8.num. 26 27 nec† ſeruitutem ſuper feudo
conſtituere,cap 1.§.quid ergo,de inueſti.de re.
27 ali.facta,&|concluſiuę † omne commercium
ſuper feudo citra domini conſenſum eſt pro-
hibitum. c.1.de prohib feū ali per Lothari &
28 facta alienatio corruit † vna cum iuramento,
hypotheca bonorum pœnā, & omnibus ac
ceſſoriis tanquam non iure facta, l non du
bium C. de legi.glo.& Docto.in dicta conſtit.
Regni, Conſtitutionem diuę memoriæ, data
20 tamen poteſtate † ipſimet alienanti iure pro-
prio reuocandi, & contra factum proprium
veniendi,vt in dicta conſtitut dicitur expreſſe
non obſtante iuramento & pœna in inſtru-
mento alienationis adiectis, & eo in reuoca-
30 tione negligente domino † reuocandi atque
ad ſe feudum applicandi, vt per Andr in dicta.
conſtit regni.& in capit. 1.de vaſſ qui contra
conſti Lotha & per Afflict in deciſio 265 nu-
31 mero 67. nec talis † alienatio decreto iudicis
roboratur,l.obligationes, ff de acti. & obliga.
& per ibi Docto.imo nec executio, vel pignus
32 iudiciale ſuper feudi † proprietate fiat, vt per
Andr.in capit primo, §. quid ergo, de inue.de
re.alien facta, licet ſecus in fructibus, & in iu-
riſdictionalibus ſuſpendatur iuriſdictio An-
na ſingular 180. Frecci libro tertio,ſuffeud in
differen.quinta His igitur ſic de iure commu-
ni,& conſtitutionum regni ſic ſtantibus Auer
33 ſani tamen l habent priuilegium, † vt poſſint
diſponere de rebus feudalibus æque, vt de pro
priis allodialibus, & Burgenſaticis,vt teſtatur
Paris de Puteo, in tractar de re integr feu. in
quæſti An ſi dominus, cart 63 nec videatur
mirum, neque nouum cum in Francia feuda
34 ſint redacta ad inſtar patrimonialium, † & al-
lodialium, vt per Gugliel.de Benedie in capit.
Raynutius in verbo duas habens filias, extra
de teſtamen Caſſan.in conſuetudine Burgun.
tit tertio.§.8.numero 52. hoc eſt in plena & li-
bera facultate, & diſpoſitione feudatariorum
quemadmodum ſunt alia bona patrimonia-
lia,vt teſtatur Ioan. Faber inſti.de legi. patro-
tute. circa fin. & de rerum diui.in fine princi-
pii.& de emptione, & venditione. De actio.in
§ item ſeruiana,columna duodecima,& in au
then.ingreſſi.C.de ſacroſanctis Eccleſiis Petr.
Iaco.in ſum.de cauſ ex qui.feu ami columna
5.verſi.hodie vero.Guid.Papæ,quæſt.133.230.
& in conſilio 18 ſuper caſu, colum. 2. Iaſ in l.
de quibus,colum 10 num. 6 ff de legi.Deci.
conſil. 208 colum. 2.num.9 & conſilio 269 co
lum 3 num 8 & conſilio 586 colum.2.& con-
ſil 690. Guid. de Benedi.in cap. Raynutius, in
verbo vxorem nomine Adelaſiani, numero,
182.extra de teſtamen Ripa,libro 1.de legi re-
ſpon.1.numero 60 Bertran.conſilio 15 colum
na 3.numero 16. volum primo, Tiraquell. in
tra. retracta proximi, §.primo, gloſſ 3.nume
ro 11.& hoc nedum in gallia verum in multis
partibus Italiæ procedit, & præſertim Man-
tuæ in qua viget hæc cōſuetudo,vt teſtatur De
ci.in conſi.586. ſunt qui idem aſſeuerent vige
re in Regno,vt per Afflic in deciſi 140 ſed in
hoc male allegatur non enim hoc dicit, ſed ꝙ
in regno omnia fere feuda ſunt hęreditaria,
35 ideſt, tranſeunt ad † ſucceſſores cum qualita-
te hęreditaria non autē, vt poſſint alienari,vel
hypothecari abſque domini aſſenſu veluti pa
trimonialia, ſeu allodialia inter quę maxima
eſt differentia, quæ tamen ſanè ſunt intelligē-
da, vt ſtante præmiſſo priuilegio diſponendi
prout de aliis bonis diſponunt, non tamen in
36 cæteris erunt allodialia, † ſed adhuc remanent
feudalia, quoad alias conditiones,onera appo
ſita ex tenore inueſtituræ vel ex lege Regni vel
conſuetudine,nec poſſit alienari in eccleſiam
vt per gl.& Hoſt in cap fin de reb eccle alien.
vel non, Bal.in prælud feud.diuiſi 8.Deci con-
ſi. 185 Franc Are conſi.14. quicquid aliter ſen
ſerit ipſe Bal.in Authen niſi rogati, C ad Tre-
bell & in l.1.C. ſi a non compe. iudi Camera.
in c Imperialem,in prin car. 36 colum 4. lite.
T,& talis inueſtitura cum poteſtate diſponen
37 di, † vel priuilegium intelligatur in caſibus, in
quibus Rex tenetur alienationi feudi conſen-
tire de quibus,in c imperialem, §. illud quoq;.
De prohib feu.alie. per Fridet vt illa verba in-
telligantur ciuili modo ſecundū And de Iſer.
in c.1.qui ſucc.tene & in tit de con. inueſtit &
in tit.de capi.qui.cur.vend in § & iterum. Non
38 tn̄ dicta poteſtas alienandi feudū † ſimpliciter
data operabitur ꝙ poſſit alienare perſonis a iu
te prohibitis,de quibus,in c.1.de prohib feud.
alie per Frider & in cap primo,de prohi feud.
alie per Lotha § ſi quis vero, operabitur tamē
39 iſtud priuilegium, † vt dominus feudi tenea-
tur aſſentire alienationi feudi,per nota in cap.
primo,§.fin per quos fiat inueſti. vbi gl. quam
allegat ad hoc, Paris de Puteo in tracta de re-
integra feud.in quæſt. An ſi dominus, car.63.
colum. quarta, in fi. quæ dicit eſſe notanda ad
dicta priuilegia Auerſanorum,& cum in cæte
40 ris remaneant, † & ſint feudalia ſecundū An-
dre in cap.primo, de feud non hab. pro natu.
feudi,inferunt ibi moderni, quod clauſula ad-
iecta in inueſtitura, natura feudi in aliquo nō
41 mutata, † non operabitur aliquid in hoc con-
tra hanc cōſuetudinem,vel priuilegium, imo
remanebit firmum, operabitur tamen in cæ-
teris, vt ibi & videte omnino Cur in tract feu-
do parte prima quæſt.ſexta principali colum-
na quinta, verſiculo. Secundo videtur ne-

ceſſarium inueſtigandum, an & quando pa-
ctum appoſitũ contra ſubſtantiam, habeat vi-
tiare diſpoſitionẽ, & qñ pactum vitietur, &c.
Secũdo notabis, ꝙ quaſi oĩa bona feudalia
43 Auerſanorum ſunt Burgenſatica.† & redacta
in Burgenſaticum, & in naturam Burgenſati-
corum per Regem. vt teſtatur Paris de Puteo
in tract de reintegra feud in c pone. ꝙ miles,
num.5.fol.65.& ſi longiſſimo tempore fuerũt
tanquam feudalia per Barones cõceſſa, vel ex
cadentialia deuoluta ad feuda ſicut feudalia,
quia erunt ad primam feudalem naturã reuer
ſa per nota per Andr.de Iſer.in c.1.§. præterea
ducatus & §.& an dominus,de prohi feu.ali.p
Frider & in § ſi quis per triginta, ſi de feud.de
fu mili fuer. contr & in tit.de pace iur firm §.
ſi vero contigerit, & in c.1. de his,qui feu .dar.
poſſ. vbi dicit, ꝙ per triginta annos inducitur
44 conſuetudo† ſic dandi, idem And dicit in c.1.
de contto feu apud par.termi.ꝙ ſi res Burgen
ſatica ſteterit per triginta annos,vt feudalis, ꝙ
45 efficiatur feudalis,† & ſi Baro de Burgenſaticis
46 fecerit feudalia, † poteſt illa reducere in Bur-
genſaticum, ſed quãdo a principio acceſſit aſ-
ſenſus nouus, tunc poſſet reduci, & reuocari
47 prout alias fuit:† ſed tamen notandum eſt, ꝙ
48 nõ per hoc eximetur vaſſallus à fidelitate,nec
a maleficiis,& pœnis fellonię, vt per Bal. in c.
inter dilectos,de fid.inſt. Attamẽ iſta bona feu
dalia in naturam Burgenſaticorum redacta,
& conceſſa, licet quoad tenentes cenſeantur
libera,& Burgenſatica, tamen reſpectu domi-
49 ni feudi† ſunt feudalia,quia dominus pro ipſis
bonis taxatur ſolutione militaris ſeruitij, & in
iure releuij, & ĩ aliis oneribus quæ pro aliis bo
nis feudalibus præſtãtur,vt per Parid.in præal-
leg tra de reinteg feu.in quęſt.incip.eſt modo
aliquid videndum,in fin in vltimis verbis. An
autem ſi reuertantur ad dominum ob culpã,
vel lineam finitam, iterumque reconcedanĩ,
reincidant in eadem libertatem alienandi ſi-
ne aſſenſu? cum feudum reuerſum ad domi-
50 num,non eſt amplius feudum, † ſed liberũ ex
dictis per And.in c 1 §.huius aũt generis,ex qui
51 bus cauſ feud.amitta †quia res ſua nemini ſer
uit.l.vti frui,ff.ſi vſusfr pet. & in re propria nõ
52 datur † ſeruitus, vnde iterum dando ſimplici-
53 ter non cenſetur† iure feudi,niſi expreſſe dica
54 tur,† ſed iure merę conceſſionis in emphyteu-
ſim, vel donationis, & videtur extinctũ onus
55 feudale,l.ſi quis ædes,† ff.de ſerui vrb prædio.
& per And in d.§ huius autem generis in fi &
in addi & Oldr.conſil.159 quem refert, & ſe-
quitur Iacob in ſua inueſti.feu. in verbo inue-
ſtiuit col. 3.num.10. & plenè Deci. conſi.208.
& conſi 268.maximè ſi concederetur eccleſiæ
56 ſi eſſet caſtrum,† vt per Andr.de Iſer.in conſti-
tutione Regni iuſtitiarij nomen, & normam,
col. 3 & ſeq Iaſ in conſi.45.& conſ 56.vol.1.
Pern conſi.5.col.2.
Tertio notabis, quod in villis prædictę ciui-
tatis Auerſæ adſunt bona feudorum redditi-
57 titia in naturam feudorum, † & in naturã em-
phyteuticam,& habet priuilegium, quod qui-
libet tenens bona redititia feudo, poſſit illa vẽ-
58 derę libera tanquam † bona propria reſeruat-
to redditu domini, quod priuilegium habet
59 Auerſa in eius pertinentijs, † & caſalibus. vt
teſtatur Paris de Puteo, in tracta. de reinteg.
feud in quæſti. pone, quod dominus feudi. in
fin.& in quæſt ſeq incip.ſequitur modo quæ
ſtio.cart 115. Hoc quippe maximum eſt priui
legium,nam eſto, quia bona redititia nõ ſint
feudalia, ſed tantum cenſus, ſeu redditus pro
60 eis ſit feudalis, † vt per Andr. in conſtitut. re-
gni Dignum & in conſti. conſtitutionem di-
uæ memoriæ, & Capy. in deciſio. 103 Afflict.
deciſio. 129.& ibi adden non tamen negari
61 poteſt, † quin iſta bona ſapiant naturam em
phyteutici contractus, vel ſubfeudi, in cuius
alienatione debeat requiri dominus, qui ha-
bet prelationem in emendo emponemata,
ſeu meliorationes iuxta tex in l.ſi.na. C. de iu-
re emphy. & propter Laudemium, ſeu Quar-
tanam atque alia iura domino competentia,
cui debetur honor,cuius eſt perſcrutari. an a
lienatio ritè procedat, & ſi transferatur alicui
perſonæ odioſæ domino, vel malpago. vbi eſt
text & ibi conſiderant ſcriben in l. ſecunda,
C.de iure emphy.quæ per hoc priuilegium do
62 mino auferuntur, † qui debet eſſe contentus
ſolo redditu atque annua præſtatione ad in-
ſtar prædiorum emphyteuticorum fiſci, vel
63 domus Auguſtæ,† quæ licitè alienantur etiam
non requiſito domino, ſaluo tamen redditu
iux.l.1.C libro 11 de fund patri ſaltuen & em
phyteu. vbi Bart & Ioan. de Plat quę tamen,
priora cum ita ſint,nõ eſt mirandum,cur tam
diuerſa diſponantur in his feudis, boniſque
feudalibus ſitis in hac ciuitate, poſtquam ve-
64 ra, † & regularis natura feudi eſt illa, quę de-
terminatur a conſuetudine loci, vbi ſitum eſt
65 feudum, † vel a concedente,tex.eſt in.cap. 1.
de feu.cogn.facit l.quod ſi nolit,§.qui aſſidua,
ff de ædi. edi l. circa,C.loca ſicut enim natu-
66 ra non præſumitur † ſeparata a ſubiecto, ita
nec communis vſus, & conſuetudo cui natu-
ra ineſt,inquit Bal in l.contractus,colum.pen.
67 C. de fide inſtrum.† & informat contractum,
Bald in l.ſed ex ff de legi Petrus de Anchara,
in capitulo,ſi propter, in fine,4 oppo.de reſcri
pt.in ſexto,& Iaſon. Deci in l certi condictio,
§.ſi nummos,ff. ſi cert. petat & in l. vt liberis,
C de collat.
Inſuper eſt aliud in prædicta ciuitate præci-
puum, cum enim agitur de ſucceſſione feudi,
plureſque ſint filii, vel ſucceſſores in æquali
gradu, qui contendunt omnes vnanimiter
ſuccedere,allegantes pro ſe Ius commune Re
gni, quod eſt ius Longobardorum, quod eſt
68 ius commune † in regno ſecundum,quod præ
ſumitur in feudalibus viuere, vt in conſti. Re-
gni puritatem, quo iure omnes pariter ſucce-
69 dũt,† vt per And in c Imperialem §.pręterea
ducatus,de prohi.feu ali.per Frider. & in con
ſti.conſtitutionem diuæ memorię,col. 1. & in
conſti.

conſtit vt de ſucceſſionib. verſi. ſpeciali, & per Camera. in d c. imperialē. car. 107. & Afflic. in deci. 248. nu 4 imo, ꝙ in dubio nō p̄ſumatᷣ ius
70 francorū, † qa eſt ſpeciale, vt p And in locis p̄al leg & tenet Cuma. Sicu ī c. ulius regni, c. ſi aliquē in prælud. nu. 31. & in ver. francorū iure. tener ēt Cannetius in c volentes, cart. 63. Tñ in
71 ciuitate Auerſæ viuit iure frācorū † prout ſic p̄ſumit, vñ ſuccedit ſolus primogenitus excluſis aliis, nā illa ciuitas viuit prout ſemper vixit
72 iure frācorū, † nec vnq̄ voluit recipere illa iura Lōgobardorū, vt p gl in d. allegata conſtit. regni. Puritatē legū. &c. Vltimo nō eſt p̄tereundū, ꝙ q̄uis conceſſio rerū excadentialiū feudi non valeat ſi alteret in aliquo earū natura, vt
73 qa concedant. ſub natura † emphyteutica, cū tendat in diminutionē feudi, & rerū feudaliū per tex in l. cū ſatis, § caueant vbi Rebuf. C. de agri & cēſi. & Io. de Plat. in l dñi, illo tit Boer. in deciſ. 132 col. 2. niſi de cōſenſu ſubditorum fuiſſet auctum, vt ibidem per Boet. in fi. eiuſdē deciſi Deci in conſ. 199 & vr̄ expreſſe cautum per conſti. regni, cōſtitutionē diuæ memoriæ. Tñ in ciuitate Auerſæ eſt conſuetudo præſcripta dandi aliqua bona reddititia feudo in na-
74 turam † emphyteuticā, vt eſt in villis ciuitatis Auerſæ in quibus ſunt bona feudalia reddititia in natura feudalium, & in naturā emphy-
75 teuticā, † vt ſupra dictum eſt, & teſtatur Paris de Puteo, in quæſt incip. pone, ꝙ dñs feudi cōcedat, car. 115. ad q̄ multu eſt aduertēdū, facit Andr. in c 1. in addi. de contr. inter maſcu. &
76 fœm. vbi † ꝙ iſtud poteſt induci conſuetudine,
77 † quæ eſt altera natura, prout ēt de hoc teſtatur idē Paris in tract de reinteg. feud. in qō. incip. pone. ꝙ eſt priuilegium regis in Baronia, vt eſt
78 Auerſæ, & caſalibus, † ꝙ oīa bona particularia
79 feudorū ſint libera, † & poſſint libere alienari reſeruato redditu debēdo dño, p rebus ipſis. & Baro cōceſſit illa ſecūdū naturā aliorū feudorū, & ſecūdū regni cōſtōnē, vbi cōcludit valere cōceſſionē, ſed vr̄ facta cōceſſio ſecūdū pro-
80 priā † naturā & cōdōnē bonorū, & baro nō potuit alterare cōdōnē rerū particulariū ſuæ ba-
81 ronię cōtra priuilegia † regia, ad q̄ bñ aduertatᷣ, qñ talis conſuetudo, & priuilegiu operabitᷣ, vt
82 incūbat dño, pbatio, † ꝙ res ipſa ſit de feudo, ſecūdū And in d c 1. de cōtro. inter maſcu & fœmi in verſ quida tñ & in verſ. ſed ſi feudū eſſet limitatū, q̄ multū notāda eſſe inquit ipſe Paris in d qō car. 131. in fi. verſ. & quia, vbi ēt ſubdit eſſe notāda ēr, qñ dñs feudi concederet bona particularia feudi in naturā emphyteuticā, ꝙ
83 nō valeret tanq̄ † facta contra natura feudorū, & in diminutionem feudi, niſi ſit conſuetudo in loco hoc faciendi ad quæ multū aduertant contrahentes, ne decipiantᷣ, dū currunt per cōmunes regulas iuris feudorū, & conſtitutionū Regni, quę omnia in vnum collegi, & cū ſint facti, ignorentur, nec ab re a conſuetudinibus Auerſæ de quibus agitur principaliter, non igitur egredior metam bene tetigit addi ad Afflict in deciſi. 1. 9. nu. 3. verſ. circa ſecūdā qōnē.

SVMMARIVM.

1 *Anni initium qui ſumant à Natiuitate Domini.*
Qui uerò ab Incarnatione, & nu. 2.
3 *Romana Curia ſumit anni initium à natiuitate.*
4 *Bald. nihil ignorauit.*
5 *Inſtrumento ultra annum, & diem, quæ ſint neceſſaria apponi.*
6 *Emptor iuris emphyteutici, uel feudalis, quid ſoluere teneatur pro laudemio.*
7 *Laudemium quare ſic dicatur.*
Et propter quid detur nu 8.
Et quibus perſonis debeatur, & à quibus ſoluatur, & ex quibus, & pro quibus rebus, & contractibus, nu. 9. 10. 11. 12 13. 16. 17.
Et an debeatur ex donatione, nu 18 & 19.
Et quid in permutatione, & diuiſione, nu. 20. 21.
Et vtrum etiam debeatur ex alienatione neceſſaria, & acquiſita iure congrui, nu. 24.
14 *Laudemium ſolutum in prima venditione poſtea reſoluta, an debeat reſtitui.*
15 *Laudemium quando debeatur ex venditione facta cum pacto de retrouendendo.*
22 *Quartaria de laudemio ex cōſuetudine debetur, & nu. 23.*
25 *Primitiæ ſunt de iure diuino debitæ.*
26 *Primitias ſoluere oēs tenētur. & nō admittitur excuſatio.*
27 *Primitias ſoluendi obligatio ex ſola diutina præſtatione acquiritur.*
28 *Anni decem ſunt longum tempus quoad acquirendā obligationem ſoluendi primitias.*
29 *Primitiarum taxatio eſt in arbitrio ſoluentium.*
30 *Conſuetudo ſoluendi primitias attenditur, & nume. 31. & 33.*
32 *Sacerdos pro primitijs non poteſt plus quadrageſima petere, nec minus ſexageſima laicus offerre.*
34 *Conſuetudo vt inducatur ſoluendi primitias, quot actus ſufficiant.*
35 *Sacerdos primitias non ſtatim fructibus maturis tenetur accipere, ſed expectare nouem dies, & quare, nu. 37.*
36 *Spica eſt mater grani.*
38 *Primitia frumenti pro quanta quantitate ſoluatur, & cogi poſſint parochiani ad ſolutionem, & nu. 39 & 40.*
41 *Diuiſio inter fratres per quem eorum fienda.*
42 *Diuiſio quomodo per licitationem: & eſt à iure communi reprobata, & nu. 43.*
44 *Diuiſio quæ per ſortem, vel iudicem fit, eſt valida, & à iure ciuili etiam approbata & nu 45.*
46 *Diuiſio eſt facienda per eum qui prouocat ad diuiſionem.*
47 *Minor in diuiſione facta inter fratres prius eligere debet.*
Fallit in re indiuiſibili, nu 49.
48 *Diuiſio inter fratres quod ſit ſorti committenda, eſt communis opinio.*
50 *Electionem in re communi diuiſa, prius is habet, qui maiorem in re ipſa habet portionem.*
51 *Læſo in re cōi diuiſa ultra dimidiā iuſti ualoris, ſuccurritur.*
Fallit in diuiſione facta per ſortes, nu. 52.
53 *Diuiſio à patre facta eſt ſeruanda.*
54 *Iudex ex iuſta cauſa reſtitutionem concedit.*
55 *Iudex in re communi indiuiſibili quid agere debeat.*
56 *Fratres inter ſe ſine iudice hæreditatem diuidentes, officio pietatis fungi dicuntur.*
57 *Deus in fraterna gaudet concordia.*
58 *Diuiſio quomodo fiat ſi legatur pars bonorum, & nu. 60. 61.*

01 62 64 & 65.
59 Solutio ſe refert ad obligationē, & ſecundum eā regulatur
61 Falcidia omnia legata minuit ipſo iure.
66 Aquæductus, & paſcuorum qualiter fiat diuiſio.
67 Diuiſio facta inter ſocios, & cohæredes abſentibus non præiudicat.
Et erronea reuocari debet, etiam quod ex alia cauſa poſſit ſubſiſtere, nu. 68 69.
Et facta pro bono pacis poteſt retractari, & alia de nouo haberi, nu. 70.
Et dicitur alienatio neceſſaria num. 71.
72 Diuiſio iuriſdictionis nō venit in generali diuiſione bonorū.
73 Seruitus in ciuitate Auerſæ nō eſt aliqua ſpecialiter introducta, nec cōſtituta; vnde recurritur ad ius cōe. et n 74.
75 Ius cōgrui an in ciuitate Auerſę locum habeat, & nu. 77. & ſequen.
Quod non, nu. 92. & ſeq.
76 Conſtitutio, ſancimus, de iure prothomiſeos, ſeruatur ferè in omnibus Regni Oppidis, & nu 87.
78 Legem vniuerſalem, quæ verba faciant, & denotent.
79 Lex vniuerſalis omnes ligat.
80 Cōſtitutiones Regni ſunt ius commune in toto ipſo Regno, & ſecundum eas iudicandum. & nu. 81.
82 Lex ſemper loquitur, & ſi p mille annos caſus nō euenerit.
Et non tollitur, niſi per contrarium vſum, nu 83.
84 Iuris congrui obſeruantia.
85 Praxis eſt vera legum interpres.
86 Experientia eſt rerum magiſtra.
88 Communiter quod obſeruatur legitimè fieri dicitur.
89 Legis caſum qui habet non eſt amplius quærendum.
90 Sacrum Regium conſilium eſt maximę authoritatis.
91 Sententia Sacri Regii Conſilii facit ius inter omnes.
93 Conſtitutio, ſancimus, non eſt incorporata cum alijs conſtitutionibus Regni.
Et dicitur extrauagans, nu 95.
94 Notorium dicitur quod ſenſui oculi patet.
96 Conſtitutio extrauagans vt liget, quid requiratur, & nu. 102. 103. & 104.
97 Indubitatum quot modis dicatur. & nu 98 100. 101.
99 Scripturæ publicæ per officialem publicum in archiuo publico cuſtodiuntur.
104 Conſtitutio extrauagans non habens ſua requiſita ad ligandum, non eſt admittenda, & nu. 105.
106 Conſtitutio, ſancimus, de iure prothom. non reperitur in archiuo publico.
107 Iura Regni, & conſtitutiones in archiuo Regalis Curiæ reponuntur.
108 Conſtitutio. ſancimus, in Ciuitate Auerſæ non fuit recepta, & nu 136. 144. & 161.
Et eſt tantum localis, & græca, nu. 109.
110 Titulus rei demonſtrat eius qualitatem.
111 Prothomiſis grecè, latinè dicitur ius ſanguinis.
112 Leges in corpore iuris clauſæ, omnes ligant.
113 Extrauagans poteſt probabiliter ignorari: ſecus in legibus in corpore iuris clauſis.
114 Conſtitutiones regni non valent, niſi ſint inſertæ in corpore conſtitutionum regni.
115 Capitula regni valida, & quare, & nu. 116.
Et habentur pro incorporatis in regni conſtitutionibus, & nu 117.
118 Conſtitutio ſancimus fuit ab eodem auctore abrogata.
119 Clauſula, nullum robur &c. habet vim decreti annullantis
120 Clauſula derogatoria derogatoriæ quid importet, & quando apponenda.
121 Federicus ſecundus fuit excommunicatus, & regno neapolitano priuatus, & nu. 122.
123 Conſtitutio, ſancimus, non valet, tanquam lata à non habēte poteſtatem.
124 Federicus ſecundus non Rex ſed tirannus vocandus erat.
125 Leges tempore tirannidis latæ, nullæ ſunt.
126 Regis titulo abolito, abolita etiam dicitur eius lex.
127 Legibus non eſt ſtandum, cum earum authores repelluntur.
128 Facta per tirannum reuocari debent.
129 Pax Conſtantiæ cum ipſius legibus non poſſunt in iudicio allegari.
130 Conſtitutiones regni fuerunt confirmatæ etiam per antiquiſſimam obſeruantiam, præter conſtitutionem, ſancimus.
131 Federicus ſecundus, fuit & Imperator, & Rex ſimul Regni Sicilię.
132 Conſtitutio ſancimus, potuit eſſe condita à Federico non vti Rege Regni Siciliæ, ſed vti Imperatore. & nu 134.
133 Lex imperialis non ligat Regnicolas tanquam non ſubditos imperio.
135 Federicus in condenda conſtitutione, ſancimus, non fuit vſus ſolito ſtilo.
137 Fauori ſuo quilibet renunciare poteſt.
138 Princeps poteſt executorem deputare ad faciendum obſeruare leges.
139 Legem recipere quo caſu ſubditi teneantur.
140 Conſtitutio puritatem, vt in regno ſecundum conſtitutionē regni, & iura longobarda iudicetur, determinat.
Limitatur tamen dicta conſtitutio vt nu. 141. 142.
143 Leges promulgatę non ligant, niſi moribus vtentium approbentur, & nu. 145.
146 Lex quid ſit, & quam tacitam conditionem in ſe habeat, & nu 147.
148 Conſtitutio, ſancimus, non eſt lex generalis.
149 Lex vt dicatur generalis, oportet vt ſit clauſa in corpore iuris
150 Intellectus ad c. conſtitutus, extra de in integr. reſtit.
151 Lex localis nō meretur allegari cōtra ius cōe, & nu. 152.
153 Conſuetudo vnius loci ad alium trahi non debet.
154 Prouincia qualibet ſuo ſenſu abundat.
155 Conſtitutio, ſancimus, non obſeruatur in ciuitate Neapolis.
156 Ius congrui ex cōſuetudine ſeruatur in ciuitate Neapolis.
157 Conſtitutio ſancimus, ſi valida fuiſſet, in ciuitate Neapolis tanquam metropoli, recepta fuiſſet.
158 Caput omnia ſequuntur membra.
159 Conſtitutio ſancimus, quare in quibuſdā locis ſeruetur.
160 Actum præſumitur id, quod de iure fieri debet.
161 Doctori magnæ auctoritatis viro, credendum eſt.
163 Sententia inter alios lata tertio nō præiudicat, & nu 164.
165 Sententia Sacri Conſilij facit ius inter partes, non autem inter alios, & nu. 166.
167 Sententia minus ſolemniter lata contraria alteri ſententiæ magis ſolemniter latæ, eſt nulla.
Et eo magis, cum illa magis ſolemnis tranſierit in rem iudicatam, num. 168.
169 Diſpoſitio oīs referenda eſt ad ius commune.
170 Ius commune eſt fons omnium iurium.
171 Diſpoſitio omnis cōformis iuri & libertati naturali, eſt fauorabilis.
172 Vendere fundum vicino nemo cogitur.
173 Iuris ſcripti regulis melius eſt in dubio deſeruire.
174 Conſtitutio, ſancimus, non poteſt allegari in iudicijs.

De.

De annorum computatione ſecundum conſuetudinem Auerſæ.

INSVPER cum anni varia ſit computa-
tio ſecundum diuerſas regiones, ſunt qui
1 initiũ ſumant anni a Natiuitate Domini,† id
eſt in vigeſimaquinta die Decembris, vt ſumi-
tur in Romana Curia, Italia, Hyſpania, Ara-
gonia, Cathelonia, Datia, Vaſconia, vt per
Rotam, deciſio. 809. ſciendum in antiquis, vi-
de Grat. conſi. 131. volu 1 in ciuitate tñ Auerſę
2 ſumitur initium † anni ab Incarnatione Dñi
hoc eſt vigeſimoquinto die mẽſis Martij, quo
die verbum caro factum eſt, propter nos miſe
ros mortales. prout ſic capitur in Regno Frã
ciæ, Alemaniæ, & Angliæ, vt per dominos de
Rota in deciſi. 813. ſciendum in antiq. de hac
cõſuetudine meminit tex. in c. 1. 23. diſt. qui tñ
3 vſus apud Romanam Curiam † omnino ob-
ſeruatur, vt per Rot in deciſio. 108 in nouiſ. &
ꝙ ita ſit de conſuetudine Angliæ, & Franciæ
meminit Caſſan. in catalogo. glor. mund par.
12. conſiderat 39 & in conſuet. Burg. tit. 1. §. 8.
nu 4 ver. quæro quomodo gl. pragm. ſancti, ti-
tu. pen. verſic. domini, & poſt eum Phil. prob.
Caſelli. Cotta. in ſuis memo. in verb. Anni va
ria. ſed mirum videtur, ꝙ qui ab incarnatione
ſumunt initium anni, ſent per nouem menſes
minus afferunt, quam qui a Natiuitate cũ po-
tius contrariũ eſſet faciendum, cum incarna
tio præceſſerit natiuitatem per ſpatium nouẽ
menſium, ſed tamen ſoluit hoc dubium Bald.
4 † qui nihil ignorauit, in l nuptæ, § ſenatores, ff.
de ſenat. & ratio ſit vt hi qui numerant annũ
ab incarnatione excludant nouem illos men-
ſes quibus Saluator noſter Dominus Ieſus ad-
huc corporaliter videri non poterat, qui vero
a natiuitate computant, principium reſpexe-
rint quia iam Deus noſter Ieſus Chriſtus vide-
ri poſſet. Tu vide Franc. Aret. in hoc in conſil.
71 viſa ad fi. Dida. Couar. varia. reſolut. lib. 1. c.
12. q̃ ſunt notanda pro inſtrumentis, quę hinc
vel aliunde afferunt. q̃ inſpicienda bene ſunt
& attendenda ad finem, ſciendi quod prius,
& quod ſit poſterius, & vidi in eis pernicioſe
errari per viros, & quidem non inexpertos.
5 † Quæ autem in inſtrumento ſint neceſſaria,
vltra annum, & diem, vide glo rubricæ in Au-
thent. vt præpo. nom. imper. & an indictio, &
q dea ſit, qñ incipiat. atque iteretur, vide ibi,
& per glo. in rubr. C. lib. 11. de ſuperindi. & de
his latius temporibus anni, emboliſmo, epa-
cta, in rationali diui. offic. in fi. operis, cum de
his, nihil ad noſtram propoſitam materiã ha-
bent lectores loca, vbi quærant, inueniant, nil
ad conſuetudines referunt.

De quartaria ſeu laudemio.

EST inſuper quid diuerſum ius in hac pa
tria circa ſolutionem, & exactionem iu-
ris laudemiorum, cum enim venditur res feu-
dalis. vel emphyteutica ex quibus redditur ca
non redditus, ſiue cenſus, ſoluitur ab empto-
re non quinquageſima pars pretij, vt eſt de iu
re communi cautum, l. fina. C. de iure emphy.
ſed quartaria ex quadam conſuetudine, cum
in his quantum ſolui debeat attenditur con-
ſuetudo arg. l. domini prædiorum, vbi Ioann.
Plat de agrico. & cenſi. C. lib. vndecimo. & te-
net Bald. in rubri. extra de conſuetud. & ſequi-
tur Caſſan. in conſuet. Burg. rubri. 11. de cenſi.
7 §. 1. nume. 2 & dicitur laudemium, † quia lau-
datur a domino alienatio, & venditio vt per
Paris de Put. in tracta reinteg. feud. in quæſti.
incip fuerunt conceſſa, num. 2 car. 55. & datur
propter aſſenſum, & conſenſum Domini. vt
8 ibi dicit, † & pro labore quem aſſumit directus
dominus pro inueſtitura emphyteutę, & miſ-
ſione in poſſeſſionem Steph. Bertr. conſi. 321.
prima parte, & conſilio 3. parte 3. Caſſ vbi ſup.
9 nume. 3. † & debentur laudemia vſufructuario.
Albe. de Roſa. in l. vſufructu, ff. de vſufr. Oldra.
conſi. 240. Gui. Pap. quæſt. 477. Soci. Iun. conſi.
77. numero 13 vol. 3. Bellon. conſilio 6. nume.
10 16. Amad. de Ponte, de Laude quæſtio. 20. † &
debetur domino immediato non ei cum quo
tenetur, Andr. de Iſer. in c. Imperialem, §. illud
quoque. De prohib alien feu. per Frid. ex qua-
dam legali obligatione. l fina C. de iure emph.
11 & † pro intratura feudi, vt habetur in conſtit.
regni. Poſt mortem, & ex venditione & aliena
12 tione ualida† non autem inualida, Io. Faber. in
l. 2. C. quan. lic. ab empt. diſce & ibi etiã ſi con-
13 tractus reſoluatur ex cauſa de præterito, † in
cauſa de præſenti, uel de futuro, & quid ſi lau-
14 demium ſit ſolutum in prima uenditione † ad
ueniente caſu reſolutionis, uel reſciſſionis cõ-
tractus debet reſtitui, Bertran. conſil. 45. parte
1. & quid ſi uendatur cum pacto de retrouen-
15 dendo, † quod non debeatur ſi pactum eſt tem
porale, ſecus ſi perpetuum Ioan Fab. in l. fina.
C. commun. deleg. Boer. ſuper conſuet. Turo-
nen articu. quinto, car. 71. debetur ab emphy-
16 teuta ex teſtamento, † cum legatur extraneo
Paris de reintegr feud. quæſt. incip. pater ha-
bens, numero uigeſimoprimo. car. 59. & cum
datur in dotem res emphyteutica æſtimata,
17 † ſecus ſi inæſtimata, licet cautius ſit habe-
bere domini conſenſum, de quo vide Pa-
rid. de Pute. in loco prę allegato, & in quęſtio.
incip an quando is, cart 85. Imo. in cap potuit
extra loca. col. 6. qui refert opinionem omniũ
Legiſtarum, & Canoniſtarum, & videtur in-
clinare, quod quoad donationẽ etiam debea-
18 tur laudemium, † & firmat Alber in l. fi C. de
iur. emphyteu in qua quæſtione dubitauit ma
gnopere ſacrum regium Conſilium Neapoli
tanum, vt d Vinc. de Franchis, in deciſ. 201. &
pro deciſione huius caſus, vide Ioan. Ray in c.
Imperialem, in §. habito, num 16. verſi. ſed an.
de donatione, vbi optimè deciditur quęſtio &
Bal. conſ. 160. vol. 3. niſi eſſet in cõtrariũ cõſue
19 tudo nõ ſoluẽdi† de donatione, Cy. in l. fi. C. de
iur. emphyte. Areti. conſi. 41. in vltimis verbis,
20 an ex pmutatione, † vide Caſſan. ſuper conſuet.
Burgun tit 11. § 7. cart. 363. col 4. verſi. licet vi-
21 deatur, † an ex diuiſione, Capel. Tholoſ. quæ-
ſtio.

ſtio.75.videtur diſtinguere, Iaſ.tamen in l. fin.
C.de iure emphyte. tenet quod non in 12.col.
vide Bertran.conſilio 173.vol.3. & conſil.310.
in ſecunda parte, & ſic nota ex hac conſuetu-
22 dine debeti quartariam prout plures fuit ob
ſeruatum, & iudicatum per Sacrum Conſi-
lium in cauſis multarum eccleſiarum, & ſi-
gnanter Sancti Laurentij Ordinis Sancti Be-
nedicti extra muros dictæ Ciuitatis Auerſæ,
atque etiam Cathedralis Eccleſiæ eiuſdem vr
bis, & plurium Baronum directorum domi-
norũ, licet nunquam viderim exigi quartam
23 integram partem pretij, † hæc quidem ſunt
moris, & conſuetudinis, vt in propriis termi-
nis dicit Andr.in c.primo §.Similiter in oſten-
ditijs, de capi.conrad. & in ca.Imperialem,§.il-
lud, de prohib.feud.alie.per Frider. An autem
debeatur ex alienatione, ſeu venditione ne-
24 ceſſaria, † & acquiſita iure congrui, vide Caſſa.
in conſuet. Burgund.titu.decimo, § nono, in
principio.

De primitijs.

VSV etiam receptum eſt, imo iuris obſer-
ſeruantia potius quam dicam conſuetu-
dine, primitias ſolui, & ſi opus fuerit exigi per
Rectores Eccleſiarum, vicorum, ſeu Villarũ
25 Ciuitatis Auerſæ, † ſunt enim debitę iure di-
uino, vt habetur in Deuteronomio, tranſum-
ptiuè, in capit.reuertimini, decimaſexta, quæ-
ſtione prima, ibi decimas, & primitias nõ tar-
26 dabis offerre domino deo tuo, † & ab illarum
præſtatione nemo excuſatur, vt videre licet
per doctor.in rubrica, extra eodem. Afflictum
in conſtit regni, Quanto. De decimis, & Dida.
Couarr. variar reſolut. libro ... capitu. deci-
moſeptimo vbi latiſſime probant primitias
eſſe præſtandas ſi ſolitæ ſint præſtari per lon-
gum tempus decem, ſcilicet annorum, vt pro-
batur poſt doctor.in capit ad apoſtolicam, de
ſimon Bartol in l priuilegia, C. de ſacroſanct.
eccleſi. Abb.Areti Felyn in capi. veniens, il pri
mo.extra de teſtib. Marſi.ſingula. 192. quibus
27 in locis probatur ex † ſola diutina præſtatione
acquiri obligationem fauore eccleſiæ, & piæ
cauſæ, ad intellectum l.cum de in rem verſo,
ff.de vſuris, cuius legis intellectum, Bartol &
ſcribentes alij examinant in l. ſi certis annis,
C.de pact Balb. in tracta. præſcript prima par-
te, tertię partis princip.quæſtione decima. Ia-
ſon. in § præiudiciales, numero nonageſimo-
quinto. Inſtit de actio. Ripa, in cap. cum eccle-
ſia numero trigeſimonono, de cau. poſſeſſ. &
proprieta. & decem anni ſunt longum tem-
28 pus in materia ſubiecta. † vt per Abba.in cap.
ſua n.de ſimon.Curt.in capit.fina. de conſuet.
Caſſiado deciſio.prima, tit.de conſuetud mo-
dus, & taxatio primitiarum de iure canonico,
29 non definitur, † & proinde ad conſuetudinem
vel arbitrium præſtantium illas recurrendum
30 † eſt ſecundum Innoc.in capi. 1. de decimis S.
Thom.2.2.quæſt.86.artic.4 paruam tamen pri
mitiarum fuiſſe quantitatem iura teſtantur;
31 † vt capi.1.§.fina.de decimis, ideirco ad conſue
32 tudinem loci recurrendum eſt, ita tamen, † vt
nec plus quadragima ſacerdos petat, nec mi-
nus ſexageſima laicus offerre, & conſuetudo
33 vicinorum † inſpicienda, ca.cum olim de con
ſuetud & ſic iudicatum fuiſſe refert Boer.deci
ſio.236.nume. quinto, & in ſi qui latè quærit,
34 † & diſcutit, quot actus ſufficiant ad hanc con-
ſuetudinem: in modo etiam num primitia-
35 rum, illud obſeruatur, † vt ſacerdos non ſtatim
fructibus maturis teneatur primitias accipe-
re, ſed nouem diebus debeant eſſe apud ma-
36 trem, id eſt in ſpica † quæ eſt mater grani, glo.
in l.ſtipulatio iſta, §.inter certam.in verb. incer
tamque, ff de verbor. obligationib quare au-
37 tem fiat talis præſtatio primitiarum. † vide pul-
chre per Gregor. Tholoſan.libro ſecundo, ſin
tagma.vniuer.iur capi.decimonono, a nume-
ro quarto. conſuetudine temporis diuturnita
te ſuffulta ſoluitur frumenti primitia vnius
38 modij per agricultores, † medietas vero per
alios pauperiores. Et cum Eccleſiarum Re-
ctores exigendi præmiſſam frugis menſuram
habeant, & in illius, quaſi poſſeſſione extite-
rint in præteritum, & in præſentiarum exi-
39 ſtant, † nimirum ſi parochianos cogere poſ-
ſunt ad ſolutionem, vt latè diſcuſſum in fa-
cti controuerſia deciſum per Senatum Pede-
montanum referente Octauiano Cachera-
40 no, in deciſione 99. † vbi ample ponit de pro-
batione conſuetudinis, ſubdens dictam con-
trouerſiam tractatu aliquorum fuiſſe Dei gra
tia compoſitam.

De diuiſione bonorum inter cohæredes, fratres, ſocios.

SVNT qui velint eſſe iuris, vt in diuiſione
inter fratres, alioſque cohæredes facienda,
aſſerant, quod maior diuidit, & minor eligat, & id
41 fundant ex l.j.C de his qui ſe defer.li.10 & ex
c.2.ext.de paroch.& per Bart in d l.j ea tñ opi-
nio confutatur per Iaſ in l.1 ff ſi cer peta. aſſe-
rens id in dictis iuribus non probari. Alii vero
dixerunt diuiſionem eſſe faciendam per lici-
42 tationem, † vt qui in licitatione vicerit offe-
renda, is præferatur, & eligat vt videtur indu-
ctum conſuetudine Neapolitana, l.prima.cõ-
mun diuid.vbi Napoda gloſſator, ſed hoc qui-
43 dem iure communi reprobatum eſt, † nec VI-
piano, nec Pomponio placuit, l.nam ad licita-
tionem, ff.famil. erciſc. ſed potius iudicio ſor-
44 tis, vel iudicis arbitrio expenditur, † vt per Bal.
in l.ſecunda, C.commun. delega ſi res ſit indi-
uiſibilis, vel commode diuidi non poſſit, vt
eius ſit quem ſors prætulerit, l.fina.C commu.
45 deleg.id vero iure ciuili † videtur eſſe receptũ,
vt iudex faciat, & diſtinguat partes, & ſingu-
lis eas adiudicet.l ad officium, C.commun.di-
uidun.§ Præterea. Inſtit de offic iudic & l. in
hoc iudicio, ff. famil erciſcun. Dicit tamen
Ioan.Faber.in § quædam, numero 9. Inſtit. de
actio. vidiſſe in practica ſeruare, quod prouo-
cans

46 cauſa ad diuiſionem, is diuidere debet, † prouo
catus eligere, & ſi ſunt plures puocati, minor
47 † eligere debet tanq̃ minoris iudicij ex text. in
d. c. 3 extr. de paroch. ſed modum diuidendi, &
ꝙ ſorti ſit committendũ cõem eſſe opinionẽ
48 teſtatur riuius, † cõem opin lib 2. conclu. 130.
& vide Pet Greg. Tholoſ. lib. 3. ſintag. vniuer.
iuris c 3. ver modus & c 4. a nu. 16. cum ſeq. in
49 re tamen indiuiſibili † præfertur hñs maiorem
partem, Bal. in l. ſancimus, in princ. col. fi. C de
donat. & in l. iubemus, C. de ſac. ſan. eccl. Pau.
de Caſt. conſi 92. Ioã Lup. ad ll Thon. in l. 10.
50 nu 6 † Et ſi res cõis diuiditur, is habet electionẽ
qui maiorem in re ipſa portionem habet, ac
in eligendo præfertur. Luc. de Pen. in l. 2. C. de
51 exact. & execu lib. 12. col. 5. † Subuenitur tñ ei
qui deceptus eſt dolo aduerſarij, vel re ipſa vl-
tra dimidiã iuſti valoris, Plot in l. ſi qñ, nume.
321. C. vnde vi. Et ſi fuit facta diuiſio per ſor-
52 tes, non põt ex hoc retractari, vel appellari, ſcũ
fortuna non habeat ſuperiorem Bald in l ma-
ioribus, C. comm vtr iud. Catell Cotta in ſuis
memo. in verb. Sortis Benu. Straccha, in tracta.
de mercatu ti. de ſponſo 4 par. nu. 8 ver. quæro
igitur. Gui. Papæ, q. 28. & Arnol Ferro. ad con-
ſue. Burd. lib 2. tit 5. ſub rub de teſtam. §. 25 vbi
de multis circa ſubiectam materiam qõnibus.
Ab iſto tamen onere liberabũtur filij ſi viuẽs
pater bona inter liberos partitus ſit cum ea di
53 uiſio † a patre facta ſit ſeruanda, l. parentes, C.
de inoff teſta ſin autem ſecus, iurgia non dee-
54 runt, † Minori tñ vt prouocet ex iuſta cauſa iu-
dex reſtitutionem cõcedere ſolet ſicut, & ma
rito ſi melior res dotalis futura ſit l. fi. ff. de iure
dot. An que res commodã diuiſionem patia-
tur, vel ſi in minimas portiunculas diminuat,
vbi iudicis officium exuberat, eſtimatione f-
55 cta, † & compenſatione vni rem adiudicet, l. ad
officiũ, C. com diu. § ꝙ ſi, inſti. de offi. iudi. Fra-
56 tres tamen † officio pietatis fungi dicuntur cũ
ſine iudice hereditatem cõem inter ſe diuidũt
l fi ff. fami. erciſ. Luc. de Pen. in l. cum allegas,
57 col. 2, C. de caſ. pecu. mil. † Deus autem gaudet
in fraterna concordia, c. iuſtum eſt, 23. qõ. 3.
58 † Si autem legatur pars bonorum, quomodo
fiat diuiſio? videtur quod ſit facienda dimi-
nutio de quolibet corpore pro rata, qm̃ ſicut
rerũ partes ſunt in obligatione, ita et in ſolu-
59 ne per ea † quæ dicuntur per Bart. & doct. in l.
non amplius, §. cum bonorum, ff. de leg. 1. hoc
tamen intellige, quod fiat diminutio de quo-
libet corpore in caſu quo omnes res cõmode
60 diuidi poſſunt, † vbi autem commoda diuiſio
fieri nõ poſſet, poterit aſſignari vna res, vel in
61 vna re, † vel pluribus, quæ tantundem valeãt,
ita ꝙ p particularẽ aſſignationẽ, patrimoniũ
62 non diminuatur, ſi partes concordent, † ſi ve-
ro diſcordent, fiat prout iudici expedire videbi
tur, l. poteſt, ff. de leg. 1. & §. commode, inſtit. de
offi. iudi. prout etiam diſponitur in l falcidia
63 detrahenda. † quoniam cum omnia legata mi
nuat ipſo iure, l. Plautius, & l. lineam margari-
tarum, ff. ad leg. falc attamen vbi res ſunt indi-
64 uiſibiles, fit deductio in vna, † vel duabus reb.
ne totum patrimonium cõmunicetur, &
hoc iudicis officio, ſecundum Bart. in l. ſi pe-
culiũ, §. 1 ff de pecu. legã & in l. in quartam, co
lum 4 ff. ad leg. falci. videtur text in l poteſt, ff.
de legat. 1. & l. 2 C. lib. 10 quan. & quib quarta
pars debe vbi ergo commode diuidi non poſ-
ſunt, & hæres & legatarius in diuiſione diſcor-
65 dant, † erit in arbitrio iudicis, an fiat aſſignatio
partis bonorum in vna re, vel in duabus reb.
an vero æſtimatio ab hærede omnino ſit præ-
ſtanda, vt dicta l non amplius, §. cum bonorũ,
iuncta l. poteſt, ff de legat primo. vide Tiraqu.
de iure primoge quæſt. 66 Hypp in l. quæſtio-
nis, nume. 25 ff de quæſt. Boer deciſi 46. num.
1 Ange. in l ſancimus, C. de donat. in §. ne au-
tem, Iacob Menoch de arbit iudi quæſt lib. 2.
Cent. 2. caſu 123, & qualiter fiat diuiſio aque-
66 ductus, & paſcuorum, vide ibidem caſu 128.
67 † Adde, quod diuiſio inter ſocios, vel cohære
des facta licet valeat, tamen abſentibus non
68 præiudicat. Aym. conſi 60 num 4. † & erronea
69 diuiſio reuocari debet etiã, † quod ex alia cau-
ſa poſſit ſubſiſtere Aym conſi 26 nume. 10.
70 † & facta pro bono pacis poteſt retractari, &
alia de nouo haberi Aym cõſ 263 nu 7 & dr
71 † alienatio neceſſaria. l ſi pupillorum in prin ff.
de reb eo l. Iulianus, § idẽ Celſus, ff de act em.
l cum hi, §. ſed ſi plurib ff de tranſ Bar in l. qui
Rome. §. duo fratres, ff de ver. ob Et in genera
72 li diuiſione bonorum non vr̃ facta diuiſio iu-
riſdictionis, etiam ſi diuiſa ſint caſtra. Aym. in
B conſil 354 nu 8. & ꝙ contractus diuiſionis ſit
innominatus, Ann. conſi 81. vol 1.

DE SERVITVTIBVS.

De ſeruitutibus nihil inueni ſcriptũ nec
per traditionem maiorum in noſtram
73 † vſque ætatem tranſmiſſum, ſed nõnulli ſunt,
qui conſuetudinem allegant in diſcernendo,
vtrum communis ſit paries, via vicinalis, ſub-
grundia, atque ſtillicidia. quæve in ędificandis,
ſerendo ac plantando meta ſit relinquenda,
quæ cum conſuetudine ſeu iure municipali
in ciuitate Auerſæ non reperiantur conſtitu-
ta, nec innouata, cur prohibeamur ad fontem
74 iuris † deſcendere? ad l fin. ſcilicet, ff fi regund.
nec non ad diuerſos de hac re in iure ciuili tra
ctatus. De ſeruitutibus vrbanorum, & ruſti-
corum prædiorum, & ad inſignem Docto-
rem Bartholomeum Cępollam Veroneſem,
qui de ſingulis eleganti tractatu diſſeruit, ad
quem recurratur.

De iure congrui ſeu Prothomiſis, in ciuitate Auerſæ non ſeruando.

Qvoniam ſæpe ſæpius, & quidem
quotidie per ora noſtrorum ciuium fe-
rebatur in ciuitate Auerſæ ius (quod
aiunt) congrui, locum ſibi non vendicare,
cum nullum de ea re oſtenderetur reſcrip-
tum, ſeu priuilegium, antiquave, & legiti-
ma præſcriptio, vel conſuetudo, ſolum Mat-
theus Afflictus in eius doctiſſimis, quos ad
con-

conſtitutionem,ſancimus,de iure prothomi-
ſeos, edidit commentarijs , quam dicunt eſſe
Federici I I. Imperatoris Regniq; Neapolita
ni tūc Regis sāctionē , huius rei obiter,& qua
ſi per tranſennā meminit, quæ conſtitutio cū
76 vbiq;, † ac ferè omnibus Regni oppidis adſer-
uetur, anſam nonnullis dubitandi præbuit,
quo nam pacto, quovè priuilegio Auerſana ci
uitas ab huiuſmodi legis tramitę obſeruatio·
neque ſubtraheretur: vt horum itaq; ceſſet du
bitatio in futurū amicorumq; precibus deui-
ctus volui pauca adnotare , mihiq; onus iſtud
imponere facilè contentus aliis iam dictæ vr-
bis Iuriſconſultis celeberrimis maiora, ac de
altioribus munera relinquere.

Chriſti Benedicti nomine ſemper inuoca·
to,ac eius piiſſime matris deuoto ſuffragio,vi
debatur eſſe concludendū ius congrui,ſeu pro
thomiſeos in ciuitate Auerſæ eſſe ſeruādum.
Primo per textū apertū in dicta conſtitutione
regni,ſancimus, de Iur. Prothomi.'qua cautū
eſt illud ius in omni ciuitate, & ī omni prouin
77 cia obſeruari, quæ conſtitutio cū ſit lex vniuer
ſalis, ac p̱ verba vniuerſalia, quæ legē genera-
lē & vniuerſalem denotant iuxta nota. in l.hu
78 manū,C.de legi vtiq; ciuitatē † prædictam exi
79 ſtentē in Regno ligare† debet. arg.c.oēs baſi-
80 licæ,16.q 7.cum cōſtitutiones Regni† ſint ius
cōe in ipſo Regno,& vti leges cōes ſint ſeruā·
81 dę. † & ſecundū eas iudicandū Andr.Iſer.in c.
1.de eo qui ſibi,& hære.& Afflic in conſti.Re
gni,cum ſatis, col. pen in fi.& alibi ſępe.

Et ſi diceretur,ꝙ caſus in dicta ciuitate non
euenerit forſan, quia ius congrui nō fuit peti-
tū nec in iudicio, vllo vnquā tp̄e deductū ēt p̱
mille annos ēt a tp̄e dictæ conſtitutionis ædi·
tæ, vtique iſtud non obſtat,qm̄ nō per hoc lex
ſeu con.tō prædicta eſt ſublata,neq; ei deroga
82 tū,imò lex ſemper loquitur,† & eſt in viridi ob
ſeruantia ēt ſi per mille annos caſus nō euene
rit,l.Arriani, C.de hæreti neque.n. tollitur ſię
83 ſimpliciter per deſuetudinem,† ſed data facul
tate vtendi per contrariū vſum, & in contradi
ctorio iudicio,ut not.in c Abbate,de uerb.ſig.
Cyn.in l fi.C.de iur.domi impe. Bar.in §.& an
tea,in proœm.ff.ubi additio,& not.in l.de qui
bus,ff.de legib.

Secundo, demonſtrāt, ac confirmāt iſtud
84 ius cōgrui ex † diſpoſitione tex in c cōſtitutus,
extr.de reſtit. in integr. in quo tex, huius iuris
obſeruantia tradīt, itaque, & iure municipali
huius regni, & iure cōi ciuitas Auerſana ius
congrui dic, tanquam conſtitutionem ſerua-
re debet eoque uti iure.

Tertio probatur ex cōi praxi, quæ eſt uera
85 legum† intellectrix,ſecundū Bal.in c.1.in prin.
de feud.ſine culpa non ami.& per experientiā
86 † quæ eſt rerum magiſtra c. quam ſit de elect ī
6. Namq; uidemus,ꝙ in multis,imo pleriſque
87 Regni partibus obſeruāt dicta conſtitutio,† &
88 proinde illud,† quod cōiter obſeruāt,legitime
fieri dr̄,l.certi condictio,§ ſi nummos,ubi latè
Iaſ.in 4.notab.ff. ſi cert. peta.l. certè, §.fi. ff de
precar.l. 2. §.merito, ff. ne quid in loco pub i.
not. Abb.in c.certificari, de ſepultur. & cū ha-
89 bemus caſum legis,† amplius non eſt quæren
dum,l.ancillæ,ubi Bal.C.de furt.

Quarto probatur exemplo propter maxi-
90 mam authoritatem† ſacri regij cōſilij Neapo
litani eiuſq; diffinitiuam ſnīam nuper (ut au-
dio) latam, condemnando poſſeſſorem ad re-
laxandū quoddam territorium ſitum in perti
nentiis ciuitatis Auerſæ in terra Caiuani, quæ
ſententia tanquam prolata nomine regio , fa-
91 cit ius inter omnes,†& vti lex ab omnibus ſer
uari debet,& illi acquieſcere, vt per Bal.in l.fi.
C.de legib. Quæ difficultates poſſunt oriri ab
his,qui nullam aut modicam habent termino
rum legalium cognitionem , eiſque non; ob-
ſtantibus quæ re vera non obſtant in caſu no-
ſtro contrarium ſententiam ſubſtinendā cen
ſui , ſcilicet quod ius cōgrui in ciuitate Auer-
ſæ eiuſque territorio, & diſtrictu nullatenus
92 † ſibi locum vendicet prout ex infra allegan-
dis clariſſime demonſtrabitur . & ad id fun-
dandum .

93 † Primo præſuppono, quod præallegata cō
ſtitutio ſancimus, non eſt clauſa,nec incorpo-
rata cum alijs conſtitutionibus Regni, vt no-
94 torium† eſt ex oculari inſpectione,l. Titiæ tex
tores,vbi Bar. ff de leg. 1.& ſic dr̄ extrauagans,
95 † vt per Docto.oēs in l.cum prolatis,ff.de re.iu-
di. & per canoni. in c. paſtoralis, vbi eſt mate-
ria extra de fide inſtrum & per Felyn.in c 1 de
re iudi.

Secundo præſuppono, ꝙ conſtitutio extra-
96 uagans ad hoc,† vt liget debet eſſe indubitata,
97 † & dr̄ indubitata pluribus modis primo ſi eſt
98 ſumpta de archiuo † publico in quo publicæ
99 ſcripturæ per officialem† publicum cuſtodiun
tur.iux.tex in auth.ad hæc, C.de fide inſtru Se-
100 cundo † ſi reperiatur inter alias canonicas le-
101 ges,& conſtitutione, † vel ſi fuerit gloſata per
aliquem illuſtrem Doctorem , vt per omnes
ſcribentes in d.c.paſtoralis.

Tertio præſuppono ꝙ ad hoc vt aliqua cō-
ſtitutio extrauagās in loco aliquo liget, requi-
ritur de iure , vt ſit vſu recepta diuq; obſerua-
102 ta,† vt per Bar.in conſti ad reprimendum,§.fi.
& in d.l.cū prolatis, vbi Alex latiſſimè in eius
103 ad Bar paraphraſi.† Imo extrauagantia debēt
poni,& articulari, vt per glo conſue Neapoli.
in proęm.in princ. nu.25.verſ.ex his notandū.
104 † Alias in prænarrata non concurrunt , nō eſt
admittenda nec in iudicio recipienda , vt per
Doct.in locis præallega. quos refert , & ſequit
Pauiſius Auditor Rotæ celeberrimus in præ-
iudijs ad extrauagantes conſtitutiones Ioan-
105 nis X X I I. quem Pauiſium ſic appellat Dec.
in c.1.in 2.lectur. nu.4.ext.de conſti.

Et proinde cum dicta cōſtitutio nō habeat
requiſita prænarrata, tum quia noſtri regnico
læ, & ſummi legum vertices,vt fuerunt Mari-
nus de Caramanico, Andr.de Iſer Bar de Ca-
pua,qui cōſtitutiones Regni legerunt,& gloſ-
ſematibus ornauerunt legem prędictam non
legerunt,nec gloſſauerunt,imo nudā & abſq;
dote aliqua tanquam extraneam reliquerunt.

cum

cum dicta conſtitutio non reperiatur in archi
106 uo publico in quo nll reperit † de geſtis huius
Federici, niſi eius teſtamentũ, vt teſtatur Af-
flic. qui dicit ſe oculis proprijs vidiſſe, & percũ-
ctaſſe in conſti. Conſtitutionem diuæ memo.
col. 19. nu. 66. cir med & Mari. Frecia, in tract.
de ſuffeu. in 19 author Bato. car. 350 & vere iu
107 ra pro certiori cautelę † ſuffragio in archiuo
regalis curiæ reponũtur perpetuo conſeruan-
da, vt inquit Barth. de Capua, in fi. proœ cõſue.
Neapol. Tum etiam, quia non eſt probatũ &
108 vere probati non poſſit, † ꝙ dicta conſtitutio
in dicta ciuitate fuerit recepta, & obſeruata, er
go ſequitur ex prædictis neceſſario concluden
dũ, ꝙ dictum ius in ea minime procedat tanq̃
extrauagans, debitatum vſuq; non receptum,
vide Mand. in reg 23. nu 3.

Et ne deſit authoritas, adduco Affl. in c. 1. §.
porro, nu. 36. in fi. quali. olim feu. pot. alie. qui
dicit ipſe allegatam conſtitutionem eſſe locá-
109 lem, græcam, † & nõ obſeruari niſi in locis, in
quibus per conſuetudinem recepta eſt, cõfert
110 ad id, † ꝙ græca ſit conſtitutio, eius inſcriptio,
ex cuius titulo arguitur, l. 1. C. de impo. lucra.
deſcri. li. 10. And. in c. 1. § notandũ. de feu. guar.
111 ꝓthomiſis enim † Grçcè, Latinè; ſanguinis ius
dicitur, & conſanguinitatis, Tiraqu. de retract.
conſangui in præfat. nume. 2.

Ad rem etiam facit q̃m extrauangans non
112 eſt ſicut cæterę leges † in corpore iuris clauſę,
quæ omnes ligant. quas omnes ſcire tenẽtur,
& quarum ignorantia regulariter neminem
excuſat iux l leges, C eo l conſtitutiones, vbi
gl C. de iur. & fac. ign. imo differt, nã extraua-
113 gans probabiliter ignoratur ex eo, † ꝙ non eſt
inſerta in volumine aliarũ conſtõnum, & per
conſequens tanq̃ ignorata nõ potuit ligare ci-
uitatem Auerſę in ea introduci ex allegatis ꝑ
Franc. Aret. in fere eiſdem terminis in conſil.
154 col. 1. ver nec dicatur, &c.

Secundo principaliter pro iſta opinione põ
dero tex in proœ. Conſtitutionũ Regni in §. ꝑ-
ſentes, in quo text. Feder qui præſupponit au-
thor huius conſtitutionis voluit, ꝙ conſtõnes
per eũ eiuſq; pręceſſores latæ, nullũ robur ha-
114 beant firmitatis in iudicio, vel extra, † niſi ſint
inſertæ in volumine conſtõnũ regni. Sed iſta
conſtõ nõ reperitur ibidem clauſa, nec incor-
porata, vt ſup. dictũ, & fundatũ eſt, ergo nulla-
tenus in iudicio, vel extra allegari, nec de ea vis
aliqua fieri põt, arg. l. patre furioſo, ff de his, q
ſunt ſui, vel alie iur. § actionum Inſtit. de actio.
115 † Nec obſtat ſi diceretur capitula Regni nõ eſ-
ſe incorporata in conſtitutionibus Regni, &
tamen abſque dubio obſeruari pro legib. non
aliter quam ipſæ conſtitutiones in volumine
inſertæ, vt videmus Nam reſpondeo, & dico,
ꝙ verum eſt obiectum, ſed tamen capitula re-
gni fuere confirmata eaque in conſtitutioni-
116 bus regni incorporanda, † ſtatuit Carolus Pri
mus in capit Regni Conſtitutiones, itaq; ve-
117 re dicere poſſumus, † quod capitula Regni
ſint incorporata Regni conſtitutionibus: ex
quo infertur, quod obſeruantur adinſtar alia-
rum conſtitutionum, vt in dict. c. conſtitutio-
nes, firmat Napod. & poſt eum moderniores
Campani.

Tertio principaliter moueor, cũ dicta con-
ſtitutio nõ habeat in meo codice, & quotquot
viderim, diem neq; locũ, iux no. per Io. And. in
Data, lib 6. & in Authen. vt præpo. nom impe-
ra. vbi not in prin. & in l. ſi qua. C. de diuer re-
ſcript. non poteſt diſcerni ſi fuit per Fridericũ
lata ante, vel poſt cõſtitutiones Regni, ſeu ea
rum compilationem. ex quo infero, quod ſi
dicta conſtitutio fuit lata ante dictam compi-
lationem, nec ab eo inſerta, & incorporata,
118 † ſequitur neceſſario dicendum, ab eodem au
thore fuiſſe abrogatam & proinde nullum ro
bur habere ex claris verbis eiuſdem legiſlato-
ris in d §. præſentes Vel ſi dicas, ꝙ fuerit lata
poſt compilationem vt videtur innuere Anto
nius Caputus antiquus Doctor Neapolitanus
relatus per modernos Campanos in addit. ad
dictam Conſtitu. ſancimus, in fi. Commenta.
ad capitula Regni. Tunc dico duo.

Primum, ꝙ poſtquam Imperator prædictus
in dic §. pręſentes, appoſuit illa verba, alioquin
nullum robur habeant, &c. quæ clauſulam im
119 portant decreti irritantis † & annullantis, Car
di. in cle. 1. § 1. de conceſ. pręb. ſi poſt compila-
tionem pręfatam Regni conſtõnum voluiſſet
dictam l. ſancimus, promulgare promulgatã-
ve obſeruari, vtique expreſſe hoc mandaſſet,
120 † & neceſſariam clauſulã derogatoriam dero
gatoriæ appoſuiſſet, Bar. in l ſi quis in princ. ff.
de lega. 3. & in l omnes populi. ff de iuſti. & iu.
& in Conſtit. ad reprimendũ, in verb non ob-
ſtantibus, Ang. in l omnes, C. de præſcrip. trig.
vel quadr. ann. Non appoſuit. neque dixit, nec
expreſſe, nec tacitè, neque alius ſucceſſor Rex
confirmauit per ea quæ paulo ante diximus:
ergo ſequitur clare concludendum illam con
ſtõnem repuliſſe, & abieciſſe ex præallegatis.

Secundum, ꝙ cum dictus Federicus poſt-
121 modum fuerit excommunicatus, † & Regno
Neapolitano per ſententiam priuatus, prout
ſic per Sedem Apoſtolicam fuit declaratũ ſe-
cundum chroniſtas congeſtos per Frec. in lib.
2. de ſuffeu. in tit de antiquo ſtatu Regni, col j.
nu. 18. verſi. Sextus fuit Rex, car. 65. gl. in proœ.
conſti. Regni, in prin. vbi Affl. poſt gl. & Andr.
122 q. j † de qua priuationis ſententia habetur in c.
1. de re iudi. in 6 ſequitur neceſſario, ꝙ lex pręꝫ-
123 dicta ab eo tanquam priuato lata † nullamque
habente condendi leges poteſtatem, non va-
let, neque tenet, ca canones, 16. diſtin.

Et quãuis de facto, & ſine authoritate Sum-
mi Pontificis eiuſque Sanctæ Sedis poſſederit
124 regnum, & in illud ſe intruſerit, † vtique non
dicitur Rex, ſed tirannus, & ſic leges per eum
125 tempore tyrannidis latæ non tenent, † neque
ligant, per nota. in l. decernimus, & in l. om-
126 ni nouatione, C. de ſacroſanct. eccleſi. † aboli-
to enim regis titulo, abolita fuit lex ſua, vt di-
cit Bald. in capitulo tranſlato, extra de conſti-
tu & facit id quod ſcribit Andr. in prælud. con
127 ſtit quæſtione tertia. nec eſt ſtandum, † neque
cre-

credendum legibus, quarum repelluntur au-
thores, capitulo fraternitatis, de hæretici. capi-
tulo, licet ex quadam. de teſti. l. mathematicos,
128 C. de epiſc audien † imo facta per tyrannum
reuocari debent, vt per Andr. de Iſern. in l. pri-
uilegia, la ſecunda, in conſtitu regni. & infert
129 Bald in capit. primo, § fina. † de pace. Conſtan.
quod nec illa pax, nec leges ipſius poſſunt in
iudicijs allegari. Non eſt ergo mirum, ſi dicta
conſtitutio in ciuitate Auerſæ, vſque adeo
non fuit recepta, nec admiſſa, ſed pœnitus
reiecta.

Vnde non ab re quandoq; fuit dubitatum
de validitate ipſarum Regni conſtitutionum
per ſupradicta, tamen iſtud dubium fuit po-
ſtea ſublatum, tum propter expreſſam confir-
130 mationem dictarum cōſtitutionum, † tum ob
antiquiſſimam illarum obſeruationem, vt per
Andr. & Afflic. in procœ. conſtit. quæſt prima,
quæ confirmatio ac diutina obſeruantia cum
ceſſent in dicta conſtit. ſancimus, merito ceſſa
re debet eius diſpoſitio, arg. l. fin. §. ait lex, ff. de
repu. cum ſimilibus.

131 † Plus dico, quod cum Federicus fuit Impe-
rator ac ſimul, & ſemel Rex huius regni, vt p
gl. in prin. dictarū regni conſtitutionū, ſæpe al-
legata conſtitutio, ſancimus, ex quo caret die,
& conſule, potuit eſſe condita per eundē non
132 vti Regem Regni Siciliç, † ſed vti Regē, Regū,
& vniuerſalem Imperatorem, & ſic lex Impe-
133 rialis non ligat regnicolas non ſubditos † Im-
perio, imo ab eo atque imperiali lege prorſus
exemptos, And in c. Imperialem, §. ſcriba, col.
2. de prohi feu. alie per Frid. Luc. de Pen in ru-
bri. C pub. læti. vel conſu. lib. 12. Anto. Capy in
deciſ. 130. nu. 51. qui loquuntur in terminis de
legibus huius Imperatoris regnicolas non li-
gantibus ex rationibus prędictis.

Sed ꝙ dictus Federicus, vti Imperator dictā
l ſancimus, tulerit, indicant mihi prædictæ le-
gis verba, ibi, in omni prouincia, & in omni ci-
uitate, quæ verba ſunt valde vniuerſalia deno-
tantia fuiſſe eam conſtitutionem latam tanq̄
134 ab Imperatore, † non autem tanq̄ a Rege, arg.
tex in c a collat de appel. in 6 & in l. ſi paterfa-
milias, §. 1. ff de adopt. Nec vſus eſt eo quo in
135 conſtitutionibus regni ſolitus eſt ſtilo, † in qui
bus ad remouēdū hoc dubium, ſemper ad re-
gnum, regnicolas, regniq; magiſtratus, ſe re-
ſtrinxit ac retulit, ſiquis rectè proſpiciet, vt in
conſtitutionibus omnibus huius Imperatoris
ſatis liquido apparet, quod non facit in d l ſan
cimus, diuerſo ſtilo promulgata, p ea quę ſcri-
bit Sande. in c 2. ext. de reſcri. Deci. in conſ. 11.
col 9. nu. 19.

Quarto probatur, nam eſto millies, ꝙ dicta
conſtitutio eſſet canonica, indubitata, adhuc
ciuitatem Auerſę non ligat, & ratio eſt ex quo
136 non fuit † moribus noſtrorum ciuium rece-
pta, nec approbata, eo maxime cū ſit ſimplex
conſtitutio ad vtilitatem priuatorum inducta,
nec per hoc, ꝙ eam conſtitutionem non ob-
ſeruauerūt nec obſeruant, dicuntur legis tran
ſgreſſores, præſertim cum per illius inobſer-
uantiam peccatū non inducatur, ac etiam cū
potuiſſet quilibet, prout poteſt fauori illius le-
gis, ſi fauor dici poteſt, renunciare per gl. illā
137 † ſingularem. in c. 1. in verb. frangere, circa fi.
ext. de tre. & pa quam ibi communiter ſequū-
tur Inn. Butr. Pan. & alij, & Cauoni. in c. ſtatui-
mus. ext. de pact. Archi. Hoſti in § leges, 4. diſt.
Fely. in d. c. 1. Bened. in d c. Ray. in verb & vxo
rem nomine Adelaſiam, a nu. 228. ext de teſta
men. & faciunt quę inferius dicam in ſolutio-
ne primi contrarij. Nec vrget ſi dicatur, quod
ſequeretur abſurdū, ꝙ poteſtas Principis legē
condentis penderet ab arbitrio ſubditorū, nā
138 vltra allegata dico, † ꝙ princeps potuiſſet, &
poſſet deputare executorem, qui compelleret
ſubditos ad obſeruantiam legis, quo caſu ve-
139 lint nolint ſubditi tenerentur † legem recipe-
re, vt pulchre per Roſell. in verb lex, §. 2 ꝙ qui-
dem nedum nō fuit factū, imo idem Princeps
vidit & tolerauit, vt per eund. Roſel. in præall.
loco, §. 3.

Vltimo his famulatur, ſtatuit enim conſti-
tutio Regni. Puritatem legum, vt in Regno iu
140 dicetur ſecūdū conſtitutionem Regni, † & iu-
ra communia Longobarda, & tamen ius Lō-
gobardū, vt plurimum videmus, non ſeruatur
niſi in locis, & in cauſis, & inter perſonas, vbi
141 eſt receptum, † & quatenus eſt conſuetum, &
ſic procedit ac limitatur dicta conſtitutio puri
tatem, vt per Luc. de Pen. in l conductores, C.
lib. 11. de conduc. & procu. nu. 13. verſi. imo di-
cunt alij &c. vbi ſubdit ita ſemper ſeruatū eſſe,
142 † & ſeruari in magna Curia Vicariæ, quem re-
fert, & ſequitur Maran. in eius Specu. parte 3.
prin. a num 70. vſq; ad num. 102. ita & ſimili-
ter, imo a fortiori dicendum eſt de iſta conſti-
ſtitutione, ſancimus, tam dubia ac dubitabili,
iurique Romano contraria, vt non obſerue-
tur niſi in locis, & cauſis in quibus reperitur
obſeruari ac vſu recepta, quod etiam ſequi-
tur. Maran. in tracta. de multi. alien. numero
117. verſicu Triceſimus, & vltimus caſus, vbi
inquit, quod dic. conſtitu. ſancimus, non ſer
uatur, vbique, ſed ſolum in locis, vbi viget talis
vſus.

Ex quibus iuribus, rationib. & authoritatib.
ſatis meo iudicio conſtat iuſtitia cauſę noſtro-
rum conciuium, vt ius congrui in ciuitate prę
dicta non militauerit, nec militet, ex quibus fa
cile ad contraria ſuperius adducta reſpon-
deri poſſet: verum, vt facilius, & clarius
diluantur, ſigillatim ad ea reſponſum accom
modabo.

Et primo non obſtat conſtitutio præfata,
per ea quæ diximus tanquam extrauagans du-
bitata per homines, & vniuerſitatem Auer-
ſanam vſu ac praxi minime recepta, cum le-
143 ges promulgentur, † ac promulgatæ non li-
gent niſi moribus vtentium approbentur, ca-
pit. in iſtis, quarta diſtinctione, & quoniam ci-
144 uitas Auerſana legem † prædictam non rece-
pit, icciрco in ea non fuit obſeruatum, nec
obſeruatur ius congrui prætenſum, quia nul-
145 la alia ratione leges nos tenent, niſi, † quod iu

dicio

dicio populi receptę ſunt,vt inquit Iulianus in
l.de quib.ff.de legi.cum ẽt lex dicatur cõis Rei
146 publicæ ſponſio,†ſeu acceptatio,vt conſtat ex
eius definitione.in l.1.ff.de legi.quæ promulga
147 ta tacitã habet cõditionem,†vt non vſq; adeo
liget niſi fuerit acceptata,vt p Bened.& alios ĩ
locis ſuperius citatis in verſ.& eſto millies.Tũ
148 etiam † quia dicta aſſerta conſtitutio non eſt
lex generalis,ad hoc.n. vt lex dicatur generalis
149 & generaliter liget,oportet,†ꝙ ſit clauſa ĩ cor
pore iuris,vt notat Azo in ſum.C.de leg.verſi.
ſciam autem legem,&c.

Non obſtat diſpoſitio tex in c.conſtitutus,
150 ext de in integ.reſti.† qm̃ ibi tex ille loquit̃ de
particulati quadã conſuetudine,prout ſic illũ
tex intelligunt gl.ibi Panor & com. Docto.&
cum ibi ſit ius particulare, locale, ac propriũ,
151 †non meretur allegari in contrariũ, imo no-
152 ſtrę fauet opinioni, cũ in contrarium † ſit ius
cõe, l.ius ſingulare, ff de legi. & conſuetudo
153 vnius loci †ad alium trahi nõ debet,l.an in to-
tum,C.de ędi.priua.& quælibet prouincia abũ
154 dat ſuo ſenſu.c.vtinam 76 diſt †Non obſtat,ꝙ
in multis regni partibus ius congrui ſeruetur,
namque dupliciter reſponderi pōt. Primo,ꝙ
illud eſt, qm̃ vſu, & conſuetudine particulari
fuit admiſſum,& introductum,vt videmus in
hac fideliſſima ciuitate Neapolis, in qua non
155 obſeruat̃ dicta conſtitutio, † Sancimus,vt ex-
preſſe affirmat Illuſtris Doctor Io.Angelus Pi
ſanellus,in conſue.Neap.Si quis emit. in eius
addi.de iur.congrui,cart.333. quem retulit D.
Vinc.de Franc.in deciſ 346 nu.10 & ruiſus in
deci 390.nu.3. bene tñ ſeruatur ius congrui ex
156 †conſuetudine particulari,†quæ in multis ma
gnopere diſtat ab ea conſtitutione,quæ cõſtō
ſi fuiſſet lex regni,& canonica, fuiſſet vtiq; re-
157 cepta per Metropolim,†quæ totius regni ob
tinet principatum, & per conſequens per oẽs
regni ciuitates.& oppida quæ Metropolim tã
158 quam caput † fuiſſent ſecutæ,arg.§.ſed hodie,
inſti.de ſatiſda.l.ſi quis,C.de natur liber.& l.1.
C.de vet.iur.enu ibi omnes ciuitates conſue-
tudinem Romæ ſequi,& leges.

Secundo reſponderi poteſt,ꝙ in dictis locis
& partibus regni ſeruatur dicta conſtitutio,ea
159 nempe ratione,†quia fuit vſu recepta,vt ſupra
fundauimus, pręſumitur n actum id,quod de
160 de iure fieri debet, † arg l. ſeruo alieno, §.ſi ab
impubere,ff de leg.1.l fi.§ ſcio,ff. de leg.2 c.in
præſentia,ext de præſump cum ſimili.

Quid ergo mirum ſi in multis regni noſtri
partibus,& ſignanter Auerſæ non obſeruatur
dicta conſtitutio, nec ius congrui, prout in ea
161 non obſeruari teſtatur Afflic.licet †obiter, &
per tranſennã in eius tractatu ad dictã conſtō
nem in §. ſcriptum eſt, quamuis nihil alleget,
tamen tanto viro aduocato maximo, deinde
regio conſiliario conſultiſſimo citra iura, &
162 authoritates,†quæ bene callebat,fuiſſet de iu-
re credendum ex dictis per Bal.in l de quibus,
ff.de leg.Floria.in l.2.§.1.ff de teſti.

Neque deniq; obſtat præterea ſnĩa ſacri cõ
ſilij ex plutibus nempè Primo,nam lis,& ſnĩa
163 inter diuerſas perſonas nobis†,dictæq; noſtræ
ciuitati nõ debet obeſſe, tot ot res inter alios
164 acta,l ſæpè,ff.de re iud.† Nec vnicus actus ge-
ſtus cum priuato, qui nõ eſt ciuis Auerſanus,
ſed exterus pręiudicium aliqđ dictę ciuitati in
ferre debet inauditè,& quæ nõ ſunt in iudicio,
ex dictis per Bar.in l.1.§.& poſt operis,ff.de no-
ui oper.nunci Barba.in c.tranſmiſſa,col 2 ext.
de for competen.Snĩa etenim ſacri conſilij fa
165 cit ius inter † partes ipſas nõ autem inter ab-
166 ſentes,icc irco tertio nõ præiudicat,† nec quo
ad tertium facit ius cõe, vt tenet gl in d l.fi C.
de legi & canoniſtæ in cap in cauſis,de re iudi.
Matthesi.not 26.Tertio qm̃ prætenſa ſnĩa eſt
contraria alteri ſnĩę eiuſdem ſacri conſilii per
prius cum maxima cauſæ cognitionę latæ re-
ferente D.Io Andręa de Curte,regio conſilia
rio deĩde S.C.P.Prȩſide.de qua ſnĩa meminit
167 addi ĩ ſi com.ad cõſue.†Neapoli & ſic eſt nul
la cum reuerentia,l.15,ff.quæ ſent.ſin.appe re-
ſci l 1 C.quan.pro non eſt neceſſ c.inter mona
ſteriũ, de re iud maximè cum feciſſet tranſitũ
168 in rem iudicatam,†quæ pro veritate hr̃,l.1 vbi
not ff de conſti. princi.Ceſſante igitur aſſertæ
conſtitutionis diſpoſitione ex oĩbus ſupra al-
legatis, remanet diſpoſitio iuris cõis,ad quod
169 ſemper recurrimus †oĩſque interpreratio re-
170 cipiẽda eſt,† vt ad illud tanq̃ ad fontem redea
mus,l.ſi ſerui veſtri, C. de noxa.cum maximè,
quia reducitur ad libertatẽ fauorabilẽ cuique
libere de rebus propriis diſponẽdi,vt dicit tex.
171 †.qui non reperit̃ correctus in l.dudum, C. de
cõtra.empt.vbi Igne in præfa nu.33.vt nemo
cogat̃ vendere fundum vicino,nec eum requi
172 rere.† Corn conf.51.col.2.nu. . vol.3 Roma.
conſ 484 & vbi de aliqua extrauaganti dubita
tur,melius eſt in dubio iuris ſcripti regulis de-
173 ſeruire,†vt dicit Bal in c 1.qui te.ſint neceſſ.ad
prob feu ingrati. Cõcludo igitur ex prædictis
aſſertam conſtitutionẽ,ſancimus, non viguiſ-
ſe nec vigere in ciuitate Auerſę, & in iudicio
non poſſe ſubſiſtenter allegari, prout ſic dicit
Afflic in d conſtit.in §.ſcriptum eſt,in 1 notab.
174 vbi aſſerit tam in ciuitate† Auerſæ. quam ali-
bi,vbi iſta lex nunquam fuit obſeruata,nõ poſ
ſe allegari in iudiciis,& proinde conuentos eſ
ſe abſoluendos,& ſic in perpetuum declarari
& iuris eſſe cenſeo, ad laudem Dei Nuncius,
Pellicia V.I.D.

ADDITIONES.

A ADDE In uilla ſciente, ſi in eius territo-
rio fuit quiſquam depredatus, tenetur,
cum ad cuſtodiam ſui diſtrictus teneat̃,Lup ĩ
c.per ueſtras, §.24 notab 6.ampliat 9.inci am-
pliati poteſt cart.145.col.4. nu 9.non tamen re
netur de delicto noctis tempore patrato ab ali
quo de uniuerſitate etiã ꝙ ſtatuta id caueant,
cũ non potuerit reſiſtere,ut per Bar. Bal. Ang.
in l.1.§.occiſorum, ff ad Sillan. Bal.in l. ſiquis
non dicam rapere,col 3.C.de epiſ. & cler.Ro-
mã conſi 7.col.2.Barba.conſ 66 a num.5.Are
tin.conſi 57.col 2.Dec.conſi 64 col.in princi.
Hippoly.conſi.44 num.5.

Adde

B Adde ſi res communis nunquam fuit diuiſa, etiam ſi millies vendatur, poterit ſocius illā retrahere ab vltimo emptore, gl mag. in verſ. item quid ſi iſte emptor, in l. 2 C de reſcin. vē. & facit ad hoc, ꝙ quilibet emptor incipit eſſe conſors, vnde nunquam deſinit eſſe communis vt per Io. Lup. ad ll thor. l. 75. nu. 3. quid autem operetur diuiſio facta in vita a patre? & qd ſi ſit inæqualis, an habet vim meliorationis, vi de Ioā Lup. in l. 29. nu. 25. tori & vide eum in l. 20. num. 7. & l diuiſionibus ſubuenitur ei, qui deceptus eſt dolo aduerſarij, vel re ipſa vltra di midiam iuſti valoris. Plot. in l. ſi quando, num. 321. C. vnde vi, & vide Bern. Alfan. in collecta. c. 855. & an præſumatur diuiſio facta ob temporis diuturnitatem? glo. ꝙ ſic in l. ſi maior, C. com. diui & eſt communis opinio. Ripa in c. ſæpè, nu. 2 de teſti ſpol. Fely in c ſicut, de ſent. & re iud. limi. vt per pract. Papi. in for. lib. pro hære. vel re. ſing. diui. in gl. in verbo communiter, num. 5 & Iaſ. in l. 1. C qui admi. Alex. conſ. 92. vol. 2. Deci conſil. 79 Iaſ. in l ſciendum, nu. 18. ff. de verb obli. Balb. in trac. præſcrip fol. 27. nu. 40. vide Catelli. Cotta in verbo, ſortis.

In textu, ibi, vel vendiderit.

Adde ſupradictis, quid veniat appellatione venditionis, vide Bernard. Alfan. in collectanea. 144. ſpecie tamen perempta maritus, vel debitor ad quid teneatur, vide congeſtos Doctores & cumulatos per prędictum Doct. Alfan. collecta 207.

De more magnatum.

Adde, quod quamuis iudex etiam ex iuſta cauſa non poſſit compellere partes ad cōpromiſſum, vt dicit gl. in l furti. §. qui iuſſu, ff de his qui not. in fam vbi Barto. & Bal. in c. 1. §. ſiquis quinq; ſolidos, de pace ten. & in l. ſi ex ſtipulatione, C. de ſen. & īter om. iud. Alex. in l. æquiſſimum, ff. de vſufru. Paul. Alex. Iaſ. in l quidā exiſtimauerunt, ff ſi cert. peta. Alex. in l 1. §. & poſt operis, ff. de no oper. nunci. hæc tamen regula fallit, niſi forte eſſet lis inter magnates, & eſſet timor ne venirent ad ſcādala, & ideo turbaretur quies publica. Afflic. in deciſ. 148. vbi etiam dat alias limitationes.

Adde ad tract. de diuiſi. bonorum, ꝙ quādo res nō recipit commodam diuiſionem, vt molendinum, tunc deueniendum eſt ad licitationem, & is in licitando obtinet, qui maiorem partem habet, ſi æquale offerat pretium, l. ſancimus, §. fin autem, vbi gl C. de dona. l. 2. C. lib. 10. quan & quib. quar. pars deb. l. 2. C. de metalla. lib. 11. Pet. de Vbal. in tract. ſocie. par. 12. q. 12. Rebuf. ad conſti. regi. Thom. 2 tit. de pręcon. & licita art. 7. gloſ. vni. nu. 7. vide Tiraq de iure primoge. quæſti. 16 opin 1. vbi de iudicio ſortis. In quo aduertendum, quod quędā ſortilegia ſunt illicita, quę fiunt per incantationes, & artes magicas veluti ad inquirenda furta occulta, vel ad alias diuinationes indicandas, & talia ſunt prohibita, c. 1. & per tot. extr. de ſortileg cætera vero. quæ non fiunt arte magica, ſed neceſſitatis gratia. permiſſa ſunt, nam in dubiis ſecundum leges ad ſortes recurritur, l. ſi & § noſtro, C. com. de lega. & in l ſed cum ambo ff. de iudici. & qualiter fiat diuiſio in feudis Afflic. deciſ. 334. vbi addit.

Adde de anno computati. ſecundum conſuetud. Anerſæ, quod ſi in inſtrumēto fuerint appoſiti anni domini a natiuitate, non tamen inſtrumentum erit nullum nec inualidum, Imol. in conſi. 8 in primo dubio. licet ex conſuetudine iſta fiat computatio ab incarnatione, vt ibi per Imol.

F I N I S.

REPETITIO NOVA AD CAPITVLVM PRIMVM. DE SVCCESS. FEV.

OMNIBVS SANE TAM IVRIS PERITIS, quàm Cauſidicis, & in foro verſantibus, valdè vtilis, & neceſſaria;

NVNC RECENS PER PRAECLARISSIMVM Iuris Vtriuſque Doctor. Dominum Bartholomæum Camerarium Beneuentanum,

OPERA TAMEN VTR. IVR. DOCT. D. Nuncij Pelliciæ, in lucem edita.

CVM PRIVILEGIIS.

VENETIIS, MDCV.

Apud Iuntas.

REPETITIO NOVA
AD
CAPITVLVM PRIMVM
DE SVCCESS. FEV.

OMNIBVS SANE TAM IVRIS PERITIS,
quam Cauſidicis, & in foro verſantibus, valde
vtilis, & neceſſaria;

NVNC RECENS PER PRAECLARISSIMVM
*Iuris Vtriuſque Doct. Dominum Bartholomeum
Camerarium Beneuentanum,*

OPERA TAMEN VTR. IVR. DOCT.
D. Nuncij Pellicia, in lucem edita.

CVM PRIVILEGIIS.

VENETIIS, M D CV.
Apud Iuntas.

PERILLVSTRI

D. DON PETRO DE VERA AB ARAGONIA.

Regio Conſiliario,

SACRIQVE CONSILII NEAPOLIT. PRAESIDI DIGNISSIMO.

Et Prothonotario meritiſsimo;

NVNCIVS TELLICIA F.

EQVIDEM virtutum merita exempla virorum fortium, mores conſpicui, quæ in te vno emicant ſingulariter, ac admirabilem vniuerſo faciunt, vt qui ob tuas ſingulares virtutes, ad regendum tãtum tribunal, præfectus tanto moderaris munere, vt in tot virorum doctiſsimorum cætu patronus, pater ab omnibus veneraris, ac ſis conſpicuus: mihi verò talium obſeruatori, qui minimus ſim nulla aliqua ſupereſt animi mei demonſtratio, vt munus hoc qualecunque ſit in puluere repertum, typis traditum per manus noſtras à tanto viro Bartholomæo Camerario libenter accipias, vt obſeruationem erga te meam agnoſcas, & inter tuos familiares, ac ſeruulos mereci pias.

REPETITIO CAPITVLI PRIMI.

De ſucceſsione Feudi.

PER

BARTHOLOMEVM CAMERARIVM Beneuentanum. V. I. D.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſio in feudo olim non dabatur, nu.* 1.
2 *Teucri tenent militiam ad nutum reuocabilem, numero* 2.
3 *Succeſſio non datur hodie in feudo guardię, & caſtaldię.*
4 *Idem in precaria quę durat per luſtrum.*
5 *Idem in feudo precarię.*
6 *Feuda habitationum non tranſeunt ad hęredes.*
7 *Feudum ſoldatę non tranſit ad hęredes.*
8 *Feudi ſucceſſio protelata eſt ad vnum hæredem.*
9 *Feuda in quibus viuitur iure francorum, tranſeunt ad primogenitum.*
10 *Feuda dignitatum ſunt indiuidua.*
11 *Feudorum deinde ſucceſſio extenſa eſt ad omnes hæredes.*
12 *Feudorum ſucceſſio poſtremo poſtulata eſt ad nepotes, & in infinitum.*
13 *Succeſſio in feudum ſiue olim ſiue hodie habet pro baſi, & fundamento fidelitatem.*
14 *Fidelitas militię eſt in cauſa vt fęminę in feudo non ſuccedant.*
15 *Fidelitas ſex continet.*
16 *Vaſſallus debet eſſe conſtans, & ſecretus.*
17 *Succeſſio in feudo denegatur ei qui militare non poteſt.*
18 *Clerici in feudo non ſuccedunt.*
19 *Feudi ſucceſſio datur his qui ſunt de ſanguine.*
20 *Sanguis conſideratur multipliciter.*
21 *Feuda ex pacto, & prouidentia filio debentur ex neceſſaria reſtitutione.*
22 *Pater nullam ordinationem in feudo ex pacto, & prouidentia facere poteſt.*
23 *Præſumitur de filio in futurum vt de infecto ſanguine patris.*
24 *Sanguis in ſuccedendo ſumitur tunc vt puta filius à patre.*
25 *Caſus, in quibus ſufficit, quod vaſſallus ſucceſſor non ſit de ſanguine illius qui tenet feudum, ſed illius primi acquirentis.*
26 *Adoptiuus quia non eſt de ſanguine, non ſuccedit in feudo.*
27 *Pater filio in feudo nouo non ſuccedit, & quare?*
28 *Pater in feudo antiquo filio ſuccedit, & quando, numero* 29.
30 *Frater fratri ſuccedit in feudo nouo ex ſpeciali prouiſione, e Regni Neapolitani.*
31 *Niſi daretur feudum pro hæredibus ex corpore.*
32 *Patruus non ſuccedit nepoti in feudo nouo, ſed in antiquo.*
33 *Soror habilitatur in ſucceſſione feudi quaternati.*
34 *Soror habilitata ad ſucceſſionem feudi quaternati, non ſuccedat in feudo plano & de tabula.*
35 *Conſtitutio regni, vt de ſucceſſionibus, militat tantum in ſucceſſione linię deſcendentis.*
36 *Frater fratri non ſuccedit in feudo nouo, plano, & de tabula.*
37 *Fratri ſuccedit ſoror in feudo antiquo plano, & quando.*
38 *Socij Imperialis liberalitatis in feudo ſuccedunt.*
39 *Cognatis ſucceſſio feudi eſt interdicta.*
40 *Ratio quare filius ex fęmina in feudo non ſuccedat.*
41 *Iura feudalia conſiderant qualitatem hæreditariam à primo, & vltimo moriente.*
42 *Diuerſo tamen modo, & quomodo?*
43 *Conſuetudines feudales vtuntur duplici nomine, geniculo, ſcilicet, & gradu.*
44 *Computatio graduum ſecundum ius ciuile fit vt quælibet perſona gradum faciat.*
45 *Varia iura conſiderantur ſecundum conſuetudines feudales circa ſucceſſionem feudi.*
46 *Gradus ſecundum aliquos ſumitur a primo acquirente.*
47 *Compilatio feudalium conſuetudinum ab Oberto de Orto fuit facta, & nu.*48.
48 *Conſuetudines feudales loquentes de regno, intelliguntur de regno Alemanię.*
49 *Hugolinus compilauit iura feudalia, & quam dicunt decimam collationem.*
50 *Caſus figuratio ponitur in iſto textu. & numero* 51.
52 *Rubica conſuetudinum feudalium num continuentur?*

53 *Baldus voluit Iura feudalia interpretari, cum feudis operam non dediſſet.*
54 *Baldus acutiſſimi ingenij multa bona, & noua inuenit.*
55 *Succeſſio anomala in feudis, quę nec ex teſtamento, neque ab inteſtato defertur.*
56 *In feudo quem teſtari non poſſe, dupliciter intelligitur, & nu. 57. 58.*
59 *Feuda omnia vt in pluribus ſunt hęreditaria.*
60 *In feudo antiquo ex pacto, & prouidentia non datur ſucceſſio ab inteſtato, ſed ſpeciali prouidentia.*
61 *Filius capit feudum tamquam acquiſitum, non quod de nouo acquirat.*
62 *Succeſſor in feudo illud capit, non ex teſtamento nec ab inteſtato, ſed ſucceſſorio iure feudali.*
63 *Licet ſit ſecus ſecundum opinionem Roffredi Beneuentani.*
64 *Lex. fi. C. de edi. diui. Hadri. num militet in feudis?*
65 *In feudo non ſuccedit ex teſtamento nec ab inteſtato, ſed cum vniuerſitate hæreditatis.*
66 *Hæreditas cum peruentura eſt ad vnum, oportet quod ſit hęres etiam in exceptis à teſtatore.*
67 *Feuda veniunt in petitione hęreditatis.*
68 *Glo in l. item videndum, § nunc videamus, excutitur.*
69 *Bart. in l. vt iuriurandi, §. ſi liberi. ff. de ope. liber. declaratur.*
70 *Feuda hæreditaria, non autem ex pacto & prouidentia veniunt in petitione hęreditatis.*
71 *Filius quandoque eſt deterioris conditionis quam agnatus.*
72 *Filius non minus capit feudum iure contractus quam agnatus.*
73 *Filius etſi ſit hęres, non tamen propterea feudum eſt hęreditarium.*
74 *Feuda ex pacto, & prouidentia non veniunt in petitione hęreditatis, etiam in filio.*
75 *Baldi contra Bartolum in hoc opinio.*
76 *Feudum ex pacto & prouidentia non eſt hęreditarium in filio, eſt tamen annexum hęreditati.*
77 *Corpus feudi non eſt hæreditarium, ſed quoddam quid, nec extra, nec intra hęreditatem.*
78 *Interdictum, quorum bonorum, habet locum in feudis.*
79 *Poſſeſſio quæ datur ventris nomine, habet locum in feudis.*
80 *Carbonianum edictum habet locum in feudis.*
81 *Bald. in c. 1. an agnat declaratur, & quod feudum ex pacto ſit in hęreditate, & quomodo?*
82 *Jus ad feudum eſt hæreditarium, licet corpus, feudi non ſit hęreditarium.*
83 *Feuda non veniunt in petitione niſi cum vniuerſitate.*
84 *Limitatur tamen, & declaratur prędicta concluſio.*
85 *Limitatur, & declaratur, & ſecundo loco.*
86 *Filia agens ad hæreditatem reſpectu feudi, non impediri per agnatum, & quando.*
87 *Aliud eſt querere ſi feuda veniunt in petitione hæreditatis reſpectu poſſeſſorij, vel petitorij.*
88 *Feuda ex pacto, & prouidentia num veniant in fideicommiſſo.*
89 *Glo. in conſti. regni, hac ędictali, per Andr. de Iſer. damnata.*
90 *Filius ſi adijt hæreditatem, num teneatur reſtituere feudum ex fideicommiſſo?*
91 *Limitatio contextus, exploſa Alexandri Imolenſis opinione.*
92 *Feuda hæreditaria tranſmittuntur ne dum à primo, verũ etiam ab vltimo moriente.*
93 *Hæres in feudo non poteſt venire contra factum a defuncto.*
94 *Feudum ex pacto, & prouidentia non venit appellatione hæreditatis.*
95 *Contrariorum eadem eſt diſciplina.*
96 *Duæ ſunt hæreditates, Allodij, & feudi.*
97 *Filius habet feudum, altero inſtituto in Allodio.*
98 *Feuda an veniant in hęreditate, diſtingue.*
99 *Militię non eſt capax ſexus fęmineus.*
100 *Feminę in regno tunc excluduntur à ſucceſſione feudi quã do adſunt maſculi.*
101 *Intellectus ad Conſti regni. In aliquibus. De ſucc.*
102 *Feminę in regno paſſim admittuntur ad ſucceſſionem feudi plani, & de tabula.*
103 *Feuda indiuidua veniunt ad vnum tantum.*
104 *Primogenitus in regno ſuccedit ſolus.*
105 *In feudis indiuiduis, & iuriſdictionum, exercitium eſt diuiduum.*
106 *Filij licet inęqualiter inſtituantur, in feudo tamen partes ſunt æquales.*
107 *Hæres in feudo differt ab eo, qui eſt hæres in burgenſatico.*
108 *Mentio ſi fiat de filio, & filia, maſculinum poſtea venit taxatiuè, & non compręhendit fęmininum.*
109 *Succeſſio nepotum in feudo num ſit per capita, an in ſtirpes.*
110 *Succeſſio in feudo ſit ſecundum Ius ciuile, ſi aliter non ſit determinatum.*
111 *In ſucceſſione feudi quot ſunt perſonę ſuccedentes, tot cẽſentur eſſe donationes.*
112 *Succeſſio in feudo non ita conſideratur ſicut de iure ciuili.*
113 *Succeſſores in feudo non habent titulo lucratiuo.*
114 *Fidelitas vnius non eſt fidelitas alterius ſucceſſoris.*
115 *In linea deſcendenti non ſuccedit in capita.*
116 *Multiplicare abſurda non eſt ſoluere.*
117 *Tex. in c. 1. de natu. ſucc. feu. explicatur.*
118 *Specialitas in feudo circa ſubingreſſionem.*
119 *Nepos ex fratre non ſuccedit in regno in feudo nouo.*
120 *Nepos ex fratre num ſuccedat in feu. nouo de iure communi dato, vt frater fratri ſuccedat?*
121 *Subingreſſio datur per inueſtituram patris.*
122 *Lex feudalis non diſtinguit inter noua, & vetera.*
123 *Feudum ſi eſt conceſſum in regno, vel ex pacto vt frater ſuccedat non ſit mentione de hęreditatib. tam in regno quam de iure cõmuni repelluntur nepotes ex fratre.*
124 *Nepos qui ſuccedit cum patruo ſuccedit loco ſui patris.*
125 *Litera textus in c. 1. de feu. marchi emendatur.*
126 *Verba tex. ibi, nulla ordinatione defuncti valente vel manente, declarantur.*
127 *Ratio quare patris ordinatio nulla eſt in feudo? & in nu. 136.*
128 *Filius exhęredatus non ſuccedit in feudo potius ex facto l. quam hominis.*
129 *Exhæredatio non fit, niſi in bonis obuentis à patre.*
130 *Lucra nuptialia pater tenetur reſeruare filijs.*
131 *Pater nõ poteſt exhęredare filium in feudo patri, & filio, nomine proprio conceſſo.*
132 *Stipulationes duę ſunt, quando quis ſtipulatur ſibi & filio.*
133 *Filius habet partem in vita patris in feudo, ut ſupra conceſſo, & non tenet exhęredatio patris.*
134 *Pręſumptio cedit veritati probatæ.*

135 *Modernorum confutatur opinio.*
137 *Filius committens cauſam ingratitudinis etiam contra dominum in feudo exhæredatur a patre.*
138 *Lex feudalis dedit patri, vt patri quandam præminētiā erga filium, vt filius habeat feudum oportet quod ſit patris hæres.*
139 *Leges ciuiles non priuant filium qui non eſt patri hæres in fideicommiſſo neceſſario.*
140 *Filij non hæredes non ſuccedunt in feudo, non tamen filij ingrati exhæredati.*
141 *Filius præſcriptus vel non mala mente exhæredatus in feudum ſuccedit.*
142 *Filius ingratus præſumitur etiam domino ingratus.*
141 *Semel ingratus ſemper talis præſumitur.*
144 *Filius ingratus feudo non priuatur ſi pater non eſt conqueſtus.*
145 *Vaſſallus non punitur ex culpa niſi placicetur.*
146 *Iudex placitationis & declarationis ſolus eſt pater ob patriam poteſtatem.*
147 *Filius non à patre, ſed à lege habet primo genituram.*
148 *Primogenitura vitioſa non eſt primogenitura.*
149 *Pater ſi filio ingratitudinem remiſit filius ſuccedit excluſo ſecundo genito.*
150 *Filius ſi cōmiſit feloniam contra imperium amittito primo genituram.*
151 *Princeps eſt pater patriæ.*
152 *Patria eſt potior poteſtate paterna.*
153 *Feuda omnia etiam hæreditaria debentur ex pacto, & prouidentia maiorum.*
154 *Iniuria patri facta à patre eſt vindicanda.*
155 *Feudum non ex omni culpa etiam condigna eſt amittendum.*
156 *Primogenitura quæ conſiſtit in tempore facilius amittitur.*
157 *Pater omnia remittere poteſt filio culpanti erga patrem.*
158 *Pater non remittit filio culpanti in dominum.*
159 *Lex generaliter loquens recipit tamen interpretationem ab alijs legibus.*
160 *Feudum ſi detur ſub nomine proprio, datur propria contēplatione.*
161 *Feudum ex pacto & prouidentia eſt de quo agitur in c. 1. an. agna.*
162 *Feculium occupat pater vt pater, non vt hæres, &c. 163.*
164 *Agnatus repudiata hæreditate capit feudum.*
165 *Feuda capimus iure proprio, & ſtipulatione propria.*
166 *Regula iuris eſt vt detur medium vniuerſum in quo inſit hæreditas tertij cui ſum hæres, capiendo illud vniuerſum iure proprio, licet non ſim hæres morienti.*
167 *Feudum eſt quoddam vniuerſum iuris & facti.*
168 *Feudum francum quid & iura de eo loquentia.*
169 *Caſus figuratio, in §. hoc quoque.*
170 *Ratio decidendi contextus.*
171 *Verus Intellectus contextus, remiſſiuè.*
172 *Antinomia ſoluitur cur diuerſimode dicant iura feudorum dari ſucceſſionem vſque ad quartum gradum, & vſque ad ſeptimum.*
173 *Subingreſſio gratiam quandam legis præſefert.*
174 *Feudum paternum quid.*
175 *Feudum paternum, & antiquum in effectu idem eſt.*

VT nihil antiquitatis pœnitus
ignoretur, pro iuuenibus præ-
1 mittendum eſt, † quod anti-
quiſſima feudorum conſue-
tudine nulla ſucceſſio dabat
in feudis, ſed ad nutum domi
ni feuda iam conceſſa reuocabantur, cap. 1 de
his, qui feud dare poſſ. §. 1. & hæc natura viget
hodie pœnes nos in feudo præcario. de quo p
laco. de Ardizo in ſum de ſucc. feu. verſi. illud
autem, & in tit. vtrum vaſſa poſſ. feud præcar.
2 dar. per tex. in c. ſi. extra de præca † Qua conſue
tudine hodie teneri vtuntur cum eorum mili
tibus, qui vulgo ſaniac, nuncupantur, inde vſ-
que ad annum conceſſio ipſa protelata eſt, vt
in d. § 1 quæ natura, & hodie ēt in feudo guar-
3 diæ, caſtaldiæ, † vel quod pro mercede datur,
viget, c. 1. de feu guar. Item & in feudo ſcutife-
rorum, cap. 1. § feuda in cap. extraordinarijs,
quam naturam Doctores in d. c. 1. de feu guar.
in omni officio, quod feudum habet, & anno
durat extenderunt, & ſic certo tempore feu-
da finiri debere conſtituerunt, vt etiā videmus
4 in feudo, † quod nuncupatur præcaria, quod
per luſtrum durat, cap. 1. & cap præcariæ, con-
5 iuncta glo. extra de præca † Item, & feudū præ
cariæ, quę 29 annis finitur. 12. q. 2 c. ſępè, & 16.
q. 3. c clerici, ſi iſtis magiſtralibus nominibus
vtendum eſt, vt in c ſi, extra de pręca quod ſuo
locō alias dicemus. Poſtmodum vſque ad vi-
6 tā producta ſunt, vt in d. c. 1. § 1, † Quæ natura
adhuc iſto tempore durat in feudis habitatio-
num. cap. feud. habitationum, in 200. extraor-
dina & in feudis dignitatum, vt in c. 1. in princ.
de feu. marchi. licet conſuetudine ſit abroga-
tum, c. 1. in ſi de ali. feu & in feu ſoldatæ, quod
7 a nulla parte † ad hæredes tranſit, ca. 1. § ſi. quis
dica. dux, & in feudo Aduocatiæ perpetuæ ſi-
ſci, cap quicunque, de pace tenen. & vltimo in
omnibus feudis, quæ ſine inueſtitura, in ſcrip-
tis conceduntur, c. 1. qualiter olim feu. conſti.
poter. Deinde vaſſallis ſupplicantibus ad vnū
8 filium quem dominus elegiſſet † extenſa ſunt,
vt in d. cap. 1. de his qui feu. dar poſſ. §. & quia,
quæ quidem natura viget hodie in feudis, vbi
9 viuitur iure francorum, † in quibus loco domi
ni lex ſemper eligit primogenitum, & in feu-
dis dignitatum, quæ pariformiter, quoad hoc
vt vnius ſint indiuidua iudicantur, cap. 1. quis
10 dica. dux, † & in c. imperialem. § Præterea duca
tus, vbi latè diximus, de prohi. feu. ali. per Fri-
der. Sed temporibus quibuſdam interpoſitis,
11 vt in d § & quia, ad omnes filios † ſucceſſio ex-
tenſa eſt omni iure, tam communi, ca. omnes
filij ſi de feu. fuer. contro. quam etiam Longo
bardorum etiam in Regno. vbi non viuitur iu
re francorum, vt in conſt. vt de ſucceſſionibus,
& per Iſer in c. 1 § præterea, de pro ali. per Fe-
12 de vbi dixi, † Poſtremo ad omnes nepotes, &
in infinitum ſucceſſio ipſa eſt producta, c. 1. §.
Conradus. de his qui feu. dar. poſſ c. 1. ſi vaſſal.
feu priue & ca 1. de his, qui feu. dar poſſ. §. hoc
autem.
13 Quæ quidem ſucceſſio antiqua, † & nouiſ-

ſima

ſima ipſam fidelitatem militiæ pro fundamẽ-
to,& baſi habet, vt in c.imperialem, de prohi.
feu.ali per Fride.in princ.latius deſcripſimus,a
qua radice hoc primum,& correlatium infer-
tur,quod ſi fidelitas militiæ eſt in cauſa fœmi-
14 næ,† quæ militare nequeunt ſecundum gloſſ.
& Iſer.in cap.1.de his, qui feu.dar poſſ.in feu-
do non ſuccedunt, vt in c.iſto,§ hoc quoque,
& in §.ad filias,in c.1 de gradi.ſucceſſ Et econ-
tra videmus,quod licet ob ſperatam fidem. vt
15 prædiximus feuda nobis debeantur, † quæ ſex
illa requiſita continet, de quibus in c.1. de for.
fideli & in c.1.de noua form fideli.quorum fę-
mina capax nõ eſt, ex quo vaſſallus debet eſſe
16 conſtans,ſecretus.† & conſilium præſtare do-
mino ſuo,quæ vt in pluribus a mulieribus ab-
eſſe conſueuerunt vt inſt quib ali.licet in prin
cip & in l. ſi pater, C. de ſponſali. & in ſpecie
ponderabat Soci. in conſi.257 quia tamen hę
rationes habentur, vt impulſiuę, reſpectu ad
finalem, quæ eſt ipſa militia,hac de cauſa Iſer.
cæterique Doct in c.1.de his, qui feu.dar poſſ.
& Soc in præalleg conſilio determinauerunt,
quod fœmina quę militare non conſueuit,in
feudo ſuccedit illa etiam præcedenti ratione
videmus,quod ſurdo,& muto,& cęteris debi-
17 litatis,† qui ęque bene militare nequeunt,feu-
di ipſius ſucceſſio eſt denegata,c.1.§ mutus,in
tit.Epiſcopum vel Abba & in c.1. an mutus,
eadem ratione clericis quorum arma ſunt la-
18 chrimę,† & orationes, c.conuenior,23 q 8.feu
di ſucceſſio eſt interdicta, c.1 de vaſſ qui arm.
belli.depoſ.& in c. qui clericus eum concord.
ſi de feu fuer. contro. & alia multa oriuntur,
quæ ſuis in locis proponemus.

Quibus ſic recitatis, iterum pro iuuenibus
diſcurramus quod ſi cauſa militiæ feuda ſunt
adinuenta ob ſperatam fidem, ſpes ipſa ſub
19 alio profundiori fundamento, † & baſe funda
tur,hoc eſt in ſanguine, qui ſanguis tripliciter
conſideratur, vno modo conſiderando ſan-
guinem primi acquirentis, vt in c.1 de eo,qui
ſibi,& hęre.ſuis, & in c 1 quis dica.dux. Secun
do modo conſiderãdo ſanguinem illius qui te
net feudum,vt in c.1.ſi vaſſ feu priue.& in c.1.
§.præterea,quæ fuer prima cau bene ami. Ter
tio modo conſiderando ſanguinem illius qui
ſucceſſurus eſt in feudo,vt in c.Imperialem,§.
fin & per Iſer late in c.1 § deniq;, quæ fuę. pri-
ma cau.bene ami Et tunc animaduertendum
20 eſt,† ꝙ ſanguis his tribus modis conſideratus,
duos producit effectus, primũ videlicet inquã
tũ feudatarij feudo priuantur,& hoc modo at
tendimus ſanguinem primi acquirentis, vt in
c.1 de eo qui ſibi.& hære.ſuis,& in ca.1. ſi vaſſ.
feu priu.quando agnatus ſuccedit agnato, ſed
non minus attendimus in filio ſanguinem il-
lius qui tenet feudũ, vt in c.1. ſi vaſſ feu. priue.
cui defer ea rõne inquit Iſer.ibi,quia licet feu-
da etiam ex pacto,& prouidentia filio ex reſti-
21 tutione neceſſaria debeãtur,† & pater nullam
22 ordinationem in illo facere poſſit,† vt in c.iſto,
pater tamen poteſt nocere ei in eo quod ab ip-
ſo patre recepturus eſt,& non ab alio,& ſic in
ſanguine,vt infecto ſanguine pr̃is, ita p̃ſumat̃
23 de filio ĩ futurũ,† ar l.quiſqs, C.ad l.iul. mai &
vt habetur in c.1.ſi vaſſ.feu.priue & in c. ſi vaſ-
ſallus culpã, ſi de feu.fuer.contro qui termini
non ſunt noſtri,ſed de his diximus in cap.1.an
agna. Alio & ſecundo modo conſideratur ſan
guis, in quãtum eſt vehiculum cohęrens, quo
mediante in feudo ſuccedimus, & iſti ſunt ve-
24 rè termini noſtri:† vnde attende,quod licet in
ſuccedendo quandoq; capiamus ſanguinem
ab eo qui moritur tũc, vtpote filius a patre,re
gulariter tamen magis attendimus ſanguinẽ
primi acquirentis,ita ꝙ eſſe poteſt, vt filius ca-
piat ſanguinis qualitatẽ a patre , qui moritur
tunc,& ab eo primo acquirente, & ſic ab vtro
que, ſed magis a primo, quia conficiendo in-
uentariũ liberaretur a facto patris. non autem
a facto primi vt in c 1.an agna.dixi, & eſſe po-
teſt vt ſanguinem ipſum, vt in patre capiente
capiamus a primo ſolo acquirẽte,qñ agnatus
ſuccedit agnato c 1.de eo qui ſibi & hær. ſuis,
& patet in cap.1. an agna & videbis multos,&
25 varios caſus in quib etiam † ꝙ non ſimus de
ſanguine illius qui tenet ſeudum,ſufficit, ꝙ ſi-
mus de ſanguine illius primi,q acquiſiuit feu-
dum ad hoc, vt feudum capiamus.vt in ſequẽ-
tibus exemplis omnia dignoſces. In quo ad il-
lud animaduertas,quod ſi ſanguis iſte conſide
ratur in primo, ita vt nõ curemus de ſanguine
tenẽtis feudũ,hoc eſt in feudo recto, quod in
propria natura conſiſtit,quod ex pacto,& pro-
uidentia nuncupatur. quia ſi huic ſanguini co
hæret qualitas hæreditaria,tũc ſi non capimus
ſanguinem ab vtroque hanc alterationem hæ
reditariam capiamus ab vtroq. ſecund. Iſer.in
c.1.col.2.de ali.feu pater. ibi,alia tamen ratio-
ne non reuocabit, &c.

26 † Ex his ergo faciamus regulã, ꝙ Feuda de-
bentur nobis iure ſanguinis deſcendentis iu-
ſti,de ſanguine patet in c.1.§.adopt.ui.li de ſeu.
fuer.cõtro.vbi adoptiuus, qui de ſanguine nõ
eſt,in feudo non ſuccedit, & quod debeat eſſe
iuſtus, determinatur in c.naturales,eod ti. Ac
poſtremo, vt etiam deſcendẽs eſſe debeat,eui
dẽtiſſimis rõnib demonſtratur,& primo in c.
1.de nat.ſucc feud vbi pater ea ratione contra
iuris regulas, vt in l nam & ſi, ff.de inoff.teſta.
non ſuccedit filio in feudo nouo, quia non ita
27 † pater eſt de ſanguine filij. ſicut filius de ſan-
guine patris, qua ratiõe etiam pater in feudo
28 antiquo filio ſuccedit, † vt puta ſi feudũ aui pa
ter ita refutaſſet, vt filius illud caperet ſecũdũ
Iſer in d.c.1 de na.ſucce.feu.vbi dicemus. Hac
etiam ratione frater, qui nõ poteſt ſuccedere
fratri in feudo nouo vt in c.1.de duo.frat & in
c.1.§ Conradus.de his qui feu da poſ ſuccedit
29 in feudo antiquo,† quia eſt de ſanguine illius,
qui acquiſiuit feudum,feudum antiquum,ca.
30 1.de gradi.ſucceſſ.† Et ſi in regno frater fratri
ſuccedit in feudo nouo,ex ſpeciali prouiden-
tia conſtitutionis fuit, quã ſic ſapientes inter-
pretantur, ſicut & pactum ipſius feudi naturã
ſemper alterat, c.1.de feu non haben.propriã
natu.feudi. Nam qñ inueſtitura in Regno at-
tendit

31 tendir ſanguinem,† puta quia daretur feudum
pro ſe,& hæredibus ex corpore frater non ſuc-
cedere fratri in feudo nouo ſecundum Iſer. &
omnes in Conſtit. vt de ſucceſſionibus, & ta-
men ſtante tali inueſtitura ſuccederet fratri
in feudo antiquo, quia ſufficit, vt deſcendat a
corpore, & ſanguine primi acquirentis,vt eſt
text in regno,in ca.conſiderantes,quod ſe con
format ca.1 de eo qui ſibi,& hære.ſuis. Hac de
32 cauſa dicimus, † quod patruus non ſuccedet
nepoti in feudo nouo, ſed bene in antiquo ſe-
cundum tradita per Iſer. & alios,in ca. 1.in tit.
Impera.Lothar.etiam in Regno, vt in Conſt.
vt de ſucceſſionibus, & ex hac radice illud in-
33 de oritur, † quod licet fœminę de iure com-
muni feudorum non ſuccedant in feudo, vt
in ca.iſto, §.ad filias,cum concord. Et in Re-
gno ſi habilitatur ſoror, illud eſt per conſtitu-
34 tionem, vt de ſucceſſionibus, † quæ intelligi-
tur in feudo quaternato ſecundum Iſer & om
nes ibi,& in feudo plano, & de tabula,filia, &
35 in linea deſcendenti reperitur habilitata,† vt
in Conſtit. In aliquibus,quæ in ſola linea de-
ſcendenti locum habet, vt ibidem notatur:
quamobrem dicendum eſſet, quod in feudo
plano ſoror fratri non ſuccedat,et in hoc regu
lis iuris communis feudorum ſtaretur arg l p̃-
ciplmus, C.de appel tamen idem dicamus in
36 hoc caſu,† quod in feudo nouo plano fratri nõ
ſuccedit,quia in hoc habilitata non reperitur,
neq; fęmina,neq; maſculus. Maſculus,videli-
cet,quia eſt nouũ:fęmina,quia fęmina, & no-
uum,in feudo autem antiquo plano, & de ta-
37 bula ſoror fratri ſuccedit,† quoniã deſcendens
eſt a primo cui ſuccedit,c j. de eo qui ſibi & hę
re ſuis, & ita teneatis,quicquid moderni Nea-
politani ad illa non animaduertentes ibi dixe-
rint. Hac etiam de cauſa ſocij imperialis libe-
ralitatis,qui alias de iure ad inuicem ſuccede-
bant,l 1 ſi ſoci. imper.liber. C in feudo tamen
38 ſuccedunt,† vt poſt recitata per Iaſ.in l ſi mihi,
& Titio,ff.de verb.ob & in ſuo loco dicemus.
39 † Eadem ratione cognatis quoq; feudi ſucceſ-
ſio eſt iñterdicta,§ ad cognatos,in c j.de gra.ſuc
ceſſ. licet quidam in hoc contrariam ſententiã
tenuerint in Regno per conſti.vt de ſucceſſio-
nibus,quod ſufficiat,vt coniungantur ex parte
matris etiam. ꝙ feudũ ſit paternũ, de quo vna
40 cum Iſer in ca.j.de na feu.dicemus.† Et per hęc
euidens apparebit ratio. quare filius maſculus
ex fęmina qui poteſt militare, non ſuccedit in
feudo, ca.ad filias,de gradi. ſucceſſ.& capit 1.§.
hoc autem, de his qui feud dar. poſſ.in quo gl.
& Iſern. dicunt, quod venit ex infecta radice
matris: dic tu quod in cauſa eſt ſanguis,ex quo
non eſt de ſanguine agnationis illius qui pri-
mo feudum acquiſiuit.

Et vlterius ſciant iuuenes pro intelligentia dicendorum, dum ſupra conſiderauimus qualitatem hæreditariam alterare qualitatem ſanguinis. quod in hac feudorum ſucceſſione feudiſtę conſiderauerunt, vt quandoque ſine qualitate hæreditaria feudum capiamus, vt in capit.primo.an agna.

41 † Quandoque vero conſiderauerunt etiam
qualitatem hæreditariam,quam vno mõ con
ſiderauerũt in primo acquirente, ſimul etiam
& in eo qui moritur,tunc vtpote in feudo hæ-
reditario ſecundum Iſern in cap.primo,col. 2.
de ali feud.pater & in c. 1.§.quid ergo.de inue.
de re alie. fact. Alio modo conſideratur tantũ
42 in pſona primi acqrentis,† & non in moriente,
vtputa in feudo ex pacto,& prouidentia, quia
& ſi res hæreditaria non eſt, is tamen qui feu-
dum acquiſiuit pro ſucceſſoribus in infinitũ,
ita feudum eis acquirit,niſi reuocauerit in vi-
ta, arg.l.cum quis,ff.de ſolut.vt dicit Iſer in ca-
pit ptimo,de alie.feud.pater.§.& ſi libellũ, co-
lum.quarta qui & ſi non reuocauit,videtur ex
ſua volũtate illud poſteris concedere, & ſic vt
ſua occaſione feudum capiant, quæ occaſio-
nem non facit hæreditariam, ſed vt vim hære-
ditarij habeat in hoc ſecundum Iſern. in capi.
primo, de ali feu.pater.§.& ſi libellum,in fine,
& in cap.primo.an agna.colum. tertia. vbi la-
tius diximus in noſtra repetitione, quæſtione
ptima. In qua varias ſpecies qualitatis hæredi-
tariæ annotauimus. Illa ergo hic repete,ne bis
eadem dicamus,ſatiſq; ſit, ſi hæc intelligentiæ
cauſa annotauimus.

Et vltimo animaduertite etiam pro intelli-
gentia tex. & dicẽdorum,quia conſuetudines
43 feudales duplici vtuntur nomine. † geniculo
videlicet & gradu quæ nomina ſecũdũ gl in c.
1.de his qui feu.da poſſ in verb.Gradus,idẽ im
portant, ſed reperio, qđ Carolus in l. 1 in Lon
gobard. de ſucceſſ. dicit ꝙ gradus repreſentat
vnamquãq; perſonam & iy. geniculũ, repre-
ſentat duas perſonas,quaſi duæ perſonę vnam
generent,quod eſt verbum Francorum, dũ di
cunt,hic eſt mon cuſin de tergenudu, hoc eſt
in tertio geniculo,quo & Longobardi vtũtur,
vt in d. l. 1. ita vt attento ly, geniculo,computa
remus gradus ſecundum ius canonicũ, quem
ſequitur Napod. in conſuet. ſi quis. de ſucc ab
inteſt §.qui autem,in verb.Gradus. Sed Iſer no
ſter Auriga in c 2.§. hoc quoq; de his qui feu.
da poſ dicit quod hæc nomina ſunt ſynonima
& promiſcua illis vtimur & ſequitur glo.pro
quibus eſt tex in d l 1.in Lõgob. vbi vtitur hoc
nomine geniculi,& gradu ſynonime, & ideo
ſecundum Iſern. computatio graduum ſecũ-
44 dum ius ciuile fit,† vt vnaquęque perſona gra-
dum, ſeu geniculum faciat, vt in § hactenus,
inſti de gra cogna & non vt duæ perſonæ vnũ
faciant gradum, vt computant canoniſtæ. 35.
quæſt. 5.cap.ſecundo. quem in hoc ſemper ſe-
quimur. Dubium tamen eſt quia nos varia ha
45 bemus iura,† quæ vario modo dant ſucceſſio-
nem: Quia quandoque illam dant vſque ad
quartum gradum,vt in ca 1.ſi vaſſ feud.priue.
Quandoq; vſque ad ſeptimum,vt in cap iſto §.
hoc quoq;.& in c.j ſup.de his qui feu da.poſ.§.
hoc quoque,& quandoq: vſque in infinitũ,vt
in c.1.§ hoc aũt,de his qui feu.da. poſſ vt ſcia-
mus,a qua perſona capimus gradum; & quo-
modo iura prædicta concordentur In quo nõ
defuere, qui dicant, quod gradus in feudis ca-
piatur

46 piatur a primo acquirente, † quoniam vſque
ad quartũ gradum a primo tales prouiſiones
durant, vt in d. cap. primo ſi vaſſ. feu. priue. pa-
tét. Et quia dicimus, quòd ſubingreſſio, vltra
quartum gradum locum non habet, §. cum fi-
lius, inſti. de hęr. quæ ab inteſt. deſer. ſuper qui-
bus hodie nihil dicimus, ex quo congruentius
ſuper litera in §. primo. & hęc & alia notatu di
gna collocabimus.

His præfatis venio ad tex. pro cuius intelli-
gentia figurabo caſum vobis contra morem
47 noſtrum, ex quo nõ ſunt iſtæ leges, † quæ ſuper
facti cõtingentia, vt iuris conſulti fecerũt, ſint
promulgatæ, ſed potius compilatio eſt quædã
conſuetudinum facta ab Oberto de Orto, vt
in c. 1. de feu. cogni patet, vt omnes dicunt. In
quo animaduertite, vos tyrones, quia omnes
in hoc nemine excepto decipiuntur, vt liber
iſte fuerit compilatus ab Oberto, & dicite, ꝙ
48 Obertus, † & Girardus ſcripſerunt feuda, com
pilando conſuetudines feudales regni, vt dicit
Obertus in c. 1. de feu. cogni. & in c. 1. an mari.
49 ſucce. quod quidem † regnũ de Regno Roma
norum Alemaniæ intelligitur. & ne fortè intel
ligas de conſuetudinibus regni noſtri de qui-
bus per Andr. in c. 1. §. & quia in fi. de his, qui
feu. dar. poſſ. quia illæ non fuerunt compilatæ
in hoc libro, vt dicit Iſer in c. 1. de natu. ſucce.
feu. Verum, quia aderant conſuetudines Me-
diolanẽſes, vt in tit. de vſu Mediola. In ſcriptis
ſunt redactæ & aliæ etiam conſuetudines Lõ-
bardiæ, de quibus per Iſer in c. imperialem, §.
præterea Ducatus. Item aderant leges Lotha-
rij, vt in c. 1. de vaſſ qui contr. conſti. Lotharij,
& in c. 1. de prohi. feu. ali. per lotha. & in c. 1. &
2 conſt domi. lotha. Item aderat lex Federici
de qua in c. imperialem, de pro feu ali. per Fe-
der. Quæ omnia cum Federicus iunior librum
50 authenticorum compoſitum † a Iuſtiniano,
qui conſiſtit in nouem collationibus miſiſſet
Bononienſibus, vt illas authenticas adaptarẽt
ad leges Codicis quod fecerunt Hugolinus tã
dem reaſſumptis omnibus compilauit hanc
decimã feudorum collationem, ita dicit Odo-
fre. in auth. caſſa. C. de ſacro. ſanct. eccle. cui
credamus, tum propter eius authoritatem tũ
etiam per tex. in c. 1. §. ſimiliter, de capi. qui cur.
vendi. vbi litera facit mentionem de Gyrardo,
& Oberto, & poſtea dicit, & econtra. quæ lite-
ra legitur. & ego contra, quod verbum verifi-
catur de Hugolino. & ſi litera diceret, & ecõ-
tra, adhuc habemus intẽtum, quia tertius fuit,
qui de duobus loquebatur. & ideo animadner
te, vt ſcias, quod quando fit mentio, quod Lo-
tharius dicit cõtrarium, vt fuit in c. 1 qua. olim
feu. pote. alie. quod conſuetudo non fuit ſcri-
pta poſt Lotharium, erat ante, ſed ſunt verba
51 Hugolini. † Caſus ergo figuratur, quod cũ qui-
dam feudatarius haberet tres filios maſculos,
& duas fœminas, in vita ſua mortuus eſt vnus
ex illis relictis aliis duobus filiis nepotibus di-
cti feudatarij, qui dum retineret quoddã feu-
dum antiquum, ſuum condidit teſtamentũ,
in quo voluit, vt certo modo per inęquales par
tes feudũ diuideretur inter filios ſuos, vel eos
ex diſparibus partibus hæredes inſtituit, & ne-
potibus alia bona reliquit pro legitima. mori-
tur: fœminæ, quæ præteritæ erãt, petebant por
tionem ſuam in feudo, quæ videbatur debita,
arg. l maximum vitium, C. de libe. præter. Ne-
potes etiam petebant velle ſubingredi locum
patris, vt in auth. poſt fratres, & in auth. ceſſan
te, C. de legi. hæredi. Pro parte patruorum al-
legabatur, quod reiicerentur propter teſtamẽ
tum patris, arg. l 1. C. de ſacroſan. eccle. & eo-
dem modo, vt minimè alter frater, qui inęqua
lẽ hæreditatis partem habuerat, modo aliquo
conquereretur, & litera dicit, quod filiæ ſunt
excluſæ, quia & ſi per legem, maximum vitiũ,
ſuccedere deberent, adhuc tamen repellũtur,
quia in hoc a natura accuſantur, cum militare
nequeant, vt in prima lectione, & in pluribus
etiam aliis a natura accuſantur, l. in multis, ff.
de ſta. homi. vt gloſſ. dicit hic, pro quo vide, tu
Deci. in l fœminæ, ff. de reg. iur., & filii inęqua
liter inſtituti, nepotes, ſi nepotes adſunt, vt
figuratur caſus, inæqualiter prout per inue-
ſtiturã primi acquirentis vocantur, ſuccedant
in feudo, nec refert, quòd pater ita in teſtamẽ-
to cauit, quia nulla eſt ordinatio ſua, nam tex.
in l. 1. C. de ſacroſan. eccle. non dicit habeat
vnuſquiſque licẽtiam, ſupple, id eſt habilis ad
teſtandum, quod non eſt in caſu noſtro, non
ratione perſonæ, ſed ratione rei, quę neceſſa-
riæ reſtitutioni ſubiacet, vt in 1. q in c. 1. an.
agna demonſtraui, ac etiam propter aſſenſum
domini, vt in c. imperialem, de prohi. feu. ali.
per Federi.

In tex. ibi, ſequitur de ſucceſſione feudi vide
re, patet, quod ubi de iure ciuili rubricæ conti
52 nuãtur l. 2 ff de ſta homi. pariſormiter in † feu-
dis continuari debent, quod eſt contra dicta Ia
cobi de Beluiſo & Mar. in rub. de feu. guar. qui
uoluerunt, ut rubricę feudales non continua-
rentur, niſi inordinatę locutioni ipſius Oberti
hæc attribuamus, qui male loqueretur, ſi nũc
diceret, ſequitur de ſucc. feu. uidere, ex quo in
c. 1. de his, qui feu. dar. poſſ per totum in c. 1. §.
quia etiam, & § mutus in tit. Epiſcopum, uel
Abb. de his antea pleniſſimè dixerat. Nec mi-
nus illud pondera, quãdo in hoc tit. omiſit, de
quibus in c. 1. de natu. ſucc. feud. in cap. 1. de eo,
qui ſi feci agna. in cap. 1. ſi uaſſ. feu. priue. & in
aliis cõplutibus, & infinitis locis: niſi dicamus
prout dixit Bald. hic in princ. quod non ideo
hæc uerba hic ponuntur, ut ſignificetur, quod
rubricę continuandę ſint: ſed quia in pręcedẽ
ti titulo dixerat de natura feudi ſtabili, hic ſe-
quitur uidere de natura, quoad trãſmiſſionẽ:
& ſi non oſtenditur totalis natura ipſa, ſaltem
in aliquo de ipſius ſpecie tractat, quæ ſufficiãt
pro iunioribus, & nos ad iudiciorum difficulta
tes conuertamus.

Dicit in tex. ibi, de ſucceſſione feudi. Bal. cũ
53 feudis operam non dediſſet, voluit † tamen ſeu
da interpretari, & cum acutiſſimi fuerit inge-
54 nij, multa bona, & noua adinuenit, † ſed non
minus plura authoritate tanti viri non conue
nientia

nientia ſimul diſcuſſit, dicit hic, quod cum
text. dicat de ſucceſſione feudi, duo poſſunt
adaptari intellectus, primus videlicet, vt ſuc-
ceſſio ipſa non ſit ex teſtamento, neque ab in-
teſtato, ſed ſpeciali iure ſucceſſorio feudi, vt pa
tet hic in text. ibi, nulla ordinatione defuncti
valente, vel manente, ergo non ex teſtamen-
to. Item neque ab inteſtato, quia non dici-
tur inteſtatus mori, qui teſtari nequit l. prima.
ff de ſuis, & legit. hæred. ergo ſuccedimus iu-
re ſucceſſorio feudorum, & ea præſertim ra-
tione, quia ſi in feudo non ſuccederet ex te-
ſtamento illo iam condito, ſed ab inteſtato,
moreretur pro parte teſtatus, & pro parte in-
teſtatus contra legem ius noſtrum, ff. de regu-
lis iuris, quod mirum non videtur (dicit ipſe)
quoniam videmus ſucceſſionem damnato-
rum non eſſe ex teſtamento, vel ab inteſtato,
§. ſancimus, in Authen. de rapt. muli. & tamen
acquirit mulieri raptæ vniuerſum ius ex pro-
uidentia l. primę, C. de rapt. virgi. & quoſdam
in bonis ſuccedere videmus qui nec ex teſta-
mento, nec ab inteſtato ſucceſſuri erant, vt in
Authen. hoc amplius, C. de fideicomm. & in-
ſti. de acqui. per arroga quia potius dicitur ſuc-
55 ceſſio anomola ſecundum Mart. † hic, vt di-
cit gloſſ in verbo. Succeſſor. Inſtit. de eo cui li-
ber. ca. bona addic. Et hoc dictum Bald. ſem-
per doctor. & hic, & vbique notant. Sed ani-
maduertite vos, quia Bald currenti calamo
hæc ſcribebat, dum plures intellectus adducit,
cui reſpondemus, quod ſi ideo non dicitur
vera ſucceſſio inteſtati ex quo teſtari nequit,
non propterea Iuriſconſultus negat, vt inte-
ſtato æquipararetur, ita vt largo modo inteſta-
tus dicatur, quod Bald hic non negat, & ſi in
lege prima, C. de rapt. virgi & in ſimilibus bo-
na publicantur, & aliquibus applicantur, po-
tius pœna, quam ſucceſſio illa dicetur, licet
ei ſuccedant, nam ipſo iure patrato delicto
mulieri raptę vim paſſæ acquiruntur, vt in Au
thent. de rap. muli §. ſancimus. Et ſi hi capiunt
hæreditatem, qui inſtituti non ſunt, nec ab in-
teſtato venire poterant vt in Authentica, hoc
amplius C. de fideicommiſs cum concordan.
de quibus ſupra, vide glo ibi, in verb. reſpectis,
communiter approbatam, quæ vult, vt non
minus illi hæredes ſubrogati dicantur capere
bona illa, quam caperent hæredes qui hære-
ditatem repudiarunt, & ſic iure hæredum cen
ſentur per text. in Authentico, de hæred. & fal-
cid. §. ſi quis autem, verſic. ita vt omnibus mo-
dis, &c.

Quibus ſic recitatis reuertor ad verba Bald.
dicens, quod ſi Bald. intellexit, vt nunquam
capiamus feudum ex teſtamento, & per con-
ſequens, vt etiam nunquam cenſeatur veni-
56 re ab inteſtato, † ſatis errauit, quia quem poſ-
ſe teſtari, non intelligitur in feudis, vt ſecun-
dum naturam non poſſit teſtari, ſed altero de
duobus modis.

57 † Primo modo videlicet. vt ſine aſſenſu non
teſtetur, & hoc ſemper præſupponimus. vt ha-
beat aſſenſum, ne ex hoc capite actus ſit nul-
lus. capitu imperialem, de prohib. feud ali. per
Federic. Alio & ſecundo modo intelligitur,
58 vt in præiudicium hæredum non teſtetur, † &
dicere hunc morientem non poſſe teſtari in
præiudicium agnatorum, ita vt vere grauet ip
ſos in feudo, falſum eſſet in omni feudo hære-
ditario tam nouo, quam antiquo, vt in capit.
primo. an agna. in ſecunda oppoſi. & ſequen-
dixi. Item & in feudo ex pacto, & prouiden-
tia nouo falſum eſſet, quia de eo pater in præ-
iudicium filij diſponit, ſecundum Iſern. in ca-
pit. primo. §. Et ſi libellum, columna quarta.
de alien. feud. pat. & in capit. Titius. ſi de feud.
fuer. controuer. in fine. vt in dicto cap. an agna.
in prima quæſtione dixi.

59 † Quod nota, poſtquam feuda omnia, vt in
pluribus, ſunt hæreditaria, vt interrogato hæ-
rede ſi eſt hæres ex teſtamento, vel ab inteſta-
to, non poſſit dicere venire iure ſucceſſorio
feudorum, & ſic ſi poteſt teſtari, nõ conficien-
do teſtamentum, inteſtatus moritur, dicta le-
ge prima, ff. de ſuis. & leg. hære. Sed ex hoc di-
ces tu, Ergo ex hoc ſequitur, quod in feudo
antiquo ex pacto, & prouidentia verificabun-
tur verba, vt nec ex teſtamento, nec ab inte-
ſtato ſuccedat, & ſic iure ſucceſſorio feudi.
quod ſufficit Baldo, ex quo in tali feudo anti-
quo loquitur capitulum noſtrum. Sed vt per-
ſtringamus materiam, dicite vos, quod acce-
60 ptamus, † vt vere in feudo ex pacto, & proui-
dentia antiquo non detur ſucceſſio ab inteſta
to, ſed magis ſuccedimus ex ſpeciali proui-
dentia concedentis quia potius ſecundum gl.
& Bald. in capit primo, de feud. cogni. & Iaco.
de Belui. in ca. primo, § & quia, de his qui feu.
da. poſſ. filius capit feudum tanquam acquiſi-
61 tum, † quam illud acquirat de nouo, quos
ſequuntur cumulati per Iaſon. in l. in ſuis, in
quarto, not ff. de liber. & poſthum. prout fuit
de mente Socin. in conſilio decimonono, in
primo volumine, cuius verba, in capitulo pri-
mo. an agn. in prima quæſtione approbamus.
Sed non minus largo modo iure inteſtati ip-
ſum capimus, argumen. dic. l primę, ff. de ſuis,
& legit. ita in indiuiduo, dixit Aluarot in capi.
primo, de conſuetud recti feud. in primo no-
ta & in capi primo, in fine, colum. penultima,
de feud. cogni. pro quo allegat text. in cap. pri-
mo. § & quia, de his qui feu dare poſſ vbi litera
dicit, quod ius quod competit filio, eſt ius ſuc-
ceſſionis, & his verbis vtuntur iura, in capi. pri
mo, de ſucceſſ feud. hic in rubrica, & in text. &
in capi. primo, de gra. ſucceſſ iure ergo ſucceſ-
ſorio feudali ſuccedimus, id eſt vt non atten-
damus ius ciuile, ſed feudale, capit. primo, de
feud. cogni. vel quod iure ſucceſſorio feudali
capiamus. & non ex teſtamento, neque ab in-
teſtato, hoc eſt, ex propria donatione feudum
vendicemus, l. tertia. C. de donat. quæ ſub mo-
do, & ratione coniunctionis, quam donatio
morientis cum donatione ſequentis habent,
vt declaro in capit. primo, an agna. prima quę-
ſtione. dicitur certo modo ſuccedere, licet iu-
re proprio feudum capiat, vt ibi dixi, quoniam

vt dicatur ſucceſſio, differat ab inueſtitura ſim
plici, eſt text. in capitu. primo, de gra. ſucceſſ.
in princip. Nec refert quod moriatur pro par-
te teſtatus, & pro parte inteſtatus; quia hoc
cauſatur ex poſt facto l. circa, ff de inoffic. teſta
men vt declaraui in ca. 1 an agna in vltima op
po in capite agnatorum, vbi vide. Tum maxi-
62 me, † quia quando non inuenitur aliquod ſpe
cificum, & elegans nomẽ medium inter duo,
vt eſt in caſu noſtro inter cauſam teſtati, & in-
teſtati, tunc oportet, vt aſſumat naturam illius
extremi, cui magis aſſimilatur ſecundum Bal.
hic, qui allegat Dyn. in reg. is qui tacet, de reg.
iur. in 6 Secundus intellectus Bald. fuit, dũ ani
maduertit, quod feuda veniũt in petitione hæ
reditatis, vt in l. item veniunt, § nunc videa-
mus, ff. de petit. hæred. & vt declarat Roffred.
noſter Beneuentanus in libello de petit. hęre-
63 dita. Impoſſibile eſt quod detur præterquam
ex teſtamento, vel ab inteſtato, quodque teſta
menti vigore concludunt docto. in l fin C. de
64 edi. di Hadri. quod lex illa habet locum in feu
dis: Dicit quod inter quem ſuccedere ex teſta-
mento, & non ſuccedere ex teſtamento, datur
quoddam medium, vt non ſimpliciter ſucce-
damus in feudo ex teſtamento, vel ab inteſta-
65 to, † vt præmiſerat, ſed vt cum vniuerſitate hæ
reditatis, quę ex teſtamento nobis debetur cõ
pręhendatur feudum. Ratio patet inquit Bal.
quia quando hęreditas peruentura eſt ad vnũ,
66 oportet, † vt per omnia inſtitutus ſit hæres etiã
in his quę a teſtatore excepiuntur, l ſi ita quis
fuerit inſtitutus hæres excepto fundo, ff de hæ
red. inſti. ergo in his omnibus quę teſtatoris fue
runt, & ſic in feudo, & hoc modo verificatur
ly, ſuccedere, in tex. iſto. Quid dicemus?

Illud tandem dicam, quod ſi omnium ſcri-
bentium, conſulentiumq; dicta hic recitare-
mus, recitatione ipſa ita animos veſtros defeſ-
ſos relinqueremus, vt inde vtiliora legere negli-
geretis, quamobrem hoc ordine vtar, vt ante
omnia vtiliora referamus.

Nec minus prout res ipſa poſtulat corriga-
mus poſtmodum ex eorum veris ſententiis, &
ex his quę nobis occurrent, breuem in calce di
ſtinctionem collocemus.

Prima igitur opinio, vt feuda veniant in pe-
titione hæreditatis, fuit gloſſ. in l. item viden-
dum, §. nunc videamus, ff de petitione hæredi-
tatis, quam totus mundus allegat.

67 † Sed Iacobus Butrigarius, & Gulielmus
contradicunt, quod gloſſ. illud non dicat, quia
potius dicit, quod filius maſculus ſuccedit in
feudo, non fęmina, quæ repelleretur ab agna-
to deſcendente, capitu. iſto. qui doctor. minus
bene illam gloſſ intelligunt, ex quo ſatis cla-
re format quæſtionem, ſi inter deſcendentes
feudum venit in petitione hæreditatis, magis
ergo dubitandum eſt, ſi gloſſ illa velit, vt peti-
titio hæreditatis habeat locum inter filios tan
tum, vel inter agnatos etiam, aut generali-
68 ter cum omni extraneo, † & Barto. in hoc paſ-
ſu ter loquitur; primo in dicto §. nunc videa-
mus. Secundo in l ſi patroni. ff ad Trebellian.
in principio, & Tertio in l. vt iuriſiurandi, §. ſi
liberi, ff de oper. liber. qui ſemper vario modo
locutus eſt; quamobrem vti Petrus ter domi-
num negauit, ter quoque Bartol. variaſſe Do-
ctor. dicunt: ſed vtinam, ſicut Barto. rectè lo-
cutus eſt, ita rectè ipſum intellexiſſent. Reuer
tamur ergo ad punctum Bartol. in dicto §. ſi li-
beri. ponderat gloſ in dicto §. nunc videamus,
quæ loquitur in filio, & dicit, quod cum ſolo
filio feuda veniunt in petitione hæreditatis, &
ita intelligunt ipſum Alexand. in l ſi patroni.
alleg & Iaſon in prælu. columna decimaquin
ta, dicentes quod melius, & ſanctè loquitur
69 Bartol in l. ſi patroni. † ſed cum reuerentia tan
torum patrum, ipſi Barto. non intellexerunt,
quia Barto. non ponderat qualitatem filiatio-
nis, nec qualitatem illam deſcendentem, ſed
magis ponderat qualitatem hæreditariam. vo
lens, vt indiſtincte feuda hæreditaria veniant
70 in petitione hæreditatis, † non autem feuda ex
pacto & prouidentia, bene potuiſſent allega-
re Rayner. in dicto § nunc videamus, & Bald.
in l qui ſe patris, C vnde liber. qui de eo men-
tionem non facit, columna ſeptima. vbi vult,
quod agnatus venit ad feudum iure contra-
ctus. & ſic cum eo non venit in petitione hæ-
reditatis: filius autem capit, vt hæres. capitulo
primo. an agna. & ſic in eo tantum, & in linea
deſcendenti locum habet petitio hæreditatis.
71 † Sed dic, quod licet quandoque ſit deterioris
conditionis, quam agnatus, vt dixit Iſern. in ca
pi. primo, an agna. & in capitulo primo. §. quid
ergo, de inueſtitu. de re ali. fact. in hoc tamen
72 æqualis ſunt conditionis, † quia non minus
filius capit feudum iure cõtractus, quam agna-
tus, & ſi filius eſt hæres, non propterea feu-
73 dum eſt hæreditarium, † vt patet in capitulo
iſto, ibi, nulla ordinatione valente, vel ma-
nente, ſed in hoc grauatur, quia filius, vt pater
honoris cauſa cum hærede moriatur ſecun-
dum Iſern in dicto capitulo primo, an agnat.
vbi in prima oppoſi. & prima quæſtione, iſta
declaraui.

Quamobrem recte dixit Bartol. ibi, & in §.
nunc videamus, vt feuda ex pacto, & prouiden
tia non veniant in petitione hęreditatis, etiam
74 in filio, quia ly, hæres, a lege expreſſum, regula-
tur a natura rei, l. pro hærede, §. ſi quid tamen,
ff. de acquiren hæredit & l. inſtituendi, § ſi libe-
ri, ff de oper. liber. feuda autem hęreditaria in
petitione hæreditatis veniunt dicto §. ſi liberi.
Refert ergo ſcire ſi feudũ eſt ex pacto, & pro-
uidentia, quod non venit in petitione hæredi-
tatis ſecundum Barto in d. §. nunc uideamus,
uel ſi eſt feudum hæreditarium, quod uenit in
petitione hæreditatis, ſecundum Barto. in d. §.
ſi liberi, quo quidem modo has duas Bart. do-
ctrinas concordamus, qua de cauſa, ut quod
uerum eſt diſcernamus, has duas propoſitio-
nes diſtincte examinemus.

Et quo ad primam, inquantum Bart. in d. §.
75 nunc uideamus, ꝙ feuda ex pacto, † & proui-
dentia non ueniant in petitione hæreditatis,
contra Barto. tenuit Bald. in capitu primo, an
agna.

agna.columna 4. qui conſiderata perſona filij voluit, vt veniat in petitionis hæreditatis, quia
76 & ſi feudum ex pacto,† & prouidentia non eſt hęreditarium in filio,eſt annexum hæreditati, cap.1 an agna & c.filius,de capi.qui. cur. vendi.ita quod,& ſi opinio Bart.præcedens poſſet ſuſtineri cum agnato i qui nihil cõmune habet cum hæreditate in filio fruſtra dubitaremus, pro quo,& ſecundo adduco conſuetudinem eiuſdem Bald. 70. in primo vol. vbi dicit,
77 †ꝙ corpus feudi non eſt hæreditarium,ſed eſt quoddam quid,quod interdũ eſt in hereditate interdũ extra hæreditatem, vt dixit etiam Bal. in quodam conſilio non impreſſo, ꝙ de verbo ad verbũ inſeritur Afflic in præl. & Deci.in conſi.78.col.2.quamobrem Alexan.in conſil. 19.col.pen in 5.vol.fuit in alia fantaſia,quod ſi corpus feudi non eſt hæreditariũ ius ad feudũ & vtile dominiũ eſt hæreditariũ.mouetur per tex.in l.item videndũ,§.ſi.iuncta,l.ſeq ff.de petit heredi &l.arbor,§.fin.ff.comm diuid.vnde Socin. in conſil.10.in primo vol. dixit ꝙ feuda non veniũt in petitione hæreditatis niſi cũ vniuerſitate,l.quædam,ff.de acq rer. domin. & ſe conformat cũ dicto Bal.hic in ſecũdo intellec. & ita intelligit,ꝙ dixit Bal. ꝙ feuda veniunt in petitione hæreditatis in l.2.q 37.ff de rer. diui. Qua de re Bald.nouel in conſilio 73.non impreſſo dixit ꝙ feudũ erit in hæreditate tanquã piſcis.qui eſt in aqua & nõ eſt in aqua. In quo ne compellamur dicere, quod tales tantiq; viri literatiſſimi, feudales terminos ignorauerint, neq; ꝙ pecuniæ amore talia ſcripſerint,illos potius ad concordiam, vt aliquo caſu bene dixerint reducam.Quamobrem iterum diſtinguendum eſt, quia aut conſideramus illud vtile dominiũ, quod habemus in feudo, vt in cap.1.§.fin.in quibus cau feud amit.

Aut conſideramus nudam poſſeſſionem,& detentationem ipſius feudi, inquantum poſſeſſa ab authore hrditatis. Et ſi conſideramus vtile dominiũ,illud certũ eſt,per ea quę ſequẽdo Bar.in d.§.nunc videamus,ſup.firmauimus, ꝙ non venit in petit hæred ex quo magis ſpeciali prouidentia q̃ iure hæreditario, illud habemus,vt in c.1.an agna.in prima qõ.probaui, & in hoc per omnia ſequimur Bart. a quo docto. in d.l ſi patroni. & in d. §. nunc videamus, nõ diſcedũt: ſi vero conſideramus ipſam poſſeſſionem, vt cõtinuetur cũ herede per ipſam hæreditatis aditionem,vt no doct.in l.cũ heredes, ff.de acq. poſſ.& illa ſimplex poſſeſſio, vt detineatur ab hærede venit in petit.hæredi. ſecundũ Iac.Butr.Gulie.& Alber.in l.ſi patroni, & in d.§.nunc videamus.Imo & Alex.in l.ſi patroni. Iaſ in prel.col.15.Quia omnia ea in quibus defunctus detentationem habuit,& ad hæredes tranſitoria ſunt, veniunt in petit hæred. regulariter, ff.de petit.hæredit.& l.hæreditas, C.eod tit.& ita intelligimus tertiũ dictũ Bart., in dicta l.ſi patroni.vt extraneo etiam competat petitio hæreditatis,qui rectè loquuntur.

Et ideo hæc etiam illis addamus, quia vt dixit Bald.hic poſt glo.magiſtram,in l.fina.C.de edic.diui Adria.tollen & ibi Alex.& Iaſ Iſern. & cæteri in ca.1.ſi de feu.fuer. contro.illud remediũ diui Hadriani habet locum in feudis, quinimo, & vbi teſtamentum deeſt, & l.fina. prędictam locũ habere nequit. vel adeſſe non poteſt, puta in feudo ex pacto, & prouidentia antiquo, in quo nulla ordinatio valet, vt hic Bald concludit,quod filio competat officium
78 iudicis.†ita ipſe in capit. primo de contro. inueſt.inter maſcu & fœmin hac de cauſa in feudis habet locum interdictum quorum bonorum de quo per Iſern. in dicto capit primo. ſi de feud. fuer contro. Hinc etiam ſequitur, vt
79 poſſeſſio,† quæ ventris nomine datur,locũ habeat in feudo ſecundum Bald.in capit primo. an agna colum. 4. quem ſequitur Aluarot. &
80 cæteri,ibi,†Qua de re etiam remedium carboniani edicti in feudis locum habet ſecundum Iſern.in dicto cap.primo.ſi de feud. fue. contr. & Bal.in ca.1.an agn.col 4.& Alua. Alex.in l.1. de carbo.edi. Pro quibus facit optimum dictũ Imo in d.l ſi patroni, dum ponderat quod intereſt heredis habere feudũ apertum domino, etiam, ꝙ in eo non ſuccedat, ne ſi illo careret tanquã hæres ad intereſſe teneretur domino
80 cui feudum reſtituere non poteſt,† & hoc modo intelligamus dictum Bald quod ſit annexũ hæreditati, non ꝙ ſit pars, vel dependẽs ab hæreditate quia filius conficiendo inuentariũ non liberaretur, quod negamus una cũ Iſern. in c 1.an agn.& conſi Bal 70. ꝙ ſi feudũ ex pacto, & prouidentia non eſt hæreditariũ eſt in
81 hæreditate,dic ratione ſolius detentionis,† Ita ꝙ intelligamus conſiliũ Alex. 19. ut ſi corpus
82 feudi non eſt hrditariũ,ius ad feudũ ſit hrditariũ: dic tu ꝙtũ proponitur ius petitionis hæreditatis ad illam detentationem conſequendã, quia & ſi feudum non eſt in hæreditate,ius petendi, ut poſſideatur ab hærede,eſt in hæredi-
83 tate,& ita paulo poſt ipſemet declarat, † & ita intelligamus conſil.Soci. 19. ut feuda non ueniant in petiti hæredit. niſi cũ uniuerſitate, & ita dicamus non imaginarie locuti fuiſſe Bal. nouel. quod feudum ſtat in hæreditate, tanquã piſcis in aqua, & non eſt aqua,poſtquam ratione ſolius poſſeſſionis eſt in hæredita-
84 te, † & non eſt hęreditarium, ſed prædicta concluſio limitatur, ut non habeat locũ etiã in iudicio poſſeſſorio,quãdo ille qui petit, nõ poſſet intentare petitionẽ hereditatis & reſpectu petitorii, is qui poſſidet ius habere ad tem, ita Bar.& cęteri per illũ tex.in l.ſi patroni,ff.ad Treb. Quę oĩa iterũ limitamus, ut procedant,
85 qñ conſtat,† ꝙ eſt feudũ,& agitur ad feudũ, ut tũc diſtinguamus inter petitoriũ , & poſſeſſoriũ,ſed non cõſtaret eſſe feudũ,tunc poſt oppoſitam petitionem hæreditatis, ſiue in uia poſſeſſorij, ſiue in uia petitorij,feudum ueniret, text eſt in cap.inter filium , & ita intelligo doctrinam Ioan. Andr quam allegant Alexand.
86 † & Iaſon.in dicta l. fina. C.de edi.diui Hadria. tollen. quod agnatus non poſſit impedire filiam agentem ad hæreditatem reſpectu feudi, ſcilicet quando non conſtat eſſe feudũ , ita Iacob.

Iacob. de Beluiſ. Iſer. Bald & omnes per illum
text. in capitulo primo, de controuer. inter ma
ſculum, & fœminam, vbi in caſu incerto in-
telligunt capitulũ. inter filiam, ſi de feu. fuer.
contro. & ita intellexit Alber. de Roſa. illum
text. in lege cum miles. ff ex quibus cauſ. Ita-
que intelligenda ſunt dicta in deciſione cen-
teſimadecimanona. Aliud eſt ergo quærere
87 ſi feuda ex pacto, & prouidentia † veniunt
in petitione hæreditatis reſpectu poſſeſſorij,
quod acceptamus.

Aliud vero ſi reſpectu petitorij, quod ne-
gamus, & ſic refert multum, vt intueamur
modum agendi ſecundum Alexan & Iaſon.
in locis allegatis, ex quibus illud ſequitur,
quod ſi feuda ex pacto, & prouidentia non
veniunt in petitorio inter filios, & agnatos,
multo fortius non veniunt cum extraneo ſe-
cundum Bartol. in dicto § nunc videamus.
Ex quibus correlariè infertur, quod ſi feu-
da ex pacto, & prouidentia non veniunt in
petitione hæreditatis, minimè veniunt in fi-
deicommiſſo ſecundum omnes in dicta l. ſi
patroni, & cumulatos per Iaſon. in prælud. co
lumna decimaſexta, argumen. l. quidam eulo-
gio, C. de iur. delib. Iſtam illationem limitauit
Ioan. Andre. in titu. de loca. § nunc aliqua, ver
ſicu. centeſimoquinquageſimooctauo, in fi-
88 ne, quem referunt prædicti Doctores, † vt non
habeat locum ſi filius, qui ſuccedit patri, eſt
grauatus de reſtituendo feudum agnato de-
ſcendenti a primo acquirente: mouetur du-
plici argumento, primo ex parte agnati, quia
eſt de vocatis, & ceſſat in eo ratio, vt extraneo
detur: ſecundo ex parte filij. quia potuit facien
do inuentarium de facili ſe liberare, vt in ca-
pitulo primo. an agna. Iſern. & cæteri notant:
imputetur ergo ei, qui ſimpliciter adiuit, ſed
Alexand. tenet contrarium. Primo per text.
hunc: ibi, nulla ordinatione valente inter fi-
lios. ergo nec cum agnato. Secundo, quia ſi
filius poteſt repudiare hæreditatem Burgen-
ſaticam, & tenere feudum, capitulo primo,
an agna. idem dicemus, quod ſi adiuit, vnum
retineatur ſine altero, in quo teneo cum Ale-
xand. non tamen reſponſionibus ſuis: ſed di-
camus nos, quod reſpectu primi capitis in con
89 trarium adducti, non tenet conſequentia, † eſt
de comprehenſis in inueſtitura, ergo ſequi-
tur, quod ſine aſſenſu poteſt cum eo contra-
hi, vt tenuit gloſſ. in Conſt. hac edictali quam
ibi Iſer. reprobauit, nam oportet tunc quod eſ
ſet agnatus immediatus, & in caſu ſimplicis
refutationis ſecundum Iſern. in capitulo pri-
mo, §. & ſi libellum, de ali. feu. pater. vt in capi-
tulo imperialem, in proprio articulo dixi, re-
ſpectu ſecundi nequaquam tenet conſequen-
tia, filius adiuit hæreditatem, ergo ſemper te-
90 netur reſtituere feudum, † quia adeundo non
obligatur obſeruare, quod nulliter fecit defun
ctus ſine aſſenſu ne dum in feudo ex pacto, &
prouidentia, ſed etiam in feudo hæreditario,
ita Iſer. in dicto capitulo, Imperialem, colum-
na nona, vbi dixi. Magis hæc cadent, quando
cum aſſenſu hæc fierent in præiuditium con-
ſentientium. vt in cap. primo, an agna. declara
uimus, quia per l. cum a matre, C. de rei vendi.
in re propria teneretur factum defuncti ratũ
habere. vel contra omnes in feudo hæredita-
rio, vt in dicto capit. an agna. in 2. oppo proba-
ui. & tunc bene dicerẽt, quia per aſſenſum ceſ
ſat prædicta reſponſio noſtra. & ſecũda etiam
poſtquam voluntariè cõſentit, quod nota pro
limitatione text noſtri, nec Alexandri doctri-
91 nam ſequimur in hoc, † quod paria ſint adire
ſimpliciter vtrunque, vel altero ipſorum cum
inuentario in effectu repudiare. quia ſi adiuit,
quod ad præiudicium ſuum iudicatur feudũ
vt hæreditarium, ſi fecit inuentarium, ſecus, vt
ibi per Iſern.

Et vltimo inferebant ſecundo ex hoc. quod
poſtquam feudum ex pacto, & prouidentia
non eſt in hæreditate, renuncians hæreditati
paternæ, non renunciat feudo, ita Dyn. in con-
ſilio 16. quem ſequuntur Barr. in dicto §. nunc
videamus, & § ſi liberi. & Docto. in dicta l. ſi pa
troni, ac cumulati per Iaſ. in preludiis ſuis. co-
lumna 16. cui addite longiorem cumulatio-
nem Afflict. in Conſt. hac edictali. Quibus ite-
rum addite, quod Bald. in capitulo primo, an
agna. datur pro cautela ad hoc, vt filius præci-
puum detineat feudum patris, vt in vita renun
ciet hereditati paternæ de quo ibidẽ dicemus.

Quo vero ad ſecundum caput de feudo hæ-
reditario, multi decipiuntur, vt non veniat ſi-
cut feudum ex pacto, & prouidentia, & quod
non ſit verè hæreditarium. Sed animaduerta-
tis quæſo, quoniam feudiſtæ duplici vtuntur
nomine ſucceſſione, videlicet, & tranſmiſſio-
ne, volentes, vt feuda ex pacto, & prouidentia
debeantur nobis ſucceſſione reſpectu primi,
capit. 1. de eo qui ſibi. & hær ſuis, & capit. iſto.
92 † Feuda autem hæreditaria tranſmiſſione ne
dum a primo, ſed a moriente, iſtis magiſtrali-
bus nominibus vtitur Iſer. in capitulo primo,
§. quid ergo, de inueſti. de re ali fa & dum tranſ
mittitur feudum, in ipſo feudo hæres ſum, vt
dicit Iſer. in dicto § quid ergo. in vltimis ver-
bis, & quia in ipſo feudo hæres ſum. non poſ-
93 ſum venire contra factum † defuncti, l. cum a
matre, ita quod ſi faceret inuentarium, non li-
beraretur. Iſer. in capitulo primo, an agna vbi
diximus, quia res ipſa eſt hereditaria. vt proba-
ui ibi, in ſecunda oppo & ita tenuit Bald in ca
pitulo primo, de his, qui feu. dar poſſ columna
ſecunda. verſicu. & nota & in conſilio octua-
geſimoſecundo, incip. proponitur, quod inue
ſtitura, Barto. in dicto §. ſi liberi, Alexan. conſi-
lio vigeſimooctauo, columna penult. 19 co-
lumna quarta. in fine, & conſilio octauo, & vi
geſimoſecundo, in quinto volumine Quibus
ſic præmiſſis vides, quod hæ feuda omnimo-
do, & in petitorio & in poſſeſſorio veniunt in
petitione hæreditatis inter eos, qui tunc in ip-
ſo feudo de iure ſuccedunt ſecundum Barto.
in dicto §. ſi liberi. prout etiam dixit Iſern. in

capitulo iſto,verſic,& olim,in capitulo primo,
columna penultima, qui ſucc.tene in conſtit.
hac edictali.in capitulo primo,columna ſecū-
da, de alien. feudi, pater.in capitulo primo, §.
huius autem generis, in qui.cau feu.ami.quē
ſequuntur omnes cumulati per Curt. in pri-
mo conſilio,& Iaſon.in prelud.columna deci
maſexta,& per ſcrib.in l.ſi patroni,ff ad.Treb.
Et inter agnatos,qui tunc non ſuccederent,ac
cum extraneis,idem diceremus,quando adeſ-
ſet aſſenſus, ex quo cum aſſenſu per omnia de
feudo hereditario diſponimus, vt in capitulo
primo, an agna.in ſecunda oppo. demonſtra-
ui: ſed ſi ſine aſſenſu fieret, nulla ordinatio eſ-
ſet ſua reſpectu domini, & iure proprio filius
feudum caperet ſecūdum Iſer.in capitulo im-
perialem,columna decima,etiam,quod ſit he
reditarium. Ex quo correlarie infero, quod ſi
eſt in hereditate ſicut ſupra firmauimus,quod
feudum ex pacto,& prouidentia non venit ap
94 pellatione hæreditatis,†ex quo non eſt in here
95 ditate †quia contrariorum eadem eſt diſcipli-
na,l.inter ſtipulantem,in §.ſacram,ff.de verbo
rum obligatio.eodem modo,quia feudum eſt
in hæreditate,renunciat hereditati, renuncia-
tur feudum, ita in ſpecie tenet Afflict.in capi-
tulo in generali, ſi de feu.fuer. contro. Quod
verbum ſatis æquitati ſermonis cōſonat. Sed
contra eius dictum, attentari poſſet, quia duæ
96 quodammodo ſunt hereditates, † argum l.ſi
certarum,ff.de mili.teſtam.& quia capitulū in
generali, non ſe fundat, quod comprætenda-
tur in hæreditate, vel in verbis,ſed magis.quod
de feudo nominatim dictum non eſt, vt tena-
citer obſeruamus etiam in realibus, vt niſi in
ſpecie nominentur, nunquam conceſſa cen-
ſeantur,vt in conſt.dignum,& in conſt.ea quæ
ad decuſ.& in capitulo in generali, de offic.vi-
car.in ſexto,& ſic non curaremus de argumē-
tis ciuilibus,argumen capit.primi, de feu.co-
gni. Nec refert, quod vna hæreditas non poſ-
ſit ſeparari ab alia, capit.primo, an agna.ma-
ximè in feudo hereditario, quia illa habent lo
cum quando ſeparatio fieret poſt mortem,ſe-
cus ſi in vita patre volente Burgenſaticam re-
futauit,ſecundum Bald.in capitulo primo,an
agna.columna tertia, & ſufficit tunc vt ſit hæ-
res in feudo ſecundum Iſer.In capit. primo,§.
quid ergo, de inue de re ali.facta. Pro quo fa-
cit,quia quando facto patris, filius non habet
hæreditatem, puta quia pater inſtituit alium
in Burgenſaticis,ſufficit ei, ut capiat feudum
ſecundum Iacob. de Beluiſ. quem ſequuntur
97 omnes. † Tum maximè, quia potius quæri-
mus,ſi poteſt aliquid habere, quam quod ue-
lit aliquid refutare, in quo pro nunc ſubſiſto,
dicam Deo annuente,in capit. in generali, ne
materias tranſplantemus.

98 Diſtingue ergo dum quæris, † an feuda ue-
niant in petitione hæreditatis, quia aut non
conſtat eſſe feudum, & tunc tam in poſſeſſo-
rio,quam in petitorio veniunt in petitione hæ
reditatis, capitulo, inter filiam, ſi de feu.fuer.
contro. & in capitulo primo, de contr.inueſt.
inter maſc.& fœmin. in quibus locis qualiter
conſtare debeat, dixi. Aut conſtat eſſe feudū,
& tunc aut ſumus in feudo ex pacto, & proui-
dentia, & tunc aut ſumus in petitorio, aut in
poſſeſſorio, in petitorio non ueniunt ſecun-
dum Bart.in dicto §.nunc uideamus,etiam in
ter filios cum concordan. Aut ſumus in poſ
ſeſſorio, & tunc aut is,qui tenet feudū,eſt de il
lis, qui habent ius ad feudum, & nequaquam
competit,l.ſi patroni.ff.ad Trebelli Aut non
eſt de illis,& datur etiam extraneo ſecundum
Barto. & alios in dicta l. ſi patroni. Aut ſumus
in hæreditario, & tunc aut diſpoſitio eſt facta
cum aſſenſu, aut non, ſi cum aſſenſu tam in
petitorio, quam in poſſeſſorio venit diſtin-
ctè etiam inter extraneos in petitione hæredi
tatis. Aut ſine aſſenſu, & tunc aut loquimur
inter eos,qui ſuccedunt tunc in feudo,& idem
dicimus: aut cum agnato, qui non ſuccedit
tunc, vel cum pœnitus extraneo. & in hoc
vltimo caſu, idem dic de feudo hæreditario,
ſicut in non hæreditario,ſupra dixi diſtinguen
do inter petitorium,& poſſeſſorium.

In text. ibi, tantum filij. Iſern. hic ponde-
rat ly, tantum, quod non ſit exceptio fœmi-
narum exiſtentibus maſculis,ſed vt dicat tan-
tum maſculi, quia fœminæ nunquam ſucce-
dunt,capitulo primo,§.hoc quoque.de ſucce.
feud. quia, vt in euidentialibus dixi, militiæ
99 non eſt capax ſexus fœmineus. † bene ly
tantum ſtatet reſpectu maſculorum, vt tunc
fœminę excludantur in Regno in feudo qua-
100 ternato, † quando adſunt maſculi,vt in con
ſtitut.vt de ſucceſſionibus, vel etiam in feudis
planis,& de tabula, quæ qualia ſint,in capitu-
lo imperialem, §. illud dixi, vt fœminæ non
ſimpliciter excludantur, ſed propter maſcu
lum, vt in conſtitut. in aliquibus, quę etiam
loquitur in feudo plano, & ita communiter
cauſidici illam intelligunt conſtitutionem,&
Iſern.in capitulo primo, § & quia. de his qui
feu. dar.poſſ. columna ſecunda,& in capitulo
primo, de natu. ſucce. feu quod mihi non vi-
detur,quia text. non dicit ſimpliciter, quod in
101 toto Regno fœmina † caperet feudum,
ſed, quod in aliquibus Regni partibus conſue
tudo illa viget, ibi ergo ſeruetur vbi viget.

Niſi illud huic conſiderationi noſtræ re-
ſpondeas, quod ex prauo interpretantium
ſenſu ita paſſim fœminæ in feudis planis, &
202 de tabula ſucceſſerunt in regno, † vt non
ſit locus, vbi hodie non admittantur ad ſuc-
cedendum, ex quo conſtitutio non ponde-
rat partes particulares feudi, & res ipſas, vt
fecit in capitulo primo, de his,qui feudum da
re poſſunt: ſed ponderat partes, & ſic pro-
uincias, & in vnaquaque prouincia talis in-
troducta eſt conſuetudo prout clarum eſt,
illo tamen tempore conſuetudo vniuerſalis
non erat.

In text. ibi filij æqualiter ſuccedunt, dic
103 tu, ſcilicet in feudis diuiduis, † ſed feuda in-
diuidua

diuidua ad vnum capitulum Imperialem , §.
103 prӕterea Ducatus,†de prohibit. feud. alienan.
per Feder.
104 † Er ideo in regno ſuccedit primogenitus,
vt nota. in capitulo licet , extra de voto. Idem
dicimus de feudo dignitatum,capit. primo,de
feu.marchię , & in aliis feudis iuriſdictionum,
105 in quibus † ſolum exercitium eſt diuiduum,ca
pit. Imperialem,§.ducatus.vbi dixi, & vbi viui-
tur iure francorum , vt in Conſtitut. vt de ſuc-
ceſſionibus , & dixit æqualiter ſuccedunt nul-
la ordinatione valente,vel manente,ad oſten-
106 dendum , † quod licet filij inęqualiter inſti-
tuantur hæredes,partes tñ ſunt ęquales in feu
do,vt litera eſt clara hic, ita dicebat Iac.de Ar-
di. in titu. vtrum in ſeud. prohibi. diuiſ. & hæ-
107 res feudi differt ab eo † qui eſt hæres in Bur-
genſaticis,ſecundum gloſſ. in capitulo primo,
in verbo frater , de his qui feud. dare poſſ vbi
vult, quod ſi alter inſtituitur in hæreditate,fra
ter ſit hæres in feudo , vt dicit Iacob.de Beluiſ.
quem ſequuntur omnes in capitu. primo. an
agna pro quo notate tex.iſtum.

Item & ſecundo loco pondera ibi filij,quod
quando ſit mentio in aliquo teſtamento de fi
108 lijs & filiabus,†maſculinum poſtea venit ta-
xatiuè, & non comprehendit femininum ,ſu-
per quo videte cumulata per Iaſon. in l.ſi quis
id quod,ff de iuriſd.omn.iudi.

In tex.ibi, vel nepotes ex filio,ſuper hoc ver
bo,feudiſtæ, & hic, & in capi. primo,de natur.
ſucceſſ feud. maxime laborant ſi ſucceſſio ne-
109 porum erit per capita , vel in ſtirpes , † in quo
ciuiliſtæ duo faciunt capita , quando nepotes
ſubingrediuntur locum patris , vt ſuccedant
auo,& in hoc non dubitant. Secundo quando
ſuccedunt patruo, vna cum alijs patruis , & in
hoc fuerunt opiniones , quia Azo voluit , vt
ſuccederent in capita , Accurſius vt ſuccede-
rent in ſtirpes,de quo per gloſ.& doctores , in
Authent.ceſſante,& Authent.poſt fratres,C.
de legit. hæredib. vbi Bald. quoque in hoc ali-
qualiter male loquitur , quem articulum tan-
quam ciuilem non intremus , ſed videte cu-
mulata per Alexand in conſilio quinquageſi-
moquinto.incipien perſpectis his quę in The
mate,per quatuor columnas , in quarto volu-
mine vbi nedum cumulat tenentes hoc de iu-
re ciuili,ſed etiam in ſeudis.in quibus quidem
feudis ſecundum ius ciuile determinandum
110 eſt, † ſaltem ea ratione, quia non reperitur de
iure ſeudorum aliquid innouatum,argumen.
capituli primi , de feud. cogni. quinimo iura
feudalia cum iure ciuili concordant , capitulo
primo,de natur. ſucceſſ.feud.capitulo primo,
de ſucceſſ.ſeud & capitulo primo,de gra ſuc-
ceſſ. ſecundum Alexand. ibi. Sed contradicta
Alexan. facit.

111 † Primo , quia concluſimus referendo in
voce in præcedenti lectione , ea quæ ſcripſi-
mus in prima quęſtione,in capitulo primo,an
agna. quod quot ſunt perſonæ , totidem cen-
ſentur eſſe donationes , & vnuſquiſq; ex pro-
pria donatione feudum capit ſecundum Iſer.
in iſto verſic & olim , in capit. Imperialem,in
§. Præterea ducatus,de prohibit.feud. alie. per
Feder.& in capit. primo,§ quid ergo. de inue-
ſtit.de re ali. ſact. Si ergo vnuſquiſque capit ex
propria perſona,dum gradum capiũt a patre,
& ius ſuccedendi eſt proprium eorum ſecun-
dum Bartol.in l ſecunda,C.de liber. præte. ſe-
quitur quod per capita facient partem in diui-
ſione & ſic ſuccedunt ęqualiter fratres, & ne-
potes loco eorum patris,ita vt ęqualiter prædi
cetur,quod ſuccedant in capita.

Fortificatur & ſecundo hęc opinio, vt in feu
dis aliter dicamus , quã de iure ciuili dixerint,
quia ſucceſſio in feudis non ita conſideratur
112 ſicut de iure ciuili,†quia ſi qui in feudo ſucce-
dunt , non capiunt rem ipſam ex titulo ſimpli
113 citer lucratiuo, † ſed tenentur ſeruire,vt in ca
pitulo primo,§ fina in quibus cau.feud amit-
114 tatur , † & vnius non eſt fidelitas alterius , ar-
gumen.c.veritatis, extra de iure iuran.vt dixit
Alexan.in dicto conſilio quinquageſimoquin
to , ergo &c. Huic motiuo reſpondet Alexan.
quod ſi attenderemus has rationes , idem di
cendum eſſet , quando nepos vult ſuccedere
cum patruo in hæreditate aui , vt inſpecta do-
natione , & ſeruitio ſuccederent in capita. &
115 tamen in linea deſcendenti clarum eſt † quod
non ſuccedunt in capita , vt in capitulo iſto, &
nemo adhuc eſt,qui auſus ſit contrarium dice
re. Quæ reſponſio minime placet , quoniam
116 multiplicare abſurda non eſt ſoluere, † argu-
men.l ſpadonem,§.qui iura multa, ff.de excu.
turo. & qui vellent diſputare, dicerent , quod
text iſte non aperit,ſi ſuccedunt in ſtirpes , vel
in capita, & quod in feudis , etiam in linea de-
ſcendenti ex rationibus in argumentis con-
trarijs adductis ſuccedant in capita. Sed reſpõ-
de tu retorquendo argumentum contrarium
pro iſta parte.& arguo ſic,ſi ita vt tenentur ſer
uire, eodem modo ſuccedunt , ergo ſuccedũt
in ſtirpes , probo conſequentiam ex commu-
ni concluſione doctorum , in capitulo Impe-
rialem,§. Præterea Ducatus.de prohibit. ſeud.
alien.per Feder. vbi volunt.quod nepotes ex fi
lio nõ plus ſeruiant quam eorum pater ſeruie
bat, & ſic omnes pro vno,vt not. in l.ſecunda,
ff de verb.obli § ex his ergo eodem modo ſuc
ceſſio omnium erit pro parte patris . Nec ob-
ſtat primum argumẽtum ſormatum per me,
quia ſi dominus vni nunquã dedit , & ex pro-
pria ſtipulatione veniunt,tñ illi dedit ad tem-
pus, & poſt tempus, vt in d . q dixi,& tempus
non eſt tunc,quãdo patrui adſunt, vt in totum
partes per capita capiant,quia ſi qua ſucceſſio
eiſdem datur,non ſimpliciter,ſed repræſenta-
tiue repręſentando patris perſonam eis con-
ceditur, vt bene dixit Alexan.in dicto conſilio
quinquageſimoquinto, columna tertia , poſt
docto. in locis allegatis. & hoc eſt quod voluit
dicere litera in capitulo iſto , vbi filij in plura-
li, &cę. loco ſui patris, & cętera , quaſi om-
nes,pro illa parte. Sed vlterius pro hac com-

mnni doctorum concluſione ponderate vos
text. in capitulo primo, in fin. de natu. ſucceſ.
117 feud. vbi litera dicit, † quod in ſucceſſione
collateralium lineæ vocantur per lineas ęqua-
liter, & lineæ iam repteſentant fratrem de-
functum, ergo non in capita, ſed in ſtirpes, &
ibi Bald & hoc voluit allegare Alexand. in di-
cto conſilio quinquageſimoquinto, quando
dixit, quod bene facit text. in capitulo primo,
de natura. ſucceſſ. feud. in fine & verum dicit.
Pro quo nouiſſime pondero text. ab eis non
ponderatum in capitulo ptimo, §. primo, de
feudum marchiæ, vbi litera dicit, quod ſuc-
cedunt nepotes ex parte patris præmortui, &
ſic nihil plus capiunt, quam eotum pater ce-
piſſet.

Itaque teneatis domini, et recitationes do-
ctorum videte in dicto conſ quinquageſimo-
quinto, & in tractatibus modernorum, & vlti-
timo, vt tantum capiant, quantum pater ca-
pere potuiſſet. adduco caſum in capitu ſi quis
miles, in titulo de Conſtitu. Lothar. vbi litera
dicit, quod ſuccedit in feudo aui in vicem pa
tris, & ſic non vltra patrem, vt nota in lege ſe-
cunda, C. de adoption. qui text. ſi prima facie
loquitur in aſcendente, non minus ratio mi-
litat in collaterali. & animaduertite quæſo,
quia hæc ſubingreſſio eſt bene conformis iu-
ri ciuili, inquantum poſtquam eſt ſubingreſ-
ſus. ſuccedunt in ſtitpes, ſed illud ſubingredi
loco ſui patris in re quam non capit iure hæ-
118 reditario, eſt contra textũ, † in lege, ſi libertus,
cum concordantibus & eſt ſpeciale in feudo,
ita dicit Ioann Faber. in §. cum filius, Inſtitut.
de hære quæ ab inteſt deferun.

Nec illud hic examino, vſque ad quem gra-
dum detur hæc ſubingreſſio, videte in §. hoc
quoque, vbi dicam.
Hoc tamen. & nouum ſcitote, quod iſta ſub-
ingreſſio in feudo nouo nõ daretur in regno,
119 vt mortuo fratte, † nepos ſuccedat patruo ha-
benti feudum nouum, per text. formalem in
Conſtitu. vt de ſucceſſionibus, vbi habilita-
tio facta in fratre, qui ſuccedit in feudo quater
nato nouo, non extenditur ad nepotem.
120 † Sed ponamus extra regnum hanc eandem
quæſtionem, quod frater acquiſiuit feudum
nouum pro ſe in totum cum pacto, quod fra-
ter ei ſuccedere poſt mortem poſſit, capitulo
primo, § ſecundo, de his qui feudum dare poſ-
ſunt, an tunc mortuo fratre, filius ex fratre
præmortuo ſubingrediatur locum patris, &
facit pro nepote, quia ſubingreſſio datnr per
121 inueſtituram patris, † a qua cauſatur ei ius, &
non per inueſtituram propriam, vt in capitu-
lo primo, § primo, de feud. marchię.
122 † Secundo, quia lex feudalis non diſtinguit
inter noua, & vetera. ſed præbet locum nepo
ti, qui repræſentat patrem mortuum, vt dicit
Alexand in dicto conſilio nonageſimoquin-
to. cui patri non fuit facta acquiſitio perſona-
lis, ſed pro ſe & hæredibus ſuis argumen. l ſi
pactum, ff. de probatio. & capitulo primo, de
duobus frattibus, quod maxime ſine ſcru-
pulo procederet, vbi pro fratre, & hæredibus
ſuis ſtipulatio concepta eſſet. Et tertio, quia ſi
gradus vſque ad ſeptimum eſt admiſſus, ca-
pitu primo, § hoc quoque, de ſucceſſ. feud. hic
§ hoc quoque, vbi dicemus, & ius ciuile inde-
finite, & ſimpliciter dat ſubingreſſionem, vt
in dicta Authent. Poſt fratres, & Authen. ceſ
ſante, C. de legit. hæred ergo ſequitur, vt idem
dicamus de iure feudorum poſtquam hoc nõ
eſt modificatum, capit. primo, de feud. cogni.
quo argumento vtitur Alexan. in dicto conſi-
lio quinquageſimoquinto, columna quarta.
Pro tamẽ contraria facit, quia pactum minus
lædit ius, quam poteſt, vt in capitulo primo, §.
quin etiam, epiſc. vel Abba. & frater de per ſe
ſunt prohibiti de iure feudorum ſuccedere pa-
truo, vt in capitulo primo, de his qui feud da-
re poſſunt. Vnde cum omiſerint de nepote
intelligendum, vt pro omiſſo habeatur, pote-
rant enim dicere de nepote, & non dixerunt,
ergo cum inſtantia relaxarunt, argumen l. vni
cæ, § ſin autem ad deficientis, C. de caduc. toi
lend. Nec obſtat, quod videatur ſtipulaſſe
pro ſe & hæredibus in dubio, quia verum eſt,
quod ſi frater ſtipulator feudi, cogitauit de
hæredibus fratris, per conſequens de iure ve-
nirent.

Nec obſtat, quod tex ciuilis, & feudalis
etiam ſimpliciter admittat ſubingreſſionem,
quia admittunt ſubingreſſionem in his, quæ
competunt ſubingredientibus ius ex perſona
propria, & ideo repræſentantes perſonam pa-
tris ex iure proprio rem capiunt, ſecundum
Bartol in dicta l. ſecunda, C. de liber. præteri &
capitulo iſto, vt ſupra dixi, non autem vbi iu-
re proprio repellerentur, & pactum eos non
vocat, vt in caſu noſtro quia ſi hoc verum eſ-
ſet, hæreditas non adita tranſmitteretur in li-
nea tranſuerſali, quæ non tranſmittitur, vt l.
quoniam, C de iure deliberan & l. quoties, C.
de hæred inſtit. vbi per Barto. & alios.

Item omnis acquiſitio tranſmitteretur in
hęredes fratris, quando frater poſt mortem vo
luit vt acquiratur fratri, ẽt quod frater non ac-
ceptaſſet, quod eſt contra iura in l ſi abſenti, ff.
de nouat. & in l ſi mihi & Titio, ff de verb. ob-
ligat & in l fundum, ff. de actio. empti. vbi Al-
beri. Paul. & Fulg. & vbique Barto. & ſcribent.
& apoſtillæ ad Barto. quæ multa conſilia Ale-
xan. & aliorum addunt. Nam idem videmus
in donatione cauſa mortis, quæ per mortẽ do
natarij in vita donantis efficitur caduca, vt in
l. ſi filiofamilias, la ſecunda & in l. fin. ff de do
nat cauſa mort & ad tex. in cap primo, de feu.
marchi. reſpondebimus infra. Quamobrem
videamus, quod ſi conceſſio eſt facta pro ſe, &
fratre & eorum hæredibus, quæſtio clara eſt,
quia vocati ſunt hæredes ex pacto, & ſuccedũt
tam in regno quam extra, quia conſtitutio lo
quitur quando feudum datur ſimpliciter, vt
patet in tex. argum. l. ſi filiofamil. la ſecunda, ff.
de donat. cauſa mort.

Si

123 † Si vero ſimpliciter feudum eſt datum in regno, vel ex pacto, vt frater ſuccedat nullà facta mentione de hęredibus tam in regno, quam extra regnum, repellerentur nepotes, qui nullum ius proprium habent, quo mediante repręſentando perſonam patris feudum habere poſſent, & hoc ſi ſtipulatur frater, qui acquiſiuit feudum: ſed ſi ſtipulatur is, qui mortuus eſt, cuius loco filij pręten dunt ſubingreſſionem, ſecus eſſet, dicta lege ſi pactum, ff. de probatio. vel ſi per ſtipulationem aliquod ius eſſet quęſitum fratri in uita, quia tranſiret ad hęredes ſecundum Doctores in dicta l. ſi abſenti, in l. fundum, ff. de actio. empti, in l ſi mihi, & Titio, ff de verborum obligationibus, pro quo an ſit acquiſitum in vita, vltra conſilium Alexand. vigeſimoquarto, in quinto volumine, & dicta per Bartol. in tracta. de duobus fratribus, columna ſecunda, & tertia, & in locis ibidem allegatis, videte dicta per Iſern in cap. primo, in prin. & in §. ſi libellum, de ali. feu. pater. & nos ſuo loco dicemus.

In textu, ibi, loco ſui patris, hic eſt text. conformis legi ſecundæ, C. de libe. pręte. & ibi per Bartol quod nepos, qui ſuccedit cum
124 patruo, ſuccedit in loco ſui patris, † & ſic in gradu, tamen vis capit ex perſona propria. Sed animaduertite, quod contra hanc ponderationem eſt textus in capitulo primo, de feu. march. vbi litera dicit, quod nepotes ſuccedunt auo ex parte filiorum, & ſic ex iure paterno, non autem ex iure proprio. Solue dupliciter, primo modo, quod littera non dicit ex parte, ſed dicit ex patre. & ita intelligendo non aduerſaretur l. ſecundæ, C. de libe. pręter. quia nihil diceret, vt ex perſona patris veniat, ſed magis deſignaretur, quod coniunguntur auo tanquam nepotes ex patre pręmortuo: ſed quia violaretur ſenſus illius litterę;

125 Dicamus ſecundo. † quod littera legenda eſt ex parte, vt pars ſignificet locum, & non ius, vt in ſimili interpretamur l. ſi ex patronis, verſiculo, quod ſi a patre; ff. de bon. libert. ibi, per patrem ratione loci, vt dicta l. ſecunda, C. de libe. pręte. quia ſi pater viueret, ipſe præferretur, alias ſequeretur, quod in capitulo primo, de eo qui ſibi, & hęr. ſuis, filia, quæ non exiſtente maſculo, poterat ſuccedere, excluderet agnatum ex iure patris, qui tenebat, quod tamen non fit, & mille alia abſurda ſequerentur.

Secundo oppono de text in dicto capitulo primo, de feu. march. vbi littera non loquitur de loco, ſed de inueſtitura, & ſic capit ius a patre, ibi per inueſtituram patris, & aui Sed dic, quod ibi præponuntur duę ſucceſſiones, vna quando filij ſuccedunt patri. alia quando nepotes ſuccedunt auo, & quia frater fratri nō ſuccederet, vt in capitulo primo, § & quia, de his, qui feu. dar. poſſ. & in capitulo primo, de duobus fratri. dicit, quod frater admittatur in feudo paterno per inueſtituram patris, vt ſuccedat fratri, quaſi magis ſuccedat patri, qui feudum acquiſiuit, vt in capitulo primo, de eo, qui ſibi, & hær. ſuis, & eodem modo in nepotibus, vt vnus ſuccedat alteri per inueſtituram aui & hoc voluit in effectu dicere gloſ. ibi, in verbo patris.

In tex. ibi, nulla ordinatione valente, vel manente, dic, quod hęc verba habent duo capita.

126 Primum, † ſi ordinatio valet ſine aſſenſu, vt ideo dicat, quod non valet, quia deficit aſſenſus, & ita intellexit gloſſ. in capitulo imperialem, de prohib. feu ali. per Feder. in verbo, ſeu alienate, de cuius veritate ibidem dixi in illo articulo, an pater diſponat de feudo inter filios ſuos: illa prout feci in voce, hic repete.

Secundum, quod etiam cum aſſenſu pater nequeat nocere filiis ſuis, cuius capitis diſputationem reaſſumendo doctrinam Iſern in §. hoc quoque explicabo, licet aliqualiter in principio prout videbis hoc ſecundum caput declaret.

Capio Iſern. in verbo, & ratio & cætera. Pro cuius intelligentia, & omnium dicendorum infra, præmitte totam primā quęſtionē, & cætera, quod ſit feudum ex pacto, & prouidentia, quam poſui in capitulo primo, an agna. vt feci in voce.

Quo prefato Iſer. dicit poſt declarationem
123 tex †quod rō, quare patris ordinario nulla eſt in feudo illa erit, quoniā ſucceſſuri non ſunt habituri feudū ex prouidentia morientis tūc, ſed ex prouidentia legis, vt ſupra in prima rubrica. de his, qui feu. dar. poſſ. §. cum vero Corradus, argumen. l. cum patronus, ff. de legat. ſecundo, & ff de adoptio l. ſi arrogator § ſed an impuberi. & not. per gloſſ in capitulo primo, an. agna. Hoc fundato, tunc arguo ſic, quæ dantur a lege, a priuato non tolluntur, in authen. de nupt. §. ſoluto, ſed ſic eſt, vt præmiſi, quod iſta dantur a lege, ergo, & a priuato, & ſic ab alio, a lege tolli non poterat, vnde bene dicit littera, & recta ratione, nulla ordinatione valente, vel manente.

Nunc Iſer. ſentit vnum contrarium, quod non formar, quod eſt illud: ſi verba ſua eſſent vera, ſequeretur vnum, quod pater non poſſet facto ſuo per actum exhęredationis exhæredare filium in feudo, eſt falſum, quia pater poteſt exhęredare filium, vt in capitulo prędictis, quę fue prima cau. bene ami & poſſet etiam non exhęredare tacendo, & remittendo culpam, l. omnimodo, C de inoffic. teſtamen: ergo ſequitur, quod concluſio antecedens ſit falſa, quoniam per actum exhęredationis pater poteſt ordinare, & non ordinare, & valet exhęredando, vt in dicto capitulo, prędictis.

Et remittendo, vt in dicta l. omnimodo, ergo male dicit text. nulla ordinatione valen-

ſe, uel manente, quia aliqua ordinatio ua-
let.

128 Iſer. † ſentiens hoc contrarium, reſpondit
dicens, quod ſi filio auferetur hoc feudū per
exhæredationem non eſt ex facto hominis,
ſed facto legis, quæ vult, vt quando filius eſt
ingratus patri, quod poſſit exhæredare illum,
ita concludit Iacobi de Ardizo in ſumma ſua
in Rubrica de ſucceſſ. feu. dum loquitur de fi-
lio exhæredato, an ſuccedat in feudo.

Nunc Iſern. ſentit aliud contrarium, quod
ſi pater exhæredat filium, exhæredatio non
129 poteſt fieri, niſi in bonis obuentis † a patre,
vt declarat Iſern. in capitulo, præterea, quæ
fuer. prima cauſa bene. amitten. Sed ſic eſt,
quod iſta non obueniunt a patre; ſed ex prin-
cipali prouidentia, vt diximus, & filius venit
tamquam in bonis proprijs, l. quarta, C. de do-
nat. quæ ſub mod. ergo non exhæredabit fi-
lium.

Iſern. reſpondet, quod licet bona perueniant
aliunde, quia tamen perueniunt patre medio,
adhuc filium exhæredare poteſt, quia lucra
marialia pater neceſſario tenetur reſtituere,
130 † ſi filius eſt ingratus patri, in illis exhære-
dabit filium, quoniam eo medio habiturus
eſt licet iure proprio, l. finali, l. hac edictali, C.
de ſecun. nupt. l. fœminæ. & in auth. hæres,
C. eodem titulo, quaſi contrarium intelliga-
tur in eo, quod erat iam quæſitum filio, non
in eo, quod quærendum eſt patre medio, quod
nota pro his, quæ ſuper Iſer. dicemus, & hoc
vſque ad verſiculum moderni.

Iſern. nunc videns, quod moderniores
Doctores ſuorum temporum delirabant in
iſta materia feudi ex pacto, & prouidentia,
ac feudi hæreditarij prout non minus noſtris
quoque temporibus multas chimeras audi-
uimus, & vſque ad verſiculum, hoc plenius,
adingreditur opinionem illorum dicēs, quod
moderni diſtinguebant in hoc capite exhære-
dationis, quia aut filij recepturi erant feudum
iure hæreditario, aut ex iure proprio: ſi iu-
re hęreditario, ita intelligatur doctrina Iſern.
quod filij exhęredantur: ſi autem iure proprio
capiebant, non poſſent exhæredari. Vnde vt
ſciremus, quando filij iure proprio feuda ca-
piūt bene nec ne, & per conſequens ſi pote-
rant exhæredari, aut non, moderni ſubtilius
intuentes poſuerunt ſuam doctrinam. ſecun-
dum quam diſtinguendum, quod aut feu-
dum eſt datum ſimpliciter patri, & tunc,
quia non eſt datum, quod ſit perſonale, ſed
quod tranſeat ad filios, filij cenſentur vo-
cati ex vocatione patris, vt pater capiens
pro filiis acceperit, capitulo primo, § hoc quo
que. de his qui feu. dar. poſſ. cum vnuſquiſque
nedum ſibi, ſed ſibi, & filiis videatur proſpe-
xiſſe. vt in capitulo primo. infra de duob. fratri
bus. & l. ſi pactum ff. de proba. Aut & ſecun-
do expreſſit de filiis, non tamen eos nomina-
uit nominibus proprijs, tunc is, qui conceſſit
feudum, dedit patri, & filijs, ſed ſub quodam
ordine, videlicet primo patri, & poſtea filiis,
vt ff. de leg. ſecundo, l. cum pater, § penultimo,
& ff ad Trebell. l. heredes mei § vltimo, & tūc
præſuppoſito hoc modo concedendi, vt intel-
ligas illationem, quam ex hac forma conce-
dendi moderniores reaſſumebant vltra illos,
cogita iterum, quod ſi dominus dedit iſtis fi-
lijs, dedit contemplatione patris poſtquam
non deſignauit nomina propria filiorum per
ea, quæ notantur, ff de procura. l. qui proprio,
§ procurator. vt in cæteris, & ff de ann. lega. l.
annua. § a Titia, & ff de rebus dub. l. ciuibus,
& ff de vulga. & pupilla. l. ſed ſi §. in arrogato.
quæ contemplatio, vt in prima quęſtione, in
capitulo primo, an agna. declaraui, idem im-
portat, quod qualitas hæreditaria, quæ quali-
tas conſideratur tam ſi ſuccederent ei feudo
exiſtente nouo in perſona ſua, qui acquiſiuit
feudum, quam etiam ſi poſtea efficeretur an-
tiquum in deſcendentibus ab eo, vt pater in
illis habeat filios ſucceſſuros tanquam hære-
des ipſi accipienti. Arguunt ſic, ſi hoc feudum
eſſet nouum, clarum eſſet, quod filij eſſent hæ
redes huic primo acquirenti; quod quidem eſ
ſe non poteſt niſi hoc medio, vt de gradu in
gradum vnius ſit hęres alteri morienti, quo
quidem modo ſunt heredes primo, vt C. de
hęr. inſti. l. finali, ff. de verborum ſignificatio. l.
ſciendum. ergo debent eſſe hęredes huic mo-
rienti, vt ſint hęredes primo, cui tenentur eſſe
hęredes in omni feudo: ſi ergo iſti exhęredan-
tur non ſunt hęredes huic morienti a quo ex-
hęredantur, vt ff. de oper. liberto l. cum patro-
nus, § primo & l. ſi operarum, in fine, ergo mi
nimè ſuccedent in feudo. quia qui non eſt hę
res primo, non habet feudum, l. ius ſepulchri,
C. de relig. & ſumpt. fune. & primo non ſunt
hęredes, qui non ſunt hęredes morięti, vt prę-
miſimus, quia exhæredati, & ideo Iſern. ſuo
more dicit, non ſi exhęredati, quo caſu dice-
bant moderni habere locum exhęredatio-
nem. Aliud & tertiū caput, qđ conſiderabatur
ab iſtis modernioribus, erat, in quo moriens
non poterat exhęredare ſuccedentem, in quo
adhuc verificabatur text. iſte, ibi, nulla ordi-
natione valente, vel manente etiam per viam
exhęredationis, vt ſuo loco iura illa ſupra col-
locaui, quando non eſſet captum feudum pro
ſe, & filiis. vel ſimpliciter, vel pro ſe, & hære-
dibus expreſſe, ſed pro ſe, & filiis Petro filio
nominatim. quo caſu filius debetur propria
contemplatione, & non contemplatione pa-
tris, prout erat, quando feudum dabatur pa-
tri, & filiis ſimpliciter, non expreſſis nomi-
nibus propriis, vt not. in l. qui proprio, § pro-
curator, vt in ceteris, ff de procurator. ff. de
annu. leg. annua §. a Titia. ff de reb. dub. l. ci-
uibus ff. de vulgari. & pupillari; l. ſed ſi plures,
§ in arrogato; & in iſto caſu, quando nomi-
131 nibus propriis capitur, † non poteſt pater ex-
hęredare filium, vt ff. de collatione bono-
132 rum, lege, dedit dotem, † pro quo facit,
quia, quando quis ſtipulatur ſibi, & filio, duę
ſunt

ſunt ſtipulationes, una in perſona patris, alia in perſona filij, l. quodcunque, §. ſi quis ita, ff. de verborum obligationibus, ff de leg. primo, l. filius, §. cum quis erit, & C. de contra. ſtipu. l. veteris.

Quinimo dico plus, quod ſi ita nominatur filius per nomen proprium, ne dum ſuccedet
133 poſtea non obſtante exhęredatione, † ſed in vita pro parte ſua, vt ff. de vſufruct. accreſ. l. ſi quis Titio, ſecundum opinionem Ioan. ibi. ratio, quoniam, quãdo nominauit filium, cenſetur propria cõtemplatione dediſſe filio, ex quo nominauit eum proprio nomine, vt C. de vſufruct. l. finali, ceſſant enim tunc præſumptiones alterius capitis præcedentis, & ita teneremus niſi probaretur contrarium: quod etiam, quod filius ſit nominatus per nomen proprium, tamen fuit in conſideratione ſola affectio paterna. & tunc ſuper affectione principis dantis, tota fundatur quæſtio. vt ff. de proba. l. Procula, & ff manda. l. cum ſeruus.
134 † Nam præſumptio nominationis cedit veritati probatæ, quod propter affectionem paternã dederit dominus. l. finali, ff. quod met. cauſ. Quamobrem concludunt iſti Moderni, quod verba iſta text. nulla ordinatione valente, vel manente, intelliguntur, quando filius iure proprio haberet feudum, non quando occaſione præcedentium, quia ſi iure proprio haberent, nec exhæredari poſſent, & huc vſque continentur verba Modernorum & nunc Iſern in verbo, & hoc plenius, incipit loqui ipſe & dicit, quod iſtæ conſiderationes Modernorum continent duo. primum videlicet, vt intuenda ſit forma, vt quomodo præſumatur, & de iſta diſceptatione, quando pater ſtipulatur, & ſub qua forma, plenius dicitur per gloſſ. & ſcribentes in dicta l. operarum, ff de operis libert. & ipſe Iſer. dixit in capitulo primo, §. huius autem generis, in quibus cauſ.
135 feud. ami. † Et præſuppoſita hac forma conceſſionis, ſi reſpicimus ſubſtantiã iſtorum dictorum Modernorum, nunquam eſſet dare feudum ex pacto, & prouidentia, quamobrem ſe remittit ad duo loca, vbi ipſe diſſeruit de iſtis inueſtituris, & verba Modernorum in capitulo primo, an. agna. & in capitulo primo de alie nat. feud. pater. §. ſi libellum, & ita reſidet in hac quæſtione.

Prima concluſio ex doctrina Iſern. hic ſit, quod licet text. iſte dicat, quod nulla ordinatio patris valet in feudo paterno, tamen exhæredat filium. ratio eſt ſecundum Iſern. quia,
136 † quod dicitur hic, nulla ordinatio patris valet in feudo, ea ratione eſt. quoniam filius ex legis, & dantis prouidentia habet, vt declarat gloſſ. in capitulo primo, de his, qui feu. dar. poſſ. & in prima quæſtione, in capitulo primo, an agna. latiſſimè probauimus: quamobrem dicemus, quod nulla ordinatio valeat in feudis, hoc eſt, ſi eſt ordinatio hominis tantũ contra ordinationem legis, ſecus vero ſi eſt ordinatio hominis, lege approbante, cũque a lege concedatur exhæredatio in feudo, vt probat Iacobi. de Ardizo, in ſua ſumma, de ſucceſſ. feud. ergo, &c. Quo quidem modo ſoluitur hoc argumentum, & non dicendo ſimpliciter, quod fallit in exhæredatione, vt dixit Franciſ. Curt. in ſuo tracta. feud. in tertia parte, in titulo, an filius exheredatus ſuccedat in feudo. iſta quæſtio eſt formata per me in capitulo primo, an agna. in prima principali oppoſitio. vbi ea tantum declarauit, quæ ad terminorum declarationem ſufficerent hic. & illorum partem aliquam, & reliqua collocabimus: & vt articulum hunc faciliorem reddamus, nouo quodam ordine illum explicabo, mouendo difficultates, & ſoluendo illas.

Prima igitur difficultas ſecundum me erit, quia fundamentum Iſern. eſt, quod ideo limitetur capitulum iſtud, quia per aliam legem permittit, vt pater poſſit ordinare exhæredationem filij, & cum legem perquiramus, illam non inuenimus, ſed loco legis allegat Iacobi. de Ardizo in ſua ſumma, de ſucce. feud. columna quinta, in fine, & in princip. texti, vbi mouetur ex iuribus ciuilibus, l. Paulus, ff. de bonis liberto. l. ſi patronus teſtamento, §. primo, & ſecundo, ff. de aſſigna liberto l. prima, § exhæredatio, in authen. de nupt. §. ſoluto. & § ſi quis igitur, & §. ſuper his, & §. optimè. C. de ſecundis nupt. l. hac edictali, §. ei vero, & l. vltima, & ff. de oper. liberto l. cum patronus, § primo, & l. ſi operarum, in fine, & in ſtit. de ſucceſſ. liberto. §. nam exhæredati. & §. ſi vero teſtamentum, diſtinguendo ſi mala mente, aut non mala mente exhæredatur. argumen. l. multi non notę, ff de liber. & poſthum. & l. ſi patronus, §. ſi quis non mala mente, cum ſequen. ff de bon. libert. Sed illa iura nec mille alia me mouent, quoniam legem habemus claram in feudis in capitulo illo, quæ dicit, nulla ordinatione valente, vel manente, & quod velimus arguere a iure ciuili, vt ſecundum ius ciuile detur alia lex, quæ permittit exhęredationem, hoc eſt cõtra textum in capitulo primo, de feud cogni. Aluar. Mart. de Laud. & cæteri in capitulo primo, §. & quia, de his, qui feu dar. poſſ. & Franci. Curt. dicunt, quod de hoc vt filius exhæredari poſſit mala mente, eſt textus in § prædictis, quæ fue. prima cau bene. ami.

Qui textus non facit ad caſum, licet a to-
137 to mundo ad hoc allegetur, ea ratione, † quia textus in §. prædictis, non dicit, quod pater poſſit exhæredare filium, ſed ſi qua ingratitudo committeretur a vaſſallo de illis, quæ enumerantur in § cauſas, in authen. vt cum de appella. cognoſcitur, priuatur feudo, & præſupponit cauſam ingratitudinis eſſe commiſſam contra dominum, quoniam poſſunt ita committi contra dominum ſicut contra patrem, & de patre verbum nullum; nam ſi in patre loqueretur, ne dum hoc fateremur in exhæredatione, ſed in reuocatione donationis, & omnibus aliis modis enumeratis in §.

prædictis ,quod qnidem ridiculum eſſet aſſe-
rere, vt patri detur reuocatio in feudo ex pa-
cto, & prouidentia antiquo, vt in capitu iſto,
quodque ita verum ſit ponderate, quod pater
non repudiat filium, ſed vir repudiat vxorem,
vel econtra, ſed repudij cauſas in dicto § ad-
ducit, vt ſi ſimilia contra dominum attenta-
rentur, vtique feudo vaſſallus priuaretur, ff.
quid dicemus? Illud dicam, quod durum eſ-
ſet recedere ab opinione Iacobi. de Ardizo.
Iſer. Aluar. Marti. Cardinal. & omnium in §.
& quia, & modernos cumulatornm per Curt.
& apoſt. ſuper eodem in dicta 3. par. ſui tracta.
car. 27. ſed non fundabitur ex text. in §. prædi-
ctis, ſed ex iuribus cumulatis per Iacob Ardiz.
quem recitauimus ſupra, quoniam, vt inquit
Bart. in l. iuriſiurandi. §. ſi liberi, in vltima co-
lumna. ff. de ope. liber. quod ſi ius patronatus
non poteſt facto, & delicto patris ſi eſt anti-
quum agnatis interuerti, l. tertia, ff. de iur. patr.
inter quos filius annumeratur, l. filius, ff. de
ſuis, & legiti. tamen datur exhæredatio in eo
de patre ad filium ſecundum Bart. ibi. Quam-
obrem ex eadem fundamentali ratione ar-
guunt, quod ſi lex dedit ex propria donatione
feudum filio, l. 3. C. de don. quæ ſub mo. & ff.
de verborum obligatio. l. quodcunque, §. ſi ita
quis, & feudum dedit filio præcipuum, vt in
eo nulla patris ordinatio admittatut, vt in ca-
pitulo, iſto, ibi, nulla ordinatione valente, vel
manente, non propterea exhæredationem
ſubſtulit.

Quinimo, & ſecundo cogita, & præſup-
138 pone. † quod lex feudalis dedit patri, vt pa-
tri quandam præeminentiam erga filium, ex
qua filius, vt habeat feudum, oportet quod ſit
hæres patri, vt ſit gratus patri honorando ip-
ſum ad hoc, vt dicamus, qnod habeat hære-
dem, vt vna cum Iſer. in cap. primo, an agna.
in prima oppo declarani, vnde ſi exiſtentiam
hæredis deſiderauit lex feudalis in re, quam
patre inuito ad filium peruentura eſt, multo
fortius conſiderauit. vt eum honorificet, ne
ne ei in cæteris ingratus exiſtat, prout in re ne-
ceſſario debita filio, pariformiter, vt ſupra præ
miſimus, iura ciuilia conſiderant, quoniam
plus eſt grauare filinm, quod inuitus ſit hæres
patri ad hoc, vt honoretur pater, alias filius feu
dum perdat ex delicto in omittendo, quàm
grauare ipſum. vt iniuria non afficiat patrem,
alias priuetur feudo per delictum in commit-
tendo, quia leges ciuiles non priuant filium,
139 † qui non eſt hæres patri in fideicommiſſo ne
ceſſario, vt fecit ius feudale vltra ins ciuile, vt
in dicto capitulo, primo, an agna. & capitulo,
filius, de capi. qui cur. vendi quod capitulum
propter æquam ipſius prouiſionem ad ciuilia
adduci debere dixit Iſern. in c. primo, an agna.
columna penultima, & tamē priuant ipſum ſi
exhæredatnr, vt in dicta l. ſi patronus teſtamen
to. cum concordan. ſupra allegatis.

Arguemus ergo a legibus ipſis cinilibus, &
ratione intrinſeca illorum iurium, iuncta ra-
tione intrinſeca iſtius tex. & deciſione capitu-
li primi, an agna. quibus ſic vnitis, dicamus
vna cum anthoritate tantorum patrum, vt
pater poſſit filium mala mente exhæredare,
quia cui licet, quod eſt plus, ex eadem cauſa li-
ceat, quod eſt minus, capitulo cui licet, de reg.
iur. in ſexto, & hoc eſt, quod voluit dicere An-
140 gel. in §. ſoluto, in auth de nup. † quod licet filij
non hęredes non ſuccedant in feudo nunquā
tamen ſuccedent patri filij ingrati exhæreda-
ti. Ex quo correlarie inſero, quod ſi non ma-
la mente exhæredaret filium ſine iuſta cauſa,
& facto ſuo, vel in teſtamēto præteritus, quod
141 non priuaretur feudo, † ad quod allegatur de-
ciſio Iacob. de Belui. & ſequacium in cap. 1. an
agna. & ibi Bald. & cæteri, quod ſi pater alium
inſtituit hæredem prætereundo filium, nihil
ei imputandum eſſet quin feudum præcipuū
capiat, quo in loco abundantiſſimè paſſum
hunc iam declaraui.

Secunda difficultas erit, quia nos concluſi-
ſimus ſupra textu, quod ſanguis, qui profluit
de patre in filium, cauſat amiſſionem feudi, &
certum eſt, quod pater non delinquit, ſed fi-
lius. qua de cauſa ergo pater nocere poterit fi-
lio ſuo exhęredando ipſum, cum parer non de
linquit? Hanc difficultatem ſolue hoc modo,
quod ex ſanguine patris ſi inficitur præſumi-
tur infidelis, & iſta præſumptio oritur ex ſan-
guine infecto patris, capi primi, an ille, quod
interfe fra domini ſui, capit primo, ſi vaſſ feu.
priue & cap. ſi vaſſallus culpam, ſi de feu. fue.
contro ſed non propterea ſequitur, ergo non
poteſt alius modus ingratitudinis qui erit iſte,
quia ſi ob præſumptā infidelitatem ſucceſſio
feudi denegatur filio, vt in iuribus prędictis
filius, qui fuit ingratus patri, multo fortius prę
142 ſumitur, qnod erit ingratus domino † Qua de
cauſa, & ſi pater iuſtum ſanguinem tranſmit-
tit in filium, & feudum ex neceſſitate inuitus
reſtituit, in re iſta, quam patre medio habet, fi-
lij exhæredationem. ſub patris poteſtate relin
quamus, quoniam ſine dedecore in curia ſta-
re non poteſt, vt in cap. 1. an ille, qui interfec.
fra domini ſui, nec dominus de eo confidere
143 potuit, † quia dum ſemel patri fuit ingratus,
argumen. capituli, ſemel malus, de regulis iu-
ris, in ſexto, perpetuo præſumetur ingratus.

Tertia inſurrexit difficultas, quod ſi iſta præ
ſumptio infideliratis, & ingratitudinis futu-
ræ cauſat amiſſionem feudi, dicemus, quod ſi-
ne exhęredatione ſtatim, quod commiſit in-
gratitudinem cōtra patrem, debet priuari feu
do? & ſic ad hoc, vt priuętur nulla requiratur
exhęredatio?

Dicite, quod aperturam feudi in pluribus lex
feudalis conſiderauit in recompenſationem
iniurię, vt in capitulo denique, quæ fuer. pri-
ma cau. bene. ami. & patri vindicta hæc reſer-
uata eſt, licet neceſſario feudum reſtituere te-
neatur, l. hac edictali. l. fœminę, & l. fina. C. de
ſecund. nupt.

144 † Vnde ſi de filio non conqueritur, minime
filius

filius puniatur, l. omnimodo, C. de inoffic. te-
ſtamen. Cni addite fortiorem rationem, quia
vt in capi. imperialem, late dixi, non poteſt ex
culpa puniri vaſſallus, niſi placitetur & decla-
145 retur ſecundum Iſern. in cap porro. † quæ fue.
prima cauſa bene. ami. & huius placitationis,
146 † & declarationis iudex ſolus pater eſt propter
patriam poteſtatem, quam erga filium habet,
vt dicit Iſern. in capit porro, allega. quinta co-
lum. per dict. leg. omnimodo, a quo non rece-
dimus, ſi a iure ciuili exhæredationem hanc
fundamus, vt ex eodem iure exhæredatio ip-
ſa declarationem hanc aſſumat. Sed contra
hæc alia inſurgit difficultas, quoniam Iſern.
in capit. præterea, columna quinta, quæ fuer.
prima cauſa bene. amit. dicit, quod ſufficit fi-
lium eſſe ingratum ſine exhæredatione, quia
et ſi pater non exhæredat, non minus a lege ip
ſa exhæredatur, & ad text in l omnimodo, re-
ſpondet, quod loquitur, vt pater non conque-
rendo videatur remittere iniuriam filio in eo,
quod a patre ad filium peruenturum eſt, non
in eo, quod venit aliunde, vt eſt primogenitu-
147 ra, † quã non habet a patre, ſed beneficio legis
aut conſuetudinis, quæ primogenitum præ-
fert, in qua ineſt conditio, ſi non macula ſit
148 aſperſa, † quia vitioſa primogenitura primo-
genitura non eſt, argum. qui ſatiſda. cogan l.
quoties. ex quibus Iſer. concludit, quod in eo
quod patre medio non habet, ſufficit, quod ſit
commiſſa ingratitudo, nec opus eſt alia decla-
ratione patris, quod verbum in hac exhæreda
tionis materia, magni eſſet ponderis, ſi verum
eſſet. Sed animaduerte vt omnia intelligatis
verba Andreæ ibi, quod Iſern. monet quæſtio-
nem, ſi eſt commiſſa ingratitudo contra Im-
perium, ſi iſta cauſa eſt ſufficiens patre mor-
tuo, vt fiſcus capiat feudum a manu iſtius fi-
lij qui in vita patris commiſit felloniam.

Et pro primogenito, quod eſſet tutus, addu
cebat, quia pater ex illa cauſa poterat exhære-
dare filium, non fecit, ergo remiſit, argumen.
l. omnimodo, C. de inoffic. teſtamen. & l. 1. &
149 fina. de reuoc. donat. † & ſi filio pater indulſit,
filius ſuccedit in feudo, & præfertur ſecundo-
dogenito, & ſic vt neque fiſcus, neque ſecun-
dogenitus feudum auocet a primo. Poſtea
ſubnectit aliud argumentum, & concludit, ꝙ
ſi fiſcus excluditur. non excluditur ſecundoge
nitus, quia ſtatim, quod commiſit felloniam
150 contra Imperium, † amiſit primogenituram.
Et quod pater ex taciturnitate poſſit remitte-
re filio felloniam, illud eſt in culpis, quæ com-
mittuntur contra patrem, non autem contra
Imperium, & ſic non obſtat ſecundogenito, l.
omnimodo. Sed Iſern. ſoluit hoc contrarium
dicens, quod lex omnimodo, non fundat ſe ea
ratione, quia contra patrem, ſed generice cõ-
prehẽdit omnes cauſas ingratitudinis, de qui-
bus ſi pater non ſit conqueſtus, filius non ag-
grauatur, & ſi de illis culpis intelligendum eſ-
151 ſet, † vbi ingratitudo eſt commiſſa contra pa-
trem, non ne princeps eſt pater patriæ, autho-
re Seneca in capitu. primo de clementia & in
cap ſecundo. de Ira quia patria potior eſt pote
152 ſtate † paterna, l poſtliminium, §. filius, ff. de
capt. & poſtlim. reuer & ſic non placet ei argu
mentum factum de ſecũdogenito, & ideo pa
ter remittat, quia contra patrem, quia omnes
culpas ei remittit: Poſtmodum Iſern. facit Ip-
ſe vnum argumẽtum pro ſecundogenito ibi,
imo dic, quod lex omnimodo, non loquitur
in omni culpa, vt ſupra præmiſit, ſed loquitur
in his quæ a patre ad filium peruentura ſunt:
ſed primogenitura, non eſt peruentura a pa-
tre, vt præmiſi, ergo in ea lex omnimodo, nõ
loquitur. Et in hoc Iſer. videtur velle, vt in feu-
do, quod non prouenit a patre ad filium etiã,
quod pater non exhæredet illum, ſufficit com
miſſam eſſe ingratitudinem, vt filius ingratus
priuetur, quod eſt contra ea quæ ſupra firma-
nimus nos.

153 † Quid dicemus? Vos bene ſcitis, quod feu
da omnia etiam hæreditaria debentur nobis
ex pacto, & prouidentia maiorum ſecundum
Iſern. in capi. primo, colum. ſecunda. de ali. feu.
pater. prima quæſt. in c. primo an agna. dixi. er-
go ſecundum Iſer. in omni feudo antiquo pa-
tre non exhæredante filium adhuc feudũ per-
deret, & ceſſaret lex omnimodo, quod quidẽ
minus eſſet reſtringere text. illum. Vnde fa-
ciamus duo capita, quod aut quęrimus de de-
licto quod commiſit filius erga dominũ, aut
de eo, quod commiſit erga patrem. Si deli-
ctum reſpicit patrem, pater tacendo omnia re
miſit, quoniam quicquid non dixit pater, non
eſt probatum contra filium, vt patebit in dicta
l. omnimodo, quæ hoc modo intelligenda eſt
154 vt verba dicunt, † nam iniuria patri facta, a pa-
tre vindicanda eſt, argumen. cap denique quę
fue. prima cau. ben. amit. Nec ſequitur, iam in-
gratitudo eſt commiſſa, ergo feudum auoca-
ri poteſt, quia non ex omni culpa etiam, quæ
155 videtur † digna. feudum eſt amittendum, vt in
§. illud, quæ ſit prima cau. ben. amitt. & patet
in capit prædictis, vbi non omnes cauſas a iure
ciuili expreſſas, vt ſufficientes ad feudi priua-
tionem admittit, ſed iudici illud committit,
qui ęquitatem præ oculis habens cauſas illas
præponderet: Tũ maxime, quia in § prædictis
non ponderauit, quod culpæ committantur
contra patrem, ſed contra dominum, vt ſupra
declaraui: & ſic concludamus, quod lex omni
modo, indiſtincte loquatur, quod in omni re
quando culpa eſt contra patrem. Aut delictũ
eſt contra dominum, & tũc priuetur filius om
ni eo quo priuari poteſt, & feudo ſi habet feu-
dum, vt in cap. imperialem, §. inſuper, de pro-
hibi. feud. ali. per Federic. & primogenitura, ſi
primogeniturã habet in ſpe, quæ facilius amit
156 titur, vt Iſer. in dic. §. præterea, dicit. † Ita quod
ſicut quando culpat in patrem, omnia remit-
157 tere poteſt, dicta l. omnimodo, † quæ non pati
158 tur reſtrictiones Iſern. † eodem modo ſi cul-
par in dominum, pater nihil remittere poteſt,
pro quo pondero text. in §. inſuper, in dicto ca-
pi.

pi. Imperialem, quia niſi ſatisfaceret domino, feudo priuabitur, & non ſufficit taciturnitas patris, & hoc voluit dicere forte Iſer. quod pater in his quæ non prouenjunt ab ipſo, & committitur delictum in aliũ, nihil diſponit, alias male loqueretur cum reuerentia patris noſtri Iſer quia, & ſi pater patriæ eſt princeps, auus quoque loco patris eſt, & differt exhæredatio patris ab exhæredatione aui, vt de vtroque eſt
159 tex. in l. dedit dotem ff de colla. bon. † & ſi lex omnimodo, generaliter loquitur. recipit interpetrationem ab aliis legibus, arg l. ſciendũ, ff. qui ſat. cog. iuncta Auth. offeratur, C. de lit. conteſta. Cætera ſupple ex his quæ dicimus in capitulo primo. an agna. in prima principali oppoſitione.

Secunda concluſio erit illa modernorum, quod ad hoc, vt feudum ſit ex pacto, & prouidentia, oportet, quod ſit datum nominibus propriis, quia quando datur nominibus propriis, datur eis propria contemplatione, vt in
160 l. finali, C. de vſufruct. cum iuribus concordantibus, quæ allegauimus. ſupra, & per Iſer. in capitulo primo, §. & ſi libellum, de alien. feu. pater. alias non eſſet inuenire feudum ex pacto, & prouidentia, quoniam vt in prima quęſtione in capitulo primo, an agna. declaraui, occaſio idem operatur, quod qualitas hęreditaria, & omnes habent occaſionem primi cui ſuccedunt, capit. primo, de eo, qui ſibi, & hęr. ſuis, & ſic omnes in infinitum renentur eſſe hęredes primo, cui nullo alio modo poſſunt eſſe hęredes. niſi, vt ſint hęredes morienti tunc, quia hæres hæredis, teſtatoris eſt hæres, l. fina. C. de hære. inſtit. & ſic data contemplatione in primo acquirente, licet a natura feudum non eſſet hæreditarium, hoc modo efficeretur hæreditarium. nullum ergo feudũ ex pacto, & prouidentia erit, niſi quando nominibus propriis, propria contemplatione a domino conceditur ſecundum groſſitiem iſtorum modernorum ſubtiliter intuentium, vt Iſern. dicit quos ſequitur Paul. de Caſtr in conſilio duceuteſimoquinquageſimoquarto, in ſecundo volumine. incipien. Viſo, & examinato. Ioann. Andr in addit. Specula. in titu locati. §. nunc vero aliqua. Vbi aliam dixit hęreſim, quod ad hoc, vt pater non poſſit nocere filio in feudo, non diſtinguitur, an ſit nonum, vel antiquum, ſed an ſit datum nominibus propriis, aut non, Iſern. format hoc argumentum, & non ſoluit hic. ſed ſe remittit ad dicta in capitulo primo. an agna. vbi in prima, & tertia columna hoc argumentum format, & ſoluit, cui dat quatuor ſolutiones. Prima videlicet quam dat hic, & ibi, quod ſi ita ſtrictè intelligeretur hæc ſpecies feudi ex pacto, & prouidentia, vt illud dicatur, quod nominibus proprijs eſt quæſitum, vix daretur feudum, quod eſſet ex pacto, & prouidentia, quæ quidem reſponſio non valet, ea rõne. quia ſi raro eſſet dare feudum ex pacto, & prouidentia, non propterea ſequitur cum tale (vt moderni dicunt) eſſe debeat.

161 † Secunda ſolutio ſit, quia certum eſt, quod in capitu. primo. an agna feudum illud erat ex pacto, & prouidentia, & litera nihil dicit, quod fuerit datum nominibus proprijs.

Quinimo vocat agnatum ſimpliciter. & nõ vult, quod ſit hæres, & caſus qui figuratur ibi, eſt, quod feudum fuit datum ſimpliciter pro ſe & liberis, cui ſolutioni reſponderi poſſit, quod bene fatemur, quod ſi feudum non eſt hæredirarium quando datur pro ſe, & liberis, vt ratione rei ſit hæres morienti, ſed ex alia via, vt ſit hæres primo. erit hæres vltimo, vt dicta l. fin. C. de hæredib. inſtituen. Sed Iſer. ſolutio magis realis eſt.

Tertia ſolutio erit, quod ſi contemplatio cauſat, vt habeat vim hæreditarij, & neceſſe ſit eſſe hæredem primo, beneconcedo, quod ſi primi intereſt, vt habeat hæredem, quod illi hæredes ſumus: ſed ſi non intereſt, vt ſimus hæredes primo, quod cogitatum eſt in primo, vt propter occaſionem habeat hæredem, non eſt cogitatum, vt moriens quoque qui de liberis primi habeat eandem contemplationem propriam, ita vt ei quoq; etiam hęredes ſimus, quę ſolutio neqnaquam facit, quia modetnio res illi præſupponunt, quod indiſtinctè teneamur eſſe hæredes primo. cui hoc modo ſumus hæredes, & ex ſola primi contemplatione.

Vnde quarto loco ſoluit Iſern. quod lex fina C. de hæredib. inſtit. quæ adducitur in feudis, habet locum, vt ſit hæres morientis, ſcilicet ſi vult, quia in vniuerſalibus, vt ſimus hæredes primo; ſufficit capere aliquod vniuerſum, lege prima. ff de caſtren. pecul quam ad hoc reputat ſingularem Ludouic. de Roman. in ſingular. ſexcenteſimooctuageſimotertio. Sed feudum eſt quoddam vniuerſum, ergo. &c. & ita declara tu Iſern. in capitulo primo, columna tertia. ibi, ſi diceremus datum, in titulo an agnat. argnendo, & reſpondendo vti nos facimus, quem paſſum volentes moderniores Neapolitani declarare per quinque columnas, illum difficilem reddunt.

Nec obſtat reſponſio eorum ad legem primam ff. de caſtrenſ. pecul. dum volunt, quod
162 tex. ille non faciat ad caſum, † quia pater occupat peculium, vt pater ſecundum iura cumulata per gloſſ. in lege ſecunda. ff. eodem, in quo reperitur hæreditas, nimirum dicit ipſe, ſi eſt primo, & non eſt hæres filio, ac nos quærimus ſi eſſe poteſt, quod per mediam perſonam morientis ſim hæres illius cui ſucceſſit moriens, & adeundo hæreditatem, non efficiar hæres morientis: Nam hoc eſſe non poteſt repugnante regula legis qui ſe patris C. vn de liber. quæ reſponſio (ni fallor) ſilentio prę teriri poterat, ne magis in hoc confunderemur: nam filius triplici modo mori poterat; vno modo, quod feciſſet teſtamentum, & pater adiuiſſet eius hæreditatem, & de hoc non dubitamus, quia adeundo iure hæredita-

rio illud retinet, vt eſt text. in lege ſecunda, ff.
de caſtr. pecul. quod eſt de iure feudorum, vt
in capitulo primo, an agnat. quia filius qui eſt
163 hæres patri, † ſi non facit inuentarium, iure
hæreditario retinebit feudum.

Aut & ſecundo modo fecit teſtamentum,
& pater repudiauit hæreditatem, & hoc caſu
pater capit peculium, & res exiſtentes in eo iu
re proprio ita dixit text in l. in eo. ff. de acqui-
rendo rerum dominio. vt in caſu propoſito
illum allegat gloſſ. in lege ſecunda, ff de ca-
ſtren. peculio & hoc etiam eſt de iure iſto feu
164 dorum. † quia agnatus repudiata hæreditate
capit feudum, vt in cap. tu. j. an agnat. & in ca.
filius. de capi qui cur. vendi.

Aut & tertio nullum fecit teſtamentum,
& pater capiendo peculium primo eſt hæres,
licet non ſit hæres filio, vt in l prima, ff. de ca-
ſtren. pecul. & hoc voluit dicere gloſſ. in l. ter-
tia ff. de petitione hæredita. dum arguit de l.
prima ff. de caſtren. pecul. & reſpondet ibi, ꝙ
ſecunda cauſa, ibi, non eſt neceſſe poteſt, id eſt
quia capiendo peculium ſimplex nulla cauſa
ſecunda poteſt conſiderari in eo, vt pater ca-
piat peculium iure hæreditario vbi iure pro-
prio peculium capit.

Quibus ſic enucleatis cum reuerentia tan-
ti viri, totum contrarium dicendum eſt, quod
termini legis, qui ſe patris, non ſunt ſimiles ter
minis noſtris, quia ibidem vnum ſine alio per
mediam perſonam morientis non capimus,
165 & feuda capimus iure proprio, † & ſtipulatio-
ne propria, vt in lege tertia C. de dona. quæ ſub
modo, & latius in prima quæſtione, in capitu-
lo primo an agna. demonſtraui, & ſumus vere
in caſu illius legis primæ, ff. de caſtrenſ. pecul.
& l. in eo ff de acqui. rer. domin. a quibus origi
nem habuit c. 1 an agna.

Et ſi hæc omnia dimitteremus, ſufficit mi-
hi habere regulam iuris, vt ſit dare quoddam
medium vniuerſum, in quo inſit hęreditas ter
tij cui ſum hæres, capiendo illud vniuerſum iu
re proprio, licet non ſim hæres morienti, vt in
lege prima, ff. de caſtren. pecul. prout ita conſi
166 derat † illum text. Ludouic. de Roma in ſin-
gula ſexcenteſimooctuageſimotertio & Mo-
derni Papienſes in l. paterfamil. in verſic adde
etiam, ff. de vulga. & pupilla in lege ſecunda. &
fina. C. de hæredi. inſtituen. quia idem erit in
feudo quod eſt quoddam vniuerſum, & iuris,
167 † & facti, prout conſtitutum eſt, ſecundum
Iſern. in capitulo primo, quid ſit inueſtitu. de
quo late dixi, in capitulo Imperialem, de pro-
hib feud. ali. per Federic. in ſpecie feudi Fran-
168 chi, † de quo ſi nullam haberemus legem, eſt
tex. in capitulo primo, an agnat. & capitulo fi-
lius de capita qui cur vendi vbi ſimpliciter di
cunt, quod agnatus repudiata hæreditate ca-
piet feudum in quo erit hæres primo, vt in ca-
pit. 1. de eo qui ſibi, & hære. ſuis.

Nec dicit litera, quod nominibus propriis
fuerit captum feudum, ſimpliciter loquitur,
vt dicit Paul. quod ita eſt intelligendum, capi-
tulũ illud, in conſilio ducenteſimoquinquage
ſimoquarto. in volumine ſecundo, ſimpliciter
intelligatur in omni feudo in propria, non hæ-
reditaria exiſtente, vulgata l de pretio ff de pu
blici. vt in capitulo primo an agnat declaraui,
dum ibidem quęro, cuius naturæ in dubio feu
da præſumantur, vt Iſern hic quoque ponde-
rauit illud, ex quibus ſimul, & Iſern. doctri-
nam declaratam, & Modernorum chimeras
reſolutas habes. Nec vlterius ipſius Andreę
doctrinam declarabo, cum nihil, aut ſaltem pa
rum vtilitatis in feudis nobis afferre poſſit.

Hoc quoque iſte § habet varios intellectus,
quos ſi recitaremus, magis eſſet vos confun-
dere, quam text. declarare ea de re vnum, ex
illis loco caſus præponam, cæteros vero vna
cum glo. & Iſer. examinabo.

169 † Eramus tres fratres qui habebamus feu-
dum diuiſum inter nos lege permittente, ex
quo non erat titulatum, aut vbi viuitur iure
francorum, vt not. in capitulo, Imperialem, §.
Præterea Ducatus, de prohib. feud. ali per Fri-
deric. quæ non diuiduntur, & euenit quod
vnus ex fratribus meis alienauit partem ſuam
eo modo quo de iure antiquo licebat, vel ho-
die licet, vt nota. in capitulo primo. qual olim
feud. poter alien & in capitulo 1. de ali feu. pa-
ter. Alter cum conſenſu domini procurauit,
vt filiam ſuam dominus inueſtiret.

Quæritur modo, ſi moriuntur iſti mei fra-
tres, vel aliquis eorum ſine hærede maſculo,
an illa alienatio reſoluto iure iſtius datoris,
ſiue extraneo alienauerit, ſiue filiam inueſti-
re fecerit, inducat vt reſoluatur ius acce-
ptoris, in §. rurſus, quibus modis feud. amit-
tatur.

Et videbatur prima facie, quod non reſol-
uatur, quia ſi attenditur primum caput, quan
do alienat lege conſentiente, iuſte actum fe-
cit, & per conſequens reſolui non poteſt, vt
in capitulo primo. quemadmodum feudum
ad filium pertineat. & ſic minime reuocari
poteſt.

In contrarium tamen hæc litera determi-
nat dicens, quod frater poſt mortem agna-
ti ſine hærede maſculo poteſt reuocare par-
tem feudi alienatam, ſiue a manu tertij, ſiue
a manu filiæ inueſtitæ.

170 † Et ratio decidendi eſt, quia nos habemus
quattuor ſpecies aſſenſus, primam legis, ſe-
cundam hominis, tertiam illius qui tenet feu-
dum, in capitulo Imperialem de prohi. feud.
alien per Federic.

Et licet concurrat aſſenſus legis, aut Do-
mini cum conſenſu illius qui tenet feudum,
quia tamen non concurrit conſenſus illius,
qui in feudum ſucceſſurus eſt, ſibi non nocet,
capitu. Titius, ſi de feud. fuer. controuerſi. ca-
pitulo primo. § Sed & res. per quos fiat inueſt.
& capitulo primo. de alien. feud. patern. quia
licet ſit actus perfectus lege permittente, eſt
imperfectus certo tempore reſoluendus, vt in
capitulo Imperialem, in proprio articulo de-
clara-

claraui, quod quidem antiquo tempore obſeruabatur inter fratres vſque ad quartum gradum, vt ſuper declaratione literæ dicam, ſed hodie vſque ad ſeptimum datur ſucceſſio ſecundum aliorum veriorem opinionem, vt iam iam ſuper textum, demonſtrabo.

In text ibi partem, ſuper verbo iſto multum laborauerunt gloſſ Iacobus de Beluiſ & & omnes hic, ſi hæc pars fuit totius feudi antea diuiſi inter fratres, vel ſi fuit pars partis: Aut ſi fuit iure permittente, vel contra ius, & quia hæc congruentius dicemus ſuper gloſſa, ibidem dicere conabor, licet parum dubitationis habeat, quia textus dicit partem ſuam.

In text. ibi, vel fuerit inueſtire filiam ſuam. Magna eſt difficultas ſup iſta inueſtitura, quomodo renocatur, ex quo dominus poteſt filiam inueſtire, vt in capitulo primo, quemadmodum feudum ad filiam pertineat. Vnde penes ſapientes dubitatur, ſi hæc inueſtitura fuit facta in vita patris, vel poſt mortem patris, & ſi fuit de feudo nouo, vel de feudo antiquo, prout multum laborant Iacob. de Beluiſi. Bald. & cæteri, hic & in capitulo primo,
171 † quemadmodum feudum ad filiam perueniat, quorum opinionem, & verum ipſius tex. intellectum ſuper gloſſ & doctrin. Iſer. in verbo, inueſtire, declarabo, vbi vnica lectione, tex. illum enucleabo.

In text. ibi (ſine hærede maſculo) de hoc latam fecimus lectionem, in capitulo Imperialem, in principio, ad ibidem dicta recurratis.

In textu ibi (reuertitur ad me) hoc ideo dixit, vt tolleret difficultatem ſi poſt mortem ſnam aperitur domino, vel agnatis quam diſputat gl. t hic ibidem dicemus.

172 † In text ibi (vſque ad quartum gradum.) Promiſi vobis in principio tex. declarare quare iura feudalia, vt hic, & in capitulo primo, ſi vaſſal. feud. priue. & in capitulo ſi vaſſallus culpam, ſi de feu. fuer controuer. dicunt quod ſecundum quoſdam, vſq; ad quartum gradum datur ſucceſſio, poſtea dicunt, quod vſque ad ſeptimum, vt hic, quod vſurpatum eſſe dicit textus in capitulo primo, § hoc quoque, de his qui feudum dare poſſunt, & tamen in dicto §. hoc quoque, & in capitulo ſi vaſſal ſeu priue. & in capitulo primo, de natur ſucceſſ feud. dicunt iura feudalia, quod vſqne in infinitum datur ſucceſſio.

Dicunt quidam, quod ideo vſque ad quartum gradum fuit reſtricta ſucceſſio fendalis, quia filij ſnccedunt etiam cum priuilegio ſubingreſſionis, vt in prin tex noſtri.

173 † Quæ ſubingreſſio cum gratiam quandam legis perferat, vt in Authent. de hæredi. ab inteſt. veni Legis etiam voluntate abſque ratione eſt reſtricta, vſque ad qnartum gradum, vt in dicta Authent. de hæredi. ab inteſta veni. quod mihi non placet, quia ſi conſideramus lineam deſcendentem, ſubingreſſio daretur ſaltem, vſqne ad ſextum gradum, §. cum filius, Inſtitu. de hæredita. quæ ab inteſta defer. & ſic nec conſiderata vna, nec alia via, ex hoc fonte ſucceſſio reſtringeretur, maximumque eſſet abſurdum, vt ex reſtrictione iſta vellemus corrigere iura ciuilia in vtroq; capite.

Plerique etiam volunt, quod iſte quartus gradus originem ſumpſerit, quia vltra illũ, nõ vocantur proprio nomine pater, auus, nec nepos, pronepos. ſed aſcendentes, vel deſcendentes, vt l. Iuriſconſultus, §. parentes, ff de gradi. cogn. quod nequaquam placet, quoniam vltra paternum diceretur auitum, & non paternum, quoniam deſinit eſſe feudum patris per additionem filij, l per procuratorem, ff de acquir. hæred & l. fina. C. de inofficio. teſtam. & magis caderet in nomen feudi antiqui, quam paterni.

Vnde & verius dicamus, quod cum iure antiquo nulla dabatur ſucceſſio, & inde ex gratia fuit productum ad filios capitulo primo, §. & quia, de his qui feud. dar. poſſunt, Conradus deinde illam extendit, vſq; ad pronepotes, ita vt frater fratri etiam conſobrinus ſuccederet, ſi erat feudum paternum.

Itaque intellige text illum §. Conradus, vt nepos ſuccedat auo, & etiam vt nepotes ſuccedant inter ſe, quia & ſi appellatione fratris intelligitur de fratre carnali a primo parente coniuncto, vt nor in capitulo primo, §. primo, de feud marchiæ, non minus tamen qui naſcuntur ex filio meo ſunt fratres carnales inter ſe, quam filij ſunt fratres carnales inter ipſos.

Et vlterius dico, quod illud ly, fratres, prædicatur, & de fratribus conſobrinis, vt præmiſi, qui quarto ſunt gradu coniuncti, l. Iuriſconſultus, ff de gradi. cogna. quoniam ſi iure antiquo ſuccedebant vſque ad quartum gradum, vt in §. noſtro. & in capitulo primo, de his qui feu. dare poſſunt, §. hoc quoque, ita intelligendus erit § ille Conradus, vt declarat etiam textus in dicto capitulo primo, de feud. marchiæ, dum vocat conſobrinos: non equidem iure nouo, ſed inſpecto iure antiquo, dicto §. Conradus, & ſic ſi natura rei admittit conſobrinos, lex quæ loquitur de fratre, comprehendit etiam conſobrinos.

Quæ ſi ita procedunt, vti nos declaramus, dicemus quod ſucceſſio non datur vltra quartum gradum itam conſiderato primo acquirente, vt in capitulo primo, ſi vaſſall. feud. priue. ibi (quarto gradu remoti, ab eo qui id acquiſiuit, &c.) etiam reſpectu morientis tunc, quia ius ſuccedendi hoc modo finiebatur, vt in dicto §. Conradus. Et cum feudum, quod paternum erat, finem in quarto gradu recipiebat, merito dicemus, quod vltra quartum gradum de iure antiquo amplius non dicebatur paternum, non quod tranſitum faceret in naturam feudi antiqui, vti Bald & cæteri in præludijs notant, ſed quia finitur ius ſuccedendi in feudo, & feudum quod erat pater-

num

num deſinit omnino eſſe, ſecundum legem antiquam.

Quamobrem dicemus, quod magis non eſt paternum, ex quo amplius non durat ſucceſſio, quam quod ideo non detur ſucceſſio, quia deſinit paternum eſſe. Nec mirum videatur vobis, quod vſque ad quartum gradum lex feudalis reſtringat feudi ſucceſſionem, quia videmus iura emphyteutica quoque in ſecunda, vel tertia generatione, etiam deſcendentium finem habere, vt in Authent de non alien. § emphyteuti. Bald in Authent. defuncto. C. ad Tertullian. & per Doct. in l. prima, C. de iure emphyteut. & vt dicimus etiam de ſucceſſione libertorum, Inſtit. §. primo.

Cumque poſtmodum media iuris feudalis conſuetudine fuiſſet vſurpatum, quod vſque ad ſeptimum gradum daretur ſucceſſio, vt in capitulo primo § hoc quoque, de his qui feu dar. poſſ. & hic in §. noſtro.

Ius nouiſſimum quoque videtis quod feuda fauore publico, vt in capitu. Imperialem. in princip. vbi dixi, ob futuram præſumptam, & ſperatam fidelitatem concedebantur, vt capi. 1. §. fin. per quos fiat inueſti.

Et ratio huiuſmodi non minus vigebat in omnibus deſcendentibus in infinitum, quam vſque ad quartum gradum conceſſit, vt in linea deſcendenti in infinitum daretur ſucceſſio, vt in capitulo primo. ſi vaſſall. feud. priue. capitulo primo §. hoc quoque, de his qui feudare poſſunt, & in capitulo 1. de natu. ſucceſſ. feud. Vocamus deſcendentes, omnes deſcendentes, qui a primo acquirente deſcendiſſent, capitulo primo. de natur. ſucceſſ. feud. in capitulo primo, de eo qui ſibi & hæredi. ſuis, cum concordan. & quia infinitas ipſa in linea deſcendenti tollit gradum, ex quo ſi Adam viueret nobiſcum gradum non haberet, l nuptiæ, la tertia ff. de ritu nuptiarum, & ibi gloſſ. neceſſario ſubmota eſt hæc qualitas iuris antiqui, qua cauebatur, vt primo acquirenti eſſem coniunctus, vſque ad quartum, vel ſeptimum gradum & ſufficit, vt ius ſuccedendi capiam a primo, vt in capitulo primo, de eo, qui ſibi, & hæred. ſuis. Vſque in infinitum, vt in dicto capitulo primo, ſi vaſſall. feud. priue. in textus, ibi, quarto gradu ſunt remoti ab eo qui id acquiſiuit, & etiam vſque in infinitum, &c. quaſi quartus gradus qui cõſiderabatur a perſona primi acquirentis, conſideretur non vſque ad quartum gradum, ſed vſque in infinitum.

Alia vero qualitas quæ ſubmota non eſt, vt morienti ſim coniunctus in ſeptim o gradu, prout Iſern. in dicto capitulo primo, de his qui feud dare poſſunt. notat, durat etiam hodie, ita quod ius ſuccedendi capimus a primo in infinitum, nec cum eo habemus gradum, ipſum autem gradum capimus a moriente de iure antiquo, vſq; ad quartum. & ſecundum nouam conſuetudinem, & ipſius vſurpationem vſque ad ſeptimum, & vſque in infinitum.

Nec minus, et propoſitionem illam noua & vera declaratione declaratam habes: Quare non dicitur feudum paternum vltra quartum gradum?

Ad quæ animaduertas, quæſo. Quoniam Bald in Authent defuncto, C. ad Tertull. hæc ignorans dixit, quod text in capitulo primo, ſi vaſſall. feud priue. non eſt in vſu, ibi, in infinitum, &c.

Et ex his etiam damnamus Bald cum comitiua ſua, quos cumulat hic Afflict quod conceſſo feudo in naturam feudi paterni, non excedit quartum gradum, ſed efficitur antiquum, quia ſi in tantum durat paternum, in quantum in eo datur ſucceſſio, hæc ſucceſſio hodie, vt vidiſti, non eſt vſque ad quartum gradum, nec vſque ad ſeptimum, ſed in infinitum.

174 † Pro quo, vt feudum paternum dicatur, ne dum vltra quartum gradum, ſed in infinitum, allego text formalem in capitulo primo, de natur. ſucceſſ. feu ibi. per maſculos deſcendentes, vſque in infinitum, ſi feudum ſit paternum, ergo vbi in infinitum, datur ſucceſſio eſt paternum. vt patet etiam ibi in tex paternum voco, quicunque ex ſuperioribus id acquiſiuit.

Tum maximè. quia lineæ, quæ in illo capitulo, in fine admittuntur ad ſucceſſionem feudi paterni, quę non admittuntur niſi in paterno, iam excedunt quartum gradum, ergo, vltra quartum eſt paternum, & iſta eſt vera Solutio, non autem illa quam tradunt Cardina. & Martin hic, quod paterni nomen eſt, vſque ad quartum, ſucceſſio autem in infinitum, quia coacti ab hoc text. qui dicit, quod paternum eſt, vſque ad quartum. quem medullitus non ponderarunt, vt poſſunt reſpondere. & dicere quod ipſi dicunt, quod fauore feudatarij eſt appoſitum, vt ei concedatur feudum nouum tanquam paternum, quamob rem non debet contra eundem contrarium effectum operari, lege quod fauore, C. de legi. non eſſet ſoluere argumentum, quia fauor accipientis fuit, vt collaterales ſuccedant, & non minus quoque fauor dantis fuit, vt vl tra quartum gradum non ſuccederent.

175 † Dic ergo vt dixi, quia paternum, & antiquum in effectu idem ſunt; quinimo lex feudalis ſemper vtitur nomine feudi paterni, non autem feudi antiqui, vt in capitulo primo de his qui feu dare poſſunt. in §. Conradus. in capi. primo, de alien. feud. pater. & in ca. primo. de natu. ſucceſſ. feud. ac vbique. Vtinamque pauciores ex ciuiliſtis. paucioraque ſuper feudis ſcripſiſſent, quoniam magis terminos confundũt, quam veras feudorum deciſiones nobis demonſtrent.

ADDI-

ADDITIONES.

EGuin. Baro originē feudorum deducit ab Auguſti ſeculo, quando & apud Ciceronē frequens fit mentio de beneficijs, quæ in Tribunos militum, præfectos, centuriones, &cę. pro meritis conferebantur, Epiſto. ſeptuageſimanona, ſub Alexandro, & deinceps conſtat ex Lampridio, in Alexand. prędia ex hoſtę capta ita donari ſolita, vt ad liberos prouenirent, ſi et ipſi militarent, vnde & limitanei duces, vel Præpoſiti, milites, caſtellani, &cę. dici ceperunt beneficiarij, lege ſecunda, & tertia, C. de fund. limi. quos Marchione appellamus. Vide eum in §. per traditionem. Inſtitut. de rerum diuiſi. Nuntius Pellicia. V. I D.

ET licet feuda ſucceſſione deferantur, Rex tamen ſucceſſor, dicit ſe Dei gratia Regem, cum a Deo regnum immediate recognoſcat, non ab aliquo, capitulo per venerabilem, qni filij ſint legitimi. Nuntius Pellicia. V. I. D.

FINIS.

1407634

Digitized by Google

Google